El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi

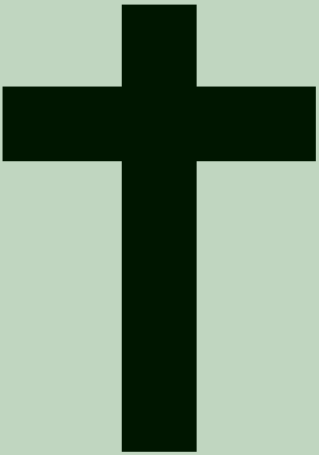

New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi

New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Isthmus

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Guichicovi [mir], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Isthmus

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
4e564219-157f-5807-b810-47a15308b8b8

Contents

San Mateo 1
San Marcos 62
San Lucas 106
San Juan 168
Hechos 221
Romanos 296
1 Corintios 335
2 Corintios 364
Gálatas 384
Efesios 393
Filipenses 404
Colosenses 410
1 Tesalonicenses 417
2 Tesalonicenses 424
1 Timoteo 427
2 Timoteo 436
Tito 442
Filemón 446
Hebreos 448
Santiago 468
1 Pedro 474
2 Pedro 485
1 Juan 491
2 Juan 498
3 Juan 499
Judas 500
Apocalipsis 502

San Mateo

1 Yaa jaduhn̲ myiñ̲ cujaay nebiaty ja'a Jesús yhap tieedyhajxy jecy
xiøhajty. Abraham xiøhajty ja'a jawyiinhájtäbä. David xiøhajty ja'a cujecy
jaac míin̲äbä.
2 Ja'a Abraham yhuung, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac yhuung, Jacob je'e
xiøhajty. Ja'a Jacob yhuung tu'ug, Judá je'e xiøhajty. May ja'a Judá ja'a
piuhya'ay hänajty miøødä. 3 Ja'a Judá yhuunghajxy, Fares hajxy xiøhajty
møødä Zara. Ja'a Fares tiajhajxy, Tamar je'e xiøhajty. Ja'a Fares yhuung,
Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom yhuung, Aram je'e xiøhajty. 4 Ja'a Aram
yhuung, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab yhuung, Naasón je'e
xiøhajty. Ja'a Naasón yhuung, Salmón je'e xiøhajty. 5 Ja'a Salmón yhuung,
Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tiaj, Rahab je'e xiøhajty. Ja'a Booz yhuung,
Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tiaj, Rut je'e xiøhajty. Ja'a Obed yhuung, Isaí
je'e xiøhajty. 6 Ja'a Isaí yhuung, David je'e xiøhajty. Mänitä David tiägøøyy
gobiernähajpä. Mänitä Urías yajyagho'cä mänaa ja'a tsip jiadyiijän. Coo
ja'a Urías yho'cy, mänitä David ja'a Urías tio'oxiøjc wyiingpøjcä. Mänitä
David yaghuungpaaty. Salomón ja'a yhuung hajxy yajxøhajty.
7 Ja'a Salomón yhuung, Roboam je'e xiøhajty. Ja'a Roboam yhuung,
Abías je'e xiøhajty. Ja'a Abías yhuung, Asa je'e xiøhajty. 8 Ja'a Asa yhuung,
Josafat je'e xiøhajty. Ja'a Josafat yhuung, Joram je'e xiøhajty. Ja'a Joram
yhuung, Uzías je'e xiøhajty. 9 Ja'a Uzías yhuung, Jotam je'e xiøhajty. Ja'a
Jotam yhuung, Acaz je'e xiøhajty. Ja'a Acaz yhuung, Ezequías je'e xiøhajty.
10 Ja'a Ezequías yhuung, Manasés je'e xiøhajty. Ja'a Manasés yhuung,
Amón je'e xiøhajty. Ja'a Amón yhuung, Josías je'e xiøhajty. 11 Ja'a Josías
yhuung tu'ug, Jeconías je'e xiøhajty. Jim̲ä Jeconías ja'a piuhya'ay hänajty
miøødä. Mänitä judíoshajxy hadsip yajnøcxä jäguem̲ Babilonia-naaxooty.
12 Jim̲ hajxy chänaadiaacpøjcy Babilonia. Jim̲ä Jeconías ja'a yhuung
yajxøhajty Salatiel. Ja'a Salatiel yhuung, Zorobabel je'e xiøhajty. 13 Ja'a
Zorobabel yhuung, Abiud je'e xiøhajty. Ja'a Abiud yhuung, Eliaquim je'e
xiøhajty. Ja'a Eliaquim yhuung, Azor je'e xiøhajty. 14 Ja'a Azor yhuung,
Sadoc je'e xiøhajty. Ja'a Sadoc yhuung, Aquim je'e xiøhajty. Ja'a Aquim
yhuung, Eliud je'e xiøhajty. 15 Ja'a Eliud yhuung, Eleazar je'e xiøhajty.
Ja'a Eleazar yhuung, Matán je'e xiøhajty. Ja'a Matán yhuung, Jacob je'e
xiøhajty. 16 Ja'a Jacob yhuung, José je'e xiøhajty. Coo ja'a María yhuung
hänajty tøø myiñ̲ tøø quia'ay, ja'a Jesúshajpä, mänitä José ja'a María
wyiingpøjcy. Ja'a Jesús, Cristo je'e xiøhajty; paady yaa quiejxä hädaa yaabä
naax̲wiin maa højtscøxpän.
17 Nämajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hänajty miøødä, møødä
Abraham møødä David. Y jaac nämajmacts ja'a yhap ja'a tieedy hänajty
miøødä, møødä Salomón møødä Jeconías. Mänitä judíoshajxy yajnøcxä
Babilonia-naaxooty. Y jaac nämajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy
hänajty miøødä, møødä Salatiel møødä José. Mänitä Cristo myiiñ̲guiahy.
18 Yaa jaduhn̲ myiñ̲ cujaay nebiä Jesucristo myiiñ̲guiahyyän. Ja'a
Jesucristo tiaj, María hänajty je'e xiøhaty. Tøø hänajty tiødiägø'øy coo
ja'a Maríahajxy hänajty piøga'añ møødä José. Pero cajnä hajxy hänajty
piøcyñä, mänitä María quiähxø'cy coo hänajty yhuungmøødä. Ja'a
Dioshespírituhaam hänajty tøø yhuungpaady. 19 Jaduhn̲ ja'a judíoshajxy

hänajty quiuhdujthaty, coo ja'a to'oxiøjc yhuungpáadät jabiøcy, mänit
jaduhn̲ yhøxmájtsänät. Pero miøød ja'a José hojioot hänajty; cabä
María hänajty ñäxø'øwø'øwa'añ. Mänitä José wyiinmahñdyhajty coo ja'a
María yhøxmádsät hamee'ch, nebiä María jaduhn̲ quia'a yajtsähdiúnät.
20 Yhuuc wiinmahñdyhajpy ja'a José hänajty, mänit miaaho'cy. Mänitä
Diosmoonsä wyiinhijxy cuma'ayhaam. Tsajpootyp hänajty chooñ.
Mänitä José ñämaayyä:

—José, David miiĉh hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Ca'a mdajy ca'a
mmay. Hoy jaduhn̲ coo ja'a María mwiingpøgät. Dioshespírituhaam
jaduhn̲ tøø yhuungpaady. 21 Ya'ayhäna'c jaduhn̲ yhuunghadaam̲by, ja'a
Jesúshajpä. Coo ja'a quiu'ug ja'a piojpä quiädieey yajnähwa'adsaan̲ä,
paady jaduhn̲ xiøhata'añ Jesús.

22-25 Coo ja'a José mia'abiädø'cy, mänit quiudiuuñ̲ neby hänajty tøø
ñäma'ayíijäm ja'a Diosmóonsäm. Mänitä María wyiingpøjcy. Pero cab
hajxy ñimiøødmaaw̲ä høxtä coonä ja'a María ja'a Jesús yajmiñ̲ñä. Ja'a
coobhuung, je'eds jaduhn̲ miin̲gahw̲. Jesús jaduhn̲ xiøhajty. Coo
ja'a Jesús jaduhn̲ myiiñ̲guiahy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲ nebiä
Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jecy quiujahyyän:

Huungpaadaam̲b ja'a cäxyiihäna'c tu'ug.
Ya'ayhäna'c yhuunghadaam̲by.
Jue'e xiøhata'añ, Emanuel.
Je'eduhn̲ ñänøøm̲by coo ja'a Dios hajxy xmiøødhájtäm.

2

1 Ja'a Jesús, jim̲ jaduhn̲ myiiñ̲guiahy maa ja'a cajpt jaduhn̲ xiøhatiän
Belén, jim̲ Judeanaaxooty. Ja'a Herodes, je'e hänajty tuum̲b gobiernä. Jim̲
je'e hänajty chäna'ay maa ja'a møjcajptän Jerusalén. Mänitä jäya'ayhajxy
jim̲ näje'e miejch maa ja'a Heródesän. Jäguem̲ hajxy hänajty tøø chooñ
maa ja'a xøø piädsøm̲iän. Madsa'ahøxtaabiä hajxy hänajty wiädity. 2 Mänit
hajxy yajtøøyy:

—Maa ja'a judíos guiobiernähajxy, ja'a tøø myiñ̲ tøø quiá'ayäbä. Jäguem̲
højts ja'a miadsa'a tøø nnäheebøøyyä, jim̲ maa ja'a xøø piädsøm̲iän. Paady
højts yaa tøø nmiñ̲ tøø nmech neby højts jaduhn̲ nwiingudsähgø'øwät.

3 Coo ja'a gobiernä Herodes jaduhn̲ miädoyhajty møødä
Jerusalénpä-jäya'ayhajxy nägøx̲iä, mänit hajxy tiägøøyy tajpä
maabiä. 4 Mänitä Herodes miøjyaax̲y ja'a teedywiindsøn̲hajxy møødä
ley-yajnahixøøbiähajxy. Mänitä Herodes yajtøøyy:

—Maa ja'a Cristo myina'añ quia'awa'añ, ja'a Dios quiexaam̲biä.

5 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Beléncajptóotiäc jaduhn̲ myina'añ quia'awa'añ yaa Judeanaaxooty.
Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy cujahy nebiä Dios miänaañ̲än:

6 Ja'a cajpt jaduhn̲ xøhajpä Belén, jim̲ Judeanaaxooty,
jim̲ä wiindsøn̲ tu'ug myina'añ quia'awa'añ;
je'eĉh ja'a ngu'ug xyhane'emáan̲äp, ja'a judíoshajxy; paadiä Beléncajpt
jaduhn̲ yajmäbaada'añii nebiä møjcajptän.

7 Mänitä Herodes miøjyaax̲y hamee'ch ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy.
Mänitä Herodes yajtøøyy:

—Mäduhnajtä ja'a madsa'a quiähxø'tsohñ̲.

8 Coo ja'a Herodes tøyhajt miooyyä, mänitä miänáan̲gumbä:

—Nøcx ja'a pigänaˈc hajxy jim̱ yajtøw̱ Belén. Nax̱y hajxy hoy mdehm̱ yajtǿwät. Coo mbáadät, mänítøch hajxy miṉ xyhawaaṉä, nébiøch jim̱ nøcxy nwiingudsähgøøbiä.

9-10 Mänitä madsaˈahøxtaabiähajxy tiuˈubøjcy. Jim̱ hajxy ñøcxy Belén nebiä Herodes hänajty tøø miänaˈañän. Mänitä madsaˈa hajxy jadähooc yhíjxcumbä, jaˈa hajxy hänajty tøø yhuug hijxpä jäguem̱ maa jaˈa xøø piädsøm̱iän. Mänit hajxy jiaanc̆h tehm̱ xiooṉdaacy. Mänitä madsaˈa hajxy piaduˈubøjcy. Mänitä madsaˈa jim̱ tøyyä tiänaaxiøjpy maa jaˈa pigänaˈc-huung hänajty yhitiän naax̱yp. Tøyyä jaˈa madsaˈa hänajty quiuhjajnax̱y maa hänajty quioˈnaˈayän. 11 Mänitä madsaˈahøxtaabiähajxy tiøjtägøøyy. Jim̱ä regalo hajxy hänajty miøødä caajäjooty. Mänitä pigänaˈc-huung hajxy yhijxy møødä tiaj María. Mänitä pigänaˈc hajxy wyiinjijcädaacy; wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhṉ. Mänitä quiaajä hajxy yaghawaach. Mänitä oro hajxy yajpädsøøm̱y møødä poom møødä mirraperfume. Paˈagxuuˈp jeˈe; tsow̱ ñøcxy. Mänitä pigänaˈc hajxy jaduhṉ ñäˈä mooyy. 12 Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñøcxy maa jaˈa quiajpthajxiän. Wiingtuum hajxy ñøcxøøñä; cab hajxy jim̱ ñaxøøñä maa jaˈa Heródesän. Hix̱, tøø hajxy hänajty yhawáaṉäxä cumaˈayhaam coo hajxy jim̱ quiaˈa naxǿøñät.

13 Coo jaˈa madsaˈahøxtaabiähajxy hänajty tøø wyiimbijnä, mänitä José jaˈa Diosmoonsä tuˈug wyiinhijxy cumaˈayhaam, jaˈa tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

—José, pädøˈøg. Nøcx hajxy jim̱ Egiptonaaxooty møødä mhuung møødä mdoˈoxy. Jim̱ hajxy mmähmǿˈøwät høxtä coonä nhawáaṉämät coo hajxy mwiimbídät. Paady hajxy mbäyǿˈøgät neby yøˈø mhuung xquiaˈa yaghóˈcät. Jaˈa Herodes, xyhøxtaˈawáaṉäp yøˈø mhuung jaduhṉ; xyajyaghoˈogáaṉäp jaduhṉ.

14 Mänitä José piädøˈcy. Mänitä Joséhajxy jim̱ jiaanc̆h nøcxy Egipto møødä yhuung møødä tioˈoxy. Mänitcoods hajxy tiehm̱ tiuˈubøjcy. 15 Jim̱ hajxy hänajty miähmøˈøwaˈañ Egipto. Høxtä jaˈa Herodes hóˈogäp, mänit hajxy hänajty wyiimbijtägatsaˈañ. Jequiän jaˈa Diosmädiaˈagy-yajwaˈxpä hänajty tuˈug tøø quiujaay nebiä Dios miänaañän: “Nhøxyaax̱pädsøm̱áam̱biøch jaˈa nhuung jiiby Egiptonaaxooty.” Y coo jaˈa Joséhajxy jim̱ jiaanc̆h nøcxy Egipto, tøjiajt jaˈa Diosmädiaˈagy jaduhṉ.

16 Coo jaˈa Herodes ñajuøøyy coo hänajty tøø wyiinhøøñii jaˈa madsaˈahøxtaabiädøjc, mänitä Herodes jiootmaˈty. Mänitä Herodes jaˈa pigänaˈc yajyaghoˈcä nägøx̱iä, pønjaty jaˈa mejtsjumøjtpä hänajty caˈa yaghabejpnä, jaˈa hajxy hänajty tsänaabiä Belén møødä Belén mäwiingóṉ. Hix̱, tøø hänajty mejtsjumøjt yhijnä coo jaˈa madsaˈa quiähxøˈtsohṉ̃, jaˈa madsaˈahøxtaabiädøjc-hajxy hänajty tøø yhíx̱iäbä. 17-18 Jaduhṉ jaˈa Diosmädiaˈagy tiøjiájcumbä nebiä Jeremías hänajty jecy tøø quiujaayän:

Jim̱ maa xiøhatiän Ramá,
jim̱ä Raquel jaˈa yhuung ñäjøøyy ñaxuuˈch.
Coo jaˈa yhuung yaghóˈcäxä, paady quiaˈa jootcapxmøcpøgaaṉä.
Jaˈa Jeremías, jeˈe jaˈa Diosmädiaˈagy jecy yajwaˈx.

19 Coo jaˈa Herodes yhoˈnä, jim̱nä jaˈa Joséhajxy hänajty Egiptonaaxooty. Mänitä José jaˈa Diosmoonsä tuˈug wyiinhíjxcumbä cumaˈayhaam, jaˈa tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

20 —Pädø'øg, wiimbit hajxy møødä mhuung møødä mdo'oxy. Nøcx
hajxy Israelnaaxooty. Tøø jäya'ayhajxy yho'nä, ja'a mhuung hajxy hijty
xyagho'ogáaṉäbä.
21 Mänitä Joséhajxy piädø'cy møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit
hajxy jiṃ jiaanc̆h nøcxy Israelnaaxooty. 22 Mänitä José miädoyhajty
coo Arquelao hänajty guiobiernähajnä jiṃ Judeanaaxooty maa
ja'a tieedy Herodes hänajty tøø guiobiernähatiän. Mänitä José
chähgøøyy. Cab hänajty jiṃ ñøcxaaṉnä Judeanaaxooty. Wiingtuum
hajxy ñøcxy Galileanaaxooty, nebiä José hänajty tøø yhawáaṉäxän
cuma'ayhaam. 23 Coo hajxy jiṃ miejch Galileanaaxooty, mänit hajxy
jiṃ chänaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. Coo hajxy jiṃ
chänaadiaacpøjcy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhṉ maa jaduhṉ myiñän
cujaay coo ja'a Jesús hänajty ñäma'awa'añii coo jiṃ chooñ Nazaret. Ja'a
Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jaduhṉ jecy cujahy.

3

1 Cujecy ja'a Juan ja'a mäyajnäbejpä jiṃ miejch Judeanaaxooty
pactuum. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. 2 Mänitä Juan tiägøøyy
mädiaacpä. Mänit miänaaṉ:
—Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy; habaadáaṉnäp jaduhṉ coo
ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.
3 Ja'a Isaías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä, je'e hänajty jaduhṉ jecy
tøø quiujaay:
Jiṃä jäya'ay tu'ug yaax̱wädity pactuum:
“Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, nebiä mwiindsøṉ hajxy hoy
mjøbhíxät;
hoy hajxy jaduhṉ mwiingudsähgǿ'øwät.”
Ja'a Juan jaduhṉ nänøøṃä.
4 Ja'a Juan, camellopøjt hänajty wyithajpy; wajhac hänajty wiøønhajpy.
Chu'chp mu'u hänajty je'e; yhuucypy cunaax̱møjtsiinnøø hänajty.
5 Majiäya'ay ja'a Juan hänajty ñämec̆hii. Jerusalén hajxy hänajty
näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänajty chohṃbä Judeanaaxooty møødä
Jordánmøjnøøbaha. Yhamädoow̱hidáaṉäp ja'a Juan miädia'agy hajxy
hänajty. 6 Mänitä piojpä quiädieey hajxy ñägapxy. Mänitä hajxy jiṃ
yajnäbejtä ja'a Juángäm maa ja'a Jordánmøjnøøjän.
7 Mänitä Juan yhijxy coo hänajty ñämec̆hii ja'a fariseoshajxy nämay
møødä saduceoshajxy. Ja wi'i ñäbetaaṃb hajxy hänajty je'ebä. Ja'a
fariseoshajxy, hoy hajxy hänajty jiaanc̆h tehṃ quiudiuṉ ja'a Moisés
miädia'agy. Ja'a saduceoshajxy, wiingä cuhdujt hajxy hänajty miøødä;
cab hajxy hänajty miäna'añ coo hajxy jiujypiøjtägatsa'añ. Mänitä Juan
miänaaṉ:
—Hay, møjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägädä møødä. Paady hajxy
mja wi'i ñäbetaaṃbä nebiä Dios hajxy jaduhṉ xquia'a yajcumädów̱wät,
túhṃäts. 8 Hoy hajxy mwädítät neby hajxy jaduhṉ myajcähxǿ'øgät
coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty tøø mjaanc̆h najtshixø'øy. 9 Cab
hajxy jaduhṉ mmäná'anät: “Abrahámhøch hijty nhaphajpy ndeedy-
hajpy, páadyhøch ja'a Dios jaduhṉ xquia'a yajcumädow̱a'añ.” Mänitä
Dios jaduhṉ xyajnähwá'adsät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajt-
shixǿ'øwät, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty
mdeedyhaty. 10 Pøṉ hoy ca'a wädijp, jaduhṉ mäwíinäts je'e nebiä

quepychaajän, ja'a ca'a tøømhajpä. Piuxaam̱by hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ. Paady hajxy hoy mwädítät nebiä Dios hajxy jaduhṉ xquia'a yajcumädów̱ät. 11 Tøyhajt mijts nyajnäbety nøøhaam neby hajxy jaduhṉ myajcähxó'øgät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy tøø mnajtshixø'øy. Pero xii jäya'ay tu'ug jiaac miṉ̃ høx̱haam; je'eds mäbójnäbä ja'a Dioshespíritu hajxy xmio'owaam̱b. Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaam̱b hajxy jaduhṉ. Maas møcä cuhdujt je'e miøødä quejeečh høøčh. Cábøch cuhdujt nnä'ägä møødä ni weeṉ̃tiä maa jaaya'aguiøxpän. 12 Ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a trigo hajxy hänajty tøø tiex̱y, tøgooty hajxy nøcxy piäda'agy. Pero ja'a trigohac, naax̱wiin je'e quia'ay. Jaduhṉ mäwíinäts jäya'ayhajxy quia'awa'añ haxøøgtuum, ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ca'a najtshixø'øwaam̱bä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaačhpøga'añ.

13 Mänitä Jesús miejch maa ja'a Juan hänajty miäyajnäbetiän jim̱ maa ja'a Jordánmøjnøøjän. Galilea ja'a Jesús hänajty tøø chooñ. Näbetaam̱b hänajty je'ebä. 14 Mänitä Juan ja'a Jesús ñämaayy:

—Cab jaduhṉ yhahixø'øy cooč miič nyajnäbétät; maas hoy hijty jaduhṉ cooč miič cu xyajnäbejty.

15 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Høøčh yajnäbéjtäc neby jaduhṉ ngudiúuṉämät nebiaty ja'a Dios xyhanéhm̱äm.

Mänitä Juan jaduhṉ miänaaṉ̃:

—Ween nyajnäbétät.

16 Mänitä Jesús ñäbejty. Mänit je'e tiø'ødspädsøøm̱y. Mänitä tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshespíritu yhijxy coo hänajty miänacy nebiä palomän, coo hoy yhäñaaguiäda'agy ja'a Jesús quiuhduum. 17 Mänitä Dios jim̱ quiapxy tsajpootyp:

—Høøčh nHuung yø'ø. Njaanč tehm̱ chójpiøch jaduhṉ. Jaanč tehm̱ jootcújc-høch nnijiäwø'øyii ja'a nHuungcóxpøch.

4

1 Mänitä Dioshespíritu ja'a Jesús wioonøcxy pactuum. Jim̱ä Jesús hänajty jia wi'i ñäma'awa'añii ja'a møjcu'ugóngäm coo haxøøg jiatcó'øwät.

2 Juxychägui'xxøø ja'a Jesús hänajty jim̱ tøø yhity jaguiay. Ni xøøm ni coods hänajty tøø quia'a cay. Mänit yäho'pøjcä. 3 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a møjcu'ugóngäm. Ja wi'i yagjatcø'øwáaṉäp ja'a Jesús hänajty haxøøg. Mänitä møjcu'ugong miänaaṉ̃:

—Pø miič ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, näma'aw yø'ø tsaa coo ween chajcaagyquiojy.

4 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhṉ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: "Ca'a quiaaguiähajtiä ja'a jäya'ayhajxy miädsänaaby hädaa yaabä naax̱wiin; møødä Diosmädia'agy hajxy miädsäna'ay."

5 Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim̱ Jerusalén. Ja'a Dioscajpt je'e jim̱. Mänitä Jesús miødwiimbejtä ja'a møjtsajtøjcuhduum. 6 Mänit ñämaayyä:

—Pø miič ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, cuhdøpxnax̱ jii. Caj miič nej mjádät. Jaduhṉ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ:

Ja'a Dios ja'a mioonsä hane'emaam̱b, ja'a hajxy jim̱ tsajpootypä coo miič xcwieendähádät.

Xchehṉhidaam̱b miič hajxy nej miič tsaajooty jaduhṉ mga'a cuhnébät.

7 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Pero nøm̱ ja'a Diosmädia'agy miänaam̱bä: “Cabä Dios ja'a mWiindsøṉ
mjøjcapxǿ'øwät.”
8 Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonǿcxcumbä maa ja'a tuṉän, ja'a
jaanc̆h tehm̱ quiøxpä. Mänitä Jesús yajnähixøøyyä ja'a naax̱ ja'a ca-
jpt cøx̱iä hädaa yaabä naax̱wiin, coo ja'a jäya'ayhajxy miøjjä jiaanc̆hä.
9 Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Høøc̆h nje'e yø'øduhṉ cøx̱iä mäduhṉ̃tiä jii quiähxø'øgy. Cooc̆h miic̆h
jijna'a xwyiingudsähgǿ'øwät, mänítäts yø'ø ngøx̱y mó'owät.
10 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jäwa'ads miic̆h jim̱, møjcu'u. Jaduhṉ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ:
“Dios hajxy mwiingudsähgǿ'øwäp, ja'a hajxy mWiindsøṉhajpiä. Cab
jaduhṉ wiingpä mwiingudsähgǿ'øwät.”
11 Mänitä møjcu'ugong wyiimbijnä; nidiuhm̱ ja'a Jesús miähmøøyy.
Mänitä Jesús ñägädaacä ja'a Dios mióonsäm ja'a tsajpootypä. Mänit je'e
piuhbejtä.
12 Coo ja'a Jesús miädoyhajty coo ja'a Juan hänajty tøø chumyii, mänit
jim̱ ñøcxy Galileanaaxooty. 13 Mänitä Jesús jim̱ ñaxøøyy maa ja'a Nazaret-
cajptän, pero cab jim̱ miähmøøyy. Mänit jim̱ chänaadiaacpøjcy maa ja'a
cajpt jaduhṉ xiøhatiän Capernaum. Jím̱äts je'e Galileamejypia'a maa ja'a
Zabulón yhap yhoc-hajxy chäna'ayän. Jim̱ä Neftalí ja'a yhap yhoc-hajxy
chänaabiä. 14 Coo Ja'a Jesús jim̱ chänaadiaacpøjcy Capernaum, tøjiajt
ja'a Diosmädia'agy jaduhṉ nebiä Isaías hänajty jecy tøø quiujaayän, ja'a
Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä:
15 Ja'a naax̱ maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chäna'ayän, maa ja'a
Neftalí yhap yhoc-hajxy chänaabiän,
jim̱ä tu'u ñaxø'øy mejypia'a, jim̱ Galilea, jim̱ maa ja'a ca'a judíoshajxy
chäna'ayän.
16 Ja'a jäya'ayhajxy hijty haxøøgwädijpä, tøø ja'a piojpä quiädieey hajxy
yajnähwáatsäxä.
Ja'a jäya'ayhajxy hijty hagoodstuum ca'awaam̱bä, nøcxaam̱b hajxy je'e
jim̱ tsajpootyp,
coo ja'a piojpä quiädieey hajxy tøø yajnähwáatsäxäbä.
17 Mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy. Mänit
miänaaṉ̃:
—Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Habaadáaṉnäp jaduhṉ coo
ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.
18 Jim̱ä Jesús hänajty miejypia'ayo'oy maa ja'a Galileamejjiän. Mänitä
jäya'ay metsc yhijxy, ja'a Simón, ja'a xøhajpä Pedro, møødä piuhya'ay
Andrés. Hacxmats hajxy hänajty tiuuṉghajpy. Jim̱ä yhacxjohm̱d hajxy
hänajty miejypiäda'aga'añ. 19 Mänitä Simónhajxy ñämaayyä ja'a Jesúsäm:
—Jam̱ hajxy wädíjtäm. Jue'e mijts mduuṉghajpy, hacxmats; wiingtuuṉg
mijts nmo'owaam̱by. Nyajnähixø'øwaam̱by mijts nebiä jäya'ay hajxy
myajwiingapxǿ'øwät ja'a Diosmädia'agy.
20 Tuuṉä je'eduhṉ ñä'ä mänaaṉ̃, mänitiä ja'a yhacxjohm̱d hajxy
ñajtswidsøøyy; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy.
21 Mänitä Jesús jiaag hädaacy mejypia'a. Mänitä Zebedeo yhijxy møødä
yhuunghajxy, ja'a Jacobo møødä Juan. Jiiby hajxy hänajty yhäña'ay
barcojooty. Yhacxjohm̱d hajxy hänajty yhaxodsøøby. Mänitä Jesús ja'a
Jacobo miøjyaax̱y møødä Juan. 22 Tuuṉä hajxy jaduhṉ ñä'ä mädooyy,

mänitiä hajxy piädsøømy barcojooty; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy;
yajmähmøøyy ja'a tieedy hajxy jiiby barcojooty.
23 Mänitä Jesús tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt jim Galilea.
Mädia'agy-yajwa'xpä jaduhn wiädijty coo ja'a Dios ja'a miäjaa
yajcähxø'øga'añ. Homiädyii cajptä hänajty ñøcxy, jiiby hänajty
yajnähixø'øy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. May ja'a jäya'ay
yajmøcpøjcy. Homiädyii pa'amä jaduhn yajnajxy. 24 Mänitä mädia'agy
jaduhn wiädijty ja'a Jesúscøxpä jim maa jaduhn xiøhatiän Siria.
Mänitä pa'amjäya'ayhajxy yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, pønjaty ja'a
møjcu'u møød, møød pønjaty ja'a pojpa'am møød. Mänitä Jesús ja'a
pa'amjäya'ay quiøxy yajmøcpøjcy. 25 Mänitä Jesús piadu'ubøjcä ja'a
majiäya'ay. Jim Galilea hajxy hänajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänajty
chooñ maa ja'a majc-hagajptän, näje'e Jerusalén, møødä Judea møødä
Jordánmøjnøø'awiimb.

5

1 Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay yhijxy, mänit ñøcxy tunguhduum. Mänit
yhøxtaacy naaxwiin. Mänit ñämejtsä ja'a jiamiøødhajxy. 2 Mänit tiägøøyy
yajnähixøøbiä. Mänit miänaañ:
3 —Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty jaduhn yajpejxp. Paady
hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.
4 'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty jootmayhajp. Paady hajxy
jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy quiapxmøcpøga'añíijäm.
5 'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty mee'xxieemy hidaamb.
Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy mio'owa'añíijäm
nebiaty ja'a Dios tøø yajwiinwaanø'øy.
6 'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty ja'a jioot tsojp coo hajxy hoy
quiudiúnät. Puhbedáanäp hajxy jaduhn Diósäm.
7 'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty hojioot møød. Paady hajxy
jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy ñäxuudsa'añíijäm.
8 'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty haxøøgwiinmahñdy ca'a møød.
Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhixa'añ.
9 'Jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ pønjaty capxcuhgädaacp maa ja'a
tsip piädø'øguiän. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy
yhuunghada'añíijäm.
10 'Tsaačhpøjp ja'a jäya'ayhajxy näje'e coo hoguiuhdujt hajxy miøødä;
pero jootcujc hajxy jaduhn yhida'añ. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo
hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.
11 'Jootcujc hajxy mhida'añ, hoy ja'a jäya'ayhajxy hänajty xjia näma'ay
haxøøg, hoy ja'a jäya'ayhajxy hänajty xjia tuna'añ haxøøg, hoy ja'a
jäya'ayhajxy hänajty xjia nähøønø'øwa'añ hoñejpiä ja'a høøčhcøxpä.
12 'Jaanä jaduhn hajxy jecy tøø chaačhpøjpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy
jecy yajwá'xäbä. Pero xoonda'ag hajxy, jootcugø'øw hajxy; jimä hoybä
weenbä hajxy mjaančh tehm piaada'añ jim tsajpootyp.
13 'Ja'a caan, coo ja'a tiaamdspä tiägóyyät, cab jaduhn mänaa tiaamd-
søøñät. Tøø jaduhn mia'ady. Mänitä jäya'ayhajxy yhøxwøjy, mänit hajxy
yajteeñ. Jaduhn mäwíinäts mijts nebiä caanän hädaa yaabä naaxwiin;
coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixø'øwät, mmá'adäp hajxy jaduhn.
14-16 'Ja'a cajpt, ja'a tunguhduum hijpä, caj mänaa yhijxtägoyyii. Y coo ja'a
cera hajxy ño'ogy, cab hajxy jaduhn ñähjujpety cachpa'c. Caj pues. Jiiby

hajxy jaduhn̲ piädaˈagy cøxp maa jaˈa ceratoyøhñdiän, nebiä jäyaˈayhajxy
nägøx̲iä quiudøøˈxǿøjät jiiby tøgooty. Jaduhn̲ mäwíinäts mijts, hoy hajxy
mwädítät nebiä jäyaˈay hajxy jaduhn̲ xyhíxät coo hajxy hänajty hoy
mwädity. Mänitä jäyaˈayhajxy wyiingudsähgǿˈøwät jaˈa nDeedyhájtäm
jim̲ tsajpootyp.

17 ’Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech hädaa yaabä naax̲wiin
nébiøch mijts jaduhn̲ nyajnähixǿˈøwät nebiä Diosmädiaˈagy hajxy
hamuumduˈjoot mgudiúnät, jaˈa Moisés jecy quiujáhyyäbä, jaˈa
Diosmoonsähajxy yajwáˈxäbä, jaˈa hajxy hädaa yaabä naax̲wiimbä.
Cábøčhä Diosmädiaˈagy nyajcuhdägoyyaˈañ. Cab hajxy jaduhn̲
mmänáˈanät cooč̌h nyajcuhdägoyyaˈañ. 18 Tøyhájthøch mijts nnämaˈay,
mäduhñ̲tiä jaˈa tsajtwiing miähmøˈøwaˈañ, mäduhñ̲tiä hädaa yaabä
naax̲wiin miähmøˈøwaˈañ, cabä Diosmädiaˈagy quiuhdägoyyaˈañ, ni
weeñ̲tiä, ni tuˈlíiˈxytiädä, høxtä coonä hänajty tøø quiøx̲y habejnä.
19 Pønjaty jaˈa Diosmädiaˈagy jaduhn̲ cudiuum̲b, pønjaty jaˈa wiinghänaˈc
jaduhn̲ yajnähixøøby coo hajxy quiudiúum̲bät, jeˈeds hajxy møj jaanč̌h
pädaˈagáan̲äp coo jaˈa Dios jaˈa miäjaa yajcähxøˈøgaˈañ. Pero pønjaty
jaˈa Diosmädiaˈagy ni weeñ̲tiä caˈa cudiuum̲b, pønjaty jaˈa wiinghänaˈc
yajnähixøøby coo hajxy quiaˈa cudiúnät, cab hajxy jeˈe møj jaanč̌h
piädaˈagaˈañii coo jaˈa Dios jaˈa miäjaa yajcähxøˈøgaˈañ. 20 Míjtshøch
jaduhn̲ nnämaaby, cabä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy hoy wiädity ni
jaˈa fariseodøjc-hajxy. Coo mijts maas hoy mwädítät, mänit hajxy jim̲
mnǿcxät cøxp maa jaˈa Diosän. Pø cab hajxy hoy mwäditaˈañ, cab hajxy
jim̲ mnǿcxät.

21 ’Tøø hajxy mmädoyhaty nebiä mhap mdeedyhajxy hijty jecy
miänaˈañän: “CaˈaˈA hajxy mjäyaˈay-yaghoˈogy coo jaˈa cuduun̲g hajxy
xyajcumädów̲ät.” 22 Pero høøč̌h mijts nnämaaby, pøn̲ jaˈa miäjøøn miädøjc
mäjootmaˈp, jeˈeds cumädow̲aam̲b maa jaˈa cuduun̲gän. Pøn̲ jaˈa miäjøøn
miädøjc nähwaam̲bejp, jeˈeds cumädow̲aam̲b maa jaˈa gobiernän. Pøn̲ jaˈa
miäjøøn miädøjc nämaaby coo jeˈe quiuhmañøˈøy, jeˈeds jiiby caˈawaam̲b
haxøøgtuum, maa jaˈa jøøn mänaa quiaˈa piˈič̌hän.

23 ’Entonces, coo hajxy hänajty tii mänaa myoxaˈañ jiiby tsajtøgooty
maa jaˈa altarän, y coo hajxy mänit mjahmiédsät coo jaˈa mmäjøøn
mmädøjc hajxy hänajty tøø xmiädsibøˈøy hotyiiguiøxpä, 24 jim̲ hajxy mna-
jtsconǿˈøwät altarwiinduum, tijaty hajxy hänajty myoxaam̲by. Mänit
hajxy jim̲ mnǿcxät maa jaˈa mmäjøønän maa jaˈa mmädøjcän, neby
hajxy jaduhn̲ myajtødiägǿˈøwät. Mänit hajxy mwiimbídät. Mänit hajxy
mnøcxtägátsät maa jaˈa altarän. Mänit hajxy myójxnät.

25 ’Coo pøn̲ hänajty mänaa xñäxøˈøwøˈøwaˈañ maa jaˈa cuduun̲gän,
jayøjp myajtødiägǿˈøwät tuˈhaamnøcxpä. Coo jim̲ mgaˈa yajtødiägǿˈøwät
tuˈhaamnøcxpä, mänit hajxy xyajmédsät cuduun̲gwiinduum. Mänitä cud-
uun̲g xyajcøˈødägǿˈøwät jaˈa policíahajxy. Mänit hajxy xchúmät. 26 Jiiby
jaduhn̲ mmähmǿˈøwät pujxtøgooty. Cab jaduhn̲ mdsoj pädsǿm̲ät. Mänit
jaduhn̲ mbädsǿm̲ät coo hänajty pedyii tøø mniyhøxjuubiädsøm̲yii. Tøyhajt
jaduhn̲.

27 ’Tøø hajxy mmädoyhaty coo jäyaˈayhajxy hijty jegyhajty miänaˈañ coo
hajxy mgaˈa tuˈudägóyyät. 28 Pero høøč̌h mijts jaduhn̲ nnämaaby, coo pøn̲
wiingtoˈoxiøjc mänaa yhadsocy, näˈägädä tuˈudägooby jeˈeduhn̲.

29-30 ’Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim̲ mmøjhée'pnät ni mga'a
nähdónät. Jaduhn̲ mnibiäda'agøøjät nebiä wiindspän nebiä cø'øducpän.
Pø caj, jiiby hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.
31 ’Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaam̲bä: “Coo øøn̲ ja'a
tio'oxiøjc mänaa yhøxmádsät, mänitä hagujpøjnocy quióø'tsnät.” 32 Pero
høøčh mijts jaduhn̲ nnämaaby, coo øøn̲ tio'oxiøjc mänaa yhøxmádsät, y
cabä tio'oxiøjc hänajty nej tøø jiatcø'øy, coo ja'a to'oxiøjc wiingya'adiøjc
jiøjpøgó'øwät, pues tu'udägóyyäp ja'a to'oxiøjc jaduhn̲. Ja'a ya'adiøjc, ja'a
hänajty jawyiin tøøbä yhøxmáchäbä, je'edsä pojpä møød. Y ja'a ya'adiøjc
tøø jiaac jøjpøgó'øyäbä, jaanä tu'udägooby je'ebä.
33 ’Jaduhn̲ä jecyjiäya'ayhajxy hijty ñäma'ayii: “Pø tøø ja'a Dios hajxy
mnäma'ay hamuumdu'joot coo hajxy hotyiijä mgudiuna'añ, tsipcøxp
hajxy jaduhn̲ mgudiúnät.” 34-36 Pero høøčh mijts nnämaaby coo ha-
jxy tii mga'a yajwiinwaan̲ó'øwät nä'ä nägoobä. Coo hajxy hänajty
tii myajwiinwaan̲ø'øwa'añ, cabä tsajpootypä hajxy mgapxpáadät, ni
ja'a naax̲wiimbä, ni ja'a Jerusalén, ni ja'a mgopc-hajxy. Hix̲, paadiä
tsajpootypä hajxy mga'a capxpáadät je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim̲
yhäña'ay. Møød hädaa yaabä naax̲wiin hajxy mga'a capxpáatpät
je'eguiøxpä coo ja'a Dios yajtänaabiety. Møødä Jerusalén hajxy mga'a
capxpáatpät je'eguiøxpä coo je'e Dyioscajptä. Møødä mhamdsoo copc
hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a mguhwaay hajxy hoy
mga'a yajpó'owät, ni hajxy hoy mga'a yagjiñ̲ó'øwät. 37 Jaduhyyä hajxy
mmäná'anät pø tøyhajt, pø caj. Coo hajxy waam̲b mjaac mäná'anät, ja'a
møjcu'ugong hajxy jaduhn̲ xyajmänaam̲b.
38 ’Tøø hajxy hijty mmädoyhaty nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyha-
jty miäna'añ: “Coo øøn̲ cøx̲ypänejpiä xñä'ä túnät, myaghawiimbídäp
jaduhn̲.” 39 Pero høøčh mijts nnämaaby: cab jaduhn̲ myaghawiimbídät;
coo øøn̲ xyhala'pó'øgät tu'nax̲, mjaac yégäp jaduhn̲ ja'a tu'nax̲pä, ween
xjiaac hala'pø'øgy. 40 Coo øøn̲ mänaa xñäxø'øwó'øwät, coo ja'a mgami-
ixy hänajty xpiøgaan̲ä, myégäp jaduhn̲ møødä mnähgájén̲. 41 Coo øøn̲
hänajty tii xyajtsøm̲nøcxa'añ tu'kilómetro hadsip, mejtskilómetro mnä'ägä
tsøm̲nócxät. 42 Coo øøn̲ hänajty tii xmiäyujwa'ana'añ, mmó'owäp jaduhn̲.
Tsipcøxp jaduhn̲ hotyiijä mmó'owät.
43 ’Tøø hajxy hijty mmädoyhajpä nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty
miänaam̲bä: “Hoy ja'a mmägu'ughajpä mdsoc mba'häyówät; pero
ja'a mmädsip, mmähan̲hádäp je'e.” 44 Pero høøčh mijts nnämaaby:
ca'a mmähan̲haty øønjaty jaduhn̲ xmiädsiphajp. Hoy hajxy mnänómät
øønjaty haxøøg xñänøøm̲b. Mnäxúudsäp hajxy øønjaty xmiähan̲hajp.
Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt
øønjaty xwyiinwohm̲b xyhawohm̲b, øønjaty xyhäyoow̲hijxp. 45 Jaduhn̲ä
Dios hajxy hoy xyhuunghádät, ja'a jim̲ hijpä tsajpootyp. Jaayá'ayäts
jaduhn̲ yajxøøhaam̲b maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim̲ maa ja'a jäya'ay
ca'awiindøybän. Jaayá'ayäts jaduhn̲ yajtuub maa ja'a jäya'ay hoybän
chaads jim̲ maa ja'a jäya'ay ca'awiindøybän. 46 Cab hajxy tii mbáadät
nä'ä tägø'øbä coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä mmøødnijiootpaadøøjät.
Høxtä ja'a yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy ničhojc nibia'häyóow̲äp. Pero
coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, mänitä Dios hajxy xyhuunghádät.
47 Cab jaduhn̲ ñejpiä coo ja'a mmägu'ughajpä hajxy mmøødnijiootpaadyii.
Hopiøn̲ä ñijiootpaadyii, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quia'a ja mäbøcy.
Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, hoy hajxy mgudiuñ̲. 48 Ja'a

nDeedyhájtäm, ja'a jim̱ tsajpootypä, jaanc̆h tehm̱ ñä'ägä hoy je'eduhṉ yhity. Hoy hajxy jaduhṉ mbahíjxpät.

6

1 ’Näje'e ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i yajcumaya'añ, paady hajxy jaduhṉ ñibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Pero cab jaduhṉ yhoyyä coo hajxy jaduhṉ yajcumáyät. Cab hajxy jaduhṉ mbahix̱ mbadúnät. Coo hajxy jaduhṉ mbahix̱ mbadúnät, cabä Dios hajxy xyhuunghádät, ja'a jim̱ tsajpootypä. 2 Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, coo ja'a häyoobäya'ay ja'a xädø'øñ hajxy hänajty tøø mio'oy, mänit hajxy tiägø'øy mädiaacpä jiiby tsajtøgooty møød jim̱ tu'haam. Paady hajxy jaduhṉ miädia'agy, yajcumayaam̱b hajxy jaduhṉ maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduhṉ quiumayíijäm, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty jim̱ tøø yajcumay maa ja'a cu'ugän. 3 Pero mijts, coo ja'a häyoobäya'ay xädø'øñ hajxy hänajty tøø mmo'oy, cab hajxy waam̱b mmäná'anät. Ni pøṉ hajxy mga'a hawáaṉät, ni ja'a mmägu'ughajpähajxy. 4 Hamee'ch ja'a xädø'øñ hajxy jaduhṉ myégät. Dios hajxy jaduhṉ xyhíxäp; mänit hajxy jaduhṉ xyhuunghádät.

5-6 ’Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, täna'a ja'a Dios hajxy nax̱y pia'ya'axy jiiby tsajtøgooty møød jim̱ maa ja'a tu'uxeñän. Pero cabä Dios hajxy tu'joot pia'ya'axy. Nä'ä yajcumayaam̱b hajxy jaduhṉ maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduhṉ quiumaya'añíijäm. Tøyhajt jaduhṉ. Pero mijts, hamee'ch ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Xyhíxäp xmiädów̱äp hajxy je'eduhṉ; mänit hajxy xyhuunghádät.

7-8 ’Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy ñajuø'øy waam̱baty ja'a Dios hajxy jia pa'ya'axy. Ja capxp hajxy jaduhṉ ja naañ ja tsojc. Paady hajxy jaduhṉ jia capxy cooc tyijy ja'a Dios hajxy jaduhṉ miädow̱a'añíijäm. Pero mijts, cab hajxy jaduhṉ mbahix̱ mbadúnät. Hix̱, jäguem̱iä ja'a Dios ñajuø'øy tijaty hajxy hänajty myajmaajiajpy. 9 Jaduhṉä Dios hajxy mba'yá'axät:

Teedy, jim̱ miic̆h mdsäna'ay tsajpootyp;
ween miic̆h ja'a cu'ughajxy xwyiingudsähgø'øy.
10 Ween ja'a mmäjaa miṉ yaa myajcähxø'øgy hädaa yaabä naax̱wiin.
Ween ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy yaa xquiudiuuṉä hädaa yaabä naax̱wiin,
neby jim̱ xquiudiuuṉän tsajpootyp.
11 Højts ja'a caayyøøc huucøøc móoyyäc jabom̱-jabom̱.
12 Højts ja'a nbojpä ngädieey mée'xäc neby højts tøø nmämee'xiän ja'a højts tøø xñägädieeyǿ'øyäbä.
13 Ca'a højts xyajcädieey; pero pädáacäc højts hodiuum neby højts jaduhṉ nga'a cädiéeyät.
Miic̆h hanehm̱b; miic̆h ja'a mäjaa mmøød; miic̆h møj jaanc̆h homiänaajä. Amén.

14 ’Coo mijts jaduhṉ mmämée'xät ja'a hajxy tøø xñägädieeyǿ'øyäbä, mänitä Dios hajxy jaduhṉ xmiée'xpät, ja'a nDeedyhájtäm ja'a jim̱ tsänaabiä tsajpootyp. 15 Pero coo wiinghäna'c hajxy jaduhṉ mga'a mämée'xät, cabä Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy jaduhṉ xmiée'xät.

16 ’Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy hänajty yhayuuhada'añ, jaduhṉ hajxy ñibiäda'agyii nebiä jootmayhajpän. Paady hajxy jaduhṉ ñibiäda'agyii, jaduhṉ hajxy quiähxø'øga'añ jäya'awyiinduum coo hajxy hänajty yhayuuhaty. Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, cab hajxy jaduhṉ tii piaada'añ.

17 Pero mijts, cab hajxy jaduhn̲ mnibiäda'agøøjät nebiä jootmayhajpän.
Coo hajxy hänajty mhayuuhada'añ, yajxón̲ hajxy mniyhonóøjät mniwyi-
imbujóøjät. 18 Jaduhn̲ hajxy mga'a yajcähxó'øgät maa ja'a cu'ugän pø
mhayuuhajp hajxy hänajty. Hamee'ch ja'a Dios hajxy jaduhn̲ xyhíxät,
ja'a ca'a cähxø'pä. Jaaya'ay hajxy jaduhn̲ xmio'owaam̲b ja'a hoyhajt ja'a
weenhajt.
19 'Cabä mjoot hajxy yaa mbädá'agät tijaty yaabä naax̲wiin.
Haagä ma'adaam̲b jaduhn̲ cøx̲iä mäduhñ̲tiä hädaa yaabä naax̲wiin.
Y jaanc̈h tehm̲ wiädijp ja'a mee'tspähajxy. 20 Pero jaduhn̲ hajxy
mwiinmahñdyhádät neby hajxy hoy mwädítät. Jaduhn̲ hajxy jootcujc
mhídät jim̲ tsajpootyp; caj pøn̲ jim̲ xyagjootmayhádät. 21 Pøn̲ jaduhn̲
ja wi'i miäyøøhadaam̲b hädaa yaabä naax̲wiin, jim̲ä jioot hajxy jaduhn̲
piäda'agy maa ja'a xädø'øñän. Pero pøn̲ hoy wäditaam̲b, jim̲ä jioot jaduhn̲
piäda'agy maa ja'a Diosän.
22 'Pø mmøødä howyiinmahñdy hajxy, mänit hajxy hoy mwädítät nebiä
Dios choquiän. 23 Pero pø cabä mwiinmahñdyhajxy yhoyyä, cab hajxy
hoy mwädítät nebiä Dios jia tsoquiän.
24 'Cabä wiindsón̲ hoy metsc mmøødtúnät. Mxøøghadaam̲by tu'ug;
jatu'ugpä jaduhn̲ mdsogaam̲by. Hoy ja'a miädia'agy jaduhn̲ mgudi-
unaan̲ä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, coo ja'a mjoot mbädá'agät maa ja'a
xädø'øñän, cabä Dios jaduhn̲ hoy mwiingudsähgó'øwät.
25 'Jadúhn̲äts mijts nnäma'ay, ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay tijaty
hajxy mnäjugyhádäp, tii hajxy mwithádäp. Maas tsoobaatp ja'a jugyhajt
jaduhn̲ quejee ja'a cay, y maas tsoobaatp ja'a ni'x jaduhn̲ quejee ja'a wit.
26 Høxtahm̲dsä muuxyhajxy, cab hajxy ñi'iby tiuñ̲, cab hajxy tii piäda'agy
tsehx̲jooty. Pero ja'a nDeedyhájtäm ja'a jim̲ tsajpootypä, je'eds jaduhn̲
yagjøø'xp yajpøjp. Y mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy.
27 Ni pøn̲ jaduhn̲ hamdsoo quia'a yajnijiugyhadóøjät.
28 'Cabä wit hajxy mnädaj mnämáyät. Høxtahm̲dsä pøjy hujts, cab tii
tiuñ̲. 29 Pero maas yajxón̲ je'e quejee ja'a rey Salomón hijty; jaanc̈h tehm̲
yajxón̲ ja'a Salomón hijty jegyhajty ñibiäda'agyii. 30 Ja'a pøjy hujts, yajxón̲
ja'a Dios jaduhn̲ tøø quiunuu'xy. Y häyaa jaboom hajxy jaduhn̲ ño'oga'añ.
Y mijts, xmiaas cunuu'xaam̲b mijts ja'a Dios, hoy hajxy mga'a ja mäbøcy.
31 Ca'ads hajxy mdajy mmay; ca'a hajxy mwi'i miäna'añ: "Tii ngáayyämb,
tii nhúucämb, tii mwithájtämb." 32 Yø'øduhm̲bä hajxy yhøxtaaby ja'a Dios
hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. Pero ja'a nDeedyhájtäm jim̲ tsajpootypä,
ñajuøøby je'eduhn̲ coo mijts myajmaajiaty. 33 Mhøxtá'awäp hajxy jayøjp
neby hajxy hoy mwädítät, neby hajxy jaduhn̲ jim̲ mnócxät maa ja'a
Diosän. Jaduhn̲ä Dios chocy. Mänit hajxy jaduhn̲ cøx̲iä xmió'owät. 34 Ca'a
hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay ja'a jaboomgøxpä; ween hamdsoo yhuuc
habaady. Mädøyyä ja'a tsaac̈hpä hajxy xpiaada'añ ja'a jäda'agøxpä.

7

1 'Cabä wiinghäna'c hajxy mnähójät, coo ja'a Dios hajxy jaduhn̲ xñä'ä
yajcumädów̲ät. 2 Jaduhn̲ hajxy xyajcumädów̲ät nej mijts wiinghäna'c
hänajty tøø mnähojjiän. 3-4 Coo ja'a mmägu'ughajpä weeñ̲tiä quiädiéeyät, y
coo miic̈h hänajty maas hanax̲iä tøø mgädieey, cab jaduhn̲ yhawiinmatsä
coo ja'a mmägu'ughajpä waam̲b mnämá'awät. 5 Mänitä mmägu'ughajpä
jaduhn̲ hawiinmats mwiingapx mjøjcapxó'øwät, coo miic̈h hänajty tøø
myajniñähwa'ac̈hii.

6 ’Cabä jäyaˈay hajxy hadsip mnämáˈawät coo jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy
miäbøgät. Pø cab hajxy jaduhn̲ miädow̲aˈañ, caˈa hajxy hadsijpc mduñ̲,
coo hajxy jaduhn̲ ñäˈä jootmáˈadät.
7-8 ’Coo jaˈa Dios hajxy tii mmäyujwáˈanät, mänit hajxy jaduhn̲
xmióˈowät; coo hajxy mmänuuˈxtáˈagät, mänit hajxy jaduhn̲ xpiuhbédät.
9 ’Coo jaˈa mhuung jaˈa tsajcaagy xmiäyujwaˈañ, jeˈeds jaduhn̲ mmooby,
túhm̲äts. Cabä tsaa mmoˈoy. 10 Y coo hacx jaduhn̲ xmiäyujwaˈañ, jeˈeds
jaduhn̲ mmooby, túhm̲äts. Cabä tsahñdy mmoˈoy. 11 Hoorä, jeˈedsä
mhuung hajxy mmooby jaˈa hoybä, hoy mijts mja haxøøgjäyaˈayä. Pero
jaˈa nDeedyhájtäm jim̲ tsajpootypä, hojiäyaˈay jeˈe. Xmioˈowaam̲b jaˈa
hoyhajt hajxy jaduhn̲ coo hajxy mmäyujwáˈanät.
12 ’Jadúhn̲äts mijts jaˈa jäyaˈayhajxy mnäxúuˈtspät nej mijts mya-
jnäxuudsaˈañän. Jaduhn̲ä Moisés jecy miänaañ̲ coo hajxy ngudiúun̲ämät.
Jaduhn̲ hajxy jecy miänaam̲bä, jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy jecy yajwáˈxäbä.
13-14 ’Hamäjaa jim̲ mnócxät Dioswiinduum. Jaduhn̲ mäwíinäts jim̲
nebiä xuˈudstuˈujän; cab hajxy jaduhn̲ nämay piaady. Pero coo jiiby
mhädáˈagät haxøøgtuum, cab jaduhn̲ yhamäjaajä. Jaduhn̲ mäwíinäts jeˈe
nebiä møjtuˈujän; nämay hajxy jiiby yhädaˈagy.
15 ’Mnigwieendähadøøjäp hajxy maa jaˈa jäyaˈayhajxy tyijy
Diosque x̲ypän. Näˈä høhn̲daacp hajxy jaduhn̲. Jaduhn̲ hajxy ñibiädaˈagyii
nebiä mäbøjpän, pero cab hajxy tiehm̲ miäbøcy; jaanc̈h tehm̲
quiaˈawiindøy hajxy jaduhn̲. 16 Haxøøg hajxy jiatcøˈøy; jaduhn̲ hajxy
mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä. Jaduhn̲ mäwíinäts
hajxy jeˈe nebiä hujts nebiä haptiän. Jaˈa wädsats, cab jaduhn̲ tiøømhaty
nebiä tsaatypän. Jaˈa hapty, cab jaduhn̲ tiøømhaty nebiä piidsän.
17-18 Mädyii quepychaa hoy, hoy tiøømhaty; mädyii caˈa hoy, cab hoy
tiøømhaty. 19 Mädyii quepychaa jaduhn̲ hoy caˈa tøømhajp, piujxyp hajxy
jaduhn̲; mänit hajxy ñoˈogy. 20 Jaˈa jäyaˈayhajxy haxøøg jatcøøbiä, jaduhn̲
mäwíinäts hajxy jeˈe nebiä quepychaa hoy caˈa tøømhajpän. Jaduhn̲ hajxy
mhøxcábät coo haxøøgwiinmahñdy hajxy miøødä.
21 ’Nämáyhøch jaˈa jäyaˈayhajxy xjia nämaˈay: “Wiindsøn̲.” Pero cab ha-
jxy nägøx̲iä jim̲ tiägøˈøwaˈañ Dioswiinduum jim̲ tsajpootyp. Pønjátyhøch
jaˈa nDeedy jaˈa miädiaˈagy xquiudiúun̲äp, jeˈeds jim̲ tägøˈøwaam̲b. 22 Coo
jaˈa naax̲wiimbä hänajty wyiimbidaˈañ, mänítøch hajxy nämay xjia
nämaˈawaˈañ: “Wiindsøn̲, tøø højts jaˈa Diosmädiaˈagy nyajwaˈxy jaˈa
miic̈h mmäjaagøxpä; tøø højts jaˈa møjcuˈu ngøx̲y yajpäyøˈøgy jaˈa miic̈h
mmäjaagøxpä; tøø højts jaˈa hoy-yagjuøøñäjatypä may nyajcähxøˈøgy jaˈa
miic̈h mmäjaagøxpä.” 23 Mänítøch hajxy nnämaˈawaˈañ: “Cábøch mijts
mänaa tøø nhix̲yhaty. Juaˈads hajxy jim̲; haxøøg jaˈa mwiinmahñdyhajxy
jaduhn̲.”
24 ’Pøn̲høch nmädiaˈagy xmiädóow̲äp, coo jaduhn̲ quiudiúnät nébiøch
nhaneˈemiän, jaduhn̲ mäwíinäts jeˈe nebiä jäyaˈay jaˈa tiøjc tøø quiojjiän
tsaawiing. 25 Mänit com̲ tiuuyy. Mänitä møjnøø quiom̲gädaacy. Mänitä
tøjc møc miøjpojpejty. Pero cabä tøjc ñäˈä jijty, jeˈeguiøxpä coo tsaawiing
quiojjiä. 26 Pero pøn̲høch nmädiaˈagy tøø xquiaˈa cudiuun̲ä nébiøch
nhaneˈemiän, jaduhn̲ mäwíinäts jeˈe nebiä jäyaˈay caˈa jajpän. Jiibiä tiøjc
quiojy tsabiuˈujooty. 27 Mänit com̲ tiuuyy. Mänitä møjnøø quiom̲gädaacy.
Mänitä tøjc miøjpojpejty møc. Mänit piuum̲y.
28 Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy. Mänitä jäyaˈayhajxy yagjuøøyy nebi-
aty jaˈa Jesús hänajty tøø yajnähixøˈøy. 29 Jaduhn̲ hänajty yajnähixøˈøy

nebiä møjcuhdujtmøødpän. Ja'a cu'ug wyiindsøn̲hajxy, cab hajxy hänajty jiaty jaty.

8

1 Tun̲guhduum ja'a Jesús hänajty tøø yajnähixø'øy. Mänit miänajnä. Mänit majiäya'ay piadu'ubøjcä. 2 Mänit pa'amjäya'ay Jesús ñämejch. Haxøøgpa'am hänajty miøød. Mänitä Jesús wyiinjijcädaacä, wyiingudsähgøøyyä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn̲, pø chojpy ja'a mjoot jaduhn̲, hóyhøch jaduhn̲ xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät.

3 Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñähdoon̲. Mänit ñämaayy:

—Chójpiøch ja'a njoot jaduhn̲; tøø jaduhn̲ mnähwa'ac̈h mguhwa'ac̈h.

Mänitiä ja'a mähdiøjc jiaanc̈h nähwaach jiaanc̈h cuhwaach. 4 Mänitä Jesús miänaan̲:

—Huuc mädow̲, ca'a pøn̲ mnä'ägädä hawaan̲ä. Nøcx jim̲ Jerusalén maa ja'a teediän. Jim̲ myajcähxǿ'øgät coo tøø mnähwa'ac̈h coo tøø mguhwa'ac̈h. Jim̲ä xädø'øñ mguyoxǿ'øwät nebiä Moisés jecy yhanehm̲iän. Jaduhn̲ä hijxtahn̲d myajcähxǿ'øgät coo tøø mnähwa'ac̈h coo tøø mguhwa'ac̈h.

5 Mänitä Jesús miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Capernaum. Coo quiajptägøøyy, mänit ja'a Jesús ja'a soldadowiindsøn̲ ñämejch. 6 Mänit Jesús ñämaayyä:

—Jím̲høch ja'a nmoonsä tu'ug quio'na'ay tøgooty. Tøø ja'a tiecy miucy. Hanax̲iä jaduhn̲ chaac̈hpøcy tehn̲gajnä.

7 Mänitä Jesús miänaan̲:

—Nøcxy nhuuc yaghoyø'øy.

8 Mänitä soldadowiindsøn̲ yhadsooyy:

—Pero Wiindsøn̲, cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo miic̈h jiiby mdägǿ'øwät maac̈h ndøgootiän, je'eguiøxpä coo miic̈h mmøjjä mjaanc̈hä. Nägooyyä miic̈h jaduhn̲ mmäná'anät cooc̈h nmoonsä yhoyǿ'øwät, pues hoyǿ'øwäp. 9 Hané'emyhøch nhity; jím̲høch nwiindsøn̲bä, y jím̲høch nsoldado. Cooc̈hä nsoldado tu'ug nnämá'awät coo homiaajä ñøcxät, nøcxäp jaduhn̲; y cooc̈h nnämá'awät coo myínät, mínäp jaduhn̲. Y cooc̈hä nmoonsä waam̲b nnämá'awät, quiudiúnäp jaduhn̲.

10 Mänitä Jesús jiaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy. Mänit ñämaayy ja'a hajxy hänajty pawädijpä:

—Cábøc̈hä nmägunaax̲hajxy jaduhn̲ miäbøcy neby yø'ø craa miäbøquiän, y jäguem̲ yø'ø chooñ. Tøyhajt jaduhn̲. 11 Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ, mänit hajxy hänajty nämay miedsa'añ, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä. Wiinduhm̲yhagajpt hajxy hänajty choona'añ. Mänit hajxy hänajty miøødhida'añíijäm ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob. 12 Pero ja'a judíoshajxy ca'a mäbøjpä, cab hajxy hänajty jim̲ quiooda'añ Dioswiinduum. Jiiby hajxy jaduhn̲ quiuhjuijpnaxa'añii møjcu'uhaam maa yhagoodsän. Jiiby hajxy jaduhn̲ chaac̈hpøga'añ tehn̲gajnä.

13 Mänitä Jesús ja'a soldadowiindsøn̲ ñämaayy:

—Nøcx maa ja'a mdøjcän. Tøø jaduhn̲ mmäbøcy, tøø ja'a mmoonsä jaduhn̲ yhoyø'øy.

Mänitä ja'a mioonsä jiaanc̈h hoyøøyy.

14 Mänitä Jesús ñøcxy maa ja'a Pedro tiøjcän. Jiibiä Pedro miø'ødhoc
hänajty quio'na'ay tomiøød. 15 Mänitä Jesús ja'a tajjäya'ay ja'a quiø'ø
ñahdooṉä. Mänitä tioy tiøjch. Mänitä tajjäya'ay piädø'cy. Mänit tiägøøyy
mayhajtuuṃbä ja'a Jesúscøxpä.
16 Coo quioodsøøyy, mänitä pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa
ja'a Jesúsän. Tøø hajxy hänajty näje'e miačhii ja'a møjcú'ujäm. Mänitä
Jesús quiapxy. Manityä hajxy yhøxmajtsä ja'a møjcú'ujäm. Jaduhṉä
pa'amjäya'ayhajxy quiøx̱y yajmøcpøjcä; ja'a Jesús jaduhṉ yajmøcpøjc.
17 Tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhṉ maa jaduhṉ myiñän cujaay, mänaa
ja'a Isaías jecy miäna'añän: "Jaaya'ay ja'a nba'amhájtäm tøø xya-
jnähwáatsäm tøø xyajcuhwáatsäm." Ja'a Isaías, je'eds ja'a Diosmädia'agy
jaduhṉ jecy yajwa'x.
18 Coo ja'a Jesús yhijxy coo hänajty cujc tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay,
mänit miänaañ coo hajxy ñáxät mejyhawiimb møødä jiamiøødhajxy.
19 Cajnä hajxy hänajty tiu'ubøcyñä, mänitä Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä.
Yajnähixøøby hänajty je'ebä maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Wiindsóṉ, miṉ nhuuc jamiøødhaty. Homiaajä mnócxät, quipxy
nbawädítät.
20 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Ja'a xøøgaa, jiṃä jiut je'e; ja'a muuxy, jiṃä pie'eñ je'e; pero høøčh,
ja'a Diosquex̱ypä, cábøch ndøjc maačh nboo'x nhäñá'awät.
21 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød tu'ug miänaañ:
—Wiindsóṉ, mänítøch miičh nbadu'ubøga'añ coočhä ndeedy hänajty
tøø yho'nä, coočh hänajty tøø nyajnaax̱tägøøñä.
22 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Ween ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy yajnaax̱tägø'øy. Cábøch ja'a
nmädia'agy hajxy xpianøcxaaṉä. Pero miičh, ween quipxy nwädíjtäm.
23 Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty møødä jiamiøødhajxy.
Tiu'ubøjnä hajxy barcojooty. 24 Mänitä poj møc piädø'cy, høxtä
cugujjøøyy ja'a nøø jiiby barcojooty. Pero tøø ja'a Jesús hänajty
miaaho'nä. 25 Mänit hoy yuxyíijäm ja'a miägu'ughajpä tu'ug. Mänit
ñämaayyä:
—Wiindsóṉ, højts yajnähwáatsäc. Chaṃ højts nnøøho'ogø'øwa'añ.
26 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy
jaduhṉ xñä'ä mäbøjcä, paady hajxy mdsähgø'øy.
Mänit piädø'cy. Mänitä poj jiøjcunäma'awøøyy møødä mejy coo quia'a
míiṉnät. Mänit jaduhṉ yuungøøyy. Caj ñä'ägädä pojnä. 27 Mänitä
miägu'ughajpähajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:
—Nebiäda'a jaduhṉ coo miädia'agy miäbøjcäxä høxtä ja'a poj møødä
mejy.
28 Mänitä Jesúshajxy jiṃ miejch mejyhawiimb maa ja'a naax̱ hänajty
xiøhatiän Gadara. Jiṃä cabäsantä hänajty tu'ug. Mänitä Jesús jäya'ay
nämetsc ñämejtsä. Jiṃ hajxy hänajty tøø chooñ maa ja'a cabäsantän. Tøø
hajxy hänajty miačhii ja'a møjcú'ujäm. Jaančh tehṃ quia'awiindøy hajxy
hänajty ñibiäda'agyii. Ni pøṉ hajxy hänajty quia'a yajnaxa'añ maa ja'a
tu'ujän. 29 Mänitä Jesús tiägøøyy wiinguyaaxóøyyäbä:
—Jesús, tii højts xwia'ana'añ, miičh Dioshuung. Cajnä yhabaady coo
højts xyajcumädówät.
Ja'a møjcu'uhajxy jaduhṉ mänaaṉ, ca'a jiäya'ayä.

30 Jim̱ mayhädsøm̱ hänajty wiädity tuṉwiinmänac jäguem̱juøøby. 31 Mänitä
Jesús miänuu'xtaacä ja'a møjcu'uhajxy:
—Pø xyajpädsøm̱aam̱b højts yaa maa hädaa jäya'ayän nämetscä, na'añ
højts jiiby nhuuc tägø'øy maa yø'ø hädsøm̱ jioodootyhajxiän.
32 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Nøcx hajxy jiiby tägø'øw.
Mänitä møjcu'uhajxy ñähwaach ja'a jäya'ay nämetspä. Mänitä hädsøm̱
hajxy ñämejch. Cøjx ja'a hädsøm̱hajxy wyiinmänacpäyø'øgy. Cøjx hajxy
quiuhcahnax̱y naaxøjpcøxp. Mejjiooty hajxy hoy quiuga'awø'øy. Cøjx
hajxy jiiby yho'ogy mejjiooty.
33 Mänitä hädsøm̱güeendähajpähajxy chähgø'øbäyø'cy. Coo hajxy jim̱
miejch maa ja'a cajptän, mänit hajxy miädiaacy nebiaty hajxy hänajty tøø
yhix̱y, coo ja'a møjcu'uhajxy hänajty tøø ñähwa'ac̆h ja'a jäya'ay nämetspä.
34 Cøjx ja'a cu'ughajxy ñøcxy päyø'øguiä maa ja'a Jesúsän. Coo ja'a Jesús
hajxy piaaty, mänit hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Jesús jim̱ chóonät maa
ja'a ñaax̱hajxiän.

9

1 Mänitä Jesúshajxy tiägøøguiumbä barcojooty, ñajxtägajch hajxy
jadähooc mejyhawiimb maa ja'a quiajpthajxiän. 2 Mänitä tecymiucypiä
tu'ug quiøømiejtsä tsaajiooty maa ja'a Jesúsän. Ja'a mähdiøjc ja'a
miägu'ughajpähajxy jaduhṉ cøømiejtsä. Coo ja'a Jesús yhijxy coo hajxy
hänajty miäbøcy, mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:
—Huung, jootcugø'øw; tøø ja'a mbojpä mgädieey xñähwa'ac̆h.
3 Jim̱ä ley-yajnähixøøbiädøjc hänajty näje'e tiäna'ay ja'a Jesús ñähmøjc.
Coo hajxy jaduhṉ miädooyy nebiä Jesús miänaaṉ̃än, mänit hajxy näje'e
quiopcooty tiägøøyy mädiaacpä: "Capxtägooby hädaa craa jaduhṉ maa
ja'a Dioscøxpän." 4 Ñajuøøby ja'a Jesús hänajty neby hajxy hänajty
miädia'aguiän quiopcooty. Mänit miänaaṉ̃:
—Tii haxøøgwiinmahñdy hajxy coo mmøødhaty mgopcooty. 5 Mädyii
mädia'agy maas tsip, coŏch hädaa mähdiøjc nnämá'awät: "Tøø ja'a mbo-
jpä mgädieey xñähwa'ac̆h", tøgä maas tsip jaduhṉ coŏch nnämá'awät:
"Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg." 6 Nyajcähxø'øgáam̱biøch coŏchä cuhdujt jaduhṉ
nmøødä hädaa yaabä naax̱wiin coŏchä pojpä cädieey nyajnähwá'adsät,
høø̆ch ja'a Diosquex̱ypä.
Mänitä Jesús ja'a tecymiucypiä ñämaayy:
—Tänaayyø'øg, widsø'øg yø'ø mdsaay, nøcxnä maa ja'a mdøjcän.
7 Mänitä tecymiucypiä tiänaayyø'cy. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. 8 Coo
ja'a cu'ughajxy jaduhṉ yhijxy coo ja'a tecymiucypiä tøø yhoyø'øy, mänit
hajxy chähgøøbiøjcy. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä
coo ja'a Jesús ja'a mäjaa hänajty tøø mio'oyii, ja'a Diosquex̱ypä. Cab hajxy
hänajty ñajuø'øy pø Dioshuung hänajty je'e, ja'a Jesús.
9 Mänitä Jesús jim̱ chohṉ̃. Mänitä jäya'ay tu'ug yhijxy, ja'a xøhajpä
Mateo. Jim̱ä Mateo hänajty yhäña'ay maa hänajty yajnähjuudiu'udiän.
Mänitä Mateo ñämaayyä:
—Jam̱ quipxy wädíjtäm.
Mänitä Mateo tiänaayyø'cy. Mänit ja'a Jesús piadu'ubøjcy.
10 Jim̱ä Jesús hänajty quiay tøgooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitä
yajnähjuudiuutpähajxy may miejch mägaabiä, møødä jäya'ayhajxy ca'a
panøcxpä ja'a judíos quiuhdujt. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy møødcaabiä.

11 Jiṃä fariseoshajxy hänajtypä, ja'a hajxy hänajty hoy jaančh tehṃ
pianøcxpä ja'a Moisés miädia'agy. Mänitä fariseoshajxy miänaañ:
—Tii yø'ø mwiindsøṇ coo miøødcay ja'a yajnähjuudiuutpähajxy møødä
cubojpä cugädieeyhajxy —nøṃä Jesús miägu'ughajpähajxy ñämaayyä.
12-13 Miädoow̱ ja'a Jesús jaduhṇ. Mänit miänaañ:
—Pøṇ jaduhṇ møc, caj yajtsooyø'øy; pøṇ jaduhṇ pa'ammøød, je'eds
jaduhṇ yajtsooyøøby. Jaduhṇ mäwíinøch høøčh nebiä mädsooyøøbiän.
Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech, nébiøch ja'a cubojpä cugädieeybähajxy
nnämá'awät coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ween ñajtshixø'øy. Ja'a
hojiäya'ayhajxy, cábøch hajxy je'e waaṃb nnäma'awa'añ. Nøcx hajxy
habøc tii ja'a Diosmädia'agy jaduhṇ ñänøøṃby: "Chójpiøch ja'a njoot
jaduhṇ coo hojioot hajxy mmøødhádät; cábøch jaduhṇ nmänaaṇnä coo
animal hajxy myóxät maa ja'a høøčhcøxpän."
14 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a Juan mäyajnäbejpä miägu'ughajpähajxy.
Mänitä Jesús miäyajtøøw̱ä:
—Tii miičh mmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a nä'ägädä hida'añ.
Nax̱y højts jaguiay tu'xøøjaty nhity tähoocjaty; jaduhṇ højts ja'a Dios
nwiingudsähgø'øy. Jaanä jaduhṇä fariseoshajxy yhijpä jaguiay.
15 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Coo ja'a jäya'ayhajxy mänaa piøcy yhu'ugy, cabä woyba wichpä
hajxy jiø'øy xiuučh. Xooṇdaacp hajxy jaduhṇ, je'eguiøxpä coo ja'a
jamiø'ød jyiijä. Jaduhṇ mäwíinøch høøčh nebiä jamiø'ødän. Páadyhøch
nmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a hity. Habaadaaṃb jaduhṇ coočh yaa
ndsoonaaṇnä; mänit hajxy mäbøcypiä jaguiay yhida'añ.
16 'Cab jaduhṇ pøṇ tucwit yhagøyø'øy jeṃywyithaam. Múgäp ja'a
jeṃywyit jaduhṇ y maas hanax̱iä ja'a tucwit jaduhṇ quióødsät. 17 Jaanä
jaduhṇduhṃbä, cabä pøṇ jeṃyvyino quiudemø'øy tucwajhacxujiooty.
Cóødsäp ja'a wajhacxuy jaduhṇ y høxyógäp ja'a vino jaduhṇ. Haagä
tägóyyäp ja'a wajhacxuy jaduhṇ møødä vino. Pero jiibiä jeṃyvyino
hajxy quiudemø'øy maa ja'a wajhacxuy jeṃybiän. Jaduhṇ ni mädyii
quia'a tägóyyät.
18 Cajnä ja'a Jesús hänajty miädiaacpädø'øy, mänitä tsajtøjcwiindsøṇ tu'ug
miejch. Mänitä Jesús wyiingo'naaguiädaacä. Mänit ñämaayyä:
—Naaṃhó'ogyhøčhä nhuung ja'a to'oxypä. Coo miičh nøcxy mnähdoñ,
mänit jiujypiøjtägátsät.
19 Mänitä Jesús piädø'cy. Mänit jaaya'ay miøødtu'ubøjcy møødä Jesús
miägu'ughajpähajxy. 20-21 Jiṃä tajjäya'ay hänajty tu'ug høx̱haam pianøcxy.
Pa'ammøød hänajty je'e. Majmetscjumøjt ja'a ñø'ty hänajty tøø wyi'i
xiee'xy, weenjaty weenjaty. Jaduhṇä tajjäya'ay hänajty miädia'agy quiop-
cooty: "Nägóoyyøch ja'a wyitpa'a nnähdóoṇät, mänítøch nmøcpǿgät." Coo
ja'a Jesús ja'a tajjäya'ay jiäguyohdiägǿøyyä, mänitä wyitpa'a ñähdóoṇäxä.
22 Mänitä Jesús yhee'pwiimbijty, Mänit ja'a tajjäya'ay yhijxy. Mänit
miänaañ:
—Huung, jootcugø'øw; tøø jaduhṇ mmøcpøcy, je'eguiøxpä coo tøø
mmäbøcy.
Mänitiä ja'a tajjäya'ay miøcpøjcy. 23 Mänitä Jesúshajxy jiṃ miejch
maa ja'a tsajtøjcwiindsøṇ tiøjcän. Jiibiä xuux̱pädøjc-hajxy hänajty
yho'ogyjiäya'awyiinxu'uxy. Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty wyi'i yhaamhaty.
24 Mänitä Jesús miänaañ:
—Pädsøṃ hajxy jiiby. Cab yø'ø tøø yho'ogy, nä'ä maab yø'øduhṇ.

Mänitä Jesús ñäxiicä. 25 Cøjx hajxy jaduhn̲ piädsøm̲y. Mänitä Jesús
tiøjtägøøyy. Mänitä to'oxyhäna'c quiø'ømajch. Mänitä to'oxyhäna'c
yhäñaayyø'cy. 26 Mänitä mädia'agy wiädijty wiinduhm̲yhagajpt coo ja'a
to'oxyhäna'c tøø yagjujypiøgyii.

27 Coo ja'a Jesúshajxy jim̲ chohñ̲, mänitä wiindshajxy nämetsc
piadu'ubøjcy yáax̲äp:

—Højts näxúu'tsäc. David miiĉh hijty mhaphajpy mdeedyhajpy.

28 Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, mänitä wiindshajxy miäwiingooñ̲. Mänitä
Jesús miänaañ̲:

—Nej, mmäbøjpy hajxy jaduhn̲ä cooĉhä mäjaa nmøødä coo hajxy
nyaghijxǿ'øgädä.

Mänit hajxy miänaañ̲:

—Wiindsøn̲, nmäbøjpy højts.

29 Mänitä Jesús ja'a wiinds wyiinhajxy ñähdoon̲ä. Mänitä Jesús
miänaañ̲:

—Ween hajxy mhijxø'øgy coo hajxy tøø mmäbøcy.

30 Mänit hajxy yhijxø'cy. Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Ca'a pøn̲ hajxy mnä'ägädä hawaan̲ä.

31 Coo ja'a wiindshajxy jim̲ chohñ̲, mänit hajxy tiägøøyy
mädia'agy-yajwädijpä coo hajxy tøø yaghijxø'øgyii ja'a Jesúsäm.

32 Mänitä huum tu'ug yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hänajty miaĉhii
ja'a møjcú'ujäm. 33 Mänitä Jesús ja'a møjcu'u jiiby yajpäyø'cy. Mänitiä
ja'a huum quiapxø'cy. Yagjuøøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhn̲. Mänit hajxy
miänaañ̲:

—Ni mänaa jaduhn̲ pøn̲ tii quia'a yagjadyii nebiä hädaajän yaa Israel-
naaxooty.

34 Mänitä fariseoshajxy miänaañ̲:

—Paady yø'øya'ay ja'a møjcu'u yajpäyø'øgy, coo ja'a møjcu'ugong miäjaa
miøødhajtä.

35 Cøjx ja'a Jesús wiädity wiinduhm̲yhagajpt. Homiaajä hänajty wiädity,
jiiby hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajp
yajcähxø'øga'añ. Yajnajxyp hänajty homiädyii pa'amä. 36 Ñäxuu'chp ja'a
Jesús ja'a majiäya'ay hänajty. Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy hänajty nebiä
meegän, ja'a cajpä wyiindsøn̲. Nebiä tägowiädijpän hajxy hänajty je'e.
Nebiä jootmayhajpän hajxy hänajty je'e. 37 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a
miägu'ughajpähajxy:

—Yø'ø majiäya'ayhajxy, hoy jaduhn̲ cooĉhä nmädia'agy hajxy
xmiäbójcät. Pero cab højts nnämáyyäm, højts ja'a mädia'agy
nyajwá'xämbä. 38 Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween ja'a
mägu'ughajpä hajxy xjiaac móoyyämät, neby højts ja'a mädia'agy hajxy
xmiøødyajwá'xämät.

10

1 Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä miøjyaax̲y ja'a nämajmetspä. Mänitä
cuhdujt miooyy coo ja'a møjcu'u hajxy yajpäyǿ'øgät, coo homiädyii
pa'amä hajxy yajnáxät.

2 Jaduhn̲ä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón Pedro møødä pi-
uhya'ay Andrés; ja'a Zebedeo yhuunghajxy, Jacobo møødä Juan; 3 Felipe;

Bartolomé; Tomás; Mateo ja'a yajnähjuudiuutpä; Jacobo, ja'a Alfeo yhu-
ung; Lebeo Tadeo; 4 Simón ja'a cananista; Judas Iscariote, ja'a Jesús
hänajty yajyagho'ogáaṉäbä.

5 Mänitä Jesús ja'a nämajmetspähajxy quiejxy mädia'agy-yajwa'xpä.
Mänit ñämaayy:

—Ca'a hajxy jiṃ mnøcxy maa ja'a ca'a judíoshajxy chäna'ayän, y ca'a
hajxy jiṃ mnøcxy Samarianaaxooty. Yaayyä hajxy jaduhṉ mwädítät,
yaa Israelnaaxooty. 6 Ja'a jäya'ayhajxy yaabä, jaduhṉ mäwíinäts hajxy
je'e nebiä meeg tägowiädijpän. 7 Mnägápxäp hajxy jaduhṉ coo ja'a Dios
ja'a miäjaa mobädajpä yajcähxø'øga'añ. 8 Myajnáxäp hajxy homiädyii
pa'amä møødä haxøøgpa'am. Myagjujypiǿgäp ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy.
Myajpäyǿ'øgäp ja'a møjcu'u hajxy. Nnä'ä móobiøch mijts hädaa cuhdujt;
cábøch mijts nyagjuya'añ; jaduhṉ mijtspä, cab hajxy myagjúubiät.

9 'Cabä xädø'øñ hajxy mgónät ni weeṉtiä. 10 Cabä morral hajxy
mwídsät. Tu'uquiä camiixy hajxy mwídsät. Cabä cø'øg hajxy mejt-
stehṉg mmänǿcxät. Cabä cuhdajt hajxy mgábät. Jiṃ hajxy mmägaya'añ
mmähu'uga'añ maa hajxy hänajty mhamejtsta'aga'añän.

11 'Coo hajxy maa mgajptägǿ'øwät, jiṃä jäya'ay hajxy mhøxtá'awät ja'a
hojiootmøødpä; jiṃ hajxy mhamejtstá'agät. Jiiby hajxy mhídät høxtä
coonä hajxy hänajty mdu'ubøga'añ. 12 Coo hajxy mdøjtägǿ'øwät, mänit ha-
jxy myajpóo'xät. 13 Coo hajxy jaduhṉ xyajtøjtägǿ'øwät hamuumdu'joot,
mänit hajxy jaduhṉ quiunuu'xǿøjät ja'a Diósäm; pø caj, cab hajxy jaduhṉ
quiunuu'xǿøjät. 14 Coo hajxy jaduhṉ xquia'a nä'ägä jøjpøgǿ'øwät, coo ja'a
mmädia'agyhajxy xquia'a nä'ägä mädóoẉät, mänit hajxy jiṃ mdsóonät.
Mänitä mdecy hajxy mwiinwop mwiinxídät, nebiä hijxtahṉd jaduhṉ
miähmǿ'øwät coo mijts jaduhṉ tøø xquia'a yajtøjtägø'øy. 15 Tøyhájtäts
mijts nnäma'ay, coo yhabáadät coo ja'a jäya'ayhajxy quiumädoẉa'añ,
maas hanaẋiä yø'ø cajpt jaduhṉ quiumädoẉa'añ quejee ja'a Sodomaca-
jpt møødä Gomorracajpt.

16 'Maaăch mijts nwiinguеẋiän, haxøøgwiinmahñdy ja'a jäya'ayhajxy jiṃ
miøød. Paady hajxy nähiẋ hahixø'ø mnibiäda'agǿøjät. Mee'xxieemy ha-
jxy jaduhṉ mwädítät. 17 Mniyajcopcø'øwǿøjäp mijts. Xyajcø'ødägǿ'øwäp
mijts maa ja'a tuuṉgmøødpän. Mänítäts hajxy xwyiinwop xjiøjwóbät maa
ja'a chajtøgootyhajxiän. 18 Høxtä jiṃ hajxy xyajmedsa'añ maa ja'a gob-
iernä wyiinduumhajxiän, møød jiṃ maa ja'a ca'a judíos wyiinduumha-
jxiän. 19 Pero coo hajxy jaduhṉ xyajmédsät maa ja'a wyiinduumhajxiän,
cab hajxy mdaj mmáyät waaṃbaty hajxy hänajty mmädia'aga'añ. Coo
jaduhṉ yhabáadät, mänitä Dios jaduhṉ xyhawáaṉät waaṃbaty hajxy
jaduhṉ mmäná'anät. 20 Cab hajxy hamdsoo mmädia'aga'añ. Diosh-
espírituhaam hajxy jaduhṉ mmädia'aga'añ.

21 'Haxøøg jaduhṉ jiada'añii. Hamdsoo hajxy ñiñähanuu'xø'øwa'añii
ja'a tu'que'expä-jäya'ay. Jaduhṉ ja'a tieedyhajxy jiatcø'øwaaṃbä
møødä yhuunghajxy. 22 Ja'a høøčhcøxpä mijts ja'a jäya'ayhajxy
nägøẋiä xmiähaṉhada'añ. Pøṉ jaduhṉ mee'xtujp cøjxta'axiøø, je'eds
jaduhṉ mähmø'øwaaṃb hodiuum. 23 Coo mijts hajxy xchaaăchtiúnät
mädu'ughagajpt, mänit hajxy mbäyǿ'øgät, mänit hajxy mnǿcxät
wiingtuum. Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, cooăch hänajty ngäda'aga'añ,
høøčh ja'a Diosqueẋypä, cahnä cajpt hajxy hänajty mwiinwädityñä maa
ja'a judíoshajxy chäna'ayän.

24 ’Cabä pøn̲ jaduhn̲ jiaty nebiä wyiindsøn̲ jiatiän. 25 Coo hajxy jaduhn̲
mjádät nebiä mwiindsøn̲hajxy jiatiän, jootcujc hajxy jaduhn̲ mhídät.
Cooc̆hä jäya'ayhajxy jaduhn̲ tøø xñäma'ay: “Møjcu'u”, jaduhn̲ mijts hajxy
xñäma'awaam̲bä.

26 ’Cabä cu'ug hajxy mdsähgǿ'øwät. Nebiaty hajxy jaduhn̲ jiatcø'øy
hamee'ch, cähxø'øgaam̲b jaduhn̲. 27 Waam̲bátyhøch mijts hamee'chhaam
nnajtscapxǿøyyäm, majiäya'ayhagujc hajxy myajcapxǿ'øwät. 28 Cab ha-
jxy mdsähgǿ'øwät pøn̲ ja'a mnaax̲ni'x hajxy xyaghó'cäp; cabä mháañämä
hajxy jaduhn̲ xyaghó'cät. Ja'a Dios hajxy mdsähgǿ'øwäp; je'edsä cuh-
dujt jaduhn̲ møød coo hajxy jiiby xquiéxät haxøøgtuum. Jiiby ja'a
mnaax̲ni'xhajxy quiuhdägóyyät møødä mháañämähajxy.

29 ’Ja'a muuxyhuunghajxy, coo hajxy quia'ay, yhijxyp ja'a
nDeedyhájtämhajxy jaduhn̲, hoy hajxy quia'a ja tsow̲ä. 30 Jaanä jaduhn̲
mijts xyhijxpä, høxtä xñajuǿøyyäp mijts naag mijts mguhwaay. 31 Cabä
jäya'ay hajxy mdsähgǿ'øwät; hix̲, mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a
muuxyhajxy.

32 ’Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiøødyajtu'ugøøby maa
ja'a cu'ugwiinduumän, mänítøch ja'a miädia'agyhajxy
nmøødyajtu'ugø'øwaam̲bä maac̆hä nDeedy wyiinduumän jim̲ tsajpootyp.
33 Pero pønjátyhøch jaduhn̲ tu'ugmädia'agy tøø xquia'a møødhity maa ja'a
cu'ugwiinduumän, ni høøc̆h jaduhn̲ tu'ugmädia'agy nga'a møødhidaam̲bä
maac̆hä nDeedy wyiinduumän jim̲ tsajpootyp.

34 ’Cooc̆h yaa tøø ngäda'agy, paadiä jäya'ayhajxy jaduhn̲
ñimiädsibø'øwa'añii ja'a høøc̆h nmädia'agyquiøxpä. Cab hajxy jootcujc
yhida'añ. 35-36 Tu'tøjc hajxy jaduhn̲ ñimiädsibø'øwa'añii, møødä tiaj
møødä tieedy, møødä ñøøx møødä miajc, møødä jiaxie'eb møødä xiocy.

37 ’Pøn̲ä tiaj pøn̲ä tieedy maas tsojp quejeec̆h høøc̆h jaduhn̲ xchocy,
cábøch ja'a nmädia'agy hoy xpianǿcxät. Y pøn̲ä ñøøx pøn̲ä miajc
maas tsojp quejeec̆h høøc̆h jaduhn̲ xchocy, ni je'ec̆h ja'a nmädia'agy
hoy xquia'a panǿcxäbät. 38 Pøn̲ä jioot tsojp cooc̆h høøc̆h xpianǿcxät,
pero cabä jioot jaduhn̲ chocy coo chaac̆hpǿgät nébiøch jaduhn̲ nd-
saac̆hpøga'añän, cábøch nmädia'agy jaduhn̲ hoy xpianǿcxät. 39 Pøn̲ä
jiugyhajt jaduhn̲ ja wi'i yaghoyø'øwaam̲b, tägóyyäp ja'a jiugyhajt jaduhn̲.
Pero pøn̲ä jiugyhajt najtshixø'øwaam̲b ja'a høøc̆hcøxpä, je'eds hodiuum
nøcxaam̲b.

40 ’Pøn̲ mijts jaduhn̲ xchojp, jaduhn̲ mäwíinøch høøc̆h xchojpä. Y
pǿn̲høch høøc̆h jaduhn̲ xchojp, jaduhn̲ mäwíinädsä Dios jaduhn̲ chojpä,
ja'ac̆h tøø xquiéx̲iäbä. 41 Ja'a Diosquex̲yhajxy, hodiuum hajxy ñøcxa'añ.
Jaanä jim̲ hajxy ñøcxaam̲bä pøn̲ jaduhn̲ tsojp ja'a Diosquex̲y. Paady
hajxy chogyii coo hajxy jaduhn̲ Dyiosquex̲iä. Jaanä jim̲ hajxy ñøcxaam̲bä
hodiuum pøn̲ jaduhn̲ tsojp ja'a hojiäya'ay. 42 Coo hädaa häyoobäya'ay
tøchñøø ñä'ä mo'owǿøjät je'eguiøxpä cooc̆h jaduhn̲ xpianøcxy, mänit
jaaya'ay piäda'agǿøjät hodiuum, ja'a nøø tøø yéquiäbä. Tehm̲ tiøyhajt
jaduhn̲.

11

1 Coo ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy yajwiingapxøøbiädøøyy, mänit jim̲
chohñ̲. Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä maa ja'a cajpt mäwiingon̲än.

2 Ja'a Juan, tsum̱yhäñaaby hänajty je'e. Coo miädoyhajty coo ja'a Cristo
hänajty wiädity yajnähixøøbiä, mänitä miägu'ughajpä metsc quiejxy maa
ja'a Jesúsän. 3 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:
—Nej, miiсh ja'a Crístojä, ja'a Dios jaduhṉ quiexaam̱biä, tøgä wi-
inghäna'c je'ejä.
4 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Nøcx ja'a Juan hajxy hawaaṉä neby hajxy xii mhix̱ mmädoyy.
5 Nøcx hajxy yajmøødmädia'ag coo ja'a wiindshajxy tøø yhijxø'øgy, coo
ja'a tecymia'adpähajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy
tøø ñähwa'aсh, coo ja'a cuhnatpähajxy tøø miädoow̱ø'øgy, coo ja'a
ho'ogyjiäya'ayhajxy tøø jiujypiøcy, coo ja'a häyoobäya'ayhajxy tøø ya-
jmøødmädia'agyii ja'a Diosmädia'agy. 6 Jootcujc hajxy jaduhṉ yhity ja'aсh
nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot tøø xmiäbøjcäbä.
7 Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijty, mänitä Jesús ja'a cu'ug
tiägøøyy møødmädiaacpä ja'a Juancøxpä.
—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, ja'a Juan miädia'agy hajxy hänajty
mmädow̱áaṉäp, túhm̱äts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhix̱y.
Caj pues, paady hajxy jim̱ tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy
hajxy hänajty mmädow̱aaṉä. 8-9 Diosquex̱y je'e, paadiä miädia'agy
hajxy hoy tøø mmädoow̱ä, hoy ja'a howyit hänajty quia'a ja møødä
nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøødän. Tøyhajt jaduhṉ coo ja'a Juan ja'a
Diosmädia'agy yajwiingapxø'øy. Pero ja'a Diosmädia'agy hajxy nä'ä
jaac yajnähixøøbiä, je'edsä cuhdujt hajxy maas may tøø mio'oyii ja'a
Diósäm. 10 Ja'a Diosmädia'agy jecy mädiáacäbä, Juan je'e. Nøm̱ä Dios
jecy miänaaṉ̃ coo ja'a quiuguex̱y hänajty jayøjp quiexa'añ maa ja'a
cu'ugän, ween yajwiinxiic yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt ha-
jxy ñajtshixó'øwät. Høx̱háamhøсh hänajty ngäda'aga'añ. Jayøjp ja'a Juan ji-
aanсh quejxä; høx̱háamhøсh njaanсh cädaacy. 11 Ni pøṉ jaduhṉ jäda'ahaty
quia'a mäbaady hädaa yaabä naax̱wiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a
cuhdujt miøødän. Tøyhajt jaduhṉ. Pero cooсh hänajty tøø nho'nä,
cooсh hänajty tøø nnøcxtägach maaсh nhuuc tsohm̱bän, pønjaty ja'a
Diosmädia'agy mäbøgaam̱b ja'a høøсhcøxpä, maas mayyä cuhdujt hajxy
hänajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan miøødä, hoy ja'a møjcuhdujt hajxy
hänajty quia'a ja møødä.
12 'Coo ja'a Juan tiägøøyy mäyajnäbejpä, høxtä je'enä jäda'anäbaadyñä,
nägø'ø nädecypiä ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ maa ja'a Dios wyi-
induumän. 13-14 Ja'a Diosquex̱yhajxy jecypiä, jaduhṉ hajxy jecy miänaaṉ̃
coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Jaduhṉä Moisés miädia'agy
miänaam̱bä. Pero jayójpäc ja'a Elías hijty myina'añ. Y coo ja'a Juan tøø
miech, Elías je'e, pø mwiinjuø'øwaam̱by hajxy jaduhṉ. 15 Øṉ mädohnd
møød, ween miädoy.
16 Pänébiøсh jäya'ayhajxy nyajmäbáadät ja'a jäda'ahatypä. Cab hajxy
tii yhojiäwø'øwa'añ. Jaduhṉ mäwíinäts hajxy je'e nebiä pigäna'c wiin-
hecpän. Coo hajxy nax̱y miech häyø'pä tøjpa'c, mänitä miäbigäna'c hajxy
ñäma'ay: 17 "Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø
højts hojiøøñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'øy." 18 Coo ja'a Juan
miejch, cab hänajty quiaya'añ yhu'uga'añ. Mänit mijts mnänøøm̱y coo
je'e quiu'umañøøbiä. 19 Mänítøсh nbamejtspä, høøсh ja'a Diosquex̱ypä.
Mänítøсh ndägøøyy caabiä huucpä. Jadúhṉhøсh mijts xñänøøm̱bä cooсh
nwi'i quiaya'añ cooсh nwi'i yhu'uga'añ, cooсhä cubojpä cugädieeybä

nmägu'ughaty møødä yajnähjuudiuutpädøjc. Pero yajcähxø'øgaam̱by ja'a
Dios jaduhṉ ja'a wyiinmahñdyhaam cooc̈h ja'a tøyhajt jaduhṉ nmøødä.
20 Mänitä Jesús tiägøøyy hamänajpä. Ja'a cajptjäya'ayhajxy jaduhṉ
hojjä, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä maa ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä
hänajty tøø jia yajcähxø'øguiän. Paady jaduhṉ yhamänajty, coo
yhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty tøø quia'a najtshixø'øy. Mänitä Jesús
miänaaṉ̃:
21 —Haxøøg mijts mjada'añ mhabeta'añ, mijts yaa tsänaabiä Corazín
møødä Betsaida. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hijty jim̱ tsänaabiä Tiro møødä
Sidón, coo hajxy häxøpy tøø yhix̱y ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nej mijts
tøø mja hix̱iän, tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy häxøpy ñajtshixø'øy.
22 Tøyhajt jaduhṉ, coo ja'a Dios yaghabáadät, maas haxøøgtuum mi-
jts jaduhṉ xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim̱ jecy tsänáayyäbä
Tiro møødä Sidón. 23 Y mijts jim̱ tsänaabiä Capernaum, mja wi'i
yajcumayaam̱b hajxy jaduhṉ. Pero cabä Dios hajxy jaduhṉ xquiu-
maya'añ. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy hijty jim̱ tsänaabiä Sodoma, coo
ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hajxy häxøpy tøø yhix̱y nej mijts tøø mja
hix̱iän, cab hajxy häxøpy tøø quiuhdägoy. 24 Tøyhajt jaduhṉ, coo ja'a
Dios yaghabáadät, maas haxøøgtuum mijts xpiäda'aga'añ quejee ja'a
jäya'ayhajxy jim̱ jecy tsänáayyäbä Sodoma.
25 Mänitxøø ja'a Jesús miänaaṉ̃:
—Teedy, miic̈h nba'yaax̱yp. Miic̈h jim̱ häñaaby tsajpootyp; miic̈h yaa
Dioshajp maa hädaa yaabä naax̱wiinän. Dioscujú'uyäp coo ja'a tøyhajt tøø
myajnähixø'øy ja'a hajxy tii ca'a jajpä. Caj tøø myajnähixø'øy ja'a hajxy
tyijy jajpä. 26 Tøyhajt jaduhṉ, Teedy, je'eguiøxpä coo miic̈h mjoot jaduhṉ
chocy.
27 Mänitä Jesús miänáaaṉgumbä:
—Tøøc̈hä nDeedy ja'a tøyhajt xquiøx̱y yajcø'ødägø'øy. Cábøch pøṉ
xyhix̱yhaty, høøc̈h ja'a Dioshuung. Tøyhajt jaduhṉ. Jagóoyyøc̈h nDeedy
xyhix̱iä. Y cábøch ja'a nDeedy pøṉ xyhix̱yhajtä. Jagóoyyøc̈h jaduhṉ
nhix̱iä, høøc̈h ja'a Dioshuung. Nyajnähdíjäbøch pønjátyhøch nDeedy
hix̱yhádäp. 28-30 Mijts, pøṉ jaduhṉ ca'a mee'xtugaam̱b neby hajxy hijty
mguhdujthatiän, høøc̈h nguhdujt habójcäc. Hojióothøch nmøød; cábøch
nyajcumaya'añ. Mänítäts ja'a hoybä weenbä hajxy mbáadät. Cábøch ja'a
jemc̈hpä mapxypä jaduhṉ nbäda'aga'añ.

12

1 Mänitxøø ja'a Jesúshajxy hänajty wiädity trigoni'ibyquiujc
poo'xxiøøjooty. Yähó'cäp ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänajty. Mänit hajxy
tiägøøyy trigotøjpä. 2 Coo ja'a fariseoshajxy jaduhṉ yhijxy, mänitä Jesús
hajxy ñämaayy:
—Huug hix̱, xiidsä mmägu'ughajpä trigo hajxy wyi'i tiøjy. Cabä cuh-
dujt jaduhṉ myiṉ̃ coo hajxy tii ndúuṉämät ja'a poo'xxiøøjooty.
3 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä. Jim̱ jaduhṉ myiṉ̃
cujaay coo ja'a Davidhajxy yäho'pøjcä. 4 Mänit hajxy tiägøøyy Diostøgooty.
Mänitä Diostsajcaagy hajxy quiaayy, ja'a teedyhajxy hänajty tøø quiuy-
oxǿ'øyäbä. Cabä cuhdujt hänajty pøṉ miøødä coo hajxy quiáyät ni ja'a
Davidhajxy. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy
quiáyät. 5 Jaduhṉ cujaay myiim̱bä maa ja'a Moisés miädia'aguiän coo ja'a

teedyhajxy tsajtøgootypä quia'a nä'ägädä poo'xy ja'a poo'xxiøøjooty; y cab
jaduhn̲ ñejpiä. 6 Y høøčh, maas mőc-høch ja'a cuhdujt jaduhn̲ nmøødä
quejee ja'a tsajtøjc. 7 Caj mijts mwiinjuø'øy waam̲b ja'a Diosmädia'agy
jaduhn̲ miäna'añ: "Mänáam̲bøch jaduhn̲ coo hojioot hajxy mmøødhádät;
cábøch jaduhn̲ nmäna'añ coo animal hajxy myóxät ja'a høøčhcøxpä." Coo
hajxy jaduhn̲ mwiinjuó'øwät, cabä jäya'ay hajxy nä'ä nägoodä mwiin-
gapxpédät. 8 Høøčh ja'a Diosquex̲ypä, nmőødhøch cuhdujt jaduhn̲ høxtä
maa ja'a poo'xxiøøbaadiän.
9 Mänitä Jesús jim̲ chohñ̲. Mänit tiägøøyy tsajtøgooty. 10 Jiibiä mähdiøjc
hänajty tu'ug; cø'ødø'øds hänajty tu'nax̲. Jiibiä fariseoshajxy hänajty näje'e
tiänaabiä. Mänitä Jesús miäyajtøøw̲ä:
—Nej, hoy jaduhn̲ coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpőgät ja'a
poo'xxiøøjootiä.
Paadiä fariseoshajxy jaduhn̲ miänaañ̲, yhøxtaaby ja'a wiinmahñdy
hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy yajtsumőøjät. Coo ja'a Jesús ja'a
pa'amjäya'ay yajmøcpőgät ja'a poo'xxiøøjooty, mänitä Jesús hajxy hänajty
yajtsuma'añii. 11 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Hoy pues. Coo pøn̲ mieeg quiuga'awø'øy nøøjutjooty ja'a
poo'xxiøøjooty, mänit hajxy nøcxy yajpädsøm̲y, túhm̲äts. 12 Y maas
tsoobaatp ja'a jäya'ay quejee ja'a meeg. Hoy jaduhn̲ coo jäya'ay
mnäxúudsät ja'a poo'xxiøøjooty.
13 Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:
—Xajtøw̲ yø'ø mgø'ø.
Mänit xiajtøøyy. Mänit miäbaaty nebiä tu'ugpän. 14 Mänitä fariseosha-
jxy tiøjpädsøøm̲y. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy
yaghó'ogät.
15 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ miädoyhajty, mänit jim̲ chohñ̲. Mänitä jäya'ay
may piadu'ubøjcy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy nägøx̲iä.
16 Mänit jaduhn̲ miänaañ̲ coo hajxy quia'a nägápxät pøn̲ je'e. 17 Jaduhn̲dsä
tiøjiajty nebiä Isaías jecy miänaañ̲än, ja'a Diosquex̲ypä. Dios jaduhn̲
mänaam̲b:
18 Høøčhä nmoonsä hädaa, ja'ačh tøø nwiimbíyyäbä.
Ndsójpiøch jaduhn̲. Jootcújc-høch nnijiäwø'øyii yø'øgøxpä.
Nbäda'agáam̲biøch ja'a nhEspíritu maa yø'øjän.
Høøčh nguhdujt jaduhn̲ xyajwiingapxø'øwáan̲äp maa ja'a jäya'ayhajxy
nägøx̲iän.
19 Caj chiptuna'añ; caj ya'axa'añ caj jioga'añ.
Hahuum jaduhn̲ wiädita'añ cajptooty.
20-21 Jiootcapxmøcpøgaam̲by pøn̲ hobiä nejpiä mäbøjp.
Mäbøgáan̲äxäp ja'a miädia'agy ja'a jäya'ayhajxy nägøx̲iä.
Mänit jaduhn̲ tiägø'øwa'añ hoyhanehm̲bä.
22 Mänitä mähdiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Wiindsä mähdiøjc
hänajty, møød hänajty yhuumä, møød ja'a møjcu'uba'am hänajty miøødä.
Mänitä Jesús jaduhn̲ yajnähwaach, yaghijxø'cy, yajcapxø'cy. 23 Mänitä
jäya'ayhajxy nägøx̲iä yagjuøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:
—Nej, David yhap yhocäda'a yø'øduhn̲ä.
24 Coo ja'a fariseoshajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy miänaañ̲:
—Coo yø'ø craa ja'a møjcu'uwiinmahñdy jaduhn̲ miøødä, paadiä
møjcu'uba'am jaduhn̲ yajnähwa'ačh.

25 Ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiä fariseoshajxy hänajty wyiin-
mahñdyhaty. Mänit miänaaṅ:
—Coo ja'a tu'hagajptpä jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwóøjät, cuhdägóyyäp
ja'a quiajpthajxy jaduhṅ. Y coo ja'a tu'ugtøgootypä jäya'ayhajxy
ñimiädsibø'øwóøjät, cab hajxy hoy yhíjnät tu'ugtøgooty. 26 Jaanä
jaduhṅduhm̱bä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'øwóøjät, tägóyyäp ja'a
wyiinmahñdyhajxy jaduhṅ. 27 Hoorä, mijts jaduhṅ mänaam̱b cooč̇h ja'a
møjcu'uba'am nyajnähwa'ač̇h ja'a møjcu'uwiinmahñdyhaam. Coo häxøpy
jiaduhṅä, maa mijts ja'a mjamiøød ja'a wiinmahñdy hajxy piaady coo
ja'a møjcu'uba'am hajxy yajnähwa'ač̇h. Hamdsoo hajxy myajcähxø'øgy
coo ja'a tøyhajt hajxy mga'a møødä. 28 Pero høøč̇h, Dioshespírituháamhøch
ja'a møjcu'uba'am nyajnähwa'ač̇h. Cähxø'p jaduhṅ coo tøø yhabaatnä
coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.
29 'Coo ja'a møjcu'u xquia'a yajmäjädá'agät, cabä miäjaa jaduhṅ
mbójcät.
30 'Póṅhøch jaduhṅ xquia'a møødpädø'p, høøč̇h nmädsip je'e. Y póṅhøch
jaduhṅ xquia'a møødtuum̱b, xmiähaṅhájpøch je'e.
31-32 'Je'eguióxpøch mijts jaduhṅ nnäma'ay, coo pøṅ jaduhṅ
tiu'udägóyyät, hoy jaduhṅ ñähwá'adsät, hóyhøch jaduhṅ xjia nänøm̱y,
høøč̇h ja'a Diosquex̱ypä. Pero coo pøṅ jaduhṅ ñänómät ja'a Dioshespíritu,
cab jaduhṅ mänaa ñähwa'adsa'añ.
33 'Mhøxcábäp hajxy jaduhṅ pøṅ ja'a howyiinmahñdy møød; je'eds hoy
wädijp. Pøṅ ja'a howyiinmahñdy ca'a møød, cab hoy wiädity. 34 Jaduhṅ
mäwíinäts mijts hajxy mjatcø'øy nebiä tsahṅ̃diän. Paadiä hoybä hajxy
mga'a mädia'aga'añ, coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Haagä
mgopcooty ja'a mmädia'agyhajxy jaduhṅ chohṅda'agy. 35 Jaaya'ay ho-
jiäya'aybä, hoy jaduhṅ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a howyiin-
mahñdy miøødä quiopcooty. Pero jaaya'ay ca'a hoybä, haxøøg jaduhṅ
quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgwiinmahñdy miøødä
quiopcooty. 36 Chaač̇h mijts nnäma'ay, coo jaduhṅ yhabáadät coo ja'a
Dios hänajty yajnähdija'añ, mänitä Dios hajxy xmiäyajtøwa'añ waam̱baty
hajxy hänajty tøø mgapxtägoy, hoy hajxy jaduhṅ tøø mja nä'ä wiingapx-
nax̱y. 37 Pø haxøøg hajxy hänajty tøø mmädia'agy, mänit Dios hajxy
xpiäda'aga'añ haxøøgtuum. Pø hoy hajxy hänajty tøø mmädia'agy, mänitä
Dios hajxy xpiäda'aga'añ hodiuum.
38 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä
ley-yajnähixøøbiähajxy:
—Wiindsóṅ, højts ja'a hijxtahṅd huuc yaghíjxäc ja'a hoy-yagjuóøñäbä.
39 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jiatcø'øy; cabä Dios
hajxy chocy. Ja'a hijxtahṅd hajxy mja wi'i yhixaam̱by. Jagooyyä hajxy
jaduhṅ mhixa'añ nebiä hijxtahṅd jecy quiähxø'quiän ja'a Jonáscøxpä, ja'a
Dios jecy quiéjxäbä. 40 Ja'a ballenajoodooty ja'a Jonás yhijty tägøøgxøø
tägøøgtsuhm̱. Jadúhṅäts høøč̇h nhidaam̱bä naax̱jutjooty tägøøgxøø
tägøøgtsuhm̱, høøč̇h ja'a Diosquex̱ypä. 41 Coo ja'a Jonás jaduhṅ piädsøøm̱y
ballenajoodooty, mänitä Diosmädia'agy hoy yajwa'xy maa ja'a cajpt
hänajty xiøhatiän Nínive. Coo hajxy jim̱ miädooyy, mänit hajxy miäbøjcy.
Mänitä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonás møjtuuṅg
hijty jaduhṅ jiaty møødä. Maas møjtúuṅghøch nmøødä høøč̇h. Pero
cábøch nmädia'agy hajxy xmiädow̱aaṅä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä.

Coo jaduhn̲ yhabáadät coo hajxy hänajty yajnähdija'añii, mänit hajxy
ñäma'awa'añii coo hajxy jaduhn̲ piäda'agøøjät haxøøgtuum. Ja'a je-
cyjiäya'ayhajxy jaduhn̲ mäna'anaam̲b, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä
Nínive. 42 Jaduhn̲dsä to'oxiøjc miäna'anaam̲bä, ja'a jecy gobiernähájtäbä
jäguem̲naax̲ ja'a jøømbojmänajpä. Mänitä Salomón hoy miämädoow̲hity,
je'eguiøxpä coo ja'a Salomón hänajty jiaanc̆h tehm̲ quiuhwijjiä. Y cabä
Salomón ja'a møjtuun̲g hijty jiaty møødä. Maas møjtúun̲ghøch nmøødä
høøc̆h. Pero cábøch nmädia'agy hajxy xmiädow̲aan̲ä, ja'a jäya'ayhajxy
jäda'ahatypä.

43-45 ’Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøgwiinmahñdy hajxy miøød. Y
cooc̆h nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät, maas haxøøg hajxy jaduhn̲
jiádät. Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy jiádät nebiä jäya'ay møjcu'umøødpän. Coo
ja'a møjcu'u jiiby piädsǿm̲ät maa jaaya'ay quiopcän, mänitä poo'xtaact
nøcxy jäguem̲duum yhøxta'ay maa ja'a tø'ødsnähgapän. Coo ja'a poo'xtaact
jim̲ quia'a páadät, mänit miäna'ana'añ: “Mejor nnä'ägä nøcxtägáchhøch
maac̆h nhuuc tsohm̲bän.” Coo jaduhn̲ wyiimbídät, mänitä jäya'ay quiopc
jaduhn̲ piáatät nebiä yajwa'adstøjcän, ja'a yajxón̲ tøø pie'edyíijäbä.
Mänitä jiamiøød nøcxy juxtujc jiaac woy, ja'a maas haxøøgpä. Mänit
hajxy nägøx̲iä tiägø'øy maa jaaya'ay quiopcootiän. Y maas haxøøg
jaaya'ay jaduhn̲ jiada'añ quejee hijty yhity.

46 Jim̲nä ja'a Jesús ja'a cu'ug hänajty miøødmädia'agyñä, mänitä tiajha-
jxy miejch møødä piuhya'ayhajxy. Jim̲ hajxy miähmøøyy tøba'am. Ja'a
Jesús hajxy hänajty miøødmädia'agaam̲by. 47 Mänitä Jesús hoy ñäma'ayii:

—Xiidsä mdaj xmiøødmädia'aga'añ tøba'am møødä mbuhya'ayhajxy.

48 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn̲høch ndajhajpy; pøn̲høch nbuhya'ayhajpy.

49 Mänitä jiamiøød ñädsiiwøøyy. Mänit miänaan̲:

—Høøc̆h ndaj yø'ø; høøc̆h nbuhya'ay yø'ø. 50 Pøn̲høch ja'a nDeedy
miädia'agy xquiudiúun̲äp ja'a tsajpootypä, jaduhn̲ mäwíinäts hajxy je'e
nébiøch nbuhya'ayän, nébiøch nbuhdo'oxiän, nébiøch ndajjän.

13

1 Mänitxøø ja'a Jesús jim̲ chohñ̲ tøgooty. Mänit jim̲ miejch mejypia'a.
Hoy jim̲ yhäñaaguiäda'agy. 2 Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesús
hänajtiän. Mänitä Jesús tiägøøyy barcojooty. Hoy jiiby yhøxta'agy. Cøjxä
jäya'ayhajxy jim̲ miähmø'øy pu'uwiing. 3 Mänitä Jesús tiägøøyy ya-
jnähixøøbiä madiu'u. Mäbaadyhaam jaduhn̲ yajnähixøøyy. Mänit miänaan̲ñ:

—Mänitä jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä. 4-8 Coo ja'a tøømd tiägøøyy
wøjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam, näje'e quiahy tsaanähgøxp,
näje'e quiahy haptiooty, näje'e quiahy maa ja'a hoñaax̲än. Ja'a jim̲
cáhw̲äbä tu'haam, yajpädø'c ja'a muuxyhajxy je'e. Ja'a jim̲ cáhw̲äbä
tsaanähgøxp, paquiä jaduhn̲ jia mujxy, je'eguiøxpä coo ja'a naax̲ quia'a
jaty cøøcä. Coo quiøx̲xøøjøøyy, mänitä tiøøch, coo ja'a tyicts hänajty
quia'a møødä. Ja'a cáhw̲äbä haptiooty, ja mujx jaduhn̲. Ja yee'c
jaduhn̲, pero cabä ñä'ä tøømbejty. Hix̲, ja'a hapty je'e xaam̲. Y ja'a
cáhw̲äbä maa ja'a hoñaax̲än, may jaduhn̲ tiøømhajty, näje'e mägo'xhaam,
näje'e tägøøghii'xhaam, näje'e hii'xmajc-haam. 9 Pøn̲ jaduhn̲ wiinjøøby,
weenc̆h hädaa nmädia'agy xmiäbøjcä.

10 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a jiamiøødhajxy. Mänit miäyajtøøw̲ä:

—Tii ja'a cu'ug coo myajnähixø'øy yajmäbaadyhaam.

11 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøø mijts ja'a Dios xyajwiinjuø'øy nebiaty yhane'emy. Cab hijty
yajwiinjuø'øy. Y yø'ø cu'ughajxy, cab hajxy hoy wyiinjuø'øwa'añ. 12 Pøṉ
madiu'u jaduhṉ møød, maas may jaduhṉ mio'owa'añii. Pero pøṉ
weeñtiä møød, pøgáaṉäxäp je'e mäduhñtiä jiṃ miødä. 13 Páadyhøch
jaduhṉ nmädia'agy yajmäbaadyhaam. Jia wi'i yhee'py hajxy, cab hajxy tii
yhiẋy. Jia wi'i miämädooẇhijpy hajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy, neby hajxy
tii quia'a mädoybän.
14 'Tøjiajp jaduhṉ yø'øya'aguiøxphajxy nebiä Isaías jecy miänaañän, ja'a
hijty jegyhajty wädijpä Diosqueẋy:
Mmädoẇaaṃby hajxy jaduhṉ, cab hajxy mwiinjuø'øwa'añ;
Mheebaaṃby hajxy, cab hajxy mhixa'añ.
15 Tøø hädaa jäya'ayhajxy quiuhxeẋy;
nebiä cuhnatpän, nebiä wiimbi'idspän hajxy jaduhṉ ñibiäda'agyii neby
hajxy jaduhṉ quia'a wiinjuǿ'øwät,
nébiøch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcät.
Cooc̆h nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät,
mänítøch hajxy jaduhṉ nyajnähwá'adsät.
16 'Jootcujc jaduhṉ mhity je'eguiøxpä coo hajxy jaduhṉ mhiẋy, coo
hajxy jaduhṉ mmädoy. 17 Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, may ja'a
Diosqueẋypähajxy, may ja'a hojiäya'aybähajxy jia hixaañ nej mijts chaṃ
mhiẋiän. Jia mädoẇaaṉ hajxy nej mijts chaṃ mmädoyyän.
18 'Huuc mädoẇ hajxy waaṃb ja'a niippä cwieento miädia'agytiägø'øy.
19 Näje'e ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miädoy nebiä
Dios yhane'emiän, cab hajxy wyiinjuø'øy. Mänitä Diosmädia'agy
hajxy piøjcäxä ja'a møjcu'ugong. Jaduhṉ mäwíinäts hajxy je'e nebiä
tøømd quiahyyän tu'haam. 20-21 Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy
hamuumdu'joot yhuuc ja mäbøcy. Pero coo hajxy chaac̆htiuñii ja'a
Diosmädia'agyquiøxpä, mänit hajxy piädsøøṃnä. Jaduhṉ mäwíinäts
hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän tsaanähgøxp. Paquiä jaduhṉ tiø'øc̆h
je'eguiøxpä coo ja'a tyicts quia'a hity. 22 Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy
yhuuc ja mädoy. Pero jiaanc̆h tehṃ jiahmiejchp hajxy jaduhṉ hädaa
yaabä naaẋwiimbä. Jiaanc̆h tehṃ yhadsojpy ja'a xädø'øñ hajxy, paadiä
Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a panøcxa'añ. Jaduhṉ mäwíinäts hajxy
je'e nebiä tøømd quiahyyän haptiooty. 23 Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy
hoy wyiinjuø'øy. Hoy hajxy jaduhṉ pianøcxy hamuumdu'joot. Jaduhṉ
mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän hoñaaxooty.
24 Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:
—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhṉhøch nyajmäbaada'añ nebiä
tu'jäya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän maa ja'a ñaaẋän. 25 Mänitcoods hajxy
quiøẋy maaho'cy. Mänitä miädsip ja'a cizañatøømd hoy wiøjy maa ja'a
trigotøømd hänajty tøø wiøjjiän. 26 Tu'cuhdujt ja'a trigo miujxy møødä
cizaña. Coo ja'a trigo xiäbaajøøyy, mänitä cizaña quiähxø'pä. 27 Mänitä
jäya'ay hoy ñäma'ayíijäm ja'a mioonsähajxy: "Wiindsøṉ, hodiøømd
miich mwøj, túhṃäts. Pämaadä yø'ø cizañahujts tøø chooñ." 28 Mänitä
wyiindsøṉ miänaañ: "Nmädsiphøc̆häda'a jaduhṉ tøø jiatcø'øy." Mänitä
mioonsä miänaañ: "Nej, nøcxäp højts yø'ø cizañahujts nwiẋiä." 29 Mänitä
wyiindsøṉ miänaañ: "Caj, cab hajxy mwíxät coo ja'a trigo jaduhṉ ñä'ä
mäbädø'øgǿ'øwät. 30 Ween yhity; ween tu'cuhdujt yeegy. Coo ja'a
trigopuẋ jaduhṉ yhabáadät, mänítøch nmoonsä nguexa'añ, weenä

cizañahujts hajxy jayøjp quiøx̱y yajpädø'øgy. Ween hajxy quiøx̱y haxoch.
Mänít hajxy jaduhn̲ ñó'ogät. Mänitä trigo hajxy ñähmádsät. Mänit hajxy
piädá'agät tsehx̱jooty."
31 Mänitä Jesús tiägóøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:
—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhn̲høch nyajmäbaada'añ nebiä
mostazapajcän. Jim̲ tu'jäya'ay tøø ñi'iby maa ja'a ñaax̱än. 32 Tøyhajt
jaduhn̲ coo ja'a mostazapajc jiaanc̈h tehm̲ chayyä. Pero coo yeegy, cruty
jaduhn̲ jiaty nebiä quepychaajän. Mädøyyä ja'a muuxyhajxy nøcxy jim̲
mia'ay yhaajiooty.
33 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä yajmäbaadyhaam:
—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhn̲høch nyajmäbaada'añ nebiä to'oxiøjc
ja'a tsajcaagychooy yajmädijø'øyäbän harinajooty tägøøgquipxøhñdy.
Mänit jaduhn̲ cøx̱iä yajmäyäbicø'øy.
34 Jaduhn̲ä Jesús ja'a cu'ug yajnähixøøyy haagä yajmäbaadyhaam.
35 Jaduhn̲ds tiøjiajty nebiä Diosquex̱ypä jecy quiujahyyän:
Mäbaadyháamhøch nmädia'aga'añ.
Nyajcähxø'øgáam̲biøch mädyiijaty hänajty yu'uc̈htiuum hijp mänaa hädaa
yaabä naax̱wiin yhawijy tiøø'xta'aguiän;
cahnä quiähxø'øgyñä.
36 Mänitä Jesús ja'a cu'ughajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiøjtägøøyy.
Mänit ja'a jiamiøødhajxy miejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:
—Højts capxwíjjäc ja'a cizañahujtscøxpä.
37 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Høøc̈h ja'a Diosquex̱ypä, jaduhn̲ mäwíinhøch høøc̈h nebiä jaaya'ay
hodiøømd tøø wiójjiäbän. 38 Y hädaa yaabä naax̱wiin, jaduhn̲ mäwíinäts
hädaa nebiä naax̱än maa ja'a hodiøømd wiøjjiän. Jaaya'ayhajxy
hanéhm̲äbä ja'a Diósäm, jaduhn̲ mäwíinäts hajxy je'e nebiä hodiøømdän.
Jaaya'ayhajxy hanéhm̲äbä ja'a møjcu'ugong, jaduhn̲ mäwíinäts hajxy
je'ebä nebiä cizañahujtsän. 39 Y ja'a møjcu'ugong, jaduhn̲ mäwíinäts
je'e nebiä jaaya'ay ja'a cizañahujts tøø wiójjiäbän. Coo ja'a naax̱wiimbä
wyiimbida'añ, jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä trigo hajxy yajpädø'quiän
møødä cizañahujts. Y ja'a Dios ja'a mioonsähajxy tsajpootypä, jaduhn̲
mäwíinäts hajxy je'e nebiä jaaya'ay ja'a trigo hajxy yajpädø'quiän. 40 Coo
ja'a naax̱wiimbä jaduhn̲ wyiimbida'añ, jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä
cizañahujts hajxy ño'quiän. 41 Mänítøch nmoonsä nhane'ema'añ coo
hajxy ween nøcxy yajpädsøm̲y pønjaty ja'a haxøøgwiinmahñdy møød,
møødä pønjaty jaduhn̲ ja wi'i yhadugaam̲b ja'a Diosmädia'agy. Jim̲
hajxy yajpädsøm̲a'añii maac̈h hänajty nhane'ema'añän, høøc̈h ja'a
Diosquex̱ypä. 42 Mänit hajxy hänajty quiujuipø'øwa'añii jøønjooty. Jiiby
hajxy jiø'øwa'añ xiuudsa'añ. 43 Ja'a hajxy jaduhn̲ howiädijpä, jaanc̈h
tehm̲ miøj jaanc̈h tehm̲ jiaanc̈h hajxy yhida'añ maa ja'a Tieedyhajxy
yhane'ema'añän. Pø jii mmädohndhajxy, mmädówäp hajxy jaduhn̲.
44 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn̲ mäwíinäts je'e
nebiä jäya'ay maxiädø'øñ tiajó'øyäbän naax̱pa'c. Coo pøn̲ piáadät, mänitä
tiajøødiägatsa'añ. Xoon̲da'agaam̲b jaduhn̲. Mänit nøcxy tioogy tijaty jim̲
miøød. Mänitä naax̱ nøcxy jiuy maa ja'a maxiädø'øñ tøø piaadiän.
45 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä
perlatsaahajuubiän, ja'a jaanc̈h tehm̲ yajxon̲bä. Ja'a perlatsaa, pic je'e
møød pioobä. 46 Coo jaduhn̲ tu'ug piáadät jaanc̈h tehm̲ chow̲bä, mänit
nøcxy tioogy tijaty jim̲ miøød. Mänitä perlatsaa nøcxy jiuy.

47 ’Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn̲ mäwíinäts je'e
nebiä hacxjohm̲d hajxy piädá'aguiäbän mejjiooty coo hacx hajxy hänajty
jiooma'añ madiu'u. 48 Coo ja'a hacxjohm̲d jaduhn̲ yhúdsät, mänit hajxy
yhøxwohm̲bädsøm̲y. Mänitä hacx hajxy wyiimbiy ja'a hojiatypä. Mänit
hajxy piäda'agy cachjooty. Mänitä ca'a hojiatypä hajxy ñøøga'adsø'øy.
49 Jaduhn̲ mäwíinäts jiada'añ coo ja'a naax̲wiimbä wyiimbida'añ. Mänitä
Dios ja'a mioonsähajxy wyiimbiwa'añ ja'a hojiäya'aybä. 50 Øøn̲ ca'a
hojiäya'ay, je'e hajxy cujuipø'øwáan̲äp jøønjooty. Jiiby hajxy jiø'øwa'añ
xiuudsa'añ.

51 Mänitä Jesús miänaan̲:

—Nej, mwiinjuøøby hajxy jaduhn̲ä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Wiindsøn̲, nwiinjuøøby højts jaduhn̲.

52 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:

—Coo ja'a ley-yajnähixøøbiähajxy tiägø'øwät habøjpä nebiä Dios
yhane'emiän, mejtstu'u ja'a mädia'agy jaduhn̲ jiada'añ møødä
jecypiä møødä jem̲ybiä. Jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä cudøjc madiu'u
miøødhátiäbän, møødä jem̲ybiä møødä jecypiä.

53 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ miädiaacpädøøyy, mänit jim̲ chohn̲. 54 Mänit
miejch maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä
tsajtøgooty. Mänitä jäya'ayhajxy jiaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy. Mänit hajxy
miänaan̲:

—Maa yø'ø wiinmahñdiäda'a tøø yhabøcy. Nebiä hoy-yagjuøøñäjatypä
jaduhn̲ yajcähxø'øgy. 55 José yhuung yø'ø, yø'ø tsejtspä pujxpä. María
ja'a tiaj xiøhaty. Jue'e piuhya'ayhajxy xiøhaty, Jacobo, José, Simón, møødä
Judas. 56 Yaa hajxy chäna'ay maa højts ngajptän møødä piuhdo'oxyhajxy.
Pämaadä yø'ø wiinmahñdy yø'øduhm̲bä tøø yajtsooñ.

57 Mänitä Jesús miädia'agy quia'a mäbójcäxa. Mänitä Jesús miänaan̲:

—Homiaajä ja'a Diosquex̲y wiädity, cumáayyäp jaduhn̲. Pero cab jim̲
quiumayii maa yhamdsoo naax̲ maa yhamdsoo tøjcän.

58 Cabä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim̲ jiaty yajcähxø'cy, je'eguiøxpä
coo ja'a miädia'agy hänajty quia'a mäbójcäxä.

14

1 Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jim̲ wiädity. Ja'a
Herodes, jim̲ hänajty je'e guiobernadorhaty Galileanaaxooty. 2 Mänitä
Herodes ja'a mioonsä ñämaayy:

—Juan mäyajnäbejpäda'a je'e. Tøøda'a jiujypiøcy. Paadiä møcmäjaa
jiaanc̈h tehm̲ miøødä.

3-4 Tøø ja'a Herodes ja'a Juan hänajty yajtsumyii. Tøø ja'a Juan hänajty
quiø'øxoc̈hii cadenahaam. Paadiä Juan jaduhn̲ chuum̲ä coo ja'a Herodes
hänajty tøø ñäma'ay coo jaduhn̲ quia'a hoyyä coo ja'a Herodes ja'a pi-
uhya'ay tio'oxiøjc miøødtsänáayyät. Jue'e ja'a Herodes piuhya'ay hänajty
xiøhaty, Felipe. Jue'e ja'a Felipe tio'oxiøjc hänajty xiøhaty, Herodías.
5 Jaduhn̲ä Herodes hänajty tiajy miay coo ja'a Juan hänajty yagho'oga'añ.
Pero jaanc̈h tehm̲ chähgøøby ja'a Herodes hänajty. Ja'a cu'ug hänajty
chähgøøby je'eguiøxpä coo ja'a cu'ughajxy hänajty miäna'añ coogä Juan
ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

6 Mänitä Herodes jiumøjt jaduhn̲ piejtä. Jim̲ä Herodes hänajty yhäña'ay
møødä pawoy pawichpähajxy. Mänit hajxy tiägøøyy wiinhéjtsäbä. Ja'a

Herodías yhuung jaduhn̲ tägøøyy hejtspä. Mänitä Herodes xioon̲daacy
nägø'ø nädecypiä. 7 Mänitä Herodes ja'a quix̲y yajwiinwaan̲øøyy:
—Hotyiijä miiči̇h xmiäyujwá'anät, nmó'owäbøch miiči̇h jaduhn̲.
8 Mänitä quix̲y ja'a tiaj hoy yhawaan̲ä. Mänitä tiaj jaduhn̲ miänaañ̲ coo
ja'a Juan mäyajnäbejpä quiopc jaduhn̲ miäyujwá'anät. Mänitä quix̲y ja'a
Herodes hoy ñäma'ay:
—Høøčhä Juan mäyajnäbejpä quiopc móoyyäc texyjooty.
9-10 Mänitä Herodes jiootmadiägøøyy nägø'ø nädecypiä. Pero tøø
hänajty miäna'añ jäya'awyiinduum coog hänajty yega'añ hotyijatiä. Mänit
yhanehm̲y coo ja'a Juan quiopc yhøxpújxäxät jiiby pujxtøgooty. 11 Mänitä
Juan quiopc yajnócxäxä texyjooty maa ja'a Herodeshajxiän. Mänitä
quix̲y miooyyä. Mänitä quix̲y ja'a tiaj hoy mio'oy.
12 Mänitä Juan ñäxäwa'ay yo'tuc hoy quióøyyäxä; ja'a Juan
miägu'ughajpähajxy jaduhn̲ hoy quiø'øy. Mänitä Juan hajxy hoy
yajnaax̲tägø'øy. Mänitä Jesús hajxy hoy yhawaan̲ä cooc ja'a Juan hänajty
tøø yagho'ogyii.
13 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ miädoyhajty cooc ja'a Juan tøø yagho'ogyii,
mänit jim̲ chohñ̲ barcojooty nidiuhm̲. Mänit ñøcxy hanidiuhm̲duum.
Mänitä cu'ughajxy miädoyhajty cooc ja'a Jesús hänajty jim̲ tøø chooñ.
Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy cajptooty. Tecy-yo'oy hajxy pianøcxy.
Jayøjp hajxy jim̲ miejch maa ja'a Jesús hänajty ñøcxiän. Mänitä Jesús
piamejch høx̲haam. 14 Coo ja'a Jesús piädsøøm̲y barcojooty, mänitä
majiäya'ay yhijxy. Mänit ñäxuu'ch. Mänitä pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy.
15 Mänittsuu ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy piamejch. Mänitä Jesús hajxy
ñämaayy:
—Tøø chuujø'øy y cabä tøjc yaa. Quejxwiimbit yø'ø jäya'ayhajxy;
weenä caagy hajxy nøcxy jiuy cajptooty.
16 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Caj, ween hajxy yhity. Mijts jaduhn̲ ween myajcáyät.
17 Mänit hajxy yhadsooyy:
—Cab højts tii nmøødä. Jagooyyä højts ja'a tsajcaagy mägoox̲yä nmøødä
chaadsä hacx metscä.
18 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Mämin̲xä yø'ø.
19 Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy coo hajxy ween yhøxta'agy
møøwyiing. Mänitä tsajcaagy quiøøčhooyy møødä hacx. Mänit yu-
ughee'py cøxp. Mänit miänaañ̲:
—Dioscujú'uyäp.
Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänitä miägu'ughajpähajxy
miooyy. Mänit hajxy hoy yajwa'xy majiäya'ayhagujc. 20 Nägøx̲iä hajxy
jaduhn̲ quiaayy cu'uxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä tsajcaagyhaguijc
hajxy yajpädø'cy majmejtscach. 21 Nämägoox̲mil hajxy quiaayy haagä
ya'adiøjc. Hawiingä to'oxiøjc-hajxy møødä pigäna'c-hajxy.
22 Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy coo hajxy ween
tiägø'øy barcojooty, coo hajxy ween ñøønajxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a
majiäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. 23 Mänitä Jesús ñøcxy nidiuhm̲
tun̲nähgøxp Diospa'yaax̲pä. Coo quioodsøøyy, jim̲nä Jesús hänajty
nidiuhm̲ tun̲nähgøxp. 24 Ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy, mejyquiujc
hajxy hänajty tøø miech barcojooty. Møc hajxy hänajty jiøjcubojø'øy;
paadiä nøø hänajty miøjjädseem̲bejty barcomøjc. 25 Coodsnä Jesús

tiu'ubøjcy tecy-yo'oy. Mejywyiing jaduhn̲ yohy. Mänit miejch maa
ja'a miägu'ughajpähajxiän. 26 Coo ja'a Jesús hajxy yhijxy coo hänajty yo'oy
mejywyiing, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänit hajxy chähgø'øyaax̲y:
—Haañämäda'a yø'ø.
27 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Høøčh ja'a Jesús.
28 Mänitä Pedro miänaañ̲:
—Wiindsøn̲, pø miičh ja'a Jesús, høøčh huuc hanéhm̲äc coočh jim̲
mnócxät yo'oy maa miičhän.
29 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Min̲xä.
Mänitä Pedro piädsøøm̲y barcojooty. Mänit tiägøøyy yohbiä mejywyi-
ing. Jim̲ hänajty ñøcxa'añ maa ja'a Jesúsän. 30 Coo jiäwøøyy coo møc piojy,
mänit chähgøøbiøjcy. Mänit tiägøøyy quiim̲bä. Mänit yaax̲y:
—Wiindsøn̲, høøčh yajpädsøøm̲äc.
31 Mänitiä ja'a Jesús ja'a Pedro quiø'ø miajtsä. Mänit miänaañ̲:
—Caj miičh mhuuc mäbøjpä. Tiičh nmädia'agy coo xquia'a mäbøjcä.
32 Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty møødä Pedro, mänitä poj yu-
ungøøyy. 33 Mänitä Jesús hajxy wyiinjijcädaacy. Mänitä Jesús hajxy
ñämaayy:
—Tøyhajt miičh mDioshuungä.
34 Mänit hajxy miejch mejyhawiimb maa hänajty xiøhatiän Genesaret.
35 Coo ja'a Jesús yhøxcajpä ja'a jäya'ayhajxy jim̲bä, mänitä mädia'agy
tiägøøyy wädijpä coo ja'a Jesús jim̲ tøø miech Genesaret. Mänitä
pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. 36 Mänitä Jesús hajxy
miänuu'xtaacy coo ja'a wyitpa'a hajxy ween ñähdoon̲ä. Coo hajxy jaduhn̲
ñähdooñ̲, mänit hajxy miøcpøjcy.

15

1 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä
ley-yajnähixøøbiähajxy näje'e. Jerusalén hajxy hänajty chooñ. Mänitä
Jesús hajxy miäyajtøøyy:
2 —Yø'ø mmägu'ughajpähajxy, tii ja'a cuhdujt hajxy coo quia'a cud-
iuñ̲ nebiä jecyjiäya'ayhajxy xyajmämähmóøyyäm. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy,
cø'øbujp hajxy hijty coo hajxy hänajty quiaya'añ. Jaduhn̲ hajxy hijty
quiuhdujthaty. Pero yø'ø mmägu'ughajpähajxy, cab hajxy jaduhn̲ quiuh-
dujthaty.
3 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Pero mijts, cabä Dios miädia'agy hajxy myajtuun̲ä. Ja'a mhamdsoo
cuhdujt hajxy myajtuum̲by. 4 Ja'a Dios jaduhn̲ mänaan̲ coo ja'a ndaj
ndeedy hajxy nwiingudsähgóøyyämät. Jaduhn̲ miänaam̲bä, coo pøn̲ ja'a
tiaj ja'a tieedy haxøøg ñänómät, tsipcøxp jaduhn̲ yho'oga'añ. 5-6 Pero
wiing mijts mmänaam̲bä. Mijts jaduhn̲ mänaam̲b coo jaduhn̲ yhoyyä coo
ja'a mdaj ja'a mdeedy jaduhn̲ mnämá'awät: “Cábøčhä xädø'øñ nmøødä
cooč mijts nbuhbédät. Tøøčhä Dios ngøx̲y mo'oy mäduhñ̲tiä mijts hijty
nmo'owa'añ.” Coo hajxy jaduhn̲ mmäna'añ, cabä Diosmädia'agy hajxy
hänajty myajtuñ̲. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy hänajty myajtuum̲by.
7 Jaduhn̲ mäwíinäts mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän. Pero cab
hajxy mhoyhäna'cä. Mijtscøxpä ja'a Isaías Diosquex̲ypä jecy miänaañ̲:

8 Nä'ä mänaam̲b hajxy jaduhn̲ cooc tyijy hajxy xwyiingudsähgø'øy
hamuumdu'joot.
9 Xiøøbä hajxy jaduhn̲ ñä'ä mäna'añ;
cábøch nmädia'agy hajxy xñä'ä panøcxä.
Yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajwiinhixøøby,
nøm̲ä Dios miäna'añ.
10 Mänitä Jesús jäya'ay may miøjyaax̲y. Mänit miänaañ̲:
—Huuc mädow̲ hajxy, huuc wiinjuø'øw hajxy. 11 Mädyiijaty tägøøby
mhaawjooty, cab jaduhn̲ xyajtägóyyät. Je'eduhn̲ xyajtägóyyäp mädyiijaty
pädsøøm̲b mhaawjooty.
12 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:
—Cabä fariseoshajxy yhojiäwø'øy coo jaduhn̲ tøø mmäna'añ.
13 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Mädyiijátyhøch nDeedy tsajpootypä tøø quia'a päda'agy, cab jaduhn̲
yhoyø'øwa'añ. 14 Weends yø'ø fariseoshajxy yhity. Jaduhn̲ds hajxy
wiädity nebiä haagä wiindspän coo hajxy ñibiawoyii. Nämetsc hajxy nøcxy
wiocca'ay.
15 Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:
—Cab højts ndu'jootwiinjuø'øy. Højts capxwíjjäc.
16 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Nej, ni mijts tii mga'a wiinjuø'øyñä. 17 Jaduhn̲ds je'e, mädyiijaty
tägøøby mhaawjooty, jiiby jaduhn̲ yhäda'agy mjoodooty. Mänitä jaduhn̲
piädsøøm̲dägach. 18 Pero mädyiijaty jaduhn̲ pädsøøm̲b mhaawjooty, jiiby
jaduhn̲ chohn̲da'agy mgopcooty. Je'eduhn̲ xyajtägóyyäp. 19 Haagä
jiibiä haxøøgwiinmahñdy chohn̲da'agy mgopcooty hoñä'ä mädyiibä.
Je'eduhn̲ xøhajp ja'a haxøøgwiinmahñdy, ja'a jäya'ay-yagho'ogyiibä,
møødä meečhiibä, møød coo wiingjäya'ay tio'oxiøjc mmøødtsänáayyät,
møød coo mhøhn̲dá'agät, møød coo häna'c haxøøg mnänǿmät. 20 Je'eds
jaduhn̲ xyajtägóyyäp. Pero coo mgáyät jaguiø'øbujy, cab jaduhn̲ ñejpiä;
cab jaduhn̲ xyajtägóyyät.
21 Mänitä Jesús jim̲ chohn̲nä. Mänit ñøcxnä Canaán maa ja'a cajpt
hänajty xiøhatiän Tiro møødä Sidón. 22 Mänitä Jesús tajjäya'ay tu'ug
ñämejtsä. Jim̲ hänajty chäna'ay Canaán. Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Wiindsøn̲, miičh ja'a David hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Høøčh
näxúu'tsäc. Tøøčh ndo'oxyhuung miačhii ja'a møjcu'u. Hanax̲iä jaduhn̲
chaačhtiuñii —nøm̲ je'e yaax̲y.
23 Cabä Jesús yhadsooyy. Mänitä ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:
—Huuc quejxwiimbit yø'ø tajjäya'ay. Tsaačhyáax̲äp jaduhn̲ xpi-
awädíjtäm.
24 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Yáayyøčhä Dios tøø xquiex̲y maa hädaa judíoshajxiän. Cábøch wiing-
tuum tøø xquiex̲y.
25 Mänitä tajjäya'ay ja'a Jesús wyiinjijcädaacy. Mänit ñämaayy:
—Wiindsøn̲, tun̲ä mayhajt. Høøčh puhbéjtäc.
26 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Cab jaduhn̲ yhoyyä coočhä huc tsajcaagy nmó'owät mädyii ja'a
pigäna'c-hajxy quiayaam̲by.
Ja'a judíos Jesús yajmäbaat nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judíoshajxy,
je'eduhn̲ yajmäbaat nebiä hucän. 27 Mänitä tajjäya'ay miänaañ̲:

—Tøyhajt jaduhn̲. Pero quiaaby ja'a huc ja'a tsajcaagyhawaagy coo jim̲ quia'ay maa ja'a wyiindsǿn̲ ja'a mieexän.

28 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Tøyhájthøch miiči̇ch nmädia'agy xmiäbøjcä. Weenä mhuung miøcpøcy.

Mänitiä ja'a yhuung jiaanči̇ch møcpøjcy.

29 Mänitä Jesús jim̲ chohn̲nä. Mänit ñøcxnä maa ja'a mejypia'ajän, ja'a xøhajpä Galilea. Mänit hoy piety tun̲nähgøxp. Mänit yhøxtaacy. 30 Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesúsän, møødä pa'amjäya'ay, møødä cø'ømucypiä tecymiucypiä, møødä wiindspä, møødä huumbä. Mänitä Jesús yajmäbaadøøyy. 31 Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøøyy coo hajxy jaduhn̲ yhijxy coo ja'a huumbähajxy tøø quiapxø'øgy, coo ja'a cø'ømucypiähajxy tøø yhoyø'øy, coo ja'a tecymiucypiähajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a wiindspähajxy tøø yhijxø'øgy. Mänit hajxy miänaañ̲ coogä Dios miøjjä jiaanči̇chä.

32 Mänitä Jesús miøjyaax̲y ja'a miägu'ughajpä. Mänit miänaañ̲:

—Nnäxúu'chpøch yø'øya'ayhajxy. Tägøøgxǿøjøch hajxy tøø xpiawädity, y cabä caayyøøc hajxy miøødä. Cábøch hajxy nguejxwiimbida'añ jaguiay maa tiøjcän coo hajxy maa tiu'ugädáw̲ät.

33 Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy miänaañ̲:

—Pero maadsä cay hajxy jaduhn̲ nnä'ä páatämät maa yø'øya'aguiøxphajxiän. Pactuumäda'a yaa.

34 Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Juxtujc, chaadsä hacxhuung mejtstägøøg.

35 Mänitä Jesús miänaañ̲ coo ja'a jäya'ayhajxy yhøxtá'agät naax̲wiin. 36 Mänitä tsajcaagy quioon̲dsooyy møødä hacxhuung. Mänitä Dios ñämaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ja'a tsajcaagy hajxy yajnäguidøøyy møødä hacxhuung. Mänit hajxy yajwa'xtägajch maa ja'a jäya'ayhajxiän. 37 Mänit hajxy quiaayy cu'uxiä nägøx̲iä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä ja'a tsajcaagyhaguijc hajxy yajpädø'cy juxtujcach. 38 Nämädaax̲mil ja'a ya'adiøjc-hajxy quiaayy. Pagaayy ja'a to'oxiøjc-hajxypä møødä pigäna'c-hajxy. Pero cab jaduhn̲ yajnajuø'øy nänaagä hajxy hänajty je'ebä. 39 Mänitä Jesús ja'a jäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiägøøyy barcojooty. Mänit ñøcxy Magadánnaaxooty.

16

1 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä saduceoshajxy. Mänitä Jesús ñämaayyä coo hijxtahn̲d ween yajcähxø'øgy jim̲ tsajpootyp. Paady hajxy jaduhn̲ miänaañ̲ coo ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i jiøjcapxø'øwa'añ. 2 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hänajty chuujø'øy, mänit hajxy nax̲y mmäna'añ: “Wa'ads ja'a tsajt; wa'ads jaboom yhida'añ.” 3 Y coo hänajty jiobø'øy, mänit hajxy nax̲y mmäna'añ: “Tøø wyiimbøcy; tu'uwaam̲b.” Mnajuøøby hajxy jaduhn̲ nebiä tsajt yhida'añ, pero cabä hijxtahn̲d hajxy mwiinjuø'øy ja'ači̇ch chaa nyajcäjxø'piä. Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jiäya'ayhajnä; cabä Dios hajxy chocy. 4 Hijxtahn̲d hajxy jaduhn̲ yujwaam̲by, pero cab

hajxy mioˈowaˈañii. Jagooyyä hajxy jaduhn̲ yaghixaˈañii nebiä Jonás jecy jiajty yhabejtiän.

Mänitä Jesús jim̲ jiäwaach. Mänit jim̲ tiuˈubøjcy.

5 Mänitä Jesúshajxy miejyñajxy. Pero jiahdiägooyy jaˈa quiaayyøøc hajxy, jaˈa Jesús miäguˈughajpähajxy. 6 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Huuc mädow̲ hajxy. Cabä fariseos chajcaagychooyhajxy yhoyyä, ni jaˈa saduceos chajcaagychooyhajxy quiaˈa hoyyä.

7 Mänitä miäguˈughajpähajxy tiägøøyy mädiaacpä:

—Paady jaduhn̲ miänaˈañ, coo jaˈa caayyøøc hajxy ngaˈa jahmiéjtsäm.

8 Ñajuøøby jaˈa Jesús hänajty nebiaty hajxy hänajty miädiaˈagy. Mänit miänaañ̲:

—Tii hajxy jaduhn̲ coo mwiˈi miädiaˈagy coo jaˈa caayyøøc hajxy mgaˈa møødä. Cábøčhä nmädiaˈagy hajxy jaduhn̲ xñäˈägädä mäbøjcä. 9 Cáhnøch nmädiaˈagy hajxy xwyiinjuøøyyä. Cab hajxy jaduhn̲ mjahmiejtsnä nébiøch jaˈa mägoox̲pä tsajcaagy nyajnäwaˈxøøyyän jaˈa nämägoox̲milpä jäyaˈay, y coo hajxy maguiach myajpädøˈcy. 10 Ni jaduhn̲ hajxy mgaˈa jahmiejtsnä nébiøch jaˈa juxtujpä tsajcaagy nyajnäwaˈxøøyyän jaˈa nämädaax̲milpä jäyaˈay, y coo hajxy maguiach myajpädǿˈcumbä. 11 Coočh jaduhn̲ nmänaañ̲ coo jaˈa fariseos chajcaagychooyhajxy quiaˈa hoyyä, coo jaˈa saduceos chajcaagychooyhajxy quiaˈa hoyyä, cábøch tsajcaagychooy hänajty ndehm̲ ñänøøm̲y. Pero caj mijts mwiinjuøøyy.

12 Mänit hajxy wyiinjuøøñä tii Jesús hänajty miädiaacypy. Caˈa chajcaagychooyä hänajty tiehm̲ miädiaacypy, jaˈa hajxy yajtsajcaagyquiojpiä. Jaduhn̲ hänajty miädiaˈagy cooc jaˈa fariseos miädiaˈagyhajxy quiaˈa hoyyä, cooc jaˈa saduceos miädiaˈagyhajxy quiaˈa hoyyä.

13 Mänitä Jesúshajxy jim̲ miejch maa jaˈa cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea de Filipo. Mänitä Jesús miäyajtøøyy jaˈa miäguˈughajpähajxy:

—Waam̲bátyhøch jaˈa cuˈughajxy xñänøm̲y pøn̲høch høøčh jaˈa Diosquex̲ypä.

14 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näjeˈe jaˈa cuˈughajxy miänaˈañ cooc miičh mJuan mäyajnäbejpä; näjeˈe hajxy miänaam̲bä cooc miičh mhElíasä; näjeˈe hajxy miänaam̲bä cooc miich mJeremíasä, jaˈa Diosmädiaˈagy jecy yajwáˈxäbä; näjeˈe hajxy miänaam̲bä cooc miičh mDiosquex̲iä.

15 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Míjtsäts, wáam̲bøch mijts xñänøøm̲bä.

16 Mänitä Simón Pedro miänaañ̲:

—Miičh jeˈe jaˈa Cristo. Miičh jaˈa Dios tøø xquiex̲y, jaˈa jim̲ tsajpootypä. MDioshuung miičh.

17 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Miičh Simón, Jonás miičh xyhuunghajp. Caj miičh pøn̲ tøø xyhawaan̲ä coočh nDioshuungä. Jaˈa nDéedyhøch tøø xyhawaan̲ä, jaˈa jim̲ tsajpootypä. Paady miičh hoyhajt weenhajt mbaadaˈañ. 18 Miičh jaduhn̲ nnämaaby coo miičh mxøhataˈañ Pedro; jeˈeduˈun̲ ñänøøm̲by “tsaa.” Miičhcóxpøch jaˈa jäyaˈay jaˈa nmädiaˈagy hajxy may xmiäbøgaan̲ä. Hoy hajxy cu jia hoˈog, cab hajxy jaduhn̲ quiuhdägoyyaˈañ. Cøjxtaˈaxiøø hajxy jim̲ yhidaˈañ tsajpootyp. 19 Nmoˈowáam̲biøch miičh cuhdujt coočh miičh nmädiaˈagy xyajwáˈxät nébiøch jaˈa jäyaˈay jaˈa nmädiaˈagy hajxy jaduhn̲ xmiäbøjcät. Dios jaduhn̲ xñajtscapxǿˈøwáan̲äp nebiaty jaˈa

jäya'ayhajxy mhané'emät coo hajxy jaduhn ween quiudiuñ, coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixǿ'øwät.

20 Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä yhanehmy coo hajxy ween quia'a mädia'agy coo je'e Cristo.

21 Mänitxøø ja'a Jesús tiägøøyy hawáaänäbä ja'a miägu'ughajpähajxy cooc hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén, cooc hänajty jim yajtsaačhpøga'añíijäm ja'a martuumädøjc møødä teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnähixøøbiädøjc. Mänit miänaambä cooc hänajty yagho'oga'añii, pero cumáaxcäc hänajty jiujypiøga'añ.

22 Mänitä Pedro ja'a Jesús yajwooduuty. Mänitä Jesús wyiingugapxøøyyä:

—Wiindsøñ, cab jaduhn yhoyyä miäbaadä coo jaduhn mjádät mhabétät.

23 Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä Pedro yhojjä:

—Jua'ads jim, møjcu'u. Náxyhøch miičh xjiøjcapxø'øy. Jaduhn miičh mwiinmahñdy nebiä jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhatiän. Caj miičh mwiinmahñdy tiuhnä nebiä Dios wyiinmahñdiän.

24 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpä:

—Pønhøch nmädia'agy jaduhn xpiadu'ubøgáaänäp, weenä yhamdsoo cuhdujt ñajtshixø'øy; ween jaduhn chaačhpójpät nébiøch ndsaačhpøga'añän; weenčh nmädia'agy xjiøjtägøøyyä. 25 Øøn yhamdsoo wiinmahñdy ja wi'i yaghidaamb, cuhdägoyyaamb je'e. Pero coo øøn jaduhn yhó'ogät ja'a høøčhcøxpä, nä'ägä hodiuum je'e nøcxy miähmø'øwa'añ. 26 Coo øøn jaduhn quiuhdägóyyät, hoy jaduhn yaa tøø jia mäyøøhaty hädaa yaabä naaxwiin, caj tii piaada'añ. Cabä jiugyhajt jaduhn piaadaannä, homiäduhñtiä xädø'øñ cu jia yec.

27-28 Cädaactägatsáambøch yaa, høøčh ja'a Diosquexypä. Ja'a Diosmóonsøch nmøødcäda'agaamby, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Møødhøch nDeedy quiuhdujt jaduhn ngädaactägatsa'añ. Mänítøch ja'a jugyhajt hänajty njaac mo'owa'añ pønjaty hänajty hoy tøø wiädity. Pero pønjaty hänajty hoy tøø quia'a wädity, je'eds hajxy hänajty yajcumädowáaänäp. Mänítøch ndägø'øwa'añ hanehmbä. Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooč hänajty ngädaactägatsa'añ, mänítøch hajxy näjé'eyyäm xyhixa'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä. Cajnä hajxy hänajty yho'ogyñä.

17

1 Cudädujxøø ja'a Jesús ja'a Pedro wioonøcxy tuännähgøxp møødä Jacobo møødä Jacobo yhuch Juan. Nämädaaxc hajxy jaduhn ñøcxy møødä Jesús. 2 Mänitä Jesús wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiinduumhajxiän. Jaduhndsä wyiin jiøjp cøjx jiaty nebiä haambän. Mänitä wyit hobioob jiajty. 3 Mänitä Moiséshajxy ñäguehxtøø'xy møødä Elías. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy møødmädiaacpä. Coo hajxy yhijxä, 4 mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøñ, hoyøøyy jaduhn coo højts yaa tøø nbéjtäm. Pø chojpiä mjoot jaduhn, ween højts tøjquemyhuung tägøøg nhuuc hädiuñ ja'a mijtscøxpä cøjtu'ug; tu'ug miičh mje'e, tu'ug ja'a Moisés jie'e, tu'ug ja'a Elías jie'e.

5 Mädiaaccujc ja'a Pedrohajxy ñähgädaacpejtä ja'a näma'a. Hajajp ja'a näma'a hänajty. Mänit hajxy miädooyy quiapxy näma'ajooty:

—Høøčh nHuung hädaa; njaančh tehm chójpiøch. Xyagjootcugøøbiøch. Huuc mädoowä ja'a miädia'agy hajxy.

6 Coo ja'a Pedrohajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy miägutscädaacy
naax̲wiin. 7 Mänit hajxy ñähdoon̲ä ja'a Jesús. Mänit hajxy ñämaayyä:
—Pädø'øg hajxy; ca'a hajxy mdsähgø'øy.
8 Mänit hajxy piädø'cy. Mänit hajxy yhijxwädijty. Cab hajxy øøn̲ yhijxy;
jagooyyä ja'a Jesús hajxy nidiuhm̲ yhijxy.
9 Mänit hajxy miänajcy tun̲nähgøxp. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:
—Cab hajxy øøn̲ mhawáan̲ät nebiaty hajxy jim̲ tøø mhix̲y tun̲nähgøxp,
høxtä cóonøch hänajty tøø njujypiøjtägach, høøc̆h ja'a Diosquex̲ypä.
10 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:
—Yø'ø ley-yajnähixøøbiädøjc, tii hajxy coo miäna'añ cooc ja'a Elías
miejtsø'øga'añ.
11 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøyhajt jaduhn̲ coo ja'a Elías hijty miejtsø'øga'añ. Mänit hijty cøx̲iä
wiinä yaghoyø'øwa'añ. 12 Pero mijts jaduhn̲ nnämaaby coo ja'a Elías
tøø jia hoy; pero caj yhøxcajpä. Jaduhn̲ tiuun̲ä nebiä jäya'ay jioothajxy
chojquiän. Jaduhn̲c̆h hajxy xchaac̆htiunaam̲bä, høøc̆h ja'a Diosquex̲ypä.
13 Mänitä Pedrohajxy wyiinjuøøñä coo ja'a Jesús ja'a Juan mäyajnäbejpä
hänajty miädia'agy.
14 Mänitä Jesúshajxy miejch maa ja'a jäya'ayhajxy miayyän. Mänitä
tu'jäya'ay ja'a Jesús wyiinjijcädaacy. Mänitä Jesús ñämaayyä:
15 —Wiindsøn̲, høøc̆h nhuung näxúu'tsäc. Mayhooc jaduhn̲
tøø quiäday pojmøød. Hanax̲iä jaduhn̲ chaac̆hpøcy. Nax̲y
jiøøngädaw̲ø'øy; nax̲y ñøøgädaw̲ø'øy. 16 Yaac̆h tøø nja yajmech maa
miic̆h mmägu'ughajpädøjcän, pero cab hajxy hijty yajnähwa'adsa'añ.
17 Mänitä Jesús miänaan̲:
—Caj mijts mnä'ägä mäbøcy. Cábøch nmee'xtugaan̲nä cooc̆h mijts
njaac møødhídät. Mämín̲ ja'a pigäna'c yaa.
18 Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Mänitiä ja'a pigäna'c ñähwaach.
19 Mänitä Jesús hawiing ñämaayyä ja'a miägu'ughajpädøjc.
—Tii højts ja'a møjcu'u hijty coo nga'a yajpädsøm̲a'añ.
20 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Caj mijts hijty mnä'ägädä mäbøcy. Tøyhajt mijts nnäma'ay, coo hajxy
jaduhn̲ mmäbøgät howieeñ̲tiä, mänit hajxy hotyiijä mjádät. Høxtáhm̲äts
yø'ø tun̲, coo yø'ø tun̲ hajxy mnämá'awät: "Jua'ads jim̲, nøcx wiingtuum";
mänítäts yø'ø tun̲ jiaanc̆h jäwá'adsät. Hotyiijä hajxy jaduhn̲ mjádät coo
hajxy tøyhajt mmäbøgät. 21 Mänitä møjcu'u hajxy myajpädsøm̲ät coo ja'a
Dios hajxy mba'yá'axät, coo hajxy mhamajtsc-hádät.
22 Jim̲ä Jesús hajxy hänajty wiädity Galileanaaxooty. Mänitä Jesús
miänaañ̲:
—Xyajcø'ødägø'øwáam̲bøch ja'a cu'ughajxy, høøc̆h ja'a Diosquex̲ypä.
23 Mänítøch hajxy xyagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøc̆h nju-
jypiøjtägatsa'añ.
Mänitä miägu'ughajpädøjc-hajxy jiootmadiägøøyy.
24 Mänitä Jesúshajxy miejch Capernaum. Mänitä Pedro miäyajtøøw̲ä ja'a
yajnähjuudiuutpädøjc:
—Nej, cabä mwiindsøn̲hajxy ñähjuudiu'udy maa ja'a tsajtøjcänä.
25 Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Ñähjuudiuutyp pues.
Mänitä Pedro tiøjtägøøyy maa ja'a Jesús hänajty yhäña'ayän. Mänitä
Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, nej miiči mmänaˈañ, jaˈa gobiernähajxy, pøn̲ hajxy yajnähjuudiuutyp, yhamdsoo cuˈug, tøgä wiingjäyaˈay.
26 Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Wiingjäyaˈay hajxy yajnähjuudiuutyp.
Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Entonces, cabä yhamdsoo cuˈug hajxy yajnähjuudiuˈudy. 27 Pero cábøch pøn̲ nyagjootmaˈadaˈañ. Nøcx mejypiaˈa. Jiibiä xuhñdy mnøøwobøˈøwät. Coo hacx mxúyät, mänit myajpädsøm̲ät. Jiibiä xädøˈøñ mbaadaˈañ hacxhaawjooty. Mädøyhadaam̲b jaduhn̲ coo nämetsc nyajniñähjuudiúutämät. Mänítäts nøcxy mnähjuudiuˈudy.

18

1 Mänitä Jesús miäguˈughajpädøjc-hajxy miejch maa jaˈa Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús miäyajtøøw̲ä:
—Pønjaty jaˈa møjtuun̲g møød maa jaˈa Dios yhaneˈemiän.
2 Mänitä Jesús jaˈa pigänaˈc tuˈug miøjyaax̲y. Mänitä pigänaˈc cujc piädaacä. 3-4 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Jaˈa pigänaˈc-hajxy, cabä møjtuun̲g hajxy ñiyhøxtáayyäxä. Pøn̲ jaˈa møjtuun̲g yaa niyhøxtáayyäxäp hädaa yaabä naax̲wiin, cab jim̲ tiägøˈøwaˈañ maa jaˈa Dios wyiinduumän. Pero pøn̲ jaˈa møjtuun̲g jaduhn̲ caˈa høxtaaby, nebiä hädaa pigänaˈc jaduhn̲ quiaˈa høxtaˈayän, jeˈeds jaˈa møjtuun̲g jaduhn̲ jim̲ paadaam̲b maa jaˈa Dios yhaneˈemiän. Tøyhajt jaduhn̲. 5 Pøn̲ jaduhn̲ mäguˈugpøgäp hädaa pigänaˈc jaduhm̲bä maa jaˈa høøčhcøxpän, jaduhn̲ mäwíinhøch høøčh xmiäguˈughaty.
6 ’Hädaa pigänáˈc-høch nmädiaˈagy hajxy xmiäbøjcäbä, coo hajxy pønjaty jiøjcapxøˈøwóøjät, maas hoy hit jaduhn̲ coo jaˈa mäjøjcapxøøbiä paan yajyoˈxodsøˈøwóøjät y coo miejjiäwipøˈøwóøjät hagom̲duum. 7 Hanax̲iä hajxy yaa chaačhpøcy jaˈa hajxy hädaa yaabä naax̲wiin tsänaabiä. Paady hajxy chaačhpøcy coo jaˈa jøjcapxøøbiä hajxy piaady. Pero Dios jaduhn̲ yajcumädow̲aam̲b jaˈa mäjøjcapxøøbiä.
8-9 ’Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim̲ mmøjhéeˈpnät ni mgaˈa nähdónät. Jaduhn̲ mnibiädaˈagóøjät nebiä wiindspän, nebiä cøˈøducpän. Pø caj, jim̲ haxøøgtuum mgaˈawaˈañ.
10 ’Caˈa yøˈø pigänaˈc hajxy mxøøghaty. Cueendähájtäp hajxy jaduhn̲. Jaˈa Diosmoonsähajxy jaˈa Dioswiinduumbä, jeˈedsä pigänaˈc hajxy cueendähajp. 11 Høøčh møjhajp. Yaačh tøø ngädaˈagy hädaa yaabä naax̲wiin nébiøch jaˈa jäyaˈayhajxy nyajnähwáˈadsät coo hajxy hijty quiuhdägoyyaˈañ.
12 ’Tsøc mädiáacäm. Jii tuˈjäyaˈay meeg mägoˈx miøødä. Coo tuˈug tiägóyyät, mänit nøcxy yhøxtaˈay. Jim̲ä meeghajxy miähmøˈøy tun̲højx, jaˈa hajxy tøø quiaˈa tägóyyäbä. 13 Y coo piáadät, mänit xioon̲daˈagaˈañ nägøˈø nädecypiä. Tøyhajt jaduhn̲. 14 Jaduhn̲ mäwíinäts jeˈe neby højts nDeedyhájtäm jaˈa jim̲ tsajpootypä; cabä jioot chocy coo ni mädyii pigänaˈc quiaˈa cuhdägóyyät.
15 ’Coo jaˈa mmäjøøn coo jaˈa mmädøjc jaduhn̲ xmiägädiéeyät, mänit hameeˈch mmägapx mhanéˈemät. Coo jaduhn̲ xmiäbøjcät, mänit jaduhn̲ yhoyøˈøwät. 16 Pero coo jaduhn̲ xquiaˈa mäbøjcät, mänitä jäyaˈay mmøjyáˈaxät mejtstägøøg neby hajxy jaduhn̲ tiestigohádät waam̲baty hajxy hänajty mmädiaˈagy. 17 Y coo ni jaduhn̲ quiaˈa mäbøgät, mänítäts

ja'a hermanodøjc mhawáaṉät. Y coo ni jaduhṉ quia'a mäbøgät, mänit hajxy mbuhwá'adsät.

18 ’Tøyhajt mijts nnäma'ay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa myajwá'xät
hädaa yaabä naaẋwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhṉ hoy yhídät. Dios hajxy
jaduhṉ xyhané'emäp nebiaty hajxy mmädiá'agät.

19 ’Jaduhṉ mijts nnämaabiä, coo hajxy nämetsc mnǿcxät tu'ugmädia'agy
hädaa yaabä naaẋwiin, y cooč̈h nDeedy hajxy homiädyiibä
xmiäyujwáaṉät ja'a jiṃ tsajpootypä, mänit jaduhṉ xmió'owät. 20 Coo
hajxy nämetsc nädägøøg tiu'ugmúgät maa ja'a hööč̈hcøxpän, jíṃhøch
jaduhṉ nhidaaṃbä cujc.

21 Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøṉ, cooč̈h nmäjøøn cooč̈h nmädøjc jaduhṉ xmiägädiéeyät,
naaghóoc-høch jaduhṉ nmämée'xät. Nej, mädøyyä jaduhṉ cooč̈h jux-
tujc-hooc nmämée'xädä.

22 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhṉ miädøyyä. Cunaaghooc hänajty xmiägädieey, mänit
mmämée'xät.

23 ’Neby hajxy hoy mwiinjuǿ'øwät nebiä Dios yhane'emiän. Tsøc
yajmäbáatäm nebiä rey tu'ugän. Mänitä rey wyiinmahñdyhajty coo ja'a
mioonsähajxy ñuu'xycápxät. 24 Naaṃnä hänajty ñuu'xycapxtsooñ coo ja'a
mioonsä tu'ug miejch. Mamyillón hänajty miänuu'xyhadyii. 25 Pero cabä
mioonsä xädø'øñ hänajty miøødä neby jaduhṉ yajnähwá'adsät. Mänitä
rey miänaañ coo ween tioogøøjät møødä yhuung møødä tio'oxy, møødä
chøṃy møødä tiajy, cøẋiä nebiä ñuu'xy jaduhṉ ñähwá'adsät. 26 Mänitä rey
wyiinjijcädaacä ja'a mióonsäm. Mänit miänuu'xtaacä: “Wiindsøṉ, mee'x.
Cøxáaṃbøch nyega'añ.” 27 Mänitä wyiindsøṉ hojioot ñä'ä møødhajty.
Mänit miänaañ coo tøø ñähwa'ač̈h, coo ween yhawa'adspädsøṃy. 28 Coo
ja'a moonsä jiṃ chohñ, mänitiä miämoonsä tu'ug piaaty. Mejtsmil
tägøøgmil hänajty miänuu'xyhadyii. Mänitä miämoonsä yo'mämadsøøyy.
Mänit miänaañ: “Hööč̈h móoyyäc mädúhñtiøch miič̈h xmiänuu'xyhaty.”
29 Mänit wyiinjijcädaacä. Mänit miänuu'xtaacä: “Mee'x, cøxáaṃbøch
nyega'añ.” 30 Pero cabä craa hojioot ñä'ä møødhajty. Mänitä mähdiøjc
yajtsuuṃä. Jiiby jaduhṉ yhida'añ pujxtøgooty høxtä coonä quiøẋy
yégät. 31 Coo ja'a moonsädøjc-hajxy yhijxy, ja'a hajxy hänajty jaac jiṃbä,
mänit hajxy jiootmabiøjcy. Mänitä wyiindsøṉ hajxy hoy yhawaaṉä
nebiaty hänajty tøø jiaty tøø yhabety. 32 Mänitä rey ja'a mioonsä
miøjyaaẋy, ja'a hänajty tøø ñähwá'ač̈häbä. Mänit miänaañ: “Haxøøghäna'c
miič̈h. Tøøč̈h miič̈h cøẋiä nyajnähwa'ač̈h mädúhñtiøch miič̈h hijty
xmiänuu'xyhaty. Páadyhøch miič̈h tøø nyajnähwa'ač̈h, cooč̈h miič̈h tøø
xmiänuu'xta'agy. 33 Jaduhṉ miič̈h mmämoonsä cu mnäxuu'ch nébiøch
miič̈h tøø nnäxuučhän.” 34 Hoyhoy ja'a rey jaduhṉ yhawa'andaacy.
Mänit miänaañ coo ja'a mioonsä quiumädówät høxtä coonä hänajty tøø
yajnähwa'ač̈h mäduhñtiä hänajty miänuu'xyhadyii. 35 Jaduhṉč̈h nDeedy
mijts xyajcumädowaaṃbä, ja'a jiṃ tsajpootypä, coo ja'a mmäjøøn coo ja'a
mmädøjc hajxy mga'a mämée'xät hamuumdu'joot.

Mänitä Jesús jaduhṉ miädiaacmaayy.

19

1 Mänitä Jesús jim̱ chohṉ̃ Galilea. Mänit jim̱ ñøcxy Judeanaaxooty.
Jím̱äts je'e Jordánmøjnøøhawiimb maa ja'a xøø piädsøm̱iän. 2 Mänitä
jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. Mänit hajxy yajmøcpøjcä ja'a Jesúsäm.
3 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'ebä. Mänitä Jesús hajxy
miäyajtøøyy:
—Nej, hoy jaduhṉ coo jäya'ay ja'a tio'oxiøjc nä'ä nägoobä yhøxmádsädä.
Paady hajxy jaduhṉ miänaaṉ̃, jia jøjcapxø'øwaaṉ ja'a Jesús hajxy
jaduhṉ. 4 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä. Jiiby jaduhṉ myiṉ̃
coo ja'a Dios jäya'ay jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy. 5 Paadiä ya'adiøjc
ja'a tiaj ja'a tieedy hajxy ñähgueecnä, coo ja'a to'oxiøjc hajxy wyi-
ingpøjnä. Nämetsc hajxy jaduhṉ ñimiøødtsäna'awáaṉänä. 6 Jaduhṉ
hajxy yhidaaṉnä nebiä tu'que'expän. Cab jaduhṉ yhoyyä coo hajxy
myajniyhøxmadsøøjät pønjaty ja'a Dios jaduhṉ tøø quiunuu'xy coo hajxy
ñimiøødtsäna'awøøjät —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.
7 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøgumbä:
—Tii ja'a Moisés jaduhṉ coo miänaaṉ̃ coo ja'a to'oxiøjc yhøxmadsøøjät
cuhdujthaam.
8 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Coo ja'a mgopc-hajxy jaduhṉ wyi'i xiex̱ä, paadiä Moisés ha-
jxy jaduhṉ xquiuhdujtmooyy coo ja'a mdo'oxiøjc hajxy mhøxmádsät.
Pero cabä Dios jaduhṉ quiunuu'xy. 9 Cab jaduhṉ yhoyyä coo wi-
ingto'oxiøjc mwiingpøjtägátsät, pø nä'ä nägoobä ja'a mdo'oxiøjc hänajty
tøø mhøxmach. Ni jaduhṉ quia'a hoyyä coo høxmachtio'oxiøjc mwi-
ingpøgät.
10 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:
—Maas hoyyäda'a jaduhṉ coo mga'a nä'ägädä pøgät.
11 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Cab hajxy nägøx̱iä wyiinjuø'øwa'añ hädaaduhm̱bä. Jayooyyä ha-
jxy jaduhṉ wyiinjuø'øwa'añ pønjaty ja'a Dios jaduhṉ tøø yajwiin-
juø'øy. 12 Näje'e ja'a ya'adiøjc-hajxy ma'ad myiṉ̃guia'ay; paady ha-
jxy quia'a ñibiøgyii. Näje'e hajxy yajtsucy. Coo ja'a Dios hajxy wyi-
ingudsähgø'øwa'añ, paady hajxy näje'e quia'a nibiøgyii. Øøṉ jaduhṉ
mee'xtugaam̱b, ween miee'xtucy.
13 Mänitä pigäna'c-hajxy näje'e wioomejtsä maa ja'a Jesús wyiinduumän nebiä Jesús ja'a hoyhajt jaduhṉ mió'owät. Pero cabä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhṉ yhojiäwøøyy. Mänit hajxy yhojjä, ja'a pigäna'c hajxy hänajty tøø wiooméchäbä. 14 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Caj, wéenhøch ja'a pigäna'c-hajxy xñämech. Ca'a hajxy mhojy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhṉ mmäbøgät nebiä pigäna'c-hajxy miäbøquiän, mänitä Dios hajxy jaduhṉ xyhuunghádät.
15 Coo ja'a Jesús ja'a pigäna'c-hajxy hänajty tøø mio'oy ja'a hoyhajt, mänit jim̱ chohṉ̃.
16 Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug ñämejtsä. Mänit miäyajtøøw̱ä:
—Wiindsøṉ, tii hóybøch ndúnäp nébiøch njugyhádat cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatian.
17 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tiiẗh ja'a hoybä coo xmiäyajtøy. Caj øøṉ jaduhṉ yhoyyä; jagooyyä Dios jaduhṉ yhoyyä. Pø chojpy ja'a mjoot jaduhṉ coo mjugyhádat

cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatian, mgudiúnäp ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲.
18 Mänitä craa miänaañ̲:
—Mädyiibä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Caj mjäya'ay-yaghó'ogät; caj mméedsät; caj pøn̲ mnähøønó'øwät;
19 mwiingudsähgó'øwäp ja'a mdaj ja'a mdeedy; mmøødnijiootpaadóøjäp ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.
20 Mänitä craa miänaañ̲:
—Tøøčh jaduhn̲ ngøx̲y cudiuñ̲. Múutsnøch hänajty cooč̌h jaduhn̲ ngudiuun̲dsohñ̲. Tijátyhøch jaduhn̲ nga'a cudiuum̲yñä.
21 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Pø mjaanč̌h cudiunaam̲by hoy yajxón̲, nøcx yø'ø mje'e cøx̲y toog. Mänitä häyoobädøjc mnä'ä mó'owät cøx̲iä. Jaduhn̲ jim̲ mdägó'øwät tsajpootyp. Mänítøch jaduhn̲ xpiadu'ubógät.
22 Coo ja'a craa jaduhn̲ miädooyy, mänit jaduhn̲ jiootmadiägøøyy. Hix̲, mäyøø ja'a craa hänajty. Mänit wyiimbijnä.
23 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:
—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, tsip jaduhn̲ coo mäyøøhäna'c jim̲ ñócxät tsajpootyp. 24 Tøyhajt jaduhn̲, cab jaduhn̲ jiaty tsipä coo ja'a camello ñáxät xuhñdyjutjooty. Maas tsip coo mäyøøhäna'c jim̲ ñócxät tsajpootyp.
25 Coo hajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñimiäyajtøøw̲ä:
—Øøn̲ds jaduhn̲ nähwá'adsäp.
26 Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Jesúsäm. Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Cabä jäya'ayhajxy jaduhn̲ ñä'ä jájpät; pero hotyiijä ja'a Dios jaduhn̲ jiaty.
27 Mänitä Pedro miänaañ̲:
—Wiindsón̲, tøø højts cøx̲iä nnähgue'egy nhøxyo'oy. Tøø højts miič̌h nbadu'ubøjnä. Tii højts jaduhn̲ nbaadaam̲by.
28 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, coo ja'a xøøwiimbä naax̲wiimbä cøx̲iä jieem̲dägátsät, mänítøch jim̲ nøcxy nhøxta'aga'añ maa ja'a Dios wyiinduumän, høøč̌h ja'a Diosquex̲ypä. Jím̲høch nhane'ema'añ. Y mijts, jim̲ hajxy jaduhn̲ nøcxy mhøxta'agaam̲bä pønjátyhøch yaa tøø xpiawädity. Cødu'ug häñaabiejt hajxy jim̲ mbaada'añ, majmetspä. Jim̲ mijts ja'a judíoshajxy mhane'ema'añ, ja'a majmetsc-hagajptpä. 29 Pønjaty ja'a tiøjc jaduhn̲ tøø ñähgue'egy ja'a høøčhcøxpä, o ja'a piuhya'ay ja'a piuhdo'oxy, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, o ja'a ñaax̲, majiäduhñ̲tiä piaattägatsa'añ, y cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatian. 30 Ja'a hajxy møjtuun̲gmøødpä jäda'ahaty, nämay ja'a tiuun̲g hajxy yajtägoyya'añ; y ja'a møjtuun̲g hajxy jäda'ahaty ca'a møødpä, nämay hajxy miøjtuun̲gpaada'añ.

20

1 'Maa ja'a Dios yhane'emiän, tsøc yajmäbáatäm nebiä cudsaatypcam̲än tu'ug. Jopy jaduhn̲ tiu'ubøjcy moonsähøxtaabiä, øøn̲ jaduhn̲ miøødtúnäp ja'a chaatypcamjooty. 2 Coo piaaty, mänit hajxy quiojyquiapxtiuuñ̲ coo ja'a xiøøhajxy jiuyáan̲äxä mägoox̲miljaty. Mänit hajxy quiejxä tuum̲bä

maa ja'a tsaatypcam̲än. 3 Møjpetyxiøø ja'a cudsaatypcam̲ tiu'ubǿjcumbä
moonsähøxtaabiä. Mänitä jäya'ay jim̲ yhijxy maa halaplaazän. Nämetsc
nädägøøghajxy hänajty jim̲ tiäna'ay. Cabä tuun̲g hajxy hänajty miøødä.
4 Mänit hajxy ñämaayyä: "Jam̲ hajxy cudún̲ maačh ndsaatypcam̲än. Nä'ä
mädøyyäjuǿøbyhøch jaduhn̲ njuya'añ." Mänit hajxy ñøcxy cuduum̲bä.
5 Mänitä cudsaatypcam̲ yhóoguiumbä moonsähøxtaabiä cujyxiøøho'ogy.
Mänit yhóoguiumbä mänacyxiøø. 6 Møjmänacyxiøø tiu'ubǿjcumbä. Jim̲ä
jäya'ay yhijxy halaplaaz. Cabä tuun̲g hajxy hänajty miøødä. Mänit
hajxy ñämaayyä: "Tii mijts coo myaajä. Tii hajxy yaa coo mwi'i xiu-
nax̲y." 7 Mänit hajxy miänaañ̲: "Cab højts pøn̲ waam̲b tøø xñäma'ay."
Mänit hajxy ñämaayyä: "Jam̲ hajxy cudún̲ maačh nnaaxootiän. Nä'ä
mädøyyäjuǿøbyhøch jaduhn̲ njuya'añ." 8 Coo chuujøøyy, mänitä cud-
saatypcam̲ ja'a moonsäwiindsǿn̲ møjhajpä ñämaayy: "Mmøjyá'axäp yø'ø
moonsähajxy. Mänit hajxy mmäjúyät. Pønjaty høx̲haam tøø jiaac tägø'øy
cuduum̲bä, je'eds hajxy jawyiin mmäjuučhóonäp. Y pønjaty jawyiin
tägøøyy cuduum̲bä, je'eds hajxy høx̲haam mmäjúyäp." 9 Mänit hajxy
yajmäjuuyy. Jawyiin hajxy yajmäjuuyy ja'a hajxy hänajty tøø tiägǿ'øyäbä
mänacyxiøø. Pedyii hajxy jaduhn̲ miooyyä mägoox̲miljaty. 10 Ja'a
hajxy hänajty tøø tiägǿ'øyäbä jayøjp, jaduhn̲ hajxy hänajty tiajy miay
coo hajxy maas majiaty mio'owa'añii. Pero jaduhn̲ hajxy mióoyyäbä
mägoox̲miljaty. 11 Coo hajxy jaduhn̲ yajmäjuuyy tu'cuhdujtä, paadiä
cudsaatypcam̲ hajxy miäjootma'ty. 12 Mänit hajxy miänaañ̲: "Yø'ø
häna'c-hajxy høx̲haam tøø jiaac tehm̲ tiägǿ'øyäbä, tu'hóräyyä hajxy
jaduhn̲ ñä'ä tuuñ̲. Pero jaduhn̲ miičh tøø mmäjuy neby højts tøø
xmiäjúyyän. Cab jaduhn̲ yhoyyä. Tøø højts tu'xøø nmee'xtucy. Jaančh
tehm̲ yhan̲ jaduhn̲. Hamäjaa højts jaduhn̲ tøø nmänax̲y." 13 Mänitä cud-
saatypcam̲ yhadsooyy: "Mägu'ughajpä, cábøch miich tøø nyajniwyiin-
doyii. Jaduhn̲ ngojyquiapxtiúun̲äm coočh miičh mägoox̲mil nmo'owa'añ.
14 Chaadsä mmäjuhñdy. Nøcxnä. Chójpiøch njoot jaduhn̲ coočh yø'ø
craa nmó'owät nébiøch miičh tøø nmo'oyän, yø'ø craa høx̲haam tøø
jiaac tägǿ'øyäbä. 15 Nej, cábøch ja'a cuhdujt jaduhn̲ nmøødä coočh
nxädø'øñ jaduhn̲ nyajwá'xät nébiøch njoot choquiän. Tøgä paady jaduhn̲
mjootma'adiä, coočh hojioot nmøødä." 16 Pønjaty høx̲haam tägøøby,
copc-hadaam̲b je'e. Pønjaty jawyiin tägøøby, høx̲haamø'øwaam̲b je'ebä.
Nämay hajxy jaduhn̲ tøø jia møjya'axyii, pero näweeñ̲tiä hajxy tøø wyi-
imbiyii.

17 Mänitä Jesúshajxy jim̲ chohñ̲, ñøcxy hajxy Jerusalén. Nämay ja'a
cu'ughajxy hänajty ñøcxy. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesúshajxy yohwia'xy
møødä miägu'ughajpädøjc-hajxy nämajmetspä. Mänitä Jesús miänaañ̲:

18 —Yam̲ hajxy nnócxäm Jerusalén. Høočh ja'a Diosquex̲ypä, jím̲høch
häna'c xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a teedywiindsøn̲hajxiän, maa ja'a
ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxiän. Jím̲høch hajxy xyajyagho'oga'añii.
19 Mänítøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a
jäguem̲naax̲tsohm̲bä. Mänítøch hajxy xwyiinwoona'añ. Mänítøch
hajxy xwiobho'oga'añ. Mänítøch hajxy xmiøjpahbeda'añ cruzcøxp. Pero
cudägøøgxøøčh jaduhn̲ njujypiøga'añ coočh hänajty tøø nho'ogy.

20 Jaduhn̲ä Jesús miägu'ughajpähajxy hänajty xiøhaty metscä, Jacobo
møødä Juan. Zebedeo ja'a tieedyhajxy hänajty xiøhaty. Coo ja'a Jesúshajxy
hänajty ñøcxy Jerusalén, jim̲ä Jacobo tiajhajxy hänajty piawädijpä. Mänit

miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús wyiinjijcädaacä, miäyujwaaṉä ja'a mayhajt.

21 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Tii mayhájthøch jaduhṉ ndúnäp.

Mänitä tajjäya'ay yhadsooyy:

—Coo miiči̇h hänajty tøø mgoody maa mhane'ema'añän, mänit mhané'emät cooči̇h nhuunghajxy yaghøxta'agóøjät hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä maa miiči̇h mwiinduumän.

22 Mänitä Jesús ja'a nämajmetspä ñämaayy:

—Cab hajxy jaduhṉ mnajuø'øy tii hajxy jaduhṉ myujwaaṃby. Nej, hoy hajxy jaduhṉ mjada'añ mhabeta'añä nébiøch jaduhṉ njada'añ nhabeta'añän.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Hoy pues.

23 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Nä'ägä tøyhajt jaduhṉ coo mijts jaduhṉ mjadaaṃbä mhabetaaṃbä nébiøch njada'añ nhabeta'añän. Pero cábøch cuhdujt jaduhṉ nmøødä coo hajxy jiṃ mhøxtá'agät maači̇h nwiinduumän, hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä. Pønjátyhøch ja'a nDeedy jaduhṉ tøø yajnähdijy, je'eds jaduhṉ jiṃ høxta'agaaṃb maači̇h nwiinduumän.

24 Coo ja'a Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy jiaac mädooyy ja'a jaac nämajcpä, mänitä Jacobo hajxy miäjootma'ty møødä Juan. 25 Mänitä Jesús jiämiøød quiøx̱y møjyaax̱y. Mänit miänaaṉ̃:

—Mnajuøøby hajxy coo ja'a gobiernähajxy yhane'emy maa hajxy tiuṉ̃än. Ja'a hajxy møjtuuṉgmøødpä, je'eds hajxy maas hanehṃb. 26 Pero mijts, cab hajxy jaduhṉ mhane'ema'añ. Pøṉ ja'a møjtuuṉg jaduhṉ tsojp maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä piuhbédät. 27 Y jaanä jaduhṉduhṃbä, pøṉ jaduhṉ yajcumayaaṃb maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä yajtunóøjät. 28 Høøči̇h ja'a Diosquex̱ypä, puhbéjpøch jaduhṉ tøø ngäda'agy. Cábøch jaduhṉ nyajpuhbeda'añ. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch ja'a jäya'ay jaduhṉ may nnähho'tú'udät.

29 Tøø hajxy hänajty quioody maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jericó. Coo hajxy quiajptpädsøøṃy, mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. 30 Jiṃä wiindspähajxy hänajty quiuhx̱na'ay tu'uba'a nämetscä. Coo ja'a Jesús hajxy miädooyy ñajxy, mänit hajxy yaax̱y:

—Wiindsøṉ, miiči̇h ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

31 Mänit hajxy yhojjä ja'a cú'ugäm, ween hajxy jaduhṉ yhamoṉ̃. Pero cab hajxy miäbøjcy. Mänit hajxy tehṉgajnä yáax̱y:

—Wiindsøṉ, miiči̇h ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

32 Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänitä wiindspähajxy miøjyaax̱y:

—Tii mayhajt hajxy jaduhṉ mdsojpy.

33 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Højts yaghijxó'cäc.

34 Mänit hajxy ñäxuu'tsä. Mänit hajxy wyiingudsiiwøøyyä. Mänit hajxy jiaanči̇h hijxø'cy. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

21

1 Mäwiingoom̱b ja'a Jesúshajxy hänajty jim̱ Jerusalén. Mänit hajxy miejch
maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betfagé, jim̱ mädøyyä maa ja'a Olivos-
tuṉän. 2 Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä nämetsc ñämaayy:
—Nøcx hajxy maa yø'ø cajpt xim̱haampiän. Jim̱ä burrataj hajxy
mbaada'añ cuxoch møødä yhuung. Mmäguejǿ'øwäp hajxy jaduhṉ. Mänit
hajxy yaa mwitsmínät. 3 Coo hajxy pøṉ waam̱b xñämá'awät, jaduhṉ
hajxy mnämá'awät coo ja'a wiindsøṉ jaduhṉ yajmaajiaty, coo hajxy
mänit mmoodiägatsa'añ.
4 Jaduhṉds tiøjiajty nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy quiujahyyän:
5 Jaduhṉdsä cu'ug hajxy mhawáaṉät ja'a hajxy jim̱ tsänaabiä Jerusalén:
“Huuc heeb hajxy, xiidsä mgobiernä hajxy jaduhṉ xñägoody burrohu-
ungnähgøxp møødä burrataj.
Cab jaduhṉ yajcumaya'añ.”
6-7 Mänitä burrataj hajxy hoy wyich møødä burrohuung, neby ha-
jxy hänajty tøø ñäma'ayiijän. Mänitä Jesús miägu'ughajpä wyitha-
jxy yagjäbe'enøøyy ja'a burrohuung. Mänitä Jesús yajpejty. 8 Jim̱ä
cu'ughajxy hänajty may tøø yhamugø'øy. Mänitä wyit hajxy ye'py
tu'haam maa ja'a Jesús hänajty ñaxø'øwa'añän. Ja'a jäya'ayhajxy näje'ebä,
mänitä hujtshaa'x hajxy hoy ñäbux̱y. Mänitä hujtshaa'x hajxy hoy
ñajtswidsø'øy tu'haam. 9 Mänit hajxy nägøx̱iä tiägøøyy hayaax̱pä:
—¡Viva ja'a rey David yhap yhoc! Tsøg hajxy wiingudsähgøøyyäm, ja'a
Dios tøø quiéx̱iabä. Weenä Dios jim̱ wyiingudsähgø'øyii tsajpootyp.
10 Mänitä Jesúshajxy quioo'ty Jerusalén. Coo hajxy tiägøøyy cajp-
tooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänit hajxy nämay
ñimiäyajtøøw̱ä:
—Øøṉ jäya'ay yø'øduhṉ.
11 Mänit hajxy yhadsooyy:
—Jesús yø'ø. Nazaret chooñ Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy
jaduhṉ yajwa'xyp.
12 Mänitä Jesús tiägøøyy Diostsajtøgooty. Jiibiä jäya'ayhajxy
hänajty may jiuydioogy. Mänit hajxy yhøxquejxpädsøøm̱ä. Mänitä
xädø'øñguiuwijtspädøjc ja'a mieexä hajxy yajtsitǿ'cäxä møødä
palomatoo'pädøjc ja'a yhäñaabiejthajxy. 13 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Jaduhṉ myiṉ̃ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'ec̈h ndøjc hajxy
xwiáaṉät cooc̈h hajxy jaduhṉ jiiby xpia'yá'axät.” Dios jaduhṉ mänaaṉ;
pero mijts jaduhṉ mwa'añ meedsøhñdy podøhñdy.
14 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a wiindspä møødä tecymia'adpä. Jiiby
hajxy hänajty ñä'ägä hity tsajtøgooty. Mänit hajxy yajmøcpøjcä
yajmäbaadøøyyä. 15 Jiibiä pigäna'c-hajxy hänajty wyi'i ya'axy tsajtøgooty:
“¡Viva ja'a rey David yhap yhoc!” Ja'a teedywiindsøṉhajxy møødä
ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy, coo hajxy yhijxy nebiä Jesús ja'a
hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øguiän, coo hajxy miädooyy
coo pigäna'c-hajxy hänajty wyi'i ya'axy, mänit hajxy yhawa'andaacy.
16 Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Nej, mmädooby jaduhṉ waam̱baty hajxy ya'axiä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jex̱io'ch, nmädóobiøch jaduhṉ. Pero mijts, nej, cajnä hajxy jaduhṉ
mmädoyhatyñä nebiä Diosmädia'agy myiṉ̃än cooc ja'a Dios jaduhṉ tøø
miäna'añ coo ja'a pigäna'c-hajxy ween yhøy maa ja'a Dioscøxpän.

17 Mänitä Jesúshajxy jim̱ chohṉ̃. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty
xiøhatiän Betania. Jim̱ hajxy jaduhṉ chuunajxy.
18 Coo jiobøøyy, mänitä Jesúshajxy wyiimbijty. Yähó'cäp hajxy hänajty.
19 Tu'haamnøcxpä piids hajxy jaduhṉ piaaty. Pero cabä tii tøøm hänajty
miøødä. Haagä haay hänajty je'e. Mänitä Jesús ja'a piids ñämaayy:
—Ni mänaa miiči̇h mga'a tøømbejtägatsaaṉnä.
Mänitiä ja'a piids jaduhṉ jiaanči̇h tøøči̇h. 20 Coo ja'a Jesús
miägu'ughajpähajxy jaduhṉ yhijxy, mänit hajxy jiaanči̇h tehm̱ yagjuøøyy.
Mänitä Jesús miäyajtøøw̱ä:
—Neby yø'ø piids jaduhṉ paquiä jiaanči̇h tøøch.
21 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, coo hajxy hamuumdu'joot
mjaanči̇h mäbøgät, hotyiijä hajxy jaduhṉ mjádät, nébiøch yø'ø piids
jaduhṉ tøø nyajtø'øči̇hän. Coo yø'ø tuṉ hajxy jaduhṉ mnämá'awät:
“Jua'ads jim̱, nøcx mejjiooty tägø'øw”, mänit jaduhṉ jiaanči̇h tägø'øwät.
22 Pø mjaanči̇h mäbøjp hajxy jaduhṉ, coo ja'a Dios hajxy tijaty
mmäyujwá'anät, mänit hajxy jaduhṉ xmió'owät.
23 Mänitä Jesús tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä.
Mänitä teedywiindsøṉhajxy miejch møødä martuumädøjc. Mänitä Jesús
miäyajtøøw̱ä:
—Øṉ miiči̇h cuhdujt tøø xmio'oy coo miiči̇h yaa mhané'emät.
24 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Cooči̇h mijts ja'a tøyhajt xmió'owät nébiøch mijts cham̱
nmäyajtøwa'añän, mänítøch mijts ja'a tøyhajt nmoodiägátsät pøṉhøch
ja'a cuhdujt tøø xmio'oy cooči̇h yaa nhané'emät. 25 Øṉä Juan jaduhṉ
quejx mäyajnäbejpä, Dios tøgä jäya'ayä.
Cab hajxy ñä'ä hadsooyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:
—Coo hajxy nhadsóow̱ämät coo ja'a Dios quiejxy, mänit hajxy
xmiäyajtøwáaṉäm tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø nga'a mäbøjcäm.
26 Ni jaduhṉ quia'a hoyyä coo hajxy nhadsóow̱ämät coo jäya'ay jaduhṉ
quiejxy; cabä cu'ughajxy jaduhṉ yhojiäwǿ'øwät. Jaduhṉ hajxy miäna'añ
cooc ja'a Juan Dyiosquex̱iä.
27 Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Cab højts nnajuø'øy.
Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Cábøch nnägapxaam̱bä pøṉhøch ja'a cuhdujt tøø xmio'oy cooči̇h yaa
nhané'emät.
28 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Chaads mijts cuento tu'ug nyajmøødmädia'aga'añ. Jii jäya'ay hijty
tu'ug; metscä yhuung hänajty. Mänitä yhuung ñämaayy tu'ug: “Huung,
nøcx jim̱ huuc tuṉ maači̇h ndsaatypcam̱än.” 29 Mänitä yhuung yhad-
sooyy: “Cábøch nnøcxa'añ.” Pero mänit wyiinmahñdyhajty jadähooc coo
jaduhṉ ñøcxáaṉgumbä. 30 Mänitä yhuung tu'ug ñämáaguiumbä coo ñøcxät
tuum̱bä. Mänit yhadsooyy coo ñøcxa'añ. Pero cab jaduhṉ ñä'ä nøcxy.
31 Mädyii craa jaduhṉ cudiuuṉ nebiä tieedy hänajty tøø miäna'añ.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ja'a jawyiinhajpä.
Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, jawyiin ja'a ya-
jnähjuudiuutpädøjc-hajxy tiägø'øwa'añ Dioswiinduum møødä

cuhhin̲doˈoxiøjc-hajxy. Pero mijts, høx̲haam mijts mdägøˈøwaˈañ.
32 Jaˈa Juan mäyajnäbejpä, hoy mijts xjia yajnähixøøyy neby hajxy hoy
mwädítät, cab hajxy mmäbøjcy. Jaˈa yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy møødä
cuhhin̲doˈoxiøjc-hajxy, jeˈeds hajxy jaduhn̲ mäbøjc. Hoy mijts mja hijxy
coo hajxy miäbøjcy, caj mijts mwiinmahñdyhajty jadähooc coo hajxy
mmäbøjpät.

33 ’Chaads mijts cuento tuˈug nyajmøødmädiaˈagáan̲gumbä. Jii jäyaˈay
hijty tuˈug naax̲møød. Mänitä tsaatypcam̲ quiojy. Mänit curaa piädaacy.
Mänitä tsaatyñøøxeeˈxøhñdy ñädajøøyy tsaajooty. Mänitä häñaˈawøhñdy
cøxp quiojy.

’Mänitä wiingjäyaˈay jaˈa tsaatypcam̲ hajxy yaghajoodiujcä. Mänita
cudsaatypcam̲ jim̲ chohñ̲, ñøcxy jäguem̲. 34 Coo jaˈa tsaatyptuc yhabaaty,
mänitä cudsaatypcam̲ miejtstägajch. Mänitä mioonsä quiejxy coo jaˈa
tsaatyp hajxy yajmédsät mäduhñ̲tiä hajxy hänajty mioˈowaˈañii. 35 Mänitä
mioonsähajxy miájtsäxä; jaˈa naax̲hajoodiujpähajxy jaduhn̲ mämajts. Wo-
jpä mähdiøjc tuˈug; yaghoˈcä tuˈugpä; caˈtsä tuˈugpä. 36 Mänitä cud-
saatypcam̲ jaˈa mioonsä quiejxy maas may. Jaanä jaduhn̲ hajxy yhay-
oow̲híjxäbä.

37 ’Mänitä yhamdsoo huung jaduhn̲ quiejxy coo tyijy jaduhn̲
wyiingudsähgóøyyäxät. 38 Pero coo yhuung jaduhn̲ yhíjxäxä, mänitä
naax̲hajoodiujpähajxy ñiñämaayyä: “Coo yøˈø craa jaˈa tieedy yhóˈogät,
mänit yøˈø craa jaˈa tsaatypcam̲ miämähmøˈøwaˈañ. Tsøg hajxy
yaghóˈcäm. Mänit højts jaˈa tsaatypcam̲ jaduhn̲ nmämähmóøyyämät.”
39 Mänit hajxy jiaanc̆h majch. Mänit hajxy yhøxjuijpädsøøm̲y. Mänit
hajxy yaghoˈcy. 40 Hoorä, coo jaˈa cudsaatypcam̲ jaduhn̲ miédsät, nebiä
naax̲hajoodiujpähajxy tiunaˈañii.

41 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Yaghoˈtägatsáan̲äp hajxy jaduhn̲ jeˈeguiøxpä coo hajxy
quiaˈawiindøyyä. Mänitä wiingjäyaˈay jaˈa naax̲ yaghajoodiugaˈañ,
pøn̲ä tsaatyp jaduhn̲ yegaam̲b coo jaˈa tsaatyptuc yhabáadät.

42 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Nej, cajnä jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy mgapxyñä maa jaduhn̲ myiñ̲än
cujaayä:

Jaˈa tsaa mädyii jaˈa tøjcojpähajxy quiaˈa näˈägä cumaayy,
jeˈe näˈägä tuun̲dsohn̲.
Dios jaduhn̲ pädaac, paady højts njaanc̆h tehm̲ yagjuøˈøy.
(Jesús jaduhn̲ hamdsoo niyajmäbaatä nebiä tsaajän jeˈeguiøxpä coo
hänajty quiaˈa tsocy quiaˈa meeˈxyíijäm jaˈa cuˈug. Pero moˈowáan̲äp
jaˈa Jesús jaˈa møjtuun̲g jaˈa hodiuun̲g hänajty.) 43 Paady, xpiøgáan̲äp
jaˈa mguhdujt hajxy coo hajxy jim̲ mdägóˈøwät Dioswiinduum. Wi-
ingjäyáˈayäts jaduhn̲ tägøˈøwaam̲b pønjaty jaduhn̲ howiädijp. 44 Øøn̲
jaduhn̲ cáˈawäp yøˈø tsaanähgøxp, tägóyyäp jaduhn̲. Y coo øøn̲ jaduhn̲
ñähgahbedøøjät yøˈø tsáajäm, jaanä tägóyyäp jeˈebä.

45 Coo jaˈa teedywiindsøn̲hajxy jaduhn̲ miädooyy møødä
fariseodøjc-hajxy, mänit hajxy ñajuøøyy coo hajxy hänajty tøø miädiaˈagyii
jaˈa Jesúsäm. 46 Mänitä teedywiindsøn̲ jaˈa Jesús hajxy jia madsaañ̲; cab
hajxy ñäˈä majch jeˈeguiøxpä coo jaˈa cuˈug hajxy hänajty chähgøˈøy; hix̲,
jaduhn̲ä cuˈughajxy hänajty miänaˈañ cooc jaˈa Jesús jaˈa Diosmädiaˈagy
hänajty yajwaˈxy.

22

1 Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä. Mänit miänaaṉ:
2 —Maa ja'a Dios yhane'emiän, jaduhṉ mäwíinäts je'e nebiä rey
tu'ugän. Yajpøgaaṃby ja'a yhuung hänajty je'e. Yagjadáaṉäp ja'a cay ja'a
hu'ug hänajty je'e. 3 Mänitä mioonsähajxy quiejxy woobä wijtspä; pero
cabä jäya'ayhajxy hänajty ñøcxa'añ mägaabiä. 4 Mänitä rey ja'a mioonsä
quiéjxcumbä. Mänit miänaaṉ: "Nøcx hajxy näma'aw coo ja'a cay ja'a
hu'ugy tøø quiøønä, cooc̈hä waj tøø nyajyagho'ogyii ja'a ni'xpä. Tøø ja'a
cayiibä yhabaady; weends hajxy miṉ quiay." 5 Pero cabä jäya'ayhajxy
ñä'ägädä mäbøjcy. Tu'jäya'ay ñøcxy maa ja'a quiaṃän; tu'jäya'ay ñøcxy
too'pä. 6 Mänitä rey mioonsähajxy miájtsäxä ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaac
jiṃbä. Mänit hajxy yaghäyooẉhijxy; yagho'cä hajxy jaduhṉ. 7 Mänitä
rey yhawa'andaacy. Mänitä soldadohajxy quiejxä mäyagho'pä. Ja'a
hajxy hänajty tøø mioonsäyaghó'oguiäbä, je'e hajxy nøcxy yagho'ogyii;
møødä quiajpthajxy nøcxy ñó'cäxä. 8 Mänitä rey ja'a mioonsähajxy
ñämaayy: "Tøø jaduhṉ yhabaady cooc̈hä nhuung jaduhṉ piøga'añ. Pero
ja'a jäya'ayhajxy tøø nja woy tøø nja wíchäbøch, cab hajxy hawiinmats
myínät. 9 Nøcx hajxy wowṉ wits pønjaty hajxy mbaatyp jiṃ tu'haam."
10 Mänitä mioonsähajxy hoy wioy wyich nägøxṉiä, pønjaty hajxy jaduhṉ
piaatyp, møødä hojiäya'ay møødä haxøøgjäya'ay. Mänítädsä tøjc jaduhṉ
yhujch.
11 'Mänitä rey tiøjtägøøyy woybä wichpä hijxpä. Mänitä craa tu'ug
yhijxä, cabä wyit hänajty yhoyyä. 12 Mänit ñämaayyä: "Mägu'ughajpä,
cab yø'ø mwit yaa hawiinmäts mmädägó'øwät maa ja'a pøc jaduhṉ
jiadyiijän." Pero cabä craa ñä'ä hadsoowiimbijty. 13 Mänitä rey ja'a
mioonsä ñämaayy, ja'a hajxy hänajty teẋycøøbiä: "Cø'øxots tecyxiots yø'ø
craa. Mänit hajxy mhøxjuijpädsǿṃät maa wyiingoodsän. Jiṃ jaduhṉ
jiø'øwa'añ xiuudsa'añ." 14 Nämay hajxy jia møjya'axa'añii, pero näweeṉtiä
hajxy jaduhṉ wyiimbiwa'añii.
15 Mänitä fariseoshajxy jiṃ chohṉ̃. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuṉ̃
coo ja'a Jesús hajxy jiøjcapxø'øwa'añ neby hajxy jaduhṉ ya-
jnähdsǿmät. 16 Mänitä miägu'ughajpähajxy quiejxy møødä Herodes
miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:
—Wiindsǿṉ, nnajuøøby højts coo miic̈h ja'a tøyhajt myecy, coo ja'a
Diostu'u myajnähixø'øy. Caj miic̈h mmøjpäda'agy nebiaty ja'a cu'ughajxy
miädia'agy; caj miic̈h mmøjpäda'agy pøṉ tyijy møjcuhdujtmøød.
17 Højts capxwíjjäc. Nej, hahixøøby jaduhṉ coo ja'a gobiernä xädø'øñ
mmó'owädä, ja'a jiṃ tsänaabiä Roma.
18 Ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty jia jøjcapxø'øwa'añii. Mänit
miänaaṉ:
—Haxøøg mijts mwiinmahñdyhajxy, hoy hajxy mja nibiäda'agyii nebiä
hojiäya'ayän. Tiic̈h hajxy coo xjia jøjcapxø'øwa'añ. 19 Tsøgä xädø'øñ tu'ug
huuc híjxäm.
Mänitä Jesús wa'xxiädø'øñ miooyyä. 20 Mänit miänaaṉ:
—Pøṉ yhahädiuuṉnaẋy hädaaduhṉ; pøṉ xiøø hädaaduhṉ.
21 Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ja'a gobiernä.
Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Mmó'owäbä gobiernä hajxy mädyii je'e jie'e; y mmó'owäbä Dios
hajxy mädyii je'e jie'e.

22 Coo hajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy
wyiimbijnä.
23 Mänitxøø ja'a saduceodøjc-hajxy näje'e miejch maa ja'a
Jesúsän. Jaduhn̲ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy nga'a
jujypiøjtägatsáan̲äm. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:
24 —Wiindsøn̲, ja'a Moisés jecy mänaan̲, coo ja'a pøcy-ya'adiøjc
yhó'ogät, ja'a cajpä yhuung, mänítädsä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyi-
ingpøgät, nebiä yaamgto'oxy jaduhn̲ yhuungpáadät ja'a ya'adiøjcøxpä,
ja'a tøø yhó'oguiäbä. 25-26 Bueno, näjuxtujc hajxy hijty tu'que'ex, haagä
ya'adiøjc. Ja'a coobhuung, jayøjp jaduhn̲ piøjcy; mänit yho'cy. Cabä yhu-
ung hänajty. Mänítädsä jiädsøm̲y ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Mänítäts
je'e yhó'cumbä. Mänítädsä miädägøøgpä jaduhn̲ jiájcumbä. Jaduhn̲ hajxy
nägøx̲iä jiajty møødä miäjuxtujcpä. 27 Mänitä to'oxiøjc yho'pä høx̲haam.
28 Bueno, coo hajxy jaduhn̲ jiujypiøgät, mädyii tehm̲ tiøybä hänajty
to'oxiøjc-hadaam̲b, ja'a näjuxtujcpä puhya'ayhajxy, ja'a hajxy hänajty tøø
jia pøquiäbä.
29 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Caj mijts ja'a tøyhajt mnä'ägädä møødä. Cabä Diosmädia'agy hajxy
mhix̲iä ni ja'a Diosmäjaa. 30 Coo ja'a jäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cab
hajxy hänajty piøga'añ, ni cabä yhuung hajxy hänajty yajpøga'añ. Jaduhn̲
hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxiän, ja'a hajxy jim̲ tsajpootypä.
31 Hamdsoo ja'a Dios hajxy jaduhn̲ tøø xñäma'ay cujaayhaam coo
ja'a jäya'ayhajxy jiujypiøga'añ: 32 "Xwyiingudsähgøøbiøch ja'a Abra-
ham møødä Isaac møødä Jacob." Hoorä, wiingudsähgøøyäp ja'a
Dios ja'a jujcyjiäya'ayhájxiäm. Cab jaduhn̲ wyiingudsähgø'øyii ja'a
ho'ogyjiäya'ayhájxiäm.
33 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miädooyy nebiä Jesús hänajty ya-
jnähixø'øy, mänit hajxy yagjuøøyy.
34 Coo ja'a fariseoshajxy jaduhn̲ miädoyhajty coo ja'a Jesús quia'a
yajmäjädaacy ja'a saduceos, mänitä fariseoshajxy yhamugøøyy. 35 Jim̲ä
fariseo hänajty tu'ug; ley-yajnähixøøby hänajty je'e. Ja'a Jesús hänajty
jøjcapxø'øwáan̲äp. Mänitä Jesús miäyajtøøw̲ä:
36 —Wiindsøn̲, mädyii cuhdujt maas møj maa ja'a ley myiñ̲än.
37 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—"Wiingudsähgø'øw ja'a nDioshájtäm hamuumdu'joot; mäbøjcä ja'a
miädia'agy; mjahmiédsäp cøjxta'axiøø." 38 Hädaa cuhdujt, jawyiin
jaduhn̲ myiñ̲ maa ja'a leyän y maas møj jaduhn̲. 39 Jaanä jaduhn̲ ja'a
miämetspä miänaam̲bä: "Møødnijiootpaadøø ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc
hamuumdu'joot." 40 Hädaa cuhdujt metspä, ja'a ley yhøjx tiecy
jaduhn̲ møødä cøx̲iä mäduhñ̲tiä ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy tøø
miädia'agy.
41 Jim̲nä ja'a fariseoshajxy hänajty tiäna'ayñä. 42 Mänitä Jesús
miäyajtøøyy:
—Waam̲b mijts mmäna'añ ja'a Cristocøxpä. Pøn̲ je'e yhaphajpy tieedy-
hajpy.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—David yhap yhoc je'eduhn̲.
43 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Pero ja'a Dioshespíritucøxpä ja'a David ja'a Cristo ñämaayy: "Wi-
indsøn̲." Jaduhn̲ä David miänaañ̲:

44 Tøøčhä Dios ja'a nWiindsøn̲ xñämaayyä:
“Häña'aw yaa hahooyhaam̲by høxtä coonä ja'a mmädsip jaduhn̲ quia'a
mäjädá'agät”,
nøm̲ä Dios miänaañ̲.
45 Bueno, pø tøø ja'a David ja'a Cristo ñäma'ay: “Wiindsón”, nébiäts
jaduhn̲ yhaphat yhoc-hádät.
46 Caj øøn̲ waam̲b ñä'ägädä hadsooyy. Y cabä Jesús waam̲b
miäyajtøøw̲änä høxtä coonä hänajty yho'oga'añ.

23

1 Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy møødä jiamiøødhajxy:
2 —Ja'a ley-yajnähixøøbiädøjc møødä fariseoshajxy, cuhdujtmo'oy ha-
jxy jaduhn̲ coo ja'a Moisés miädia'agy hajxy yajnähixøøyyä. 3 Mgudiúnäp
hajxy jaduhn̲ waam̲baty hajxy xñäma'ay. Pero cab hajxy mbahíxät
nebiaty hajxy jiatcø'øy. Cabä yhamdsoo mädia'agy hajxy quiudiuñ̲.
4 Hanax̲iä hajxy tsipjaty yajnähixø'øy; y mänaam̲b hajxy jaduhn̲ coo
ja'a cu'ug tsipcøxp quiudiúnät. Pero cab hajxy hamdsoo quiudiuñ̲.
5 Jaančh tehm̲ yajcumayaam̲b hajxy maa ja'a cu'ugwiinduumän. Paadiä
nocyquiujaaybä hajxy yajxón̲ yajniwyiinnähgopxodsø'øyii; paady hajxy
yajniguiø'øxodsø'øyii. Paadiä wit hajxy piägø'øy ja'a høxyoñ̲bä. 6 Coo ha-
jxy maa miägay, häña'awaam̲b hajxy hänajty maa ja'a meexäteecän. Y coo
hajxy ñøcxy tsajtøgooty, häña'awaam̲b hajxy hänajty maa ja'a häñaabiejt
yajxon̲bän. 7 Coo hajxy maa wiädity cajptooty, yajwiingudsähgø'øwaam̲b
hajxy hänajty maa ja'a cu'ugän. Yajnäma'awaam̲b hajxy hänajty: “Wi-
indsøn̲.”
8 ’Pero mijts, cab hajxy mmäná'anät coo ja'a cu'ug hajxy xñämá'awät:
“Wiindsøn̲.” Tu'ugä mWiindsøn̲hajxy jaduhn̲; ja'a Cristo je'e. Jaduhn̲ ha-
jxy mnijiäwø'øwøøjät nebiä tu'que'expän. 9 Cab hajxy øøn̲ mnämá'awät:
“Teedy”, hädaa yaabä naax̲wiimbä. Tu'ugä mDeedyhajxy jim̲ cøxp.
10 Cab hajxy mmäná'anät coo øøn̲ xñämá'awät coo hajxy xquiopc-hádät.
Tu'jaya'ay hajxy jaduhn̲ xyhané'emät; ja'a Cristo je'e. 11 Øøn̲ jaduhn̲
puhbejp ja'a jiamiøødhajxy, je'edsä møjtuun̲g jaduhn̲ paadaam̲b maa
mijtsän. 12 Hix̲, øøn̲ jaduhn̲ yajcumayaam̲b, cabä møjtuun̲g jaduhn̲ pi-
aada'añ. Pero øøn̲ jaduhn̲ ca'a yajcumayaam̲b, je'edsä møjtuun̲g jaduhn̲
paadaam̲b.
13 Mänitä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy ñämaayyä møødä fariseoshajxy:
—Jaduhn̲ mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän; pero cab hajxy
mhoyhäna'cä. Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Cab hajxy jim̲
mdägø'øwa'añ maa ja'a Dioswiinduumän, y cab hajxy jaduhn̲ mmäna'añ
coo wiinghäna'c jim̲ tiägø'øwät, hoy hajxy hänajty hamdsoo jia mäna'añ
coo hajxy jim̲ tiägø'øwa'añ.
14 ’Xiøøbä ja'a Dios hajxy jejcy tøø mnä'ä pa'ya'axy. Mänitä
yaamgto'oxy ja'a tiøjc hajxy mbøjcä. Paady hajxy hoyhoy
mdsaačhpøga'añ.
15 ’Wiinduhm̲yhagajpt jamiøød hajxy nax̲y mhøxta'ay øøn̲ jaduhn̲
xmiøødtúnäp maa ja'a mguhdujthajxiän. Y coo hajxy hänajty tøø mbaady,
mänitä haxøøgcuhdujt hajxy myajnähixø'øy. Maas haxøøg hajxy jaduhn̲
jiatcø'øwa'añ quejee mijts.
16 ’Cab hajxy hoy mnä'ägä yajnähixø'øy. Jaduhn̲ hajxy mmäna'añ; coo
hajxy hänajty tii myajwiinwaan̲ø'øwa'añ, coo ja'a tsajtøjc mgapxpáadät,

cab tyijy jaduhn̲ ñejpiä coo hajxy mga'a cudiúnät neby hajxy hänajty tøø
myajwiinwaan̲ø'øyän. Pero jaduhn̲ hajxy mmänaam̲bä, coo ja'a oro ha-
jxy mgapxpáadät, ja'a jiiby tsajtøgootypä, tsipcøxp hajxy tyijy mgudiúnät.
17 Mguhmäñøøby hajxy jaduhn̲; cab hajxy tii mwiinjuø'øy. Haa ca'a,
maas tsoobaatp ja'a tsajtøjc quejee ja'a oro. Hix̲, Dios ja'a tsajtøjc jaduhn̲
cunuu'x. Ja'a oro, ñä'ä yajmägunuu'xøøyy je'eduhn̲. 18 Jaanä jaduhn̲
hajxy mmänaam̲bä, coo mgapxpáadät ja'a cuyoxøhñdy, cábäc tyijy jaduhn̲
ñejpiä coo mga'a cudiúnät. Pero jaduhn̲ hajxy mmänaam̲bä, coo hajxy
mgapxpáadät tijaty tøø mguyoxø'øy, tsipcóxpäc tyijy jaduhn̲ mgudiúnät.
19 Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo ja'a cuyoxøhñdy miaas tsoobaady
quejee tijaty hajxy mguyoxøøby. 20 Øøn̲ jaduhn̲ capxpaatp ja'a cuy-
oxøhñdy, jaanä jaduhn̲ quiapxpaatpä tijatycøxpä ja'a jäya'ayhajxy jiiby
tøø quiuyoxø'øy. 21 Øøn̲ jaduhn̲ capxpaatp ja'a tsajtøjcøxpa, jaanä Dios
quiapxpaatpä, ja'a jiiby tsänaabiä tsajtøgooty. 22 Øøn̲ jaduhn̲ capxpaatp
ja'a tsajpootyp, jaanä Dios yhäñaabiejt quiapxpaatpä, møødä Dios ja'a jim̲
häñaabiä.

23 'Mijts myajcopcøøby mädyii ca'a tsoobaatp coo hajxy hänajty tii
mguyoxø'øwa'añ maa ja'a tsajtøjcän. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy
myajcopcø'øy coo jaduhn̲ miäna'añ coo mhojiäya'ayhádät, coo hojioot
mmøødhádät, coo ja'a Diosmädia'agy mmäbøgät. Maas hoy jaduhn̲ coo
hajxy mgudiúnät ca'xy pedyii. 24 Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy myajwiin-
hixø'øy nebiä wiindspän; cab hajxy myajcopcø'øy mädyii tsoobaatp.

25-28 'Jaduhn̲ mijts mja wi'i quiähxø'øga'añ nebiä hoyhäna'cän maa ja'a
cu'ugwiinduumän. Pero haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøød. Tsipcøxp ja'a
mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixǿ'øwät, jaduhn̲ hajxy tøyhajt hoy
mhídät.

29 'Nax̲y hajxy yajxóo̲n̲ mguhmuuč̌h maa ja'a Diosquex̲ypähajxy jecy
ñaax̲tägøøyyän. Hojiäya'ayhajxy hijty. 30 Mänit hajxy mmäna'añ: "Coo
højts häxøpy jecy tøø njugyhájtäm, cabä nhap ndeedy hajxy häxøpy tøø
nbuhbéjtäm coo ja'a Diosquex̲ypä hajxy yagho'cy." 31 Cab jaduhn̲ tiøyyä.
Tøø ja'a mhap mdeedy hajxy häxøpy mbajatcøøbiä; 32 y jaduhn̲ hajxy
mjaanč̌h pajatcø'øwaam̲bä.

33 'Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy mga'awiindøyyä nebiä tsahñdiän. Hoyhoy
hajxy jaduhn̲ jiiby mdsaač̌hpøga'añ møjcu'uhaam. 34 Nguexáam̲biøch
ja'a Diosquex̲ypä maa mijtsän, møødä cuhwijypiä, møødä yajnähixøøbiä.
Näje'e hajxy myagho'oga'añ; näje'e hajxy mmøjpahbeda'añ cruzcøxp;
näje'e hajxy mwobho'oga'añ tsajtøgooty. Näje'e hajxy mbäbo'owa'añ
cajpt-cajpt. 35 Mijts jaduhn̲ mmøødhadaam̲by ja'a pojpä coo ja'a
hojiäya'ayhajxy nägøx̲iä yagho'cä møødä Abel møødä Zacarías, ja'a
Berequías yhuung. Tsajtøgooty ja'a Zacarías yagho'cä; ja'a mhap ja'a
mdeedyhajxy jaduhn̲ jecy jatcøøyy. 36 Tehm̲ tiøyhajt jaduhn̲, mijts ja'a
pojpä mmøødhadaam̲by.

37 'Mijts Jerusalénpäjäya'ay, tøø ja'a Diosquex̲ypä hajxy mguhga'ač̌h.
Jaduhn̲ mäwíinhøch mijts mayhooc tøø nja näwa'añ nebiä tseey ja'a yhu-
ung ñähmuhx̲tägoyyän; pero caj mijts myajnäwa'ana'añ. 38 Mobädájpøch
mijts nnähgue'ega'añ, 39 y cábøch jaduhn̲ xyhixaan̲nä høxtä cóonøch
hänajty ngädaactägatsa'añ. Mänit hajxy mmäna'ana'añ: "Tsøc yø'øya'ay
wiingudsähgøøyyäm, yø'øya'ay Diosquex̲ypä."

24

1 Mänitä Jesúshajxy piädsøøm̱y tsajtøgooty. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a
miägu'ughajpähajxy:
—Huug hix̱ yø'ø møj tsajtøjc.
2 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tehm̱ tiøyhájthøch mijts nnäma'ay, yø'ø møj tsajtøjcä, cøxaam̱b jaduhṉ
piuma'añ; cøxaam̱b jaduhṉ quiuhdägoyya'añ.
3 Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostuṉän. Mänitä Jesús yhøxtaacy
naax̱wiin. Mänitä Jesús hamee'ch ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:
—Højts hawáaṉäc mänaa yø'ø tsajtøjc jaduhṉ piuma'añ. Mädyii hi-
jxtahṉd jaduhṉ cähxø'øgaam̱b coo hänajty mgädaactägatsa'añ, coo ja'a
naax̱wiimbä hänajty wyiimbida'añ.
4 Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Ca'a hajxy myajwiinhøøñ. 5 Minaam̱b hajxy nämay. Jaduhṉ
hajxy ñibiäda'aga'añii nébiøch høøčhän. Jaduhṉ hajxy miäna'ana'añ:
“Høøčh je'e Cristo.” Nämayyä jäya'ay yajwiinhøøna'añ. 6 Mänit hajxy
mmädoyhada'añ coo ja'a tsip jaduhṉ tøø piädø'øgy. Pero cab hajxy
mdsähgǿ'øwät. Tsipcøxpä häyohn jaduhṉ jiada'añii. Pero cajnä hänajty
yhabaady coo ja'a naax̱wiimbä hänajty wyiimbida'añ. 7 Cajpthaam hajxy
jaduhṉ ñimiädsibø'øwa'añii. Naxaam̱bä yuuba'am wiinduhm̱yhagajpt
møødä hujx. 8 Pero nä'ä tsohṉdaacnä ja'a tsø'ty hänajty jaduhṉ.
9 ’Mänit mijts myaghäyoow̱hixa'añ myajyagho'oga'añ. Mänit mijts
myajmähaṉhada'añ maa ja'a høøčhcøxpän wiinduhm̱yhagajpt. 10 Mänitä
Dios hajxy ñajtshixø'øwa'añ nämay. Mänit hajxy ñimiähaṉhada'añii
hamiṉ̃ haxøpy møødä hajxy tijaty yajniñähdsøma'añii. 11 Wäditaam̱bä
høhṉdaacpähajxy hänajty may. Mäna'anaam̱b hajxy hänajty cooc tyijy
hajxy wiädity ja'a Dioscøxpä. Nämayyä cu'ughajxy yajwiinhøøna'añ.
12 Cab hajxy ñimiägu'ughadáaṉänä je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgpä hänajty
jiaančh tehm̱ wiädity. 13 Pero pønjaty jaduhṉ ca'a jøjwa'adsaam̱b, je'eds
ja'a hoybä paadaam̱b. 14 Wiinduhm̱yhagajpt ja'a mädia'agy wiädita'añ
mädyii jaduhṉ mänaam̱b coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.
Cøxaam̱bä cu'ughajxy miädoyhada'añ; mänítäts ja'a naax̱wiimbä wyiim-
bida'añ.
15 ’(Pøṉ hädaa nocy capxp, ween jaduhṉ wyiinjuø'øy.) Ja'a Daniel, Dios
jaduhṉ jecy quejx. Je'eduhṉ cujahy coo ja'a haxøøgpä miedsa'añ maa
ja'a Diostøjcän, y coo mänit jaduhṉ yajma'ada'añ. Coo ja'a haxøøgpä ha-
jxy mhíxät, 16 mänit hajxy päyø'øguiä mnǿcxät maa ja'a tuṉän, mijts yaa
tsänaabiä Judeanaaxooty. 17 Y ja'a hajxy hijpä tøjwiing, jaduhyyä hajxy
piäyø'tǿwät, cab hajxy jaduhṉ tii yajpädsǿm̱ät tøgooty. 18 Y ja'a hajxy jim̱
hijpä camjooty, jaduhyyä hajxy piäyø'tøøbät, cab hajxy jaduhṉ nøcxy tii
wyich maa ja'a tiøjcän. 19 Pobre ja'a to'oxiøjc-hajxy hänajty maaxhuung-
møødpä, møød hajxy hänajty huungyajtsi'tspä. 20 Mmänuu'xtá'agäp ja'a
Dios hajxy coo hajxy ween mga'a päyø'øgy coo hänajty tiøøchcä, ni
ja'a poo'xxiøøjooty. 21 Porque jaančh tehm̱ miøc ja'a tsaačhpä ñaxa'añ.
Ni mänaa jaduhṉ tøø quia'a jadyii nebiä jaduhṉ jiada'añiijän. Y caj
mänaa jiajtägatsa'añii jadähoocän. 22 Pero Dios jaduhṉ tøø yajnähdijy
coo ja'a tsaačhpä jejcy quia'a jadøøjät, je'eguiøxpä coo chocy ja'a tøøbä
wyiimbíyyäbä. Coo häxøpy jaduhṉ tøø quia'a yajnähdijy, caj pøṉ häxøpy
cho'oga'añ.

23 ’Coo mijts pøn̲ xñämá'awät: “Huug hix̲, chaadsä Cristo”, o “Huug hix̲,
xiids je'e”, cab hajxy mmäbøgät. 24 Hix̲, minaam̲bä wiinhøhm̲bähajxy;
jaduhn̲ mäwiin hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Criston; jaduhn̲ mäwíinäts
hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Diosquex̲ypän. Yajcähxø'øgaam̲by hajxy ja'a
hoy-yagjuøøñäjatypä nebiä cu'ug hajxy jaduhn̲ wyiinhøønät; høxtä ja
wiinhøønáan̲äp hajxy je'ebä, ja'a Dios tøø wyiimbíyyäbä. 25 Chaads mijts
nnäma'ay jäguem̲iä. 26 Coo pøn̲ xñämá'awät: “Huug hix̲, jim̲ wiädity
pactuum”, cab hajxy jim̲ mnøcxät; o coo hajxy xñämá'awät: “Huug
hix̲, jiiby je'e yu'uc̈htiuum”, cab hajxy mmäbøgät. 27 Cooc̈h hänajty
nwiimbida'añ, høøc̈h ja'a Diosquex̲ypä, jaduhn̲ mäwiin quiähxø'øga'añ
nebiä wädsucän. Wiinduhm̲yhagájpthøch ja'a jäya'ayhajxy xyhixa'añ.
28 Tsipcøxp jaduhn̲ jiada'añii nébiøch chaa nmäna'añ.
29 ’Coo ja'a tsaac̈hpä hänajty tøø ñajxnä, mänitiä hänajty wyiin-
goodsø'øwa'añ; cabä po'o hänajty yhana'añ. Chaadsä madsa'a may
quia'awa'añ; chaadsä tsajt chäyuyya'añ. 30 Mänítøch ja'a nhijxtahn̲d
jim̲ quiähxø'øga'añ tsajpootyp cooc̈h hänajty nwiimbida'añ, høøc̈h ja'a
Diosquex̲ypä. Mänitä jäya'ayhajxy wiinduhm̲yhagajpt jiø'øwa'añ xiu-
udsa'añ. Mänítøch hajxy xyhixa'añ cooc̈h hänajty ngäda'aga'añ jocjooty.
Diosmäjaaháamhøch jaduhn̲ ngäda'aga'añ hajájjäp. 31 Mänítøch ja'a
nmoonsä tsajpootypä nhane'ema'añ coo ween hajxy møc xiu'uxy
xuux̲thaam. Mänítøch ja'a nwiimbiybähajxy xyajtu'ugmugaan̲ä wiin-
duhm̲yhagajptpä.
32 ’Tsøg ja'a tsø'ty jaduhn̲ yajmäbáatäm nebiä piidsquepiän. Coo
yhaabiädsøm̲y, mänit hajxy mnajuø'øy coo pioodtägøøñä. 33 Jaduhn̲
mäwíinäts je'e, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhn̲ mhíxät, mänit hajxy mna-
juø'øwät cooc̈h hänajty mobädajpä nwiimbida'añ. 34 Tøyhájtäts mi-
jts nnäma'ay, cooc̈h hänajty nwiimbida'añ, cajnä jäya'ayhajxy hänajty
quiøx̲y ho'ogy, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. 35 Ja'a tsajtwiing jaduhn̲
tägoyyaam̲b møødä naax̲wiimbä. Tøjiadaam̲b jaduhn̲ nébiøch cham̲
nmädia'aguiän.
36 ’Pero ni pøn̲ jaduhn̲ quia'a najuø'øy mänaaxøø jiada'añii ni
mäduhnajtä. Ni ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hajxy quia'a najuø'øy.
Ni høøc̈h nga'a najuø'øy, høøc̈h ja'a Dioshuung. Jagooyyä Dios jaduhn̲
ñajuø'øy, ja'a nDeedyhájtäm.
37 ’Cooc̈h jaduhn̲ nwiimbida'añ, høøc̈h ja'a Diosquex̲ypä, jaduhn̲
mäwíinäts hänajty jiada'añii nebiä Noé jecy jiajtiän. 38 Cajnä Dios ja'a
nøøgom̲dägoy hänajty quiex̲yñä. Jim̲ä jäya'ayhajxy hänajty quiay yhu'ugy,
piøcy yhu'ugy, høxtä coo ja'a Noé hänajty tøø tiägø'øy barcojooty. 39 Ni
mänit hajxy hänajty quia'a najuø'øyñä høxtä coonä ja'a nøøgom̲dägoy
miejch. Mänit hajxy cøjx chøm̲du'ubøgyii. Jaduhn̲ mäwíinäts jiadáan̲äbä
cooc̈h hänajty nwiimbida'añ, høøc̈h ja'a Diosquex̲ypä. 40 Mänitxøø
ja'a ya'adiøjc-hajxy hänajty nämetsc yhida'añ camjooty. Tu'ug
hänajty yajnøcxa'añii; tu'ug hänajty yajmähmø'øwa'añii. 41 Metscä
to'oxiøjc-hajxy hänajty jiøch. Tu'ug hänajty yajnøcxa'añii; tu'ug hänajty
yajmähmø'øwa'añii.
42 ’Nähix̲ hahixø'ø hajxy mhídät; cab hajxy mnajuø'øy mänaa ja'a
mWiindsøn̲hajxy quiäda'aga'añ. 43 Jaduhn̲ mäwíinäts ja'a cudøjc-hajxy,
coo hajxy jaduhn̲ ñajuø'øwät mäduhnajtä ja'a mee'tspä miedsa'añ coods,
jujcy hajxy jaduhn̲ yhídät, y cabä mee'tspä hajxy jaduhn̲ yajtøjtägø'øwät.
44 Jaduhn̲ mäwíinäts mijtspä, nähix̲ hahixø'ø hajxy mhídät. Cábøch

mijts xñä'ägä najuǿ'øwät mänáajøch jaduhn̲ ngäda'aga'añ, høøčh ja'a
Diosquex̲ypä.
45 ’Ja'a moonsäwiindsǿn̲, je'edsä miämoonsä yajcaaby maa ja'a wyi-
indsǿn̲ tiøjcän. Hoy jaduhn̲ coo ja'a wyiindsǿn̲ miädia'agy miäbøjcät,
coo cuhwijy tiúnät. 46 Coo ja'a wyiindsǿn̲ miédsät, jootcujc ja'a moonsä
ñijiäwø'øwa'añii mädyii jaduhn̲ cudiuum̲b. 47 Tøyhájtäts mijts nnäma'ay,
jaduhn̲ä moonsä piäda'aga'añii nebiä wyiindsøn̲än jim̲ maa ja'a wyi-
indsǿn̲ tiøjcän, mäduhñtiä ja'a wyiindsǿn̲ hänajty miøødä. 48 Pero
ja'a moonsä ca'a hoybä, je'eds jaduhn̲ mäna'anaam̲b cooc tyijy ja'a
wyiindsǿn̲ quia'a tsoj medsa'añ. 49 Mänitä miämoonsä tiägø'øwa'añ
häyoow̲hijxpä. Mänitä mu'ugyjiäya'ay miøødtägø'øwa'añ caabiä huucpä.
50 Cabä wyiindsǿn̲ jaduhn̲ yhuuc jahmiedsaan̲nä coo wyiimbida'añ. Coo
ja'a wyiindsǿn̲ jaduhn̲ jiaančh médsät, 51 mänítäts ja'a craa hoyhoy
quiumädow̲a'añ møødä miäga'awiindøybä. Mänit hajxy jiø'øwa'añ xiu-
udsa'añ.

25

1 ’Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduhn̲ yajcähxø'øga'añ, jaduhn̲ mäwíinäts
je'e nebiä pøc hu'ug tøø jiadyiijän. Jim̲ä cäxyiidøjc ja'a jamiø'ød hajxy
hänajty yhahix̲y. Nämajc hajxy hänajty. Candilcón̲ hajxy hänajty yhahix̲y.
2-4 Nämägoox̲c-hajxy, cab hajxy hänajty nähix̲ hahixø'ø tøø tiu'ubøcy. Cabä
guiaastä hajxy hänajty nä'ä tägø'øbä tøø jiuy. Pero ja'a jiamiøødhajxy ja'a
jaac nämägoox̲pä, nähix̲ hahixø'ø hajxy hänajty tøø tiu'ubøcy mäbøjpä.
Nä'ä tägø'øbä ja'a guiaastä hajxy hänajty tøø jiuy. 5 Coo ja'a jamiø'ød
jaduhn̲ quia'a tsoj mejch, mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjx miaaho'ogy. 6 Coo
quiuptsuhm̲däjøøyy, mänitä jäya'ay tu'ug yaax̲y: “Xiidsä jamiø'ød miech;
nøcx hajxy jøjcubaadø'øw.” 7 Mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjx piädø'øgy. Mänitä
quiandilhajxy quiuhdøø'xøøyy. 8 Mänit hajxy miänaañ, ja'a hajxy hänajty
nähix̲ hahixø'ø tøø quia'a tu'ubǿquiäbä: “Højtsä gaastä weeñtiä móoyyäc;
pi'idsaam̲b højtsä ngandil jaduhn̲.” 9 Mänit hajxy yhadsooyy, ja'a
hajxy hänajty nähix̲ hahixø'ø tøø tiu'ubǿquiäbä: “Caj, ni jaduhn̲ quia'a
mädøyhada'añ maa ja'a højtscøxpän. Nøcx hajxy jaduhn̲ ñijiúuyyäxä maa
tioogyiijän.” 10 Mänit hajxy ñøcxy juubiä. Mänitä jamiø'ød jaduhn̲ miejch.
Ja'a cäxyiidøjc-hajxy gaastämøødpä, mänitä jamiø'ød hajxy miøødtägøøyy
tøgooty. Mänitä tøjc hajxy yhagøøñä. 11 Mänitä cäxyiidøjc-hajxy jia
mejtsnä, ja'a gaastä hajxy hoy tøø jiúyyäbä. Mänitä hajxy jia cugapxøøyy:
“Wiindsǿn̲, huuc yaghawa'ads hädaa tøjc.” 12 Mänit hajxy ñämaayyä:
“Cábøch mijts jaduhn̲ nhix̲iä. Tøyhajt jaduhn̲.”
13 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ miädiaacpädøøyy, mänit miänaañ:
—Jaduhn̲ hajxy mnibiäda'agǿøjät nähix̲ hahixø'ø. Caj mijts mnajuø'øy
mänáajøch nwiimbida'añ, høøčh ja'a Diosquex̲ypä.
14 ’Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduhn̲ yajcähxø'øga'añ, jaduhn̲ mäwíinäts
je'e nebiä jäya'ay tu'ugpän. Nøcxaam̲b hänajty je'e wiingnaaxooty. Mänitä
mioonsähajxy miøjyaax̲y. Mänitä xiädø'øñ yajmämähmøøyy.
15 ’Tu'ug jaduhn̲ yajmämähmøøyyä mägoox̲millón. Paady may miooyyä
coo hänajty jiaty xädø'øñyajmayø'øw. Tu'ug jaduhn̲ yajmämähmøøyyä
mejtsmillón. Tu'ug jaduhn̲ yajmämähmøøyyä tu'millón. Mänitä wi-
indsǿn̲ tiu'ubøjcy. 16 Jaaya'ay ja'a mägoox̲millón wiingpøjcäbä, yajtägøøyy
jaduhn̲ niyhajájtäbä. Yajmayøøyy ja'a xädø'øñ jaduhn̲; mägoox̲millón
jaduhn̲ jiaac paaty. 17 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, jaaya'ay ja'a mejtsmillón

wiingpøjcäbä, mejtsmillón jaduhn̲ jiaac paaty. 18 Pero jaaya'ay ja'a
tu'millón wiingpøjcäbä, hoy ja'a jut jaduhn̲ tiajy. Mänitä wyiindsøn̲
xiädø'øñ hoy yú'tsänä jutjooty.
19 'Cujecy ja'a wyiindsøn̲hajxy miejtstägajch. Mänit hajxy
tiägøøyy cueentäyajpädsøøm̲bä. 20 Jayøjp jaaya'ay miejch ja'a
mägoox̲millón hänajty tøø wyiingpøquiäbä. Mänitä wyiindsøn̲ miooyy
cøx̲iä møødä mägoox̲millón tøø jiaac páadiäbä. Mänit miänaañ̲:
"Wiindsøn̲, mägoox̲millónhøch jaduhn̲ xmiooyy; chaads je'e møødä
mägoox̲millónhøch tøø njaac yajmayǿ'øyäbä." 21 Mänitä wyiindsøn̲
miänaañ̲: "Hoy miiĉh jaduhn̲ tøø mgudiuñ̲. Wéeñ̲tiøch miiĉh
nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miiĉh ja'a xädø'øñ jaduhn̲ njaac
mo'owa'añ neby jaduhn̲ mjaac yajmayǿ'øwät. Tøjtägø'øw tøgooty, ween
nxoon̲dáacäm." 22 Mänitä craa jiaac mejch ja'a mejtsmillón hänajty tøø
wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ̲: "Wiindsøn̲, mejtsmillónhøch jaduhn̲
xmiooyy; chaads je'e møødä mejtsmillónhøch tøø njaac yajmayǿ'øyäbä."
23 Mänitä wyiindsøn̲ miänáan̲gumbä: "Hoy miiĉh jaduhn̲ tøø mgudiuñ̲.
Wéeñ̲tiøch miiĉh jaduhn̲ nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miiĉh ja'a
xädø'øñ jaduhn̲ njaac mo'owa'añ neby jaduhn̲ mjaac yajmayǿ'øwät.
Tøjtägø'øw tøgooty, ween nxoon̲dáacäm." 24 Mänitä craa jiaac tehm̲
miejch ja'a tu'millón hänajty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ̲:
"Wiindsøn̲, nnajuøøbiøch coo miiĉh hojioot mga'a møødä. Miiĉh ja'a
xädø'øñ jaduhn̲ mbaadaam̲by maa tøø mga'a tuñ̲än. 25 Páadyhøch hijty
ndsähgø'øy. Páadyhøch ja'a xädø'øñ hoy nyu'uĉh naaxjutjooty. Huug hix̲,
chaads je'e." 26 Mänitä wyiindsøn̲ yhadsooyy: "Caj miiĉh hoy mgudiuñ̲.
Mjaanĉh tehm̲ ñuux miiĉh. Mnajuøøby miiĉh jaduhn̲ cooĉh hojioot nga'a
møødä, cooĉhä xädø'øñ nbaada'añ maaĉh tøø nga'a tuñ̲än. 27 Páadyhøch
nxädø'øñ jaduhn̲ cu xpiädaacä bancojooty. Jiiby cu miayøøyy. Mänítøch
nxädø'øñ cu xmiooyy møødä xädø'øñhuung." 28 Mänitä hajxy ñämaayyä,
ja'a hajxy jim̲ tänaabiä: "Pøjcä yø'ø craa xädø'øñ hajxy tu'millón; mo'ow
yø'ø craa hajxy ja'a majcmillónmøødpä. 29 Øøn̲ may nä'ägä møød, maas
may jaduhn̲ mio'owa'añii. Hanax̲iä jaduhn̲ miøødhada'añ. Pero øøn̲
jaduhn̲ weeñ̲tiä møød, øøgáan̲äxäp je'e mäduhñ̲tiä miøødä. 30 Yø'ø craa
jaanĉh tehm̲ ñuuxpä, høxwijtspädsøm̲ hajxy hagoodstuum. Jiiby jaduhn̲
jiø'øwa'añ xiuudsa'añ."
31 'Cooĉh jaduhn̲ ngädá'agät hanehm̲bä, høøĉh ja'a Diosquex̲ypä,
jím̲høch jaduhn̲ nhäña'awa'añ maa ja'a hoyhäñaabiejtän ja'a
yajxon̲bä. Quípxyhøch nmoonsä tsajpootypähajxy xmiøødcäda'aga'añ
nägøx̲iä. 32 Mänítøch ja'a jäya'ayhajxy xwyiingumedsø'øwa'añ
ja'a wiinduhm̲yhagajptpä. Mänítøch hajxy jaduhn̲ nyajwa'xa'añ
nebiä meegän nebiä chiibän. 33 Nbäda'agáam̲biøch näje'e maaĉh
nhahooguiø'øjän, näje'e maaĉh nhanajtycø'øjän. 34 Ja'a hajxy hijpä
hahooguiø'ø, mänítøch hajxy nnäma'awa'añ: "Min̲ hajxy yam̲; tøøĉh
mijts nDeedy xwyiimbiy coo hajxy mhané'emät. Jequiän hajxy jaduhn̲
xwyiimbiiyy, cajnä ja'a naax̲wiin hänajty yhädiuñ̲. 35 Mänáajøch
hijty nyäho'ogyiijän, mänítøch hajxy xyajcaayy. Mänáajøch hijty
ndødsø'øyiijän, mänítøch hajxy xyajnøøhuucy. Mänáajøch hijty nwäditiän
nebiä jäguem̲bäya'ayän, mänítøch hajxy xyaghamejtstaacy. 36 Mänáajøch
wit hijty nga'a møødän, mänítøch hajxy xñähxojxy. Mänáajøch hijty
mba'amgo'na'ayän, ndsum̲yhäña'ayän, mänítøch hajxy hoy xquiuhix̲y."
37 Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänit hajxy yhadsowa'añ: "Wiindsøn̲,

mänaa højts miiči̇h tøø nyajcay; mänaa højts miiči̇h tøø nyajnøøhu'ugy;
38 mänaa højts miiči̇h tøø nyaghamejtsta'agy; mänaa højts miiči̇h
tøø nnähxoxy; 39 mänaa højts miiči̇h hoy tøø nguhixy." 40 Mänítøch
nhadsowa'añ: "Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooči̇h mijts ja'a njamiøødhajxy
tøø xñäxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtøjcä, jaduhn mäwíinhøch tøø
xñäxuu'tspä."

41 'Mänítøch hajxy nnäma'awa'añ ja'a hajxy hanajtycø'øbä: "Jua'ads
hajxy jim, mijts haxøøgtuum hijpä. Häda'ag hajxy jiiby maa ja'a jøøn
mänaa quia'a pi'iči̇hän. Paadiä jøøn tøø piäda'agyii, jiibiä møjcu'uhajxy
chaači̇hpøga'añ. 42 Mänáajøch hijty nyäho'ogyiijän, cábøch hajxy xya-
jcaayy; mänáajøch hijty ndødsø'øyiijän, cábøch hajxy xyajnøøhuucy;
43 mänáajøch hijty nwäditiän nebiä jäguembäya'ayän, cábøch hajxy
xyaghamejtstaacy; mänáajøch wit hijty nga'a møødän, cábøch wit ha-
jxy xmiooyy; mänáajøch hijty nba'amgo'na'ayän, ndsumyhäña'ayän,
cábøch hajxy hoy xquiuhixy." 44 Mänit hajxy miäna'ana'añ: "Wi-
indsøn, mänaa højts miiči̇h nga'a puhbejty; mänaa højts miiči̇h nhijxy
coo hänajty myäho'ogyii, coo hänajty mdødsø'øyii, coo hänajty mwädity
nebiä jäguembäya'ayän, coo wit hänajty mga'a møødä, coo hänajty
mba'amgo'na'ay, coo hänajty mdsumyhäña'ay." 45 Mänítøch nhad-
sowa'añ: "Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooči̇h mijts ja'a njamiøødhajxy tøø
xquia'a näxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtøjcä, jaduhn mäwíinhøch
tøø xquia'a näxuu'tspä." 46 Yø'øds hajxy jiiby häda'agaamb maa hajxy
chaači̇hpøga'añän cøjxta'axiøø. Pero pønjátyhøch tøø nwiimbiy, je'eds
hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatian.

26

1 Coo ja'a Jesús jaduhn miädiaacpädøøyy, mänit ñämaayy ja'a ji-
amiøødhajxy:

2 —Mnajuøøby hajxy jaduhn coo ja'a pascuaxøø cumaaxc
yhadsuujø'øwa'añ. Mänítøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ, høøči̇h ja'a
Diosquexypä. Mänítøch hajxy xmiøjpahbeda'añ cruzcøxp.

3 Mänitä teedywiindsønhajxy yhamugøøyy møødä
ley-yajnähixøøbiähajxy møødä jäya'ayhajxy martuumähajpä maa ja'a
judíoshajxiän. Jim hajxy yhamugøøyy maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a
hänajty møjcuhdujtmøødpä maa ja'a teedyhajxiän. 4 Mänit hajxy
quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy miádsät, neby hajxy jaduhn
yaghó'ogät. 5 Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy nmájtsämät ja'a xøøjooty coo ja'a
cu'ughajxy ñä'ä haamhadät.

6 Jimä Jesús hänajty maa ja'a cajpt jaduhn xiøhatiän Betania, maa
ja'a Simón tiøgootiän, ja'a hänajty tøø ñähwa'ači̇híijäbä ja'a haxøøgpa'am.
7 Jimä Jesús hänajty quiay, mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch, perfumecón, ja'a
jaanči̇h tehm chowbä. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhda'xøøyyä. 8 Coo
ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduhn yhijxy, cab hajxy jaduhn yhojiäwøøyy.
Mänit hajxy miänaañ:

—Tii yø'ø perfume jaduhn coo yaghäyooyy. 9 Coo jaduhn cu tioo'cy,
mänitä häyoobäya'ay jaduhn cu ñä'ägä puhbejty.

10 Coo ja'a Jesús jaduhn miädooyy, mänit miänaañ:

—Ca'a yø'ø to'oxiøjc hajxy mhadsipy. Ca'a yhaxøøgpä jaduhn tøø
tiuñ maa ja'a høøči̇hcøxpän. 11 Ja'a häyoobädøjc, homiänaajä mijts

jaduhn̲ xmiøødhidaˈañ; pero høøc̆h, cábøch mijts jejcy nmøødhidaˈañ.
12 Páadyhøch yøˈø toˈoxiøjc perfume xyajcuhdaˈxøøyy, cooc̆h mobädajpä
nhoˈogaˈañ. 13 Tøyhájtäts mijts nnämaˈay, homiaajä hädaa hogu-
iapxy hädaa homiädiaˈagy hajxy yaghawaˈxǿˈøwät maa hädaa yaabä
naax̲wiinän, mänit hajxy jaduhn̲ miädiaˈagaˈañ nébiøch yøˈø toˈoxiøjc
perfume tøø xyajcuhdaˈxøˈøy. Jaduhn̲ds yøˈø toˈoxiøjc jiahmiedsaˈañii.
14-15 Jaˈa Jesús jiamiøødhajxy jaˈa nämajmetspä, tuˈug hänajty xiøhaty
Judas Iscariote. Mänitä Judas jaˈa teedywiindsøn̲hajxy hoy ñämaˈay:
—Mädúhñ̲tiøch hajxy xmiäjúyät cooc̆h jaˈa Jesús hajxy
nyajcøˈødägǿˈøwät.
Mänitä Judas miooyyä hiiˈxmajc plataxädøˈøñ. 16 Mänit wyiin-
mahñdyhajty nebiä Jesús yajcøˈødägǿˈøwät.
17 Jaˈa tehm̲ xiøøhadsuujøˈø hajxy hänajty quiuhdujthaty coo jaˈa tsaj-
caagy hajxy hänajty quiay jaˈa caˈa tsoomiøødpä. Mänitä Jesús jaˈa
jiamiøød ñämejtsä. Mänit miäyajtøøw̲ä:
—Maa hajxy ndsuugáayyämät jaˈa pascuaxøøjooty.
18 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Nøcx hajxy cajptooty maac̆h nmäguˈughajpä tiøjcän. Mänit hajxy
mnämáˈawät: “Nøm̲ højts nWiindsǿn̲ miänaˈañ cooc tøø yhabáatäxä, y
cooc højts yaa ndsuugayaˈañ jaˈa pascuaxøøjooty maa miic̆h mdøgootiän.”
19 Mänit hajxy jiaanc̆h cudiuuñ̲ neby hajxy ñämaayyän. Mänitä jøøˈxy
hajxy yhädiuuñ̲.
20 Coo quioodsøøyy, jim̲ä Jesúshajxy hänajty quiay møødä nämajmetspä.
21 Mänitä Jesús miänaañ̲ caaguiujc:
—Tøyhájtäts mijts nnämaˈay cooc̆h mijts mjamiøød tuˈjäyaˈay xya-
jcøˈødägøˈøwaˈañ maac̆h nmädsipän.
22 Mänit hajxy jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajtøøbä:
—Wiindsǿn̲, nej, høøc̆h jeˈejä.
23 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jaˈac̆h tuˈugtex̲y xmiøødcaamiujpä, jéˈec̆häts jaduhn̲ xya-
jcøˈødägøˈøwaam̲b. 24 Jadúhn̲høch njadaˈañ nhabetaˈañ, høøc̆h jaˈa
Diosquex̲ypä, nebiä Diosmädiaˈagy jaduhn̲ miänaˈañän. Pero jaanc̆h
tehm̲ chaac̆hpøgaam̲b jaayaˈay häyoobä jaˈac̆h tøø xyhawaan̲ǿˈøyäbä.
Mejor häxøpy tøø quiaˈa miñ̲ tøø quiaˈa caˈay.
25 Mänitä Judas miänaañ̲, jaˈa hänajty tøø yhawaan̲ǿˈøyäbä:
—Wiindsǿn̲, nej, høøc̆h jeˈejä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Miic̆h jeˈe.
26 Jim̲nä hajxy hänajty quiayñä, mänitä Jesús tsajcaagy quionøˈcy.
Mänitä Dioscujúˈuyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy qyijwaˈxy. Mänitä ji-
amiøød miooyy. Mänit miänaañ̲:
—Cay hajxy; jaduhn̲ mäwiin hädaa tsajcaagy nébiøc̆hä nniˈx nébiøc̆hä
ngopcän.
27 Mänitä Jesús taza quionøˈcy. Mänitä Dioscujúˈuyäp yéjcumbä. Mänitä
jiamiøød jaˈa taza miooyy. Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Huˈug hädaa vino hajxy nägøx̲iä.
Mänitä vino hajxy yhuucmujcy tuˈugtaza.
28 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:
—Jaduhn̲ mäwiin hädaa vino nébiøc̆hä nnøˈtiän. Hijxtahn̲d jaduhn̲
cooc̆hä jem̲yguiuhdujt nyajwiimbädsøm̲aˈañ cooc̆hä jäyaˈayhajxy

may nnähho'tu'uda'añ, cooč̆h jaduhn̲ nyajnähwa'adsaan̲ä ja'a piojpä
quiädieey. 29 Pero nnämáabiøch mijts cooč̆h hädaa vino nga'a
huuctägatsa'añ høxtä cóonøch hänajty tøø nho'ogy. Mänítøch mijts jaduhn̲
nmøødhuucmujtägatsa'añ jim̲ maač̆hä nDeedy jaduhn̲ yhane'emiän.
30 Mänitä Dioshøy hajxy yhøøyy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivos-
tun̲än. 31 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Hädaa coods, cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy hoy xmiäbøgáan̲änä.
Mänítøch hajxy jaduhn̲ xñähgue'ega'añ. Jaduhn̲ä Diosmädia'agy
miäna'añ: “Nyagho'ogáam̲biøch ja'a meegcueendähajpä. Mänitä
meeghajxy xii yaa ñøcxø'øwa'añ.” 32 Pero cooč̆h hänajty tøø njujypiøcy,
mänítøch nnøcxø'øga'añ jim̲ Galilea; mänit mijts høx̲haam mnøcxa'añ.
33 Mänitä Pedro miänaañ̲:
—Hoy miič̆h hajxy nägøx̲iä xjia nähgué'egät, cábøch miič̆h
nnähgué'egät.
34 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tøyhájthøch miič̆h nnäma'ay, coo ja'a tseey hänajty quia'a ya'axyñä
hädaa coods, tøø miič̆h hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cóogøch tyijy
jaduhn̲ xquia'a hix̲iä.
35 Mänitä Pedro miänaañ̲:
—Hóyhøch miič̆h näguipxy nja møødhó'ogät, cábøch jaduhn̲ nni-
jiøgapxóøjät.
Jaduhn̲ hajxy nägøx̲iä piamänaam̲bä.
36 Mänitä Jesúshajxy miejch maa hänajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitä
Jesús miänaañ̲:
—Yaa hajxy høxta'ag naax̲wiin; nócxyhøch jim̲haamby nhuuc
Diospa'ya'axy.
37 Mänitä Jesús ja'a Pedro wioonøcxy hawiing møødä Zebedeo yhuung-
hajxy nämetscä. Mänitä Jesús tiägøøyy jootmayhajpä hoyhoy. 38 Mänit
miänaañ̲:
—Jaanč̆h tehm̲ jiootmayhájpøch jaduhn̲. Jadúhn̲høch nnijiäwø'øyii
nebiä ho'ogaam̲bän. Yaa hajxy mmähmó'øwät. Tsøg hajxy jujcy híjtäm.
39 Mänitä Jesús weeñ̲tiä jiaac nøcxy. Mänit miägutscädaacy. Mänit
Dyiospa'yaax̲y:
—Teedy, miič̆h mee'x, ca'a yhndijy jaduhn̲ cu ndsaač̆hpøjcy. Pero
ca'a yhøøč̆hä nguhdujt jaduhn̲ nyajtunaam̲by; miič̆hä mguhdujt nyaj-
tunáan̲äm.
40 Mänitä Jesús wyiimbijty maa ja'a nädägøøgpä hänajty tøø
ñähgue'eguiän. Jim̲ hajxy hänajty mia'ay coo ja'a Jesús jim̲ miejch. Mänitä
Pedro ñämaayyä:
—Nej, ni tu'horä hajxy jujcy mga'a hida'añä. 41 Jujcy hajxy mhídät.
MDiospa'yá'axäp hajxy jaduhn̲ nebiä møjcu'u hajxy jaduhn̲ xquia'a
jøjcapxó'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduhn̲ coo hajxy jujcy mhídät, pero
ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduhn̲ ca'a mee'xtugaam̲b.
42 Ja'a miämetsc-hoocpä Jesús ñøcxy Diospa'yaax̲pä:
—Teedy, miič̆h mee'x, cábøch ndijy jaduhn̲ cu ndsaač̆hpøjcy. Pero ween
miič̆hä mguhdujt nyajtúun̲äm.
43 Mänit wyiimbíjcumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Tøø hajxy hänajty mi-
aahó'cumbä. Jaanč̆h tehm̲ mia'awaam̲b hajxy hänajty hanax̲iä. 44 Mänitä
Jesús ñähguéeccumbä. Mänit ñócxcumbä miädägøøghoocpä Diospa'yaax̲pä.

Mänit jaduhyyä miänáaṉgumbä. 45 Mänit miéjtscumbä maa ja'a Pedroha-
jxiän. Mänit miänaañ:
—Ma'awxä hajxy, poo'xxä hajxy. Tøøds je'e yhabaady cooc̈h ha-
jxy xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a cubojpä cugädieejiäya'ayän, høøc̈h ja'a
Diosquexypä. 46 Pädø'øg hajxy, jaṃds hajxy. Xiids je'e myiñ ja'a høøc̈h
jaduhṉ xyegaaṃbä.
47 Mädiaacnä ja'a Jesús hänajty coo ja'a Judas miejch, ja'a Jesús hänajty
tøø miøødwädítiäbä ja'a miämajmetspä. Jaanc̈h tehṃ miay ja'a jäya'ay
hänajty miøødä, pujxtmøødpä, paxycappä. Ja'a teedywiindsøṉhajxy
jaduhṉ quejx møødä martuumädøjc. 48 Ja'a Judas ja'a Jesús hänajty
yegaaṃb. Tøø ja'a Judas ja'a jäya'ay hänajty ñäma'ay:
—Ja'a høøc̈h hänajty ndsu'xaaṃbiä, je'eds hajxy mmádsäp.
49 Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänitä yajpoo'xy. Mänit chu'xy.
50 Mänitä Jesús miänaañ:
—Mägu'ughajpä, tiic̈h xwia'ana'añ.
Mänitä Jesús hajxy miajch.
51 Mänitä Jesús jiamiøød ja'a piujxt jiuu'ty. Mänitä teedywiindsøṉ
mioonsä tu'ug tiaatspujxtúutäxä. 52 Mänitä Jesús miänaañ:
—Cuyuugø'øw yø'ø mbujxt. Pønjaty jaduhṉ pädø'p pujxthaam, jaanä
pujxthaam yho'ogaaṃbä. 53 Nej, caj miic̈h mnajuø'øyä, cooc̈hä nDeedy
jaduhṉ nnämá'awät cooc̈h ween xpiuhbety, mänítøch ja'a mioonsä
tsajpootypä milhaam xyajnäguéxät. 54 Pero cooc̈h jaduhṉ nnämá'awät,
cabä Diosmädia'agy jaduhṉ tiøjiádät maa jaduhṉ myiñän cujaay cooc̈h
jaduhṉ tsipcøxp njada'añ nhabeta'añ.
55 Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy:
—Pujxtmøød paxycap hajxy tøø mbädø'øgy. Jadúhṉhøch hajxy tøø
xmiach nebiä mee'tspän. Jabomṉ-jabómṉhøch mijts hijty nyajnähixø'øy
tsajtøgooty, y cábøch hajxy mänaa tøø xmiach. 56 Pero páadyhøch
jaduhṉ njaty nhabety, jaduhṉä Diosmädia'agy jaduhṉ tiøjiádät, nebiä
Diosquexypähajxy jecy quiujahyyän.
Mänitä Jesús jiamiøødhajxy quiøxy päyø'cy. Nidiuhṃä Jesús jaduhṉ
ñähgueecä.
57 Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a møjcuhdujtmøødpä
maa ja'a teedyhajxiän. Jiṃä ley-yajnähixøøbiähajxy hänajty tøø
yhamugø'øy møødä martuumädøjc-hajxy. 58 Ja'a Pedro, jäguemjuøøby
hänajty pianøcxy. Mänit jiiby tiägøøyy maa ja'a Caifás tiøjwiingän. Mänitiä
yhøxtaacy maa ja'a policíahajxiän. Yhixaaṃby hänajty je'e nebiä Jesús
hänajty tiuna'añii.
59 Ja'a Jesús, tøø hänajty yajtøjtägø'øyii maa ja'a teedywiindsøṉhajxy
hänajty tøø yhamugø'øyän møødä ley-yajnähixøøbiähajxy møødä
møjtøjc-hajxy. Jiiby hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy
jaduhṉ ñähøønǿ'øwät, hoy jaduhṉ quia'a ja tøyyä, nebiä Jesús hajxy
jaduhṉ yajyagho'ogøøjät. 60 Pero cabä tøyhajt hajxy piaaty, hoy jäya'ay
may jia wi'i ñähøønøøyy. Mänitä høhṉdaacpä metsc piädsøøṃy. 61 Mänit
hajxy miänaañ:
—Nøṃ yø'ø craa miänaañ coogä Diostøjc jaduhṉ yajma'ada'añ; mänítäc
cumaaxc wiingpä yajpädø'øgáaṉgumbä.
62 Mänitä teedywiindsøṉ tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Nej, caj mhadsowa'añä. Tii hajxy jaduhṉ coo xñäxø'øwø'øy.

63 Pero cabä Jesús waam̱b ñä'ä mänaaṉ̃. Mänitä teedywiindsøṉ
miänáaṉgumbä:
—Ja'a Dioscøxpä miiči̱h ja'a tøyhajt myégät; højts hawáaṉäc pø tøyhajt
jaduhṉ coo miiči̱h ja'a Dios tøø xquiex̱y, coo ja'a Dios xyHuunghaty.
64 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Tøyhajt jaduhṉ nej miiči̱h mmänaˈañän. Jadúhṉhøch mijts nnämaabiä,
høøči̱h ja'a Diosquex̱ypä, cooči̱h hajxy xyhixa'añ häña'a maa ja'a Dios
yhahooyhaampiän, ja'a mäjaamøødpä; y cooči̱h jaduhṉ nmänajtägatsa'añ
jocjooty.
65 Mänitä teedywiindsøṉ ja'a wyit quiøø'ch. Paady quiøø'ch coo hänajty
yhawa'anda'agy. Mänit miänaaṉ̃:
—Tøø hädaa craa quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä. Tii testigo hajxy njaac
wáaṉämät. Hamdsoo hajxy tøø mmädoy nej tøø quiapxtägoyyän. 66 Neby
hajxy mmänaˈañ.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Tøø jaduhṉ quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä; ween yhoˈogy.
67 Mänitä Jesús wyiingudsujøøyyä. Mänit wiojpä. Mänit wyiingu-
goxøøyyä. 68 Mänit ñämaayyä:
—Pø tøyhajt jaduhṉ coo Dios tøø xquiex̱y, najuø'øw pøṉ tøø xquiox̱y.
69 Jim̱nä ja'a Pedro hänajty yhäña'ay tøjwiing. Mänitä Pedro ñämejtsä
toˈoxymoonsä tuˈug. Mänit ñämaayyä:
—Miiči̱h ja'a Jesús hijty mmøødwädijpy, túhm̱äts, ja'a Galileatsohm̱bä.
70 Mänitä Pedro ñijiøgapxä maa ja'a jäya'ayhajxiän:
—Pätiidä jaduhṉ mnä'ä mädiaacypy.
71 Tøjpädsøm̱áaṉnäp ja'a Pedro hänajty, mänit yhíjxägumbä ja'a
toˈoxymoonsä tuˈug. Mänitä moonsä ñämaayy ja'a hajxy hänajty jim̱bä:
—Yø'ø mix̱y ja'a Jesús hijty møødwädijp ja'a Nazarettsohm̱bä.
72 Jadähooc ja'a Pedro ñijiøgapxä:
—Tøyhajt, cábøch ja'a craa nhix̱iä.
73 Mänitjuøøby ja'a Pedro ñämáayyägumbä, ja'a hajxy hänajty jim̱bä:
—Tøyhajt jaduhṉ coo miiči̱h ja'a Jesús hijty mmøødwädity; jaduhṉ miiči̱h
mmädiaacpä nebiä Galileatsohm̱bän.
74 Mänitä Pedro miänaaṉ̃:
—Pø cábøch tøyhajt nmädiaˈagy, wéenhøch ja'a Dios jaduhṉ xya-
jcumädoy. Cábøch ja'a craa nhix̱iä.
Tuuṉä ja'a Pedro jaduhṉ ñä'ä mänaaṉ̃, mänitiä tseey yaax̱y. 75 Mänitä
Pedro quiøx̱y jahmiejch nebiaty ja'a Jesús hänajty tøø miänaˈañän: “Ca-
jnä ja'a tseey hänajty ya'axy, tøø miiči̱h hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii
cóogøch tyijy xquia'a hix̱iä.” Mänitä Pedro jim̱ chohṉ̃. Mänit tiägøøyy
jøøbiä hoyhoy.

27

1 Coo jiobøøyy, mänitä teedywiindsøṉhajxy quiojyquiapxytiuuṉ̃ møødä
martuumädøjc-hajxy nebiä Jesús hajxy yghóˈogät. 2 Mänitä Jesús hajxy
cø'øxoch hoy yajcø'ødägø'øy maa ja'a Poncio Pilatän, ja'a hänajty tuum̱bä
gobernador.
3 Ja'a Judas ja'a Jesús hänajty tøø yhawaaṉø'øy. Coo ja'a Judas yhijxy
coo ja'a Jesús hänajty yaghoˈogaˈañii, cabä jioot jaduhṉ ñä'ä møc-hajty.
Mänitä hiiˈxmajcpä plataxädø'øñ hoy yajwiimbity maa ja'a teedywi-
indsøṉhajxiän, maa ja'a martuumädøjc-hajxiän. 4 Mänit miänaaṉ̃:

—Tøøčh jaduhn ngädieey coočhä craa ho'cøøc tøø nhawaanø'øy, ja'a cajpä pojpä cädieemiøødpä.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ca'a yhøjts ngüeendä yø'øduhn. Miičh mgüeendä yø'øduhn.
5 Mänitä Judas ja'a xädø'øñ ñajtsxäbapøøyy jiiby tsajtøgooty. Mänit hoy
ñiyo'tøøyyänä.
6 Mänitä teedywiindsøn ja'a xädø'øñ hajxy pyiwø'cy. Mänit hajxy
miänaañ:
—Cab hädaa xädø'øñ hajxy hawiinmats nbädáacämät maa ja'a xädø'øñ
hajxy quiuyoxø'øyän, je'eguiøxpä coo jäya'ay jaduhn tøø tioogyii ho'cøøc.
7 Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a naax hajxy hänajty jiuya'añ,
ja'a xøhajpä Tu'tspojtstaact, ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänajty hoy tøø
ñajtsxäbapǿ'øyäbä. Je'e hajxy hänajty wia'ana'añ cabäsantä maa ja'a
jäguembäjäya'ayhajxy ñaaxtägǿ'øwät. 8 Coo ja'a naax hajxy jaduhn jiuuyy
ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänajty hoy tøø ñajtsxäbapǿ'øyäbä, paady
jaduhn xiøhaty Nø'ñaax høxtä jäda'anäbaadyñä. 9 Jaduhndsä tiøjiajty
nebiä Jeremías jecy miänaañän, ja'a Diosquexypä: "Mänitä plataxädø'øñ
hajxy miooyyä hii'xmajc (nebiä judíoshajxy tøø ñägapxiän). 10 Mänitä
tu'tspojtstaact hajxy hoy jiuy nébiøch ja'a Dios tøø xyhane'emiän."
11 Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a gobernadorän. Mänit miäyajtøøwä:
—Nej, miičh ja'a judíoshajxy xguiobiernähajpä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøyhajt jaduhn nej miičh mmäna'añän.
12 Mänitä Jesús ñähwaambejtä ja'a teedywiindsønhajxy møødä martu-
umädøjc-hajxy. Pero cabä Jesús waamb ñä'ägä mänaañ. 13 Mänitä Pilato
miänaañ:
—Nej, caj miičh jaduhn mmädoyyä nebiaty hajxy jaduhn xñänǿmiänä.
14 Pero cabä Jesús ñä'ä hadsooyy; paadiä gobernador jiaančh tehm
yagjuøøyy. Cab hänajty ñajuø'øy nebiaty jaduhn wyiinmahñdyhádät.
15 Jaduhndsä gobernador hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsumyjiäya'ay
hänajty tu'ug yhøxmach xøøjooty pøn ja'a cu'ug jaduhn ñänǿmäp coo
yhøxmadsǿøjät. 16 Jiibiä craa hänajty tu'ug chumyčhäna'ay ja'a xøhajpä
Barrabás. Tøø ja'a Barrabás xiøø hänajty wyi'i wia'xy. 17 Coo ja'a
cu'ughajxy hänajty tøø quiøxy hamugø'øy, mänitä Pilato yajtøøyy:
—Øøn mijts jaduhn mnänøømby coočh nhøxmádsät, Barrabás tøgä ja'a
Jesús ja'a Cristohajpä.
18 Ñajuøøbiä Pilato hänajty coo ja'a Jesús jaduhn yajcø'ødägøøyyä
je'eguiøxpä coo ja'a quiuhdujt hänajty quia'a yajmädsójcäxä.
19 Jimnä ja'a Pilato hänajty yhäña'ayñä maa hänajty tiuñän, mänitä
Pilato quiapxyñäguejxä ja'a tio'oxiójcäm: "Cab jaduhn cu mdsaačhtiuuñ;
hoyhäna'c yø'øduhn. Tøøčh haamyquioods haxøøg nguma'ay yø'øgøxpä."
20 Mänitä teedywiindsøn ja'a cu'ug hajxy jiøjcapxøøyy coo ween hajxy
miäna'añ coo ja'a Barrabás yhøxmadsǿøjät, y coo ja'a Jesús yagho'ogǿøjät.
21 Mänitä gobernador ja'a cu'ug miäyajtøøgumbä:
—Mädyii häna'c mijts mnänøømby coočh nhøxmádsät.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Barrabás.
22 Mänitä Pilato yajtøøyy:
—Ja'a Jesúsäts, ja'a xøhajpä ja'a Cristo, nébiøch je'e ndúnät.
Mänit hajxy nägøxiä yhadsooyy:

—Møjpahbet cruzcøxp.
23 Mänitä Pilato miänaaṉ:
—Tii haxøøgpä jaduhṉ tøø tiuṉ coo jaduhṉ yagho'ogóøjät.
Mänit hajxy jaduhṉ yáaẋcumbä:
—Møjpahbet cruzcøxp.
24 Coo ja'a Pilato jaduhṉ yhijxy coo ja'a cu'ughajxy hänajty quia'a mädoẇa'añ, coo hajxy maas hanaẋiä yhaamhada'añ, mänitä nøø yujwaaṉ. Mänit quiø'øbujy cu'ugwiinduum. Mänit miänaaṉ:
—Ca'a yhøøc̈h jaduhṉ mänaaṃb coo yø'ø hoyhäna'c jaduhṉ yagho'ogóøjät; mijts jaduhṉ mänaaṃb.
25 Mänitä cu'ughajxy nägøẋiä miänaaṉ:
—Tøyhajt jaduhṉ. Højts jaduhṉ mänaaṃb møød højts nnøøx møød højts nmajc.
26 Mänitä Pilato ja'a Barrabás yhøxmajch. Mänitä Jesús yajwojpä. Mänit yajcø'ødägøøyy coo nøcxy miøjpahbedyii.
27 Mänitä Jesús yajnøcxä ja'a gobernador soldadohajxy. Mänitä Jesús jiuhbigøøyyä ja'a soldadohajxy nägøẋiä. 28 Mänitä wyit yajtsíjjäxä. Mänitä tsaptswit yajpägøøyyä. 29 Mänitä haptycoronä piädaacä maa ja'a quiuhduumän. Mänitä paẋy yajcø'øgabøøyyä yhahooyhaampiäcø'ø. Mänit wyiinjijcädaacä. Mänit wyiingapxpejtä:
—¡Viva ja'a judíos ja'a guiobiernähajxy, viva!
30 Mänitä Jesús wyiingutsujøøyyä. Mänitä paẋy piójcäxä. Mänit wiojpä quiuhduum. 31 Coo yhuuc wiingapxpéjtäbä, mänit tsaptswit yajtsíjjägumbä. Mänit yhamdsoo wit yajpägóøyyägumbä. Mänit yajnócxänä maa hänajty miøjpahbeda'añiijän.
32 Tu'haamnøcxpä jäya'ay hajxy tu'ug jiøjcubaadøøyy ja'a Cirenetsohṃbä. Simón hänajty xiøhaty. Mänitä Simón ja'a cruz hadsip yajcajptsooẇä.
33 Mänit hajxy miejch maa jaduhṉ xiøhatiän Gólgota. Je'eduhṉ ñänøøṃby: "Maa ja'a ho'ogyjiäya'aguiopc ñähgäda'aguiän." 34 Mänitä Jesús tsaatyñøø jia yaghuucä ja'a jaanc̈h tehṃ tiahṃbä. Coo jaduhṉ yhuucmajch, cab jaduhṉ chojcy.
35 Mänitä Jesús miøjpahbéjtänä cruzcøxp. Mänitä soldadohajxy yhäyø'cy dadoshaam nebiä Jesús ja'a wyit hajxy yajwá'xät. Jaduhṉdsä tiøjiajty nebiä Diosqueẋypä jecy miänaaṉän: "Dadoshaam hajxy yhäyø'cy nébiøch nwit hajxy jaduhṉ xyajwá'xät." 36 Mänitä soldadohajxy jiṃ yhøxtaacy nebiä Jesús hajxy jaduhṉ wyiinhäñá'awät. 37 Mänit hajxy jiṃ yuugjahy cruzcuhduum tiiguiøxp ja'a Jesús coo tøø miøjpahbedyii: "Jesús hädaa, ja'a judíos guiobiernohajxy."
38 Jiṃä mee'tspä metsc miøjpahbéjtäbä. Cujc ja'a Jesús miähmøøyy, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug hahooyhaamby. 39 Ja'a jäya'ayhajxy hänajty najxpä, wyi'i wyiingapxpejpy hajxy hänajty møød hajxy hänajty wyi'i quiuhjägøṉ. 40 Jaduhṉ hajxy hänajty ñiñäma'ayii:
—Ja'a, miic̈h jaduhṉ mänaaṉ coo mahñdy ja'a tsajtøjc myagjida'añ, y cumaaẋc mahñdy mhädiuna'añ wiingpä. Niyajmänacóøjäts hamdsoo pø tøyhajt jaduhṉ coo miic̈h Dios xyHuunghaty.
41 Jaduhṉ ja'a teedywiindsøṉhajxy piamänaaṃbä møødä ley-yajnähixøøbiähajxy, møødä fariseoshajxy, møødä martuumädøjc-hajxy.

42 —Tøø jaduhn̲ yhuuc wi'i miäyajnähwa'ac̈h, y caj hamdsoo
ñiyajnähwa'adsa'añii. Pø tøyhajt jaduhn̲ coo jaduhn̲ guiobiernähaty maa
ja'a judíoshajxiän, ween jaduhn̲ hamdsoo ñiyajmänaqyii cruzcøxp neby
højts jaduhn̲ nmäbøjcämät. 43 Jaduhn̲ tøø xnämáayyäm coo yHuunghadyii
ja'a Diósäm y coo ja'a Dios jaduhn̲ cwieendähada'añ. Pø tøyhajt jaduhn̲
coo ja'a Dios jaduhn̲ jiaanc̈h tsocy, ween jaduhn̲ yajnähwa'ac̈h.
44 Jaduhn̲dsä mee'tspähajxy piamänaam̲bä, ja'a hajxy jim̲ møjpahbetypä
cruzcøxp.
45 Mänitcujyxiøø ja'a naax̲wiimbä wyiingoodsøøyy. Tägøøghorä jaduhn̲
yhijty wiingoods. 46 Mänitmänacyxiøø ja'a Jesús møc yaax̲y: "Elí, Elí, lama
sabactani", je'eduhn̲ ñänøøm̲by: Dios mee'x, Dios mee'x, tiic̈h jaduhn̲ coo
tøø xñajtshixø'øy.
47 Ja'a hajxy hänajty jim̲ wi'i tiänaabiä, coo hajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit
hajxy näje'e miänaañ̲:
—Elías yø'ø craa jaduhn̲ jia wi'i miøjyaax̲yp.
48 Mänit tu'jäya'ay xo'od hoy quioñ̲ päyø'øguiä. Mänit quiumadsøøyy
ja'a tsaatyñøøxun̲jooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänit pax̲y yagjøjwøønøøyy
ja'a xo'od. Mänitä Jesús yaghaguubøøyyä neby jaduhn̲ miúugät. 49 Mänitä
häna'c-hajxy wiingpä miänaañ̲:
—Huug hahijxnä, ween yhuuc cähxø'øgy pø minaam̲bä Elías ya-
jnähwa'adsa'añ.
50 Mänitä Jesús jadähooc møc yáax̲cumbä. Mänit yho'nä. 51 Mänitä
tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiä. Cøxp jaduhn̲ quiøø'tsohñ̲. Mänitä
hujx ñajxy. Mänitä tsaa jaduhn̲ wia'xy. 52 Mänitä ho'ogyjiäya'ajiut
may yhawaach. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy may jiujypiøjcy, ja'a
Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä. 53 Coo ja'a Jesús hänajty tøø
jiujypiøcy, mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy yhawa'adspädsøøm̲y, ja'a hajxy
hänajty tøø jiujypiøquiäbä. Mänit hajxy quiajptägøøyy Jerusalén. Jim̲
hajxy jaduhn̲ yhijxä nämay.
54 Jim̲ä soldadowiindsøn̲ ja'a Jesús hänajty cwieendähaty møødä sol-
dadohajxy. Coo ja'a tsø'ty hajxy jaduhn̲ yhijxy, mänit hajxy jiaanc̈h tehm̲
chähgøøyy. Mänit hajxy miänaañ̲:
—Tøyhájtäm hijty coo hädaa craa hijty Dyioshuungä.
55 Jim̲ä tajjäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty wyi'i ñäheebø'øy jäguem̲duum.
Jim̲ä Jesús hajxy hänajty tøø piadsooñ Galilea. Tøø hajxy hänajty pi-
uhbety. 56 Jim̲ä María hänajtypä ja'a Magdalatsohm̲bä, møødä María
ja'a Jacobo tiajhajxy, møødä Zebedeo tio'oxiøjc. 57 Coo quioodsøøyy,
mänitä mäyøøjäya'ay tu'ug miejch, ja'a xøhajpä José. Jim̲ hänajty chooñ
Arimatea. Pianócxäbä ja'a Jesús miädia'agy hänajty je'e. 58 Mänitä José
ja'a Pilato cuhdujt hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmänácät
cruzcøxp. Mänitä José ja'a cuhdujt miooyyä. 59 Mänit jaduhn̲ ya-
jmänajcy. Mänitä poobwit yajnähbijty. 60 Mänit jaduhn̲ jiiby piädaacy
tsaajutjooty ja'a naam̲dajypä. Paadiä José ja'a tsaajut hänajty tøø yajta-
jyii, jiiby hänajty piäda'aga'añii coo hänajty tøø yho'ogy. Mänitä tsaajut
yhahämoom̲tägooyy tsaahaam maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaax̲tägø'øyän.
Mänitä José wyiimbijty. 61 Jim̲ä María Magdalatsohm̲bähajxy miähmøøyy
møødä María tu'ugpä. Jim̲ hajxy hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hänajty
tøø ñaax̲tägø'øyän.
62 Viernes ja'a Jesús jaduhn̲ yho'cy. Cujaboom ja'a teedywiindsøn̲hajxy
miejch maa ja'a Pilatän møødä fariseoshajxy. 63 Mänitä Pilato ñämaayyä:

—Miiĉh møjteedy, ja'a craa häxøøy hó'cäbä, tøø hijty miäna'añ cooc tyijy cumaax̱c hijty jiujypiøga'añ. Pero nä'ä høhṉdaac jaduhṉ. 64 Entonces, quex̱ ja'a soldado jim̱ maa tøø ñaax̱tägø'øyän, jaduhṉ hajxy jaduhṉ jim̱ yhadäná'awät jadu'tsuhm̱. Jaduhṉdsä Jesús miägu'ughajpä ja'a ñaax̱ni'x hajxy nøcxy quia'a yajpädsøøm̱ä. Jaduhṉdsä cu'ug hajxy quia'a nämá'awät cooc tyijy tøø jiujypiøcy. Maas hanax̱iä hajxy jaduhṉ cu yhøhṉdaacy quejee ja'a Jesús hijty yhøhṉda'aguiän.

65 Mänitä Pilato miänaaṉ̃:

—Xiidsä soldadohajxy. Ween hajxy jim̱ nøcxy yhadäna'ay neby jaduhṉ quia'a pädsøm̱ät.

66 Mänit soldadohajxy jim̱ quiejxä hadänaabiä. Mänitä tsaa hajxy xiøøjøøyy ja'a jim̱ hämoom̱naabiä maa ja'a tsaajuthaawän. Mänit hajxy jim̱ miähmøøyy.

28

1 Cujaboom näxøø jopyñä, mänitä María Magdalatsohm̱bä jim̱ miejch maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaax̱tägø'øyän møødä María tu'ugpä. 2 Mänitiä hujx møc ñajxy. Jim̱ä Dios ja'a mioonsä hänajty tu'ug tiäna'ay. Tsajpootyp hänajty tøø chooñ. Mänitä tsaa jiøhämoom̱y ja'a hijty hijpä juthaguum. Mänitä yhøxtaacy tsaanähgøxp. 3 Jaanĉh tehm̱ yhaam̱b hänajty je'e. Jaanĉh tehm̱ pioob ja'a wyit hänajty. 4 Coo ja'a soldado ja'a Diosmoonsä hajxy yhijxy, mänit hajxy tiägøøyy tsäyuubiä. Jaanĉh tehm̱ chähgøøby hajxy hänajty. Mänit hajxy quiädaayy. Jaduhṉ hajxy miähmøøyy nebiä ho'ogypiän. 5 Mänitä Maríahajxy ñämaayyä ja'a Diosmóonsäm:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Nnajuóøbiøch jaduhṉ coo ja'a Jesús hajxy mhøxta'ay, ja'a hijty tøø miøjpahbedyíijäbä. 6 Cabä jii; tøø jiujypiøcy neby hijty tøø miäna'añän. Miṉ hajxy huug hix̱ maa tøø ñaax̱tägø'øyän. 7 Coo hajxy jaduhṉ mhíxät, mänitä miägu'ughajpä hajxy nøcxy paquiä mhawaaṉä coo jaduhṉ tøø jiujypiøcy, coo jaduhṉ ñøcxø'øga'añ Galilea. Jim̱ hajxy jaduhṉ mbaada'añ. Jadúhṉhøch mijts nhawáaṉäm.

8 Mänitä Maríahajxy hoy yhix̱y paquiä maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaax̱tägø'øyän. Jíibädä hajxy chähgø'øy, jíibädä hajxy xiooṉda'agy. Mänitä miägu'ughajpä hajxy hoy yhawaaṉä päyø'øguiä. 9 Tu'haamnøcxpä ja'a Jesús ñäguehx̱tøø'xy. Mänitä Maríahajxy yajpoo'xä. Mänitä Jesús hajxy wyiingumedsøøyy. Mänit hajxy tiecymiämäneṉøøyy. Jaduhṉ hajxy wyiingudsähgøøyy. 10 Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Nócxhøch ja'a nmägu'ughajpä hajxy hawáaṉäc coo hajxy jim̱ ñócxät Galilea, cooĉh hajxy jim̱ xpiaada'añ.

11 Coo ja'a Maríahajxy hänajty tøø wyiimbity maa ja'a Jesús hänajty tøø jiujypiøquiän, mänitä soldadohajxy näje'e ñøcxy cajptooty, ja'a hajxy hänajty tøø yhadäná'ayäbä. Mänitä teedywiindsóṉ hajxy hoy yhawaaṉä nebiaty hajxy hänajty tøø yhix̱y. 12 Mänitä teedywiindsøṉhajxy hoy miøødmädia'agy ja'a martuumädøjc-hajxy neby hajxy jaduhṉ quiojyquiapxytiúnät. Mänitä soldado xädø'øñ hajxy may miooyyä. 13 Mänitä soldadohajxy ñämaayyä:

—Jaduhṉ hajxy mmäná'anät coo hajxy coods mmaaho'cy, y coo ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy hoy yajpädsøm̱yii. 14 Y coodsä gobernador jaduhṉ miädoyhádät, højts jaduhṉ nyajmäbøgäp. Jaduhṉ hajxy xquia'a capxpáadät.

15 Mänitä soldado ja'a xädø'øñ hajxy wyiingpøjcy. Mänit hajxy hoy
jiatcø'øy neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän. Jaduhn̲dsä judíoshajxy
miädia'agyñä høxtä jäda'anäbaadyñä.
16 Mänitä Jesús miägu'ughajpähajxy jim̲ ñøcxy Galilea, ja'a
nämajtu'ugpä. Mänit hajxy jim̲ miejch maa ja'a tun̲änn maa ja'a
Jesús hänajty tøø ñägapxiän. 17 Coo ja'a Jesús hajxy yhijxy, mänit
hajxy wyiingudsähgøøyy, hoy hajxy hänajty näje'e quia'a ja mäbøcy
hamuumdu'joot. 18 Mänit hajxy wyiingumedsøøyyä. Mänit hajxy
ñämaayyä:
—Tøøčhä Dios cuhdujt cøx̲iä xmio'oy jim̲ tsajpootyp, møød hädaa
yaabä naax̲wiin. 19 Nøcx hajxy wiinduhm̲yhagajpt. Yajwiingapxø'øw
hajxy nébiøch nmädia'agy hajxy xmiäbójcät. Jaduhn̲ hajxy myajnäbétät
ja'a Diosteedycøxpä, møødä høøčhcøxpä, møødä Dioshespíritucøxpä.
Høøčh ja'a Dios xyHuunghajp. 20 Jaduhn̲ hajxy myajnähixó'øwät coo
hajxy jaduhn̲ miäbógät nebiátyhøch mijts tøø nhane'emiän. Mjah-
miédsäp hajxy jaduhn̲ cooč̇h mijts nmøødhida'añ cøjxta'axiøø høxtä
coonä naax̲wiimbä wyiimbídät.

San Marcos

1 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy chohn̲da'agy ja'a Jesucristocøxpä, neby jiajty,
neby yhabejty. Dioshuungä Jesucristo je'eduhn̲.
2 Jaduhn̲ jim̲ cujaay myiñ̲ nocyjiooty, ja'a Isaías jecy quiujáhyyäbä. Ja'a
Isaías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x. Jaduhn̲ä Dios ja'a yHuung
jecy ñämaayy:
Huuc mädow̲, chám̲høčhä nguguex̲y nguejxø'øga'añ maa miiči
mnøcxø'øwa'añän.
Je'e ja'a mädia'agy nøcxy yajwa'xa'añ coo miiči jim̲ nøcxy mwäditaam̲bä.
3 Mänitä Dios jiaac mänaañ̲:
"Pactúumhøčhä nguguex̲y nøcxy wiädita'añ. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲
miädoyhada'añ coo ja'a wiingapx jøjcapxøøbiä jim̲ tøø quiäda'agy
pactuum,
mänit hajxy nøcxy wyiingapx jiøjcapxø'øwa'añii coo ja'a
haxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'ød,
coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy miäbójcät, ja'a hajxy
mWiindsøn̲hadaam̲biä."
Ja'a Juan jaduhn̲ nänøøm̲ä, ja'a hänajty mäyajnäbetaam̲bä.
4-5 Mänitä Juan je'e jiaanči tägøøyy mäyajnäbejpä jim̲ jäguem̲duum, maa
ja'a møjnøø hänajty xiøhatiän Jordán. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch
maa ja'a Juan hänajtiän. Jim̲ hajxy hänajty chooñ maa ja'a naax̲ hänajty
xiøhatiän Judea, møød jim̲ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jerusalén.
Mänitä Juan ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxøøbiä coo hajxy ñäbétät,
weenä jiootä wyiinmahñdy hajxy yajtägach. Jaduhn̲ä Dios ja'a piojpä
quiädieey hajxy yajnähwáatsät. Mänitä cu'ugä piojpä quiädieey hajxy
ñägapxy. Jaduhn̲ hajxy hänajty miäna'añ cooc ja'a yhaxøøgwiinmahñdy
hajxy hänajty ñajtshixø'øwa'añ. Mänit hajxy ñäbejnä.
6 Ja'a Juan, camellopøjt hänajty wyithajpy. Wajhac hänajty wiøønhajpy.
Mu'u hänajty chu'učhhajpy. Møjtsiinnøø hänajty yhu'ugyhajpy. 7 Mänitä
Juan ja'a cu'ug yajwiingapxøøyy: "Jím̲høčhä njamiøød tu'ug jiaac
medsa'añ yajwiingapxøøbiä. Maas mäjaamøød je'e miedsa'añ quejeečh
høøčh. Cábøch cuhdujt jaduhn̲ njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miødän,
ja'a jaac medsaam̲bä. 8 Coo mijts nyajnäbejty, nøøhaam mijts nya-
jnäbejty. Pero ja'a jaac minaam̲bä, Dioshespírituhaam hajxy jadähooc
xyajnäbejtägatsa'añ." Jaduhn̲ä Juan miänaañ̲.
9 Cujequiä Jesús jim̲ miejch maa ja'a Juan hänajty miäyajnäbetiän,
jim̲ maa ja'a møjnøø hänajty xiøhatiän Jordán. Jim̲ä Jesús hänajty tøø
chooñ maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret, jim̲ maa ja'a naax̲ hänajty
xiøhatiän Galilea. Mänitä Juan ja'a Jesús yajnäbejty. 10 Tuun̲ä Jesús ñä'ä
tø'ødspädsøøm̲y, mänit yhijxy coo ja'a tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a
Dioshespíritu yhijxy coo hänajty ñägäda'agyii nebiä paloman. 11 Mänitä
Dios jim̲ quiuhgapxnajxy tsajpootyp. "Høøčh miiči tu'uquiä nHuung-
hajpy. Miiči njaanči tehm̲ chojpy. Miiči njaanči tehm̲ quiumaaby."
Jaduhn̲ä Jesús ñämaayyä.
12 Mänitä Jesús miødhajtä pactuum ja'a Dioshespíritu. 13 Mänitä Jesús
jim̲ piuhwaatsä. Nidiuhm̲ jim̲ miähmøøyy. Jagooyyä animalhajxy
hänajty jim̲ wiädity. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a møjcu'ugong. Mänitä

Jesús jia tägøøyyä jøjcapxøøyyäbä. Juxychägui'xxøø ja'a Jesús jim̱ yhijty jäguem̱duum. Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a Diosmoonsähajxy ja'a jim̱ tsajpootypä. Mänitä Jesús piuhbejtä.

14 Ja'a Juan, cujecy je'e chuum̱ä. Coo je'e jaduhṉ chuum̱ä, mänitä Jesús jim̱ ñøcxtägajch Galilea. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy cooc hänajty yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ. 15 "Habáatnäp jaduhṉ coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ. Paadiä Dios ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Weenä mjootä mwiinmahñdy hajxy myajtägach. Weenä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixø'øy." Jaduhṉä Jesús miänaaṉ̃.

16 Cujequiä Jesús tiägøøyy wädijpä maa ja'a mejy hänajty xiøhatiän Galilea. Jim̱ hänajty wiädity mejypia'a, mänitä jäya'ay metsc yhijxy, ja'a Simón møødä piuhya'ay Andrés. Hacxmats ja'a Simónghajxy hänajty tiuuṉghajpy. Jiibiä yhacxjohm̱d hajxy hänajty piäda'agy mejjiooty. 17 Mänitä Simónghajxy ñämaayyä:

—Jam̱ hajxy wädíjtäm. Je'e mijts hijty mduuṉghajpy, hacxmats. Wiingtuuṉg høøc̈h mijts nmo'owaam̱by. Nyajnähixø'øwáam̱biøch mijts nebiä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy myajwiingapxø'øwät —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

18 Tuuṉä jaduhṉ ñä'ä mänaaṉ̃, mänitä Simón ja'a yhacxjohm̱d hajxy hoy ñajtswidsø'øy mejypia'a. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. 19 Weeṉ̃tiä ja'a Jesúshajxy hänajty tøø miejypia'ayo'oy, mänitä Jesús ja'a Zebedeo yhijxy møødä yhuunghajxy, ja'a Santiago møødä Juan. Barcohuungooty ja'a Zebedeohajxy hänajty yhäña'ay. Jiibiä yhacxjohm̱d hajxy hänajty yhaxodsø'øy. 20 Mänitä Jesús ja'a Santiago miøjyaax̱y møødä Juan. Mänitä Santiago ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjpä. Ñähgueec ja'a tieedy hajxy jiiby barcohuungooty møødä mioonsähajxy.

21 Mänitä Jesúshajxy jim̱ miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Capernaum. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit hajxy jiiby tiägøøyy tsajtøgooty. Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajwiingapxøøbiä. 22 Mänitä cu'ughajxy yagjuøøyy coogä Jesús hänajty hoy yajnähixø'øy nebiä møjcuhdujtmøødpän. Maas hóyyäc hänajty yajnähixø'øy quejee ja'a häna'c-hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty nax̱y yajnähixøøbiä tsajtøgooty. 23 Jiibiä mähdiøjc hänajty tu'ug tsajtøgooty, tøø hänajty yajtägø'øyii ja'a møjcu'u. Mänitä møjcu'u tiägøøyy yaax̱pä møc:

24 —Miic̈h Jesús, Nazaret miic̈h mdsooñ. Tii højts coo xmiädsibø'øy. Højts jaduhṉ xjia wi'i yajcuhdägoyyaam̱b, túhm̱äts. Nnajuóøbiøch øøṉ miic̈h. Miic̈hä Dios xyHuunghajp —nøm̱ä mähdiøjcä møjcu'u yajmänaaṉä.

25 Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy:

—Hamóṉ, jua'ads jim̱ maa yø'ø mähdiøjcän —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

26 Mänitä møjcu'u ja'a mähdiøjc je'e yajpojpaaty. Yáax̱äbä mähdiøjc ñähwaatsä. Ja'a møjcu'u jaduhṉ yajyaax̱. 27 Coo ja'a Jesús ja'a mähdiøjc jaduhṉ yajnähwaach, jiaanc̈h tehm̱ yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhṉ nägøx̱iä. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Maa yø'ø craa cuhdujt jaduhṉ tøø ñä'ä mahñ piøcy coo yø'ø mähdiøjcä møjcu'u jaduhṉ yajnähwaatsä. Nej, hawiinjem̱yguiuhdujtäda'a miøødäjä —nøm̱ä Jesús ñänøøm̱ä.

28 Paquiä mädia'agy jim̱ wia'xy Galileanaaxooty wiinduhm̱yhagajpt coo ja'a Jesús ja'a miøcmäjaa hänajty tøø yajcähxø'øgy.

29 Coo ja'a Jesúshajxy jiiby chajtøjpädsøøm̱y møødä jiamiøødtøjc, mänit
hajxy jim̱ ñøcxy maa ja'a Simónghajxy hänajty chäna'ayän møødä Andrés.
Quipxiä Santiagohajxy hänajty choonä møødä Juan. 30 Ja'a Simón ja'a
miø'ødhoc, pa'amgo'naaby hänajty je'e. Tobia'am hänajty miøød. Coo ja'a
Jesús jim̱ miejch maa ja'a Simón tiøjcän, mänitä Jesús yhawáaṉäxä coo
ja'a pa'amjäya'ay hänajty jiiby tøgooty. 31 Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, mänitä
pa'amjäya'ay wyidsø'cy. Mänitiä ja'a tioy tiøjch. Mänitä Jesús yajcaayyä
yaghuucä ja'a Simón ja'a miø'ødhoc.

32 Mänittsuu, coo ja'a xøø hänajty tøø quiuhnax̱y, mänitä Jesús
pa'amjäya'ay may yajnämejtsä, jim̱ maa ja'a Simón tiøjcän, møødä
møjcu'umøødpähajxy. 33 Jim̱ä cu'ughajxy hänajty may tiäna'ay
tøghaawjooty. 34 Mänitä Jesús jäya'ay may yajpa'amnajxy. Madiu'ujä
pa'am hajxy hänajty miøødä. Møødä møjcu'umøødpähajxy, yajnähwaatsä
hajxy je'ebä. Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhanehm̱y coo hajxy quia'a
cápxät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús hänajty ñajuø'øyii pøṉ je'e.

35 Cujaboom, je'enä hänajty wyiingoodsä, mänitä Jesús piädø'cy. Mänit
tiøjpädsøøm̱y. Mänit jim̱ ñøcxy jäguem̱duum. Mänitä Tieedy hoy
pia'ya'axy. 36 Coo jiobøøyy, mänitä Simónghajxy yhijxy coo Jesús hänajty
tøø tiu'ubøcy. Mänit hajxy tiu'ubøjcy høxtaabiä. 37 Coo ja'a Jesús piaatä,
mänit ñämaayyä:

—Jim̱ miiĉhä cu'ug xjia wi'i yajtøy maaĉhä ndøjcän.

38 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jam̱ hajxy wiingtuum wädíjtäm maa ja'a cajpt wiingoṉbän.
Jadúhṉhøĉhä cu'ugä Diosmädia'agy jim̱ nyajwiingapxøøbiät. Jadúhṉhøch
nwiinguex̱iä cooĉhä Diosmädia'agy wiinduhm̱yhagajpt nmäwädítät.

39 Mänitä Jesús tiägøøyy wädijpä tsajtøjc-tsajtøjc wiinduhm̱yhagajpt jim̱
Galileanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxøøby, møødä
pa'amjäya'ay hänajty yajnähwaatspä, ja'a hajxy møjcu'umøødpä.

40 Mänitä Jesús pa'amjäya'ay ñämejtsä tu'ug, ja'a leprapa'ammøødpä.
Mänitä Jesús wyiinjijcädaacä, miänuu'xtaacä:

—Pø chojpy miiĉhä mjoot jaduhṉ, høøĉh hädaa nba'am yajnähwáatsäc
—nøm̱ä Jesús ñämaayyä.

41 Mänitä mähdiøjc ñäxuu'tsä. Mänit ñähdooṉä. Mänit ñämaayyä:

—Tii coo quia'a cabä. Tøø jaduhṉ mnähwa'aĉh.

42 Tuuṉä ja'a Jesús jaduhṉ ñä'ä mänaaṉ̃, mänitiä mähdiøjcä pia'am
ñähwaatsä. 43-44 Mänit miägapx yhanehm̱ä:

—Huuc mädow̱, cab jaduhṉ pøṉ mhawáaṉät coo tøø
mba'amnähwa'aĉh. Tu'uda'aquiä jim̱ mnǿcxät maa ja'a teediän, ween
jaduhṉ xyhix̱y coo tøø mjaanĉh pa'amnähwa'aĉh. Mänit mguyoxǿ'øwät
nebiä Moisés jecy yhanehm̱iän, jaduhṉä cu'ughajxy ñajuǿ'øwät coo
tøyhajtä mba'am tøø jiaanĉh nax̱y —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

45 Pero cabä craa ñä'ä mädia'agymiäbøjcy, ja'a pia'am hänajty tøø
yajnähwa'aĉhíijäbä. Coo tiu'ubøjcy, mänit tiägøøyy mädiaacpä nebiaty
hänajty tøø jiaty. Wiinduhm̱yhagajptä mädia'agy jaduhṉ wia'xy.
Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduhṉ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty
miäyajpa'amnax̱y, mänitä Jesús hajxy tiägøøyy høxtaabiä coo ja'a
pia'amhajxy yajnájxäxät. Paadiä Jesús hänajty quia'a cajptägø'øwaaṉnä
coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty jia wi'i ñämech. Paadiä Jesús
miähmøøñä jäguem̱duum maa jäya'ay quia'a hitiän. Mänitä Jesús ja'a
pa'amjäya'ay may ñämejtsä. Wiinduhm̱yhagajptjaty hajxy hänajty chooñ.

2

1 Cujequiä Jesús jadähooc quiajptägøøyy Capernaum. Mänitä mädia'agy
wia'xy coo hänajty jim̱ tøø miéjtscumbä. 2 Mänitä jäya'ayhajxy may miejch
maa ja'a Jesús hänajty miejtsta'aguiän. Paquiä ja'a tøjc jaduhṉ yhujch.
Høxtä tøguubiaady hajxy miejch. Mänitä Jesús ja'a cu'ugä Diosmädia'agy
tiägøøyy yajwiingapxøøbiä. 3 Mänitä pa'amjäya'ay tu'ug quiøømiejtsä
cø'ømucy tecymiucy. Nämädaax̱cä jäya'ayhajxy hänajty quiø'øy tsaajiooty.
4 Cabä pa'amjäya'ay hänajty hoy yajmedsa'añii maa ja'a Jesúsän, coo ja'a
jäya'ayhajxy hänajty jiaanc̆h tehm̱ miayyä. Mänitä mähdiøjc miäbejtä
cuhjodiøjnähgøxp. Mänitä tøjc hajxy weeñtiä yajcuhwaach, jim̱ mädøyyä
maa ja'a Jesús hänajty pia'täna'ayän, mäduhñtiä pa'amjäya'ay hoy ñänax̱y.
Mänit jaduhṉ quiuhdøøñajxä tsaajiooty. Jiiby hoy quiäda'agy maa ja'a
Jesús wyiinduumän. 5 Paadiä pa'amjäya'ay yajmejtsä maa ja'a Jesúsän,
ñajuøøby hajxy hänajty coo ja'a pia'am hänajty yajnaxáaṉäxä. Coo ja'a
Jesús jaduhṉ yhijxy coo ja'a miädia'agy hänajty miäbøgáaṉäxä coo hänajty
miäyajtso'oga'añ, mänitä pa'amjäya'ay ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä, tøø ja'a mboj tøø ja'a mgädieey xñähwa'ac̆h —nøm̱ä
Jesús miänaaṉ̃.

6 Jiibiä häṉa'c-hajxy hänajty näje'e piahäña'ay, ja'a Diosmädia'agy ha-
jxy nax̱y yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Jiiby hajxy hänajty miämädoonaabiä.
Mänit hajxy näje'e miänaaṉ̃ quiopcooty: 7 “Tii yø'ø craa jaduhṉ
coo miäna'añ cooc tyijy yø'ø pa'amjäya'ay piojpä quiädieey tøø ya-
jnähwáatsäxä. Cap pøṉ cuhdujt miøødä coo jäya'ayä piojpä quiädieey
yajnähwáatsät; jagooyyä Dios tu'uquiä miøødä.” 8 Ñajuøøyy ja'a Jesús
jaduhṉ waam̱baty hajxy hänajty miädia'agy quiopcooty. Mänit hajxy
ñämaayyä:

—Tii hajxy jaduhṉ coo mwi'i miädia'agy mgopcooty. 9-11 Høøc̆h,
Diosquéx̱yhøch høøc̆h, páadyhøch cuhdujt nmøødä cooc̆hä jäya'ayä pi-
ojpä quiädieeyhajxy yaa nyajnähwáatsät hädaa yaabä naax̱wiin. Hädaa
mähdiøjc, nyajpa'amnaxáam̱biøch hädaa. Jadúhṉhøch nyajcähxø'øga'añ
cooc̆h njaanc̆h Diosquex̱iä. Jaduhṉä tøyhajt hajxy mmøødhájpät cooc̆h
cuhdujt njaanc̆h møødä cooc̆hä jäya'ayä piojpä quiädieeyhajxy nya-
jnähwáatsät —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

Mänitä pa'amjäya'ay ñämaayyä:

—Tänaayyø'øg. Widsø'øg yø'ø mdsaay. Nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

12 Tuuṉä ja'a Jesús jaduhṉ ñä'ä mänaaṉ̃, mänitä pa'amjäya'ay jiaanc̆h
møcpøjcy. Mänit tiänaayyø'cy. Mänitä chaay wyidsø'cy. Mänit tiu'ubøjnä.
Coo ja'a cu'ughajxy jaduhṉ yhijxy, mänit hajxy nägøx̱iä jiaanc̆h tehm̱
yagjuøøyy. Mänit hajxy miänaaṉ̃:

—Ni mänaa højts jaduhṉ nga'a híjxäm.

Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy.

13 Mänitä Jesús ñøcxtägajch maa ja'a mejjiän. Mänitä jäya'ay jim̱ may
ñäméjtsägumbä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyyä. 14 Jim̱ä
Jesús hänajty miejypia'ayo'oy, mänitä Leví yhijxy, ja'a Alfeo yhuung.
Jim̱ hänajty yhäña'ay meexäpa'a maa hajxy hänajty yajnähjuudiu'udiän.
Mänitä Leví ñämaayyä:

—Jam̱ wädíjtäm —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

Mänitä Leví tiänaayyø'cy. Mänit piadu'ubøjcy.

15 Mänitä Jesúshajxy wioow̱ä mägaabiä maa ja'a Leví ja'a tiøjcän,
møødä jiamiøødtøjc. Nämayyä jäya'ayhajxy jim̱ piamejch, ja'a Jesús

hajxy hänajty pawädijpä. Jiibiä yajnähjuudiuutpädøjcä Jesús hajxy hänajty
may miøødcaamiucy miøødhuucmucy, møødä cuboj cugädieediøjc. 16 Jiibiä
fariseoshajxy hänajty näjeˈe miäheeˈpnaˈay, møødä häna'c-hajxy, jaˈa
Diosmädiaˈagy hajxy hänajty naẋy yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Coo jaˈa
Jesús hajxy jaduhṉ yhijxy coo jaˈa yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy hänajty
miøødcaamiugyii møødä cuboj cugädieejiäyaˈayhajxy, mänitä Jesús jaˈa
jiamiøødhajxy ñämaayyä:

—Yøˈø mwiindsøṉ, tii yøˈø yajnähjuudiuutpädøjc coo miøødcaamiucy,
møød yøˈø cuboj cugädieejiäyaˈay —nøm̱ä fariseoshajxy miänaaṉ̃.

17 Miädoow̱ jaˈa Jesús jaduhṉ coo hajxy jaduhṉ miänaaṉ̃. Mänit hajxy
ñämaayyä:

—Øṉ jaduhṉ møc, cab hajxy yajtsooyøˈøy. Øṉ jaduhṉ paˈammøød,
jeˈeds hajxy jaduhṉ yajtsooyøøby. Páadyhøch yaa tøø ngädaˈagy hädaa
yaabä naaẋwiin cooc̆hä cuboj cugädieebiähajxy nnämáˈawät coo jaˈa
yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ween ñajtshixøˈøy. Øṉäc tyijy pojpä cädieey
caˈa møød, cábøch hajxy jeˈe waam̱b nnämaˈawaˈañ —nøm̱ä Jesús
miänaaṉ̃.

18 Cujecy, jim̱ä Juan jaˈa jiamiøødhajxy hänajty jaguiay yhity, møødä
fariseoshajxy näjeˈe. Mänitä jäyaˈayä Jesús hajxy hoy näjeˈe miäyajtøy:

—Yøˈø Juan jaˈa jiamiøødhajxy, jaguiay hajxy yøˈø yhity, møød yøˈø
fariseoshajxy. Pero miic̆hä mjamiøødhajxy, cab hajxy jaduhṉ yhijpä.
Tisän —nøm̱ä Jesús ñämaayyä.

19 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo jaˈa pøc jaˈa huˈug naẋy jiadyii, cabä jäyaˈayhajxy yhity jaguiay,
jaˈa hajxy woybä wichpä, coo jaˈa jamiøˈød hajxy hänajty wyiingay
wyiinhuˈugy. Cab hajxy hänajty jiootmayhaty. 20 Pero habaadáaṉnäp
jaduhṉ cooc̆h yaa ndsoonaaṉnä. Mänítøch mäbøjnäbä jaˈa njamiøødhajxy
yhidaˈañ jaguiay. Jootmayhadaam̱b hajxy hänajtiän.

21 ’Ni pøṉä tucwit quiaˈa hagøyøˈøy jem̱ywyithaam. Jaˈa jem̱ywyit,
múgäp jeˈe. Jaˈa tucwit, cóødsäp jeˈebä. Maas hanaẋiä jiaac pagóødsät.
22 Jaanä jaduhṉduhm̱bä, ni pøṉä jem̱yvyino quiaˈa cudemøˈøy tucwa-
jhacxujiooty. Jaac xúnäp jaˈa jem̱yvyino jaduhṉ. Mägøødsøˈøb jaˈa tucwa-
jhacxuy jaduhṉ. Cóxäp jaˈa jem̱yvyino yhøxyocy. Näˈägä tägóyyäp jaduhṉ
nämetsc. Tägóyyäp jaˈa tucwajhacxuy. Jaanä tägóyyäbä jem̱yvyínäbä.
Páadiädsä jem̱yvyino hajxy quiudemøˈøy jem̱ywiajhacxujiooty —nøm̱ä
Jesús miänaaṉ̃.

23 Pooˈxxiøøjooty hänajty jeˈe, jim̱ä Jesúshajxy hänajty wiädity trigo-
camjooty, møødä jiamiøødtøjc. Mänitä jiamiøødhajxy yohguiujc tiägøøyy
trigowiingädsujtspä. Jeˈe hajxy hänajty jiøøˈxaam̱by. 24 Jim̱ä Fariseosha-
jxy hänajty näjeˈe piawädijpä. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Tii yøˈø mjamiøødhajxy coo trigowiingädsuch pooˈxxiøøjooty. Nej, cab
hajxiädaˈa ñajuøˈøyä coo jaˈa cuhdujt jaduhṉ myiṉ̃ä coo hajxy jaduhṉ
mgaˈa túnät pooˈxxiøøjootiä —nøm̱ä fariseoshajxy miänaaṉ̃.

25 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Nej, cahnä Diosmädiaˈagy hajxy mgapxiä coo jaˈa Davidhajxy jecy
yähoˈpøjcä møødä jiamiøødtøjc. 26 Jaˈa Abiatar hänajty tuum̱b teedy-
wiindsøṉ. Mänitä David jiiby tiägøøyy Diostøgooty. Mänitä tsajcaagy
quiaayy, jaˈa teedyhajxy hänajty tøø quiuyoxóˈøyäbä Dioswiinduum.
Mänitä David jaˈa jiamiøødtøjc piuhmooyy. Hoorä, cabä cuhdujt hänajty

myiñ coo ja'a David ja'a tsajcaagy hajxy jaduhn quiáyät. Jagooyyä teedy
cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy quiáyät.
27 Mänitä Jesús miänáaŋgumbä:
—Paadiä Dios ja'a poo'xxiøø quiunuu'xy, weenä jäya'ayhajxy mänit
pioo'xy. Mijts jaduhn ja mänaam̲b, paadiä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy
cooc tyijy ja'a poo'xxiøø hajxy wyiingudsähgǿ'øwät. Cab jaduhn ñä'ä
tøyyä. 28 Cooč̌h jaduhn nDiosquexiä, páadyhøch cuhdujt nmøødä
cooč̌h nmähané'emät høxtä poo'xxiøøjootypaady —nøm̲ä fariseoshajxy
ñämaayyä.

3

1 Mänitä Jesús jadähooc tiøjtägøøyy tsajtøgooty. Jim̲ä jäya'ay hänajty
tu'ug cø'øma'ad. 2 Jim̲ä fariseos ja'a Jesús hajxy hänajty miähee'pna'ay
pø jaanč̌h mäyajpa'amnaxaam̲b hänajty je'e poo'xxiøøjooty. Wiinmahñdy
hajxy hänajty yhøxtaaby nebiä Jesús hajxy yajtsumóøjät. 3 Mänitä
cø'øma'adpä ñämaayyä:
—Tänaayyø'øg. Min yam̲ cujc täna'aw —nøm̲ä Jesús miänaañ.
Mänitä mähdiøjc jaduhn quiudiuuñ. 4 Mänitä fariseoshajxy ñämaayyä:
—Nebiä cuhdujt myiñ coo hajxy ndúuŋämät poo'xxiøøjooty, hoy tøgä
haxøøgä. Nej, jaduhŋä cuhdujt myiñ coo jäya'ay hajxy nyajtsóocämät
poo'xxiøøjootiä, tøgä jaduhn myiñ coo jäya'ay hajxy nyaghó'cämädä
—nøm̲ä Jesús miänáaŋgumbä.
Pero cabä fariseoshajxy waam̲b ñä'ägä hadsooyy. 5 Mänit hajxy wyi-
inhee'ppejtä, mäduhñtiä Jesús hajxy hänajty jiuhdänaawiädity. Jootmay-
hajpä Jesús hänajty coo ja'a fariseos ja'a cø'øma'adpä hajxy hänajty quia'a
näxuuč̌h. Cabä Jesús hänajty jiootcujcä. Mänitä mähdiøjc ñämaayyä:
—Xajtøw yø'ø mgø'ø.
Mänitä quiø'ø jiaanč̌h xajtøøyy. Tuuŋä jaduhn ñä'ä xajtøøyy, mänitiä
quiø'ø yhoyøøyy. 6 Mänitä fariseoshajxy wyiimbijty. Mänit hajxy
ñøcxy maa ja'a Herodes jiamiøødhajxiän. Ja'a Herodes, gobiernä hänajty
tiuum̲by. Mänitä fariseoshajxy nägøxiä quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús
hajxy yajyagho'ogǿøjät.
7 Coo ja'a Jesús hajxy jiiby chohñ tsajtøgooty møødä jiamiøødtøjc, mänit
hajxy jim̲ ñøcxtägajch maa ja'a mejypia'ajän. Jim̲ä jäya'ayhajxy hänajty
may piawädity. Galilea hajxy hänajty chooñ. 8 Tøø ja'a mädia'agy hänajty
wia'xy wiinduhm̲yhagajpt coo ja'a Jesús madiu'u hoy-yagjuøøñäjatypä
hänajty yajcähxø'øgy. Coo ja'a jäya'ay ja'a mädia'agy hajxy jaduhn
miädooyy wiinduhm̲yhagajpt, mänitä Jesús jäya'ay may ñämejtsä. Wiin-
duhm̲yhagajpt hajxy hänajty chooñ, møød jim̲ Judeanaaxooty, møød jim̲
Jerusalén, møød jim̲ Idumea, møød jim̲ Jordánmøjnøøhawiimb, møød jim̲
Tiro, møød jim̲ Sidón. 9-10 Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty may tøø ya-
jmøcpøgyii, paadiä Jesús hänajty jia wi'i ñähdona'añii ja'a jäya'ayhajxy jaac
pa'ammøødpä, ween hajxy jaduhn ñähwaatspä. Høxtä niyhanø'tsmújcäp
hajxy hänajty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy coo barcohuung
hajxy jim̲ nähix̲ hahixø'ø miähäñá'awät, jaduhŋä Jesús jiiby paquiä
piédät coo hänajty pianø'ødsa'añii ja'a cu'ug.
11 Jim̲ä jäya'ayhajxy hänajty wiädijpä ja'a møjcu'umøødpä. Homiaajä
Jesús hajxy hänajty yhix̲y, mänitä Jesús hajxy hänajty wyiinjijcäda'agy,
mänitä Jesús hajxy hänajty ñäma'ay:

—Dios miič xyHuunghajp —jaduhn̲ä møjcu'umøødpähajxy hänajty wyi'i ya'axy.
12 Mänit hajxy yhanehm̲ä coo ja'a Jesús hajxy quia'a nägápxät majiäya'ayhagujc. Ja'a Jesús jaduhn̲ hanehm̲.
13 Mänitä Jesús jim̲ ñøcxy tun̲guhduum. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miøjyaax̲y, øøn̲ hänajty hoy quipxy miøødwäditaam̲by. Coo hajxy jim̲ quioo'ty maa Jesús hänajtiän, 14 mänit hajxy nämajmetsc wyiinguejxä coo ja'a Jesús hajxy quipxy miøødwädítät, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nøcxy yajwa'xy. 15 Mänitä cuhdujt hajxy miooyyä coo jäya'ay hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. 16 Jaduhn̲ä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty xiøhaty, ja'a hajxy nämajmetspä. Tu'ug hänajty xiøhaty Simón. Je'e ja'a Jesús yajxøbejt Pedro. 17 Jim̲ä Zebedeo yhuunghajxy hänajtypä, ja'a Santiago møødä Juan. Jue'e hajxy yajxødägøøyyä Boanerges. Jaduhn̲ hänajty miädia'agytiägø'øy coo hajxy hänajty paquiä jiaanč tehm̲ yhawa'anda'agy nebiä häneejän. 18 Ja'a hajxy hänajty jaac jim̲bä, jaduhn̲ hajxy hänajty xiøhaty Andrés, møødä Felipe, møødä Bartolomé, møødä Mateo, møødä Tomás, møød Santiago, ja'a Alfeo yhuung, møødä Tadeo, møødä Simón, ja'a hänajty xøhajpä ja'a celote. 19 Ja'a miämajmetspä hänajty xøhajp Judas Iscariote. Je'e ja'a Jesús cujecy too'c; ja'a Jesús miädsiphajxy cø'ødägøøyyä. 20 Mänitä Jesúshajxy ñøcxy maa tiøjcän møødä jiamiøødhajxy.
Mänitä jäya'ayhajxy may miéjtscumbä maa ja'a Jesúshajxy hänajtiän. Paadiä Jesúshajxy hänajty quia'a näbaadøøyyäxä mänaa hajxy jaduhn̲ quiáyät møødä jiamiøød, coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy hänajty wyi'i yhadsipy coo ja'a pia'amhajxy yajnájxäxät. 21 Coo ja'a Jesús ja'a jiujy miägu'ughajxy jaduhn̲ miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jiaanč tehm̲ yhadsibyii, mänitä Jesús hajxy ñämejch. Mänitä Jesús hajxy jia yajnøcxaañ̲ hadsip. Jaduhn̲ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesús hänajty tøø quiuhhiñ̲.
22 Mänitä häna'c-hajxy näje'e quiädaacy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty nax̲y yajnähixøøbiä tsajtøgooty. Jerusalén hajxy hänajty tøø chohn̲da'agy. Mänit hajxy miänaañ̲:
—Yø'ø Jesús, puhbéjtäp yø'ø ja'a møjcu'ugong, paadiä mäjaa miøødä coo jäya'ay yajnähwa'ač, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Haa ca'a, ja'a møjcu'ugong ja'a møjcu'u hajxy wyiindsøn̲hajpiä —nøm̲ä Jesús wyiingapxpejtä.
23-26 Mänitä yajnähixøøbiädøjc-hajxy miøjyaax̲ä. Mänitä Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä cuento yajmäbaadyhaam.
—Coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty tu'cajpt, cab hajxy hoy ñimiøødtunáaan̲änä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, coo jäya'ayhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty tu'que'ex, cab hajxy hoy tøgooty ñimiøødhidáaan̲änä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, coo ja'a møjcu'uhajxy ñimiädsibø'øwøøjät quipxyjiaty møjcu'u, cab hajxy jaduhn̲ hoy wiäditaan̲nä. Cøxäp hajxy jaduhn̲ quiuhdägoyy. Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy mmøødhádät coočhä møjcu'ugong xquia'a puhbety.
27 'Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, ni øøn̲ä møcjäya'ay hoy mga'a mäméedsät tijaty jiiby miøød tiøgooty. Mänit mäbøcypiä coo jawyiin mgø'øxots mdecyxiódsät, mänítäts hoy mmäméedsät.
28 'Tøyhajt jaduhn̲ coo ja'a Dios jäya'ay miämee'xa'añ nebiatiä pojpä cädieey hajxy miøødä, waam̲batiä Dios hajxy tøø miägapxtägoy. 29 Pero

pønä Dioshespíritu tøø miägapxtägoy, je'e mäbøcypiä, cab hajxy mänaa miämee'xáanänä. Homiänaaxøø ja'a piojpä quiädieey hajxy miäwädita'añ —nømä Jesús miänaañ.

30 Paadiä Jesús jaduhn miänaañ, coo hänajty tøø ñänømyii cooc tyijy ja'a møjcu'ugong hänajty miøødwädity.

31-32 Jimä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä tiajhajxy miejch møødä piuhya'ayhajxy. Coo jäya'ayhajxy hänajty jiaanch tehm miayyä tøgooty, paadiä tiajhajxy tøguum miähmøøyy. Mänitä capxy hajxy quiejxy tøgooty coo ja'a Jesús ween yhuuc pädsømy. Jiibiä Jesús jäya'ay hänajty may jiuhhäñaawiädityii tøgooty. Mänit hajxy miänaañ:

—Ximä mdaj xwyi'i yajtøy møødä mbuhya'ayhajxy møødä mbuhdo'oxyhajxy.

33 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønhøch ndajhajpy; pønhøch nbuhya'ayhajpy.

34-35 Mänitä Jesús jäya'ay wyiinhee'ppejty mäduhñtiä hänajty jiuhhäñaawiädityii. Mänit miänaañ:

—Pønjátyhøch nDeedy miädia'agy cudiúunäp, je'ech ndajhajpy, je'ech nbuhya'ayhajpy —nømä Jesús miänaañ.

4

1 Mänitä Jesús jadähooc yhädáaccumbä mejypia'a Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch maa je'e hänajtiän. Coo hawa'adspä hänajty jim quia'a hity pu'uwiing, paadiä Jesús barcohuungooty tiägøøyy mejywyiing. Mänit jiiby yhäñaaguiädaacy. Jimä jäya'ayhajxy miähmøøyy pu'uwiing hamädoowhijpä waambatiä Jesús hänajty miädia'agy. 2 Mänitä Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä cuento-yajmäbaadyhaam.

3 —Huuc mädow hajxy, mänitä jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy trigowøjpä. 4 Näje'e trigotøømd quiahy tu'haam. Mänitä muuxyhajxy hoy pyiwø'øgy. 5 Wiingtuumä trigotøømd hoy quiáhgumbä tsaajoot maa naax hänajty quia'a møødän. Paquiä trigotøømd miujxy coo naax hänajty quia'a cøøcä. 6 Pero nägooyyä xøø piädsøømy, cøjxä trigohuung tiø'øch coo tyicts hänajty cøøc tøø quia'a häda'agy. 7 Wiingtuum hoy quiáhgumbä maa hapty hänajty jiaanch tehm miayyän. Coo hapty jaduhn yee'cy, cøjx jaduhn ñähdäna'ayii. Ni tiøøm ja'a trigo quia'a pejty. 8 Wiingtuum hoy quiáhgumbä maa ja'a naax hänajty jiaanch tehm tioo'quiän. Jaanch tehm yhoyøøyy ja'a trigo jim. Näje'e hii'xmajcpajc miøødä tu'wipä; näje'e tägøøghii'xpajc miøødä; näje'e mägo'xpajc miøødä tu'wipä.

9 Mänitä Jesús jiaac mänaañ:

—Pøn hädaaduhn wiinjuøøby, wéenhøch nmädia'agy xmiäbøjcä.

10 Coo majiäya'ayhajxy wyiimbijty, jimä Jesús ja'a jiamiøød miøødmähmøøyy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä, møødä wiingjäya'ay ja'a näwéeñtiäbä. Mänitä Jesús ñämaayyä coo quiapxtówät waambaty hänajty tøø miädia'agy. 11 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhnä Dios jioot chocy coo mijts mwiinjuó'øwät nebiä miäjaa yajcähxø'øga'añ. Hijty, cap pøn hijty wyiinjuø'øy. Yø'ø wiinghäna'c-hajxy, ni yø'øhajxy quia'a wiinjuø'øy. Páadyhøch yø'ø häna'c-hajxy nyajnähixø'øy cuento-yajmäbaadyhaam. 12 Hoy hajxy jia mädoy, cab hajxy wyiinjuø'øy; jaduhnä Dios hajxy quia'a jøjpøgó'øwät; jaduhnä piojpä quiädieey hajxy quia'a yajnähwáatsäxät.

13 Mänitä Jesús jiaac mänaañ:
—Mijts, pø cab hajxy jaduhn hoy mwiinjuø'øwa'añ waambátyhøch
naamnä tøø ngapxy cuento-yajmäbaadyhaamä, ni jaduhn hajxy hoy
mga'a wiinjuø'øwa'añ waambátyhøch njaac yajmøødmädia'aga'añ
cuento-yajmäbaadyhaam. 14 Ja'a jäya'ay trigowøjpä, jaduhn mäwíinäts
miäbaady nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpän. 15 Ja'a trigotøømd cáhwäbä
tu'haam, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy
hajxy näje'e jia mädoyyän. Pero nägooyyä ja'a møjcu'u ñämech, mänitiä
hajxy yagjahdiägóoyyäxä waambaty hajxy tøø yajwiingapxø'øyii. 16 Ja'a
tøømd cáhwäbä tsaajoot, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay ja'a
Diosmädia'agy hajxy näje'e paquiä miäbøquiän, Jaanch tehm xioondaacp
hajxy jaduhn. 17 Pero cab hajxy jejcy miäbøcy. Nägooyyä hajxy jaduhn
chaachtiuñii ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, mänit hajxy ñajtshixøøñä. 18 Ja'a
tøømd cáhwäbä maa hapty jiaanch tehm miayyän, jaduhn mäwiin
miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e jia mäbøquiän.
19 Pero jiaanch tehm jiahmiejchp hajxy jaduhn ja'a hädaa yaabä
naaxwiimbä. Je'e hajxy jaduhn wyi'i ñädajpy wyi'i ñämaaby neby hajxy
hoy chäná'awät, neby hajxy hoy yhäyówät, møød maa mäyøøhadyiibän.
Yajtägoobiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn. 20 Ja'a tøømd cáhwäbä maa
naax jiaanch tehm tioo'quiän, jaduhn mäwiin miäbaady nebiä jäya'ay
ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e hamuumdu'joot miäbøquiän. Hoy
hajxy jiaanch tehm quiudiuñ. Jaduhn hajxy miäbaady nebiä trigo
hii'xmajcpajc miøødän tu'wipä, møød nebiä tägøøghii'xpajc miøødän,
møød nebiä mägo'xpajc miøødän tu'wipä.
21 Mänitä Jesús jiaac mänaañ:
—Coo jäya'ay jøøn hajxy quiudøø'xø'øy, cøxp hajxy yujcoñ. Cab hajxy
jiiby quiuhjupy cubetapa'c. Ni jiiby hajxy quia'a päda'agy maabejtpa'c.
22 Jaanä jaduhnduhmbä, tijaty jaduhn hijp yu'uch, tsipcøxp jaduhn
quiøxy cähxø'øga'añ. 23 Øøn jaduhn wiinjuøøby, wéenhøch nmädia'agy
xmiäbøjcä.
24 Mänitä Jesús jiaac mänaañ:
—Huuc wiinjuø'øw hajxy nébiøch cham nyajmøødmädia'aga'añ; øøn
hädaa mädia'agy hoy wiinjuøøby, maas hoy jaduhn jiaac yajwiin-
juø'øwa'añii. 25 Øønhøch nmädia'agy tøø xmiäbøjcä, je'ech njaac ya-
jnähixø'øwaamby. Pero øønhøch nmädia'agy tøø xquia'a mäbøjcä, cábøch
je'e tii nyajnähixø'øwaannä. Høxtä jiahdiägoyyaamby je'e mädyii tyijy tøø
jia wiinjuø'øy.
26 Mänitä Jesús jiaac mänaañ:
—Coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduhn mäwiin
miäbaady nebiä jäya'ay ñi'ibiän. 27 Coo ñiippädø'øy, mänit nøcxy miaanä
coo tøø quioodsø'øy. Cujaboom, coo jiobø'øy, mänit piädó'cumbä. Pero
cab jaduhn ñajuø'øy nebiä tøømd miuxy. Hix, hamdsoo ja'a tøømd miuxy
yeegy. 28 Ja'a tøømd, jiibiä miäjaa piaady naaxooty. Coo miuxy, mänit
yeegy. Coo yeegy, mänit piøjy. Coo piøjy, mänit tiøømbety. Coo tiøømbety,
mänit miäjay. 29 Coo miäjay, mänit hajxy chucy. Tøø jaduhn yhabaatnä
coo hajxy yajpädó'øgät.
30 Mänitä Jesús jiaac mänaañ:
—Nebiaduhn njaac yajmäbáatämät coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa jaduhn
yajcähxø'øga'añ. 31-32 Coo ja'a Dios ja'a miøcmäjaa yajcähxø'øga'añ,
jaduhn mäwiin miäbaady nebiä mostazapajcän. Jaanch tehm chay ja'abi'

mostazapajc jaduhn̲. Ni mädyii hujts piajc jaduhn̲ quia'a tsayyä nebiä habi' mostazapajc chayyän. Pero coo mní'ibät, jaanc̆h tehm̲ piaquiä jaduhn̲ yeegy cøxp. Mäjatyjaty yhaa'x yeegy. Høxtä hoyyä muuxyhajxy jim̲ pie'eñ yhaa'xjooty.

33-34 Haagä hädaaduhm̲bä cuento-yajmäbaadyhaamä Jesús ja'a cu'ug hänajty yajwiingapxø'øy, mäduhñ̲tiä hajxy hänajty hoy wyiinjuø'øwa'añ. Pero coo ja'a cu'ug hänajty tøø wyiimbijnä, mänitä Jesús ja'a jiamiøød hawiing ca'xy quiapxtøønä, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä.

35 Coo chuujøøyy, mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tsøc hajxy jáam̲äm barcojooty; jam̲ hajxy jim̲haamby mejyhawiimb.

36 Jiibiä Jesúshajxy hänajty yhäña'ay barcojooty møødä jiamiødhajxy. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Jiibiä jäya'ayhajxy näje'e piadu'ubøjpä wiing-barcojooty. Pero ja'a majiäya'ay, jim̲ hajxy miähmøøyy mejypia'a. 37 Mänit møc tiägøøyy pojpä. Mänitä mejy tiägøøyy ja'tspä. Mänitä barco ñähja'tspejtä. Mänitä nøø com̲ tiägøøyy barcojooty. Høxtä hujts ja'a barco jaduhn̲. Quinaam̲bä barco hänajty. 38 Pero ja'a Jesús, maab hänajty je'e jiiby barcohøjxhaam. Cuhnø'øxø'øy hänajty jiiby mia'ay. Jaanc̆h tehm̲ chähgøøbiä Jesús ja'a jiamiødhajxy hänajty. Mänitä Jesús hajxy hoy yux̲y. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn̲, nej, caj mdajy mmayyä coo hajxy nguhdägoyyáan̲ämä.

39 Coo ja'a Jesús mia'abiädø'cy, mänitä poj yhojy møødä mejy coo yuungø'øwät. Mänitä poj jiaanc̆h mooñ̲; møødä mejy, yuungøøyy je'ebä. 40 Mänitä Jesús ja'a jiamiød ñämaayy:

—Tii hajxy hijty coo mwi'i chähgø'øy. Nej, cab hajxy mmäbøquiä cooc̆h møcmäjaa nmøødä.

41 Jaanc̆h tehm̲ chähgøøby hajxy hänajty. Mänit hajxy hamee'ch ñíñämaayyä:

—Øøn̲äda'a yø'ø; høxtä poj møødä mejy, cudiúun̲äxäbä miädia'agy yø'ø.

5

1 Mänitä Jesúshajxy jim̲ miejch mejyhawiimb, maa ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän Gerasa. 2 Coo hajxy miänajcy barcojooty, jim̲ä jäya'ay hänajty tu'ug tiäna'ay jäguem̲juøøby. Møjcu'u hänajty tøø yajtägø'øyii. 3 Jutjooty hänajty chäna'ay maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty ñaax̲tägø'øyän. Jaanc̆h tehm̲ miøcä craa hänajty. Ni cadenahaamä jäya'ayhajxy hänajty hoy quia'a cø'øxots quia'a tecyxiodsa'añ. 4 Mayhooc hajxy hänajty tøø jia cø'øxoch tøø jia tecyxioch cadenahaam. Pero wyi'i yaghapodøøbiä cadena hänajty. Ni øøn̲ hänajty quia'a mäjäda'aga'añ. 5 Xøømdsuhm̲ hänajty jim̲ ya'axy jiocy cabäsantäjooty møød tunjooty. Nax̲y hänajty tsaahaam hamdsoo ñic̆hugyii. 6 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ yhijxä jäguem̲, mänit päyø'øguiä ñänøcxä. Mänit hoy wyiinjijcäda'agyii. 7-8 Mänitä Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Jua'ads miic̆h jiiby maa yø'ø craajän.

Mänitä møjcu'u møc yaax̲y:

—Miic̆h Jesús, miic̆hä Dios xyHuunghajp, ja'a jim̲ tsajpootypä. Nej mnijiäwø'øyii møød høøc̆hcøxpä. Tun̲ä mayhajt, ca'ac̆h xchaac̆htiuñ̲. Dios, cøxp je'e.

9 Mänitä Jesús ja'a møjcu'u miäyajtøøyy:

—Tii mxøhaty.

Mänitä møjcu'u yhadsooyy:

—Legiónghøch nxøhaty. Páadyhøch jaduhn̲ nxøhaty coo højts jaduhn̲ njaanc̈h tehm̲ ñämayyä.

10 Mänitä Jesús miänuu'xtaacä coo ja'a møjcu'uhajxy quia'a
høxquexǿøjät jäguem̲.

11-13 Jim̲ wiingón̲ maa ja'a Jesúshajxy hänajtiän, jim̲ mejypia'a, jim̲ä
hädsøm̲hajxy hänajty may yuumydiajy tun̲møjc. Nämejtsmil hajxy hänajty
wiädity. Mänitä Jesús jadähooc miänuu'xtaacä coo ja'a møjcu'uhajxy
ween jim̲ quiexyii maa ja'a mayhädsøm̲än, weenä hädsøm̲hajxy nøcxy
yajtägø'øyii. Mänitä møjcu'uhajxy jiaanc̈h quejxä maa ja'a hädsøm̲än.
Mänitä craa ñähwaach, ja'a hänajty tøø miøjcu'uyajtägø'øyíijäbä. Mänitä
hädsøm̲hajxy cøjx yajtägø'øyii. Mänit hajxy päyø'øguiä yhädaacy
mejjiooty. Cøjx hajxy jiiby ñøøji'xø'øy.

14 Ja'a hänac̈-hajxy hänajty jim̲ hädsøm̲güeendähajpä, cøjx hajxy
piäyø'øgy. Hoyyä mädia'agy hajxy jim̲ yajwa'xy cajptooty møød cajptpa'a
neby hänajty tøø jiadyii tøø tiuñii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miädooyy,
mänit hajxy hoy yhix̲y. 15 Coo hajxy jim̲ miejch maa ja'a Jesús hänajtiän,
mänitä craa hajxy yhijxy, ja'a hijty pa'ammøødpä, coo hänajty tøø
ñähwáatsänä ja'a møjcu'u. Jim̲ je'e hänajty witmøød yhäñaañä. Coo
hijty pia'ammøødä, nähwa'ads høxwa'ads hijty wiädity. Tøø hänajty
wyiinmahñmejtsnä. Jaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ coo
ja'a craa hajxy yhijxy coo ja'a pia'am hänajty tøø ñähwáatsänä. Høxtä
tsähgøøyy hajxy jaduhn̲. 16 Mänit hajxy cøjx yajmøødmädia'agyii neby
hänajty tøø jiadyii tøø tiuñii. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhn̲ híjxäbä coo ja'a
hädsøm̲ ja'a møjcu'u hajxy yajtägøøyyä, je'edshajxy jaduhn̲ mädiaac.
17 Mänitä cu'ug ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo jim̲ chóonät maa ja'a
quiajpthajxiän.

18 Coo ja'a Jesús hänajty wyiimbidaan̲nä barcojooty, mänit jaduhn̲
ñämaayyä coo ween piadu'ubøgyii. Ja'a craa jaduhn̲ mänaan̲, ja'a pia'am
hänajty tøø yajnájxäxäbä. 19 Mänitä Jesús ja'a craa ñämaayy:

—Caj, ca'ac̈h xpianøcxy. Nøcx jim̲ maa ja'a mdøjcän, maa ja'a mjujy
maa ja'a mmägu'ugän. Nøcxä mädia'agy yajwa'x coo miic̈hä Dios tøø
xñäxuuc̈h, coo miic̈hä Dios ja'a møjcu'u tøø xyajnähwa'ac̈h.

20 Mänitä craa jiaanc̈h nøcxy maa ja'a tiøjcän. Mänitä mädia'agy jim̲
tiägøøyy yajwa'xpä maa naax̲ hänajty xiøhatiän Decápolis. Jaduhn̲ je'e
miädia'agytiägø'øy majc-cajpt. Jaduhn̲ä miädia'agy hänajty yajwa'xy coo
ja'a Jesús ja'a mähdiøjc møjcu'umøødpä hänajty tøø yajnähwa'ac̈h. Coo ja'a
cu'ughajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy jiaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy.

21 Mänitä Jesúshajxy wyiimbijnä barcojooty møødä jiamiøødhajxy.
Coo hajxy jim̲ miéjtscumbä mejyhawiimb maa hajxy hänajty tøø
chohn̲da'aguiän, mänit hajxy jim̲ biarcomänajcy mejypia'a. Mänitä
Jesús jäya'ay may ñämejtsä. 22 Mänitä Jesús jäya'ay tu'ug wyiinjijcädaacä.
Jairo hänajty xiøhaty. Je'e hänajty jim̲ tuum̲b wiindsøn̲ maa ja'a tsajtøjcän.
23 Mänitä Jesús miänuu'xtaacä:

—Wiindsøn̲, møjtá'agyhøch nhuung. To'oxiäna'c je'e. Majmetscjumøjt
miøødä. Jám̲høch nhuung cø'ønähgájpäc, ween jaduhn̲ miøcpøcy —nøm̲ä
Jairo miänaañ̲.

24 Mänitä Jairo ja'a Jesús miødhajty. Jim̲ä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty
may pianø'øc̈h piabooñ. 25 Jim̲ä tajjäya'ay hänajty tu'ug pa'ammøød ma-
jiäya'ayhagujc. Majmetscjumøjtä ñø'ty hänajty tøø xiee'xy jabom̲-jabom̲.

26 Tøø ja'a mähdiøjc hänajty jejcy jia yajtsooyø'øy maa ja'a doctorhajxiän. Pero cábädsä pia'am hänajty ñä'ägä yajnájxäxä. Tøø ja'a xiädø'øñ
hänajty quiøjxnä tii jaduhn̲ ñä'ä jaac yajniñämäjuyø'øwóøjäp. Coo hänajty
jaduhn̲ ñä'ägä yajtsooyø'øy tehn̲gajnä, maas hanax̲iä pia'am hänajty
jaduhn̲ jiaac tehm̲ miøjta'agy. 27-28 Coo ja'a mähdiøjc jaduhn̲ miädoyhajty
coo ja'a Jesús hänajty wiädity mäba'amyajnajxpä, mänit jaduhn̲ wyiin-
maayy quiopcooty: "Cooc̈h yø'ø wyit häyaa nnä'ä nähdóon̲ät, náxäbøch
nba'amäda'a häyaajä." Mänitä Jesús jiøguyohdiägøøyyä. Mänitä wyit
jiaanc̈h nähdóon̲äxä. 29 Mänitiä tajjäya'ay ñø'ty jiaanc̈h hadujcy. Mänit
ñijiäwøøyyä coo ja'a pia'am hänajty tøø ñax̲y. 30 Mänitä Jesús ñijiäwøøyyä
coo tu'jäya'ay hänajty tøø miøcpøcy ja'a miäjaahaam. Mänitä Jesús ja'a
jäya'ay cøjx wyiinhee'ppety. Mänit miänaañ̲:

—Pón̲høch nwit tøø xñähdoon̲ä.

31 Mänitä jiamiøødhajxy yhadsooyy:

—Tii jaduhn̲ coo myajtøy pø tøø miic̈h jäya'ay mwit xñähdoon̲ä. Haa
ca'a, majiäya'ay hajxy jaduhn̲ xwyi'i pianó'tsämä —nøm̲ä Jesús ñämaayyä.

32 Pero jim̲ä Jesús hänajty yhøxta'ayñä pøn̲ä wyit hänajty tøø
ñähdóon̲äxä. 33 Ja'a tajjäya'ayä, jaanc̈h tehm̲ chähgøøby hänajty je'e.
Paady hänajty chähgø'øy coo hänajty ñajuø'øy neby hänajty tøø miøcpøcy.
Mänitä Jesús hoy wyiinjijcäda'agyii tsäyúuyyäp. Mänitä tajjäya'ay ñägapxy
neby hänajty tøø miøcpøcy. 34 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Huung, paady miic̈h mba'am tøø ñax̲y coo tøø mmäbøcy cooc̈h mäjaa
nmøødä cooc̈hä jäya'ay tøy njaanc̈h yajpa'amnax̲y. Nøcxnä jootcujc.

35 Jim̲ä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä jäya'ayhajxy näje'e miejch.
Jim̲ hajxy hänajty tøø chohn̲da'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitä Jairo
ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'nä. Ca'a Jesús mhadsijpnä. Tii jaduhn̲ jim̲ ñä'ä
jaac túnäp. Tøø ja'a mhuung yho'nä.

36 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ yhamädoonajxy, mänitä Jairo ñämaayyä:

—Ca'a mga'a mäbøcy. Ca'a mjootmayhaty —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

37 Mänitä Jesús miänaañ̲ coo pøn̲ jim̲ quia'a panócxät maa ja'a Jairo
tiøjcän. Jagóoyyägä Pedrohajxy jim̲ ñócxät møødä Santiago møødä
Juan, ja'a Santiago piuhya'ay. 38 Coo hajxy jim̲ miejch maa ja'a Jairo
tiøjcän, jaanc̈h tehm̲ jiøøby jaanc̈h tehm̲ yaax̲pä jäya'ayhajxy hänajty jim̲.
39 Mänitä Jesúshajxy tiøjtägøøyy. Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Cajxä yø'ø to'oxiäna'c ñä'ä hó'oguiäbä. Tii hajxy coo mwi'i jiø'øy coo
mwi'i ya'axy. Nä'ä maab yø'øduhn̲.

40 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ miänaañ̲, mänit ñäxiicä. Mänitä Jesús ja'a
jäya'ay cøjx yhøxquejxpädsøm̲y tøghaguuy. Mänitä Jesús ja'a to'oxiäna'c
hajxy ñänøcxy maa to'oxiäna'c hänajty quio'na'ayän, møødä Jesús ja'a
jiamiøødhajxy, møødä to'oxiäna'cä tiaj tieedyhajxy. 41 Mänitä Jesús ja'a
to'oxiäna'c wyidsø'cy. Mänit ñämaayy:

—Quixyhuung, pädø'øg.

42 Tuun̲ä ja'a Jesús jaduhn̲ ñä'ä mänaañ̲, mänitiä to'oxiäna'c jiaanc̈h
pädø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Jiaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy ja'a Jairohajxy jaduhn̲
møødä Jesús ja'a jiamiøødhajxy. 43 Mänitä Jairohajxy yhanehm̲ä coo hajxy
jaduhn̲ quia'a mädiá'agät coogä yhuung hänajty tøø jiujypiøcy. Mänit
hajxy ñämáayyäbä coo yhuung hajxy yajcáyät. Ja'a Jesús jaduhn̲ mänaan̲.

6

1 Coo ja'a Jesúshajxy jim̱ chóhṉgumbä møødä jiamiøødhajxy, mänit hajxy
jim̱ ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Nazaret. Jim̱ä Jesús hänajty
ñä'ägädä tsooñ. 2 Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Jesús jim̱ ñøcxy
maa ja'a tsajtøjcän. Mänit tiägøøyy yajnähixøøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy
jaduhṉ miädooyy, mänit hajxy jiaanc̈h tehm̱ yagjuøøyy. Mänit hajxy
tiägøøyy niñämáayyäbä:
—Maa yø'ø craa mädia'agy jaduhm̱bä tøø ñä'ä maañ yhabøcy
coo jaduhṉ jiaanc̈h tehm̱ jiaty jiaanc̈h tehm̱ ñajuø'øy, coo jaduhṉ
hoy-yagjuøøñäjaty yajcähxø'øgy. Haa ca'a, højts nmägunaax̱hájtäm yø'øjä.
3 Je'e yø'ø, ja'a hijty tsejtspä pujxpä. Ja'a María yhuung yø'ø. Hajchhájtäp
yø'ø, ja'a Santiago, møødä José, møødä Judas, møødä Simón. Yaa ja'a
piuhdo'oxyhajxy chäna'ay maa højts ngajptän.
Coo ja'a Jesús hänajty jim̱ chooñ Nazaret, paady hänajty jim̱ quia'a
mämøjø'øy quia'a mämayø'øyii.
4 Coo ja'a Jesús jaduhṉ miädooyy, mänit miänaaṉ̃:
—Homiaajä ja'a Dioswiingueẋypähajxy wyiingudsähgø'øyii. Jagooyyä
hajxy jim̱ quia'a wiingudsähgø'øyii maa yhamdsoo cajpthajxiän, maa
yhamdsoo tøjc-hajxiän.
5 Coo ja'a Jesús hänajty jim̱ quia'a mämøjø'øy quia'a mämayø'øyii, paady
hänajty jim̱ madiu'u hoy quia'a yajcähxø'øga'añ. Nämets nädägøøquiä
pa'amjäya'ayhajxy jim̱ ñä'ä maañ yajpa'amnajxä cø'ønähgapyhaam.
6 Jiaanc̈h tehm̱ yagjuøøbiä Jesús hänajty jaduhṉ coo ja'a miädia'agy jim̱
quia'a jøjpøgóøyyäxä.
Mänitä Jesús ja'a mädia'agy jim̱ tiägøøyy yajwa'xpä mäduhṉjatiä ca-
jpthuung wiingoṉbä. 7 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød wyiinguejxy, ja'a hajxy
hänajty nämajmetspä, coo hajxy wiädítät cajpt-cajpt, coo ja'a pa'amjäya'ay
hajxy yajnähwá'adsät, ja'a hajxy hänajty møjcu'umøødpä. Nämetscjaty
hajxy hänajty wiädita'añ. 8 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød jiaac nämaayy coo
hajxy tii quia'a mänócxät, ni tsajcaagy, ni morral, ni xädø'øñ. Jagooyyä
yom̱ybiax̱y hajxy quiábät tu'uquiä. 9 Tu'tehñquiä cø'øg hajxy miänócxät
møød tu'xojxyä wit. 10 Mänitä Jesús jiaac mänaaṉ̃:
—Coo hajxy jim̱ mmédsät homiädyii cajptä, jim̱ä tøjc hajxy tu'ug myu-
jwá'anät maa hajxy hänajty mmejtsta'aga'añän. Jim̱iä hajxy jaduhṉ
mhídät. Cabä tøjc hajxy myajtägátsät. 11 Majaty mijtsä cu'ugä
mmädia'agy hänajty xquia'a jøjpøgø'øwaaṉä, mänitä mdecy hajxy mwi-
inxit mwiinwóbät, weenä naaxoc jaduhṉ quiøx̱y ca'ay. Jaduhṉä hi-
jxtahṉd miähmó'øwät coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø
quia'a jøjhadsowø'øy. Mänit hajxy jim̱ mdsóonät.
12 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy tiu'ubøjnä mädia'agy-yajwa'xpä.
Jaduhṉä cu'ug hajxy hänajty yajwiingapxø'øy coo ja'a Diosmädia'agy
hajxy piadu'ubójnät, møød coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy
ñajtshixóøñät. 13 Mayyä jäya'ayhajxy hänajty yajnähwa'ac̈hii, ja'a hajxy
hänajty møjcu'umøødpä. Mayyä pa'amjäya'ayhajxy hänajty yajmøcpøgyii
coo hoṉ hajxy hänajty yajnähjaaxyii.
14 Jim̱ä Herodes hänajty guiobiernähaty maa ja'a naax̱ hänajty
xiøhatiän Galilea. Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús ja'a
hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øgy. Mänitä Herodes miänaaṉ̃
cooc tyijy ja'a Juan mäyajnäbejpä tøø jiujypiøjtägach. Ja'a Juan, je'e
ja'a Herodes yhajodhajt cooc tyijy hänajty je'e Jiesúsä; páadiägä

hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'øgy ja'a wyiinmahñdycøxpä, cooc tyijy
hänajty tøø jiujypiøjtägach.
15 Wiingatiä jäya'ayhajxy hänajty miänaaṃbä. Näje'e hajxy hänajty
miäna'añ cooc tyijy Jesús hänajty je'e yhElíasä. Näje'e hajxy hänajty
miänaaṃbä cooc tyijy ja'a Jesús hänajty wiädity nebiä jecyjiäya'ayhajxy
hänajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xiän jegyhajty. 16 Pero ja'a Herodes,
tehṉgajnä je'e hänajty miäna'añ cooc tyijy je'e Jwiangä, ja'a hänajty tøø
yajyo'puxyíijäbä. Je'eg tyijy jaduhṉ tøø jiujypiøjtägach.
17-18 Hix̱, haxøøgä Herodes hänajty jiäya'ayhaty; ja'a yhamdsoo
puhya'ay tio'oxiøjc hänajty miøødtsänáayyäp. Felipe ja'a Herodes pi-
uhya'ay hänajty xiøhaty. Herodías ja'a Felipe tio'oxiøjc hänajty xiøhajpä,
ja'a Herodes hänajty miøødtsänaabiä. Mänitä Juan ja'a Herodes yhojy:
"Cab jaduhṉ yhoyyä coo ja'a mhamdsoo puhya'ay tio'oxiøjc jaduhṉ
mmøødtsänáayyät." Coo ja'a Herodes jaduhṉ yhojjä, paadiä Juan yajma-
jtsä. Mänitä Juan chuuṃä.
19 Cabä Herodías hänajty yhojwiø'øy coo ja'a Herodes jaduhṉ yhojjä,
paadiä Herodías ja'a Juan hänajty jia wi'i yajyagho'oga'añii. 20 Pero
cabä Herodes hänajty jaduhṉ miäna'añ coo ja'a Juan yagho'ogóøjät.
Hix̱, wyiingudsähgøøbiä Herodes ja'a Juan hänajty. Ñajuøøbiä Herodes
hänajty coo ja'a Juan hänajty jiaanc̆h tehṃ yhoyhäna'cä. Jaanc̆h tehṃ
yhomiädoonä ja'a Herodes ja'a Juan miädia'agy hänajty miädooẉä. Pero
cabä Herodes hänajty ñajuø'øy neby jiatcó'øwät. 21 Cabä Herodías wi-
inmahñdy hänajty ñä'ägädä paady nebiä Juan yajyagho'ogóøjät. Mänit
yhabaaty coo ja'a Herodes xiøø hänajty jiada'añii. Mänitä Herodes
ja'a jiamiøødtøjc miøødcaayy miøødhuucy, møødä mioonsähajxy, møødä
generalhajxy, møødä mäyøødøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty jiṃ tsänaabiä
Galilea. 22-23 Jiṃ hajxy hänajty quiay yhu'ugy, mänitä Herodías yhuung
jiiby tiøjtägøøyy. Mänitä quix̱y tiägøøyy hejtspä pujpä. Jaanc̆h tehṃ
yajxóṉ yhejch piujty. Jaanc̆h tehṃ xiooṉdaac ja'a Herodeshajxy jaduhṉ
møødä wioybä wyichpä. Mänitä Herodes ja'a quix̱y ñämaayy:
—Tehṃ tiøy nnämá'awät, høøc̆h yajmäyujwáaṉäc tii mdsogaaṃby,
nmó'owäbøch miic̆h je'e, hotyiijä, høxtä nmó'owäbøch miic̆h naax̱ cupc
maac̆h yaa ngobiernähatiän.
Paadiä Herodes jaduhṉ miänaañ, jaanc̆h tehṃ xiooṉdaacp hänajty
jaduhṉ coo ja'a quix̱y hänajty yajxóṉ yhech. 24 Mänitä quix̱y piädsøøṃy.
Mänitä tiaj hoy miäyajtøy tiig jaduhṉ yujwá'anäp. Mänitä Herodías
wiinmahñdy piaaty nebiä Juan mäyajnäbejpä yajyagho'ogóøjät. Mänitä
yhuung ñämaayy coo ja'a Juan ja'a quiopc yujwáaṉäxät. 25 Mänitiä quix̱y
ja'a Herodes hoy ñäma'ay:
—Høøc̆hä Juan quiopc móoyyäc texyjooty.
26 Coo ja'a Herodes jaduhṉ ñämaayyä, mänit jiaanc̆h tehṃ jioot-
madiägøøyy. Mänit jaduhṉ ñähadsooyy. Hix̱, tøø hänajty jaduhṉ miäna'añ
cooc hänajty hoy ñä'ä tiijä yega'añ. Hix̱, tøø ja'a wioybä wyichpä
hänajty jaduhṉ yajmädoy. 27 Mänitä Herodes ja'a mioonsä jiiby quiejxy
pujxtøgooty coo ja'a Juan nøcxy yo'puxyii. 28 Mänit hoy jiaanc̆h yo'puxyii.
Mänitä quix̱y ja'a Juan quiopc hoy yajcø'ødägø'øyii texyjooty. Mänitä tiaj
hoy mioodiägach.
29 Coo ja'a Juan jiamiøødhajxy jaduhṉ miädoyhajty coo ja'a Juan hänajty
tøø yagho'ogyii, mänitä Juan ñi'x hajxy hoy yajpädø'cä. Mänit hajxy hoy
yajnaax̱tägø'øy.

30 Mänitä Jesús ñämejtstägajtsä ja'a jiamiøød, ja'a hajxy nämajmetspä.
Cøjxä Jesús yhawáaṉäxä, nebiaty hajxy hänajty tøø miäba'amyajnax̱y,
møød waam̱baty hajxy hänajty tøø yajnähixø'øy. 31 Jaanc̈h tehm̱ miayyä
Jesús jäya'ay hajxy hänajty ñämec̈hii. Wiimbijp hadøjpä majiäya'ayhajxy
hänajty. Coo ja'a jäya'ayhajxy may wyi'i miech, paadiä Jesúshajxy hänajty
quia'a näbaadóøyyäxä mäduhnajtä hajxy quiay yhú'ugät. Mänitä Jesús
miänaaṉ̃:

—Jam̱ hajxy paquiä póo'xäm wiingtuum maa majiäya'ay hajxy xquia'a
paadáaṉäm.

32 Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty. Tsohṉ hajxy jim̱än. Mänit
hajxy jim̱ ñøcxy maa ja'a majiäya'ayhajxy hänajty quia'a jadyhitiän.
33 Coo ja'a Jesúshajxy jaduhṉ yhijxtu'ubøjcä, mänitä majiäya'ayhajxy wyi'i
piadu'ubøjpä. Ñajuøøby hajxy hänajty jaduhṉ maa ja'a Jesúshajxy hänajty
ñøcxa'añ. Päyø'øguiä hajxy jaduhṉ ñä'ägä nøcxy. Jawyiin hajxy jim̱ ñä'ägä
mejch maa ja'a Jesúshajxy hänajty ñøcxiän. Wiinduhm̱yguiajpt hajxy
hänajty chooñ. 34 Coo ja'a Jesús jiiby piädsøøm̱y barcojooty, mänitä jäya'ay
yaghixøøyy may. Mänit näxuu'tscapxy miøødhajty. Jaduhṉ yhijxy nej
coo meeg wyiindsóṉ ca'a hijpän, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty
quia'a yajnähixø'øyii. Mänitä Jesús madiu'u tiägøøyy yajnähixøøbiä. 35 Tøø
hänajty chuujøøñä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämejtsä. Mänitä Jesús
ñämaayyä:

—Jue'e jaduhṉ yaa, pactuum. Cabä cajpt yaa maa ja'a cu'ug
quiaayyøøc hajxy häyaa jiúyät. Tøø jaduhṉ hoyhoy jiaanc̈h tehm̱ chu-
ujø'øy. 36 Näma'aw yø'ø cu'ug, ween hajxy nøcxy quiayhøxta'ay maa ja'a
cajpt yaa wiingoṉbän —nøm̱ä Jesús ñämaayyä.

37 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tsøg hajxy nä'ägä yajcáayyäm højtshájtäm.

Mänit hajxy yhadsóogumbä:

—Haa tii hajxy jaduhṉ nhuuc nä'ä yajcáayyämbäp. Cajx nä'ä
caayyøøcpä nä'ä huucøøcpä. Nej, jaduhṉ miic̈h mmäna'añä coo
højts tsajcaagy nøcxy njuy mejtsmägo'x denario —nøm̱ä Jesús jiamiøød
ñämáayyägumbä.

38 Mänitä Jesús miänáaṉgumbä:

—Huuc mäyajtøw̱ yø'ø cu'ug pøṉ caayyøøc møød. Pønjaty jaduhṉ møød,
ween hajxy yajmucy.

Coo hajxy hänajty tøø yajmujnä, mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jagooyyä højts tsajcaagy mägoox̱yä tøø nbaady møødä hacx metsyä.

39-40 Mänitä Jesús miänaaṉ̃ coo ja'a cu'ughajxy yhøxtá'agät necchooty
tu'hagøøbiäjaty, nämägo'xhaam møød näjuxychägui'xmajc-haam. Mänit
hajxy jaduhṉ jiaanc̈h yhøxtaacy. 41 Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy mägoox̱pä
quiooṉdsooyy møødä hacx metspä. Coo chajhee'py, mänitä Dioscujú'uyäp
yejcy ja'a tsajcaagy quiøxpä møødä hacx quiøxpä. Mänitä tsajcaagy
tiägøøyy haguidøøbiä. Mänitä jiamiøød tiägøøyy moobiä ja'a tsajcaagy
møødä hacx, ween hajxy jaduhṉ yajwa'xy maa ja'a cu'ugän. Tehṉgajnä
Jesús ja'a tsajcaagy hänajty yajwa'añguiojy møødä hacx. Jiaac tehm̱
yajmayøøby hänajty jaduhṉ. 42 Cu'uxiä jäya'ayhajxy jaduhṉ jiaanc̈h
tehm̱ quiaayy. 43-44 Hoyyä jäya'ayhajxy hänajty jaduhṉ jia mayyä, ma-
jmetscachä tsajcaagy quiunajxy møødä hacx. Ja'a Jesús jaduhṉ ya-
jwa'añguioj. Nämägoox̱mil ja'a ya'adiøjc-hajxy jaduhṉ quiaayy yhuucy.

45 Mänitiä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy coo hajxy tiägø'øwät jiiby barco-
jooty, wéenäc hajxy jim̲ ñøcxǿ'øgät mejyhawiimb maa ja'a cajpt jaduhn̲
xiøhatiän Betsaida. Coogä Jesús ja'a majiäya'ay jaduhn̲ ñähguéecnät,
mänítäc hajxy jim̲ ñibiaadøøjät. 46 Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay ñähgueecy,
mänit jim̲ ñøcxy tun̲gøxp Diospa'yaax̲pä. 47-48 Coo quioodsøøyy, jim̲ä
Jesús hänajty tøø miähmø'øy mejypia'a nidiuhm̲. Ja'a barco, jagooyyä
hänajty mejyquiujc tøø ñä'ä mahñ miech. Jaanc̈h tehm̲ miøcä barco
hänajty jiøjcubojø'øyii. Tøø ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänajty jiaanc̈h tehm̲
yhanuu'xøøñä coo ja'a barco hajxy hänajty jia wi'i quiaaby. Coo ja'a Jesús
jaduhn̲ yhijxy coo hajxy hänajty tøø yhanuu'xøøñä, mänit yo'oyhaam
tiu'ubøjcy nøøwiing. Mobädajpä hänajty jiobø'øwaan̲nä, tøø ja'a Jesús ja'a
jiamiøød hänajty ñajtspaadøøñä. Wyiinnaxáan̲näbä Jesús ja'a jiamiøød
hänajty jaduhn̲. 49 Coo ja'a Jesús yhijxä coo hänajty yo'oy nøøwiing, mänitä
jiamiøødhajxy miänaañ̲ cooc tyijy hänajty je'e yháañämä. Mänit hajxy møc
chaac̈hyaax̲y. 50 Nägøx̲iä hajxy hänajty chähgø'øy coo ja'a Jesús hajxy
jaduhn̲ yhijxy coo hänajty yo'oy nøøwiing. Cab hajxy choj høxcajpy. Mänitä
Jesús miänaañ̲:

—Møcä mjoot hajxy päda'ag; høøc̈h hädaa; ca'ac̈h hajxy xchähgø'øy.

51 Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty, mänitä poj miooñ̲. Jiaanc̈h tehm̲
yagjuøøyy ja'a Jesús jiamiøødhajxy jaduhn̲ coo poj miooñ̲. 52 Hoy hajxy
hänajty tøø jia hix̲y coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy yajwa'añguiojy møødä
hacx, cab hajxy hänajty ñajuø'øy coo ja'a Jesús møcmäjaa miøødä ja'a
Dioscøxpä. Jaanc̈h tehm̲ quiuhxex̲ hajxy hänajty.

53 Coo ja'a Jesúshajxy jim̲ miejch mejyhawiimb maa ja'a naax̲ hänajty
xiøhatiän Genesaret, mänitä barco hajxy jim̲ quiuxojch mejypia'a.
54 Tuun̲ä hajxy jaduhn̲ ñä'ä barcopädsøøm̲y, mänitiä Jesús yhøxcajpä ja'a
cu'ug. 55-56 Paquiä mädia'agy jim̲ wia'xy coo ja'a Jesús hänajty jim̲ tøø
miech. Mänit tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy
tiägøøyy cøømiéjtsäbä tsaajiooty maa ja'a Jesús hänajty wiäditiän. Jim̲ä
pa'amjäya'ayhajxy hänajty tøø ñajtscøyø'øyii møjtu'uba'a maa ja'a Jesús
hänajty ñaxø'øwa'añän. Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a
pa'amjäya'ayhajxy yajpa'amnaxøøjät. Pønjatiä Jesús wyitpa'a hänajty
nä'ä nähdóon̲äxäp, tehm̲ ñajxpä pia'amhajxy hänajty mänitiä.

7

1 Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy ñämejch, møødä häna'c ja'a
Diosmädia'agy hajxy yajnähixøøbiä. Jim̲ hajxy hänajty chooñ Jerusalén.
2 Mänitä fariseoshajxy yhijxy coo ja'a Jesús jiamiøød ja'a cuhdujt hajxy
hänajty näje'e quia'a yajtuñ̲, coo hajxy quia'a cø'øbujy coo hajxy hänajty
tiägø'øwa'añ caabiä huucpä. Ja'a fariseoshajxy, jaanc̈h tehm̲ yhoyyä
judíocuhdujt hajxy hänajty quiudiuñ̲. 3 Hix̲, jaduhn̲ä judíoshajxy hänajty
nägøx̲iä quiuhdujthatyñä nebiä yhapä tieedyhajxy hänajty jegyhajty
tøø yajnähixø'øyii. Naaghooc hajxy hänajty quiaya'añ, tsipcøxpä quiø'ø
hajxy hänajty hoyhoy ñä'ägä pujy wa'ads. 4 Møød coo hajxy hänajty tøø
yhoy halaplaaztøjpa'c, cab hajxy hänajty quiaya'añ jaguiø'øbujy. Madiu'u
cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy cøx̲iä wiinä ñähbujy ñähje'ec̈h,
møødä cayøhñdy hu'ugøhñdy, møødä tu'ts, møødä pujxtu'ts. 5 Mänitä
fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Tii yø'ø mjamiøødhajxy jaguiø'øbujy coo quiay. Cabä jecyquiuhdujt
hajxy yajtuñ̲ neby jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quiuhdujthatiän.

6 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jueˈe mijts, mjaanc̆h tehm̱ miähaneˈemaam̱b mijts, pero cab hajxy
mnäˈä cudiuṉ̃ waam̱baty hajxy hamdsoo mja haneˈemy. Mijtscøxpä jaˈa
Isaías jecy quiujahy, mänitä Dios miänaaṉ̃:
Hädaa jäyaˈayhajxy, ja mänaam̱b hajxy jaduhṉ cóogøch tyijy hajxy xwyiin-
gudsähgøˈøy,
pero cábøch hajxy hamuumduˈjoot xñäˈä tsocy.
7 Xiøøbøch hajxy xjia wiˈi piaˈhäyoy.
Jaduhṉ hajxy jia mänaˈañ cóogøch tyijy nmädiaˈagy hajxy xjia ya-
jnähixøøyyä,
pero yhamdsoo mädiaˈagy hajxy ñäˈä wiˈi miädiaacypy,
nøm̱ä Isaías jecy quiujahy. 8 Mijts, tøø jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy mna-
jtshixøøñä. Jaˈa mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhṉ myaghíjnäp —nøm̱ä
Jesús jaˈa fariseos ñämaayy.
9-10 Mänitä Jesús ñämáaguiumbä:
—Paadiä Diosmädiaˈagy hajxy tøø mnajtshixøˈøy, jaduhṉä mhamdsoo
cuhdujt hajxy hoy myaghidaˈañ. Jaduhṉä Moisés jecy miänaaṉ̃ coo jaˈa
mdaj coo jaˈa mdeedy hajxy mwiingudsähgǿˈøwät. Pero pøṉägä tiaj jaˈa
tieedy haxøøg nänøøm̱b, yajcuyaghoˈogøˈøwáaṉäbäc jaduhṉ. 11-12 Pero
wiing mijts mja mänaˈañ cooc tyijy jaduhṉ yhawiinmatsä cooc pøṉä
tiajjä tieedy haxøøg ñämáˈawät: “Cábøch mijts nbuhbedaaṉnä. Hix̱,
tøøc̆hä Dios nnämaˈay cooc̆h jeˈe cøx̱iä nmoˈowaˈañ jaˈac̆h mijts hijty
nmoˈowaam̱biä.” 13 Coo hajxy jaduhṉ mmänaˈañ, myajcähxøˈpy ha-
jxy jaduhṉ coo jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy mgaˈa yajtuuṉnä, møød coo
jaˈa mhamdsoo cuhdujt hajxy myajnähixøøñä. Madiuˈu hajxy jaduhṉ
myajcähxøˈøgy coo jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy tøø mnajtshixøøñä, møød
coo jaˈa mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuuṉnä —nøm̱ä fariseoshajxy
ñämaayyä.
14 Mänitä Jesús jaˈa cuˈug yajwiingapxóøguiumbä:
—Høøc̆h nmädiaˈagy hajxy hamädoow̱híjtäc. 15 Tijaty hajxy mgaaby
mhuucypy, cab hajxy xyajcädieey. Pero jaˈa haxøøgwiinmahñdy, jeˈeds
hajxy mäbøcy xyajcädiéeyäp. 16 Øøṉ jaduhṉ wiinjuøøby, wéenhøch
nmädiaˈagy xmiäbøjcä.
17 Coo jaˈa Jesús jaˈa quiapxy miädiaˈagy jaduhṉ yajmaayy, mänitä
cuˈughajxy quiøx̱y wiimbijnä. Mänitä Jesúshajxy tiøjtägøøñä møødä ji-
amiøødtøjc, jaˈa hajxy hänajty jaˈa nämajmetspä. Mänitä Jesús miäyajtøøw̱ä
neby hänajty jaduhṉ miädiaˈagytiägøˈøy jaˈa hänajty jaduhṉ jim̱ tøø
miädiáˈaguiäbä majiäyaˈayhagujc. Jaˈa Jesús jiamiøødhajxy jaduhṉ ya-
jtøøw̱ yajtøøˈx. 18 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Nej, ni mijtshajxy jaduhṉ tøø mgaˈa wiinjuøˈøyä waam̱bátyhøch tøø
nja mädiaˈaguiä. Jaduhṉds jeˈe, tijaty hajxy mgaaby mhuucypy, cab hajxy
xyajcädieey. 19 Hix̱, jaˈa jøøˈxy jaˈa pøcy, jiiby jaduhṉ yhädaˈagøˈøy maa jaˈa
mjøøˈxytiøjc-hajxiän. Jadähooc nøcxy piädsøm̱y. Cab jaduhṉ jiiby tiehm̱
tiägøˈøy maa jaˈa mjuøhñdyhajxiän —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.
Jaduhṉ hädaaduhṉ miädiaˈagytiägøˈøy coo ni mädyii jøøˈxy pøcy quiaˈa
hamajtscä. 20 Mänitä Jesús miänáaṉgumbä:
—Pero jaˈa haxøøgwiinmahñdy, jeˈeds hajxy mäbøjnäbä xyajcädiéeyäp.
21-22 Coo jaˈa jäyaˈay haxøøgwiinmahñdy hajxy jiaanc̆h tehm̱ miøødä,
paady hajxy haxøøgjaty jiaanc̆h tehm̱ jiatcøˈøy; paady hajxy miämeec̆h,
paady hajxy ñiyaghoˈogyii, paadiä jäyaˈadioˈoxiøjc hajxy miøødtsänaˈay,

paadiä jäyaˈajieˈe hajxy yhadsocy, paady hajxy miäwiinhøøñ, paady
hajxy ñiñähojyii, paady hajxy jiaanc̈h tehm̱ yajcumayaˈañ, paady hajxy
quiaˈa näˈägädä wiinmahñmech. Coo hajxy nax̱y miuˈugyii, paadiä had-
sojwiinmahñdy hajxy miøødä. 23 Jaduhṉds jeˈe, jaanc̈h tehm̱ miadiuˈu
jaˈa haxøøgwiinmahñdy jii. Jeˈeds hajxy jaduhṉ mäbøcy xyajcädiehby.

Mänitä Jesús miädiaacpädøøñä.

24 Coo jaˈa Jesús jim̱ chohṉ̃, mänit jim̱ ñøcxy maa jaˈa naax̱ jaduhṉ
xiøhatiän Tiro møød Sidón. Mänitä tøjc tuˈug piaaty maa hänajty miejt-
staˈagaˈañän. Hameeˈch jim̱ jia hidaaṉ̃. Pero miädoow̱ jaˈa cuˈughajxy
jaduhṉ coo jaˈa Jesús hänajty jim̱ tøø miech. 25-26 Jim̱ä tajjäyaˈay hänajty
tuˈug chänaˈay. Hagriego hänajty miädiaˈagy. Caˈa hänajty jeˈe jiudíosä.
Jim̱ä yhuung hänajty tuˈug, toˈoxiänaˈc. Tøø jaˈa toˈoxiänaˈc hänajty
piaˈambety. Møjcuˈu hänajty tøø yajtägøˈøyii. Coo jaˈa quix̱iä tiaj jaduhṉ
miädoyhajty coo jaˈa Jesús hänajty jim̱ tøø miech, mänitä Jesús hoy wyi-
injijcädaˈagyii. Mänitä Jesús miänuuˈxtaacä coo jaˈa toˈoxiänaˈc nøcxy
yajpaˈamnájxäxä. 27 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Cab jaduhṉ yhahixøˈøy cooc̈hä huc-huung tsajcaagy nmóˈowät, jaˈa
pigänaˈc-hajxy hijty quiayaam̱biä.

Coo jaˈa Jesús jaduhṉ miänaaṉ̃, jaˈa judíoshajxy jaduhṉ yajmäbaatä
nebiä pigänaˈcän. Jaˈa caˈa judíoshajxy jaduhṉ yajmäbaatä nebiä hucän.
28 Mänitä tajjäyaˈay yhadsooyy:

—Wiindsøṉ, tøyhajt jaduhṉ. Pero jiibiä huc-huunghajxy piaˈpiy
piaˈcoṉ̃ meexäpaˈc tijaty jaˈa pigänaˈc-hajxy yajwiingaˈawøøby.

29 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Coo jaduhṉ tøø mmänaˈañ, cähxøˈp jaduhṉ cooc̈h nmädiaˈagy
xmiäbøjcä. Tøø jaˈa mhuungä møjcuˈu ñähwáatsänä. Nøcxnä jootcujc maa
jaˈa mdøjcän.

30 Mänitä tajjäyaˈay wyiimbijty. Coo jim̱ miejch maa jaˈa tiøjcän, tøø
jaˈa yhuungä møjcuˈu hänajty jiaanc̈h nähwáatsänä. Jim̱ä yhuung hänajty
quioˈnaˈay maabejtcøxp hoy weenän.

31 Mänitä Jesús jim̱ wyiimbijtägajch maa jaˈa naax̱ xiøhatiän Tiro. Mänit
jim̱ ñaxøøyy maa jaˈa cajpt hänajty xiøhatiän Sidón. Mänit jim̱ ñøcxøøyy
maa jaˈa naax̱ hänajty xiøhatiän Decápolis. Mänit jim̱ miedsøøyy maa
jaˈa mejy hänajty xiøhatiän Galilea. 32 Mänitä mähdiøjc tuˈug yajmejtsä
maa jaˈa Jesús jaˈa wyiinduumän. Cabä mähdiøjcä mädiaˈagy hänajty hoy
yhabädsøm̱y, møød hänajty quiuhnatä. Mänitä Jesús miänuuˈxtaacä coo
jaˈa quiøˈø yajnähgábät maa jaˈa mähdiøjc cuhnatpän. Jaˈa mähdiøjcä
jiamiøødhajxy jaduhṉ mänaaṉ. 33 Mänitä Jesús jaˈa mähdiøjc jäguem̱juøøby
miødhajty nidiuhm̱. Mänitä Jesús jaˈa mähdiøjcä tiaatsc piadsihw̱ä.
Mänitä Jesús jaˈa quiøˈøwahx̱c chujyñähboˈty. Mänitä mähdiøjc tiaatsc chu-
jyhaboˈodøøyyäxä. 34 Mänitä Jesús chajheeˈpy. Mänit miänaaṉ̃: “Efata.”
Jaduhṉ hädaa miädiaˈagytiägøˈøy: “Hawaˈads.”

35 Tuuṉä jaˈa Jesús jaduhṉ ñäˈä mänaaṉ̃, mänitiä mähdiøjc quiapxøˈcy
miädoow̱øˈcy. Jaanc̈h tehm̱ yhoy jaduhṉ miädiaacnä. 36 Mänitä Jesús
miänaaṉ̃ coo hajxy quiaˈa mädiáˈagät coo jaˈa mähdiøjc jaduhṉ tøø
yhoyøˈøy. Pero cab hajxy jaduhṉ jioodhajty. Mänitiä hajxy jaduhṉ hoy
yhamädiaagøˈøy. Hoyyä Jesús mayhooc jia hanehm̱y coo hajxy quiaˈa
hamädiaagǿˈøwät, maas hanax̱iä jaˈa mähdiøjc hajxy yhamädiaagøøyy.
Cabä Jesús miädiaˈagy jaduhṉ ñäˈä yajtúuṉäxä. 37 Jiaanc̈h tehm̱
yagjuøøbiä cuˈughajxy hänajty jaduhṉ. Mänit hajxy tiägøøyy mänaam̱bä:

“Jaanč̌h tehm̱ miøjmayhajt jaduhṉ tiuum̱by coo ja'a cuhnatpä yajmädoow̱ø'øgy, møød coo ja'a huumbä yajcapxø'øgy.”

8

1 Cujaboom cumaax̱c, mänitä jäya'ayhajxy nämay yhamugóøguiumbä
maa ja'a Jesús hänajtiän. Ja yähó'cäp hajxy hänajty, cabä caayyøøc hajxy
hänajty ñä'ägädä møødä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc yaax̱mujcy, ja'a
hajxy hänajty nämajmetspä. Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
2 —Nnäxúu'chpøch hädaa jäya'ayhajxy. Tägøøgxóøjøch hajxy tøø xpi-
awädijnä. Tøø ja'a quiay tøø ja'a yhu'ugyhajxy quiøjxnä. Tii hajxy jaduhṉ
ñä'ä jaac cáyäp. 3 Cooč̌h hajxy jaguiay nguejxwiimbídät, wehṉdä hajxy
jim̱ tiu'uyuugädáw̱ät. Hix̱, näje'e hajxy jäguem̱ tøø chohṉda'agy.
4 Mänitä Jesús yhadsoow̱ä ja'a jiamiøødtøjc:
—Tii hädaa jäya'ay hajxy häyaa nnä'ä yajcáayyämb. Cabä cajpt yaa.
Maa tsajcaagy hajxy häyaa nnä'ä páatämät —nøm̱ä Jesús jiamiøødhajxy
miänaaṉ̃.
5 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc miäyajtøøyy:
—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.
—Juxtujc —nøm̱ hajxy yhadsooyy.
6 Mänitä Jesús miänaaṉ̃ coo ja'a majiäya'ayhajxy yhøxtá'agät naax̱wiin.
Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy quiooṉdsooyy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy.
Mänitä tsajcaagy tiägøøyy haguidøøbiä. Mänitä jiamiøødtøjc miooyy.
Mänitä majiäya'ayhajxy miooyyä. Coo ja'a Jesús ja'a tsajcaagy hänajty
yhaguidø'øy, yajwa'añguiojpy hänajty tehṉgajnä. 7 Jim̱ä hacxhuung ha-
jxy hänajty miøødäbä mejtstägøøg. Mänitä Jesús quiunuu'xy. Mänit
miänaaṉ̃ coo ja'a majiäya'ayhajxy mio'owøøjät. Jaduhṉ je'e may ya-
jwa'añguiojpä. 8 Mänitä jäya'ayhajxy tiägøøyy caabiä. Høxtä cuux̱ä
hajxy hoyhoy. Høxtä jiaac piwø'c hajxy juxtujcach, ja'a hänajty tøø
quiunáx̱iäbä. 9 Nämädaax̱mil jäya'ayhajxy jaduhṉ quiaayy yhuucy.
Mänitä Jesús miänaaṉ̃ coo hajxy wyiimbíjnät. 10 Mänitä Jesúshajxy
jadähooc biarcopéjcumbä møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy jim̱ ñøcxy maa
ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Dalmanuta.
11 Mänitä Jesús ja'a fariseos näje'e ñämejtsä. Mänitä fariseos ja'a Jesús
ja'a Diosmädia'agy hajxy miøødyajtsibøøyy. Mänitä Jesús jia nämaayyä:
—Huuc yajcähxø'øgä hijxtahṉd hoy-yagjuóøñäbä ja'a tsajpootypä.
Jaduhṉ højtsä tøyhajt nmøødhádät coo miič̌hä Diosmäjaa mjaanč̌h møødä
—nøm̱ä fariseoshajxy miänaaṉ̃.
12 Mänitä Jesús jiootmaxiejy. Jootmadiägøøyy jaduhṉ. Mänit miänaaṉ̃:
—Tii ja'a Diosmäjaa hajxy coo mwi'i yhixa'añ. Tøyhajt mijts
nnämá'awät coo hajxy mga'a hixa'añ —nøm̱ä fariseoshajxy ñämaayyä.
13 Mänitä Jesúshajxy wyiimbijnä møødä jiamiøødtøjc. Mänit hajxy
tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Mejyhawiimb hajxy hänajty
ñøcxa'añ.
14-15 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:
—Mnigwieendähadóøjäp hajxy. Ca'a ja'a Herodes chajcaagychooy
hajxy mmäwädijtä, ni ja'a fariseos jie'ehajxy.
Mänitä Jesús jiamiøødhajxy yhijxy coo ja'a tsajcaagy hajxy hänajty
tøø quia'a jaac juy. Jagooyyä tsajcaagy hajxy hänajty tu'uquiä miøødä
barcojooty. 16 Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Paady hajxy jaduhn̲ xñämáayyäm, coo tsajcaagy hajxy tøø njahdiägóoyyäm.
17 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ yhamädoonajxy waam̲batiä jiamiøødhajxy
hänajty ñiñämaˈayii, mänit hajxy ñämaayyä:
—Nej, jaduhn̲ hajxy mwiinjuø'øyä cooc̆hä tsajcaagy tøø nmädiaˈaguiä,
ja'a hajxy tøø mjahdiägóyyäbä. Cab hajxy tøø mnä'ägädä wiinjuø'øy
tijátyhøch tøø nmädiaˈagy. Mjaanc̆h tehm̲ quiuhxex̲ mijts jaduhn̲.
18 Xiidsä mwiin hajxy mja møødä, cab hajxy tii mhijxmähmø'øy. Xi-
idsä mmädohnd hajxy mja møødä, cab hajxy tii mmädoomähmø'øy.
19 Mänáajøc̆hä nämägoox̲milpä jäyaˈay nyajcayyän ja'a mägoox̲tsajcaagy,
naac cachä caadiuc hajxy mbiwø'cy.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Majmetsc.
20 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:
—Jaanä mänáajøc̆hä nämädaax̲milpä jäyaˈay nyajcayyän ja'a juxtujtsaj-
caagy, naag cach hajxy mbiwø'pä.
Mänit hajxy yhadsóogumbä:
—Juxtujc.
21 Mänit hajxy ñämáayyägumbä:
—Caj mijts tøø mnä'ägä wiinjuø'øy tijátyhøch tøø nmädiaˈagy —nøm̲ä
Jesús miänaañ̲.
22 Mänitä Jesúshajxy jim̲ miejtstägajch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän
Betsaida. Mänitä wiinds tu'ug wyitsmejtsä maa ja'a Jesúsän. Mänitä Jesús
miänuuˈxtaacä coo ja'a wiinds ween ñähdoñii, ween jaduhn̲ yhijxø'øgy.
23 Mänitä Jesús ja'a wiinds wyijtstsooyy. Mänitä wiinds cajptpaˈa quipxy
miødhajtä. Mänitä wiinds wyiingutsujøøyyä. Mänit wyiingum̲o'xøøyyä.
Mänit miäyajtøøw̲ä pø tøø hänajty yhijxø'øgy. 24 Mänit tiägøøyy hijxø'pä
weenjaty. Mänit miänaañ̲:
—Tøøc̆h weenjaty nhijxø'øgy. Cábøc̆hä jäyaˈay hoy nhøxcabaˈañ. Nna-
juóøbiøch jaduhn̲ coo jiäyaˈayä, pero jadúhn̲høch nhix̲y nebiä quepy-
chaajän.
25 Mänitä Jesús ja'a wiinds jadähooc wyiingumoˈxøøguiumbä. Mänitä
wiinds hoy tiägøøñä hijxpä. Hotyiijä hänajty jäguem̲jaty yhijxnä.
26 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tuˈudaˈaquiä mnócxät maa ja'a mdøjcän. Ca'a cajptooty mguyo'oy
mgubøgø'øy —nøm̲ä craa ñämaayyä, ja'a hänajty tøø yhijxó'øguiäbä.
27 Mänitä Jesúshajxy jim̲ tiuˈubøjcy møødä jiamiødtøjc. Jim̲ hajxy
hänajty ñøcxaˈañ maa ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän Cesarea de Filipo.
Cajpt-cajpt hajxy hänajty wiäditaˈañ. Tu'haamnøcxpä, jim̲ä Jesús ja'a
jiamiødtøjc miäyajtøøyy:
—Høøc̆h, pón̲høc̆hä cuˈugädaˈa xtyijp.
28 Mänitä Jesús yhadsoow̲ä:
—Näjeˈe hajxy miänaˈañ cooc tyijy miic̆h mJuan mäyajnäbejpä. Näjeˈe
hajxy miänaam̲bä cooc tyijy miic̆h mhElíasä. Näjeˈe hajxy jiaac mänaam̲bä
cooc tyijy miic̆h mDiosquex̲iä, cooc tyijy miic̆hä Diosmädiaˈagy jecy
myajwaˈxy.
29 Mänitä Jesús yajtøøgumbä:
—Míjtsäts, pón̲høch mijtshajxy jaduhn̲ xtyijp.
Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Jueˈe miic̆h, Cristo. Dios miic̆h tøø xwyiingue x̲y.

30 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy coo ja'a Jesús hajxy quia'a
mädiá'agät pøn̲ hänajty je'e.
31 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc tiägøøyy yajwiingapxøøbiä:
—Høøčh, Diosqué x̲yhøch høøčh. Madiú'ujøčhä tsaačhpä nøcxy
nhabaada'añ. Xmiähan̲hadáam̲bøčhä jäya'ayhajxy, ja'a hajxy jiiby
wiindsøn̲hajpä maa ja'a tsajtøjcän, møødä teedywiindsøn̲hajxy, møødä
häna'c-hajxy jiiby Diosmädia'agy-yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän.
Mäníthøch hajxy jaduhn̲ xjia yajyagho'oga'añii. Pero cooč h hajxy hänajty
tøø xyajyagho'ogyii, cudägøøgxøøyyä, mäníthøch njujypiøjtägatsa'añ.
32 Howyiinjuøøñä ja'a Jesús jaduhn̲ miädiaacy. Mänitä Pedro ja'a Jesús
hawiingtuum wioonøcxy. Mänitä Pedro miänaañ̲:
—Wiindsøn̲, ca'ads jaduhn̲ mwi'i miäna'añ. Caj miičh nej mjada'añ
mhabeta'añ —nøm̲ä Jesús ñämaayyä.
33 Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä jiamiøødtøjc wyiinhee'ppejty.
Mänitä Pedro yhojjä:
—Møjcu'u, jua'ads yaa maačh nwiinduumän. Jaduhn̲ miičh
mwiinmahñdyhaty nebiä jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhajpän. Caj miičh
jaduhn̲ mwiinmahñdyhaty nebiä Dios wyiinmahñdyhatiän —nøm̲ä Jesús
miänaañ̲.
34 Mänitä Jesús ja'a cu'ug miøjyaax̲y møødä jiamiøødtøjc. Mänitä Jesús
miänaañ̲:
—Øn̲ jioot tsojp cooč h xjiamiøødhádät, weenä yhamdsoo cuhdujt
hajxy ñajtshixø'øy, weenä jioot hajxy piäda'agy coo hajxy chaačhpøjpät
nébiøch ndsaačhpøga'añän. Wéenhøčhä nmädia'agy hajxy tehn̲gajnä
xmiäbøjcä. 35 Øn̲ä jioot ja pädaacp coo hajxy hoy jiugyhádät, cab hajxy
cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Pero øn̲ä jioot pädaacp
coo hajxy yhó'ogät ja'a høøčhcøxpä møødä Diosmädia'agyquiøxpä,
je'edshajxy homiänaajä jugyhadaam̲b nebiä Dios jiugyhatiän. 36 Coo
hajxy hodiuum mga'a mähmó'øwät coo hajxy hänajty tøø mho'ogy,
cab hajxy jaduhn̲ mniyaghoyø'øwóøjät, hoy hajxy hänajty yaa tøø mja
mäyøøhaty hädaa yaabä naax̲wiin. 37 Ni tii yaa quia'a nä'ägädä tsoobaady
hädaa yaabä naax̲wiin nebiä mjugyhajthajxy choobaada'añän, coo
hajxy homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän. 38 Pøn̲høch
xmiädsähdiuum̲b møødhøčhä nmädia'agyquiøxpä maa hädaa jäya'ay
wyiinduumhajxiän, hädaa pojmøødpä cädieemiøødpähajxy, hädaahajxy
ca'a Diosmädia'agymiäbøjpä, cooč h yaa ngädaactägátsät hädaa
yaabä naax̲wiin, mänítøch hajxy jadähooc nmädsähdiuun̲dägatsa'añ,
pønjátyhøch hänajty yaa tøø xmiädsähdiuñ̲. Diosqué x̲yhøch høøčh.
Diosmøcmäjaamøødhøch hänajty yaa ngäda'aga'añ, näguipxy møødä
Diosmoonsähajxy, ja'a hajxy jim̲ hijpä Dioswiinduum —nøm̲ä Jesús
miänaañ̲.

9

1 Mänitä Jesús miänáaan̲gumbä:
—Chaads mijts tøyhajt ndehm̲ ñämá'awät, mijts xii tänaabiä, näje'e
hajxy hänajty mga'a ho'ogyñä coo hänajty quiähxø'øga'añ coo ja'a Dios
hänajty yhane'ema'añ ja'a miøcmäjaahaam.
2 Cudädujxøø, mänitä Jesús ja'a Pedro wioonøcxy maa ja'a tun̲ jaančh
tehm̲ quiøxpän, näguipxy møødä Santiago møødä Juan. Nämädaax̲yä
hajxy hänajty jim̲. Mänitä Jesús wyiin jiøjp wiing jiajty maa ja'a Pedro

wyiinduumhajxiän. 3 Høxtä haamb høxtä tsämaambä Jesús hänajty møødä
wyit møødä tiucxy. Jaanch tehm pioobä wyit hänajty nägø'ø nädecypiä.
4 Mänitä Elíashajxy jim ñäguehxtøø'xy møødä Moisés. Jimä Jesús ha-
jxy hänajty wyi'i miøødmädia'agy. Nägoojä Pedrohajxy hänajty ñä'ä hi-
jxcäda'agy ñä'ä hee'pcäda'agy. 5-6 Jaanch tehm chähgøøbiä Pedrohajxy
hänajty. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy waamb hajxy jaduhn ñä'ä mäná'anät.
Mänitä Pedro nä'ä nägoobä miänaañ:

—Wiindsøn, hoyøøyy jaduhn coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Nhuuc
hädiuñ højts tøjquemyhuung tägøøg maa mijtshajxy häyaa cødu'ug
myaghäña'awó'øwät, møød miich, møødä Moisés, møødä Elías —nømä
Jesús ñämaayyä.

7 Tuunä ja'a Pedro jaduhn ñä'ä mänaañ, mänit hajxy ñäma'anähbejty.
Mänitä Dios jiiby quiapxy näma'ajooty: "Høøch nHuung hädaa. Njaanch
tehm chójpiøch hädaa. Mäbøjcä miädia'agy hajxy." 8 Coo ja'a näma'a
chajpejty, tøø ja'a Moiséshajxy hänajty yhadägoyyø'øy møødä Elías. Coo
ja'a Pedrohajxy jia hijxwädijty, cabä Moisés hajxy yhijxnä ni ja'a Elías;
jagooyyä ja'a Jesús hajxy jiaag hijxy nidiuhm.

9 Jimä Jesúshajxy hänajty wyiinmänacy tunnähgøxp møødä jiamiød
nädägøøgpä, mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy pøn mnä'ägädä hawaanä tijaty hajxy yaa tøø mhixy tøø
mmädoy høxtä cóonøch hänajty tøø njujypiøjtägach cooch hänajty tøø
nho'ogy. Diosquéxyhøch høøch —nømä Pedrohajxy ñämaayyä.

10 Coo ja'a Pedrohajxy jaduhn ñämaayyä, paadiä mädia'agy hajxy
jaduhn miäbøjcy. Jioodhajt hajxy jaduhn nebiaty hajxy hänajty tøø
yhixy tøø miädoy. Hamiñ haxøpy hajxy hänajty jia ñimiäyajtøyii waambä
Jesús hänajty jaduhn jia mäna'ana'añ coo jaduhn miänaañ cooc hänajty
jiujypiøjtägatsa'añ. 11 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Ja'a häna'c hajxy jiiby yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän, jaduhn
hajxy miäna'añ coogä Elías tsipcøxp jawyiin quiädá'agät. Mänítägä Cristo
høxhaam jiaac tehm quiäda'aga'añ. Tii hajxy jaduhn coo miäna'añ. Nej,
tøyhajt jaduhnä.

12-13 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhnä Diosmädia'agy jiaanch mäna'añ coogä Elías jawyiin
quiäda'aga'añ. Tøyhajt jaduhn. Mänítägä cøxiä wiinä yagjema'añ
yajtägatsa'añ. Tøø ja'a Elías jia cäda'agy. Pero tøø jaduhn jiaanch tehm
chaachtiuñii nebiatiä jäya'ay jioothajxy chocy. Tøjiajt jaduhn nebiä
Diosquexyhajxy jecy quiujahyyän. Nej, mnajuøøby hajxy jaduhnä
waambátyhøchä Diosmädia'agy xmiädiaacpä, høøch ja'a Diosquexypä,
coochä jäya'ayhajxy xchaachtiunaambä, møød cooch hajxy xquia'a jaac
hixaannä.

14 Coo ja'a Jesúshajxy jiiby quiädaacy maa ja'a jiamiødhajxy hänajty tøø
miähmø'øyän, ja'a hajxy hänajty jiiby nädaaxtujpä, mänitä Jesús yhijxy
coo ja'a jiamiødhajxy hänajty piquiä tøø piäda'agyii ja'a majiäya'ay. Jimä
häna'c hajxy hänajty miødniyhojyii, ja'a häna'c-hajxy jim yajnähixøøbiä
maa ja'a tsajtøjcän. 15 Nägoo ja'a cu'ugä Jesús hajxy jiøjcuhixøøyy, mänit
hajxy jiaanch tehm xioondaacy. Mänitä Jesús jiøjcubäyø'øgøøyyä. Mänit
yajpoo'xä. 16 Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii hajxy mwi'i yajniguiuhojóøyyäp.

17 Mänit tu'jäya'ay yhadsooyy:

—Wiindsǿn̲, chaačhä nhuung tøø nja møødmech. Møjcu'u jaduhn̲ miøød. Ja'a møjcu'u wi'i yaghuhm̲b. 18 Naxy̲ jaduhn̲ yajcädayyii. Mänit tiägø'øy hahoo'pä. Mänitä tiøøts tiägø'øy yajcädajpä. Mänit møc-häwøønä jiaty. Tøøčhä mjamiøødtøjc nja mänuu'xta'agy cooč̌h nhuung hajxy cu xyajpa'amnähwaatsä. Pero cab hajxy tøø miäjäda'agy —nøm̲ä Jesús ñämaayyä.

19 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—¡Ja'a! Cábøch mijtsä nmädia'agy xñä'ä mäbøjcä cooč̌h nDiosquexi̲ä. Tøøč̌h mijts jejcy nja møødwädity, y cahnä hajxy tii mnä'ägädä habøcyñä. Jaanč̌h tehm̲ yhanaxi̲ä mijts jaduhn̲ mguhxexi̲ä. Nébiøch mijts nnä'ä túnät. Hoorä, witsmin̲xä ja'a pa'amjäya'ay yaa —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

20 Mänitä Jesús miädia'agy quiudiúun̲äxä. Coo ja'a Jesús yhijxä ja'a møjcu'u, mänitä mähdiøjcä pia'am tiehm̲ ñämejtsä. Mänitä mähdiøjc quiädaayy naaxwiin. Mänit piayajch piadøø'py. Mänit tiägøøyy hahoo'pä. 21 Mänitä craa tieedy miäyajtǿøw̲äxä:

—Mänaa hädaa mhuung tøø pia'ambety.

Ja'a Jesús jaduhn̲ yajtøøw̲.

—Muutsnä hänajyñä —nøm̲ä craa tieedy yhadsooyy.

22 Mänitä tieedy miänáaan̲gumbä:

—Náxyhøch hädaa nhuung jiøøngädaw̲ jiøømbøgø'øy coo pia'am jaduhn̲ naxy̲ ñähbaadyii. Naxy̲ ñøøgädaw̲ ñøøbøgøøbiä. Ja weenjaty jaduhn̲ quiaa yagho'ogyii. Tun̲ä mayhajt. Pø jii miič̌h møcmäjaa mmøødä, højts näxúu'tsäc, højts puhbéjtäc —nøm̲ä Jesús ñämaayyä.

23 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Nej, jadúhn̲høch miič̌h xmiøyajtøyyä pø nmǿødhøch møcmäjaajä. Øøn̲ jaduhn̲ mäbøjp, hotyiijä jaduhn̲ yhoyø'øwáan̲äxä.

24 Mänitä pa'amjäya'ay tieedy yaaxy̲:

—Nmäbójpiøch. Høøč̌h puhbéjtäc, jadúhn̲høch maas hoy njaac mäbǿgät.

25 Jim̲ä jäya'ayhajxy hänajty may wyi'i miamiucy. Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay jaduhn̲ yhijxy, mänitä Jesús ja'a møjcu'u ñämaayy:

—Høøč̌h miič̌h nhanehm̲by coo hädaa craa mhøxmájtsnät. Cab jaduhn̲ mänaa mnämejtstägájtsnät. Naxy̲ miič̌h hädaa mähdiøjc myaghuumy myajnaty —nøm̲ä møjcu'u yhojjä.

26 Mänitä mähdiøjc møc yajtsaačhyaaxi̲ä. Mänit jiäwijpø'cy xiäyaayyø'cy. Mänit ñähwaatsä quiuhwaatsä. Nebiä ho'ogypiän jiajty. Coo jaduhn̲ yhijxä, mänitä jäya'ayhajxy may miänaañ̲ cooc tyijy hänajty tøø yho'ogy. 27 Mänitä Jesús ja'a craa wyidsø'cy. Mänitä craa hoy tiänaayyø'nø.

28 Mänitä Jesúshajxy tiøjtägøøyy møødä jiamiøødtøjc. Mänitä Jesús hamee'ch miäyajtøøw̲ä ja'a jiamiøød:

—Tii højts jaduhn̲ coo tøø nga'a mäjädaacpä.

29 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios hajxy mjaanč̌h tehm̲ miänuu'xtá'agät, mänit yø'øduhm̲bä pa'am hajxy hoy myajnáxät. Pero pø caj, cab hajxy myajnáxät.

30 Coo ja'a Jesúshajxy jim̲ chohñ̲, mänit hajxy ñøcxy Galilea. Cabä Jesús hänajty yajnajuø'øwa'añii maa hänajty nøcxy wiädita'añ. 31 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc tiägøøyy yajwiingapxøøbiä:

—Høøč̌h ja'a Diosquexypä, nøcxáam̲bøch nniñähduga'añii cooč̌hä jäya'ayhajxy xyaghó'ogät. Y cooč̌h hänajty tøø nho'ogy, cumáaxc-høch hänajty njujypiøjtägatsa'añ —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

32 Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñä'ägädä wiinjuøøyy waam̲batiä Jesús
hänajty tøø miädia'agy. Cab hajxy hänajty jia nä'ä wi'i miäyajtøwaam̲bä.
Hix̲, tsähgøøby hajxy hänajty.
33 Mänit hajxy jim̲ miejch Capernaum maa hajxy hänajty chäna'ayän.
Coo hajxy hänajty tøø tiøjtägø'øy, mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc
miäyajtøøyy:
—Tii hajxy hijty mwi'i yajcapxiøøby jim̲ tu'haam-miim̲bä.
34 Pero cab hajxy waam̲b ñä'ägädä hadsooyy. Hix̲, jue'e hajxy
hänajty tøø yajtsibø'øy tu'haam-miim̲bä, pøn̲ä cuhdujt hänajty maas møc
møød. Tsähdiuum̲b hajxy hänajty, paady hajxy quia'a nä'ägädä hadsooyy.
35 Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy, Mänitä jiamiøødtøjc ñämaayy, ja'a hajxy
hänajty nämajmetspä:
—Yam̲ hajxy weeñ̲tiä huuc møjwa'ag. Pøn̲ jaduhn̲ pøc-juøøby coo
møjcuhdujt miøødhádät, cabä cuhdujt jaduhn̲ ñä'ägädä møødhada'añ.
Moonsä jaduhn̲ ñä'ägä tunaam̲by.
36 Mänitä Jesús pigäna'c-huung tu'ug miøjyaax̲y. Mänit piädaacy cujc
maa ja'a jiamiøødhajxy hänajtiän. Mänit chehn̲ø'cy. Mänitä jiamiøødtøjc
ñämaayy:
37 —Pøn̲ hädaa pigäna'c hädaaduhm̲bä tsojp ja'a høøčhcøxpä, jaduhn̲
mäwíinhøch xchojpä. Jaanä jadúhn̲høčhä nDeedy hajxy xchójcäbä
—nøm̲ä Jesús miänaañ̲.
38 Mänitä Juan ja'a Jesús ñämaayy:
—Wiindsøn̲, tøø højts jäya'ay tu'ug nbaady. Jim̲ä pa'amjäya'ay
hänajty yajpa'amnax̲y, ja'a hajxy møjcu'umøødpä. Miičhä mxøø hänajty
xquiapxpáatäp. Mänit højts nnämaayy coo quia'a yajpa'amnájxnät. Paady
højts jaduhn̲ nnämaayy, coo højts näguipxy xquia'a møødwädíjtäm.
39 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Cábäts hajxy waam̲b cu mnämaayy. Pøn̲høčhä nxøø xquiapxpáatäp
coo ja'a hoy-yagjuøøñäbä hänajty yajcähxø'øgy, cábøch jaduhn̲ xchoj
mägapxtägoyya'añ. 40 Pøn̲ højts jaduhn̲ xquia'a mädsiphájtäm, je'eds hajxy
jaduhn̲ xmiägu'ughájtäm. 41 Coo mijts pøn̲ xyajnøøhú'ugät je'eguiøxpä
cooč̌h mijts xpiawädity, høøčh ja'a Cristo, jim̲ä hoyhajtä weenhajt pi-
aada'añ Dioswiinduum.
42 'Pønjátyhøčhä nmädia'agy xmiäbójcäp, hoy hajxy quia'a jagä
høxpøquiä, coo hajxy jiøjcapxø'øwøøjät, ja'a häna'c-hajxy jaduhn̲
mäjøjcapxøøbiä, mejor paandsaa hajxy häxøpy tøø yajyo'xodsø'øyii,
jaduhn̲ds hajxy häxøpy tøø miejjiäwipø'øyii. 43-44 Pø jim̲ä mgø'ø hänajty
xyajcädieey, maas hoy jaduhn̲ coo mnä'ägädä høxpúxät, jaduhn̲ tehn̲gajnä
xquia'a yajcädiéhñät. Jadúhn̲äts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios
jiugyhatiän, hoyyä mgø'ø hänajty metsc mga'a jagä møødä. Hix̲, coo
tehn̲gajnä mjaac cädiéeyät, jiiby mhädá'agät haxøøgtuum maa ja'a
jøøn mänaa quia'a nä'ägädä pi'iičhän, hoyyä mgø'ø hänajty jia ca'xiä.
45-46 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, pø jim̲ä mdecy hänajty xyajcädieey, maas hoy
jaduhn̲ coo mnä'ägädä høxpúxät, jaduhn̲ tehn̲gajnä xquia'a yajcädiéhñät.
Jadúhn̲äts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä mdecy
hänajty metsc mga'a jagä møødä. Hix̲, coo tehn̲gajnä mjaac cädiéeyät,
jiiby mhädá'agät haxøøgtuum, hoyyä mdecy hänajty jia ca'xiä. 47 Jaanä
jaduhn̲duhm̲bä, pø jim̲ä mwiin hänajty xyajcädieey, maas hoy jaduhn̲
coo mnä'ägädä yajpädsøm̲ät, jaduhn̲ tehn̲gajnä xquia'a yajcädiéhñät.
Jadúhn̲äts homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä mwiin

hänajty metsc mga'a jagä møødä. Hix̱, coo tehn̲gajnä mjaac cädiéeyät, jiiby mhädá'agät haxøøgtuum, hoyyä mwiin hänajty jia ca'xiä. 48 Jiiby haxøøgtuum, cabä tøønghajxy jiiby mänaa ñä'ägä ho'ogy, møød cabä jøøn jiiby mänaa ñä'ägä pi'tspä.

49 'Pøn̲ jiiby hijp haxøøgtuum, cab hajxy jaduhn̲ jiiby mänaa quiøx̱y toya'añ. Jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä tsu'uc̈h caanø'øybän, cabä jøøn jaduhn̲ jiiby mänaa pyi'ic̈h. 50 Ja'a caan, tuun̲gpaatp je'e. Pero coo ja'a tiaamdspä quiǿxät, cab jaduhn̲ mänaa tiuun̲gpáatnät. Jaduhn̲ mäwíinäts mijtspä, hoy yajxón̲ hajxy mnimiøødhidǿøjät. Cab hajxy jaduhn̲ mänaa myajniguiudsip myajniguiuma'adø'øwǿøjät.

10

1 Mänitä Jesús jim̲ chóhn̲gumbä Capernaum. Mänit ñøcxy Judea-naaxooty, ja'a xøøbädsøm̲yhaampiä, jim̲ Jordán-møjnøøhawiimb. Mänitä jäya'ay may ñäméjtsägumbä. Mänitä Jesús tiägǿøguiumbä yajnähixøøbiä, neby hänajty nax̱y yajnähixø'øyhatiän. 2 Mänitä fariseodøjc-hajxy näje'e miejch. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, miim̲bä cuhdujt jaduhn̲ä coo jäya'ayhajxy ñiyhøxmadsǿøjädä.

Paadiä Jesús jaduhn̲ miäyajtøøw̲ä, hijxmadsáan̲äp hänajty jaduhn̲ waam̲b hänajty yhadsowa'añ. 3 Mänitä Jesús yajtøødägajch:

—Nej, jaduhn̲ä Moisés jecy quiujahyyä coo hajxy mniyhøxmadsǿøjädä.

4 Mänitä fariseoshajxy yhadsooyy:

—Jaduhn̲ä Moisés jecy quiujahy coogä cuhdujt jaduhn̲ myiñ coo jäya'ayhajxy ñiyhøxmadsǿøjät.

5 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:

—Coo mijts mjaanc̈h tehm̲ quiuhxex̱ä, paadiä Moisés ja'a cuhdujt jaduhn̲ jecy yejcy coo mdo'oxiøjc hajxy mhøxmádsät. 6 Mänaa ja'a naax̱wiimbä jecy yhawijy tiøø'xta'aguiän, mänitä Dios jäya'ay metsc quiunuu'xy ya'adio'oxy. 7-8 Coo ja'a Dios ja'a jäya'ay jaduhn̲ jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy, paadiä ya'adiøjc jaduhn̲ tio'oxiøjwiingpǿgät. Jaduhn̲ hajxy jaduhn̲ yhíjnät nebiä tu'que'expän. Hawiingøøby hajxy jaduhn̲. Cab hajxy wioow̲híjtänä ja'a tiaj ja'a tiéediäm. 9 Pønjatiä Dios jaduhn̲ tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimiøødtsäna'awøød nämetsc, cab hajxy jaduhn̲ ñiyhøxmadsǿøjät —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

10 Mänitä Jesúshajxy tiøjtägøøyy møødä jiamiøødtøjc. Mänitä Jesús jadähooc miäyajtøøw̲ä ja'a jiamiøød waam̲batiä Jesús ja'a fariseodøjc hänajty tøø miøødmädia'agy. 11 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pøn̲ä tio'oxiøjc høxmajtsp, y mänitä wiingto'oxiøjc wyiingpøcy, miägädiehbiä tio'oxiøjc jaduhn̲. Haxøøg jaduhn̲ jiatcø'øy. 12 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, coo ja'a to'oxiøjc ñihyhap yhøxmádsät, y coo wiingya'adiøjc wyiingpǿgät, jaduhn̲ä ñihyhap miägädiehbiä. Jaanä haxøøg je'eduhn̲ jiatcøøbiä —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

13 Mänitä Jesús pigäna'c mejtstägøøg yajnämejtsä, coo hajxy ween quiunuu'xyii. Coo ja'a Jesús jiamiøød hajxy jaduhn̲ yhijxy cooc tyijy ja'a Jesús hänajty yhadsiba'añii, mänitä pigäna'cä tiajhajxy yhadújcäxä coo ja'a Jesús hajxy jaduhn̲ quia'a nänǿcxät. 14 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ yhijxy coo ja'a pigäna'c-hajxy hänajty wyi'i yhadugyii, mänitä Jesús ja'a jiamiøød yhojy:

—Ca'a yø'ø pigäna'c hajxy mwi'i yhaducy. Wéenhøch hajxy jaduhn̲ xñämiñ̲. Coo mijtsä Diosmädia'agy jaduhn̲ mmäbǿgät neby hädaa

pigänaˈc-hajxy miäbøquiän, mänit mijtsä Dios jaduhn̲ xyhuunghádät.
15 Hix̲, jaˈa pigänaˈc-hajxy, cab hajxy tii quiaˈa näˈä mäbøcy. Tsipcøxp
hajxy jaduhn̲ ñäˈägä mäbøcy. Jaduhn̲ds jeˈe, coo mijts mmäbógät nebiä
pigänaˈc-hajxy miäbøquiän, mänit hajxy jaduhn̲ mjugyhádät cøjxtaˈaxiøø
nebiä Dios jiugyhatiän. Tøyhajt jaduhn̲ —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

16 Mänitä Jesús jaˈa pigänaˈc tiägøøyy cunuuˈxpä tuˈugjaty-tuˈugjaty.
Cøˈønähgájpäp hajxy hänajty.

17 Mänitä Jesús jim̲ chohñ̲. Jim̲ hänajty tiuˈuyoˈoyñä, mänitä Jesús
jäyaˈay tuˈug päyøˈøguiä ñajtspaadøøyyä. Mänit wyiinjijcädaacä. Mänit
ñämaayyä:

—Wiindsøn̲, mjaanc̈h tehm̲ yhoyhänaˈc miic̈h. Nébiøch ngudiúnät
cooc̈h cøjxtaˈaxiøø njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän —nøm̲ä Jesús
miäyajtøøw̲ä.

18 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiic̈h miic̈h jaduhn̲ coo xñämaˈay cooc̈h nhoyhänaˈcä. Ni pøn̲ jaduhn̲
quiaˈa hoyhänaˈcä. Jagooyyä Dios tuˈuquiä yhoyhänaˈcä. 19 Mnajuøøby
miic̈h jaduhn̲ nebiatiä Moisés cuhdujt jecy yejcy, túhm̲äts. “Cab hajxy
mniyaghoˈogøøjät. Cabä wiingtoˈoxiøjc hajxy mmøødtsäná'awät. Cab
hajxy mméedsät. Cab hajxy mhøhn̲dáˈagät. Cab hajxy mmäméedsät
høhn̲daˈagymiädiaˈagyhaam. Mwiingudsähgø'øwäbä mdajjä mdeedy ha-
jxy” —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

20 Mänitä Jesús ñämáayyägumbä:

—Pero Wiindsøn̲, homiänáajøch jaduhn̲ ngudiuñ̲. Múutsnøc̈hä hogu-
iuhdujt nmädsohn̲daacy —nøm̲ä Jesús ñämaayyä.

21 Mänitä Jesús jaˈa craa wyiinheeˈppejty. Jiaanc̈h tehm̲ chójcäbä craa
hänajty jeˈe. Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Tuˈtuˈuyyä mgaˈa cøx̲y cudiuñ̲. Nøcx cøx̲y toog tijaty jim̲ mmøød,
jaduhn̲ds mmóˈowät pønjaty hajxy häyoob. Coo jaduhn̲ mgudiúnät,
mänit jim̲ mnócxät Dioswiinduum. Jim̲ miic̈hä hoybä weenbä mbáadät
tsajpootyp. Hoorä, høøc̈h paduˈubójcäc.

22 Coo jaˈa craa jaduhn̲ ñämaayyä, mänit jiootmadiägøøyy. Mänit wyiim-
bijnä tájjäp máayyäp. Hix̲, jaanc̈h tehm̲ miäyøø hänajty jeˈe.

23 Jim̲ä Jesús jaˈa jiamiøødhajxy hänajty piadänaˈay. Mänitä Jesús wyiin-
heeˈppejty. Mänit miänaañ̲:

—Jaanc̈h tehm̲ chip jaduhn̲ coo yøˈø mäyøødøjc-hajxy jim̲ ñócxät
Dioswiinduum. Tehm̲ tiøyhajt jaduhn̲.

24 Coo jaˈa Jesús jaduhn̲ miänaañ̲, jiaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy jaˈa ji-
amiøødhajxy jaduhn̲. Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:

—Mägu'ughajpädøjc, pønjatiä xiädøˈøñ hajxy hajoodhajp, jaanc̈h tehm̲
chip jaduhn̲ coo hajxy jim̲ ñócxät Dioswiinduum. 25 Maas paquiä camello
tuˈug jiiby ñaxóˈøwät xuhñdyjutooty quejee jaˈa mäyøøhänaˈc-hajxy jim̲
tiägøˈøwät Dioswiinduum.

26 Coo jaˈa Jesús jaduhn̲ miänáan̲gumbä, mänitä jiamiøødhajxy maas
hanax̲iä yagjuóøguiumbä. Mänitä Jesús miäyajtøøw̲ä:

—Pøn̲xädaˈaduhn̲ jaanc̈h tøy nähwaˈadsaam̲b.

27 Mänitä Jesús wyiinheeˈppéjcumbä. Mänit miänaañ̲:

—Jaˈa jäyaˈayhajxy, cab hajxy hamdsoojoot hoy yajniñähwaˈadsøøjät.
Pero Dios, jeˈeds mäyajnähwaatsp. Hotyiijä Dios jaduhn̲ jiaty.

28 Mänitä Pedro jaˈa Jesús ñämaayy:

—Huuc mädow̱, coo højts miiči̇h nbadu'ubøjcy, cøjx højts nnähgue'egy tijaty højts hijty nmøød.

29-30 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pønjaty cøx̱iä tøø ñähgue'egy ja'a høøči̇hcøxpä møødä Diosmädia'agyquiøxpä, maas may hajxy jaduhṉ jiaac paada'añ hädaa yaabä naax̱wiin tijaty hajxy hänajty tøø ñähgue'egy tøø yhøxyo'oy, tiøjc, piuhya'ay, piuhdo'oxy, tiaj tieedy, yhuung, ñaax̱. Møød jim̱ hajxy ñøcxa'añ tsajpootyp. Jim̱ hajxy jaduhṉ homiänaajä yhida'añ, hoy hajxy hänajty yaa tøø jia tsaači̇hpøcy ja'a høøči̇hcøxpä hädaa yaabä naax̱wiin. Tøyhajt jaduhṉ. 31 Pønjatiä møjtuuṉg jäda'ahaty ca'a møød, nämay hajxy miøjtägø'øwa'añ. Pero pønjatiä møjtuuṉg jäda'ahaty ja møød, nämayyä tiuuṉghajxy piøgáaṉäxä —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

32 Mänitä Jesúshajxy jim̱ tiu'ubøjcy møødä jiamiøødtøjc. Jerusalén hajxy hänajty ñøcxa'añ. Jawyiinä Jesús hänajty yo'oy. Mayyä jäya'ayhajxy hänajty pianøcxy møødä Jesús jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hänajty nämajmetspä. Jaanči̇h tehm̱ yagjuøøby hajxy hänajty. Høxtä tsähgøøby hajxy hänajty. Mänitä Jesús ja'a jiamiød hawiing wioonøcxy. Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiaty hänajty jiada'añ yhabeta'añ:

33 —Huuc mädow̱ hajxy, yam̱ hajxy nnócxäm Jerusalén. Coo hajxy jim̱ ngoodáaṉäm, mänítøči̇hä teedywiindsøṉhajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ, møødä häna'cä Diosmädia'agy hajxy jim̱ yajnähixøøbiä tsajtøgooty, høøči̇h ja'a Diosquex̱ypä. Mänítøch hajxy jaduhṉ xyajnähdija'añ cooči̇h hajxy xyagho'oga'añ. Mänítøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ ja'a häna'c-hajxy jim̱ tsohm̱bä Roma. 34 Madiú'ujøch hajxy xchaači̇htiuna'añ. Xñäxi'igáam̱bøch hajxy. Xwyiinwoonáam̱bøch hajxy. Xwyiingutsujø'øwáam̱bøch hajxy. Xwiobho'ogáam̱bøch hajxy. Mänítøch hajxy xjia yagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøyyøch njujypiøjtägatsa'añ, —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

35 Mänitä Jesús wyiinguwa'agøøyyä ja'a Santiago møødä Juan. Ja'a Zebedeo yhuunghajxy hänajty je'e. Mänit hajxy miänaaṉ̃:

—Wiindsøṉ, huuc tuṉä mayhajt ja'a højtscøxpä.

36 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii mayhájthøch ndúnäp.

37 Mänitä Santiagohajxy miänáaṉgumbä:

—Coo miiči̇h hänajty tøø mmøjtägø'øy, coo hänajty tøø mdägø'øy hanehm̱bä, mänit højts cuhdujt xmió'owät coo højts jim̱ nhäñá'awät miiči̇hä mnähmøjc, hahooyhaampiä møød hanajtyhaampiä.

38 Mänitä Jesús yhadsóogumbä:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'øy tii hajxy jaduhṉ mnänøøm̱by. Nej, mmee'xtúgäp hajxy jaduhm̱bä nébiøch ndsaači̇hpøgá'añänä.

39 Mänitä Santiagohajxy yhadsooyy:

—Nmee'xtúgäp højts jaduhṉ.

Mänitä Jesús miänáaṉgumbä:

—Jaduhṉ mijts mjaanči̇h tsaači̇hpøgaam̱bä nébiøch ndsaači̇hpøga'añän. Tøyhajt jaduhṉ. 40 Pero cábøči̇hä cuhdujt jaduhṉ nmøødä coo mijtsä cuhdujt nmó'owät coo hajxy jim̱ mhäñá'awät høøči̇hä nnähmøjc mänáajøch hänajty tøø ndägø'øyän hanehm̱bä. Dios ja'a cuhdujt møød pøṉ yajnähdijaam̱by coo hajxy jim̱ yhäñá'awät. Je'edshajxy jaduhṉ jim̱ häña'awaam̱b —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

41 Coo Jaha Jesús jiamiøødhajxy jaduhn̲ miädooyy, ja'a hajxy hänajty
jaac nämajcpä, mänitä Santiagohajxy miäjootma'tä møødä Juan. 42 Mänitä
Jesús miøjyaax̲y ja'a hajxy hänajty jaac nämajcpä. Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Ja'a gobiernähajxy, møødä häna'c-hajxy yaa møjtuuŋ̲gmøødpä
hädaa yaabä naax̲wiin, ja'a häná'cätshajxy jaduhn̲ yaa hanehm̲b.
Mnajuøøby hajxy jaduhn̲, túhm̲äts. 43-44 Pero mijts, cab hajxy
mbøc-juǿ'øwät coo møjtuuŋ̲ hajxy mmøødhádät. Høn̲ä jioot tsojp coo
wyiingudsähgø'øwǿøjät, weenä jioot piäda'agy coo jiamiøød piuhbédät.
45 Høøčhpaady, høøčh ja'a Diosquex̲ypä, mäbuhbéjpøch jaduhn̲ yaa tøø
ngäda'agy. Høxtä nnähho'tu'udáam̲biøčhä jäya'ayhajxy nägøx̲iä. Cábøch
jaduhn̲ nmäna'añ coočhä jäya'ayhajxy xpiuhbédät.

46 Mänitä Jesúshajxy quioo'ty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jericó. Coo
hajxy jim̲ chóhn̲gumbä, mayyä jäya'ay hajxy piadu'ubøjcä. Jim̲ä wiinds
hänajty tu'ug yhäña'ay tu'haam. Bartimeo hänajty xiøhaty. Timeo ja'a
tieedy hänajty xiøhaty. Xädø'øñyujwaam̲bä Bartimeo hänajty. 47 Coo ja'a
Bartimeo jaduhn̲ miädooyy coo hänajty je'e Jiesúsä, ja'a hänajty tsohm̲bä
Nazaret, mänitä Bartimeo møc yaax̲y:

—Jesús, David miičh jecy mhaphajt mdeedyhajt. Høøčh näxúu'tsäc.

48 Mänitä Bartimeo yhojmujcä nämay coo cu yhamooñ̲. Pero cab
jaduhn̲ ñä'ä hamooñ̲. Tehn̲gajnä maas møc tiägøøyy yaax̲pä:

—Jesús, miičhä David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Høøčh näxúu'tsäc.

49 Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänit miänaañ̲ coo ja'a Bartimeo
miøjya'axǿøjät. Mänitä Bartimeo tu'jäya'ay ñämaayyä:

—Xoon̲da'ag, tänaayyø'øg. Xim̲ä Jesús xmiøjya'axy.

50 Mänitä Bartimeo paquiä tiänaayyø'cy. Mänitä yoñ̲wit
yajniñähnajptuutä. Mänitä Jesús päyø'øguiä hoy wyiingumedsø'øy.
51 Mänitä Jesús ja'a Bartimeo miäyajtøøyy:

—Tii mayhajt jaduhn̲ myajtunáan̲äp.

Mänitä Bartimeo yhadsooyy:

—Wiindsøn̲, høøčh yaghijxǿ'cäc.

52 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Ja'a hoy, tisän coo quia'a cabä. Coočhä nmädia'agy tøø xmiäbøjcä,
paady tøø mhijxø'nø.

Tuun̲ä Jesús jaduhn̲ ñä'ä mänaañ̲, mänitiä Bartimeo jiaančh hijxø'cy.
Mänitä Jesús piadu'ubøjnä.

11

1 Jim̲ä Jesúshajxy hänajty quioodaan̲nä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän
Betfagé møød Betania, jim̲ mädøyyä maa ja'a tun̲ hänajty xiøhatiän Olivos.
Jim̲ hänajty miäwiingón̲ Jerusalén. Mänitä Jesús ja'a jiamiød metsc
2 ñämaayy:

—Nøcx hajxy jim̲haamby maa yø'ø cajpthuungän. Coo hajxy jim̲
mmedsa'añ, jim̲ä burro hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä pøn̲ ya-
jpejmachñä. Mmäguejǿ'øwäp hajxy. Jaduhn̲ds hajxy yaa mwitsmínät. 3 Y
pø jim̲ä jäya'ay hajxy xmiäyajtøy tii hajxy jaduhn̲ coo mmäguejø'øy, mänit
hajxy mnämá'awät: “Ja'a nwiindsøn̲ højts cham̲ yajmaajiajp. Paquiä
højts nnä'ä yajtuna'añ. Mänit højts min̲ nnajtswidsø'øy.” Jaduhn̲ hajxy
mmäná'anät —nøm̲ä Jesús ñajtscapxøøyy.

4-5 Mänitä burro hajxy hoy jiaanc̆h paady cuxoch jim̱ møjtu'haam, jim̱
tøjnähmøjc mädøyyä. Jim̱ä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tiäna'ay. Coo ja'a
Jesús jiamiøødhajxy tiägøøyy burromäguejøøbiä, mänit hajxy ñämaayyä:
—Tii yø'ø burro hajxy jaduhṉ coo mmäguejø'øy.
6 Mänit hajxy jaduhṉ yhadsooyy waam̱baty hajxy hänajty tøø
yhane'emyii coo hajxy jaduhṉ yhadsówät. 7 Mänitä Jesús ja'a burro
yajnäméjtsäxä. Mänitä jiamiødä wyit hajxy jim̱ piädaacy burronähgøxp.
Mänitä Jesús jim̱ piejty. 8 Jaanc̆h tehm̱ miayyä jäya'ayhajxy hänajty
pianøcxy. Mänitä wyit hajxy näje'e chijy. Jaduhṉds hajxy tu'haam
ñajtsye'ebøøyy maa ja'a Jesús hänajty burronähgøxp ñaxø'øwa'añän. Näje'e
hujtshaay hajxy hänajty piujxpä. Jim̱ hajxy hänajty piädaacpä tu'haam.
9 Cu'ughagujcä Jesús hänajty ñøcxy. Mänitä cu'ughajxy nägøx̱iä tiägøøyy
yaax̱pä jojpä:
—¡Viva Jesús, viva! ¡Gloria a Dios! Diosquex̱y hädaa Jesús jaduhṉ.
10 ¡Gloria a Dios tsajpootypä! Jaduhṉ hädaa Jesús yhane'emaam̱bä nebiä
David jecy yhanehm̱iän, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtäm.
11 Mänitä Jesúshajxy jim̱ quioo'nä Jerusalén, møødä jiamiød ja'a
nämajmetspähajxy. Mänit hajxy jim̱ ñøcxøøyy maa ja'a tsajtøjcän. Coo
hajxy jiiby chajtøjtägøøyy, mänit hajxy yhijxwädijty tijaty hänajty jiiby.
Mänit hajxy wyiimbíjcumbä. Mänit hajxy jiiby yhädáaccumbä Betania.
Hix̱, tøø hänajty chuujø'øy, y jiiby hajxy hänajty miejtsta'aga'añ Betania.
12 Cujaboom, mänitä Jesúshajxy jim̱ tiu'ubójcumbä. Mänitä Jesús
yäho'pøjcä. 13 Mänitä piids tu'ug ñäheebøøyy coo hänajty jim̱ tiäna'ay
picxum̱nä. Coo wiingóṉ ñämejch, mänit yhijxy coo tiøøm hänajty quia'a
nä'ägädä hity. Haagä haay hänajty je'e. Cahnä yhii'ts hänajty yhabaadyñä
mänaabä hänajty nax̱y tiøømbetiän. 14 Mänitä Jesús piids ñämaayy:
—Ni mänaa miic̆h mga'a tøømbejtägatsaaṉnä.
Coo ja'a Jesús jaduhṉ miänaaṉ̃, miädoow̱ ja'a jiamiødhajxy jaduhṉ.
15 Coo ja'a Jesúshajxy jim̱ miejtstägajch Jerusalén, mänitä Jesús jiiby
chajtøjtägøøguiumbä. Mänitä Jesús ja'a too'pädøjc juubiädøjc tiägøøyy
høxpäboobiädsøøm̱bä jiiby tsajtøgooty. Mänitä meexä tiägøøyy høxjuijpä
maa xädø'øñ hajxy hänajty quiuwichän, møødä häñaabiejt maa hajxy
hänajty yhäña'ayän coo hajxy hänajty pialomatoogy. 16 Mänitä Jesús
tiägøøyy hadujpä coo ja'a jäya'ayä tioogy hajxy jiiby quia'a mädägøøñät
tsajtøgooty. 17 Mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä:
—Jaduhṉ jim̱ myiṉ̃ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
“Pa'yaax̱táacthøc̆hä ndøjc hajxy nägøx̱iä xwiáaṉät, ja'a jäya'ayhajxy
wiinduhm̱yhagajptpä.” Jaduhṉä Dios jecy miänaaṉ̃. Pero mijts, wiing
mijtsä tsajtøjc mwa'añ. Jaduhṉ hajxy mwa'añ nebiä mee'tstaactän
—nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.
18 Coo ja'a teedywiindsøṉhajxy jaduhṉ miädooyy, møødä häna'cä
Diosmädia'agy hajxy hänajty jiiby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, mänit ha-
jxy tiägøøyy cojyquiapxytiuum̱bä nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Hix̱,
chähgøøbiä Jesús hajxy hänajty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy
hänajty jiaanc̆h tehm̱ yhamädoow̱híjtäxä ja'a cu'ug. 19 Pero coo quiood-
søøñä, mänitä Jesúshajxy jiiby yhädáaccumbä Betania.
20 Cujaboomä Jesúshajxy ñøcxtägajch Jerusalén. Coo hajxy jim̱
ñaxøøguiumbä maa ja'a Jesús ja'a piids hänajty tøø ñäbogø'øyän, mänitä
piids hajxy yhijxy coo hänajty tøø quiøx̱y tø'øc̆h. 21 Coo ja'a Pedro jaduhṉ
jiahmiejtstaacy, mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn̲, huug hix̲ yø'ø piids. Häxøøy miiči̇h yø'ø mnäbogøøyy coo ni
mänaa quia'a tøømhájnät. Tøø yø'ø quiøx̲y tøøtsnä —nøm̲ä Pedro miänaañ̲.
22 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Mäbøjcä ja'a Dios miädia'agy coo jiaanči̇h tehm̲ tiømiädia'aguiä. 23 Coo
hajxy hamuumdu'joot mmäbøgät, høxtä yø'ø tun̲ ja'a mmädia'agyhajxy
xquiudiúun̲äp coo hajxy mnämá'awät coo ween nøcxy miejyquia'awø'øy.
Mänitä mmädia'agyhajxy jaduhn̲ xquiudiúun̲ät coo ja'a Dios ja'a
miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjcät coo tiømiädia'aguiä.
Tøyhajt jaduhn̲. 24 Coo mijtsä Dios tijaty mmäyujwá'anät, xmió'owäp
hajxy jaduhn̲, coo ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjcät
coo tiømiädia'aguiä. 25 Coo mijtsä Dios hänajty mba'ya'axa'añ,
tsipcøxpä häna'c hajxy jayøjp mmämée'xät, ja'a mijts hänajty tøø
xñägädieeyø'øyäbä, jaduhn̲ä Dios hajxy jaduhn̲ xmiämée'xpät tijaty
hajxy hänajty mgädieeyhajpy. 26 Pero pø cab hajxy mmämee'xa'añ, ni
mijtsä mDeedy tsajpootypä xquia'a mämee'xtägatsa'añ —nøm̲ä Jesús
miänaañ̲.
27 Coo ja'a Jesúshajxy jim̲ quioo'tägajch Jerusalén, mänitä Jesús jadähooc
tiägøøyy tsajtøgooty. Jiibiä Jesús hänajty wiädity, mänit ñämejtsä ja'a teedy-
wiindsøn̲, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähixøøbiä tsajtøgooty, møødä
majjäya'adiøjc. 28 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:
—Øøn̲ miiči̇h cuhdujt tøø xmio'oy coo miiči̇h häxøøy yaa tsajtøgooty tøø
mdsiptuñ̲.
29-30 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Nhadsóow̲äbøch häyaa jaduhn̲ cooči̇h mijts häyaa jayøjp xyhadsóow̲ät.
Øøn̲ä Juan mäyajnäbejpä quejx, Diosä tøgä jäya'ayä. Hadsóow̲ägøch hajxy.
Cooči̇h hajxy häyaa xyhadsóow̲ät, mänítøch mijts häyaa nhadsoodägájtspät
—nøm̲ä Jesús miänaañ̲.
31 Cabä teedywiindsøn̲hajxy hänajty ñajuø'øy waam̲bä Jesús hajxy
yhadsówät. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä: “Coo hajxy häyaa
nmänáan̲ämät coo ja'a Dios ja'a Juan quiejxy, jaduhn̲ jadähooc xyhad-
sowáan̲äm: Aa, pø tøyhajt jaduhn̲ coo ja'a Dios ja'a Juan jiaanči̇h quejxy,
tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø mga'a mäbøjcä. 32 Y coo hajxy häyaa
nmänáan̲ämät coo ja'a Dios ja'a Juan quia'a quejxy, mänitä cu'ug hajxy
häyaa xmiädsibøøyyämät.” Hix̲, jaduhn̲ä cu'ughajxy hänajty miäna'añ
coogä Juan hänajty Dyiosquex̲iä. 33 Mänitä Jesús hajxy ñämaayy coo hajxy
hänajty quia'a najuø'øy. Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Pues, ni høøči̇h jaduhn̲ nga'a nägapxaam̲bä pøøn̲høchä cuhdujt tøø
xmio'oy.

12

1 Mänitä Jesús tiägøøyy yajnähixøøbiä cuentäyajmäbaadyhaam:
—Mänitä jäya'ay tsaatypcam̲ tu'ug piädaacy. Mänit jiuhguraajøøyy.
Mänitä tsaatyñøøxee'xøhñdy ñädajøøyy. Mänitä nähbettøjc tu'ug
yhädiuuñ̲ coo hajxy jim̲ yhäñá'awät coo ja'a tsaatypcam̲ hajxy
hänajty cwieendähada'añ. Mänitä wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam̲ hajxy
yajcø'ødägøøyyäxä coo hajxy cøguipxyjiaty cwieendähádät. Mänitä
cudsaatyp jäguem̲naax̲ øøcxy. 2 Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mänitä
cudsaatyp ja'a mioonsä quiejxy coo hajxy cøgujjiä ween yajwa'xy. 3 Coo
ja'a craa jim̲ miejch, mänit hoyhoy quioxho'cä. Mänit piäboowyiimbijtä
cø'øwa'ads. 4 Mänitä cudsaatyp ja'a mioonsä mäwiingpä jia quéjxcumbä.

Maas hanax̱iä craa je'e wiobhó'cäbä. Høxtä yajtsäbíjtäxä ja'a quiopc
jaduhn̲. Hoyhoy jaduhn̲ chaać̌htiuun̲ä. 5 Mänitä cudsaatyp ja'a mioonsä
mäwiingpä jia quéjxcumbä. Mänit hajxy je'e yagho'cy. Maas mayyä
mioonsä jia jaac tehm̲ quiejxy. Näje'e hajxy wiobho'cä; näje'e hajxy
yagho'cä.

6 'Jim̲ä cudsaatyp ja'a yhuung hänajty tu'ug. Jiaanć̌h tehm̲ chojpiä
yhuung hänajty. Mänit ñämaayy: "Nhuuc quéx̱yhøch miić̌h jim̲. Wehn̲dä
miić̌h hajxy häyaa xñä'ä wiingudsähgǿ'øwät." 7 Coo ja'a cudsaatyp
yhuung jim̲ miejch, mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä, ja'a tsaatypcam̲
hajxy hänajty tøø miämähmǿ'øyäbä: "Coo hädaa craa tieedy häyaa ñä'ä
hó'ogät, hädaa craa jaduhn̲ cøx̱iä mämähmø'øwaam̲b mäduhñ̲tiä hädaa
tsaatypcam̲. Tsøc hädaa craa hajxy jaduhn̲ nä'ägä yaghó'cäm, jaduhn̲
højts hädaa tsaatypcam̲ nje'ehájtämät." 8 Mänitä cudsaatyp yhuung
miájtsäxä. Mänit yagho'cä. Mänit hajxy hoy yhøxchøm̲y jäguem̲juøøby.

9 'Haa, nebiä cudsaatypäda'a hänajty jiatcø'øwa'añ. Nøcxaam̲bäda'a
hajxy yagho'tägatsa'añii, ja'a hajxy hänajty tøø miäyaghó'oguiäbä. Mänitä
wiinghäna'cä tsaatypcam̲ hajxy hänajty yajcø'ødägø'øwa'añii.

10 'Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjmuu'tspädøjc-hajxy quia'a nä'ägä cumaayy,
je'e nä'ägä tuun̲dsohn̲ maa ja'a tøjteecän.
11 Ja'a Dios jaduhn̲ mänaan̲ coo ja'a tsaa jaduhn̲ jim̲ tiuun̲dsóonät.
Paady hajxy jaduhn̲ jaanć̌h tehm̲ yajxón̲ nhíjxäm
—nøm̲ä Jesús miädiaacy.

12 Ja'a teedywiindsøn̲hajxy, ñajuøøby hajxy hänajty jaduhn̲ coo hajxy
hänajty tøø yajmäbaadyii nebiä cahwiindøyhäna'cän, ja'a hajxy hänajty
tsaatypcueendähajpä. Coo hajxy jaduhn̲ ñajuøøyy, paadiä Jesús hajxy
hänajty jia wi'i miadsa'añ. Pero cab hajxy jaduhn̲ ñä'ä majch, je'eguiøxpä
coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'øy. Mänitä Jesús hajxy ñähgueecnä.
Mänit hajxy wyiimbijnä.

13 Mänitä fariseoshajxy näje'e wyiinguejxä, møødä Herodes
quiu'ughajxy näje'ebä, coo ja'a Jesús hajxy yajcapxtägóyyät, jaduhn̲
hajxy hoy ñäxø'øwǿ'øwät. 14 Mänitä Jesús ñämejtsä. Mänit ñämaayyä:

—Nnajuøøby højts coo miić̌h tøy mjaanć̌h tehm̲ miädia'agy. Caj
miić̌h jaduhn̲ mnä'ägä møjpäda'agy waam̲batiä cu'ug xjia näma'ay.
Tu'cuhdujt miić̌hä jäya'ay mhix̱y, pønjaty hajxy mäyøø, pønjaty hajxy
häyoob. Tøyhajt højts miić̌h xyajnähixø'øy coo højts hoy njäya'ayhádät
nebiä Dios choquiän. Hoorä, coo højtsä gobiernä Rómabä hänajty xya-
jnähjuudiu'uda'añ, nej, hahixøøby jaduhn̲ coo højts nnähjuudiú'udädä
—nøm̲ä Jesús miäyajtøøw̲ä.

15 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiić̌h hajxy jaduhn̲ coo xjia wi'i yajcapxtägoyya'añ. Høøć̌hä xädø'øñ
tu'ug huuc yaghíjxäc.

Paadiä Jesús jaduhn̲ miänaañ̲, ñajuøøby hänajty jaduhn̲ coo hänajty jia
wi'i yajcapxtägoyya'añii. 16 Mänitä Jesús xädø'øñ jiaanć̌h yaghijxä. Mänit
miänaañ̲:

—Øøn̲ wyiin jiøjp yø'øduhn̲. Øøn̲ xiøø yø'øduhn̲ jim̲ miim̲b.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä wyiin jiøjp yø'ø, ja'a jim̲ tuum̲bä Roma. Jaaya'ay xiøø
yø'øbä.

17 Mänitä Jesús miänáaan̲gumbä:

—Tøyhajt jaduhn̲. Moˈowxä jaˈa gobiernä hajxy pø jeˈe jieˈe yøˈø. Pero
mädyii jaˈa Dios jieˈe, moˈow hajxy jeˈebä.
Coo jaˈa Jesús jaduhn̲ yhadsooyy, jaančh tehm̲ yagjuøøyy jaˈa
fariseoshajxy jaduhn̲.
18 Mänitä Jesús jaˈa saduceos näjeˈe ñämejtsä. Cabä saduceoshajxy
hänajty miäbøcy coogä hoˈogyjiäyaˈayhajxy hänajty jiujypiøjtägatsaˈañ.
Jaduhn̲ä saduceoshajxy hänajty miänaˈañ cooc tyijy jaˈa
hoˈogyjiäyaˈayhajxy quiaˈa jujypiøjtägatsaˈañ. 19 Mänitä saduceos jaˈa
Jesús hajxy ñämaayy:
—Wiindsøn̲, jaduhn̲ä Moisés jecy quiujahy neby højts nguhdu-
jthájtämät, højts judíojäyaˈayhájtäm. Hoorä, coogä yaˈadiøjc tuˈug
yhóˈogät, coog hänajty piøquiä, pø cáhnäg hajxy hänajty yhuungpaadyñä,
pø jím̲ägä piuhyaˈay, wéenägä piuhyaˈay jaˈa yaamgtoˈoxy wyiingpøcy,
jadúhn̲äc hajxy jaduhn̲ yhuungpáadät. Jadúhn̲äc quiähxǿˈøgät coog
hänajty jeˈe yhuungä, jaˈa hänajty tøø yhóˈoguiäbä. 20 Hoorä, jii
jäyaˈayhajxy hänajty näjuxtujyaˈay, haagä tuˈqueˈex. Mänitä tehm̲ quioob-
huung tioˈoxiøjwiingpøjcy. Cab jejcy miøødtsänaayy, mänitä craa yhoˈcy.
Cabä huung hajxy ñäˈä paaty. 21 Mänitä jiødsøm̲y jaˈa yaamgtoˈoxy
wyiingpøjcy. Ni jeˈehajxy quiaˈa huungpaatpä. Mänitä craa yhoˈpä.
Jaduhn̲ä jiødsøm̲y jeˈebä jia wiingpójcumbä. Jaanä jaduhyyä jeˈe jiajpä
nebiä yhajchhajxy jiajtiän. 22 Jaduhn̲ hajxy näjuxtujc jia møødtsänaayy,
ni pøn̲ jeˈe quiaˈa yaghuungpaaty. Nägøx̲iä hajxy jaduhn̲ yhoˈcy.
Høxtä jaˈa toˈoxiøjc, jaac tehm̲ yhoˈc jeˈebä. 23 Bueno, coo jaˈa
hoˈogyjiäyaˈayhajxy hänajty nägøx̲iä jiujypiøjtägatsaˈañ, pønda'a jeˈe tehm̲
tiøybä møødtsänaˈawaam̲b, jaˈa hajxy hänajty näjuxtujcpä. Hix̲, näjuxtujc
hajxy hänajty tøø jia møødtsänaˈay. Paady højtsä tøyhajt ndsocy —nøm̲ä
Jesús ñämaayyä.
24 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Caj mijtsä tøyhajt hajxy mnäˈägä møødä, jeˈeguiøxpä coo jaˈa
Diosmädiaˈagy hajxy mgaˈa näˈägädä wiinjuøˈøy. Møød cab hajxy
mnajuøøbiä nebiatiä Dios jaˈa miøcmäjaa yajcähxøˈøgy. 25 Coo jaˈa
hoˈogyjiäyaˈayhajxy hänajty jiujypiøjtägatsaˈañ, cab hajxy mänit piøgaˈañ,
cab hajxy mänit yhuˈugaˈañ. Jaduhn̲ hajxy yhidaˈañ nebiä Dios-
moonsähajxy jim̲ yhitiän tsajpootyp. 26 Tii mijts coo mgaˈa mäbøgaˈañ
coo jaˈa hoˈogyjiäyaˈayhajxy jiujypiøjtägatsaˈañ. Jaduhn̲ä Moisés jecy
quiujahy coogä Dios tähooc miøødnibiaatä jim̲ pactuum maagä hujts hap-
tymøødpä hänajty tioyyän. Mänítägä Dios jaˈa Moisés ñämaayy: “Høøčhä
Abraham xDyioshajp, møødä Isaac, møødä Jacob.” 27 Coo jaˈa Dios
jaduhn̲ jecy miänaañ̲, jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo jaˈa Abra-
hamhajxy hänajty tøø jiujypiøjtägach, møødä Isaac, møødä Jacob. Hix̲,
jujcyjiäyaˈay jaˈa Dios jaduhn̲ Diosháj täp, caˈa yhoˈoguiäyaˈayä. Coo
mijts jaduhn̲ mmänaˈañ cooc tyijy jaˈa hoˈogyjiäyaˈayhajxy quiaˈa ju-
jypiøjtägatsaˈañ, caj mijtsä tøyhajt hajxy mnäˈägä møødä —nøm̲ä Jesús
miänaañ̲.
28 Jim̲ä jäyaˈay hänajty tuˈug yhamädoow̲hity. Tsajtøgooty hänajty tiuñ̲.
Coo miädooyy coo jaˈa Jesús hänajty hoy tøø yhadsoy, mänitä Jesús hoy
wyiinguwaˈagøˈøyii. Mänit ñämaayyä:
—Madiuˈu jaˈa Moisés hajxy jecy xyhanéhm̲äm. Mädyii jaduhn̲ maas
tuun̲gpaatp —nøm̲ä Jesús miäyajtøøw̲ä.
29 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhn̲ je'e miäna'añ: “Pønjatiä Israel jecy haphajt teedyhajt,
hamädoow̲hit hajxy. Ja'a Dios hajxy nWindsøn̲hájtäm. Tu'uquiä Dios
jaduhn̲ Dyioshaty. 30 Hamuumdu'jootä Dios hajxy mjaanč̇h tehm̲ wyiin-
gudsähgø'øwät nägø'ø nädecypiä. Mäbøjcä miädia'agy hajxy homiänaajä.
Jahmiets hajxy jaduhn̲ cøjxta'axiøø.” 31 Jaduhn̲ä miämetspä miänaam̲bä:
“Mdsógäbä jäya'ay hajxy nägøx̲iä nej mijts hamdsooyyä mnič̇hogyiijän.
Ni mädyii mädia'agy jaduhn̲ quia'a mäbaady neby hädaa mädia'agy metspä
tiuun̲gpaadiän” —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

32 Mänitä craa miänáaan̲gumbä, ja'a hänajty tuum̲bä tsajtøgooty:

—Wiindsøn̲, jaanč̇h tehm̲ yhoy miič̇h mhadsooyy. Tøyhajt jaduhn̲ nej
miič̇h mmäna'añän coo Dios tiu'uquiä. Cabä wiingDios jyiijä. Xjiaanč̇h
tehm̲ tiuun̲gpáatäm hajxy jaduhn̲ 33 coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot
nwiingudsähgóøyyämät, møød coo jäya'ay hajxy nägøx̲iä ndsójcämät
neby hajxy hamdsooyyä nnič̇hójcäm. Pero cab hajxy xjiaty tuun̲gpáatäm
coo animal hajxy jiiby nøcxy nnä'ä hayójxäm tsajtøgooty no'cøøc —nøm̲ä
Jesús ñämaayyä.

34 Coo ja'a Jesús jaduhn̲ miädooyy coo ja'a craa hänajty najuøøyyhaamby
tøø quiapxy, ja'a hänajty tuum̲bä tsajtøgooty, mänitä craa ñämaayyä:

—Jaac mäbøc ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot, jaduhn̲ds miič̇h jim̲
mnócxät Dioswiinduum —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

Mänitä häna'c-hajxy yhamoon̲nä, ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i
yagho'ogaam̲bä. Cabä Jesús hajxy waam̲b miäyajtøønä je'eguiøxpä coo
ja'a Jesús hajxy hänajty chähgø'øy.

35 Jiibiä Jesús hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Mänit miänaañ̲:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, tii hajxy jaduhn̲ coo
miäna'añ coogä David ja'a Cristo yhaphaty yhoc-haty. 36 Haa ca'a, jaduhn̲
jim myiñ̲ cujaayä maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a David hamdsooyyä
jecy miänaañ̲:
Mänítøč̇hä Dios ja'a nWiindsøn̲ xñämaayyä:
“Yaa min̲ häña'aw maač̇hä nhahooyhaampiän,
høxtä cóonøč̇hä mmädsip nga'a yajmäjädáacämät.”
Ja'a Dioshespírituhaamä David jaduhn̲ jecy miänaañ̲. 37 Jaduhn̲ä David
jecy miänaañ̲ coogä Cristo hänajty wyiindsøn̲haty. Hoorä, pø tøyhajt
jaduhn̲ coo ja'a David ja'a Cristo jaduhn̲ jecy wyiindsøn̲hajty, tii yø'ø
jäya'ayhajxy coo miäna'añ coogä David ja'a Cristo ñä'ä haphaty ñä'ä
hoc-haty —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

Jaanč̇h tehm̲ yhomiädoonä ja'a jäya'ayhajxy hänajty miädoy nebiä Jesús
hänajty yajnähixø'øyän. Nämayyä jäya'ayhajxy hänajty.

38 Mänitä Jesús jiaac mänaañ̲:

—Yø'ø häna'c-hajxy jii yajnähixøøbiä tsajtøgooty, cab yø'ø miädia'agy
hajxy mmäbójcät. Yoñ̲witmøød hajxy nax̲y wiädity cajptooty je'eguiøxpä
coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ. Wi'i yajwiingudsähgø'øwaam̲b hajxy
jaduhn̲. 39 Jiiby hajxy jia wi'i yhäña'awa'añ maa ja'a häñaabiejt yajxon-
jatypän, hädaa yaabä tsajtøgootypä, møød jim̲ maa ja'a cay hu'ugy nax̲y
jiadyiijän. 40 Pero cabä quiuhdujthajxy ñä'ägädä hoyyä. Hix̲, pójcäxäbä
yaamgto'oxiä tiøjc-hajxy. Hoy hajxy jaduhn̲ jia jatcø'øy, jejcyjiatiä Dios
hajxy jia wi'i pia'ya'axy. Pero jaanč̇h tehm̲ yhoyhoy hajxy jaduhn̲
yajcumädow̲a'añii —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

41 Mänitä Jesús jim̲ mädøyyä hoy yhøxta'agy maa ja'a jäya'ay xädø'øñ
hajxy hänajty nax̲y quiuyoxø'øyän. Ja'a mäyøøjäya'ayhajxy, majiatiä

xädø'øñ hajxy hänajty piäda'agy. Jim̱ä Jesús hänajty miähee'pna'ay.
42 Mänitä yaamgto'oxy tu'ug miejch. Jaanc̆h tehm̱ yhäyoob hänajty
je'e. Mejtsmägo'xä häyoobä je'e quiugonøøyy. 43-44 Mänitä Jesús ja'a
jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Huug hix̱ yø'ø yaamgto'oxy hajxy. Cøx̱iä yø'øduhṉ tøø
yecy mäduhṉ̃tiä hijty miøødä, ja'a hijty ñägayaam̱biä. Pero yø'ø
mäyøøhäna'c-hajxy, weeṉ̃tiä hajxy jaduhṉ ñä'ä puhyejcy.

13

1 Coo ja'a Jesúshajxy jiiby chajtøjpädsøøm̱y, mänitä jiamiøød tu'ug
miänaaṉ̃:

—Wiindsøṉ, huug hix̱ yø'ø tsajtøjc, jaanc̆h tehm̱ yajxóṉ yø'øduhṉ mi-
uuc̆hä.

2 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hoy huuc tehm̱ yheeb. Hoy yø'ø tøjc jaduhṉ jia cruundä, cøxaam̱b
yø'øduhṉ jyida'añ. Hax̱it hatajø'øy yø'ø muuc̆h jiada'añ.

3 Mänitä Jesúshajxy jim̱ ñøcxy maa ja'a tuṉ hänajty xiøhatiän Olivos,
jim̱ Jerusalén-woc-hawiimb. Coo hajxy jim̱ miejch, mänitä Jesús hanidi-
uhm̱duum hoy yhøxta'agy. Mänitä Pedro ja'a Jesús hajxy ñänøcxy, møødä
Santiago, møødä Juan, møødä Andrés. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

4 —Mänaads yø'ø tsajtøjc jaduhṉ jyida'añ. Mädyii hijxtáhṉdäts jaduhṉ
cähxø'øgaam̱b coo hänajty jaduhṉ yhabaada'añ.

5 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy. Cab hajxy myajwiinhøønät. 6 Mayyä
jäya'ayhajxy miṉ miäwiinhøøna'añ. Jaduhṉ hajxy hänajty miäna'ana'añ:
"Høøc̆h je'e Cristo." Mayyä jäya'ayhajxy hänajty jiaanc̆h tehm̱
miäbøga'añ.

7 'Coo hajxy mmädoyhádät coo tsip pleetä hänajty xii yaa tøø piädø'øgy,
cab hajxy jaduhṉ mmäná'anät cooc tyijy ja'a naax̱wiimbä hänajty wyi-
imbida'añ. Homiänaajä tsip pleetä jiadyii. 8 Nimiädsibø'øwáaṉäp ha-
jxy hänajty wiinghagajptjaty. Wiinduhm̱yhagajpt hujx hänajty ñaxa'añ.
Jadáaṉäbä yuuxøø hänajty wiinduhm̱yhagajpt. Coo jaduhṉ jiada'añíi,
hijxtahṉd jaduhṉ cähxø'tsoonaam̱b coo tsø'ty häyohn hoc̆hähgøøñäjaty
hänajty jiada'añii.

9 'Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy mänit. Mäjahñdiuum hajxy hänajty
mhida'añ. Xmiadsaam̱bä mmädsip hajxy hänajty. Mänit hajxy jim̱
xyajnøcxa'añ hagujc. Møød jim̱ maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän,
xwiobho'ogaam̱b hajxy hänajty jim̱. Xyajnøcxaam̱b hajxy hänajty jim̱ maa
ja'a gobiernä wyiinduumhajxiän, je'eguiøxpä cooc̆h mijts xpiawädity.
Jím̱høch hajxy jaduhṉ xmiädiá'agät gobiernäwiinduum. 10 Hix̱, cahnä
naax̱wiimbä hänajty wyiimbityñä, cøxaam̱bä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy
hajxy miädow̱a'añ wiinduhm̱yhagajpt. 11 Y coo hajxy jim̱ xyajnócxät
hagujc, cab hajxy mänit mnädaj mnämáyät waam̱baty hajxy mhadsówät.
Hix̱, ja'a Dios ja'a mädia'agy hajxy hänajty xmio'owaam̱b. Cab ha-
jxy hänajty hamdsoo mmädia'aga'añ; ja'a Dioshespíritu hajxy hänajty
xyajmädia'agaam̱b. 12 Hamiṉ̃ haxøpiä jäya'ayhajxy hänajty tu'que'ex
ñiñähduga'añii coo hajxy yagho'ogøøjät. Jaanä jaduhṉä yhuung hajxy
hänajty ñähdugaam̱bä. Ja'a muutsc-hänа'c-hajxy, jaanä jaduhṉä tieedy
hajxy hänajty tiunaam̱bä. 13 Nägøx̱iä mijtsä jäya'ay xmiähaṉhada'añ

je'eguiøxpä cooč̈h mijts xpiawädity. Pero pøn̲ hänajty tøø miee'xtucy, hoy
hänajty tøø jia ho'ogy, nähwa'adsaam̲b hänajty je'e.
14 ’Habaadaam̲b jaduhn̲ coo ja'a haxøøgpä ca'a hoybä miedsa'añ maa
ja'a Diostøjcän —pøn̲ hädaa nocy capxp, ween jaduhn̲ wyiinjuø'øy—.
Mänitä Diostøjc jaduhn̲ yajma'ada'añii. Coo ja'a haxøøgpä hajxy jaduhn̲
mhíxät, mänit hajxy päyø'øguiä mnócxät tunjoot, pønjaty yaa tsänaaby
Judeanaaxooty. 15 Pønjaty hänajty häñaaby tøjnähgøxp, ween ñä'ägä
päyø'øgy, cap nøcxy tii jiiby yajpädsøm̲y tøgooty. 16 Pønjaty hänajty
camjooty, cab jaduhn̲ jim̲ ñócxät maa ja'a tiøjcän. Cap nøcxy jiiby tii ya-
jpädsøm̲y, ni wyit ni tii. 17 Jaanč̈h tehm̲ chaač̈hpøgaam̲bä to'oxiøjc-hajxy
hänajty, ja'a hajxy hänajty co'na'awaam̲bä, møød ja'a hajxy hänajty hu-
ungyajtsi'tspä. 18 Mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy coo tsø'ty häyohn ween
quia'a jadyii coo hänajty jiaanč̈h tehm̲ tiøøchcä. 19 Jaanč̈h tehm̲ yhoy-
hoyyä jäya'ayhajxy hänajty chaač̈hpøga'añ. Ni mädyii tsaač̈hpä jaduhn̲
quia'a mäbaada'añ neby hänajty jiada'añiijän, ni ja'a jecy nájxäbä, ni ja'a
jaac minaam̲bä. 20 Tøø ja'a Dios jaduhn̲ miäna'añ coo ja'a jäya'ayhajxy
hänajty jejcy quia'a tsaač̈hpøga'añ, je'eguiøxpä coo chocy pønjaty jaduhn̲
tøø wyiimbiy. Coo ja'a Dios häxøpy jaduhn̲ tøø quia'a mäna'añ, jejquiä
jäya'ayhajxy häxøpy chaač̈hpøga'añ. Ni pøn̲ häxøpy quia'a nähwa'adsa'añ.
21 ’Coo mijts pøn̲ xñämá'awät coog tyijy ja'a Cristo hänajty jii wiädity,
cab hajxy mmäbǿgät. 22 Hix̲, mayyä jäya'ayhajxy hänajty wiädita'añ
mäwiinhøhm̲bä, cooc tyijy hajxy hänajty je'e Cristo, møød cooc tyijy ha-
jxy hänajty Dyiosquex̲iä. Piayajcähxø'øgaam̲biä hijxtahn̲d hajxy hänajty
hoy-yagjuǿøñäbä. Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy hänajty jia wi'i wyiinhøøna'añii,
møød ja'a hajxy hänajty Dioswiimbíyyäbä. 23 Mniyajcopcø'øwǿøjäp hajxy.
Jäguem̲iä hajxy cham̲ nnäma'ay coo hajxy mniyajcopcø'øwǿøjät.
24 ’Mänitxøøbä, coo ja'a tsaač̈hpä hänajty tøø ñajxnä, mänitä xøø
wyiingoodø'øwahñ møødä po'o. 25 Mänitä mamiadsa'a hänajty
quia'awa'añ. Tsäyuyyaam̲b hänajty jaduhn̲, tijaty jim̲ cuhdujtmøød
tsajtcøxp. 26 Mänítøch hänajty ngäda'aga'añ jocjooty, høøč̈h ja'a
Diosquex̲ypä. Møcmäjaamǿødhøch hänajty ngäda'aga'añ. Yajxónh̲øch
hänajty mänit ngäda'aga'añ. Mänítøč̈hä jäya'ayhajxy hänajty may
xpia'hee'ptägø'øwa'añ. 27 Mänítøč̈hä nmoonsä tsajpootypähajxy hänajty
nguexa'añ coo hajxy jaduhn̲ quiøx̲y yajtu'ugmúgät pønjátyhøch hänajty
tøø nwiimbiy. Wiinduhm̲yhagajpt hajxy hänajty wioomuga'añii.
28 ’Høxtahm̲dsä higueraquepy, coo jaduhn̲ wiámät, hijxtahn̲d jaduhn̲
coo hänajty tøø pioodtägøøñä. 29 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, coo ja'a
tsø'ty hajxy jaduhn̲ mhíxät nébiøch naam̲nä tøø nmädia'agy, hijxtahn̲d
hänajty jaduhn̲ cooč̈h hänajty mobädajpä ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä
naax̲wiin, høøč̈h ja'a Diosquex̲ypä. 30 Cøxaam̲b jaduhn̲ jiada'añii nébiøch
naam̲nä tøø nmädia'agy, cahnä jäya'ayhajxy hänajty quiøx̲y ho'ogyñä,
ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. Tøyhajt jaduhn̲. 31 Cuhdägoyyaam̲bä
tsajt møødä naax̲wiimbä. Pero tsipcøxp jaduhn̲ tiøjiada'añ nébiøch cham̲
nmädia'aguiän.
32 ’Ni pøn̲ jaduhn̲ quia'a najuø'øy mänaa jaduhn̲ jiada'añii. Jagooyyä
Dios nidiuhm̲ ñajuø'øy, ja'a hajxy nDeedyhájtäm. Ni ja'a Diosmoonsähajxy
jaduhn̲ quia'a najuø'øy, ja'a hajxy jim̲ tsajpootypä. Ni høøč̈h nga'a
najuø'øy, høøč̈h ja'a Diosquex̲ypä.
33 ’Paady, nähix̲ hahixø'ø hajxy mhídät homiänaajä, je'eguiøxpä coo
hajxy mga'a najuø'øy mänaa jaduhn̲ jiada'añii. 34 Jii jäya'ay hänajty

tu'ug, coo hänajty ñøcxa'añ jäguem̲naax̲, mänitä mioonsä ñämaayy
coo ja'a tiøjc cwieendähájtäxät. Nägøx̲iä hajxy jaduhn̲ yhaagä nä'ä
tuun̲gmooyyä. Jaduhn̲ä tu'jäya'ay ñämáayyäbä coo jim̲ tiúnät maa ja'a
tøghaawän, weenä tøjc yaghawa'ać̌h jopy; tsuu jadähooc yhagóøguiumbät.
35-36 Ja'a cudøjcä mioonsähajxy, cab hajxy hänajty ñajuø'øy mänaa ja'a
wyiindsøn̲hajxy hänajty miejtstägatsa'añ, pø coodsóøñäp hänajty jaduhn̲,
o pø tsuhm̲dä hänajty, o pø tu'tseey-yaaxø'øgy hänajty, o pø jobóøñäp
hänajty. Nähix̲ hahixø'ø ja'a wyiindsøn̲ hajxy jaduhn̲ yhahíxät. Pø caj,
coo hajxy jaduhn̲ jaguiapxiä ñähmejtspedóøjät, wehn̲dä hajxy hänajty
mia'ay. Jaduhn̲ mäwíinäts mijtspä, cab hajxy jaduhn̲ mnajuø'øy
mänáajøch yaa ngädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin. Paady hajxy
nähix̲ hahixø'ø homiänaajä mnä'ägä hídät. 37 Jadúhn̲høčhä jäya'ayhajxy
nägøx̲iä nnämaabiä coo hajxy nähix̲ hahixø'ø ñä'ägä hídät homiänaajä.

14

1 Mejtsxøø ja'a pascuaxøø hänajty quia'a habaady mänaa ja'a judíos
tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän, ja'a cajpä tsoomiøødpä. Ja'a teedywi-
indsøn̲hajxy, møødä häna'c-hajxy, ja'a hajxy hänajty jiiby yajnähixøøbiä
tsajtøgooty, cojyquiapxytiuum̲b hajxy hänajty jaduhn̲ nebiä Jesús hajxy
yajtsumóøjät høhn̲da'agymiädia'agyhaam, jaduhn̲ hajxy jaduhn̲ hoy ya-
jyagho'ogóøjät. 2 Mänit hajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Cab hajxy tsøc nej jatcóøyyäm coo ja'a cu'ug hajxy jaduhn̲ xñä'ä
nähbädó'cämät.

3 Tøø ja'a Jesús hänajty yhäda'agy Betania. Jim̲ hänajty miädsuugay maa
ja'a Simón tiøjcän, ja'a hijty leprapa'ammøødpä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug
miejch. Jim̲ä nardoperfume hänajty quiø'øgon̲haty alabastro-vidriojooty.
Jaančh tehm̲ chow̲ä nardoperfume hänajty ñøcxy. Mänitä to'oxiøjcä per-
fume-vidrio piuhy. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhtemøøyyä. 4 Mänitä
jäya'ayhajxy näje'e jiootma'ty, ja'a hajxy hänajty jim̲ pahäñaabiä. Mänit
hajxy ñiñämaayyä:

—Cap yø'ø perfume jaduhn̲ cu yaghäyooyy. 5 Coo jaduhn̲ cu
ñä'ägä too'cy, tsoobaadaam̲b yø'ø hijty, tägøøgmägo'x-xøøguduñ̲. Jim̲ä
häyoobädøjcä chow̲ hajxy jaduhn̲ cu miooyyä coo jaduhn̲ cu ñä'ägä too'cy.

Jaduhn̲ä to'oxiøjc yhojjä.

6 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Weends yhity. Ca'a hajxy mwi'i yhojy. Nébiøch yø'ø jaduhn̲
tøø xtiuñ̲än, cab jaduhn̲ ñejpiä; hoy jaduhn̲. 7 Homiänaajä mijtsä
häyoobäjäya'ay mhix̲y. Homiänaajä hajxy jaduhn̲ mbuhbédät. Pero
høøčh, cábøch mijts jejcy xyhixa'añ. 8 Xwyiingudsähgóøbiøch yø'øya'ay
jaduhn̲, páadyhøčhä perfume jaduhn̲ xyajcuhtemøøyy. Jaduhn̲ miäbaady
nej coočh häxøpy tøø nho'oguiän. Jadúhn̲høch yø'ø hijty xyajnähdema'añ.
9 Majatiä Diosmädia'agy wiädita'añ wiinduhm̲yhagajpt ja'a høøčhcøxpä,
jaduhn̲ä jäya'ayhajxy miädia'aga'añ nébiøch yø'øya'ay naam̲nä tøø xtiuñ̲.
Jaduhn̲ yø'ø homiänaajä jiahmiedsáan̲änä. Tøyhajt jaduhn̲.

10 Jim̲ä Jesús ja'a jiamiøød hänajty tu'ug xiøhaty Judas Iscariote,
ja'a hajxy hänajty nämajmetspä. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn̲ hoy
miøødcojyquiapxytiuñ̲ coo ja'a Judas ja'a Jesús hänajty tiooga'añ. 11 Coo ja'a
teedywiindsøn̲hajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy jaduhn̲ jiaančh tehm̲
xioon̲daacpøjcy. Mänitä Judas yajwiinwaan̲øøyyä coo xädø'øñ hänajty

mio'owa'añii. Mänitä Judas tiägøøyy wiinmaabiä nebiä Jesús paquiä
yajcø'ødägǿ'øwät.
12 Mänitä pascuaxøø yhabaatnä. Jaduhn̲ä judíoshajxy hänajty quiuhdu-
jthaty coo tsajcaagy hajxy nax̲y quiay, ja'a cajpä tsoomiǿødäbä. Jaduhn̲
hajxy hänajty quiuhdujthajpä coo meeghuung hajxy nax̲y yox̲y ja'a
pascuaxøøjooty. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miäyajtøøw̲ä:
—Maada'a yhoyyä coo pascuaxøø hajxy häyaa nwiindsuugáayyämät.
13 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød nämetsc ñämaayy:
—Nøcx hajxy jim̲ Jerusalén. Jim̲ä jäya'ay hajxy tu'ug mbaada'añ
nøøgón̲. 14 Je'eds hajxy mbadu'ubógäp. Mänit hajxy mbadøjtägǿ'øwät.
Mänitä cudøjc hajxy mnämá'awät: "Ja'a nWiindsǿn̲ højts jaduhn̲ tøø
xwyiinguex̲y coo højts nyajtǿwät maa højtsä pascuaxøø häyaa tsuu nwi-
indsuugáyät." 15 Mänit mijtsä cudøjc cuarto nøcxy xyajnähixø'øwa'añ
nähbettøjcøxp. Jaanc̆h tehm̲ quiäruundä ja'a cuarto jaduhn̲ møød ya-
jxon̲ä. Jim̲ä cay hu'ugy hajxy mnähix̲ mhahixǿ'øwät coo hajxy jim̲
ndsuugayáan̲äm —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.
16 Mänit hajxy nämetsc jiaanc̆h nøcxy jim̲ cajptooty. Jiaanc̆h paat
hajxy jaduhn̲ neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän. Mänitä tsuugay hajxy
tiägøøyy nähix̲ hahixøøbiä.
17 Coo quioodsøøñä, mänitä Jesúshajxy jim̲ ñøcxy maa ja'a pas-
cuaxøø hajxy hänajty wyiindsuugaya'añän, møødä jiamøødhajxy ja'a jaac
nämajcpä. Mänit hajxy tiägøøyy caabiä. 18 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tú'ughøch mijts mjamiøød xñäxø'øwø'øwa'añ. Quipxy hajxy je'e
cham̲ xmiøødcaamiújcäm. Tøyhajt jaduhn̲ —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.
19 Mänit hajxy nägøx̲iä jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy
niñämáayyäbä:
—Nej, høøc̆h je'eda'a tyijy xñänøøm̲bä.
20 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Mijts mjamiøød jaduhn̲ tu'ug jatcø'øwaam̲b, näguipxiä tsajcaagy
hajxy jaduhn̲ jiiby xmiøødpaguhmá'tsäm texyjooty. 21 Høøc̆h, ja'a
Diosquex̲ypä, jadúhn̲høch njada'añ nhabeta'añ nepy jim̲ myiñ̲än cu-
jaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Tøjiadaam̲bä Diosmädia'agy jaduhn̲.
Pero ja'a cráajøch jaduhn̲ xñähdugaam̲bä, jaanc̆h tehm̲ yhoyhoy jaduhn̲
chaac̆hpøga'añ. Maas hoy häxøpy coo quia'a nä'ägä naax̲wiimbädsøøm̲y
—nøm̲ä Jesús miänaañ̲.
22 Caabyñä ja'a Jesúshajxy hänajty, mänitä Jesús ja'a tsajcaagy quionø'cy.
Mänitä Dios ñämaayy: "Dioscujú'uyäp." Mänitä jiamiøødä tsajcaagy
nägøx̲iä yajnäguidøøyy. Mänit miänaañ̲:
—Cay hädaa hajxy; høøc̆h nni'x ngopc hädaa —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.
23 Mänitä Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hänajty vinomøødpä. Mänitä
Dios ñämáaguiumbä: "Dioscujú'uyäp." Mänitä Jesús ja'a vino yhuuctsohñ̲.
Mänitä jiamiøød miooyy. Nägøx̲iä hajxy jaduhn̲ yhuucy. 24 Mänitä Jesús
miänáan̲gumbä:
—Høøc̆h nnø'ty hädaa. Hijxtahn̲d hädaa jaduhn̲ cooc̆hä nnø'ty
nyajxee'xa'añ cooc̆hä jäya'ayhajxy hänajty nnähho'tu'uda'añ.
Jadúhn̲høc̆hä cuhdujt nyajtødiägø'øwa'añ, ja'a Dios ja'a Abraham jecy
miøødyajcuhdújcäbä. 25 Tøyhájthøch jaduhn̲ nnämá'awät, cábøc̆hä vino
nhuuctägatsa'añ høxtä cóonøch hänajty jim̲ tøø nnøcxtägach maac̆hä
nDeediä wyiinduumän. Mänítøc̆hä vino jem̲ybiä nhuucmadsa'añ
—nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

26 Mänitä Jesús ja'a Dioshøy hajxy yhøøyy, møødä jiamiøødtøjc. Mänit
hajxy jim̱ chohṉ̃. Mänit hajxy jim̱ ñøcxy maa ja'a tuṉ hänajty xiøhatiän
Olivos. 27 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:
—Nägø̱x̱iøčh mijts xñähgue'ega'añ, je'eguiøxpä cooč̆h nmädia'agy hajxy
xquia'a mäbøgaaṉä. Jaduhṉ jim̱ myiṉ̃ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
"Nyagho'ogáam̱biøčhä meegcueendähajpä. Cøxaam̱bä meeghajxy
piäyø'øga'añ. Xii yaa hajxy ñøcxø'øwa'añ." 28 Cooč̆h hänajty tøø nho'ogy,
mänítøch jadähooc njujypiøjtägatsa'añ. Mänítøch jim̱ nnøcxa'añ Galilea.
Mänítøch mijts jim̱ nøcxy xpiaada'añ —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.
29 Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:
—Høøčh mäbøcypiä, cábøch miiči̱h mänaa nbuhwa'adsa'añ, hoy miiči̱h
hajxy nägø̱x̱iä xjia puhwá'adsät.
30 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøyhájthøch miiči̱h nnämá'awät, häyaa coods miiči̱h tägøøghooc
mniguiugapxa'añii cooč̆h tyijy xquia'a hix̱iä.
31 Pero Pedro, tehṉgajnä je'e jiaac miänaaṉ̃:
—Cábøch mänaa nniguiugapxa'añii cooč̆h tyijy miiči̱h nga'a hix̱iä,
hóyhøch miiči̱h quipxy nja møødhó'ogät —nøm̱ä Pedro miänaaṉ̃.
Jaduhṉ hajxy nägø̱x̱iä piahadsoobä.
32 Mänitä Jesúshajxy jim̱ ñøcxy maa hänajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitä
Jesús ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:
—Jiids hajxy huuc häña'aw, nøcxy nhuuc Diospa'ya'axy.
33 Mänitä Jesús ja'a Pedro hawiing miøødnøcxy, møødä Santiago, møødä
Juan. Mänitä Jesús hoyhoy jiaanč̆h tehm̱ jiootmabiøjcy. 34 Mänitä Pedro-
hajxy ñämaayyä:
—Hoyhóyhøch jaduhṉ njaanč̆h tehm̱ jiootmayhaty. Høxtä
ho'ogáam̱bøch nnijiäwø'øyii. Huuc mähmø'øw hajxy yaa. Cab hajxy
mmaahó'ogät. Jujcy hajxy mhídät —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.
35-36 Mänitä Jesús weeṉ̃tiä jiaac nøcxy. Mänit jaduhṉ miägutscädaacy.
Mänitä Dios tiägøøyy mänuu'xtaacpä: "Teedy, mee'x, coo miiči̱h jaduhṉ
cu mga'a mänaaṉ̃, cábøch häxøpy ndsaačhpøga'añ nébiøch cham̱
nmänaxa'añän. Pero cábøčhä nguhdujt yhídät nébiøčhä njoot jia tsoquiän.
Miiči̱hä mguhdujt jaduhṉ nä'ägädä hidaam̱b."
37 Mänitä Jesús jim̱ ñøcxtägajch maa ja'a Pedrohajxy hänajty tøø
miähmø'øyän. Coo jim̱ miejch, mänit jaduhṉ yhijxy coo hajxy hänajty tøø
quiøx̱y maaho'ogy. Mänitä Pedro ñämaayyä:
—Simón, nej, mmaabä. Nidu'hora miiči̱h tøø mga'a mee'xtucy. 38 Jujcy
hajxy hit. Tehṉgajnä ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Jaduhṉä møjcu'ugong
hajxy xquia'a jøjcapxǿ'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduhṉ coo hajxy
jujcy mhídät, pero cabä mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduhṉ miee'xtuga'añ.
39 Mänitä Jesús ja'a Dios hoy pia'yáax̱cumbä. Jaduhṉ jadähooc
ñämänaanøøguiumbä. 40 Mänit jadähooc miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxy
hänajty tøø miähmø'øyän. Tøø hajxy hänajty miaahó'cumbä. Hix̱, tøø
hajxy hänajty jiaanč̆h tehm̱ yhanuu'xø'øy. Coo hajxy jaduhṉ yujxä, cab
hajxy hänajty ñä'ägä najuø'øy waam̱b hajxy yhadsówät. 41 Coo ja'a Jesús
jaduhṉ miejch ja'a miädägøøghoocpä, mänit miänaaṉnä:
—Nej, je'enä hajxy mwi'i mia'ayñä. Ween tiuhṉä. Tøø yhabaatnä
cooč̆hä cahwiindøyhäna'c-hajxy xquiø'ødägø'øwaaṉnä, høøč̆h ja'a
Diosquex̱ypä. 42 Pädǿ'näts hajxy. Jam̱ hajxy. Xim̱ä craa myiṉ̃ ja'ač̆h
jaduhṉ xyajcø'ødägø'øwaam̱bä.

43 Jiṃä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä Judashajxy miejch, møødä
majiäya'ay, haagä espada-cap. Näje'e hajxy hänajty wiojptcappä.
Ja'a teedywiindsøṇhajxy jaduhṇ mäguejx, møødä häna'c-hajxy jiiby ya-
jnähixøøbiä tsajtøgooty, møødä majjäya'adiøjc-hajxy. 44 Tøø ja'a Judasha-
jxy hänajty quiojyquiapxytiuñ: "Ja'ač̌h hänajty ndsu'xaaṃbiä, je'e hänajty
je'e. Mänit hajxy mmádsät. Mänit hajxy nøcxy mdsuṃy", nøṃä Judas
hänajty tøø miäna'añ. 45 Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänit ñämaayy:

—¡Wiindsøṇ!

Mänitä Judas ja'a Jesús jiaanč̌h tsu'xy. 46 Mänitä Jesús miajtsä.

47 Ja'a Jesús ja'a jiamiøød tu'ug, jiṃä espada hänajty miøjnädaẇhaty.
Coo jaduhṇ yhijxy coo ja'a Jesús hänajty tøø miač̌hii, mänitä yhespada
jiuu'pädsøøṃy. Mänitä teedywiindsøṇä mioonsä tu'ug tiaatspujxtuutä.

48 Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy:

—Tiič̌h hajxy jaduhṇ coo tøø xñämiñ espada-cap wojptcap. Tiič̌h
hajxy xyhixy, mée'tspäjä. 49 Tiič̌h hajxy jiṃ coo xquia'a majtspä
tsajtøgooty. Nébyhøch hajxy jaduhṇ høxtä yaa tøø xñämiñ. Nej, ca'a,
jaboṃ-jabóṃhøch hijty jiṃ nøcxy nyajnähixø'øyä. Pero páadyhøch chaṃ
njaty nhabety, jaduhṇä Diosmädia'agy tiøjiádät ja'a høøč̌hcøxpä.

50 Nidiuhṃä Jesús hänajty jiaac mädia'agy. Tøø ja'a jiamiøødhajxy
hänajty quiøxy päyø'øgy. 51 Jiṃä høxcujc-häna'c ja'a Jesús hänajty tu'ug
piawädijpä, poobwit-nähcäjeeṇä. Mänit jaduhṇ jia madsaaṇä. 52 Mänitä
poobwit yajniñähnajptuutä. Nähwa'ads høxwa'ads je'e piäyø'cy.

53 Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a teedywiindsøṇ wyiinduumän, ja'a
jaac tehṃ miøjpä. Mänitä teedywiindsøṇhajxy jiaac tehṃ miejch, møødä
majjäya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähixøøbiä maa ja'a
tsajtøjcän. 54 Jiṃä Pedro hänajty jäguemjuøøby piadäna'ay maa ja'a teedy-
wiindsøṇ tiøjwiingøn. Mänit jiṃ piahøxtaacy maa ja'a hadänaabiähajxy
hänajty jiøømba'axaṃiän.

55 Jiṃä teedywiindsøṇhajxy hänajty jia wi'i wyiinmahñdyhaty nebiä
Jesús hajxy yajyagho'ogøøjät. Pero cab hajxy hänajty ñä'ägä wiinmah-
mybiaady. 56 Hix, hoyyä Jesús hajxy hänajty nämay jia nähøønø'øy,
wiingaty hajxy hänajty miädia'agy; cab hajxy hänajty tiu'ugmädia'aguiä.
57-58 Mänitä wiinghäna'c-hajxy tiänaayyø'cy; nøṃ hajxy je'e miänaaṃbä:

—Tøø højts jaduhṇ nmädoy coo jaduhṇ miänaañ: "Hädaa tsajtøjc,
jäya'ayhajxy hädaa hädiuuṇ. Pero høøč̌h, nyajnajtsjidó'øwäbøch hädaa.
Cudägøøgxóøyyøč̌hä wiingpä nhädiuuṇdägátsät. Ca'a jiäya'ayhajxy je'e
hädiúnäp" —jaduhṇ hajxy je'e yhøhṇdaacpä.

59 Ni je'e hajxy hänajty quia'a tu'ugmädiá'aguiäbä.

60 Mänitä teedywiindsøṇ tiänaayyø'cy majiäya'ayhagujc, ja'a tehṃ
miøjpä. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, cab jaduhṇ mnä'ä hadsowa'añä waaṃbaty hajxy miäna'añä.

61 Pero cabä Jesús waaṃb ñä'ägä hadsooyy. Mänit ñämáayyägumbä:

—Nej, tøyhajt jaduhṇä coo miič̌hä Dios tøø xquiexiä, Nej, miič̌hä Dios
xyHuunghajpä.

62 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhṇ. Høøč̌h je'e. Xyhixáaṃbøch mijts jaduhṇ cooč̌h jiṃ
nhäña'awa'añ Dioswiinduum, maa ja'a yhahooyhaampiän. Mänítøch
hajxy jadähooc xyhixáaṇgumbä cooč̌h hänajty yaa ngädaactägatsa'añ hädaa
yaabä naaẋwiin. Jocjóotyhøch hänajty nmänaca'añ.

63 Mänitä teedywiindsøn̲ ja'a wyit quiøø'ch. Paady jaduhn̲ jiatcøøyy
coo hänajty jiaanc̆h tehm̲ jiootma'ady. Mänit miänaañ̲:
—Tii testigo hajxy jaduhn̲ nnä'ä jaac wáan̲ämät. 64 Tøø hajxy jaduhn̲
mhamdsoo mädoy coo ja'a Dios tøø miägapxtägoy. Waam̲b hajxy jaduhn̲
mmäna'añ, neby hajxy ndúun̲ämät.
Haagä jaduhn̲ hajxy miänaañ̲ cooc tyijy ja'a Jesús tøø quiädieey, møød
cooc ween yagho'ogyii.
65 Mänitä Jesús tiägøøyyä wiingutsujóøyyäbä. Mänit wyiinguxodsøøyyä.
Mänit wyiingutexøøyyä. Mänit ñämaayyä:
—Najuø'øw pøn̲ xquiojx.
Mänitä hadänaabiädøjc ja'a Jesús hajxy wyiingul̲a'abøøyy.
66-67 Y ja'a Pedro, jiiby hänajty je'e hanaaxyp jiøømba'axam̲y maa ja'a
tøjwiingän. Mänitä teedywiindsøn̲ä qyixymoonsä tu'ug miejch maa ja'a
Pedro hänajtiän. Coo ja'a Pedro jaduhn̲ yhijxä, mänit wyiinhee'ppejtä.
Mänit ñämaayyä:
—Naxy miic̆h yø'ø Jesús mmøødwädity, túhm̲äts. Haagä Nazaret hajxy
mdsooñ nämetsc, túhm̲äts.
68 Mänitä Pedro ñijiøgapxä:
—Ni nga'a híxiøch yø'ø. Ni nga'a najuó'øyhøch jaduhn̲ tiic̆h jaduhn̲ xjia
wi'i yajmøødmädiaacp —nøm̲ä Pedro yhøhn̲daacy.
Mänitä Pedro quiuraabädsøøm̲y. Mänitiä tseey tu'ug jiaanc̆h yaaxø'cy.
69 Mänitä quixymoonsä ja'a Pedro yhíjxcumbä. Mänitä jäya'ayhajxy
ñämaayyä, ja'a hajxy hänajty jim̲ jaac padänaabiä:
—Xii Jesús jiamiøød tu'ug. Je'e yø'ø —nøm̲ä quixymoonsä miänaañ̲.
70 Mänitä Pedro jadähooc ñiguiugápxägumbä. Cab jaduhn̲ ñä'ä jegøøyy,
mänitä Pedro ñämáayyägumbä:
—Mbawädijpy miic̆hä Jesúspä, túhm̲äts. Nyo'mädooby højts jaduhn̲ coo
miic̆h jim̲ mdsooñ Galilea.
71 Mänitä Pedro jadähooc miänáan̲gumbä:
—Tøyhajt, cábøch jaduhn̲ nnä'ägä hixiä pøn̲ hajxy jaduhn̲ mja
mädiaacypy.
Tähooccapxiä ja'a Pedro jaduhn̲ miänaañ̲ cooc tyijy ja'a Jesús hänajty
quia'a nä'ägädä hixiä. 72 Mänitiä tseey miämetsc-hoocpä yáaxcumbä.
Mänitä Pedro jiahmiejtstaacy coo ja'a Jesús hänajty tøø miäna'añ: “Cahnä
tseey hänajty miämetsc-hoocpä ya'axy, tøø miic̆h hänajty tägøøghooc
mniguiugapxyii cooc̆h miic̆h hänajty xquia'a hixiä.” Mänitä Pedro
jiøøguioo'ty coo ja'a tseey miämetsc-hoocpä jiaanc̆h yaaxy.

15

1 Coo jiobøøyy, mänitä teedywiindsøn̲hajxy nägøxiä yhamugóøguiumbä,
møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä häna'c-hajxy jiiby yajnähixøøbiä
tsajtøgooty. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ̲ nebiä Jesús hajxy hänajty
tiuna'añ. Mänitä Jesús hajxy quiø'øxojch. Mänitä Pilato hajxy hoy
yajcø'ødägø'øy maa je'e hänajty guiobiernähatiän. 2 Mänitä Pilato ja'a
Jesús miäyajtøøyy:
—Nej, tøyhajt jaduhn̲ä coo miic̆hä judíoshajxy xguiobiernähatiä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøyhajt jaduhn̲.

3 Madiu'u ja'a teedywiindsøn̲ ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i
ñäxø'øwø'øy. Pero cabä Jesús hänajty waam̲b ñä'ägä hadsooyy. 4 Mänitä
Pilato miänáan̲gumbä:
—Nej, caj mhadsowa'añä. Madiu'u miiči̇h hajxy xjia wi'i ñäxø'øwø'øy
—nøm̲ä Jesús ñämaayyä.
5 Pero cabä Jesús waam̲b ñä'ägädä hadsooyy. Jiaanči̇h tehm̲ yagjuøøyy
ja'a Pilato jaduhn̲ coo ja'a Jesús jaduhn̲ quia'a nä'ägädä hadsooyy.
6 Jaduhn̲ä Pilato hänajty jomøjt-jomøjt quiuhdujthaty coo xøø hänajty
jiadyii, mänitä tsum̲yjiäya'ay nax̲y tu'ug yajpädsøm̲y, ja'a judíoshajxy
hänajty yajnähdijpiä. 7 Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty näje'e chum̲yči̇häna'ay.
Tsip hajxy hänajty tøø yagjadyii. Tøø hajxy hänajty miäjäya'ay-yagho'ogy.
Tu'ugä tsum̲yjiäya'ay hänajty xiøhaty Barrabás. 8 Coo ja'a cu'ughajxy
jim̲ miejch maa ja'a Pilato wyiinduumän, mänitä Pilato hajxy jaduhn̲
ñämaayy coo ja'a tsum̲yjiäya'ay tu'ug yhøxmádsät. 9 Mänitä Pilato yhad-
sooyy:
—Nej, jaduhn̲ hajxy mmäna'añä cooči̇h Jesús nhøxmádsädä, ja'a tyijy
hajxy mgobiernähajpiä.
10 Paadiä Pilato jaduhn̲ miänaañ̲, ñajuøøby hänajty je'eduhn̲ tiiguiøxpä
ja'a Jesús coo yajcø'ødägøøyyä ja'a teedywiindsøn̲. Paadiä Jesús jaduhn̲
yajcø'ødägøøyyä je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hänajty quia'a ya-
jmädsójcäxä. 11 Mänitä teedywiindsøn̲ ja'a cu'ug hajxy jiøjcapxøøyy coo
ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miäná'anät coo ja'a Jesús ween quia'a høxmači̇hii,
weenä Barrabás ñä'ägä høxmači̇hii. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ jiaanči̇h
mänaañ̲, 12 mänitä Pilato ja'a cu'ug jadähooc miäyajtøøyy:
—Y yø'ø Jesúsäts, ja'a tyijy hajxy mgobiernähajpiä, neby hajxy yø'ø
myajnähdijy nébiøch yø'ø ndúnät.
13 Mänitä cu'ughajxy møc yaax̲y:
—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.
14 Mänitä Pilato miänáan̲gumbä:
—¡Pero tisän! Tii tøø quiädieey.
Mänit hajxy maas møc yáax̲cumbä:
—Møjpahbet hajxy cruzcøxp.
15 Mänitä Pilato jiaanči̇h mänaañ̲ coo ja'a Barrabás hajxy ween
nøcxy yajpädsøm̲y pujxtøgooty. Hix̲, cabä Pilato ja'a cu'ug hänajty
yagjootma'ada'añ. Mänitä Pilato miänaañ̲ coo ja'a Jesús wiobho'ogøøjät.
Mänit miänáan̲gumbä coo ja'a Jesús hajxy nøcxy cruzcøxp miøjpahbety.
16 Mänitä soldado ja'a Jesús hajxy yajnøcxy maa ja'a hagujcän. Mänitä
soldado ja'a jiamiøød hajxy quiøx̲y møjyaax̲y. 17 Mänitä Jesús hucywyit
yajnähtämoogøøyyä. Mänitä haptycorona yajcuhjenøøyyä. 18 Mänitä
Jesús tiägøøyyä wiinyáax̲äbä:
—¡Viva ja'a Jesús, ja'a judíoshajxy jaduhn̲ guiobiernähajpiä! ¡Viva!
Jaduhn̲ä Jesús hänajty wyiinwooñii. 19 Mänit hoyhoy wiojpä
quiuhduum pax̲yhaam. Møød wyiingutsujøøyyä. Mänit wyiinjijcädaacä.
Jaduhn̲ä soldadohajxy hänajty jiatcø'øy nebiä wyiingudsähgøøbiän.
20 Pero wyiinwohm̲biä Jesús hajxy hänajty jaduhn̲. Mänitä hucywyit
hajxy yajtsijy. Mänitä yhamdsoo wit yajpøgøøyyäxä. Mänit hajxy
yajnøcxy maa hajxy hänajty miøjpahbeda'añän.
21 Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug jiøjcubaadøøyy. Camjooty hänajty tøø yhoy.
Simón hänajty xiøhaty. Jim̲ hänajty chooñ Cirene. Jue'e yhuunghajxy
hänajty xiøhaty Alejandro møødä Rufo. Jim̲ä Jesús cruz hänajty chøm̲ä.

Mänitä Simón hadsip ñämaayyä coo ja'a Jesús ween piuhdsømø'øy. Mänitä Simón ja'a cruz jiaanc̈h tsømø'cy.

22 Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a nähgaphuung hänajty
xiøhatiän Gólgota. Jaduhn̲ä nähgaphuung hänajty quiähxø'øgy nebiä
ho'ogyjiäya'aguiopcän, paady hajxy jaduhn̲ yajxøbejty Gólgota.
23 Mänitä Jesús vino jia mooyyä. Mirra ja'a vino hajxy hänajty tøø
yajmädemø'øy. Pero cabä Jesús jaduhn̲ ñä'ägä huucy. 24-25 Mänitä
Jesús miøjpahbejtä cruzcøxp. Møjpetyxiøø hänajty jaduhn̲. Tøø ja'a
Jesús ja'a wyit hänajty jadähooc yajtsíjjäxä. Mänitä soldado ja'a
Jesús ja'a wyit hajxy tiägøøyy yajniguiuhäyø'cäbä. 26 Mänit hajxy
jim̲ yuugjahy cruzcopcuhduum tiiguiøxpä ja'a Jesús jaduhn̲ coo
miøjpahbejtä: "Hädaa ja'a judíoshajxy guiobiernähajpy", nøm̲ hajxy jim̲
quiujahy. 27 Mänitä mee'tspähajxy nämetsc miøjpahbéjtäbä. Tu'jäya'ay
miøjpahbejtä maa ja'a Jesús yhahooyhaampiän. Jatu'ug miøjpahbéjtäbä
maa ja'a Jesús yhanajtyhaampiän. Cujcä Jesús jaduhn̲ hoy piäda'agyii.
28 Coo ja'a Jesús ja'a mee'tspä jaduhn̲ näguipxy miøødho'cy, jaduhn̲ä
Diosmädia'agy tiøjiajty maa jaduhn̲ myiñän cujaay: "Haxøøghäna'c
jaduhn̲ pianänøøm̲ä."

29 Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaduhn̲ jim̲ naxøøbiä, høxtä yagjuøøby hajxy
hänajty coo ja'a Jesús hajxy jim̲ yhijxy cruzcøxp. Møød hajxy hänajty
wyiinwooñ:

—Ja'a, miic̈h mahñdy ja'a tsajtøjc mwi'i yagjidaam̲by, y
cudägøøgxøøyyä mahñdy miic̈h je'e mhädiuun̲dägátsät. 30 Pø tøy miic̈h
møcmäjaa mjaanc̈h møødä, tiids miic̈h jim̲ coo mga'a mänacy cruzcøxp.
Jadúhn̲äts mbäyø'øgät —nøm̲ä Jesús ñämaayyä.

31 Jaanä jaduhn̲ä teedywiindsøn̲hajxy hänajty miäwiingapxpejpä, møødä
häna'c-hajxy hänajty jim̲ yajnähixøøbiä maa ja'a tsajtøjcän. Jaduhn̲ hajxy
hänajty ñiñäma'ayii:

—Tøø yø'ø wiinghäna'c may yajnähwa'ac̈h, pero caj yø'ø hamdsoo
hoy yajniñähwa'adsa'añii. Jaduhn̲ hijty ñibiäda'agyii nebiä Diosh-
uungän. Jaduhn̲ hijty niñänømyii cooc tyijy ja'a judíoshajxy guiobiernähaty.
32 Mänit hajxy häyaa njaanc̈h mäbójcämät, nägooyyä jim̲ miänácät
cruzcøxp.

Jaanä jaduhn̲ä mee'tspähajxy hänajty miäwiingapxpejpä, ja'a Jesús hajxy
hänajty näguipxy tøø miøødmøjpahbedyíijäbä.

33 Nägooyyä quiujyxiøøjøøyy, mänit jaduhn̲ cøjx wyiingoodsø'øy.
Tägøøghora jaduhn̲ yhijty wiingoods. 34 Coo ja'a xøø jaduhn̲
wyiinjajtúutcumbä, mänitä Jesús møc yaax̲y: "Eloi, Eloi, lema sabactani."
Jaduhn̲ miädia'agytiägø'øy: "Diosteedy, Diosteedy, tiic̈h coo tøø
xñähgue'egy."

35 Jim̲ä jäya'ayhajxy hänajty näje'e miähee'pna'ay. Coo hajxy jaduhn̲
miädooyy, mänit hajxy miänaañ̲:

—Mädow̲, Elíasäda'a møjyáax̲äp.

36 Mänit tu'jäya'ay esponja hoy quioñ̲ päyø'øguiä. Mänit jiiby
piama'tsnajxy xun̲vinojooty. Mänitä esponja yujxojch pax̲yjøbhaam.
Mänitä Jesús yaghagaabøøyyä coo jaduhn̲ wyiinmúugät. Mänit jaaya'ay
miänaañ̲:

—Tsøc huuc híjxäm pø minaam̲bä Elías, pø yajmänacáan̲äbä Jesús
cruzcøxp.

37 Mänitä Jesús møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. 38 Tuuna ja'a
Jesús jaduhn ñä'ä ho'cy, mänitä tsajtøjc-hadøødiujt cujjiä quiøø'tswa'xy.
Quiuhduum chohndaacy, høxtä yhøxhaam jaduhn yhagøødsøøyy. 39 Jima
capitán ja'a Jesús hänajty tu'ug wyiindäna'ay. Coo yhijxy coo ja'a Jesús
hänajty tøø yho'ogy, mänit miänaañ:

—Tøyhajt yø'øduhn hijty Dyioshuungä.

40 Jima tajjäya'ayhajxy hänajty näje'e miähee'pna'ay jäguemjuøøby. Jima
María hänajtypä, ja'a hänajty jim tsohmbä Magdala, møødä Salomé. Ja'a
María, ja'a Santiago møødä José tiaj, jim hänajty je'ebä. Ja'a muutspä
Santiago jaduhn ñänøømby. 41 Hädaa tajjäya'ayhajxy, quipxiä Jesús hajxy
hänajty tøø piawädity jim Galilea. Tøø hajxy hänajty piuhbety mänaa
hänajty jim tøø yhitiän. Y coo ja'a Jesús jaduhn piejnä Jerusalén, quipxy
hajxy piabejty, näguipxy møødä wiingjäya'ayhajxy nämay.

42-43 Ja'a viernes hänajty tsuujøøby. Ja'a poo'xxiøø hänajty
tsohnda'agaamb, ja'a pascuaxøø. Ñähix yhahixøøbiä judíoshajxy hänajty
ja'a pascuaxøøgøxpä. Jima jäya'ay hänajty tu'ug chooñ Arimatea. José
hänajty xiøhaty. Jim hänajty miøjtuungmøødä tsajtøgooty. Jaanch tehm
yhojiäya'ayä José hänajty. Jiøbhijxyp hänajty jaduhn coo ja'a Dios ja'a
møcmäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ. Mänitä José ja'a Pilato ja'a Jesús
ñaaxni'x hoy miäyujwaana. Hix, cabä José ja'a Pilato hänajty chähgø'øy.
44 Cahnä Pilato hänajty miädoyhatyñä coo ja'a Jesús hänajty tøø yho'nä.
Yagjuøøyy je'eduhn coo ja'a Jesús paquiä yho'cy. Mänitä Pilato ja'a
capitán miøjyaax y. Mänit miäyajtøøyy mäduhnajtä ja'a Jesús yho'cy.
45 Coo ja'a Pilato jaduhn yhawáaäxä coo ja'a Jesús hänajty tøø jiaanch
ho'ogy, mänit miänaañ coo ja'a José ja'a ho'ogyjiäya'ay ween yajmänacy
cruzcøxp. 46 Mänitä José sábana hoy jiuy. Mänitä Jesús hoy yajmänacy
cruzcøxp. Mänit ñähbijty ñähmojch sábanahaam. Mänit hoy yajnaaxtägø'øy
tsaajutjooty. Mänitä tsaajut ja'a tsaa hajxy yaghadäguejtägooyy. 47 Jima
Maríahajxy hänajty miähee'pna'ay, møødä Magdala-tsohmbä, møødä José
tiaj.

16

1 Coo ja'a poo'xxiøø hänajty tøø ñajxnä, mänitä María perfume hajxy
hoy jiuy, møødä Magdala-tsohmbä, møødä Santiago tiaj, møødä Salomé.
Ja'a Jesús ja'a perfume hajxy hänajty yajnähjaaxaamby. 2 Cujaboom jopy
ja'a Maríahajxy jim ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Näxøø
hänajty je'e. Tøø ja'a xøø hänajty piädsøømnä. 3 Tu'haamnøcxpä hajxy
tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Øna tsaa häyaa hadäguejtú'udäp.

4 Tehm miejtsp hajxy hänajty jim, mänitä tsaajut hajxy yhijxy coo
hänajty yhawa'adsän. Tøø häna'cä tsaa hänajty yagjua'ach, hoyyä
tsaa hänajty jia cruundä. 5 Coo hajxy jiiby chaajuttägøøyy, mänitä
muutsc-häna'c hajxy tu'ug yhijxy. Jiiby hänajty yhäña'ay hahooyhaamby.
Yomybioobwit hänajty miøød. Coo ja'a Maríahajxy jaduhn yhijxy, mänit
hajxy chähgøøyy. 6 Mänit hajxy ñämaayyä:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Ja'a Jesús hajxy mhøxtaaby, ja'a jim tsohmbä
Nazaret, ja'a tøø miøjpahbedyíijäbä cruzcøxp. Tøø jiujypiøjtägach. Tøø
yaa chohnnä. Huuc tehm yhix hajxy, cab je'e yaajän maa je'e piädaacän.
7 Nøcx ja'a jiamiøød hajxy hawaana. Møødä Pedro, mhawáaäp
je'ebä. Jaduhn hajxy mhawáaät cooc jim ñøcxa'añ Galilea. Jímäc

hajxy nøcxy piaady, neby hajxy hijty tøø yajmøødmädiaˈagyiijän —nøm̲ä
muutsc-hänaˈc miänaañ̲.
8 Päyøˈøguiä Maríahajxy jiutpädsøøm̲y. Tsähgøøyyäp tsäyúuyyäp hajxy
piädsøøm̲y. Cab hajxy jaduhn̲ øøn̲ ñäˈägädä hawaan̲ä. Hix̲, jaanc̆h tehm̲
chähgøøby hajxy hänajty.
9 Näxøø jopy jaˈa Jesús jiujypiøjtägajch. Mänitä María jayøjp yhi-
jxtsohn̲nä, jaˈa hänajty jim̲ tsohm̲bä Magdala, jaˈa møjcuˈu juxtujc-hooc
yajnähwáatsäbä. Jaˈa Jesús jaduhn̲ mäyajnähwaats. 10 Mänitä María jaˈa
Jesús jiamiøød hoy jia hawaan̲ä. Wiˈi jiøøby wiˈi xiuuˈtsp jaˈa Jesús
jiamiøødhajxy hänajty. 11 Hoy hajxy jia nämaayyä coogä Jesús hänajty tøø
jiujypiøcy, møød coogä María hänajty tøø yhix̲y hajujcy, cab hajxy ñäˈägä
mäbøjcy.
12 Cujecy, jim̲ä Jesús jaˈa jiamiøødhajxy hänajty nämetsc ñøcxy camjooty.
Mänitä Jesús ñäguehx̲tøøˈxy maa wyiinduumhajxiän. 13 Mänitä jiamiøød
hajxy hoy jia hawáaan̲äbä. Ni jeˈe jaˈa miädiaˈagyhajxy jaduhn̲ quiaˈa
mäbøjcäxä.
14 Cujequiä Jesús jiamiøødhajxy hänajty quiay, jaˈa hajxy hänajty
nämajtuˈugpä. Mänitä Jesús jim̲ ñäguehx̲tøøˈxcumbä maa hajxy hänajty
quiayyän. Mänit hajxy jaduhn̲ ñämaayyä:
—Tii mijtsä miädiaˈagy hajxy coo tøø mgaˈa mäbøjcä, jaˈa mijts
tøø xjia hawáan̲äbä cóogøch hajxy tøø xyhix̲y hajujcy, cóogøch
tøø njujypiøjtägach. 15 Nøcx hädaa mädiaˈagy hajxy yajwaˈx
wiinduhm̲yhagajpt. Jaduhn̲ä jäyaˈay hajxy nägøx̲iä myajwiingapxǿˈøwät
neby hajxy ñähwáˈadsät. 16 Pønjaty jaduhn̲ mäbøjp, pønjaty jaduhn̲
näbejp, jeˈedshajxy jaduhn̲ nähwaˈadsaam̲b. Pero pønjaty jaduhn̲ caˈa
mäbøjp, haxøøgtuum hajxy jeˈe miähmøˈøwaˈañ. 17 Pønjaty jaduhn̲ mäbøjp,
hijxtahn̲d hajxy yajcähxøˈøgaam̲by hoy-yagjuóóñäbä. Jaˈa høøc̆hcøxpä,
jaduhn̲ä paˈamjäyaˈay hajxy yajnähwáˈadsät, jaˈa hajxy møjcuˈumøødpä.
Wiinghayuuc hajxy miädiaˈagáan̲näp. 18 Hoyyä tsahñ̲dy hajxy tiehm̲
wyidsǿˈøgät, cab hajxy nej tiunóøjät. Hoyyä veneno hajxy tiehm̲
yhúˈugät, ni jaduhn̲ hajxy nej quiaˈa jádät. Y coo jaˈa paˈamjäyaˈay
hajxy quiøˈønähgábät, náxäbä piaˈamhajxy.
19 Coo jaˈa Jesús jaˈa jiamiøødtøjc miøødmädiaacpädøøyy, jaˈa hajxy nWi-
indsønhájtämbä, mänit ñøcxnä tsajpootyp. Mänit hoy yhøxtaˈagy maa jaˈa
Tieediä yhahooyhaampiän. 20 Mänitä jiamiøødhajxy jiaanc̆h tuˈubøjcy.
Mänitä mädiaˈagy hajxy hoy yajwaˈxy wiinduhm̲yhagajpt. Piuhbejpiä
Jesús jaˈa jiamiøødtøjc hänajty. Majaty hajxy hänajty wiädity, yajcähxøˈpiä
hijxtahn̲d hajxy hänajty hoy-yagjuøøñäjaty. Jaduhn̲ hänajty yajnajuøˈøy
coo hajxy hänajty tiømiädiaˈagy. Amén.

San Lucas

1-4 Mägu'ughajpä Teófilo, miiči̇hcóxpøch hädaa nocy nhädiuñ nej miiči̇h
ja'a tøyhajt jaduhn̲ mmøødhádät ja'a Jesucristocøxpä, nej jiajty nej
yhabejty, nej ñibianøcxyii. Pedyíijøch jaduhn̲ tøø nhabøcy. Jaduhn̲ miiči̇h
tøø mmädoyhajpä. Nämay jäya'ay ja'a nocy capxy hajxy tøø yajpädø'øgy
ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, je'eds hajxy
jaduhn̲ tøø xyajmädoyhájtäm. Yhamdsoo wiinhaam hajxy tiehm̲ yhijxy.
5 Coo ja'a Herodes hänajty jim̲ guiobiernähaty Judeanaaxooty, jim̲ä
jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Zacarías. Teedy ja'a Zacarías hänajty tiuum̲by
maa ja'a judíos ja'a quiuhdujthajxy hänajty myiñän. Ja'a Abías ja'a
quiuhdujt hänajty yajtúun̲äxäp neby hänajty jecy tøø yhane'emiän. Ja'a
Zacarías ja'a tio'oxiøjc, Elisabet hänajty xiøhaty. Ja'a Aarón yhap yhoc
ja'a Elisabet jaduhn̲. 6 Pedyii ja'a Zacaríashajxy hänajty quiudiuñ ja'a
Diosmädia'agy. Hoy hajxy hänajty yajtuñ nebiä Dios choquiän. 7 Pero
cabä yhuunghajxy hänajty nitu'ugtä. Cahnä Elisabet hänajty ñä'ägädä
huungpaadyñä. Tøøds hajxy hänajty miäjaanä.
8 Tu'ugxøøbä, jiibiä Zacarías hänajty tiuñ møjtsajtøgooty. 9 Mänitä piaatä
coo ja'a poom jiiby jiógät maa ja'a poomjojtaactän, jim̲ Dioswiinduum.
Jaduhn̲ä teedyhajxy hänajty quiuhdujthaty. 10 Mänit yhabaaty coo ja'a
Zacarías ja'a poom hänajty jiiby jioga'añ. Mänitä cu'ughajxy yhamugøøyy
møjtsajtøghaguuy. Mänit hajxy tiägøøyy Diospa'yaax̲pä. 11 Jim̲ä Zacarías
hänajty pioomjocy, mänitä Dios mioonsä tu'ug ñäguehx̲tøø'xy hahooy-
haamby maa ja'a poom hänajty jioquiän. Jim̲ hänajty tøø chooñ Dioswi-
induum. 12 Coo ja'a Zacarías jaduhn̲ yhijxy, mänit chähgøøyy. Cabä
wiinmahñdy piaaty nej jiatcó'øwät. 13 Mänit ñämaayyä:
—Zacarías, ca'a mdsähgø'øy. Tøø ja'a Dios miädoy nej tøø mmägapxiän
coo huung xmió'owät. Huungpaadaam̲b ja'a mdo'oxiøjc jaduhn̲. Juan
ja'a mhuung myajxøhátät. 14 Mxoon̲da'agaam̲b miiči̇h jaduhn̲ ja'a mhu-
ungcøxpä. Nämay ja'a jäya'ayhajxy jaduhn̲ xioon̲da'agaam̲bä coo mhu-
ung myínät miédsät. 15 Cumay ja'a mhuung piädsøm̲a'añ ja'a Dioscøxpä.
Miøødhadaam̲biä Dioshespíritu; jaduhn̲ miämín̲ miäga'awa'añ. Cabä joc-
nøø yhu'uga'añ ni ja'a vino. 16-17 Jaduhn̲dsä cuhdujt miøødhada'añ nebiä
Elías jecy miøødhajtiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲ yajwa'xaam̲by. Mänitä
judíos ja'a Dios hajxy jiahmiejtstaactägatsa'añ jadähooc. Jaduhn̲ä Juan ya-
jwiingapxø'øwa'añ coo ja'a yhuung hajxy quia'a møødnimiädsiphájtänät,
y coods hajxy miäbójnät ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy pøn̲ yhamdsoo
cuhdujt ja wi'i yajtunaam̲b. Coo hajxy jaduhn̲ quiudiúnät, mänitä Dios
jaduhn̲ quiuhbøga'añ.
18 Mänitä Zacarías miänaañ̲:
—Nébiøch ja'a tøyhajt jaduhn̲ nmøødhádät cooči̇h nhuung myina'añ.
Tøø højts nmäjaanä móødhøch ndo'oxiøjc.
19 Mänitä Dios mioonsä yhadsooyy:
—Gabriélhøch nxøhaty. Jím̲høch ndsooñ Dioswiinduum. Je'eči̇h tøø
xquiex̲y cooči̇h miiči̇h min̲ nhawaan̲ä coo ja'a mhuung jaduhn̲ my-
ina'añ. 20 Cooči̇h miiči̇h ja'a nmädia'agy tøø xquia'a mäbøjcä, huum
miiči̇h mmähmø'øwa'añ. Høxtä coonä ja'a mhuung myínät, mänit
mgapxø'øga'añ. Tøjiadaam̲b jaduhn̲ nébiøch cham̲ nmädia'aguiän.

21 Jiṃä cu'ug ja'a Zacarías hajxy hänajty jia wi'i yhahix̱y
møjtsajtøghaguuy. Yagjuøøby hajxy hänajty coo ja'a Zacarías jiiby wyi'i
jiecy tsajtøgooty. 22 Coo ja'a Zacarías tiøjpädsøøṃnä, tøø hänajty jiaanc̆h
huumy. Mänitä cu'ughajxy ñajuøøyy coo ja'a Zacarías ja'a tsø'ty hänajty
tøø yhix̱y. Hix̱, cø'øhaam yajnähixøøñä.

23 Hoorä, coo ja'a Zacarías yaghabejty mäduhn̄tiä hänajty tiuna'añ
tsajtøgooty, mänit ñøcxnä maa ja'a quiajptän. 24 Mänitä tio'oxiøjc
jiaanc̆h mähmøøyy maaxhuungmøød. Jiiby ñä'ägä mähmøøyy
tøgooty mägoox̱po'o. Caj ñä'ägä tøjpädsøøṃnä. Jaduhṉ hänajty wyi'i
miädiaacta'agy quiopcooty: 25 “Páadyhøch ja'a Dios jaduhṉ tøø xñäxuuc̆h
nébiøch ja'a cu'ughajxy jaduhṉ xquia'a péjxnät.”

26 Tädujpo'o ja'a Elisabet hänajty tøø yhity maaxhuungmøød, mänitä
Dios ja'a Gabriel quiéjxcumbä. Jiṃä Gabriel quiejxä maa ja'a cajpt
xiøhatiän Nazaret jiṃ Galileanaaxooty. 27 Ja'a María jaduhṉ yajnäguejxä.
Cäxyiihajpnä hänajty je'enä. Tøø hänajty tiødiägø'øy coo ja'a José hänajty
piøga'añ. Jue'e ja'a José, David yhap yhoc je'e, ja'a hijty jegyhajty
gobiernätuuṃbä. 28 Mänitä Gabriel tiøjtägøøyy maa ja'a María hänajtiän.
Mänitä María ñämaayyä:

—Dióshøch tøø xquiex̱y cooc̆h miic̆h jaduhṉ nmägápxät. Miic̆hcøxpä
ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ. Xmiøødhijp miic̆h ja'a Dios. Maas hoy
miic̆h ja'a Dios xyhix̱y quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy.

29 Cabä María hänajty ñajuø'øy tii jaduhṉ coo tøø ñäma'ayii ja'a
Dioscøxpä. Tsähgøøyy jaduhṉ siémpräm. 30 Mänitä ñämáayyägumbä:

—María, ca'a mdsähgø'øy. Møj ja'a Dios ja'a mayhajt tiuna'añ ja'a
miic̆hcøxpä. 31 Mhuungpaadaaṃb miic̆h jaduhṉ. Jesús ja'a mhuung
myajxøhata'añ. 32 Møj jaanc̆h jaduhṉ yhida'añ. Høxcabáaṉäp jaduhṉ
coo Dyioshuungä. Dios jaduhṉ päda'agaaṃb gobiernä nebiä David
jecy tiuuñän, ja'a Jesús yhap tieedy. 33 Paady jaduhṉ piäda'aga'añii
gobiernä nebiä judíoshajxy yhané'emät cøjxta'axiøø. Nimänaa jaduhṉ
quia'a hanehṃbädø'øwa'añ.

34 Mänitä María yajtøøyy:

—Nébiøch jaduhṉ nnä'ä huungpáadät; cáhnøch ya'adiøjc nhix̱yhatyñä.

35 Mänitä Gabriel yhadsooyy:

—Minaaṃbä Dioshespíritu xyhuungmo'owa'añ. Dioshuung jaduhṉ
minaaṃb ca'awaaṃb. Cabä pojpä cädieey mänaa tiuna'añ. 36 Y miic̆h
mhocmaam, ja'a Elisabet, jaduhṉ je'e miaaxhuungpaadaaṃbä, hoy
jaduhṉ jia majjä jia petiä. Tädujpo'ohájnäp je'e. Cábäc tyijy hijty miaax-
huungpaada'añ; jaduhṉä cu'ughajxy hijty miäna'añ. 37 Pero cabä Dios tii
tsip ñä'ägä juø'øy. Hotyiijä jaduhṉ tiuna'añ.

38 Mänitä María miänaan̄:

—Wéenhøch ja'a Dios jaduhṉ xñä'ägä moonsähaty. Wéenhøch jaduhṉ
njaty nébiøch tøø xñäma'ayän.

Mänitä Gabriel wyiimbijnä.

39-40 Mänitiä ja'a María ñøcxy maa ja'a Elisabethajxiän. Judeanaaxooty
hajxy hänajty chäna'ay tunjooty. Mänitä María tiøjtägøøyy. 41 Mänitä
Elisabet yajpoo'xä. Mänitä maaxhuung jiiby yu'xy Elisabet jioodooty.
Mänitä Elisabet ja'a Dioshespíritu ñämejtsä. 42 Mänitä Elisabet møc yaax̱y:

—Maas hoy miičĭch ja'a Dios xyhix̱y quejee ja'a mmädo'oxiøjc-hajxy.
Jaduhn̲ miičĭch mhuung xyhixáan̲abä. 43 Ja'a miičĭch mhuung, nwi-
indsøn̲hadáam̲biøch je'e. Nyagjuóøbiøch jaduhn̲ coočĭch miičĭch xwyiin-
gudsähgø'øy. 44 Túun̲øch miičĭch xñä'ä yajpoo'xy, mänítiøch nhuung yaaby
jiaančĭch tehm̲ yu'xy njoodóotyhøch. Jootcujc jaduhn̲ ñijiäwø'øyii, paady
yu'xy. 45 Tøjiadaam̲b jaduhn̲ nej miičĭch ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Coo
jaduhn̲ mmäbøcy, jootcujc mhida'añ —nøm̲ä Elisabet ja'a María ñämaayy.
46 Mänitä María miänaañ̲:
Tøyhajtä Dios miøjjä jiaančĭchä.
47 Jootcujc-høch nnijiäwø'øyii coočĭch je'e xyhix̱y.
48 Xjiahmiéjtspøch jaduhn̲, hóyhøch nja häyoy.
Jootcujc-høch ja'a jäya'ayhajxy xñä'ägä nänømaan̲nä,
49 je'eguiøxpä coočĭch ja'a Dios tøø xyhuungmo'oy.
Møj jaančĭch ja'a Dios.
50 Pønjaty ja'a Dios jaduhn̲ wiingudsähgøøby,
Dios jaduhn̲ näxuudsaam̲b cøjxta'axiøø.
51 Tøø ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øgy;
tøø hajxy quia'a mäjäda'agy, ja'a hajxy hijty yajcumayaam̲bä.
52 Tøø ja'a gobiernä quiuhdujthajxy piójcäxä,
tøø ja'a häyoobäjäya'ayhajxy miøjtägø'øy.
53 Tøø ja'a häyoobäjäya'ayhajxy cøx̱iä wiinä mio'oyii;
cabä mäyøøjäya'ayhajxy tii tøø piaady.
54 Piuhbejt ja'a Dios ja'a judíoshajxy.
Cøjxta'axiøø ñäxuučĭch pia'häyoy,
55 nebiä Abrahamhajxy jecy ñämaayyän,
ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm.
56 Tägøøgpo'o ja'a María jim̲ jiaac hijty maa ja'a Elisabetän. Mänit
yhädaacnä maa ja'a quiajptän.
57 Mänitä Elisabet miaaxhuungpaatnä; ya'ayhäna'c jaduhn̲ miin̲gahw̲.
58 Mänitä Elisabet hoy quiuhixyíijäm ja'a jiujy ja'a miägu'ughajxy møødä
miädøjc-hajxy. Mänit hajxy nägøx̱iä xioon̲daacy coo Dios ja'a mayhajt
jaduhn̲ tøø tiuñ̲. 59 Cuductujxøø ja'a pigäna'c hajxy hoy yajcircunci-
darhadyii nebiä judíoshajxy hänajty quiuhdujthatiän. Mänit hajxy jia ya-
jxøhataañ̲ Zacarías nebiä tieedy hänajty xiøhatiän. 60 Mänitä tiaj miänaañ̲:
—Cábøch jaduhn̲ nyajxøhata'añ. Juánhøch jaduhn̲ nyajxøhata'añ.
61 Mänitä Elisabet ñämaayyä:
—Tii jaduhn̲ coo myajxøhata'añ. Caj pøn̲ jaduhn̲ xiøhaty maa miičĭch
mjujy maa miičĭch mmägu'ugän.
62 Mänitä Zacarías miäyajtøøw̲ä cø'øhaam nebiä yhuung xiøhátät.
63 Mänitä pu'uyhuung ñädsiiwøøyy coo mio'owóøjät. Mänit yuugjahy
pu'uguiøxp: "Juan xiøhata'añ." Mänit hajxy nägøx̱iä yagjuøøyy. 64 Mänitä
Zacarías quiapxø'nä. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp miooyy. 65 Jaančĭch tehm̲
yagjuøøyy ja'a cu'ughajxy jaduhn̲. Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä jim̲
Judeanaaxooty jim̲ tunjooty nebiaty ja'a Zacarías tøø jiaty. 66 Coo ja'a
jäya'ayhajxy nägøx̱iä miädoyhajty, mänit hajxy tiägøøyy najuødiaacpä.
Mänit hajxy miänaañ̲:
—Pätiidä yø'ø pigäna'c tiunaam̲by coo hänajty tøø yeegy.
Tøyhajtä Dios hänajty piuhbeda'añ.
67 Mänitä Zacarías ñämejtsä ja'a Dioshespíritu. Mänitä Zacarías
jiømädiaacnajxy neby hänajty tøø miødmädia'agyiijän ja'a Diósäm:

68 Møj jaanč̌h ja'a Dios;
paady jaduhn̲ tøø quiäda'agy coo højts xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáan̲äm, højts judíoshájtäm.
69 Tøø højts ja'a yajnähwaatspä yajcuhwaatspä xyajnäguéjxäm;
je'edsä møjcuhdujt jaduhn̲ møød; ja'a David yhap yhoc je'e.
70-73 Jaduhn̲ä Dios jecy miänaañ̲ coo højts xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáan̲äm højts nmädsiphájtäm.
Jaanä jaduhn̲ miänaam̲bä coo xñäxuuds xpia'häyowáan̲äm.
Yajtøjiadaam̲by jaduhn̲ nebiä Abrahamhajxy jecy miøødyajcuhdujquiän,
ja'a nhap ja'a ndeedyhajtämhajxy.
Ja'a Diosquex̲yhajxy jaduhn̲ jømädiaacnajx.
74 Coo ja'a Dios hajxy jaduhn̲ xñäwáan̲äm maa ja'a nmädsiphajtämhajxiän,
paady hajxy nga'a tsähgøøyyänä. Hoyyä Dios hajxy nbanǿcxämät.
75 Hawa'adstuum hajxy xyaghidáan̲äm cøjxta'axiøø.
76 Huung, miič̌h nnämaaby coo Diosmädia'agy-yajwa'xpä mwädita'añ.
77 Myajwiingapxø'øwaam̲by ja'a Dios quiu'ughajxy neby hajxy jaduhn̲ ñähwa'ads quiuhwá'adsät.
Coo ja'a Dios ja'a piojpä quiädieey hajxy yajmøødmädiá'agät,
mänit hajxy yajnähwa'ads yajcuhwa'adsøøjät.
78 Xñäxúu'tsäm ja'a Dios hajxy jaduhn̲,
paadiä yajnähwaatspä yajcuhwaatspä quiejxy.
79 Xpiädáacäm hajxy hawa'adstuum,
xmióoyyäm ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy,
nøm̲ä Zacarías miänaañ̲.
80 Hoorä, yee'c møjjøøyy ja'a Juan jaduhn̲. Wiinmahñdymejts jaduhn̲. Ñajuøøyy jaduhn̲ mädyii hoy mädyii mäbaad. Miøødhajt ja'a Dioshespíritu jaduhn̲. Coo miøjjøøyy, mänit tiägøøyy wädijpä hanidiuhm̲duum. Jim̲ yhijty høxtä coonä tiägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

2

1 Coo ja'a xøø jomøjt yhabaaty, mänitä gobiernä Augusto yhanehm̲y coo ja'a jäya'ayhajxy ween nøcxy nägøx̲iä ñiguiujaayii maa ja'a yhamdsoo cajpthajxiän, ja'a hajxy wiinduhm̲yhagajptpä. 2 Ja'a Augusto jaduhn̲ hanehm̲dsohn̲; cahnä pøn̲ hänajty jaduhn̲ yhane'emyñä. Ja'a Cirenio, je'e hänajty jim̲ tuum̲b gobernador Sirianaaxooty. 3 Mänitä jäya'ayhajxy nägøx̲iä jiaanč̌h cudiuuñ̲ nebiä Augusto hänajty tøø yhane'emiän.
4-5 Jue'e ja'a José hänajty, ja'a David yhap yhoc hänajty je'e. Belén ja'a cajpt hänajty xiøhaty maa ja'a David hänajty tøø myiñ̲ tøø quia'ayän, jim̲ Judeanaaxooty. Coo ja'a David hänajty jim̲ tøø myiñ̲ tøø quia'ay, paadiä Joséhajxy hänajty jim̲ nøcxy ñiguiujaaya'añii møødä María. Tøø hänajty tiødiägøøñä coo hajxy hänajty piøgaan̲nä. Maaxhuungmøød ja'a María hänajty. Galileanaaxooty hajxy hänajty tøø chohn̲da'agy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. 6 Coo hajxy jim̲ miejch Belén, mänitä María miaaxhuungpaaty. 7 Ja'a quioobhuung jaduhn̲ miin̲gahw̲. Mänitä María ñähbijty ñähmojch. Mänit quiugo'ogøøyy wajjøø'xøhñdyjooty. Hix̲, cabä mejtstaact hajxy hänajty maa tøø ñä'ägädä paady jim̲ cajptooty. Paady hajxy jim̲ ñä'ä nøcxøøyy tøjpa'c maa häna'c ja'a waj hajxy hänajty yajtäna'ayän.
8 Jim̲ häna'c-hajxy hänajty näje'e mieegcueendähaty cajptpa'a. Coods hänajty je'e. 9 Mänitä Dios ja'a cujajpä cudøø'xpä yajcähxø'cy maa hajxy

hänajty mieegcueendähatiän. Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehxtøø'xy
maa wyiinduumhajxiän; jim hänajty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy
chähgøøyy. 10-11 Mänit hajxy ñämaayyä:
—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Naamnä ja'a Cristo tøø myiñ tøø
quia'ay jim Belén. Mijts jaduhn xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaamb.
MWiindsønhadaamby hajxy jaduhn. Páadyhøch nhawáanäm nebiä
jäya'ayhajxy nägøxiä xioondá'agät. 12 Coo ja'a pigäna'c hajxy jaduhn
mbáadät nähbity nähmoch wajjøø'xøhñdyjooty, jaduhn hajxy mnajuø'øwät
coo hänajty jie'ejä.
13 Mänitä Diosmoonsähajxy nämay jiaac näguehxtøø'xy; haagä jim hajxy
hänajty tøø chooñ tsajpootyp. Mänit hajxy miänaañ:
14 Møj jaanč ja'a Dios; tsajpootyp jaduhn yhity.
Jootcujc ja'a jäya'ayhajxy yaa yhida'añ hädaa yaabä naaxwiin pønjaty ja'a
Dios quiumaaby.
15 Mänitä Diosmoonsä hajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy tsajpootyp.
Mänitä meegcueendähajpähajxy ñiñämaayyä:
—Jam hajxy híjxäm Belén nebiä Diosmoonsä hajxy tøø xyhawáanäm.
16 Päyø'øguiä hajxy tiu'ubøjcy. Mänitä Jesucristo hajxy hoy jiaanč
paady møødä María møødä José. Jiibiä Jesucristo hänajty quio'na'ay
nähbity nähmoch wajjøø'xøhñdyjooty. 17 Mänitä mädia'agy hajxy hoy
yajwa'xy nebiaty hajxy hänajty tøø yhixy tøø miädoy ja'a Jesucristocøxpä.
18 Ja'a jäya'ayhajxy jaac mädoyhájtäbä, yagjuøøyy hajxy jaduhn. 19 Pero
cabä María jaduhn yagjuøøyy. Tøø hänajty miøødmädia'agyii coo jaduhn
jiada'añ yhabeta'añ. Jiiby quiopcooty miädiaactaacy. Caj øøn ya-
jmøødmädiaacy. 20 Haa ja'a meegcueendähajpähajxy, mänit hajxy wyiim-
bijnä, ñøcxnä hajxy. Mänitä Dios ja'a Dioscujú'uyäp hajxy miooyy coo
hajxy tøø yhixy tøø miädoy nebiaty hajxy hänajty tøø miøødmädia'agyii.
21 Cuductujxøø ja'a Jesús hajxy yajcircuncidarhajtä. Mänit hajxy
yajxøbejty Jesús nebiä María hänajty tøø ñäma'ayii coo hänajty quia'a
huungmo'oyiinä. Ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hänajty hoy tøø ñäma'ay.
22 Coo ja'a xøø hänajty tøø yhabejnä, mänit hajxy hoy chi'iy nebiä
ley myiñän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Mänitä Jesús hajxy jiiby
chehnhädaacy Jerusalén jim møjtsajtøgooty. 23 Jaduhn jiiby myiñ maa ja'a
Diosmädia'aguiän: "Ja'a coobhuung ya'ayhäna'cpähajxy, Diostuung hajxy
tiunaamby." 24 Mänitä paloma hajxy metsc yojxy nebiä jiiby myiñän
cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.
25 Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Jerusalén; Simeón hänajty xiøhaty.
Hojiäya'ay hänajty je'e. Hoyyä Dios hänajty wyiingudsähgø'øy. Miøød ja'a
Dioshespíritu hänajty je'e. 26 Tøø hänajty miøødmädia'agyíijäm ja'a Diosh-
espíritu coo hänajty quia'a tsoj ho'oga'añ høxtä coonä ja'a Cristo hänajty
tøø yhamdsoo hixy, ja'a Dios hänajty quiexaambiä. 27 Mänitä Simeón
ñämaayyä ja'a Dioshespíritu coo jim ñócxät tsajtøgooty. Mänitä Jesús
hoy jiiby piaady møødä tiajhajxy. Cahnä hajxy hänajty wyiimbityñä.
28-29 Mänitä Simeón ja'a Jesús chehndsooyy. Mänitä Simeón miänaañ:
Diosteedy, Dioscujú'uyäp, jootcújc-høch nhó'ogät,
je'eguiøxpä coo tøø myajtøjiaty nébiøch hijty tøø xmiøødmädia'aguiän.
30 Hamdsóojøch tøø nhixy ja'a yajnähwaatspä, ja'a yajcuhwaatspä,
31 ja'a miič tøø mguéxiäbä hädaa yaabä naaxwiin.
32 Ja'a hajxy ca'a judíospä, yajwiingapxø'øwáanäp ja'a hoguiapxy ja'a
homiädia'agy hajxy.

Ja'a judíoshajxy, cumayáaṉäp hajxy je'e;
møj jaanc̈h hajxy piäda'aga'añii.
33 Mänitä Jesús tiajhajxy yagjuøøyy coo yhuunghajxy hänajty jaduhṉ
tøø ñänǿøm̱äxä. 34-35 Mänit hajxy ñämaayyä:
—Weenä Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt xmio'oy.
Mänitä María nidiuhm̱ ñämaayyä:
—Näje'e ja'a judíoshajxy yhida'añ tu'ugmädia'agy møød miic̈h mhuung.
Piaadaam̱by ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy je'e. Pero nämay hajxy
jaduhṉ quia'a møødhida'añ tu'ugmädia'agy. Ñähwaam̱bedaam̱by hajxy
je'e. Tu'udägoyyaam̱b hajxy jaduhṉ. Cähxø'øgaam̱bä wyiinmahñdyhajxy
jaduhṉ neby hajxy tiajy miay.
36-37 Jiibiä yaamgto'oxy hänajty tu'ug tsajtøgooty; Ana hänajty
xiøhaty. Fanuel ja'a tieedy hänajty tøø xiøhaty. Aser ja'a yhap ja'a
tieedy jegyhajty xiøhaty. Juxtujcjomøjt ja'a ñihyhap hänajty tøø
miøødtsäna'ay. Mänitä ñihyhap yho'nä. Mänítäts hänajty tøø jiaac jugyhaty
mädaax̱c-hii'xcumädaax̱cjomøjt nidiuhm̱. Tøø hänajty miäjaanä. Ja'a
Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. Jiiby hänajty ñä'ägä tuñ tsajtøgooty.
Xøømdsuhm̱ ja'a Dios hänajty wyiingudsähgø'øy. Hayuu hänajty yhity
tähoocjaty nebiä Diosmädia'agy jaduhṉ maas hoy wyiinjuǿ'øwät. 38 Coo
ja'a Ana jaduhṉ miädooyy nebiä Simeón ja'a Jesús ñänøøm̱iän, mänitä
Dios miooyy Dioscujú'uyäp. Mänitä mädia'agy tiägøøyy yajwa'xpä
jim̱ Jerusalén coo ja'a Cristo tøø quiäda'agy. Nägøx̱iä jäya'ayhajxy
miädoyhajty, ja'a Cristo hajxy hänajty yhahijxypä.
39 Coo ja'a Maríahajxy hänajty tøø quiudiuñ nebiä Diosley myiñän, mänit
hajxy wyiimbijnä, yhädaacnä hajxy Nazaret jiiby Galileanaaxooty, maa
hajxy hänajty tøø chooñän. 40 Yee'c møjjøøyy ja'a Jesús jaduhṉ. Wiin-
mahñdymejts jaduhṉ. Dios jaduhṉ mooyy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.
41 Wiingujomøjt ja'a judíos ja'a xøø hajxy hänajty yagjadyii jim̱
Jerusalén mänaabä ja'a meeghuung hajxy hänajty yox̱iän. 42 Coo ja'a Jesús
majmetscjomøjt yaghabejty, mänitä Maríahajxy ñøcxy xøøhajpä Jerusalén
møødä Jesús, nebiä cuhdujt hajxy hänajty miøødän. 43 Coo ja'a xøø hänajty
tøø miaañä, mänit hajxy wyiimbijnä. Pero ja'a Jesús, jim̱ je'e miähmøøyy
Jerusalén nidiuhm̱. Cabä tiajhajxy hänajty ñajuø'øy pø tøø miähmø'øy.
44 Jaduhṉ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy hänajty jim̱ piamänaqyii
møødä miägu'ughajpähajxy. Tu'xøø ja'a Maríahajxy hänajty tøø tiu'uyo'oy,
mänitä Jesús hajxy yhixpaaty coo hänajty jim̱ quia'a pamänacy høx̱haam.
Mänit hajxy jia høxtaayy maa ja'a jiujy ja'a miägu'ughajxiän. 45 Coo
hajxy quia'a paaty, mänit hajxy wyiimbíjcumbä. Mänit hajxy ñøcxtägajch
Jerusalén jadähooc.
46 Jim̱ä Jesús hajxy jiaanc̈h paaty tsajtøgooty. Miädägøøgxøøbä
hänajty jim̱ tøø yhity. Jiiby hänajty yhäña'ay maa ja'a
ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxiän, ja'a hajxy jiiby tsajtøgootypä. Jiibiä capxy
mädia'agy hänajty miämädoona'ay. Cøx̱iä wiinä hänajty yajtøy. 47 Jaduhṉ
hänajty yhadsoy nebiä jajpän, nebiä tøøbä quiapxtá'aguiäbän. Yagjuøøby
hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty jiiby häñaabiä tsajtøgooty. 48 Coo ja'a Jesús
jaduhṉ piaatä ja'a tiajhajxy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänitä tiaj miänaañ:
—Huung, tii højts jaduhṉ coo tøø xyhäyoow̱hix̱y coo tøø mmähmø'øy.
Jiiby højts miic̈h nja wi'i yhøxta'ay.
49 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiičh mijts coo xyhøxta'ay. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä cooč̌h tsipcøxp
nduna'añ maačh nDeedy tiøjcänä. Haa ca'a, Dióshøch jaduhn̲ nDeedyha-
jpiä.

50 Pero cabä tiajhajxy wyiinjuøøyy tii jaduhn̲ coo tøø miäna'añ.

51 Mänitä Jesús jiaanč̌h padu'ubøjnä, piahädaacy jiiby Nazaret. Hix̲,
jiaac mäbøjcäp ja'a tiaj miädia'agyhajxy hänajty. Y ja'a María, jiiby
hänajty yajnøcxy yagjuø'øy quiopcooty nebiä yhuung hänajty tøø xyi'igy
tøø miädia'agy jiiby tsajtøgooty. 52 Yee'c-habejt ja'a Jesús jaduhn̲; jaac
wiinmahñdymejts jaduhn̲. Quiumaayy ja'a Dios jaduhn̲ møødä tsaan
møødä cu'ug.

3

1-2 Coo ja'a Juan hänajty tøø miøjjøøñä, ja'a Zacarías yhuung, mänit
miägapxä ja'a Diósäm. Mänit tiägøøyy wädijpä hanidiuhm̲duum. Maj-
mocxjomøjt ja'a Tiberio hänajty tøø guiobiernähaty. Ja'a Poncio Pilato
hänajty tuum̲b gobernador Judeanaaxooty. Ja'a Herodes hänajty tuum̲b
gobernador Galileanaaxooty. Ja'a piuhya'ay Felipe hänajty tuum̲b gober-
nador Itureanaaxooty møødä Traconitenaaxooty. Ja'a Lisanias hänajty
tuum̲b gobernador Abilinianaaxooty. Ja'a Anás hänajty tuum̲b teedy-
wiindsøn̲ møødä Caifás. 3 Mänitä Juan ñøcxøøyy maa ja'a Jordánmøjnøø
mäwiingon̲än. Jaduhn̲ä tsaangu'ug hänajty yajwiingapxø'øy coo hajxy
ñäbétät, coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwät, nebiä piojpä
quiädieey hajxy jaduhn̲ ñähwá'adsät. 4-5 Tøjiajt jaduhn̲ nebiä Isaías ja'a
Diosquex̲ypä jecy jiahyyän:

Jim̲ä jäya'ay tu'ug yaax̲wädity hanidiuhm̲duum:
"Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy.
Jaduhn̲ ja'a mWiindsøn̲ hajxy hoy mhahíxät;
jaduhn̲ hajxy hoy mwiingudsähgø'øwät.

6 Nägøx̲iä jäya'ayhajxy jaduhn̲ ñajuø'øwa'añ neby hajxy ya-
jnähwa'adsøøjät ja'a Diósäm."

7 Coo ja'a tsaangu'ughajxy hänajty yajnäbeta'añíijäm ja'a Juángäm,
jaduhn̲ hajxy hänajty ñäma'ayii:

—Haay møjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägä møødä. Paady ha-
jxy jaduhn̲ mhuuc näbetaam̲bä nebiä Dios hajxy jaduhn̲ xquia'a ya-
jcumädów̲ät, túhm̲äts. 8 Hoy hajxy mwädítät neby jaduhn̲ quiähxø'øgät
coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty tøø mnajtshixøøñä. Y cab ha-
jxy jaduhn̲ mmäná'anät: "Abrahámhøch nhaphajt ndeedyhajt, páadyhøch
ja'a Dios xquia'a yajcumädow̲a'añ." Mänitä Dios hajxy xyajnähwá'adsät
coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixø'øwät; ca'a jie'eguiøxpä
coo Abraham hajxy mhaphajty mdeedyhajty. 9 Hoy hajxy mwädítät
nebiä Dios hajxy jaduhn̲ xquia'a pädá'agät haxøøgtuum. Øøn̲ hoy ca'a
wädijp, jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä quepychaa ca'a tøømhajpän. Piux-
aam̲by hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ.

10 Mänitä tsaangu'ughajxy miänaañ̲:

—Neby højts ndúnät coo højts hoy nwädítät.

11 Mänitä Juan yhadsooyy:

—Øøn̲ camiixy metsc møød, ween tu'ug ñä'ä mo'oy øøn̲ quiamiixy
ca'a hijp. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, øøn̲ jøø'xypøcy møød, ween mio'oy øøn̲
mähdiøjc ca'a møød —nøm̲ä Juan miänaañ̲.

12 Näje'e ja'a yajnähjuudiuutpähajxy miejtspä näbejpä. Mänitä Juan hajxy
ñämaayy:
—Wiindsøn̲, hójtsäts, neby højts jaduhn̲ ndúnät.
13 Mänitä Juan yhadsooyy:
—Cab hajxy nä'ä tägø'øbä myagjuuñáxät.
14 Jaanä jaduhn̲ä policíahajxy näje'e yajtøøbä. Mänitä Juan yhadsooyy:
—Cabä xädø'øñ pøn̲ mbójcät nä'ä nagoobä. Y caj pøn̲ mnähwaam̲bédät
nä'ä nagoobä. Mjootcädá'agäp ja'a mmäjuhñdy hajxy.
15 Ja'a tsaangu'ughajxy, jaduhn̲ hajxy hänajty wyi'i yajtøy wyi'i yajtø'xy
pø Cristo je'e ja'a Juan. Paady hajxy hänajty wyi'i yajtøy, coo ja'a Cristo
hajxy hänajty yhahix̲y. 16 Mänitä Juan yhadsooyy:
—Nøøháamhøch mijts chaa nyajnäbety. Pero xiiči̇hä jäya'ay tu'ug
xjiaac pamiñ̲. Je'eds mijts mäbøcy xmio'owaam̲b ja'a Dioshespíritu.
Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaam̲b hajxy jaduhn̲. Maas møc cuhdujt
jaaya'ay miøødä quejeeči̇h høøči̇h. Cábøči̇hä cuhdujt nnä'ägä møødä ni
weeñ̲tiä maa jaaya'aguiøxpän. 17 Pøn̲ ja'a haxøøgwiinmahñdy jaduhn̲
ca'a najtshixø'øwaam̲b, haxøøgtuum piäda'aga'añii. Cøjxta'axiøø jiiby
chaači̇hpøga'añ. Pero pøn̲ä homiädia'agy pawädijp, cøjxta'axiøø hajxy jim̲
yhida'añ tsajpootyp.
18 Madiu'u ja'a Juan ja'a cu'ug hänajty yajwiinxiic yajwiingapxø'øy ja'a
Diosmädia'agy. Møc hänajty jiaanči̇h tehm̲ miädia'agy. 19 Mänitä Juan ja'a
Herodes hoy yhojy, ja'a hänajty tuum̲bä gobernador. Paadiä Herodes
yhojjä coo yhamdsoo puhya'ay ja'a tio'oxiøjc hänajty miøødtsänaayyä.
Felipe ja'a piuhya'ay hänajty xiøhaty. Jiinä hänajty jiugyhatyñä. Herodías
ja'a Felipe tio'oxiøjc hänajty xiøhaty. Madiu'u ja'a Herodes hänajty ji-
atcø'øy haxøøg. 20 Coo ja'a Herodes jaduhn̲ yhojjä, mänitä Herodes ja'a
Juan yajtsuum̲ä. Hix̲, haxøøgwiinmahñdy ja'a Herodes hänajty miøød.
21 Coo ja'a Juan hänajty quia'a tsumyiinä, jim̲ä cu'ug hänajty yajnäbety.
Mänitä Jesús miejch näbejpä. Juan hänajty je'e yajnäbetaam̲b. Jim̲ä
Jesús hänajty Dyiospa'ya'axy, mänitä tsajpootyp yhawaach. 22 Mänitä
Dioshespíritu ja'a Jesús ñägädaacy nebiä paloman. Mänit hoy yhäñaaxiøpy
ja'a Jesús ja'a quiuhduum. Mänitä Dios jim̲ quiapxy tsajpootyp:
—NHuunghájpiøch miiči̇h. Njaanči̇h tehm̲ chójpiøch miiči̇h.
Jootcujc-høch jaduhn̲ nnijiäwø'øyii maa miiči̇hcøxpän.
23 Hii'xmajcjomøjt ja'a Jesús hänajty miøødä mänaabä tiägø'øyän ya-
jnähixøøbiä. Ja'a cu'ug jaduhn̲ mänaan̲ cooc tyijy ja'a Jesús ja'a José
hänajty tieedyhaty. Ja'a José yhap tieedyhajxy, jaduhn̲ä xiøøhajxy
ñibianøcxä: Elí ja'a José tieedy xiøhajty. 24 Ja'a Elí tieedy, Matat je'e xiøhajty.
Ja'a Matat tieedy, Leví je'e xiøhajty. Ja'a Leví tieedy, Melqui je'e xiøhajty.
Ja'a Melqui tieedy, Jana je'e xiøhajty. Ja'a Jana tieedy, José je'e xiøhajty.
25 Ja'a José tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías tieedy, Amós je'e
xiøhajty. Ja'a Amós tieedy, Nahúm je'e xiøhajty. Ja'a Nahúm tieedy, Esli
je'e xiøhajty. Ja'a Esli tieedy, Nagai je'e xiøhajty. 26 Ja'a Nagai tieedy,
Maat je'e xiøhajty. Ja'a Maat tieedy, Matatías je'e xiøhajty. Ja'a Matatías
tieedy, Semei je'e xiøhajty. Ja'a Semei tieedy, Josec je'e xiøhajty. Ja'a
Josec tieedy, Judá je'e xiøhajty. 27 Ja'a Judá tieedy, Joanán je'e xiøhajty.
Ja'a Joanán tieedy, Resa je'e xiøhajty. Ja'a Resa tieedy, Zorobabel je'e
xiøhajty. Ja'a Zorobabel tieedy, Salatiel je'e xiøhajty. Ja'a Salatiel tieedy,
Neri je'e xiøhajty. 28 Ja'a Neri tieedy, Melqui je'e xiøhajty. Ja'a Melqui
tieedy, Adi je'e xiøhajty. Ja'a Adi tieedy, Cosam je'e xiøhajty. Ja'a Cosam

tieedy, Elmodam je'e xiøhajty. Ja'a Elmodam tieedy, Er je'e xiøhajty. 29 Ja'a
Er tieedy, Josué je'e xiøhajty. Ja'a Josué tieedy, Eliezer je'e xiøhajty. Ja'a
Eliezer tieedy, Jorim je'e xiøhajty. Ja'a Jorim tieedy, Matat je'e xiøhajty.
30 Ja'a Matat tieedy, Leví je'e xiøhajty. Ja'a Leví tieedy, Simeón je'e xiøhajty.
Ja'a Simeón tieedy, Judá je'e xiøhajty. Ja'a Judá tieedy, José je'e xiøhajty.
Ja'a José tieedy, Jonam je'e xiøhajty. Ja'a Jonam tieedy, Eliaquim je'e
xiøhajty. 31 Ja'a Eliaquim tieedy, Melea je'e xiøhajty. Ja'a Melea tieedy,
Mena je'e xiøhajty. Ja'a Mena tieedy, Matata je'e xiøhajty. Ja'a Matata
tieedy, Natán je'e xiøhajty. 32 Ja'a Natán tieedy, David je'e xiøhajty. Ja'a
David tieedy, Isaí je'e xiøhajty. Ja'a Isaí tieedy, Obed je'e xiøhajty. Ja'a
Obed tieedy, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tieedy, Sala je'e xiøhajty. Ja'a
Sala tieedy, Naasón je'e xiøhajty. 33 Ja'a Naasón tieedy, Aminadab je'e
xiøhajty. Ja'a Aminadab tieedy, Admin je'e xiøhajty. Ja'a Admin tieedy,
Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom tieedy, Fares je'e xiøhajty. Ja'a Fares
tieedy, Judá je'e xiøhajty. 34 Ja'a Judá tieedy, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob
tieedy, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac tieedy, Abraham je'e xiøhajty. Ja'a
Abra'am tieedy, Taré je'e xiøhajty. Ja'a Taré tieedy, Nacor je'e xiøhajty.
35 Ja'a Nacor tieedy, Serug je'e xiøhajty. Ja'a Serug tieedy, Ragau je'e
xiøhajty. Ja'a Ragau tieedy, Peleg je'e xiøhajty. Ja'a Peleg tieedy, Heber
je'e xiøhajty. Ja'a Heber tieedy, Sala je'e xiøhajty. 36 Ja'a Sala tieedy, Cainán
je'e xiøhajty. Ja'a Cainán tieedy, Arfaxad je'e xiøhajty. Ja'a Arfaxad tieedy,
Sem je'e xiøhajty. Ja'a Sem tieedy, Noé je'e xiøhajty. Ja'a Noé tieedy,
Lamec je'e xiøhajty. 37 Ja'a Lamec tieedy, Matusalén je'e xiøhajty. Ja'a
Matusalén tieedy, Enoc je'e xiøhajty. Ja'a Enoc tieedy, Jared je'e xiøhajty.
Ja'a Jared tieedy, Mahalaleel je'e xiøhajty. Ja'a Mahalaleel tieedy, Cainán
je'e xiøhajty. 38 Ja'a Cainán tieedy, Enós je'e xiøhajty. Ja'a Enós tieedy, Set
je'e xiøhajty. Ja'a Set tieedy, Adán je'e xiøhajty. Ja'a Adán, Dios jaduhn̲
cunuu'x pädaac.

4

1 Jim̲ä Jesús hänajty maa ja'a Jordánmøjnøøjän. Miøødä Jesús ja'a Diosh-
espíritu hänajty. Mänitä Jesús wioonøcxä hanidiuhm̲duum ja'a Diosh-
espíritu. 2-3 Jim̲ jaduhn̲ yhijty juxychägui'xxøø. Hayuu hänajty ñä'ägä
hity. Jim̲ä Jesús hänajty jia jøjcapxø'øwa'añii ja'a møjcu'ugóngäm coog tyijy
cu tiu'udägooyy. Mänitä Jesús yuu piaatä. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a
møjcu'ugóngäm:

—Pø tøy miiči̇h ja'a Dios xyHuunghaty, yajwa'añguioj yø'ø tsaa nebiä
tsajcaaguiän —ja jøjcapxø'øwaan̲ä ja'a Jesús jaduhn̲, paady jaduhn̲
ñämaayyä.

4 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ: “Ca'a quiaaguiä ja'a jäya'ayhajxy
miäjugyhádät hädaa yaabä naax̲wiin; møødä Diosmädia'agy hajxy
miäjugyhádät.”

5 Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy maa ja'a tun̲ jaanči̇h tehm̲
quiøxpän. Mänitä Jesús tu'habaquiä yajnäheebøøyyä ja'a naax̲ ja'a cajpt
cøx̲iä hädaa yaabä naax̲wiin. 6-7 Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Høøči̇h nje'e yø'øduhn̲ cøx̲iä mäduhñ̲tiä jii quiähxø'øgy. Yajxón̲ yø'ø
cajpt jaduhn̲. Møj jaanči̇h ja'a jäya'ayhajxy, ja'a hajxy xiiby tsänaabiä.
Høøči̇h jaduhn̲ cøx̲iä tøø xquiøx̲y cø'ødägø'øy. Nmóødhøch ja'a cuhdujt

jaduhn̲ cooc̆h hopiøn̲ä nyajcø'ødägǿ'øwät. Y cooc̆h miic̆h jaduhn̲ xwyi-
ingudsähgǿ'øwät, mänítøch miic̆h ngøx̲y mó'owät.
8 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ: "Mwiingudsähgǿ'øwäp ja'a Dios;
je'eduhn̲ mWiindsøn̲hádäp. Cab jaduhn̲ wiingpä mwiindsøn̲hádät."
9 Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim̲ Jerusalén-cajptooty.
Mänit miøødwiimbejty møjtsajtøjcuhduum. Mänitä møjcu'ugong miänaañ̲:
—Pø tøy miic̆h ja'a Dios xyHuunghaty, cuhdøpxnax̲ jiiby naax̲wiin.
10 Caj miic̆h nej mjádät. Jaduhn̲ jiiby myiñ̲ maa ja'a Diosmädia'aguiän:
Dios hane'emaam̲b ja'a mioonsähajxy tsajpootypä coo miic̆h
xcwieendähádät.
11 Xchehn̲hidaam̲b miic̆h hajxy jaduhn̲ nej miic̆h tsaajooty jaduhn̲ mga'a
cuhnébät.
12 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miänaam̲bä: "Cabä Dios mjøjcapxǿ'øwät, ja'a
mWiindsøn̲hajpiä."
13 Coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy hänajty quia'a jøjtägø'øwáan̲äxä,
mänit ñähgueecnä. 14 Mänitä Jesús yhädaactägajch Galileanaaxooty.
Diosmäjaa hänajty miøød. Mänitä mädia'agy wiädijty ja'a Jesúscøxpä
wiinduhm̲yhagajpt. 15 Cajpt-cajpt ja'a Jesús hänajty wiädity yajnähixøøbiä
tsajtøgooty. Mänitä Jesús quiumaayyä ja'a jäya'ayhajxy nägøx̲iä.
16 Mänitä Jesús miejch Nazaret maa hänajty tøø miuutsc-hatiän.
Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit tiägøøyy tsajtøgooty. Jaduhn̲
hänajty ñä'ägä cuhdujthaty ja'a poo'xxiøøjooty. Mänit ñämaayyä coo
ja'a Diosmädia'agy quiápxät. Coo tiänaayyø'cy majiäya'awyiinduum,
17 mänitä libro miooyyä, ja'a Isaías hänajty jegyhajty tøø jiáayäbä, ja'a
Diosquex̲ypä. Mänitä libro quiejtøøyy. Mänit tiägøøyy capxpä:
18 Ja'a Dioshespíritøch nmøød.
Je'ec̆h tøø xpiäda'agy cooc̆hä häyoobäya'ayhajxy nhawáan̲ät coo hajxy
yaghoyø'øwa'añii.
Jadúhn̲høch tøø xwyiinguex̲y cooc̆hä jäya'ayhajxy nhawáan̲ät nebiä pio-
jpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät,
nebiä Diosmädia'agy hajxy pedyii quiudiúnät.
19 Tøø jaduhn̲ yhabaady coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhn̲ tiuna'añ møj
may.
20 Mänitä Jesús ja'a libro yhabädijnä. Mänitä tsajtøjyohbiä jaduhn̲
miooyyä. Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy. Wyi'i wyiinhee'ppejpy ja'a cu'ug
ja'a Jesús hajxy hänajty. 21 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tøø ja'a Diosmädia'agy tiøjiaty nébiøch tøø ngapxiän.
22 Mänitä cu'ughajxy yagjuøøyy coo ja'a Jesús hänajty hoy tøø quiapxy.
Hoy ja'a Jesús hajxy hänajty ñänøm̲y:
—Maa yø'ø capxy yø'ø mädia'aguiäda'a tøø yhuug habøjpä. Haa ca'a,
ja'a José yhuung yø'øduhn̲, cabä —nøm̲ hajxy hänajty miäna'añ.
23 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Jadúhn̲høch mijtsäda'a xñäma'awa'añ: "Huuc yajcähxø'øg ja'a hijx-
tahn̲d yaa maa ja'a mhamdsoo cajptän nej miic̆h jim̲ tøø mhuuc ya-
jcähxø'pän jim̲ Capernaum."
24 Mänitä Jesús jiaac mänaañ̲:
—Pero høøc̆h jaduhn̲ mänaam̲b, ja'a Diosquex̲ypähajxy, cabä
miädia'agyhajxy miäbøgáan̲äxä maa yhamdsoo cajpthajxiän. Tehm̲

tiøyhajt jaduhn̲. 25-26 Coo ja'a Elías hänajty jegyhajty wiädity
Diosmädia'agy-yajwa'xpä yaa Israelpä-naaxooty, tägøøgjomøjtä cupc
caj ñä'ägädä tuuyy. Chaadsä yuuxøø jiaanc̆h tehm̲ jiajtä. Mänitä Dios
ja'a Elías quiejxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sarepta, jim̲ Sidón
mäwiingón̲. Jim̲ä Elías ja'a yaamgto'oxy hoy tu'ug piuhbety. Pero ja'a
yaamgto'oxyhajxy yaabä, cab hajxy yajnäguejxä, hoy hajxy hänajty jia
nämayyä. 27 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, jii haxøøgpa'ammøødpähajxy hänajty
nämay yaa Israelpä-naaxooty mänaa ja'a Eliseo hänajty yaa wiäditiän
Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Pero cabä pia'amhajxy jaduhn̲ yajnajx
yajmáayyäxä. Jagooyyä Naamán pia'am nidiuhm̲ ñajxy miaayy, y jäguem̲
hänajty chäna'ay jim̲ Sirianaaxooty, ca'a yaajä.

28 Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhn̲ miädooyy nebiä Jesús miänaañ̲än, ja'a
hajxy hänajty jiiby tsajtøgootypä, cøjx hajxy jiootma'ady. 29 Mänitä Jesús
hajxy ñädänaayyø'cy. Mänitä Jesús hajxy jim̲ yajnøcxy tun̲guhduum jim̲
cajptpa'a. Jim̲ä Jesús hajxy hänajty quiuhjuijpnaxa'añ. 30 Pero cabä Jesús
hajxy nej ñä'ä tuuñ̲. Jaduhyyä je'e yajyohñajxy majiäya'ayhagujc. Mänit
jim̲ wyiimbijnä.

31 Mänitä Jesús ñøcxy Capernaum, jim̲ Galileanaaxooty. Coo ja'a
poo'xxiøø yhabaaty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy yajnähixøøbiä
tsajtøgooty. 32 Jaduhn̲ä Jesús hänajty yajnähixø'øy nebiä capxta'agypiän,
paadiä cu'ughajxy hänajty yagjuø'øy.

33 Jiibiä jäya'ay hänajty tu'ug ja'a møjcu'uba'ammøødpä. Mänit møc
yaax̲y:

34 —Ween højts nhity. Tii jaduhn̲ mhøxtaaby maa højtsän. Nej,
xyajcuhdägoyyaam̲b højtsä. Nhíx̲yhøch miic̆h. Jesús mxøhaty. Nazaret
mdsooñ. Nnajuóøbiøch jaduhn̲ coo miic̆hä Dios xyHuunghaty.

35 Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy:

—Hamón̲, jua'ads jim̲ maa yø'ø craajän.

Mänitä mähdiøjc quiädaayy naax̲wiin maa ja'a jäya'ay wyiinduumha-
jxiän. Mänitä møjcu'u piädsøøm̲y. Cabä mähdiøjc nej jiajnä. 36 Mänitä
jäya'ayhajxy nägøx̲iä chähgøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Høxtahm̲ds jaduhn̲ quiapxy miädia'agy. Cuhdujtmøødäda'a yø'øduhn̲
maa ja'a møjcu'uhajxiän. Jaanc̆h pädsøøm̲b hajxy jaduhn̲ coo hajxy
ñäma'ayii coo hajxy piädsøm̲ät.

37 Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä ja'a Jesúscøxpä jim̲
wiinduhm̲yhagajpt.

38 Mänitä Jesús piädsøøm̲y tsajtøgooty. Mänit ñøcxy maa ja'a Simón
tiøjc-hajxiän. Jiibiä Simón miø'ødhoc hänajty pia'amgo'na'ay tomiøød.
Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a toy ween yajtøjtsäxä. 39 Mänitä
Jesús ja'a pa'amjäya'ay wyiinguwoodsøøyy. Mänit miänaañ̲ coo ja'a toy
ween ñähwa'ac̆hii. Mänitiä ja'a toy jiaanc̆h tøjtsnä. Mänitä pa'amjäya'ay
piädø'cy. Mänit tiägøøyy mayhajt-tuum̲bä maa ja'a Jesúshajxiän.

40 Coo chuujøøyy, mänitä pa'amjäya'ayhajxy may wioomejtsä maa
ja'a Jesúsän. Madiu'u ja'a pa'am hajxy hänajty miøødä. Mänitä
Jesús nägøx̲iä quiø'ønähgajpy tu'ugjaty-tu'ugjaty. Jaduhn̲ä pia'amhajxy
ñähwaats quiuhwaatsä. 41 Nämay hajxy hänajty miøjcu'uba'ammøødä.
Coo ja'a møjcu'uhajxy piädsøøm̲y, mänit hajxy yhayaax̲y:

—Dios miic̆h xyHuunghajp.

Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Cab hajxy ñä'ägä yajcapxä. Hix̱, ñajuøøby hajxy hänajty coo ja'a Jesús jie'ejä ja'a Cristo, ja'a Dios tøø quiéx̱iäbä.
42 Coo jiobøøyy, mänitä Jesús ñøcxy cajptpa'a hanidiuhm̱duum. Jim̱ä cu'ug ja'a Jesús hajxy hänajty yhøxta'ay. Coo hajxy piaaty, mänit hajxy jia yajmähmø'øwaaṉ̃. 43 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Páadyhøch ja'a Dios yaa tøø xquiex̱y hädaa yaabä naax̱wiin cooc̈h wiinduhm̱yhagajpt nwädítät, cooc̈h nyajwiingapxǿ'øwät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øgaaṉnä. Paady, cábøch yaa nmähmø'øwa'añ.
44 Jaduhṉä Jesús hänajty wiädity yajnähixøøbiä jim̱ Galileanaaxooty. Wiinduhm̱yc̈hajtøjc hänajty wiädity.

5

1 Mänitä Jesús hänajty jim̱ tiäna'ay Genesaretmejypia'a. Mänitä jäya'ayhajxy may miejch Diosmädia'agymiädoobä. Nø'øc̈hpän ja'a jäya'ayhajxy hänajty tiäna'ay maa ja'a Jesúsän. Cabä hawa'adspä hänajty maa. 2 Mänitä Jesús barco yhijxy metsc jim̱ mejypia'a. Yajwa'adsä barco hänajty. Jim̱ä cubarcohajxy hänajty quiuhjuijptsaabiujy mäwiingóṉ. 3 Mänitä Jesús ja'a barco tu'ug yajpejty ja'a Simón jie'e. Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy coo barco weenä yajmäwiingónät wiinduum. Jim̱ä Simón ja'a Zebedeo yhuunghajxy hänajty miøødä nämetscä. Jacobo hänajty tu'ug xiøhaty. Tu'ug hänajty xiøhajpä Juan. Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy barcojooty. Mänitä cu'ughajxy tiägøøyyä yajwiingapxøøyyäbä. 4 Coo ja'a Jesús jaduhṉ quiapxpädøøyy, mänitä Simón ñämaayyä:
—Yajmøjyo'oy ja'a mbarco ja ween com̱duum. Jiibiä mguhjuijptsaay hajxy mbädá'agät.
5 Mänitä Simón yhadsooyy:
—Wiindsøṉ, tu'tsuhm̱ højts tøø nja cuhjuipy. Cab højts tii tøø nnä'ägädä mach. Pero cooc̈h miic̈h jaduhṉ tøø xñäma'ay, nøcxyhøch nhuuc jaac juipy.
6 Coo hajxy jaduhṉ jiaanc̈h cudiuuṉ̃, mänitä hacx hajxy may miajch, høxtä tsøøm̱gøø'tsä ja'a cuhjuijptsaay jaduhṉ. 7 Mänitä miägu'ughajpä hajxy miøjyeem̱y, ja'a hajxy hänajty wiingbarcojootypä, coo hajxy miṉ piuhbedyii. Mänitä barco hajxy metsc yaghujch. Ja weenjaty hajxy quia'a mäguiiṉä. 8-10 Mänit hajxy yagjuøøyy coo hacx hajxy may miajch. Mänit hajxy ñajuøøyy coo ja'a Jesús ja'a hijxtahṉd jaduhṉ yajcähxø'cy hoy-yagjuøøñä. Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús wyiinjijcädaacy. Mänit miänaaṉ̃:
—Wiindsøṉ, cábøch miic̈h hawiinmats xmiøødhídät. Cábøch hoguiuh-dujt nmøødä.
Mänitä Jesús ja'a Simón ñämaayy:
—Ca'a mdsähgø'øy. Wiingtuuṉg mbanøcxáaṉnäp. Myajwiin-gapxø'øwaam̱biä cu'ug ja'a Diosmädia'agy.
11 Mänitä barco hajxy yajmøjyohbiejty mejypia'a. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy. Ñähgueecy hajxy jaduhṉ cøx̱iä.
12 Mänitä Jesús wiingcajpt miejch. Jim̱ä jäya'ay hänajty tu'ug haxøøgpu'udsmøød. Coo ja'a Jesús yhijxä, mänit wyiinjijcädaacä. Mänit ñämaayyä:
—Wiindsøṉ, miic̈h nnämaaby, høøc̈h nbu'uds yajtsóocäc.
13 Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñähdooṉ̃. Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Tøø jaduhn̲ mdso'ogy.

Tuun̲ä ja'a Jesús jaduhn̲ ñä'ä mänaan̲ñ, mänitiä ja'a mähdiøjc choocy.
14 Mänitä Jesús miänaan̲ñ:

—Caj pøn̲ mhawáan̲ät coo tøø mdso'ogy. Nøcx tu'uda'aquiä maa ja'a teediän. Jim̲ä xädø'øñ mguyoxǿ'øwät nebiä Moisés jecy yhanehm̲iän. Paadiä xädø'øñ mguyoxǿ'øwät, jaduhn̲ä hijxtahn̲d myajcähxǿ'øgät coo tøø mdso'ogy.

15 Mänitä mädia'agy hajxy yajwädijty jäguem̲baady cooc ja'a Jesús ja'a hijxtahn̲d tøø yajcähxø'øgy. Mänitä jäya'ayhajxy maas may jiaac hamugøøyy maa ja'a Jesúsän. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty yhamädoow̲hidáan̲äp. Møødä pia'amhajxy hänajty yajnaxáan̲äxä. 16 Coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty wyi'i yhamugø'øy maa ja'a Jesúsän, paadiä Jesús hanidiuhm̲duum ñøcxy Diospa'yaax̲pä.

17 Wiinghoocä Jesús ja'a cu'ug hänajty yajwiingapxø'øy. Jaanč̌h tehm̲ yhujts ja'a tøjc hänajty. Jiibiä fariseoshajxy hänajty yhäña'ay møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Wiinduhm̲yhagajpt hajxy hänajty chooñ Galileanaaxooty møødä Judeanaaxooty møødä Jerusalén. Miøødä Jesús ja'a Diosmäjaa hänajty nebiä pa'am jaduhn̲ yajnáxät. 18 Mänitä cø'ømucypiä tecymiucypiä tu'ug quiøømiejtsä tsaajiooty. Jiiby hajxy jia yajtøjtägø'øwaan̲ñ maa ja'a Jesús hänajty miädia'aguiän. 19 Pero jaanč̌h tehm̲ yhujts ja'a tägø'øwøødiaact hänajty. Mänit hajxy ñiñämaayyä coo hajxy jim̲ yaghawa'adsa'añ tøjnähgøxp. Mänit pa'amjäya'ay hajxy quiuhdøøñajxy tøjcuhduum maa ja'a Jesús hänajty pia'täna'ayän. 20 Coo ja'a Jesús ñajuøøyy coo ja'a miädia'agy hänajty miäbøgáan̲äxä, mänitä cø'ømucypiä tecymiucypiä ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä, miič̌h nnämaaby coo ja'a mbojpä mgädieey tøø xñähwa'ač̌h tøø xquiuhwa'ač̌h.

21 Mänitä fariseoshajxy quiopcooty tiägøøyy mädiaactaacpä møødä ley-yajnähixøøbiä: "Tii yø'ø craa jaduhn̲ coo miäna'añ. Capxtägooby yø'øduhn̲. Jagooyyä Dios ja'a cuhdujt jaduhn̲ miøødä coo ja'a pojpä cädieey miée'xät."

22 Mänitä Jesús ñajuøøyy nebiaty hajxy hänajty miädiaacta'agy quiopcooty. Mänit miänaan̲ñ:

—Tii hajxy jaduhn̲ coo mmädiaacta'agy mgopcooty. 23 Nej, maas páquiøch yø'ø mähdiøjc nnämá'awädä: "Tøøč̌h miič̌h mbojpä mgädieey nmämee'xy", tøgä maas páquiøch jaduhn̲ nnämá'awädä "Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg." 24 Mhuug híxäp hajxy nébiøch hädaa mähdiøjc nyajmøcpøga'añ. Jaduhn̲ hajxy mnajuǿ'øwät cooč̌hä cuhdujt jaduhn̲ nmøødä hädaa yaabä naax̲wiin cooč̌hä pojpä cädieey jaduhn̲ nmée'xät, høøč̌h ja'a Diosquex̲ypä.

Mänitä mähdiøjc ñämaayyä:

—Tänaayyø'øg; widsø'øg yø'ø mdsaay; nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

25 Mänitiä ja'a mähdiøjc jaduhn̲ tiänaayyø'cy maa ja'a wyiinduumhajxiän. Mänitä tsaay wyidsø'cy maa hänajty tøø quio'na'ayän. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp miooyy. 26 Mänit hajxy nägøx̲iä jiaanč̌h tehm̲ yagjuøøyy. Jaanč̌h tehm̲ chähgøøyy hajxy jaduhn̲. Mänitä Dios Dioscujú'uyäp hajxy miooyy. Mänit hajxy miänaan̲ñ:

—Tøødsä hoy-yagjuøøñäbä hajxy nhíjxäm jäda'a.

27 Mänitä Jesús wyiimbijnä. Mänitä jäyaˈay tuˈug yhijxy, jaˈa Levíhajpä.
Jiṃä Leví hänajty yhäñaˈay maa hajxy hänajty yajnähjuudiuˈudiän. Jeˈe jaˈa
Leví hänajty tiuuṉghajpy. Mänitä Jesús jaˈa Leví ñämaayy:
—Høøčh pamíiṉäc.
28 Mänitä Leví tiänaayyøˈcy, pianøcxy jaˈa Jesús. Cøjx jaduhṉ ñähgueˈegy
mäduhṉ̃tiä hänajty miøødä.
29 Mänitä Leví jaˈa xøø yagjajtä maa jaˈa tiøjcän jaˈa Jesúscøxpä. Jiibiä
yajnähjuudiuutpähajxy hänajty nämay miägaabiä møødä wiinghänaˈc-hajxy.
30 Jiibiä fariseoshajxy hänajty miägaabiä møødä ley-yajnähixøøbiähajxy.
Mänitä Jesús jiamiøødhajxy ñämaayyä jaˈa fariseoshajxy:
—Tii yøˈø yajnähjuudiuutpä hajxy coo mmøødcay coo mmøødhuˈugy.
Haa caˈa, jueˈe yøˈø hajxy, pojpäyaˈay cädieejiäyaˈayhajxy jaduhṉ.
31 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Pøṉ møc, cab hajxy yajtsooyøˈøy. Pøṉ paˈammøød, jeˈeds hajxy
yajtsooyøøby. 32 Jaduhṉ mäwíinäts høøčh jaˈa pojpäyaˈay cädieejiäyaˈay
nyajnähwaˈačh nyajcuhwaˈačh. Pero mijts jaduhṉ mänaaṃb cooc tyijy
pojpä cädieey hajxy mgaˈa møødä. Páadyhøch mijts waaṃb ngaˈa nämaˈay.
33 Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:
—Jaˈa Juan jiamiøødhajxy, naẋy hajxy yhity hayuu; naẋiä Dios hajxy
piaˈyaˈaxy. Jaduhṉä fariseos jiamiøødhajxy naẋy quiudiuuṃbä. Pero
miičh mjamiøødhajxy, näˈä caaby näˈä huucp hajxy jeˈe. Cab hajxy yhity
hayuu. Cab jaduhṉ yhoyyä.
34 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Coo jaˈa pøc huˈug maa jiadyii, cabä woybä wichpähajxy hayuu
wyiimbity. Jaduhṉ mäwíinäts høøčh nebiä jamiøˈødän jaˈa pøgaaṃbä.
Páadyhøch njamiøødhajxy hayuu quiaˈa hity. 35 Habaadáaṉnäp jaduhṉ
cooč yaa ndsoonaaṉnä. Mänítøch njamiøødhajxy yhidaˈañ hayuu
mäbøcypiä.
36 Mänitä Jesús jadähooc wyiingapxøøguiumbä:
—Cabä tucwit pøṉ yhagøyøˈøy jeṃywyithaam. Cøødsäp jaˈa jeṃywyit
jaduhṉ; cab jaduhṉ ñibiaadaˈañii møødä tucwit. 37 Jaanä jaduhṉduhṃbä,
cabä jeṃyvyino pøṉ quiudemøˈøy jaˈa tucwajhacxujiooty. Cøødsäp jaˈa
tucwajhacxuy jaduhṉ; høxyógäp jaˈa vino jaduhṉ. Haagä tägóyyäp
jaˈa tucwajhacxuy jaduhṉ møødä vino. 38 Pero jiibiä jeṃyvyino hajxy
quiudemøˈøy jaˈa jeṃywiajhacxujiooty. Cab jaduhṉ tii miaˈady, ni jaˈa
jeṃyvyino, ni jaˈa jeṃywiajhacxuy. 39 Cabä jeṃyvyino pøṉ hoyhuucnä
jiäwøˈøy coo jaˈa vino hänajty tøø yhuˈugy jaˈa tehṃ jiecypiä. “Maas
hoyhuucnä jaˈa jecyvyino” —nøṃä jäyaˈayhajxy miänaˈañ.

6

1 Mänitxøø jaˈa Jesúshajxy hänajty wiädity trigoniˈibyquiujc.
Pooˈxxiøøjooty hänajty jeˈe. Mänitä jiamiøød jaˈa trigo hajxy tiøjy. Mänit
hajxy ñähxajtstuuty. Mänit hajxy jiøøˈxy. 2 Mänitä fariseoshajxy näjeˈe
miänaaṉ̃:
—Cabä cuhdujt jaduhṉ myiṉ̃ coo hajxy jaduhṉ mdúnät jaˈa
pooˈxxiøøjooty.
3 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Nej, cahnä jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy mgapxiä nebiä David tiuuṉ̃
coo hänajty yähoˈogyii møødä jiamiøødhajxy. 4 Mänit hajxy jiiby tiägøøyy
tsajtøgooty. Mänitä tsajcaagy hajxy quiaayy jaˈa teedyhajxy hänajty tøø

quiuyoxǿ'øyäbä. Cabä David ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy jaduhn̲ quiáyät. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy quiáyät. 5 Høøčh ja'a Diosquex̲ypä, jadúhn̲høch høøčhpä, nmǿødhøch ja'a cuhdujt jaduhm̲bä høxtä maa ja'a poo'xxiøøbaadiän —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

6 Jatu'ugpä poo'xxiøøjootypä ja'a Jesús tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy yajwiingapxøøbiä. Jiibiä mähdiøjc hänajty tu'ug hadu'ugcø'ødø'øds ja'a yhahooyhaampiä. 7 Jiibiä fariseoshajxy hänajty tiäna'ay møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Jiibiä Jesús hajxy hänajty wyi'i yheeby. Yhijxmajchp ja'a Jesús hajxy hänajty pø yajnaxaam̲biä pa'am ja'a poo'xxiøøjooty. Yhøxtaabiä fariseos ja'a wiinmahñdy hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy yajtsumǿøjät coo ja'a pa'amjäya'ay hänajty yajmøcpøgyii ja'a poo'xxiøøjooty. 8 Ja'a Jesús, ñajuøøby hänajty je'e nebiä fariseoshajxy hänajty tiajy miay. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy ja'a hadu'ugcø'ødø'ødspä:

—Tänaayyø'øg, min̲ huuc täna'aw cujc.

Mänit jiaančh tänaayyø'cy. 9 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a fariseoshajxy:

—Mijts nmäyajtøøby, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt jaduhn̲ coo hajxy hoy ndúun̲ämät ja'a poo'xxiøøjootiä, tøgä yejpiä cuhdujt coo hajxy haxøøg ndúun̲ämät ja'a poo'xxiøøjootiä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, nej, yejpiä Dios ja'a cuhdujt coo ja'a jäya'ay hajxy nyajnähwáatsämät ja'a poo'xxiøøjootiä, tøgä yejpiä cuhdujt coo jäya'ay hajxy nyajcuhdägóoyyämät ja'a poo'xxiøøjootiä.

10 Mänitä Jesús ja'a jäya'ay wyiinhee'ppejty nägøx̲iä. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Xajtøw̲ yø'ø mgø'ø.

Mänitä quiø'ø jiaančh xajtøøyy. Mänitä quiø'ø hoy jiajnä. 11 Mänitä fariseoshajxy jiootma'ty hoyhoy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy tiuna'añ.

12 Cujaboomgumaax̲c ja'a Jesús ñøcxy tun̲guhduum. Tu'tsuhm̲ä Tieedy pia'yaax̲y. 13 Coo jiobøøyy, mänitä jiamiøødhajxy miøjyaax̲y. Mänitä nämajmetspähajxy wyiimbiiw̲ä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät. 14 Jaduhn̲dsä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón, ja'a Jesús hänajty tøø yajxøbétiäbä Pedro, møødä piuhya'ay Andrés, møødä Jacobo, møødä Juan, møødä Felipe, møødä Bartolomé, 15 møødä Mateo, møødä Tomás, møødä Jacobo, ja'a Alfeo yhuung, møødä Simón ja'a celote, 16 møødä Judas, ja'a Jacobo yhuung, møødä Judas Iscariote; je'e ja'a Jesús hänajty yajcø'ødägø'øwaam̲b ho'cøøc maa ja'a fariseoshajxiän.

17 Mänitä Jesúshajxy miänajnä tun̲guhduum. Mänit hajxy hoy ñaaxoguiädaacnä. Jim̲ä Jesús jiamiøødhajxy hänajty nämay. Jim̲ä jäya'ayhajxy hänajty may tøø miech. Ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty yhamädoow̲hidáan̲äp. Yajnaxáan̲äxäp ja'a pia'amhajxy hänajty. Jäguem̲baady hajxy hänajty tøø chooñ Judeanaaxooty, møødä Jerusalén, møødä mejypia'a jim̲ Tiro møød jim̲ Sidón. 18 Ja'a jäya'ayhajxy hänajty møjcu'uba'ammøødpä, yajnájxäxä ja'a pia'amhajxy je'ebä. 19 Nägøx̲iä ja'a Jesús hajxy hänajty ñähdona'añ. Mänitä pia'amhajxy yajnájxäxä ja'a Jesús miäjaahaam.

20 Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty ja'a jiamiøødhajxy. Mänit miänaañ̲:

—Jootcujc mijts mhity, mijts häyoobädøjc. Paady hajxy jootcujc mhity coo hajxy jim̲ mnøcxa'añ maa ja'a Diosän.

21 ’Jootcujc mijts mhity, mijts yajmaajiajpä. Paady hajxy jootcujc mhity
coo ja'a Dios hajxy cøx̱iä wiinä xmio'owa'añ.
’Jootcujc mijts mhity, mijts jøøbiä xuu'tspä. Paady hajxy jootcujc mhity
coo hajxy mxi'ig mxoon̲da'aga'añ.
22 ’Jootcujc mijts mhity, hoy mijts jäya'ay xjia mähan̲hatу ja'a
høøčhcøxpä, hoy mijts jäya'ay xquia'a ja tsocy xquia'a ja mee'xy, hoy mijts
xjia nänøm̲y, hoy mijts xjia pex̲y. 23 Mxi'ig mxoon̲dá'agäp hajxy jaduhn̲.
Mbaadaam̲biä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jim̲ tsajpootyp. Jaduhn̲ hajxy
jiajpä yhabejpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy tøø yajwá'xiäbä.
24 ’Pero mijts mäyøøjäya'ayhajxy, ja'a tsaačhpä hajxy mbaadaam̲by.
Cab hajxy mxoon̲da'agaan̲nä neby hajxy hijty mxoon̲da'aguiän.
25 ’Hoy mijts tii hamaay mga'a ja juø'øy, myajmaajiadaam̲by hajxy
jaduhn̲.
’Hoy mijts mja xi'igy mja xoon̲da'agy, pero mnä'ägädä jø'øw mnä'ägädä
xuudsaam̲b hajxy.
26 ’Tsipcøxpä tsaačhpä hajxy mbaada'añ, hoyyä cu'ug hajxy xjia
cumay. Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy hijty yajcumay ja'a hajxy hijty jegyhajty
nä'ä wädijpä høhn̲daacpä. Nä'ä mänaam̲b hajxy hijty jaduhn̲ cooc tyijy ja'a
Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy.
27 ’Huuc mädow̲ hajxy, mdsógäp hajxy pøn̲ jaduhn̲ xmiädsiphajp
hädaa yaabä naax̲wiin; mmée'xäp hajxy pøn̲ jaduhn̲ xmiähan̲hajp.
28 Mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios hajxy coo ja'a Dios ween mio'oy ja'a hoyhajt
ja'a weenhajt pønjaty mijts jaduhn̲ xyhäyoow̲hijxp, pønjaty mijts jaduhn̲
haxøøg xñänøøm̲b. 29 Coo pøn̲ xyhatejxǿ'øgät tu'nax̲, mmøjcóogumbäp
jadu'nax̲; ween jaduhn̲ jadu'nax̲ xjiaac tehm̲ yhatejxø'øgy. Coo pøn̲
mjocxwit xpiǿjcät, mänitä mgamiixy mjaac tehm̲ mió'owät. 30 Coo pøn̲
tii jaduhn̲ xmiäyujwá'anät, mmó'owäp jaduhn̲. Y coo pøn̲ tii xpiǿjcät, cab
je'e mmäyujwaan̲dägájtsnät. 31 Jaduhn̲ds mijts wiinghäna'c mnäxúudsät
nej mijts hänajty myajnäxuudsa'añän.
32 ’Coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä hajxy mmøødnijootpaadǿøjät, cab
hajxy tii mbáadät; jaduhn̲dsä pojpäya'ay cädieejiäya'ayhajxy ñičhójcäbä.
33 Coo hajxy jagooyyä mmøødniñäxuudsǿøjät pønjaty jaduhn̲ xñäxuu'tsp,
cab hajxy tii mbáadät; jaduhn̲dsä pojpäya'ay cädieejiäya'ayhajxy
ñiñäxúu'tsäbä. 34 Coo jagooyyä xädø'øñ hajxy myaghanúu'xät pøn̲
jaduhn̲ mnajuøøby xmioodiägatsaam̲b pedyii, cab hajxy tii mbáadät;
jaduhn̲dsä pojpäya'ay cädieejiäya'ay xädø'øñ hajxy yajnimiähanúu'xäbä.
Ñajuøøby hajxy jaduhn̲ coo hajxy pedyii mioodiägatsa'añii. 35 Mdsógäp
hajxy pøn̲ jaduhn̲ xmiädsiphajp. Mnäxúudsäp hajxy jaduhn̲. Coo pøn̲
xädø'øñ xmiäyujwá'anät, mnä'ä mó'owäp jaduhn̲. Mänitä hoyhajt ja'a
weenhajt hajxy mbáadät may. Mänitä Dios hajxy xyhuunghádät jim̲
tsajpootyp. Hix̲, Dios, ñäxuu'chp ja'a jäya'ayhajxy høxtä ja'a jäya'ayhajxy
ja'a Dioscujú'uyäp hajxy quia'a yejpiä, møød ja'a hojioot hajxy ca'a
møødpä. 36 Mmøødhádäp ja'a hojioot hajxy jaduhn̲ nebiä nDeedy hojioot
miøødhájtäm.
37 ’Cabä wiinghäna'c hajxy mnähójät coo ja'a Dios hajxy
xyajcumädów̲ät. Pero mmämée'xäp hajxy jaduhn̲; mänitä Dios hajxy
jaduhn̲ xmiämée'xpät. 38 Mäduhñtiä wiinghäna'c hajxy mmo'oy, nä'ä
tägø'øbä hajxy mbaattägatsa'añ. 39 Jadúhn̲høch mijts nyajmäbáadät
nebiä wiindspän. Coo ja'a wiindspähajxy ñiwyitswäditiyii, tsipcøxp hajxy
jiutca'ay. Paady mijts jaduhn̲ mga'a wädítät nebiä wiindspän. 40 Cabä

capxtaacpänaˈc-hajxy jiaty jaty nebiä wyiindsøn̲hajxy jiatiän. Coo hajxy nägøˈø nädecypiä quiapxtáˈagät, mänit hajxy jaduhn̲ ñajtspaadǿˈøwät.

41-42 ’Coo jaˈa mmäguˈughajpä weeñ̲tiä quiädiéeyät, y coo miiči̇h hänajty maas hanax̲iä tøø mgädieey, cabä mmäguˈughajpä hawiinmats waam̲b mnäˈägädä nämáˈawät. Coo miiči̇h hänajty tøø mnähwaˈači̇h, mänitä mmäguˈughajpä hawiinmats mwiingapx mjøjcapxǿˈøwät.

43 ’Mädyii quepychaa paˈag näˈägädä tøømbejp, ni mänaa jaˈa tiøøm quiaˈa xun̲ä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, mädyii quepychaa xun̲ näˈägädä tøømbejp, ni mänaa jaˈa tiøøm quiaˈa paˈagøˈøy. Tøyhajt jaduhn̲. 44 Mnajuøøby hajxy jaduhn̲ mädyii quepychaa hoy tøømhajp. Jaˈa hapty, cab jaduhn̲ tiøømhaty nebiä piidsän. Y jaˈa wädsats, cab jaduhn̲ tiøømhaty nebiä tsaatypän. 45 Jaduhn̲ mäwíinädsä hojiäyaˈay jaˈa howyiinmahñdy miøødä. Hoy jaduhn̲ wiädity. Pero jaˈa caˈawiindøjiäyaˈayhajxy, cabä howyiinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgwiinmahñdy hajxy miäwädijpy. Haxøøg hajxy jaduhn̲ ñäˈägädä capxy ñäˈägädä mädiaˈagy.

46 ’Wiindsøn̲høch mijts xwyiˈi ñämaˈay; pero cab hajxy jaduhn̲ mgudiunaˈañ nébiøch mijts nja haneˈemiän. 47 Pón̲høch nmädiaˈagy xmiädóow̲äp, pón̲høch nmädiaˈagy xmiäbøjcäp, jaduhn̲ mäwíinäts jeˈe 48 nebiä jäyaˈay tiøjcojjiän. Cøøc jaduhn̲ tiajøøyy. Tsaawiing jaduhn̲ miuuˈtsøˈcy. Coo jaˈa nøøgom̲dägoy quiädaacy, coo jaˈa tøjc jaduhn̲ ñøønähgoom̲bejty, cab jaduhn̲ piädøˈcy, jeˈeguiøxpä coo hänajty cøøc miuuˈtsøˈøguiä. 49 Pero pón̲høch nmädiaˈagy jaduhn̲ xquiaˈa mäbøjcäp, jaduhn̲ mäwíinäts jeˈe nebiä jäyaˈay tiøjc cøøc quiaˈa muuˈtsøˈquiän. Coo jaˈa tøjc ñøønähgoom̲bejty, pädøˈc jaduhn̲; cøjx jaduhn̲ quiäday.

7

1 Coo jaˈa Jesús miädiaacpädøøyy, mänit quiajptägøøyy Capernaum. 2 Jim̲ä soldadowiindsøn̲ hänajty tuˈug. Roma hänajty chooñ. Tøø jaˈa mioonsä hänajty tuˈug piaˈambety. Jaduhn̲ hänajty jiäwøˈøy nebiä yhamdsoo puhyaˈayän. Näˈägädä hoˈogáan̲näp hänajty jeˈe. 3 Coo jaˈa soldadowiindsøn̲ miädoyhajty coo jaˈa Jesús jaˈa paˈamjäyaˈay hänajty yajmøcpøcy, mänitä majtøjc näjeˈe quiejxy maa jaˈa Jesúsän. Judíos hajxy jeˈe. 4 Mänitä Jesús hajxy hoy miänuuˈxtaˈagy coo jaˈa paˈamjäyaˈay ween nøcxy yajmøcpøcy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jaˈa soldadowiindsøn̲, hojiäyaˈay jeˈe. Hahixøøby jaduhn̲ coo mbuhbédät. 5 Xchójcäm hajxy jaduhn̲. Tøø højts ndsajtøjc xyajcójjäm.

6-7 Mänitä Jesús jaˈa majtøjc miøødtuˈubøjcy. Ja ween hajxy hänajty quiaˈa coody maa jaˈa soldadowiindsøn̲ tiøjcän, mänitä soldadowiindsøn̲ jaˈa Jesús capxy yajnäguejxy:

—Wiindsøn̲, jaduhyyä mmäná'anät cooči̇h nmoonsä miøcpǿgät. Cábøch cuhdujt nmøødä nej miiči̇h cuhdujt mmøødän; paady jaduhn̲ caj yhawiinmatsä coo mdägǿˈøwät maači̇h ndøgootiän. Páadyhøch miiči̇h hamdsoo tøø ngaˈa mägapxy. 8 Hix̲, hanéˈemyhøch nhity; y cooči̇h nsoldado howiaam̲bä nhanéˈemät møødhøch nmoonsä, xquiudiúun̲äbøch nmädiaˈagy hajxy —nøm̲ä soldadowiindsøn̲ jaˈa Jesús quiapxyñäguejxy.

9 Jaanči̇h tehm̲ yagjuøøyy jaˈa Jesús jaduhn̲ coo jaduhn̲ ñämaayyä. Mänitä cuˈug wyiinheeˈppejty. Mänit miänaañ̲:

—Cábøch nmägunaax̲hajxy jaduhn̲ miäbøcy nej yøˈø craa miäbøquiän, y jäguem̲ chooñ.

10 Ja'a majtøjc hänajty tøø quiexyíijäbä maa ja'a Jesúsän, mänit hajxy
wyiimbijnä. Coo hajxy miejtstägajch maa ja'a soldadowiindsøn̲ tiøjcän,
tøø ja'a soldadowiindsøn̲ mioonsä hänajty miøcpøjnä.
11 Mänitä Jesúshajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Naín møødä
miägu'ughajpähajxy. Nämayyä jäya'ayhajxy hänajty pianøcxy. 12 Jim̲
hajxy hänajty miäwiingoñ̲ cajptpa'a, mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy hoy
jiøjcubaadø'øy. Cabäsantä hänajty nøcxy ñaax̲tägø'øy. Tu'ughuung hänajty
je'e. Yaamgto'oxy ja'a tiaj je'ebä. Majiäya'ay hänajty panøcxp. 13 Coo ja'a
Jesús ja'a yaamgto'oxy yhijxy, mänit ñäxuu'ch. Mänit ñämaayy:
—Ca'a mjø'øy ca'a mxuuc̆h.
14 Mänitä Jesús miänaañ̲ coo hajxy yhuuc yaghahíxät. Mänitä
cøøbiädøjc-hajxy tiänaaxiøjpy. Mänitä Jesús ja'a ho'ogyjiäya'aguiajä hoy
ñähdoñ. Mänitä ho'ogyjiäya'ay ñämaayy:
—Jex̲y, pädø'øg.
15 Mänitä craa yhäñaayyø'cy. Mänit quiapxø'cy. Mänitä tiaj miødhajnä.
16 Mänitä jäya'ayhajxy nägøx̲iä jiaanc̆h tehm̲ yagjuøøyy. Mänitä Dios
hajxy ñämaayy:
—Dioscujú'uyäp.
Mänit hajxy ñiñämaayyä:
—Diosquex̲y yø'ø craa. Møj jaanc̆h yø'øduhn̲. Paadiä Dios tøø quiex̲y,
piuhbedaam̲by ja'a quiu'ug jaduhn̲, ja'a hajxy hädaa yaabä naax̲wiimbä.
17 Mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä jim̲ Judeanaaxooty coo ja'a Jesús
ja'a ho'ogyjiäya'ay tøø yagjujypiøcy. Wiinduhm̲yhagajpt ja'a mädia'agy
jaduhn̲ wiädijty.
18 Ja'a Juan, tøø je'e hänajty chumyii. Coo ja'a miägu'ughajpähajxy
miädoyhajty nebiatiä Jesús hänajty tiuñ̲, mänitä Juan hoy yhawáan̲äxä.
19-20 Mänitä Juan ja'a miägu'ughajpä metsc miøjyaax̲y. Mänit hajxy
quiejxä maa ja'a Jesúsän. Coo hajxy jim̲ miejch, mänitä Jesús hajxy
ñämaayy:
—Juan mäyajnäbejpä højts tøø xquiex̲y coo højts miic̆h nmäyajtøwät pøn̲
miic̆h. Nej, miic̆h ja'a Dios hijty jaduhn̲ xquiexaam̲bä, tøgä wiinghäna'c
je'ejä.
21 Jim̲ä Jesús ja'a pa'amjäya'ay hänajty yajmøcpøcy. Madiu'u ja'a pa'am
hajxy hänajty miøødä møødä møjcu'u. Møødä wiindspähajxy hänajty
nämay yaghijxø'øgyii. 22 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Nøcxä Juan hajxy hawaan̲ä nebiaty hajxy yaa mhix̲y mmädoy.
Hijxø'p ja wiindspähajxy, yo'oyø'p ja'a tecymia'adpähajxy, nähwaatsp
ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy, mädoow̲ø'p ja'a cuhnatpähajxy, jujypiøjp
ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy, yajwiingapxøøyyäp ja'a häyoobäya'ay ja'a
Diosmädia'agy hajxy. 23 Pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp tehn̲gajnä,
jootcujc hajxy jaduhn̲ ñijiäwø'øyii —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.
24 Coo ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijnä, mänitä Jesús miänaañ̲:
—Coo hajxy tøø mhoy pactuum, Juan miädia'agy hajxy hänajty
mmädow̲áan̲äp, túhm̲äts. Cabä tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhix̲y.
Caj pues, paady hajxy jim̲ tøø mhoy coo ja'a Juan ja'a miädia'agy
hajxy hänajty mmädow̲aan̲ä. 25 Diosquex̲y je'e, paady hajxy hoy tøø
mmädoow̲ä, hoyyä howyit je'e quia'a ja møødä nebiä mäyøøjäya'ayhajxy
miøødän. 26 Tøyhajt jaduhn̲ coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy ya-
jwa'xy. Maas may ja'a Dios ja'a Juan cuhdujt tøø mio'oy quejee ja'a
jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. 27 Ja'a jäya'ay ja'a

Diosmädiaˈagy jecy nägápxäbä, Juan jeˈe. Jaduhn̲ä Dios jecy miänaaañ̲
coo jaˈa quiuguex̲y hänajty jayøjp quiexaˈañ coo jaˈa cuˈug ween ya-
jwiinxiic yajwiingapxøˈøy coo jaˈa yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿˈøwät.
Høx̲háamhøch hijty ngädaˈagaˈañ. Jayøjpä Juan quiejxä; høx̲háamhøch
njaanc̆h cädaacy. 28 Ni pøn̲ jaduhn̲ jädaˈahaty quiaˈa mäbaady hädaa yaabä
naax̲wiin nebiä Juan mäyajnäbejpä jaˈa cuhdujt miøødän. Tøyhajt jaduhn̲.
Pero cooc̆h hänajty tøø nhoˈnä, cooc̆h hänajty tøø nnøcxtägach maac̆h
nhuuc tsohm̲bän, pønjaty jaˈa Diosmädiaˈagy hänajty mäbøgaam̲b jaˈa
høøc̆hcøxpä, maas may jaˈa cuhdujt hajxy hänajty miøødhadaˈañ quejee
jaˈa Juan jädaˈahaty miøødän, hoyyä møjcuhdujt hajxy hänajty quiaˈa ja
møødä.
29 Coo jaˈa cuˈughajxy jaduhn̲ miädooyy møødä ya-
jnähjuudiuutpädøjc-hajxy, mänitä Dios hajxy quiapxpaaty coo yhoyyä,
jeˈeguiøxpä coo hajxy hänajty tøø yajnäbetyii jaˈa Juángäm. 30 Pero
jaˈa fariseoshajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy, cab hajxy hänajty tøø
yajnäbetyii jaˈa Juángäm. Paadiä Dios hajxy quiaˈa jøjpøgøøyy. Cabä jioot
hajxy hänajty chocy coo hajxy yajnähwaˈadsǿøjät jaˈa Diósäm. 31 Mänitä
Jesús miänaaañ̲:
—Nhuuc yajmäbáadyhøch jaˈa jäyaˈayhajxy jädaˈahatypä. 32 Cab hajxy
tii yhojiäwøˈøwaˈañ. Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy jeˈe nebiä pigänaˈc-hajxy
wiinhecpän. Coo hajxy nax̲y miech häyøˈpä tøjpaˈc, mänitä miäbigänaˈc
hajxy ñämaˈay: “Tøø højts nja xuˈuxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø
højts hojiøøñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjøˈøy.” 33 Hoorä, coo jaˈa
Juan mäyajnäbejpä miejch, cabä tsajcaagy hänajty quiayaˈañ, ni jaˈa vino
hänajty quiaˈa huˈugaˈañ. Y mijts jaduhn̲ mänaam̲b coo quiuhmäñøˈøy.
34 Y cooc̆h nbamejtspä, høøc̆h jaˈa Diosquex̲ypä, mänítøch ndägøøyy
caabiä huucpä. Jaduhn̲c̆h mijts xñänøøm̲bä cooc̆h nwiˈi quiayaˈañ, cooc̆h
nwiˈi yhuˈugaˈañ, cooc̆hä pojpäyaˈay cädieejiäyaˈay nmäguˈughaty møødä
yajnähjuudiuutpädøjc. 35 Pønjaty jaˈa Dios jaanc̆h jahmiejtsp, yajcähxøˈpy
hajxy jaduhn̲ coo jaˈa Dioswiinmahñdy hajxy miøødä.
36 Mänitä fariseo jaˈa Jesús tuˈug hoy wioy caabiä. Simón hänajty
xiøhaty. Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy caabiä maa jaˈa Simón tiøjcän.
37 Mänitä toˈoxiøjc tuˈug miejch cuhhin̲bä. Haxøøgcuhdujt hänajty miøød.
Tøø hänajty miädoyhaty coo jaˈa Jesús jiiby tøø miech maa jaˈa Simón
tiøjcän. Perfume quion̲mejts alabastrofrascooty. 38 Mänit tiägøøyy jøøbiä.
Mänitä Jesús tiecypiujy wyiinnøøhaam. Mänit tiecymieex̲y quiuhwaay-
haam. Mänit tiecychuˈxy. Mänit tiecyñähjahx̲y perfumehaam. 39 Mänitä
Simón tiägøøyy tajpä maabiä: “Coo jaˈa Jesús häxøpy quiunajuøhñdiä, tøø
häxøpy ñajuøˈøy coo yøˈø toˈoxiøjc quiuhhin̲ä.” 40 Mänitä Jesús jaˈa Simón
ñämaayy:
—Simón, tsøg mädiáacäm.
Mänitä Simón yhadsooyy:
—Wiindsón̲, tsøc.
41 Mänitä Jesús miänaaañ̲:
—Jim̲ä jäyaˈay hijty tuˈug miänuuˈxyhadyii jäyaˈay metscä.
Tuˈjäyaˈay hänajty miänuuˈxyhaty mägoox̲mägoˈx denarios. Jatuˈug,
juxychäguiˈxmajc. 42 Cab hajxy hänajty tii miøødä nebiä ñuuˈxy hajxy
yajnähwáˈadsät. Mänit hajxy ñämaayyä: “Weends yhity.” Hoorä, pøn̲äda'a
maas mädsógäp.
43 Mänitä Simón yhadsooyy:

—Jueˈedaˈa, jaˈa craa jaˈa ñuuˈxy maas may hijty miøødpä.

Mänitä Jesús miänaaṉ:

—Jeˈe pues.

44 Mänitä Jesús jaˈa toˈoxiøjc miøjheeˈpy. Mänitä Simón ñämaayy:

—Cooc̈h yaa ndägøøyy maa miic̈h mdøgootiän, cábøch miic̈h nøø tøø xmioˈoy cooc̈h ndecypiújät. Jaduhṉ hajxy naẋy nguhdujthájtäm. Pero yøˈø toˈoxiøjc, wyiinnøøháamhøch ndecy tøø xpiujjä, quiuhwaayháamhøch ndecy tøø xmieeẋä. 45 Cábøch miic̈h tøø xchuˈxy, pero yøˈø toˈoxiøjc, tehṉgájnøch ndecy xwyiˈi chuˈxä. 46 Cábøch miic̈h jaˈa nguhwaay tøø xyhooṉä. Jaduhṉ hajxy naẋy nguhdujthájtäm. Pero yøˈø toˈoxiøjc, perfumeháamhøch ndecy tøø xyhooṉä. 47 Xjiaanc̈h tehṃ chójpøch yøˈøduhṉ; paadiä piojpä quiädieey yajnähwáatsäxä, hoy hijty may jia møødä. Pero pøṉä pojpä cädieey hijty caˈa jaty møød, cábøch jaduhṉ xjiaty wiingudsähgøˈøy.

48 Mänitä Jesús jaˈa toˈoxiøjc ñämaayy:

—Tøøc̈h miic̈h jaˈa mbojpä mgädieey nyajnähwáatsäm.

49 Jaˈa hajxy hänajty jiiby pahäñaabiä, mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Maa jaˈa cuhdujtädaˈa tøø yhuuc paatpä coo jaˈa pojpä cädieey yajnähwaˈac̈h.

50 Mänitä Jesús jaˈa toˈoxiøjc ñämáaguiumbä:

—Cooc̈h nmädiaˈagy tøø xmiäbøjcä, páadyhøch jaˈa mbojpä mgädieey tøø nyajnähwaˈac̈h. Nøcxnä jootcujc.

8

1 Mänitä Jesúshajxy tiägøøyy wädijpä wiinduhṃyhagajpt møødä jiamiøødhajxy jaˈa nämajmetspä. Diosmädiaˈagy-yajwaˈxpä hajxy hänajty wiädity. Jaduhṉä Jesús hänajty miänaˈañ cooc jaˈa Dios jaˈa miäjaa hänajty yajcähxøˈøgaaṉnä. 2 Quipxiä toˈoxiøjc-hajxy hänajty nämay piawädijpä, jaˈa Jesús hänajty tøø yajpaˈamnáẋiäbä, møød jaˈa møjcuˈu hajxy hänajty tøø yajnähwaˈac̈híijäbä. Paadiä Jesús hajxy hänajty piawädity, mioobiä Jesús hajxy hänajty tijaty jeˈe hänajty miäjugyhajpy. María jaˈa toˈoxiøjc hänajty tuˈug xiøhaty jaˈa Magdalatsohṃbä. Juxtujc jaˈa møjcuˈu hänajty tøø yajnähwaˈac̈hii. 3 Jatuˈug hänajty xiøhaty Juana, jaˈa Cuza tioˈoxiøjc. Jaˈa Cuza hänajty copc-hajp maa jaˈa Herodes hänajty yhaneˈemiän. Møødä Susana hänajty piawädijpä.

4 Mänitä Jesús jäyaˈay may ñänøcxä. Mayhagajpt hajxy hänajty chooñ. Coo hajxy hänajty may tøø yhamugøˈøy, mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä yajmäbaadyhaam:

5 —Mänitä jäyaˈay tuˈug tiuˈubøjcy niippä. Coo jaˈa tøømd tiägøøyy wøjpä, näjeˈe jaˈa tøømd quiahy tuˈhaam. Mänitä muuxyhajxy hoy yajpädøˈøgy. Mäduhṉtiä jaˈa muuxyhajxy quiaˈa yajpädøˈcy, jeˈedsä jäyaˈay jiaac yajtehṉ. 6 Näjeˈe jaˈa tøømd quiahy tsaanähgøxp. Ja mujx jeˈeduhṉ, pero tøøts. Hiẋ, weeṉtiä jaˈa naaẋ jiṃ tsaanähgøxp. 7 Näjeˈe jaˈa tøømd quiahy haptiooty. Ja mujx jeˈeduhṉ. Ja yeeˈc, pero caj ñäˈä tøømbejty. Hiẋ, jaˈa hapty jeˈe xaaṃ. 8 Näjeˈe jaˈa tøømd quiahy maa jaˈa hoñaaẋän. May jeˈe tiøømhajty høxtä mägoˈxhaam.

Mänitä Jesús møc miänaaṉ:

—Pøṉ hädaa wiinjuøøby, wéenhøch hädaa nmädiaˈagy xmiäbøjcä.

9 Mänitä Jesús miäyajtøøw̱ä neby jaduhṉ miädia'agytiägø'øy. Ja'a
miägu'ughajpähajxy jaduhṉ yajtøøw̱. 10 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Chojpiä Dios jioot jaduhṉ coo mijts mwiinjuǿ'øwät nebiä miäjaa
yajcähxø'øga'añ. Pero ja'a häna'c-hajxy jaac yaabä, cabä Diosmädia'agy
hajxy tiu'joottsocy. Hoyyä mädia'agy hajxy jia mädoy, pero cab hajxy
wyiinjuø'øy tii jaduhṉ jia mädiaacypy.
11 'Jaduhṉds miädia'agytiägø'øy nébiøch hajxy tøø nyajwiingapxø'øyän.
Jaduhṉdsä tøømd miäbaady nebiä Diosmädia'aguiän. 12 Ja'a tøømd
cáhw̱äbä tu'haam, jaduhṉ miäbaady nebiä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy
hajxy jia mädoyyän. Coo ja'a møjcu'u miech, mänit hajxy wyiin-
høøñii neby hajxy jaduhṉ quia'a mäbǿgät, nebiä piojpä quiädieeyhajxy
jaduhṉ quia'a nähwá'adsät. 13 Y ja'a tøømd cáhw̱äbä tsaanähgøxp,
jaduhṉds je'e miäbaatpä neby hajxy jia mädoyyän. Tu'habaquiä hajxy
jaduhṉ xiooṉda'agy. Pero cab hajxy hamuumdu'joot pianøcxy. Coo
hajxy cøx̱ypänejpiä tiuñii, mänit hajxy ñajtshixøøñä. 14 Y ja'a tøømd
cáhw̱äbä haptiooty, jaduhṉds je'e miäbaatpä neby hajxy jia mädoyyän.
Pero cabä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixø'øwa'añ møødä miäyøøhajt.
Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuna'añ. 15 Y ja'a tøømd cáhw̱äbä
hoñaaxooty, jaduhṉ miäbaady nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot
mäbøjpän. Jaančh tehm̱ yhoy hajxy jaduhṉ quiudiuṉ̃.
16 'Coo jäya'ay jøøn hajxy quiuhno'ogø'øy, cøxp hajxy yujcoṉ̃ neby
hajxy quiudøø'xǿøjät, ja'a hajxy tøjtägøøbiä. Cabä pøṉ jøøn quiuhjupy,
ni maabejtpa'c hajxy quia'a päda'agy. 17 Jaduhṉ mäwíinäts mijts ja'a
nmädiá'agyhøch hajxy xwyiinjuø'øwaaṉä, ja'a tsipjátypøch jaduhṉ tøø
nyajwiingapxǿ'øyäbä.
18 'Huuc wiinjuø'øw hajxy hoy. Pǿṉhøch nmädia'agy tøø xmiäbøjcä,
njaac yajnähixø'øwáam̱biøch je'e. Pǿṉhøch nmädia'agy tøø xquia'a
mäbøjcä, cábøch tii nyajnähixø'øwaaṉnä. Høxtä jiahdiägoyyaam̱by hajxy
je'e mädyii tyijy ja'a tøø wyiinjuø'øy.
19 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a tiaj møødä piuhya'ayhajxy. Cab hajxy
hoy tiehm̱ wyiingumedsøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty
ñämayyä jiiby tøgooty maa ja'a Jesús hänajtiän. 20 Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Xim̱ä mdajhajxy tøghaguuy møødä mbuhya'ayhajxy. Miičh hajxy xjia
wi'i miøødmädia'agaam̱b.
21 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Pøṉä Diosmädia'agy jaduhṉ mäbøjp, pøṉ jaduhṉ cudiuum̱b, je'ečh
ndajhajpy, je'ečh nbuhya'ayhajpy.
22 Miäwiinghoocpä ja'a Jesúshajxy tiägøøyy barcojooty møødä
miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Jam̱ hajxy jim̱ mejyhawiimb.
Mänit hajxy jiaančh tu'ubøjcy. 23 Nøcxnä hajxy hänajty jaduhṉ, mänitä
Jesús miaaho'cy. Mänitä poj møc piädø'cy. Mänitä nøø quiubojøøyy
barcojooty. Húj̱tsnäp ja'a barco hänajty. 24 Mänitä Jesús hajxy hoy yux̱y.
Mänit hajxy ñämaayy:
—Wiindsǿṉ, Wiindsǿṉ, pädø'øg, quinaam̱bä barco cham̱.
Mänitä Jesús piädø'cy. Mänitä poj yhojy møødä nøø. Mänitä
poj yuungøøyy. Moṉ̃diucy jaduhṉ jiajnä. 25 Mänitä Jesús ja'a
miägu'ughajpähajxy ñämaayy:
—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä cooč̌h mijts
homiänaajä ngüeendähada'añ.

Jaančh tehm̱ yagjuøøyy hajxy jaduhṉ. Mänit hajxy hamiṉ̃ haxøpy
ñiñämaayyä:
—Pøṉäda'a yø'øduhṉ coo ja'a miädia'agy miäbójcäxä ja'a poj møødä nøø.
26 Mänit hajxy miejyhawiimpädsøøm̱nä jim̱ maa ja'a naax̱ hänajty
xiøhatiän Gadara, jim̱ jaduhṉ mejyhawiimpä maa ja'a Galileanaax-
ootiän. 27 Coo ja'a Jesús biarcopädsøøm̱y, mänitä jäya'ay tu'ug miejch Jesús
wyiinduum, ja'a jim̱ cajptooty tsänaabiä. Tøø hänajty jiegø'øy mänaa ja'a
mähdiøjc møjcu'u hänajty tøø ñämečhiijän. Cabä wit hänajty miøødhajnä,
ni quia'a häña'ay hänajty tøgooty. Jim̱ hänajty yhity maa ja'a cabäsantän.
28 Coo ja'a Jesús yhijxy, mänit wyiinjijcädaacy. Mänitä møjcu'uhajxy
yaax̱y:
—Jesús, tii højts xwia'ana'añ. Dios miičh xyHuunghajp ja'a
tsajpootypä. Tuṉä mayhajt, ca'a højts jiiby xquiex̱y maa jiaančh tehm̱
chaačhpän.
29 Paadiä mähdiøjc jaduhṉ yaax̱y, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a møjcu'u
hänajty tøø yhane'emy coo ñähwa'adsóøjät. Mayhooc ja'a mähdiøjc
hänajty tøø ñämečhii ja'a møjcú'ujäm. Paadiä jäya'ayhajxy hänajty jia
wi'i yaghida'añ cø'øxoch tecyxioch cadenahaam neby jaduhṉ hoy yhídät.
Pero nimiäpodóøyyäp hänajty je'e, y yajnócxäp hänajty pactuum ja'a
møjcú'ujäm. 30 Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc miäyajtøøyy:
—Tii mxøhaty.
Mänit yhadsooyy:
—Legiónhøch nxøhaty.
Paady jaduhṉ miänaaṉ̃ coo ja'a møjcu'u hänajty may miøødä. 31 Mänitä
møjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo hajxy jiiby quia'a quexóøjät
møjcu'uhaam maa jiaančh tehm̱ chaačhpän. 32 Jim̱ä mayhädsøm̱ hänajty
yuumy tuṉmøjc. Mänitä møjcu'u ja'a Jesús hajxy miänuu'xtáaccumbä
coo hajxy jim̱ quiexóøjät maa ja'a mayhädsøm̱ hänajtiän. Mänitä Jesús
cuhdujt miooyy. 33 Mänitä mähdiøjc ja'a møjcu'u ñähwáatsänä. Mänitä
hädsøm̱hajxy hoy ñämečhii. Mänit hajxy wyiinmänacpäyø'cy. Mänit hajxy
quiuhgahnajxy naaxøjpcøxp mejjiooty. Jiiby hajxy cøjx ñøøho'ogø'øy.
34 Coo ja'a hädsøm̱güeendähajpähajxy jaduhṉ yhijxy, mänit hajxy
piäyø'cy. Mänitä cu'ug hajxy hoy yhawaaṉä cajptooty møødä cajptpa'a.
35-36 Mänitä cu'ughajxy hänajty nøcxy yhixa'añ neby hänajty tøø jiadyiijän.
Mänit hajxy miejch maa ja'a Jesús hänajtiän. Jiibiä mähdiøjc ja'a Jesús
hänajty wyiinhäña'ay, ja'a møjcu'u hänajty tøø ñähwa'ačhíijäbä. Tøø wit
hänajty piägøøñä. Tøø hänajty wyiinmahñdymejtsnä. Coo ja'a cu'ughajxy
jaduhṉ yhijxy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Paady hajxy chähgøøyy,
haxøøgjäya'ay tyijy ja'a Jesús. Mänitä cu'ughajxy yhawáaaṉäxä nebiä
mähdiøjc ja'a møjcu'u hänajty tøø ñähwa'ačhiijän. Ja'a hajxy hänajty tøø
yhíx̱iäbä, je'e hajxy jaduhṉ nägapx. 37-39 Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy
mänuu'xtaacpä coo jim̱ chóonät Gadara. Hix̱, jaančh tehm̱ chähgøøby
hajxy hänajty. Jim̱ tyijy ja'a Jesús cøx̱ypänejpiä jiaac jatcø'øwa'añ. Ja'a
mähdiøjc hänajty tøø ñähwá'ačhäbä, mänitä Jesús miänuu'xtaacy coo cu
miødhajty. Mänitä Jesús yhadsooyy coo miähmó'øwät maa quiajptän:
—Nøcx maa ja'a mdøjcän; mädia'ag nebiaty ja'a Dios tøø xpiuhbety.
Mänitä craa jiaančh nøcxy, miädiaacy jiiby cajptooty nebiaty hänajty tøø
piuhbedyíijäm ja'a Jesús. Mänitä Jesús biarcotägøøñä, wyiimbijnä.
40 Coo ja'a Jesús jim̱ miejtstägajch mejyhawiimb, jim̱ä cu'ughajxy
hänajty yhahix̱y. Mänit hajxy xiooṉdaacy. 41 Mänitä jäya'ay tu'ug miejch

ja'a xøhajpä Jairo. Tsajtøjwiindsøn̲ hänajty tiuum̲by. Mänitä Jesús wyi-
injijcädaacy. Mänit miänuu'xtaacy coo ñócxät maa ja'a tiøjcän. 42 Jim̲ä
Jairo yhuung hänajty yho'ogaan̲nä. Tiu'ughuung hänajty je'e. Ma-
jmetscjomøjt ja'a to'oxyhäna'c hänajty miøødä. Mänitä Jesús tiu'ubøjcy.
Mayyä jäya'ayhajxy piadu'ubøjcy, høxtä yhanø'tsmujpy ja'a Jesús hajxy
hänajty.

43-44 Mänitä Jesús ja'a tajjäya'ay tu'ug jiøguyohdiägøøyyä. Pa'ammøød
hänajty je'e. Majmetscjomøjt ja'a pa'am hänajty tøø miähäyoy. Ñø'ty
hänajty wi'i xiee'xp, pero weenjaty weenjaty. Ni pøn̲ hänajty quia'a
najuø'øy nebiä choomiáyät. Mänitä Jesús wyitpa'a ñähdóon̲äxä. Mänitiä
ja'a tajjäya'ay ñø'ty yhadujnä. 45 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Póon̲høch xñähdoon̲.

Ni pøn̲ quia'a mänaañ̲ coo hajxy ñähdooñ̲. Mänitä Pedrohajxy miänaañ̲:

—Wiindsøn̲, xjiaanc̈h tehm̲ yhanø'tsmujp miic̈h ja'a cu'ug. Tii nyajna-
juóøyyäm pøn̲ tøø xñähdoñ̲.

46 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:

—Nnajuóøbiøch coo pøn̲ tøø miäbaadø'øy høøc̈h nmäjaahaam. Páadyhøch
jaduhn̲ tøø nnä'ä najuø'øy cooc̈h hajxy tøø xñähdoñ̲.

47 Mänitä tajjäya'ay jaduhn̲ ñajuøøyy coo ja'a Jesús hänajty ñajuø'øy coo
je'e hänajty tøø miänähdoñ̲. Mänitä Jesús wyiingumedsøøyy tsäyúuyyäp.
Mänitä Jesús wyiinjijcädaacy. Mänit ñägapxy cu'ughagujc cooc ja'a Jesús
wyit hänajty tøø ñähdoon̲ä, y cooc mänitiä pia'amnajxy. 48 Mänitä Jesús
ja'a tajjäya'ay ñämaayy:

—Huung, paady miic̈h tøø mba'amnax̲y coo tøø mmäbøcy. Nøcxnä
jootcujc.

49 Jim̲ä Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä jäya'ay tu'ug miejch. Jim̲
hänajty tøø chohn̲da'agy maa ja'a Jairo tiøjcän. Mänitä Jairo ñämaayyä:

—Tøø ja'a mhuung yho'ogy. Cabä wiindsøn̲ mhadsíjpnät.

50 Miädoow̲ ja'a Jesús jaduhn̲. Mänitä Jairo ñämaayy:

—Ca'a mjootmayhaty. Mäbøc. Jujypiógäp ja'a mhuung häyaa.

51 Mänit hajxy jim̲ miejtsnä maa ja'a Jairo tiøjcän. Coo ja'a Jesús
tiøjtägøøyy, caj pøn̲ miøødtøjtägøøyy, jagooyyä Pedro møødä Juan møødä
quix̲y tiaj tieedy. 52 Tøghaguuy ja'a cu'ughajxy miähmøøyy jøøbiä
xuu'tspä. Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Ca'a hajxy mwi'i jiø'øy mwi'i xiuuc̈h. Caj tøø yho'ogy, nä'ä maab
jaduhn̲.

53 Mänitä Jesús ñäxiicä. Ñajuøøby hajxy hänajty coo ja'a quix̲y hänajty
tøø yho'ogy. 54 Mänitä Jesús ja'a quix̲y quiø'ø miajtsä. Mänitä Jesús møc
miänaañ̲:

—Huung, pädø'øg.

55 Mänitä quix̲y jiujypiøjcy. Mänit piädø'cy. Mänitä Jesús miänaañ̲ coo
hajxy yajcáyät. 56 Jaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy ja'a tiaj ja'a tieedy jaduhn̲.
Mänitä Jesús miänaañ̲ coo hajxy pøn̲ quia'a yajmøødmädiá'agät neby
hänajty tøø jiatiän.

9

1 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød miøjyaax̲y ja'a hajxy nämajmetspä. Mänitä
cuhdujt hajxy miooyyä coo ja'a møjcu'uba'ammøødpä hajxy nägøx̲iä
yajnähwá'adsät. Møødä mäjaa hajxy mióoyyäbä coo ja'a pa'amjäya'ay
hajxy yajmøcpógät. 2 Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Diosmädia'agy

hajxy yajwá'xät, coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy yajmøcpøgät. Jaduhn̲ hajxy miädiá'agät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. 3 Mänit hajxy
ñämaayyä:
—Cab hajxy tii mmänǿcxät, ni cuhdajt, ni pijty, ni tsajcaagy, ni xädø'øñ.
Tu'xojxc-hajtiä ja'a mwit hajxy mmänǿcxät, ca'a mietscä. 4 Homiädyii
tøjcä hajxy mmejtstá'agät, jim̲ hajxy mmähmǿ'øwät høxtä coonä hajxy
jim̲ jadähooc mwiimbídät. 5 Y coo hajxy maa xquia'a yajtøjtägø'øwá'anät,
mänit hajxy jim̲ mdsóonät maa ja'a cajptän. Mänitä mdecy hajxy mwi-
inwóbät nebiä hijxtahn̲d jaduhn̲ miähmǿ'øwät coo mijts tøø xquia'a
yajtøjtägø'øy —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.
6 Mänit hajxy tiu'ubøjcy. Wiinduhm̲yhagajpt hajxy hänajty wiädity
Diosmädia'agy-yajwa'xpä, pa'amjäya'ay-yajmøcpøjpä.
7 Ja'a Herodes hänajty jim̲ tuum̲b gobernador. Mänit miädoyhajty
nebiatiä Jesús ja'a hijxtahn̲d hänajty yajcähxø'øguiän. Cab hänajty ñajuø'øy
nebiä wyiinmahñdyhádät. Hix̲, näje'e hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy
ja'a Juan hänajty tøø jiujypiøcy. Hix̲, tøø ja'a Juan hänajty yagho'ogyii.
8 Näje'e hajxy hänajty miänaam̲bä cooc tyijy je'e Elías, ja'a Diosmädia'agy
jecy yajwá'xäbä. Näje'e hajxy hänajty jiaac mänaam̲bä cooc tyijy ja'a
jecyjiäya'ay tøø jiujypiøcy, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. 9 Mänitä
Herodes miänaañ̲:
—Høøčhä Juan nyajyo'pujxä. Øpn̲äda'a jaduhn̲ wädijp. Madiú'ujøch
jaduhn̲ nmädoy yajcähxø'øgy.
Jiaančh tehm̲ yhixaam̲biä Herodes ja'a Jesús hänajty.
10 Coo ja'a Jesús jiamiøødhajxy wyiimbijtägajch, mänitä Jesús ha-
jxy yajmøødmädiaacy nebiaty hajxy hänajty tøø wiädity. Mänit hajxy
miøødnøcxä pactuum, jim̲ mäwiingón̲ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän
Betsaida. 11 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miädoyhajty, mänitä Jesús ha-
jxy jim̲ piamejch. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy jim̲ miähmǿ'øwät.
Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajmøødmädiaacä cooc ja'a Dios ja'a miäjaa
yajcähxø'øga'añ. Møødä pa'amjäya'ayhajxy may yajmøcpøjcä.
12 Tsuujǿøñäp hänajty, mänitä Jesús wyiingumedsøøyyä ja'a
jiamiøødhajxy ja'a nämajmetspä. Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Näma'aw yø'ø jäya'ayhajxy coo hajxy nøcxy pioo'xnä, coo hajxy nøcxy
quiayhøxta'ay wiingtuum maa ja'a cajpt miäwiingon̲än. Yaa maa hajxy
nhíjtäm, cabä tii yaa.
13 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Huuc yajcay mijts.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Cab højts tii nmøødä; jagooyyä højts tsajcaagy mägoox̲c nmøødä
møødä hacx metscä. Tøgä nǿcxäp højts njuuyyä ja'a hajxy quiayaam̲biä,
hoy hajxy jia nämayyä.
14 Nämägoox̲mil ja'a ya'adiøjc-hajxy hänajty nägøx̲iä. Mänitä Jesús
ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:
—Näma'aw hajxy ween hajxy yhäñaaguiäda'agy naax̲wiin
näjuxychägui'xmajcjaty.
15 Mänit hajxy ñämaayy coo hajxy jaduhn̲ yhäñaaguiädá'agät. Mänit
hajxy yhäñaaguiädaacy nägøx̲iä. 16 Mänitä Jesús ja'a mägoox̲pä tsajcaagy
quioon̲dsooyy møødä metspä hacx. Mänit chajhee'py. Mänitä Dios
pia'yaax̲y, miänaañ̲:
—Dioscujú'uyäp coo højts hädaa tøø xmio'oy.

Mänit jaduhn̲ yhaguidøøyy. Mänitä jiamiøød miooyy coo hajxy jaduhn̲ yajwáˈxät maa jaˈa cuˈugän. 17 Mänit hajxy nägøx̲iä quiaayy cuˈuxiä. Majmejtscach jaˈa caadiuc quiunajxy.

18 Wiingxøø hänajty jeˈebä, jim̲ä Jesús jaˈa Tieedy hänajty pia̱ˈyaˈaxy hanidiuhm̲duum. Jim̲ä jiamiøødhajxy hänajty miøødä. Mänitä Jesús yajtøøyy:

—Nébyhøch jaˈa cuˈughajxy xñänøm̲y pøn̲høch høøčh.

19 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Näjeˈe hajxy miänaˈañ cooc tyijy miičh mJuangä jaˈa hijty mäyajnäbejpä. Näjeˈe hajxy miänaam̲bä cooc tyijy miičh mhElíasä. Näjeˈe hajxy jiaac mänaam̲bä cooc tyijy jaˈa jecyjiäyaˈay tøø jiujypiøcy, jaˈa Diosmädiaˈagy jecy yajwáˈxäbä, y cooc tyijy miičh mjeˈejä.

20 Mänitä Jesús yajtøøgumbä:

—Míjtsäts, nej mijts mmänaam̲bä pøn̲ xtyijy høøčh.

Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Diosquex̲y miičh.

21 Mänitä Jesús møc miänaañ̲ coo hajxy quiaˈa nägápxät pøn̲ hänajty jeˈe. 22 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:

—Høøčh jaˈa Diosquex̲ypä, hoyhóyhøch njaančh tehm̲ chaačhpøgaˈañ. Cábøch jaˈa tsajtøjwiindsøn̲hajxy xñäˈägädä wiingudsähgøˈøwaˈañ, ni jaˈa teedywiindsøn̲hajxy, ni jaˈa jäyaˈayhajxy jim̲ cuhdujtmøødpä tsajtøgooty. Xyaghoˈogáam̲bøch hajxy, pero cudägøøgxøøjøch njujypiøgaˈañ.

23 Mänit jiaac mänáan̲gumbä:

—Pønjátyhøch nmädiaˈagy xpiaduˈubøgáan̲äp, ween yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixøˈøy, ween hajxy chaačhpøjpä jabom̲-jabom̲ nébiøch ndsaačhpøgaˈañän. Jadúhn̲høch nmädiaˈagy hajxy hoy xpianócxät. 24 Pøn̲ jiugyhajt ja wiˈi yaghoyøˈøwaam̲b, näˈägä cuhdägoyyaam̲b jeˈe. Pero pøn̲ jiugyhajt jaduhn̲ yajtägoyyaam̲b jaˈa høøčhcøxpä, näˈägä hodiuum jeˈe miähmøˈøwaˈañ. 25 Coo hajxy hodiuum mgaˈa mmähmóˈøwät, cab hajxy jaduhn̲ mniyaghoyøˈøwóøjät, hoy hajxy mja mäyøøjä hädaa yaabä naax̲wiin. 26 Pón̲høch xmiädsähdiuum̲b móødhøch nmädiaˈagyquiøxpä, mänítøch jaduhn̲ nmädsähdiunaam̲bä cooč̆h hänajty ngädaactägatsaˈañ. Hajajaam̲b hänajty yaa neby jim̲ yhajajjiän tsajpootyp maačh nDeedy yhitiän, maa jaˈa mioonsähajxy yhitiän. 27 Tøyhájthøch jaduhn̲ nmänaˈañ, jaˈa hajxy yaa tänaabiä, näjeˈe hajxy jaduhn̲ quiaˈa tsoj hoˈogaˈañ høxtä coonä jaˈa Dios jaˈa miäjaa hänajty yajcähxøˈøgaˈañ.

28 Cuductujxøø jaˈa Jesús jaˈa Pedro miødwiimbejty tun̲guhduum Diospaˈyaax̲pä, møødä Juan møødä Jacobo. 29 Jim̲ä Jesús jaˈa Tieedy hänajty pia̱ˈyaˈaxy, mänitä wyiin jiøjp høxtä haam̲b høxtä tsämaam̲b quiähxøˈcy. Jaančh tehm̲ pioob jaˈa wyit jaduhn̲ jiajnä. 30-31 Mänitä Moiséshajxy ñäguehx̲tøøˈxy maa jiajy maa chämam̲iän møødä Elías. Mänitä Jesús hajxy miødtägøøyy mädiaacpä. Jeˈe hajxy hänajty miädiaacypy coo jaˈa Jesús hänajty jim̲ nøcxy yhoˈogaˈañ Jerusalén. 32 Hoyyä Pedrohajxy hänajty jia wiˈi miaˈawaˈañ, cab hajxy ñäˈägädä maahoˈcy. Mänit hajxy yhijxy coo jaˈa Jesúshajxy hänajty jiajy chämam̲y møødä Moisés møødä Elías. 33 Coo jaˈa Moiséshajxy hänajty wyiimbidaan̲nä, coo jaˈa Jesús hajxy hänajty piuhwaˈadsaan̲nä, mänitä Pedro jaˈa Jesús ñämaayy:

—Wiindsón̲, hoyøøyy jaduhn̲ coo hajxy yaa tøø nbéjtäm. Ween højts tøjquem̲y tägøøg cu nhädiuuñ̲, tuˈug miičh mjeˈe, tuˈug Moisés jieˈe, tuˈug Elías jieˈe.

Nä'ä nagoobä ja'a Pedro jaduhn miänaañ. 34 Mänitä näma'a tehm
miapxy quiädaacy maa hajxy hänajtiän. Nädägooyy hajxy jaduhn. Mänitä
Pedrohajxy chähgøøbiøjcy. 35 Mänit hajxy miädooyy ja'a Dios quiapxy
näma'ajooty:

—Høøčh nHuung hädaa. Høøčh tøø nwiinguexy. Mhamädoowhíjtäp ja'a
miädia'agy hajxy.

36 Mänitä Jesús hajxy yhijxy coo hänajty nidiuhm tiänaañä. Hamoñ
hajxy jaduhn miähmøøñä. Cab hajxy pøn yajmøødmädiaacy nebiaty hajxy
hänajty tøø yhixy.

37 Cujaboom hajxy jim wyiimbijnä tunguhduum. Mänitä Jesús jäya'ay
may jiøjcubaadøøyyä. 38-39 Mänit tu'jäya'ay møc quiapxy maa ja'a cu'ugän:

—Wiindsøn, tú'uquiøch nhuung. Náxyhøch nhuung møjcu'u xjiaančh
tehm ñämejtsä. Møc jaduhn ya'axy, møc chäyuy. Høxtä hahoo'p jaduhn.
Hanaxiä jaduhn chaačhtiuñii, y cab jaduhn ñä'ägädä nähwa'ač. Wi-
indsøn, tunä mayhajt, yajnähwáatsägøch nhuung. 40 Tøøčh ja'a mjamiøød
nja wi'i miänuu'xta'agy cooč nhuung hajxy xyajnähwáatsät, pero cab
hajxy jaduhn ñä'ä jajty.

41 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Nej, cájtäm mijts mänaa mmäbøga'añä. Pämädúhñtiøch mijts jaduhn
njaac mämee'xtuga'añ.

Mänitä cuhuung ñämaayy:

—Woominxä mhuung.

42 Cahnä craa hänajty miechñä maa ja'a Jesúsän, mänit yajcädaawä ja'a
møjcú'ujäm. Mänit yajtsäyuuyyä. Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhøxquejxy.
Mänitä craa ñähwaach. Mänitä tieedy yajcø'ødägøøyyä. 43 Mänitä
cu'ughajxy nägøxiä yagjuøøyy coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä, nebiä Jesús
ja'a hijxtahnd hänajty yajcähxø'øguiän.

Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

44 —Hoy hajxy wiinjuø'øw; ca'a hajxy mjahdiägoy; høøčh ja'a
Diosquexypä, nmädsíphøch hajxy jim xyajcø'ødägø'øwaam̲b maa ja'a
cu'ughajxiän nägøxiä.

45 Pero cabä jiamiøødhajxy ñä'ägädä wiinjuøøyy neby hajxy hänajty tøø
miøødmädia'agyiijän. Hix, Jesús jaduhn ca'a yajwiinjuøøyy. Cab hajxy
jaduhn yajtøøyy. Tsähgøøby hajxy hänajty.

46 Mänit hajxy tiägøøyy yajtsiptaacpä pøn cuhdujt maas møj
mo'owáanäp. 47 Ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiaty hajxy hänajty tiajy
miay. Mänitä pigäna'c hoy tu'ug wioy, piädaacy miøjc-haamby. 48 Mänit
miänaañ:

—Øøn hädaa pigäna'c jaduhn tsógäp ja'a høøčhcøxpä, jaduhn mäwíinäts
høøčh xchojpä. Y pønhøch jaduhn xchojp, je'eč nDeedy jaduhn xjiah-
miéjtsäp ja'ač jaduhn tøø xquiéxiäbä. Øøn ja'a møjcuhdujt ca'a tsogaam̲b
maa mijtsän, je'eds ja'a møjcuhdujt jaduhn nä'ägädä mo'owáanäp.

49 Mänitä Juan miänaañ:

—Wiindsøn, tøø højts tu'jäya'ay nhixy. Miičhcøxpä ja'a møjcu'u hi-
jty yhøxquexy. Mänit højts jaduhn nnämaayy coo quia'a høxquéjxnät,
je'eguiøxpä coo højts xquia'a møødwädíjtäm.

50 Mänitä Jesús miänaañ:

—Cab hajxy jaduhn cu mnämaayy. Øøn højts jaduhn xquia'a
mädsiphájtäm, je'e højts jaduhn xmiägu'ughájtäm.

51 Tøø hänajty miäwiingooṉnä coo ja'a Jesús hänajty ñøcxaaṉnä
tsajpootyp, mänitä jioot yajmøødmädiaacy coo jim̲ ñǿcxnät Jerusalén.
52 Mänitä jiamiøød mejtstägøøg quiejxø'cy. Mänitä mejtstaact hajxy
hoy jia høxta'ay maa ja'a cajpthuung tu'ugän jim̲ Samarianaaxooty.
53 Pero cab hajxy jaduhṉ ñä'ä tøjmooyyä, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty
jim̲ jiaac nøcxa'añ Jerusalén. Hix̲, cabä Samariabä-jäya'ayhajxy hänajty
miødnijootpaadyii ja'a jäya'ayhajxy hänajty tsänaabiä Jerusalén. 54 Coo
ja'a Jacobo jaduhṉ miädooyy møødä Juan, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøṉ, tähooc ja'a Elías jøøn jim̲ miøjyaax̲y tsajpootyp nebiä
haxøøgjäya'ayhajxy jaduhṉ tióyät. Nej, mmäná'anäp miiči̇h jaduhṉ coo
højts jøøn jim̲ nmøjyáax̲pät tsajpootyp neby hajxy jaduhṉ tióobiät ja'a
højts jaduhṉ xquia'a tøjmo'owaam̲bä.

55 Mänitä Jesús wyiinhee'ppejty; mänit yhojy:

—Mijts, cab hajxy mnajuø'øy coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä.
56 Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naax̲wiin nébiøch ja'a
jäya'ayhajxy jaduhṉ nyajnähwa'ads nyajcuhwá'adsät. Cábøch hajxy
jaduhṉ nyajcuhdägoyya'añ.

Mänit hajxy jim̲ tiu'ubøjnä, ñøcxy hajxy wiingcajpt.

57 Jim̲ hajxy hänajty tiu'uyo'oyñä, mänitä jäya'ay hajxy tu'ug piaaty jim̲
tu'haam. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøṉ, nja wi'i pianøcxáam̲biøch miiči̇h majaty miiči̇h
mnøcxa'añän.

58 Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a xøøgaa, jim̲ä jiut je'e; ja'a muuxy, jim̲ä pie'eñ je'e; pero høøči̇h ja'a
Diosquex̲ypä, cábøch ndøjc jaduhṉ maači̇h nboo'x nhäñá'awät.

59 Mänitä Jesús wiinghäna'c ñämáaguiumbä:

—Høøči̇h padu'ubójcäc.

Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänítøch miiči̇h nbadu'ubógät cooči̇h ndeedy hänajty tøø yho'nä,
cooči̇h hänajty tøø nyajnaax̲tägøøñä.

60 Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpä, je'e miiči̇h ja'a mdeedy hajxy xyaj-
naax̲tägø'øwáaṉäp. Pero miiči̇h, nøcx ja'a Diosmädia'agy yajwa'x coo ja'a
Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

61 Mänitä Jesús ñämaayyä wiingjäyá'ayägumbä:

—Wiindsøṉ, nja wi'i pianøcxáam̲biøch miiči̇h, pero nǿcxyhøch ja'a njujy
nmägu'ug nhuuc hawaaṉä jayøjp cooči̇h miiči̇h jaduhṉ nbadu'ubøgaaṉnä.

62 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pǿṉhøch jaduhṉ xjia wi'i piawäditaam̲b, cooči̇h nmädia'agy
hamuumdu'joot xquia'a mäbójcät, cábøch jaduhṉ hoy xpianǿcxät.

10

1 Mänitä Jesús jäya'ay jiaac wiimbiiyy nädägøøghii'xcumajc. Mänit
hajxy metscaty metscaty quiejxø'cä majaty ja'a Jesús hänajty ñøcxa'añän.
2 Mänit hajxy ñämaayyä:

—Nämayyä jäya'ayhajxy jia mäbøga'añ; je'eds ca'a hijp pøṉ
ja'a Diosmädia'agy yajwá'xäp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy
coo ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä jiaac quéxät. 3 Nøcx hajxy.
Mnigwieendähadǿøjäp hajxy. Ca'awiindøyhäna'c-hagujc hajxy
mwädita'añ. 4 Cabä xuumy hajxy mmänǿcxät, ni xädø'øñ. Tu'tehṉgä

cø'øg hajxy mmänǿcxät. Cab hajxy pøn̲ mwiindänaaxiǿbät tu'haam.
5 Coo hajxy muum maa mhamejtstá'agät, myajpóo'xäp ja'a cudøjc
hajxy. “Weenä Dios hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.” Jaduhn̲
hajxy mnämá'awät. 6 Pø hojiäya'ay ja'a cudøjc-hajxy jaduhn̲, mänitä
Dios jiaančh mó'owät ja'a hoyhajty ja'a weenhajt; pø caj, cab hajxy
jaduhn̲ mio'owǿøjät. Y cab hajxy jim̲ mnä'ägä mähmǿ'øwät. 7 Cab hajxy
tøjc-tøjc mwädítät. Jim̲ hajxy mnä'ägädä hídät maa hajxy hänajty tøø
mmejtsta'aguiän. Jim̲ hajxy mmähu'ug mmägáyät. Je'e hajxy jaduhn̲
mhú'ugäp mgáyäp tijaty hajxy jaduhn̲ xmiooby. Hawiinmats jaduhn̲
coo hajxy jaduhn̲ xmió'owät, je'eguiøxpä coo hajxy mwiinguex̲iä.
8 Homiädyii cajptä hajxy jaduhn̲ xtiøjmó'owät, mgáyäp hajxy jaduhn̲
tijaty hajxy xmiooby. 9 Myajmøcpógäp ja'a pa'amjäya'ay hajxy maa
ja'a cajptän. Jaduhn̲ hajxy mnämá'awät: “Tøø miäwiingoon̲nä coo ja'a
Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä.” 10 Pero homiädyii
cajptä hajxy jaduhn̲ xquia'a tøjmó'owät, callejooty hajxy nøcxy mya'axy:
11 “Hädaa cajpt yaabä, cabä quiuhdujthajxy yhoyyä. Paady højts ndecy
nwiinwoba'añ. Jaduhn̲ä hijxtahn̲d miähmǿ'øwät coo ja'a mguhdujthajxy
quia'a hoyyä. Mjahmiédsäp hajxy jaduhn̲ coo miäwiingoon̲nä coo
ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ ja'a mijtscøxpä.” 12 Tøyhájthøch
jaduhn̲ nmäna'añ, coo ja'a naax̲wiimbä hänajty wyiimbida'añ, maas
hanax̲iä ja'a cajpt jaduhm̲bä chaačhpøga'añ quejee ja'a Sodomacajpt
jecy chaačhpøjquiän.

13-14 ’Mjaančh tehm̲ chaačhpøgaam̲b hajxy pønjaty jim̲ tsänaaby
Corazíncajptooty møødä Betsaidacajptooty. Maas hanax̲iä hajxy
mdsaačhpøga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jecy chaačhpøjquiän, ja'a
hajxy jecy tsänáayyäbä Tirocajptooty møødä Sidóncajptooty. Coo je'e
hajxy cu yhijxy ja'a hijxtahn̲d nej mijts mja hix̲iän, cu ñajtshixøøyy ja'a
yhaxøøgcuhdujt hajxy; cu jiøøyy cu xiuu'ch hajxy jaduhn̲. 15 Y mijts jim̲
tsänaabiä Capernaum, haagä jiiby mijts mhäda'aga'añ møjcu'uhaam. Cab
hajxy jim̲ mnøcxa'añ tsajpootyp neby hajxy mdijjiän.

16 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy ja'a nädägøøghii'xcumajcpä:
—Pønjaty mijts mmädia'agy xyhamädoowhíjtäp, jaanä jadúhn̲høch
nmädia'agy hajxy xyhamädoow̲híjtäbä. Pero pønjaty mijts
mmädia'agy xquia'a hamädoow̲híjtäp, ni høøčh nmädia'agy hajxy
xquia'a hamädoow̲híjtäbä; ni ja'a nDéedyhøch miädia'agy xquia'a
hamädoow̲híjtäbä, ja'ačh tøø xquiéx̲iäbä.

17 Mänitä nädägøøghii'xcumajcpähajxy tiu'ubøjcy
Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Cujecy hajxy wyiimbijtägajch. Jaančh tehm̲
jiootcujc hajxy hänajty. Mänit hajxy miänaañ̲:
—Wiindsón̲, høxtä ja'a møjcu'u højts nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä
ja'a miičhcøxpä.

18 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tøyhajt jaduhn̲. Nhíjxhøch ja'a Satanás coo jim̲ quiahy tsajpootyp.
Nebiä wädsucän jaduhn̲ jiatcøøyy. 19 Huuc mädow̲ hajxy, tøøčh mijts ja'a
mäjaa nmo'oy coo mijts tsahñ̲dy myajtéenät møødä caa'pty, y coo ja'a
møjcu'u hajxy mga'a yajmäjädá'agät; y cab hajxy nej mjada'añ. 20 Paady
hajxy mxoon̲dá'agät coo ja'a mxøøhajxy jim̲ yhity cujaay tsajpootyp. Cab
jaduhn̲ ñejpiä pø tøø ja'a møjcu'u ja'a mmädia'agyhajxy xmiäbøjcä.

21 Mänitä Jesús jiaančh tehm̲ yajxoon̲daacpøjcä ja'a Dioshespíritu.
Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Teedy, míiči̇häts jim̱ Wiindsøṉhajp tsajpootyp møød hädaa yaabä naax̱wiin. Chojpy miiči̇h mjoot jaduhṉ coo ja'a hajxy ca'a høxpøcypiä wyiinjuǿ'øwät tijaty ja'a hajxy høxpøcypiä tøø mga'a yajwiinjuø'øy. Páadyhøch miiči̇h hoy nnänøm̱y.

22 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Tøøči̇h nDeedy ja'a cuhdujt xquiøx̱y mo'oy. Cábøch pøṉ xñajuø'øy pøṉhøch høøči̇h, jagóoyyøch nDeedy jaduhṉ xñajuø'øy. Y jagóoyyøch nDeedy nnajuøøbiä. Ñajuøøby hajxy je'ebä pønjátyhøch tøø nyajnähdijy coo hajxy ñajuǿ'øwät.

23 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød wyiinhee'ppejty ja'a hajxy nämajmetspä. Mänit hajxy hawiing ñämaayyä:

—Jootcujc hajxy jaduhṉ mhídät je'eguiøxpä cooči̇h mijts ja'a hijxtahṉd may tøø nyajnähixø'øy. 24 Tøyhájthøch jaduhṉ nmäna'añ. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy møødä gobiernähajxy, nämay hajxy jia hixaaṉ̃ tijaty mijts mhijxyp. Nämay hajxy jia mädow̱aaṉ̃ tijaty mijts mmädooby.

25 Mänitä ley-yajnähixøøbiä tu'ug tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús hoy miäyajtøy:

—Wiindsøṉ, tiči̇h ngudiúnäp nébiøch cøjxta'axiøø njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

Paadiä Jesús jaduhṉ ñämaayyä, nä'ä mädia'agyhixáaṉäp hänajty je'e waam̱b hänajty yhadsowa'añ. 26 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Neby jaduhṉ jim̱ myiṉ̃ cujaay maa ja'a leyän. Neby jaduhṉ mwiinjuø'øy.

27 Mänitä ley-yajnähixøøbiä yhadsooyy:

—Jaduhṉ jim̱ myiṉ̃ maa ja'a leyän coo ja'a Dios mwiingudsähgǿ'øwät hamuumdu'joot. Jaanä jaduhṉ jim̱ myiim̱bä coo hopiøṉä mdsógät mba'häyówät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsoquiän.

28 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Hoy jaduhṉ tøø mhadsoy; coo jaduhṉ mgudiúnät, mänit jim̱ mnǿcxät tsajpootyp.

29 Pero yajcumayaam̱bä ley-yajnähixøøbiä hänajty. Mänit miänáaṉgumbä:

—Øṉ jaduhṉ mnänøøm̱by cooči̇h hopiøṉä ndsógät nba'häyówät.

30 Mänitä Jesús yhadsóogumbä:

—Nhuuc yajmøødmädiá'agyhøch mädia'agy tu'ug, nej miiči̇h jaduhṉ hoy mwiinjuǿ'øwät. Jiibiä jäya'ay hänajty tu'ug yhäda'agy Jericó. Jerusalén hänajty tøø chohṉda'agy. Tu'haamhädaacpä ja'a mee'tspä piaaty. Cøjx jaduhṉ miée'tsäxä møødä wyit. Mänit hoyhoy wiobho'cä. Nebiä ho'ogypiän hajxy jaduhṉ ñähgueecy. 31 Mänit teedywiindsøṉ tu'ug ñajxy. Coo ja'a mähdiøjc jaduhṉ yhijxy, cab jaduhṉ tiänaaxiøjpy. Jiuhyohy jaduhṉ. 32 Jaduhṉdsä tsajtøjcueendähajpä tu'ug ñajxpä; jaduhṉ je'e jiuhyohbiä. 33 Mänitä Samariabäya'ay tu'ug ñajxpä. Coo jaduhṉ yhijxy, mänitä hojioot miøødhajty. 34 Mänitä mähdiøjc chooyøøyy aceitehaam møødä vinohaam. Mänit yhamäguijty withaam maa hänajty tøø jiotiän. Mänitä yhamdsoo jäyujcøxp yujtsehṉ̃. Mänitä mähdiøjc hoy ñajtsømø'øyii maa ja'a mejtstaactän. Mänit jim̱ yhijxä. 35 Cujaboomä Samariabäya'ay ja'a cudøjc plataxädø'øñ metsc miooyy. Mänit ñämaayy: “Tuṉä mayhajt, huuc cueendähat yø'ø mähdiøjc. Mäduhṉ̃tiä xädø'øñ mjaac yajtuṉ̃, mänítøch jaduhṉ nmoodiägátsät cooči̇h nwiimbijtägátsät.”

36 Mänitä Jesús ja'a ley-yajnähixøøbiä miäyajtøøyy:
—Pøn maas hoyhäna'c tøø piädsømy yø'ø nädägøøgpähajxy.
37 Mänitä ley-yajnähixøøbiä yhadsooyy:
—Ja'a häna'c hojioot møødhájtäbä.
Mänitä Jesús miänaañ:
—Nøcx, y jaduhn miiči hojioot mmøødhájpät.
38 Mänitä Jesúshajxy tiu'ubøjcumbä. Mänit hajxy miejch wiingcajptooty. Mänitä Jesús yajtøjtägøøyyä ja'a to'oxiøjc tu'ug ja'a xøhajpä Marta. 39 Jimä Marta piuhdo'oxy hänajty tu'ug ja'a xøhajpä María. Mänitä María ja'a Jesús wyiinhøxtaacy. Yhamädoowhidaamby hänajty je'e waambaty ja'a Jesús hänajty miädia'aga'añ. 40 Pero wyi'i jioodhadøøtsäp ja'a Marta tiuung hänajty. Mänitä Jesús ñämaayy:
—Wiindsøn, nej miiči jaduhn mnijiäwø'øyii cooči nbuhdo'oxy ja'a tuung tøø xyajmänähgueegø'øy. Huuc näma'aw weenči xpiuhbety.
41 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Marta, Marta, madiu'u miiči mwi'i tiajy mwi'i miay. 42 Tu'tu'uyyä jaduhn yhawiinmatsä. Hoyyä mbuhdo'oxy jaduhn quiudiuñ. Cabä María ja'a cuhdujt jaduhn pøn piøgáanäxä cooči nmädia'agy jaduhn xyhamädoowhíjtät.

11

1 Wiingtuumä Jesús ja'a Dios hänajty pia'ya'axy. Coo pia'yaaxpädøøyy, mänitä jiamiøød tu'ug miänaañ:
—Wiindsøn, højts Diospa'ya'ax yajnähixøøyyäc nebiä Juan ja'a jiamiøød yajnähixøøyyän.
2 Mänitä Jesús miänaañ:
—Coo ja'a Dios hajxy hänajty mba'ya'axa'añ, jaduhn hajxy mmäná'anät:
Dios, miiči højts nDeedyhajpy. Jim mhity tsajpootyp.
Weenä jäya'ayhajxy nägøxiä xwyiingudsähgø'øy. Weenä mmäjaa myajcähxø'øgy.
Weenä mmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä hädaa yaabä naaxwiin neby hajxy jim xmiäbøjcän tsajpootyp.
3 Móoyyäc højts ja'a cay jäda'axøø neby højts cu'uxiä ngáyät.
4 Højts ja'a pojpä cädieey mämée'xäc neby højts jaduhn nmämee'xiän pønjaty højts xñägädieeyøøby.
Cabä møjcu'ugong cuhdujt mmó'owät coo højts xjiøjcapxø'øwät, coo højts ja'a haxøøgpä xyajnähdíjät.
5 Mänitä Jesús miänáangumbä:
—Tsøg hajxy jaduhn mänáanäm coo mijts mmägu'ughajpä mmøødä tu'ug. Coo miiči cuptsuhmdä nøcxy mnäma'ay: "Mägu'ughajpä, høočhä tsajcaagy tägøøg yajyujwáanäc. 6 Ja'a nmägu'ughájpøch tu'ug tøø miech. Jäguem chooñ. Cábøch tii nmøødä tiiči jaduhn nnä'ä mó'owäp." 7 Wehndä mmägu'ughajpä jiiby tøgooty xyhadsówät: "Ca'a xyhadsipy. Hagø'øy ja'a tøjcän. Tøø højts ngøxy maaho'nä móødhøch nhuunghajxy. Cábøch nbädø'øgaannä cooči miiči jaduhn tijaty nmó'owät." 8 Tøyhájthøch jaduhn nmäna'añ, hoy jaduhn xjia mägu'ughaty, cab jaduhn xñä'ä näbädø'øgáambät coo miiči tijaty xmió'owät. Pero coo miiči tehngajnä mwi'i ñé'emät, mänit jaduhn piädø'øgät, mänit jaduhn xmió'owät tijaty miiči hänajty myajmaajiajpy. 9 Tøyhájthøch jaduhn

nmänaˈañ, coo mijts jaˈa Dios tijaty mmäyujwáˈanät tehn̲gajnä, tsipcøxp
jaduhn̲ xñäˈägädä móˈowät. 10 Coo pøn̲ä Dios tijaty miäyujwáˈanät
tehn̲gajnä, tsipcøxp jaduhn̲ ñäˈägädä moˈowaˈañii.
11 ’Pø jim̲ mhuunghajxy, coo tsajcaagy xmiäyujwáˈanät, cabä tsaa
mmoˈowaˈañ; coo hacx xmiäyujwáˈanät, cabä tsahñdy mmoˈowaˈañ. 12 O
coo tseediuˈudy xmiäyujwáˈanät, cabä caaˈpty mmoˈowaˈañ. 13 Hojiatypä
jaˈa mhuung hajxy jaduhn̲ mmooby, hoy hajxy mja caˈawiindøyyä.
Mänax̲iä jaˈa mDeedyhajxy jim̲ tsajpootypä xmióˈowät jaˈa yhEspíritu coo
mijts jaduhn̲ mmäyujwáˈanät.
14 Wiinghoocä Jesús jaˈa møjcuˈu hänajty yhøxquex̲y. Tøø jäyaˈay hänajty
tuˈug yaghuumyii. Coo jaˈa mähdiøjc ñähwaatsnä, mänit quiapxøˈnä.
Yagjuøøyy jaˈa jäyaˈayhajxy jaduhn̲. 15 Pero näjeˈe hajxy jaduhn̲ miänaañ̲:
—Yøˈø craa, jaˈa møjcuˈugongä miäjaa jaduhn̲ miøødhájtäp, paadiä
møjcuˈu yhøxquex̲y. Jaˈa møjcuˈugong, jaˈa møjcuˈu wyiindsøn̲hajxy jeˈe.
16 Näjeˈe hänaˈc jaˈa Jesús hajxy hänajty ñämaˈay coo hijxtahn̲d ween
yajcähxøˈøgy, jaˈa jim̲ tsajpootypä. Wyiinmahñdyhixaam̲biä Jesús hajxy
hänajty. 17 Pero ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiaty hajxy hänajty wyiˈi tiajy
wyiˈi miay. Mänit miänaañ̲:
—Homiädyii cajptä, coo jaˈa cuˈughajxy ñiyhawiingpädaˈagóøjät,
coo hajxy tuˈtøjc ñimiädsibøˈøwóøjät, cuhdägóyyäp jaˈa chänaˈahajxy
jaduhn̲. 18 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, coo Satanáshajxy ñimiädsibøˈøwóøjät,
cuhdägóyyäp hajxy jeˈebä. Mijts jaduhn̲ mänaam̲b cooc̆h tyijy jaˈa
møjcuˈuhajxy nhøxquex̲y jaˈa møjcuˈugongä miäjaagøxpä. 19 Pero coo
häxøpy jaduhn̲ tiøyyä, maa mijts mjamiøød jaˈa mäjaa hajxy yhuuc
paatpä coo jaˈa møjcuˈu hajxy yhøxquex̲y. Cähxøˈp jaduhn̲ coo mijts jaˈa
tøyhajt hajxy mgaˈa møødä. 20 Pero høøc̆h, jaˈa Diosmäjaagóxpøch jaˈa
møjcuˈuhajxy nhøxquex̲y. Y cähxøˈp jaduhn̲ coo miäwiingoon̲nä coo Dios
jaˈa miäjaa yajcähxøˈøgaˈañ jaˈa mijtscøxpä.
21 ’Tsøg jaduhn̲ mänáan̲äm, coo jaˈa jäyaˈay jaanc̆h møcpä
cwieendähádät jaˈa yhamdsoo tøjc, coo pujxt coo wojpt hänajty miøødä,
cabä meeˈtspä jaduhn̲ tiägóˈøwät. 22 Pero coo jäyaˈay maas caˈawiindøybä
miédsät, cabä cudøjc jaduhn̲ miäjädáˈagät. Pójcäxäp jaˈa piujxt jaˈa wiojpt
jaduhn̲ jaˈa tyijy yajmäjädaˈagaam̲biä. Møød jaduhn̲ piójcäxäbät tijaty
jiiby miøød tøgooty. Y høøc̆h, jaduhn̲ mäwíinäts høøc̆h jaˈa møjcuˈugong
ngaˈa yajmäjädaˈagy.
23 ’Pøn̲høch jaduhn̲ xquiaˈa møødpädøˈp, høøc̆h nmädsip jeˈeduhn̲. Y
pøn̲høch jaduhn̲ xquiaˈa møødtuum̲b, jeˈe jaduhn̲ yajmaˈp pønjátyhøch
nmädiaˈagy xjia wiˈi miäbøgáan̲äp.
24 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:
—Tsøg jadähooc mädiáaccumbä. Coo jaˈa møjcuˈu piädsøm̲ät maa jäyaˈay
tuˈugän, mänit tiägøˈøy pooˈxtaacthøxtaabiä pactuum. Y coo jaduhn̲
quiaˈa páadät, mänit miänaˈañ cooc jim̲ wyiimbidaˈañ maa tøø yhuuc
pädsøøm̲bän. 25 Coo jim̲ miejtstägátsät maa jaˈa jäyaˈayän, tøø jaˈa jäyaˈay
hänajty wyiinmahñdymech nebiä tøjc waˈadspän. 26 Mänitä møjcuˈu jaˈa
jiamiøød nøcxy wioy juxtujc jaˈa maas haxøøgpä. Mänit hajxy nägøx̲iä
tiägøˈøy maa jaˈa jäyaˈayän tsänaabiä. Y maas haxøøg jaˈa jäyaˈay ñäˈägä
jaty quejee hänajty.
27 Jim̲ä Jesús hänajty miädiaˈagyñä, mänitä toˈoxiøjc tuˈug yaax̲y
cuˈughagujc:

—Jootcujc miiсh mdaj mdsiˈtsc jaduhn̲ yhity jeˈeguiøxpä coo miiсh tøø xyajtsoˈogy tøø xyajyeegy.
28 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Jeˈeds maas jootcujc hijp, pønjatiä Diosmädiaˈagy cudiuum̲b.
29-30 Tehn̲gajnä jaˈa Jesús jaˈa cuˈug hänajty jiaanсh tehm̲ ñämugøˈøyii may. Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Cabä jäyaˈay howyiinmahñdy hajxy miøødä, jaˈa hajxy jädaˈahatypä. Jaˈa hijxtahn̲d hajxy jia wiˈi yhixaam̲by, jaˈa hoy-yagjuóøñäbä. Pero cab hajxy jaduhn̲ yaghixaˈañii. Jagooyyä hajxy jaduhn̲ yhixaˈañ cooсh høøсh jaduhn̲ njadaˈañ nebiä Jonás jecy jiajtiän mänaa jim̲ quiexyiijän Nínivecajptooty. Dios jaduhn̲ quejx. 31 Coo jaduhn̲ yhabáadät coo jaˈa jäyaˈayhajxy hänajty yajnähdijaˈañii, mänitä toˈoxiøjc piädøˈøgaˈañ, jaˈa jecy hanéhm̲äbä jim̲ jäguem̲naax̲ jaˈa jøømbojmänajpä. Jeˈe jaduhn̲ mänaˈanaam̲b coo jaˈa jäyaˈayhajxy jädaˈahatypä piädaˈagóøjät haxøøgtuum. Jeˈeds jaˈa Salomón hoy tøø miämädoonaˈay, jeˈeguiøxpä coo jaˈa Salomón hänajty jiaanсh tehm̲ quiuhwijjiä. Y cabä Salomón cuhdujt hänajty jiaty møødä nébiøch høøсh jaduhn̲ nmøødän. 32 Y jaˈa jäyaˈayhajxy jecy tsänáayyäbä Nínivecajptooty, jaduhn̲ hajxy miänaˈanaam̲bä coo jaˈa jäyaˈayhajxy jädaˈahatypä piädaˈagóøjät haxøøgtuum. Coo jaˈa Jonás jaˈa Diosmädiaˈagy hoy yajwaˈxy jim̲ Nínivecajptooty, mänitä jäyaˈay jaˈa yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonás cuhdujt hänajty jiaty møødä nébiøch høøсh nmøødän.
33 ’Coo jaˈa jäyaˈay jøøn hajxy quiuhnoˈogøˈøy, cøxp hajxy jaduhn̲ piädaˈagy, nebiä jäyaˈayhajxy jaduhn̲ quiudøøˈxóøjät jaˈa hajxy tøjtägøøbiä. Cabä jøøn hajxy yuˈuсh, ni cab hajxy quiuhjupy cajónghaam. 34-36 Cooсh mijts jaˈa nmädiaˈagy hamuumduˈjoot xmiäbøjcät, hoy hajxy jaduhn̲ mwädítät homiänaajä. Pero cooсh nmädiaˈagy hajxy xquiaˈa mäbøjcät, hagoodstuum hajxy jaduhn̲ mhídät. Homiänáajøch nmädiaˈagy hajxy xmiäbøjcät neby hajxy hagoodstuum mgaˈa cáˈawät.
37 Coo jaˈa Jesús miädiaacpädøøyy, mänitä Jesús wioonøcxä mägaabiä jaˈa fariséwäm. Coo jim̲ miejch maa jaˈa fariseo tiøjcän, mänit yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum. 38 Jaguiøˈøbujy jaˈa Jesús yhäñaaguiädaacy. Caj quiøˈøbujy nebiä judíoshajxy hänajty quiuhdujthatiän. Coo hajxy hänajty tiägøˈøwaˈañ caabiä, mänit hajxy hänajty quiøˈøbujy. Coo jaˈa Jesús quiaˈa cøˈøbujy, yagjuøøyy jaˈa fariseo jaduhn̲. 39 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Mijts fariseodøjc, jaduhn̲ hajxy mja wiˈi quiähxøˈøgaˈañ nebiä hoyhänaˈcän jim̲ cuˈughagujc. Pero cabä mjoot cabä mjuøhñdyhajxy yhoyyä, jeˈeguiøxpä coo hajxy mwiˈi mieeсh mwiˈi pioty. 40 Caj mijts mwiinmahñdy yhoyyä. Tøø jaˈa Dios jaˈa mniˈx jaˈa mgopc-hajxy xquiunuuˈxä. Tøø jaˈa mjoothajxy xjia cunúuˈxäbä coo jaˈa mjuøhñdyhajxy hoy cu mhijty. 41 Coo jaˈa häyoobäyaˈay hajxy mbuhbédät hamuumduˈjoot, mänit hajxy jaduhn̲ mnähwáˈadsät.
42 ’Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjadaˈañ mhabetaˈañ. Xiøøbä hajxy mja näˈä wiˈi quiuyoxøˈøy yøˈøbiˈc jøøˈxychooy jiiby tsajtøgooty. Pero cabä Diosmädiaˈagy hajxy mgudiunaˈañ maa jaduhn̲ myiñ̲än coo hajxy hoy mwädítät, coo jaˈa Dios hajxy mwiingudsähgǿˈøwät. Pedyii jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy mgudiúnät.
43 ’Mijts fariseodøjc, haxøøg hajxy mjadaˈañ mhabetaˈañ. Mjaanсh tehm̲ yajcumayaam̲b hajxy jaduhn̲. Jiiby hajxy mja wiˈi yhäñaˈawaˈañ maa jaˈa häñaabiejt hojiatypän jiiby tsajtøgooty. Y chojpy jaˈa mjoothajxy

jaduhn̲ coo ja'a cu'ug hajxy xi'ig xon̲ xwyiingudsähgǿ'øwät jiiby halaplaaz.

44 ’Mijts fariseodøjc, mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, mhøhn̲daacp hajxy
jaduhn̲. Cab hajxy myajcähxø'øgy coo ja'a mguhdujthajxy quia'a
hoyyä. Y pønjaty ja'a mmädia'agyhajxy xpianǿcxäp, tu'udägooby hajxy
je'ebä, je'eguiøxpä coo hajxy quia'a najuø'øy coo mijts mguhdujt jaduhn̲
yhaxøøgä.

45 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a ley-yajnähixøøbiä tu'ug:

—Wiindsøn̲, coo jaduhn̲ mmäna'añ, haxøøg højts jaduhn̲ xñänøøm̲bä.

46 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, jaanä haxøøg mijts mjadaam̲bä mhabetaam̲bä. Hanax̲iä mijts ja'a tsipjatypä myajnähixø'øy. Ni pøn̲ jaduhn̲
quia'a jada'añ nej mijts myajnähixø'øyän. Y cab hajxy hamdsoo mgudiuna'añ neby hajxy myajnähixø'øyän ni weeñ̲tiä.

47-48 ’Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Haxøøg mijts mguhdujt nebiä mhap ja'a mdeedyhajxy hijty chäna'ay yhäyoyyän jegyhajty. Je'eds hajxy jaduhn̲ yagho'c ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Y mijts ja'a tiøjc-huunghajxy myajcójjäp maa hajxy jecy
ñaax̲tägøøyyän. Myajcähxø'py hajxy jaduhn̲ coo ja'a mhap ja'a mdeedy
hajxy tu'ugwiinmahñdy mmøødhity.

49 ’Ñajuøøbiä Dios jaduhn̲. Je'e jaduhn̲ mänaan̲: “Nguexáam̲biøch
nguguex̲yhajxy maa yø'ø häna'c-hajxiän. Näjé'ejøch nguguex̲yhajxy
xyagho'ogaan̲ä. Näje'e hajxy ñä'ä tsaaĉhtiuna'añii.” 50 Ja'a jäya'ayhajxy
jäda'ahatypä, pojpätuum cädieediuum hajxy jaduhn̲ miähmø'øwa'añ ja'a
Dios quiuguex̲ycøxpähajxy, ja'a hajxy tøøbä yagho'ogyíijäbä nägøx̲iä.
Mänit hajxy tiägøøyyä yaghó'cäbä mänaa hädaa yaabä naax̲wiin yhawijy
tiøø'xta'aguiän. 51 Møødä Abel yaghó'cäbä møødä Zacarías. Tsajtøghaguuy
ja'a Zacarías yagho'cä jim̲ mädøyyä maa ja'a altarän. Tøyhajt jaduhn̲ coo
ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä miähmø'øwa'añ pojpätuum cädieediuum.

52 ’Mijts ley-yajnähixøøbiädøjc, haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ.
Cabä cu'ug ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä mo'owa'añ. Cabä tøyhajt hajxy
hamdsoo mnä'ä tsocy. Mijts ja'a cu'ug mwi'i quiapxhiim̲by nebiä tøyhajt
hajxy jaduhn̲ quia'a páadät.

53 Mänitä Jesús jiaanĉh tehm̲ miäjootma'tä ja'a fariseodøjc møødä
ley-yajnähixøøbiädøjc. Mänit hajxy tiägøøyy mäyajtøøbä madiu'u. 54 Jia
wiinmahñdyhixaan̲ ja'a Jesús hajxy jaduhn̲ neby hajxy jaduhn̲ cu yajnähdsøøm̲y.

12

1 Mänitä jäya'ayhajxy yhamugøøyy milhaam høxtä niñø'tsmujcä hajxy
jaduhn̲. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød hawiing ñämaayy:

—Cabä fariseos miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Nämay häna'c jaduhn̲
tiu'udägoy coo ja'a fariseos miädia'agy hajxy miäbøjcä. Hix̲, høhn̲daacp
ja'a fariseoshajxy jaduhn̲. Yajnajuø'øwaam̲b jaduhn̲ tsipcøxp coo hajxy
jaduhn̲ yhøhn̲da'agy. Hoy hajxy hoy jia capxy jia mädia'agy, cab hajxy
hamdsoo hoy quiudiuñ̲. 2 Hix̲, cab jaduhn̲ tii ñä'ägädä mähmø'øwa'añ
jañägapxy. Haagä cähxø'øgaam̲b jaduhn̲ cøx̲iä. 3 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä ja'a
mijtscøxpä, waam̲baty hajxy tøø mmäna'añ hamee'ch, yajmädow̲aam̲b
jaduhn̲ cu'ughagujc.

4 ’Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy mdsähgǿ'øwät pøn ja'a mni'x ja'a mgopc
xyaghó'cäp. Cab jaduhn nej xjiaac túnät. 5 Pero ja'a Dios hajxy jaduhn
mdsähgǿ'øwäp. Je'edsä cuhdujt møød coo ja'a mjugyhajthajxy xya-
jcuhdägóoyyät, y coo hajxy xpiädá'agät haxøøgtuum.
6 ’Høxtahmdsä muuxyhuunghajxy, hoy hajxy yaa tii quia'a ja wa'añ,
jiahmiejchpä Dios je'e. 7 Mänaxiä mijts ja'a Dios xquia'a jahmiédsät.
Paady hajxy jaduhn mga'a tsähgǿ'øwät. Xjiaanc̈h tehm chojp mijts ja'a
Dios høxtä xmiooby hajxy tijaty hajxy myajmaajiajpy.
8 ’Tøyhájthøch jaduhn nmäna'añ, høøc̈h ja'a Diosquexypä, pǿnhøch
xquiapxpaatp cu'ughagujc, je'ec̈h jaduhn ngapxpaattägatsaam̱by jim
tsajpootyp ja'a Diosmoonsäwiinduum. 9 Pero pǿnhøch jaduhn xquia'a
capxpaatp cu'ughagujc, ni je'ec̈h jaduhn nga'a capxpaadaam̱bä ja'a
Diosmoonsäwiinduum.
10 ’Pǿnhøch haxøøg xñänøøm̱b, mee'xáanäp je'e. Pero coo ja'a Diosh-
espíritu hajxy haxøøg ñänǿmät, cab hajxy jaduhn miée'xänät.
11 ’Coo mijts häna'c mädsibø'øbä xyajnǿcxät tsajtøgooty o jim maa
ja'a hagujtøjcän, cab hajxy mdaj mmáyät waam̱b hajxy mmädiá'agät,
12 je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu hajxy xñajtscapxǿøyyät waam̱baty
hajxy jaduhn mhadsówät.
13 Mänitä Jesús ñämaayyä tu'jäya'ay maa ja'a cu'ugän:
—Wiindsǿn, nämáayyägøch nbuhya'ay cooc̈hä nnädeedyñaax
xpiuhmó'owät.
14 Mänitä Jesús miänaañ:
—Pǿnhøch tøø xquiuhdujtmo'oy cooc̈h mijts nhané'emät.
15 Mänitä Jesús miänáangombä:
—Mnigwieendähadǿøjäp hajxy coo hajxy tii mga'a hadsógät. Cab hajxy
nøcxy mdajy mmay coo hajxy cøxiä mga'a møødä.
16 Mänit miänáangombä:
—Tsøg hajxy mänáaläm, jii jäya'ay hijty tu'ug jaanc̈h tehm miäyøø.
Mänitä ñøø miooc may yajpädø'cy. 17 Mänit tiägøøyy tajpä maabiä:
“Nébiøch nnøø nmooc ndúnät. Maac̈h jaduhn nnä'ä pädá'agät.”
18 Mänit miänáangombä: “Tøøc̈h nnajuø'øy maac̈h nbädá'agät. Nya-
jmá'adäbøch yø'ø ndsehx. Maas crúundøch ngójät. Jíibyhøch nnøø
nmooc ngøxy pädá'agät, mädúhñtiøch nmøødä. 19 Cábøch jaduhn tii
ndájnät nmáañät. Jootcujc-høch jaduhn ndsänáañät nhäyóonät ma-
jiomøjt. Poo'xáam̱bøch, cayáam̱bøch hu'ugáam̱bøch, xoonda'agáam̱bøch.”
20 Mänitä Dios ja'a craa ñämaayy: “Miic̈h, cab jaduhn mnä'ägä mäbøcy.
Jäda'a coods mho'oga'añ. Yø'øduhn tøø mwi'i piädá'aguiäbä, pøn jaduhn
mämähmø'øwaam̱b.” 21 Jaduhndsä mäyøøjäya'ayhajxy jiaty yhabety
pønjaty maxiädø'øñ jaduhn tehngajnä yajmujp yhamdsoogøxpähajxy.
Pero maa ja'a Dioswiinduumän, häyoob hajxy jaduhn.
22 Mänitä Jesús ja'a jiamiød ñämaayy:
—Ca'a hajxy mdajy mmay tii hajxy mnäjugyhadaam̱by, tii hajxy
mgayaam̱by, tii hajxy mwithadaam̱by. 23 Cab hajxy nøcxy mdajy mmay
coo hajxy cøxiä wiinä mga'a møødä. 24 Høxtahmds yø'ø muuxyhajxy, cab
hajxy tiuñ xiajy. Cab hajxy tii ñi'iby; cab hajxy tii yajpädø'øgy; cabä tsehx
hajxy miødä. Ja'a Dios jaduhn yagjøø'xp. Y mijts, mmaas tsoobaatp
hajxy quejee ja'a muuxyhajxy. 25 Hoy hajxy mäduhñtiä mja taj mja
máyät, cab hajxy hamdsoo mniyajyeegǿøjät ni weeñtiä. 26 Pø cab hajxy
hoy hamdsoo mniyajyeega'añii, cab hajxy tii mdaj mmáyät.

27 ’Høxtahm̱ds yø'ø pøjy, yee'p yø'ø. Pero cab tiuñ xiajy; cab pyi-
idyhädiuñ. Tøyhajt jaduhṉ, ni ja'a rey Salomón jecy quia'a nä'ägä mäbaaty
nej yø'ø pøjjiän, hoy howyit hänajty jia møødä. 28 Hoyyä Dios yø'ø
pøjy yajxóṉ jia cunuu'xy, cab jiecy. Mänax̱iä mijts ja'a Dios xquia'a
witmó'owät, hoy mijts jaduhṉ mga'a ja mäbøcy. 29 Ca'a hajxy mwi'i
tiajy mwi'i miay tii hajxy mgayaam̱by mhu'ugaam̱by. 30 Ja'a hajxy
jaduhṉ ca'a mäbøjpä, je'eds hajxy wyi'i tiajpy wyi'i miaaby. Pero mijts,
ñajuøøbiä mDeedyhajxy tijaty hajxy myajmaajiajpy. 31 Taj may hajxy
nebiä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät, mänitä Dios cøx̱iä xmió'owät.
32 ’Mägu'ughajpädøjc, ca'a hajxy mdsähgø'øy, hoy hajxy jaduhṉ mja
nä'ä weeñtiä. Chojpiä mDeedy jioot jaduhṉ coo mijts xyhuunghádät.
33 Mdóogäp hajxy mäduhñtiä hajxy mmøødä; mänitä häyoobäya'ay hajxy
mnä'ä mó'owät cøx̱iä. Jaduhṉ mijts hoyhajt weenhajt jim̱ mbáadät
tsajpootyp. Cab jaduhṉ øø̱n jim̱ tii xpiójcät. 34 Coo ja'a Diosmädia'agy
hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät, mbáadäp ja'a hoyhajt ja'a weenhajt
hajxy jaduhṉ. Coo ja'a yaabä naax̱wiimbä hajxy mbøcjuó'øwät, cab hajxy
tii mbáadät.
35-36 Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä nebiä jiamiøødhajxy nähix̱
hahixø'ø yhídät coo hänajty quiädaactägatsa'añ jadähooc. Mänit miänaañ:
—Nähix̱ hahixø'ø hajxy mhídät nebiä homioonsähajxiän coo ja'a wyi-
indsøø̱nhajxy wyiimbídät mägaabiä mähuucpä maa ja'a pøc hu'ug jiadyiijän.
Jøønmøød hajxy jaduhṉ yhahix̱y. Coo ja'a wyiindsøø̱nhajxy miech maa
ja'a tiøjcän, mänit hajxy yajtøjtägø'øy. 37-38 Pø jujyñä ja'a mioonsähajxy
hänajty, hoy ja tsuhm̱dä, hoy ja moṉ̃ñä, cumayaam̱bä wyiindsøø̱n jaduhṉ.
Tøyhajt jaduhṉ. Høxtä yajcayóøjäp hajxy ja'a yhamdsoo wiindsøø̱n. 39 Y
jaanä jaduhṉduhm̱bä, coo ja'a cudøjc jaduhṉ ñajuó'øwät mäduhnajtä
ja'a mee'tspä miédsät, cab jaduhṉ ñä'ägä maahó'ogät nebiä mee'tspä
jaduhṉ quia'a tøjtägó'øwät. 40 Jaduhṉ mijts nähix̱ hahixø'ø mhíjpät.
Cab hajxy mnä'ägä najuó'øwät mänáajøch ngädaactägatsa'añ, høøčh ja'a
Diosquex̱ypä.
41 Mänitä Pedro yajtøøyy:
—Wiindsøø̱n, øø̱n miičh hädaa myajmøødmädiaacypy, højtsyähajtiä tøgä
nägøx̱iä.
42 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Øø̱n jaduhṉ cudiuum̱b nebiatiä wyiindsøø̱n yhane'emiän, je'eds
jaduhṉ hoy copc-hajp maa ja'a wyiindsøø̱n tiøjcän. Coo ja'a wyiindsøø̱n
maa ñøcxy, je'eduhṉ mähmøøby coo jaduhṉ yajcáyät øø̱n jiiby hijp tøgooty.
43 Pø cudiuum̱bä copc-hajpä hänajty hoy, coo ja'a wyiindsøø̱n wyiimbi-
jtägátsät, cumayáaø̱näp jaduhṉ ja'a wyiindsøø̱n. 44 Mänitä wyiindsøø̱n ya-
jnähdija'añii coo jaduhṉ quiopc-hádät mäduhñtiä ja'a wyiindsøø̱n miødä
cøx̱iä. 45 Pero coo ja'a copc-hajpä miäná'anät coo ja'a wyiindsøø̱n quia'a
tsoj medsa'añ, coo ja'a miämoonsä yhäyoow̱híxät, coo tiägó'øwät huucpä
caabiä, coo miu'ugóøjät, 46 mänitä wyiindsøø̱n miejtstägatsa'añ jaguiapxy,
mänit jaduhṉ jiaančh tehm̱ chaačhtiuna'añii neby hajxy chaačhtiuñiijän
ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.
47 ’Mädyii moonsä jaduhṉ ca'a mädia'agymiäbøjp, hoy jia najuø'øy
nebiaty ja'a wyiindsøø̱n yhane'emyii, jaančh tehm̱ chaačhtiunáaø̱näp je'e.
48 Pero mädyii moonsä ca'a mädia'agymiäbøjp je'eguiøxpä coo quia'a
najuø'øy, cab jaduhṉ jiaty tsaačhtiuna'añii. Øø̱n madiuum̱g jaduhṉ ya-
jcø'ødägóøyyäp, tsipcøxp jaduhṉ quiudiúnät nebiaty yhane'emyii.

49 ’Páadyhøch yaa tøø ngädaˈagy hädaa yaabä naax̱wiin nebiä
tsip jaduhn̲ piädø̨ˈøgät. Weenä jäyaˈayhajxy ñimiädsibø̨ˈøyii.
50 Mobadájpøch nhoˈogaˈañ. Jiaanc̆h tehm̲ chójpiøch njoot coo
paquiä yhabáadät. 51-52 Páadyhøch yaa tøø ngädaˈagy hädaa
yaabä naax̱wiin nebiä jäyaˈayhajxy ñimiädsibø̨ˈøwǿøjät. Cabä
jäyaˈayhajxy jootcujc ñäˈägä hidaan̲nä. Nimiädsibø̨ˈøwáan̲äp hajxy
tuˈugtøgooty. Nädägøøgpänaˈc-hajxy yajmugaˈañ jaˈa nämetspäyaˈay.
53 Miøødnimiädsibø̨ˈøwáan̲äp jaˈa tiaj jaˈa tieedyhajxy. Miø̨ˈødhoc
jiaxieˈebhajxy ñimiädsibø̨ˈøwaˈañii.
54 Mänitä Jesús jaˈa cuˈug ñämaayy:
—Coo jaˈa joc piädø̨ˈøgy maa jaˈa xøø quiuhnax̱iän, hijxtahn̲d jeˈe coo
tiuˈuwaˈañ. 55 Y coo jiøømbojy, hijxtahn̲d jaduhn̲ coo han̲ yhidaˈañ.
Y mnajuøøby hajxy jaduhm̲bä. 56 Tøyhajt jaduhn̲, mnajuøøby hajxy
jaduhn̲ nebiä xøø ñaxaˈañ, pero cab hajxy mnajuø̨ˈøy tijaty jadáan̲näp
habetáan̲näp. Hix̱, hamdsoo jaˈa mjoothajxy quiaˈa tsocy coo hajxy
jaduhn̲ mnajuǿˈøwät.
57 ’Tii hoguiuhdujt hajxy hamdsoo coo mgaˈa jadaˈañ. 58 Coo pøn̲
hänajty tøø xñäxø̨ˈøwø̨ˈøy, coo hänajty xyajnøcxy hagujc, tuˈhaamnøcxpä
myajtødiägǿˈøwät. Pø caj, xchúmäp hajxy jaduhn̲. 59 Y cab jaduhn̲
mdsoj pädsøm̲ät høxtä coonä mnuuˈxy myajnähwáˈadsät pedyii. Jaduhn̲
mäwíinäts Dios hajxy xyajcumädów̲ät.

13

1 Mänitiä jaˈa Jesús yhawáan̲näxä coo jaˈa Pilato jaˈa Galileabäyaˈay
hänajty näjeˈe tøø yajyaghoˈogyii tsajtøghaguuy. Animalyojxpä
Galileabäyaˈayhajxy hänajty. Jaduhn̲ hajxy hänajty quiuhdujthaty.
2 Mänitä Jesús miänaan̲:
—Nej, mmänaam̲b hajxy jaduhn̲ä, paady yø̨ˈø hänaˈc-hajxy yaghoˈcä
jeˈeguiøxpä coo maas may jaˈa pojpä cädieey hajxy hänajty tøø tiun̲
quejee jaˈa miägunaax̱hajxiä. 3 Høøc̆h jaduhn̲ mänaam̲b, caj. Y coo mijts
jaˈa mhaxøøgcuhdujt hajxy mgaˈa najtshixǿˈøwät, jaduhn̲ hajxy mjájpät
nägøx̱iä. 4 Y yø̨ˈø hänaˈc-hajxy nämajmocxtägøøgpä tøø yhóˈoguiäbä
jim̲ Siloé mänaa jaˈa møj torre tøø ñähgahbetiän, nej, mmänaam̲b mijts
jaduhn̲ä coo maas may pojpä cädieey hajxy hänajty tøø tiun̲ quejee jaˈa
jiamiøødhajxy jim̲ tsänaabiä Jerusalén. 5 Høøc̆h jaduhn̲ mänaam̲b, caj. Y
coo mijts jaˈa mhaxøøgcuhdujt hajxy mgaˈa najtshixǿˈøwät, jaduhn̲ hajxy
mjájpät nägøx̱iä.
6 Mänitä Jesús miänáan̲gombä:
—Tsøc mädiáacäm, jii jäyaˈay piids hijty tuˈcopc miøødä maa jaˈa ñaax̱än.
Mänit hoy jia hixø̨ˈøy pø tøø tiøømbety. Cahnä hänajty tiøømbetyñä.
7 Mänitä mioonsä ñämaayy: “Huug hix̱ yø̨ˈø piids, tøø ndijy häxøpy
tiøømbejnä cudägøøgjomøjt, y cahnä ñäˈägädä tøømbetyñä. Púx̱äts, xiøøbä
jim̲ ñäˈä naax̱nähdänaˈay.” 8 Mänitä mioonsä miänaan̲: “Wiindsøn̲,
ween jiaac täna’ay tu’jomøjt. Nhuuc näˈä juhdajtúˈudyhøch. Nhuuc
tsooyǿˈøyhøch abonohaam. 9 Wehn̲dä jaduhn̲ ñäˈä tøømbédät. Pø caj,
mänítøch nbúxät.”
10 Wiinghoocä Jesús hänajty jiiby yajwiingapxø̨ˈøy tsajtøgooty.
Pooˈxxiøøjooty hänajty jeˈe. 11 Jiibiä tajjäyaˈay hänajty tuˈug.
Majmocxtägøøgjomøjt jaˈa paˈam hänajty tøø miähäyoy. Jøney jaˈa
mähdiøjc hänajty tøø yagjadyii jaˈa møjcúˈujäm; ni cab hänajty hoy ñäˈägä

tøwa'añ. 12 Coo ja'a Jesús ja'a tajjäya'ay yhijxy, mänit miøjyaaxy. Mänit
miänaañ:
—Pi'maam, tøø ja'a mba'am jaduhn xñähwa'ač.
13 Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay ñähdooñ. Mänitiä ja'a mähdiøjc
tiøøyy. Mänit miänaañ coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. 14 Mänitä
tsajtøjwiindsøn jiootma'ty je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a pa'am yajnajxy
ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä cu'ug ñämaayy:
—Tädujxøø ja'a Dios tøø quiunuu'xy coo hajxy ndúunämät.
Mänitä mba'am hajxy min myajniñähwa'ačhii. Pero cab hajxy
myajniñähwa'adsøøjät ja'a poo'xxiøøjooty.
15 Mänitä Jesús miänaañ:
—Mhøhndaacp mijts jaduhn. Nej, caj mijts mweey mburro hajxy
myajnøøhu'ugy ja'a poo'xxiøøjootiä. Hoy hajxy hoy mja capxy mja
hane'emy, cab hajxy hamdsoo hoy mgudiuñ. 16 Y hädaa tajjäya'ay, Abra-
ham yhap yhoc hädaaduhn. Majmocxtägøøgjomøjt hijty tøø yaghidyii
pa'ammøød ja'a møjcú'ujäm. Nej, cábøch ja'a cuhdujt hijty nmøødä cooč h
poo'xxiøøjooty tøø nyajnähwa'ačhä.
17 Mänitä Jesús miädsiphajxy chähdiuuñ. Pero ja'a cu'ug, jaanč h
tehm xioondaac hajxy jaduhn je'eguiøxpä coo ja'a Jesús ja'a
hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy.
18 Mänitä Jesús miänaañ:
—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ, jadúhnhøch nya-
jmäbaada'añ 19 nebiä habi'c mostazapajcän. Coo jäya'ay jaduhn ñí'ibät
maa ja'a ñaaxän, cøxp jaduhn yéegät. Høxtä pe'eñhädiúnäp ja'a muuxy-
hajxy yhaa'xcøxp.
20 Mänitä Jesús miänáangombä:
—Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ, jadúhnhøch
nyajmäbaada'añ 21 nebiä to'oxiøjc tsajcaagychooy hajxy yajtuñän
coo tsajcaagy hajxy yhädiuñ. Tägøøgquipxøhñdy ja'a harina hajxy
yajmäbädaagø'øy ja'a tsajcaagychooy. Mänit jaduhn hoy piädø'øgy.
22 Mänitä Jesús tiu'ubøjcy. Jerusalén hänajty ñøcxa'añ. Tu'haamnøcxpä
ja'a Jesús hänajty yajnähixø'øy maa ja'a cajpthuungän. 23 Mänitä Jesús
miäyajtøøwä:
—Nej, näweeñtiä hajxy ñähwa'adsa'añ ja'a piojpä cädieeyhajxiä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
24 —Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät nebiä cuhdujt
hajxy hoy mmøødhádät neby hajxy jim mdägø'øwät tsajpootyp. Nämay
hajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ, pero cab hajxy hänajty yajtägø'øwa'añii coo
cuhdujt hajxy hänajty quia'a møødä. 25 Coo ja'a Dios ja'a tøjc hänajty
tøø yhagøøñä, mänitä tøghagø'øw hajxy hänajty jia wi'i quiojxnoga'añ,
pønjaty tøba'am hänajty tøø miähmø'øy. Mänit hajxy hänajty jia wi'i
miäna'ana'añ: "Dios, yaghawa'ads yø'ø tøjc." Mänitä Dios yhadsowa'añ:
"Cábøch mijts nhixiä." 26 Mänit hajxy hänajty miäna'anáangombä:
"Pero tøøds miiči h nmøødcay nmøødhu'ugy; tøøds miiči h mmädia'agy
xyajnähixø'øy mänaa jim mhitiän maa højts ngajptän." 27 Mänitä
Dios hänajty yhadsowáangombä: "Tøø hajxy nnäma'ay coo hajxy nga'a
hixiä. Wiimbit hajxy. Caj mijts mguhdujt ñä'ägä hoyyä." 28 Mänitä
Abraham hajxy hänajty jim mhixa'añ tsajpootyp jim Dioswiinduum
møødä Isaac møødä Jacob møødä Diosquexyhajxy nägøxiä. Mänit ha-
jxy mjø'øwa'añ mxuudsa'añ coo ja'a Dios hajxy tøø xquia'a yajtägø'øy.

29 Nøcxaaṃbä jäyaˈayhajxy miägayaˈañ Dioswiinduum jaˈa hajxy wiin-
duhṃyhagajpt-tsohṃbä. 30 Jaayaˈayhajxy jädaˈahaty péjxäbä, näjeˈe
møjtuuṇg hajxy piaadaˈañ. Y jaayaˈayhajxy jädaˈahaty møjtuuṇgmøødpä,
näjeˈe tiuuṇghajxy piøgáaṇäxä.

31 Mänitxøøbä jaˈa fariseoshajxy näjeˈe miejch maa jaˈa Jesúsän. Mänitä
Jesús hajxy ñämaayy:

—Mdsóonäp yaa coo jaˈa Herodes xjia wiˈi yajyaghoˈogaˈañii.

32 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caˈawiindøyyä Herodes jaduhṇ. Nøcx hajxy nämaˈaw cooc̈h
mejtsxøø tägøøgxøø njaac tunaˈañ. Njaac høxquexáaṃbiøch jaˈa
møjcuˈuhajxy. Njaac yajmøcpøgáaṃbiøch jaˈa paˈamjäyaˈayhajxy.
Mänítøch nduuṃbädøˈøwaˈañ. 33 Jeẋioo, mejtsxøø tägøøgxóøjøch
njaac tuˈuyoˈoyaˈañ. Mänítøch jiṃ nmedsaˈañ Jerusalén. Cab jaduhṇ
yhawiinmatsä coo jaˈa Diosqueẋy wiingtuum yhóˈogät.

34 Mänitä Jesús miänáaṇgombä:

—Jaˈa hänaˈc-hajxy jiṃ tsänaabiä Jerusalén, tøø jaˈa Diosqueẋy
hajxy may quiuhgaˈac̈h. Tøøc̈h mayhooc nja wiˈi ñämaˈay coo
jaˈa yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixóˈøwät; pero cab hajxy ñäˈä
najtshixøˈøwaˈañ. 35 Cooc̈h jiṃ ngóodät Jerusalén, páquiøch jiṃ nhidaˈañ.
Mänítøch mijts jiṃ nnähgueˈegáaṇgombä. Cábøch hajxy xyhixaaṇnä høxtä
cóonøch hänajty ngädaactägatsaˈañ. Mänit hajxy hänajty mmänaˈanaˈañ:
“Jaanc̈h tehṃ miøj jaanc̈h tehṃ jiaanc̈h jaˈa Dios tøø quiéẋiäbä.”

14

1 Wiinghoocä Jesús ñøcxy mägaabiä maa jaˈa fariseowiindsøṇä tiøjcän.
Pooˈxxiøøjooty hänajty jeˈe. Jiibiä Jesús hänajty miähijxnaˈayíijäm tøgooty
jaˈa fariseoshajxy. 2 Jiibiä mähdiøjc hänajty tuˈug quiˈixypaˈammøød.
Jesúswiinduum hänajty tiänaˈay. 3 Mänitä Jesús miäyajtøøyy jaˈa
ley-yajnähixøøbiähajxy møødä fariseoshajxy:

—Nej, jii cuhdujt jaduhṇ coo jaˈa paˈamjäyaˈay myajmøcpøgät
pooˈxxiøøjootiä.

4 Pero cab hajxy waaṃb ñäˈä hadsooyy. Mänitä Jesús jaˈa paˈamjäyaˈay
ñähdooñ, yajmøcpøjcy. Mänit ñämaayy coo wyiimbídät. 5 Mänitä
fariseoshajxy ñämáayyägombä:

—Coo mijts mburro mweey quiugaˈawóˈøwät nøøjutjooty, nej, cab
hajxy mänitiä myajpädsøṃädä, hoy hänajty jia pooˈxxiøøjootiä.

6 Cab hajxy waaṃb ñäˈägä hadsooyy.

7 Mänitä Jesús yhijxy coo jaˈa woybä wichpä hoyhäñaabiejt hajxy jia wiˈi
yhøxtaˈay. Mänit miänaañ:

8 —Coo jaˈa pøc jaˈa huˈug hänajty mänaa jiadyii, coo mijts myajwówät,
cabä hoyhäñaabiejt hajxy myaghäñaˈawóˈøwät. Hiẋ, coo hänaˈc maas
cuhdujtmøødpä jiaac médsät, 9 mänitä cudøjc xñämáˈawät: “Pädøˈøg,
moˈow yøˈø häñaabiejt yøˈø hänaˈc tøø jiaac méchäbä.” Xyajtsähdiúnäp
jaduhṇ. Mänit nøcxy mhäñaˈay maa jaˈa häñaabiejt caˈa hojiatypän.
10 Pero jayøjp mhøxtáˈawät jaˈa häñaabiejt caˈa hojiatypä. Mänitä cudøjc
xñämáˈawät: “Mägu'ughajpä, yaa naẋ maa hädaa häñaabiejt hojiatypän.”
Xquiumáyäp jaˈa jäyaˈayhajxy jaˈa hajxy jiṃ häñaabiä. 11 Pøṇ ja wiˈi
yajcumayaaṃb, yajpexaaṃb jeˈeduhṇ. Pøṇ caˈa yajcumayaaṃb, jeˈeds
jaduhṇ møjtägøˈøwaaṃb.

12 Mänitä Jesús ja'a fariseowiindsøn̲ ñämaayy, ja'a hänajty tøø
miäwóyyäbä:
—Coo ja'a tsuunax̲ hänajty mänaa myagjada'añii, cabä
mmägu'ughajpähajxy mwówät, ni ja'a mbuhya'ayhajxy, ni ja'a mjujy
ja'a mmägu'ughajxy, ni ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc-hajxy ja'a mäyøøbä.
Xwioodägátsäp hajxy je'e ja'a miiči̇h hänajty tøø mwóyyäbä. 13 Pero
je'eds mwówäp ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä, ja'a tecymia'adpä, ja'a
wiindspä. 14 Hoy miiči̇h jaduhn̲ xquia'a ja woodägátsät, jootcujc mhídät
jadähooc je'eguiøxpä coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt mbaada'añ mänaa
ja'a jäya'ayhajxy hänajty jiujypiøjtägatsa'añän, ja'a Diosmädia'agy hajxy
hänajty tøø quiudiúñäbä.
15 Jim̲ä jäya'ay hänajty tu'ug yhäña'ay meexäwiinduum. Mänitä Jesús
ñämaayy:
—Jootcujc je'e, pøn̲ mägayaam̲b Dioswiinduum.
16 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tsøc mädiáacäm. Jaduhn̲ä jäya'ay tsuunax̲ tu'ug yagjajtä. Mänitä
jäya'ay may yajwoow̲ä. 17 Coo hänajty tøø yhabaady, mänitä mioonsä
ñämaayy: "Nøcx ja'a woybä wichpähajxy näma'aw coo hajxy yhadó'ødsät,
coo ja'a cay tøø yhabaatnä." 18 Pero mänit hajxy nägøx̲iä yhadsooyy cooc
hajxy quia'a näbaadø'øwáan̲äxä. Tu'jäya'ay miänaañ̲: "Tøøči̇hä naax̲ njuy;
nøcxáam̲bøch cham̲ nhixa'añ. Huuc mee'x, cábøch xñäbaadø'øwaan̲ä."
19 Mänit wiingpä miänáan̲gombä: "Tøøči̇hä waj njuy mägoox̲mancuerno.
Je'eči̇h nøcxy nyajtuun̲ghabøga'añ. Huuc mee'x, cábøch xñäbaadø'øwaan̲ä."
20 Mänitä wiingpä jiaac mänáan̲gombä: "Naam̲bócyhøch høøči̇h; páadyhøch
nga'a nøcxa'añ mägaabiä." 21 Coo ja'a moonsä wyiimbijtägajch, mänit
je'e cøjx ñägapxy waam̲baty hajxy yhadsooyy. Mänitä wyiindsón̲ jiaanči̇h
tehm̲ jiootma'ty. Mänitä mioonsä ñämáaguiombä: "Nøcx jim̲ päyø'øguiä
maa ja'a møjtu'ujän. Pønjaty jim̲ mbaatyp, ja'a häyoobä, ja'a ca'a hoybä,
ja'a tecymia'adpä, ja'a wiindspä, je'e jaduhn̲ mwoomínäp." 22 Coo ja'a
moonsä jadähooc wyiimbijtägajch, mänit miänaañ̲: "Wiindsón̲, Tøøči̇h
ngudiuñ̲ nébiøch miiči̇h tøø xyhane'emiän. Pero xiinä hawa'adspä."
23 Mänitä wyiindsøn̲ yhadsooyy: "Nøcx jim̲ maa ja'a xu'udstu'ujän, maa
ja'a padu'ujän; pønjaty jim̲ najxp, mnämá'awäp hadsip coo hajxy myínät,
nébiøch ndøjc jaduhn̲ yhúdsät. 24 Pero pønjátyhøch tøø nja yajwoyii, cab
hajxy min̲ quiaya'añ maači̇h ndsuunax̲ nyagjadyiijän."
25 Nämayyä jäya'ay ja'a Jesús hänajty pianøcxy. Mänitä Jesús
wia'wiimbijty. Mänit miänaañ̲:
26-27 —Pønjátyhøch xpianøcxaam̲b, wéenhøch xmiaas tsocy quejee ja'a
tiaj ja'a tieedyhajxy chocy, møødä yhuch ja'a piuhya'ay; quejee ja'a
yhuungä tio'oxy chocy. Pø caj, cábøch hoy xpianócxät. Pøn̲ ja'a jiugyhajt
ca'a nähdujp, cábøch jaduhn̲ hoy xpianócxät. 28 Coo pøn̲ä tøjc hänajty
quioja'añ, jayøjpä xiädø'øñ miäči̇hoy pø pedáan̲äp jaduhn̲. 29 Pø caj,
mänit jaduhn̲ ñäxi'igóøjät coo hänajty quia'a maya'añ. 30 Jaduhn̲ hajxy
miená'anät: "Xiøøbä yø'ø craa ñä'ä yajtsohn̲daacy; maa jaduhn̲ ñä'ä
yajmaayy." 31 Coo ja'a reyhajxy hänajty ñimiädsibø'øwa'añii, jayøjp hajxy
yhahixø'øy pø mäjäda'agaam̲b coo nämajcmil soldado jia møødä, coo ja'a
miädsip ja'a soldado nähii'xmil miøødä. 32 Pø caj, jäguem̲iä ja'a quiuguex̲y
quiéxät weenä miädsip jaduhn̲ miee'xy. 33 Jaanä jaduhn̲ mijtspä, coo
hajxy cøx̲iä wiinä mga'a najtshixó'øwät ja'a høøči̇hcøxpä, cábøch hajxy
hoy xpianócxät.

34 ’Tuuṉgpaatpä caan hit. Pero coo jiǿ'øwät, cab jaduhṉ mänaa
yhoyǿøñät. 35 Cab jaduhṉ tiuuṉgpaadaaṉnä. Nä'ä tägooby jaduhṉ. Pø
mwiinjuøøby hajxy, wéenhøch hädaa nmädia'agy xmiäbøjcä.

15

1 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a yajnähjuudiuutpähajxy nämay møødä
cubojpä cugädieeybähajxy. Miädoẇaaṃbiä miädia'agy hajxy hänajty.
2 Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä
ley-yajnähixøøbiähajxy:
—Cab jaduhṉ yhoyyä coo yø'ø craa ja'a cubojpä ja'a cugädieeybä
miägu'ughádät, coo miøødcáyät.
3 Mänitä Jesús tiägøøyy mädiaacpä:
4 —Tsøc mänáaṉäm, pøṉ meeg hänajty møød mägo'x, coo tu'ug tiägóyyät,
nej, cabäda'a nägø'ø nädecypiä mhøxtá'awädä. 5 Y coo mbáadät, mänit
mxooṉdá'agät. Mänitä meeg mdsehṉǿ'øgät. Mänit mdsehṉnǿcxät
maa ja'a mdøjcän. 6 Coo jiṃ mmédsät, mänit mmäjøøn mmädøjc
mwoomúgät møødä mmägu'ughajpähajxy. Mänit mmäná'anät: “Tsøg
hajxy xooṉdáacäm; tøøčhä meeg nbaady ja'a hijty tøø tiägóyyäbä.”
7 Tøyhajt, jaanä jaduhṉ hajxy jiṃ xiooṉda'agaaṃbä tsajpootyp coo ja'a
cubojpä cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿ'øwät. Ja'a jaac
nämädaaẋc-hii'x-cumajmocxmädaaẋc jäya'ayhajxy, ja'a hijty tøø quia'a
tu'udägóyyäbä, cab hajxy jiaty näxooṉda'aga'añii.
8 ’Tsøg jaac mänáaṉäm, mädyii to'oxiøjc xädø'øñ majc møød, coo
tu'ug tiägóyyät, mänitä jøøn quiudøø'xø'øy. Mänit tiägø'øy tøjpeetpä
hodia'agyhaamby, chaṃ jaduhṉ yhøxta'ay. 9 Coo ja'a xädø'øñ pi-
aady, mänitä miäjøøn miädøjc wioomucy møødä miägu'ughajpähajxy.
Mänit miäna'añ: “Tsøg hajxy xooṉdáacäm; tøøčhä xädø'øñ nbaady
ja'a hijty tøø tiägóyyäbä.” 10 Tøyhajt jaduhṉ, jaanä jaduhṉ ja'a
Diosmoonsähajxy jiṃ xiooṉda'agaaṃbä tsajpootyp coo ja'a cubojpä
cugädieeybä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿ'øwät.
11 Mänitä Jesús jadähooc miänáaṉgombä:
—Tsøc mädiáacäm, jaduhṉä jäya'ay hänajty tu'ug, metsc yhuung.
12 Mänitä muutspä ñämaayy ja'a tieedy: “Teedy, høøčhä xädø'øñ móoyyäc
mädúhṉtiøch hijty tøø xyajnähdijy.” Mänitä yhuunghajxy miooyy ja'a
xädø'øñ. 13 Cujaboom cumaaẋcä craa muutspä tiu'ubøjnä. Cøjxä xiädø'øñ
miädu'ubøcy. Mänit ñøcxy jäguemṉnaaẋ. Mänitä xiädø'øñ cøjx ñähaduṉ
ñähanäma'awø'øy. Haxøøg hänajty wiädity. 14 Coo ja'a xiädø'øñ hänajty
tøø quiøjxnä, mänitä yuu miejch maa ja'a craa hänajtiän. Mänitä yuu
hoyhoy piáatänä. 15 Mänitä tuuṉg hoy piaady mähädsøṃyagjøø'x. 16 Jia
wi'i jiøø'xaaṃby hänajty ja'a hädsøṃ hänajty jiøø'xypä, pero cab hänajty tii
ñä'ägä mo'oyii. 17 Mänit wyiinmahñdymejch: “Jiṃ maačh ndeedy tiøjcän,
jaančh tehṃ quiu'uxiä ja'a moonsähajxy jiṃ quiay yhu'ugy. Y høøčh,
coočh yaa nmähmǿ'øwät, yuuhó'ogäbøch häyaa. 18 Nnä'ägä nǿcxyhøch
jiṃ maačh ndeedy tiøjcän. Jadúhṉhøch nnäma'awa'añ: Teedy, tøøčh
ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miičhcøxpä. 19 Cábøch miičh hawiinmats
xyhuunghájnät. Hóyhøch miičh xñä'ä wá'anät moonsä.” 20 Mänitä craa
wyiimbijty, ñøcxtägajch maa ja'a tieedy tiøjcän.
’Møjnä hänajty quia'a mech, mänitä tieedy jiøjcuheebøøyyä. Mänitä
tieedy jioot xiuu'tspøjcy jadähooc. Mänit päyø'øguiä hoy jiøjcubaadø'øy.
Mänit ñähmäneeṉ quiuhmäneeṉ. Mänit chu'xy. 21 Mänitä yhuung

miänaaṉ: “Teedy, tøøčh ngädieey ja'a Dioscøxpä møødä miičhcøxpä. Cábøch miičh hawiinmats xyhuunghájnät.” 22 Mänitä tieedy ja'a moonsä tu'ug ñämaayy: “Tsógäm, nøcx ja'a howyit yajpädsøm̱. Yajniguiubøgøø. Pädaacä cø'øjädsøhñdy tu'ug møødä xäguiø'øg. 23 Nøcxä wajhuung hajxy yagho'og ja'a ni'xpä. Tsøgä xøø hajxy yagjájtäm. Tsøg hajxy caayy tsøg hajxy húucäm. 24 Jadúhṉhøch hädaa nhuung hijty nebiä ho'ogypiän nebiä tägoybän. Pero tøøčh jadähooc xyhajuø'øyii. Y chaačh tøø xñämech.” Mänitä xøødsuu hajxy yagjajtä.

25 ’Ja'a craa møjpä, jim̱ hänajty je'e camjooty. Mänit wyiimbi-jty. Coo hänajty miedsaaṉnä maa tøjcän, mänit miädooyy coo hajxy wyi'i xiu'uxy, coo hajxy wyi'i yhech wyi'i piuty. 26 Mänitä moonsä tu'ug miøjyaax̱y. Mänit miäyajtøøyy: “Tii jaduhṉ jájtäp.” 27 Mänit ñämaayyä: “Tøø ja'a mhuch miech hoy ween. Paadiä mdeedy ja'a wajhuung ni'xpä tøø yajyagho'ogyii.” 28 Mänitä craa møjpä jiootma'ty. Cab hänajty tiøjtägø'øwa'añ. Mänitä tieedy tiøjpädsøøm̱y. Mänit hoy miänuu'xta'agyii coo tiägǿ'øwät. 29 Mänitä craa ja'a tieedy ñämaayy: “Tøøčh miičh majiomøjt nja møødtuṉ. Homiänáajøch miičh mmädia'agy tøø nmäbójcäm. Pero cábøch miičh mänaa tii tøø xñä'ägä mo'oy, nébiøčhä xøø jaduhṉ nyagjadóøjät móødhøch nmägu'ughajpädøjc-hajxy. 30 Pero xiidsä mhuung tøø miech. Tøø miičh mxädø'øñ xñä'ä yaghäyø'cä maa ja'a cuhhiṉdo'oxiøjcän. Y yø'ø craagøxpä miičhä wajhuung ni'xpä tøø myajyagho'ogyii.” 31 Mänitä tieedy miänaaṉ: “Huung, homiänáajøch miičh tøø xmiøødhity. Y haagä miičh mje'e jaduhṉ mädúhṉtiøch jii nmøødä. 32 Pero hawiinmats jaduhṉ coo ja'a xøø nyagjájtämät, coo nxooṉdáacämät, je'eguiøxpä coo yø'ø mhuch tøø miech. Jaduhṉ hijty nebiä ho'ogypiän nebiä tägoybän. Pero tøøds jadähooc xyhajuóøyyäm.”

16

1 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Jaduhṉdsä mäyøøjäya'ay hänajty tu'ug. Mänit hoy yhawáaṉäxä coo ja'a xiädø'øñ hänajty yajtúuṉäxä ja'a mioonsä. 2 Mänitä mioonsä miøjyaax̱y: “Nej, tøyhajt jaduhṉ cooč miičh ja'a nxädø'øñ xwyi'i yajtúuṉäjä. Hoorä, høøčh móoyyäc mädúhṉtiøch miičh hijty tøø nyajcø'ødägø'øy. Cábøch miičh nmoonsähadaaṉnä.” 3 Mänitä craa tiägøøyy tajpä maabiä: “Nébiøch jaduhṉ nnä'ä jatcǿ'øwät. Xpiøgáaṉäbøch ja'a nduuṉg jaduhṉ. Cábøch møcmäjaa nmøødä cooč nyu'uw cooč nbúxät. Tsähdiúnäbøch jaduhṉ cooč ndägǿ'øwät xädø'øñyujwaam̱bä. 4 Tøøčh nnajuø'øy nébiøch njatcǿ'øwät, nébiøčhä jäya'ayhajxy xtiøjmó'owät, cooč nduuṉg hänajty tøø xpiøjcä.” 5 Mänit tu'ugjaty tu'ugjaty miøjyaax̱y pønjaty ja'a wyiindsøṉ hänajty mänuu'xyhajp. Mänitä tu'jäya'ay jayøbajt miäyajtøøyy: “Mädúhṉtiøch yø'ø nwiindsøṉ xmiänuu'xiä.” 6 Mänit yhadsooyy: “Mägo'xlatä acéitøch nmänuu'xiä.” Mänitä craa miänaaṉ: “Hädaa nocy jaduhṉ mänaam̱b coo miičh mägo'xlatä mmänuu'xyhaty. Chaadsä nocy wiingpä. Huug hädiuuṉdägats coo juxychägui'xmajc-latä mmänuu'xyhaty.” 7 Mänitä tu'ug miäyajtøøgombä: “Míičhäts, mäduhṉtiä mnuu'xy.” Mänit yhadsooyy: “Mägo'xquipxǿhñdyhøčhä trigo nmänuu'xyhaty.” Mänitä craa miänaaṉ: “Chaadsä nocy wiingpä. Huug hädiuuṉdägats coo mädaax̱c-hii'x mmänuu'xyhaty.” 8 Manitä mäyøøjäya'ay ja'a mioonsä quiumaayy coo quiuhwijjiä. Maas cuhwijy ja'a Diosmädia'agy hajxy

ca'a mäbøjpä maa ja'a tiuuṉghajxiän quejee yø'ø Diosmädia'agy hajxy
mäbøjpä.
9 ’Tsipcøxpä xädø'øñ quiøxa'añ hädaa yaabä naaẋwiin. Myajtúnäp
hajxy jaduhṉ nebiä jäya'ay hajxy jaduhṉ xmiägu'ughádät. Coo hänajty
tøø mho'nä, mänitä Dios jiṃ xwyiingpøgät tsajpootyp.
10 ’Pøṉä xädø'øñ hoy yajtuuṃb, hoy jia weeṉtiä, coo ja'a xädø'øñ
hänajty miayyä, mänit hoy yajtúuṉgombät. Pero pøṉä xädø'øñ hoy ca'a
yajtuuṃb coo hänajty weeṉtiä, ni jaduhṉ hoy quia'a yajtúnät coo hänajty
miayyä. 11 Jaduhṉds je'e, coo mijts ja'a xädø'øñ hoy mga'a yajtúnät hädaa
yaabä naaẋwiin, caj mijts ja'a Dios xyajcø'ødägø'øwät mädyii jaanc̆h
tsoobaadaaṃb. 12 Y coo wiingjäya'ay xiädø'øñ hajxy hoy mga'a yajtúuṉät,
cabä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jiṃ mbáadät tsajpootyp.
13 ’Coo ja'a moonsä ja'a wyiindsøṉ metsc miädúnät, ja'a tu'jäyá'ayäbä,
je'e miädia'agy hoy quiudiúuṉäp; ja'a tu'jäyá'ayäbä, cabä miädia'agy
miäbójcät. Jaanä jaduhṉduhṃbä, coo ja'a xädø'øñ hajxy mwi'i chógät,
cabä Dios hajxy hoy mmädúnät.
14 Jiṃä fariseoshajxy hänajty näje'e miämädoona'ay. Jiaanc̆h tehṃ
piøcjuøøbiä fariseos ja'a xädø'øñ hajxy hänajty. Mänitä Jesús hajxy ñäxiicy.
15 Mänitä Jesús miänaañ:
—Mijts, mjaanc̆h tehṃ yajcumayaaṃb hajxy jaduhṉ maa ja'a
cu'ughagujcän. Pero xñajuøøyyäp ja'a Dios ja'a mwiinmahñdyhajxy.
Mädyiijaty ja'a jäya'ayhajxy quiumaaby, je'edsä Dios jaduhṉ piejxyp.
16 ’Ja'a Moisés miädia'agy hijty cudiúuṉäxäp møødä Diosqueẋy
miädia'agyhajxy. Pero coo ja'a Juan ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy
yajwa'xpä, nägøẋiä jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ maa ja'a
Diosmädia'aguiän.
17 ’Pero cabä Moisés miädia'agy tiägoyya'añ. Maas paquiä ja'a
tsajpootyp tiägóyyät møødä naaẋwiin quejee ja'a Moisés miädia'agy.
18 ’Pøṉä tio'oxiøjc høxmajtsp, tu'udägooby jaduhṉ coo wiingto'oxiøjc
wyiingpøjnät. Jaanä jaduhṉ tiu'udägoobiä pøṉä to'oxiøjc wiingpøjp ja'a
tøø yhøxmac̆híijäbä.
19 ’Jaduhṉdsä mäyøøjäya'ay hänajty tu'ug. Jaanc̆h tehṃ yajxóṉ ja'a
wyit hänajty miøødhaty. Jabom̱-jabom̱ ja'a xøø hänajty yagjadyii jaanc̆h
tehṃ yajxóṉ. 20 Jiṃä mähdiøjc hänajty tu'ug xiøhaty Lázaro. Jaanc̆h tehṃ
ñähbu'uds jaanc̆h tehṃ quiuhbu'udsä Lázaro hänajty. Jiṃ naẋy yhäña'ay
naaẋwiin maa ja'a mäyøøhäna'c tiøghaawän. 21 Je'e ja'a Lázaro hänajty
jia wi'i quiayaaṃby tijaty jiiby cahb naaẋwiin maa ja'a mäyøøjäya'ay
mieexän. Høxtä nähwéhyyäxäbä Lázaro piu'uds hänajty ja'a húcäm.
22 Mänitä Lázaro yho'nä. Mänitä yháañämä yajnøcxäxä tsajpootyp
maa ja'a Abraham wyiinduumän. Ja'a Diosmoonsä yajnøcx. Mänitä
mäyøøjäya'ay yho'pä. Mänit yajnaaẋtägøøyyä. 23 Mänitä yháañämä
yhädaacy møjcu'uhaam. Mänit tiägøøyyä tsaac̆htiúuṉäbä. Mänit cha-
jhee'py. Jiṃä Abraham ñäheebøøyy møødä Lázaro. 24 Mänit yaaẋy: “Abra-
ham, høøc̆h näxúu'tsäc. Høøc̆hä Lázaro yajnäguéjxäc. Weenä quiø'øjøjp
yajxoogy wéenhøch ndoots miṉ xyajtøjtsä. Jaanc̆h tehṃ chaac̆hpójpøch
yaa jøønjooty.” 25 Mänitä Abraham yhadsooyy: “Huung, jahmiets jaduhṉ
nej tøø mdsäna'ay nej tøø mhäyoyyän yajxóṉ. Pero Lázaro, jaanc̆h
tehṃ yhäyoob je'e hijty. Pero coo yaa tøø quioo'nä, jootcujc yhijnä.
Míic̆häts jiiby tsaac̆hpójnäp. 26 Y chaads je'ebä, cabä najxtaact maa,
coo ja'a Lázaro jiiby yhädá'agät, ni coo miic̆h yaa mbédät.” 27 Mänitä

mäyøøjäya'ay miänaaañ: “Abraham, tuṉä mayhajt, huuc queẋ ja'a Lázaro jiṃ maačh ndeediän. 28 Mägóoẋc-høch nbuhya'ay jiṃ. Weenä Lázaro nøcxy ñäma'ay coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿ'øwät, neby hajxy yaa miṉ quia'a tsaačhpójpät.” 29 Mänitä Abraham miänaaañ: “Jiṃ hajxy je'e miøødä ja'a Moisés miädia'agy møødä Diosqueẋy miädia'agyhajxy. Je'e hajxy quiudiúnäp.” 30 Mänitä mäyøøjäya'ay miänáaṉgombä: “Abraham, tøyhajt jaduhṉ, pero coo ja'a ho'ogyjiäya'ay jiṃ miédsät maačh ndeedyhajxiän, mänit mäbøcypiä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿ'øwät.” 31 Mänitä Abraham yhadsóogombä: “Pø cab hajxy quiudiuna'añ nebiä Moisés jia hanehṃiän, nebiä Diosqueẋyhajxy jia hanehṃiän, nej, je'e hajxy nøcxy ñä'ä mäbøquiä coo ja'a ho'ogypiä jia médsädä.”

17

1 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Tsipcøxpä jäya'ay hajxy xjia wi'i yajtu'udägoyya'añ. Pero pøṉ jaduhṉ jatcøøby, haxøøg jiada'añ. 2-3 Nägüeentä hajxy mwädítät. Coo pøṉ yø'ø pigäna'c yajtu'udägóyyät, haxøøg jaduhṉ jiádät. Mejor ñä'ägä mejjwyipø'øwǿøjät molinopaanyo'xodsø'øy.

’Coo ja'a mbuhya'ay xñägädieeyǿ'øwät, mhójäp jaduhṉ. Y coo xñämá'awät coo mmée'xät, mmée'xäp jaduhṉ. 4 Coo juxtujc-hooc xñägädieeyǿ'øwät tu'xøøbä, y coo juxtujc-hooc xñämá'awät coo quia'a jatcø'øwaaṉnä jaduhṉ, mmée'xäp jaduhṉ.

5 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—Højtsä mäjaa jaac móoyyäc neby højts maas hoy nmäbǿgät.

6 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo mijts häxøpy mmäbøcy hoy jia tu'lii'xiä, coo yø'ø quepychaa hajxy mnämá'awät coo nøcxy ñimiejjwyipø'øyii, xquiudiúuṉäbä mmädia'agyhajxy jaduhṉ.

7 ’Tsøg jaduhṉ mänáaṉäm, coo ja'a mmoonsä tu'ug wyiimbídät camjooty, nej, jaduhṉ mnämá'awädä: “Miṉ cay.” 8 Caj pues, cab jaduhṉ mnämá'awät. Jaduhṉ mnämá'awät: “Høøčh njøø'xy hädiúuṉäc, høøčh puhbéjtäc maačh chaṃ ngaya'añ nhu'uga'añän. Mänit miičh häyaa høẋhaam mgáyät mhú'ugät.” 9 Ni mga'a Diosmó'owät coo ja'a mmädia'agy hänajty tøø xquiudiuuṉä. 10 Jaanä jaduhṉ mijtspä, coo hajxy hänajty tøø mgudiuñ nebiatiä Dios hänajty tøø xyhane'emiän, jaduhṉä Dios hajxy mnämá'awät: “Cab højts hawiinmats xmió'owät Dioscujú'uyäp. Jaduhyyä højts tøø ngudiuñ neby højts miičh tøø xyhane'emiän” —nøṃä Jesús miänaaañ.

11 Tu'uyóhñäbä Jesúshajxy hänajty. Jerusalén hajxy hänajty ñøcxy. Mänit hajxy jiṃ miejch maa ja'a Samarianaaẋ miøødnibiaadyiijän ja'a Galileanaaẋ. 12 Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpthuung tu'ugän. Mänitä Jesús jiøjcubaadøøyyä ja'a häna'c nämajcpä ja'a haxøøgpu'udsmøødpä. Pero cabä Jesús wiingóṉ tiehṃ ñämejtsä. 13 Mänit hajxy yaaẋy:

—Jesús, Wiindsøṉ, højts näxúu'tsäc.

14 Coo ja'a Jesús jaduhṉ yhijxy, mänit miänaaañ:

—Nøcx hajxy niyajcähxø'øgøø maa ja'a teedyhajxiän.

Coo hajxy wyiimbijty, mänit hajxy cøjx ñähwa'ačh ja'a piu'uds. 15 Coo hajxy yhijxy coo hajxy hänajty tøø ñähwa'ačh, mänit tu'jäya'ay wyiimbíjcumbä. Mänit møc yaaẋy coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. 16 Mänitä

Jesús hoy wyiinjijcäda'agy. Høxtä mägujtscädaac naax̱wiin. Mänitä Jesús
Dyiosmooyy. Samaria ja'a craa hänajty chooñ. 17 Mänitä Jesús miänaañ:

—Nämajc ndijy hajxy tøø ñähwa'ac̈h. Maa ja'a jiamiøødhajxy
ja'a nädaax̱tujcpä. 18 Jagooyyä hädaa craa nidiuhm̱ tøø wyiimbity
Diospa'yaax̱pä, y Samaria chooñ.

19 Mänitä Jesús ja'a craa ñämaayy:

—Tänaayyø'øg, nøcxnä. Coo tøø mmäbøcy, paadiä mbu'uds tøø cho'ogy.

20 Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy miäyajtøøyy mänaa hänajty
yhabaada'añ coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ. Mänitä
Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhṉ yaghixa'añ mänaa jaduhṉ yhabaada'añ. 21 Cab hajxy
jaduhṉ miäna'ana'añ: “Xiids je'e”, o “Chaads je'e.” Tøø yhabaatnä coo
ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

22 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:

—Habaadaam̱b jaduhṉ cooc̈h mijts xjia wi'i yhijxtägatsa'añ, høøc̈h
ja'a Diosquex̱ypä; pero cábøch hajxy xyhixa'añ. 23 Mänitä cu'ughajxy
miäna'ana'añ cóogøch tyijy tøø ngäda'agy; pero cab hajxy mmäbøgät.
24 Jadúhṉhøch ngäda'aga'añ nebiä wädsucän coo xim̱ yam̱ tiägø'øy
hajajpä. 25 Pero jaanc̈h tehm̱ chaac̈hpøgáam̱bøch jayøjp. Cábøch
jäya'ayhajxy xmiee'xa'añ ja'a hajxy jäda'ahatypä. 26 Cooc̈h hänajty
ngädaactägatsa'añ, jaduhṉä jäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øwa'añ nebiä je-
cyjiäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øyän mänaa ja'a Noé hänajty jyiijän. 27 Wi'i
quiaaby wi'i yhuucp hajxy hänajty, wi'i piøjp wi'i yhuucp hajxy hänajty.
Mänitä Noé tiägøøyy barcojooty. Mänitä Dios ja'a nøøgom̱dägoy quiejxy.
Cøjx hajxy jaduhṉ yho'ogy. 28 Jaduhṉ hajxy hänajty jiatcøøbiä mänaa ja'a
Lot hänajty jyiijän. Wi'i quiaaby wi'i yhuucp hajxy hänajty, wi'i jiuuby
wi'i tioo'p hajxy hänajty, wi'i ñiip hajxy hänajty, wi'i tiøjcojp hajxy hänajty.
29 Coo ja'a Lot jim̱ chohṉ̃ maa ja'a Sodomacajptootiän, mänitä jøøn
tiägøøyy cahbä møødä azufre. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy. 30 Jaduhṉä
jäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øwáaṉgombä cooc̈h hänajty ngädaactägatsa'añ,
høøc̈h ja'a Diosquex̱ypä.

31 ’Mänitxøø, øøṉ hänajty hijp tøjwiing, caj tiøjtägø'øwät coo cøx̱iä wiinä
yajpädsøm̱ät; jaduhyyä piäyø'øgät. Y øøṉ hänajty hijp camjooty, caj
wyiimbídät maa ja'a tiøjcän; jaduhyyä tiu'ubøjtøwät. 32 Høxtahm̱dsä
Lot tio'oxiøjc jiajty. 33 Øøṉä jiugyhajt hädaa yaabä naax̱wiin ja
wi'i yaghoyø'øwaam̱b, haxøøgtuum piäda'aga'añii. Pero øøṉä jiugyhajt
nähdugaam̱b, hodiuum je'e ñä'ägä nøcxa'añ.

34 ’Tøyhajt jaduhṉ, mänitcoods, nämetsc hajxy hänajty mia'awa'añ
tu'ugmaabejt. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'øwa'añii. 35 Jaduhṉä
to'oxiøjc-hajxy hänajty jiøjtspä nämetsc. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug ya-
jmähmø'øwa'añii. 36 Jaduhṉä ya'adiøjc-hajxy hänajty nämetsc tiuum̱bä
camjooty. Tu'ug yajnøcxa'añii, tu'ug yajmähmø'øwa'añii.

37 Mänitä Jesús miäyajtøøw̱ä:

—Wiindsøṉ, maa jaduhṉ jiada'añii.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tsipcøxp jaduhṉ jiada'añii nébiøch cham̱ nmädia'aguiän.

18

1 Mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä coo hajxy tehn̲gajnä
Dyiospa'yá'axät, coo hajxy mänaa quia'a jootmayhádät, hoyyä Dios
quia'a ja tsoj hadsówät. 2 Mänit miänaañ̲:

—Tsøg hajxy mädiáacäm. Jaduhn̲ä jäya'ay hijty tu'ug quiuduun̲ghaty.
Cabä Dios hänajty wyiingudsähgø'øy ni ja'a miägajptjäya'ay. 3 Jim̲ä
yaamgto'oxy hänajty tu'ug maa ja'a cajptän. Ja'a miädsip hänajty jia
wi'i ñäxø'øwø'øwaam̲by. Paady hänajty jabom̲-jabom̲ ñøcxy maa ja'a
cuduun̲gän neby jaduhn̲ piuhbedøøjät. 4 Cabä yaamgto'oxy miädia'agy
hänajty ñä'ägä cudiunáan̲äxä. Mänitä cuduun̲g tiägøøyy tajpä maabiä:
"Cábøch øøn̲ nwiingudsähgø'øy ni ja'a Dios ni ja'a jäya'ay. 5 Pero
cooc̈h yø'ø yaamgto'oxy xwyi'i yhadsipy, ngudiunáan̲äbøc̈hä miädia'agy
jaduhn̲, nébiøch min̲ xquia'a wi'i yhadsíjpnät. Pø caj, jootmá'adäbøch
häyaa."

6 —Nøm̲ä cuduun̲g miänaañ̲, ja'a Dios ca'a wiingudsähgøøbiä. 7 Jaduhn̲ä
Dios ja'a yhuung piuhbedaam̲bä, ja'a hajxy xøømdsuhm̲ pa'yaax̲pä.
8 Paquiä yhadsowa'añ. Pero høøc̈h ja'a Diosquex̲ypä, cooc̈h yaa
ngädaactägátsät hädaa yaabä naax̲wiin, nej, je'enä ja'a jäya'ay ja'a
Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøcyñäjä.

9 Jim̲ä jäya'ayhajxy hänajty näje'e, wi'i yajcumayaam̲b hajxy hänajty.
Wyi'i piejxyp wyi'i tiehm̲by ja'a miägu'ughajpä hajxy hänajty. Mänitä
Jesús miänaañ̲:

10 —Tsøg hajxy mädiáacäm. Jaduhn̲ä jäya'ay metsc ñøcxy tsajtøgooty
Diospa'yaax̲pä. Tu'ug hänajty tiuñ̲ fariseo, tu'ug hänajty tiuñ̲ ya-
jnähjuudiuutpä. 11 Ja'a fariseo, täna'a hänajty Dyiospa'ya'axy: "Haay Dios,
Dioscujú'uyäp cooc̈h nguhdujt quia'a haxøøgä. Cábøch nmeec̈h cábøch
nboty, cábøc̈hä to'oxiøjc nmøødä wiingpä. Cábøch jaduhn̲ njatcø'øy nej
yø'ø yajnähjuudiuutpän. 12 Hayúujøch nax̲y nhity metsc-hooc tu'ugpä sem-
ana. Nyéjpiøc̈hä diezmo homiänaajä." 13 Jäguem̲juøøbiä yajnähjuudiuutpä
hänajty tiäna'ay. Cab hänajty ñä'ägä tsajheeby. Jaanc̈h tehm̲ jioot-
mayhajp hänajty je'e. Jaduhn̲ hänajty miäna'añ: "Haay Dios, høøc̈h
näxúu'tsäc. Nnajuøøbiøch cooc̈h ngubojpä cooc̈h ngugädieeyä." 14 Tøyhajt
jaduhn̲, coo ja'a yajnähjuudiuutpä wyiimbijnä, tøø ja'a piojpä quiädieey
hänajty yajnähwa'ac̈híijäm ja'a Diósäm. Pero ja'a fariseo, cab jaduhn̲
yajnähwaatsä. Øøn̲ ja wi'i yajcumayaam̲b, cabä Dios quiumay. Pero øøn̲
ca'a yajcumayaam̲b, je'edsä Dios jaduhn̲ quiumaaby.

15 Mänitä pigäna'c-huunghajxy näje'e wioomejtsä maa ja'a Jesúsän,
nebiä Jesús jaduhn̲ quiunúu'xät. Coo ja'a jiamiøødhajxy jaduhn̲ yhi-
jxy, mänit hajxy tiägøøyy hojpä ja'a pigäna'c-hajxy tøø wioomec̈híijäbä.
16-17 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

—Weenc̈h yø'ø pigäna'c-hajxy xñämiñ̲. Ca'a hajxy mhaducy. Yø'ø
pigäna'c-hajxy, chojpiä jioothajxy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøgät.
Cab hajxy yajcumaya'añ. Øøn̲ä jioot jaduhn̲ tsojp coo ja'a Diosmädia'agy
miäbøgät, øøn̲ ca'a yajcumayaam̲b, je'eds jim̲ nøcxaam̲b maa ja'a Dioswi-
induumän. Tøyhajt jaduhn̲.

18 Mänitä Jesús miäyajtøøw̲ä ja'a copc-hajpä tu'ug:

—Wiindsøn̲, mhoyhäna'c miic̈h. Tiic̈h ngudiúnäp nébiøch cøjxta'axiøø
njugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

19 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiiсh coo xñämaˈay cooсh nhoyhänaˈcä. Jagooyyä Dios tuˈug yhoyyä.
20 Mjajpy jaduhn̲ nebiä Dios tøø xyhanéhm̲äm, tuhm̲ds: “Cabä toˈoxiøjc
wiingpä mmøødhádät; caˈa mjäyaˈay-yaghoˈogy; caˈa mmeeсh; caˈa
mhøhn̲daˈagy; mwiingudsähgǿˈøwäp jaˈa mdaj jaˈa mdeedy.”
21 Mänitä copc-hajpä miänaañ̲:
—Ngudiúum̲biøch jaduhn̲. Chúucnøch jaduhn̲ nmädsohn̲daacy jaˈa wi-
inmahñdy hoybä.
22 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Juduˈtuˈuyyä mgaˈa yajpedyii. Cøx̲ toog mäduhñ̲tiä mmøødä; mänitä
häyoobäyaˈay mnäˈä móˈowät. Coo jaduhn̲ mgudiúnät, mänit jim̲
mdägǿˈøwät tsajpootyp. Hoorä, høøсh paduˈubójcäc.
23 Mänitä craa jiootmabiøjcy, jeˈeguiøxpä coo hänajty jiaanсh tehm̲
miäyøøjä. 24 Coo jaˈa Jesús yhijxy coo jaˈa craa hänajty tøø jiootmabiøcy,
mänit miänaañ̲:
—Jaanсh tehm̲ chip jaduhn̲ coo jaˈa mäyøøjäyaˈayhajxy jim̲
tiägǿˈøwät Dioswiinduum. 25 Maas paquiä jaˈa camello ñaxǿˈøwät
jaˈa xuhñdyjutjooty quejee jaˈa mäyøøjäyaˈayhajxy jim̲ tiägǿˈøwät
Dioswiinduum.
26 Mänitä jäyaˈayhajxy miänaañ̲, jaˈa hajxy hänajty jim̲ mämädoonaabiä:
—Pøn̲ädaˈa jim̲ näˈä tägǿˈøwäp Dioswiinduum.
27 Mänitä Jesús miänáan̲gombä:
—Mädyii jaˈa jäyaˈayhajxy quiaˈa jadaam̲by, Dios mäbøcypiä jadaam̲b.
28 Mänitä Pedro miänaañ̲:
—Tøøds højts ngøx̲y najtshixøˈøy mäduhñ̲tiä højts hijty nmøødä, neby
højts miiсh hoy nbanǿcxät.
29 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøyhajt jaduhn̲, pøn̲ä tiøjc najtshixøˈøwaam̲b, o jaˈa tiaj jaˈa tieedy,
o jaˈa piuhyaˈay, o jaˈa yhuung jaˈa tioˈoxy, jaˈa Diosmädiaˈagyquiøxpä,
30 piaadaam̲by jaˈa maas hoybä jaˈa maas weenbä hädaa yaabä naax̲wiin.
Y coo hänajty tøø yhoˈnä, mänit hänajty cøjxtaˈaxiøø jiugyhadaˈañ nebiä
Dios jiugyhatiän.
31 Mänitä Jesús jaˈa jiamiøød hawiing wioonøcxy jaˈa nämajmetspä.
Mänit miänaañ̲:
—Yam̲ hajxy nnǿcxäm Jerusalén. Jím̲høch njadaˈañ nhab-
etaˈañ nébiøсhä Diosquex̲yhajxy jecy xmiädiaaquiän, høøсh jaˈa
Diosquex̲ypä. 32 Xquiøˈødägøˈøwáam̲bøch jaˈa teedywiindsøn̲hajxy jaˈa
jäguem̲bäyaˈayhajxy. Xñäxiˈigáam̲bøch hajxy. Xwyiinwoonáam̲bøch
hajxy. Xwyiingutsujøˈøwáam̲bøch hajxy. 33 Xwiobhoˈogáam̲bøch hajxy.
Mänítøch hajxy xyaghoˈogaan̲nä. Y cudägøøgxǿøjøch njujypiøgaˈañ.
34 Cabä Jesús jaˈa jiamiøødhajxy hänajty ñäˈägä wiinjuøˈøy nebiä Jesús
hänajty miädiaˈagy. Tsip hänajty miädiaˈagy.
35 Coo jaˈa Jesúshajxy hänajty tøø miäwiingoon̲nä maa jaˈa cajpt hänajty
xiøhatiän Jericó, jim̲ä wiindspä hänajty tuˈug yhäñaˈay tuˈhaam. Xädøˈøñ
hänajty yujwaam̲by. 36 Coo miädooyy coo jäyaˈay hänajty may wyiˈi ñax̲y,
mänit yajtøøyy tii jájtäp. 37 Mänitä yhawáan̲äxä coo jaˈa Jesús hänajty ñax̲y,
jaˈa Nazaret-tsohm̲bä. 38 Mänitä wiindspä yaax̲y:
—Jesús, miiсhä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøсh hii näxúuˈtsäc.
39 Jaˈa hajxy hänajty jawyiin najxpä, mänit hajxy yhojy coo yhamónät.
Pero maas møc jaduhn̲ jiaac yaax̲y:
—Miiсhä David xyhaphajp xyhoc-hajp. Høøсh hii näxúuˈtsäc.

40 Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänit miänaaṉ:
—Yajmets yø'ø wiindspä yaa.
Coo ja'a mähdiøjc yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, mänitä Jesús ja'a wiindspä miäyajtøøyy:
41 —Nébiøch miiči nbuhbédät.
Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:
—Wiindsøṉ, høøči hii yaghijxø'cäc.
42 Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Tøø jaduhṉ mhijxø'øgy coo tøø mmäbøcy.
43 Mänitiä ja'a wiindspä jiaanči hijxø'cy. Mänitä Jesús piadu'ubøjcy. Mänit tiägøøyy mänaaṃbä coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhṉ híjxäbä, jaduhṉ hajxy miänaaṃbä nägøẋiä coo ja'a Dios miøjjä jiaančhä.

19

1 Mänitä Jesús quiajptägøøyy Jericó. Mänit ñajxy cajptooty. 2 Jiṃä mäyøøjäya'ay hänajty tu'ug ja'a xøhajpä Zaqueo. Wiindsøṉ hänajty tiuuṃby maa ja'a yajnähjuudiuutpähajxiän. 3 Ja'a Zaqueo, jia wi'i yhixaaṃbiä Jesús hänajty, pero cab hänajty hoy yhixa'añ je'eguiøxpä coo hänajty jiaanči tehṃ ñaaẋypä, møødä jäya'ayhajxy hänajty jiaanči tehṃ miayyä. 4 Mänit päyø'øguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty ñaxø'øwa'añän. Mänit piejty quepyquiøxp, nebiä Jesús jaduhṉ hoy yhíxät. 5 Coo ja'a Jesús jiṃ ñajxy, mänit yuughee'py maa ja'a Zaqueo hänajty yhäña'ayän. Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Zaqueo, tsógämäts, mänácäts, mejtsta'agáaṃbøch jiṃ maa miiči mdøjcän.
6 Mänitiä ja'a Zaqueo miänajcy. Mänitä Jesús hoy yajtøjtägø'øy jootcujc. 7 Coo ja'a cu'ug jaduhṉ yhijxy, mänit hajxy tiägøøyy mänaaṃbä cooc jaduhṉ quia'a hoyyä coo ja'a Jesús jiṃ miejtstá'agät maa ja'a cubojpäya'ay cugädieejiäya'ay tiøjcän. 8 Mänitä Zaqueo tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús ñämaayy:
—Wiindsøṉ, huuc mädoẇ, mädúhṉtiøch nmøødä, cúpc-høčhä häyoobäya'ay nnä'ä mo'owa'añ. Pønjátyhøch tøø nmämeeči høhṉda'agymiädia'agyhaam, mädaaẋcjadúhṉtiøch nyajwiimbida'añ.
9 Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Jädá'ajøčhä piojpä quiädieeyhajxy nyajnähwa'adsaaṉä hädaa tøgootypä, je'eguiøxpä coo yhAbraham yhap yhocä hädaa craabä, hoy jia nä'ä yajnähjuudiu'udy. 10 Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaẋwiin, høøči ja'a Diosqueẋypä, nébiøčhä jäya'ay piojpä quiädieeyhajxy jaduhṉ nyajnähwá'adsät. Jadúhṉhøch njoot chocy.
11 Mäwiingóoṉnäbä Jesúshajxy hänajty Jerusalén. Miädóoẇäbä cu'ugä Jesús miädia'agy hänajty. Jaduhṉ hajxy hänajty miäna'añ cooc hänajty tøø yhabaatnä coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxø'øga'añ. 12 Paadiä Jesús tiägøøyy mädiaacpä:
—Jaduhṉä mäyøøhäna'c hänajty tu'ug. Nøcxaaṃb hänajty jäguemṉnaaẋ coo hänajty mio'owa'añii møjtuuṉg maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit hänajty wyiimbida'añ. 13 Coo hänajty tiu'ubøga'añ, mänitä mioonsä ja'a majcpä miøjyaaẋy. Mänitä maxiädø'øñ hajxy nägøẋiä yajcø'ødägøøyyä. Mänitä mäyøøjäya'ay miänaaṉ: "Mädúhṉtiøch jäguem nhida'añ, myajmayø'øwäp hädaa xädø'øñ hajxy." Mänitä craa tiu'ubøjcy. 14 Jaanči

tehm̱ xiøøghájtäbä craa jim̱ maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänitä
cu'ugä capxy quiejxy coo hajxy hänajty quia'a tsocy coo ja'a craa
jim̱ quiopc-hádät maa ja'a quiajpthajxiän. 15 Coo ja'a craa hänajty
tøø tiuuṉgwiingpøjnä, mänit wyiimbijnä maa ja'a quiajptän. Mänitä
mioonsä miøjyaax̱y ja'a xädø'øñ hajxy hänajty tøø yajcø'ødägø'øyíijäbä.
Yajtøwaam̱biä craa hänajty mäduhṉjaty hajxy hänajty tøø yajmayø'øy.
16 Mänit tu'ug miejch. Mänit miänaaṉ̃: "Wiindsøṉ, majcjaduhṉ̃tiä ja'a
mxädø'øñ tøø miayø'øy." 17 Mänitä craa yhadsooyy: "Jaanc̈h tehm̱ yhoy
miic̈h tøø mgudiuṉ̃. Wéeṉ̃tiøch miic̈h hijty tøø nyajcø'ødägø'øy. Coo
hoy tøø mgudiuṉ̃, páadyhøch miic̈h nyajnähdijy coo mgopc-hádät maa
yø'ø majcpä cajptän." 18 Mänitä wiingpä miejtspä. Mänit miänaaṉ̃:
"Wiindsøṉ, mägoox̱cjaduhṉ̃tiä ja'a mxädø'øñ tøø miayø'øy." 19 Mänitä
craa yhadsóogombä: "Jim̱ miic̈h mgopc-hada'añ maa ja'a mägoox̱pä
cajptän." 20 Mänitä wiingpä jiaac mejtspä. Mänit miänaaṉ̃: "Wi-
indsøṉ, chaadsä mxädø'øñ. Paayyäjóotyhøch hijty nyaghity. 21 Míic̈hhøch
hijty ndsähgøøby je'eguiøxpä coo miic̈h mjootmøjjä, coo miic̈h mya-
jpädø'øgy maa hijty tøø mga'a päda'aguiän." 22 Mänitä mäyøøhäna'c
miänaaṉ̃: "Caj miic̈h hoy tøø mgudiuṉ̃. Hamdsoo miic̈h mmäna'añ
cooc̈h njootmøjjä, cooc̈h nyajpädø'øgy maac̈h hijty tøø nga'a päda'aguiän.
23 Jím̱høch nxädø'øñ häxøpy tøø xpiädaacä maa ja'a bancon, neby jaduhṉ
cu miayøøyy, mädúhṉ̃tiøch hoy jäguem̱ tøø nwädity." 24 Mänitä craa
ja'a jäya'ay ñämaayy ja'a hajxy hänajty jiiby tänaabiä: "Pøjcä yø'ø craa
yø'ø xädø'øñ. Mo'ow yø'ø craa ja'a xädø'øñ majcjaduhṉ̃tiä tøø yaj-
mayǿ'øyäbä." 25 Mänit hajxy yhadsooyy: "Wiindsøṉ, tisän, xim̱ä xädø'øñ
may miøødäbä." 26 Mänitä mäyøøhäna'c yhadsooyy: "Høøc̈h jaduhṉ
mänaam̱b; øøṉ may møød, maas may mio'owa'añii. Pero øøṉ weeṉ̃tiä
møød, øøgáaṉäxäp cøx̱iä mäduhṉ̃tiä miøødä. 27 Y ja'a nmädsiphøchhajxy,
ja'a høøc̈h hajxy xxiøøghajpä, yajmíṉ hajxy yaa; yagho'og hajxy yaa
maac̈h nwiinduumän" —nøm̱ä Jesús miänaaṉ̃.

28 Mänitä Jesúshajxy tiu'ubójcombä. Jerusalén hajxy hänajty ñøcxy.
29 Mäwiingoom̱b hajxy hänajty maa ja'a cajpt hänajty metsc xiøhatiän
Betfagé møødä Betania, mäwiingóṉ maa ja'a tuṉ hänajty xiøhatiän Olivos.
Mänitä Jesús ja'a jiamiød metsc 30 ñämaayy:

—Nøcxø'øg hajxy jim̱ maa yø'ø cajptän. Jim̱ cajptpa'a ja'a burrohuung
hajxy tu'ug mbaada'añ cuxoch. Cahnä øøṉ ñä'ägä yaghäñaabietyñä.

Mmäguejǿ'øwäp hajxy; mänit hajxy yaa mmämínät. 31 Coo øøṉ
xmiäyajtøwät tii ja'a burro hajxy coo mmäguejø'øy, mänit hajxy
mhadsówät cooc̈h høøc̈h jaduhṉ nmäna'añ.

32 Mänitä burro hajxy hoy jiaanc̈h paady nebiä Jesús hänajty tøø
miäna'añän. 33 Jim̱ä burro hajxy hänajty miäguejø'øy, mänit hajxy
ñämaayyä ja'a cuburrohajxy:

—Tii yø'ø burro hajxy coo mmäguejø'øy.

34 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Højts nwiindsøṉ jaduhṉ mänaam̱b.

35 Mänitä burro hajxy yajnøcxy maa ja'a Jesúsän. Mänitä wyit hajxy
piädaacy burronähgøxp. Mänitä Jesús hajxy yajpejty burronähgøxp.

36 Mänitä cu'ugä wyit hajxy tiägøøyy najtswidsøøbiä tu'haam maa
ja'a Jesús hänajty ñaxø'øwa'añän. 37 Olivostuṉmøjcä tu'u hänajty
ñaxø'øy. Coo hajxy miejtsnä maa ja'a wiinmänacän, mänitä Jesús
jiamiødhajxy tiägøøyy yaax̱pä jojpä je'eguiøxpä coo hajxy hänajty

xiooṉda'agy. Nämayyä Jesús jiamiøødhajxy hänajty. Jaduhṉ hajxy hänajty ya'axy coo ja'a Dios miøjjä jiaanc̆hä, coo hajxy hänajty tøø yhiẋy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä ja'a Jesús hänajty tøø yajcähxǿ'øguiäbä:

38 —Møj jaanc̆h hädaa gobiernä; Diosqueẋy hädaaduhṉ. Møj jaanc̆hä Dios jiṉ tsajpootypä; ween hajxy jiṉ xiooṉda'agy —nøṉ hajxy hänajty ya'axy.

39 Jiṉä fariseoshajxy hänajty näje'e piadäna'ay. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsóṉ, mhójäp yø'ø mjamiøødhajxy.

40 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hóyhøch yø'ø hänа'c cu nja hoj, cab hänа'c häyaa ñä'ä hamóoṉbät; maas møc hajxy ñä'ägä yá'axät.

41 Coo ja'a Jesús hänajty jiṉ miedsaaṉnä Jerusalén, coo jaduhṉ ñäheebøøyy, mänit tiägøøyy jøøbiä. 42 Mänit miänaaṉ:

—Yø'ø Jerusalénpäya'ayhajxy, cooc̆h hajxy cu xchojcy, jootcujc hajxy häxøpy yhity. Tøø yhabaady coo ja'a cu'ughajxy cu jiootcugøøyy. Pero cab hajxy wyiinjuø'øwa'añ. Cábøch hajxy xchoga'añ xmiee'xa'añ. 43 Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ. Medsaaṉbä miädsiphajxy. Mänit hajxy jiuhguraajø'øwa'añii piquiä. 44 Cab hajxy yajmäjäda'aga'añii. Yagho'ogáaṉäp hajxy jaduhṉ. Mänitä quiajpthajxy quiuhdägoyya'añ. Paady hajxy jaduhṉ jiada'añ yhabeta'añ cooc̆h hajxy jaduhṉ xquia'a tsoga'añ.

45 Coo ja'a Jesús miejch cajptooty, mänit tiägøøyy tsajtøgooty. Mänit tiägøøyy høxquejxpädsøøṉbä pønjaty jiiby juuby too'p. 46 Mänit miänaaṉ:

—Jiṉ jaduhṉ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Jue'ec̆h ndøjc hajxy xwiáaṉät cooc̆h hajxy jiiby xpia'yá'axät." Ja'a Dios jaduhṉ mänaaṉ. Pero mijts, jaduhṉ hajxy mwa'añ meedsøhñdy.

47 Najxpäxøø ja'a Jesús hänajty jiiby yajnähixø'øy tsajtøgooty. Pero ja'a teedywiindsøṉhajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy, quiojyquiapxytiuuṉby hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, møødä cu'ugwiindsøṉhajxy. 48 Pero cab hajxy hänajty ñajuø'øy neby hajxy jiatcǿ'øwät je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty jiaanc̆h tehṉ miämädoonaayyä.

20

1 Jiibiä Jesús ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty, mänitä Jesús ñämejtsä ja'a teedywiindsøṉhajxy møødä ley-yajnähixøøbiähajxy møødä copc-hajpähajxy. 2 Mänit hajxy miänaaṉ:

—Pøṉä cuhdujt tøø xmio'oy coo ja'a cu'ug tøø mhøxquejxpädsøṉy tsajtøgooty, y coo tøø mdägø'øy yajnähixøøbiä.

3 Mänitä Jesús miänaaṉ:

—Chaads mijts nmäyajtøwaaṉbä. Mhadsówäp hajxy jaduhṉ: 4 Coo ja'a Juan hijty wiädity mäyajnäbejpä, pøṉ jaduhṉ quejx, Dios tøgä jäya'ayä.

Cab hajxy ñä'ä hadsooyy. 5 Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

—Neby hajxy nnä'ä hadsóoẉämät; coo hajxy nmänáaṉämät coo ja'a Dios quiejxy, mänit yhadsowa'añ: "Tii hajxy coo mga'a mäbøjcä." 6 Y coo hajxy nmänáaṉämät coo jäya'ay quiejxy, mänitä cu'ug hajxy xquiuhgá'tsämät. Hiẋ, haagä mänaaṉb hajxy jaduhṉ coo ja'a Juan tøø quiexyíijäm ja'a Dios.

7 Mänit hajxy yhadsooyy coo hajxy quia'a najuø'øy pøn̲ä Juan quejx
mäyajnäbejpä.
8 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Ni høøčh nga'a nägapxa'añ pón̲høch ja'a cuhdujt tøø xmio'oy.
9 Mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä:
—Jaduhn̲ä jäya'ay tsaatypcam̲ piädaacy maa ja'a ñaax̲än. Mänit
yhadoo'tujcy. Mänit tiu'ubøjcy. Jäguem̲ ñøcxy. Jegaam̲b hänajty jim̲.
10 Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mänitä mioonsä tu'ug quiejxy coo ja'a
tsaatypcam̲ piuhmo'owøøjät. Mänitä mioonsä quioxhó'cäxä. Caj tii
yajmäwiimbijtä. 11 Mänitä mioonsä tu'ug quiéjxcumbä. Jaduhn̲ä mähdiøjc
quioxhó'cägombä. Haxøøgjaty jaduhn̲ ñämaayyä. Ni je'e tii quia'a
mooyyä. 12 Mänitä wiingpä jiaac quéjxcombä. Nähdsäbit cuhdsäbit ja'a
mähdiøjc piädáacänä.
13 Mänitä cudsaatypcam̲ miänaan̲nä: "Nébiøch nnä'ä jatcó'øwät. Tøøčh
cham̲ nnajuø'øy. Hädaa nhúunghøch, njaančh tehm̲ chójpiøch njaančh
tehm̲ pia'häyóobiøch hädaa. Nhuuc quéx̲yhøch hädaa. Coo yhøxcabøøjät,
wehn̲dä wyiingudsähgø'øwøøjät." Mänitä yhuung quiejxy. 14 Coo
yhøxcajpä, mänit hajxy tiägøøyy ñiñämáayyäbä, ja'a tsaatypcam̲ ha-
jxy hänajty hajoodiujpä: "Ja'a cudsaatypcam̲ yhuung yø'ø. Coo yø'ø
tieedy jaduhn̲ yhó'ogät, yø'ø mähmø'øwaam̲b cudsaatypcam̲. Tsøg hajxy
yaghó'cäm neby hajxy jaduhn̲ nmämähmøøyyämät." 15 Mänitä cud-
saatypcam̲ yhuung yhøxwijtspädsøøm̲äxä. Mänit hajxy yagho'cy.
Mänitä Jesús yajtøøyy:
—Nebiä cudsaatypcam̲ jiatcø'øwa'añ coo yhuung yaghó'cäxä.
16 Nøcxaam̲b yagho'tägatsa'añ ja'a yhuung tøø yaghó'cäxäbä. Mänitä
wiinghäna'c ja'a tsaatypcam̲ yaghajoodiuga'añ.
Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy miänaañ̲:
—Ni ja'a Dios jaduhn̲ quia'a mäná'anät.
17 Mänitä Jesús ja'a cu'ug wyiinhee'ppejty. Mänit miänaañ̲:
—Nej mijts ja'a Diosmädia'agy myajmädia'agytiägø'øy coo miäna'añ:
Ja'a tsaa mädyii ja'a tøjcojpä hajxy quia'a nä'ägä cumaayy,
je'e nä'ägä tuun̲dsohn̲.
(Jesús hamdsoo niñänøøm̲ä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hänajty quia'a
tsocy quia'a mee'xyíijäm ja'a cu'ug. Pero mo'owáaan̲äbä Jesús hänajty
møjtuun̲g.)
18 Mänitä Jesús miänáaan̲gumbä:
—Pøn̲ jaduhn̲ cá'awäp yø'ø tsaanähgøxp, tägóyyäp jaduhn̲. Y coo pøn̲
ñähgahbedøøjät yø'ø tsaa, tägóyyäp je'ebä.
19 Mänitiä ja'a Jesús jia madsaan̲ä ja'a teedywiindsøn̲hajxy møødä
ley-yajnähixøøbiähajxy. Ñajuøøby hajxy hänajty coo hajxy hänajty tøø
miädia'agyii. Pero cabä Jesús ñä'ä majtsä je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug
hänajty chähgø'øyíijäm ja'a teedywiindsøn̲hajxy. 20 Mänitä häna'c ha-
jxy yajnähdijy coo hajxy ñibiäda'agøøjät nebiä hoyhäna'cän. Nøcxäp
hajxy miädoy nebiaty ja'a Jesús hänajty miädia'aga'añ. Coo ja'a Jesús
quiapxtägóyyät, mänit hajxy ñäxø'øwø'øwa'añ maa ja'a gobernadorän.
21 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:
—Wiindsøn̲, nnajuøøby højts coo miičhä tøyhajt myajnähixø'øy ja'a
Diosmädia'agy. Hopiøn̲ä miičh mmøødmädia'agy; y caj miičh pøn̲
mmøjpäda'agy, hoy pøn̲ møjtuun̲g jia møødä. 22 Højtsä tøyhajt móoyyäc.

Coo højtsä gobiernä hänajty xyagjuy xyajmo'ona'añ, nej, hoyyäda'a
jaduhn̲ coo højts njúyädä.
23 Pero ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty jia yajcapxtägoyya'añii. Mänit
miänaañ̲:
—Tiiči̇h hajxy coo xjia wi'i jiøjcapxø'øwa'añ. 24 Høøči̇hä xädø'øñ tu'ug
yaghíjxäc. Øø̲n̲ yhajahñax̲y yø'øduhn̲, øø̲n̲ xiøø yø'øduhn̲.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ja'a gobiernä.
25 Mänitä Jesús miänáan̲gombä:
—Pues, mmó'owäp ja'a gobiernä hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy. Y
mmó'owäbä Dios hajxy tijaty yø'ø jie'ehajpy.
26 Cabä Jesús hajxy hänajty hoy yajcapxtägoyya'añ cu'ughagujc.
Yagjuøøyy hajxy jaduhn̲ coo hoy yhadsooyy. Y cab hajxy waam̲b
miänaan̲nä.
27 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a saduceoshajxy näje'e, ja'a hajxy jaduhn̲
mänaam̲bä cooc tyijy ni øø̲n̲ quia'a jujypiøga'añ. Mänitä Jesús hajxy
ñämaayy:
28 —Wiindsøø̲n̲, jaduhn̲dsä Moisés jecy quiujahy, cooc ja'a ya'adiøjc
hänajty tu'ug tøø yho'ogy, y cooc ja'a yaamgto'oxy ja'a huung quia'a
møødä, mänítägä quiapy wyiingpógät, nébiägä yhuung jaduhn̲
miähmó'øwät ja'a piuhya'aguiøxpä. 29 Jaduhn̲ä häna'c-hajxy hänajty,
näjuxtujc tu'que'ex. Ja'a craa møjpä, mänit jia pøjcy. Mänit yho'cy.
Nitu'ugtä yhuung quia'a mähmøøyy. 30 Mänitä jiødsøm̲y ja'a yaamgto'oxy
jia wiingpójcombä. Mänit je'e yhó'combä. Nitu'ugtä yhuung quia'a
mähmøøbiä. 31 Mänitä yaamgto'oxy ja'a quiapy jia wiingpójcombä
jatu'ug. Jaanä jaduhn̲ yhó'combä. Nägøx̲iä ja'a yaamgto'oxy ja'a quiapy
jia møødtsänaayy ja'a näjuxtujpä; cøjx hajxy yho'ogy, y ni øø̲n̲ yhuung
quia'a mähmøøyy. 32 Mänitä yaamgto'oxy jiaag ho'pä. 33 Hoorä, coo
hajxy hänajty tøø jiujypiøjnä, øø̲n̲ä to'oxiøjc tøyhajt møødtsäna'awaam̲b
ja'a näjuxtujpä, jim̲ tsajpootyp.
34 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Hädaa yaabä naax̲wiin, øø̲jp huucp ja'a jäya'ayhajxy yaa. 35 Pero
øø̲njaty jujypiøgaam̲b, øø̲njaty nøcxaam̲b tsajpootyp, cab hajxy jim̲
piøgaan̲nä yhu'ugaan̲nä. 36 Cab hajxy mänaa yho'tägatsaan̲nä. Coo
hajxy hänajty tøø jiujypiøjnä, jaduhn̲ hajxy miähmø'øwaan̲nä nebiä
Dioshuungän, nebiä Diosmoonsän. 37 Hamdsoo ja'a Moisés hajxy
xyajnähixóøyyäm coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, jiiby maa
jaduhn̲ myiñ̲än coo ja'a hujtshuung hänajty tioy tu'ug. Jaduhn̲ jiiby
myiim̲bä coo ja'a Dios wyiingudsähgø'øyíijäm ja'a Abraham møødä Isaac
møødä Jacob. 38 Cabä Dios wyiingudsähgø'øyíijäm ja'a ho'ogypiähajxy.
Ja'a jujcyjiäya'ayhajxy, je'eds hajxy jaduhn̲ wiingudsähgøøby ja'a Dios.
39 Mänitä ley-yajnähixøøbiähajxy näje'e miänaañ̲:
—Wiindsøø̲n̲, yajxóø̲n̲ miiči̇h jaduhn̲ mmädia'agy.
40 Cabä Jesús hajxy waam̲b ñämaañä je'eguiøxpä coo hajxy hänajty
chähgøøñä.
41 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tii hajxy coo mmäna'añ cooc ja'a David yhuunghaty ja'a Diosquex̲y.
42 Hamdsoo ja'a David miänaañ̲ maa ja'a Salmos quiujahyyän:
Mänítøči̇hä Dios ja'a nwiindsøø̲n̲ xñämaayyä:
“Yaads min̲ häña'aw nhahooguiø'øháampiøch,

43 høxtä cóonøčhä mmädsip tøø nga'a yajmäjädáacäm.”
44 Coo ja'a David ja'a Diosquexy hamdsoo ñämaayy “wiindsóṉ”, nébiäts
jaduhṉ ñä'ä huunghádät.
45 Jiṃä cu'ughajxy hänajty nägøxiä miämädoona'ay, mänitä Jesús
ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:
46 —Ca'a yø'ø ley-yajnähixøøbiä miädia'agy hajxy mmäbøjcä.
Yoñwitmøød hajxy wyi'i wiädity je'eguiøxpä coo hajxy wyi'i
yajcumaya'añ. Jaduhṉä jioothajxy jia tsocy coo hajxy jiṃ
wyiingudsähgø'øwóøjät halaplaaz. Jiiby hajxy yhäña'awa'añ maa
ja'a häñaabiejt yajxoṉjatypän jiiby tsajtøgooty, chaads jiṃ maa ja'a xøø
jiadyiijän. 47 Y piøjcäbä yaamgto'oxy ja'a tiøjc hajxy. Wi'i yajcumayaaṃb
hajxy, paady hajxy wyi'i Dyiospa'ya'axy jejcyjiaty. Hanaxiä hajxy
chaačhtiuna'añii.

21

1 Tsajtøgootiä Jesús hänajty, mänitä mäyøøjäya'ay yhijxy coo xädø'øñ
hajxy hänajty quiuyoxø'øy. 2 Mänitä yaamgto'oxy tu'ug yhijxpä ja'a
jaančh tehṃ yhäyoobä. Jagooyyä xädø'øñhuung hänajty miøødä metsc.
Je'eduhṉ cøjx yecy. 3 Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Tøyhajt jaduhṉ, maas may hädaa yaamgto'oxy häyoobä ja'a
xädø'øñ tøø quiuyoxø'øy quejee yø'ø mäyøøjäya'ayhajxy. 4 Yø'ø
mäyøøjäya'ayhajxy, je'e hajxy quiuyoxøøyy mäduhṉtiä hajxy tøø
yajcunaxy. Pero hädaa yaamgto'oxy, je'e cøjx quiuyoxø'øy mäduhṉtiä
hijty ñägaya'añ.
5 Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty näje'e tsajtøgooty. Jaduhṉ hajxy hänajty
miädia'agy coo ja'a tsaa jiaančh tehṃ yajxoṉjatiä, coo hajxy tøgooty
yajxóṉ jiaančh tehṃ yhixy nebiatiä jäya'ayhajxy hänajty tøø piäda'aguiän.
Mänitä Jesús miänaaṉ:
6 —Habaadaaṃb jaduhṉ coo hädaa tsajtøjc jyida'añ cøxiä.
7 Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Wiindsóṉ, mänaa jaduhṉ jiada'añii. Tii hijxtahṉd jaduhṉ naxaaṃb
coo hänajty tøø yhabaatnä.
8 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy, cab hajxy myajwiinhøønät. Nämay ha-
jxy wiädita'añ. Jaduhṉ hajxy miäna'ana'añ: “Høøčhä Dios tøø xquiexy”,
y “Tøø yhabaatnä.” Pero cab hajxy mmäbøgät. 9 Coo hajxy jaduhṉ
mmädoyhádät coo tsip piädø'øga'añ, cab hajxy mdsähgø'øwät. Jayøjpä tsip
jiada'añii, cahnä hänajty yhabaadyñä.
10 Mänitä Jesús jiaac mänaaṉ:
—Nimiädsibø'øwáaṉäbä wiingcajptjaty. 11 Møc hujx jiädita'añ.
Jadáaṉäbä yuuxøø møødä pa'am wiinduhṃyhagajpt. Y jiṃä
hočhähgøøñäjatypä quiähxø'øga'añ tsajtwiing.
12 ’Pero cahnä hänajty yhabaadyñä, xmiadsaaṃb mijts ja'a
jäya'ayhajxy. Xyajnøcxaaṃb hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Jiiby hajxy
xñäxø'øwø'øwa'añ. Xchumaaṃb hajxy jaduhṉ. Xyajnøcxaaṃb
hajxy maa ja'a gobiernäwiinduumhajxiän. Ja'a høøčhcøxpä hajxy
xchaačhtiuna'añ. 13 Coo hajxy jaduhṉ mjádät mhabétät, mänítøch
hajxy xmiädiá'agät. 14 Wiinjuø'øw hajxy jaduhṉ. Cab hajxy jäguemiä
mwiinmahñdyhádät waaṃbaty hajxy mhadsówät. 15 Høøčh mijts
nbuhbedaaṃby. Nmo'owáaṃbiøch mijts ja'a wiinmahñdy nebiä

mmädsip hajxy mga'a yajmäjädá'agät. 16 Høxtä xñähdugaam̱bä mdeedy
hajxy møødä mbuhya'ayhajxy møødä mjujy mmägu'ughajxy møødä
mmägu'ughajpähajxy. Näjé'eyyäm mijts häna'c xyagho'oga'añ. 17 Nägøx̱iä
hajxy xxiøøghada'añ maa ja'a høočhcøxpän. 18 Hoy hajxy cøx̱ypänejpiä cu
mja jat cu mja habet, tsipcøxp hajxy hodiuum mnøcxa'añ. 19 Coo hajxy
hamuumdu'joot mmee'xtúgät, mdägǿ'øwäp hajxy jim̱ tsajpootyp.

20 'Coo hajxy mhíxät coo ja'a Jerusaléncajpt hänajty tøø jiuhbigø'øyíijäm
ja'a miädsip, mänit hajxy mnajuǿ'øwät coo hänajty tøø yhabaatnä coo
Jerusalén quiuhdägoyya'añ. 21 Pønjaty hänajty yaa hijp Judeanaaxooty,
tsipcøxp hajxy piäyǿ'øgät, nǿcxäp hajxy jim̱ maa ja'a tuṉän. Pønjaty
hänajty yaa hijp Jerusaléncajptooty, tsipcøxp hajxy yaa chóonät. Pønjaty
hänajty hijp camjooty, cab hajxy ñøcxtägátsät quiajptootyhajxy. 22 Jaančh
tehm̱ chaačhpøgaam̱bä jäya'ayhajxy nägø'ø nädecypiä. Jadáaṉäp jaduhṉ
nebiaty jiiby myiñän cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo jiada'añii.
23 Jaančh tehm̱ chaačhpøgaam̱bä to'oxiøjc-hajxy hänajty, ja'a hajxy hänajty
mox̱tsa'amhajpä, ja'a hajxy hänajty maaxhuungmøødpä. Hoyhoyyä
jäya'ayhajxy yaa chaačhpøga'añ hädaa yaabä naax̱wiin. Jaančh tehm̱
yajcumädowáaṉäp hajxy jaduhṉ. 24 Näje'e hajxy yho'oga'añ coo ja'a
tsip jiada'añii. Näje'e hajxy miadsa'añii. Mänit hajxy yajnøcxa'añii
wiinduhm̱yhagajpt. Minaam̱bä jäguem̱jäya'ay ja'a Jerusaléncajpt hajxy
yajma'ada'añ, høxtä coonä yhabétät coo ja'a cuhdujt hajxy piøjcäxät coo
hajxy jaduhṉ quia'a jatcøøñät.

25 'Cähxø'øgaam̱bä hijxtahṉd maa ja'a xøøjän, maa ja'a po'ojän, maa ja'a
madsa'ajän. Pädø'øgaam̱bä mejy; jäditaam̱b jaduhṉ. Paadiä cu'ughajxy
chähgø'øwa'añ wiinduhm̱yhagajpt. 26 Wiinmahñtiägoyyaam̱bä
jäya'ayhajxy coo hočhähgøøñä yaa jiada'añii hädaa yaabä naax̱wiin.
Tsäyuyyaam̱bä xøø chaadsä po'o chaadsä madsa'a. 27 Mänítøch
ngädaactägatsa'añ joc-hagujc, høočh ja'a Diosquex̱ypä. Hajájjäbøch
ngäda'aga'añ mäjaamøød. Xyhixáam̱bøčhä jäya'ayhajxy. 28 Coo jaduhṉ
jiadøøjät, mänit hajxy mjootcugǿ'øwät. Mänit hajxy mbädsøm̱a'añ
hawa'adstuum.

29 Mänitä Jesús miänáaṉgombä:

—Høxtahm̱dsä quepychaa, 30 coo hajxy mhix̱y coo wiam̱y, mnajuøøby
hajxy coo pioodtägøøñä. 31 Jaduhṉ mäwíinäts je'e coo ja'a hijxtahṉd hajxy
mhijxtsóonät, mnajuǿ'øwäp hajxy jaduhṉ coo yhabaatnä coo Dios ja'a
miäjaa yajcähxø'øga'añ.

32 'Coo jaduhṉ yhabáadät nébiøch cham̱ nmädia'aguiän, cahnä
jäya'ayhajxy hänajty quiøx̱y ho'ogyñä ja'a hajxy jäda'ahatypä. Tøyhajt
jaduhṉ. 33 Tägoyyaam̱bä tsajtwiing møødä naax̱wiin, pero tøjiadaam̱b
nébiøch cham̱ nmädia'aguiän.

34-35 'Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy. Cab hajxy mnajuø'øy mänáajøch
ngädaactägatsa'añ. Paady hajxy hoy mhídät. Cab hajxy mhu'ug cab hajxy
mjøø'xät. Cab hajxy tii mhadsógät hädaa yaabä naax̱wiin. Pønjaty jaduhṉ
ca'a cudiuum̱b, haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, høxtä hoy hajxy maa
cu jia tsäna'aw. 36 Nähix̱ hahixø'ø hajxy mhídät. Homiänaajä hajxy
mDiospa'yá'axät neby hajxy haxøøg mga'a jat mga'a habétät, nébiøch
hajxy hoy xwyiingudsähgǿ'øwät, høočh ja'a Diosquex̱ypä.

37 Xøømbaadiä Jesús hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Coodspaady
hänajty wiädity maa ja'a tuṉ xiøhatiän Olivos. 38 Jopyñä ja'a jäya'ayhajxy

hänajty quiøxy hamugø'øy tsajtøgooty coo ja'a Jesús miädia'agy hajxy hänajty wyi'i yhamädoowhidaanä.

22

1 Tøø ja'a pascuaxøø hänajty miäwiingoonnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän ja'a cajpä tsooy miøødäbä. 2 Jia wi'i xyiictaacypy jia wyi'i miädiaactaacypy ja'a teedywiindsønhajxy hänajty møødä ley-yajnähixøøbiähajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. Pero chähgøøbiä cu'ug hajxy hänajty.

3 Mänitä Judas Iscariote ja'a Satanás jioottägøøyy quioptägøøyyä. Jesús jiamiøød hänajty je'e tu'ug maa ja'a nämajmetspän. 4 Mänitä Judas ja'a teedywiindsøn hoy miøødmädia'agy møødä møjhajpä hajxy maa ja'a tsajtøjcän. Je'e yajmøødmädiaac nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwät. 5 Mänitä teedywiindsønhajxy xioondaacy. Mänitä Judas hajxy ñämaayy coo xädø'øñ hajxy mio'owa'añ. 6 Mänitä Judas ñähadsooyy. Mänit tiägøøyy wiinmahñdyhajpä nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwa'añ, mänaa ja'a cu'ughajxy hänajty quia'a jaty mayyän.

7 Mänitä pascuaxøø yhabaatnä mänaa ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a cajpä tsooy miøødäbä. Yojxypä meeghuung hajxy hänajty ja'a pascuaxøøjooty. 8 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a Pedro møødä Juan:

—Nøcx ja'a tsuugay hajxy yaghoyø'øw. Tøø yhabaady coo hajxy ndsuugayáaänäm ja'a pascuaxøøgøxpä.

9 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Maa højts nyaghoyø'øwät.

10 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hajxy mgajptägø'øwät, mbaadaambiä jäya'ay hajxy tu'ug majtcón. Mbanócxäp hajxy maa tiøjtägø'øwa'añän. 11 Mänitä cudøjc hajxy mnämá'awät: "Højts nWiindsøn tøø xquiexy coo højts miiсh nmäyajtøwät maa hawa'adspä jii maa højts ndsuugáyät ja'a pascuaxøøgøxpä." 12 Mänitä hawa'adspä hajxy xmio'owa'añ cruundä jim cøxp. Tøø hajxy hänajty hoy yajxón yaghoyø'øy. Jima tsuugay hajxy myaghoyø'øwät.

13 Mänit hajxy hoy piaady nebiatiä Jesús hänajty tøø miäna'añän. Mänitä tsuugay hajxy yaghoyøøyy ja'a pascuaxøøgøxpä.

14 Coo yhabaatnä, mänitä Jesúshajxy yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum møødä jiamiøødhajxy. 15 Mänitä Jesús miänaañ:

—Cooсh nho'ogaannä, jootcújc-høch nnijiäwø'øyii cooсh mijts nmøødtsuugaya'añ ja'a pascuaxøøgøxpä. 16 Cábøch mijts nmøødtsuugaadiägatsa'añ høxtä coonä yhabáadät mänaa ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añän. Tøyhajt jaduhn.

17 Mänitä Jesús ja'a vaso tu'ug quionø'cy vinomøød. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänit miänaañ:

—Huucmuc hajxy hädaa nägøxiä. 18 Cábøсhä vino nhuuctägatsa'añ høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

19 Mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjcombä. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamiød miooyy. Mänit miänaañ:

—Høøсh nni'x ngopc hädaa. Ja'a mijtscóxpøch nniñähduga'añii cooсh mijts nnähho'tu'uda'añ. Naaghóoc-høch mijts xjiahmiejtsta'agy, jaduhnä tsajcaagy hajxy mgáyät.

Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a vaso quionø'cy, ja'a hänajty vinomøødpä. Mänit miänaañ:

20 —Hädaa vino, hijxtahn̲d jaduhn̲ miähmø'øwa'añ nébiøch nnø'ty
nyaghäyowa'añän cooc̆h mijts nnähho'tu'uda'añ.
21 ’Pero ja'a craa xyegáam̲bøc̆hä, yaac̆h jaduhn̲ xmiøødhäña'ay maa
hädaa meexän. 22 Tsipcóxpøch nho'oga'añ nébiøc̆hä Dios tøø xya-
jnähdijjiän, høøc̆h ja'a Diosquex̲ypä. Pero ja'a craa xyegaam̲bä, maas
haxøøg jiada'añ yhabeta'añ.
23 Mänitä Jesús jiamiøødhajxy tiägøøyy nimiäyajtøøw̲äbä hamiñ̲ haxøpy
øn̲ä Jesús yegaam̲b.
24 Mänit hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä øn̲ møjtuun̲g mo'owáan̲äp.
25 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Hädaa hajxy yaa gobiernähajpä hädaa yaabä naax̲wiin, nä'ä
hanehm̲b hajxy. Tsipcøxpä cu'ughajxy quiudiuñ̲ neby hajxy
yhane'emyiijän. 26 Pero mijts, cab hajxy mnibiäda'agøøjät nebiä
gobiernän. Øn̲ møjtuun̲g møød maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii nebiä
tuun̲g møj ca'a møødpän. Øn̲ hanehm̲b maa mijtsän, ween ñibiäda'agyii
nebiä moonsän. 27 Øn̲ møjtuun̲g møød, ja'a craa caabiä, tøgä craa
mäyajcaabiä. Ja'a craa caabiä, je'eds møjtuun̲g møød. Pero høøc̆h mijts
nyajcaaby, hóyhøch møjtuun̲g nja møødä.
28 ’Tøøc̆h mijts xmiøødyo'oy xmiøødnax̲y tsip xex̲. 29 Páadyhøch mijts
møjtuun̲g nmo'owa'añ, nébiøch nDeedy tøø xmio'oyän, 30 neby hajxy jim̲
mgay mhú'ugät maac̆h nmeexäwiinduumän maac̆h ngobiernähada'añän,
nebiä hoyhäñaabiejt hajxy myaghäña'awó'øwät mänaa ja'a judíos hajxy
mhane'ema'añän, ja'a nämajmetsc-hagajptpä.
31 Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:
—Simón, Simón, mniyajcopcø'øwøøjäp. Tøøc̆hä Satanás cuhdujt
xjia mäyujwa'añ coo mijts xyajtu'udägóyyät. 32 Pero tøøc̆hä Dios
nmänuu'xta'agy ja'a miic̆hcøxpä nébiøch miic̆h nmädia'agy homiänaajä
xmiäbøjcät. Coo miic̆h hänajty tøø mwiinmahñdymejtsnä, mjood-
capxmøcpøgäp ja'a mjamiøødtøjc neby hajxy jaduhn̲ quia'a tu'udägóyyät.
33 Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:
—Homiáajøch miic̆h nbanócxät, hoy jia pujxtøgootiä. Høxtä näguipxy
jaduhn̲ nmøødhó'ogät.
34 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Pedro, cham̲ nnäma'ay, cahnä tseey hänajty ya'axyñä, tøø miic̆h
hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cooc̆h tyijy xquia'a hix̲iä.
35 Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a jiamiøødhajxy:
—Cooc̆h mijts nguejxy Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänítøch mijts
nnämaayy coo hajxy tii mga'a wähátät, ni xuumy, ni xädø'øñhidøhñdy, ni
cø'øg. Y tii hajxy myajmaajiajt.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ni tii.
36 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Pero chaac̆h nmänaan̲nä coo xuumy hajxy mwähátät møødä
xädø'øñhidøhñdy. Øn̲ espada ca'a møød, weenä wyit tioogy nebiä
espada jiúyät. 37 Tsipcøxp tiøjiada'añ neby jim̲ myiñ̲än cujaay maa ja'a
Diosmädia'aguiän ja'a høøc̆hcøxpä: “Ca'awiindøyhäna'c jaduhn̲ tyijjä.”
Cøx̲iä jaduhn̲ tiøjiada'añ neby jim̲ myiñ̲än cujaay ja'a høøc̆hcøxpä.
38 Mänit hajxy miänaañ̲:
—Chaa højts espada metsc nmøødä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mädøyyä jaduhn̲.
39 Mänitä Jesús tiu'ubøjcy. Mänit ñøcxy maa ja'a Olivostun̲än neby
hänajty ñä'ägä cuhdujthatiän. Quipxiä jiamiøødhajxy pianøcxy. 40 Coo
hajxy jim̲ miejch, mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tsøgä Dios hajxy pa'yáax̲äm; jaduhn̲ hajxy mga'a tu'udägóyyät.
41 Mänitä Jesús ñøcxy jäguem̲juøøby nidiuhm̲ Diospa'yaax̲pä. Mänit
jyijcädaacy. 42 Mänit miänaañ̲:
—Teedy, coo miiči̇h jaduhn̲ mmäná'anät, cábøch hädaa tsaači̇hpä peenä
nmänáxät. Pero ca'a yhøøči̇h nguhdujtä nyaghidaam̲by; miiči̇h mguhdujt
hidaam̲b.
43 Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehx̲tøø'xy. Tsajpootyp hänajty chooñ.
Ja'a Jesús ja'a mäjaa hoy mio'oy. 44 Jaanči̇h tehm̲ chaači̇hpøjpä Jesús hänajty.
Mänitä Dios miänuu'xtaacy nägø'ø nädecypiä. Mänit xiäbitnøø tiägøøyy
ta'xpä naax̲wiin nebiä nø'tiän.
45 Coo ja'a Jesús Dyiospa'yaax̲pädøøyy, mänit tiänaayyø'cy. Mänitä
jiamiøødhajxy hoy yhixø'øy. Haagä maab hajxy hänajty je'eguiøxpä coo
hajxy hänajty jiaanči̇h tehm̲ jiootmayhaty. 46 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tii hajxy coo mwi'i mia'ay. Pädø'øg hajxy. MDiospa'yá'axäp hajxy;
jaduhn̲ hajxy mga'a tu'udägóyyät.
47 Jim̲nä ja'a Jesús hänajty miädia'agyñä, mänitä cu'ug miejch. Ja'a
Judas hänajty copc-hajp maa ja'a cu'ughajxiän. Je'e ja'a Jesús hänajty tøø
jiamiøødhaty maa ja'a nämajmetspähajxiän. 48 Mänitä Jesús hoy chu'xy.
Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Judas, nej, tsu'xyháamhøch miiči̇h xyega'añä, høøči̇h ja'a
Diosquex̲ypä.
49 Mänitä Jesús jiamiøødhajxy miänaañ̲:
—Wiindsøn̲, nej, pädǿ'øgäp højts espadahaamä.
50 Mänitä Jesús jiamiøød tu'ug tiaatspujxtuuty ja'a teedywiindsøn̲
mioonsä. Ja'a hahooybä taatsc ñäbujx. 51 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Ween hajxy yhity. Ween tiuhn̲ä.
Mänitä Jesús ja'a craa tiaatsc piädaacä. Tsooc je'e. 52 Mänitä Jesús
ñämaayy ja'a teedywiindsøn̲hajxy, møødä tsajtøjwiindsøn̲hajxy, møødä
møjtøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänajty yajpädø'øgaam̲bä:
—Nej, mée'tspøch hajxy jaduhn̲ xtyijjiä coo espada coo wojpt hajxy
mmäbädø'øguiä. 53 Cooči̇h mijts hijty nmøødhity tsajtøgooty najxpäxøø,
cábøch mijts hijty nej xtiuñ̲. Pero tøø yhabaatnä cooči̇h mijts xmiádsät
ja'a haxøøgpä miäjaagøxpä.
54 Mänitä Jesús hajxy miajch. Mänit hajxy yajnøcxy maa ja'a teedy-
wiindsøn̲ tiøjcän. Jäguem̲juøøbiä Pedro hänajty piayo'oy. 55 Mänitä sol-
dado jøøn hajxy tiägøøyy yajmøjjøøbiä jim̲ tøba'amhagujc. Mänit hajxy
yhøxtaacy piquiä jøømba'axaam̲bä. Mänitä Pedro piahøxtaacpä. 56 Mänitä
to'oxymoonsä ja'a Pedro yhijxy coo jiiby piahäñaabiä. Mänit miänaañ̲:
—Yø'ø mix̲y, ja'a Jesús jiamiøød yø'ø.
57 Mänitä Pedro ñijiøgapxä:
—Pi'muuxy, cábøči̇hä Jesús nhix̲iä.
58 Mänitä Pedro yhøxcájpägombä wiinghäna'c. Mänit ñämaayyä:
—Miiči̇h mjamiøød je'e, tuhm̲ds.
Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Joom, caj tiøyyä.
59 Tøø hänajty tu'horä yhity, mänitä Pedro ñänøøm̲ä:

—Tøyhajt jaduhn coo ja'a Jesús jiamiøød yø'ø. Galilea yø'ø craa
chohmbä.
60 Mänitä Pedro miänaañ:
—Joom, pätiidä miiсh jaduhn mnä'ä mädiaacypy.
Tuunä Pedro jaduhn ñä'ä mänaañ, mänitiä ja'a tseey jiaanсh yaaxy.
61 Mänitä Jesús ja'a Pedro miøjhee'py. Mänitä Pedro cøjx jiahmiech
waambaty hänajty tøø ñäma'ayíijäm ja'a Jesús: “Cahnä tseey hänajty
ya'axyñä, tøø miiсh hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cóogøch tyijy
xquia'a hixiä.” 62 Mänitä Pedro wyiimbijnä. Mänit hoyhoy jiøøyy.
63 Mänitä Jesús tiägøøyyä näxíicäbä näyáaxäbä ja'a hänac-hajxy hänajty
hadänaabiä. Mänit tiägøøyyä wobhó'cäbä. 64 Mänit hajxy wyiinguxod-
søøyy. Mänit hajxy wyiinguwobøøyy. Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Najuø'øw pøn tøø xwiopy.
65 Jaanсh tehm yhaxøøgjatiä Jesús ñämaayyä.
66 Coo jiobøøyy, mänitä judíoshajxy yhamugøøyy, møødä møjtøjc-hajxy,
møødä teedywiindsønhajxy, møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. Mänitä Jesús
hajxy yajnøcxy maa junta hajxy hänajty yagjadyiijän. Mänit hajxy
miäyajtøøyy:
67 —Højtsä tøyhajt móoyyäc, nej, miiсh Dios tøø xquiexiä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Hóyhøch jaduhn cu nja mänaan, cábøch mijts häyaa xñä'ä
mäbójcäbät. 68 Y cooсh mijts waambaty nmäyajtőwät, cábøch hajxy
xyhadsówät, ni cábøch hajxy xyhøxmádsät. 69 Tøø yhabaatnä cooсh
jim nnøcxaannä maa ja'a Diosän, ja'a møjcuhdujtmøødpä. Jímhøch nøcxy
nhäña'awa'añ maa ja'a yhahooyhaampiän, høøсh ja'a Diosquexypä.
70 Mänit hajxy wyi'i miäyajtøøyy:
—Nej, miiсhä Dios xyHuunghajpä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøyhajt jaduhn nej mijts mmänaañän.
71 Mänit hajxy miänaañ:
—Tii testigo hajxy nnä'ä jaac wáannämät. Hamdsoo hajxy tøø
nmädóowäm coo hamdsoo tøø ñimiädia'agyii.

23

1 Mänit hajxy nägøxiä tiänaayyø'cy. Mänitä Jesús hajxy yajnøcxy maa
ja'a Pilato wyiinduumän. 2 Mänit hajxy tiägøøyy nähwaambejpä:
—Jim hädaa craa ja'a cu'ug hijty wyi'i quiapxhiñ. Nøm hijty miäna'añ
coo højtsä gobiernä xädø'øñ nga'a mó'owät ja'a jim tsänaabiä Roma.
Jaduhn hijty miänaambä cooc tyijy ja'a Dios tøø quiexyii gobiernähajpä.
3 Mänitä Pilato ja'a Jesús miäyajtøøyy:
—Nej, jaduhn miiсh mnibiäda'agyii nebiä gobiernän maa hädaa
judíoscájptänä.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøyhajt jaduhn nej miiсh mmäna'añän.
4 Mänitä Pilato ñämaayy ja'a teedywiindsønhajxy møødä cu'ug:
—Cábøch hädaa craa nhixy coo tii pojpä quia'a møødä.
5 Mänit hajxy tehngajnä wyi'i ya'axy:
—Høhnda'agymiädia'agyhaam yø'ø craa yajnähixø'øy ja'a
Judeabä-jäya'ayhajxy. Jim yajtsohndaacy Galilea. Yaa tøø miech. Jaduhn
yaa jiatcøøbiä.

6 Coo ja'a Pilato jaduhn̲ miädooyy, mänit yajtøøyy pø jim̲ä Jesús ji-
aanc̈h tsooñ Galilea. 7 Coo ja'a Pilato yhawáan̲äxä cooc ja'a Jesús
jim̲ chooñ, mänitä Pilato ja'a Jesús quiejxy maa ja'a Herodes wyiin-
duumän. Hix̲, gobernador ja'a Herodes hänajty jim̲ tiuum̲by Galilea.
Tøø hänajty quioody Jerusalén xøøhajpä. 8 Coo ja'a Herodes ja'a Jesús
yhijxy, mänit jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hänajty jia wi'i yhixa'añ.
Tøø hänajty miädoyhaty coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty
tøø yajcähxø'øgy. Jaduhn̲ä Herodes hänajty jia wi'i yhixa'añ coo
ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuóøñäbä yajcähxó'øgät. 9 Mänitä Herodes ja'a
Jesús madiu'u jia wi'i miäyajtøøyy, pero cabä Jesús ñä'ägä hadsooyy.
10 Tehn̲gajnä ja'a Jesús hänajty ñähwaam̲bedyíijäm ja'a teedywiindsøn̲hajxy
møødä ley-yajnähixøøbiähajxy. 11 Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy
tiägøøyy näxiicpä näyaax̲pä møødä soldadohajxy. Mänitä wit hajxy
yajpägøøyy yajxon̲bä nebiä rey wyitän. Mänitä Herodes ja'a Jesús
quiejxwiimbijty maa ja'a Pilatän. 12 Mänitxøø ja'a Pilato ja'a Herodes
miøødnimiägu'ughajpøjcä. Nimiädsiphájtäp hajxy hänajty.
13 Mänitä Pilato yaax̲mujcy ja'a teedywiindsøn̲hajxy møødä
copc-hajpähajxy møødä cu'ughajxy. 14 Mänit miänaañ̲:
—Míjtshøch hädaa craa tøø xyajnämech. Mmänaam̲b mijts jaduhn̲ coo
ja'a cu'ug hijty quiapxhiñ̲. Tøøc̈h nja yajmäyach maa mijts mwiindu-
umhajxiän, y tøø hajxy mhix̲y mmädoy coo ja'a pojpä quia'a møødä nej
mijts tøø mja nähwaam̲betiän. 15 Ni ja'a Herodes quia'a mäna'añ coo
ja'a pojpä miøødä, paady tøø quiejxwiimbity. Tøø hajxy mhix̲y coo ja'a
pojpä quia'a møødä. Paady, cábøch nyajyagho'oga'añii. 16 Jayójphøch
nyajcumädow̲a'añ, mänítøch nhøxmadsaan̲nä.
17 Jaduhn̲ hajxy hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsum̲yjiäya'ay hajxy
hänajty tu'ug yhøxmach ja'a pascuaxøøjooty. 18 Mänit hajxy nägøx̲iä yaax̲y:
—Ca'a yø'ø craa mhøxmach. Jue'e mhøxmádsäp ja'a craa Barrabáshajpä.
19 Paadiä Barrabás hänajty tøø chumyii coo ja'a tsip hänajty tøø ya-
jpädø'øgy cajptooty, møød coo hänajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy. 20 Jia
wi'i yhøxmadsaam̲by ja'a Pilato ja'a Jesús hänajty. Jaduhn̲ä cu'ug jia
nämáaguiombä. 21 Mänitä cu'ughajxy maas møc jiaac yaax̲y:
—Møjpahbet hajxy cruzcøxp, møjpahbet hajxy cruzcøxp.
22 Miädägøøghoocpä ja'a Pilato jia mänáan̲gombä:
—Pero nébiämäts jaduhn̲ tøø jiatcø'øy. Cabä pojpä tii miøødä. Nébiøch
nyajyagho'ogóøjät. Nyajcumädow̲áam̲biøch. Mänítøch nhøxmadsaan̲nä.
23 Pero tehn̲gajnä hajxy jiaanc̈h tehm̲ ya'axy coo ja'a Jesús
miøjpahbedøøjät cruzcøxp. Jaduhn̲dsä teedywiindsøn̲hajxy yaax̲pä.
Mäjädaac hajxy jaduhn̲ neby hajxy hänajty miäna'añän. 24 Mänitä Pilato
miänaan̲nä coo ja'a Jesús miøjpahbedøøjät cruzcøxp. 25 Mänit Barrabás
yhøxmajch, ja'a cu'ughajxy hänajty tøø yajnähdíjjiäbä, ja'a hänajty tøø
chumyíijäbä je'eguiøxpä coo tsip hänajty tøø yajpädø'øgy, møød coo
hänajty tøø miäjäya'ay-yagho'ogy. Mänitä Pilato yhanehm̲y coo ja'a Jesús
miøjpahbedøøjät cruzcøxp.
26 Jim̲ä soldado ja'a Jesús hajxy hänajty yajnøcxy maa hajxy hänajty
miøjpahbeda'añän. Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug miajch, ja'a xøhajpä Simón,
ja'a Cirenetsohm̲bä. Camjootiä Simón hänajty tøø yhoy. Mänitä cruz
hadsip yajtsøm̲du'ubøjcä. Høxhaamä cruz miäyohy.
27 Jaanc̈h tehm̲ ñämay hajxy hänajty pianøcxy møødä to'oxiøjc-hajxy.
Jøøyyäp yáax̲äbä to'oxiøjc-hajxy hänajty ñøcxy. Jootmayhajp hajxy hänajty

ja'a Jesúscøxpä. 28 Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc-hajxy miøjhee'ppejty ja'a
hajxy tsohm̲bä Jerusalén. Mänit hajxy ñämaayyä:
—Ca'ač̌h hajxy xñäjø'øy. Mijts hamdsoo mniñäjø'øwǿøjäp møødä mhu-
unghajxy. 29 Habaadaam̲b jaduhn̲ coo ja'a jäya'ayhajxy miäna'ana'añ:
"Jootcujcä to'oxiøjc-hajxy yhity ja'a yhuung ca'a hijpä." 30 Mänitä
jäya'ay ja'a tun̲ hajxy ñäma'awa'añ: "Højts nähgahbéjtäc, højts yú'tsäc."
31 Xchaač̌htiunáam̲bøch ja'a jäya'ayhajxy, hóyhøč̌hä pojpä cädieey nga'a
ja møødä. Maas hanax̲iä mijts mjada'añ mhabeta'añ.
32 Metscä mee'tspädøjc ja'a Jesús hänajty quipxy nøcxy
miøødmøjpahbeda'añii. 33 Coo hajxy jim̲ miejch maa hänajty xiøhatiän
"Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopc Ñähgädá'aguiän", mänitä Jesús
miøjpahbejtä cruzcøxp møødä mee'tspädøjc, tu'ug hanajtyhaamby,
tu'ug hahooyhaamby. 34 Jim̲nä ja'a Jesús hänajty miøjpahbedyiinä, mänit
miänaañ̲:
—Teedy, mee'x yø'ø häna'c-hajxy; cab hajxy ñajuø'øy tii hajxy jaduhn̲
coo jiatcø'øy.
Mänitä soldado ja'a Jesús wyit hajxy tiägøøyy yajniguiuhäyǿ'cäbä.
35 Jim̲ä cu'ughajxy hänajty miähee'pna'ay møødä tuun̲gmøødpähajxy. Jim̲ä
Jesús hajxy hänajty wyi'i ñäxi'igy:
—Yajnähwaachp yø'ø craa hijty wiinghäna'c. Ween hamdsoo ya-
jniñähwa'ač̌hii pø tøy jaduhn̲ Dyioshuungä, pø tøy jaduhn̲ Dyiosquex̲iä.
36 Jaanä jaduhn̲ä soldadohajxy wyi'i ñäxiicpä. Mänitä Jesús vinagre
yaghuucä. 37 Mänit ñämaayyä:
—Pø tøy miič̌hä judíoshajxy xquiobiernähaty, hamdsoods
yajniñähwa'adsøø.
38 Mänitä soldado pu'uyhuung hajxy jim̲ yujpahy cruzcuhduum.
Tägøøgtu'u hayuuc hänajty miøødä cujaay: "Hädaadsä judíoshajxy guio-
biernähajpy." Griegohaam hänajty quiujaayä, møødä latínhaam, møødä
hebreohaam.
39 Mänitä mee'tspä tu'ug miänaañ̲, ja'a hänajty tøø miøjpahbéjtäbä
cruzcøxp:
—Pø tøyyä Dios tøø xquiex̲y, hamdsoods yajniñähwa'adsøø, y ya-
jnähwáatsägäts højtspä —nøm̲ä Jesús ñämaayyä.
40-41 Mänitä craa yhojjä jiamiøød:
—Nej, cájtämä Dios mwiingudsähgø'øyä. Paady højts ngu-
madow̲áan̲äm coo tøø ngädiéhyyäm. Pero hädaa craa, caj nej tøø jiatcø'øy.
42 Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Jesús, høøč̌h xjiahmiédsäp coo miič̌h hänajty mdägø'øwa'añ gob-
iernähajpä.
43 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tøyhajt jaduhn̲ nnäma'ay, jädá'ajøch miič̌h jim̲ xmiødhada'añ
tsajpootyp.
44 Cujyxiøø hänajty je'e, mänit wyiingoodsøøyy wiinduhm̲yhagajpt.
Tägøøghorä yhijty wiingoods. 45 Cabä xøø hänajty maa ñä'ä haañ̲. Mänitä
tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiä. 46 Mänitä Jesús yaax̲y:
—Teedy, høøč̌h miič̌h njoot njuøhñdy nyajcø'ødägø'øwaam̲by.
Jagoo jaduhn̲ jiaac mänaan̲nä, mänitiä yho'nä.
47 Mänitä soldadowiindsón̲ yhijxy nebiä Jesús jiajtiän. Mänit jia mänaañ̲
coo ja'a Dios miøjjä jiaanč̌hä, coo ja'a Jesús ja'a pojpä hijty quia'a møødä.

48 Coo ja'a cu'ughajxy yhijxy nebiä Jesús jiajtiän, mänit hajxy wyiim-
bijnä jootmayhájtäp. 49 Jim̱ä Jesús miägu'ughajpähajxy hänajty tiäna'ay
jäguem̱juøøby møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty jim̱ tøø pi-
adsóoñäbä Galilea. Yhijx hajxy je'ebä nebiä Jesús jiajtiän.

50 Jim̱ä hojiäya'ay hänajty tu'ug ja'a xøhajpä José. Arimatea hänajty
chooñ jim̱ Judeanaaxooty. Møjtuuṉg hänajty miøød maa ja'a judíoscajptän.
51 Pero cab jaduhṉ piamänaaaṉ̃ coo ja'a Jesús cu yagho'cä. Jiøbhijxyp
hänajty je'e coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. 52 Mänitä José
ja'a Pilato ja'a cuhdujt hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay ya-
jmänácät cruzcøxp. 53 Coo ja'a cuhdujt jaduhṉ miooyyä, mänit ya-
jmänajcy. Mänitä poobwit yajnähbijty. Mänit hoy yajnaax̱tägø'øy maa ja'a
tsaajutän ja'a naam̱hädiúṉ̃äbä. 54 Mänacyxiøø hänajty je'e mänaa ja'a Jesús
ñaax̱tägø'øyän. Viernes hänajty je'e. Hadsuujøøñäp hänajty; ja'a poo'xxiøø
hänajty habáatnäp.

55 Ja'a to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø piadsóoñäbä Galilea,
mänitä Jesús hajxy hoy yhix̱y maa hänajty tøø ñaax̱tägø'øyän. 56 Coo hajxy
wyiimbijty, mänitä pa'agxuu'pähóṉ hajxy hoy jiuy. Mänit hajxy pioo'xnä
ja'a poo'xxiøøjooty neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän.

24

1 Näxøøjopiä to'oxiøjc-hajxy ñøcxtägajch maa ja'a Jesús hänajty tøø
ñaax̱tägø'øyän møødä jiamiøødhajxy wiingpä. Pa'agxuu'pähoṉgóṉ hajxy
ñøcxy ja'a hajxy hänajty tøø jiúyyäbä. 2 Coo hajxy jim̱ miejch, mänit
hajxy yhijxy coo ja'a tsaajut hänajty tøø yhawa'ač̌h. 3 Mänit hajxy jiiby
tiägøøyy. Cab hajxy jiiby pøṉ piaaty. 4 Mänit hajxy chähgøøyy. Cab
hajxy hänajty ñajuø'øy neby hajxy jiatcó'øwät. Mänit hajxy yhijxy coo ja'a
jäya'ay hajxy hänajty metsc miøødtäna'ay. Yajxoṉjatiä wyithajxy hänajty.
Høxtä haam̱bä wyithajxy hänajty. 5 Mänitä to'oxiøjc-hajxy ñaax̱cooyy
je'eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgø'øy. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Tii ja'a Jesús hajxy yaa coo mhøxta'ay maa ja'a
ho'ogyjiäya'ayhagujcän. 6 Cab je'e yaajän. Tøø jiujypiøjnä. Nej, cab hajxy
mjahmiechä neby hajxy jiiby tøø xyajmøødmädia'aguiän Galilea. 7 Nøm̱ä
Jesús ja'a Diosquex̱ypä hajxy xyhawaaṉä cooc hijty quiø'ødägø'øwa'añii
ja'a cubojpäya'ay ja'a cugädieejiäya'ay, cooc hijty miøjpahbeda'añii
cruzcøxp, cooc cudägøøgxøø hijty jiujypiøga'añ.

8 Mänit hajxy jiaanč̌h jahmiejtsnä neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän
Jesúsäm. 9 Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänitä jiamiøød hajxy hoy
yhawaaṉä ja'a nämajtu'ugpä møødä nämaybä. 10 Ja'a to'oxiøjc ja'a
mädia'agy hajxy mäméjtsäbä, jue'e hajxy hänajty näje'e xiøhaty María
Magdalatsohm̱bä, møødä Juana, møødä María ja'a Jacobo tiaj. 11 Pero
cabä to'oxiøjc ja'a miädia'agyhajxy miäbøjcäxä ja'a Jesús jiamiøødhajxy.
Nebiä cuhhiim̱bä-mädia'aguiän hajxy jaduhṉ miädooyy.

12 Pero ja'a Pedro, miäbøjc je'e. Päyø'øguiä ñøcxy maa ja'a Jesús hänajty
tøø ñaax̱tägø'øyän. Coo jiiby quiuwoodsøøyy, mänitä poobwit yhijxy coo
wiingtuum yhijnä. Mänit wyiimbijnä. Yagjuøøyy jaduhṉ neby hänajty tøø
jiadyiijän.

13 Mänitxøøbä ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänajty metsc ñøcxy maa ja'a ca-
jpt hänajty xiøhatiän Emaús. Majtu'ugkilómetro hänajty jiäguem̱ä maa ja'a
Jerusaléncajptän. 14 Mädiáacäp hajxy hänajty tiu'uyo'oy tijaty tøø jiadyii.

15 Mänit hajxy wyiingumedsøøyyä ja'a Jesús. Mänit hajxy miøødtu'ubøjcy.
16 Hoy hajxy jia hijxy, cab hajxy yhøxcajpy. 17 Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Tii hajxy mmädiaacypy. Tii hajxy coo mdajy coo mmay.
18 Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Cleofas. Mänit yhadsooyy:
—Hopiøṉä ñajuø'øy tii jiṉ tøø jiadyii Jerusalén jäda'a xøøbä. Nej, miiẗh nidiuhṉ mga'a najuøøby tii jiṉ tøø jiadyiijä, hoy miiẗh jiṉ tøø mja hijpä.
19-20 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tii jaduhṉ tøø jiadyii.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ja'a Jesús tøø yagho'ogyii cruzcøxp. Ja'a teedywiindsøṉhajxy yejc møød højts ngopc-hajpä. Diosqueẋy hijty wiädity. Hoy-yagjuøøñäjatypä hijty yajcähxø'py. Hoy hijty miädia'agy ja'a Dioscøxpä cu'ughagujc.
21 Jaduhṉ højts njoot hijty chocy coo ja'a Jesús ja'a gobiernä Rómaba ja'a quiuhdujt cu piøjcä nebiä gobiernä yaa quia'a hanéhṃnät maa højts ngajptän, højts judíosjäya'ayhajxy. Maaxtøjcy mädägøøy jaduhṉ yagho'cä.
22 Haamiän ja'a to'oxiøjc-hajxy näje'e yhooyy maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaẋtägø'øyän. 23 Pero cábäc hajxy piaaty. Mänítägä Diosmoonsä hajxy metsc yhijxy ja'a tsajpootypä-tsohṃbä. Mänítäc hajxy yhawáaṉäxä cooc ja'a Jesús hänajty tøø jiujypiøjnä. Hoy-yagjuøøñä højts hajxy xyajmøødmädiaacy. 24 Mänit højts njamiøødhajxy hoy yhijxpä. Jadúhṉäc hajxy piaatpä nebiä to'oxiøjc-hajxy hänajty tøø ñägapxiän. Ni jé'egädsä Jesús hajxy quia'a hijxy.
25 Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Nej, cab hajxy mnä'ägä wiinjuø'øyä, cab hajxy mnä'ägä mäbøquiä nebiä Diosqueẋyhajxy jecy miänaaṉän. 26 Tsipcøxpä Diosqueẋy chaaẗhpøga'añ coo hänajty jiṉ ñøcxaaṉnä tsajpootyp.
27 Mänit tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy majaty miädia'agyiijän. Jiṉ quiapxtsohṉ maa ja'a Moisés hänajty tøø quiujaayän. Cøjx quiapxy mäduhṉtiä ja'a Diosqueẋyhajxy quiujahyyän.
28 Coo hajxy jiṉ miejch Emaús, mänitä Jesús miänaaṉ cooc jiaac yo'oya'añ. 29 Mänit hajxy ñämaayyho'cy:
—Huuc mähmø'øw yaa maa højtsän. Tøø chuujøøñä. Coodsøøñäp jaduhṉ.
Mänitä Jesús jiaanẗh mähmøøyy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy. 30 Mänit hajxy yhäñaaguiädaacy meexäwiinduum. Mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamiøød miooyy. 31 Mänítnäts hajxy yhøxcajpnä. Mänitä Jesús yhadägoyyøøñä. 32 Mänit tu'jäya'ay miänaaṉ:
—Wíinghøch hijty nnijiäwø'øyii tu'haambejpä coo ja'a Diosmädia'agy xyajmøødmädiáacäm.
33 Mänitiä hajxy wyiimbijnä, ñøcxtägajch Jerusalén. Mänitä jiamiøød hajxy hoy piaady maa hajxy hänajty tøø yhamugø'øyän, ja'a nämajtu'ugpä møød hajxy nämaybä. 34 Mänit hajxy nämetspä ñämaayyä:
—Tøyhajt jaduhṉ coo ja'a nWiindsøṉhájtäm tøø jiujypiøcy. Ja'a Simón jaduhṉ tøø yhiẋy.
35 Mänit hajxy je'e ñägapxpä cooc ja'a Jesús hajxy tøø piaady tu'haam. Mänítäc hajxy yhøxcajpnä coogä Jesús ja'a tsajcaagy qyijwa'xy.
36 Jiiby hajxy hänajty miädia'agyñä, mänitä Jesús ñäguehẋtøø'xy maa hajxy hänajty yhäña'ayän. Mänit yajpoo'xy ja'a jiamiøødhajxy. 37 Mänit

hajxy jiaanc̆h tehm̱ chähgøøyy. Háañämä tyijy hajxy nämejtsä. 38 Mänitä
Jesús miänaaṉ̃:
—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Tiic̆h hajxy coo xquia'a høxcapy.
39 Høxtáhm̱dsøch hädaa ngø'ø, høxtáhm̱dsøch hädaa ndecy. Høøc̆h je'e
Jesús. Høøc̆h hajxy nähdóoṉäc. Cabä háañämä ni'x copc miøødä nébiøch
høøc̆h nmøødän.
40 Mänitä Jesús ja'a quiø'ødiecy yaghijxy ja'a jiamiøødhajxy. 41 Pero cab
hajxy hamuumdu'joot ñä'ägä mäbøjcy. Xooṉdaacp hajxy hänajty møød
hajxy hänajty yagjuø'øy. Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Tii hajxy jii mmøød cooc̆h ngáyät.
42 Mänitä hacxtsa'ay hajxy miooyy møødä møjtsiinjøødy. 43 Mänitä
Jesús quiooṉdsooyy. Mänit quiaayy maa ja'a wyiinduumhajxiän. 44 Mänit
miänaaṉ̃:
—Nébiøch tøø njatiän, tøøds hajxy hijty nhawáaṉäm mänaa hajxy
quipxy tøø nhíjtäm. Tøjiajt jaduhṉ ja'a høøc̆hcøxpä neby jiiby myiṉ̃än
cujaay maa ja'a Moisés miädia'aguiän, chaads jiiby maa ja'a Sálmosän,
chaads jiiby maa ja'a librän ja'a Diosquex̱yhajxy jecy jiáhyyäbä.
45 Mänitä Diosmädia'agy quiapxtøøyy:
46 —Jaduhṉ myiṉ̃ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a
Diosquex̱y tsipcøxp yho'oga'añ, y cooc cudägøøgxøø jiujypiøjtägatsa'añ,
47 y cooc miädia'aga'añii wiinduhm̱yhagajpt. Yaa Jerusalén
miädiaactsoona'añii. Jaduhṉä cu'ughajxy yajwiingapxø'øwa'añii coo ja'a
yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿ'øwät. Mänit hajxy yajnähwa'adsa'añii ja'a
piojpä quiädieey hajxy. 48 Hamdsoo hajxy tøø mhix̱y tøø mmädoy nébiøch
cham̱ nmädia'aguiän. 49 Nyajnäguexáam̱biøch mijts ja'a Dioshespíritu
ja'a nDéedyhøch tøø xyajwiinwaaṉǿ'øyäbä cooc̆h mijts nmó'owät. Jim̱
choona'añ tsajpootyp. Yaa hajxy mmähmǿ'øwät Jerusalén høxtä coonä
ja'a Dioshespíritu hajxy hänajty tøø xñägäda'agy.
50 Mänitä Jesús miødcajptpädsøøm̱y ja'a jiamiødhajxy. Mänit hajxy
miejch maa ja'a cajpt xiøhatiän Betania. Mänitä Jesús ja'a quiø'ø chajxajy.
Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy ja'a jiamiødcøxpähajxy.
51 Mänit hajxy ñähguéecänä. Mänitä Jesús jim̱ ñøcxy tsajpootyp.
52 Mänitä Jesús hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä jaanc̆h
tehm̱ jiootcujc. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. 53 Jabom̱-jabom̱ hajxy
hänajty ñøcxy tsajtøgooty. Nøcxy hajxy hänajty quiapxy miädia'agy coo ja'a
Dios miøjjä jiaanc̆hä. Amén.

San Juan

1 Ja'a Dioshuung, je'e hajxy xyajnähixőøyyäm nebiä Dios jiäya'ayhatiän.
Jíiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naax̱wiin yhawijy tiøø'xta'aguiän.
Jíiyyäm hänajty je'e møødä Dios; Diósäts je'e. 2 Jim̱ hänajty je'e møødä
Dios mänaa hädaa yaabä naax̱wiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. 3 Jaaya'ay
jaduhṉ hädiuuṉ cøx̱iä. Nidiuhm̱ yhädiuuṉ̃. 4 Ja'a Dioshuung, yejpy
ja'a jugyhajt je'e. Jaduhṉ mäwiin je'e nebiä cujajpä nebiä cudøø'xpän.
Xyajpädsøøm̱äm hajxy hagoodstuum. 5 Coo jøøn yhajajy hagoodstuum,
hoy jaduhṉ nhíjxäm. Ja'a Dioshuung, jaduhṉ mäwíinäts je'e nebiä jøønän
coo xyaghíjxäm neby hajxy hoy nwädíjtämät.
6 Mänitä Dios jäya'ay tu'ug quiejxy, ja'a xøhajpä Juan. 7 Paadiä Juan
quiejxä, jaduhṉä Dioshuung ñägápxät, jaduhṉä jäya'ayhajxy nägøx̱iä
miäbőgät. 8 Ja'a Juan, ca'a je'e Dyioshuungä. Nä'ä nägapxpä jaduhṉ
quiejxä. 9 Tøø ja'a Dioshuung hänajty yaa miejtsnä hädaa yaabä
naax̱wiin. Je'e ja'a tøyhajt hajxy xmióoyyäm nägøx̱iä maa hajxy yaa
ndsänáayyäm hädaa yaabä naax̱wiin. Cøx̱iä xyajnähixőøyyäm.
10 Coo yaa miejch hädaa yaabä naax̱wiin, cabä miädia'agy miäbőjcäxä,
hoy hänajty cøx̱iä tøø jia hädiuṉ̃. 11 Jim̱ je'e jia medsøøyy maa ja'a yhamd-
soo cajptän, pero cab jim̱ chojcä. 12 Pero näje'ejaty hajxy chojcy. Øøṉ
jaduhṉ tsojc, øøṉ ja'a miädia'agy mäbøjcä, je'edsä cuhdujt hajxy mooyyä
coo hajxy yhídät nebiä Dioshuungän. 13 Cab hajxy xyhuunghájtäm nebiä
yaabä teedy hajxy xyhuunghájtäm. Pero coo hajxy nmäbőjcämät ja'a
Dios ja'a miädia'agy, mänit hajxy jaduhṉ xyhuunghájtämät.
14 Ja'a Dioshuung, jäya'ayhajt je'e neby højts chaa njäya'ayhájtäm.
Hädaa yaabä naax̱wiin je'e chänaayy maa højtshájtäm. Tøø højts nhix̱y
coo je'e miøjjä jiaanc̆hä. Paady miøjjä jiaanc̆hä coo je'e Dyioshuungä.
Tiuum̱by je'e ja'a mayhajt homiänaajä. Tømiädiaacp je'e homiänaajä.
15 Jaayá'ayädsä Juan jaduhṉ ñägapx:
—Yø'øyá'ayhøch hijty nnägapxyp, yø'ø høx̱haam tøø jiaac méchäbä.
Høøc̆h hijty jayøjp tøø nmech. Yø'ødsä møjcuhdujt nä'ägädä møød.
Høøc̆h, cábøc̆hä cuhdujt jaduhṉ nmøødä neby yø'øya'ay miøødän. Jím̱iäm
yø'øya'ay hänajty cooc̆h yaa nmiiṉ̃ ngahy.
16 Jaayá'ayäts ja'a mayhajt tuum̱b ja'a højtscøxphájtäm homiänaajä.
17 Dios ja'a Moisés ja'a cuhdujt jaduhṉ mooyy. Højts ja'a Moisés ja'a cuh-
dujt xmioodiägájtsäm. Pero xchójcäm ja'a Dios hajxy møød xmióoyyäm
ja'a tøyhajt. Paadiä Jesucristo yaa quiejxä. 18 Ni øøṉ ja'a Dios quia'a
hix̱yñä. Ja'a yHuung, je'e hajxy xyhawáaṉäm nebiä Dios jiäya'ayhatiän.
Jiaanc̆h tehm̱ chojpy ja'a Dios ja'a Jesucristo. Tu'ughuunghajp ja'a
Jesucristo.
19 Mänitä teedyhajxy näje'e jim̱ quiejxä møødä levitashajxy maa
Juangän. Ja'a levitashajxy, tsajtøjcueendähajpä hajxy hänajty tiuuṉghajpy.
Jim̱ hajxy chohṉdaacy maa ja'a cajpt jaduhṉ xiøhatiän Jerusalén. Ja'a
judíos wyiindsøṉhajxy jaduhṉ mäguejx. Paadiä teedyhajxy jaduhṉ
quiejxä coo ja'a Juan hajxy ween nøcxy tiøyhajtmädoy øøṉ je'e. 20 Coo ja'a
Juan jaduhṉ miäyajtøøw̱a, yejc je'e ja'a tøyhajt. Caj yhøhṉdaacy:
—Ca'a yhøøc̆hä je'e ja'a Cristo, ja'a hajxy nhahíjxämbä, ja'a Dios tøø
wyiinguéx̱iäbä coo hajxy xyhanéhm̱ämät.

21 Mänitä jadähooc miäyajtøøw̱ägumbä:
—Pøn̲ miiči̇h. Nej, miiči̇h Elíashajpä ja'a mináam̲bäjä.
Mänitä Juan yhadsooyy:
—Caj.
Mänitä miäyajtøøw̱ägumbä:
—Nej, tøgä miiči̇h ja'a Diosmädia'agy jecy tøø mhuuc mäwädijpä.
Mänitä Juan yhadsóogumbä:
—Cábämäts.
22 Mänitä miäyajtøøw̱ägumbä:
—Pøn̲ miiči̇h. Højts ja'a tøyhajt móoyyäc neby højts ja'a nwiindsøn̲ häyaa nhawaan̲dägájtsät pøn̲ miiči̇h.
23 Mänitä Juan yhadsooyy:
—Høøči̇h, nyajcapxóøbiøch ja'a Diosmädia'agy møc pactuum. Panøcx ja'a Diostu'u hajxy nebiä Isaías jecy miänaañ̲än coo hajxy mbanøcxät. Diosmädia'agy ja'a Isaías jecy yajwa'x.
24 Ja'a hajxy hänajty tøø quiexyíijäbä maa ja'a Juangän, näje'e hajxy hänajty pianøcxä ja'a fariseos ja'a miädia'agy hajxy.
25 Mänitä Juan miäyajtøøw̱a:
—Tii miiči̇h coo mnä'ä mäyajnäbejpä pø cá'adäm miiči̇h mGrístäjä, pø cá'adäm miiči̇h ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy jecy tøø yajwá'xiäbä.
26 Mänitä Juan yhadsooyy:
—Høøči̇h, nøøháamhøch nmäyajnäbety. Pero xim̲a jäya'ay tu'ug majiäya'ayhagujc. Cahnä hajxy mhix̲yhatyñä. 27 Jayójphøch nmejch. Mänit yø'øya'ay høx̲haam jiaac mejch. Møjcuhdujt yø'øya'ay miøød quejeeči̇h nmøødä.
28 Jim̲ä Juan hänajty miäyajnäbety maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betábara, ja'a Jordángpä møjnøøhaawiimbä jaduhn̲ maa ja'a xøø piädsøm̲iän.
29 Cujaboom ja'a Juan ja'a Jesús yhijxy. Jim̲ä Jesús hänajty miänacy maa ja'a Juan hänajty tiäna'ayän. Mänitä Juan miänaañ̲:
—Huug hix̲ hajxy, xii jäya'ay tu'ug miänacy. Yø'ø jaduhn̲ xøhajp ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéx̲iäbä. Yø'øds hajxy je'e xñähho'tu'udáan̲äm. Yø'øds hajxy je'e xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáan̲äm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. 30 Yø'øči̇h hijty nnänøøm̲by ja'a høx̲haam tøø jiaac méchäbä. Høøči̇h hijty jayøjp tøø nmech. Yø'øds je'e ja'a møjcuhdujt møød quejeeči̇h nmøødä. Jím̲iäm yø'øya'ay hänajty mänaači̇h nmiñ̲ nga'ayän. 31 Cábøch hijty nnajuø'øy pøn̲ jaduhn̲ tunaam̲b nébiøch tøø nmädia'aguiän. Pero páadyhøch tøø nmech mäyajnäbejpä nøøhaam neby hajxy jaduhn̲ mnajuó'øwät pøn̲ je'e, mijts judíos.
32 Mänitä Juan miänáan̲gumbä:
—Tøøči̇hä Dioshespíritu nhix̲y coo jim̲ tøø chooñ tsajpootyp. Mänítøch nhijxy coo hänajty miänacy nebiä palomän. Mänitä ñaax̲cädaacy. Mänitä jim̲ yhøxtaacy yø'øya'ay quiuhduum. 33 Cáhnøch hänajty nnajuø'øy pøn̲ je'e. Pero jaayá'ayhøch tøø xquiéxiäbä mäyajnäbejpä nøøhaam, je'eči̇h jaduhn̲ xñämaayy: “Mhixaam̲biä Dioshespíritu maa je'e miänacø'øwa'añän. Jim̲ jaduhn̲ miähmø'øwa'añ maa tu'jäya'ay quiuhduumän. Jaayá'ayäts ja'a Dioshespíritu jaduhn̲ yegáann̲äp.” 34 Tøøči̇h njaanči̇h hix̲y. Tøøči̇h nnägapxy coo yø'øya'ay jiaanči̇h Dioshuungä. Nyéjpiøch ja'a tøyhajt jaduhn̲.

35 Cujaboom ja'a Juan hänajty jim̱ tiänáaguiumbä møødä jiamiøød
metscä. 36 Jim̱ä Jesús hänajty wiädijpä. Coo ja'a Juan ja'a Jesús miøjhee'py,
mänitä Juan miänaaṉ̃:
—Yø'øds jaduhṉ xøhajp ja'a Meeghuung ja'a Dios tøø quiéx̱iäbä.
37 Coo ja'a Juan ja'a jiamiøødhajxy jaduhṉ miädooyy, mänitä Jesús hajxy
piadu'ubøjcy nämetscä. 38 Coo Jesús jiäwøøyy coo hänajty pianøcxyii,
mänitä wia'wiimbijty. Mänitä yhijxy coo hänajty nämetscä pianøcxyii.
Mänitä miänaaṉ̃:
—Tii hajxy mhøxtaaby.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Wiindsøṉ, maa miiči̇h tøø mmejtsta'agy.
39 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jam̱ huug híjxäm.
Mänit hajxy hoy jiaanči̇h hix̱y maa Jesús hänajty tøø miejtsta'aguiän.
Tøø hänajty miänacyxiøøjøøñä. Jim̱ hajxy miähmøøñä maa Jesúsän.
40 Tu'ugä Juan ja'a jiamiøød hänajty xiøhaty Andrés, ja'a Simón Pedro
piuhya'ay. Je'eds ja'a Jesús hänajty tøø piadu'ubøcy møødä jiamiøød tu'ug.
41 Mänitiä Andrés ja'a piuhya'ay hoy piaady, ja'a xøhajpä Simón. Mänitä
Simón ñämaayy:
—Tøø højts ja'a Mesías nbaady —je'e jaduhṉ ñänøøm̱by ja'a Cristo, ja'a
Dios tøø wyiinguéx̱iäbä coo hajxy yaa xyhanéhm̱mämät.
42 Mänitä Andrés ja'a Simón jim̱ wioonøcxy maa ja'a Jesús hänajtiän. Coo
ja'a Jesús ja'a Simón yhijxy, mänit miänaaṉ̃:
—Miiči̇h, Simón miiči̇h mxøhaty. Jonás miiči̇h mdeedyhajpy. Pero Pedro
mxøhataaṉnä —je'e jaduhṉ ñänøøm̱by tsaa.
43 Cujaboom ja'a Jesús hänajty ñøcxa'añ Galilea. Mänitä Felipe hoy
piaady. Mänitä Felipe ñämaayy:
—Jám̱høch quipxy møødwädíjtäc. Høøči̇hä nmädia'agy habøjcäc.
44 Jim̱ä Felipe hänajty chooñ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betsaida.
Jim̱ ja'a Andrés hänajty chohm̱bä møødä Pedro. 45 Mänitä Felipe ja'a
Natanael hoy piaady. Mänitä Natanael ñämaayy:
—Tøø højts jaaya'ay nbaady ja'a Moisés tøø ñägápxiäbä maa ja'a nocy
piädø'quiän, ja'a Diosmädia'agymiäwädijpähajxy tøø ñägápxiäbä. Jesús
jaduhṉ xiøhaty. José yhuung je'eduhṉ. Jim̱ jaduhṉ chooñ Nazaret.
46 Mänitä Natanael miänaaṉ̃:
—Nazaretä. Cabä ndijy hoybäda'a jim̱ Nazaret.
Mänitä Felipe yhadsooyy:
—Jam̱ huug híjxäm.
47 Jim̱ä Natanael ja'a Jesús hänajty ñämech. Coo Jesús ja'a Natanael
yhijxy, mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Yø'ø judío xii miim̱bä, hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy quiudiuṉ̃.
Ni mänaa quia'a høhṉda'agy.
48 Mänitä Natanael ja'a Jesús miäyajtøøyy:
—Maači̇h miiči̇h tøø xyhix̱y cooči̇h miiči̇h jaduhṉ tøø xyhøxcapy.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jiiby miiči̇h hänajty mdäna'ay piidspa'c. Cahnä Felipe hänajty
xmiägapxy.
49 Mänitä Natanael miänaaṉ̃:
—Wiindsøṉ, Dios miiči̇h xyhuunghajp. Mhanehm̱by miiči̇h ja'a
judíoshajxy.

50 Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Páadyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä cooc̆h jaduhṉ nmänaaṉ
cooc̆h miic̆h jiiby tøø nhixy piidspa'c. Pero mhixaaṃby cooc̆h maas
hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øga'añ.
51 Mänitä Jesús miänáaṉgumbä:
—Chaads mijts nnämá'awät, mhixaaṃby hajxy coo ja'a tsajpootyp
yhawa'adsa'añ. Mhixaaṃby ja'a Diosmoonsä hajxy ja'a tsajpootypä
coo hajxy chajpeda'añ coo hajxy ñaaxcäda'aga'añ maac̆hä nwiinduumän,
høøc̆h ja'a Diosquexypä.

2

1 Cumaaxc ja'a pøc hu'ug hänajty jiada'añii maa ja'a cajpt hänajty
xiøhatiän Caná de Galilea. Jiṃä Jesús ja'a tiaj wioowä 2 møødä Jesús
møødä jiamiøødhajxy. 3 Mänitä vino quiøjxy. Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a
tiaj coog ja'a vino tøø quiøxy. 4 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Maam, ca'a mhaaw mbäda'agy. Ca'a myiic̆hä mgüeendä. Høøc̆h
nnajuøøby. Cahnä yhabaadyñä cooc̆h nmayhajtúnät.
5 Mänitä Jesús ja'a tiaj miänaaṉ, ñämaayyä ja'a moonsähajxy:
—Naxy hajxy mdehṃ miäbøgät coo Jesús hajxy xmiägapx
xyhané'emät.
6 Jiṃä hamøj tsaanøøgow hänajty quiärumna'ay tädujcä. Tägø'øwaaṃb
jiiby tu'nøøgow mädaaxc-hii'xlitro o mägo'xlitro. Jue'e ja'a judíos hajxy
hänajty wia'añ, cø'øbujnøøhidøhñdy. Jaduhṉ hajxy hänajty quiuhdujthaty.
7 Mänitä Jesús miänaaṉ, ñämaayyä ja'a moonsähajxy:
—Cudemø'øw nøø hajxy nøøgowooty. Cøxy yaghuts hajxy.
Mänit hajxy jiaanc̆h yaghujch. 8 Mänit Jesús miänáaṉgumbä:
—Jee'ppädsøṃ nøø hajxy weeṉtiä. Nøcx ja'a mwiindsøṉ hajxy mo'ow.
Mänit hajxy jaduhṉ quiudiuuṉ. 9 Tøø ja'a nøø hänajty wia'añguiojy
vino. Jesús jaduhṉ yajwa'añguioj. Mänitä moonsäwiindsøṉ ja'a vino
quiøøc̆hooyy. Mänit yhuucmajch. Cab hänajty ñajuø'øy maa ja'a vino
tøø chooñ. Pero ñajuøøby ja'a moonsähajxy hänajty; hix, je'e ja'a nøø
hajxy hänajty tøø jiee'ppädsøṃy. Mänitä moonsäwiindsøṉ ja'a jamiø'ød
miøjyaaxy. 10 Mänit ñämaayyä:
—Jayøjp ja'a hovyino hajxy naxy ñä'ägädä temy. Coo ja'a woybä
wichpähajxy hänajty comṉ tøø yhu'ugy, mänit hajxy hänajty jiaac tema'añ
ja'a vino ca'a jaty hoybä. Pero miic̆h, cahnä hovyino mdeṃyñä.
11 Coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy jiṃ Caná de Galilea, hijxtahṉd
jaduhṉ yajcähxø'tsohṉ coo miøjjä coo jiaanc̆hä. Coo Jesús ja'a ji-
amiøødhajxy jaduhṉ yhijxy coo Jesús ja'a vino yajwa'añguiojy, paadiä
Jesús miädia'agy miäbøjcäxä.
12 Mänitä Jesúshajxy jiiby yhädaacy maa ja'a cajpt jaduhṉ xiøhatiän
Capernaum, møødä tiaj, møødä piuhya'ayhajxy, møødä jiamiøødhajxy.
Coo hajxy jiiby quiädaacy, mejtsxøø tägøøgxøø hajxy jiiby yhijty.
13 Jadáaṉäp ja'a pascuaxøø hänajty jiṃ maa ja'a cajpt jaduhṉ xiøhatiän
Jerusalén. Ja'a judíoshajxy hänajty jiṃ yagjadáaṉäp. Mänit Jesús jiṃ ñøcxy
Jerusalén. 14 Coo jiṃ quioo'ty, mänit jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a tsajtøjc
hamøjpän maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän. Ji-
iby ja'a wajtoo'pähajxy hänajty møødä meegtoo'pä møødä palomatoo'pä.
Jaanä jiipiä xädø'øñguiuwijtspähajxy hänajty yhäñaabiä. 15 Coo Jesús
jaduhṉ yhijxy, mänitä xaac̆h wyidsø'cy. Mänitä ju'xt yhädiuuṉ. Mänitä

jäya'ayhajxy cøjx yhøxpäbo'oyii jiiby tsajtøgooty møødä waj møødä meeg cøx̱iä. Mänitä Jesús yajtsitø'cy ja'a xädø'øñguiuwijtspä mieexähajxy. Cøjx ja'a xiädø'øñhajxy yhøxxity. 16 Mänitä palomatoo'pähajxy ñämaayyä:

—¡Yajpädsøm̱ yø'ø mbaloma hajxy! ¡Cábøch nDeedy ja'a tiøjc hajxy xwiáaṉät halaplaaz!

17 Mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacy coo jaduhṉ yhity cujaay: "Mjaanc̈h tehm̱ cwieendhadáaṉäbøch hädaa miic̈h mdøjc nägø'ø nädecypiä, hóyhøch hajxy cu xjia yajcuyagho'ogø'øw."

18 Mänitä judíoshajxy miänaaṉ̃, ñämaayyä Jesús:

—Tii hijxtahṉd højts xyajcähxø'øgáaṉäp hoy-yagjuøøñäjatypä pø mmøød miic̈h cuhdujt jaduhṉ coo yø'øya'ayhajxy tøø mgøx̱y høxpäbo'oy.

19 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hädaa tsajtøjc hajxy myagjídät, pues cudägøøgxóøyyøch nyaghoyøødiägátsät.

20 Mänitä judíoshajxy miänaaṉ̃:

—Cujuxychägui'xtädujcjumøjt hädaa tsajtøjc jecy miaayy y tägøøgxøøyyä miic̈h myaghoyøødiägatsa'añ. Cab højts jaduhṉ nmäbøcy.

21 Pero jue'e Jesús hänajty ñänøøm̱by "ja'a tsajtøjc", ja'a yhamdsoo ni'x ja'a yhamdsoo copc. 22 Coo Jesús hänajty cujecy tøø jiaanc̈h jujypiøcy, mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacy nebiaty hänajty tøø miäna'añän. Mänitä Diosmädia'agy hajxy miäbøjnä møødä Jesús ja'a miädia'agy.

23 Mänaa ja'a Jesús jim̱ yhitiän Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty, mänitä cu'ugä Jesús hajxy yhijxy coo ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäbójcäxä nämøj nämay. 24 Pero cabä Jesús hänajty yajwiinhøøñ, je'eguiøxpä coo hänajty ñajuø'øy hamdsoohaamby coo ja'a cu'ughajxy hänajty hamuumdu'joot quia'a mäbøcy. 25 Hix̱, hamdsoohaambiä Jesús hänajty ñajuø'øy coo hajxy haxøøg nwiinmahñdyhájtäm nägøx̱iä. Cabä Jesús hänajty pøṉ miäyajtøy neby hajxy nwiinmahñdyhájtäm.

3

1-2 Coo maxiøø hänajty tøø yhijnä, mänitä copc-hajpä jim̱ tu'ug miejch maa Jesúsän. Nämay hajxy hänajty quiopc-haty maa judíoshajxiän. Nicodemo ja'a copc-hajpä hänajty xiøhaty. Pianócxäp ja'a fariseos miädia'agyhajxy hänajty. Tøø hänajty quioodsø'øy coo jim̱ miejch maa Jesúsän. Mänit Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøṉ, nnajuøøby højts coo miic̈hä Dios tøø xquiex̱y yajnähixøøbiä. Coo miic̈hä Dios häxøpy xquia'a puhbety, caj miic̈h hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy myajcähxø'øgy.

3 Mänit Jesús miänaaṉ̃:

—Chaads miic̈h tehm̱ tiøyhajt nnämá'awät, coo mga'a miiṉdägats mga'a cahdägátsät, cabä Dios xyhané'emät.

4 Mänit Nicodemo yajtøøyy:

—Pero neby jaduhṉ mmiiṉdägats mgahdägátsät coo hänajty tøø mmäjaanä. Neby jiiby mdägøødiägátsät ja'a mdaj jioodooty coo jiiby jadähooc mmaaxhuunghádät.

5 Mänit Jesús yhadsooyy:

—Pues caj. Chaads miic̈h tehm̱ tiøyhajt nnämá'awät, coo mga'a miiṉdägats mga'a cahdägátsät nøøhaam møødä Dios yhEspírituhaam, cabä Dios xyhané'emät. 6 Coo tøø mmiṉ̃ tøø mga'ay nebiä maaxhuungän, Dios

je'e xmiooyy ja'a mni'x ja'a mgopc møødä mjuøhñdy. Y jaduhn̲ mäwíinäts
je'e, coo Dioshespíritu mbadu'ubøgät, nebiä miin̲dägach cahdägachpän
mmähmǿ'øwät. 7 Ca'a myagjuø'øy cooc̈h jaduhn̲ nnäma'ay coo tsipcøxp
mmiin̲dägats mgahdägátsät. 8 Coo poj jaduhn̲ xiämem̲y, cab hajxy
nnajuøøyyäm maa myinø'øy maa ñøcxø'øy. Homiaajä poj xiämem̲y.
Mmädów̲äp jaduhn̲ pero caj mhíxät. Jaduhn̲ mäwíinäts ja'a Dios yh-
Espíritu coo xjioottägø'øw coo xquioptägǿ'øwät. Coo jaduhn̲ mmäbøgät
hamuumdu'joot, jaduhn̲ mjádät nebiä miin̲dägach cahdägachpän —nøm̲ä
Jesús miänaañ̲.

9 Mänitä Nicodemo yajtøøgumbä:

—Neby je'eduhn̲ mnänøm̲y.

10 Mänit Jesús yhadsooyy:

—Yajnähixøøbiä miic̈h mduun̲ghajpy maa ja'a judíoshajxiän pero
cáhnøch nmädia'agy xwyiinjuøøyyäbä. 11 Chaads miic̈h tehm̲ tiøyhajt
nnämá'awät. Nmädiaacypy højts mädyiijaty højts nnajuøøby y nnägapxyp
højts mädyiijaty højts tøø nhix̲y. Pero mijts, cab højts mijts nmädia'agy
xñä'ägädä mäbøjcä. 12 Tøø hajxy nja yajmøødmädia'agy tijaty yaa ja
hijp hädaa yaabä naax̲wiin, pero cab hajxy mmäbøcy. Hoora, cooc̈h ja'a
tsajpootypä hajxy nyajmøødmädiá'agät, ni je'e hajxy mga'a wiinjuø'øwät.

13 'Ni pøn̲ jim̲ quia'a hoyñä tsajpootyp. Jagóoyyøch jim̲ nidiuhm̲
ndsooñ, høøc̈h ja'a Diosquex̲ypä. Páadyhøch ja'a tøyhajt nmøødä neby
jim̲. 14 Ja'a Moisés, jim̲ä tsahñdyhahädiuun̲nax̲y yujpahy quepyquiøxp
jim̲ pactuum. Jaanä jadúhn̲høch jäya'ay xyujpa'awaam̲bä, høøc̈h
ja'a Diosquex̲ypä. 15 Pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp, cabä
yháañämähajxy mänaa quiuhdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jiugyhada'añ
nebiä Dios jiugyhatiän —nøm̲ä Jesús miänaañ̲.

16 Xjiaanc̈h tehm̲ chojc xjiaanc̈h tehm̲ pia'häyóow̲äm ja'a Dios hajxy
nägøx̲iä, mäduhñ̲tiä hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naax̲wiin; paadiä
tiu'ughuung ñähdujcy. Coo ja'a mädia'agy hajxy hamuumdu'joot
nmäbøjcämät ja'a Dioshuungcøxpä, cabä nháañämähajxy mänaa
quiuhdägóoyyämät. Jaduhn̲ hajxy cøjxta'axiøø njugyhájtämät nebiä
Dios jiugyhatiän. 17 Paadiä Dios ja'a yHuung yaa tøø quiex̲y hädaa yaabä
naax̲wiin coo hajxy jaduhn̲ ween xñähho'túutäm. Cab hajxy jaduhn̲
xyajcumädow̲áan̲äm.

18 Pønjatiä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäbøjcäxäp, cab hajxy je'e
yajcumädow̲a'añii. Pønjaty ca'a mäbøjp, tøø Dios miäna'añ cooc ha-
jxy yajcumädow̲a'añii, coogä Dios ja'a yHuung ja'a miädia'agy quia'a
mäbøjcäxä. 19 Coo Dios yHuung yaa yhooyy hädaa yaabä naax̲wiin,
hagoodstuum jäya'ayhajxy hänajty yhity. Paady hajxy hänajty yhity
hagoodstuum coo haxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty tiuñ̲. Cabä Dios
yHuung miädia'agy hänajty miäbøjcäxä. Jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä
jøønän. Paady jaduhn̲ nebiä jøønän, jaduhn̲ jäya'ayhajxy piädsøm̲ät ha-
goodstuum. Pønjaty hagoodstuum mähmø'øwaam̲b, je'eds Dios ñänøøm̲by
coo hajxy yajcumädow̲a'añii. 20 Pønjaty haxøøgwiinmahñdy tuum̲b, cab
hajxy chocy maa jiajjiän. Cähxø'øgaam̲b yhaxøøgwiinmahñdyhajxy je'e,
paady hajxy quia'a pädsøm̲a'añ jajtuum. 21 Pønjaty panøcxaam̲b ja'a
tømiädia'agy, je'eds jaduhn̲ pädsøm̲aam̲b jajtuum. Paady hajxy jaduhn̲
piädsøm̲a'añ, jaduhn̲ quiähxø'øga'añ coo Dios hajxy tøyhajt jiaanc̈h
puhbedyii.

22 Mänitä Jesúshajxy jim̱ ñøcxy Judeanaaxooty møødä jiamiøødhajxy.
Coo hajxy jim̱ miejch, mänit hajxy tiägøøyy mäyajnäbejpä. Maxiøø hajxy
jim̱ yhijty mäyajnäbejpä. 23 Jaanä jim̱ä Juanghajxy hänajty miäyajnäbejpä
maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Enón. Salim cajpt mäwiingóṉ jaduhṉ.
Com̱ä nøø hänajty jim̱. Mejtsp jäya'ayhajxy hänajty jim̱ näbejpä. 24 Cahnä
Juan hänajty chumyii.

25 Mänitä Juan ja'a jiamiøødhajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä judíoshajxy
nämejtsc nädägøøg. Je'e hajxy hänajty miädiaacypy neby hajxy ñäbétät.
26 Mänit Juan hoy ñäma'ayii:

—Wiindsøṉ, xiiby yø'øya'ay miäyajnäbety, ja'a miiči̇h hijty jim̱
xmiøødhijpä ja'a Jordángpä møjnøøhawiimb, ja'a miiči̇h tøø mnägápxiäbä
coo Dios tøø quiex̱y. May jäya'ay tøø ñämech maa miäyajnäbetiän.

27 Mänit Juan miänaaṉ̃:

—Coo ja'a Dios jaduhṉ tøø miäna'añ, paadiä Jesús miädia'agy pi-
anǿcxäxä nämay. 28 Tøø hajxy mmädoy cooči̇h nga'a Cristo. Jawyíinhøch
Dios xquiejxy. Páadyhøch jawyiin xquiejxy cooči̇h mädia'agy nyajwá'xät
yø'ø Jesúscøxpä. 29 Coo ja'a pøc hu'ug maa jiadyii, ja'a jamiø'ød,
je'eds ja'a jaxie'eb møød. Ja'a jamiø'ød ja'a miägu'ughajpä jii hijpä,
xooṉdaacp je'eduhṉ coo jamiø'ød quiapxy. Jaanä xooṉdáacpøch høøči̇hpä
je'eguiøxpä coo Jesús miädia'agy pianǿcxäxä nämay. 30 Tehṉgahnä hajxy
miayø'øwa'añ, ja'a Jesús miädia'agy hajxy panǿcxäbä. Pero pønjátyhøchä
nmädia'agy xpianǿcxäp, haweenø'øwaam̱b hajxy je'e.

31 Xyhanéhm̱äm hajxy je'e nägøx̱iä, jaaya'ay jim̱ tsohm̱bä tsajpootyp.
Yaayyä hajxy ndsänáayyäm hädaa yaabä naax̱wiin, y hädaa yaabä
naax̱wiimbä mädia'agy hajxy nmädiáacäm. Pero jaaya'ay jim̱ tsohm̱bä
tsajpootyp, 32 je'eduhṉ miädiaacypy nebiaty jim̱ tøø yhix̱y tøø miädoyyän
tsajpootyp. Pero cabä miädia'agy miäbøjcäxä nämay. 33 Pønjatiä
Jesús miädia'agy mäbøjcäp, je'eds tøyhajt yejp coo Dios tiømiädia'agy.
34 Jaaya'ay Dios tøø quiéx̱iäbä, Diosmädia'agy je'eduhṉ miädiaacypy.
Hamuumdu'joot Dios ja'a Jesús ja'a Dioshespíritu miooyy nebiä Jesús
jaduhṉ miädiaactägátsät. 35 Chojpy ja'a Dios ja'a yHuung; paadiä cøx̱iä
wiinä tøø yajcø'ødägø'øy. 36 Pøṉä Dios yHuung ja'a miädia'agy mäbøjcäp,
je'eds cøjxta'axiøø jugyhadaam̱b nebiä Dios jiugyhatiän. Ja'a hajxy
ca'a mäbøjpä, cab hajxy jaduhṉ jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän;
yajcumädow̱áaṉäp hajxy je'e ja'a Diósäm.

4

1-3 Coo Jesús miädoyhajty coogä fariseoshajxy hänajty tøø miädoyhaty
coogä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty maas may yajmäbøcy y ya-
jnäbety quejee Juan, mänit Jesúshajxy wyiimbijty Judea. Galilea hajxy
ñøcxtägajch.

4 Jim̱ hajxy ñaxøøyy Samarianaaxooty. 5 Mänit hajxy jim̱ miejch maa
ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sicar jim̱ Samarianaaxooty, mäwiingóṉ maa
José ñädeedyñaax̱än. Ja'a tieedy jaduhṉ jecy xøhajt Jacob. 6-8 Jim̱ä nøøjut
mädyii José yajmämähmøøyyä coo Jacob yho'cy. Coo Jesúshajxy jim̱ miejch
maa nøøjutän, tøø Jesús hänajty yhanuu'xø'øy. Mänit Jesús yhøxtaacy
nøøjutpa'a. Tøø hänajty quiujyxiøøjø'øy. Mänitä jiamiøødhajxy ñøcxy cajp-
tooty juuguiaabiä. Mänitä to'oxiøjc tu'ug quiädaacy nøøgoom̱bä; Samaria
hänajty chooñ. Mänit Jesús to'oxiøjc ñämaayy:

—Høøči̇hä nøø móoyyäc.

9 Mänit Jesús ñämaayyä:
—Tiičh miičh nøø coo xmiäyujwa'añ. Jue'e miičh mdsooñ Judea.
Høøčh, yaačh ndsooñ Samaria.
(Ix̱, cabä Judéabä jäya'ayhajxy hänajty miøødnijootpaadyii ja'a
Samáriabä jäya'ayhajxy.) 10 Mänit Jesús yhadsooyy:
—Coo häxøpy mnajuø'øy tii mayhajt Dios tiunaam̱by maa miičhcøxpän
y pøṉčh høøčh coočh ja'a nøø tøø nja yujwa'añ, mänítøch cu xmiäyujwaaṉ̃
ja'a nøø ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä.
11 Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:
—Tsäguhm̱, cøøc hädaa nøøjut. Caj miičh tii mmøødä coo ja'a nøø
myajwohm̱bädsøm̱ät. Maa tyijy miičh ja'a nøø mbáadät, ja'a ni mänaa
ca'a tøøtspä. 12 Nejy, maas móctäm miičh cuhdujt mmøødä quejee Jacob
cuhdujt jegyhajty miøødä, ja'a hajxy hijty nhaphajt ndeedyhájtäm. Je'e
hädaa nøøjut xyajmämähmóøyyäm. Yaa jecy ñøøhuucy møødä yhuungha-
jxy møødä yhanimalhajxy.
13 Mänit Jesús yhadsooyy:
—Coo hädaa nøø hajxy yhu'ugy, najxp tiødsø'øhajxy jaduhṉ. Mänit
hajxy tiødsø'øbáatägumbä cujaboom cumaax̱c. 14 Høøčh, nyéjpiøch ja'a
nøø, ja'a ni mänaa ca'a tøøtspä. Coo hajxy yhú'ugät, ni mänaa ja'a tødsø'ø
hajxy quia'a paattägájtsänät. Cøjxta'axiøø hajxy jaduhṉ jiugyhada'añ
nebiä Dios jiugyhatiän.
15 Cahnä to'oxiøjc ja'a mädia'agy hänajty wyiinjuø'øyñä nebiä Jesús ja'a
nøø ñägapxiän. Jue'e Jesús jaduhṉ ñänøøm̱ ja'a mayhajt ja'a Dios jaduhṉ
tiunaam̱by maa højtscøxpän. Mänit to'oxiøjc miänaaṉ̃:
—Høøčhä nøø móoyyäc nébiøch tødsø'ø xquia'a páatnät. Jadúhṉhøch
yaa miṉ nga'a nøøwóhṉnät.
16 Mänit Jesús miänaaṉ̃:
—Nøcx ja'a mnihyhap møjya'ax; mänit yaa mwoomínät.
17 Mänit to'oxiøjc yhadsooyy:
—Cábøch nnihyhap.
Mänit Jesús miänaaṉ̃:
—Tehm̱ tiøyhajt miičh jaduhṉ mmäna'añ coo nihyhap mga'a møødä.
18 Mägoox̱cä mnihyhap tøø mmøødtsäna'ay, y yø'ø ya'adiøjc xim̱
mmøødpä, tøyhajt, ca'a myiičhä mhamdsoo nihyhap yø'ø.
19 Mänit to'oxiøjc miänaaṉ̃:
—Tsäguhm̱, nyo'mädóobiøch jaduhṉ coo miičh ja'a Dioshespíritu
mmøødä. 20 Jim̱ højts nhap ndeedy ja'a Dios hajxy hijty jecy
wyiingudsähgø'øy maa yø'ø tuṉän. Pero mijts mänaam̱b coo hajxy jim̱
nwiingudsähgøøyyämät jim̱ Jerusalén.
21 Mänit Jesús yhadsooyy:
—Muuxy, mäbøjcägøch nmädia'agy. Habaadáaṉnäp je'ejän coo mijts
ja'a Diosteedy homiaajä mwiingudsähgø'øwaaṉnä. Ca'a ñä'ä jiiyyä ha-
jtiä mwiingudsähgø'øwa'añ maa yø'ø tuṉän ni jim̱ Jerusalén. 22 Hoy
Dios hajxy mja wiingudsähgø'øy, cab hajxy mhix̱iä. Højts, nhix̱y højts
ja'a Dios. Jaduhṉ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ coo ja'a judíos jäya'ay
tu'ug yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añ. 23 Øøṉ ja'a Dios tehm̱ tiøyhajt
wiingudsähgøøñäp, je'eds hamuumdu'joot wiingudsähgøøby. Jadúhṉnäts
ja'a Dios chocy coo wyiingudsähgø'øwøød hamuumdu'joot. 24 Jaduhṉä
Dios nebiä poj nebiä täxa'ajän. Tsipcøxp hit ja'a Dios hajxy nwiin-
gudsähgøøyyämät.

25 Mänit to'oxiøjc miänaañ:

—Ja'a Cristo, ja'a Dios quiexaambiä, je'e højts nhahíjxäm. Coo je'e quiäda'aga'añ, mänit højts je'e cøxiä xyhawaaṇáaṇäm.

26 Mänit Jesús miänaañ:

—Høøčhäts je'e ja'a Cristo.

27 Mänit Jesús jiamiøødhajxy miejch. Coo hajxy yhijxy coo Jesús ja'a to'oxiøjc hänajty miøødmädia'agy, yagjuøøyy hajxy jaduhṇ. Pero cab hajxy yajtøøyy tiiguiøxpä Jesús ja'a to'oxiøjc hänajty coo miøødmädia'agy. 28 Mänitä to'oxiøjc jiiby chohñ maa hajxy hänajty miädia'aguiän. Jiibiä miajt ñähgueecy, ñøcxy je'e cajptooty, hoy ja'a cu'ughajxy ñäma'ayii:

29 —Jamṇ jäya'ay hajxy tu'ug huug híjxäm. Tøøčh je'e xñajuø'øy nebiátyhøch haxøøgpä tøø nduñ. Jadúhṇhøch je'e tøø xyhawaaṇä. Je'e ndijjiäda'a je'e ja'a Cristo.

30 Mänitä cu'ughajxy tiu'ubøjcy cajptooty, ñänøcxy ja'a Jesús hajxy. 31 Jimṇä Jesús hänajty ñäma'ayii ja'a jiamiøødhajxy:

—Wiindsóṇ, cay.

32 Mänit Jesús yhadsooyy:

—Xiičh jøø'xypøcy nmøødä. Cab hajxy mnajuø'øy tii je'eduhṇ.

33 Mänitä jiamiøødhajxy ñiñämaayyä:

—Nejy, tøø jiøø'xypøquiäda'a yajméjtsäxä.

34 Mänit Jesús miänaañ:

—Coočh jaduhṇ nmänaañ coočh jøø'xypøcy nmøødä, je'ečh hänajty jaduhṇ nnänøømby coočh njootcujcä, coočh ngudiúnät nébiøch Dios tøø xyhane'emiän, coočh tiuuṇg nyajmáayyät; je'ečh jaduhṇ tøø xquiexy. 35 Huug hix yø'øya'ay hajxy xii mänajpä. Xmiäbøgáaṇäbøch nmädia'agy hajxy yø'ø. Jaduhṇ mäwíinäts høøčhä nmädia'agy nebiä tøømd paquiä miayø'øyän. Tehṃ quiähxø'p jaduhṇ. Cab hajxy jaduhṇ mdehṃ miäná'anät nebiä niippädøjc-hajxy miäna'añän cooc mädaaxpo'o yhabety, mänítäc hajxy je'e yajpädø'øga'añ. 36 Póṇhøch jäya'ay ja'a nmädia'agy xyajmäbøgáaṇäp, xooṇda'agaamb hajxy je'e coo hajxy je'e may miäbøga'añ. Quipxy hajxy miøødxooṇda'aga'añ ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt yaghawa'xøøčhóhṇäbä. Ja'a hajxy yajmäbøgáaṇäbä, je'edshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän. 37 Tøyhajt je'eduhṇ nebiä jäya'ayhajxy miäna'añän: "Wiingpä je'e niip, y wiingpä je'e yajpädø'p." 38 Tøøčh mijts nwiinguexy coo mijts jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy myajmäbøgät, ja'a hajxy hijty tøø miädoyhátiäbä. Wiingpä hajxy jayøbajt yajmädoyhajt; mijts høxhaam myajmäbøgaamby —nøṃ Jesús miänaañ.

39 Ja'a Sicarpä jäya'ayhajxy, nämay hajxy je'eduhṇ miäbøjcä ja'a Jesús miädia'agy. Paady hajxy je'eduhṇ miäbøjcy coo ja'a to'oxiøjc hänajty jaduhṇ tøø ñägapxy cooc yhaxøøgwiinmahñdy cøjx ñajuóøyyäxä, møød cooc cøjx yhawaaṇdóøẇäxä. Jimṇä Sicarpä jäya'ayhajxy hänajty xiøønaxy Samarianaaxooty. 40 Mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo jimṇ miähmó'øwät maa quiajpthajxiän. Mänit jiaančh mähmøøyy. Mejtsxøø je'eduhṇ jimṇ yhijty. 41 Coo Jesús jiaac yajmøødmädiaacy ja'a jäya'ayhajxy, nämay ja'a miädia'agy jiaac mäbøjcäxä. 42 Mänitä to'oxiøjc hajxy ñämaayy:

—Høxtahṃds miičh jimṇ hoy mnägapxiän cajptooty, cab højts tu'joot nmäbøjcy. Pero coo højts jiiby ngädaacy, mänit højts je'e xtiehṃ

yhamdsoo møødmädiaacy. Mänit højts nmäbøjcy. Mänit højts nnajuøøyy coo yø'øyá'adiäm Cristohaty. Yø'øds hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáan̲näm nägøx̲iä mäduhñ̲tiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naax̲wiin.

43 Nägooyyä mejtsxøø yhabejty, mänit Jesúshajxy tiu'ubøjnä, ñøcxnä hajxy jim̲ Galilea. 44 Hamdsoo Jesús je'eduhn̲ miänaañ̲ cooc hajxy quia'a wiingudsähgø'øyii maa yhamdsoo cajptän, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaghawa'xøøbiä. 45 Pero coo Jesús jim̲ miejch Galilea maa yhamdsoo cajptän, mänit yajpoo'xä haxi'ig haxón̲. Paadiä Jesús yajpoo'xä, coo jäya'ayhajxy hänajty tøø yhix̲y hoy-yagjuøøñäjatypä, nebiaty Jesús jim̲ tøø tiuñ̲ tøø yajcähxø'øgy Jerusalén ja'a pascuaxøøjooty.

46 Mänit Jesús jim̲ jadähooc miéjtscumbä Caná de Galilea maa ja'a nøø hänajty tøø yajwa'añguiojjiän vino. Jim̲ä gobiernä mioonsä hänajty tu'ug tøø miech. Tu'ugä yhuung hänajty tøø pia'ambety jim̲ Capernaum. 47 Coo ja'a gobiernä mioonsä miädoyhajty coo Jesús hänajty tøø miech jim̲ Galilea, mänit Jesús hoy miänuu'xta'agyii coo yhuung nøcxy yajmøcpójcäxä. Møjta'agy yhuung hänajty. 48 Mänitä gobiernä mioonsä ñämaayyä:

—Mijts, cahnä hajxy mmäbøcyñä, hoy hajxy tøø mja mädoyhaty cooč̈h hoy-yagjuøøñäjatypä tøø nduñ̲. Mänit hajxy mmäbøga'añ coo hajxy mhuuc tehm̲ yhixa'añ.

49 Mänitä gobiernä mioonsä miänaañ̲:

—Tsógäm, jam̲ hadø'øč̈hä; chám̲høch nhuung yho'ogaan̲nä.

50 Mänit Jesús miänaañ̲:

—Wiimbit jootcujc. Cabä mhuung yho'oga'añ.

Mänit Jesús miädia'agy jiaanč̈h mäbójcäxä. Mänit gobiernä mioonsä jiaanč̈h wiimbijty. 51 Tu'haamhädaacpä ja'a mioonsähajxy jiøjcubaadøøyyä. Mänit yhawáan̲näxä cooc yhuung hänajty tøø jiaanč̈h møcpøcy.

52 Mänit yajtøøyy mädunajtä hänajty tøø miøcpøcy. Mänit ñämaayyä:

—Häxøøy ja'a tioy tiøjch cujyxiøøho'ogy.

53 Mänit ja'a gobiernä mioonsä jiaanč̈h jahmiejch coo Jesús hänajty häxøøyhajty cujyxiøøho'ogy tøø miäna'añ cooc yhuung miøcpøga'añ. Mänit Jesús ja'a miädia'agy cøjx miäbójcäxä mäduhñ̲tiä hajxy tiu'ugtøjcä.

54 Miämetsc-hoocpä Jesús je'eduhn̲ yajcähxø'cy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim̲ Galilea. Mänit je'eduhn̲ yajcähxø'cy coo hänajty tøø yhoy Judea.

5

1 Mänit Jesús ñócxcumbä jim̲ Jerusalén xøøhajpä. Ja'a judíos xiøøhajxy hänajty jadáan̲näp. 2 Jim̲ä tsiidaact jaduhn̲ tu'ug xiøhaty Betzata, ja'a hebreohayuuc-haamby. Jim̲ä tsiidaact mädøyyä maa ja'a meegtoo'taactän. Mägoox̲c-hit ja'a tøjwiing wäditiä jim̲ maa ja'a tsiidaactän. 3 Mayyä pa'amjäya'ay hänajty jim̲ quio'na'ay møødä wiindspä møødä tecymia'adpä møødä tecymiucypiä. Jim̲ hajxy hänajty yhahix̲y coo ja'a nøø jaduhn̲ jiädsen̲yó'oyät. 4 Wiingumänaa ja'a Dios mioonsä tsajpootypä hänajty tu'ug quiäda'agy nøøyagjädsen̲yohbiä maa ja'a tsiidaactän. Pero cab hänajty quiähxø'øgy. Nägooyyä ja'a nøø hajxy hänajty jaduhn̲ yhix̲y tiägø'øy jädsen̲yohbiä, mänitä pa'amjäya'ayhajxy tiägø'øy nøøjooty. Ja'a hänajty jayøbajt tehm̲ tiägøøč̈hohm̲bä, je'eds hänajty jaduhn̲ møcpøjp nidiuhm̲. Hoy tyii pa'amä hänajty jia møødä, yajnajxyp je'e. 5 Jim̲ jäya'ay

hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay. Miähii'xmajmocxtägøøgjumøjtpä hänajty
jim̱ tøø yhity. 6 Coo Jesús ja'a pa'amjäya'ay jaduhṉ yhijxy, mänit Jesús
yajtøøyy:

—Nejy, mmøcpøgaam̱bä.

7 Mänitä pa'amjäya'ay yhadsooyy:

—Cábøch nbøṉ póṉhøch xpiädá'agäp nøøjooty coo ja'a nøø tiägø'øy
jädseṉyohbiä. Cooc̆h hänajty jiiby nja tägø'øwa'añ, tøø wiingpä hänajty
tiägøøñä.

8 Mänit Jesús miänaaṉ̃:

—Pädø'øg, yajpädø'øg mdo'ogy, yohñä.

9 Mänitiä pa'amjäya'ay jaduhṉ jiaanc̆h møcpøjcy. Mänitä miaabejt
jiaanc̆h yajpadø'cy yo'oyø'cy. Poo'xxiøøjooty hänajty je'e. 10 Mänitä
judíoshajxy miänaaṉ̃, ñämaayyä ja'a craa ja'a hänajty tøø yajmøcpøgyíijäbä:

—Poo'xxiøø jäda'a. Cabä cuhdujt jaduhṉ myiṉ̃ coo yø'ø mdo'ogy jäda'a
mgapwädítät.

11 Mänit jäya'ay yhadsooyy ja'a hänajty tøø miøcpǿquiäbä:

—Jaayá'ayhøch tøø xyajmøcpǿquiäbä, je'ec̆h jaduhṉ xñämaayy cooc̆h
ndo'ogy nyajpädǿ'øgät.

12 Mänit miäyajtøøw̱a:

—Øṉ jaduhṉ tøø xñäma'ay coo mdo'ogy myajpädǿ'øgät, coo
myo'oyǿ'øgät.

13 Cabä mähdiøjc ñä'ä hadsooyy. Hix̱, jaanc̆h tehm̱ ñämay jäya'ayhajxy
hänajty jim̱. Tøø Jesús hänajty yhijxtägóoyyänä. Paadiä mähdiøjc hänajty
quia'a najuø'øy waam̱b yhadsówät. 14 Mänit cueeṉ̃tiä, mänit Jesús
yhíjxcumbä maa ja'a tsajtøjc hamøjpän. Mänit Jesús miänaaṉ̃:

—Huuc mädow̱, chaa miic̆h nnämá'awät, tøø miic̆h mmøcpøcy. Ca'a tii
pojpä cädieey mduṉ̃ coo maas haxøøg mjádät.

15 Mänitä mähdiøjc hoy ñägapxy maa ja'a judíoshajxiän cóodäm Jesús je'e,
ja'a hänajty tøø miäyajmøcpǿquiäbä. 16 Coo Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä
yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, paadiä judíos Jesús hajxy miädsiphajty;
paady hajxy wyiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. 17 Mänit Jesús
miänaaṉ̃, ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Cábøch nDeedy mänaa tiuum̱bädø'øy. Jäda'anäbaadyñä tiuṉ̃.
Páadyhøch jaduhṉ nbaduum̱bä, hoy jaduhṉ jia poo'xxiøøjootiä.

18 Paady hajxy jia wiinmaayy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät, coo
Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä yajcähxø'cy ja'a poo'xxiøøjooty, møød coo
jaduhṉ miänaaṉ̃ cooc Dios Tieedyhaty, møød coo yajnimiäbaatä nebiä
Diosän.

19 Mänit Jesús miänaaṉ̃, ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Chaads mijts tehm̱ tiøyhajt nnämá'awät, cábøch nhamdsoo tuuṉg
nduṉ̃; jadúhṉhøch nduṉ̃ nébiøch nDeedy jim̱ tiuṉ̃än. Nebiátyhøch
nDeedy tiuṉ̃, jadúhṉhøch nduum̱bä. 20 Xchójpøch nDeedy. Xya-
jnähixǿøbiøch nebiaty je'e tiuṉ̃. Maas hoy-yagjuøøñátyhøch nDeedy
xyajnähixø'øwa'añ neby hajxy myagjuǿ'øwät. 21 Yagjujypiǿjpiøch nDeedy
ja'a ho'ogyjiäya'ay. Jaanä jadúhṉhøch nyagjujypiøgaam̱bä, pønjátyhøch
nyajnähdíjäp. 22 NDéedyhøch, cab je'e øṉ yajcumädow̱a'añ. Høøc̆h
je'e tøø xquiuhdujtmo'oy cooc̆h jäya'ay nyajcumädów̱ät, ja'a hajxy
ca'a mädia'agymiäbøjpä. 23 Páadyhøch jaduhṉ tøø xquiuhdujtmo'oy

coočhä jäyaˈayhajxy ween xwyiingudsähgøˈøy nébiøch nDeedy wyi-
ingudsähgøˈøyiijän. Pønjátyhøch hajxy xquiaˈa wiingudsähgøøby, ni
nDéedyhøch hajxy xquiaˈa wiingudsähgǿøyyäbä, jaˈačh tøø xquiéx̱iäbä.

24 ’Chaads mijts tehm̱ tiøyhajt nnämáˈawät, pønjaty højts nmädiaˈagy
hajxy xmiäbøgáaṉäp móødhøch nDeedy, tøø jaˈa haxøøgpä hajxy
quiøx̱y najtshixøøñä. Jeˈeds hajxy cøjxtaˈaxiøø jugyhadaam̱b nebiä
Dios jiugyhatiän. Cab hajxy jeˈe mänaa quiumädow̱aˈañ. 25 Jaˈa hajxy
caˈa mäbøjpä, tøø yhabaady coočhä nmädiaˈagy hajxy xmiäbøgaaṉä.
Coočhä nmädiaˈagy hajxy jaduhṉ xmiäbǿjcät, jaduhṉ hajxy jiugyhadaˈañ
cøjxtaˈaxiøø nebiä Dios jiugyhatiän. 26 Miǿǿdhøch nDeedy cuhdujt
coo jäyaˈayhajxy ñämáˈawät coo hajxy jaduhṉ jiugyhádat tsajpootyp
cøjxtaˈaxiøø. Jeˈečh cuhdujt tøø xmioˈoy coočhä jäyaˈayhajxy jaduhṉ
nnämáˈawät coo hajxy jim̱ yhídät cøjxtaˈaxiøø. 27 Cooč̌h jeˈeduhṉ
tøø xwyiinguex̱y, páadyhøch jaduhṉ tøø xquiuhdujtmoˈoy cooč̌h
nyajnähdíjät nebiaty jäyaˈayhajxy jiádät. 28 Caˈa hajxy myagjuøˈøy.
Habaadaam̱b jeˈe coočhä hoˈogyjiäyaˈayhajxy nyaax̱pädsøm̱aˈañ.
Mänítøch nmädiaˈagy hajxy xmiädow̱aaṉä. 29 Mänit hajxy nägøx̱iä quiøx̱y
jutpädsøm̱aˈañ mäduhṉ̃tiä hajxy hänajty tøø yhoˈogy. Jaˈač̌h nmädiaˈagy
hajxy hänajty tøø xmiäbǿjcäbä, jeˈeds hajxy nøcxaam̱b tsajpootyp. Jaˈač̌h
nmädiaˈagy hajxy hänajty tøø xquiaˈa mäbǿjcäbä, jeˈeds hajxy caˈawaam̱b
haxøøgtuum.

30 ’Nyajtødiägǿøbiøch nébiøch nDeedy xñämaˈayän. Caˈa yhøøčhä
nhamdsoo wiinmahñdy nyaghijpy. Ngudiúum̱biøch jaduhṉ nébiøch
nDeedy xmiägapxy xyhaneˈemiän. Cooč̌h jaduhṉ ngudiuñ, páadyhøch
jaˈa tøyhajt nyecy cooč̌h nyajtødiägøˈøy. 31 Cooč̌h häxøpy hamdsoo
nniñägapxyii, mänit hajxy cu mmänaaañ coočhä tøyhajt ngaˈa mädiaˈagy.
32 Jiičhä wiingpä xñägapxy; nnajuǿøbiøch coo jaˈa tøyhajt jeˈeduhṉ
yecy. Dióshøch jeˈe xñägapxp. 33 Tøøčh mijts hoy xyajtøy maa Juangän
pø Dióshøch tøø xjiaanč̌h quex̱y. Mänitä Juan jaˈa tøyhajt hajxy
xmiooyy. 34 Pero høøč̌h, caˈa jiäyáˈayhøch tøø xyhawaaṉä cooč̌h Dios
tøø xquiex̱y. Nyagjahmiéjchpøch mijts nebiä Juan hajxy tøø xyhawaaṉän
cooč̌h Dios tøø xquiex̱y, neby hajxy jaduhṉ mnähwaˈads mguhwáˈadsät.
35 Yajwaˈxyp jaˈa Juan jaˈa Diosmädiaˈagy hijty. Xyajnähixøøby hajxy
hijty neby hajxy mnähwaˈads mguhwáˈadsät. Hoy jaˈa miädiaˈagy ha-
jxy hijty mmädóow̱ä. Pero cabä miädiaˈagy hajxy hijty mmäbøgaaṉä.
36 Ndúum̱biøch nébiøch nDeedy tøø xyhaneˈemiän. Cooč̌h jaduhṉ nduñ,
cähxøˈp jaduhṉ cooč̌h nDeedy tøyhajt tøø xquiex̱y. Cooč̌h hajxy jaduhṉ
xyhix̱y nébiøch nduñän, páquiøch nmädiaˈagy hajxy xmiäbǿjcät, hoy jaˈa
Juan jaˈa miädiaˈagy hajxy tøø mgaˈa ja mäbǿjcä jaˈa høøčhcøxpä cooč̌h
xñägapxy. 37 Jaˈa nDéedyhøch, jaˈač̌h tøø xquiéx̱iäbä, høøčhcøxpä jiiby tøø
xyajcujaayii maa Diosmädiaˈaguiän. Pero cab hajxy mnajuøˈøy cooč̌h
nDeedy jaˈa miädiaˈagy jaduhṉ nmädiaacä. Cab hajxy mnajuøˈøy cooč̌h
jaduhṉ nduñ nébiøch nDeedy tiuñän. 38 Pero cábøch mijts nDeedy jaˈa
miädiaˈagy tøø xmiäbøjcä, jaˈač̌h tøø xquiéx̱iäbä. Coo hajxy häxøpy tøø
mmäbøcy, cu xmiäbǿjcøch mijts jaˈa nmädiaˈagy. 39 Myajmädiaac-hoˈpy
jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy, jaˈa jecy mähmǿøyyäbä cujaay. Paady hajxy
jaduhṉ myajmädiaac-hoˈogy coo tyijy hajxy jaduhṉ mjugyhádat nebiä
Dios jiugyhatiän. Chaads mijts hajxy nnämáˈawät, cooč̌h nmädiaˈagy
hajxy xyajtúuṉät, mänit hajxy jaduhṉ mjugyhádat. Pero hóyhøch
Diosmädiaˈagy xjia nägapxy, 40 cábøch mijts jaˈa nmädiaˈagy xmiäbøgaaṉä.

Cooc̆h mijts nmädia'agy hamuumdu'joot xmiäbøjcät, mänit hajxy mäbøcy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.
41 ’Cábøch nmøjpäda'agy, hóyhøch jäya'ayhajxy xquia'a ja wiingudsähgø'øy. 42 Nnajuóøbiøch coo mijts Dios mga'a tsocy.
43 NDéedyhøch tøø xjia hamdsoo quexy. Pero cábøch mijts nmädia'agy xmiäbøgaaṉä. Coo wiingpä miédsät, je'eds mijts ja'a miädia'agy paquiä mmäbøgáaṉäp. 44 Cábøch mijts nmädia'agy hoy xmiäbøgaaṉä. Jia tsojpy ja'a mjoothajxy jaduhṉ coo jäya'ay hajxy xwyiingudsähgǿ'øwät. Pero cabä mjoothajxy chocy coo Dios hajxy xchógät. 45 Ca'a yhøøc̆hä mijts jiṃ nnäxø'øwø'øwaaṃby maa Dios wyiinduumän. Ja'a Moisésäts mijts jaduhṉ xñäxø'øwø'øwaaṃb. Mmänaaṃb hajxy jaduhṉ coo tyijy Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. 46 Coo mijts cu mjaanc̆h mäbøjcy, cu xmiäbøjcøch nmädia'agy hajxypä. Høøc̆hcøxpä Moisés jaduhṉ jecy quiujahy. 47 Pero pø cab hajxy mmäbøga'añ nebiä Moisés jecy quiujahyyän, ni høøc̆hä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgáaṉäbä.

6

1 Cumejtspo'o cudägøøgpo'o Jesús jiṃ ñøcxy mejyhawiimb. Mejtstu'u ja'a mejy xiøhaty Galilea møød Tiberias. 2 Nämay Jesús hänajty pianøcxyii jäya'ayhajxy. Paady hänajty pianøcxyii coo hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty tøø yajcähxø'øgy, møød coo pa'amjäya'ay hänajty tøø yajmøcpøcy. 3 Mänit Jesúshajxy jiṃ wyiimbejty maa ja'a tuṉguhduumän møødä jiamiøødhajxy. Mänit hajxy jiṃ yhøxtaacy tuṉguhduum. 4 Mäwiingooṃb ja'a pascuaxøø hänajty, ja'a judíoshajxy yagjájtäbä. 5 Mänit Jesús wyiinhee'ppejty coo jäya'ay hänajty may pianøcxyii. Mänit Jesús ja'a Felipe ñämaayy:
—Maa ja'a caayyøøc hajxy nbáatämät coo yø'øya'ay hajxy nyajcáayyämät nämay.
6 Paadiä Jesús jaduhṉ miänaañ, yhuuc nä'ä mädia'agyhixaaṃby hänajty waaṃbä Felipe hänajty yhadsowa'añ. Tøø Jesús hänajty hamdsoo wyiinmay nebiä jäya'ayhajxy hänajty yajcaya'añii. 7 Mänitä Felipe yhadsooyy:
—Ni mejtsmägo'x denariojuy ja'a tsajcaagy quia'a mädøyhádät, hoy hajxy tu'lii'xyjaty cu nja móoyyäm.
8 Andrés ja'a Jesús ja'a jiamiøød hänajty tu'ug xiøhaty, ja'a Simón Pedro piuhya'ay. Mänitä Andrés ja'a Jesús ñämaayy:
9 —Chaadsä pigäna'c ja'a cebadatsajcaagy miøødä mägooxcä, møødä hacx metscä. Pero cab jaduhṉ miädøyhádät. Hix, majiäya'ay yø'øduhṉ.
10 Mänit Jesús miänaañ:
—Näma'aw hajxy ween hajxy yhøxta'agy.
Møj jiṃ miøøjootä. Jiṃ hajxy yhøxtaacy ja'a mägooxmilpä ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy hawiing. 11 Mänit Jesús ja'a tsajcaagy quiooṉdsooyy. Mänit Jesús Dios jaduhṉ ñämaayy: “Dioscujú'uyäp.” Mänit Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy miooyy. Mänitä jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä maa jäya'ayhajxy hänajty yhäña'ayän. Møødä hacx hajxy yajmäwa'xøøbiä. Jaduhṉtiä jäya'ayhajxy miooyyä mäduhṉtiä hajxy hänajty quiaya'añ. 12 Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänit Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:
—Yajpädø'øg tsajcaagyquiaadiuc hajxy møødä hacxtsu'tstuc, neby hajxy jaduhṉ nga'a nähguéecämät.
13 Mänit ja'a tsajcaagyquiaadiuc hajxy cøjx yajpädø'øgy møødä hacxtsu'tstuc. Majmetscach hajxy yaghujch ja'a tsajcaagyquiaadiuc.

14 Coo jäyaˈayhajxy yhijxy nebiä Jesús jaˈa tsajcaagy hänajty tøø
yajwaˈañguiojjiän, mänit hajxy tiägøøyy mänaam̱bä:
—Pues tehm̱ tiøyhajt, yøˈøds jeˈe, jaˈa hajxy hijty nhahíjxämbä coo hajxy
hijty xñämedsáaṉäm nebiä Diosmädiaˈagy miänaˈañän.
15 Coo Jesús ñajuøøy coo hänajty nøcxy piädaˈagaˈañii gobiernä
mädsibøˈøbä, mänit jim̱ chohṉnä. Mänit jim̱ ñøcxnä nidiuhm̱ tuṉjoot.
16 Coo chuujøøyy, mänitä Jesús jiamiøødhajxy yhädaacy mejypiaˈa.
17 Mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiuˈubøjcy. Jim̱ Caper-
naum hajxy hänajty ñøcxaˈañ mejyhawiimb. Wiingoods hänajty. Cahnä
Jesús jaˈa jiamiøød hänajty piaadyñä. 18 Mänitä poj piädøˈcy møc. Mänitä
mejy chajcujy cøxp. 19 Mägoox̱kilómetro tädujkilómetro hajxy hänajty tøø
ñøcxy, mänitä Jesús hajxy yhijxy coo jaˈa barco hänajty tøø ñajtspaadøˈøy.
Yohby Jesús hänajty mejywyiing. Mänitä jiamiøødhajxy chähgøøbiøjcy.
20 Mänit hajxy ñämaayyä:
—Caˈa hajxy mdsähgøˈøy; Jesúshøch høøc̈h.
21 Mänit hajxy jiootcugøøyy. Mänitä Jesús yajtägøøyyä barcojooty.
Mänitiä hajxy jim̱ miejtsnä mejypiaˈa maa hajxy hänajty ñøcxiän.
22 Cujaboom, jim̱nä majiäyaˈayhajxy hänajty mejyhawiimbnä, maa
hajxy hänajty tøø yajcayiijän. Ñajuøøby hajxy hänajty coo Jesús hänajty
tøø quiaˈa møødtuˈubøgyii jaˈa jiamiøødhajxy quipxy. Hijxä jaˈa Jesús
jiamiøødhajxy coo hajxy tiuˈubøjcy barcojooty jaˈa majiäyaˈayhajxy. Ja-
goo barco hänajty tuˈug; jeˈe hajxy hänajty tøø yajtuˈubøcy. 23 Mänitä
barco hajxy yajmejch wiingpä, jaˈa Tiberiastsohm̱bä. Jim̱ hajxy mied-
søøyy maa jäyaˈayhajxy hänajty tøø chajcaagyquiayyän, mänaa Jesús jaˈa
Dioscujúˈuyäp yequiän. 24 Coo jaˈa majiäyaˈayhajxy yhijxy coo Jesúshajxy
quiaˈa jiijän, mänit hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy tiuˈubøjcy
Jesúshøxtaabiä. Jim̱ hajxy ñøcxy mejyhawiimb jim̱ Capernaum.
25 Coo hajxy jim̱ miejch mejyhawiimb, mänitä Jesús hajxy jim̱ piaaty.
Mänit Jesús hajxy ñämaayy:
—Wiindsøṉ, mänaa mmejch.
26 Mänit Jesús miänaaṉ̃:
—Chaads mijts tehm̱ tiøyhajt nnämáˈawät, páadyhøch mijts hijty
xyhøxtaˈay cooc̈h mijts jeˈe cuˈuxiä nyajcaayy. Cábøch mijts jeˈe
xmiäyajtøwaˈañ tiiguióxpøch jaˈa hoy-yagjuóøñäbä coo nyajcähxøˈcy.
27 Paady hajxy mduṉ̃, jaduhṉä cay huˈugy hajxy mbaady. Pero chaads
mijts nnämáˈawät jadunajtä coo hajxy mhøxtáˈawät neby hajxy mju-
gyhádat nebiä Dios jiugyhatiän. Høøc̈h mijts cuhdujt nmoˈowaam̱by coo
hajxy jaduhṉ mjugyhádat. Páadyhøch mijts jaduhṉ nmoˈowaˈañ, cooc̈hä
Dios tøø xquiuhdujtmoˈoy, høøc̈h jaˈa Diosquex̱ypä.
28 Mänit Jesús miäyajtøøw̱a:
—Neby højts ngudiúnät nebiä Dios choquiän.
29 Mänit Jesús yhadsooyy:
—Chojpy jaˈa Dios cooc̈h mijts jaˈa nmädiaˈagy xmiäbøjcät, jaˈac̈h tøø
xquiéx̱iäbä.
30 Mänitä Jesús miäyajtøøw̱ägumbä:
—Tii hijxtahṉd hoy-yagjuóøñäbä myajcähxøˈøgaam̱by neby højts miic̈h
jaˈa mmädiaˈagy jaduhṉ nmäbøjcät coo miic̈h jaˈa Dios tøø xquiex̱y.
31 Jaˈa hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm jaˈa jecypiä, jim̱ä maná
hajxy quiaayy maa hänajty pøṉ quiaˈa tsänaˈayän. Moisés jaˈa maná ya-
jwaˈañguioj. Jaˈa maná, nebiä tsajcaaguiän jeˈe. Jiiby jaduhṉ myiṉ̃ cujaay

maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Yajcaayyä jäya'ayhajxy ja'a tsajcaagyhajpä
ja'a tsajpootyptsohm̱bä. Dios jaduhṉ quejx.”
32 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Chaads mijts tehm̱ tiøyhajt nnämá'awät: Caha Mioisésä mijts ja'a
tsajcaagy xyajnäguejx ja'a tsajpootyptsohm̱bä. Dios, je'eds hajxy je'e
xyajnäguejx. Je'eds hajxy je'e xquiuhdujtmo'owaam̱b coo hajxy jim̱
mdägǿ'øwät tsajpootyp. 33 Ja'a Dios tøø quiéx̱iäbä, jim̱ tsajpootyp je'e tøø
chooñ. Paady je'e yaa tøø quiäda'agy nejy mijts xquiuhdujtmó'owät coo
hajxy mjugyhádat nebiä Dios jiugyhatiän.
34 Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Højts yø'ø tsajcaagy móoyyäc cøjxta'axiøøbä, ja'a tsajpootyptsohm̱bä.
Paady hajxy jaduhṉ miänaaṉ̃ coo hajxy quia'a wiinjuøøyy coo Jesús
jaduhṉ ñiñänøøm̱a hamdsoo coo je'e tøø quiexyii ja'a Dios.
35 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Høøc̈h je'e, ja'a Dios tøø quiéx̱iäbä. Cuhdujtyéjpøch coo hajxy
jim̱ tiägǿ'øwät tsajpootyp pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbǿjcäp.
Cøjxta'axiøø hajxy jim̱ yhídät. 36 Pero mijts, cábøch ja'a nmädia'agy hajxy
tøø xmiäbøjcä, hoy hajxy tøø mja hix̱y cooc̈hä hoy-yagjuóøñäbä tøø nja
yajcähxø'øgy. 37 Pønjátyhøch ja'a nDeedy jaduhṉ xyajcø'øwaaṉøøby,
je'ec̈hä nmädia'agy xmiäbøgáaṉäp. Nguhbøgáam̱biøch hajxy je'e.
38 Páadyhøch tøø ndsooñ tsajpootyp cooc̈h ngudiúnät nébiøch nDeedy
xyhane'emiän, ja'ac̈h tøø xquiéx̱iäbä. Cábøch ja'a nhamdsoo
wiinmahñdy nyaghida'añ. 39 Cábøc̈hä nDeedy miäna'añ coo hajxy
haxøøgtuum quiá'awät, ja'ac̈h hajxy tøø xyajcø'øwaaṉǿ'øyäbä, coo
ja'a xøø jumøjt jaduhṉ yhabéjnät. Pero jaduhṉ miäna'añ cooc̈h hajxy
nyajnøcxät tsajpootyp. 40 Jadúhṉhøch ja'a nDeedy miäna'añ coo hajxy
cøjxta'axiøø jiugyhádat neby jaaya'ay jiugyhatiän, pønjaty jaduhṉ
najuøøby cooc̈hä Dios xyHuunghaty, pønjátyhøch ja'a nmädia'agy
xmiäbǿjcäp. Je'ec̈h hajxy jim̱ nyajnøcxaam̱by tsajpootyp coo ja'a xøø
jumøjt yhabéjnät.
41 Coo Jesús miädiaacpädøøyy, mänit tiägøøyyä wiingapxpéjtäbä ja'a
judíoshajxy. Paadiä wyiingapxpejtä coo hänajty tøø miäna'añ coo jim̱
chooñ tsajpootyp. 42 Jaduhṉ hajxy ñiñämaayyä:
—Jesús yø'øya'ay xiøhaty; José yhuung yø'ø. Nhix̱yhájtäm ja'a tiaj tieedy
yø'ø. Høhṉdaacp yø'øduhṉ cooc tyijy jim̱ tøø chooñ tsajpootyp.
43 Mänitä Jesús ja'a judíos yhojy:
—Ca'a hajxy mgapxtägooñä. 44 Pøṉhøch ja'a nDeedy yajnähdijpy,
je'ec̈hä nmädia'agy xmiäbøgáaṉäp. Je'ec̈h nyajnøcxaam̱by tsajpootyp
coo ja'a xøø jumøjt yhabéjnät. 45 Jiiby jaduhṉ myiṉ̃ cujaay maa ja'a
Diosmädia'aguiän coo Dios jäya'ay nägøx̱iä yajnähixø'øwa'añ. Pønjátyhøch
ja'a nDeedy ja'a miädia'agy tøø xwyiinjuøøyyä tøø xyhabøjcä, jé'edshøch
ja'a nmädia'agy tøø xmiäbøjcä.
46 ’Cábøch nDeedy mänaa yhixyii jäyá'ayäm; høøc̈h nidiuhm̱ tøø
nhix̱y. Jím̱høch ndsooñ Dioswiinduum. 47 Chaads mijts tehm̱ tiøyhajt
nnämá'awät, pøṉhøch nmädia'agy xmiäbǿjcäp, je'eds jugyhadaam̱b
cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. 48 Høøc̈h hajxy jaduhṉ jim̱ nya-
jtägø'øwaam̱by. 49 Ja'a nhaphájtäm ndeedyhájtämhajxy, ho'c hajxy je'e, hoy
ja'a maná hajxy jia caayy pactuum. Ja'a maná, mäjaayejc jaduhṉ. Pero
paquiä ja'a miäjaahajxy quiøjxy.

50-51 Høøčh, páadyhøch tøø ndsooñ jim̲ tsajpooty nébiøch jäya'ayhajxy
jim̲ nyajtägǿ'øwät. Jim̲ hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø pønjátyhøch
nmädia'agy xmiäbøjcäp. Nnähdugáam̲biøch ja'a nni'x ja'a ngopc.
Nnähho'tu'udáam̲biøch jäya'ayhajxy nägøx̲iä.
52 Mänitä judíoshajxy yajcapxiøøyy ja'a Jesús ja'a miädia'agy:
—Nejy, xmio'owáan̲äm yø'øya'ay ñi'x quiopcäda'a coo ndsú'tsämädä.
53 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíoshajxy:
—Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, høøčh ja'a Diosquex̲ypä,
coočh mijts ja'a nni'x ja'a ngopc xquia'a tsú'tsät, coočh mijts ja'a
nnø'ty ja'a njoot xquia'a húucät, cab hajxy jim̲ mdägǿ'øwät maa
Dioswiinduumän. 54 Pønjátyhøch ja'a nni'x ja'a ngopc xchú'tsäp,
pønjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'eds je'e hidaam̲b
cøjxta'axiøø jim̲ tsajpootyp. 55 Tsu'tsǿøc-høch ja'a nni'x ja'a ngopc;
huucǿøc-høch ja'a nnø'ty ja'a njoot. 56 Pønjátyhøch ja'a nni'x ja'a
ngopc xchú'tsäp, pønjátyhøch ja'a nnø'ty ja'a njoot xyhúucäp, je'ečh
jaduhn̲ nnänøøm̲by ja'a nmädiá'agyhøch hajxy xmiäbøjcäp. Je'ečh hajxy
nguhdujtmo'owaam̲by coo hajxy yhídät cøjxta'axiøø jim̲ tsajpootyp.
Tu'ugmädiá'agyhøch hajxy nmøødhida'añ. 57-58 Ja'a nDéedyhøch, ja'ačh
tøø xquiéx̲iäbä, je'ečh jaduhn̲ tøø xquiuhdujtmo'oy coočh jäya'ayhajxy
jim̲ nyajnǿcxät tsajpootyp, pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp. Jim̲
hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm, ho'c
hajxy je'e jequiän, hoy ja'a maná hajxy jia caayy. Pero pønjátyhøch ja'a
nmädia'agy xmiäbøjcäp, cab hajxy quia'awa'añ haxøøgtuum mänaa.
59 Jaduhn̲ Jesús jim̲ miädiaacy Capernaum coo hänajty yajnähixø'øy
tsajtøgooty maa ja'a judíos ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän.
60 Coo Jesús ja'a jiamiøødhajxy jaduhn̲ jim̲ miädooyy, mänit hajxy näje'e
miänaañ̲:
—Cab hajxy jaduhn̲ nguhbøjcämät; tsip xex̲ yø'ø mädia'agy jaduhn̲.
61 Ñajuøøyy Jesús jaduhn̲ nebiaty hajxy hänajty miädia'aguiän. Mänit
hajxy ñämaayyä:
—Nejy, cábøčhä nmädia'agy hajxy xjiøjpøgø'øwáan̲äjä. 62 Cooč mi-
jts xyhíxät cooč hänajty jim̲ nnøcxy tsajpootyp, mänítøch mijts ja'a
nmädia'agy xmiäbøgaan̲ä cooč jim̲ ndsooñ tsajpootyp, høøčh ja'a
Diosquex̲ypä. 63 Ja'a mjuøhñdyhajxy, je'eds hajxy yaa xyagjugyhajp. Ja'a
mni'x ja'a mgopc-hajxy, cab hajxy je'e yaa xyagjugyhaty. Cooč mijts ja'a
nmädia'agy xmiäbøjcät, mänit hajxy mdägǿ'øwät jim̲ tsajpootyp. 64 Pero
cahnä hajxy nägøx̲iä mmäbøcyñä.
Paadiä Jesús jaduhn̲ miänaañ̲, ñajuøøby hänajty jaduhn̲ pønjaty
hänajty je'e ca'a mädia'agymiäbøgaam̲b. Ñajuøøby hänajty je'ebä pøn̲
hänajty yegáan̲äp ho'cǿøc. Jäguem̲iä Jesús jaduhn̲ ñajuøøyy mänaa
ja'a miägu'ughajpähajxy tiägø'øyän yajnähixøøbiä. 65 Mänit Jesús
miänáan̲gumbä:
—Páadyhøch mijts jaduhn̲ nnämaayy: "Pøn̲høch ja'a nDeedy yajnähdijpy,
je'ečhä nmädia'agy xmiäbøgáan̲äp."
66 Coo Jesús jaduhn̲ miädiaacpädøøyy, mänitä jiamiøødhajxy nämay wyi-
imbijnä. Cabä Jesús hajxy hänajty miøødwäditaan̲nä. 67 Mänitä Jesús ja'a
jiamiøød miäyajtøøyy ja'a nämajmetspähajxy:
—Nejy, xpiuhwa'adsáam̲bøch mijtspä.
68 Mänitä Simón Pedro yhadsooyy:

—Wiindsøn̲, caj. Tii højts miiči coo nnä'ä puhwá'adsät. Miiči højts je'e xyajnähixøøby neby højts jim̲ ndägǿ'øwät tsajpootyp. 69 Nmäbǿjcäp højts miiči mmädia'agy. Nnajuøøby højts coo jim̲ tøø mdsooñ maa Diosän, coo mGristähaty, ja'a højts hijty nhahijxypä, ja'a Dios hijty quiexaam̲biä.

70 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Páadyhøch mijts tøø nwiimbiy nébiøch hajxy jaduhn̲ xmiøødwädítät, mijts ja'a nämajmetspä. Pero xii hajxy tu'jäya'ay mmøødä, ja'a møjcu'uwiinmahñdymøødpä.

71 Ja'a Judas jaduhn̲ nänøøm̲a, ja'a Simón Iscariote yhuung. Ja'a Judas, je'edsä Jesús hänajty yegaam̲b ho'cøøc, hoy ja'a Judas ja'a Jesús hänajty jia møødwädity møødä nämajtu'ugpähajxy.

7

1 Mänitä Jesús tiägøøyy cajpthayohbiä jim̲ Galilea. Cab hänajty jim̲ wiäditaan̲nä jim̲ Judea, je'eguiøxpä coo ja'a judíoshajxy hänajty yhøxta'ay nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. 2 Jadáan̲äp ja'a judíos xiøøhajxy hänajty coo ja'a ramada hajxy yhädiuñ. Jim̲ hänajty jiada'añii Jerusalén. 3 Mänitä Jesús ñämaayyä yhuchhajxy:

—Ca'a yaa mmähmø'øy. Nøcx jim̲ Judea. Ween ja'a mmägu'ughajpähajxy jim̲bä yhuug hijxpä nejy miiči ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä myajcähxø'øguiän. 4 Myajcähxø'py miiči hijty maa jäya'ay quia'a mayyän. Pero pø chojpy ja'a mjoot jaduhn̲ coo ja'a mmädia'agy wiädítät ja'a miičhcøxpä, mänit hijxwiinduum myajcähxǿ'øgät majiäya'ayhagujc.

5 Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänajty miäbǿjcäxä ni ja'a yhamdsoo huchhajxy. Paady hajxy jaduhn̲ miänaañ̲. 6 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Cahnä yhabaadyñä cooči jäya'ayhajxy nhawáan̲ät póñhøch høøči. Pero mijts, homiänaajä hajxy jim̲ mnǿcxät Jerusalén. 7 Caj mijts cu'ug xmiähan̲haty. Pero høøči, xmiähan̲hájpøch cu'ug. Páadyhøch hajxy xmiähan̲haty cooči nnägapxy coo hajxy yhaxøøgwädity. 8 Nøcx mijts xøøhat. Cábøch nnøcxa'añ høøči. Cahnä yhabaadyñä cooči jäya'ayhajxy nhawáan̲ät póñhøch høøči.

9 Mänit Jesús miädiaacpädøøñä. Mänit jim̲ jiaanči mähmøøñä jim̲ Galilea.

10 Mänit Jesús yhuchhajxy jim̲ ñøcxy xøøhajpä Jerusalén. Mänit Jesús jim̲ pianøcxy hamee'ch. 11 Jim̲ä judíos ja'a Jesús hajxy hänajty yhøxta'ay maa ja'a xøø hänajty jiadyiijän. Jaduhn̲ hajxy hänajty miäna'añ:

—Maada'a tyijy je'e.

12 Mädiáacäp ja'a Jesús hänajty ja'a majiäya'ayhajxy. Näje'e hajxy hänajty miäna'añ cooc yhojiäya'ayä. Näje'e hajxy hänajty miänaam̲bä cooc tyijy yhaxøøgjäya'ayä, cooc tyijy hänajty wiädity cu'ugwiinhøhm̲bä.

13 Pero hamee'ch hajxy hänajty miädia'agy. Hix̲, chähgøøby hajxy hänajty ja'a judíos wyiindsøn̲hajxy.

14 Mägujnä xøø hänajty jiadyii, mänit Jesús tiägøøyy tsajtøgooty yajnähixøøbiä. 15 Mänitä judíoshajxy yagjuøøyy, miänaañ̲ hajxy:

—Tii yø'øya'ayäda'a coo jiaanči tehm̲ jiaty madiu'u y caj yhøxpøquiä.

16 Mänit Jesús yhadsooyy:

—Ca'a yhøøčhä nhamdsoo mädia'agy hädaa; nDéedyhøch miädia'agy hädaa jaduhn̲, ja'ači tøø xquiéx̲iäbä. 17 Øn̲ jaduhn̲ cudiunaam̲b nebiä Dios miäna'añän, je'e najuø'øwaam̲b coo quia'a yhøøčhä nhamdsoo

mädia'agy hädaa, coo Diosmädia'agy hädaa. 18 Pøn̲ jioot jaduhn̲ tsojp coo
yajcumáyät, je'edsä yhamdsoo mädia'agy mädiaacp. Pero chójpiøch njoot
coo Dios wyiingudsähgø'øwóøjät, ja'ač̌h tøø xquiéx̲iäbä. Nmóødhøch ja'a
tøyhajt; cábøch nhøhn̲da'agy.

19 'Tøyhajt coo Moisés ja'a ñocy jecy yejcy, túhm̲äts. Jiiby jaduhn̲
miäna'añ ñocyjiooty coo hajxy hoy mjäya'ayhádät. Pero cab hajxy
mgudiuñ̲. Mmänaam̲b hajxy jaduhn̲ coočh hajxy xyagho'oga'añ.

20 Mänitä cu'ug yhadsooyy:

—Nej, mguhmäñøøbiä coo jaduhn̲ mmäna'añ coo højts miiči̇h
nyagho'oga'añ. Pøn̲dsän miiči̇h xyagho'ogaam̲b.

21 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:

—Tähóoc-høch ja'a hoybä tøø nduñ̲ ja'a poo'xxiøøjooty; mänit hajxy
myagjuøøyy nägøx̲iä. Mmänaam̲b hajxy jaduhn̲ coo hajxy tii nga'a
túun̲ämät ja'a poo'xxiøøjooty; paady hajxy myagjuøøyy. 22 Moisés ja'a
cuhdujt jecy yejc coo hajxy mnicircuncidarhadóøjät. (Ca'a Mioisésä yajt-
sohn̲daac; yhaphajpä tieedyhajpähajxy jecy yajtsohn̲daac.) Paadiä mhu-
ung hajxy mcircuncidarhaty hoy jia poo'xxiøøjootiä. 23 Mgudiuum̲by
hajxy jaduhn̲ nebiä Moisés ja'a cuhdujt jecy yejquiän; pero mjootma'p
hajxy cooči̇h jäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty. 24 Cabä
jäya'ay hajxy paquiä mwiinmahñdyhíxät nebiä wyiinmahñdy je'e. Coo
jejcy mmøødhídät, mänítäts ja'a wyiinmahñdy je'e mhíjxät. Cooči̇h
pa'amjäya'ay tøø nyajmøcpøcy ja'a poo'xxiøøjooty, paady hajxy jaduhn̲
mmäna'añ cóogøch tyijy ja'a haxøøgwiinmahñdy nmøødä. Mmänaam̲b
hajxy jaduhn̲ coo tii nga'a túun̲ämät ja'a poo'xxiøøjooty. Pero Dios
mänaam̲b coo yhahixø'øy coo hajxy ndúun̲ämät.

25 Mänitä Jerusaléngpä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy mänaam̲bä:

—Yø'øds hajxy yhøxtaaby coo hajxy yagho'oga'añ. 26 Xiidsä quiapxy
majiäya'ayhagujc, y caj waam̲b ñäma'ayii. Nej, mänaam̲b højts
nwiindsøn̲hajtämhajxiäda'a coo yø'ø Miesíasä, ja'a hajxy nhahíjxämbä.
27 Nnajuóøyyäm hajxy maa yø'øya'ay chooñ. Pero ja'a Mesías, ja'a
gobiernähadaam̲bä, cab hänajty yajnajuø'øwa'añ maa hänajty chooñ.

28 Jiibiä Jesús hänajty yajnähixø'øy tsajtøgooty. Coo jaduhn̲ miädooyy
waam̲baty hajxy hänajty miäna'añ, mänitä møc miänaañ̲:

—Xyhix̲yhájpøch hajxy. Mnajuøøby hajxy maač̌h ndsooñ. Pero ca'a
yhøøči̇h hamdsoo tøø nwiinmay cooči̇h yaa ngädá'agät. Ja'a nDéedyhøch
tøø xquiex̲y. Pero cab hajxy mnajuø'øy. 29 Nhíx̲yhøch je'e. Jím̲høch
ndsooñ. Je'eči̇h jaduhn̲ tøø xquiex̲y.

30 Coo Jesús jaduhn̲ miänaañ̲, mänitä jia madsaan̲ä. Pero caj ñä'ä
yajmajch. Cajnä hänajty yhabaadyñä coo Jesús yagho'ogóøjät. 31 Hoy
ja'a Jesús hänajty jia madsa'añii, nämay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty
miäbójcäxä. Mänit hajxy miänaañ̲:

—Coo ja'a Mesías jaduhn̲ miédsät, ja'a hajxy nhahíjxämbä, nej, maas
hoy-yagjuøøñäjaty ja'a Mesíasäda'a yajcähxø'øga'añ quejee nej yø'øya'ay
jaduhn̲ yajcähxø'øguiän.

32 Mänitä fariseoshajxy jaduhn̲ miädoyhajty waam̲baty Jesús hänajty
miädia'agyii. Mänitä policíahajxy quiejxä coo Jesús hajxy miádsät. Ja'a
fariseoshajxy jaduhn̲ mäguejx møødä teedywiindsøn̲hajxy. 33 Mänitä Jesús
miänaañ̲:

—Cábøch mijts jejcy nmøødhidaan̲nä. Nøcxáan̲näbøch maačhä ndsohñän. 34 Xjia høxta'awáam̲bøch hajxy, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy jim̲ hoy mnǿcxät maačh nhida'añän.

35 Mänitä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Maa yø'øya'ayäda'a ñøcxa'añ coo hajxy jaduhn̲ nga'a páatämät. Nej, nøcxaam̲bäda'a jim̲ maa ja'a judíoshajxy wa'xyjaty chäna'ayän maa ja'a hajxy ca'a Israelpähajpän, coo Diosmädia'agy yajnähixǿ'øwät ja'a hajxy ca'a judíoshajpä. 36 Tiida'a tyijy coo miäna'añ cooc hajxy nja høxta'awáan̲äm, pero cábäc hajxy nbaadáan̲äm, y cooc hajxy hoy nga'a nǿcxämät maa yhida'añän.

37 Coo ja'a xøø hänajty miayaan̲nä, ja'a møjxøøjooty, mänitä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä møc miänaañ̲:

—Øøn̲ tødsǿøyyäp, ween yaa myiñ̲ maačh høočhän, ween min̲ yhu'ugy mädyíibøch nmo'owaam̲by.

Jaduhn̲ Jesús yajnimiäbaatä nebiä møjnøøgopcän. Mänitä miänáan̲gumbä:

38 —Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiäbǿjcäp, je'ečhä nmädia'agy xyajwa'xtägájtsäp, nebiä Diosmädia'agy miäna'añän.

39 Jaduhn̲ Jesús miänaañ̲, pønjaty ja'a miädia'agy mäbøgáan̲äp, mänitä Dioshespíritu mio'owa'añii. Cahnä Dioshespíritu hänajty quiäda'agyñä. Cahnä Jesús hänajty yagho'ogyii; cahnä hänajty yhoodiägachñä maa ja'a Tieediän.

40 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miädooyy nebiä Jesús hänajty tøø miädia'aguiän, mänit hajxy näje'e miänaañ̲:

—Tehm̲ tiøyhajt ja'a Dios ja'a quiugapxy yø'ø, ja'a Dios hijty quiexaam̲biä.

41 Näje'e hajxy miänaam̲bä:

—Ja'a Mesías yø'ø, ja'a gobiernähadaam̲bä.

Pero näje'ehajxy miänaam̲bä:

—Pero cabä Mesías jim̲ choona'añ Galilea. 42 Jaduhn̲ Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a Mesías ja'a David yhaphada'añ tieedyhada'añ, y cooc jim̲ choona'añ Belén maa ja'a David jecy chänaayyän.

43 Coo hajxy hänajty jaduhn̲ miädia'agy, cab hajxy hänajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii ja'a Jesúscøxpä. 44 Näje'e ja'a Jesús hajxy hänajty jia madsa'añ, pero caj øøn̲ ñä'ä majch.

45 Mänitä policíahajxy wyiimbijty maa ja'a teedywiindsøn̲hajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitä policíahajxy ñämaayyä:

—Tii hajxy coo mga'a yajmejch.

46 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab jaduhn̲ øøn̲ mänaa miädia'agy nej yø'øya'ay miädia'aguiän.

47 Mänitä fariseoshajxy miänaañ̲:

—Cab jaduhn̲ yhoyyä coo mijts jaduhn̲ tøø myajwiinhøhm̲bä. 48 Caj yø'øya'ay ja'a miädia'agy miäbǿjcäxä ja'a wiindsøn̲hajxy møødä fariseoshajxy. 49 Pero yø'ø cu'ughajxy, cabä jecyquiuhdujt hajxy jiaty. Ween hajxy chaačhøcy.

50 Jim̲ä Nicodemo hänajty, ja'a Jesús hänajty tøø ñähóyyäbä. Fariseohajp hänajty je'ebä. Mänitä Nicodemo miänaañ̲:

51 —Cab højts nguhdujthájtäm jaduhn̲ myíin̲äm coo jäya'ay nyajcumädóow̲ämät coo hänajty tøø nga'a mädia'agymiädóow̲äm jayøjp.

52 Mänitä Nicodemo wyiinwohn̲ä ñämaayyä:

—Jaduhn̲ miiči̇h mbamädiaacpä nebiä Galileabä jäya'ayhajxy miädia'aguiän. Huuc tehm̲ yajmädia'ag ja'a Diosmädia'agy. Cab jaduhn̲ jiiby maa myiñ̲ coo ja'a Dios ja'a quiugapxy jim̲ choona'añ Galilea.
53 Mänit hajxy ñøcxnä maa ja'a tiøjc-hajxiän.

8

1 Mänitä Jesús jim̲ ñøcxy maa ja'a tun̲ jaduhn̲ xiøhatiän Olivos.
2 Cujaboom jopyjiajjø'øgyñä, mänitä Jesús ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän.
Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämejtsä. Mänitä Jesús yhäñaaguiädaacy, tiägøøyy
yajnähixøøbiä. 3 Mänitä to'oxiøjc tu'ug yajmejtsä maa Jesúsän. Ja'a cuh-
dujtyajnähixøøbiähajxy mäyajmejts møødä fariseoshajxy. Paadiä to'oxiøjc
hänajty tøø miačhii coo hänajty tøø tiu'uma'ady tøø tiu'udägoy. Mänitä
to'oxiøjc jim̲ yajnøcxä maa ja'a cu'ughagujcän. 4 Mänitä cu'ug ja'a Jesús
hajxy ñämaayy:
—Wiindsøn̲, paady hädaa to'oxiøjc tøø miačhii coo tøø piaadyii wi-
ingya'adiøjmøød. 5 Jiiby maa ja'a Diosmädia'aguiän, jiibiä Moisés hajxy
xyhanéhm̲äm coo ja'a to'oxiøjc jaduhm̲bä hajxy nguhgá'tsämät. Míiči̇häts,
waam̲b miiči̇h mmänaam̲bä.
6 Paady hajxy jaduhn̲ yajtøøyy, coo hajxy hänajty miädow̲a'añ pø
tu'ugmädia'agy ja'a Jesús hänajty møødä Diosmädia'agy. Yhøxtaaby
hajxy hänajty nebiä Jesús hajxy ñähwaam̲bédät coo häxøpy quia'a
tu'ugmädia'aguiä. Pero cabä Jesús waam̲b yhadsooyy. Mänitä Jesús
ñaax̲cooyy. Mänitä tiägøøyy jahbiä cø'øhaam naax̲wiin. 7 Mänitä Jesús
jaduhn̲ miäyajtøøw̲ägumbä. Mänit yhäñaaguiugøøyy. Mänit miänaañ̲:
—Pøn̲ä pojpä cädieey ca'a møød, ween quia'tstsooñ.
8 Mänitä Jesús ñaax̲cóogumbä. Mänit tiägøøguiumbä jahbiä naax̲wiin.
9 Coo hajxy jaduhn̲ miädooyy nebiä Jesús hänajty tøø miäna'añän, mänit
hajxy je'e tiu'ubøjnä hanidiuhm̲jaty. Ja'a møjpä, je'e jawyiin tehm̲
tiu'ubøjtsohn̲. Niñajuøøyyä hajxy hamdsoo coo ja'a pojpä cädieey hajxy
hänajty miøødä, paady hajxy tiu'ubøjcy. Mänämetscä Jesús ja'a to'oxiøjc
miøødmähmøøyy. Jim̲ä to'oxiøjc hänajty tiäna'ay Jesús ja'a wyiinduum.
10 Mänitä Jesús yhäñaaguiugøøyy. Mänitä Jesús ja'a to'oxiøjc ñämaayy:
—Maa jaaya'ayhajxy, ja'a hajxy hijty xquiuhga'adsaam̲bä. Nej, caj pøn̲
tøø xñä'ä cuhga'ačhä.
11 Mänitä to'oxiøjc yhadsooyy:
—Wiindsøn̲, caj.
Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Ni høøči̇h jaduhn̲ nga'a mänaam̲bä coo miiči̇h myajcuhgá'adsät. Nøcx;
cab jaduhn̲ haxøøg mjatcóøñät.
12 Mänitä Jesús miänáan̲gumbä:
—Jaduhn̲ mäwíinhøch nyajnimiäbaadyii nebiä jøønän cooči̇hä
jäya'ayhajxy nyajnähixø'øy ja'a tu'u hoybä. Pønjaty ja'a nmädia'agy
xpianøcxáan̲äp, cab jaduhn̲ wiädita'añ hagoodstuum. Cøjxta'axiøø jim̲
yhida'añ tsajpootyp.
13 Mänitä fariseos ja'a Jesús hajxy ñämaayy:
—Hamdsoo miiči̇h mniñänømyii. Pero caj miiči̇h mnä'ä tømiädia'agy.
14 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Tømiädiáacpøch, hóyhøch hamdsoo nja niñänømyii. Nnajuøøbiøch
maačh ndsooñ maačh nnøcxy. Pero mijts, cab hajxy mnajuø'øy.
15 Nä'ä nägóobøch mijts xñä'ä nähwaam̲bety. Pero høøči̇hä, cábøch

jäya'ay nä'ä nägoobä nnähwaam̱bety. 16 Tøyhájthøch nnä'ägädä mädia'agy.
Ca'a yhøøc̈hä nhamdsoo mädia'agy hädaa; ja'a nDéedyhøc̈hä miädia'agy
hädaa, ja'ac̈h tøø xquiéx̱iäbä. 17 Miim̱b jaduhṉ cujaay maa ja'a
Diosmädia'aguiän, coo jäya'ayhajxy tiu'ugmädia'aguiä nämetscä, pues
tøyhajt hajxy jaduhṉ yejpy. 18 Pues højts, tu'ugmädia'agy højts móódhøch
nDeedy cooc̈h je'e tøø xquiex̱y.

19 Mänitä fariseoshajxy miänaaṉ̃:

—Maa mDeedy.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch mijts xñajuø'øy; ni ja'a nDéedyhøch hajxy xquia'a najuøøyyä.
Cooc̈h mijts häxøpy xñajuø'øy, xñajuóøyyäbøch ja'a nDeedy hajxy häxøpy.

20 Yajnähixøøguiujc ja'a Jesús jaduhṉ miänaaṉ̃ jiiby tsajtøgooty, ji-
iby mädøyyä maa ja'a cajän maa ja'a xädø'øñ hajxy hänajty ya-
jnähgäda'aguiän. Pero cabä Jesús hänajty pøṉ miadsa'añii, hoy hänajty jia
mädia'agy cu'ughagujc. Cahnä hänajty yhabaady coo je'e miadsóøjät.

21 Mänitä Jesús miänáaṉgumbä:

—Nøcxáaṉnäbøch høøc̈h. Xjia høxta'awáam̱bøch mijts, pero cábøch
hajxy xpiaada'añ. Cab hajxy hoy mnócxät maac̈h nnøcxa'añän. Coo hajxy
mho'oga'añ, jiiby hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

22 Mänitä judíoshajxy ñiñämaayyä:

—Nej, hamdsooda'a ñiyagho'oga'añii, coo hajxy jaduhṉ nga'a nócxämät
maa ñøcxä'añän.

23 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Yaa mijts mdsooñ, hädaa yaabä naax̱wiin. Pero høøc̈h, tsajpóotypøch
ndsooñ, ca'a yaajä. 24 Tøøc̈h mijts jaduhṉ nnäma'ay, coo hajxy hänajty
tøø mho'ogy, cahnä mbojpä mgädieey hajxy hänajty xñähwa'ac̈hñä.
Cabä mbojpä mgädieey hajxy xñähwa'adsa'añ cooc̈hä nmädia'agy hajxy
xquia'a mäbójcät póṉhøch høøc̈h.

25 Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Pøṉäsän miic̈h.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøc̈h mijts nja hawáaṉäm póṉhøch høøc̈h. 26 Madiú'ujøch nnägápxät
coo hajxy haxøøg mjäya'ayhaty. Cábøch mijts ja'a nmädia'agy xmiäbøjcä.
Nhawáaṉäm mijts jaduhṉ nebiátyhøch jaaya'ay tøø xñajtscapxøøyyän,
ja'ac̈h tøø xquiéx̱iäbä.

27 Pero cab hajxy wyiinjuøøyy coo Jesús ja'a Tieedy jaduhṉ ñägapxy.
28 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Cooc̈h mijts hänajty tøø xmiøjpahbety, mänit hajxy mnajuø'øwa'añ
pøṉhøch høøc̈h, y cooc̈hä nhamdsoo cuhdujt nga'a yajtuṉ̃. Pero
jaduhṉ nhawáaṉäm nebiátyhøch ja'a nDeedy tøø xyajnähixø'øy.
29 Xmiøødwädíjpøch je'e, ja'ac̈h tøø xquiéx̱iäbä. Cábøch nidiuhm̱
tøø xñähgue'egy je'eguiøxpä cooc̈h homiänaajä ngudiuṉ̃ nébiøch tøø
xyhane'emiän.

30 Coo ja'a Jesús jaduhṉ miädiaacy, mänitä miädia'agy miäbójcäxä nämay.

31 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a judíoshajxy, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy
hänajty tøø miäbójcäbä:

—Cooc̈h mijts ja'a nmädia'agy xquiudiúuṉät homiänaajä,
mänítøch mijts hamuumdu'joot xmiøødwädítät. 32 Jaduhṉdsä
tøyhajt hajxy mmøødhádät cooc̈h ja'a Dios tøø xquiex̱y. Jaduhṉdsä

mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixǿ'øwät, nebiä møjcu'ugong hajxy
jaduhn̲ xquia'a hané'emät.
33 Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:
—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Cab højts pøn̲ xy-
hane'emy. Tii jaduhn̲ coo mmäna'añ coo højts ja'a møjcu'ugong xquia'a
hané'emät.
34 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, pønjaty ja'a pojpä cädieey
jaduhn̲ møød, møjcu'ugong jaduhn̲ hanehm̲b. 35 Ja'a moonsähajxy, cab
hajxy jim̲ yhity cøjxta'axiøø maa hajxy quiuduñän. Pero ja'a cumoonsä
yhuungä, je'eds jim̲ nä'ägä hijp maa ja'a tiøjcän. 36 Høøčh, nbuhbédäbøch
mijts jaduhn̲ nebiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy mnajtshixǿ'øwät, nebiä
møjcu'ugong hajxy jaduhn̲ xquia'a hané'emät. 37 Nnajuǿøbiøch
jaduhn̲ coo Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. Pero
xyagho'ogáam̲bøch mijts, je'eguiøxpä coo hajxy tu'joot mga'a tuna'añ
nébiøch mijts nja näma'ayän. 38 Nmädiáacypiøch nébiøch ja'a nDeedy
tøø xyajmøødmädia'aguiän. Pero mijts, jaduhn̲ mijts mjäya'ayhaty
nebiä mdeedy yaa jiäya'ayhatiän hädaa yaabä naax̲wiin, nebiä cu'ug
yhane'emiän.
39 Mänit hajxy yhadsooyy:
—Abraham højts hijty nhaphajpy ndeedyhajpy.
Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Pø tøyhajt ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty,
jaduhn̲ hajxy mjäya'ayhájpät nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtiän.
40 Pero xyagho'ogáam̲bøch mijts, hóyhøch mijts ja'a tøyhajt tøø nja
yajmøødmädia'agy, mädyíibøch ja'a Dios tøø xyajmøødmädia'agy. Cábøčhä
Abraham häxøpy xyagho'oga'añ. Caj mijts mjäya'ayhaty nebiä Abraham
jecy jiäya'ayhajtiän. 41 Jaduhn̲ mijts mjäya'ayhaty nebiä mdeedyhajxy
jiäya'ayhatiän.
Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Tøyhajt højts ja'a Abraham hijty nhaphaty ndeedyhaty. Jaduhn̲ højts
njäya'ayhaty nebiä Abraham jecy jiäya'ayhajtiän. Tu'ug højts nDeedy;
Dios je'e.
42 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Coo Dios hajxy häxøpy tøyhajt mDeedyhaty, xchójpøch mijts häxøpy
yaabä. Jím̲høch tøø ndsooñ maa Diosän; pero yaačh nhijnä hädaa
yaabä naax̲wiin. Ca'a yhamdsoo jóothøch yaa tøø ngäda'agy. Dióshøch
xquiejx. 43 Xiøøbøch yaa nja mädia'agy; cábøch mijts ja'a nmädia'agy
xñä'ä cudiunaan̲ä. 44 Ja'a møjcu'ugong hajxy mdeedyhajpy. Jaduhn̲
hajxy mjäya'ayhaty nebiä mdeedy jiäya'ayhatiän. Mänit je'e tiägøøyy
jäya'ay-yagho'pä mänaabä naax̲wiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Cabä
tiømiädia'agy. Cabä hädaa yaabä naax̲wiin hoy jiäya'ayhaty. Høhn̲daacp
je'e; jaduhn̲ ñä'ägä cuhdujthaty. Jaduhn̲ jäya'ayhajxy yaa yajnähixø'øyii
ja'a møjcu'uwiinmahñdy. 45 Pero høøčh, coočh mijts ja'a tøyhajt nya-
jmøødmädia'agy, cábøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcä. 46 Hopiøn̲ä ñajuø'øy
coočhä pojpä cädieey nga'a møødä. Jaduhn̲ hajxy mnajuǿ'øwät coočhä
tøyhajt nmädia'agy. 47 Ja'a Dios ja'a yhuungä, miädóow̲äp je'e ja'a Dios
ja'a miädia'agy. Pero mijtsä, caj mijts Dios xyhuunghaty; paadiä Dios
miädia'agy hajxy mga'a mädow̲aan̲ä.
48 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Nej, cab jaduhn̲ tiøyyä coo jim̲ mdsooñ Samaria, coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øyä.

49 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøčhä møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Nwiinguhdsähgøøbiøch ja'a nDeedy. Pero cábøch mijts xwyiingudsähgø'øy. 50 Cábøch hamdsoo nmäna'añ cooč̆h hajxy xwyiingudsähgǿ'øwät. Ja'a nDéedyhøch jaduhn̲ mänaam̲b. Yajcumädow̲aam̲by je'e pǿn̲høch haxøøg xñänøøm̲b. 51 Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, cooč̆hä nmädia'agy pøn̲ xmiäbǿjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät.

52 Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:

—Hoora sí, tøø højts nnajuø'øy coo møjcu'ugong tøø xyajtägø'øy. Tøø ja'a Abraham yho'ogy møødä Dios ja'a quiugapxyhajxy. Pero miič̆h mänaam̲b coo mmädia'agy pøn̲ xmiäbǿjcät, ni mänaa quia'a hó'ogät. 53 Nej, maas møc miič̆hä cuhdujt mmøødä quejee ja'a Abraham jecy miøødhajty, ja'a hajxy hijty nhaphájtäm ndeedyhájtämbä. Tøø je'e yho'ogy. Jaduhn̲ ja'a Dios ja'a quiugapxyhajxy tøø yho'pä. Pøn̲ tyijy miič̆h coo jaduhn̲ mniñänømyii.

54 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhn̲ yhahixø'øy cooč̆h hamdsoo nniguiumayǿøjät. Pero Dióshøch xquiumaaby, ja'a tyijy mijts mDioshajpy. 55 Cáhnøch nDeedy hajxy xñajuøøyyä. Pero høøč̆h, nhíx̲yhøch høøč̆h. Cooč̆h nmäná'anät cooč̆h nga'a hix̲iä, høhn̲dá'agäbøch jaduhn̲ nej mijts mhøhn̲da'aguiän. Pero nhíx̲yhøch høøč̆h. Nmäbǿjcäbøch ja'a miädia'agy je'e. 56 Ja'a Abraham, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämbä, xoon̲daacp je'e hijty cooč̆h hänajty xyhixa'añ mänáajøch hänajty nhida'añän hädaa yaabä naax̲wiin. Tøøč̆h je'e xjiaanč̆h hix̲y. Mänit jiaanč̆h xoon̲daacy.

57 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a judíoshajxy:

—Je'enä jaduhn̲ mdsaanä. Nej, tøø ja'a Abraham mhix̲iä.

58 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, jíiyyämøch hänajty; cahnä Abraham hänajty jiinä.

59 Mänitä tsaa hajxy quionø'cy; Jesús hajxy hänajty quiuhga'adsaam̲by. Pero tøø ja'a Jesús hänajty ñiguiu'uč̆hii. Mänit piädsøøm̲nä tsajtøgooty.

9

1 Jim̲ä Jesús hänajty ñax̲y. Mänitä wiindspä tu'ug yhijxy. Jaduhn̲ä mähdiøjc ñä'ägä maaxhuunghajty wiinma'ad. 2 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:

—Wiindsǿn̲, tii yø'øya'ay wyiinäda'a coo mia'adä. Pøn̲ä pojpä cädieeyäda'a tøø tiuñ̲, yø'øya'ayä, tøgä tiaj tieediä.

3 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ni pøn̲. Paady yø'øya'ay wyiin mia'adä nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhn̲ quiähxǿ'øgät maa yø'øya'aguiøxpän. 4 Tsøc Diostuun̲g hajxy túun̲äm, ja'ač̆h tøø xquiéx̲iäbä, mäduhñ̲tiä jugyhajt hajxy nmøødhájtäm. Coo hajxy nhó'cänät, cab hajxy jaduhn̲ mänaa ndúun̲änät. 5 Cooč̆h yaa nhity hädaa yaabä naax̲wiin, nyajcähxǿ'piøch jäya'ay piojpä quiädieeyhajxy.

6 Mänitä Jesús ñajtsujøøyy naax̲wiin. Mänitä chujy yajmo'ondscojy. Mänitä pyiinø'cy. Mänitä wiindspä yajwiingupiinøøyy ja'a chujy, ja'a hänajty tøø mio'ondscójjiäbä. 7 Mänitä Jesús ja'a wiindspä ñämaayy:

—Nøcx niwyiimbujøø maa ja'a tsiidaact jaduhn̲ xiøhatiän Siloé —je'e jaduhn̲ ñänøøm̲by, Quex̲y.

Mänitä wiindspä hoy jiaanc̆h niwyiimbujyii. Coo wyiimbijnä, tøø hänajty wyiindøø'xø'nä. 8 Mänitä mähdiøjc yhijxä ja'a miädøjc-hajxy møødä hajxy hijty yhijxypä coo hänajty xiädø'øñyujwa'añ. Mänitä hajxy miänaañ̲:

—Nej, caj jie'e yø'øjä, ja'a hijty nax̲y xädø'øñyujwaam̲bä häña'a.

9 Näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Jaanc̆h je'e yø'ø.

Näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Ca'a jie'ejä; pero tehm̲ jiaduhn̲ quiähxø'øgy.

Pero ja'a mähdiøjc, hamdsoo hänajty ñiñänømyii:

—Høøc̆h je'e hijty wiinds.

10 Mänitä miäyajtøøw̲a:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

11 Mänit yhadsooyy:

—Jaaya'ay ja'a Jesúshajpä, jaaya'ay ja'a chujy yajmo'ondscoj. Mänítøch xyajwiingubiinøøyy. Mänítøch xñämaayy cooc̆h nøcxy nniwyiimbujyii maa ja'a tsiidaact jaduhn̲ xiøhatiän Siloé. Mänítøch hoy njaanc̆h niwyiimbujyii. Mänítøch nwiindøø'xø'cy.

12 Mänitä miäyajtóøw̲ägumbä:

—Maa jaaya'ayäda'a.

Mänit yhadsooyy:

—Pämáadädä.

13 Mänitä mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a fariseos wyiinduumhajxiän, ja'a hänajty tøø wyiindøø'xó'øguiäbä. 14 Poo'xxiøøjooty ja'a Jesús ja'a chujy yajmo'ondscojy, yajwiindøø'xø'cy ja'a wiindspä. 15 Mänitä mähdiøjc miäyajtóøw̲ägumbä ja'a fariseoshajxy:

—Nejy mwiindøø'xø'cy.

Mänit yhadsooyy:

—Chujy jaaya'ay yajmo'ondscoj; je'ec̆h je'e xyajwiingubiinøøyy. Mänítøch hoy nniwyiimbujyii. Mänítøch nwiindøø'xø'nä.

16 Mänitä fariseoshajxy näje'e miänaañ̲:

—Ca'a yø'øya'ay Dyiosquex̲iä. Tuum̲b yø'øduhn̲ poo'xxiøøjooty. Cabä cuhdujt miøødä coo jaduhn̲ tiúnät poo'xxiøøjooty.

Pero näje'e hajxy hänajty miäna'añ:

—Pero nebiä cuboj cugädieejiäya'ay ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jaduhn̲ ñä'ä yajcähxó'øgät.

Cab hajxy hänajty tu'ugmädia'agy ñibiaadyii. 17 Mänitä mähdiøjc ñämaayyä, ja'a hänajty tøø wyiindøø'xó'øguiäbä:

—Míic̆häts, waam̲b miic̆h mmäna'añ. Nejy yø'øya'ay mnänøm̲y, ja'a tøø xyaghijxó'øguiäbä.

Mänit yhadsooyy:

—Dios je'e tøø quiex̲y.

18 Cabä judíoshajxy hänajty miäbøga'añ coo jaaya'ay hijty wyiindsä, coo jaaya'ay hijty tøø wyiindøø'xø'øgy. Paady hajxy miøjyaax̲y jaaya'ay tiaj tieedy. 19 Mänit hajxy miäyajtøøw̲a:

—Nej, mijts ja'a mhuung yø'ø, ja'a hajxy mnänøøm̲biä coo hijty wiinds tøø miaaxhuunghatiä. Nebiäda'a tøø yhijxø'øgy.

20 Mänitä tiaj tieedyhajxy yhadsooyy:

—Højts nhuung jaančh yø'ø. Wiinds jiaančh maaxhuunghajty. 21 Pero
cab højts nnajuø'øy nejy tøø yhijxø'øgy o pøn̲ jaduhn̲ tøø yaghijxø'øgy.
Yø'ø hajxy mäyajtøw̲. Møj yø'øjän. Ween hamdsoo ñägapxy.
22 Paady hajxy jaduhn̲ miänaañ̲, coo ja'a teedywiindsøn̲ hajxy hänajty
chähgø'øy. Tøø ja'a teedywiindsøn̲hajxy hänajty quiojyquiapxyhaty coo
hajxy hänajty yajpädsøm̲a'añ tsajtøgooty pøn̲ jaduhn̲ mäna'anaam̲b cooc
Jesús Miesíashaty. Nägooyyä hajxy hänajty yajtøjpädsøm̲a'añ, cab hajxy
hänajty yajtøjtägø'øwaan̲nä tsajtøgooty. 23 Paady jaaya'ay tiaj tieedyhajxy
miänaañ̲: "Yø'ø hajxy mäyajtøw̲. Møj yø'øjän."
24 Mänitä mähdiøjc miøjyáax̲ägumbä, ja'a hänajty tøø yhijxó'øguiäbä.
Mänitä ñämaayyä:
—Højts tøyhajt móoyyäc. Nnajuøøby højts coo Jesús quiuboj
quiugädieeyä.
25 Mänit yhadsooyy:
—Cábøch nnajuø'øy pø cuboj pø cugädieey je'e. Pero nnajuóøbiøch
coočh tøø nhijxø'øgy, hóyhøch hijty nja wiindsä.
26 Mänit ñämaayyä:
—Nej xyaghijxø'cy.
27 Mänit yhadsooyy:
—Tøøds mijts nja hawáan̲äm. Pero cab hajxy mmäbøjcy. Tii hajxy coo
mmädow̲áan̲gombä. Nej, mbanøcxáan̲äp ja'a miädia'agy hajxypä.
28 Mänit yhojjä ñämaayyä:
—Miičh jaduhn̲ mbanócxäp ja'a miädia'agy. Højtsä, Moisés ja'a
miädia'agy nbanócxäp. 29 Nnajuøøby højts coo Dios ja'a Moisés
miøødmädiaacy jequiän. Pero jaaya'ayä, cab højts nnajuø'øy maa chooñ.
30 Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:
—Hoy-yagjuøøñä jaduhn̲. Cab hajxy mnajuø'øy maa jaaya'ay chooñ,
hóyhøch tøø xjia yaghijxø'øgy. 31 Hoy piøn̲ä jaduhn̲ ñajuø'øy coo Dios
jaduhn̲ quia'a mädoow̲a ja'a miädia'agy ja'a cuboj ja'a cugädieey. Pero
pøn̲ ja'a Dios jaduhn̲ wiingudsähgøøby, pøn̲ jaduhn̲ cudiuum̲b nebiä
Dios yhane'emiän, je'e ja'a miädia'agy jaduhn̲ mädóow̲äxäp ja'a Diósäm.
32 Høxtahm̲ds ja'a naax̲wiin yhawijy tiøø'xta'aguiän, ni mänaa jaduhn̲
quia'a yajmädoyhaty coo jäya'ay yaghijxø'øgyii, ja'a wiinds tøø mi-
aaxhuunghátiäbä, høxtä jäda'anäbaady. 33 Coo jaaya'ay häxøpy quia'a
Diosquex̲iä, cab jaaya'ay cu yajcähxø'cy hoy-yagjuóøñäbä.
34 Mänitä mähdiøjc yhojjä:
—Nej, xyajnähixø'øwaam̲b højts miičhä. Pojpätuum cädieediuum miičh
tøø mmaaxhuunghaty.
Mänitä mähdiøjc je'e yajpädsøøm̲a tsajtøgooty.
35 Mänitä Jesús miädoyhajty coo ja'a mähdiøjc hänajty tøø yajpädsøm̲yii
tsajtøgooty. Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc yhøxtaayy. Mänit jiaančh paaty.
Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Nej, mmäbójcäp ja'a miädia'agy, ja'a Dios tøø quiéx̲iäbä.
36 Mänitä mähdiøjc yhadsooyy:
—Wiindsøn̲, pøn̲ jaduhn̲ mnänøøm̲by. Høøčh hawáan̲äc nébiøch ja'a
miädia'agy nmäbójcät.
37 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tøø je'e mhix̲y. Høøčh je'e.
38 Mänitä mähdiøjc miänaañ̲:
—Wiindsøn̲, mäbójpøch.

Mänitä Jesús wyiinjijcädaacä, wyiingudsähgøøyyä.
39 Mänitä Jesús miänaaṉ:
—Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaẋwiin neby hajxy jaduhṉ yhijxø'øgät, ja'a hajxy hijpä nebiä wiindspän; møød neby hajxy jaduhṉ wyiindsø'øwät, ja'a hajxy hijpä nebiä hijxpän.
40 Jiṃä fariseoshajxy hänajty näje'e tiäna'ay maa Jesús hänajty mädøyyän. Coo hajxy jaduhṉ miädooyy nebiä Jesús miänaaṉän, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:
—Nej, mmänaaṃb miiči̇h jaduhṉä coo højts jaduhṉ nhijpä nebiä wiindspän.
41 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Coo hajxy häxøpy mhity nebiä wiindspän, cabä pojpä cädieey hajxy häxøpy mhiẋyhaty. Pero coo hajxy jaduhṉ mmäna'añ coo hajxy mhity nebiä hijxpän, paadiä mbojpä ja'a mgädieey hajxy xquia'a nähwa'ačhñä.

10

1 Mänitä Jesús miänáaṉgombä:
—Chaads mijts tehṃ tiøyhajt nnämá'awät: cabä mee'tspähajxy jiiby tiägø'øwø'øy maa ja'a meegcuraahaawän. Wiingtuum hajxy je'e tiägø'øwø'øy maa ja'a curaahaaw quia'a hitiän. 2 Pero ja'a cumeeg, je'eds jiiby tägø'øwøøby maa ja'a curaahaawän. 3 Yajtägøøby ja'a curaagüeendähajpä ja'a cumeeg jiiby curaajooty. Coo hänajty mieegmøjya'axa'añ, mänitä mieeg quiøẋy xøøguya'axy. Yo'mädooby ja'a meeg ja'a wyiindsøṉ hajxy. Mänitä cumeeg yhøxwoobädsøṃy. 4 Coo ja'a meeghajxy hänajty tøø piädsøṃy, mänitä wyiindsøṉ hajxy cøjx piadu'ubøcy. Paady hajxy jaduhṉ piadu'ubøcy coo ja'a wyiindsøṉ hajxy yo'mädoy. 5 Cabä wiingjäya'ay hajxy pianøcxa'añ. Coo wiingjäya'ay hajxy yo'mädoy, cøjx hajxy chähgø'øbäyø'øgy.
6 Ja'a Jesús, yajmäbaadyhaam hänajty miädia'agy; pero cabä miädia'agy hänajty wyiinjuóøyyäxä.
7 Mänitä Jesús miänáaṉgumbä:
—Chaads mijts tehṃ tøyhajt nnämá'awät: Øøči̇h, jaduhṉ mäwíinhøch nebiä curaahaawän maa ja'a meeghajxy tiägø'øwø'øyän. 8 Cáhnøch hänajty nmech, tøø jäya'ayhajxy hänajty may miech høhṉdaacpä. Jaduhṉ hajxy ñibiäda'agyii nebiä Diosqueẋypän. Jaduhṉ mäwíinäts hajxy miäbaady nebiä meegmee'tspän. Pero cabä miädia'agyhajxy miäbøjcäxä. Jaaya'ayädshajxy jaduhṉ ca'a mäbøjc, pønjátyhøch nmädia'agy xmiäbøjcäp. Jaduhṉ mäwíinäts hajxy je'e miäbaatpä nebiä meeg mädia'agymiäbøjpän. 9 Ja'a meeghajxy, jii hajxy je'e tiägø'øwø'øy maa ja'a curaahaawän. Høøči̇h, jaduhṉ mäwíinhøch nebiä curaahaawän. Póṉhøch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, je'eči̇h ngüeendähadaaṃby.
10 'Ja'a hajxy jäya'awyiinhøhṃbä, Diosmädiá'aguiäc tyijy hajxy je'e yajwa'xyp. Yhamdsoo copcooty ja'a mädia'agy hajxy hänajty yajpädsøṃy. Pero høøči̇h, páadyhøch tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaẋwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduhṉ jiṃ ñócxät tsajpootyp, neby hajxy jaduhṉ jiṃ yhídät cøjxta'axiøø. 11 Ja'a cumeeg, cwieendähajpy ja'a mieeg je'e. Jaduhṉ mäwíinhøch je'e, ngüeendähadáaṃbiøch ja'ačh nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä. Jaaya'ay ja'a meeg jaanči̇h tehṃ chojpä, høxtä ñähho'tú'udäp ja'a mieeg. 12-13 Ja'a moonsähajxy, cabä meeg hajxy tu'joot cwieendähaty. Paady hajxy je'e tu'joot quia'a cueendähaty, coo hajxy

je'e quia'a yhamdsoo je'ejä. Mäjuy hajxy je'e jia cuduṇ̱. Coo ja'a pahuc miech meegtsu'tspä, mänitä moonsähajxy piäyø'øgy. Mänitä meeg mähdiøjc-hajxy ñä'ägä mačhii. Mänit hajxy chähgø'øbäyø'øgy.

14-15 'Pero høøčh, jaduhṇ̱ mäwíinhøch nebiä jäya'ay meeg hajxy jaančh tehm̱ chojpän. Xyhix̱yhájpøch ja'a nDeedy, y nhix̱yhájpiøch je'ebä. Jaanä jaduhṇ̱ds je'e, jaanä nhix̱yhájpiøch pønjátyhøch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcäp. Nnähho'tu'udáam̱biøch hajxy je'e. 16 Jaanä xmiäbøgáaṇ̱äbøch ja'a nmädia'agy hajxy, ja'a jäya'ayhajxy tsänaabiä wiinghagajpt. Tu'ugmädia'agy hajxy yhida'añ møød hädaa jäya'ayhajxy yaabä. Tu'cuhdújthøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaaṇ̱ä nägøx̱iä.

17 'Páadyhøch ja'a nDeedy xchocy coočh jaduhṇ̱ nmäna'añ coočh häna'c ween xyagho'ogy nébiøch jaduhṇ̱ njujypiǿgät jadähooc. 18 Høøčh, hamdsoočh nmäna'añ coočhä jäya'ay xyaghó'ogät. Coočh häxøpy nga'a mänaam̱bä, cábøčhä jäya'ay häxøpy xyagho'oga'añ. Nmøødhøch cuhdujt coočh nhó'ogät; y nmøødhøch cuhdujt coočh njujypiǿgät jadähooc. Páadyhøch ja'a nDeedy tøø xwyiinguex̱y coočh nhó'ogät, coočh njujypiǿgät.

19 Coo Jesús jaduhṇ̱ miädiaacy, paadiä judíoshajxy tu'ugmädia'agy quia'a nibiaatä. 20 Mänit hajxy nämay miänaaṇ̱:

—Møjcu'uda'a miøød. Cuhmäñøøbiäda'a jaduhṇ̱. Tii yø'ø miädia'agy hajxy coo mmädow̱aaṇ̱ä.

21 Mänit hajxy näje'e miänaaṇ̱:

—Cabä møjcu'umøødpä jaduhṇ̱ miädiá'agät. Cabä møjcu'u ja'a wiindspä jaduhṇ̱ yaghijxǿ'øgät.

22 Jájtäbä xøø hänajty jim̱ Jerusalén, ja'a xøhajpä ja'a Dedicación. Tøøchpojjooty hänajty. 23 Jiibiä Jesús hänajty wiädity tsajtøgooty, jiiby maa ja'a tøjwiingän, ja'a xøhajpä Salomón. 24 Mänitä judíoshajxy jim̱ yhamugøøyy maa Jesús hänajty wiäditiän. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Mänaa højts xyhawaaṇ̱aaṇ̱ä pø tøyhajt mMesíashaty.

25 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøøds mijts nja hawáaṇ̱äm, pero cab hajxy mmäbøjcy. Coočh jaduhṇ̱ ngudiuṇ̱ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän, cähxǿ'pøch jaduhṇ̱ coočh nGristohaty. 26 Pero, coočh mijts ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a panøcxä, páadyhøch ja'a nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaaṇ̱ä. 27 Nhix̱yhájpiøch pǿṇ̱høch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp; je'ečh ja'a nmädia'agy xpianǿcxäp. 28 Nyajnøcxáam̱biøch hajxy jim̱ tsajpootyp. Jim̱ hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Cábøch hajxy je'e pøṇ̱ xpiǿjcät. 29 Miǿødhøch ja'a nDeedy ja'a mäjaa. Cabä pøṇ̱ ja'a mäjaa jaduhṇ̱ miøødä nébiøch ja'a nDeedy miøødän. Ja'a nDéedyhøch jaduhṇ̱ tøø miäna'añ coočh jaaya'ay ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Cábøch ja'a nDeedy jaaya'ayhajxy mänaa piøgáaṇ̱axä. 30 Høøčh mǿødhøch ja'a nDeedy, tu'ugmädia'agy højts nhity.

31 Mänitä judíoshajxy tiägǿøguiombä tsaagonø'pä. Jesús hajxy hänajty quia'adsaam̱by. 32 Mänitä Jesús ja'a judíos ñämaayy:

—Madiú'ujøch ja'a hoybä tøø ngudiuṇ̱ nébiøch ja'a nDeedy tøø xyhane'emiän. Tiiguiǿxpøch mijts coo xquia'adsa'añ.

33 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Paady højts miičh nga'adsa'añ coo Dios haxøøg mnänøm̱y, coo mnibiäda'agyii nebiä Diosän; ca'a jie'eguiøxpä coo hodiuuṇ̱g jaduhṇ̱ tøø mduṇ̱.

34 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Jiiby jaduhn̲ myiñ̲ maa mijts mguhdujtän coo Dios jaduhn̲
miänaañ̲: “Mdioshajp hajxy.” 35 Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲
ñä'ägädä mädia'agy. Jaduhn̲ miäna'añ cooc hajxy jaduhn̲ dyioshaty,
ja'a jäya'ayhajxy tøø wyiingpǿquiäbä ja'a Diosmädia'agy. 36 Hoora,
Dióshøch tøø xquiunuu'xy tøø xpiäda'agy. Yaačh tøø xquiex̲y hädaa
yaabä naax̲wiin. Cábøch Dios tøø nwiingapxpety coočh nmänaañ̲ coočhä
Dios xyHuunghaty. Tøyhájthøch jaduhn̲ xyHuunghaty. 37 Coočh häxøpy
nga'a tuñ̲ nébiøch ja'a nDeedy tiuñ̲än, cábøčhä nmädia'agy hajxy häxøpy
xmiäbøjcä. 38 Pero jaančh túum̲bøch jaduhn̲. Mmäbǿgäp hajxy jaduhn̲
coočhä Dios tøø xquiex̲y, hóyhøčhä nmädia'agy hajxy xquia'a ja mäbøjcä.
Jaduhn̲ds hajxy mnajuǿøñät coo højts tu'ugjäya'ay nhity móødhøčhä
nDeedy.
39 Mänitä Jesús jia madsáan̲ägumbä. Pero cabä ñä'ä yajmajch.
40 Mänitä miøjnøønájxcumbä ja'a Jordángpä møjnøøbä maa ja'a Juan
miäyajnäbejtsohñ̲än. 41 Mänitä Jesús hajxy ñämejch nämay. Mänit hajxy
miänaañ̲:
—Cabä Juan ja'a hoy-yagjuøøñäbäjaty ñä'ä yajcähxø'cy. Pero tøyhajt
jaduhn̲ cøx̲iä nebiä Juan yø'øya'ay tøø ñägapxiän.
42 Mänitä Jesús ja'a miädia'agy hajxy jim̲ miäbøjcä nämay.

11

1 Tu'ug jäya'ay hänajty xiøhaty Lázaro. Tøø hänajty pia'ambety.
Jim̲ hänajty chäna'ay Betania møødä piuhdo'oxyhajxy, ja'a María
møødä Marta. 2 Cahnä hänajty yhabaady mänaa María ja'a Jesús
ja'a perfume hänajty yajtecytia'xø'øwa'añ, mänaa María ja'a Jesús
hänajty tiecymie'exa'añ ja'a quiuhwaayhaam. 3 Coo Lázaro hänajty
tøø pia'ambety, mänitä piuhdo'oxy ja'a capxy hajxy quiejxy maa Jesúsän
coogä Lázaro tøø pia'ambety. Jesús ja'a miägu'ughajpä hänajty je'e. 4 Coo
Jesús ja'a mädia'agy jaduhn̲ miädooyy, mänit miänaañ̲:
—Cabä mähdiøjc tiehm̲ yho'oga'añ. Paady tøø pia'ambety neby jaduhn̲
quiähxǿ'øgät coo Dios miøjjä jiaančhä, neby jaduhn̲ quiähxǿ'øgät coočh
nmøjjä njaančhä. Dióshøch xyHuunghajp.
5 Hoy ja'a Jesús hänajty jia jaančh tehm̲ miøødnijiootpaadyii ja'a
Lázarohajxy, 6 mejtsxøø jim̲ jiaag hijty maa hänajty ñä'ägä hitiän. 7 Mänitä
Jesús ja'a jiamiøød ñämaayy:
—Jam̲ds hajxy jadähooc Judea.
8 Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:
—Wiindsøn̲, cahnä jiegø'øy mänaa ja'a judíoshajxy xjia
cuhga'adsa'añän. Tii jim̲ coo mnøcxtägatsa'añ.
9-10 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Ja'a Diostuun̲g hajxy tuum̲bä, coo ja'a tiuun̲ghajxy je'e quia'a mayñä,
cahnä hajxy je'e yho'oga'añ. Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy je'e nebiä xøømbä
tiu'uyo'oyän. Cab hajxy je'e quiuhnepy. Hoy hajxy je'e yhix̲y.
11 Mänitä miänáan̲gombä:
—Tøø højts nmägu'ughajpä Lázaro miaahó'cäm. Nøcxáam̲bøch cham̲
nyuxa'añ.
12 Mänitä jiamiøødhajxy miänaañ̲:
—Pero, wiindsøn̲, pø nä'ä maaho'c jaduhn̲, møcpøjtägatsaam̲bäda'a
jaduhn̲, cabä.

13 Coo Jesús jaduhn̲ miänaañ̲ cooc Lázaro miaaho'cy, jaduhn̲ hänajty
miäna'anaañ̲ cooc tøø yho'ogy. Pero cabä jiamiøødhajxy jaduhn̲ wyi-
injuøøyy coo Lázaro tøø yho'ogy. Jaduhn̲ hajxy wyiinjuøøyy coo tøø
miaaho'ogy. 14 Mänitä Jesús howyiinjuøøñä tiehm̲ ñägapxnä:
—Tøø ja'a Lázaro yho'ogy. 15 Xoon̲dáacpøch jaduhn̲ cooc̆h hänajty nga'a
jim̲ä. Coo hajxy jaduhn̲ mhixa'añ nébiøch nduna'añän, mänítøch mijts
ja'a nmädia'agy xmiaas mäbøgaan̲ä. Páadyhøch jaduhn̲ nxoon̲da'agy.
Jam̲ds hajxy jim̲ maa Lázarän.
16 Tu'ugä Jesús ja'a jiamiøød hänajty xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänajty
ñänøøm̲biä hametsc-huung. Mänitä Tomás ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:
—Jam̲xä Jesús hajxy møødhó'cäm.
17 Coo hajxy jim̲ miejch Betania, mänitä Jesús yhawáan̲äxä coo ja'a
Lázaro hänajty jiiby tøø yhity mädaax̲xøø jutjooty maa cabäsaantän.
18 Mäwiingón̲ Betania hänajty jim̲ Jerusalén. Jaduhn̲da'a jiäguem̲a, mejt-
skilómetro ja cupcäda'a. 19 Nämay ja'a judíoshajxy hänajty tøø ñämech
ja'a Marta møødä María. Capxmøcpøgáan̲äp hajxy hänajty coo ja'a pi-
uhya'ayhajxy hänajty tøø yho'ogy. 20 Coo ja'a Marta jaduhn̲ miädoyhajty
coo Jesús hänajty miäwiingoñ̲, mänit hoy jiøjcubaadø'øy. Pero María, jiiby
miähmøøyy maa ja'a tiøgootyhajxiän. 21 Mänitä Marta ja'a Jesús ñämaayy:
—Wiindsón̲, coo häxøpy myaajä, cábøc̆hä nbuhya'ay häxøpy tøø
yho'ogy. 22 Nnajuóøbiøch jaduhn̲, hoytyiijä Dios mmäyujwá'anät,
xmió'owäp je'e.
23 Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:
—Jujypiøgaam̲bä mbuhya'ay.
24 Mänitä Marta miänaañ̲:
—Nnajuóøbiøch coo jiujypiøga'añ coo ja'a naax̲wiimbä hänajty wyiim-
bida'añ, coo hajxy nägøx̲iä njujypiøgáan̲äm.
25-26 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Nyagjujypiøgáam̲biøch hajxy je'e pønjátyhøch ja'a nmädia'agy
xmiäbøjcäp. Nyajnøcxáam̲biøch hajxy je'e jim̲ tsajpootyp, hoy hajxy
hänajty jia jujcyñä, hoy hajxy hänajty tøø jia ho'ogy. Nejy, mmäbøjpy
jaduhn̲ä.
27 Mänitä Marta miänaañ̲:
—Wiindsón̲, nmäbójpiøch coo miic̆h ja'a Dios xyHuunghaty, coo
mMesíashaty, coo miic̆h ja'a Dios tøø xquiex̲y hädaa yaabä naax̲wiin.
28 Mänitä Marta ja'a piuhdo'oxy hamee'ch hoy ñäma'ay:
—Tøø ja'a nWiindsøn̲hájtäm miéjtsäm. Miic̆h xyajtøøb.
29 Coo ja'a María miädooyy, mänitiä tiänaayyø'cy. Mänitä María ja'a
Jesús ñänøcxy. 30 Jim̲ä Jesús hänajty tøø miähmø'øy maa ja'a Marta
hänajty hoy tøø miøødmädia'aguiän. Cahnä Jesús hänajty quiajptägø'øy.
31 Ja'a judíoshajxy hänajty jiiby maa ja'a María tiøgootyhajxiän, coo hajxy
yhijxy coo María tiänaayyø'cy, coo tiøjpädsøøm̲y, mänitä María hajxy
piadøjpädsøøm̲y. Jim̲ tyijy María hänajty ñøcxy cabäsaantä jøøbiä xuu'tspä.
32 Coo ja'a María jim̲ miejch maa ja'a Jesús hänajty tøø miähmø'øyän,
mänitä Jesús yhijxy. Mänitä María ja'a Jesús wyiinjijcädaacy. Mänitä María
miänaañ̲:
—Wiindsón̲, coo miic̆h häxøpy myaajä, cábøc̆hä nbuhya'ay häxøpy tøø
yho'ogy.

33 Coo Jesús jaduhn̲ yhijxy coo María hänajty jiø'øy møødä judíoshajxy,
ja'a hänajty tøø piameč̌híijäbä, mänitä Jesús jiootmabiøjcy. 34 Mänit
miänaañ̲:
—Maa hajxy tøø myajnaax̲tägø'øy.
Mänitä Jesús ñämaayyä:
—Wiindsøn̲, jam̲ nyajnähixø'øy.
35 Mänitä Jesús jiøøyy. 36 Mänitä judíoshajxy miänaañ̲:
—Høxtahm̲ds jiø'øy coo Lázaro hijty jiaanč̌h tehm̲ miøødnijiootpaadyii.
37 Mänit hajxy näje'e miänaañ̲:
—Tisän yø'øya'ay ja'a Lázaro coo quia'a yajmøcpøjcy. Tøø yø'øya'ay ja'a
wiindspä yaghijxø'øgy, túhm̲äts.
38 Mänitä Jesús jiootmabiójcombä. Mänit jim̲ ñøcxy maa ja'a naax̲jutän
maa ja'a Lázaro hänajty tøø ñaax̲tägø'øyän. Jim̲ä tsaa ja'a jut hänajty
yhadäguec-haty. 39 Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hänajty jim̲ tänaabiä
juthaguum:
—Hadäguejtu'ud yø'ø jut hajxy.
Jim̲ä cuhäyohnd hänajty tiänaabiä, ja'a Martahajpä. Mänitä Marta ja'a
Jesús ñämaayy:
—Wiindsøn, pero mädaax̲xøø jiiby tøø yhity jutjooty. Haxøøgxuu'päda'a
yø'øjän.
40 Mänitä Jesús ja'a Marta ñämaayy:
—Tøøč̌h miič̌h nhawáan̲äm, coo mmäbøgät, mänit mhíxät coo Dios
miøjjä jiaanč̌hä.
41 Mänitä jut hajxy jiaanč̌h yhadäguejtuuty. Mänitä Jesús chajhee'py.
Mänit miänaañ̲:
—Teedy, Dioscujú'uyäp cooč̌h miič̌h ja'a nmädia'agy tøø xmiädoow̲a.
42 Nnajuøøbiøch jaduhn̲ cooč̌h miič̌h ja'a nmädia'agy hoymiänaajä
xmiädoow̲a. Páadyhøch miič̌h tøø nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" neby hajxy
miäbøgät cooč̌h miič̌h tøø xquiex̲y, yø'øya'ayhajxy xii tänaabiä.
43 Mänitä Jesús møc yaax̲y:
—¡Lázaro, pädsøm̲äts!
44 Mänitä Lázaro jiaanč̌h pädsøøm̲y, ja'a hänajty tøø yhó'oguiäbä.
Nähbity nähmoch piädsøøm̲y. Mänitä Jesús ñämaayy ja'a hajxy hänajty jim̲
tänaabiä:
—Nähbijtu'ud yø'ø hajxy. Ween ñøcxy maa ja'a tiøjcän.
Mänitä Lázaro hajxy jiaanč̌h nähbijtuuty. Mänit ñøcxy maa ja'a tiøjcän.
45 Mänitä Jesús ja'a miädia'agy miäbøjcäxä nämay ja'a judíoshajxy, ja'a
María hajxy hänajty tøø miøødhítiäbä maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a ha-
jxy hänajty tøø yhíx̲iäbä coo ja'a Jesús ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøjcy.
46 Pero cab judíos hajxy näje'e miäbøjcy. Paady ja'a fariseos hajxy hoy
yhawaan̲ä nebiä Jesús hänajty tøø tiuñ̲. 47 Mänitä teedywiindsøn̲hajxy
yhamugøøyy møødä fariseoshajxy møødä tuun̲gmøødpähajxy. Mänit ha-
jxy ñiñämaayyä:
—Neby hajxy nwiinmahñdyhájtämät. Madiu'u jaaya'ay ja'a
hoy-yagjuøøñäbäjaty tøø yajcähxø'øgy. 48 Coo hajxy nga'a májtsämät,
mänitä miädia'agy miäbøgáan̲äxä nägøx̲iä. Minaam̲bä romano
jäya'ayhajxy ja'a møjcuhdujtmøødpä. Mänitä ndsajtøjc hajxy
xyajma'adáan̲äm. Mänitä nguhdujt hajxy xpiøgáan̲äm.
49 Caifás ja'a teedywiindsøn̲ hänajty xiøhaty ja'a møjcuhdujtmøødpä.
Mänit miänaañ̲:

—Cab hajxy tii mjaty mnajuøˈøy. 50 Cab hajxy mwiinjuøˈøy coo maas
hoy hit jaduhn̲ coo jaˈa cuˈug tuˈjäyaˈay xñähhoˈtúutämät. Cab hajxy
jaduhn̲ nägøx̲iä nguhdägóoyyämät.
51 Caˈa Quiaifás jaˈa yhamdsoo wiinmahñdy jaduhn̲. Pero coo hänajty
tiuñ̲ teedywiindsøn̲ møjcuhdujtmøødpä, paadiä Dios jaˈa Caifás jaduhn̲
yajnägapxy coo jaˈa Jesús jaˈa judíos hänajty ñähhoˈtuˈudaˈañ, 52 møød
hajxy nägøx̲iä, jaˈa Dios hänajty tøø wyiimbíyyäbä, jaˈa wiinghagajpt-
jatypä. 53 Mänitä møjcuhdujtmøødpähajxy quiojyquiapxyhajty coo Jesús
hajxy hänajty yaghoˈogaˈañ.
54 Paadiä Jesús hänajty jim̲ quiaˈa wäditaan̲nä mayjiäyaˈayhagujc maa
jaˈa Israelpähajxiän. Mänitä Jesúshajxy jim̲ chohñ̲ jim̲ Judea, ñøcxy hajxy
jim̲ maa jaˈa cajpt jaduhn̲ xiøhatiän Efraín. Jim̲ä Jesúshajxy miähmøøyy
møødä jiamiøødhajxy. Mäwiingón̲ jaˈa cajpt hänajty tøˈødsnähgäp.
55 Habaadáan̲näp jaˈa pascuaxøø hänajty, jaˈa judíoshajxy yagjájtäbä.
Nämay hajxy jim̲ ñøcxy xøøhajpä jim̲ Jerusalén, jaˈa hajxy jim̲ tsohm̲bä
maa jaˈa cajpthuungän. Cahnä xøø hänajty jim̲ chohn̲daˈagy coo hajxy
jim̲ quiooˈty. Jayøjp hajxy hänajty yhuuc tsiˈiwaˈañ. Jadúhn̲äc tyijy
hajxy hänajty ñähwaˈadsaˈañ jaˈa piojpä quiädieey. 56 Jiibiä Israelpäjäyaˈay
jaˈa Jesús hajxy hänajty yajcopcøˈøy tsajtøgooty. Jiiby hajxy hänajty
ñimiäyajtøyii:
—Nej, cabä Jesúsädaˈa miedsaˈañ xøøhájpäjä.
57 Tøø jaˈa teedywiindsøn̲hajxy hänajty yhaneˈemy møødä fariseosha-
jxy, coo Jesús pøn̲ yhíxät, mänit hajxy ñägápxät, nebiä Jesús hajxy jaduhn̲
miádsät.

12

1 Ja tädujxøø jaˈa pascuaxøø hänajty quiaˈa habaady. Mänitä Jesús
jim̲ ñøcxy Betania, maa Lázaro hänajty chänaˈayän, jaˈa Jesús hänajty
tøø yagjujypióquiäbä coo hänajty tøø yhoˈogy. 2 Nämayyä jäyaˈayhajxy
jiiby yhamugøøyy tsuugaabiä jaˈa Jesúscøxpä. Jaˈa Marta hänajty
tex̲yhabøgøøby. Jiibiä Lázaro jaˈa Jesús hänajty miøødtsuugay tøgooty.
3 Mänitä María jaˈa perfume quion̲mejch cuplitro. Haagä nardopøjy jaˈa
perfume hänajty jaˈa tsow̲jatypä. Mänitä María jaˈa Jesús yajtecytiaˈxøøyy
jaˈa perfume. Mänitä María jaˈa Jesús tiecymieex̲y quiuhwaayhaam.
Mänitä perfume tiägøøyy puˈxøˈpä tøgooty. 4 Jiibiä Judas hänajty, jaˈa
Simón Iscariote yhuung. Jesús jaˈa jiamiøød hänajty jeˈebä. Jeˈedsä Jesús
hänajty yegaam̲b coo hänajty yajcøˈødägøˈøwaˈañii maa jaˈa soldadoha-
jxiän. Mänitä Judas miänaañ̲:
5 —Maas hoy hijty coo yøˈø perfume cu ndóoˈcäm nebiä häyoobädøjc
jaˈa xädøˈøñ cu nnäˈä móoyyäm.
6 Pero cabä Judas jaˈa häyoobädøjc hänajty ñäˈägädä näxuuc̆h. Jeˈe jaˈa
xädøˈøñ hänajty yajcon̲wädíjtäp. Pero hamdsoo hänajty wyiˈi yajpädsøm̲y.
Paady jaduhn̲ miänaañ̲ coo jaˈa perfume hajxy cu tiooˈcy nebiä xädøˈøñ
jaduhn̲ miéedsät. 7 Mänitä Jesús jaˈa Judas ñämaayy:
—Ween yøˈø toˈoxiøjc yhity. Caˈa waam̲b mnämaˈay. Ween yøˈø
perfume yaghity høxtä cóonøch nhóˈogät. Mänítøch yøˈø perfume xya-
jnähjáaxät. 8 Hoymiänaajä mijts jaˈa häyoobädøjc xmiøødhidaˈañ. Pero
høøc̆h, cábøch mijts hajxy jejcy nmøødhidaˈañ.
9 Nämayyä Israelpä jäyaˈayhajxy miädoyhajty coogä Jesús hänajty jim̲
tøø miech Betania. Mänitä Jesús hajxy hoy yhix̲y møødä Lázaro, jaˈa

Jesús hänajty tøø yagjujypiøquiäbä. 10-11 Coo Jesús ja'a Lázaro hänajty
tøø yagjujypiøcy, paadiä Israelpä jäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty tøø
piadu'ubøcy nämay. Y paadiä Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty tøø
miäbøjcäxä nämay. Coo ja'a teedywiindsøn̲ ja'a miädia'agyhajxy hänajty
quia'a jaty panøcxäxä, paady hajxy quiojyquiapxytiuuñ̲ coo ja'a Lázaro
hajxy ween yagho'ogy nebiä Jesús hajxy hänajty yagho'oga'añän.
12 Nämayyä jäya'ayhajxy hänajty jim̲ tøø miech Jerusalén
pascuaxøøhajpä. Cujaboom hajxy miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty
miedsa'añ cajptooty. 13 Mänitä xi'iwhaay hajxy hoy piux̲y. Mänitä Jesús
hajxy hoy jiøjcubaadø'øy xi'iwhaaguiap. Yáax̲äp ja'a Jesús hajxy hänajty
ñänøcxy:
—¡Viva Jesús! Tsøc yø'øya'ay hajxy wiingudsähgøøyyäm, yø'ø Dios tøø
quiéx̲iäbä. Paadiä Dios tøø quiex̲y coo hajxy ngobiernähájtämät, højts ja'a
Israelpäjäya'ayhájtäm.
14 Mänitä Jesús ja'a burrohuung tu'ug piaaty. Mänit yajpejty. Jaduhn̲
jiiby myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
15 Ca'a hajxy mdsähgø'øy, mijts jim̲ tsänaabiä Jerusalén.
Huug hix̲ hajxy, xiidsä mgobiernähajxy piety burrohuungnähgøxp.
16 Cabä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty ñajuø'øy pøn̲ jaduhn̲ ñänøøm̲by
coo miedsa'añ burrohuungnähgøxp, ja'a Dios quiexaam̲biä. Pero cujecy,
coo Jesús hänajty tøø jiujypiøjnä, coo hänajty tøø ñøcxnä tsajpootyp,
mänitä jiamiøødhajxy jiahmiejtstaacnä coo jaduhn̲ jiaanč̌h miñ̲ cujaay
ja'a Jesúscøxpä y coo Jesús hajxy hänajty tøø piuhbety.
17 Mädiaacp hajxy hänajty neby hajxy hänajty jim̲ tøø yhix̲y mänaa Jesús
ja'a Lázaro jiiby yhøxyaax̲pädsøm̲iän tsaajutjooty. Ja'a hajxy hänajty tøø
quia'a yhíx̲iäbä, je'eds hajxy hänajty miøødmädiaacypy. 18 Coo jaduhn̲
yajmädoyhajty nebiä Jesús ja'a Lázaro hänajty tøø yagjujypiøquiän, paadiä
Jesús hajxy hänajty nøcxy jiøjcubaadø'øy mayjiäya'ay.
19 Mänitä fariseoshajxy ñiñämaayyä:
—Nejy yø'øya'ay ndúun̲ämät coo jaduhn̲ piawädityii nägøx̲iä.
20 Tøø ja'a ca'a Israelpähajpähajxy hänajty näje'e quioo'pä xøøhajpä.
Dioswiingudsähgøøbiä hajxy hänajty tøø quioody. 21 Mänitä Felipe hajxy
hoy ñämech. Betsaida Felipe hänajty chooñ jim̲ Galileanaaxooty. Mänitä
Felipe ñämaayyä:
—Tsäguhm̲, maa ja'a Jesús. Je'eds højts nja møødmädia'agaan̲.
22 Mänitä Felipe ja'a Andrés hoy yhawaan̲ä coogä Jesús hajxy hänajty
hoy tøø jia møødmädia'aga'añ. Mänitä Felipe ja'a Jesús hajxy hoy
yhawaan̲dägajtsä møødä Andrés. 23 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tøø yhabaady cooč̌h nhó'ogät. Páadyhøch Dios tøø xquiex̲y.
24 Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, coo jäya'ay ja'a trigo
hajxy ñi'iby, mänitä tøømd tyictspädsøm̲y yhaabiädsøm̲y. Coo
jaduhn̲ tyictspädsøm̲ät yhaabiädsøm̲ät, mänit hoy tiägøøñä yee'pä.
Mayø'øb ja'a trigo jaduhn̲. Pero coo quia'a tictspädsøm̲ät quia'a
haabiädsøm̲ät, jaduhyyä piú'udsät. Cabä miúxät. Cabä trigo miayø'øwät.
25 Pønjátyhøč̌hä nmädia'agy xquia'a mäbøgáan̲äp, cab hajxy jim̲ ñøcxät
tsajpootyp. Páadyhøč̌hä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøgaan̲ä coo
hajxy chähgø'øy coo hajxy yagho'oga'añii. Pønjátyhøč̌hä nmädia'agy
xmiäbøjcäp, je'eds hajxy jim̲ nøcxaam̲b tsajpootyp, hoy hajxy jia
yagho'ogyii ja'a høøč̌hcøxpä. 26 Pø xWyiindsøn̲hadáam̲bøch hajxy
je'e, wéenhøč̌hä nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Nwow̲hídäbøch hajxy

je'e. NDéedyhøch päda'agaam̱b coo hajxy wyiingudsähgø'øwøød wiingjäya'aybä.

27 'Jootmayhájpøch cham̱. Cab jaduhṉ yhahixø'øy cooc̆hä nDeedy nnämá'awät ween xyajtso'ogy cooc̆h hänajty yaa nho'oga'añ hädaa yaabä naax̱wiin. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy cooc̆h yaa nhó'ogät. 28 Teedy, yajcähxø'øg ja'a mmäjaa.

Mänitä Dios jim̱ yhadsooyy tsajpootyp:

—Tøøc̆h tähooc nyajcähxø'øgy. Nyajcähxø'øgáam̱biøch jadähooc.

29 Ja'a hajxy hänajty jim̱ tänaabiä nämay maa ja'a Jesús ja'a wyiinduumän, jia mädoow̱ hajxy, pero cab hajxy wyiinjuøøyy. Näje'e hajxy miänaaṉ̃ cooc tyijy hänee yaax̱y. Näje'e hajxy miänaaṉ̃ cooc tyijy ja'a Dios ja'a mioonsä jim̱ tsajpootyp tu'ug quiapxy. 30 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Ca'a yhøøc̆hcøxpä ja'a Dios jaduhṉ miänaaṉ̃. Paady jaduhṉ miänaaṉ̃ nej mijts mnajuó'øwät cooc̆h jaduhṉ xmiägapxy. 31 Cooc̆h nhó'ogät, cábøch ja'a møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ, jaaya'ay hanehm̱bä hädaa yaabä naax̱wiin. Dios jaduhṉ mänaam̱b coo hajxy ween yajcumädoy, ja'a høøc̆hä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbójcäbä. 32 Høøc̆h, cooc̆h nyajmøjpahbédät cruzcøxp, mäníthøc̆hä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaaṉä, ja'a hajxy tsänaabiä wiinduhm̱yhagajpt.

33 Paadiä Jesús jaduhṉ miänaaṉ̃, neby hajxy ñajuó'øwät neby hänajty yagho'oga'añii. 34 Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Jiiby jaduhṉ myiṉ̃ maa højts nguhdujtän coo jaaya'ay hänajty yhane'ema'añ mayjiomøjt, ja'a Dios quiexaam̱biä, ja'a højts nhahijxypä. Pero miic̆h jaduhṉ mänaam̱b coo tsipcøxp ja'a Diosquex̱ypä yajmøjpahbeda'añ cruzcøxp. Øøṉ miic̆h jaduhṉ mnänøøm̱by ja'a Diosquex̱ypä.

35-36 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Cábøch mijts hajxy jejcy nmøødhida'añ. Jaduhṉ mäwíinhøch mijts ngudøø'xy nebiä jøønän. Mäbójcägøch ja'a nmädia'agy hajxy, mädúhṉ̃tiøch hädaa yaabä naax̱wiin nhídät, nébyhøch mijts jaduhṉ hoy xpianócxät, neby hajxy mga'a hídät hagoodstuum. Øøṉ hajxy jaduhṉ hijp hagoodstuum, tägodiuum hajxy ñä'ägädä hity. Høøc̆h, nøcxáaṉnäbøch. Cábøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiädow̱áaṉänä.

Coo ja'a Jesús jaduhṉ miädiaacpädøøyy, mänitä tiu'ubøjnä. Mänit ñiguiu'tsä.

37 Cabä Jesús ja'a miädia'agy hänajty miäbøgáaṉäxä, hoy hänajty madiu'u hoy-yagjuøøñäjaty tøø jia yajcähxø'øgy. 38 Paady hajxy hänajty quia'a mäbøga'añ nebiä profeta Isaías ja'a miädia'agy jaduhṉ tiøjiádät, nebiä jecy quiujahyyän:

Dios, cab højts ja'a nmädia'agy øøṉ tøø xmiäbøjcä.

Tøø ja'a mmäjaa mja yajcähxø'øgy, pero cab hajxy tøø xmiøjpäda'agy. 39 Cabä Jesús ja'a miädia'agy miäbøgáaṉäxä nebiä Isaías wiingtuum quiujahyyän:

40 Tøø ja'a Dios miäna'añ:

Tøøc̆hä quiopc-hajxy nyajxejxä nébyhøc̆hä nmädia'agy hajxy xquia'a wiinjuóøyyät,

nebiä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy quia'a najtshixó'øwät.

Cábøch ja'a piojpä quiädieey hajxy nyajnähwáatsät.

41 Jaduhn̲ä Isaías jecy quiujahy nebiä Isaías ja'a Jesús hänajty tøø
yhix̲iän tsajpootyp. Cahnä Jesús hänajty yaa quiäda'agy hädaa yaabä
naax̲wiin.
42 Siémpräm ja'a Israelpä jäya'ay ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy
miäbøjcä, møødä copc-hajpähajxy nämay. Pero hamee'ch hajxy miäbøjcy.
Cabä Jesús hajxy hänajty quiapxpaady mayjiäya'ayhagujc. Tsähgøøby
hajxy hänajty coo hajxy yajpädsøm̲øød maa ja'a chajtøjc-hajxiän ja'a
fariseoshajxy. 43 Ja'a judíoshajxy, cab hajxy chocy coo hajxy quiumayøød
ja'a Dios. Je'e hajxy chojpy coo hajxy ween wyiingudsähgø'øyii ja'a cu'ug.
44 Mänitä Jesús møc miänaan̲:
—Pøn̲høch ja'a nmädia'agy xmiäbøjcäp, jaanä xmiäbøjcäbøčhä nDeedy
ja'a miädia'agy hajxypä, ja'ačh yaa tøø xquiéx̲iäbä hädaa yaabä
naax̲wiin. 45 Pøn̲høch jaduhn̲ xyhijxp, jaanä xyhíjxäbøčhä nDeedy
hajxypä. 46 Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naax̲wiin,
neby hajxy quia'a mähmǿ'øwät hagoodstuum pønjátyhøch nmädia'agy
hajxy xmiäbøjcäp. Jaduhn̲ mäwíinhøch ngudøø'xy nebiä jøønän neby
hajxy hoy yhíxät. 47 Ca'a yhøøčhä hajxy nyajcumädow̲aam̲by, ja'a
nmädiá'agyhøch hajxy xquia'a mäbøjcäbä, hoy hajxy jaduhn̲ tøø jia
mädoyhaty. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naax̲wiin, nébyhøch
ja'a jäya'ayhajxy jaduhn̲ nnähho'tú'udät. Ca'a yhøøčhä hajxy je'e
nyajcumädow̲aam̲by. 48 Pøn̲høčhä nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcäp,
mänit hajxy quiumädow̲a'añ coo ja'a naax̲wiimbä hänajty wyiimbida'añ.
Paady hajxy quiumädow̲a'añ, coočhä nmädia'agy hajxy hänajty tøø
xquia'a mäbøjcä. 49 Ca'a yhøøčhä nhamdsoo mädia'agy jaduhn̲ tøø
nyaghity. Ja'a nDéedyhøch, ja'ačh tøø xquiéx̲iäbä, je'ečh jaduhn̲ tøø
xyhane'emy nebiátyhøch nmädiá'agät. 50 Høøčhä, nmøødhøch ja'a tøyhajt
jaduhn̲ coo hajxy jim̲ yhida'añ tsajpootyp cøjxta'axiøø, pønjátyhøch ja'a
nDeedy ja'a miädia'agy mäbøjcäp. Nmädiáacypiøch nébyhøčhä nDeedy
tøø xyhane'emiän.

13

1 Mänitä pascuaxøø hänajty tiehm̲ yhadsuujø'øy. Tøø ja'a Jesús hänajty
ñajuø'øy coo hänajty tøø yhabaady coo hänajty yaa choonaan̲nä hädaa
yaabä naax̲wiin, coo hänajty jim̲ ñøcxaan̲nä maa ja'a Tieediän. Chojpy ja'a
Jesús ja'a jiamiøød hänajty hamuumdu'joot hädaa yaabä naax̲wiin.
2 Coo ja'a Jesúshajxy hänajty chuugaya'añ, tøø Judas hänajty wyi-
inmahñdyhaty, ja'a Simón Iscariote yhuung, coo Jesús hänajty ya-
jcø'øwaan̲nø'øwa'añii maa ja'a soldadohajxiän. Ja'a møjcu'ugong ja'a Judas
jaduhn̲ yajwiinmahñdiägooyy. 3 Ñajuøøbiä Jesús hänajty nebiaty ja'a cuh-
dujt hänajty tøø mio'oyii ja'a Tieedy. Ñajuøøby hänajty coo hänajty jim̲ tøø
chooñ maa ja'a Tieediän, coo hänajty jim̲ ñøcxáan̲gombä jadähooc. 4 Coo
hajxy hänajty tøø chuugaabiädøøñä, mänitä Jesús tiänaayyø'cy. Mänitä
wyit chijy. Mänitä cuhbe'en tu'ug yajnimiox̲mäguitøøyyä. 5 Mänitä nøø
quiudemøøyy palanganajooty. Mänitä Jesús tiägøøyy tecypiujpä ja'a
jiamiøød. Coo tiecypiujpädøøyy, mänit tiecymiéex̲combä.
6 Coo ja'a Jesús ja'a Simón Pedro hänajty tiecypiuja'añ, mänitä Simón
Pedro miänaan̲:
—Nej, xtiecypiujáam̲bøch høøčhpäjä.
7 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Miiсh, caj miiсh mnajuø'øy tiiguióxpøch miiсh coo ndecypiujy. Mänit jaduhn̲ mnajuø'øwa'añ cooсh jaduhn̲ njádät nhabétät.
8 Mänitä Pedro miänaañ̲:
—Cab jaduhn̲ yhahixø'øy cooсh miiсh jaduhn̲ xtiecypiújät.
Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Pø cájtäm miiсh myajtecypiuja'añ, cájtämøch miiсh hoy xjiamiøødhadaan̲nä.
9 Mänitä Simón Pedro miänaañ̲:
—Bueno, Wiindsøn̲, cóx̲iøch jaduhn̲ xpiújät møødhøсhä ndecy, møødhøсhä ngø'ø, møødhøсhä ngopc.
10 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Øn̲ tøø chi'iy, wa'ads ja'a ñi'x ja'a quiopc je'e. Jagoo ja'a tiecy piújät. Mijts, mwa'ads mijts hajxy, pero cab hajxy nägøx̲iä mwa'adsä.
11 Ñajuøøbiä Jesús hänajty øn̲ hänajty yajcø'øwaan̲ø'øwáan̲näp. Paady jaduhn̲ miänaañ̲ coo tu'jäya'ay hänajty quia'a wa'adsä.
12 Coo ja'a Jesús cøjx tiecypiujpädø'øy ja'a jiamiøødhajxy, mänitä Jesús wyitpägøøñä. Mänit yhøxtaacnä. Mänit miänaañ̲:
—Chójpiøсhä njoot jaduhn̲ coo hajxy mnajuó'øwät tiiguióxpøch mijts coo tøø ndecypiujy. 13 Hoy jaduhn̲ cooсh mijts jaduhn̲ xñäma'ay: "Wiindsøn̲." Tøyhájthøch mijts hajxy jaduhn̲ xWyiindsøn̲haty. 14 Tøøсh mijts hajxy ndecypiujy, hóyhøch Wiindsøn̲ nja tuñ̲. Jaanä jaduhn̲ mijtspä, mnidiecypiujøøb hajxy hamiñ̲ haxøpy. 15 Mbahíxäp hajxy jaduhn̲ nebiátyhøch mijts tøø nduñ̲. 16 Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, cabä moonsä cuhdujt møc miøødä quejee ja'a wyiindsøn̲. Jaanä jaduhn̲ je'ebä ja'a tøø quiexyíijäbä, cabä cuhdujt je'e møc miøødäbä quejee ja'a tøø miäguéx̲iäbä. 17 Cooсhä nmädia'agy hajxy xwyiinjuóøyyät, coo hajxy jaduhn̲ mgudiúnät, jootcujc hajxy jaduhn̲ mhídät.
18 'Cábøch mijts nägøx̲iä nnägapxy. Nnajuóøbiøch pønjátyhøch tøø nwiimbiy. Pero tøjiajpä Diosmädia'agy maa jaduhn̲ miäna'añän: "Ja'a craaсh tu'ugmucy xmiøødcaabiä, tøøсh je'e xmiädsibø'øy." 19 Jäguém̲iøch mijts chaa nhawáan̲äm cooсh haxøøg njada'añ nhabeta'añ. Cooсh jaduhn̲ njaanсh jádät njaanсh habétät, mänit hajxy mhuuc mäbøgät cooсhä Dios tøyhajt tøø xjiaanсh quex̲y. 20 Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, øn̲ hajxy mägu'ugpøgaam̲b ja'aсh nguexaam̲biä, møød høøсh jaduhn̲ xmiägu'ugpøgaam̲bä. Jaanä jaduhn̲ds je'ebä, pón̲høch je'e xmiägu'ugpøgaam̲b, møødä Dios jaduhn̲ miägu'ugpøgaam̲bä, ja'aсh tøø xquiéx̲iäbä.
21 Coo ja'a Jesús miädiaacpädøøñä, mänit jiootmadiägøøñä. Mänit miänaañ̲:
—Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät cooсh mijts ja'a mjamiøød tu'ug xyega'añ ho'cøøc.
22 Mänitä jiamiøødhajxy ñiwyiinhee'ppejtä. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy øn̲ ja'a Jesús hänajty jaduhn̲ ñänøøm̲by. 23 Jim̲ä Jesús ja'a jiamiøød hänajty yhäña'ay tiehm̲ ñähmøjc. Jaanсh tehm̲ yhoy ja'a Jesús hänajty miøødnijiootpaadyii. 24 Mänitä Simón Pedro ja'a craa miäwø'xy. Mänit hamee'ch ñämaayy:
—Huuc mäyajtøw̲ øn̲ jaduhn̲ ñänøøm̲by.
25 Mänitä craa ja'a Jesús tiaatsmägowøøyy. Mänit miäyajtøøyy:
—Øn̲ jaduhn̲ mnänøøm̲by.
26 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nbama'tsnaxáam̲biøch hädaa tsajcaagyhaguijt. Mänítøch ja'a craa nmo'owa'añ, ja'ac̈h xyegaam̲bä ho'cøøc.

Mänitä Jesús ja'a tsajcaagyhaguijt jiaanc̈h pama'tsnajxy. Mänitä Judas yajcø'øgonøøyy, ja'a Simón Iscariote yhuung. 27 Tuun̲ä Judas ja'a tsajcaagy ñä'ä coon̲dsooyy, mänitiä miøjcu'ujoottägøøyyä. Mänitä Jesús ja'a Judas ñämaayy:

—Tsógäm. Nøcx jatcø'øw nejy mjatcø'øwa'añän.

28 Ja'a hajxy hänajty jim̲ caabiä, cab hajxy hänajty ñajuø'øy tiiguiøxpä Jesús jaduhn̲ coo miänaaañ̲. 29 Näje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty coo tyijy ja'a Jesús ja'a Judas hänajty quiex̲y juubiä mädyiijaty tyijy hänajty yajtunaam̲by xøøjooty. Näje'e hajxy hänajty wyiinmahñdyhajpä coo tyijy Jesús ja'a Judas ja'a häyoobäya'ay hänajty yajmo'owa'añ xädø'øñ. Paady hajxy hänajty wyiinmahñdyhaty, coo ja'a Judas ja'a xädø'øñ hänajty yajwijtswädityii. 30 Tuun̲ä Judas ja'a tsajcaagy ñä'ä coon̲dsooyy, mänitiä tiøjpädsøøm̲y. Tøø hänajty quioodsøøñä.

31 Coo ja'a Judas tiøjpädsøøm̲y, mänitä Jesús miänaaañ̲:

—Tøø yhabaady cooc̈h ngähxø'øga'añ cooc̈h nmøjjä njaanc̈hä. Høøc̈hcøxpä Dios jaduhn̲ quiähxø'øga'añ coo miøjjä jiaanc̈hä. Dióshøch tøø xwyiinguex̲y. 32 Nyajcähxø'øgáam̲biøch ja'a Dios coo miøjjä jiaanc̈hä. Mobädájpøch ja'a Dios xyajcähxø'øgaam̲bä cooc̈h nmøjjä njaanc̈hä. 33 Mägu'ughajpädøjc, cábøch mijts jejcy nmøødhida'añ. Xjia høxta'awáam̲bøch mijts, pero cábøch hajxy xpiaada'añ. Chaads mijts hajxy nnämá'awät nébyhøc̈hä Israelpä jäya'ayhajxy tøø nnäma'ayän: Cab hajxy jim̲ hoy mnócxät maac̈h nhida'añän. 34 Chaads mijts hajxy ja'a hawiinjem̲yguiuhdujt nmó'owät coo hajxy hamiñ̲ haxøpy mnic̈hogøød nébyhøch mijts ndsoquiän. 35 Coo hajxy mnic̈hogøød mnibia'häyowøød, cähxó'øgäp jaduhn̲ cooc̈h mijts ja'a nmädia'agy xjiaanc̈h panøcxä. Xyhíxäp ja'a jäya'ayhajxy jii nägøx̲iä.

36 Mänitä Simón Pedro ja'a Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn̲, maa mnøcxa'añ.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cábøch miic̈h jadunajtä hoy xpianócxät maac̈h nnøcxa'añän. Miic̈h, høx̲haam miic̈h mnócxät.

37 Mänitä Pedro ja'a Jesús miäyajtøøgumbä:

—Tiic̈h miic̈häda'a jadunajtä hoy coo nga'a panócxät. Nnähho'tú'udäbøch miic̈h häyaa.

38 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaanc̈hä; cabä ndijy miic̈häda'a xñähho'tú'udät. Chaads miic̈h jadunajtä nnämá'awät, cahnä tseey hänajty ya'axyñä, tøø miic̈h hänajty tägøøghooc mnijiøgapxyii cooc̈h tyijy miic̈h hänajty xquia'a hix̲iä.

14

1 Mänitä Jesús miänaaañ̲:

—Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Mäbøjcä ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy, y mäbøjcägøch ja'a nmädia'agy hajxypä. 2 Jim̲ tsajpootyp maac̈hä nDeediän, mayyä tsäna'awøhñdy jim̲. Coo häxøpy quia'a tøyyä, cab hajxy cu nhawáanäm̲. Nøcxáam̲bøch ja'a tsäna'awøhñdy nbäda'aga'añ nähix̲ hahixø'ø maa mijts mhídät. 3 Cooc̈h jim̲ nnøcxa'añ, cädaactägatsáam̲bøch jadähóocägumbä. Mänítøch mijts jim̲ ngøx̲y woonøcxa'añ maac̈h

nhidaˈañän. Näguipxy hajxy jim̱ nhidáaṉäm. 4 Mnajuøøby hajxy maačh
nnøcxaˈañ. Jaduhṉ hajxy mnajuøøbiä neby hajxy jim̱ mnǿcxät.

5 Mänitä Tomás jaˈa Jesús ñämaayy:

—Wiindsøṉ, pero cab højts nnajuøˈøy maa miičh mnøcxaˈañ. Neby
højts jaduhṉ jim̱ nnäˈä nǿcxät.

6 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhṉ mäwíinhøch høøčh nebiä tuˈujän. Høøčhcøxpä hajxy jim̱
mgoodaˈañ pønjátyhøch jaˈa nmädiaˈagy xmiäbǿjcäp. Høøčhcøxpä hajxy
jim̱ mhidaˈañ cøjxtaˈaxiøø. Paady hajxy jim̱ mhidaˈañ coočhä tøyhajt
nyajcähxøˈøgy jaˈa Dioscøxpä. 7 Pønjátyhøch jeˈe xyhix̱yhajp, jaanä xy-
hix̱yhájtäbøch jaˈa nDeedy jeˈebä. Tøø hajxy mhix̱y.

8 Pero cab hajxy wyiinjuøøyy waam̱bä Jesús jaduhṉ jia mänaaṉ̃. Mänitä
Felipe jaˈa Jesús ñämaayy:

—Wiindsøṉ, ween højts jaˈa mDeedy xyhuuc yaghíxät. Mänit højts
jootcujc nmähmǿˈøwät.

9 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Felipe, tii jaduhṉ coo mmänaˈañ. Tøøčh miičh jejcy xpiawädity.
Xyhix̱yhájpøch miičh jaduhṉ. Pøṉčh xyhijxp, jaanä xyhíjxäbøch jaˈa
nDeedy jeˈebä. Tiičh miičh jaduhṉ coo xñämaˈay coočh mijts jaˈa
nDeedy nyaghíxät. 10 Nej, cab jaduhṉ mmäbøquiä coočhä nDeedy
tuˈugmädiaˈagy nmøødhity. Jaˈa nDéedyhøch miädiaˈagy, jeˈečh jaduhṉ
nmädiáacäp; caˈa yhøøčhä nhamdsoo mädiaˈagy nmädiaacypy. Jaˈa
nDéedyhøch jaˈa mäjaa jaduhṉ xmiooby; jeˈečh jaˈa tiuuṉg jaduhṉ
ndúuṉäp. 11 Mäbǿjcägøch jaˈa nmädiaˈagy hajxy coočhä nDeedy
jaduhṉ tuˈugmädiaˈagy nmøødhity. Hoy hajxy mwiinjuøˈøy mgaˈa ja
wiinjuøˈøy, mmäbǿgäp hit hajxy jaduhṉ. Páadyhøch hit hajxy jaˈa
nmädiaˈagy xmiäbǿjcät, coočh hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxøˈøgy.
12 Chaads mijts tehm̱ tiøyhajt nnämáaguiombä, pǿṉhøch jaˈa nmädiaˈagy
xmiäbǿjcäp, jaanä yajcähxøˈøgaam̱by jeˈebä jaˈa hoy-yagjuøøñäjaty. Maas
hoy-yagjuøøñäjatypä jeˈe yajcähxøˈøgaˈañ quejeečh nyajcähxøˈøgy. Paady
jaduhṉ yajcähxøˈøgaˈañ coočh jim̱ nnøcxaˈañ maačhä nDeediän. 13-14 Coo
hajxy mmäbǿgät coočh jaˈa cuhdujt tøyhajt nmøødä, coo hajxy hänajty tii
myujwaˈanaˈañ, ngudiúnäbøch jaduhṉ neby jaduhṉ quiähxǿˈøgät coočhä
nDeedy jeˈeduhṉ miøjjä jiaančhä.

15 ’Pø xchójpøch mijts, mänítøch mijts jaˈa nmädiaˈagy xquiudiúuṉät
nebiátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhaneˈemiän. 16 Nnämáabiøch
jaˈa nDeedy coo mijts jaˈa jootcapxmøcpøjpä wiingpä xyajnäguéxät,
jaˈa tømiädiaacpä. Jaˈa Dioshespíritu jeˈe. Cøjxtaˈaxiøø hajxy jaduhṉ
xmiøødhidaˈañ. 17 Pønjaty jaˈa Diosmädiaˈagy caˈa mäbøjp, cabä
Dioshespíritu hajxy chogaˈañ. Cab hajxy mänaa yhix̱yhadaˈañ. Pero
mijts, mobädajpä hajxy jeˈe mhix̱yhadaˈañ. Xmiøødhidáaṉnäp hajxy
jeˈe. Jiiby hajxy mmøødhadaˈañ mjoodootyhajxy. 18 Cábøch mijts
jeˈe nnähgueˈegaˈañ nidiuhm̱ nämetsc. Cädaactägatsáam̱bøch yaa
jadähooc maa mijtsän. 19 Mejtsxøø tägøøgxøøčh jaˈa jäyaˈayhajxy
xjiaag hixaˈañ. Cábøch hajxy hänajty yaa xyhixaaṉnä cooč yaa
ndsoonaaṉnä. Cooč cøjxtaˈaxiøø nhidaˈañ, paady mijts cøjxtaˈaxiøø
mhidaam̱bä. 20 Mobädajpä hajxy jaduhṉ mnajuøˈøwaˈañ coočhä
nDeedy tuˈugmädiaˈagy nmøødhity. Jaanä tuˈugmädiaˈagy hajxy jaduhṉ
nhidáaṉämbä. 21 Pønjátyhøch jaˈa nmädiaˈagy xquiudiúuṉäp nébiøch tøø

nmägapxy tøø nhane'emiän, xchójpøch je'e. Jaanä ndsojpy højts je'ebä
møødhøch ja'a nDeedy. Nyaghixáaṃbiøch ja'a nwiinmahñdy hajxy.
22 Jii Jesús ja'a jiamiøød hänajty tu'ug xiøhaty Judas. Pero ca'a je'e
yhIscariote. Mänitä Judas ja'a Jesús miäyajtøøyy:
—Wiindsøṇ, tii højts ja'a mwiinmahñdy coo xyaghixa'añ, pero cabä
cu'ughajxy myaghixa'añ.
23 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Póṇhøch xchojp, xquiudiúuṇäbøch ja'a nmädia'agy je'e. Y chójpiøčhä
nDeedy je'ebä. Tu'ugmädia'agy højts nmøødhida'añ møødhøch ja'a
nDeedy. 24 Póṇhøch jaduhṇ xquia'a tsojp, cábøčhä nmädia'agy
xyajtuuṇä. Ca'a yhøøčhä nhamdsoo mädia'agy hädaa, hädaa hajxy
nyajmøødmädiaacypiä. Ja'a nDéedyhøch miädia'agy hädaa, ja'ačh tøø
xquiéxiäbä.
25 'Mijts, nyajmøødmädiáacypiøch mijts jaduhṇ mäduhñtiä hajxy yaa
nmøødhitiän. 26 Nägóoyyøch nnøcxaaṇnä ndu'ubøgaaṇnä, mänítøch ja'a
nDeedy yhEspíritu quiexa'añ maa mijtsän. Je'ečh jaduhṇ nguwit-
shadaaṃby. Mijts jaduhṇ xjiootcapxmøcpøgaaṃb. Cøxaaṃb hajxy xya-
jnähixø'øwa'añ. Cøxaaṃb hajxy xyagjahmiejtsta'aga'añ nebiátyhøch mijts
yaa tøø nyajmøødxi'igy tøø nyajmøødmädia'agy.
27 'Jootcújc-høch mijts nyajmähmø'øwa'añ. Cab mijtsä cu'ug
xyagjootcugø'øwät nébiøch mijts jootcujc tøø nyaghitiän. Ca'a hajxy
tii mnädajy mnämay. Ca'a hajxy mdsähgø'øy mdsähdiuñ. 28 Tøøčh mijts
nhawáaṇäm coočh nnøcxa'añ ndu'ubøga'añ. Pero cädaactägatsáaṃbøch
jadähooc. Pø xchójpøch mijts tøyhajt, mxooṇdá'agäp hajxy coo
nhawáaṇäm coočh jiṃ nnøcxa'añ maačhä nDeediän. Miaas møødä mäjaa
je'e quejeečh nmøødä. 29 Tøøčh mijts jäguemiä nhawáaṇäm nébiøch
yaa njada'añ hädaa yaabä naaxwiin y coočh jiṃ nnøcxaaṇnä maačhä
nDeediän. Coočh jaduhṇ njádät, coočh jiṃ nnøcxät, mänit hajxy mhuuc
tehṃ miäbøgät.
30 'Tu'habáquiøch mijts nhuuc jaac møødmädia'agyñä. Medsaaṃbä
møjcu'ugong, ja'a yaa cu'ughanehṃbä; pero cabä cuhdujt miøødä
maačh høøčhcøxpän. 31 Ngudiunáaṇnäbøch nébiøch ja'a nDeedy tøø
xmiägapxy tøø xyhane'emiän. Páadyhøch jaduhṇ ngudiuna'añ neby
jaduhṇ quiähxø'øgät coočhä nDeedy tøyhajt njaančh tsocy. Tänaayyø'øg
hajxy. Jaṃ hajxiän.

15

1 'Høøčh, jaduhṇ mäwíinhøch høøčh nebiä tsaatyptequiän ja'a tøyhajtpä.
Ja'a nDéedyhøch, jaduhṇ je'e nebiä cudsaatypcaṃän. 2 Ja'a nDéedyhøch,
xyhøxpújxäbøch ja'a nhaads mädyii ca'a tøømbejp; pero mädyiids jaduhṇ
tøømbejp, je'eds jaduhṇ weenjaty yhøxpujxyp, nebiä maas majiaty
tiøømbédät. 3 Coo hajxy jaduhṇ tøø mmäbøcy nebiátyhøch mijts je'e tøø
nyajnähixø'øyän, jadúhṇhøch ja'a nDeedy mijts tøø xyajnähwa'ačh ja'a
mhaxøøgwiinmahñdyhajxy. Jaduhṇ mäwíinäts je'e nebiä tsaatyp hajxy
jiøjpuxiän. 4 Tehṇgájnøch ja'a nmädia'agy hajxy xpianócxät; tehṇgájnøch
mijts nbuhbeda'añ. Ja'a tsaatyphaads, cab je'e tiøømbeda'añ coo ja'a
yhøjxä tiecy hänajty quia'a hity. Jaduhṇ mäwíinäts mijtspä, pø cábøch ja'a
nmädia'agy hajxy tehṇgajnä xpianøcxaaṇä, cab hajxy hoy mwädítät.
5 'Høøčh, jaduhṇ mäwíinhøch høøčh nebiä tsaatyptequiän. Høøčh mijts
jaduhṇ nhaadshajpy. Coočhä nmädia'agy hajxy tehṇgajnä xpianócxät,

mänit hajxy hoy mwädítät. Nbuhbédäbøch mijts jaduhn̲. Cooc̆h mijts nga'a puhbédät, cab hajxy tii hoy mduna'añ. 6 Pøn̲høc̆hä nmädia'agy xquia'a panóɔcxäp, jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä tsaatyphaads hajxy yhøxpux̲iän. Coo jaduhn̲ tiø'øc̆h, mänit hajxy yajpädø'øgy; mänit hajxy ño'ogy.

7 'Cooc̆hä nmädia'agy hajxy tehn̲gajnä xpianóɔcxät, coo hajxy mga'a jahdiägóyyät nebiátyhøch mijts tøø nyajnähixø'øy, ngudiúnäbøch jaduhn̲ mädyiibäjaty mijts xmiäyujwa'anaam̲b. 8 Coo hajxy hoy mwädítät, cähxǿ'øgäp jaduhn̲ cooc̆hä nmädia'agy hajxy tøyhajt xpianøɔcxä. Jaanä cähxø'øgaam̲b jaduhm̲bä cooc̆hä nDeedy je'e miøjjä jiaanc̆hä. 9-10 Nébiøc̆hä nDeedy xchoquiän, jadúhn̲høch mijts ndsojpä. Cooc̆hä nmädia'agy hajxy xyajtúun̲ät, ngumáyäbøch mijts jaduhn̲; hoy miänáajøch mijts ndsógät. Jadúhn̲høc̆hä nDeedy xchocy cooc̆hä miädia'agy nyajtúun̲äbä.

11 'Páadyhøch mijts jaduhn̲ nyajmøødxi'igy nyajmøødmädia'agy coo hajxy tehn̲gajnä mxoon̲dá'agät nébiøch nxoon̲da'aguiän. 12 Míjtshøch jaduhn̲ nmägapxyp nhanehm̲by coo hajxy hamiñ̲ haxøpy mnic̆hogøød mnibia'häyowøød nébiøch mijts ndsoquiän. 13 Øøn̲ jaduhn̲ jaanc̆h tehm̲ chójcäp, coo hänajty yagho'oga'añii, nähho'tu'udøøb je'e ja'a miägu'ughajpä. 14 Coo hajxy mgudiúnät nebiátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy, xmiägu'ughájpøch mijts hänajty jaduhn̲. 15 Cábøch mijts nnäma'awaan̲nä "moonsä." Ja'a moonsä, cabä ñajuø'øy tii ja'a wyi-indsøn̲ tiuum̲by. Pero mijts, tøø mijts ngøx̲y hawáan̲äm nebiátyhøch ja'a nDeedy je'e tøø xyhawaan̲ä. Páadyhøch mijts nnäma'awaan̲nä "mägu'ughajpä." 16 Ca'a yhøøc̆h mijts je'e tøø xwyiimbiy; høøc̆h mijts je'e tøø nwiimbiy. Tøøc̆h mijts jaduhn̲ nwiinguex̲y coo hajxy hoy mwädítät, coo Diosmädia'agy hajxy myajwá'xät, neby hajxy jaduhn̲ mmayǿ'øwät. Weenä Diosmädia'agy hajxy tehn̲gajnä pianøɔcxpä; ween hajxy hoy wiädijpä. Jadúhn̲høch mijts nDeedy xmió'owät tijaty mijts hänajty mdsogaam̲by, cooc̆hä nmädia'agy hajxy hänajty xmiäbøjcä. 17 Chám̲høch mijts jadähooc nmägapxy nhane'emy coo hajxy mnic̆hogøød mnibia'häyowøød hamiñ̲ haxøpy.

18 'Mijts, xmiähan̲hadaam̲b ja'a tsaan ja'a cu'ug hajxy. Moorä høøc̆h hajxy tøø xmiähan̲hajpä. 19 Xmiähan̲hadaam̲b mijts je'e, ja'a hajxy haxøøgwädijpä. Paady mijts xmiähan̲hada'añ coo mijts ja'a haxøøgpä tøø mgøx̲y najtshixøøñä. Tøø mijts ja'a mbojpä mgädieey nyajnähwáatsäm. Coo mijts häxøpy tøø mga'a najtshixø'øy ja'a haxøøgpä, cu xmiägu'ughajty jäya'ay hajxy may. 20 Huuc jahmiets hajxy nejy mijts tøø nnäma'ayän, cabä moonsähajxy quiuhdujtmøød quejee wyi-indsøn̲hajxy. Cooc̆hä jäya'ayhajxy näje'e xmiädsiphaty, paady mijts hajxy xmiädsiphadaam̲bä. Y cooc̆hä nmädia'agy hajxy näje'e xmiäbøjcä, paady mijts ja'a mmädia'agy hajxy xmiäbøgáan̲äbä. 21 Høøc̆hcøxpä mijts ja'a cu'ug xmiädsiphada'añ, je'eguiøxpä cooc̆hä nDeedy hajxy xquia'a hix̲yhajtä, ja'ac̆h tøø xquiéx̲iäbä.

22 'Tøøc̆h jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy hoy nyajmädoyhaty. Cooc̆hä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä, paady hajxy quiumädow̲a'añ. Cooc̆hä nmädia'agy hajxy häxøpy tøø xquia'a mädoyhajtä, cab hajxy häxøpy quiumädow̲a'añ. 23 Pøn̲høch xmiähan̲hajp, jadúhn̲høc̆hä nDeedy xmiähan̲hájtäbä. 24 Tøøc̆hä hoy-yagjuøøñäjatypä nyajcähxø'øgy. Caj øøn̲ jaduhn̲ yajcähxø'øgy hädaa yaabä naax̲wiimbä. Hoy jäya'ayhajxy tøø

jia hixy tøø jia mädoy, xmiähaṉhajp højts møødhøčhä nDeedy. Paady hajxy je'e quiumädowa'añ. Coočhä hoy-yagjuøøñäjatypä häxøpy tøø nga'a yajcähxø'øgy, cab hajxy häxøpy quiumädowa'añ. 25 Coočhä jäya'ayhajxy xmiähaṉhaty, tøjiajp jaduhṉ nebiä Diosmädia'agy myiñän, neby hajxy jecy quiujahyyän: "Pues, nä'ä nägóobøch hajxy xmiähaṉhaty."

26 'Nguexáaṃbiøch ja'a Dioshespíritu, ja'a mijts xjiootcapxmøcpøgaaṃbä, ja'a tømiädiaacpä. Jiṃ jaduhṉ choona'añ maačhä nDeediän. Coo quiäda'aga'añ, mänítøch je'e xñägapxa'añ. 27 Jadúhṉhøch mijts xñägapxaaṃbä, nebiátyhøch mijts yaa tøø nmøødwädity. Høxtáhṃdsøčhä jäya'ayhajxy nyajnähixøøčhooñän, quípxyhøch mijts nmøødtägøøyy wädijpä høxtä jäda'anäbaadyñä.

16

1 'Páadyhøch mijts chaṃ nyajmøødxi'igy nyajmøødmadia'agy, cooč mijts ja'a nmädia'agy ni mänaa xquia'a najtshixóøyyät, hoy mijts jäya'ay mäduhṉtiä xjia mädsiphaty xjia mähaṉhaty. 2 Xyajpädsøṃaaṃb mijts je'e tsajtøgooty. Høxtä habaadaaṃb jaduhṉ coo mijts xyagho'oga'añ je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy quiudiuṉ. 3 Paady mijts je'e xmiädsiphada'añ coo højts je'e xquia'a hixiä møødhøčhä nDeedy. 4 Coo hajxy jaduhṉ mjádät mhabétät, mänit hajxy jaduhṉ mjahmiédsät coo hajxy nhawáaṉäm. Paady chaṃ nhawáaṉäm.

'Cooč mijts hijty quipxy nmøødwädity, paady hajxy hijty nga'a hawáaṉäm. 5 Nøcxáaṉnäbøch jiṃ maačhä nDeediän, ja'ač tøø xquiéxiäbä. Jímhøch nhidaaṉnä. Pero cábøch mijts xmiäyajtøy maačh nnøcxa'añ. 6 Mjootmayhajp mijts jaduhṉ cooč mijts jaduhṉ tøø nyajmøødmädia'agy. 7 Chaads mijts tehṃ tiøyhajt nnämá'awät, hoyø'øwaaṃb jaduhṉ mijtscøxpä cooč nnøcxa'añ. Nguexáaṃbiøch pøṉ mijts xjiootcapxmøcpøgaaṃb. Cooč nga'a nócxät, cab jaduhṉ quiädá'agät maa mijtsän. 8-9 Tsipcøxp jaduhṉ ñä'ägä cäda'aga'añ. Mänitä jäya'ayhajxy yajwiinjuø'øwa'añii coo pojpä cädieey hajxy tøyhajt jiaanč møødä. Paady hajxy miøødä, coočhä nmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcä. Paady hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm. 10 Jaduhṉ hajxy yajwiinjuø'øwáaṉäbä cooč ja'a pojpä cädieey nga'a møødä. Nøcxáaṃbøch jiṃ maačhä nDeediän; cábøch mijts yaa xyhixaaṉnä. 11 Jaduhṉ hajxy yajwiinjuø'øwáaṉäbä coo hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, pønjaty ja'a møjcu'ugong ja'a miädia'agy panócxäp, ja'a yaa hanehṃbä hädaa yaabä naaxwiin. Tøø ja'a Dios miäna'añ coo ja'a møjcu'ugong quiumädowa'añ.

12 'Madiu'u mijts nja hawaaṉáaṉäm, pero cab hajxy mwiinjuó'øwät. 13 Coo ja'a Dioshespíritu hänajty quiäda'aga'añ, mänit mijts ja'a tøyhajt xquiøxy yajwiinjuø'øwa'añ. Ca'a yhamdsoo mädia'agy je'e miädia'agaaṃby. Piamädia'agaaṃby jaduhṉ nebiaty je'e tøø miädoy. Je'e mijts xyajmädoyhadaaṃb tijaty jadaaṉ tunáaṉäp. 14 Xñägapxáaṃbøch je'e cooč nmøjjä njaančhä. Mijts xyajmädoyhadaaṃb nebiátyhøch je'e tøø nnäma'ayän. 15 Coo højts nhity tu'ugmädia'agy møødhøčhä nDeedy, páadyhøch mijts chaṃ nnäma'ay coo mijts ja'a Dioshespíritu xyajmädoyhada'añ nebiátyhøch je'e tøø nnäma'ay.

16 'Mobädájpøch jiṃ nnøcxaaṉnä maačhä nDeediän. Pero cábøch njega'añ; mänítøch mijts hänajty xyhijxtägatsa'añ.

17 Mänitä Jesús ja'a jiamiødhajxy näje'e ñiñämaayyä:

—Pätiidä yø'øya'ay jaduhn̲ coo ñä'ä mäna'añ cooc mobädajpä
ñøcxaan̲nä; cábäc jaduhn̲ jiega'añ. Mänítäc nhixáan̲ägombä. Pätiidä
coo ñä'ä mäna'añ cooc ñøcxa'añ maa ja'a Tieediän. 18 Pätiidä coo ñä'ä
mäna'añ "mobädajpä." Päwaam̲btä jaduhn̲ jia mäna'ana'añ.

19 Ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty miäyajtøwa'añii. Mänit miänaañ̲:

—Xmiäyajtøwáam̲bøch mijts tijátyhøch jaduhn̲ tøø nja mädia'agy,
túhn̲ämäts. 20 Chaads mijts tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, mjø'øwaam̲b
mxuudsaam̲b mijts ja'a høøčhcøxpä. Pero yø'ø cu'ughajxy, jaančh tehm̲
xioon̲da'agaam̲b hajxy. Pero cab hajxy jejcy mjootmayhada'añ. Paquiä
hajxy mjootcugø'øwáan̲gombä. 21 Coo ja'a to'oxiøjc ja'a xiøøbio'ohajxy
piedyii, mänitä jioothajxy piädø'øgø'øgy. Nägooyyä ja'a yhuunghajxy je'e
miejtsnä, hagädaacp ja'a jioothajxy je'e. Cab hajxy je'e jiahmiejtsnä
coo ja'a jioothajxy hänajty tøø piädø'øgy. Xoon̲dáacnäp hajxy coo
yhuunghajxy hoy ween tøø myiñ̲ tøø quia'ay. 22 Jaduhn̲ mäwíinäts
hajxy mjootmayhaty nebiä to'oxiøjc ja'a jioothajxy piädø'øguiän. Pero
nägooyyä højts nniyhíjxägumbä, mänit mijts mxoon̲da'aga'añ. Caj mijts
øøn̲ xyagjootmayhadaan̲nä.

23 'Cábøch mijts hänajty tii xmiäyujwa'anaan̲nä. Chaads mijts
tehm̲ tiøyhajt nnämá'awät, cooč mijts nDeedy hänajty tijaty
xmiäyujwa'anaan̲ä, xmio'owaam̲b mijts je'e ja'a høøčhcøxpä. 24 Cahnä
hajxy tii mhuuc yujwa'añ ja'a høøčhcøxpä. Coo hajxy tijaty myujwá'anät,
xñä'ägä mo'owaam̲b hajxy je'e. Jaduhn̲ hajxy hoy jootcujc mhídät.

25 'Yajmäbaadyháamhøch mijts tøø nmøødmädia'agy. Habáatnäp jaduhn̲
cooč nga'a mädia'agaan̲nä yajmäbaadyhaam. Howyiinjuóóñøch ja'a
nDeedy nmädia'agaan̲nä. 26-27 Mänítøch mijts ja'a nDeedy hoy tyi-
ijä xmiäyujwa'anaan̲ä ja'a høøčhcøxpä. Mänit hajxy xmio'owa'añ.
NDéedyhøch mijts xyhamdsoo mäyujwa'anáan̲äp je'eguiøxpä cooč mijts
nDeedy xjiaanč tehm̲ chocy. Paady mijts xchocy cooč mijts xcho-
jpä, cooč mijts ja'a nmädia'agy hajxy tøø xmiäbøjcä cooč jim̲ tøø
ndsooñ maačhä nDeediän. Hamdsoo hajxy mmäyujwa'ana'añ; cábøch
waam̲b nmäna'ana'añ. 28 Høøč, jím̲høch tøø ndsooñ maačhä nDeediän.
Yaač tøø ngäda'agy hädaa yaabä naax̲wiin. Pero tsoonáam̲bøch yaa
jadähóocägumbä. Nøcxtägatsáam̲bøch jím̲ägumbä maačhä nDeediän.

29 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy miänaañ̲, ñämaayyä Jesús:

—Hoora sí, howyiinjuøøñä miiči mmädiaacnä. 30 Tøø højts nnajuø'øy.
Cab højts miiči tii nmäyajtøwaan̲nä. Nmäbøjnäp højts jaduhn̲ cóodäm
miiči jim̲ mjaanč tsooñ maa Diosän.

31 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mjaanč mäbøjpiäda'a tyijy hajxiä. 32 Habáatnäp jaduhn̲ coo mijts
ja'a cu'ug xquiøx̲y päboowia'xa'añ. Mänit hajxy jim̲ mnøcxaan̲nä maa
mdøjc-hajxiän. Nidiúhm̲høch hajxy yaa xñähgue'egaan̲nä. Pero cábøch
nidiuhm̲ tøyhajt nhida'añ. Ja'a nDéedyhøch jaduhn̲ xmiøødhidaam̲b.
33 Páadyhøch mijts jaduhn̲ cham̲ nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo
mijts ween jootcujc mhíjnät coočhä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät.
Mbaadaam̲biä tsaačhpa peenä hajxy hädaa yaabä naax̲wiin. Pero ca'a
hajxy tii mdajy mmay; cábøčhä møjcu'ugong nyajmäjäda'aga'añ.

17

1 Nägooyyä Jesús miädiaacpädøøyy, mänit yuughee'py tsajpootyp. Mänit
miänaañ̲:

—Teedy, tøø yhabaatnä. Huuc yajcähxø'øg cooč nmøjjä cooč
njaančhä. Jadúhṉhøch nyajcähxø'øgaaṃbä coo miič mmøjjä coo miič
mjaančhä. 2 Tøøčh miič cuhdujt jaduhṉ xmio'oy coočhä jäya'ayhajxy
nägøẋiä nguhdujtmó'owät coo hajxy jiṃ jaduhṉ ween yhity maa miičhän
cøjxta'axiøø, pønjátyhøch miič tøø xyajcø'øwaaṉø'øy. 3 Jaduhṉ hajxy
jiṃ cøjxta'axiøø yhida'añ maa miičhän, coo højts ja'a nmädia'agy jaduhṉ
xmiäbøjcämät coo miič nidiuhṃ mDioshaty, coo miič mdømiädia'agy,
cooč miič yaa tøø xquieẋy hädaa yaabä naaẋwiin.
4 'Høøčh, ngudiúuṃbiøch hädaa yaabä naaẋwiin nébiøch miič tøø
xyhane'emiän. Nyajcähxǿ'piøch jaduhṉ coo miič ja'a mäjaa tøyhajt
mmøødä. 5 Teedy, høøčhä nmäjaa yajcähxǿ'cäc jiṃ maa miičhä mwiindu-
umän nébiøčhä mäjaa hijty jiṃ nmøødän mänaabä hädaa yaabä naaẋwiin
yhawijy tiøø'xta'aguiän.
6 'Pønjaty miič yaa tøø mwiimbiy hädaa yaabä naaẋwiin, je'eč
hajxy jayøjp nyajmädoyhajt coo miič nidiuhṃ mDioshaty, coo miič
mdømiädia'agy. Miičhä mgø'øjooty hajxy je'e hijty. Pero jadähóoc-høch
miič je'e tøø xyajcø'øwaaṉǿøguiumbä. Tøø ja'a mmädia'agy hajxy
je'e xmiäbøjcä xquiudiuuṉä. 7 Ñajuǿøñäp hajxy cooč miič jaduhṉ
tøø xmio'oy mädúhñtiøch nmøødä. 8 Tøøčh hajxy ngøẋy yajnähixø'øy
nebiátyhøch miič tøø xyajnähixøøbiän. Ñajuǿøñäp hajxy cooč jiṃ
tøyhajt ndsooñ maa miičhän. Tøøčhä nmädia'agy hajxy jaduhṉ xmiäbøjcä
cooč miič tøø xquieẋy.
9 'Teedy, tuṉä mayhajt. Cueendähat hädaa jäya'ayhajxy, hädáajøch
miič tøø xyajcø'øwaaṉǿ'øyäbä. Ca'a jie'emøødøch jaduhṉ nnänøṃy
ja'a mmädia'agy hajxy tøø xquia'a mäbøjcäbä. 10 Højts hädaa jäya'ay
nje'ehajmújcäm; páadyhøch miič nnäma'ay coo mgüeendähádät. Hädaa
jäya'aguiøxpä jaduhṉ quiähxø'øga'añ coo højts nmøjhájtäm coo højts
njaančhhájtäm.
11 'Cábøch yaa nhidaaṉnä hädaa yaabä naaẋwiin. Nøcxáaṉnäbøch jiṃ
maa miičhän. Pero yaačhä njamiøødhajxy miähmø'øwa'añ. Cueendähat
hajxy neby hajxy jaduhṉ yhídät tu'ugmädia'agy neby højts nhíjtäm
tu'ugmädia'agy. Miičhä mmäjaagøxpä mgüeendähádät. Míičhhøch ha-
jxy tøø xyajcø'øwaaṉø'øy. Jaanč tehṃ wia'ads miičhä mjoot miičhä
mwiinmahñdy. 12 Høxtä jäda'anäbáadyñøch hajxy ngüeendähaty miičhä
mmäjaagøxpä. Caj miičhä mmädia'agy hajxy nägøẋiä tøø xñajtshixøøyyä.
Jagooyyä tu'jäya'ay ja'a mmädia'agy tøø xñajtshixøøyyä, ja'a hijty nä'ägä
tu'udägoyyaaṃbä. Paady jaduhṉ tiu'udägooyy nebiä mmädia'agy jaduhṉ
tiøjiádät nebiä cujaaybä miähmøøyyän.
13 'Høøčh, nøcxáaṉnäbøch jiṃ maa miičhän. Páadyhøch miič
jaduhṉ chaṃ nyajmøødmädia'agy hädaa jäya'ay wyiinduumhajxy
neby hajxy jaduhṉ xiooṉdáacpät nébiøch nxooṉda'aguiän. 14 Tøøčh
miičhä mmädia'agy hädaa jäya'ayhajxy nyajmøødmädia'agy. Paady
hajxy yaa miähaṉhadyii hädaa yaabä naaẋwiin, coo hajxy haxøøgtuum
quia'a wädijnä. Høøčh hajxy xpiahijxp cooč haxøøgtuum nga'a
wädity. 15 Chaads miič nnämá'awät coo miič hädaa jäya'ayhajxy
mgüeendähádät maa ja'a møjcu'ugongän. Cábøch jaduhṉ nmäna'añ
coo hajxy yaa chóonät hädaa yaabä naaẋwiin. 16 Hoy hajxy jaduhṉ
wiädity nébiøch nwäditiän. 17 Cunuu'x hädaa jäya'ayhajxy ja'a miičhä
mhomiädia'agyhaam nebiä mmädia'agy hajxy tehṉgajnä xpianǿcxät
xquiudiúuṉät. Mäduhñtiä miičhä mmädia'aguiä, tøyhajt je'e. 18 Høøčh,

hädaa yaabä naaxwíinhøch miiсh tøø xquiexy nébiøch miiсh ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy nyajmädoyhádät. Jadúhnhøch yø'øya'ayhajxy nwiinguexaambä nebiä mmädia'agy hajxy xyaghawa'xøøyyät. 19 Nnähho'tu'udáambiøch hädaa jäya'ayhajxy nejy miiсhä mmädia'agy hajxy tehngajnä xpianócxät xquiudiúunät.

20-21 'Jadúhnhøch nmänaambä coo jäya'ayhajxy ween yhity tu'ugmädia'agy nägøxiä mädúhñtiøch ja'a nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä majatyhagájpthøсhä njamiøød ja'a nmädia'agy hajxy xyajwa'xaanä. Ween hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy neby højts nhíjtäm tu'ugmädia'agy. Jaduhndsä jäya'ayhajxy miäbøga'añ cooсh miiсh tøyhajt tøø xjiaanсh quexy. 22 Tøøсh hajxy nguhdujtmo'oy coo hajxy yhídät tu'ugmädia'agy, nébiøch miiсh tøø xquiuhdujtmo'oyän coo nhíjtämät tu'ugmädia'agy. 23 Tu'ugmädiá'agyhøch hajxy xmiøødhity nébiøch miiсh nmøødhitiän tu'ugmädia'agy. Nägøxiä hajxy jaduhn yhídät tu'ugmädia'agy, ja'a nmädiá'agyhøch hajxy tøø xmiäbójcäbä. Jaduhndsä jäya'ayhajxy ñajuø'øwa'añ nägøxiä cooсh miiсh tøø xquiexy, coo miiсh hajxy jaduhn mdsocy nébiøch miiсh xchoquiän.

24 'Teedy, mänáambøch jaduhn cooсh hajxy jim ween xmiøødhity maaсh nhida'añän, ja'aсh miiсh tøø xyajcø'øwaanó'øyäbä. Jadúhnhøch nmänaambä coo ja'a mäjaa hajxy ween yhixy, ja'aсh miiсh tøø xmió'oyäbä. Xjiaanсh tehm chójpøch miiсh hänajty mänaabä hädaa yaabä naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Høxtä jäda'anäbáadyñøch miiсh xchocyñä. 25 Teedy, tøyhajt miiсh mnä'ägädä mädia'agy. Ja'a cu'ughajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy coo miiсh mdømiädia'agy. Pero høøсh, nhíxyhøch miiсh. Hädaa njamiøødhøсh hajxy chaa tänaabiä, ñajuøøby hajxy je'e cooсh miiсh tøø xquiexy. 26 Tøøсh hajxy je'e nyajmøødmädia'agy coo miiсh nidiuhm mDioshaty, coo miiсh mdømiädia'agy. Tehngájnøch jaduhn nyajmøødmädia'aga'añ neby hajxy jaduhn ñiсhogøød ñibia'häyowøød nébiøch miiсh xchoquiän. Wéenhøch hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhity.

Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy.

18

1 Coo Jesús miädiaacpädøøyy, mänitä Jesúshajxy chohñ cajptooty møødä jiamiøødhajxy. Mänitä woc hajxy yajnajxy, ja'a hänajty xøhajpä Cedrón. Mänit hajxy tiägøøyy olivocamjooty. 2 Ja'a Judas, yhixy hänajty je'e jiiby olivocamjooty. Mayhooc ja'a Jesúshajxy hänajty jiiby tøø yhamugø'øy. Ja'a Judas ja'a Jesús hänajty yegaamb. Ja'a Jesús ja'a miädsiphajxy hänajty yajcø'ødägø'øwáanäp. 3 Mänitä Judas ja'a soldadohajxy hoy wioy. Møødä policíahajxy hoy wioy maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a fariseoshajxiän. Mänitä Jesús jiiby ñägädaacä olivocamjooty, ja'a Judashajxy møødä soldado møødä policía. Tøø hänajty quiood-søøñä. Møødä jiøøn møødä quiuhmd hajxy quiädaacy. 4 Ja'a Jesús, ñajuøøby hänajty je'e nebiaty hänajty je'e tiuna'añii. Mänitä Jesús hoy jiøjcuyo'oyø'øy ja'a Judashajxy. Mänit miäyajtøøyy:

—Øøn hajxy mhøxtaaby.

5 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøсh jaduhn xøhajp.

6 Coo ja'a soldadohajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy jaduhyyä
yhøxtägø'øwa'cy. Jaduhyyä hajxy cøjx quiäday. 7 Mänit Jesús
miäyajtøøgumbä:
—Øøn̲ hajxy mhøxtaaby.
Mänitä Judashajxy yhadsóogumbä:
—Ja'a Jesús Nazaretpä højts nhøxtaaby.
8 Mänit Jesús miänaañ̲:
—Tøøds mijts nja hawáaan̲äm. Høøčhämäts je'e. Pø høøčhtiäm mijts
xyhøxtaaby, wéenhøčhä njamiøødhajxy wyiimbity.
9 Paadiä Jesús jaduhn̲ miänaañ̲ neby jaduhn̲ tiøjiádät nebiä Tieedy
hänajty tøø ñäma'ayän: "Øøn̲høch miičh tøø xyajcø'øwaan̲ø'øy, cábøch øøn̲
xpiøgaan̲ä. Cab hajxy nej jiada'añ." 10 Mänitä Simón Pedro ja'a espada
jiädujpädsøøm̲y. Mänitä teedywiindsøn̲ ja'a mioonsä tiaatsc ñä'ä újxäxä,
ja'a hahoodiaatsc. Malco hänajty xiøhaty. 11 Mänitä Jesús ja'a Pedro yhojy:
—Cuyuugø'øw yø'ø mhespada. Tsipcóxpøch nho'oga'añ nébiøčhä
nDeedy tøø xñäma'ayän.
12 Mänitä Jesús miajtsä quiø'øxojtsä. Ja'a soldadohajxy jaduhn̲ jatcøøyy
møødä wyiindsøn̲hajxy møødä policíahajxy, ja'a judíoshajxy hänajty tøø
quiéx̲iäbä. 13 Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a Anás ja'a tiøjcän. Ja'a
Anás ja'a Caifás hänajty miø'ødhajpy. Teedywiindsøn̲ ja'a Caifás hänajty
tiuum̲by. 14 Ja'a Caifás, je'e ja'a judíoshajxy hänajty tøø ñäma'ay cooc
yhahixø'øy jaduhn̲ coo tu'jäya'ay ja'a cu'ug ñähho'tú'udät.
15 Høx̲haam ja'a Simón Pedro ja'a Jesús hajxy hänajty pianøcxy
nämetscä. Ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy nämetscä. Ja'a Simón Pedro
miägu'ughajpä, yhix̲y ja'a teedywiindsøn̲ hänajty je'e. Mänit Jesús
piadägøøyyä ja'a Simón Pedro miägu'ughajpä maa ja'a teedywiindsøn̲
tiøghawa'adsän. 16 Ja'a Pedro, jim̲ je'e miähmøøyy tøghawa'adshaguum.
Mänitä Pedro miägu'ughajpä piädsøøm̲y. Mänitä to'oxymoonsä miägapxy
ja'a tøjcueendähajpä. Mänitä Pedro quiuwowøøyyäbä tøghawa'ads
ja'a yhamdsoo mägu'ughajpä. 17 Mänitä to'oxymoonsä ja'a Pedro
miäyajtøøyy:
—Miičh yø'øya'ay mmøødwädijpy, túhn̲ämäts.
Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Ca'a yhøøčhä.
18 Jim̲ä policíahajxy hänajty jiøømba'axam̲y møødä moonsähajxy. Tøøchc
hänajty. Paady hajxy hänajty tøø jiøønyajmøjjø'øy. Jim̲ä Pedro hänajty
jiøømba'axaam̲bä.
19 Mänitä Jesús miäyajtøøw̲a ja'a jiamiøødcøxpä møødä
miädia'agyquiøxpä. Ja'a teedywiindsøn̲ jaduhn̲ yajtøøw̲. 20 Mänitä Jesús
yhadsooyy:
—Jím̲høch hijty tøø nmädia'agy majiäya'ayhagujc. Jím̲høch hijty
nmäyajnähixø'øy Diostøgooty møød tsajtøgooty maa ja'a judíoshajxy nax̲y
yhamugø'øyän. Cábøch jim̲ mänaa pactuum tøø nmädia'agy. 21 Tiičh
miičh coo xmiäyajtøy. Yø'øya'ayhajxy mmäyajtøwäp yø'ø nmädiá'agyhøch
hajxy tøø xmiädóow̲äbä. Yø'øhajxy je'e najuøby nebiátyhøch jim̲ tøø
nmädia'aguiän.
22 Tuun̲ä Jesús jaduhn̲ ñä'ä hadsooyy, mänit yhala'abø'cä. Policía
jaduhn̲ tu'ug jatcøøyy. Mänitä policía Jesús ñämaayy:
—Cab jaduhn̲ yhoyyä coo ja'a teedywiindsøn̲ jaduhn̲ mhadsówät.
23 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Pø tøøčh ngapxtägoy, yec ja'a tøyhajt yaa. Pø caj, cab jaduhn̲ yhoyyä coočh miičh nä'ä nägoobä xñä'ä hala'abǿ'øgät.
24 Mänitä Anás ja'a Jesús quiejxy cø'øxoch maa ja'a Caifás ja'a wyiinduumän. Caifás hänajty teedywiindsøn̲ tuum̲b.
25 Ja'a Simón Pedro, jim̲ hänajty jiøømba'axam̲y. Mänit miäyajtøøw̲a:
—Miičh yø'øya'ay mmøødwädijpy, túhn̲ämäts.
Mänitä Pedro ñiguiugapxä:
—Ca'a yhøøčhä.
26 Mänitä Pedro miäyajtǿøw̲ägumbä:
—Tøøčh miičh jiiby nhix̲y olivocamjooty møød yø'øya'ay, túhn̲ämäts.
Ja'a teedywiindsøn̲ ja'a mioonsä jaduhn̲ mäyajtøøw̲, jaaya'ayä jiujy miägu'ug ja'a tiaatsc hänajty tøø ñä'ä pújxäxä ja'a Pedro. 27 Mänitä Pedro ñiguiugápxägumbä. Tuun̲ä jaduhn̲ ñä'ä mänaañ̲, mänitä tseey yaax̲y.
28 Mänitä Jesús yajnøcxä maa ja'a gobernador tiøjcän. Pilato hänajty tuum̲b gobernador. Jobø'øwaam̲b hänajty. Coo hajxy jim̲ quioo'ty, cabä teedywiindsøn̲hajxy ñä'ä tøjtägøøyy. Cabä Israelpä quiuhdujthajxy hänajty jaduhn̲ myiñ̲ coo hajxy jiiby tiøjtägǿ'øwät maa ja'a tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a Israelpähajpä, ja'a pascuaxøøjooty. Coo hajxy jiiby tiøjtägǿ'øwät, cädiéeyäp hajxy jaduhn̲. Coo hajxy jaduhn̲ quiädiéeyät, cab hajxy miägáyät ja'a pascuaxøøjooty. Paady hajxy jiiby quia'a tägøøyy Pilato tiøgooty. 29 Coo Pilato miädooyy coo hajxy hänajty tøø quioody, mänit hajxy ñädøjpädsøøm̲a. Mänitä Pilato miänaañ̲:
—Tii mijts yø'øya'ay myajcuxø'øwø'øwaam̲by.
30 Mänit hajxy yhadsooyy:
—Coo hädaa jäya'ay häxøpy tøø quia'a cädieey, cab højts miičh häxøpy tøø nyajnägoody.
31 Mänitä Pilato miänáan̲gumbä:
—Yajwiimbit yø'øya'ay hajxy. Nøcx mijts mädia'agymiädow̲ nej mijts ja'a mguhdujt myiñ̲än pø tøø quiädieey.
Mänitä judíoshajxy yhadsooyy:
—Ja mäná'anäp højts jaduhn̲ coo yagho'ogøød; pero højts, cab højts ja'a cuhdujt jaduhn̲ nmøødä coo højts jäya'ay nyaghó'ogät.
32 Paady hajxy jaduhn̲ yhadsooyy, ween ja'a Pilato jaduhn̲ ñägapxy pø tøø Jesús tøyhajt jiaančh cädieey. Tøjiajt jaduhn̲ nebiä Jesús hänajty tøø miäna'añän coo hänajty yega'añii maa ja'a ca'a Israelpähajxiän, coo hänajty yagho'oga'añii cruzcøxp. 33 Mänitä Pilato tiøjtägøøyy. Mänitä Jesús quiuyaaxøøyyä tøgooty. Mänit miäyajtøøw̲a:
—Nej, miičhä judíoshajxy xguiobiernähajpä.
34 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Øøn̲ jaduhn̲ xñämaayy. Tøgä miičhä mhamdsoo copcooty mnä'ä yajcojjiä.
35 Mänitä Pilato jadähooc yhadsóogumbä:
—Tiičh nyajnajuǿ'øb. Ca'a yhøøčhä Israelpäjäya'ay. Miičhä mhamdsoo mägunáax̲høch miičh tøø xyajnägoody møødä teedywiindsøn̲hajxy. Tii jaduhn̲ tøø mgädieey.
36 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—Høøčh, cábøch yaa nduñ̲ gobiernä hädaa yaabä naax̲wiin. Coočh häxøpy nduñ̲, tøøčhä nmoonsähajxy häxøpy xñäwa'añ. Cábøčhä judíoshajxy häxøpy tøø xñä'ä mach. Cábøch yaa nduñ̲ gobiernä.
37 Mänitä Pilato miänaañ̲:

—Mduum̱bäda'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Jex̱ioo, túum̱bøch jaduhṉ. Høøčh, nmädiáacypiøch ja'a tøyhajt hädaa yaabä naax̱wiin. Páadyhøch yaa tøø nmiṉ̃ tøø nga'ay. Pønjaty ja'a tømiadia'agy mäbøjp, je'ečhä nmädia'agy xmiäbójcäp.

38 Mänitä Pilato miänaaṉ̃:

—Pätiidä miičh jaduhṉ mnänøøm̱by ja'a tøyhajt.

Mänitä Pilato tiøjpädsøøm̱gumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Høøčh, cábøch yø'øya'ay tøø nhamdsoo hix̱y tøø nhamdsoo paady pø tøø quiädieey. 39 Jii mijtsä mguhdujt jaduhṉ cooč̆h mijts ja'a jäya'ay tu'ug nhøxmájtsämät ja'a pascuaxøøjooty. Nej, mmänaam̱b hajxy jaduhṉä coo ja'a mgobiernähajxy nhøxmájtsämät.

40 Mänit hajxy møc yhadsooyy:

—¡Ca'a yø'øya'ay mhøxmach! ¡Høxmats ja'a craa Barrabáshajpä!

Paadiä Barrabás hänajty chum̱yčhäna'ay coo hänajty tøø mieečh tøø pioty. Mänitä Pilato tiøjtägøøñä.

19

1 Mänitä Pilato ja'a Jesús yajwojpä. 2 Mänitä soldado ja'a wädsatscorona hajxy yhädiuuṉ̃. Mänitä Jesús ja'a quiuhduum piädáacäxä. Mänitä Jesús ja'a hucywyit yajnähgäjeṉøøyyä nebiä gobiernähajxy hänajty wyithatiän. Paadiä Jesús jaduhṉ tiuuṉä, neby hajxy hänajty ñä'ä wi'i ñäxi'iga'añ ñä'ä wi'i ñäya'axa'añ. Paady hajxy hänajty ñä'ä wi'i ñäxi'iga'añ coo ja'a Pilato hänajty tøø miäna'añ coogä Jesús hänajty guiobiernähaty. 3 Mänitä Jesús miäwiingooṉä. Mänit ñäxiicä:

—¡A poco miičh tuum̱b gobiérnäjä!

Mänitä Jesús tiägøøyyä coxhó'cäbä.

4 Mänitä Pilato tiøjpädsøøm̱gumbä. Mänitä judíoshajxy ñämaayyä:

—Nyajtøjpädsøm̱áam̱biøch yø'øya'ay nebiä tøyhajt hajxy jaduhṉ mmøødhádät cooč̆h tøø nhix̱y tøø nbaady coo tøø quia'a cädieey.

5 Mänitä Jesús piadøjpädsøøm̱y hucywyitmøød, coronamøød. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäjäya'ayhajxy:

—Xiids yø'øya'ay tøø tiøjpädsøm̱y.

6 Coo Jesús jaduhṉ yhijxä ja'a teedywiindsøṉhajxy møødä policíahajxy, mänit hajxy ñäyaaxøøyy:

—¡Møjpahbétäts hajxy cruzcøxp! ¡Møjpahbétäts hajxy!

Mänitä Pilato miänaaṉ̃:

—Hamdsoo hajxy mmøjpahbédät. Høøčh, cábøch jaduhṉ nmäna'añ coo tøø quiädieey.

7 Mänitä Israelpäya'ayhajxy yhadsooyy:

—Jaduhṉ højts nguhdujt myiṉ̃ coo yø'øya'ay ween yagho'ogyii je'eguiøxpä coo tøø miäna'añ coogä Dios Tieedyhaty.

8 Coo Pilato jaduhṉ miädooyy, mänitä chähgøøbiøjcy. 9 Mänitä Pilato ja'a Jesús miødtøjtägøøñä. Mänitä miäyajtøøyy:

—Maa miičh mjaanč̆h tsooñ.

Pero cabä Jesús waam̱b miänaaṉ̃.

10 Mänitä Pilato miänáaṉgumbä:

—Nej, cábøch xñä'ägä hadsowa'añä. Nej, caj miičh mnajuø'øyä cooč̆hä cuhdujt nmøødä cooč̆h miičh nhøxmádsät, ó cooč̆h miičh nyajmøjpahbedøød.

11 Mänit Jesús yhadsooyy:

—Coo Dios miič cuhdujt häxøpy tøø xquia'a mo'oy, caj miič ja'a cuhdujt häxøpy mmøødä maač høøčhcøxpän. Paady miič ja'a pojpä caj mjaty møødä quejee ja'a teedywiindsøn̲, ja'a høøč yaa tøø xyajméchäbä maa miičhä mwiinduumän.

12 Mänit Pilato jia wiinmahñdyhajty nebiä Jesús yhøxmádsät. Pero mänitä Israelpäya'ayhajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Pø mmägu'ughajpy miič ja'a gobiernä César, caj miič yø'ø craa mhøxmádsät! Øø̲n̲ jaduhn̲ wi'i ñibiädáacäp nebiä gobiernän, je'edsä gobiernä César møøtnimiädsiphájtäp.

13 Coo Pilato jaduhn̲ miädooyy, mänitä Jesús miøødtøjpädsøøm̲ägumbä. Mänitä Pilato yhøxtaacy häñaabiejtcøxp maa hajxy hänajty xiøhdaacthatiän. Jue'e hänajty jim̲ xiøhaty Gabata, hebreohayuuc-haamby. Je'eduhn̲ ñänøøm̲by "maa ja'a tsaa quiøøña'ayän." 14 Tøø hänajty quiujyxiøøjø'øy. Hadsuujø'øwaam̲bä pascuaxøø hänajty. Mänitä Pilato ñämaayy ja'a Israelpäya'ayhajxy:

—¡Xiidsä mgobiernähajxy!

15 Mänit hajxy ñäyaaxøøguiumbä:

—¡Ween yho'ogy! ¡Ween yho'ogy! ¡Nøcx hajxy møjpahbet!

Mänit Pilato miänaañ̲:

—Nej, mmäná'anäp mijts jaduhn̲ä coo mijts ja'a mgobiernä nmøjpahbéjtämät.

Mänit teedywiindsøn̲hajxy yhadsooyy:

—César højts ngobiernähajpy. Ca'a wyiinghäna'cä.

16 Mänitä Pilato Jesús yajcø'ødägøøyy maa ja'a Israelpähajxiän, coo Jesús miøjpahbedøød.

17 Mänitä Jesús jim̲ yajnøcxä maa jaduhn̲ xiøhatiän "Maa ja'a Ho'ogyjiäya'aguiopcän." Gólgota jim̲ xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Yhamdsoo cruz je'e yajquejyquiaphajtä. 18 Jim̲ä Jesús hoy miøjpahbedyii. Metscä jäya'ay jim̲ miøjpahbéjtäbä Jesús ja'a ñähmøjc. Cujc ja'a Jesús quiuba'awøøyyä. 19 Mänitä Pilato yagjahyyä pu'uyhuungcøxp: "Jesús Nazaretpä, ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy." Mänitä pu'uyhuung yajyujpahwa̲ cruzcuhduum. 20 Tägøøghayuuc-haamby jaduhn̲ yagjahyyä, møødä hebreo, møødä griego, møødä latín. Cajptmäwiingón̲ Jesús miøjpahbejtä. Paadiä judíoshajxy nämay yajmädiaacy nebiä Pilato hänajty tøø yajyuugjaayiiyän cruzcøxp. Mänitä teedywiindsøn̲ ja'a Pilato hajxy ñämaayy:

21 —Cab hijty jaduhn̲ yhahixø'øy coo jaduhn̲ cu mjahy: "Ja'a Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxy." Jaduhn̲ cu mjahy: "Nä'ä nibiädáacäp jaduhn̲ nebiä Israelpäjäya'ay ja'a guiobiernähajxiän."

22 Mänitä Pilato yhadsooyy:

—Tøøč jaduhn̲ njaay; cábøch nyajtägatsa'añ.

23 Coo Jesús hänajty tøø miøjpahbedyii, mänitä soldado ja'a Jesús ja'a wyit hajxy yajpädø'cä. Nämädaax̲c ja'a soldadohajxy hänajty. Mänitä wit hajxy yajwa'xy cødu'ug. Jii Jesús ja'a yoñwit hänajty tu'ug. Tu'ugwit hänajty tøø quiojy; cab hänajty maa xiuyyä.

24 Mänitä soldadohajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhn̲ yhoyyä coo hädaa wit hajxy nhagøødsøøyyämät. Tsøg hajxy häyø'cäm. Øø̲n̲ hädaa wit jaduhn̲ cuhäyø'øgäp, je'e jaduhn̲ je'ehádäp.

Mänitä soldadohajxy jaduhn̲ jiaanc̆h häyø'cy. Jaduhn̲dsä
Diosmädia'agy tiøjiajty maa jaduhn̲ cujaay myiñän: “Xyajwá'xøch ja'a
nwit hajxy; xquiuhäyǿ'cøch ja'a nwit hajxy jaduhn̲.”
25 Jim̲ä Jesús ja'a tiaj hänajty tiäna'ay maa hänajty mädøyyä tøø
miøjpahbedyiijän, chaadsä tiaj ja'a piuhdo'oxy, chaadsä María ja'a Cleofas
ja'a tio'oxiøjc, chaadsä María Magdalena. Jim̲ä Jesús ja'a miägu'ughajpä
hänajty tu'ug tiäna'ay maa ja'a Jesús tiaj mädøyyän, ja'a Jesús hänajty
jiaanc̆h tehm̲ chojpiä. 26 Coo hajxy yhijxä ja'a Jesús, mänitä Jesús ja'a tiaj
ñämaayy:
—Maam, hädaads mhuunghádäp.
27 Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy:
—Hädaads mdajhádäp, ja'a høøc̆hä ndaj.
Mänit jiaanc̆h tajnäbøjcy.
28 Mänitä Jesús miänaañ̲:
—Tødsǿøyyäbøch.
Tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲. Ñajuøøbiä Jesús hänajty coo hänajty
tøø yhabejnä. 29 Jim̲ä tex̲y hänajty tu'ug quiøøña'ay vinoxun̲møød. Mänitä
xo'od hajxy quiugonøøyy vinojooty. Køjx je'e chomø'øy. Mänitä pax̲y
hajxy yagjøjwøønøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús ja'a xo'od hajxy yaghayu-
ugøøyy. 30 Coo Jesús ja'a vino miuu'cy, mänitä miänaañ̲:
—Tøøds jaduhn̲ miaañä.
Mänitä quiopc yagjänaan̲nä. Mänit yho'nä.
31 Mänaa ja'a Jesús yho'oguiän, ja'a pascuaxøø hänajty tehm̲ yhadsu-
ujøøby. Cujaboom ja'a møjpascuaxøø hänajty jiada'añii, poo'xxiøøjooty.
Jaduhn̲dsä judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty, cabä ho'ogyjiäya'ay hajxy
hänajty jim̲ yajmähmø'øy cruzcøxp ja'a poo'xxiøøjooty. Mänitä Israelpä
ja'a Pilato hajxy hoy ñäma'ay coo soldado quiéxät weenä Jesús ja'a
tiecyhajxy nøcxy tiójjäxä neby hajxy paquiä yhó'ogät. Nägooyyä hajxy
jaduhn̲ yhó'ogät, mänit hajxy yajmänacøød cruzcøxp. 32-33 Mänitä Pilato
ja'a soldado jiaanc̆h quejxy. Coo ja'a soldadohajxy jim̲ miejch, mänit
hajxy yhijxy coo ja'a Jesús hänajty tøø yho'ogy. Cabä tiecy hajxy je'e ñä'ä
tøjjä. Mänitä ñähmøjcpähajxy tiecytiøjjä nämetscä. Cahnä hajxy hänajty
yho'ogy.
34 Mänitä Jesús quiaac̆hmägumøøyyä cuhm̲dhaam. Soldado jaduhn̲
tu'ug jatcøøyy. Mänitä nø'ty piädsøøm̲y chaadsä nøø. 35 Høøc̆h,
tøyhájthøch jaduhn̲ tøø nhix̲y. Páadyhøch mijts jaduhn̲ nyajmädoyhaty
neby hajxy jaduhn̲ mmäbǿgät. 36-37 Jecy hajxy jaduhn̲ quiujahy
Diosmädia'agyjiooty ja'a Jesúscøxpä: “Cabä piajc tiøjáan̲äxä.” Jaduhn̲ ha-
jxy quiujahbiä ja'a Jesúscøxpä: “Wyiinhee'ppedaam̲by hajxy, ja'a hajxy
hänajty tøø quiúm̲iäbä.” Coo ja'a Jesús ja'a tiecy jaduhn̲ quia'a jaanc̆h
tøjjäxä, coo jaduhn̲ jiaanc̆h cuum̲a, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲.
38 Tu'ugä jäya'ay hänajty jim̲ chooñ Arimatea. José hänajty xiøhaty.
Hamee'ch ja'a Jesús hänajty miøødnimiägu'ughadyii. Chähgøøbiä José ja'a
judíos hänajty. Paadiä Jesús hänajty hijxwiinduum quia'a møødwädityii.
Mänitä José ja'a cuhdujt hoy yajpädsøm̲y maa ja'a Pilatän coo ja'a Jesús
yajmänaca'añ cruzcøxp. Mänitä Pilato ja'a cuhdujt jiaanc̆h yejcy. Mänitä
José ja'a Jesús yajmänajcy cruzcøxp. 39 Mänitä Nicodemo ja'a perfume
miämejch hii'xmajc kilo. Mäyäbicø'øy miämejch møødä mirra møødä
áloes. Tøø hänajty jiegø'øy coo ja'a Nicodemo hänajty tøø yhuug hoobiä
coods maa ja'a Jesúsän. 40 Mänitä José ja'a Jesús hajxy ñähbijty møødä

Nicodemo. Jiibiä perfume hajxy yajmänähbidøøyy. Jaduhn̲dsä judíoshajxy
hänajty quiuhdujthaty. Perfumemänähbidø'øy ja'a ho'ogyjiäya'ay ha-
jxy hänajty yajnaax̲tägø'øy. 41 Jim̲ä olivocam̲ hänajty tu'ug mäwiingón̲
maa ja'a Jesús hänajty tøø miøjpahbedyiijän. Jiibiä tsaajut hänajty tu'ug
olivocamjooty wiinmøjtuum. Naam̲ba'ay ja'a tsaajut hänajty. Cahnä
ho'ogyjiäya'ay hänajty jiiby piädaactsooñiinä. 42 Ja'a judíoshajxy, tsuu ja'a
pioo'xxiøø hajxy hänajty yajtsohn̲da'agy. Cab hajxy hänajty quiuhdu-
jthaty coo hajxy tii tiúnät ja'a poo'xxiøøjooty. Ja ween ja'a poo'xxiøø
hänajty quia'a habaady, paadiä Joséhajxy quia'a näbaadøøyyä coo hajxy
hoy jäguem̲ cu yajnaax̲tägøøyy. Paady hajxy jim̲iä ñä'ä pädaacy tsaa-
jutjooty ja'a olivocamjootypä.

20

1 Cumaax̲c, näxøø hänajty je'e. Mänitä María Magdalenahajxy jim̲
ñøcxy maa ja'a tsaajutän, maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaax̲tägø'øyän. Cahnä
hänajty hoy jiajjø'øgyñä. Coodsjuøøbyñä hänajty. Mänit hajxy yhijxy coo
ja'a tsaa jim̲ tøø jiøwa'ac̆h juthaguuy. 2 Coo ja'a María yhijxy coo ja'a
tsaa quia'a jim̲än juthaguuy, mänit wyiimbijty päyø'øguiä. Mänitä Simón
Pedrohajxy piaatä chaadsä Jesús ja'a miägu'ughajpä, ja'a Jesús hänajty
jiaanc̆h tehm̲ chojpiä. Mänitä María miänaañ̲:

—Tøø ja'a nWiindsøn̲hájtäm hajxy xyajpädsøøm̲äm tsaajutjooty. Cab
højts nnajuø'øy pämaadä hajxy tøø piäda'agy.

3 Coo ja'a Pedrohajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy jim̲ ñøcxy
päyø'øguiä maa ja'a tsaajutän. Mänitä María jadähooc pianócxcumbä.
4 Mänitä Pedro yhøxpäyø'cä. Jayøjp ja'a Pedro jiamiøød jim̲ miejch maa
ja'a tsaajutän. 5 Mänit jiiby quiuwoodsøøyy tsaajutjooty. Mänitä wit
yhijxy coo jiiby yhohx̲na'ay jutjooty. Pero cab jiiby tiehm̲ tiägøøyy.
Nä'ä cuhixøøyy jaduhn̲. 6 Mänitä Simón Pedro høx̲haam jiaac mejch.
Tu'uda'aquiä jiiby tiägøøyy tsaajutjooty. Jaduhn̲ä wit yhijxpä coo jiiby
yhohx̲na'ay. 7 Mänitä paayyä yhijxy, ja'a Jesús hajxy hänajty tøø ya-
jcuhmäguítiäbä. Hawiing hänajty jim̲ ñe'na'ay. 8 Mänitä Pedro jiamiød
piadägøøbiä, ja'a hänajty jayøjp tøø miéchäbä. Mänitä paayyä yhijxpä
coo hawiing ñe'na'ay. Paady jaduhn̲ miäbøjcy coo ja'a Jesús hänajty
tøø jiujypiøcy. 9 Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy wyiinjuø'øyñä
ja'a jecypiä maa jaduhn̲ myiñ̲än coo ja'a Jesús hänajty jiujypiøga'añ coo
hänajty tøø yho'ogy. 10 Mänitä Pedrohajxy wyiimbijnä, ñøcxnä hajxy maa
ja'a tiøjc-hajxiän.

11 Tøø ja'a María hänajty piaméjtscumbä høx̲haam maa ja'a tsaajutän.
Coo ja'a Pedrohajxy wyiimbijnä, mähmøøyy ja'a María jim̲ nidiuhm̲. Wi'i
jiøøby hänajty. Mänit jiiby quiuwoodsóøguiumbä tsaajutjooty. 12 Mänitä
Diosmoonsä metsc yhijxy, ja'a tsajpootyptsohm̲bä. Haagä nähboobwit
hajxy hänajty. Jiiby hajxy hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús hänajty tøø
wyijtsna'ayän. Tu'jäya'ay hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús ja'a quiopc
hänajty tøø quioon̲na'ayän. Y tu'jäya'ay hänajty yhäña'ay maa ja'a Jesús
ja'a tiecy hänajty tøø quiajpna'ayän. 13 Mänitä María miäyajtøøw̲a:

—Muuxy, tii coo mwi'i jiø'øy.

Mänitä María yhadsooyy:

—Tøøc̆hä nWiindsón̲ hajxy xyajpädsøøm̲ä. Pämaadä hajxy tøø
piäda'agy.

14-15 Tuuṉä María jaduhṉ ñä'ä hadsooyy, mänitä wia'wiimbijty. Mänitä
Jesús yhijxy. Jiṃ hänajty tiäna'ay; pero cab jaduhṉ yhøxcajpy. Olivo-
camgüeendähajpä je'e yhajoodhajt. Mänitä Jesús miänaañ:
—Muuxy, tii coo mwi'i jiø'øy. Pøṉ mhøxtaaby.
Mänitä María yhadsooyy:
—Tsäguhṃ, pø miiȟ tøø myajpädsøṃy, høøȟ hawáaṉäc maa tøø
mbäda'agy nébiøch häyaa nøcxy nyajpädø'øgy.
16 Mänitä Jesús yhadsooyy:
—¡María!
Tuuṉä María jaduhṉ ñä'ä nämaayyä, mänitä wyiinhee'ppejty.
Mänitä yhøxcajpy coo je'e Jiesúsä. Mänitä jaduhṉ miänaañ
hebreohayuuc-haamby:
—¡Raboni! —je'e jaduhṉ ñänøøṃby "Wiindsøṉ."
17 Mänitä María ja'a Jesús jia mats jia mäneṉaañ. Mänitä Jesús miänaañ:
—Ca'aȟ xmiach. Cáhnøch jiṃ nhoyñä maaȟä nDeediän. Nøcxhøȟä
njamiøødhajxy hawáaṉäc cooȟ jiṃ nnøcxa'añ maaȟä nDeediän,
maaȟä nDiosän. Jaanä je'e mijts mDeedyhajpä mDioshajpä.
18 Mänitä María ja'a Jesús ja'a jiamiøødhajxy hoy jiaanȟ näma'ay:
—Tøøȟ je'e nhiẋy, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä.
Mänit hajxy cøjx yhawáaṉäxä nebiaty ja'a María hänajty tøø ñäma'ayii.
19 Coo quioodsøøñä, mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy ñiyhagøøyyänä.
Hiẋ, chähgøøby ja'a judíos hajxy je'e hänajty; paady hajxy ñiyhagøøyyä.
Mänitä Jesús jiiby ñäguehẋtøø'xy hagujc hawa'ads. Mänitä Jesús miänaañ:
—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.
20 Mänitä Jesús yajcähxø'cy ja'a quiø'øjoot møødä quiaaȟhac maa
hänajty tøø jiotiän. Coo hajxy yhijxy, mänit hajxy ñajuøøyy coo je'e Jiesúsä.
Mänit hajxy xiooṉdaacy. 21 Mänitä Jesús miänaañ:
—Ca'a hajxy tii mdajy mmay. Nébiøȟä nDeedy tøø xwyiinguexiän,
jaanä jadúhṉhøch mijts nwiinguexaaṃbä.
22 Mänitä Jesús ñäbäxujy ja'a jiamiøødhajxy. Mänitä miänaañ:
—Wiingpøc ja'a Dioshespíritu hajxy. 23 Høøȟ mijts ja'a mäjaa
nmo'owaaṃby. Pønjaty mijts mhawáaṉäp coo Dios ja'a piojpä
quiädieeyhajxy tøø yajnähwa'aȟ, pues tøyhajt jaduhṉ coo Dios
tøø yajnähwa'aȟ. Pønjaty mijts mhawáaṉäp coo Dios tøø quia'a
yajnähwa'aȟ, pues tøyhajt jaduhṉ coo Dios tøø quia'a yajnähwa'aȟ.
24 Majmetscjäya'ay ja'a Jesús hänajty tøø miøødwädity. Tu'ug hänajty
xiøhaty Tomás, ja'a hajxy hänajty ñänøøṃbiä "Hametsc-huung." Mänaa
ja'a Jesús ñäguehẋtøø'xtsooñän jayøbajt, cabä Tomás hänajty jiṃ. 25 Mänitä
Tomás ñämaayyä ja'a jiamiøødhajxy:
—Tøø højts nhiẋy, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä.
Mänitä Tomás miänaañ:
—Mänítøch nmäbøgät cooȟ ndehṃ yhíxät pø jaanȟ jot ja'a quiø'ø,
cooȟä ngø'ø jiiby nhuuc tehṃ piädá'agät maa ja'a quiaaȟmøjc jiutän.
Pø cabä, cábøch jaduhṉ nnä'ägä mäbøgät.
26 Cuductujxøø, jiibiä Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty tøgóotiägumbä.
Jiibiä Tomás hänajtypä. Tøø ja'a tøjc hajxy hänajty yhagøøguiumbä. Mänitä
Jesús jiiby ñäguehẋtøø'xcumbä hagujc hawa'ads. Mänitä miänaañ:
—Mäguieppe hajxy. Ca'a hajxy tii mdajy mmay.
27 Mänitä Tomás ñämaayy:

—Tehm̱ quiudsiiwø'øw yø'ø mgø'ø yaaby ngø'øjóotyhøch maa ja'a clavohaawän. Híjxägøch hädaa ngø'ø. Päda'ag yø'ø mgø'ø yaaby ngaačhmójc-høch. Miičh, caj miičh hijty mmäbøcy. Chaačh miičh nnämá'awät coo mmäbøgät.

28 Mänitä Tomás yhadsooyy:

—Míičhhøch nWiindsøṉhajpy, nDioshajpy.

29 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Cooch miičh tøø xyhix̱y, paady jaduhṉ mmäbøcy. Jootcujc hajxy je'e, ja'a hajxy tøø miäbóquiäbä, hóyhøch hajxy je'e tøø xquia'a ja hix̱y.

30 Madiu'u ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjätypä yajcähxø'cy ja'a jiamiøødä wyiinduumhajxy. Cab yam̱ cøx̱iä quiujaayä hädaa librocøxp. Cujwa'xy je'e yam̱ quiujaayä. 31 Paady yam̱ quiujaayä neby hajxy jaduhṉ mmäbøgät coo Jesús ja'a Dios Tieedyhaty, coo Jesús je'e Miesíashaty, coo ja'a Dios jaduhṉ tøø quiex̱y. Coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät, mhídäp hajxy jim̱ tsajpootyp cøjxta'axiøø.

21

1 Jadähooc ja'a Jesús yhíjxägumbä ja'a jiamiøødhajxy jim̱ mejypia'a ja'a xøhajpä Tiberias. 2 Jim̱ä Simón Pedrohajxy hänajty møødä Tomás, ja'a hajxy hänajty ñänøøm̱biä "Hametsc-huung", møødä Natanael ja'a Caná de Galilea tsohm̱bä, møødä Zebedeo yhuunghajxy, møød hajxy jaac nämetspä. Haagä Jesús ja'a jiamiødhajxy jaduhṉ. 3 Mänitä Simón Pedro miänaaṉ̃:

—Nøcxy nhuuc jaac hacxmach.

Mänitä jiamiødhajxy miänaaṉ̃:

—Ween hajxy nnócxäm.

Mänit hajxy jiaanch nøcxy mejypia'a. Mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy hoy jia hacxmadsa'añ. Tu'tsuhm̱ hajxy jaduhṉ jia wädijty. Pero cab hajxy tii ñä'ägä paaty. 4 Coo jiobøøyy, jim̱ä Jesús hänajty tiäna'ay pu'uwiing. Pero cabä Jesús yhøxcajpä ja'a jiamiødhajxy. 5 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Mägu'ughajpädøjc, nej, cab hajxy tii tøø mnä'ägä paadiä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Joom mägu'ughajpä, cab højts tii tøø nnä'ägä paady.

6 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:

—Päda'ag yø'ø mdsaay hajxy jim̱haamby ja'a barcohahooyhaampiä pa'ahaam. Mänit hajxy jaduhṉ mbáadät.

Mänitä chaay hajxy jim̱ jiaanch pädaacy. May ja'a hacx hajxy jiaanch tehm̱ yaghadujcy. Cab hajxy hänajty miaya'añii coo ja'a tsaay hajxy hänajty jia wijtspädsøm̱a'añ nøøjooty. 7 Mänitä Pedro ñämaayyä ja'a Jesús ja'a jiamiød, ja'a Jesús hänajty jiaanch tehm̱ chojpiä:

—¡Ja'a nWiindsøṉhájtämhajxy yø'ø!

Tuuṉä Pedro jaduhṉ ñä'ä mädooyy coo je'e Jiesúsä, mänitä wyitpägøøyy. Høxyø'øhuungmød hajxy hänajty yhacxmach. Mänitä quiuhtøpxnajxy nøøjooty. Nøcxaam̱b hänajty pu'uwiing maa ja'a Jesúsän. 8 Ja'a jiamiødhajxy, jiiby hajxy miähmøøyy barcojooty. Mejypia'a mäwiingóṉ hajxy hänajty yhacxjoomy. Jaduhṉädа'a ja'a mejypia'a hajxy hänajty tøø ñähgue'egy mägo'xmetro. Hujts ja'a tsaay ja'a hacx hänajty miødä. Mänitä tsaay hajxy pawich yajnøcxy mejypia'a barcojooty. 9 Mänit hajxy biarcopädsøøm̱y. Mänitä juhṉ̃dy hajxy yhijxy coo jim̱ wyi'i

tioy pu'uwiing. Jim̱ä Jesús hänajty yhacxtsa'ay. Jim̱ä tsajcaagy hänajty yajcooṉna'ay. 10 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Mämíṉ ja'a hacx hajxy mejtstägøøg, ja'a hajxy tøø mmáchäbä.
11 Mänitä Pedro tiägóøguiumbä barcojooty. Mänitä tsaay pawich yajmejch mejypia'a. Mägo'x cu juxychägui'xmajtägøøg ja'a hacx hänajty jiiby tsaajiooty, haagä majatypä. Hujts ja'a tsaay hänajty, pero cabä hacx yajcøø'ch. 12 Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Miṉds hajxy cay.
Cab hajxy miäyajtøøyy pøṉ je'e. Tøø hajxy hänajty yhøxcapy coo je'e Jiesúsä. 13 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ja'a tsajcaagy hajxy miooyy møødä hacxtsa'ay.
14 Miädägøøghoocpä ja'a Jesús hajxy hänajty tøø yhix̱y mänaa hänajty tøø jiujypiøquiän.
15 Coo hajxy quiaabiädøøyy, mänitä Jesús ja'a Simón Pedro ñämaayy:
—Simón, Juan miiči mdeedyhajpy. Øøṉhøčhäda'a xmiaas tsojp, yø'ø njamiøødhájtäm o miiči.
Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Mnajuøøby miiči cooči miiči njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.
Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Yaghójcägøčhä nmeeghuunghajxy.
Ca'a mieeghuungä ja'a Jesús jaduhṉ tiehm̱ ñänøøm̱. Je'eduhṉ ñänøøm̱ coo ja'a Simón Pedro ja'a jäya'ayhajxy yajnähixǿ'øwät, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy panøcxäbä. 16 Mänitä Jesús miänáaṉgumbä:
—Simón, nej, xchójpøch miiči.
Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Mnajuøøby miiči cooči miiči njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.
Mänitä Jesús miänaaṉ̃:
—Cueendähájtägøčhä nmeeghajxy.
17 Ja'a miädägøøghoocpä ja'a Simón Pedro ñämáayyägumbä:
—Simón, nej, jaduhṉči xjwiø'øyä nebiä hajch nebiä puhya'ayän.
Mänitä Pedro jiootmadiägøøyy coo miäyajtøøw̱a ja'a miädägøøghoocpä.
Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Cøx̱iä miiči mnajuø'øy. Mnajuøøby jaduhṉ cooči miiči njuø'øy nebiä hajch nebiä puhya'ayän.
Mänitä Jesús miänáaṉgumbä:
—Pues, yaghójcägøch ja'a nmeeghajxy. 18 Tehm̱ tiøyhájthøch miiči chaa nnämá'awät, coo hijty mdsucywiajyhatyñä, hamdsoo ja'a mwit hijty mbägø'øy. Mwädijp hijty maa ja'a mjoot hijty choquiän. Pero coo hänajty tøø mmäjaanä, mänit mgø'ø mxajtøwa'añ. Mänitä wiinghäna'c ja'a mwit xyajpägø'øwa'añ. Mänit xyajnøcxa'añ maa ja'a mjoot hänajty quia'a tsoquiän.
19 Paadiä Jesús jaduhṉ miänaaṉ̃ nebiä Pedro jaduhṉ ñajuǿ'øwät neby hänajty yagho'oga'añii, nebiä Dios ja'a miäjaa jaduhṉ yajcähxǿ'øgät ja'a Pedrocøxpä. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:
—Jam̱ hajxy wädíjtäm.
20 Mänitä Pedro quioowiimbijty. Mänítøch xyhijxy coočhä Jesús hänajty nbanøcxpä. Høøči, Juánghøch høøči. Høøčhä Jesús hijty xjiaanči tehm̱ chojp. Høøči je'e häñaayy ja'a Jesús ja'a ñähmøjc mänaa højts

ndsuugayyän. Høøc̈h jaduhn̲ nyajtøøw̲: “Wiindsøn̲, pøn̲ miic̈h jaduhn̲ xyegaam̲b.” 21 Cooc̈hä Pedro xyhijxy, mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Wiindsøn̲, yø'øyá'ayäts, nej yø'øya'ay jiada'añ.

22 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ca'a myiic̈hä mgüeentä yø'ø pø chójpiøc̈hä njoot jaduhn̲ coo yø'øya'ay hänajty jiinä cooc̈hä ngädaactägátsät. Pero miic̈h, panǿcxägøch ja'a nmädia'agy.

23 Mänitä mädia'agy jii wiädijty maa ja'a jäya'ayhajxiän ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä cóogøch tyijy nga'a ho'oga'añ. Pero cabä Jesús jaduhn̲ miänaañ̲ cóogøch nga'a ho'oga'añ. Nøm̲ jaduhn̲ miänaañ̲: “Ca'a myiic̈hä mgüeentä yø'ø pø chójpiøch ja'a njoot jaduhn̲ coo yø'øya'ay hänajty jiinä cooc̈h ngädaactägátsät.”

24 Høøc̈h, Juánghøch høøc̈h. Tehm̲ tiøyhájthøch jaduhn̲ tøø nhix̲y nébiøch chaa ngujaayän. Ñajuǿøbiøc̈hä njamiøødhajxy cooc̈hä tøyhajt nmøødä.

25 Madiu'u ja'a Jesús jaduhn̲ jiaanc̈h tuuñ̲. Cábøch yam̲ cøx̲iä tøø ngujaay. Cooc̈h häxøpy cøx̲iä tøø ngujaay, cabä ndijy hädaa naax̲wiimbä miädøyhádät. Amén.

Hechos

1 Mägu'ughajpä Teófilo, mänáajøch miiȟch jayøbajt nnäjaayø'øyän,
mänítøch ngøx̱y cujahy nebiatiä Jesús yaa wiädijty hädaa yaabä naax̱wiin,
møød nebiaty yajnähixøøyy, 2-4 mänaa jaduhn̲ tiägø'øyän wädijpä
høxtä coonä hänajty ñøcxtägatsa'añ tsajpootyp. Cahnä Jesús hänajty
yho'ogyñä, tóøyyämä jiamiød hänajty wyiinguex̱y coo miädia'agy
yajwá'xäxät wiinduhm̲yhagajpt. Coo Jesús yho'cy, mänit jiujypiøjtägajch.
Coo Jesús jaduhn̲ yhijxä ja'a jiamiødhajxy, jaduhn̲ä tøyhajt hajxy
miødhajty coo Jesús hänajty tøø jiaanȟ jujypiøjtägach. Coo Jesús jaduhn̲
jiujypiøjtägajch, mänitä jiamiød jiaac møødwädijty juxychägui'xxøø.
Jaduhn̲ä Jesús hänajty yajnähixø'øy coo Dios hajxy xyhanéhm̲äm ja'a
miøcmäjaahaam. Coo juxychägui'xxøø yhabejty, mänitä Jesús ja'a
jiamiød miødhamugøøyy maa tun̲ hänajty xiøhatiän Olivostún̲. Mänitä
Jesús tiägøøyy hanehm̲bä ja'a Dioshespíritu miäjaahaam. Mänit miänaañ̲:

—Coo hajxy jim̲ mnøcxtägátsät Jerusalén, cab hajxy jim̲
mdsohn̲dägátsät. Jim̲ hajxy jaduhn̲ mjøbhíxøt cooȟ mijtsä nDeedy ja'a
yhEspíritu xyajnäguéxät nej mijts tøø nnäma'ayän. Tøøȟ mijtsä nDeedy
xyhuuc yajwiinwaan̲øøbiä coo hajxy jaduhn̲ xyajnäguexa'añ. 5 Ja'a Juan,
nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhn̲. Pero jaboom juxtøpc mijtsä
Dios ja'a yhEspíritu xjiaanȟ yajnäguexa'añ. Ja'a yhEspírituhaam hajxy
jaduhn̲ xyajnäbeta'añ —nøm̲ä Jesús ja'a jiamiød ñämaayy, ja'a hajxy
hänajty tøø yhamugó'øyäbä.

6 Mänitä Jesús miäyajtøøw̲ä:

—Wiindsøn̲, nej, jaduhn̲ miiȟch tøø mwiinmahñdyhatiä coo højtsä
nmädsip mga'a yajmäjädáacnädä, højts judíos, møød coo højtsä nhamdsoo
mägunaax̱ ngobiernähájnät.

7 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a nDéedyhøȟhä tøyhajt møød mänaa jaduhn̲ yajtøjiada'añ nej mijts
myajtøyyän. Je'e cuhdujt nidiuhm̲ møød coo jaduhn̲ yajtøjiádät. Pero
mijts, caj yhahixø'øy coo mijtsä tøyhajt mmøødhádät. 8 Coo mijtsä Diosh-
espíritu xñägädá'agät, mänitä mäjaa hajxy xmio'owa'añ. Mänítøch hajxy
jim̲ xmiädiá'agät Jerusalén cooȟ tøø njujypiøjtägach, hóyhøch hänajty
tøø nja ho'ogy. Møød jim̲ hajxy xmiädiáacpät Judea-naaxooty, møød jim̲
Samaria-naaxooty, møød jim̲ wiinduhm̲yhagajpt høxtä mäduhñ̲tiä cajpt
quiugøxø'øyän.

9 Mänitä Jesús miädiaacpädøøyy. Jim̲ä Jesús hänajty wyiinhee'ppedyii
ja'a jiamiødhajxy, mänitä Jesús nä'ä nägoobä chajpejty. Mänit hoy
tiägø'øy jocjooty. Mänitä Jesús yhijxtägooyyä ja'a jiamiødhajxy. 10 Jim̲
hajxy hänajty chajheebyñä, mänitä jäya'ayhajxy metsc ñäguehx̱tøø'xy jim̲
maa Jesús ja'a jiamiødä wyiinduumhajxiän. Nähboobwit hajxy hänajty
nämetsc. 11 Mänitä Jesús ja'a jiamiødhajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, jim̲ hajxy mdsooñ Galilea maa Jesús chooñän.
Mijtsä mmägunaax̱ yø'ø. Quipxy hajxy hijty mmøødwädity. Ca'a hajxy
mwi'i yuugheeby. Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay. Tøø Jesús jaduhn̲
ñøcxnä tsajpootyp. Pero coo yhabáadät, mänit jaduhn̲ wyiimbijtägatsa'añ
neby hajxy tøø mhijxnøcxiän.

12 Mänitä Jesús ja'a jiamiøødhajxy jim̱ chohñ maa tuṉ hänajty xiøhatiän
Olivos. Mänit hajxy ñøcxy Jerusalén. Tu'kilómetro hänajty jiäguem̱ä.
13 Jue'e Jesús ja'a jiamiøødhajxy hänajty xiøhaty: Pedro, Juan, Andrés, Fe-
lipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón ja'a Celote, møødä Judas. Nämetsc
hajxy hänajty xiøhaty Santiago. Judas ja'a piuhya'ay je'e ja'a tu'jäya'aybä.
Alfeo ja'a Judas ja'a tieedyhajxy hänajty xiøhaty. 14 Nax̱y hajxy hänajty
yhamugø'øy Diospa'yaax̱pä nägøx̱iä, näguipxy møødä Jesús ja'a tiaj María,
møødä Jesús ja'a piuhya'ayhajxy, møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a Jesús hänajty
quipxy tøø piawädityíijäbä.

15 Cujaboom cumaax̱c, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy yhamugøøyy.
Nämägo'x-cu-ii'x hajxy hänajty. Mänitä Pedro tiänaayyø'cy. Mänit
miänaañ:

16-20 —Mägu'ughajpädøjc, jéquiänä David quiujahy salmosjooty
ja'a Judascøxpä, nebiatiä Dioshespíritu ñajtscapxøøyyä: Pactsacä tiøjc
jiada'añ; caj pøṉ jim̱ chäna'awaaṉnä. Ja'a Judas ja'a tiøjc jaduhṉ
nänøøm̱äxä. Jaduhṉ jim̱ miänaam̱bä coogä Judas wiingjäya'ay hänajty
ñähduuṉdu'uda'añii. Jaanc̈h tøjiajt jaduhṉ ja'a Judascøxpä nebiatiä
David jecy quiujahyyän. Näguipxy højtsä Judas hijty xmiøødwädíjtäm.
Näguipxy højts hijty xmiøødtuuṉmújcäm. Mänitä Judas wyiinmahñdyhajty
coo Jesús ñähdúgät. Mänitä Judas ja'a jäya'ay wioomejch maa Jesús
hänajtiän, ja'a Jesús hajxy hänajty madsaam̱bä. Coo Judas jaduhṉ
haxøøg jiatcøøyy, mänit miäjuuyyä. Mänitä naax̱ hoy jiuy. Mänit
hoy quiuhgahnax̱y cuhmänac. Coo miox̱tsäbijty, mänitä tyiinc̈h
yhøx̱hänøøm̱bädsøøm̱y. Coo jäya'ayhajxy jaduhṉ miädoyhajty, ja'a hajxy
hänajty jim̱ tsänaabiä Jerusalén, coo ja'a Judas hänajty tøø yho'ogy, mänitä
naax̱ hajxy yajxøbejty Acéldama, ja'a Judas hänajty tøø jiúyyäbä; jaduhṉ
miädia'agytiägø'øy yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy, Nø'ñaax̱.

21-22 'Jii højtsä nmägu'ughajpähájtäm, näguipxy hajxy tøø
xmiøødwädíjtäm mänaa Jesús hijty jiijän, mänaa Juan ja'a Jesús
yajnäbetiän, høxtä coo Jesús chajpejty cøxp. Hahixøøby jaduhṉ coo hajxy
tu'jäya'ay nwiinguéjxämät, ja'a Judas nähduuṉdu'udaam̱bä. Näguipxiä
mädia'agy hajxy xmiøødyajwá'xämät coo Jesús tøø jiujypiøcy —nøm̱ä
Pedro miänaañ.

23 Mänitä jäya'ay metsc ñänøøm̱ä. Tu'ug hänajty xiøhaty Matías.
Jatu'ugpä, tägøøgtu'u hänajty xiøhaty: José, Barsabás, Justo. 24 Mänitä
Pedrohajxy tiägøøyy Diospa'yaax̱pä:

—Teedy, miic̈h mnajuøøby neby højts nägøx̱iä nwiinmahñdyhatiän.
Højts hawáaṉäc mädyii miic̈h tøø mwiimbiy hädaahajxy nämetspä,
25 mädyiibä Judas jaduhṉ nähduuṉdú'udäp. Coo Judas jaduhṉ quiädiehy,
paadiä tiuuṉg yajtägooyy. Paady jiiby yhädaacy haxøøgtuum —jaduhṉä
Dios hajxy pia'yaax̱y.

26 Mänit hajxy yhäyø'cy suertehaam mädyii hänajty tuuṉgtägø'øwaam̱b.
Mänitä Matías piaatä. Mänitä Matías hajxy quiumaayy, ja'a hajxy hänajty
nämajtu'ugpä.

2

1 Coo Pentecostés-xøø yhabaaty, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøx̱iä
yhamugøøyy. 2 Jiiby hajxy hänajty tøgooty yhäña'ay. Mänit hajxy miädooyy
nebiä poj yhamuuyän coo møc piojy. Cøxp jaduhṉ chohṉdaacy. Møc

jiiby yhawaan̲dsøøyy tøgooty. 3 Mänit hajxy nägøx̲iä ñägädaacä hanidi-
uhm̲jaty ja'a Dioshespíritäm. Jaduhn̲ hänajty quiähxø'øgy nebiä tootsän,
nebiä jøønhaayän. 4 Mänit hajxy nägøx̲iä yhadägøøyyä jioottägøøyyä ja'a
Dioshespíritäm. Mänit hajxy tiägøøyy mädiaacpä wiinghayuucjaty. Ja'a
Dioshespíritu hänajty jaduhn̲ yajmädiaacp.

5 Tøø judíoshajxy hänajty nämay miech Jerusalén xøøhajpä.
Wiinduhm̲yhagajpt hajxy hänajty chooñ. Paady hajxy miejch
Jerusalén xøøjooty, quiudiunaam̲biä quiuhdujt hajxy hänajty jaduhn̲
neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän. 6-7 Coo judíoshajxy miädooyy
coo poj hänajty møc yhamuuy jiiby tøgooty maa mäbøjpädøjc-hajxy
hänajty tøø yhamugø'øyän, mänitä judíoshajxy jiiby tiøjtägøøyy. Coo
judíoshajxy jaduhn̲ miädooyy coo mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxy
miädia'agy wiinghayuucjaty, mänitä judíoshajxy wyiinjuøøyy yhamdsoo
hayuuc-haamby neby hajxy hänajty miädia'aguiän majaty hajxy hänajty
chooñ wiinduhm̲yhagajpt. Coo hajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy
jiaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy nägø'ø nädecypiä. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Yø'ø jäya'ayhajxy xiiby capxpä mädiaacpä, haagä Galilea yø'ø hajxy
chooñ. 8 Tii hajxiäda'a coo tøø nmädóow̲äm nebiaty hajxy cøjwiinghayuuc
tøø nmämín̲ tøø nmäga'awóøyyäm. 9 Hix̲, wiinduhm̲yhagajpt hajxy
ndsóhn̲äm, Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto,
Asia, 10 Frigia, Panfilia, Egipto, møød jim̲ Libia, Cirene mäwiingón̲. Høxtä
Roma hajxy näje'e ndsóhn̲äm, 11 møød Creta, møød Arabia. Näje'e hajxy
judíos nmämín̲ nmäga'awóøyyäm. Näje'e ja'a judíos quiuhdujt wyiin-
mahñdy hajxy tøø njøjpøgóøyyäm neby hajxy quiuhdujthatiän. Coo yø'ø
Galileabä-jäya'ayhajxy jaduhn̲ tøø quiapxy tøø miädia'agy wiinghayuuc-
jaty nebiatiä Dios ja'a hoy-yagjuóøñäbä tøø yajcähxø'øgy, jaduhn̲ hajxy
tøø nwiinjuóøyyäm ja'a nhamdsoo hayuuc-haamby cøjwiinduum —nøm̲ä
judíoshajxy ñiñämaayyä.

12 Coo judíoshajxy jaduhn̲ wyiinjuøøyy ja'a yhamdsoo hayuuc-haamby,
paady hajxy jiaanc̈h tehm̲ yagjuøøyy nägø'ø nädecypiä. Mänit hajxy
ñimiäyajtøøw̲ä:

—Tii yø'ø jäya'ayhajxy coo quiapxy coo miädia'agy wiinghayuucjaty,
yø'ø hajxy tsohm̲bä Galilea.

13 Mänit hajxy näje'e yhadsooyy xi'igy hanähaty:

—Múucäp hajxiäda'a.

14-15 Mänitä Pedrohajxy tiänaayyø'cy møødä jiamiøødhajxy ja'a
nämajtu'ugpä, ja'a hajxy hänajty jaduhn̲ Dioswiinguex̲ypä. Mänitä Pedro
møc tiägøøyy mädiaacpä:

—Mägu'ughajpädøjc, nägøx̲iä hajxy njudíoshájtäm mäduhñ̲tiä hajxy
yaa nyajpáatäm, mäduhñ̲tiä hajxy jäguem̲ mdsooñ, møød mijts yaa
tsohm̲bä Jerusalén. Näje'e mijts mmäna'añ cooc tyijy højts nmu'ugyii.
Pero cab jaduhn̲ tiøyyä. Cab jaduhn̲ pøn̲ yhu'ugy jopyñä. 16 Coo hajxy
tøø mhix̲y tøø mmädoy coo højts tøø ngapxy tøø nmädia'agy wiinghayu-
ucjaty, jaanc̈h tøjiajt jaduhn̲ nebiä Joel jecy quiujahyyän ja'a Dioscøxpä.
Diosquex̲iä Joel hänajty. Jaduhn̲ä Joel jecy quiujahy:

17 Jaduhn̲ä Dios miänaañ̲: Coo hänajty yhabaadaan̲nä coo naax̲wiimbä
hänajty wyiimbidaan̲nä,
mäníthøc̈hä nhEspíritu nguexa'añ maa jäya'ayhajxy nägøx̲iän, mäduhñ̲tiä
hajxy yaa yhity hädaa yaabä naax̲wiin.

Y mijtsä mnøøx mmajc-hajxy, mäníthøčhä nmädiaˈagy hajxy xya-
jwaˈxaaṉä.
Jaˈa høxcujc-hänaˈc-hajxy, hoy-yagjuøøñäjátyhøch hänajty nyajwiin-
hixaˈañ.
Jaanä jaduhṉä majjäyaˈadiøjc-hajxypä, nyajcumaˈawáaṃbiøch hajxy
hänajty hoy-yagjuøøñäjaty.
18 Coo hänajty yhabaadaˈañ, mäníthøčhä nhEspíritu nyajnäguexaaṃbä jaˈa
nmoonsähajxy, jaˈa yaˈaybä, jaˈa toˈoxypä.
Mäníthøčhä nmädiaˈagy hajxy xyajwaˈxáaṉäbä.
19 Nyajcähxøˈøgáaṃbiøčhä hijxtahṉd hoy-yagjuøøñäjatypä jiṃ tsajtcøxp
møød hädaa yaabä naaẋwiin.
Hochähgøøñäjátyhøch jaduhṉ nyajcähxøˈøgaˈañ nebiä nøˈtiän, nebiä
jøønän, nebiä jøønjocän.
20 Wiingoodsøˈøwaaṃbä xøø hänajty.
Jaˈa poˈo, tsapts hänajty yhanaˈañ nebiä nøˈtiän.
Ja ween hänajty quiaˈa habaadyñä cooč̈hä naaẋwiimbä nyajwiim-
bidaaṉnä, cooč̈hä nHuuṉg Jesucristo yaa quiädaactägatsaˈañ hädaa
yaabä naaẋwiin.
Mänitä jäyaˈayhajxy nägøẋiä yajtøyhajtyegaˈañii.
Jadúhṉhøčhä nmøcmäjaa hänajty nyajcähxøˈøgaˈañ.
21 Pønjatiä Jesucristo hänajty capxpaadaaṃb, jeˈe hänajty hodiuum
mähmøˈøwaaṃb,
nøṃä Dios miänaañ. Jiṃ jaduhṉ myiñ maa Joel jecy quiujahyyän.
22 ’Mijts israelitas, huuc hamädoowhit hajxy hoy. Mnajuøøby ha-
jxy jaduhṉ coo Dios jaˈa Jesús jaˈa Nazarettsohṃbä wyiinguejxy coo
jii tiúnät maa mijtsän. Madiuˈu jaˈa Jesús hijxtahṉd yajcähxøˈcy
hoy-yagjuøøñäjatypä maa mijtsä mwiinduumhajxiän. 23 Tøø Dios hänajty
yajnähdijy coo mijtsä Jesús mmádsät. Mänitä cahwiindøyhänaˈc hajxy hoy
myajcøˈødägøˈøy. Mänitä Jesús hoy miøjpahbedyii cruzcøxp. Mänit yhoˈcy.
24 Pero mänitä Dios jaˈa Jesús yagjujypiøjtägajch. Jaduhṉä Dios hänajty
tøø miänaˈañ coogä Jesús tsipcøxp jiujypiǿgät. 25 Hiẋ, jaduhṉä David jecy
miädiaacy jaˈa Jesúscøxpä:
Nnajuøøbiøch jaduhṉ cooč̈h homiänaajä xpiuhbety.
Homiänáajøch jaduhṉ xcwieendähaty, jadúhṉhøch pøṉ xquiaˈa
hadsähgǿˈøwøt.
26 Páadyhøch jootcujc njaanč̈h tehṃ ñijiäwøˈøyii.
Páadyhøčhä Dios jootcujc nbaˈyaˈaxy.
Cábøčhä nhoˈog ndsähgøˈøy jeˈeguiøxpä cooč̈hä njuøhñdy nbädaˈagy maa
Diosän.
27 Xyagjujypiøgáaṃbøch miič̈h jaduhṉ.
Cábøch miič̈h jiiby jutjooty xyajmähmøˈøwaˈañ cooč̈h jiiby nbúˈudsät,
jeˈeguiøxpä cooč̈h miič̈h xyHuunghaty.
28 Xyagjugyhadáaṃbøch miič̈h cøjxtaˈaxiøø nej miič̈h homiänaajä mjugy-
hatiän.
Cooč̈h miič̈h jaduhṉ xmiøødhidaˈañ tehṉgajnä, páadyhøch jootcujc nni-
jiäwøˈøwaˈañii.
29 Mänitä Pedro miänáaṉgumbä:
—Mäguˈughajpädøjc, nmøødhájtämä tøyhajt hajxy jaduhṉ coo
David jaduhṉ jecy quiaˈa nimiädiaacä hamdsoo. Hiẋ, coo David jecy
yhoˈcy, mänit hoy ñaaẋtägøˈøy. Jiiby jaduhṉ yhityñä jutjooty høxtä
jädaˈanäbaadyñä. 30 Coo David jaduhṉ jecy miädiaacy, ñajuøøby hänajty

jaduhn̲ coo yhapä yhoc hänajty tu'ug wyiinguexáan̲äxä ja'a Diósäm,
møød coo hänajty yhane'emaam̲bä nebiä David jecy yhanehm̲iän.
Tøøyyämä Dios hänajty miäna'añ coo hänajty yajtøjiada'añ coo David
ja'a yhapä yhoc hänajty tu'ug wiindsøn̲ tiuna'añ. 31 Jaduhn̲ä David
tøyhajt jecy miøødhajty coo Dios ja'a wyiinguex̲ypä yagjujypiøga'añ coo
hänajty tøø yho'ogy, møød coo hänajty quia'a mähmø'øwa'añ jutjooty,
møød coo ñi'xä quiopc hänajty jiiby quia'a pu'uda'añ. 32 Ja'a Jesúscøxpä
David jecy miädiaacy coo Jesús hänajty jiujypiøjtägatsa'añ. Tøø højts
nhamdsoo hix̲y coo jiaanc̈h jujypiøjcy. 33 Mänitä Jesús jim̲ miøjyaax̲ä
maa Tieediä wyiinduumän. Mänit ñämaayyä coo jim̲ yhøxtá'agät maa
Tieediä yhahooyhaampiän. Mänitä Jesús jaa Tieediä yhEspíritu miooyyä
nebiä Tieedy hänajty tøø yajwiinwaan̲ø'øyiijän. Mänitä Jesús ja'a Tieediä
yhEspíritu yaghawa'xøøyyä. Je'e hajxy jaduhn̲ tøø mhix̲y tøø mmädoy.
34 Ja'a Jesúsäts jim̲ møjyaax̲ä tsajpootyp, ca'a Diavitä. Hix̲, jaduhn̲ä David
jecy miänaam̲bä:
Ja'a høøc̈hä nWiindsøn̲, je'e jaduhn̲ nämaayyä ja'a Tiéediäm:
"Min̲ yaa häña'aw maac̈h nhahooyhaampiän.
35 Nmo'owáam̲biøch miic̈h cuhdujt jaduhn̲ coo mmädsip mga'a ya-
jmäjädá'agät." Jaduhn̲ä Dios ja'a yHuung ñämaayy.
36 Mänitä Pedro miänáan̲gumbä:
—Jaduhn̲ds je'e, ja'a Jesús, ja'a mijts mmøjpahbéjtäbä cruzcøxp, je'e
ja'a Dios jaduhn̲ wyiinguejx coo hajxy nWiindsøn̲hájtämät, coo hajxy
xyajnähwáatsämät. Tøyhajt jaduhn̲. Hahixøøby jaduhn̲ coo hajxy nägøx̲ä
mmäbøgät ja'a Jesúscøxpä, mijts israelitas. Ca'a hajxy mga'a mäbøcy
—nøm̲ä Pedro miänaañ̲.
37 Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jiiby hamädoow̲hijpä, coo hajxy jaduhn̲
miädooyy, mänit hajxy tiägøøyy tajpä maabiä hoyhoy. Mänitä Pedrohajxy
ñämaayyä møødä jiamiødtøjc:
—Mägu'ughajpädøjc, neby jaduhn̲ yhahixø'øy højts ngudiúnät.
38 Mänitä Pedro yhadsooyy:
—Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Jøjpøgøøyyä ja'a Dios ja'a
quiuhdujt hajxy. Näbet hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhn̲ä Dios
ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy xyajnähwáatsät. Jaduhn̲ä yhEspíritu ha-
jxy xmióobiät. 39 Pønjatiä Dios ja'a nWiindsøn̲hájtämbä miøjyaax̲yp,
jé'egädsä piojpä quiädieeybä yajnähwáatsäxäp, jé'egädsä Dios yhEspíritu
mio'owaam̲by, møød mijts, møødä mhap møødä mhoc-hajxy, møød
pønjaty jäguem̲ tsänaaby. Jaduhn̲ hajxy xyajwiinwaan̲øøyyäm —nøm̲ä
Pedro miänaañ̲.
40 Madiu'ujä Pedro jiaac mädiaacy. Mänit jiaac tehm̲ miänaañ̲:
—Yø'ø cahwiindøjiäya'ayhajxy, ca'a hajxy tehn̲gajnä mbahix̲y neby
hajxy quiuhdujthatiän, coo hajxy jaduhn̲ mnä'ä padägóyyät —nøm̲ä
Pedro miägapxy yhanehm̲y.
41 Mänitä Pedro miädia'agy miäbójcäxä nädägøøgmil-jäya'ay. Mänit
hajxy hoy nägøx̲iä ñäbety. 42 Hamuumdu'joot hajxy hänajty miäbøcy
nägøx̲iä neby hajxy hänajty yajnähixø'øyiijän ja'a apóstoldójcäm. Nax̲y
hajxy hänajty yhamugø'øy tsajcaagyquiaamiujpä, møød hajxy hänajty
Dyiospa'ya'axy. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy hänajty yhity. Hamiñ̲
haxøpy hajxy hänajty ñibiuhbedyii.
43 Madiu'ujä apóstoldøjcø hijxtahn̲d hajxy hänajty yajcähxø'øgy
hoy-yagjuøøñäjaty. Jiaanc̈h tehm̲ yagjuøøbiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty

neby hajxy hänajty yhixiän. 44 Tu'ugmädia'agy hajxy hänajty yhity
mäduhñtiä hajxy hänajty miäbøcy. Yajtuunmujpy hajxy hänajty tijaty hajxy
hänajty miøød. 45 Mänit hajxy nägøxiä tiägøøyy too'pä tijaty hajxy hänajty
miøød. Pønjatiä xädø'øñ hänajty yajmaajiajp, mänitä xädø'øñ hajxy
hänajty mio'oyii mäduhnjaty hajxy hänajty yajmaajiaty. 46 Jabom-jabom
hajxy hänajty yhamugø'øy maa møjtsajtøjcän Diospa'yaaxpä. Jootcujc
hajxy hänajty quiaamiucy yhuucmucy maa yhamdsoo tøjc-hajxiän.
Hojioot hajxy hänajty miøød. 47 Wyiingudsähgøøbiä Dios hajxy
hänajty. Møødä cu'ug hajxy hänajty wyiingudsähgøøbiä. Jabom-jabomä
mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yajmayø'øyii ja'a Diósäm. Jaduhn hajxy
hänajty yajnähwa'ačhii.

3

1 Tu'ugxøøbä Pedrohajxy hänajty ñøcxy tsajtøgooty møødä Juan.
Mänacyxiøø hänajty je'e. Jaduhn hajxy hänajty quiuhdujthaty
jabom-jabom coo hajxy mänacyxiøø Dyiospa'ya'axy. 2 Jimä pa'amjäya'ay
hänajty tu'ug yhäña'ay maa tsajtøghaawän. Tecymia'adä mähdiøjc hänajty
tøø myiñ tøø quia'ay. Jabom-jabom hänajty jim yajmečhii maa tsajtøjcän
xädø'øñyujwaambä. Jim hänajty jabom-jabom ñajtshäña'awø'øyii maa
tsajtøghaawän, ja'a hänajty xøhajpä ja'a yajxonbä. Pønjaty hänajty jiiby
tägøøby, mänitä xädø'øñ hajxy hänajty miäyujwa'añii ja'a pa'amjäya'ay.
3 Coo Pedrohajxy hänajty jiiby tiøjtägø'øwa'añ tsajtøgooty, mänit hajxy
yhijxä ja'a pa'amjäya'ay. Mänitä xädø'øñ hajxy miäyujwaanä. 4 Mänitä
Pedro ja'a mähdiøjc ñaaxcuheebøøyy maa hänajty yhäña'ayän. Mänitä
Pedro miänaañ:

—Højts wiinhee'ppéjtäc.

5 Mänitä Pedrohajxy jiaančh wiinhee'ppejtä. Jaduhnä mähdiøjcä yhaa
jioot hänajty yagjaty coo xädø'øñ hänajty mio'owa'añii. 6 Mänitä Pedro
miänáanumbä:

—Cab højtsä xädø'øñ nnä'ä møødä tii højts miičh nnä'ä mó'owäp.
Pero ndunaamby højtsä mayhajt maa miičhcøxpän. Jaduhn højts miičh
nnäma'ay coo mbädǿ'øgät, coo myo'oyǿ'øgät. Ja'a Jesucristocøxpä højts
miičh jaduhn nnäma'ay, ja'a hijty jim tsohmbä Nazaret.

7-8 Mänitä Pedro ja'a mähdiøjcä yhahooguiø'ø miajtsä. Mänitiä ja'a
mähdiøjcä tiecy miøgøøyy møødä tiecy-yo't. Coo Pedro wyidsø'cy,
mänitä pa'amjäya'ay tiøpxø'cy. Mänit yo'oyø'cy. Mänitä Pedrohajxy
jiiby miødtøjtägøøyyä tsajtøgooty. Tǿpxäp júhyyäp ja'a craa tiøjtägøøyy,
ja'a hänajty tøø miøcpǿquiäbä. Mänit tiägøøyy Dioscapxpaatpä. 9 Jiibiä
jäya'ayhajxy hänajty nämay tsajtøgooty. Mänit hajxy yhijxy coo craa
hänajty yo'oy, møød coo Dios hänajty quiapxpaady. 10 Mänitä craa
yhøxcajpä coo hänajty je'e jie'ejä, ja'a hänajty jim tøø xiädø'øñyujwá'añäbä
maa tsajtøghaawän, ja'a hajxy hänajty tyijpiä ja'a jaančh tehm yajxonbä.
Mänitä jäya'ayhajxy jiaančh tehm yagjuøøyy nägø'ø nädecypiä coo craa
hänajty tøø miøcpøcy.

11 Jimä Pedrohajxy hänajty tiäna'ay maa hajxy hänajty tyijjiän Pórtico
de Salomón, møødä Juan, møødä craa ja'a hänajty tøø miøcpǿquiäba. Cabä
Pedrohajxy hänajty piuhwa'adsa'añii. Mänitä jäya'ayhajxy jim ñøcxøøyy
yagjuǿøyyäp maa Pedrohajxy hänajty tiäna'ayän. 12 Coo Pedro jaduhn
yhijxy coo jäya'ayhajxy hänajty yagjuø'øy, mänitä jäya'ay ñämaayy:

—Mägu'ughajpädøjc, israelitadøjc, tii hajxy jaduhn̲ coo mwi'i
yagjuø'øy. Tii højts jaduhn̲ coo xwyi'i yheeby. Coo hädaa craa
tøø miäbøcy ja'a Jesúscøxpä, paady jaduhn̲ tøø yo'oyø'øgy, ca'a
jie'eguiøxpä coo højts mäjaa nmøødä, ni quia'a je'eguiøxpä coo
højtsä Dios hoy nwiingudsähgø'øy. 13-15 Jue'e hajxy jecy nhaphájtäm
ndeedyhájtäm, ja'a Abrahamhajpä, møødä Isaac-hajpä, møødä
Jacobhajpä. Wyiingudsähgøøbiä Abraham ja'a Dios hajxy hänajty
jegyhajty. Pero coo Dios ja'a yHuung Jesús yaa quiejxy hädaa yaabä
naax̲wiin, cab hajxy mwiingudsähgøøyy. Mänit hajxy hoy mmach.
Mänitä tuun̲gmøødpä hajxy hoy myajcø'ødägø'øy. Mänitä Pilato ja'a
Jesús jia yaghøxmadsaan̲ä. Pero mijts, caj mijts jaduhn̲ mmänaañ̲ coo
Jesús yhøxmadsóøjät, hoyyä Jesús tii pojpä tii cädieey hänajty quia'a jagä
møødä. Mänit mijtsä haxøøghäna'c mnä'ägä nähdujcy coo yhøxmadsóøjät,
ja'a hänajty tøø jiäya'ay-yaghó'oguiäbä. Mänit hajxy mmänaañ̲ coo
Jesús yagho'ogóøjät. Coo Jesús jaduhn̲ yho'cy, xyajnähwáatsäm hajxy
jaduhn̲; jaanä jaduhn̲ hajxy xyagjugyhadáan̲äm cøjxta'axiøø neby je'e
jiugyhatiän. Mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch. Jaduhn̲ä Dios ja'a
Jesús yajmøjtägøøyy. Coo Jesús hänajty tøø jiujypiøcy, mänit højts nhijxy,
paady højts tøyhajt jaduhn̲ nmøødä. 16 Hoorä, hädaa craa, mnajuøøby
hajxy hijty coo hijty tiecymia'adä. Mhíjxnäp hajxy jaduhn̲ coo tøø
choocnä. Paady tøø cho'ogy coo tøø miäbøcy ja'a Jesúscøxpä, coo Jesús
møcmäjaa miøødä, møødä møccuhdujt.

17 'Mägu'ughajpädøjc, huuc mädow̲ hajxy. Nnajuóøbiøch jaduhn̲ coo
mijts hänajty mga'a najuø'øy coo Jesús Dyioswiinguex̲iä, paady hajxy
myajyagho'cä. Ni ja'a mwiindsøn̲hajxy hänajty quia'a najuø'øy coo
je'e Dyiosquex̲iä. 18 Jéquiänä Dios ja'a profetadøjc ñajtscapxøøyy coo
Mesías hänajty tsipcøxp yho'oga'añ, ja'a Dios hänajty tøø wyiinguéx̲iäbä.
Jaduhn̲ä profetadøjc-hajxy jiaanc̈h cujahy. Y coo Jesús jaduhn̲ ji-
aanc̈h ho'cy, jaduhn̲ä Dios yajtøjiajty neby hänajty jecy tøø miäna'añän.
19 Paadiä mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'øwät. Jøjtägøøyyä ja'a Dios
ja'a miädia'agy hajxy. Jaduhn̲ä Dios ja'a mbojpä mgädieeybä hajxy
xyajnähwáatsät. Y jaduhn̲ä hoybä weenbä hajxy xmió'owät. 20 Coo
yhabáadät, mänitä Dios ja'a Jesús yaa quiejxtägatsa'añ hädaa yaabä
naax̲wiin, ja'a tøø wyiinguéx̲iäbä coo mijts xyajnähwá'adsät. 21 Cahnä
yhabaady coo Jesús jim̲ chohn̲dägátsät tsajpootyp, coo yaa miänajtägátsät
hädaa yaabä naax̲wiin. Jim̲ jaduhn̲ yhida'aññä høxtä coonä yhabáadät
coo Dios yaghoyøødiägátsät tijaty yaa hijp hädaa yaabä naax̲wiin.
Jaduhn̲ä Dios ja'a profetadøjc jecy ñämaayy coo hajxy quiujáayät, ja'a
Dios hänajty tøø wyiinguéx̲iäbä. 22 Hix̲, jéquiänä Moisés jaduhn̲ ñämaayy
ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtäm: "Tøøc̈hä Dios xwyiinguex̲y cooc̈hä
profeta ndúnät. Coo yhabáadät, mänitä Dios tu'jäya'ay wyiinguexa'añ,
ja'a højts nmägunáax̲äm. Jaduhn̲ je'e tiunaam̲bä profeta nébiøch nduñ̲än.
Nebiaty mijts xyhane'ema'añ, mgudiúun̲äbä miädia'agy hajxy. 23 Pønjaty
hänajty ca'a mäbøgaam̲b, yajcuhdägoyyáan̲äp hajxy hänajty ja'a cú'ugäm",
nøm̲ä Moisés jecy miänaañ̲.

24 'Jaduhn̲ä profetadøjc-hajxy jecy miädiaacy nägøx̲iä nebiaty
jäda'ahaty jiadyii tiuñii, møødä Samuel, møød hajxy jaac túun̲äbä profeta.
25 Ja'a hajxy jecy túun̲äbä profeta, mänitä Dios hajxy ñajtscapxøøyyä coo
mijtsä Dios xñämaayy coogä Dios ja'a Mesías hänajty wyiinguexa'añ
mijtscøxpä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, jéquiänä Dios yajcuhdujcy møød

højtsä nhaphájtäm møød højtsä ndeedyhájtäm coo Mesías hänajty wyiinguexa'añ mijtscøxpä. Hix̱, jaduhṉä Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy: “Ja'a miiẗhä mhapä mhoccøxpä tu'ug, jadúhṉhøẗhä jäya'ay nägøx̱iä ngunuu'xa'añ wiinduhm̱yhagajpt”, nøm̱ä Dios jecy miänaaṉ̃. 26 Y coo Dios ja'a yHuung yagjujypiøjtägajch mänaa hänajty tøø yho'oguiän, mijts jayøjp xyajnäguejx. Paady mijts jaduhṉ xyajnäguejxy coo mijts jaduhṉ xquiunúu'xät, coo weenä mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhṉ nägøx̱iä mnajtshixǿ'øwät, —nøm̱ä Pedro miänaaṉ̃.

4

1-2 Jim̱ä Pedro ja'a cu'ug hänajty miøødmädia'agyñä tsajtøgooty, mänitä teedyhajxy miädoyhajty møødä saduceodøjc coogä Pedro ja'a cu'ug hajxy hänajty yajnähixø'øy coogä Jesús hänajty tøø jiujypiøjtägach mänaa hänajty tøø yho'oguiän. Coogä Jesús jaduhṉ jiujypiøjcy, jadúhṉägä Pedro tøyhajt hajxy hänajty miøødä coogä ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty jiujypiøgaam̱bä. Coo teedyhajxy jaduhṉ miädoyhajty coogä Pedrohajxy hänajty jaduhṉ yajnähixø'øy, mänitä teedyhajxy jiaanẗh tehm̱ jiootma'ty møødä saduceodøjc-hajxy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsøṉhajxy. Mänitä Pedrohajxy ñämejtsä møødä Juan. 3 Mänitä Pedrohajxy hoy chumyii. Tøø hänajty chuujø'øy. Mänit hajxy jiiby yhijty pujxtøgooty tu'tsuhm̱. 4 Mänitä jäya'ayhajxy nämay miäbøjcy ja'a Jesúscøxpä, ja'a hajxy hänajty tøø miädóyyäbä nebiä Pedrohajxy yajnähixøøyyän tsajtøgooty. Nämägoox̱mil ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhṉ jiajty, haagä ya'adiøjc.

5 Cujaboom, mänitä judíos wyiindsøṉhajxy jim̱ yhamugøøyy Jerusalén, møødä majjäya'adiøjc-hajxy, møødä cuhdujtyajnähixøøbiädøjc-hajxy, 6 møødä Anás, ja'a hänajty tuum̱bä teedywiindsøṉ, møødä Caifás, møødä Juan, møødä Alejandro, møødä teedywiindsøṉ jiujy miägu'ughajxy. 7 Mänitä Pedrohajxy yajnøcxä møødä Juan jim̱ maa judíos wyiindsøṉhajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Mänitä Pedrohajxy piädaacä cujc. Mänit hajxy miäyajtøøw̱ä:

—Coo mijts hädaa craa tecymia'adpä tøø myajtso'ogy, pøṉä quiuhdujthaam, pøṉä miäjaahaam hajxy jaduhṉ myajtsoocy.

8 Haa ja'a Pedro, miøødä Dioshespíritu hänajty je'e. Mänitä Pedro miänaaṉ̃:

—Mijts cu'ugwiindsøṉdøjc, mijts majjäya'adiøjc, 9 mijts højts jaduhṉ xmiäyajtøøb neby højts hädaa mähdiøjc tøø nyajtso'ogy, hädaa hijty tecymia'adpä. 10 Huuc tuṉä mayhajt hajxy, huuc hamädoow̱hit hajxy weeṉ̃tiä neby højts cham̱ nmädia'aga'añän maa mijtsä mwiinduumhajxiän. Jaduhṉä tøyhajt hajxy nägøx̱iä mmøødhádät møødä israelitadøjc-hajxy nägøx̱iä neby hädaa mähdiøjc miøcpøjcy, hädaa hijty tecymia'adpä, hädaa yaa tänaabiä mijtsä mwiinduum. Ja'a Jesucristo jaduhṉ yajmøcpøjc, ca'a yhøjtsä. Nazaret ja'a Jesucristo hijty chooñ. Mänit mijts myajmøjpahbejtä cruzcøxp. Mänitä Dios yagjujypiøjtägajch. 11 Jaduhṉ jim̱ myiṉ̃ cujaay maa Diosmädia'aguiän: “Jaa tsaa mädyiibä tøjcojpädøjc-hajxy quia'a cumaayy, je'eds jaduhṉ jayøjp pädaactsohṉä jim̱ tøjteec.” Haa jaa Jesucristo, jaduhṉ je'e miäbaady nebiä tsaajän, ja'a jayøjp jim̱ pädaactsóhṉäbä teectuum. Pero mijts, cab hajxy mgumaayy, paady hajxy myajyagho'cä. 12 Jaaya'ay hajxy jaduhṉ xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Ja'a Dios jaduhṉ mänaaṉ coo Jesús hajxy jaduhṉ xyajnähwaats xyajcuhwáatsämät —nøm̱ä Pedro miänaaṉ̃.

13 Coo Pedrohajxy hänajty quiapxy hamøj jootmøj, paadiä
møjtøjc-hajxy hänajty yagjuø'øy. Hix̱, ñajuøøbiä møjtøjc-hajxy hänajty
coo Pedrohajxy hänajty quia'a høxpøquiä. Mänitä møjtøjc-hajxy ñajuøøyy
coo Pedro ja'a Jesús hänajty tøø piawädity, paady hajxy hänajty quiapxy
hamøj jootmøj. 14 Cabä Pedrohajxy hänajty hoy quiapxhaduga'añii,
je'eguiøxpä coo hajxy hänajty piuhdänaˈawø'øyii ja'a craa ja'a hänajty
tøø chó'oguiäbä. 15 Mänitä Pedrohajxy jiiby yhøxquejxpädsøø̱mä. Mänitä
teedyhajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

16 —Neby hajxiädaˈa nnä'ä jatcóøyyämät maa yø'ø hänaˈcøxpän.
Mäduhñtiä cu'ughajxy yaa chänaˈay Jerusalén, quiøx̱y hix̱y quiøx̱y mädoy
hajxy jaduhṉ coo yø'ø hänaˈc yø'ø tecymiaˈadpä hajxy tøø yajtsoˈogy.
Neby hajxy jaduhṉ nnä'ä mänáaṉämät coo jaduhṉ quia'a tøyyä neby
yø'ø hänaˈc yø'ø tecymiaˈadpä hajxy tøø yajtsoˈoguiän. Pero cab
jaduhṉ yhahixø'øy coo yø'ø capxy coo yø'ø mädiaˈagy jaduhṉ tehṉgahnä
yhawaˈxó'øwät. 17 Hahixøøby jaduhṉ coo hajxy nhadsähgøøyyämät,
jaduhṉä dijuuntä Jesús hajxy tehṉgahnä quia'a ja wi'i quiapxpáadät
—nøm̱ä teedyhajxy ñiñämaayyä.

18 Mänitä Pedrohajxy yajmøjyaax̱ä møødä Juan. Mänit hajxy yhanehm̱ä
coo Jesús hajxy quia'a capxpáatnät, coo cu'ug hajxy quia'a yajnähixøøñät
ja'a Jesúscøxpä. 19 Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy:

—Huuc wiinmahñdyhat hajxy waam̱bä Diosädaˈa miänaˈañ, pø
hahixøøby jaduhṉ coo højts mijtsä mmädiaˈagy ngudiúuṉämät, cahnä
højtsä Dios ja'a miädiaˈagy hänajty ngudiuuṉä. 20 Caj pues, cab jaduhṉ
yhahixø'øy coo højts mijtsä mmädiaˈagy ngudiúuṉämät, cahnä højtsä
Dios ja'a miädiaˈagy hänajty ngudiuuṉä. Hoorä, jaduhṉ højtsä Dios
tøø xyhaneˈemy coo højtsä miädiaˈagy tehṉgahnä ngapxwáˈxät coo
højtsä Jesús tøø nhijxjujypiøcy, coo højts tøø nmädoy nebiatiä Jesús
tøø yajnähixø'øyän. Paady højts jaduhṉ ngaˈa hamonaˈañ —nøm̱ä
Pedrohajxy miänaaṉ̃.

21-22 Mänitä Pedrohajxy jadähooc yhadsähgøøyyä. Mänit hajxy
yhøxmajtsä. Paady hajxy jaduhṉ yhøxmajtsä coo teedywiindsøṉhajxy
hänajty quia'a najuø'øy nebiä Pedrohajxy ñä'ä tsaačhtiunóøjät. Hix̱,
chähgøøbiä teedywiindsøṉä cu'ug hajxy hänajty je'eguiøxpä coo cu'ugä
Dios hajxy hänajty tehṉgahnä wyi'i quiapxpaady coo mähdiøjc tøø
choˈogy, ja'a hänajty tøø myiṉ̃ tøø quiáˈayäbä tecymiaˈad. Jiaančh
tehm̱ yagjuøøbiä cu'ughajxy hänajty jaduhṉ, je'eguiøxpä coo mähdiøjc
juxychägui'x nax̱y jomøjt hänajty miøødä, ja'a tøø chó'oguiäbä.

23 Coo Pedrohajxy yhøxmájtsänä møødä Juan, mänit hajxy jim̱
ñøcxy maa jiamiøødhajxiän. Mänit hajxy quiøx̱y mädiaacy waam̱batiä
teedywiindsøṉhajxy hänajty tøø miänaˈañ, møødä majtøjc-hajxy.
24 Coo jiamiøødhajxy jaduhṉ miädooyy, mänit hajxy nägøx̱iä tiägøøyy
Diospaˈyaax̱pä:

—Diosteedy, miičh højts nWiindsøṉhajpy. Miičhä tsajt jaduhṉ
mhädiuuṉ møød hädaa yaabä naax̱wiin, møødä mejy, møød tijaty jim̱ hijp
tsajtcøxp, møød hädaa yaabä naax̱wiin, møød jiiby mejjiooty. 25-26 Jaduhṉ
miičhä David jecy mnajtscapxøøyyä ja'a mhEspírituhaam:

Nä'ä nägoobä jäyaˈayhajxy yhawaˈandaˈagy, ja'a Dios hajxy caˈa wiin-
gudsähgøøbiä.

Xiøøbä hajxy ñä'ä wiinmahñdyhaty, cab hajxy tii yhoyóøyyäxä.

Mänitä gobiernähajxy yhamugøøyy, ja'a hajxy yaa hanehm̱bä hädaa yaabä naax̱wiin.

Mänitä Dios hajxy jia näbädø'cy.

Jaanä Mesías jaduhṉ ja näbädǿ'cäbä, ja'a Dios hänajty wyiinguexaam̱biä, nøm̱ä David jecy miänaaṉ̃, ja'a miiči̇h jecy mmoonsähájtäbä, ja'a højts jecy nhaphajt ndeedyhájtäbä.

27 ’Coo Jesús jaduhṉ miajtsä, mänitä Herodeshajxy yaa yhamugøøyy juntahajpä yaa Jerusalén, møødä Poncio Pilato, møødä israelitahajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a israelítabä. Jaduhṉ jiaanči̇h tøjiajty nebiä David jecy jiaanči̇h mänaaṉ̃än. Mänitä Herodes ja'a Jesús hajxy ñähwaam̱bejty, hoyyä Jesús hänajty tii cädieey quia'a jagä møødä. Miiči̇hä mHuung je'e. Miiči̇h je'e mwiinguejx coo Mesías tiúnät. 28 Tǿøyyäm miiči̇h hänajty jaduhṉ mmäna'añ coo Jesús hänajty jaduhṉ tsipcøxp jiada'añ yhabeta'añ, paady miiči̇h jaduhṉ waam̱b mga'a mänaaṉ̃ coo Jesús jaduhṉ jiaanči̇h jajty jiaanči̇h habejty. 29 Hoorä, Diosteedy, mnajuøøby miiči̇h jaduhṉ coo højtsä teedywiindsøṉdøjc tøø xjia hadsähgø'øy. Højts miiči̇h jaduhṉ xmioonsähajp. Højtsä mäjaa jaac móoyyäc, jaduhṉ højts miiči̇hä mmädia'agy jaduhṉ hoy njaac yaghawa'xǿøyyät hamøj jootmøj. 30 Højts jaac puhbéjtäc, jaduhṉ højtsä pa'amjäya'ay nyajmøcpǿgät ja'a miiči̇hä mHuungä miäjaagøxpä, ja'a Jesúshajpä, weenä cu'ughajxy jaduhṉ jiaanči̇h tehm̱ yagjuø'øy nej mijtsä møcmäjaa hajxy mjaanči̇h tehm̱ miøødä —nøm̱ä Pedro ja'a Dios hajxy pia'yaax̱y.

31 Coo Pedrohajxy jaduhṉ Dyiospa'yaax̱pädøøyy, mänit jim̱ chäyuuyy maa hajxy hänajty tøø yhamugø'øyøn. Mänitä Dioshespíritu hajxy nägøx̱iä yhadägøøyyä jiooottägøøyyä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä hamøj jootmøj.

32 Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty nägøx̱iä. Mäduhṉjaty hajxy hänajty miøødä cøx̱iä wiinä, tu'ugmucy hajxy hänajty yajtuuṉmucy. Cab hänajty pøṉ miäna'añ coo hänajty nidiuhm̱ jie'ehaty. 33 Haa ja'a apóstoldøjc-hajxy, Diosmäjaamøød hajxy hänajty quiapxy miädia'agy coogä Jesús hänajty tøø jiujypiøcy, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä. Jaanči̇h tehm̱ piuhbéjtäp hajxy hänajty nägøx̱iä ja'a Diósäm. 34 Cab hänajty pøṉ tii yajmaajiaty. Hix̱, pønjatiä naax̱ hänajty møød, møødä tøjc, tioo'py hajxy hänajty. Pønjaty hänajty tøø ñaax̱toogy tøø tiøjtoogy, 35 mänitä xädø'øñ hajxy hänajty yecy maa apóstoldøjc-hajxiän. Mänitä mäbøjpädøjcä xädø'øñ hajxy hänajty yajniñäwa'xø'øyii pønjaty hänajty yajmaajiajp. 36 Jim̱ä mäbøjpä hänajty tu'ug xiøhaty José. Chiprenaaxooty hänajty chooñ. Ja'a Leví ja'a José hänajty jegyhajty tøø yhaphaty tøø tieedyhaty. Bernabé ja'a José yajxøbejtä ja'a apóstoldǿjcäm. (Jue'e Bernabé miädia'agytiägø'øy hahebreohaam, “mäjootcapxmøcpøjp.”) 37 Jim̱ä José naax̱cam̱ hänajty miøødä. Mänit tioo'cy. Mänitä xädø'øñ hoy yecy maa apóstoldøjc-hajxiän.

5

1 Jim̱ä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Ananías. Safira ja'a tio'oxiøjc hänajty xiøhaty. Mänitä ñaax̱ hajxy je'e piadoo'pä. 2 Tøø hajxy hänajty quiojyquiapxytiuṉ̃ møødä tio'oxiøjc coogä xädø'øñ hajxy hänajty cujjiä yega'añ maa apóstoldøjc-hajxiän. Cújjiäc hajxy hänajty miämähmø'øwa'añ. Coo Ananías ja'a Pedro ja'a xädø'øñ yajnämejch, mänitä Ananías miänaaṉ̃

cooc tyijy ja'a xädø'øñ hänajty tøø quiøxy yecy mäduhñtiä hänajty tøø tioogy. 3-4 Mänitä Pedro miänaañ:

—Ananías, coo miičhä mnaax tøø mdoogy, cujjiä xädø'øñ tøø mmämähmø'øy mäduhñtiä tøø xquiujuuyyä. Cooč miičhä xädø'øñ cujjiä tøø xmio'oy, jaduhn miičh tøø mmäna'añ cooč tyijy cøxiä tøø xmio'oy. Coo naax hänajty mga'a toogyñä, mje'ehajpyñä hänajtyñä. Coo tøø mdoo'nä, miičh mje'e hijty je'e ja'a naaxtsow. Coo jaduhn tøø mhøhnda'agy, mgädiehy jaduhn. Ja'a Dios miičh mja wiinhøønaan, ca'a yhøjtsä. Ja'a møjcu'ugong miičh jaduhn xyajcapxtägooyy, paadiä Dioshespíritu jaduhn mja wiinhøønaañ —nømä Ananías ñämaayyä.

5 Coo Ananías jaduhn miädooyy, mänitiä ho'ogy quiädaayy. Pønjaty jaduhn mädoyhajt coo Ananías jaduhn yho'cy, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. 6 Mänitä høxcujc-häna'c-hajxy näje'e miejch. Mänitä ho'ogyjiäya'ay hajxy ñähbijty. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'øy.

7 Cudägøøghorä, mänitä Ananías tio'oxiøjc piamejtspä, ja'a hänajty xøhajpä Safira. Cahnä Safira hänajty miädoyhatyñä coo ñihyhap hänajty tøø yho'ogy. Mänitä Safira tiøjtägøøyy maa Pedro hänajtiän. 8 Mänitä Pedro ja'a Safira miäyajtøøyy:

—Nej, jaduhnä mnaax hajxy mjaanč yejquiä, neby hajxy tøø mnägapxiän.

—Jaduhn —nømä Safira yhadsooyy.

9 Mänitä Pedro miänáangumbä:

—Tii hajxy coo mja cojyquiapxytiuuñ coo hajxy hänajty mhøhnda'aga'añ. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo Dioshespíritu hotyiijä yajcopcø'øy. Cab hajxy jaduhn hoy mwiinhøønät. Coo mnihyhap yhøhndaacy, paady tøø yho'ogy. Xii häna'c-hajxy je'e tiøjtägø'øy, ja'a hajxy hoy tøø miäyajnaaxtägǿ'øyäbä. Nøcxaamb miičh yø'ø häna'c xyajnaaxtägø'øwaambä —nømä Safira ñämaayyä.

10 Tuunä Safira jaduhn ñä'ä mädooyy, mänitiä Pedro tiecyquiädawøøyyä ho'ogy. Coo høxcujc-häna'c-hajxy tiøjtägøøyy, mänitä Safira hajxy yhijxy coo hänajty tøø yho'ogy. Mänit hajxy yhøxcøøbiädsøømy. Mänit hajxy hoy yajnaaxtägø'øy maa ñihyhapä ñähmøjcän. 11 Pønjaty jaduhn mädoyhajt nebiä Ananíashajxy hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän, mänit hajxy nägøxiä chähgøøbiøjcy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä.

12 Mänitä apóstoldøjc-hajxy jim tiägøøyy mäba'amyajnajxpä cajptooty. Jaanč tehm yhoy-yagjuøøñä hajxy hänajty tiuñ. Jaduhn hajxy hänajty yajcähxø'øgy coo Dios mäjaa jiaanč tehm miøødä. Jimä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yhamugø'øyhaty tsajtøgooty maa hänajty xiøhatiän ja'a Pórtico de Salomón. 13-14 Tehngahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty miayø'øy näya'ay-nädo'oxy, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä. Haa ja'a jäya'ayhajxy hänajty ca'a mäbøjpä, cab hajxy hänajty jim ñä'ägädä nøcxy maa mäbøjpädøjc-hajxy hänajty naxy yhamugø'øyän, hoyyä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaanč tehm quiumayii ja'a cú'ugäm. Paady hajxy hänajty jim quia'a nøcxa'añ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, coo hajxy hänajty chähgø'øy. 15 Coo apóstoldøjcä pa'amjäya'ay hajxy hänajty may yajmøcpøcy, paadiä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim quiøøñøcxyii tu'haam maa Pedro hänajty ñaxø'øwa'añän. Jadúhnägä pa'amjäya'ayhajxy jaduhn näje'e miøcpøgät coogä Pedro yhahapc hajxy ñä'ä páatät maa hajxy hänajty quio'na'ayän cøjxcøxp, møød to'ogyquiøxp. 16 Mayyä pa'amjäya'ayhajxy hänajty jim

yajmeč̆hii Jerusalén, mood ja'a hajxy haxøøgpä ca'a hoybä møødpä, ja'a hajxy hänajty tsohm̱bä Jerusaléncajptpa'a mäwiingóṉ. Nägøx̱iä hajxy hänajty yajmøcpøgyii.

17 Coo teedywiindsøṉhajxy jaduhṉ miädoyhajty coo pa'amjäya'ayhajxy hänajty may tøø wyi'i miøcpøcy, mänit hajxy nägø'ø nädecypiä jiootma'ty, møødä saduceodøjc-hajxy. Hix̱, cabä apóstoldøjc-hajxy hänajty yajmädsogyii coo hajxy hänajty tehṉgahnä wyi'i yajnähixø'øy ja'a Jesúscøxpä. 18 Mänitä apóstoldøjc-hajxy hoy chumyii. 19 Mänitcoodsä Diosmoonsä ja'a pujxtøghaaw hoy yaghawa'ač̆h. Mänitä apóstoldøjc-hajxy yhøxwoobädsøøm̱ä ja'a Diosmóonsäm. 20 Mänit hajxy ñämaayyä:

—Coo jiobó'øwät, mänit hajxy jim̱ mnócxät maa tsajtøjcän. Jim̱ä cu'ug hajxy myajnähixó'øwät neby hajxy ñähwá'adsät, neby hajxy jaduhṉ jiugyhádät cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän —nøm̱ä Diosmoonsä miänaaṉ̃.

21 Coo jiobøøyy, mänitä apóstoldøjc-hajxy jim̱ jiaanč̆h nøcxy tsajtøgooty neby hajxy hänajty tøø ñäma'ayiijän ja'a Diosmóonsäm. Mänitä cu'ug hajxy tiägøøyy yajnähixøøbiä.

Mänitä teedywiindsøṉhajxy miänaaṉ̃ coo hajxy nägøx̱iä yhamugó'øwät juntahajpä, møødä majtøjc-hajxy israelítabä. Mänit hajxy miänaaṉ̃ coo tsum̱yhäna'c-hajxy jim̱ yajmedsóøjät maa junta hajxy hänajty yagjadyiijän. 22 Coo policíashajxy jim̱ miejch maa pujxtøjcän, cab pøṉ hänajty jiibiän. Mänitä policíashajxy wyiimbijty. 23 Mänit hajxy miänaaṉ̃:

—Coo højts jim̱ nmejch maa pujxtøjcän, je'enä hänajty hoy yhaawguiič̆hä. Jim̱ä soldadohajxy hänajty yhadäna'ayñä maa pujxtøghaawän. Pero coo højts jiiby nja tøjtägøøyy, cab pøṉ hänajty jiibiän —nøm̱ä policíashajxy miänaaṉ̃.

24 Coo teedywiindsøṉhajxy jaduhṉ miädooyy, møødä tsajtøjcueendähajpä wyiindsøṉhajxy, møødä møjteedywiindsøṉ, mänit hajxy jiaanč̆h tehm̱ yagjuøøyy. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy tii hänajty jájtäp túuṉäp. 25 Mänitä jäya'ay tu'ug miejch maa teedywiindsøṉhajxy hänajty jiuntahatiän. Mänitä craa miänaaṉ̃:

—Xim̱ä cu'ug wyi'i yajnähixóøyyägumbä tsajtøgooty —nøm̱ä teedywiindsøṉhajxy ñämaayyä.

26 Mänitä apóstoldøjc-hajxy hoy wioyii. Ja'a tsajtøjcueendähajpähajxy hoy miäwoy møødä policíashajxy. Hahoy haweenä apóstoldøjc-hajxy jaduhṉ jim̱ yajmejtsä maa junta hänajty jiadyiijän. Hix̱, tsähgøøbiø policíashajxy hänajty coo hajxy ñä'ä paga'ads ñä'ä pawobóøjät ja'a cú'ugäm. 27 Coo apóstoldøjc-hajxy jim̱ wioomejtsä maa junta hänajty jiadyiijän, mänit hajxy jim̱ yajnøcxä maa møjteedywiindsøṉä wyiinduumän. Mänitä apóstoldøjc-hajxy ñämaayyä:

28 —Tøø højts mijts nja näma'ay coo hajxy mga'a nä'ägädä yajnähixóøñät ja'a dijuuntä Jesúscøxpä. Pero cab højts mijtsä nmädia'agy tøø xquiudiuuṉä. Tøø cu'ug hajxy jaduhṉ mgøx̱y yajnähixø'øy, mäduhṉ̃tiä hajxy yaa chäna'ay Jerusalén. Y højts mijts jaduhṉ xjia wi'i yajnähdsømaam̱b cooc tyijy højtsä dijunto Jesús nyajyagho'cä.

29 Mänitä Pedrohajxy yhadsooyy møødä jiamiøødhajxy:

—Cab yhahixø'øy coo højtsä jäya'ay miädia'agy ngudiúuṉät, cahnä højtsä Dios miädia'agy hänajty ngudiuuṉä. 30 Coo mijtsä Jesús myajyujmänooṉä cruzcøxp, mänitä Dios ja'a Jesús yagjujypiøjtägajch, ja'a højtsä

nhapä ndeedyhájtäm jecy wyiingudsähgøøyyäbä. 31 Mänitä Dios ja'a
Jesús cuhdujt miooyy coo Jesús jim̲ miähané'emät tsajpootyp maa Dios
yhahooyhaampiän. Coo judíos ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿ'øwät,
jaduhn̲ä piojpä quiädieeybä hajxy jaduhn̲ yajnähwaats yajcuhwáatsäxät
Jesúsäm. 32 Højtsä tøyhajt nyejpy coo Jesús jiujypiøjtägajch coo hänajty tøø
yho'ogy. Jaanä jaduhn̲ä Dioshespíritu tøyhajt yejpä coo Jesús jiujypiøjcy.
Pønjatiä Dios ja'a miädia'agy jaduhn̲ cudiúun̲äp, je'e ja'a Dios ja'a yh-
Espíritu miooby —jaduhn̲ä Pedrohajxy miänaañ̲.

33 Coo teedywiindsøn̲hajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy jiaanc̈h
tehm̲ jiootma'ty. Mänit hajxy jaduhn̲ jia mänaañ̲ coo Pedrohajxy
yagho'ogøøjät. 34 Jim̲ä fariseo hänajty tu'ug teedywiindsøn̲hagujc. Jue'e
hänajty xiøhaty Gamaliel. Ley-yajnähixøøbiä hänajty tiuun̲ghajpy. Jaanc̈h
tehm̲ wyiingudsähgøøyyäp hänajty je'e ja'a cú'ugäm. Mänit tiänaayyø'cy.
Mänit yhanehm̲y coo apóstoldøjc-hajxy nøcxy yajpädsøm̲yii tu'habaquiä.
35 Mänitä Gamaliel ja'a jiamiøødtøjc ñämaayy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc wiinmahñdyhat hajxy hodiägaamby neby
yø'ø häna'c hajxy mduna'añ. 36 Huuc jahmiets hajxy nebiä Teudas
jecy jiajtiän. Mänit jootmøj ñibiädaacä. Mänit ñiñänøøm̲ä cooc tyijy
miøjjäya'ay jiaanc̈hjäya'ayä. Mänit piadu'ubøjcä nämädaax̲mägo'x jäya'ay.
Mänitä Teudashajxy tiägøøyy tsiptuum̲bä. Mänitä Teudas yagho'cä. Ja'a
soldadohajxy jaduhn̲ mäyagho'c. Mänitä Teudas jiamiøødhajxy xii yaa
ñøcxøøyy. Mänitä tsip jaduhn̲ yhamaadiujnä. 37 Mänitä tsip wiingpä
jadähooc chohn̲dáaccumbä mänaa censo hajxy hänajty yajpädø'øguiän.
Ja'a craa Judas ja'a tsip jaduhn̲ yajtsohn̲daac, ja'a hänajty jim̲ tsohm̲bä
Galilea. Mänitä cu'ug may piadu'ubójcäbä. Mänitä Judas yaghó'cäbä
ja'a soldadohajxy. Jaduhn̲ä Judas jiamiøødhajxy xii yaa ñøcxøøbiä.
38 Paady, høxmats yø'ø häna'c hajxy. Cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo hajxy
nej mdúnät. Hix̲, pø yhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhn̲ yajtuum̲by,
cab jaduhn̲ yhoyǿ'øwät; tu'umá'adäp jaduhn̲. 39 Pero pø yø'ø häna'cä Dios
wyiinmahñdy hajxy yajtúun̲äp, cab hajxy jaduhn̲ hoy mgapxhadúgät.
Hix̲, jaduhn̲ quiähxǿ'øgät nejpiä Dios hajxy hänajty mmädsiphajpiän
—jaduhn̲ä teedywiindsøn̲hajxy ñämaayyä.

Jiaanc̈h mäbøjc hajxy jaduhn̲ nebiä Gamaliel miänaañ̲än.

40 Mänitä apóstoldøjc-hajxy jadähooc quiuyaaxøøyyä tøgooty. Mänit
hajxy wiobho'cä. Mänit hajxy yhanehm̲ä coo Jesús hajxy quia'a
capxpáatnät. Mänit hajxy ñajtsmadsøøyyä. 41 Xoon̲dáacäp hajxy
tiøjpädsøøm̲y maa junta hänajty jiadyiijän. Paady hajxy hänajty
xioon̲da'agy, hix̲, hahixøøby hänajty jaduhn̲ coo hajxy hoc̈hähdiuun̲nä
chaac̈hpógät ja'a Jesúscøxpä. 42 Mänit hajxy tiägøøguiumbä yajnähixøøbiä
ja'a Jesúscøxpä, tsajtøgooty møød tøgootypaady. Tehn̲gahnä hajxy hänajty
yajnähixø'øy jøjwidsø'ø.

6

1 Tehn̲gahnä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiaanc̈h tehm̲ miayø'øy.
Jaduhn̲ hajxy hänajty quiuhdujthaty coo yaamgto'oxy cay hu'ugy
hajxy jabom̲-jabom̲ mio'owøøjät. Cujwa'xiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty
quiapxy hagriego. Cujwa'xiä hajxy hänajty quiapxy hahebreo. Ja'a
hajxy hänajty capxpä hagriego, mänit hajxy tiägøøyy mänaam̲bä coo
yaamgto'oxy cay hu'ugy hajxy hänajty pedyii quia'a móoyyänä, ja'a hajxy
hänajty capxpä hagriego. Høxtä yajtsip yajma'adøøby hajxy hänajty ja'a

yaamgto'oxycøxpä. 2 Mänitä apóstoldøjc ja'a nämajmetspähajxy miänaañ
coo mäbøjpädøjc hajxy nägøxiä yhamugø'øwät. Mänitä apóstoldøjc-hajxy
miänaañ:
—Mägu'ughajpädøjc, cab jaduhn yhahixø'øy coo højtsä cay hu'ugy
njaac yajwá'xät tehngahnä. Hix, cab højtsä Diosmädia'agy jaduhn
hoy ngapxwa'xaannä. 3 Paadiä, hahixøøby jaduhn coo hajxy mni-
wyiimbiwøøjät näjuxtujc coo cay hu'ugy hajxy yajwá'xät. Jue'e ha-
jxy mwiimbíwäp mädyii hoyhäna'c, mädyii Dioshespíritumøød, mädyii
jajp najuøøby. 4 Y højts ja'a nämajmetspä, tehngahnä højtsä Dios
nba'ya'axa'añ. Tehngahnä højtsä miädia'agy nyajnähixø'øwaaanä —nømä
apóstoldøjc-hajxy miänaañ.
5 Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä cojyquiapxy miähmøøyy pønjaty
hajxy hänajty wyiimbiwaamby. Jue'e hajxy jaduhn wiimbiiwä, ja'a Este-
ban, møødä Felipe, møødä Prócoro, møødä Nicanor, møødä Timón, møødä
Parmenas, møødä Nicolás. Haa ja'a Esteban, hoyyä Diosmädia'agy
hänajty jiaanch tehm miäbøcy. Miøødä Dioshespíritu hänajty je'e. Haa
ja'a Nicolás, Antioquía hänajty chooñ. Coo hänajty tøø miøjjø'øy, mänit
jaduhn tiägøøyy maa judíos quiuhdujthajxiän. 6 Mänitä näjuxtujpähajxy
jim wioonøcxä apóstolwiinduumhajxy. Coo näjuxtujpähajxy jim miejch,
mänit hajxy quiø'ønähgajpä ja'a apóstoldøjc. Mänitä apóstoldøjcä Dios
hajxy pia'yaax y coo näjuxtujpä cuhdujt hajxy mio'owøøjät coo hajxy
jaduhn tiúnät nebiä apóstoldøjc-hajxy hänajty tiuñän.
7 Tehngahnä Diosmädia'agy hänajty yhawa'xø'øy. Mayøøbyñä ja'a
mäbøjpädøjc-hajxy hänajty tehngahnä jim Jerusalén. Mayyä teedywi-
indsønhajxy hänajty miäbøjpä.
8 Haa ja'a Esteban, miøødä Diosmäjaa hänajty je'e. Dioswiinguexy
hänajty jaduhn. Mänit tiägøøyy pa'amyajnajxpä maa cu'ugän.
Hoy-yagjuøøñä hänajty jaduhn wyi'i tiuñ. 9 Mänitä judíos ja'a
Esteban hajxy näje'e tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiatiä Esteban hänajty
yajnähixø'øy. Tøø hajxy hänajty yhity nebiä cudoogø'øybän. Pero tøø
hajxy hänajty yhøxmájtsänä. Jimä yhamdsoo tsajtøjc hajxy hänajty
miøødä. Jäguembaady hajxy hänajty chooñ wiinghagajptjaty, møød
jim Cirene, møød jim Cilicia-naaxooty, møød jim Asia-naaxooty. 10 Pero
cab hajxy hänajty miäjäda'aga'añ je'eguiøxpä coo Esteban hänajty jiaanch
tehm jiaty mädia'ag. Hix, miøødä Esteban ja'a Dioswiinmahñdy hänajty
nebiaty hänajty mio'oyii ja'a Dioshespíritäm. 11 Mänitä judíoshajxy
quiojyquiapxytiuuñ coo wiinghäna'c hajxy miäjúyät coo weenä Esteban
ñähwaambedyii cooc tyijy ja'a Moisés hänajty haxøøg tøø ñänømyii møødä
Dios. 12 Coo Esteban jaduhn ñähwaambejtä, mänitä cu'ughajxy hoyhoy
jootma'ty, møødä majtøjc-hajxy, møødä ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxy.
Mänitä Esteban yajmujcä. Mänit miajtsä. Mänit yajnøcxä maa
teedywiindsønwiinduumhajxiän, maa junta hajxy hänajty yagjadyiijän.
13 Mänitä wiinghäna'c-hajxy yajmejtsä maa junta hänajty jiadyiijän.
Mänitä Esteban tiägøøyyä nähwaambéjtäbä:
—Tehngahnä yø'ø craa hädaa tsajtøjc haxøøg ñänømy maa Dios hajxy
nwiingudsähgøøyyämän. Jaduhnä ley haxøøg ñänøømbä, ja'a Moisés jecy
quiujáhyyäbä. 14 Jaduhn højts nmädooyy coo jäya'ayhajxy miänaambä
cooc tyijy ja'a Jesús Nazaretpä hädaa tsajtøjc yajma'ada'añ, cooc tyijy ja'a
cuhdujt yajtägatsa'añ, ja'a Moisés hajxy jecy xyajmänähgueegøøyyämbä
—nømä Esteban ñähwaambejtä.

15 Mänitä tuuṉgmøødpä Esteban hajxy wyiinheeˈppejty, mäduhñtiä
hajxy hänajty jiṃ yhäñaˈay maa junta hänajty jiadyiijän. Haaṃb
tsämaaṃbä Esteban wyiin jiøjp hänajty quiähxøˈøgy nebiä Diosmoonsä
wyiin jiøjphajxy quiähxøˈøguiän, jaˈa hajxy jiṃ hijpä tsajpootyp.

7

1 Mänitä teedywiindsøṉä Esteban miäyajtøøyy:
—Nej, jaančh tøyhajt jaduhṉä nej miičh yøˈø hänaˈc xñänøṃiän.
2 Mänitä Esteban yhadsooyy:
—Majtøjc, puhyaˈadiøjc, høočhä nmädiaˈagy hajxy huuc
hamädoowhíjtäc. Jaˈa Abraham hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtäm. Jiṃ
hänajty chänaˈayñä Mesopotamia-naaxooty maa Caldeabä-jäyaˈayhajxy
hänajty chänaˈayän. Cahnä Abraham hänajty jiṃ jiøbajnaxyñä maa naax
hänajty xiøhatiän Harán. Mänitä Dios tsajpootypä jiṃ ñäguehxtøøˈxy
maa Abraham wyiinduumän. 3 Mänitä Dios jaˈa Abraham ñämaayy:
“Mdsóonäp yaa maa mnaax maa mgajptän. Mnähgué'egäbä mjujy
mmägu'ug. Jiṃ mnócxät maačh miičh nwoonøcxaˈañän. Mänítøch
miičh jiṃ nyajnähixóˈøwät maa mdsänaadiaacpógät”, nøṃä Abraham
jecy nämaayyä. 4 Mänitä Abraham jiṃ jiaančh tsohṉnä Mesopotamia.
Mänit jiṃ ñøcxy tsänaadiaacpøjpä Harán-naaxooty. Pero cab jiṃ
jejcy yhijty Harán-naaxooty. Coo Abraham tieedy yhoˈcy, mänit
jiṃ chóhṉgumbä. Mänitä Dios jaˈa Abraham yaa wioomejch hädaa
yaabä naax hädaa yaabä cajpt maa hajxy jädaˈahaty nhíjtäm. 5 Pero
cabä Dios jaˈa Abraham cuhdujt ñäˈägä mooyy ni weeñtiä coo yaa
chänaadiaacpógät. Jaduhṉä Abraham cuhdujt ñäˈä mooyyä coo yaa
ñäˈä hahídät. Mänitä Dios jaˈa Abraham yajwiinwaaṉøøyy coogä
cuhdujt hänajty mioˈowaˈañ coo yhap yhoc-hajxy yaa chänáañät coo
Abraham hänajty tøø yhoˈogy, hoyyä Abraham yhuung hänajty quiaˈa
jagä jiijä mänaa jaduhṉ yajwiinwaaṉøøyyän. 6 Jaduhṉä Dios jiaac
mänaañ coogä Abraham yhap yhoc-hajxy hänajty wiingnaaxooty
nøcxy yhadsänaˈawaˈañ, møød coog hajxy hänajty yhidaˈañ nebiä
cudoogøˈøybän mädaaxmägoˈxjumøjt, møød coog hajxy tsaačhtiuñ
yhidaˈañ. 7 Mänitä Dios miänáaṉgumbä: “Coo miičhä mhapä mhoc-hajxy
hänajty tøø yagjaamduñ tøø yajtsaačhtiuñ, mäníthøčhä jäyaˈay
nyajcumädowaˈañ, jaˈa miičhä mhapä mhoc hänajty tøø xjiaamduuṉ
tøø xchaačhtiúuṉäbä. Mänitä mhapä mhoc-hajxy jiṃ choonaˈañ. Mänit
hajxy yaa myinaˈañ. Yaačh hajxy jaduhṉ xwyiingudsähgøˈøwaˈañ.” 8 Coo
Dios jaˈa Abraham jaduhṉ yajmøødmädiaacy, yajcuhdujc hajxy jaduhṉ
neby hajxy jaduhṉ miädiaaquiän. Mänitä Dios jaˈa Abraham yhanehṃy
coo Abrahamhajxy yajcircuncidarhádät, møødä yhuunghajxy, møødä
yhapä yhoc-hajxy. Jaduhṉä hijxtahṉd miähmøøyy coo Dios jaˈa Abraham
jaduhṉ miøødyajcuhdujcy. Paadiä, coo Abraham yhuung Isaac jiaančh
miiñ jiaančh cahy, cuductujxøø jaˈa Abraham jaˈa yhuung jiaančh
circuncidarhajty. Y coo Isaac hänajty tøø miøjjøˈøy, jaduhṉä yhuung
Jacob tiuuṃbä. Y jaˈa Jacob, jaanä jaduhṉä ñøøx miajc yajpanøcxpä, jaˈa
nämajmetspä, jaˈa højts jecy nhaphajt ndeedyhájtämbä.
9 ’Jueˈe Jacob yhuung hänajty tuˈug xiøhaty José. Coo José hänajty
jiaančh tehṃ chogyii jaˈa tiédediäm, paadiä José yhajchhajxy jiootmaˈty.
Mänitä José jiṃ quiudoogøøyyä Egipto-naaxooty. José yhajchhajxy
jaduhṉ jatcøøyy. Pero tehṉgahnä Dios jaˈa José hänajty cwieendähaty.

10 Coo José hänajty hoyhoy tøø chaačhtiuñii, mänit yajnähwaatsä ja'a
Diósäm. Mänitä José wiinmahñdy miooyyä. Mänitä Dios miänaaṉ coo
José quiumayøøjät ja'a Faraóngäm, ja'a hänajty jiṃ tuuṃbä gobiernä
Egipto-naaxooty. Mänitä Faraón ja'a José wyiinguejxy coo José jiṃ
yhané'emät mäduhṉtiä Egipto-naax̱, møød jiṃbaady maa Faraón tiøjcän.
11 'Mänitä yuuxøø hoyhoy jiajtä jiṃ Egipto møød jiṃ Canaán-naaxooty.
Mänit højtsä nhapä ndeedyhajxy jiaanč̇h tehṃ chaačhpøjcy ja'a
yuugøxpä, coo cay hu'ugy hänajty jiṃ quia'a hijnä. 12 Pero coo
Jacob jaduhṉ miädoyhajty coo trigo hänajty jiṃ yajpaady Egipto,
mänitä ñøøx miajc jiṃ quiejxy trigojuubiä. Coo Jacob yhuunghajxy
yhooč̇hohṉ jayøbajt, cabä José choj høxcajpä ja'a yhájchäm. 13 Coo
hajxy miämetsc-hoocpä yhoodiägajch, mänitä José ñiñägapxä. Mänit
yhøxcájpänä. Mänitä Faraón ñajuøøñä coo José yhajchhajxy hänajty
je'e. 14 Mänitä José quiapxyñäguejxy coo tieedyhajxy jiiby ween
miänacy Egipto, møødä jiujy miägu'ughajxy nägøx̱iä. Jue'e hajxy hänajty
nägøx̱iä, nädägøøghii'xcumajmocx. 15 Mänitä Jacobhajxy jiiby jiaanč̇h
hädaacnä Egipto møødä yhuunghajxy. Jiiby hajxy nägøx̱iä yho'taacy,
ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtämbä. 16 Cujequiä Jacob piajc-hajxy
yagjødsohṉnájxäxä møødä José piajc. Jiṃä piajc-hajxy yajnøcxäxä maa
cajpt hänajty xiøhatiän Siquem. Jiṃ hajxy hoy ñaax̱tägøødiägach maa
Abraham ja'a naax̱ hänajty tøø jiuyyän. Ja'a Hamor yhuungä naax̱ hajxy
too'c.
17 'Coo hänajty yhabaadaaṉnä coo Dios hänajty yajtøjiada'añ nebiä
Abraham hänajty tøø yajwiinwaaṉø'øyiijän, tøø højtsä nhaphájtämä
ndeedyhájtämhajxy hänajty miayøøñä jiṃ Egipto. 18 Mänitä
wiinggobiernä jiṃ tiägøøyy tuuṃbä Egipto-naaxooty. Cabä gobiernä
miøjpädaacy nebiä José hänajty tøø tiuṉän. 19 Mänit højtsä nhaphájtämä
ndeedyhájtämhajxy wyiinhøhṉä. Ja'a gobiernä jaduhṉ mäwiinhøhṉ.
Mänit hajxy jiaamduuṉä chaačhtiuuṉä. Mänit hajxy yhanehṃä
hadsip coo yhuung hajxy yhøxtséenät yhøxcónät, ja'a naaṃmiṉ ja'a
naaṃmechpä, coo hajxy jaduhṉ ween yho'ogy. 20 Mänitä Moisés
myiiṉguiahy. Yajxóṉ jiaanč̇h tehṃ miaaxhuunghajty. Cabä Moisés
yhøxtsehṉä nebiä gobiernä hänajty tøø jia hane'emiän. Yu'uč̇hä
Moisés yaghijtä tägøøgpo'o tøgooty. 21 Coo Moisés hänajty hoy yu'uč̇h
quia'a hidaaṉnä, mänitä gobiernä tio'oxyhuungä Moisés yohbiaaty.
Mänit yajtsoocy nebiä hamdsoo huungän. 22 Coo Moisés miøjjøøyy,
mänitä cuhdujt cøx̱iä yajwiinhixøøyyä nebiä egipcioshajxy hänajty
quiuhdujthatiän. Jaanč̇h tehṃ jiajp jaduhṉ piädsøøṃy. Jaanč̇h tehṃ
yajxóṉ hänajty quiapxy miädia'agy nebiä jajp nebiä najuøøbiän. Jaanč̇h
tehṃ yhoy hänajty miähane'emy.
23 'Coo Moisés jiumøjt juxychägui'x yhabejty, mänit wyiinmaadiaacy
coo ja'a miägunaax̱ nøcxy quiuhixa'añ. 24 Jiṃä Moisés ja'a miägunaax̱
hänajty tu'ug chaačhtiuñii ja'a egipcio-jäyá'ayäm. Coo Moisés jaduhṉ
yhijxy, mänitä miägunaax̱ ñäwaaṉ̃. Mänitä egipcio-jäya'ay yagho'cy,
ja'a hänajty mädsaačhtiuuṃbä. 25 Paadiä Moisés jaduhṉ jiatcøøyy,
jaduhṉ hänajty tiajy miay coo miägunaax̱hajxy hänajty tøø miäbøcy coo
Moisés hänajty tøø wyiinguexyii ja'a Diósäm coo miägunaax̱ jaduhṉ
yajnähwá'adsät. Pero cab hajxy jaduhṉ ñä'ä mäbøjcy. 26 Cujaboom,
jiṃä israelitahajxy hänajty nämetsc ñiguioxyii. Coo Moisés jaduhṉ yhi-
jxy, mänit jia mänaaṉ̃ coo hajxy ñiyhøxmadsøøjät. Mänit miänaaṉ̃:

“Mägu'ughajpädøjc, jue'e mijts jaduhn̲, mdu'ugcunaax̲ mijts jaduhn̲. Cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo hajxy jaduhn̲ mniguioxøøjät.” 27 Mänitä Moisés yhøxjahm̲ä tu'jäya'ay, ja'a hänajty mäjäda'agaam̲bä. Mänitä Moisés ñämaayyä: “Øøn̲ miiči̇h tøø xpiäda'agy coo højts miiči̇h xyhané'emät. 28 Nej, jaduhn̲ miiči̇h mdaj mmaabiä cooči̇h miiči̇h xyagho'ogaam̲bä nej miiči̇hä egipcio-jäya'ay häxøøyy myagho'quiän.” 29 Coo Moisés jaduhn̲ miädooyy, mänit piäyø'cy. Mänit jim̲ ñøcxy jäguem̲ maa naax̲ hänajty xiøhatiän Madián. Mänit jim̲ tiägøøyy hadsänaabiä. Mänitä jäya'ay wyiingpøjcy. Mänitä huung hajxy metsc piaaty.

30 ’Coo Moisés hänajty jim̲ tøø yhijnä Madián juxychägui'xjumøjt, mänit jim̲ tiägøøyy wädijpä pactuum, jim̲ mädøyyä maa ja'a tun̲ hänajty xiøhatiän Sinaí. Mänitä Moisés yhijxy coo ja'a wädsats hänajty tioy. Mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehx̲tøø'xy jøønhaajiooty. Tsajpootyp hänajty tøø chooñ. 31 Coo ja'a Moisés jaduhn̲ yhijxy, mänit jaduhn̲ jiaanči̇h tehm̲ yagjuøøyy. Mänitä Dios ja'a Moisés ñämaayy: 32 “Høøči̇h Dioshajp. Høøči̇hä Abrahamhajxy jecy xwyiingudsähgøøyy, møødä Isaac, møødä Jacob, ja'a miiči̇h jecy mhaphajt mdeedyhájtäbä.” Mänitä Moisés tiägøøyy tsäyuubiä. Jaanči̇h tehm̲ chähgøøby hänajty jaduhn̲. Cab hänajty jim̲ ñä'ägä møjheeba'añ maa hänajty miägapxyiijän. 33 Mänitä Moisés ñämáayyägumbä: “Jen̲ yø'ø mgø'øg. Høøči̇h nwiinduum miiči̇h yaa mdäna'ay. 34 Tøøči̇h nhix̲y cooči̇hä ngu'ughajxy jim̲ jiaanči̇h tehm̲ chaači̇hpøcy Egipto-naaxooty. Tøøči̇h nmädoy coo hajxy wyi'i jiø'øy wyi'i xiuuči̇h. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy hädaa yaabä naax̲wiin, ja'a ngú'ughøch nyajnähwa'ads nya-jcuhwa'adsaam̲by. Miiči̇h jim̲ nguexaam̲by Egipto yajnähwaatspä”, nøm̲ä Dios miänaañ̲.

35 Mänitä Esteban jiaac mädiaacy:

—Tøø ja'a Moisés ja'a miädia'agy hänajty quia'a mäbójcäxä. Ja'a yhamd-soo miägunaax̲hajxy hänajty tøø quia'a mäbøcy. Mänit hajxy miänaañ̲: “Øøn̲ miiči̇h tøø xwyiinguex̲y coo mmøjhádät, coo mmähané'emät.” Hoyyä Moisés hänajty jaduhn̲ tøø jia näma'ayii, mänitä Dios ja'a Moisés wyi-inguejxy wiindsøn̲hajpä maa ja'a quiu'ugän, coo hajxy jaduhn̲ ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Ja'a Diosmoonsä ja'a Moisés jaduhn̲ najtscapxøøyyä, ja'a hänajty tøø ñäguehx̲tøø'xiäbä maa ja'a wädsats hänajty tioyyän. 36 Mänitä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may yajcähxø'cy jim̲ Egipto-naaxooty. Mänitä miägunaax̲ jim̲ hoy wioobädsøm̲y. Majatiä Moiséshajxy hänajty wiädity, yajcähxø'piä Moisés ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty, møød jim̲ maa ja'a Tsaptsmejjiän, møød jim̲ pactuum. Juxychägui'xjumøjt ha-jxy jim̲ wiädijty pactuum. 37 Mänitä Moisés ja'a miägunaax̲ ñämaayy: “Nébiøči̇hä Dios tøø xwyiinguex̲iän coo mijts nyajnähwá'adsät, jaanä jaduhn̲ä Dios wiinghäna'c wyiinguexaam̲bä, ja'a jaac miim̲bä ja'a jaac cahbä. Mijtsä mmägunaax̲ jaduhn̲ pädsøm̲aam̲b. Nax̲iä miädia'agy hajxy mdehm̲ quiudiúun̲ät waam̲baty hänajty miäna'ana'añ”, nøm̲ä Moisés jecy miänaañ̲. 38 Hanäguipxiä Moisés ja'a miägunaax̲ jim̲ miøødwädijty pactuum, ja'a højts nhaphajt ndeedyhájtäm. Coo hajxy jim̲ miejch maa ja'a tun̲ hänajty xiøhatiän Sinaí, mänitä Diosmoonsä ja'a Moisés jim̲ tu'ug miägapxy, ja'a hänajty jim̲ tsohm̲bä tsajpootyp. Mänitä Moisés ja'a Diosmädia'agy ñajtscapxøøyyä. Paady jaduhn̲ ñajtscapxøøyyä, coo højts jaduhn̲ xyajmänähgueegóøyyämät. Ja'a Diosmädia'agy, cab jaduhn̲ mänaaxøø quiuhdägoyya'añ.

39 ’Pero cabä Moisés ja'a miädia'agy hänajty yajtunáaṉäxä. Ja'a højts
nhaphajt ndeedyhájtämhajxy hänajty ca'a cudiunaaṃb. Jaduhṉä jioot
hajxy hänajty tøø piäda'agy coo hajxy hänajty wyiimbida'añ, coo ha-
jxy hänajty jiṃ ñøcxtägatsa'añ Egipto. 40 Jiṃä Moisés ja'a piuhya'ay
hänajty tu'ug xiøhaty Aarón. Coo ja'a Moisés hänajty tøø ñøcxy tuṉmøjc,
mänitä cu'ugä Aarón hajxy ñämaayy: “Huuc tuṉä mayhajt, højtsä saandä
mejtstägøøg hädiúuṉäc, jaduhṉ højts nwiingudsähgǿ'øwät. Je'e højts
jaduhṉ xwyiinwówäp. Ja'a Moisés, ja'a højts tøø xwioobädsøøṃämbä
jiṃ Egipto-naaxooty, cab jaduhṉ yajnajuø'øy neby jaduhṉ tøø ji-
aty tøø yhabety”, nøṃä Aarón ñämaayyä. 41 Mänitä saandä hajxy
yhädiuuñ wajhuunghahädiuuṉnax̱y. Mänitä saandä hajxy tiägøøyy wiin-
gudsähgøøbiä. Mänitä animal hajxy tiägøøyy yojxpä ja'a saandäcøxpä.
Mänitä saandä hajxy wyiinxooṉdaacy, ja'a hajxy hänajty hamdsoo tøø
yhädiúñäbä. 42 Mänitä Dios ja'a tsaangu'ug piuhwaatsnä. Mänit
ñähgueecnä, je'eguiøxpä coo ja'a xøø hajxy hänajty tøø tiägø'øy wiin-
gudsähgøøbiä møødä po'o møødä madsa'a. Hix̱, jaduhṉ jiṃ myiñ cujaay
maa ja'a profeta jecy quiujahyyän:
Mijts Israelpäjäya'ay,
mänaa hajxy jecy mwäditiän pactuum juxychägui'xjumøjt,
ca'a yhøøčhcøxpä ja'a animal hajxy mwi'i yojxy,
ca'a yhøøčhä mijts xwyiingudsähgøøyy.
43 Caj pues, ca'a yhøøčhä.
Je'e hajxy mwiingudsähgøøyy ja'a saandä hänajty xøhajpä Moloc.
Je'e chajtøjc-hahädiuuṉnax̱y hajxy mmädajnajxä, møødä saandä Renfán
ja'a miadsa'ahahädiuuṉnax̱y.
Hamdsoohaambiä saandä hajxy mhädiuuñ neby hajxy jaduhṉ mwiin-
gudsähgǿ'øwät.
Coo hajxy jaduhṉ mjatcø'øy, paady mijts nhøxquejxpädsøṃa'añ maa ja'a
mhamdsoo naax̱hajxiän.
Jäguem̱ mijts nguexa'añ Babilonia-nänax̱y.
Jaduhṉ jiṃ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.
44 ’Hoorä, mänaa højts nhaphajt ndeedyhájtämhajxy jecy wiäditiän
pactuum, carpa-tøbia'cä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy. Tsajtøjcä
carpa-tøy hajxy hänajty wia'añ. Hoy ñä'ä majatiä carpa hajxy
hänajty ñä'ä tøy. Jaduhṉä carpa-tøy hajxy yhädiuuñ nebiä Dios ja'a
Moisés ja'a hijxtahṉd jecy yaghijxiän coo jaduhṉ piahädiúnät. 45 Ja'a
nhaphajt ja'a ndeedyhájtämhajxy, ja'a hajxy jaac púhw̱äbä jaac hí'cäbä,
tehṉgahnä cuhdujt hajxy hänajty jiaac panøcxy coo ja'a Dios hajxy
hänajty wyiingudsähgø'øy carpa-tøbia'c. Jaduhṉ hajxy hänajty jiaac
paduñña mänaa ja'a Josué hajxy jiṃ wioonøcxyiijän wiinghagajpt
maa ja'a wiingjäya'ayhajxy hänajty chäna'ayän. Coo ja'a nhaphajt
ja'a ndeedyhájtämä naax̱ hajxy ñädägøøyy tsiptuuṃbä, ja'a Dioscøxpä
hajxy miäjädaacy. Ja'a miädsiphajxy, cøjxä ñaax̱ hajxy yhøxpäyø'øgy. Y
coo ja'a David cujecy tiägøøyy gobiernähajpä, je'enä ja'a nhaphajt ja'a
ndeedyhájtämä cuhdujt hajxy hänajty jiaac paduñ coo ja'a Dios hajxy
hänajty wyiingudsähgø'øy carpa-tøbia'c, ja'a hajxy hänajty tøø jiaac tehṃ
piú'uyäbä, ja'a hajxy hänajty tøø jiaac tehṃ yhí'iguiäbä. 46 Ja'a David,
jaanc̆h tehṃ quiumaabiädsøøṃ jaaya'ay maa ja'a Diosän. Mänitä David
ja'a Dios cuhdujt miäyujwaañ coo ja'a tsajtøjc yhädiúnät maa ja'a Jacob
yhap yhoc ja'a Dios hajxy jaduhṉ pia'yá'axät. 47 Ca'a Diavitä ja'a tsajtøjc

hädiuuṉ ja'a Dioscøxpä. Ja'a David ja'a yhuung Salomón, je'edsä tsajtøjc
jaanc̈h hädiuuṉ. 48 Pero ja'a Dios tsajpootypä, cab jaduhṉ tiehm̱ yhity
tsajtøgooty, ja'a jäya'ayhajxy yhädiuum̱biä. Jaduhṉä profeta tu'ug jecy
quiujahy coogä Dios miänaaṉ̃:
49 Høøc̈h Dioshajp. Yaac̈h nhäña'ay tsajpootyp.
Yaac̈h nmähane'emy. Jiiby naax̱wiin, jíibyhøc̈hä ndecy nyaghity.
Cábøc̈hä tøjc nyajmaajiaty maac̈h nbóo'xät. Cab jaduhṉ yhahixø'øy coo
mijtsä tøjc xquiójjät.
Tiic̈hä tøjc jaduhṉ nnä'ä wá'anät.
50 Haa ca'a, høøc̈h cøx̱iä tøø nhuuc hädiuum̱bä mäduhṉ̃tiä yaa tsajpootypä
møød jiiby naax̱wiin,
nøm̱ä Dios miänaaṉ̃.
51 Mänitä Esteban jiaac miänaaṉ̃:
—Ja'a mijtsä mhapä mdeedyhajxy ja'a jecypiä haampiä, jaanc̈h tehm̱
quiuhxex̱ hajxy hijty, nebiä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpän. Jaanä
jaduhṉ mijtspä, caj mijtsä Diosmädia'agy mmäbøgaam̱bä. Høxtä Diosh-
espíritupaady hajxy jaduhṉ homiänaajä mmädsiphaty. 52 Ja'a mijtsä
mhapä mdeedyhajxy ja'a jecypiä haampiä, quiøx̱y jaamduuṉ quiøx̱y
tsaac̈htiuuṉ ja'a profetadøjc hajxy jecy, ja'a Dios hänajty tøø wyiin-
guéx̱iäbä coo ja'a mädia'agy hajxy yajwá'xät coogä Dios ja'a yHuung
hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naax̱wiin, ja'a pojpä cädieey ca'a
møødpä. Høxtä yagho'cä ja'a profetadøjc-hajxy jaduhṉ. Y coo ja'a Dios
yHuung yaa jiaanc̈h cädaacy, mänit mijts mgø'øyejcy coo yagho'ogøøjät.
53 Coo ja'a Dios ja'a Moisés cuhdujt jecy miooyy, ja'a Diosmoonsä ja'a
Moisés najtscapxøøyyä, ja'a jim̱ tsohm̱bä tsajpootyp, mänit mijtsä mhapä
mdeedy ja'a cuhdujt hajxy jaduhṉ mioodiägajtsä. Hoyyä Diosmoonsä
ja'a cuhdujt hajxy jia yejcy, cab hajxy jaduhṉ mgudiuṉ̃ —nøm̱ä Esteban
miädiaacpädøøyy.
54 Coo ja'a teedywiindsøṉhajxy jaduhṉ miädooyy nebiä Esteban hänajty
miädia'aguiän, mänitä Esteban hajxy jaduhṉ jiaanc̈h tehm̱ miäjootma'ty.
Høxtä tøøtscädajp hajxy hänajty. 55 Pero cabä Esteban jaduhṉ ñä'ä
møjpädaacy. Hix̱, miøødhajpiä Esteban ja'a Dioshespíritu hänajty. Mänitä
Esteban yuughee'py tsajpootyp. Mänit jaduhṉ yhijxy coo jim̱ jiaanc̈h
tehm̱ yajxoṉä maa ja'a Dios yhäña'ayän. Mänitä Jesús jaduhṉ yhíjxäbä
coo jim̱ yhäñaabiä maa ja'a Dios ñähmøjcän yhahooyhaamby. 56 Mänitä
Esteban miänaaṉ̃:
—Huug hix̱ hajxy. Jadúhṉhøc̈hä tsajt nhix̱y nebiä hawa'adspän. Xim̱ä
Jesucristo yhäña'ay Diosnähmøjc maa yhahooyhaampiän.
57 Mäduhṉ̃tiä jäya'ayhajxy hänajty yhamädoow̱hity, mänit hajxy
ñidiaatsmo'xä; haa ca'a, cab hajxy hänajty tehṉgahnä miädow̱aaṉnä
nebiatiä Esteban hänajty miädia'agy. Mänit hajxy tiägøøyy yaax̱pä jojpä
møcjaty. Mänitä Esteban yajmujcä. 58 Mänit yajnøcxä cajptpa'a hadsip.
Ja'a hänа'cä Esteban hajxy hänajty tøø ñähwaam̱bétiäbä, mänitä jiocxwit
hajxy nägøx̱iä yhøxchijy. Jim̱ä høxcujc-häna'c hänajty tu'ug piadäna'ay,
ja'a hänajty xøhajpä Saulo. Mänitä Saulo ñämaayyä coo ja'a jiocxwithajxy
cwieendähájtäxät. Mänitä Esteban tiägøøyyä ca'adshó'cäbä. 59 Jim̱ä
Esteban hänajty quia'adsho'ogyii, mänit tiägøøyy Diospa'yaax̱pä. Mänit
miänaaṉ̃:
—Wiindsøṉ Jesús, tuṉä mayhajt, høøc̈h njuøhñdy jim̱ wiingpójcäc
tsajpootyp.

60 Mänitä Esteban jyijcädaacy. Mänit møc yaaxy:
—Dios, ca'a jaduhn mmøjpäda'agy nébiøch yø'ø häna'c xchaaćhtiuñän, hoy jia møjpoj jia møjcädieeyä.
Coo ja'a Esteban jaduhn jiaac tehm quiapxy, mänit yho'nä.

8

1 Y ja'a Saulo, quiumaayy je'eduhn coo ja'a Esteban yagho'cä.
Ja'a mänitxøøbä ja'a mäbøjpädøjc-hajxy tiägøøyyä jaamduun tsaaćhtiúunäbä jim Jerusalén. Mänit hajxy xii yaa ñøcxøøyy. Näje'e hajxy miähmøøyy Judea-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Näje'e hajxy ñøcxøøbiä Samaria-naaxooty. Jagooyyä ja'a apóstolädøjc-hajxy jim jiaac mähmøøyy Jerusalén. 2 Mänitä dijuuntä Esteban hoy yajnaaxtägø'øyii. Näje'e jäya'ayhajxy hoy miäyajnaaxtägø'øy, pønjatiä hojioot hänajty møød. Hoyhoyyä Esteban ñäjøøyy ñäxuu'tsä. 3 Y ja'a Saulo, tehngahnä ja'a mäbøjpädøjc hänajty jiaamduñ chaaćhtiuñ wiinduhmyhagajpt. Høxtä jäya'adiøgootypaadiä Saulo hänajty tiägø'øy. Pønjaty hänajty yajpaatp tiøgooty, mänit hajxy hänajty yhøxwich yhøxwooñii, ja'a ya'adiøjc ja'a to'oxiøjc.
4 Y ja'a mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø chóoñäbä Jerusalén, je'enä ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tehngahnä yajwa'xy ja'a Jesúscøxpä, majaty hajxy hänajty wiädity. 5 Høxtáhmdsä craa Felipehajpä, coo jim chohñ Jerusalén, mänit jim ñøcxy Samaria-cajptooty. Coo jim miejch, mänit jaduhn tiägøøyy mädiaacpä ja'a Jesúscøxpä, coo hänajty je'e Dyiosquexiä. 6 Mayyä jäya'ayhajxy hänajty yhamugø'øy mädia'agyhamädoowhijpä waambatiä Felipe hänajty miäna'añ. Madiu'u ja'a Felipe hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty yajcähxø'øgy, paadiä miädia'agy hänajty jiaanćh tehm yhamädoowhíjtäxä. 7 Pønjatiä haxøøgpä ca'a hoybä hänajty møød, mänit hajxy nämay pia'amnajxy. Yáaxäp jójcäbä haxøøgpä ca'a hoybähajxy hänajty piädsømy. Jaduhnä cø'ømucypiä tecymiucypiähajxy hänajty miøcpøjpä møødä tecymia'adpähajxy. 8 Paadiä cu'ughajxy hänajty jiaanćh tehm xioonda'agy jim Samaria.
9-11 Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Simón. Tøø ja'a magia-wiinmahñdy hänajty jejcy tiuñ jim Samaria. Tøø ja'a Simón ja'a jäya'ay hänajty jim may jiaanćh tehm wyiinhøøñ. Jaduhnä Simón hänajty ñiñänømyii cooc tyijy jiaanćh tehm miøj jiaanćh tehm jiaanćhä, je'eguiøxpä cooc tyijy ja'a magia hänajty jiaanćh tehm jiaty. Madiu'u ja'a Simón ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänajty jiaanćh tehm yajcähxø'øgy, paadiä miädia'agy hänajty jiaanćh tehm miäbójcäxä nägøxiä høxtä ja'a møjtøjcpaady:
—Yø'ø Simón, jue'eda'a yø'ø, Dioswiinguexiäda'a yø'ø, paadiä møcmäjaa jaduhn jiaanćh tehm miøødä.
Jaduhnä Simón hänajty ñänømyii ja'a cú'ugäm. 12 Jaduhnä Felipe hänajty yajnähixø'øy coogä Dios yhane'emy ja'a miøcmäjaahaam, møød coogä Jesús Dyioswiinguexiä. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy näya'ay nädo'oxy. Mänit hajxy nägøxiä hoy ñäbety. 13 Y ja'a Simón, miäbøjc je'eduhmbä. Mänit hoy pianäbejpä. Mänitä Simón ja'a Felipe tiägøøyy møødwädijpä. Yagjuøøbiä Simón hänajty nebiä Felipe ja'a hoy-yagjuóøñäbä hänajty yajcähxø'øguiän.
14 Y ja'a apóstoldøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miähmó'øyäbä Jerusalén. Mänit hajxy miädoyhajty coogä cu'ug ja'a Diosmädia'agy hajxy

hänajty tøø jiøjpøgø'øy jim̱ Samaria. Mänitä Pedrohajxy jim̱ quiejxä møødä Juan. 15 Coo hajxy jim̱ miejch Samaria, mänit hajxy tiägøøyy
Diospa'yaax̱pä ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy, weenä Dioshespíritu hajxy
nägøx̱iä yhadägø'øy jioottägø'øyii. 16 Hix̱, cahnä Dioshespíritu hänajty pøṉ
yhadägø'øy jioottägø'øyii. Tøø hajxy hänajty jia näbety ja'a Jesúscøxpä.
Cahnä hajxy hänajty miädoyhatyñä ja'a Dioshespíritucøxpä. 17 Coo ja'a Pe-
drohajxy Dyiospa'yaax̱pädøøyy møødä Juan, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy
quiø'ønähxajjä. Mänit hajxy yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Diosh-
espíritäm.

18 Y ja'a Simón, coo jaduhṉ yhijxy, mänitä Pedro xädø'øñ hajxy jia
yajmähawaaṉøøyyä. 19 Mänitä Simón miänaaṉ̃:

—Høøčh yø'ø mäjaa jaduhm̱bä yaghabójcäc. Hix̱, coočh pøṉ jaduhṉ
ngø'ønähxájät, tehm̱ jiaduhṉ je'e yhadägøøyy jioottägóøyyäbät ja'a Diosh-
espíritäm.

20 Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Coo miičh jaduhṉ mwi'i tiajy mwi'i miay coo højts miičh ja'a
Diosmäjaa nyaghabógät juyhaam, paady miičhä Dios xyajcuhdägoyya'añ
møødä mxädø'øñ. Hix̱, ñä'ä yejpiä Dios jaa miäjaa jaduhṉ, caj pøṉ
yajmädoogy. 21 Caj miičh cuhdujt mnä'ägädä møødä coo højts miičh ja'a
Diostuuṉg xmiøødtúnät, je'eguiøxpä coo miičhä mwiinmahñdy quia'a
nä'ägädä hoyyä ja'a Dioscøxpä. 22 Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgwiinmahñdy
jaduhṉ. Jím̱bädä Dios xñä'ä mämée'xät coo mmänuu'xtá'agät. 23 Tøøčh
miičh nhøxcapy coo miičhä mhaa mjoot jiaančh tehm̱ yhaxøøgä, møød
coo miičh haxøøg mjaančh tehm̱ tiajy mjaančh tehm̱ miay mjoodooty
mgopcooty.

24 Mänitä Simón yhadsooyy:

—Huuc tuṉä mayhajt hajxy, huuc Diospa'ya'ax hajxy ja'a
høøčhcøxpä, jadúhṉhøčhä Dios xquia'a yajcumädów̱ät nébiøch hajxy
tøø xyajmøødmädia'aguiän —nøm̱ä Simón miänaaṉ̃.

25 Jim̱ä Pedrohajxy hänajty jiaac capxy jiaac mädia'agy ja'a Jesúscøxpä
møødä Juan, nebiaty hajxy hänajty tøø yhamdsoo yajnähixø'øyii ja'a
Jesúsäm. Mänit hajxy wyiimbijnä, mänit hajxy jim̱ ñøcxtägajch Jerusalén
näguipxy møødä Felipe. Tu'haamnøcxpä, nøødänáayyäp tu'udänáayyäp
hajxy hänajty ñøcxy. Majatiä cajpthuung jim̱ Samaria-naaxooty, jaduhṉä
Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy nebiä cu'ugä piojpä quiädieeybä
ñähwa'ads quiuhwá'adsät.

26 Coo hajxy jim̱ quioo'ty Jerusalén, mänitä Felipe ja'a Diosmóonsäm
tu'ug ñämaayyä, ja'a jim̱ tsohm̱bä tsajpootyp:

—Nøcxø'øw jim̱ jøømboj mänajpä. Ja'a møjtu'u mbanócxäp, ja'a jim̱
nøcxpä maa ja'a cajpt jaduhṉ xiøhatiän Gaza.

Ja'a møjtu'u jaduhm̱bä, pactuum jaduhṉ ñøcxø'øy. 27-28 Mänitä Fe-
lipe jiaančh tu'ubøjcy. Ja'a tu'haamnøcxpä, mänitä Felipe ja'a jäya'ay
tu'ug piaaty, ja'a hänajty tsohm̱bä Etiopía. Tøø jaaya'ay hänajty yhoy
Jerusalén Dioswiingudsähgøøbiä. Quiajptooty hänajty ñøcxnä. Eunuco
je'e. Møjtuuṉg hänajty jim̱ miøød maa ja'a ñaax̱ maa ja'a quiajptän.
Xädø'øñgwieendähajpä hänajty jim̱ tiuum̱by. Ja'a reina mioonsä hänajty
je'eduhṉ, ja'a hänajty jim̱ mähanehm̱bä Etiopía. Carretajooty jaaya'ay
hänajty ñøcxy nocyhée'päp. Jue'e hänajty quiapxyp, ja'a nocy ja'a Isaías
jecy quiujáhyyäbä, ja'a jecy túuṉäbä profeta.

29 Mänitä Felipe ñämaayyä ja'a Dioshespíritäm coo jim̱ miøjwá'agät
carretawiinduum. 30 Coo ja'a Felipe jim̱ jiaanc̆h møjwa'cy carretawi-
induum, mänitä Felipe miädooyy coo ja'a Etiopíabä jäya'ay ja'a nocy
hänajty quiapxy, ja'a Isaías jecy quiujáhyyäbä. Mänitä Felipe jaaya'ay
miäyajtøøyy:
—Nej, mwiinjuøøby miic̆h jaduhṉä nebiaty mgapxiän.
31 Mänitä jaaya'ay yhadsooyy:
—Cábøch nwiinjuø'øy. Cábøch øø̱n nmøødä øø̱nhøch jaduhṉ xquiapx-
tøøw̱äp.
Mänitä Felipe ñämaayyä coo jim̱ piédät carretajooty, coo jim̱
yhøxtá'agät maa ja'a Etiopíabä jäya'ay ñähmøjcän. 32 Jaduhṉä jaaya'ay
hänajty quiapxy:
Hadsipä mähdiøjc yajnøcxä maa ja'a yagho'taactän, jaduhṉ nebiä meeg
yajnøcxyiijän maa ja'a yagho'taactän.
Cabä mähdiøjc waam̱b ñä'ägädä capxy;
jaduhṉ hamoṉ̃ yhijty nebiä meeg hamoṉ̃ yhitiän coo ñähme'xyii.
33 Hoc̆hähdiuuṉnä ja'a mähdiøjc yagho'cä.
Cab jaduhṉ øø̱n ñähgapxtuuty.
Cabä ñøøxä miajc miøødhajty; hix̱, tøø ja'a jiugyhajt hänajty yaa quiøjxnä
hädaa yaabä naax̱wiin.
34 Mänitä Felipe ñämaayyä:
—Tuṉä mayhajt, høøc̆h huuc hawáaṉäc, coo ja'a Isaías jaduhṉ jecy
quiujahy, øø̱n jaduhṉ miädiaac, wiingjäya'ay tøgä je'eguiøxpä —nøm̱ä
Etiopíabä jäya'ay yajtøøyy.
35 Mänitä Felipe tiägøøyy capxtøøbä waam̱baty hänajty jaduhṉ
miädia'agytiägø'øy. Mänit miädiaacy ja'a Jesúscøxpä, coo hajxy hoy
xñähho'túutäm. 36 Weeṉ̃tiä hajxy jaduhṉ jiaac yohy carretajooty, mänitä
nøø hajxy piaaty. Mänitä Etiopíabä jäya'ay miänaaṉ̃:
—Xii nøø. Nej, cab jaduhṉ yhahixø'øyä cooc̆h nnäbétädä.
37 Mänitä Felipe yhadsooyy:
—Hahixøøby jaduhṉ pø tøyhajt jaduhṉ mmäbøcy hamuumdu'joot.
Mänitä Felipe yhadsoow̱ä:
—Nmäbójpiøch jaduhṉ coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä.
38 Mänitä Etiopíabä jäya'ay ja'a carreta yajyajtänaaxiøjpä. Mänitä
Felipehajxy nämetsc quiarretamänajcy, møødä Etiopíabä jäya'ay. Mänit
hajxy nämetsc ñøødägøøyy. Mänitä Etiopíabä jäya'ay ñäbejty. 39 Coo
hajxy ñøøbädsøøm̱gumbä, mänitä Felipe wiingtuum yajnøcxä ja'a
Dioshespíritäm. Cabä Felipe yhijxtägájtsänä ja'a Etiopíabä jäyá'ayäm.
Xooṉdáacäp ja'a Etiopíabä jäya'ay ñøcxnä. 40 Y ja'a Felipe, mänit jim̱
miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Azoto. Mänit tiägøøyy wädijpä
cajpt-cajpt. Yajwa'xypä Felipe ja'a Diosmädia'agy hänajty nebiä cu'ugä
piojpä quiädieeybä ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Mänit jim̱ miejch Cesarea.

9

1 Y ja'a Saulo, tehṉgahnä ja'a mäbøjpädøjc hänajty yhadsähgø'øy
yhajuø'øy coo hajxy hänajty yagho'oga'añii, pønjaty hänajty mäbøjp
ja'a Jesúscøxpä. Coo ja'a Saulo hänajty jaduhṉ tehṉgahnä jia wi'i
miähadsähgø'øwa'añ, paady jim̱ ñøcxy maa ja'a teedywiindsøṉän.
2 Mänitä Saulo cuhdujt miooyyä nocyhaam coo jim̱ ñócxät Damasco, coo
ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jim̱ yhøxta'awóøjät wiinduhm̱c̆hajtøjc, majatiä

judíoshajxy hänajty yhamugø'øyän. Jaduhn̲ä Saulo hänajty tiajy miay coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim̲ nøcxy chuma'añii Jerusalén, ya'adiøjcä tio'oxiøjcä. 3 Mänitä Saulohajxy tiu'ubøjcy møødä jiamiøød nämetsc nädägøøg. Ja ween hajxy hänajty jim̲ quia'a mech Damasco, mänitä Saulo jøøn møc quiuhjajcädaacä wäditiä. Tsajpootypä jøøn chohn̲daacy. 4 Mänitä Saulo quiädaayy. Mänit miädooyy coo jäya'ay hänajty tu'ug quiapxy:

—Saulo, Saulo, tiiči̇h miiči̇h jaduhn̲ coo xwyi'i miädsibø'øy.

5 Mänitä Saulo yajtøøyy:

—Wiindsøn̲, øø̲n miiči̇h jaduhn̲.

Mänit yhadsoow̲ä:

—Jesúshøch høøči̇h. Høøči̇h miiči̇h jaduhn̲ xwyi'i miädsibøøby. Cooči̇h miiči̇h jaduhn̲ xwyi'i miädsibø'øy, hamdsoo miiči̇h jaduhn̲ mniči̇haači̇htiuñii.

6 Tsähgøøyy tsäyúuyyäbä Saulo yajtøøgumbä:

—Wiindsøn̲, neby yhahixø'øy njatcǿ'øwädøch.

Mänit yhadsóow̲ägumbä:

—Pädø'øg, nøcx cajptooty. Jim̲ häna'c xyhawáan̲ät nej mjatcǿ'øwät.

7 Y ja'a Saulo jiamiøødhajxy, coo hajxy jaduhn̲ miädooyy nebiatiä Saulo hänajty tøø miägapxyiijän, jaanči̇h tehm̲ chähgøøyy hajxy jaduhn̲. Hix̲, cab hajxy øø̲n yhijxy. Høxtä hahuum høxtä hawiinds hajxy miähmøøyy. 8 Mänitä Saulo jiaanči̇h tänaayyø'cy. Coo jaduhn̲ jia wiindøø'xy, cab jaduhn̲ tii yhijxy. Hix̲, tøø hänajty wyiinxooči̇h. Coo hajxy jaduhn̲ tiu'ubøjtägajch, wichhaamä Saulo jim̲ yajmejtsä Damasco. 9 Tägøøgxøø ja'a Saulo jim̲ yhijty wiinxoods Damasco. Ni quia'a cay ni quia'a hu'ugy hänajty tii.

10 Jim̲ä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Damasco, ja'a hänajty xøhajpä Ananías. Tøø ja'a Diosmädia'agy hänajty miäbøcy. Mänitä Ananías ja'a Jesús wyiinhijxy haguma'ayhaam. Mänitä Ananías miägapxä:

—Ananías.

Mänit yhadsooyy:

—Wiindsøn̲, chaači̇h høøči̇h, tisän.

11 Mänitä Jesús miänaañ̲:

—Pädø'øg. Nøcx jim̲ maa ja'a møjtu'u jaduhn̲ xiøhatiän Tødiu'u. Jim̲ä jäya'ay tu'ug chäna'ay, ja'a xøhajpä Judas. Jim̲ä craa tu'ug yhahity, ja'a xøhajpä Saulo. Jim̲ je'e chooñ maa ja'a cajpt xiøhatiän Tarso. Diospa'yaax̲p jim̲ jadunajtä maa ja'a Judas tiøjcän. Coo jim̲ mmédsät, mänitä Saulo myajtøwät. 12 Tøø miičhä Saulo xwyiinhix̲y haguma'ayhaam coo miiči̇h hoy mnähdoñ̲, jaduhn̲ yhijxtägátsät.

13 Coo ja'a Ananías jaduhn̲ miädooyy, mänit miänaañ̲:

—Wiindsøn̲, tøøči̇h jaduhn̲ mayhooc nmädoyhaty nebiä craa Saulo nax̲y jiatcø'øy jim̲ Jerusalén. Náx̲iägä mäbøjpädøjc-hajxy jim̲ jiaamduñ̲ chaači̇htiuñii, ja'a miičhä mmädia'agy hajxy xmiäbøjcäbä. 14 Jadúhn̲høch tøø nmädoyhajpä coogä cuhdujt jim̲ miooyyä coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaabä yajnøcxǿøjät jim̲ Jerusalén, coo hajxy jim̲ chúum̲äbät, pønjaty miiči̇h jaduhn̲ yaa xquiapxpaatp. Ja'a teedywiindsøn̲ä cuhdujt hajxy jaduhn̲ yejc. Hoorä, tøø ja'a Saulo yaa miejtsnä Damasco —nøm̲ä Ananías miänaañ̲.

15 Mänitä Jesús ja'a Ananías ñämáaguiumbä:

—Tsógäm, nøcx cudiúṉ nébiøch miiči̇h tøø nhane'emiän. Tøøči̇hä Saulo nyajnähdijy coo miädiá'agät ja'a høøči̇hcøxpä jiṃ maa ja'a israelitahajxiän, møød jiṃ maa ja'a ca'a israelitahajxypän, møød jiṃ maa ja'a guiobiernähajxiän. 16 Høøči̇hä Saulo nyajnähdijaaṃby mäduhṉ̃tiä jaduhṉ yhahixø'øy chaači̇hpógät ja'a høøči̇hcøxpä.

17 Mänitä Ananías jiaanči̇h nøcxy maa ja'a Saulo hänajty tøø miejtsta'aguiän. Coo ja'a Ananías tiøjtägøøyy, mänitä Saulo quiø'ønähgajpä. Mänit ñämaayyä:

—Mägu'ughajpä Saulo, ja'a Jesús miiči̇h jaduhṉ jiṃ mhijx tu'haammiiṃbä. Jaayá'ayhøch jaduhṉ yaa tøø xquiex̱y nej miiči̇h jaduhṉ mhijxø'tägátsät hoy. Y jaduhṉ miiči̇hä Dioshespíritu xyhadägø'øw xjioottägó'øwät.

18 Tuuṉä ja'a Ananías jaduhṉ ñä'ä mänaaṉ̃, mänitiä Saulo wyiingahduutä nebiä tsaamghacän. Mänitä yhijxø'tägajch. Mänit tiänaayyø'cy. Mänit hoy ñäbety. 19 Mänit quiaayy yhuucy. Møcpøjc je'e jaduhṉ. Mänit jiṃ jiaac mähmøøyy mejtsxøø tägøøgxøø Damasco maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän.

20 Mänitä Saulo tiägøøyy mädia'agy-yajwa'xpä wiinduhṃči̇hajtøjc jiṃ Damasco maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jaduhṉ hänajty miädia'agy coogä Jesús Dyioshuungä. 21 Pønjaty ja'a Saulo miädia'agy hänajty hamädooẉhíjtäp, jiaanči̇h tehṃ yagjuøøby hajxy hänajty jaduhṉ nebiä Saulo hänajty miädia'aguiän ja'a Jesúscøxpä. Mänit hajxy tiägøøyy niñämáayyäbä:

—Yø'ø craa Saulo, jue'e yø'ø, yø'ø ja'a mäbøjpädøjc jiṃ wi'i miädsibøøby Jerusalén, pønjatiä Jesús capxpaatp. Paady yø'ø yaa tøø piejpä Damasco coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy yaa miájtsäbät, møød coo hajxy jiṃ yajnøcxøød Jerusalén hadsip, jaduhṉ hajxy jiṃ nøcxy quiø'øyegyii maa ja'a teedywiindsøṉhajxiän —nøṃä Saulo ñänøøṃä.

22 Y ja'a Saulo, tehṉgahnä hänajty hamøj jootmøj jiaty coo ja'a tsaanä cu'ug hänajty yajwiinxiic yajwiingapxø'øy coogä Jesús Dyioswiingueẋiä. Jaanči̇h tehṃ homiäbøjnä hänajty miädia'agy. Y ja'a judíoshajxy, ja'a hajxy hänajty jiṃ tsänaabiä Damasco, cabä Saulo hajxy hänajty hoy quiapxhaduga'añ, je'eguiøxpä coo Saulo hänajty miädia'agy hamøj jootmøj.

23 Cujecy, mänitä judíoshajxy jiṃ yhamugøøyy. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuṉ̃ coogä Saulo hajxy hänajty yagho'oga'añ. 24 Xøømdsuhṃä Saulo hänajty miäxojna'ayii mäduhṉjatiä tägø'øwøødiaactän maa ja'a Damasco-cajpt jiuhmuu'tswäditiän. Mänitä Saulo jaduhṉ miädoyhajty cooc hänajty yagho'oga'añii. 25 Mänitä mäbøjpädøjcä Saulo hajxy coods piädaacy møjcachjooty. Mänit hajxy quiuhdøøñajxy maa ja'a cajpt hänajty piquiä yhamuudsø'øguiän. Jaduhṉdsä Saulo piäyø'cy.

26 Coo Saulo jiṃ chohṉ̃ Damasco, mänit jiṃ ñøcxtägajch Jerusalén. Coo jiṃ quioo'ty, mänit jiṃ ñøcxøøyy maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Pero je'enä ja'a Saulo hajxy hänajty nägøẋiä jiaanči̇h tehṃ chähgø'øy. Hiẋ, cab hajxy hänajty ñajuø'øy pø mäbøjp hänajty je'ebä. 27 Jiṃä mäbøjpä hänajty tu'ug xiøhaty Bernabé. Je'e mäbøcypiä, cab hänajty chähgø'øy. Mänitä Bernabé ja'a Saulo wioonøcxy maa ja'a apóstoldøjc-hajxiän. Mänitä Bernabé ja'a apóstoldøjc yajmøødmädiaacy coogä Saulo ja'a Jesús hänajty tøø wyiinhiẋy tu'haamnøcxpä jiṃ Damasco-mäwiingóṉ, møød coogä Jesús ja'a Saulo jiṃ miägapxy, møød coogä Saulo tiägøøyy mädiaacpä hamøj jootmøj jiṃ Damasco ja'a Jesúscøxpä. Jaduhṉä Bernabé ja'a apóstoldøjc yajmøødmädiaacy ja'a Saulocøxpä. 28 Mähmøøyy ja'a Saulo jiṃ Jerusalén.

Mänitä Saulo ja'a apóstoldøjc tiägøøyy møødwädijpä. Mänitä mädia'agy
tiägøøyy yajwa'xpä ja'a Jesúscøxpä hamøj jootmøj. 29 Jiṃä judíoshajxy
hänajty näje'e, hagriego hajxy hänajty yhayuuc-hajpy. Mänitä Saulo
tiägøøyy møødyajcapxiøøbiä ja'a Jesúscøxpä. Pero cabä judíoshajxy jaduhṇ
yhojiäwøøyy. Mänit hajxy wyiinmaayy coo ja'a Saulo hajxy yaghó'ogät.
30 Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhṇ miädoyhajty coogä Saulo hänajty
yagho'oga'añii, mänitä Saulo hajxy miøødnøcxy jiṃ Cesarea. Coo hajxy
jiṃ miejch, mänitä Saulo hajxy quiejxtägajch Tarso.
31 Mänitä tsip jaduhṇ yhamaadiujnä ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy,
mäduhṇjaty hajxy hänajty xii yaa chäna'ay, møød jiṃ Judea, jiṃ Galilea,
jiṃ Samaria. Tehṇgahnä møcmäjaa hajxy hänajty mio'oyii jøjwidsø'ø ja'a
Dioshespíritäm, paady hajxy hänajty jaboṃ-jaboṃ miayø'øy.
32 Y ja'a Pedro, wiinduhṃčhajtøjc hänajty wiädity mäduhṇjatiä
mäbøjpädøjc-hajxy hänajty chäna'ay. Mänit jiṃ ñøcxøøbiä maa ja'a
cajpt hänajty xiøhatiän Lida. Jiṃä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty chänaabiä.
33 Jiṃä jäya'ay hänajty tu'ug pia'amgo'na'ay, ja'a hänajty xøhajpä Eneas.
Tuctujcjumøjt hänajty tøø piøgyii. Jue'e hänajty je'e, cø'ømucy tecymiucy.
Coo ja'a Pedro jiṃ miejch Lida, mänit jiṃ ñøcxy maa Eneas tiøjcän.
34 Mänitä Pedro miänaaṇ:
—Eneas, ja'a Jesucristo miičh xyajmøcpøgaaṃb. Pädø'øg. Pädit yø'ø
mgøjxt.
Tuuṇä ja'a Eneas jaduhṇ ñä'ä nämaayyä, mänitiä jiaančh pädø'cy.
35 Mäduhṇ̃tiä jäya'ayhajxy hänajty chäna'ay jiṃ Lida møød jiṃ maa ja'a
joy hänajty xiøhatiän Sarón, coo hajxy jaduhṇ miädoyhajty coogä Eneas
hänajty tøø pia'amnaẋy, mänitä Eneas hajxy nägøẋiä hoy yhiẋy coo tøø
jiaančh møcpøcy. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy mäbøjpä ja'a
Jesúscøxpä. Mänitä yhamdsoo cuhdujt hajxy ñajtshixøøñä.
36 Jiṃä tajjäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän
Jope. Tabita ja'a tajjäya'ay hänajty xiøhaty arameo-ayuuc-haamby.
Hagriegohaamby, jue'e hajxy hänajty tyijy Dorcas. Jaduhṇ
miädia'agytiägø'øy "Gacela." Hoorä, ja'a Dorcas, miäbøjpiä
Diosmädia'agy hänajty je'e, paadiä häyoobädøjc hänajty naẋy piuhbety,
pønjaty hänajty tii yajmaajiajp. Jaančh tehṃ yhoyyä Dorcas hänajty
jiäya'ayhaty. 37 Mänitä Dorcas pia'ambejty. Mänit yho'cy. Mänitä
ho'ogyjiäya'ay hajxy yajtsiiyy. Mänit hajxy hoy piäda'agy cøxp
nähbettøgooty. 38 Jiṃ Jope, wiingóṇ hänajty jiṃ Lida maa ja'a Pedro
hänajty yhitiän. Hoorä, ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiṃ tsänaabiä Jope,
coo hajxy jaduhṇ miädoyhajty coogä Pedro hänajty jiṃ wiädityñä Lida,
mänitä cugapxy hajxy metsc quiejxy coo Pedro paquiä yhuuc nǿcxät jiṃ
Jope maa ja'a Dorcas hänajty tøø yho'oguiän.
39 Mänitä Pedro jiaančh panøcxy. Coo hajxy jiṃ miejch Jope, mänitä
Pedro wioonøcxä nähbettøgooty maa ja'a ho'ogyjiäya'ay hänajty wyijt-
sna'ayän. Piquiä ja'a yaamgto'oxy ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy hänajty tøø
piäda'agy. Wi'i jiøøby wi'i xiuu'tsp hajxy hänajty. Mänitä Pedro ja'a wit
tucxy yaghijxä mädyiijatiä Dorcas hänajty tøø yhädiuṇ̃. 40 Mänitä Pedro
ja'a jäya'ay nägøẋiä yhøxquejxpädsøøṃy. Mänitä Pedro jyijcädaacy. Mänit
Dyiospa'yaaẋy. Mänitä ho'ogyjiäya'ay wyiinhee'ppejty. Mänit miänaaṇ̃:
—Tabita, pädø'øg.
Mänitä Dorcas wyiindøø'xø'cy. Coo ja'a Dorcas ja'a Pedro
yhijxy, mänitä Dorcas yhäñaayyø'cy. 41 Mänitä Pedro ja'a Dorcas

wyidsø'cy. Mänitä Pedro ja'a mäbøjpädøjc quiuyaaxøøyy tøgooty møødä yaamgto'oxy. Coo hajxy tiøjtägøøyy, mänit hajxy yhijxy coo ja'a Dorcas hänajty tøø jiujypiøjnä. 42 Mänitä mädia'agy paquiä wia'xy jim̲ Jope cooc jaduhn̲ tøø jiujypiøcy. Mänitä jäya'ayhajxy may jiaanc̆h mäbøjcy ja'a Jesúscøxpä. 43 Mänitä Pedro jim̲ jiaac mähmøøyy Jope maxiøø. Jim̲ hänajty miejtsta'agy maa ja'a Simón tiøjcän, ja'a wajhacyajtøøtspä.

10

1 Jim̲ä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Cesarea, ja'a hänajty xøhajpä Cornelio. Soldado-wiindsøn̲ hänajty tiuum̲by. Italia ja'a soldadohajxy hänajty chooñ. Nämayyä soldadohajxy hänajty jim̲ yhity Cesarea. 2 Hoyyä Cornelio ja'a Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy møødä yhuung møødä tio'oxy. Hojiootä Cornelio hänajty jiaanc̆h tehm̲ miøød. Nax̲iä judíoshajxy hänajty piuhbedyii xädø'øñhaam, ja'a hajxy hänajty häyoobä. Jabom̲-jabom̲ä Cornelio hänajty Dyiospa'ya'axy. 3 Mänacyxiøø hänajty jaduhn̲, jim̲ä Cornelio hänajty tiuñ xiajy tøgooty, mänitä Diosmoonsä tu'ug ñäguehx̲tøø'xy maa Cornelio hänajtiän. Tsajpootyp ja'a Diosmoonsä hänajty tøø chohn̲da'agy. Mänitä Diosmoonsä ja'a Cornelio ñämaayy:

—Cornelio.

4 Coo ja'a Cornelio ja'a Diosmoonsä jaduhn̲ yhijxy, chähgøøyy jaduhn̲. Jejcy-juøøby miähee'pnaayy. Mänit miäyajtøøyy:

—Wiindsøn̲, tii mdsojpy.

Mänitä Diosmoonsä yhadsooyy:

—Xquiumaaby miic̆hä Dios jaduhn̲ coo miic̆h tehn̲gahnä mba'ya'axy, møød coo miic̆hä häyoobäjäya'ay nax̲y mbuhbety. 5-6 Jim̲ Jope, jim̲ä jäya'ay tu'ug chäna'ay mejypia'a, ja'a xøhajpä Simón. Jue'e Simón tiuun̲ghajpy, wajhacyajtøøtsp. Jim̲ä craa tu'ug yhahäña'ay maa ja'a Simón tiøjcän. Mejtstu'u ja'a craa xiøø, Simón møød Pedro. Jim̲ä cugapxy mejtstägøøg mguéxät Jope, weenä Pedro jaduhn̲ nøcxy ñäma'ayii cooc miic̆h yaa min̲ xquiuhix̲y. Jaaya'ay jaduhn̲ xyhawáan̲äp tii miic̆hä Dios xyajmädsojp coo mgudiúnät —nøm̲ä Diosmoonsä miänaañ̲.

7 Coo ja'a Diosmoonsä wyiimbijnä, mänitä Cornelio ja'a mioonsä metsc quiuyaaxøøyy møødä soldado tu'ug. Dioswiingudsähgøøbiä soldado hänajty. Miøødnijiootpáatäbä Cornelio ja'a soldado hänajty. 8 Mänitä Cornelio quiøx̲y yajmøødmädiaacy waam̲baty hänajty tøø ñäma'ayii ja'a Diosmóonsäm. Mänitä Cornelio ja'a mioonsä jim̲ quiejxy Jope nädägøøg møødä soldado.

9 Cujaboom cujyxiøø, jim̲ hajxy hänajty tiu'uyo'oyñä. Ja ween hajxy hänajty jim̲ quia'a mech Jope. Y ja'a Pedro, mänit jim̲ wyiimbejty tøjnähgøxp Diospa'yaax̲pä. 10 Jaanc̆h tehm̲ yähó'cäbä Pedro hänajty. Jaguiay hänajty je'eduhn̲. Jim̲ä quiay hänajty yaghoyóøyyäxä. Mänit jaduhn̲ wyiinhijxy 11 coo ja'a tsajt hänajty tøø yhawa'ac̆h. Mänit jaduhn̲ yhijxy coo tii jaduhn̲ quiuhdøøñaxyii nebiä poobwit crutypän. Mädaax̲c-hitä poobwit hänajty xiojtsø'øguiä. Jaduhn̲ hänajty miänoon̲na'ay. 12 Madiu'u animalhajxy hänajty jim̲ quiähxø'øgy poobwittøguiøxp, møødä hamädaax̲tecypiähajxy, møødä tsahñ̲dy, møødä muuxy. 13 Mänitä Dios ja'a Pedro ñämaayy:

—Pedro, pädø'øg. Yagho'og yø'ø animal maybä. Mänit mdsú'udsät.

14 Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Wiindsøn̲, caj; cábøch yø'ø animal jaduhm̲bä mänaa ndsu'uc̆h. Hix̲, cab højts nguhdujt jaduhn̲ myiñ coo højts animal hoñä'ä mädyiibä ndsú'udsät.
15 Mänitä Pedro ñämáayyägumbä:
—Tijátyhøch nyajnähdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo hajxy mwiingápxät —nøm̲ä Dios miänaañ.
16 Tägøøghoocä Pedro jaduhn̲ miägapxä, mänit yhijxy coo ja'a poobwit chajpéjcumbä tsajpootyp. 17 Wyi'i tiajpy wyi'i miaabiä Pedro hänajty tiiguiøxpä hänajty jaduhn̲ coo tøø wyiinhix̲y. Y ja'a Cornelio quiugapxy-hajxy, tøø ja'a Simón ja'a tiøjc hajxy hänajty piáatänä. 18 Mänit hajxy møc quiugapxøøyy pø jiibiä Simón Pedro jiaanc̆h hity.
19 Y ja'a Pedro, je'enä hänajty wyi'i tiajy wyi'i miay tiiguiøxpä hänajty jaduhn̲ coo tøø wyiinhix̲y. Mänitä Dioshespíritu ja'a Pedro ñämaayy:
—Mädow̲, xiiby miic̆h häna'c nädägøøg xyhøxta'ay. 20 Mänac, nøcx yø'ø häna'c yajtøjtägø'øw. Hoy jaduhn̲ coo mbanócxät coo hajxy hänajty wyiimbida'añ. Hix̲, høøc̆h yø'ø häna'c jaduhn̲ tøø nguex̲y coo miic̆h jaduhn̲ xwioonócxät maa ja'a quiajpthajxiän.
21 Mänitä Pedro jiaanc̆h mänajcy. Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñämaayy:
—Høøc̆h Pedrohajp. Høøc̆h mijts xyhøxtaaby. Tiic̆h mijts xwia'ana'añ.
22 Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ja'a Cornelio højts tøø xquiex̲y, ja'a soldado-wiindsøn̲. Jaanc̆h tehm̲ yhojiäya'ay je'e. Dioswiingudsähgøøby je'e. Jiaanc̆h tehm̲ chojpiä judíos ja'a Cornelio hajxy. Jiaanc̆h tehm̲ quiumaaby hajxy jaduhn̲ —nøm̲ä Pedro ñämaayyä.
23 Mänitä Pedro ja'a häna'c nädägøøgpä ñämaayy coo hajxy tiøjtägó'øwät, møød coo hajxy jim̲ miejtstá'agät. Cujaboom hajxy wyiimbijnä näguipxy møødä Pedro. Näje'e ja'a mäbøjpädøjc-hajxy pianøcxpä, ja'a hajxy hänajty jim̲ tsänaabiä Jope.
24 Cumaax̲c hajxy jim̲ miejch Cesarea. Jim̲ä Cornelio hänajty yhahix̲y, møødä jiujy møødä miägu'ug, møødä miägu'ughajpähajxy. 25 Coo ja'a Pedro jim̲ miejch maa ja'a Cornelio tiøjcän, mänitä Cornelio ja'a Pedro yajpoo'xy. Mänitä Cornelio ja'a Pedro wyiinjijcädaacy. Wyiingudsähgø'øwaam̲biä Cornelio ja'a Pedro hänajty jaduhn̲. 26 Mänitä Pedro ja'a Cornelio ñämaayy:
—Tänaayyø'øg, ca'ac̆h nDiosä. Nä'ä pajäya'ayhájpøch høøc̆h nej miic̆hän. Cab jaduhn̲ yhahixø'øy cooc̆h miic̆h xwyiingudsähgó'øwät.
27 Mänitä Cornelio jiaanc̆h tänaayyø'cy. Mänit hajxy paquiä miädiaacy. Mänit hajxy tiøjtägøøyy maa ja'a Cornelio miägu'ughajpähajxy hänajty nämay tøø yhamugø'øyän. 28 Mänitä Pedro miänaañ:
—Højts judíos-jäya'ay, jaduhn̲ højts nguhdujt myiñ coo højts jiiby nga'a tøjtägó'øwät maa jäya'ay tiøjc-hajxiän, ja'a hajxy ca'a judíospä, nébiøch chaa tøø ndøjtägø'øyän. Cooc̆hä Dios jaduhn̲ xyajwiinhijxy, jadúhn̲høch tøø xyajwiinjuø'øy coo jaduhn̲ quia'a hahixø'øy cooc̆h pøn̲ nbéxät. 29 Paady, cooc̆hä Cornelio tøø xyajmøjya'axyii, páadyhøch jaduhn̲ tøø nga'a mäna'añ cooc̆h hänajty nga'a mina'añ. Huuc tun̲ä mayhajt, høøc̆h huuc hawáan̲äc tiic̆h jaduhn̲ coo tøø xyajmøjya'axyii.
30 Mänitä Cornelio yhadsooyy:
—Maaxtøjcy mädägøøyy, yáabiøch hänajty nDiospa'ya'axy tøgooty. Mänacyxiøø hänajty je'e. Mänitä jäya'ay tu'ug ñäguehx̲tøø'xy høøc̆h

nwiinduum. Jaančh tehm̲ yhaam̲bä wyit hänajty. 31 Mänítøch
xñämaayy: “Cornelio, tøø miičhä Dios xmiädoy coo jaduhn̲ jabom̲-jabom̲
mba'ya'axy. Xquiumaaby miičhä Dios jaduhn̲ coo miičhä häyoobädøjc
mnäxuučh. 32 Capxyñäguex̲ ja'a Simón Pedro jim̲ Jope coo ween yaa
myiñ̲. Jim̲ jaduhn̲ yhahäña'ay maa ja'a craa Simónhajpä tiøjcän, ja'a
wajhacyajtøøtspä. Mejypia'a mädøyyä chäna'ay. Coo ja'a Simón Pedro
yaa miédsät, mänit miičh jaduhn̲ xmiøødmädia'aga'añ.” 33 Mänítøch
häna'c jim̲ njaančh quejxy coo miičh nøcxy xwioy. Hoy jaduhn̲
coo tøø mmiñ̲. Paady højts yaa tøø nhamugø'øy coo højts miičh
mgapxy mmädia'agy nhamädoow̲hidáan̲äm nebiaty miičhä Dios tøø
xñajtscapxøøyyän coo højts jaduhn̲ xyajmøødmädiaactägátsät. Xyhijxp
højtsä Dios jaduhn̲ coo højts hamuumdu'joot nmäbøga'añ —nøm̲ä Pedro
ñämaayyä.

34 Mänitä Pedro tiägøøyy mädiaacpä:

—Tøøčh nwiinjuøøñä coo højtsä Dios tu'cuhdujt xchójcäm. Cabä
Dios pøn̲ hix̲y heeby piäda'agy. Tøyhajt jaduhn̲. 35 Pønjatiä Dios
jaduhn̲ wiingudsähgøøby hamuumdu'joot, pønjaty hojioot møød, je'edsä
Dios quiumaaby, homiädyii cajptä hajxy jia tsooñ. 36-37 Mänaa ja'a
Juan tiägø'øyän mäyajnäbejpä, mänitä mädia'agy jim̲ tiägøøyy yajwa'xpä
Galilea-naaxooty cooc ja'a Dios ja'a Jesucristo hänajty quiexa'añ maa ja'a
israelita-jäya'ayhajxiän, majaty hajxy hänajty chäna'ay, jaduhn̲ä piojpä
quiädieeybä hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Jaaya'ay hajxy nägøx̲iä
nWiindsøn̲hájtäm. 38 Nazaret ja'a Jesús hänajty chooñ. Mänitä Dios ja'a
Jesús ja'a yhEspíritu miooyy møødä mäjaa. Jaduhn̲ä Jesús wyiinguejxä
coo wiädítät mayhajtuum̲bä. Pønjaty hänajty pőjcäp, yajpa'amnájxäp
hajxy hänajty. Pønjatiä haxøøgpä ca'a hoybä hänajty møød, yajnähwáatsäp
hajxy hänajty. Puhbéjtäbä Jesús hänajty ja'a Diósäm. 39 Højts, hamdsoo
højts nhijxy tijatiä Jesús jim̲ tiuun̲ Judea-naaxooty møød jim̲ Jerusalén.
Paady højtsä tøyhajt nmøødä coo tiøyyä. Mänitä Jesús miøjpahbejtä
cruzcøxp. Jaduhn̲ yho'cy. 40-41 Pero cumaax̲cä Dios ja'a Jesús yagju-
jypiøjcy. Mänit højtsä Dios ja'a Jesús xyaghijxy coo hänajty tøø jiaančh ju-
jypiøcy. Cabä jäya'ayhajxy nägøx̲iä yhijxy. Jagooyyä højts nhijxy. Paady
højtsä Dios xyaghijxy coo højts hänajty jaduhn̲ tøø xyajnähdijy. Mänit
højtsä Jesús nmøødcaayy nmøødhuucy. 42 Mänit højtsä Jesús xwyiingue-
jxy coo højtsä Diosmädia'agy nøcxy nyajwa'xy wiinduhm̲yhagajpt ja'a
Jesúscøxpä, coo ja'a Dios ja'a Jesús tøø piäda'agy coo jäya'ayhajxy nägøx̲iä
yajtøyhajtyegøøjät, yho'oguiä, jiujyquiä. 43 Jaduhn̲ä profetadøjc-hajxy
jecy quiujahy coogä jäya'ayä piojpä quiädieey hajxy yajnähwa'ačh ya-
jcuhwa'ačhii, pønjatiä Jesús ja'a miädia'agy mäbőjcäp.

44 Cahnä ja'a Pedro hänajty miädiaacpädø'øyñä, mänit hajxy nägøx̲iä
yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm, pønjatiä Pedro ja'a
miädia'agy hänajty hamädoow̲híjtäp. 45 Y ja'a judíoshajxy, ja'a Pedro hajxy
hänajty tøø piamečhíijäbä, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä, coo hajxy jaduhn̲
yhijxy coo ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíoshajpä yhadägøøyy jioottägøøyyä,
mänit hajxy jiaančh tehm̲ yagjuøøyy. 46 Hix̲, miädoow̲ ja'a judíoshajxy
jaduhn̲ coo ja'a ca'a judíospähajxy hänajty wiinghayuuc miädia'agy.
Jaduhn̲ä Dios hajxy hänajty quiapxpaady coo miøjjä coo jiaančhä.
47 Mänitä Pedro ja'a judíos ñämaayy:

—Neby højtsä Dioshespíritu xyhadägøøyy xjioottägőøyyäm, jaanä
jaduhn̲ hädaa jäya'ayhajxy yaabä tøø yhadägøøyy tøø jioottägőøyyäbä,

hädaa ca'a judíoshajxypä. Hahixøøby jaduhn̲ coo hajxy ñäbéjpät.
48 Mänitä Pedro ja'a jäya'ay ca'a judíospä jiaanc̆h nämaayy coo hajxy
ñäbétät ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy hoy jiaanc̆h näbety. Mänitä
Cornelio ja'a Pedro ñämaayy coo Pedro jim̲ jiaac hídät mejtsxøø tägøøgxøø
maa ja'a Cornelio tiøjcän.

11

1 Mänitä mädia'agy jim̲ wia'xy Judea-naaxooty wiinduhm̲yhagajpt
coogä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø jiøjpøgø'øy, ja'a
hajxy ca'a judíospä. Jaduhn̲ä apóstoldøjc-hajxy miädoyhajty møødä
mäbøjpädøjc-hajxy. 2-3 Pero coo ja'a Pedro jim̲ ñøcxtägajch Jerusalén,
mänit ñähojjä:
—Tii miic̆hä jäya'ay hoy coo tøø mguhix̲y, ja'a hajxy ca'a judíospä. Tii
hoy coo tøø mmøødcay coo tøø mmøødhu'ugy.
Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn̲ mänaan̲, ja'a hajxy hänajty mänaam̲bä
coo ja'a ca'a judíoshajxy tsipcøxp yajcircuncidarhájpät nebiä judíoshajxy
quiuhdujthatiän. 4 Mänitä Pedro quiøx̲y mädiaacy tiiguiøxpä hänajty coo
tøø yhoy Cesarea:
5 —Jím̲høch hänajty nDiospa'ya'axy maa ja'a cajpt xiøhatiän Jope,
mänítøch nwiinhijxy coo tii hänajty quiuhdøøñaxyii tsajpootyp nebiä
poobwit crutypän. Mädaax̲c-hit hänajty xiojtsø'øguiä. Jaduhn̲ hänajty
miänoon̲na'ay. Coo jaduhn̲ ñaax̲cädaacy maac̆h hänajtiän, 6 mänítøch
jiiby nguheebøøyy poobwittøjiooty. Mäníthøc̆hä animal madiu'u
nhijxy møødä hamädaax̲tecypiähajxy, møødä hawa'anjatypä, møødä
tsahñdy, møødä muuxy. 7 Mäníthøc̆hä Dios xñämaayy: "Pedro, pädø'øg.
Yagho'og yø'ø animal. Mänit mdsú'udsät." 8 Mänítøch nhadsooyy:
"Wiindsøn̲, caj, cábøch yø'ø animalduhm̲bä mänaa ndsu'uc̆h. Hix̲,
cab højts nguhdujt jaduhn̲ myiñ coo højtsä animal hoñä'ä mädyiibä
ndsú'udsät." 9 Mäníthøc̆hä Dios jadähooc xñämáaguiumbä: "Tijátyhøch
nyajnähdijpy coo hajxy mdsú'udsät, cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo hajxy
mwiingápxät." 10 Tägøøghóoc-høc̆hä Dios jaduhn̲ xñämaayy, mäníthøc̆hä
poobwit nhijxy coo chajpéjcumbä tsajpootyp. 11 Mäníthøc̆hä häna'c
nädägøøg xñämejch maac̆h hänajty nmejtsta'aguiän. Jim̲ hajxy hänajty
tøø chohn̲da'agy Cesarea. 12 Mäníthøc̆hä Dioshespíritu xñämaayy cooc̆h
tähooccapx̲iä nbadu'ubógät. Mänítøch njaanc̆h møødnøcxy. Mänit hädaa
mäbøjpädøjc-hajxy nädädujc piadu'ubøjpä. Jope hajxy chooñ. Coo
højts jim̲ nmejch Cesarea, mänit højts jim̲ ndøjtägøøyy maa ja'a craa
Corneliohajpä tiøjcän. 13 Mänit højtsä Cornelio xyajmøødmädiaacy
nébiägä Diosmoonsä tsajpootypä ñäguehx̲tøø'xiän ja'a Cornelio
wyiinduum. Mänítägä Diosmoonsä ja'a Cornelio ñämaayy: "Jim̲ä craa
tu'ug yhity Jope, ja'a xøhajpä Simón Pedro. Capxyñäguex̲ ja'a craa jaduhn̲
coo yaa myínät. 14 Coo yaa miédsät, mänit miic̆h xyhawaan̲aan̲ä nebiä
mbojpä mgädieeybä hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät, møødä mhuung
møødä mdo'oxy." 15 Cooc̆h ndägøøyy mädiaacpä, mänitä Corneliohajxy
yhadägøøyy jioottägøøyyä ja'a Dioshespíritäm, neby højts jayøbajt
xyhuuc nägädáacämbän. 16 Mänítøch njahmiejtstaacy nebiä Jesús tähooc
miänaañän: "Ja'a Juan, nøøhaam hijty miäyajnäbety. Tøyhajt jaduhn̲. Pero
mijts jaduhn̲ xyajnäbetaam̲b ja'a Dios yhEspírituhaam", nøm̲ højtsä Jesús
xñämaayy. 17 Y coo hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä
Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmióoyyäm. Hoorä, ja'a jäya'ayhajxy

ca'a judíospä, tøø ja'a Dios ja'a yhEspíritu mioobiä, neby hajxy tøø xmióoyyämbän. Pønhøch høøčh coočhä Dios jaduhn nnä'ä capxhadúgät —nømä Pedro miädiaacy.

18 Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn miädoyhajty jim Jerusalén, mänit hajxy hamoñ haducy miähmøøyy. Mänitä Dios hajxy pia'yaax coo miøj coo jiaančhä. Mänit hajxy miänaañ:

—Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, tøø ja'a cuhdujt hajxy mióoyyäbä coo ja'a Dios hajxy jiøjpøgǿ'øwät, møød coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿ'øwät, jaduhn hajxy cøjxta'axiøø jiugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän.

19 Tøøyyämä Esteban hänajty jim yagho'ogyii Jerusalén, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jim tiägøøyyä jaamdúunäbä tsaačhtiúunäbä. Coo hajxy jim chohñ, näje'e hajxy jäguembaady ñøcxøøyy, Fenicia, Chipre, Antioquía. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä homiaajä, jagooyyä judíos ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajnähixø'øyii. Pønjaty hänajty ca'a judíos, cab hajxy hänajty yajnähixø'øyii. 20 Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim tsohmbä Chipre møød Cirene, coo hajxy näje'e miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Antioquía, hopiønä Diosmädia'agy yajnähixøøyyä ja'a Jesúscøxpä, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Jaduhn hajxy yajnähixøøyyä coo ja'a Jesús hajxy nWiindsønhájtäm. 21 Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy, miøødhájtäbä Dios ja'a miøcmäjaa hajxy hänajty. Mänitä jäya'ay ja'a jiecyquiuhdujt hajxy nämay ñajtshixøøyy. Mänitä Dios hajxy jiøjpøgøøyy.

22 Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty hijpä Jerusalén, coo hajxy jaduhn miädoyhajty coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jim miayø'øy Antioquía, mänitä Bernabé hajxy jim quiejxy. 23 Coo ja'a Bernabé jim miejch Antioquía, mänit yhijxy coo ja'a Dios ja'a mayhajt hänajty møj tøø tiuñ, coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty tøø jiaančh mayø'øy. Mänitä Bernabé jiaančh tehm xioondaacpøjcy. Mänitä Bernabé ja'a mäbøjpädøjc ñämaayy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehngahnä miäbǿgät hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä. 24 Hojiootä Bernabé hänajty jiaančh tehm miød. Jiaančh tehm miødä Dioshespíritu hänajty je'eduhn. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hänajty miäbøcy. Paadiä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jaduhn tehngahnä miayø'øy, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä ja'a Jesúscøxpä.

25 Coo ja'a Bernabé jim chohñ Antioquía, mänitä Saulo hoy piaady. Mänit hajxy jim nämetsc ñøcxtägajch Antioquía. 26 Tu'jumøjtä Bernabéhajxy jim yhijty møødä Saulo maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Jimä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy nämay yajwiingapxøøyyä. Jim Antioquía, jimä mäbøjpädøjc-hajxy yajxøbejtsohnä cristianos, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty tøø jiøjpøgø'øy.

27 Mänitä jäya'ayhajxy näje'e jiiby quiädaacy Antioquía. Jerusalén hajxy hänajty tøø chohnda'agy. Tøø hajxy hänajty ñajtscapxøøyyä ja'a Diósäm. 28 Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Agabo. Tøø ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty yhamugø'øy. Mänitä Agabo tiänaayyø'cy jäya'ayhagujc. Mänit miänaañ coogä yuuxøø hänajty jejcy jiada'añii wiinduhmyhagajpt. Mänit jaduhn jiaančh tøjiajty cujecy mänaa ja'a Claudio hänajty jim tiuungmøødän Roma. 29 Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy quiojyquiapxytiuuñ jim Antioquía coo ja'a xädø'øñ hajxy hänajty jim quiexa'añ Judea maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jimbän. Jaduhn hajxy hanidiuhmjaty yejcy,

mäduhñtiä xädø'øñ hajxy hänajty miøødä. 30 Mänitä xädø'øñ hajxy jaduhn
jiaanč quejxy. Ja'a Bernabéhajxy jim mänøcx Judea møødä Saulo.
Mänitä majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ hajxy hoy mio'oyii, ja'a hajxy hänajty
tsänaabiä jim Judea.

12

1 Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy näje'e tiägøøyyä jaamdúunäbä
tsaačtiúunäbä. Ja'a Herodes jaduhn jatcøøyy, ja'a hänajty tuumbä
gobiernä jim Judea. 2 Mänitä Herodes ja'a Santiago yajyagho'cä
espadahaam, ja'a Juan yhajch. 3 Coo ja'a Herodes jaduhn yhijxy
coo ja'a judíoshajxy hänajty xioonda'agy je'eguiøxpä coo ja'a Santiago
hänajty tøø yagho'ogyii, mänitä Herodes ja'a Pedro yajmajtsä. Ja'a xøø
hänajty jájtäp mänaa ja'a judíos ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiayyän,
ja'a ca'a tsoomiøødpä. 4 Coo ja'a Pedro jaduhn yajmajch, mänit
chuumä. Xøømdsuhm ja'a Pedro hänajty cwieendähadyii ja'a soldádäm.
Tädujc-horajatiä soldadohajxy hänajty nämädaaxcjaty yhadäna'ay.
Niguiuwíjtsäp hajxy hänajty. Tøø ja'a Herodes hänajty wyiinmay coo
ja'a Pedro hänajty xøønaxy yajtøyhajtyega'añii cu'ughagujc. 5 Hoyyä
Pedro hänajty jia tsumiä, tehngahnä mäbøjpädøjc ja'a Dios hajxy hänajty
pia'ya'axy ja'a Pedrocøxpä, coo yhøxmadsøøjät.

6 Cujaboomä Herodes ja'a Pedro hänajty yajnøcxa'añ cu'ughagujc, jimä
Pedro hänajty mia'ay pujxtøgooty. Coods hänajty jaduhn. Soldadohagujc
hänajty mia'ay. Cø'øxoch hänajty jaduhn mejtsnax. Jimä soldadoha-
jxy hänajty yhadäna'ay pujxtøghaawjooty. 7 Mänitä Diosmoonsä tu'ug
näguehxtøø'xy ja'a Pedro wyiinduum. Mänitä jøøn jiiby yagjajøøyy pu-
jxtøgooty. Mänitä Diosmoonsä ja'a Pedro jiahmyu'xy. Mänitä Pedro
ñämaayyä:

—Tsógäm, pädø'øg.

Mänitä Pedro ja'a cadena quiø'øgahduutä. 8 Mänitä Diosmoonsä
miänáangumbä, ja'a hänajty jim tsohmbä tsajpootyp:

—Niwiøhnda'adsøø. Pägø'øw yø'ø mgø'øg.

Coo ja'a Pedro jaduhn quiudiuuñ, mänit ñämáayyägumba:

—Pägø'øw yø'ø mjocxwit. Høøč pajáam̱äc.

9 Mänitä Pedro ja'a Diosmoonsä jiaanč padu'ubøjcy. Cabä Pedro
hänajty ñajuø'øy pø tøyyä ja'a Diosmoonsä jiaanč hijxy, tøgä ñä'ä wi-
inhijx jaduhn. 10 Mänitä Pedrohajxy jim ñajxy maa ja'a soldado jayøjpä
hänajty yhadäna'ayän. Mänit hajxy ñajxy maa ja'a miämetspän. Coo hajxy
jim miejch maa tehm piujxtøghaawän, mänit yhawaach hamdsoo. Coo
hajxy piädsøømy, mänit hajxy weeñtiä jiaac nøcxy. Mänitä Diosmoonsä
yhadägoyyøøñä. Nidiuhmä Pedro jaduhn miähmøøyy.

11 Mänitä Pedro wyiinmahñmejtsnä. Mänit miänaañ quiopcooty:

—Tøyhajt jaduhn coočhä Dios ja'a mioonsä tøø xyajnäguexy. Tøøčh
jaduhn xyajnähwa'ačh ja'a Herodescøxpä møødä judíoshajxy.

12 Mänitä Pedro jim ñøcxy maa ja'a María tiøjcän, ja'a Juan ja'a tiaj.
Jaduhnä Juan hajxy hänajty tyijpä Marcos. Tøø jäya'ayhajxy hänajty may
yhamugø'øy tøgooty Diospa'yaaxpä. 13 Coo ja'a Pedro jim miejch, mänitä
tøghaaw quiojxnojcy. Mänitä quixy tu'ug jim miejch maa ja'a tøghaawän,
ja'a hänajty xøhajpä Rode. Miädowaam̱biä Rode hänajty jaduhn pønä tøjc
cojxnojp. 14 Coo ja'a Rode ja'a Pedro yo'mädooyy, mänitä Rode päyø'øguiä

wyiimbijty xoon̲dáacäp. Cabä Rode ja'a tøjc ñä'ä yaghawaach. Mänit hoy
ñägapxy coogä Pedro hänajty jim̲ tiäna'ay tøguuy. 15 Mänitä Rode ñämaayyä:
—Tøø miiči̇häda'a mguhhiñ̲.
Pero tehn̲gahnä Rode hänajty miäna'añ cooc hänajty jie'ejä ja'a Pedro.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ca'ada'a yø'ø jie'ejä. Ja'a yhaañämädah yø'ø.
16 Jim̲ä Pedro ja'a tøghaaw hänajty tehn̲gahnä jia wi'i quiojxnocy. Coo
hajxy hoy yaghawa'ači̇h, mänit hajxy yhijxy coo hänajty jiaanči̇h je'ejä.
17 Mänitä Pedro seña tiuuñ̲ quiø'øhaam coo hajxy yhamónät. Mänit
jaduhn̲ miädiaacy neby hänajty tøø yajpädsøm̲yii pujxtøgooty ja'a Diósäm.
Mänit jiaac mänaañ̲:
—Nøcxä Santiago hajxy hawaan̲ä møødä mäbøjpädøjc cooči̇h tøø
nnähwa'ači̇h.
Coo ja'a Pedro jaduhn̲ miädiaacpädøøyy, mänit wiingtuum ñøcxnä.
18 Coo jiobøøñä, mänitä soldadohajxy jiaanči̇h tehm̲ yagjuøøyy coo
ja'a Pedro hänajty quia'a jiibiän pujxtøgooty. 19 Mänitä Herodes
yhanehm̲y coo ja'a Pedro yhøxta'awøøjät. Coo ja'a Pedro maa quia'a
yajpaaty, mänitä soldadohajxy yajnähdsøøm̲ä, ja'a hajxy hänajty tøø
yhadäná'ayäbä maa ja'a pujxtøjcän. Mänitä Herodes yhanehm̲y coo ja'a
soldadohajxy yagho'ogøøjät. Mänitä Herodes jim̲ chohñ̲ Judea. Mänit jim̲
ñøcxy tsänaabiä Cesarea.
20 Mänitä Herodes ja'a cu'ug jiaanči̇h tehm̲ miäjootma'ty, ja'a hajxy
hänajty tsänaabiä jim̲ Tiro møød jim̲ Sidón. Mänitä cu'ughajxy nägøx̲iä
quiojyquiapxytiuuñ̲ coo hajxy nägøx̲iä jim̲ ñócxät ja'a Herodes wyi-
induum. Jim̲ä Herodes ja'a mioonsä hänajty tu'ug xiøhaty Blasto.
Møjtuun̲gä Blasto hänajty jim̲ miød maa ja'a Herodes wyiinduumän.
Mänitä cu'ugä Blasto hajxy miäjuuyy coo ja'a Blasto ja'a cu'ug pi-
uhbédät, weenä tsip jaduhn̲ ñax̲y miay. Hix̲, jim̲ä cu'ughajxy hänajty
tiuun̲daacthaty maa ja'a Herodes ñaaxootiän. 21 Coo hajxy hänajty
tøø yajcuhducy mänaa hajxy hänajty jim̲ yhamugø'øwa'añän maa ja'a
Herodes wyiinduumän, mänitä Herodes ja'a reewyit piägøøyy. Mänit
jim̲ yhøxtaacy maa ja'a yhäñaabiejtän, maa ja'a cu'ughajxy hänajty tøø
yhamugø'øyän. Mänitä Herodes ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä.
22 Mänitä cu'ughajxy tiägøøyy yaax̲pä:
—Yø'ø craa xim̲ capxpä, jue'e yø'ø, Diosäda'a yø'ø; ca'ada'a yø'ø
jiäya'ayä neby højtsháj̇täẗm.
23 Tuun̲ä hajxy jaduhn̲ ñä'ä mänaañ̲, mänitä ja'a Diosmoonsä ja'a
Herodes yajpa'ambejty. Paady jaduhn̲ yajpa'ambejtä je'eguiøxpä
coo ja'a Dios hänajty tøø quia'a wiingudsähgø'øy. Mänitä Herodes
tiøøngcuhdsu'tsä. Mänit yho'nä.
24 Pero ja'a Diosmädia'agy, tehn̲gahnä hänajty jaduhn̲ wia'xy wiin-
duhm̲yñaax̲ wiinduhm̲yguiajpt.
25 Hoorä, coo ja'a Bernabé møødä Saulo ja'a majjäya'adiøjc ja'a xädø'øñ
hajxy hänajty tøø mio'oy jim̲ Jerusalén, mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit
hajxy ñøcxtägajch jim̲ Antioquía. Quipxiä Juan Marcos pianøcxy.

13

1 Jim̲ Antioquía, jim̲ä jäya'ayhajxy hänajty may tøø
yhamugø'øy Jesúswiingudsähgøøbiä. Näje'e hajxy hänajty tiuñ̲
Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä. Näje'e hajxy hänajty tiuum̲bä

yajnähixøøbiä. Ja'a hajxy hänajty jaduhn̲ tuum̲bä, jue'e hajxy hänajty
xiøhaty: Bernabé, Simón ja'a hum̲ybiä, Lucio ja'a Cirene-tsohm̲bä,
Saulo, møød Manaén. Quipxiä Manaén ja'a Herodes hänajty tøø
miøødmuutsc-haty, ja'a hänajty jim̲ tøø guiobiernähátiäbä Galilea.
2 Jiibiä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øy jaguiay jayhu'ugy maa
ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänit hajxy ñämaayyä ja'a Dioshespíritäm:
—Tøøčhä Bernabé møødä Saulo nyajnähdijy coočhä nduun̲g hajxy
xtiúun̲ät. Mwiinguéxäp hajxy jaduhn̲.
3 Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn̲ Dyiospa'yaax̲pädøøyy, mänitä
Bernabéhajxy quiø'ønähgajpä møødä Saulo. Mänitä Bernabéhajxy
tiu'ubøjnä møødä Saulo.
4 Mänitä Bernabéhajxy wyiinguejxä ja'a Dioshespíritäm coo hajxy
wiädítät Diosmädia'agy-yajwa'xpä. Mänit hajxy jiiby yhädaacy maa ja'a
cajpt hänajty xiøhatiän Seleucia. Mänit hajxy hoy biarcotägø'øy. Mänit
hajxy ñøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän Chipre, ja'a
mejyhagujpä. 5 Coo hajxy jim̲ miejch, mänit hajxy jim̲ biarcomänajcy
maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Salamina. Mänit hajxy tiägøøyy
Diosmädia'agy-yajwiingapxøøbiä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jim̲ä
Juan Marcos hänajty piawädijpä nä'ä jamiøød.
6 Coo ja'a Bernabé ja'a cajpthuung hajxy hänajty tøø quiøx̲y hawädity
jim̲ Chipre, mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Pafos.
Jim̲ä jäya'ay hänajty tu'ug wiädijpä, ja'a hänajty xøhajpä Barjesús. Judío
hänajty je'e. Wiinmahñmøød hänajty je'e. Jaduhn̲ hänajty yhøhn̲da'agy
cooc tyijy hänajty je'e Dyiosquex̲iä. 7 Hoyyä Barjesús ja'a Sergio Paulo
hänajty miøødnimiägu'ughadyii, ja'a hänajty tuum̲bä gobernador. Coo
ja'a Sergio Saulo jaduhn̲ miädoyhajty coo ja'a Bernabé ja'a Diosmädia'agy
hajxy hänajty miäwädity, mänitä Bernabéhajxy miøjyaax̲ä møødä Saulo.
Miädow̲áam̲biägä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty. 8 Haa ja'a
Barjesús, Elimas hänajty xiøhaty hagriegohaam. Hoorä, coo ja'a Eli-
mas jaduhn̲ miädoyhajty coogä Sergio Paulo ja'a Diosmädia'agy hänajty
miädow̲a'añ, cabä Elimas jaduhn̲ yhojiäwøøyy. Mänitä Elimas ja'a Sergio
Paulo jia jøjcapxøøyy coo quia'a mäbógät. 9 Haa ja'a Saulo, mejtstu'u
hänajty je'e xiøhajpä møødä Pablo. Hoorä, miøødä Pablo ja'a Dioshespíritu
hänajty. Mänitä Pablo ja'a Elimas wyiinhee'ppejty. 10 Mänit yhojy:
—Møjcu'uhuung, mjaančh tehm̲ yhøhn̲daacp miičh. Jaančh tehm̲
yhaxøøg miičhä mwiinmahñdy. Caj miičh myajmädsocy coo jäya'ayhajxy
hoy quiuhdujthádät. Tii miičh jaduhn̲ coo mwi'i miäna'añ cooc tyijy
ja'a Diosmädia'agy quia'a tøyyä. 11 Xyajcumädow̲aam̲b miičhä Dios.
Xyajwiinxoodsaam̲b miičh jaduhn̲. Jejcy miičh wiinds mmähmø'øwa'añ.
Caj miičhä jajpä mdsoj hixa'añ, —nøm̲ä Elimas ñämaayyä.
Mänitä Elimas jiaančh wiinxoo'ch. Hobiänejpiä hänajty tioon̲da'ay maa
ñøcxó'øwät. Yhøxtaaby hänajty jaduhn̲ pøn̲ jaduhn̲ wiinwídsäp. 12 Coo ja'a
Sergio Paulo jaduhn̲ yhijxy nebiä Elimas hänajty tøø jiaty tøø yhabetiän,
mänit yagjuøøyy. Mänitä Diosmädia'agy jiaančh mäbøjcy coo tiøyyä.
13 Mänitä Pablohajxy jim̲ biarcotägøøguiumbä, møødä Bernabé, møødä
Juan Marcos. Mänit hajxy miejyñájxcumbä. Mänit hajxy miejch maa
ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Perga, jim̲ maa ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän
Panfilia. Jim̲ä Juan Marcos wyiimbijnä nidiuhm̲. Mänit yhädaacnä
Jerusalén. 14 Coo ja'a Pablohajxy jim̲ chohñ̲ Perga, møødä Bernabé,
mänit hajxy jiaac nøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Antioquía, jim̲

maa ja'a naax̱ hänajty xiøhatiän Pisidia. Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty,
mänitä Pablohajxy chajtøjtägøøyy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänit
hajxy jiiby yhäñaaguiädaacy. 15 Ja'a häna'c-hajxy hänajty jiiby tuum̱bä
tsajtøgooty, mänitä Diosmädia'agy hajxy quiapxy maa ja'a Moisés jecy
quiujahyyän, møød maa ja'a profetahajxy jecy quiujahyyän. Mänitä
Pablohajxy ñämaayyä:

—Mägu'ughajpädøjc, pø jii mijts mädia'agy hajxy mmädia'aga'añ, huuc
capx hajxy, weenä cu'ughajxy miädoy.

16 Mänitä Pablo tiänaayyø'cy. Mänitä quiø'ø chajtsihy, weenä
cu'ughajxy jaduhṉ yhamädoow̱hity. Mänit miänaaṉ̃:

—Huuc hamädoow̱hit hajxy nägøx̱iä, mijts israelitashajxy, møød mi-
jts ca'a israelítabä. Mhaagä wiingudsähgøøbiä Dios hajxy. 17 Højts
israelítabä, Dios højts nDioshajpy. Jegyhajty højtsä nhapä ndeedyha-
jxy hijty jim̱ yhadsäna'ay maa ja'a naax̱ xiøhatiän Egipto. Mänit ha-
jxy jaduhṉ yajnähdijjä ja'a Diósäm coo hajxy hänajty quiu'ughada'añii
ja'a Diósäm. Mänit hajxy jim̱ Egipto yhøxwoobädsøøm̱ä ja'a Diósäm.
Jaduhṉä Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy. 18 Coo hajxy jim̱ wioomejtsä
pactuum maa hänajty pøṉ quia'a tsäna'ayän, jim̱ hajxy miähmøøyy juxy-
chägui'xjomøjt. Miee'xtujpiä Dios hänajty jaduhṉ, hoyyä miädia'agy
hänajty quia'a jagä yajtúuṉäxä. 19 Mänitä israelitashajxy jim̱ ñøcxy maa
ja'a naax̱ hänajty xiøhatiän Canaán. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jim̱ tsänaabiä,
ja'a näjuxtujc-hagajptpä, cøjx hajxy yajcuhdägoyyii ja'a Diósäm. Mänit
højtsä nhapä ndeedyhajxy ñaax̱paatnä. 20 Mädaax̱mägo'xjomøjt ja cupc
hänajty tøø yhity coo hajxy hänajty tøø chooñ Egipto.

'Mänitä Dios miänaaṉ̃ coo cuduuṉg hajxy miøødhádät. Jaduhṉ ha-
jxy jejcy miøødhajty. Ja'a Samuel, je'eds jaac tehm̱ tiuuṉ cuduuṉg.
21 Mänitä cu'ughajxy miänaaṉ̃ coo gobiernä hajxy mio'owóøjät, coo
hajxy jaduhṉ yhane'emóøjät. Mänitä Dios ja'a Saúl yajnähdijy coo je'e
tiúnät gobiernä, ja'a Cis yhuung. Benjamín ja'a Cis hänajty jegyhajty
tøø yhaphaty tøø tieedyhaty. Juxychägui'xjomøjtä Saúl jaduhṉ tiuuṉ̃
gobiernä. 22 Mänitä Dios miänaaṉnä coo Saúl jaduhṉ quia'a túuṉnät
gobiernä. Jaduhṉ miänaaṉnä coo David jaduhṉ ween tiuuṉnä gobiernä:
"Njaanc̈h tehm̱ quiumáabiøc̈hä David jaduhṉ, ja'a Isaí yhuung. Cøxaam̱b
jaduhṉ quiudiuna'añ waam̱bátyhøch nnäma'awa'añ", nøm̱ä Dios ja'a
David jecy ñänøøm̱y. 23 Mänitä Jesús cujecy jiaac mejch. Ja'a Jesús
ja'a David jecy yhaphajt tieedyhajt. Paadiä Dios ja'a Jesús quiejxy coo
ja'a israelitashajxy jaduhṉ ween miṉ yajnähwa'ac̈hii. Jéquiänä Dios
hajxy jaduhṉ yajwiinwaaṉøøyyä coogä yajnähwaatspä hänajty quiexa'añ.
24 Cahnä Jesús hänajty tiägø'øyñä wädijpä, jim̱ä Juan ja'a israelitas ja'a
Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy
nägøx̱iä ñajtshixǿ'øwät, møød coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot wyi-
ingudsähgǿ'øwät, møød coo hajxy ñäbétät. 25 Coo ja'a Juan hänajty
tiuum̱bädø'øwaaṉnä, mänit miänaaṉ̃: "Jadúhṉhøch mijtsäda'a xñänøm̱y
cooc tyijy høøc̈h nGristo. Ca'ac̈h nje'ejä. Jím̱høc̈hä njamiøød tu'ug jiaac
medsa'añ. Maas møcmäjaamøød je'e miedsa'añ queec̈h høøc̈h. Cábøch
cuhdujt jaduhṉ njaty møødä nebiä cuhdujt je'e miøødän ja'a jaac med-
saam̱bä."

26 'Mägu'ughajpädøjc, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhájtäm;
møød mijts ca'a judíospä, mwiingudsähgøøbiä Dios hajxypä. Nägøx̱iä
ja'a Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy nägøx̱iä xyajnähwa'adsáaṉäm.

27 Coo ja'a Jesús quioo'ty Jerusalén, cabä cu'ughajxy hänajty ñajuø'øy coo
hänajty je'e Dyiosquexiä. Ni ja'a teedywiindsønhajxy hänajty quia'a na-
juøøbiä. Coo ja'a Jesús hajxy yajyagho'cä, jaduhnä Diosmädia'agy hajxy
yajtøjiajty nej myiñän cujaay coo ja'a Diosquexy hänajty yagho'oga'añii.
Ja'a profetadøjc-hajxy jaduhn jecy cujahy, ja'a Diosmädia'agy hajxy
hänajty jegyhajty mäwädijpä. Hoyyä cu'ugä Diosmädia'agy hänajty jia
mädoy wiingusábadohaam nebiä profetadøjc ja'a Diosquexy hajxy hänajty
jia mädia'aguiän, cabä cu'ughajxy hänajty ñajuø'øy coo ja'a Jesús hänajty
Dyiosquexiä. 28 Jaduhnä cu'ughajxy hänajty tehngajnä ñä'ägä mänaañ
cooc tyijy ja'a Jesús hänajty hanaxiä tøø quiädieey. Pero cab hänajty
jaduhn ñä'ä tøyyäbä. Hoy hänajty quia'a jagä tøyyä, tehngajnä cu'ug ja'a
Pilato hajxy jaduhn ñämaayy coo ja'a Pilato ja'a Jesús yajyagho'ogóøjät.
29 Coo ja'a Jesús jaduhn jiaanč ho'cy, cøjx jaduhn tiøjiaty nebiaty
jim miädia'agyiijän maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Mänit yajmänajcä
cruzcøxp. Mänit hoy yajnaaxtägø'øyii. 30 Mänitä Dios ja'a Jesús yagju-
jypiøjtägajch. 31 Mayhoocä Jesús jaduhn jiaac hijxä ja'a jiamiøødhajxy, ja'a
hajxy hänajty quipxy tøø piadsohndá'aguiäbä jim Galilea. Quipxiä Jesús
hajxy piagoo'ty Jerusalén. Hoorä, jäda'ahatiä Jesús hajxy miädiaacpä maa
ja'a judíoshajxiän coogä Jesús Quiäristo.

32 'Paady højts mijts jaduhn nyajwiingapxø'øy ja'a Jesúscøxpä. Je-
quiän højts nhap ndeedyhajxy yhawáaněxä ja'a Diósäm coogä Dios
ja'a yajnähwaatspä hänajty quiexa'añ. 33 Coo ja'a Jesús hajxy tøø
xñähho'túutäm, møød coo jiujypiøjtägajch, jaduhnä Jesús hajxy tøø
xjiaanč yajnähwáatsäm. Jaduhnä Dios ja'a miädia'agy yajtøjiajty
neby højts nhap ndeedyhajxy jecy yhawáaněxäm coogä Dios ja'a ya-
jnähwaatspä hänajty quiexa'añ. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a salmo
miämetspän: "Høøč miič nHuunghajpy. Jäda'ač miič tøø nyagju-
jypiøjtägach." 34 Jéquiänä Dios jaduhn miänaañ coogä yHuung hänajty
yagjujypiøjtägatsa'añ, jadúhnäc je'e quia'a pú'udsät. Jaduhn jim myiim̲bä
cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Míjtshøch ngunuu'xaam̲by nébiøčhä
David tøø nyajnäma'ayän. Nyajtøjiadáam̲biøch jaduhn." 35 Jaduhn jim
myiim̲bä cujaay wiingsalmojooty: "Caj miič mmäna'ana'añ coo ja'a
mHuungä ñi'xä quiopc piú'udsät, coo hänajty tøø yho'ogy. Myagju-
jypiøjtägatsaam̲by miič jaduhn", nøm̲ä Dios ñämaayyä. 36 Hoorä, coo
ja'a David jecy miähanehm̲bädøøyy nebiä Dios hänajty tøø yajnähdijjiän,
mänitä David yho'nä tiägooñä. Mänit hoy ñaaxtägø'øy. Mänit piuut-
snä. Tøyhajt jaduhn. 37 Pero ja'a Jesús, coo je'e yho'cy, cab je'e piu-
uch, je'eguiøxpä coo yagjujypiøjtägajtsä. 38-39 Mägu'ughajpädøjc, huuc
hamädoow̲hit hajxy, jaduhn højts mijts nyajwiingapxø'øy coo ja'a Jesús
hajxy nägøxiä tøø xñähho'túutäm, møød coo jadähooc jiujypiøjtägajch.
Pønjaty jaduhn mäbøjp, nähwa'adsaam̲b hajxy je'e; hawa'adstuum ha-
jxy miähmø'øwa'añ. Hoyyä jecyquiuhdujt hajxy hijty nja wi'i quiudi-
unáaněm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cab hajxy hoy pedyii ngudi-
unáaněm, paady hajxy hijty nga'a nähwa'adsáaněm. 40 Naxy hädaa
mädia'agy hajxy mdehm̲ miäbøgät neby højts mijts cham̲ nyajwi-
ingapxø'øyän. Pø caj, wehndä hajxy mjat mhabétät nebiä profe-
tadøjc-hajxy jecy quiujahyyän:
41 Huuc mädow̲ hajxy, pønjaty jaduhn mäwiingapxpejp,
myagjuó'øwäp hajxy jaduhn;
mniguiu'uds mniguiuhhämeedø'øwóøjäp hajxy.

Hix̱, hoy-yagjuóøñøch jaduhṉ njaanc̆h tehm̱ yajcähxø'øga'añ maa mijts mwiinduumhajxiän.
Pero cab hajxy jaduhṉ miäbøga'añ, ja'a hajxy hamdsoo ca'a hixaam̱bä, nøm̱ä Dios jecy miänaaṉ̃.

42-43 Mänitä Pablo miädiaacpädøøñä. Coo ja'a Pablohajxy chajtøjpädsøøm̱y møødä Bernabé, mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy jadähooc ween miṉ miädia'agy ja'a sábado hänajty jaac miim̱bä, neby hajxy hänajty tøø yhuuc mädiaacpän. Mänitä Pablo jäya'ay hajxy may piadu'ubøjcä, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíospähajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä. Mänitä Pablohajxy miänaaṉ̃ coo ja'a jäya'ayä Dios hajxy homiänaajä yhajodhádät.

44 Coo ja'a sábado hänajty jadähooc yhabáatcumbä, mänitä cu'ughajxy jim̱ miejch maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Tøø ja'a cu'ughajxy hänajty miädoyhaty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty jadähooc miädia'agáaṉgumbä. 45 Coo ja'a judíos wyiindsøṉhajxy jaduhṉ yhijxy coo ja'a cu'ughajxy hänajty jaanc̆h tehm̱ miay tøø miech Diosmädia'agyhamädoow̱hijpä, mänit hajxy jiootma'ty. Mänit hajxy tiägøøyy mänaam̱bä cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty yhøhṉda'agy. Wiingapxpéjtäbä Pablohajxy hänajty jaduhṉ. 46-47 Pero cabä Pablohajxy ñä'ägä møjpädaacy. Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jaduhṉ højtsä Dios tøø xwyiinguex̱y coo højts mijts judíospä jayøjp nyajwiingapxó'øwät ja'a mädia'agy ja'a Jesúscøxpä. Pero caj mijts hädaa mädia'agy mnä'ägä mädow̱a'añ. Coo hajxy jaduhṉ mga'a mäbøga'añ, paady jaduhṉ quia'a hawiinmatsä coo hajxy homiänaajä mjugyhádät nebiä Dios homiänaajä jiugyhatiän. Cab højts mijts hädaa mädia'agy nyajmøødmädia'agaaṉnä. Jim̱ højtsä jäya'ay nøcxy nnä'ägä yajwiingapxø'øwaaṉnä, ja'a hajxy ca'a judíospä. Jaduhṉ jim̱ myiṉ̃ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

48 Coo hajxy jaduhṉ miädooyy, ja'a hajxy ca'a judíospä, mänit hajxy xiooṉdaacpøjcy. Mänit hajxy tiägøøyy mänaam̱bä coogä Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä jiaanc̆h tehm̱ yhoyyä. Mänit hajxy nägøx̱iä miäbøjcy, pønjatiä Dios hänajty tøø yajnähdijy coo hajxy jiugyhada'añ homiänaajä neby je'e jiugyhatiän. 49 Mänitä Diosmädia'agy ja'a Jesúscøxpä tiägøøyy wa'xpä wiinduhm̱yhagajpt. 50 Mänitä mäyøøjäya'ayhajxy jiøjcapxøøyyä møødä to'oxiøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty Dioswiingudsähgøøbiä. Jaduhṉ hajxy ñämaayyä coo ja'a Pablo miädia'agyhajxy quia'a mäbøjcäxät. Ja'a judíoswiindsøṉhajxy jaduhṉ mänaaṉ. Jaduhṉ hajxy hänajty miänaam̱bä coo ja'a Pablohajxy yhøxpäbo'owóøjät. 51-52 Mänitä Pablo ja'a tiecy hajxy wyiinxijty wyiinwojpy, weenä naaxoc jaduhṉ quiøx̱y ca'ay. Hijxtahṉd hajxy jaduhṉ yajcähxø'c coo ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty nämay quia'a mäbøga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy hänajty mäbøjpä, jaanc̆h tehm̱ xiooṉdaacp hajxy hänajty. Høxtä piaatypä Dioshespíritu hajxy hänajty. Mänitä Pablohajxy jim̱ chohṉnä møødä Bernabé. Mänit hajxy jim̱ ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Iconio.

14

1 Mänitä Pablohajxy jim̱ miejch Iconio. Coo sábado yhabaaty, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judíos ja'a chajtøjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy may miäbøjcy, møødä judíoshajxy, møød hajxy ca'a judíospä. 2 Pero cabä

judíoshajxy nägøx̱iä miäbøjcy. Mänitä jäya'ayhajxy jiøjcapxøøyyä, ja'a hajxy hänajty ca'a judíospä, ja'a hajxy hänajty mäbøjpä. Jaduhṉ hajxy jiøjcapxøøyyä coo ja'a Pablo miädia'agy hajxy quia'a mäbøjcäxät. Ja'a judíoshajxy jaduhṉ mänaaṉ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä. Jaduhṉ hajxy hänajty miänaam̱bä coo ja'a Pablohajxy wyiingapxpedøøjät. 3 Jejquiä Pablohajxy jim̱ jiaac hijty Iconio. Cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty tsähgø'ø-tsähgø'ø ñä'ä mädia'agy. Jaduhṉ hajxy hänajty miädia'agy coogä Dios hajxy xjiaanc̈h tehm̱ chójcäm. Madiu'u ja'a Pablo pa'am hajxy hänajty yajnax̱y. Hijxtahṉd hajxy hänajty yajcähxø'py jaduhṉ coo ja'a Pablo ja'a Jesús ja'a miäjaa hajxy hänajty tøø mio'oyii. Hix̱, ja'a Jesús ja'a miäjaahaamä pa'am hajxy hänajty yajnax̱y. Jaduhṉä cu'ughajxy hänajty ñajuø'øy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xjiaanc̈h tsójcäm. 4 Pero cabä cu'ughajxy hänajty tiu'ugmädia'aguiä. Näje'e ja'a judíos miädia'agy hajxy hänajty miäbøjcä. Näje'e ja'a Pablo miädia'agy hajxy hänajty miäbøjcä. Dioswiinguex̱iä Pablohajxy hänajty tiuum̱by møødä Bernabé. 5 Mänitä møjtuuṉgmøødpähajxy quiojyquiapxytiuuṉ̃ coo ja'a Pablohajxy quiuhga'adsøøjät. Jaduhṉä judíoshajxy piamänaam̱bä møød hajxy ca'a judíospä. 6 Coo ja'a Pablohajxy jaduhṉ miädooyy, mänit hajxy jim̱ piäyø'cy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a naax̱ hänajty xiøhatiän Licaonia, møød maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Listra møød Derbe. 7 Mänitä Diosmädia'agy hajxy jim̱ tiägøøyy yajwiingapxøøbiä Licaonia-naaxooty wiinduhm̱yhagajpt.

8 Jim̱ä pa'amjäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay Listra. Tecymiuquiä mähdiøjc hänajty tøø myiṉ̃ tøø quia'ay. Cahnä hänajty mänaa yo'oyø'øgy. 9 Jiaanc̈h tehm̱ yhamädoow̱hijpiä mähdiøjc hänajty waam̱batiä Pablohajxy hänajty miädia'agy. Coo ja'a Pablo ja'a mähdiøjc jaduhṉ yhijxy coo ja'a mähdiøjcä jioot hänajty tøø piäda'agy coo miøcpøgät, møød coo hänajty miäbøcy coo ja'a Pablo ja'a Jesús miäjaa hänajty miøødhajtä, 10 mänitä Pablo ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Pädø'øg, tänaayyø'øg.

Møcä Pablo jaduhṉ miänaaṉ̃. Mänitä craa jiaanc̈h tänaayyø'cy. Mänit hoy tiägøøñä yohbiä. 11-12 Coo ja'a cu'ugä craa hajxy jaduhṉ yhijxy coo hänajty tøø miøcpøcy, mänit hajxy tiägøøyy yaax̱pä yhamdsoo hayuuc-haambyhajxy:

—Tøø ja'a Zeus hajxy xñägädáacäm møødä Hermes, ja'a hajxy nwiingudsähgøøyyämbä. Tøø hajxy jaduhṉ ñibiäda'agyii neby jäya'ayän —nøm̱ä Pablohajxy ñänøøm̱ä.

Jaduhṉä Bernabé hänajty yhajodhadyii nebiä Zeusän. Haa ja'a Pablo, jaduhṉ hänajty je'e yhajodhájtäbä nebiä Hérmesän, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty jiaanc̈h tehm̱ miädia'agy. 13-14 Pero cabä Pablohajxy hänajty wyiinjuø'øy waam̱baty hajxy hänajty ñänømyii. Hoorä, jim̱ä tsajtøjc hänajty tu'ug cajptpa'a maa ja'a cu'ugä Zeus hajxy hänajty wyiingudsähgø'øyän. Ja'a jäya'ay hänajty jim̱ tuum̱bä teedy, mänitä waj may yajmejch maa ja'a Pablohajxy hänajty cajptpa'a tøø miähmø'øyän. Mayyä pøjy jaduhṉ yajmejtspä. Mänitä Pablohajxy tiägøøyyä wiingudsähgøøyyäbä. Ja'a cu'ughajxy møødä teedy, je'e hajxy hänajty mäwiingudsähgøøby. Mänitä teedyhajxy tiägøøyy mänaam̱bä coogä waj hajxy hänajty yoxa'añ ja'a Pablocøxpähajxy. Hagriegohaam hajxy jaduhṉ miänaaṉ̃. Coo ja'a Pablohajxy jaduhṉ wyiinjuøøñä nebiä cu'ughajxy hänajty jiatcø'øwa'añ, mänitä Pablohajxy tiägøøyy tajpä maabiä. Mänitä

wyit hajxy quiøø'ch. Mänit hajxy jim̲ tiägøøyy cu'ughagujc. Mänit hajxy yaax̲y:

15 —Mägu'ughajpädøjc, ca'a højts xwyiingudsähgø'øy. Jäya'ay højts nej mijtsän. Paady højts yaa tøø nmech maa mijts mgajptän, coo højts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxǿ'øwät, jaduhn̲ä Dios jujpiä ja'a miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Jéquiänä Dios ja'a tsajt yhädiuuñ̲, møødä naax̲wiin, møødä mejy, møød tijaty jaac jii, cøx̲iä. Jaduhn̲ä Dios miäna'añ coo hajxy je'e mwiingudsähgǿøñät, coo ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy mnajtshixǿøñät, ja'a ca'a tsoobaatpä. 16 Hijty, jaduhn̲ä Dios hijty miäna'añ coo ja'a jäya'ayä yhamdsoo cuhdujt hajxy ween yajtuñ̲. 17 Homiänaajä ja'a Dios yajcähxø'øgy coo hojioot jiaanc̈h tehm̲ miøødä maa mijtscøxpän, møød coo yajtu'uy coo yajta'xy, møød coo ja'a cam̲ä tu'u yaghoyø'øy, jaduhn̲ hajxy ngaayy nhúucäm jootcujc —nøm̲ä Pablohajxy miänaañ̲.

18 Hobiänejpiä ja'a Pablo ja'a cu'ug hajxy jaduhn̲ yajmäbøjcy coo ja'a waj hajxy quia'a yóxät, coo ja'a Pablohajxy jaduhn̲ quia'a wiingudsähgø'øwøød møødä Bernabé.

19 Mänitä judíoshajxy näje'e miejch. Antioquía hajxy hänajty chooñ møød Iconio. Mänitä cu'ug hajxy yajmäbøjtägajch cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty yhøhn̲da'agy møødä Bernabé. Mänitä cu'ugä Pablo hajxy jaduhn̲ jia ca'ch. Jaduhn̲ hajxy hänajty yhajodhaty coo ja'a Pablo hänajty tøø yho'ogy, pero cab hänajty tøø ñä'ä ho'pä. Mänitä Pablo hajxy hoy yhøxwich cajptpa'a. 20 Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty jaduhn̲ tøø miäbǿquiäbä, mänitä Pablo hajxy hoy jiuhmugø'øy. Mänitä Pablo jadähooc wyiinmahñmejch. Mänitä Pablohajxy jaduhn̲ jiiby tiägǿøguiumbä cajptooty møødä mäbøjpädøjc. Cujaboomä Pablohajxy jim̲ chohñ̲ møødä Bernabé. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hänajty jaduhn̲ xiøhatiän Derbe.

21 Coo ja'a Pablohajxy jim̲ miejch Derbe, mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy hawaan̲ hayaaxøøbiä. Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy may miäbøjcy. Mänitä Pablohajxy jim̲ wyiimbíjcumbä. Mänit hajxy jim̲ ñøcxtägajch Listra, møød jim̲ Iconio, møød jim̲ Antioquía, majaty hajxy hänajty tøø yhuuc hoobiän. 22 Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbǿquiäbä, mänit hajxy wyiingapxøøyyä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianǿcxät tehn̲gahnä, hoy hajxy jaduhn̲ cu jia mänax̲ cu jia yajnax̲ ja'a tsaac̈hpä ja'a peenä. Mänit hajxy jaduhn̲ jim̲ ñǿcxät Dioswiinduum. 23 Majatiä Pablohajxy hänajty wiädity, wyiinguejxyp hajxy hänajty pøn̲ jaduhn̲ jim̲ túnäp wiindsǿn̲ maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Pablo ja'a Dios hajxy pia'yaax̲y coo hajxy jaduhn̲ quiuweendähadǿøjät ja'a Diósäm, ja'a hajxy hänajty tøø miäbǿquiäbä. Jaguiay jayhu'uguiä Dios hajxy hänajty miänuu'xta'agy.

24 Mänitä Pablohajxy jim̲ ñaxøøyy møødä Bernabé maa ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän Pisidia. Møød hajxy jim̲ yhoobiä maa ja'a naax̲ hänajty xiøhajpän Panfilia. 25 Mänitä Pablohajxy jim̲ jadähooc miéjtscumbä Perge. Jim̲ä Diosmädia'agy hajxy jadähooc yajwá'xcumbä. Mänit hajxy ñøcxy jadähooc Atalia. 26 Jim̲ hajxy jadähooc hoy biarcotägø'øy. Mänit hajxy jim̲ ñǿcxcumbä Antioquía maa hajxy hänajty jaduhn̲ tøø yhuuc tsohn̲daacpän, maa hajxy hänajty jaduhn̲ tøø wyiinguexyiijän coo ja'a Dios ja'a tiuun̲g hajxy tiúun̲ät. Coo hajxy jaduhn̲ jim̲ miejtstägajch Antioquía, yaghabejt hajxy jaduhn̲ nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän coo hajxy jaduhn̲ tiúnät. 27 Coo hajxy jim̲ miejch Antioquía, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc

hajxy wioomujcy. Mänit hajxy miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hänajty
tøø piuhbedyiijän, møød coo ja'a Dios cuhdujt jaduhn̲ tøø yecy coo ja'a
jäya'ayhajxy jaduhn̲ miäbøjpät, ja'a hajxy hänajty jaduhn̲ ca'a judíospä.
28 Jejquiä Pablohajxy jim̲ yhijty Antioquía. Xyiicy xioon̲daacy hajxy
jaduhn̲ møødä mäbøjpädøjc-hajxy.

15

1 Mänitä jäya'ayhajxy jaduhn̲ jim̲ näje'e miejch Antioquía. Judea
hajxy hänajty tøø chohn̲da'agy. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy yajnähixøøyyä
coo hajxy jaduhn̲ quiudiúnät nebiä Moisés hänajty jegyhajty tøø
yhane'emiän, coo hajxy yajcircuncidarhádät. Cooc hajxy jaduhn̲ quia'a
cudiúnät, cábäc hajxy jaduhn̲ ñähwá'adsät. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty
jim̲ tsohm̲bä Judea, je'edsä mäbøjpädøjc hajxy jaduhn̲ yajnähixøøyy.
2-3 Pero cabä Pablohajxy jaduhn̲ quiumaayy coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy
jaduhn̲ yajnähixø'øwóøjät. Mänitä Pablo ja'a mädia'agy hajxy
jaduhn̲ yajcapxiøøyy coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn̲ quia'a
mäbøgät neby hajxy hänajty tøø yajnähixø'øyiijän coo hajxy tsipcøxp
yajcircuncidarhádät. Mänitä Pablohajxy jim̲ quiejxä Jerusalén møødä
Bernabé, møødä wiinghäna'c-hajxy. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn̲
mäguejx coo ja'a tsip ja'a pleetä jaduhn̲ ween nøcxy yajcøx̲y yajmay. Ja'a
jäya'ayhajxy hänajty jim̲ tuum̲bä Jerusalén maa ja'a tsajtøjcän, je'edsä
tsip ja'a pleetä hajxy hänajty miøødyajcøxaam̲by miøødyajmayaam̲by,
jaduhn̲ hajxy quia'a tsipyajpädó'nät. Coo ja'a Pablohajxy jim̲ tiu'ubøjcy
Antioquía, mänit hajxy jim̲ ñaxøøyy maa ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän
Fenicia, møød jim̲ maa ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän Samaria. Jim̲ä Pablo
ja'a mäbøjpädøjc hajxy miøødmädiaacy, ja'a hajxy hänajty tsänaabiä jim̲
Fenicia møød jim̲ Samaria. Jaduhn̲ä Pablohajxy miädiaacy coogä jäya'ayä
Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø piadu'ubøcy, ja'a hajxy hänajty ca'a
judíospä, møød coogä yhamdsoo cuhdujt hajxy hänajty tøø ñajtshixøøñä.
Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn̲ miädooyy, mänit hajxy jaduhn̲ jiaanc̆h
tehm̲ xioon̲daacy.

4 Coo ja'a Pablohajxy jim̲ miejch Jerusalén møødä Bernabé, mänitä
mäbøjpädøjc-hajxy jim̲ yhamugøøyy maa ja'a tsajtøjcän, møødä
Dioswiinguex̲ypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsøn̲hajxy. Mänitä Pablohajxy
miädiaacy nebiatiä Dios hajxy hänajty tøø piuhbedyiijän. 5 Jim̲ä
fariseoshajxy näje'ebä. Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøjpä
ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy tiänaayyø'cy. Mänit hajxy miänaañ̲:

—Tsipcøxpä mäbøjpädøjc-hajxy yajcircuncidarhájpät, hoy hajxy
jaduhn̲ quia'a jagä judíospä; weenä mädia'agy hajxy jaduhn̲ quiudiuñ̲
nebiä Moisés jecy yhanehm̲iän —nøm̲ä fariseoshajxy miänaañ̲.

6 Mänitä Dioswiinguex̲ypähajxy yhamugøøyy møødä
tsajtøjc-wiindsøn̲hajxy. Mänit hajxy tiägøøyy mädiaacpä waam̲batiä
fariseoshajxy tøø miäna'añ. 7 Mänitä Pedro tiänaayyø'cy mädiaaccujc.
Mänit yajcapxøøyy:

—Puhya'adiøjc, mnajuøøby hajxy jaduhn̲ cooc̆hä Dios jecy
xwyiinguejxy cooc̆hä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxó'øwät,
ja'a hajxy ca'a judíospä, coo hajxy miäbøgät, jaduhn̲ hajxy ñähwa'ads
quiuhwá'adsät. 8 Haa ja'a Dios, xyhix̲yhájtämä njootä njuøhñdyhajxy.
Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ miäbøjcy, ja'a ca'a judíospä,
mänitä Dioshespíritu hajxy mióoyyäbä, nebiä Dios ja'a yhEspíritu

hajxy tøø xmióoyyäm højtshájtäm. Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm
coo ja'a nähwaatstaact hajxy jaduhn̲ piaatpä, neby højts tøø nbáatäm.
9 Tu'cuhdujtä Dios hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm møødä
cajpä judíospähajxy. Coo hajxy jaduhn̲ tøø miäbøjpä, paadiä piojpä
quiädieeyhajxy tøø ñähwaatspä. 10 Pero jaduhn̲ mijts mja mäna'añ
coo ja'a cajpä judíospä ja'a mädia'agy hajxy jaduhn̲ quiudiúum̲bät
nebiä Moisés jecy yhanehm̲iän. Ni højts pedyii nga'a cudiúun̲äm,
højts judíoshájtäm. Ni højtsä nhapä ndeedyhajxy hijty jegyhajty hoy
quia'a cudiúun̲ämbä. Coo mijts jaduhn̲ mja mäna'añ coo ja'a cajpä
judíoshajxy jaduhn̲ quiudiúum̲bät, jaduhn̲ hajxy myajcähxø'øgy nebiä
Dios ja'a miädia'agy hajxy mga'a mäbójcäbän. 11 Pero jaduhn̲ hajxy
nnajuóøyyäm coo ja'a Jesús hajxy tøø xñä'ä yajnähwáatsäm tu'cuhdujt,
møød højts judíospähájtäm, møødä cajpä judíoshajxy. Hojiootä Jesús
jaduhn̲ miøødhajpy maa højtscøxphájtäm —nøm̲ä Pedro miänaañ̲.
12 Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy miädiaacpädøøyy, ja'a hajxy hänajty jim̲
tsänaabiä Jerusalén. Mänitä Pablohajxy tiägøøyy mädiaacpä møødä
Bernabé nebiatiä Dios ja'a miäjaa hänajty tøø yajcähxø'øgy maa ja'a
jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a cajpä judíospähajxy, møød nebiatiä Pablo ja'a
hoy-yagjuøøñäjatypä hajxy hänajty tøø tiuñ̲. 13 Coo ja'a Pablohajxy
jaduhn̲ miädiaacpädøøyy, mänitä Santiago miänaañ̲:
—Puhya'adiøjc, huuc tun̲ä mayhajt hajxy, huuc hamädoow̲hit hädaa
mädia'agy hajxy. 14 Jaduhn̲ä Simón tøø miädia'agy coo ja'a Dios ja'a ho-
jioot miøødhajnä maa ja'a jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judíospä,
møød coo ja'a Dios wyiimbiy pønjaty jaduhn̲ quiu'ughádäp. 15 Jaduhn̲
jim̲ myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän nebiä profetadøjc-hajxy jecy
quiapxy miädiaaquiän coo ja'a Dios hojioot hänajty miøødhada'añ maa ja'a
jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy cajpä judíospä. Jaduhn̲ä profeta Amós
jecy quiujahy quiuguee'ch 16 coo ja'a Dios jaduhn̲ miänaañ̲:
Nguexáam̲biøčhä nguguex̲y coo ween jaduhn̲ yhanehm̲bä nebiä David
jecy yhanehm̲iän,
17 jadúhn̲høčhä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgó'øwät,
ja'a hajxy cajpä judíospä, pønjátyhøch tøø nwiimbiy cooč̌h je'e
ngu'ughádät.
18 Jéquiänä Dios jaduhn̲ miänaañ̲ coo jaduhn̲ yajtøjiada'añ.
19 Mänitä Santiago jiaac mänaañ̲:
—Tøyhajt jaduhn̲ nebiä Diosmädia'agy miäna'añän. Cab jaduhn̲
yhahixø'øy coo ja'a mäbøjpädøjc hajxy nhanéhm̲mämät, ja'a hajxy
ca'a judíospä. Cab hajxy nnämáayyänät coo højtsä nguhdujt hajxy
xpiahíjxämät, højts judíoshájtäm. 20 Jaduhn̲ mäbøcypiä, tsøc hajxy
yajnäjaayóøyyäm coo hajxy jaduhn̲ quia'a tsú'udsät tijatiä jäya'ayhajxy
tøø yox̲y quepychechwiinduum, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy
quia'a møødmá'awät, møød coo animal hajxy quia'a tsú'udsät ja'a
jañø'xiee'xypä, møød coo animalnø'ty hajxy quia'a hu'ug quia'a jóø'xät.
21 Jaduhn̲ä Moisés jecy quiujahy coo højts jaduhn̲ nguhdujtháǰtämät,
højts judíoshájtäm. Jaduhn̲ højts wiindu'ugpoo'xxiøø nyajnähixóøyyäm
maa ja'a tsajtøjcän wiinduhm̲yhagajpt.
22 Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøx̲iä quiojyquiapxyhajty møødä
Dioswiinguex̲ypähajxy, møødä tsajtøjc-wiindsøn̲hajxy, coo ja'a cunocy
hajxy jim̲ quiéxät Antioquía, coo ja'a Pablohajxy miødhadóøjat møødä
Bernabé. Mänitä Judashajxy jaduhn̲ wyiinguejxä møødä Silas coo hajxy

jaduhn̲ quiunocyhádät. Jim̲ä Judashajxy hänajty quiopc-haty møødä
Silas maa ja'a tsajtøjcän. Mejtstu'u ja'a Judas hänajty xiøhaty møødä
Barsabás. 23 Mänitä mäbøjpädøjcä nocy hajxy yhädiuuñ̲. Mänitä Pablo
ja'a nocy hajxy yajcø'ødägøøyyä coo hajxy miänǿcxät Antioquía. Jaduhn̲ä
nocy hajxy quiujahy:

"Puhya'adiøjc, mijts hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijts ca'a judíospä,
coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, pønjaty jim̲ tsänaaby Antio-
quía, møød jim̲ Siria, møød jim̲ Cilicia. Højts hädaa nocy tøø nhädiuñ̲,
højts mäbøjpädøjc yaa hijpä Jerusalén, møødä Dioswiinguex̲ypähajxy,
møødä tsajtøjc-wiindsøn̲hajxy. 24 Tøø højts jaduhn̲ nmädoyhaty coo højtsä
nmägu'ughajpähajxy näje'e jim̲ tøø yhoy maa mijtsän. Ca'a yhøjts
jaduhn̲ nguejx; hamdsoo joot hajxy jim̲ tøø ñøcxy. Jaduhn̲ højts tøø
nmädoyhaty coo mijtsä häna'c xjia wi'i wyiinhøøna'añ, ja'a hajxy jim̲
tøø yhóyyäbä maa mijtsän, møød coo mijts näje'e tøø myajwiinhøøñ.
25 Coo mijtsä häna'c jaduhn̲ xjia wi'i wyiinhøøna'añ, paady højts tøø
ngojyquiapxyhaty coo højtsä nmägu'ughajpä nämetsc jim̲ nguéxät maa
mijtsän näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé. Højtsä Pablo njaanč̈h
tehm̲ chojpy njaanč̈h tehm̲ pia'häyooby møødä Bernabé. 26 Jaanč̈h
tehm̲ yhoyyä Pablo ja'a Jesucristo hajxy miäduñ̲. Coo hajxy jaduhn̲
hoy miäduñ̲, paady hajxy mayhooc tøø jia wi'i yagho'oga'añii. 27 Ja'a
Judas højts nwiinguejxyp møødä Silas coo hajxy jim̲ ñǿcxät maa mi-
jtsän. Hajäya'ayhaam mijts jaduhn̲ xmiøødmädia'aga'añ waam̲baty højts
cham̲ njaay ngueeč̈hän nocyquiøxp. 28-29 Jaduhn̲ højtsä Dioshespíritu tøø
xmiøødcojyquiapxyhaty coo mijts nhané'emät coo hajxy mga'a tsú'udsät
mädyiijaty animal ja'a häna'c tøø yox̲y quepychechwiinduum, møød
coo animal hajxy mga'a tsú'udsät ja'a jañø'xiee'xypä, møød coo wi-
ingto'oxiøjc hajxy mga'a møødmá'awät. Coo hajxy jaduhn̲ mgudiúnät,
jaduhn̲ hajxy mniyaghoyø'øwǿøjät. Cabä wiingcuhdujt yaghane'ema'añ.
Ja'a Dios hajxy jaduhn̲ xcwieendähádäp." Jaduhn̲ä mäbøjpädøjcä nocy
hajxy yhädiuuñ̲, ja'a hajxy hänajty jim̲ hijpä Jerusalén.

30 Mänitä Pablohajxy jim̲ tiu'ubøjcy møødä Bernabé, møødä Judas,
møødä Silas. Mänit hajxy jim̲ ñøcxy Antioquía. Coo hajxy jim̲
miejch, mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøx̲iä jim̲ yhamugøøyy maa ja'a
tsajtøjcän. Mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjcä nocy hajxy yajcø'ødägøøyy.
31 Mänitä mäbøjpädøjcä nocy hajxy quiapxy. Mänit hajxy jiaanč̈h
tehm̲ jiootcugøøyy je'eguiøxpä coo hajxy jaduhn̲ quiapxmøcpøjcä nocy-
haam. 32 Mänitä Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxøøyyä. Ja'a Judasha-
jxy jaduhn̲ capx møødä Silas. Yoñ̲ hajxy jaduhn̲ quiapxy miädiaacy.
Diosquex̲iä Judashajxy hänajty møødä Silas nämetsc. 33 Maxiøø ja'a
Judashajxy jim̲ yhijty Antioquía møødä Silas. Coo hajxy hänajty wyi-
imbidaan̲nä, mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a Dioscujú'uyäp hajxy jim̲
nøcxy yecy Jerusalén. Mänitä Judashajxy ñøcxnä Jerusalén maa hajxy
hänajty tøø yhuuc tsohn̲daacpän. 34 Pero cabä Silas ja'a Judas pianøcxy.
Jim̲ miähmøøyy Antioquía 35 näguipxy møødä Pablo møødä Bernabé.
Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwiingapxøøbiä näguipxy møødä
mäbøjpädøjc-hajxy nämaybiä.

36 Mänitä Pablo ja'a Bernabé cujecy ñämaayy:

—Jam̲ jadähooc wädíjtäm majatiä Diosmädia'agy hoy nyajwá'xäm.
Jam̲ä mäbøjpädøjc cuhíjxäm pø tehn̲gahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy
pianøcxy.

37 Jia nähadsoow̱ ja'a Bernabé jaduhṉ. Mänit jaduhṉ jia mänaaṉ̃
coo ja'a Juan Marcos hajxy cu miødhajty. 38 Pero cabä Pablo jaduhṉ
miänaaṉ̃ coo ja'a Juan Marcos hajxy jaduhṉ miødhádät je'eguiøxpä coo
ja'a Juan Marcos hajxy hänajty tøø piuhwa'ac̈hii mänaa hajxy hänajty
jim̱ wiäditiän Panfilia maa ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajwa'xiän.
39 Coo ja'a Pablo hänajty quia'a tu'ugmädia'aguiä møødä Bernabé, paady
hajxy mänit ñiwia'xä. Mänitä Bernabé ja'a Marcos wiowø'cy. Mänit
hajxy tiägøøyy barcojooty. Mänit hajxy jim̱ ñøcxy mejyhawiimb maa
ja'a naax̱ hänajty xiøhatiän Chipre. 40 Haa ja'a Pablo, mänit je'eduhṉ
miänaaṉ̃ cooc ja'a Silas hänajty miøødwädita'añ. Mänitä mäbøjpädøjcä
Dios hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Pablohajxy piuhbedóøjät. Mänitä
Pablohajxy tiu'ubøjnä møødä Silas. 41 Mänit hajxy jim̱ ñaxøøyy Siria møød
jim̱ Cilicia. Majatiä Pablohajxy hänajty wiädity, jim̱ä mäbøjpädøjc hajxy
hänajty quiapxmøcpøcy.

16

1 Mänitä Pablohajxy jim̱ ñøcxy Derbe. Coo hajxy jim̱ tiu'ubójcumbä,
mänit hajxy jim̱ ñócxcumbä Listra. Jim̱ä craa hajxy tu'ug hoy piaady.
Timoteo ja'a craa hänajty xiøhaty. Miäbøjpiä Timoteo ja'a Diosmädia'agy
hänajty. Ja'a Timoteo ja'a tiajjä, judía hänajty je'e. Jaanä miäbøjpiä
Diosmädia'agy hänajty je'ebä. Ja'a Timoteo ja'a tieediä, ca'a hänajty je'e
jiudíosä. 2 Quiumaabiä mäbøjpädøjcä Timoteo hajxy hänajty, ja'a hajxy
hänajty jim̱ tsänaabiä Listra møød jim̱ Iconio. 3 Mänitä Pablo ja'a Timoteo
ñämaayy coo hänajty miøødwädita'añ. Pero cahnä Timoteo hänajty yajcir-
cuncidarhaty. Mänitä Pablo ja'a Timoteo yajcircuncidarhajtä, jaduhṉä
judíoshajxy jaduhṉ quia'a jootmá'adät. Hix̱, ñajuøøbiä judíoshajxy
hänajty nägøx̱iä coo ja'a Timoteo hänajty quia'a yajcircuncidarhatyñä.
Coo ja'a Timoteo ja'a tieedy hänajty quia'a judíosä, paadiä Timoteo
hänajty quia'a yajcircuncidarhatyñä. 4 Mänitä Pablohajxy tiägøøyy
wädijpä cajpt-cajpt møødä Silas møødä Timoteo. Majaty hajxy hänajty
wiädity, jim̱ä mäbøjpädøjc hajxy hänajty yajmädoyhaty waam̱batiä Dioswi-
inguex̱ypähajxy hänajty tøø yhane'emiän, møødä tsajtøjc-wiindsøṉhajxy,
ja'a hajxy hänajty jim̱ hijpä Jerusalén. 5 Jaanä jaduhṉä Pablo ja'a
mäbøjpädøjc hajxy hänajty quiapxmøcpøjpä wiinduhm̱yhagajpt, paadiä
mäbøjpädøjcä Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy jiaac tehm̱ miäbøcy. Møød
hajxy hänajty jiaac tehm̱ miayø'øy jabom̱-jabom̱.

6 Pero cabä Pablo cuhdujt hajxy choj mooyyä ja'a Dioshespíritäm coo
ja'a Diosmädia'agy hajxy jim̱ nøcxy yajwa'xy Asia. Paady hajxy jim̱ jiaac
wädijty Frigia møød jim̱ Galacia. 7 Mänit hajxy jim̱ miejch maa ja'a naax̱
hänajty xiøhatiän Misia. Mänit hajxy jia mänaaṉ̃ coo hajxy jim̱ ñócxät maa
ja'a naax̱ hänajty xiøhatiän Bitinia. Pero cabä Jesús yhEspíritu jaduhṉ
miänaaṉ̃ coo hajxy jim̱ ñócxät. 8 Coo hajxy jim̱ ñaxøøyy Misia, mänit
hajxy jim̱ miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Troas. 9 Mänitcoodsä
Pablo jäya'ay tu'ug wyiinhijxy. Jim̱ hänajty chooñ maa ja'a naax̱ hänajty
xiøhatiän Macedonia. Tänaaby hänajty jaduhṉ. Mänitä Pablo ñämaayyä:
“Huuc tuṉä mayhajt, jam̱ højtsä Diosmädia'agy yajwiingapxóøyyäc jim̱
Macedonia.” Jaduhṉä Pablo miänuu'xtaacä. 10 Coo ja'a Pablo jaduhṉ
wyiinhijxy, mänit højts jaduhṉ nwiinmaayy coo højts jim̱ njaanc̈h nócxät
Macedonia. Jaduhṉ højts hänajty nwiinjuø'øy coo højtsä Dios hänajty tøø
xwyiinguex̱y coo højtsä Diosmädia'agy jim̱ nøcxy nyajwa'xy.

11 Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Mänit højts jim̲ ndsohñ̲ Troas.
Mänit højts nnøcxy mejyhawiimb maa ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän Samo-
tracia. Mejyhagujcä naax̲ jaduhn̲. Cujaboom højts jadähooc nbar-
cotägøøguiumbä. Mänit højts njaac nøcxy mejyhawiimb maa ja'a cajpt
hänajty jaduhn̲ xiøhatiän Neápolis. Coo højts jim̲ nmejch mejyhawiimb,
mänit højts nbarcopädsøøm̲nä. 12 Mänit højts nnócxcumbä maa ja'a cajpt
hänajty jaduhn̲ xiøhatiän Filipos, jim̲ Macedonia-naax̲pa'a. Jim̲ä Rómabä
jäya'ayhajxy hänajty nämay chäna'ay. Jim̲ højts jaduhn̲ maxiøø nhijnä.
13 Coo ja'a poo'xxiøø yhabaaty, mänit højts jim̲ nnøcxy møjnøøba'a, jim̲
cajptpa'a. Jim̲ä judíos ja'a Dios hajxy hänajty nax̲y pia'ya'axy. Jim̲ä
to'oxiøjc-hajxy hänajty näje'e tøø yhamugø'øy. Mänit højts jim̲ nhøxtaacy.
Mänit højtsä jäya'ay ndägøøyy yajmøødmädiaacpä ja'a Diosmädia'agy, ja'a
hajxy hänajty tøø yhamugó'øyäbä. Haagä to'oxiøjc hajxy hänajty je'e.
14 Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Lidia. Jim̲ hänajty chooñ maa ja'a cajpt
hänajty xiøhatiän Tiatira. Hucywyit hänajty tioo'py, ja'a hojiatypä. Wyi-
ingudsähgøøbiä Lidia ja'a Dios hänajty. Mänitä Dios ja'a Lidia yajmäbøjcy
waam̲batiä Pablo hänajty yajnähixø'øy. 15 Mänitä Lidiahajxy hoy ñäbety
nägøx̲iä mäduhñ̲tiä hajxy hänajty jim̲ yhity maa ja'a tiøjcän. Mänit højtsä
Lidia xñämaayy:

—Pø mmänaam̲b hajxy jaduhn̲ cooc̆hä Dios ja'a miädia'agy
hamuumdu'joot nmäbøjcä, jam̲ hajxy jim̲ mejtsta'ag maac̆hä ndøjcän
—nøm̲ højts jaduhn̲ xñämaayyho'cy.

Mänit højts jim̲ hoy nmejtsta'agy.

16 Wiinghooc højts hänajty jim̲ nnøcxy maa ja'a Dios hajxy hänajty
pia'ya'axiän. Tu'haamnøcxpä, jim̲ højtsä cäxyiihäna'c tu'ug hoy nbaady.
Cudoogø'øy hänajty je'eduhn̲. Ja'a haxøøgpä hänajty miøød. Cuwiin-
mahñdy hänajty je'eduhn̲. Cøx̲iä hänajty jaduhn̲ ñajuø'øy tijaty hänajty
jadáan̲äp tunáan̲äp. Majiatiä xädø'øñ hänajty ñämec̆hii coo hänajty
jaduhn̲ cøx̲iä ñajuø'øy. Coo xädø'øñ hänajty mio'oyii, cøx̲iä wyiindsøn̲
hänajty mioodiägach, mäduhñ̲tiä hänajty quianarhaty. 17 Mänit højtsä
cäxyiihäna'c xpiadu'ubøjcy høx̲haam. Mänit tiägøøyy yaax̲pä jojpä:

—Yø'ø jäya'ayhajxy, ja'a Dios hajxy miäduum̲by, ja'a maas møc cuhdujt
møødpä. Mijts hajxy xyajwiingapxø'øwaam̲b neby hajxy mnähwa'ads
mguhwá'adsät.

18 Maxiøø højtsä quix̲y jaduhn̲ xpiawädijty yáax̲äp wáan̲äp. Coo ja'a
Pablo jaduhn̲ chíjpänä coo ja'a quix̲y jaduhn̲ wyi'i ya'axy, mänitä Pablo
ñäwa'wiimbijty. Mänitä Pablo ja'a haxøøgpä yhøxquejxy:

—Ja'a Jesucristocóxpøch miic̆h nhøxquex̲y; pädsøm̲ jiiby maa yø'ø
cäxyiihäna'cän —nøm̲ä Pablo miänaañ̲.

Mänitä haxøøgpä jaduhn̲ jiaanc̆h pädsøøm̲y.

19 Coo ja'a quix̲iä wyiindsøn̲hajxy jaduhn̲ yhijxy coo ja'a quix̲y hänajty
jaduhn̲ tøø ñähwa'ac̆hii, mänit hajxy jaduhn̲ ñajuøøyy coo ja'a quix̲y
hänajty jaduhn̲ quia'a canarhadaan̲nä, møød coo xädø'øñ hajxy hänajty
quia'a mo'owáan̲änä. Mänitä Pablohajxy miajtsä møødä Silas. Mänit
hajxy yajnøcxä hagujc. 20 Mänit hajxy jaduhn̲ ñäxø'øwøøyyä:

—Hädaa judíoshajxy, cajptyajma'p hajxy jaduhn̲. 21 Wiingcuhdujt
højts xjia wi'i yajnähixø'øwáan̲äm. Cab hajxy hawiinmats nmäbøjcämät,
je'eguiøxpä coo hajxy jim̲ ndsóhn̲äm Roma —nøm̲ä Pablohajxy ñänøøm̲ä.

Ja'a quix̲iä wyiindsøn̲hajxy jaduhn̲ mänaan̲.

22 Mänitä Pablohajxy ñäbädø'cä ja'a cú'ugäm. Mänitä cuduuṉghajxy
miänaaṉ̃ coo ja'a Pablo ja'a wyithajxy yajtsíjjäxät, møød coo
hajxy wiobho'ogóøjät paẋyhaam. 23 Coo ja'a Pablohajxy
hänajty tøø wiobho'ogyii, mänit hajxy hoy chumyii. Mänitä
tsuṉyjiäya'agwieendähajpä yhanehṉä coo ja'a Pablohajxy hoy
cwieendähadóøjät. 24 Mänit hajxy hoy piäda'agyii hadsihẋtuum jiiby
pujxtøgooty. Pu'uyhawa'adsootiä tiecyhajxy jaduhṉ yhame'mújcäxä.
25 Cuptsuhṉdä hänajty jaduhṉ, jiibiä Pablo ja'a Dios hajxy hänajty
pia'høy pia'ya'axy. Jiibiä miädsuṉyjiäya'ayhajxy hänajty jaduhṉ
yhamädoowhity. 26 Mänitä hujx møc ñajxy. Høxtä tsäyuuyy ja'a pujxtøjc
jaduhṉ. Cøjxä tøghaaw jaduhṉ yhawa'ač. Møødä cadena jaduhṉ cøjx
pioty maa ja'a tsuṉyjiäya'ayhajxy hänajty jaduhṉ quiuxochän. 27 Coo ja'a
tsuṉyjiäya'agwieendähajpä mia'abiädø'cy, mänit jaduhṉ yhijxy coo ja'a
tøghagø'øw hänajty jaduhṉ tøø quiøẋy hawa'ač. Mänit jaduhṉ miänaaṉ̃
cooc tyijy ja'a tsuṉyjiäya'ayhajxy tøø quiøẋy päyø'øgy. Mänitä espada
jiuu'ty. Niyagho'ogáaṉäp hänajty jaduhṉ hamdsoo je'eguiøxpä coo hajxy
cu piäyø'cy. 28 Mänitä Pablo yaaẋy:
—Ca'a jaduhṉ mniyagho'ogyii. Chaa højts jaduhṉ nägøẋiä. Caj pøṉ tøø
piäyø'øgy —nøṉä tsuṉyjiäya'agwieendähajpä ñämaayyä.
29 Jaanč̆h tehṉ chähgøøby hänajty je'eduhṉ. Høxtä tsäyuuby hänajty
je'eduhṉ. Mänitä jøøn hoy quioṉ̃. Päyø'øguiä tiøjtägóøguiumbä.
Mänitä Pablohajxy hoy wyiinjijcäda'agyii møødä Silas. 30 Mänit hajxy
yhøxwoobädsøøṉä pujxtøgooty. Mänit hajxy miäyajtøøẉä:
—Wiindsøṉdøjc, ja wi'i ñähwa'adsáaṉbøch høøč̆h. Nébyhøch jaduhṉ
njatcó'øwat.
Ja'a tsuṉyjiäya'agwieendähajpä jaduhṉ mänaaṉ. 31 Mänitä Pablohajxy
yhadsooyy:
—Coo hajxy jaduhṉ mmäbógät ja'a Wiindsøṉ Jesúscøxpä, jaduhṉ hajxy
mnähwá'adsät mäduhṉ̃tiä hajxy jiṉ mhity maa ja'a mdøjcän.
32 Mänitä tsuṉyjiäya'agwieendähajpä ja'a Dioscapxy ja'a
Diosmädia'agy hajxy hoy yajwiingapxø'øyii mäduhṉ̃tiä hajxy hänajty
jiṉ yhity maa ja'a jiøøn maa ja'a tiøjcän. Ja'a Pablohajxy jaduhṉ
mäyajwiingapxøøyy. 33 Moṉ̃ñä hänajty jaduhṉ. Mänitä Pablohajxy hoy
yajtsi'iyii møødä Silas majaty hajxy hänajty jaduhṉ tøø chaač̆hø'øyän.
Ja'a tsuṉyjiäya'agwieendähajpä jaduhṉ mäyajtsiiẉ. Mänit hajxy nägøẋiä
hoy ñäbety mäduhṉ̃tiä hajxy hänajty jiiby yhity maa ja'a jiøøn maa ja'a
tiøjcän. 34 Mänitä Pablohajxy jiṉ wioonøcxä maa ja'a craa tiøjcän. Mänit
hajxy yajcaayy yaghuucä. Jaanč̆h tehṉ xiooṉdaac ja'a craahajxy jaduhṉ
je'eguiøxpä coo ja'a Dioscapxy ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø
miäbøcy.
35 Coo jiobøøyy, mänitä cuduuṉgä policía hajxy quiejxy maa ja'a
pujxtøjcän. Mänitä policía ja'a tsuṉyjiäya'agwieendähajpä hajxy hoy
ñäma'ay coo ja'a Pablohajxy ween yhøxmač̆hii møødä Silas. 36 Mänitä
Pablo hoy ñämaadiägachii:
—Tøøč̆hä cuduuṉghajxy jaduhṉ xyhane'emy cooč̆h mijts nhøxmádsät.
Nøcx hajxy jaduhṉ jootcujc.
37 Mänitä Pablo ja'a policía ñämaayy:
—Højts, Roma højts nxønaẋy. Jaduhṉ højts cuhdujt nmøødä nebiä
Rómabä jäya'ayhajxy miøødän. Hoy højts jiṉ nja xønaẋy Roma, tøø
højtsä cuduuṉg xyajwobho'ogyii hijxwiinduum. Hoy højts tii pojpä tii

cädieey nga'a jagä møødä, tøø højts xyajtsumyii. Hoorä, tsähdiuum̱bä cuduuṉghajxy jaduhṉ coo højts jaduhṉ tøø xchaaẗtiuñ. Paady højts hamee'ch xjia wi'i yaghøxmadsa'añii. Ween højts miṉ xyhamdsoo høxmach —nøm̱ä policíahajxy ñämaayyä.

38 Mänitä cuduuṉghajxy hoy yhawáaṉäxä waam̱batiä Pablo hänajty tøø miäna'añ. Coo ja'a cuduuṉghajxy jaduhṉ miädooyy coogä Pablohajxy hänajty jim̱ xiønax̱y Roma, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. 39 Mänitä Pablohajxy hoy ñäma'ayii møødä Silas:

—Huuc tuṉä mayhajt hajxy, højts huuc mämée'xäc —nøm̱ä cuduuṉghajxy hoy miäna'añ.

Mänitä Pablohajxy yhøxmájtsänä. Mänit hajxy miänuu'xtaacä coo hajxy jim̱ chóonät Filipos. 40 Coo ja'a Pablohajxy piujxtøjpädsøøm̱y, mänit hajxy jim̱ ñøcxy maa ja'a Lidia tiøjcän. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy jim̱ yhamugøøyy. Mänit hajxy quiapxmøcpøjcä ja'a Pablo. Mänitä Pablohajxy jim̱ chohṉnä møødä Silas.

17

1 Mayhagajptä Pablohajxy ñaxøøyy, møød jim̱ Anfípolis, møød jim̱ Apolonia. Mänit hajxy jim̱ miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tesalónica. Jim̱ä judíos ja'a chajtøjc-hajxy hänajty tu'ug. 2 Jaduhṉä Pablo hänajty quiuhdujthaty coo jaduhṉ chajtøjyo'oy. Wiindu'ugpoo'xxiøø hänajty jaduhṉ jim̱ ñøcxy maa ja'a tsajtøjcän. Tägøøghoocä Pablo jim̱ yhooyy maa ja'a tsajtøjcän jim̱ Tesalónica. Jim̱ä Pablo ja'a jäya'ay hänajty miøødcapxy miøødmädia'agy. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty yajcapxiøøby. 3 Jaduhṉä Pablo hänajty quiapxtøy coo jaduhṉ jim̱ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coogä Dios ja'a Mesías hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naax̱wiin, møød cooc hänajty yho'oga'añ, møød cooc hänajty jiujypiøjtägatsa'añ:

—Ja'a Jesúshøch mijts nyajmøødmädiaacypy. Jue'e je'e, ja'a Mesías je'e, ja'a Dios jecy ñänóøm̱äbä cooc hänajty yaa quiexa'añ ho'pä —nøm̱ä Pablo miänaañ.

4 Näje'e ja'a judíoshajxy miäbøjcy. Nämayyä jäya'ayhajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hänajty ca'a judíospä, ja'a Dios hajxy hänajty wiingudsähgøøbiä. Nämayyä to'oxiøjc-hajxy miäbøjpä, pønjatiä ñihyhaphajxy hänajty jim̱ tuuṉgmøød hagujc. Mänitä Pablohajxy miägu'ugpøjcä møødä Silas, ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø miäbóquiäbä. 5 Coo ja'a Pablohajxy jaduhṉ miägu'ugpøjcä, mänitä judíoshajxy jiootma'ty, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä. Mänitä haxøøghäna'c-hajxy hoy wioomugyii. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy ween quiajptyajma'ady. Mänitä haxøøgjäya'ayhajxy miädoyhajty cooc tyijy ja'a Pablohajxy hänajty jim̱ tøø miech maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a haxøøgjäya'ayhajxy hänajty jiatcø'øwa'añ møødä judíoshajxy, jim̱ä Pablohajxy hänajty yajnøcxa'añii hagujc. Mänitä Jasón ja'a tiøjc hadsip yhajahm̱dúutäxä. 6 Coo ja'a Pablohajxy jim̱ quia'a paatä, mänitä Jasónhajxy jim̱ wyitsnøcxä hagujc hadsip, møødä mäbøjpädøjc-hajxy näje'e. Mänitä judíoshajxy tiägøøyy yaax̱pä jojpä, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä:

—Ja'a Pablohajxy, cajptyajma'pä hajxy jaduhṉ wiädity homiaajä. Tøø hajxy yaa miejtspä. 7 Jim̱ hajxy miejtsta'agy maa ja'a Jasón ja'a tiøjcän, paadiä Jasón ja'a pojpä miøødäbä. Homiaajä Pablohajxy jaduhṉ wiädity, jaduhṉä cu'ug hajxy jiøjcapxø'øy coo ja'a gobiernä miädia'agy

hajxy quia'a mäbøjcänät, ja'a jiṃ møjhajpä Roma. Jaduhṇä Pablohajxy yhøhṇdaacpä cooc tyijy ja'a Jesús jaduhṇ miøjhajpä nebiä gobiernän —nøṃä judíoshajxy miänaañ, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä.

8 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhṇ miädooyy møødä møjhajpähajxy, mänit hajxy tiägøøyy yaaẋpä waaṃbä. 9 Mänitä Jasónhajxy ñiñähjuudiuutä møødä mäbøjpädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miačhíijäbä. Mänit hajxy yhøxmájtsänä.

10 Coo quioodsøøyy, mänitä Pablohajxy ñämaayyä møødä Silas coo hajxy jiṃ chóonät, coo hajxy ñǿcxät jiṃ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Berea. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhṇ mänaaṇ. Mänitä Pablohajxy jiṃ jiaančh nøcxy Berea. Coo hajxy jiṃ miejch, mänit hajxy ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. 11 Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajnähixøøbiä. Coo ja'a judíoshajxy jaduhṇ miädooyy, mänit hajxy jaduhṇ jiootcugøøyy. Cab hajxy jaduhṇ jiootma'ty nebiä miäjudíoshajxy hänajty tøø jiootma'adiän jiṃ Tesalónica. Mänitä Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy capxtaacpä jaboṃ-jaboṃ pø jaančh tøyhajt hänajty jaduhṇ nebiä Pablo hajxy hänajty miädia'aguiän. 12 Paady hajxy jaduhṇ may miäbøjcy. Møødä jäya'ayhajxy may miäbøjpä, ja'a hajxy hänajty ca'a judíospä, møødä møjhajpädøjc-hajxy, ya'adiøjc-hajxy møødä to'oxiøjc-hajxy. 13 Ja'a jäya'ayhajxy hänajty jiṃ tsänaabiä Tesalónica, ja'a hajxy judíospä, coo hajxy jaduhṇ miädoyhajty coo ja'a Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty jiṃ yajwa'xy Berea, mänit hajxy jiootma'ty. Mänitä jäya'ayhajxy Beréabä hoy jiøjcapxø'øyii coo ja'a Pablo ja'a miädia'agy quia'a mäbøjcäxät. 14 Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä jiṃ Berea, mänit hajxy miänaañ coo ja'a Pablo jiṃ chóonät, coo wiingtuum ñǿcxät mejypia'a. Paady hajxy jaduhṇ miänaañ je'eguiøxpä coo hajxy hänajty chähgø'øy coo ja'a Pablo cøẋypänejpiä tiunóøjät. Coo ja'a Pablo jiṃ jiaančh tsohñ Berea, jiṃä Silashajxy miähmøøyy møødä Timoteo. 15 Yajmøødquejxä ja'a Pablo ja'a mäbøjpädøjc nämetsc nädägøøg. Coo ja'a Pablohajxy jiṃ miejch mejypia'a, mänit hajxy biarcotägøøyy. Mänit hajxy ñøcxy barcojooty maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Atenas. Coo hajxy jiṃ miejch, mänitä Pablo jiamiøødhajxy wyiimbijnä. Mänitä Pablo capxy jiṃ quiejxy Berea coo ja'a Silashajxy jiṃ paquiä ñǿcxpät Atenas møødä Timoteo, coo ja'a Pablo hajxy jiṃ piáadät.

16 Jiṃä Pablo ja'a Silas hänajty yhahiẋy Atenas møødä Timoteo, mänitä Pablo yhijxy coo tsaasaandä hänajty jiṃ jiaančh tehṃ miayyä cajptooty. Je'e ja'a cu'ughajxy hänajty wyiingudsähgøøby. Coo ja'a Pablo jaduhṇ yhijxy, mänit jiaančh tehṃ jiootmayhajty. 17 Naẋiä Pablo hänajty jiṃ ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Ja'a Jesucristocøxpä ja'a Pablo hänajty jiṃ yajcapxy yajmädia'aguiø'øy møødä judíoshajxy, møødä jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a Dios hajxy hänajty wiingudsähgøøbiä. Jaboṃ-jaboṃä Pablo hänajty jiṃ ñøcxy cajptcujc. Møød jiṃä Pablo ja'a Jesucristocøxpä hänajty yajcapxy yajmädia'aguiøøbiä møødä cu'ug, ja'a hajxy hänajty jiṃ yohby najxpä. 18 Mänitä jäya'ayä Pablo hajxy näje'e wyiingumedsøøyy. Cujwa'xy hajxy hänajty yhabøcy ja'a epicureodøjcä miädia'agy. Møød cujwa'xy hajxy hänajty yhabøjpä ja'a estoicodøjcä miädia'agy. Mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Yø'ø craa, jaančh tehṃ yajcumayaaṃb yø'øduhṇ cooc tyijy jiaančh tehṃ yhøxpøquiä. Pero cap yø'øduhṇ tii ñä'ägädä jaty —nøṃä Pablo jaduhṇ ñänøøṃä.

Mänitä wiinghänaˈc-hajxy miänaañ:
—Jäguem̱ yøˈø craa chooñ. Wiingdiosädaˈa miädiaacypy.
Paady hajxy jaduhṉ miänaañ, jeˈeguiøxpä coo jaˈa Pablo jaˈa Jesucristo
hänajty miädiaˈagy, cooc hajxy hoy xñähhoˈtúutäm, møød cooc jadähooc
jiujypiøjtägajch. 19 Mänitä Pablo jim̱ wioonøcxä maa jaˈa tuṉhuung hänajty
xiøhatiän Areópago. Jim̱ä jäyaˈayhajxy hänajty may tøø yhamugøˈøy.
Mänitä Pablo ñämaayyä:
—Højts hawáaṉäc tii miič̌h jaduhṉ mmädiaacypy hawiinjem̱ybiä.
20 Jaanč̌h tehm̱ wyiing miič̌h jaduhṉ mmädiaˈagy. Højts capxwíjjäc neby
jaduhṉ miädiaˈagytiägøˈøyän —nøm̱ä Pablo miäyajtøøw̱ä.
21 Hix̱, jaˈa jäyaˈayhajxy hänajty jim̱ tsänaabiä Atenas, møødä
jäyaˈayhajxy hänajty jim̱ hadsänaabiä, jaduhṉ hajxy hänajty
quiuhdujthaty coo hajxy hänajty cøx̱iä wiinä miädow̱aˈañ, jaˈa hänajty
hawiinjem̱ybiä.
22 Mänitä Pablo tiänaayyøˈcy cuˈughagujc. Mänit miänaañ:
—Mäguˈughajpädøjc, mijts yaa tsänaabiä Atenas, tøøč̌h jaduhṉ nhix̱y
coo mijtsä tsaasaandä madiuˈu mwiingudsähgøˈøy. 23 Mayhitä wiin-
gudsähgøødiaact hajxy mmøødä. Tøøč̌hä altar tuˈug nhix̱y coo letra
jaduhṉ yuugjaay miøødä: “Jii jaˈa Diosädaˈa tuˈug, cahnä pøṉ yhix̱yñä.
Jeˈe yhaltar hädaa.” Hoorä, mwiingudsähgøøby yøˈø Dios hajxy jaduhṉ,
hoy hajxy mgaˈa jagä hix̱yhatyñä. Pues jeˈeč̌h mijts jaduhṉ nya-
jmøødmädiaacypy.
24 ’Jaˈa Dióshøch jaduhṉ nmädiaacypiä, cøx̱iä jeˈe yhädiuuñ møød
hädaa yaabä naax̱wiimbä, møød tijaty yaa hijp. Wiindsøṉhajp jeˈe jim̱
tsajpootyp møød hädaa yaabä naax̱wiin. Cøx̱iä wiinä jaduhṉ yhaneˈemy
homiaajä. Cab jaduhṉ jiiby chänaˈay tsajtøgooty, jaˈa jäyaˈayhajxy jaduhṉ
yhädiuum̱biä. 25 Cabä Dios tii yajmaajiaty. Cab jaduhṉ miänaˈañ coo
højts nbuhbéjtämät. Pero jaayaˈay hajxy cøx̱iä xmióoyyäm tijaty hajxy
nyajmaajiájtäm, møødä jugyhajt, møødä poj, cøx̱iä.
26 ’Tuˈug jäyaˈay jaˈa Dios jecy yhädiuuṉdsohñ. Jeˈe hajxy nägøx̱iä
nhøjxhájtäm ndecyhájtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa
yaabä naax̱wiin wiinduhm̱yhagajpt. Cahnä Dios hajxy hänajty
xyhädiúuṉäm, tøøyyäm hajxy hänajty xyajnähdíjjäm mänaa hajxy nmiiṉ
ngáhw̱ämät, maa hajxy ndsänaayy nhäyóow̱ämät. 27 Chojpiä Dios
jaˈa jioot jaduhṉ coo hajxy nwiingudsähgøøyyämät, paady hajxy tøø
xyhädiúuṉäm. Coo jaˈa Dios hajxy hamuumduˈjoot nbaˈyáax̱ämät,
xyhadsóow̱äm hajxy jaduhṉ. 28 Hix̱, jaayaˈay hajxy xyagjugyhájtäm.
Jaduhṉ hajxy tøø xquiunúuˈxäm coo hajxy ndsänaayy nhäyóow̱ämät,
møød coo hajxy nyohy nnájxämät. Jaduhṉä yaabä jäyaˈayhajxy näjeˈe
tøø quiujaay coogä Dios hajxy xyhuunghájtäm. 29 Tøyhajt jaduhṉ coo
jaˈa Dios hajxy xyhuunghájtäm. Pero coo jäyaˈayä jäyaˈayhahädiuuṉnax̱y
hajxy yhädiuñ, jueˈe hajxy yajtuum̱by, oro, møødä poobhoro, møødä
tsaa. Cab jaduhṉ yhahixøˈøy coo jaduhm̱bä jäyaˈayhahädiuuṉnax̱y hajxy
nwiingudsähgøøyyämät. Hix̱, caˈa Dyiosä jeˈe jaduhṉ. 30 Jegyhajty, cabä
jäyaˈayhajxy hijty ñajuøˈøy pø jii Dios. Y cabä Dios hijty miøjpädaˈagy
coo hijty quiaˈa wiingudsähgøˈøyii. Pero jädaˈahaty, tøø jaˈa Dios hajxy
xyhanéhm̱äm coo jaˈa nhaxøøgcuhdujt hajxy nägøx̱iä nnajtshixøøyyämät,
mäduhñtiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naax̱wiin. 31 Hix̱, tøø jaˈa
Dios wyiinmay coo hajxy nägøx̱iä xyajtøyhajtyegáaṉäm. Jaanä jaduhṉ
tøø wyiinmaabiä mänaa hajxy jaduhṉ xyajtøyhajtyegáaṉäm. Tøø jaˈa

Dios tu'jäya'ay yajnähdijy coo hajxy mänitxøøbä xyajcueendäyegáaṉäm.
Coo tu'jäya'ay jaduhṉ yho'cy, mänitä Dios jaaya'ay yagjujypiøjtägajch
jadähooc. Coo jaaya'ay jaduhṉ jiaanc̈h jujypiøjtägajch, jaduhṉä tøyhajt
hajxy nmøødhájtäm coo jaaya'ay hajxy tøyhajt xyajcueendäyegáaṉäm
mänitxøøbä —nøm̱ä Pablo miänaañ.
32 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhṉ miädooyy coo ja'a Pablo jaduhṉ miänaañ
cooc tu'jäya'ay hänajty tøø jiujypiøjtägach, ja'a hänajty tøø yhó'oguiäbä,
mänitä Pablo hajxy näje'e ñäxiicy. Mänit wiinghäna'c-hajxy näje'e
miänaañ:
—Mmínäp yaa jadähooc. Njaac mädow̱aam̱by højts jaduhṉ nej miic̈h
mmädia'aguiän —nøm̱ä Pablo ñämaayyä.
33 Mänitä Pablo wyiimbijnä. 34 Näje'e jäya'ayä Pablo hajxy pianøcxy.
Miäbøjc hajxy jaduhṉ. Tu'jäya'ay hänajty xiøhaty Dionisio. Møjhajp
hänajty je'e jim̱ maa ja'a Areópagon. Jaanä jaduhṉä to'oxiøjc tu'ug
miäbøjpä. Dámaris hänajty xiøhaty. Nämay hajxy jaduhṉ miäbøjcy.

18

1 Mänitä Pablo jim̱ chohṉ̃ Atenas. Mänit wiingtuum ñøcxy maa ja'a
cajpt hänajty xiøhatiän Corinto. 2 Jim̱ä Pablo ja'a judío tu'ug miøødnibiaatä.
Jue'e ja'a judío hänajty xiøhaty Aquila. Jim̱ hänajty chooñ maa ja'a naax̱
hänajty xiøhatiän Ponto. Jue'e tio'oxiøjc hänajty xiøhaty Priscila. Naam̱
mech hajxy hänajty jim̱ Corinto. Jim̱ hajxy hänajty tøø chohṉda'agy
maa ja'a naax̱ hänajty xiøhatiän Italia. Paady hajxy jim̱ chohṉ̃ Italia,
je'eguiøxpä coo ja'a gobiernä Claudio hänajty tøø yhane'emy coo ja'a
judíoshajxy jim̱ quiøx̱y tsóonät Roma. Mänitä Pablo jim̱ ñøcxy cuhijxpä
maa ja'a Aquilahajxy hänajty yhahäña'ayän. 3 Jue'e Aquilahajxy hänajty
tiuuṉghajpy, loondøy hajxy hänajty yhädiuum̱by. Y ja'a Pablo, jaanä
jaduhṉ hänajty tiuuṉgmóódäbä. Paadiä Aquila ja'a Pablo ñämaayy coo ja'a
Pablo jim̱ miøødtúnät. Mänitä Pablo jim̱ miähmøøñä. 4 Wiindu'ugäsábado
ja'a Pablo hänajty jim̱ ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Jiibiä
Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiingapxø'øy ja'a Jesucristocøxpä,
weenä jäya'ayhajxy jaduhṉ miäbøcy, møødä judíoshajxy, møødä ca'a
judíoshajxypä.
5 Mänitä Silashajxy jim̱ miejch Corinto møødä Timoteo. Macedo-
nia hajxy hänajty tøø chohṉda'agy. Mänitä Pablo jaduhṉ wyiinmaayy
coo tu'tu'uyyä hänajty tiunaaṉnä, coo ja'a Diosmädia'agyhajtiä hänajty
miäwäditaaṉnä. Mänitä Pablo ja'a judíos tiägøøyy yajmøødmädiaacpä
coogä Jesús hänajty ja'a Mesías, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnähdíjjiäbä
coo hänajty quiexa'añ yajnähwaatspä. 6 Mänitä judíoshajxy jiootma'ty.
Mänit hajxy miänaañ cooc tyijy ja'a Pablo hänajty yhøhṉda'agy. Mänitä
Pablo ja'a wyit wyiinxijty. Jaduhṉä hijxtahṉd yejcy coo ja'a judíos
wyiinmahñdyhajxy hänajty quia'a hoyyä. Mänitä Pablo miänaañ:
—Hamdsooyyä pojpä hajxy jaduhṉ mmøødä coo hajxy jaduhṉ
mga'a nähwa'adsa'añ. Paady hajxy jaduhṉ mga'a nähwa'adsa'añ
coo haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Ca'a yhøøc̈hä pojpä jaduhṉ
nmøød coo hajxy mga'a nähwa'adsa'añ. Cábøch mijtsä Diosmädia'agy
nyajwiingapxø'øwaaṉnä. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, je'ec̈h hajxy
jaduhṉ nyajwiingapxø'øwáaṉnäp —nøm̱ä Pablo ja'a judíos ñämaayy.
7 Mänitä Pablo chajtøjpädsøøm̱y. Mänit jim̱ ñøcxy maa ja'a craa Ticio
Justo tiøjcän, jim̱ tsajtøjnähmøjc. Wyiingudsähgøøbiä Ticio Justo ja'a Dios

hänajty, hoy hänajty je'e quia'a jagä judíosä. 8 Jim̱ä jäya'ay hänajty tu'ug
xiøhaty Crispo. Jue'e hänajty tiuum̱by tsajtøjwiindsøṉ. Mänitä Crispo ja'a
Diosmädia'agy hajxy miäbøjcy nägøx̱iä, møødä yhuung møødä tio'oxy.
Nämayyä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøjpä, ja'a hajxy hänajty jim̱
tsänaabiä Corinto. Mänit hajxy hoy ñäbety. 9 Mänitä Pablo ja'a Jesucristo
wyiinhijxy coods. Mänitä Jesucristo miänaaṉ̃:

—Ca'a pøṉ mdsähgø'øy. Høøčh nmädia'agy tehṉgajnä yajwá'xäc. Caj
mhamónät. 10 Høøčh miičh ngüeendähajpy. Caj miičh pøṉ nej xtiuna'añ.
Hix̱, nämáyhøčhä jäya'ay ja'a ngapxy ja'a nmädia'agy hajxy yaa xmiäbøjcä
maa hädaa cajptän —nøm̱ä Pablo ñämaayyä.

11 Tu'jomøjtä cupcä Pablo jim̱ yhijty Corinto. Jue'e ja'a Pablo hänajty
jaduhṉ ñä'ägädä tuuṉghajpy, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xyiibä.

12 Pero coo ja'a craa Galión jim̱ tiägøøyy tuum̱bä gobernador maa ja'a
naax̱ hänajty xiøhatiän Acaya, mänitä judíos ja'a Pablo hajxy tiägøøyy
mädsibøøbiä. Mänit hajxy jim̱ yajnøcxy hagujc maa ja'a Galión hänajty
tiuñän. 13 Mänitä judíos ja'a Galión hajxy ñämaayy:

—Jue'e hädaa craa jiatcø'øy, jiøjcapxøøby hädaa craa ja'a cu'ug coo højts
nguhdujt hajxy xquia'a yajtúuṉät neby højtsä Dios nwiingudsähgø'øyän.
Wiingwiinmahñdy jaduhṉ yajnähixøøby coo højtsä Dios wiing nwiin-
gudsähgø'øwät —nøm̱ä Pablo ñähwaam̱bejtä.

14 Coo ja'a Pablo hänajty yhadsowa'añ, mänitä Galión yaghadsowøøyy:

—Coo hädaa craa häxøpy tøø quiädieey, mänítøch mijtsä mmädia'agy
häxøpy nmädow̱aaṉä. 15 Pero ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy jaduhṉ
myajtsibøøby. Ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy jaduhṉ myajcapxiøøby
pøṉ jaduhṉ xøhajp ja'a Mesías. Hamdsoo mijts myajtødiägø'øwät. Cábøch
jaduhm̱bä nmädow̱a'añ —nøm̱ä judíoshajxy yhojjä.

16 Mänitä Galión ja'a judíos yhøxquejxy maa ja'a hagujtøjcän. 17 Jim̱ä
jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Sóstenes. Copc-hajp hänajty je'e maa ja'a
judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä cu'ugä Sóstenes hajxy miajch. Mänit hajxy
jim̱ yajnøcxy hagujc. Mänit hajxy jim̱ quioxho'cy. Pero cabä Galión
jaduhṉ miøjpädaacy.

18 Y ja'a Pablo, maxiøø je'e jim̱ jiaag hijty Corinto. Mänitä Pablo
ja'a mäbøjpädøjc ñämaayy coo hänajty jim̱ choonaaṉnä. Jim̱ hänajty
ñøcxa'añ Siria barcojooty näguipxy møødä Priscila møødä Aquila. Cahnä
hajxy hänajty jim̱ biarcotägø'øy Cencrea, mänitä Pablo cuhdøø'x ya-
jcuhme'xy. Paady jaduhṉ yajcuhme'xy coo ja'a Dios hänajty cøx̱iä wiinä
tøø miäyujwa'añ. Mänitä Pablohajxy tiu'ubøjnä barcojooty. 19 Mänit
hajxy mejyhawiimb ñajxy. Mänit hajxy jim̱ miejch maa ja'a cajpt
hänajty xiøhatiän Efeso. Jim̱ä Pablohajxy ñibiuhyohdiúutänä møødä
Priscila møødä Aquila. Mänitä Pablo jim̱ ñøcxy nidiuhm̱ maa ja'a
judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä Pablo ja'a judíos tiägøøyy møødmädiaacpä.
20 Mänitä judíoshajxy jia mänaaṉ̃ coo ja'a Pablo jim̱ jejcy yhídät. Pero
cabä Pablo jaduhṉ miänaaṉ̃. 21 Mänit miänaaṉ̃: "Nøcxáam̱bøch cham̱
Jerusalén xøøhajpä. Pero coo ja'a Dios jaduhṉ miäná'anät, mänítøch yaa
nmiiṉdägátsät maa mijtsän."

Coo ja'a Pablo jaduhṉ quiapxpädøøyy, mänit jadähooc biar-
cotägøøguiumbä. Mänit jim̱ chohṉ̃ Efeso. 22 Mänit jim̱ ñøcxy barcojooty
maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea. Coo jim̱ miejch, mänit
biarcopädsøøm̱y. Mänit ñøcxy Jerusalén. Coo jim̱ quioo'ty, mänitä
mäbøjpädøjc-hajxy hoy quiuhixyii. Mänitä Pablo jim̱ ñøcxy Antioquía.

23 Maxiøø jiṃ yhijty. Mänit jiṃ tiu'ubójcumbä. Mänit jiṃ ñøcxy maa
ja'a naax̱ hänajty xiøhatiän Galacia møød jiṃ Frigia. Majatiä Pablo
hänajty wiädity, jiṃä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty quiapxmøcpøgyii nebiä
Diosmädia'agy hajxy jaduhṉ hoy yajnócxät.
24 Mänitä judíos jiṃ tu'ug miejch Efeso. Apolos hänajty xiøhaty.
Jue'e hänajty chooñ Alejandría maa ja'a naax̱ hänajty xiøhatiän Egipto.
Jøjwidsø'ø hänajty quiapxy miädia'agy. Ca'xiä Diosmädia'agy hänajty
jiaanc̈h tehṃ jiaty. 25 Tøø ja'a Diostu'u hänajty jaduhṉ hoy yhabøcy.
Hamuumdu'joot hänajty yajnähixø'øy ja'a Jesúscøxpä, neby hänajty tøø
jiaty tøø yhabetiän. Ñajuøøbiä Apolos hänajty jaduhṉ coo ja'a Juan
hänajty tøø miäyajnäbety. Pero cahnä Apolos hänajty miädoyhatyñä coo
ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty ñäbejnä ja'a Jesucristocøxpä. 26 Mänitä
Apolos jiṃ ñøcxy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. Mänitä Apolos
ja'a Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä. Møcjoot
hänajty miøød. Jiṃä Priscilahajxy hänajty yhamädoow̱hity tsajtøgooty
møødä Aquila. Coo ja'a Apolos jaduhṉ miädiaacpädøøyy, mänitä Priscila
ja'a Apolos hajxy hawiing wioonøcxy. Mänitä Apolos hajxy ca'xy ya-
jmøødmädiaacy nebiä Apolos ja'a Diosmädia'agy jaduhṉ maas hoy ya-
jnócxät. 27 Mänitä Apolos miänaañ coo hänajty jiṃ ñøcxa'añ Acaya. Mänitä
mäbøjpädøjc-hajxy jaduhṉ piamänaañ coo ja'a Apolos jiṃ ñócxät. Mänitä
mäbøjpädøjc nocy hajxy yhädiuuñ coo ja'a Apolos jiṃ piuhbedøøjät
Acaya. Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy hänajty jiṃ hijpä Acaya, je'edsä Apolos
hajxy puhbédäp. Mänitä Apolos jiṃ chohñ Efeso. Mänit jiṃ ñøcxy
Acaya. Coo jiṃ miejch, mänitä mäbøjpädøjcä Apolos hajxy piuhbejty
nägø'ø nädecypiä. Paady hajxy hänajty tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä,
je'eguiøxpä coo ja'a Dios hojioot jiaanc̈h tehṃ miøødä. 28 Majatiä Apo-
los ja'a judíos ja'a Diosmädia'agy hänajty miøødyajcapxiø'øy cu'ughagujc,
cabä judíoshajxy hänajty yajmäjäda'agyii. Jaduhṉä Apolos yajnähixø'øy
coogä Jesús hänajty je'e Miesíasä, ja'a Dios hänajty jecy tøø yajnähdíjjiäbä
coo hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naax̱wiin. Jaduhṉä Apolos hänajty
yajnähixøøbiä coo jaduhṉ jiṃ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo
ja'a Dios jaduhṉ jecy tøø miäna'añ coogä Mesías hänajty yaa quiexa'añ.

19

1 Jiṃä Apolos hänajty yhityñä Corinto, mänitä Pablo jiṃ chohñ Antio-
quía. Mänit jiṃ ñaxøøyy tunjoot. Mänit jiṃ miejch Efeso. Jiṃä Pablo ja'a
mäbøjpädøjc may piaaty. 2 Mänitä Pablo miänaañ:
—Mänaa mijtsä Diosmädia'agy mmäbøquiän, nej, mänitiä ja'a
Dioshespíritu hajxy xquiorazóngtägøøyyä —nøṃä mäbøjpädøjc-hajxy
miäyajtøøw̱ä.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Tii jaduhṉ mnänøøṃby ja'a Dioshespíritu. Cahnä højts jaduhṉ
nmädoyhatyñä.
3 Mänitä Pablo miänáaṉgumbä:
—Mänaa mijts mnäbetiän, pøṉä quiuhdujt hajxy myajtuuṉä.
Mänit hajxy yhadsooyy:
—Ja'a Juan quiuhdujt højts nyajtuuṉä.
4 Mänitä Pablo jiaac mänáaṉgumbä:
—Jue'e ja'a Juan hänajty yajnäbejpy, pønjatiä yhaxøøgwiinmahñdy
hänajty tøø ñajtshixø'øy. Jaduhṉä Juan hänajty yajnähixøøbiä coo ja'a Jesús

ja'a miädia'agy miäbójcäxät, ja'a hänajty jaac medsaam̱bä —nøm̱ä Pablo
ja'a mäbøjpädøjc ñämaayy.
5 Coo hajxy jaduhṉ miädooyy, mänit hajxy hoy ñäbety ja'a Jesu-
cristocøxpä. 6 Mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc tiägøøyy cø'øguhxajpä
hanidiuhm̱jaty. Mänitä Dioshespíritu hajxy ñähgädaacä. Mänit hajxy
tiägøøyy capxpä wiinghayuuc-haamby. Mänitä Dios ja'a miädia'agy hajxy
tiägøøyyä najtscapxóøyyäbä. 7 Nämajmetscä mäbøjpädøjc-hajxy hänajty.
8-9 Mänitä Pablo tiägøøyy nøcxpä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän
jim̱ Efeso. Sábadohaam hänajty ñøcxy. Mänitä Pablo ja'a judíos ja'a
Diosmädia'agy tiägøøyy yajwiingapx yajwiinmädiaagøøbiä nebiatiä Dios
yhane'emiän. Møcjootä Pablo miøødhajt. Jia wi'i yajmäbøgaam̱biä Pablo
ja'a judíos hänajty. Jia mäbøjc hajxy jaduhṉ näje'e. Pero cab hajxy nägøx̱iä
miäbøjcy. Ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä, mänit hajxy haxøøgjaty ñä'ägä
mänaaṉnä jäya'ayhagujc. Haxøøgä Diostu'u hajxy piädaacnä. Mänitä
Pablo wyiinmaayy coo hänajty jim̱ quia'a nøcxaaṉnä maa ja'a judíos cha-
tøjc-hajxiän. Tägøøgpo'o hänajty tøø yhabety coo ja'a Pablo jim̱ tiägøøyy
nøcxpä. Coo ja'a Pablo jim̱ chohṉ̃, mänitä Pablo ja'a mäbøjpädøjc jiaac
møødnøcxy. Mänit hajxy tiägøøyy hamugøøbiä maa ja'a Tirano tiøjcän.
Hamøj ja'a Tirano tiøjc hänajty. Jabom̱-jabom̱ä Pablohajxy hänajty jim̱
ñøcxy capxpä mädiaacpä. 10 Mejtsjomøjtä Pablo jim̱ jiaac yajnähixøøyy.
Nämayyä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jaduhṉ jim̱ miädooyy maa ja'a
naax̱ hänajty xiøhatiän Asia, wiinduhm̱yhagajpt, møødä judíoshajxy, møød
hajxy hänajty ca'a judíospä. 11 Madiu'ujä Pablo pa'am jim̱ yajnajxy ja'a
Dios miäjaahaam. Hoy-yagjuøøñäjatiä Pablo jaduhṉ tiuuṉ̃. 12 Coo ja'a
Pablo wyit hänajty ñähdóoṉäxä, høxtä najxpä pia'amhajxy hänajty, høxtä
nähwáatsäp ja'a haxøøgpoj hajxy hänajty.
13 Jim̱ä judíoshajxy hänajty näje'e wiädity. Jäya'ay hajxy hänajty ya-
jnähwaachp, ja'a hajxy hänajty haxøøgpojmøødpä. Coo ja'a judíoshajxy
jaduhṉ miädooyy cooc ja'a Pablo jäya'ay haxøøgpoj hänajty yajnähwa'ac̈h
ja'a Jesús miäjaagøxpä, mänit hajxy wyiinmaadiaacy coo ja'a Pablo hajxy
hänajty jaduhṉ piahixaam̱bä. Mänitä haxøøgpoj hajxy tiägøøyy nämaabiä:
—Ja'a Jesús miäjaagøxpä, ja'a Pablo nax̱y miädiaacypiä, jaduhṉ miic̈h
nhane'emy coo miic̈h jiiby mjøwá'adsät.
14-15 Jaduhṉä Esceva yhuunghajxy hänajty jiatcøøbiä, ja'a hajxy hänajty
näjuxtujpä. Teedywiindsøṉä Esceva hänajty tiuum̱by maa ja'a judíos
chajtøjc-hajxiän. Mänitä jäya'ay hajxy tu'ug piaaty. Haxøøgpoj hänajty
miøød. Mänitä haxøøgpoj hajxy ñämaayy:
—Ja'a Jesús miäjaagøxpä miic̈h nhane'emy coo miic̈h jiiby mjøwá'adsät.
Mänitä haxøøgpoj yhadsooyy:
—Nhíx̱yhøc̈hä Jesús. Nnajuóøbiøch pøṉ je'e ja'a Pablo. Pero mijts, caj
mijts nhix̱iä —jaduhṉä Esceva yhuunghajxy yhadsoow̱ä.
16 Mänit hajxy hoyhoy quioxho'cä. Ja'a craa jaduhṉ jatcøøyy, ja'a
haxøøgpoj hänajty møødpä. Hoyhoy hajxy jaduhṉ chaac̈høøyy. Nähwa'ads
høxwa'ads hajxy jaduhṉ piädaacä. Mänit hajxy jiiby yhøxpäbooyyä maa
craa tiøjcän. 17 Mänitä mädia'agy jim̱ wiädijty Efeso nebiä Esceva yhu-
unghajxy jiajty yhabejty. Nägøx̱iä jäya'ayhajxy jaduhṉ miädoyhajty,
møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Jaanc̈h tehm̱ chähgøøyy
ja'a cu'ughajxy jaduhṉ. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy wiingudsähgøøbiä
nägø'ø nädecypiä, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä.

18 Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nämay hoy ñägapxy cu'ughagujc nebi-
aty hajxy hänajty haxøøg tøø jiäya'ayhaty. 19 Ja'a jäya'ayhajxy hänajty
tøø tiúñäbä magiahaam, mänitä magianocy hajxy quiøxy yajmejch.
Mänit hajxy quiøxy no'cy hijxwiinduum. Jue'egä noquiäda'a hänajty tøø
choobaady juxychägui'xmajcmil. 20 Coo ja'a ñocy hajxy jaduhn ño'cy,
jaduhnä hijxtahnd hajxy yejcy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy
tøø miäbøcy. Tehngajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy jim jiaac yajwa'xy
wiinduhmyhagajpt.
21 Mänitä Pablo wyiinmaadiaacy coo hänajty jim nøcxy wiädita'añ
Macedonia møød jim Acaya. Coo hänajty jim tøø quiøxy wädity, mänit
hänajty jim ñøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaañ:
—Cooc̈h hänajty tøø nhoy Jerusalén, mänítøch jim nnøcxa'añ Roma.
22 Jimä Pablo jiamiøød hänajty miøødä nämetsc, ja'a Timoteo møødä
Erasto. Mänit ja'a Pablo ja'a jiamiøød jim quiejxø'cy Macedonia. Haa ja'a
Pablo, maxiøø jim jiaag hijty Asia.
23 Mänitä jäya'ayä tsip hajxy näje'e jim yajpädø'cy Efeso. Paady
hajxy jaduhn yajpädø'cy je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy
hänajty quia'a tsocy. 24 Jimä jäya'ay hänajty tu'ug xiøhaty Demetrio.
Saandätøjc-hahädiuunnaxiä Demetrio hänajty yhädiuumby poobhoro-
haam maa ja'a saandä hänajty yhitiän, ja'a xøhajpä Artemisa. Mayyä
Demetrio moonsä hänajty miøødä. Jaanc̈h tehm quianarhajp hajxy
hänajty jaduhn coo ja'a saandätøjc-hahädiuunnaxy hajxy hänajty tioogy.
25 Mänitä Demetrio ja'a mioonsä miøødhamugøøyy nägøxiä møød pønjaty
hänajty hawiing saandähädiuumbä. Mänitä Demetrio miänaañ:
—Mägu'ughajpädøjc, coo hädaaduhmbä tuung hajxy ndúunäm, paady
hajxy njaanc̈h tehm quianarhájtäm. Tøyhajt jaduhn. 26 Tøø ha-
jxy mhixy, tøø hajxy mmädoy coo ja'a Pablo jii wiädity, coo jii
quiapxy coo jii miädia'agy cooc tyijy højtsä nsaandä quia'a jújquiäm.
Tøø jäya'ayhajxy may miäbøcy; ca'a yaayyä Efeso, pero cøxiä wiin-
duhmyhagajpt yaa Asianaaxooty. 27 Coo jäya'ayhajxy maas may ji-
aac mäbøgät, cab hajxy majiaty nganarhájtänät. Y cabä jäya'ayä
nsaandähajxy xwyiingudsähgø'øwáanänä, ni ja'a saandätøjc maa yhi-
tiän. Jiahdiägoyyaamby hajxy jadúhnän. Wiinduhmyhagajptä saandä
Artemisa wyiingudsähgø'øyii yaa Asianaaxooty møød jäguembaady.
28 Coo ja'a jäya'ayhajxy jaduhn miädooyy, mänit hajxy jootma'ty. Mänit
hajxy tiägøøyy yaaxpä jojpä.
—¡Viva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähájtäm yaa Efeso.
29 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn miädooyy coo ja'a Demetrio mioonsähajxy
hänajty jaduhn wyi'i ya'axy wyi'i jiocy cajptooty, mänitä cu'ughajxy
tiägøøyy haamhajpä. Jimä Pablohajxy hänajty wiädity cajptooty. Jue'e
ja'a jiamiøødhajxy hänajty xiøhaty, Gayo møød Aristarco. Macedonia ha-
jxy hänajty nämetsc chooñ. Mänitä Gayohajxy miajtsä møødä Aristarco.
Ja'a cu'ughajxy jaduhn mämajts. Mänitä Gayohajxy piawijtsä piajägujcä
maa ja'a hamugøødiaactän. Mänit hajxy jim ñäxø'øwøøyyä. 30 Haa
ja'a Pablo, coo jaduhn miädoyhajty coo ja'a jiamiøød jaduhn miájtsäxä,
mänit jiiby jia wi'i tiägø'øwaañ jäya'ayhagujc. Ja'a jiamiøød hänajty jia
wi'i ñähgapxtu'udaamby. Pero cabä mäbøjpädøjcä Pablo hajxy jaduhn
quiejxy. 31 Jimä Pablo ja'a miägu'ughajpähajxy näje'e miøjhaty Asia.
Mänitä Pablo nocy yajnäguejxä coo jiiby quia'a tägø'øwät jäya'ayhagujc.
32 Jaanc̈h tehm yaaxp jaanc̈h tehm jiojpä cu'ughajxy hänajty jim maa

hajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Wiingjaty hajxy hänajty ya'axy. Cab
hajxy hänajty tu'cuhdujt ya'axy. Ni quia'a najuø'øy hajxy hänajty tii
hajxy hänajty jaduhn tøø ñähamugø'øy. 33 Jimä judíos hänajty tu'ug xiøhaty
Alejandro. Mänitä Alejandro jaduhn piajahmä jäya'ayhagujc. Ja'a
miägunaaxhajxy jaduhn näje'e jatcøøyy. Mänitä Alejandro yhawáannäxä
tiiguiøxpä yø'ø jäya'ayhajxy hänajty jaduhn coo wyi'i yhaamhaty. Mänitä
Alejandro ja'a judíos jia nähgapxtu'udaañ jäya'ayhagujc. 34 Coo ja'a cu'ugä
Alejandro hajxy jaduhn yhøxcajpy coo hänajty je'e jiudíospä, mänit hajxy
tiägøøguiumbä yaaxpä jojpä.

—¡Viva Artemisa, viva! Højtsä Artemisa yaa nsaandähájtäm yaa Efeso.
Mejtshora hajxy jaduhn jiaac yaaxy jiaac jojcy.

35 Hobiä nejpiä ja'a secretario ja'a cu'ug yaghamooñ. Mänit miänaañ:

—Mägu'ughajpädøjc, mijts yaa tsänaabiä Efeso, jéquiänä tsaa tu'ug
quiahy tsajtwiing. Artemisa hajxy nyajxøhájtäm. Je'e hajxy yaa nwiin-
gudsähgøøyyäm yaa Efeso. Tøø ja'a tiøjc hajxy jaduhn nhädiúunäm coo
jaduhn jiiby yhídät jiiby tiøgooty. Højtsä cuhdujt jaduhn nmøød'ájtäm
coo højtsä Artemisa ngüeendähájtäm. 36 Tøyhajt jaduhn. Hopiønä
jaduhn miäna'añ. Hoorä, huuc tunä mayhajt hajxy. Huuc hamón
hajxy. Hoy hajxy jaduhn mhuuc tehm tiaj mhuuc tehm miáyät jayøjp
tii hajxy mdunaam by. 37 Hädaa mähdiøjc hajxy tøø mmáchäbä, cabä
tii pojpä tii cädieey hajxy hädaa tøø tiuñ. Cabä Artemisa hajxy tøø
miägapxtägoy, ni cab hajxy tii tøø mieečh maa ja'a Artemisa tiøgootiän.
38 Pø tøø hädaa mähdiøjc-hajxy jaduhn jiaančh cädieey nebiä Demetri-
ohajxy ñäxø'øwø'øyän, weenä Demetriohajxy jim nøcxy ñäxø'øwø'øy
maa ja'a hagujtøjcän. Jaduhnä cuhdujt ñä'ägä miñ. Paadiä cuduung
yhuuc jímäbä. 39 Pø jimä tsip wiingpä hajxy jaduhn mjaac møødä,
mänit hajxy mnägápxät coo junta hänajty jiaac jada'añii. 40 Cab jaduhn
yhahixø'øy coo hajxy jaduhn nwi'i yhaamhájtäm nä'ä nägoobä, coo tsip
hajxy jaduhn nä'ä nägoobä nyajpädǿ'cäm. Coo ja'a gobiernä Rómabä
jaduhn miädoyhádät neby hajxy jäda'a tøø njatcóøyyäm, wehndä häyaa
xñäxø'øwøøyyämät. Neby hajxy häyaa nnä'ä hadsóowämät.

41 Mänitä secretario quiapxpädøøñä. Mänit miänaañ coo ja'a
jäya'ayhajxy wyiimbíjnät.

20

1 Coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø mioon tøø tiujnä, mänitä Pablo
ja'a mäbøjpädøjc miøjyaaxy. Mänitä Pablo miägapxy yhanehmy. Mänit
miänaañ coo hänajty jim wyiimbidaannä, møød coo hänajty jim ñøcxaannä
Macedonia. 2 Coo jim miejch, mänit jim tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt.
Majaty hänajty wiädity, jimä mäbøjpädøjc hänajty miägapxy yhane'emy.
Mänitä Pablo jim chóhngumbä Macedonia. Mänit jim ñøcxy Gre-
cia. 3 Coo jim miejch, mänit jim yhijty tägøøgpo'o. Coo hänajty jim
choonáangumbä, mänit hänajty jim ñøcxa'añ Siria barcojooty. Cahnä
Pablo hänajty biarcotägø'øyñä, mänit miädoyhajty coogä judíoshajxy
hänajty tøø quiojyquiapxytiuñ coogä Pablo hajxy hänajty miadsa'añ,
nägóoyyädsä Pablo jiiby tiägǿ'øwät barcojooty. Mänitä Pablo wyiin-
mahñdyhajty coo hänajty quia'a tu'ubøgaannä barcojooty. Jaduhn wyiin-
mahñdyhajnä coo jim ñøcxǿ'øwät Macedonia tecy-yo'oyhaam. 4 Nämayyä
Pablo miägu'ughajpähajxy jim miøødnøcxy Asia, møødä Timoteo, møødä
Sópater, ja'a hänajty jim tsohmbä Berea, ja'a Pirro yhuung, møødä Gayo,

ja'a hänajty jiṃ tsohṃbä Derbe, møødä Aristarco, møødä Segundo,
møødä Tíquico, møødä Trófimo. Tesalónica ja'a Aristarcohajxy hänajty
chooñ møødä Segundo. Asia ja'a Tíquicohajxy hänajty chooñ møødä
Trófimo. 5 Coo ja'a Pablohajxy jiṃ miejch Filipos møødä jiamiøødhajxy,
mäníthøc̈hä Pablo jiṃ nbaattägajch, høøc̈h Lucas. Høøc̈h hädaa nocy
jaduhṉ nhädiuuṃby. Mänitä Pablo jiamiøødhajxy jiṃ ñøcxø'cy Troas.
Jiṃ højts hänajty xyhahixa'añ, høøc̈h møødä Pablo. 6 Paady højts jiṃ
nmähmøøyy Filipos, coo ja'a judíos ja'a xiøøhajxy hänajty jiada'añii mänaa
ja'a judíos ja'a tsajcaagy hajxy quiayyän, ja'a ca'a levadura møødpä. Coo
ja'a xøø jaduhṉ miaayy, mänit højts jiṃ nbarcotägøøyy. Mänit højts
jiṃ ndsohṉnä Filipos barcojooty. Mägoox̱xøø højts mejjiooty nyohy.
Mänit højts jiṃ nmejch Troas. Mänit højtsä Pablo ja'a jiamiøød jiṃ
nbaattägajch, ja'a højts hänajty jiṃ xyhahijxpä. Jiṃ højts njaac hijty jux-
tujxøø nägøx̱iä. 7 Coo näxøø jaduhṉ yhabaaty, mänit højts nhamugøøyy,
højts mäbøjpädøjc. Mänit højtsä Santa Cena nyagjajtä. Mänit højtsä
Pablo xtiägøøyy yajnähixøøbiä. Jejcy jaduhṉ miädiaacy je'eguiøxpä coo
hänajty cujaboom tiu'ubøgaaṉnä. Cuptsuhṃdä hänajty tøø jiaty, jiṃnä
ja'a Pablo hänajty miädia'agyñä. 8 Maa højts hänajty tøø nhamugø'øyän,
nähbettøjtøgooty hänajty jaduhṉ jiṃ. Jiibiä jøøn hänajty may tioy. 9 Jiṃä
høxcujc-häna'c hänajty tu'ug yhäña'ay ventanahaguuy nähbettøjnähgøxp
ja'a miädägøøgpísobä. Eutico ja'a craa hänajty xiøhaty. Jiṃ Eutico ja'a
Pablo hänajty yhamädoow̱hity. Tøø ja'a Pablo hänajty jejcy miädiaacnä.
Mänitä Eutico jiṃ miaaho'cy maa hänajty yhäña'ayän ventanahaguuy.
Mänit jiṃ quiuhgahnajxy. Ho'ogy hoy wyidsø'cänä. 10 Coo ja'a Pablo
jaduhṉ yhijxy, mänit jiiby yhädaacy naax̱yp maa ja'a Eutico hänajty tøø
quia'ayän. Mänitä Pablo ja'a Eutico miäneeṉø'cy. Mänit højtsä Pablo
xñämaayy:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Jujcyñä hädaa craa jaduhṉ.

11-12 Jujcy ja'a craa jiaanc̈h yajnøcxä maa ja'a tiøjcän. Mänitä
mäbøjpädøjc-hajxy jiaanc̈h tehṃ xiooṉdaacy. Mänitä Pablo jiṃ
ñøcxtägajch cøxp maa hänajty yajnähixø'øyän. Mänitä Pablo ja'a tsajcaagy
yajwa'xy. Mänit højts ngaayy nhuucy nägøx̱iä. Mänitä Pablo jiaac
tägøøyy yajnähixøøbiä. Jiṃ højts jaduhṉ ngujobøøyy. Mänitä Pablo
miädiaacpädøøñä. Mänit jiṃ chohṉnä Troas.

13-14 Tøø højtsä Pablo hänajty xñäma'ay cooc hänajty tecy-yo'oyhaam
ñøcxa'añ jiṃ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Aso. Pero højts, barco-
jooty højts jiṃ nnøcxy, høøc̈h Lucas møødä Pablo jiamiøødhajxy. Coo
højts jiṃ nmejch Aso, mänitä Pablo jiṃ tiägøøbiä barcojooty. Mänit
højts jiṃ ndu'ubójcumbä Aso näguipxy møødä Pablo. Mänit højts jiṃ
nägøx̱iä nnøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Mitilene. 15 Coo højts
jiṃ ndsóhṉgumbä, mänit højts cujaboom nnaxøøyy jiṃ mädøyyä maa ja'a
naax̱ hänajty xiøhatiän Quío. Mänit højts jiṃ cujaboom nmejch maa ja'a
cajpt hänajty xiøhatiän Samos. Coo højts jiṃ ndsóhṉgumbä, cujaboom
højts jiṃ nméjtscumbä maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Mileto. 16 Tøø
ja'a Pablo hänajty wyiinmay coo hänajty jiṃ quia'a näxø'øwáaṉgumbä
Efeso. Hix̱, cabä Pablo hänajty jiṃ jejcy wiädita'añ Asianaaxooty. Paady
hänajty jiṃ quia'a wädita'añ Asia coo hänajty jiṃ ñøcxa'añ Jerusalén.
Mobädajpä ja'a Pentecostésxøø hänajty jiṃ jiada'añii. Paadiä Pablo
hänajty yhadø'øc̈h, jaduhṉä Pentcostés-xøø mädøyyä piáadät.

17 Jiṃnä højts hänajty nhityñä Mileto, mänitä Pablo capxy jiṃ quiejxy
Efeso coo ja'a tsajtøjwiindsøṇhajxy jiṃ ñócxät Mileto, ja'a hajxy hänajty jiṃ
tuuṃbä Efeso. 18 Coo hajxy jiṃ miejch Mileto, mänit hajxy ñämaayyä:
—Mänáajøch jiṃ nhitiän maa mijtsän jiṃ Asianaaxooty, jaanc̈h tehṃ
yhóyhøch jiṃ nduuñ mädúhñ̄tiøch jiṃ nhijty. Mnajuøøby hajxy jaduhṇ
cooc̈h jaduhṇ nga'a høhṇda'agy. 19 Jaanc̈h tehṃ yhóyhøc̈hä Jesús ja'a
tiuuṇg hänajty nduuṇä, ja'a hajxy nWiindsøṇhájtämbä. Mee'xxiéemyhøch
hänajty nduñ. Náx̱yhøch hänajty njootmayhaty cooc̈hä nmägunaax̱ä
Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty quia'a mäbøgaaṇä. Mayhooc hajxy
jaduhṇ quiojyquiapxytiuuñ cooc̈h hajxy hänajty xjia wi'i yagho'oga'añ.
20 Cóx̱yhøch mijts hänajty nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy neby hajxy
hoy mhídät. Homiänáajøch mijts hänajty nyajnähixø'øy, møød jiṃ
jäya'ayhagujc, møød jiṃ maa ja'a mdøjc-hajxiän. 21 Jadúhṇhøch mijts
hänajty nmägapxy nhane'emy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy jaduhṇ
mnajtshixó'øwät, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbógät
ja'a Jesúscøxpä, ja'a hajxy nWiindsøṇhájtämbä. Nägóx̱iøch mijts
hänajty jaduhṇ nmøødmädia'agy, møød mijts judíoshajxy, møød mijts
cajpä judíospä. 22 Hoorä, tøøc̈hä Dioshespíritu xñäma'ay cooc̈h jiṃ
nnócxät Jerusalén. Pero cábøch nnajuø'øy nébyhøch jiṃ njada'añ
nhabeta'añ. 23 Jagóoyyøch jaduhṇ nnajuø'øy cooc̈h jiṃ nyajtsuma'añ,
cooc̈hä tsaac̈hpä peenä jiṃ nbaada'añ. Majátyhøch jaduhṇ tøø
nwädity, jadúhṇhøc̈hä Dioshespíritu tøø xyhawaaṇä cooc̈h jaduhṇ
njada'añ nhabeta'añ. 24 Pero cábøch tii ndajy nmay. Cabä cueentä
jaduhṇ cooc̈h nnä'ä hó'ogät. Je'eyyähájtiøch nbøcjuøøby cooc̈hä
nduuṇg nyajmayaaṇnä, ja'a Jesúshøch xmióoyyäbä, ja'a hajxy
nWiindsøṇhájtämbä. Jadúhṇhøch xtiuuṇgmooyy cooc̈hä mädia'agy
jaduhṇ nyajwá'xät coo ja'a Dios hojioot jiaanc̈h tehṃ miøødä.
25 'Tøøc̈h mijts nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øy coo ja'a Dios
yhane'ema'añ ja'a miøcmäjaahaam. Hoorä, cábøch mijts mänaa
xyhijxtägatsaaṇnä. Tøyhajt jaduhṇ. 26 Coo mijtsä Diosmädia'agy mga'a
mäbógät nébyhøch tøø nja mädia'aguiän, ca'a yhøøc̈hä pojpä jaduhṇ
nmøød. 27 Hix̱, pedyíijøch mijts tøø nyajmøødmädia'agy nebiatiä Dios
tøø yhane'emiän. 28 Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy. Mgüeendähádäbä
mäbøjpädøjc hajxy nägøx̱iä. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhṇ xpiädaac
coo hajxy jaduhṇ mgüeendähádät. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø
xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy jaduhṇ xyhuunghájtäm, coo ja'a
miädia'agy hajxy nmäbøjcäm. 29 Cooc̈h mijts jaduhṇ nbuhwa'adsaaṇnä,
mänitä wiinghäna'c-hajxy yaa miedsa'añ maa mijtsän. Mäwiinhøhṃbä
hajxy jaduhṇ miedsa'añ. Xjia wi'i jiøjcapxø'øwaaṃb mijts jaduhṇ coo
ja'a Diosmädia'agy hajxy mnajtshixó'øwät. Jaduhṇ mäwíinäts hajxy
jiatcø'øwa'añ nebiä pahucä meeg hajxy chu'uc̈hän. Tøyhajt jaduhṇ.
30 Høxtä mijtsä mjamiøød näje'e tiägø'øwaaṃbä høhṇdaacpä. Näje'e
ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhṇ yajtägoyyáaṇäbä nebiä høhṇdaacpähajxy
tiägoyya'añän. 31 Nax̱y hajxy jaduhṇ mdehṃ ñiyajcopcø'øwóøjät.
Tägøøgjomójthøch mijts jaduhṇ nmägapxy nhanehṃy xøømdsuhṃ. Jaanc̈h
tehṃ chaac̈hpójpøch hänajty. Nax̱y hajxy jaduhṇ mdehṃ jiahmiédsät.
32 'Hoorä, mäbøjpädøjc, mijtsä Dios nyajcø'øwaaṇøøby ween hajxy
jaduhṇ xcwieendähaty. Jaduhṇä Diosmädia'agy miäna'añ cooc ja'a
Dios hojioot jiaanc̈h tehṃ miøødä. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy
hamuumdu'joot mmäbógät, jaduhṇä Dios hajxy xjiaac tehṃ piuhbédät

ja'a miäjaahaam. Møød hodiuum hajxy jaduhn̲ xpiädá'agät näguipxy møød
pønjaty ja'a Dios yhuunghajpy. 33 Cábøch pøn̲ä wyitä xiädø'øñ tøø nhadso-
jcä. 34 Ja'a nhamdsoo cø'øháamhøch jaduhn̲ tøø nniyhixyii. Jadúhn̲hø̆chä
nmägu'ughajpä tøø nbuhbejpä. Tøyhajt jaduhn̲. 35 Homiänáajøch mi-
jts tøø nmägapxy tøø nhane'emy coo hajxy mniguiudúun̲äxät, møød
coo ja'a pa'amjäya'ay hajxy jaduhn̲ mbuhbédät møødä häyoobäjäya'ay.
Mjahmiédsäp hajxy jaduhn̲ coo ja'a Jesús jaduhn̲ jecy miänaañ̲: "Coo
wiinghäna'c mbuhbédät, jaduhn̲ds jootcujc mhídät. Pø mnä'ä yajpuhbe-
daam̲b jaduhn̲, cab jaduhn̲ jootcujc mhídät."

36 Coo ja'a Pablo jaduhn̲ quiapxpädøøyy miädiaacpädøøyy, mänit ha-
jxy nägøx̲iä jyijcädaacy näguipxy møødä Pablo. Mänit hajxy tiägøøyy
Diospa'yaax̲pä. 37 Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä coo ja'a Pablo
hajxy hänajty piuhwa'adsáan̲änä. Mänitä Pablo hajxy miajch miäneeñ̲.
Mänitä Pablo hajxy chu'xy. 38 Jaan̆ch tehm̲ jiootmayhajp hajxy hänajty
je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty tøø miäna'añ cooc ja'a Pablo hajxy
hänajty quia'a hijxtägatsaan̲nä. Mänitä Pablo hajxy hoy ñajtshixøøñä maa
ja'a Pablo hänajty biarcotägø'øwa'añän.

21

1 Mänit højtsä mäbøjpädøjc nbuhwaatsnä. Mänit højts nbarcotägøøyy.
Mänit højts jim̲ ndsohn̲nä Mileto. Mänit højts jim̲ tu'uda'aquiä nnøcxy
maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cos. Cujaboom højts njaac nøcxy maa
ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän Rodas. Coo højts jim̲ ndsóhn̲gumbä, mänit
højts jim̲ njaac nøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Pátara. 2 Jim̲ højtsä
barco wiingpä hoy nbaady. Jim̲ hänajty ñøcxa'añ maa ja'a naax̲ hänajty
xiøhatiän Fenicia. Mänit højts ndu'ubøjcumbä wiingbarcojooty. 3 Mänit
højtsä naax̲ nnäheebøøyy, ja'a hänajty xøhajpä Chipre. Hahooyhaamby
højts jim̲ nwiinnajxy jäguem̲juøøby. Jim̲ højts hänajty nnøcxø'øy maa
ja'a naax̲ hänajty xiøhatiän Siria. Coo højts jim̲ nmejch, mänit højts jim̲
nbarcopädsøøm̲y maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tiro. Paadiä barco jim̲
miedsøøyy Tiro coo tsøm̲y hajxy hänajty jim̲ ñähdsøøm̲du'uda'añ. 4 Jim̲
højtsä mäbøjpädøjc näje'e nbaaty. Mänit højts jim̲ nhijty Tiro juxtujxøø
maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Mänitä Pablo hajxy jia nämaayy coo jim̲
quia'a jaac nøcxät Jerusalén. Jadúhn̲äc hajxy hänajty tøø ñajtscapxø'øyii
ja'a Dioshespíritäm. Pero cabä Pablo jaduhn̲ ñä'ä møjpädaacy. 5 Coo juxtu-
jxøø yhabejty, mänit højts jim̲ ndu'ubøjcumbä. Mänit højtsä mäbøjpädøjc
nägøx̲iä hoy xñajtshixø'øy cajptpa'a møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit
højts jim̲ njijcädaacy pu'uwiing. Mänit højts nDiospa'yaax̲y. 6 Mänit
højtsä mäbøjpädøjc xpiuhwaatsnä. Mänit hajxy wyiimbijnä maa ja'a
tiøjc-hajxiän. Mänit højts ndägøødiägajch barcojooty.

7 Mänit højts jim̲ ndsóhn̲gumbä Tiro. Mänit højts jim̲ njaac nøcxy maa
ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tolemaida. Coo højts jim̲ nmejch, mänit
højtsä mäbøjpädøjc hoy nguhix̲y. Tu'tsuhm̲ højts jim̲ nhijty maa ja'a
mäbøjpädøjc-hajxiän. 8 Cujaboom højts jim̲ ndu'ubøjcumbä. Mänit højts
jim̲ nnøcxy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Cesarea. Coo højts jim̲ nmejch,
mänit højts jim̲ nnøcxøøyy maa ja'a Felipe tiøjcän. Mänit højtsä Felipe
xñämaayy coo højts jim̲ nmejtstá'agät maa ja'a tiøjcän. Jue'e ja'a Felipe
hänajty tiuun̲ghajpy, ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. Tøø hänajty
jaduhn̲ wyiinguexyii coo ja'a mäbøjpädøjc piuhbédät. Näjuxtujc hajxy
hänajty jaduhn̲ wyiinguejxä coo hajxy jaduhn̲ miäbuhbédät. 9 Mädaax̲cä

Felipe yhuung hänajty haagä cäxyii. Nämädaax̱cä Diosmädia'agy hajxy
hänajty ñajtscapxø'øy. 10 Maxiøø højts hänajty jim̱ tøø nhity maa ja'a Felipe
tiøjcän, mänitä jäya'ay tu'ug miejch. Agabo hänajty xiøhaty. Jim̱ hänajty
chooñ Judea. Ñajtscapxøøbiä Diosmädia'agy hänajty je'ebä. 11 Coo ja'a
Agabo jim̱ miejch maa højts hänajty nmejtsta'aguiän, mänitä Pablo ja'a
wiøøn wiähájtäxä. Mänitä Agabo hamdsoo ñiguiø'øxojts ñidiecyxiojtsä ja'a
Pablo ja'a wiøønhaam. Mänitä Agabo ja'a Pablo ñämaayy:

—Jadúhṉhøčhä Dioshespíritu tøø xñäma'ay cooč miič nna-
jtscapxóøyyät. Jadúhṉäc miičhä judíos xquiø'øxots xtiecyxiodsaam̱bä
jim̱ Jerusalén nébyhøch cham̱ tøø nhamayyän. Mänítäc miič
xyajcø'ødägø'øwa'añ ja'a soldadohajxy Rómabä.

12 Coo højts jaduhṉ nmädooyy, møødä mäbøjpädøjc-hajxy, mänit højtsä
Pablo nja nämaayy coo jim̱ quia'a nócxät Jerusalén. 13 Mänitä Pablo
yhadsooyy:

—Tii hajxy coo mjø'øy coo mxuuč. Tiič hajxy coo xyagjootmayhaty.
Cabä cueentä jaduhṉ coočhä häna'c jaduhṉ jim̱ xquiø'øxots xtiecyxiódsät
Jerusalén. Cabä cueentä jaduhṉ cooč häna'c jim̱ xyaghó'ogät ja'a
Jesúscøxpä, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä —nøm̱ä Pablo miänaaṉ̃.

14 Coo højts jaduhṉ nhijxy coo ja'a Pablo hänajty quia'a mäbøga'añ,
mänit højts nmänaaṉnä:

—Ween jaduhṉ jiadyii nebiä Dios tøø miäna'añän.

Mänit højts nhamooṉnä.

15 Mänit højts nhadsøøm̱bøjcy, høøčh møødä Pablo. Mänit højts jim̱
nnøcxy Jerusalén. 16 Näje'e højtsä mäbøjpädøjc jim̱ xpianøcxy, ja'a hajxy
hänajty jim̱ tsohm̱bä Cesarea. Coo højts jim̱ nmejch Jerusalén, mänit
højts hoy xñajtswowø'øy maa ja'a Mnasón ja'a tiøjcän. Jim̱ä Mnasón
hänajty jecy tøø chohṉda'agy Chipre. Tøø hänajty jiegø'øy coo ja'a Mnasón
ja'a Diosmädia'agy hänajty tøø miäbøcy. Jim̱ højts nmejtstaacy maa ja'a
Mnasón ja'a tiøjcän.

17 Coo højts jim̱ nmejch maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän, mänit højts
xquioñdymooyy xooṉdáacäp. 18 Cujaboom højtsä Pablo jim̱ xmiødhajty
maa ja'a tsajtøjcän. Jim̱ä Santiago hänajty møødä tsajtøjwiindsøṉhajxy
nägøx̱iä. 19 Mänitä Santiagohajxy miøødniyajpoo'xä ja'a Pablo. Mänitä
Pablo tiägøøyy mädiaacpä nebiatiä Diosmädia'agy hänajty tøø yajwa'xiän
maa ja'a cajpa judíoshajxiän, cooc jaduhṉ quiapxy miädiaacy ja'a Dios
miäjaahaam. 20 Coo ja'a Santiagohajxy jaduhṉ miädooyy, mänitä Dios
hajxy wyiingudsähgøøyy. Mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Mägu'ughajpä Pablo, mnajuøøby miič jaduhṉ coo ja'a judíos ja'a
Jesús ja'a miädia'agy hajxy nämay tøø miäbøjcä. Jaduhṉ hajxy nägøx̱iä
miäna'añ coo ja'a cuhdujt hajxy tsipcøxp ngudiúuṉämät, ja'a Moisés jecy
yhanéhm̱äbä. 21 Tøø hajxy jaduhṉ miädoyhaty cooc tyijy miičhä judíos
wiingcuhdujt tøø myajnähixø'øy, ja'a hajxy jäguem̱baady hadsänaabiä.
Jadúhṉäc tyijy tøø myajnähixø'øy coo cuhdujt hajxy ñajtshixó'øwät, ja'a
Moisés jecy yhanéhm̱äbä. Jadúhṉäc tyijy tøø myajnähixøøbiä coo højts ja'a
nguhdujt nga'a cudiúuṉänät, højts judíos, møød coo højts nhuung nga'a
circuncidarhájtänät. 22 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhṉ miädoyhádät coo
miič yaa tøø mgoody Jerusalén, mänitä tøyhajt hajxy choga'añ pø tøyhajt
jaduhṉ coo miičhä judíos jaduhṉ tøø mjaanč yajnähixø'øy, ja'a hajxy
jäguem̱baady hadsänaabiä. 23 Tøø højts ja'a wiinmahñdy tu'ug nbaady nej
miič myajniyhoyø'øwóøjät. Jii højtsä nmägu'ughajpä nämädaax̱cä. Tøø

xøø hajxy yhagapxtucy coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ nebiä Moisés jecy yhanehm̱iän coo hajxy jaduhn̲ nguhdujthájtämät. 24 Mmødhádäp miiči yø'ø häna'c yø'ø nämädaax̲pä. Jaduhn̲ miiči mnämäjuyø'øwät coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ. Jaanä jaduhn̲ miičhä meeg tu'ug myójxpät. Coo miiči jaduhn̲ mnämäjuyø'øwät, jaduhn̲ hajxy hoy yajcuhmé'xät. Coo miiči jaduhn̲ mguhdujthádät, jaduhn̲ miičhä cu'ug xyhíxät coo miičhä cuhdujt jaduhn̲ mgudiuum̲bä, ja'a Moisés jecy yhanéhm̲äbä. Jaduhn̲ä cu'ugä tøyhajt hajxy miøødhada'añ coo miiči wiingcuhdujt tøyhajt mga'a yajnähixø'øy. 25 Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a hajxy mäbøjpä, tøø højtsä nocy nyajnäjaayø'øy. Jaduhn̲ højts tøø nmägapxy tøø nhane'emy coo hajxy quia'a tsú'udsät mädyiibä häna'c tøø yox̲y quepychechwiinduum, møød coo hajxy quia'a tsú'tspät ja'a tøø quia'a nø'xiée'xiäbä, møød coo wiingto'oxiøjc hajxy quia'a møødmá'awät —nøm̲ä Pablo ñämaayyä.

26 Mänitä Pablo ja'a häna'c miødhajty ja'a nämädaax̲pä. Mänit hajxy cujaboom hoy quiudiuñ̲ nebiä judíos quiuhdujthajxy hänajty myiñ̲än. Mänit hajxy tiøjtägøøyy tsajtøgooty. Mänit hajxy ñägapxy cooc juxtujxøø hänajty quia'a habetyñä neby hajxy hänajty tøø yhagapxtuquiän coo meeg hajxy hänajty yoxa'añ.

27-30 Ja weenjaty hänajty quia'a habety ja'a juxtujxøøbä. Mänitä jäya'ayhajxy näje'e tiägøøyy tsajtøgooty. Jim̲ hajxy hänajty chooñ Asia. Coo ja'a Pablo hajxy jiiby yhijxy tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy yaax̲pä cooc ja'a Pablo hänajty jiiby wiädity:

—Judíostøjc, højts puhbéjtäc. Xiids yø'ø craa Pablo wiädity. Yø'ødsä wiingcuhdujt homiajaty nøcxy yajwiinhixø'øy. Jaduhn̲ yø'ø craa ja'a cu'ug jiøjcapxø'øy coo højtsä nguhdujt hajxy xquia'a cudiúun̲ämät, nebiä Moisés jecy jia hanéhm̲iän. Jaduhn̲ yø'ø craa yajwiinhixøøbiä cooc tyijy hädaa tsajtøjc jaduhn̲ quia'a tsoobaady. Maas hanax̲iä haxøøg tøø jiatcø'øy coo jäya'ay yaa tøø miødtägø'øy tsajtøgooty, ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix̲, cabä cuhdujt jaduhn̲ ñä'ägä miñ̲ coo hajxy yaa tiägø'øwät tsajtøgooty, pønjaty ca'a judíos.

Paady hajxy jaduhn̲ miänaañ̲, je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty tøø yhixyii cajptooty coo ja'a Trófimo hänajty miødä. Jaduhn̲ä Asiabäjäya'ayhajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy ja'a Pablo ja'a Trófimo hänajty tøø miødtägøøyy tsajtøgooty. Efeso ja'a Trófimo hänajty chooñ. Ca'a jiudíosä hänajty je'e. Hoorä, coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miädooyy cooc ja'a Pablo hänajty jiiby wiädity tsajtøgooty, mänit hajxy tiägøøyy haamhajpä. Mänitä Pablo hajxy miajch. Mänit hajxy piawijch piajädujty jim̲ tsajtøghaguuy. Mänitiä tsajtøjc hajxy yhagøøyy.

31 Jim̲ä cu'ugä Pablo hajxy hänajty ñä'ägä yagho'ogaan̲nä, mänitä soldado-wiindsøn̲ä mädia'agy ñämejtsä coogä cu'ughajxy hänajty jim̲ wyi'i yhaamhaty Jerusalén. Roma ja'a soldadohajxy hänajty chooñ. 32 Tuun̲ä ja'a soldado-wiindsøn̲ jaduhn̲ ñä'ä mädooyy, mänitä soldadohajxy yhamugøøyy. Mänit hajxy päyø'øguiä yhädaacy maa ja'a cu'ughajxy hänajty yhaamhatiän. Coo ja'a cu'ugä soldado hajxy jaduhn̲ jiøjcuheebøøyy coo ja'a soldadohajxy hänajty miänacy maa ja'a Pablo hänajty wiobho'ogyiijän, mänitä Pablo yhøxmajtsä. 33 Coo ja'a soldado-wiindsøn̲ jiiby quiädaacy, mänitä Pablo chuum̲ä. Hamejtscadena quiø'øxojts tiecyxiojtsä. Mänitä soldado-wiindsøn̲ä cu'ug miäyajtøøyy pøn̲ä Pablo, møød tii hänajty coo tøø wiobho'ogyii. 34 Mänitä jäya'ayhajxy may yhadsooyy haagä wiingjaty. Cab hajxy hänajty tiu'ugmädia'aguiä.

Coo ja'a cu'ughajxy hänajty jaduhn̲ wyi'i ya'axy, cabä soldado-wiindsøn̲ä
tøyhajt hänajty hoy piaada'añ. Mänit miänaañ̲ coo ja'a Pablo jim̲ ya-
jnøcxőøjät maa ja'a cuartelän. 35 Coo ja'a soldado ja'a Pablo hajxy jim̲
miøødcoo'ty maa ja'a escalera jaduhn̲ chohn̲da'aguiän, mänitä Pablo
hajxy quiøyø'cy. Paady hajxy jaduhn̲ quiøyø'cy coo ja'a cu'ugä Pablo
hajxy hänajty jia wi'i yagho'oga'añ. 36 Høx̲haamä cu'ugä soldado hajxy
hänajty pianøcxy yáax̲äp coo ja'a Pablo yagho'ogőøjät.

37 Jim̲ä soldado ja'a Pablo hajxy hänajty miødtägø'øwa'añ cuar-
teltøgooty, mänitä Pablo ja'a soldado-wiindsőn̲ ñämaayy:

—Huuc min̲, nhuuc møødmädiá'agyhøch miič̌h paquiä.

Hagriegohaamä Pablo jaduhn̲ miänaañ̲. Mänitä soldado-wiindsőn̲
yhadsooyy:

—Mjájpytiämä hagriego jaduhn̲ä. 38 Cájtäm miič̌h jim̲ mdsooñ
Egipto-naaxootiä. Tøø jiegø'øy coo häna'c tsip jim̲ tøø yajpädø'øgy Egipto.
Nämädaax̲milä jiamiøød hänajty, haagä cahwiindøyhäna'c. Mänit hajxy
piäyø'cy. Mänit hajxy jim̲ ñøcxøøyy pactuum maa pøn̲ quia'a tsäna'ayän.

39 Mänitä Pablo miänáan̲gumbä:

—Cábøch jim̲ ndsooñ Egipto. Judíojäyá'ayhøch høøč̌h. Jím̲høch ndsooñ
maa ja'a cajpt jaduhn̲ xiøhatiän Tarso jim̲ Cilicianaaxooty. Møjjuőøbyhøch
ngajpt. Huuc tun̲ä mayhajt, nhuuc cøx̲y møødmädiá'agyhøch yø'ø cu'ug.

40 Mänitä soldado-wiindsøn̲ä Pablo cuhdujt miooyy coo quiápxät.
Mänitä Pablo piejty escaleracøxp. Mänitä quiø'ø chajxajy. Mänitä
cu'ughajxy cøjx yhamoñ̲. Mänit tiägøøyy xiicpä mädiaacpä hebreo-
hayuuc-haamby:

22

1 —Mägu'ughajpädøjc, huuc hamädoow̲hit hajxy hoy; mijts
nmøødmädia'agaam̲by.

2 Coo ja'a cu'ughajxy jaduhn̲ miädooyy coo ja'a Pablo hänajty
quiapxy miädia'agy hebreohayuuc-haamby, tehn̲gajnä hajxy hänajty
hoy yhamädoow̲hity. Mänitä Pablo jiaac mädiaacy:

3 —Judíojäyá'ayhøch høøč̌h. Jím̲høch nnaax̲que'exä Tarso, jim̲
Cilicianaaxooty. Múutsnøch yaa ngoo'ty Jerusalén. Ja'a teedyhap
Gamaliélhøch yaa xyajcapxtaac. Jaanč̌h tehm̲ yhóyhøch xyajnähixøøyy
ja'a jecyquiuhdujt. Jaanč̌h tehm̲ yhóyhøč̌hä Dioscuhdujt hijty nbaduñ̲
hamuumdu'joot nej mijts jäda'ahaty mbaduñ̲än. 4 Nyajtsaač̌hpőjpiøč̌hä
jäya'ay hijty, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä ja'a Jesúscøxpä, to'oxiøjcä,
ya'adiøjcä. Høxtä nyaghó'piøch hijty tähoocjaty. Pawíchhøch hijty
pujxtøgooty nyajnøcxy cø'øxoch tecyxioch. 5 Ja'a teedywiindsőn̲ yaa
tuum̲bä Jerusalén, coo hajxy jaduhn̲ mmäyajtőwät pø tøyhájthøch
jaduhn̲ tøø njatcø'øy, xmió'owäbä tøyhajt hajxy jaduhn̲. Jaanä jaduhn̲ä
majtøjcä tøyhajt hajxy yéjpät coo hajxy jaduhn̲ mmäyajtőwät. Yø'øč̌hä
nocy hajxy tøø xyajmäguex̲y coo højts nmägunaax̲ jim̲ nmó'owät maa
ja'a cajpt jaduhn̲ xiøhatiän Damasco. Jím̲høč̌hä jäya'ay hänajty nøcxy
nhøxta'awa'añ Damasco pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesúscøxpä.
Je'eč̌h hänajty nøcxy nmadsa'añ. Yaač̌h hänajty nyajmänaca'añ Jerusalén.
Yaač̌h hänajty min̲ ndsaač̌htiuna'añ.

6 'Jim̲ tu'haamnøcxpä, ja weenjátyhøch hänajty jim̲ nga'a coody Dam-
asco, mänitä jøøn quiuhjajcädaacy jaanč̌h tehm̲ miøc, mädúhñ̲tiøch
hänajty nyo'oy. Cujyxiøøho'ogy hänajty jaduhn̲. 7 Túun̲øč̌hä jøøn jaduhn̲

nnä'ä hijxy, mänítiøch jaduhn̲ ngädaayy. Mänítøch nmädooyy cooč̌h
häna'c hänajty xxiøøguya'axy: “Saulo, Saulo, tiič̌h jaduhn̲ coo xwyi'i
miädsibø'øy.” 8 Mänítøch nmäyajtøøyy: “Wiindsøn̲, øøn̲ miič̌h.” Mänítøch
xyhadsooyy: “Jesúshøch høøč̌h. Nazaréthøch hijty ndsooñ. Høøč̌h miič̌h
jaduhn̲ xmiädsibøøby.” 9 Pønjátyhøch hänajty nmøødnøcxyp, yhijx ja'a
jøøn hajxy. Pero cab hajxy miädooyy cooč̌hä Jesús jaduhn̲ xmiägapxy.
10 Mänítøč̌hä Jesús nmäyajtøøgumbä: “Wiindsøn̲, tiič̌h jaduhn̲ ndúnäp.”
Mänítøch xyhadsóogumbä: “Tänaayyø'øg. Jaac nøcx jim̲ Damasco. Coo
miič̌h jim̲ mgóodät, mänit miič̌h häna'c jim̲ xyhawaan̲aan̲ä tijaty miič̌hä
Dios jaduhn̲ xyajtunaam̲b.” 11 Hoorä, cooč̌hä jøøn nhijxy, wiinxóo'tshøch
jaduhn̲. Cábøch hänajty hoy nhijxnä. Ja'a njamiøødhøch hajxy jim̲ xjiaac
witscoo't Damasco.

12 ’Jim̲ä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay. Ananías hänajty xiøhaty. Jaanč̌h
tehm̲ yhoyyä Ananías ja'a cuhdujt hänajty piaduñ̲ nebiä Moisés jecy
yhanehm̲iän. Jim̲ä judíoshajxy hänajty näje'e chänaabiä Damasco. Jiaanč̌h
tehm̲ quiumaabiä judíos ja'a Ananías hajxy hänajty jaduhn̲. 13 Hoorä,
cooč̌h jim̲ ngoo'ty Damasco, mänítøč̌hä Ananías hoy xquiuhix̲y. Mänítøch
xñämaayy: “Puhya'ay Saulo, hijxø'øg jadähooc cham̲ jaduhn̲ajtä.” Tu-
un̲ä ja'a Ananías jaduhn̲ ñä'ä mänaañ̲, mänítiøch jaduhn̲ njaanč̌h hi-
jxø'cy. 14 Mänítøč̌hä Ananías xñämáaguiumbä: “Ja'a nhaphájtämhajxy
ja'a ndeedyhájtämhajxy ja'a jecypiä haampiä, ja'a Dios hajxy hijty wyi-
ingudsähgøøby jegyhajty. Jaaya'ay miič̌h jaduhn̲ tøø xyajnähdijy coo
jaduhn̲ mdúnät neby je'e jioot choquiän, møød coo ja'a Jesús mhamdsoo
híxät coo mhamdsoo mädóẇät nebiaty je'e miädia'agy. 15 Nøcxaam̲b miič̌h
mmädia'aga'añ wiinduhm̲yhagajpt ja'a Jesúscøxpä, nebiaty tøø mhix̲y
nebiaty tøø mmädoy. 16 Hoorä, tsógänämäts, nøcx näbejnä. Jaduhn̲ä
Jesús mmänuu'xtá'agät coo weenä mbojpä mgädieey xyajnähwaats xya-
jcuhwáatsät”, nøm̲höč̌hä Ananías xñämaayy.

17-18 ’Mänítøch yaa nwiimbijtägajch Jerusalén. Mänítøch nnøcxy
tsajtøgooty Diospa'yaax̲pä. Mänítøč̌hä Jesús nwiinhijxy, ja'a hajxy nWi-
indsøn̲hájtämbä. Mänítøč̌hä Jesús xñämaayy: “Tsógänämäts, mdsóonäp
yaa. Caj miič̌hä cu'ugä mmädia'agy yaa xmiäbøgaan̲ä cooč̌h miič̌h yaa
xjia wi'i miädia'aga'añ.” 19 Mänítøch nhadsooyy: “Wiindsøn̲, ñajuøøbiä
cu'ughajxy cooč̌h hijty nwädity wiinduhm̲yhagajpt maa ja'a judíos
chajtøjc-hajxiän, cooč̌hä jäya'ay hijty nyajnøcxy pujxtøgooty pønjatiä
mmädia'agy xmiäbøjcäp. Náx̲yhøch hijty nyajwobyii. 20 Y coo ja'a Esteban
yagho'cä, jím̲høch hänajty nbadsóonäbä. Møødhøch hänajty nbamänaam̲bä
coo yagho'ogøøjät. Ja'a häna'cä Esteban hajxy yaghó'cäbä, høøč̌hä wyit
ngüeendähajtä. Paadiä Esteban jaduhn̲ yagho'cä je'eguiøxpä coo miič̌hä
mmädia'agy hänajty xyajwa'xä.” 21 Mänítøč̌hä Jesús xñämáaguiumbä:
“Cabä cueentä jaduhn̲. Nøcxnä. Jäguém̲høch miič̌h nguexa'añ maa ja'a
jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judíospä.”

22 Mäduhn̲jatiä Pablo hänajty miädia'agy, hamädooẇhíjtäxäbä
miädia'agy hänajty jaduhn̲. Pero coo jaduhn̲ miänaañ̲ cooc hänajty jäguem̲
quiexa'añii maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a hajxy ca'a judíospä,
cabä cu'ugä Pablo ja'a miädia'agy hajxy hänajty yhamädooẇhidáan̲änä.
Mänitä cu'ughajxy tiägøøyy yaax̲pä jojpä:

—Ween yø'ø craa yho'ogy. Yagho'og yø'ø craa hajxy.

23 Tehn̲gajnä hajxy hänajty jaduhn̲ wyi'i ya'axy wyi'i jiocy. Yam̲ä wyit
hajxy hänajty wyi'i chajyem̲y. Yam̲ä naaxoc hajxy hänajty wyi'i chajwøjy.

Paady hajxy hänajty jaduhn̲ wyi'i jiatcø'øy coo ja'a Pablo hajxy hänajty jiaanc̈h tehm̲ miädsiphaty. 24 Mänitä soldado-wiindsøn̲ miänaañ̲ coo ja'a Pablo jiiby yajtøjtägø'øwǿøjät cuarteltøgooty. Mänit jiaac mänaañ̲ coo ja'a Pablo wiobho'ogǿøjät, ween jaduhn̲ quiøx̲y nägapxy tiiguiøxpä cu'ugä Pablo hajxy hänajty coo tøø wyi'i ñäya'axy. 25 Mänitä soldado ja'a Pablo hajxy quiø'øxojch. Wiobho'ogaam̲biä Pablo hajxy hänajty. Mänitä Pablo ja'a capitán miägapxy, ja'a hänajty jim̲ tänaabiä wiinduum:

—Caj mijts cuhdujt mmøødä cooc̈h mijts xwióbät nä'ä nägoobä. Cab hajxy mnajuø'øy pø tøøc̈h ngädieey. Høøc̈h, jadúhn̲høc̈hä cuhdujt nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän —nøm̲ä Pablo ja'a capitán ñämaayy.

26 Coo ja'a capitán jaduhn̲ miädooyy, mänitä wyiindsøn̲ ñämaayy:

—Ca'a hajxy jaduhn̲ mwopy. Jadúhn̲äc yø'ø craa cuhdujt miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän.

27 Mänitä soldado-wiindsøn̲ä Pablo hoy miäyajtøy:

—Nej, tøyhajt jaduhn̲ coo miic̈hä cuhdujt jaduhn̲ mmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miǿødänä.

Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduhn̲.

28 Mänitä soldado-wiindsøn̲ miänaañ̲:

—Jadúhn̲høc̈hä cuhdujt nmǿødäbä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän. Pero jaanc̈h tehm̲ chów̲høch jaduhn̲ tøø xyhabädsøøm̲ä cooc̈hä cuhdujt jaduhn̲ tøø njuy.

Mänitä Pablo miänaañ̲:

—Cooc̈h jim̲ nnaax̲que'exä Tarso, páadyhøc̈hä cuhdujt jaduhn̲ nmøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän.

29 Ja'a soldadohajxy hänajty mäwobaam̲bä, coo hajxy jaduhn̲ miädooyy coogä Pablo cuhdujt hänajty jaduhn̲ miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy hänajty miøødän, mänitä Pablo hajxy piuhwaach. Y ja'a soldado-wiindsøn̲, coo je'e jaduhn̲ miädooyy, tsähgøøyy je'eduhn̲ je'eguiøxpä coo ja'a Pablo hänajty tøø quiø'øxoc̈hii tøø tiecyxioc̈hii.

30 Cujaboomä soldado-wiindsøn̲ jaduhn̲ miänaañ̲ coo ja'a Pablo quiø'øguejǿøjät. Mänit miänaañ̲ coo ja'a teedywiindsøn̲hajxy yhamugǿ'øwät møødä majtøjc-hajxy. Mänitä Pablo jim̲ yajnøcxä maa ja'a teedywiindsøn̲hajxy hänajty tøø yhamugø'øyän. Mänitä Pablo jim̲ yajtänaaguiädaacä cu'ugwiinduum. Miädow̲aam̲biä soldado-wiindsøn̲ hänajty jaduhn̲ tiiguiøxpä judíos ja'a Pablo hajxy hänajty coo tøø ñäxø'øwø'øy.

23

1 Mänitä teedywiindsøn̲hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Pábläm. Mänitä Pablo miänaañ̲:

—Mägu'ughajpädøjc, Dióshøch jaduhn̲ xyhijxp cooc̈h homiänaajä nhojiäya'ayhaty.

2 Coo ja'a Pablo jaduhn̲ miänaañ̲, mänitä häna'c-hajxy ñämaayyä coo ja'a Pablo hajxy yhapo'xǿ'øgät, ja'a häna'c-hajxy hänajty jim̲ tänaabiä Pablo wyiinduum. Ja'a Ananías jaduhn̲ mänaan̲ coo hajxy jaduhn̲ jiatcǿ'øwät. Møjhajpä Ananías hänajty jim̲ maa ja'a teedywiindsøn̲hajxiän. 3 Mänitä Pablo ja'a Ananías ñämaayy:

—Dios miic̈h jaduhn̲ xyajcumädow̲aam̲b. Caj miic̈h hoy mduñ̲. Jaduhn̲ miic̈h mduun̲gmøødä cooc̈h miic̈h xyajtøyhajtyégät hoy yajxón̲ nebiä

cuhdujt myiñän. Pero coo miiсh jaduhn tøø mmänaˈañ cooсh hänaˈc xquióxät, myajcähxøˈpy miiсh jaduhn coo miiсhä cuhdujt hoy mgaˈa yajtuñ.

4 Jaˈa hänaˈc-hajxy hänajty jim tänaabiä, mänitä Pablo hajxy ñämaayy:

—Tøø miiсh jaduhn ngapxtägoy coo yøˈø møjteedywiindsøn jaduhn tøø mwiingapxpety. Haa caˈa, Dios yøˈøduhn tøø yhuuc pädaacpä.

5 Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Mägu'ughajpädøjc, huuc meeˈx hajxy, cábøch hijty nnajuøˈøy coo yøˈø jaduhn tiuñ møjteedywiindsøn. Jaduhn jim myiñ cujaay maa jaˈa Diosmädiaˈaguiän coo hajxy ngaˈa nänómät haxøøg, pønjatiä tuung møød maa jaˈa tsaan maa jaˈa cuˈugän.

6 Mänitä Pablo jaduhn yhijxy coo hänaˈc-hajxy hänajty mejtstuˈu tøø yhamugøˈøy, møødä saduceoshajxy, møødä fariseoshajxy. Mänitä Pablo møc quiapxy:

—Mägu'ughajpädøjc, høøсh, jueˈeсh høøсh, fariséoshøch høøсh. Haagä fariseos højts jaduhn. Cooсh jaduhn nmäbøcy coo jaˈa hoˈoguiäyaˈayhajxy jaduhn jiujypiøjtägatsaˈañ, páadyhøсhä hänaˈc jaduhn tøø xñäxøˈøwøˈøy.

7 Coo jaˈa Pablo jaduhn miänaañ, mänitä fariseoshajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä møødä saduceoshajxy. Cabä miädiaˈagyhajxy hänajty ñibiaadyii. 8 Hix, jaduhnä fariseoshajxy hänajty miäbøcy cooc jaˈa hoˈoguiäyaˈayhajxy jiujypiøjtägatsaˈañ. Jaduhn hajxy hänajty miäbøjpä cooc jaˈa Dios jaˈa mioonsä jim miøødä tsajpootyp, møød cooc jaˈa nhaañämähájtämhajxy quiaˈa hóˈcäm. Pero cabä saduceoshajxy hänajty miäbøcy nebiä fariseoshajxy hänajty miäbøquiän. 9 Tehngajnä hajxy hänajty miaas nämayøˈøy haamhajpä. Tehngajnä hajxy hänajty yhambøcy. Mänitä fariseoshajxy näjeˈe tiänaayyøˈcy, jaˈa hajxy hänajty yajnähixøøbiä maa jaˈa tsajtøjcän. Mänit hajxy miänaan:

—Yøˈø craa, cap tii pojpä cädieey miøødä. Jímbädä Diosmoonsä tøø miägapxyii, o háaañämä.

10 Maas hanaxiä hajxy hänajty yhambøcy. Tsähgøøbiä soldado-wiindsøn hänajty coo jaˈa Pablo hänajty yaghoˈogaˈañii. Mänitä soldado-wiindsønä soldado miøjyaaxy coo jaˈa soldado jaˈa Pablo hajxy jiiby wyitstsóonät, møød coo hajxy jim yajnócxät maa jaˈa cuartelän.

11 Mänitcoodsä Jesús jiiby ñäguehxtøøˈxy maa jaˈa Pablo wyiinduumän. Mänitä Jesús jaˈa Pablo ñämaayy: “Caˈa mdsähgøˈøy. Nébyhøch miiсh yaa tøø xmiädiaˈaguiän Jerusalén, jaanä jadúhnhøch miiсh jim nøcxy xmiädiaˈagáangumbä Roma.”

12 Cujaboomä judíoshajxy näjeˈe hoy quiojyquiapxyhaty coo jaˈa Pablo hajxy yaghóˈogät. Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Mäduhñtiä Pablo jiaac jugyhaty, cab hajxy nnäˈägä caayy nnäˈägä húucämät.

13 Näjuxychägui'xnaxy hajxy hänajty jeˈeduhn, jaˈa hajxy hänajty jaduhn tøø quiojyquiapxyhátiäbä. 14 Mänit hajxy hoy ñägapxy maa jaˈa majtøjc-hajxiän:

—Tøø højts jaduhn ngojyquiapxyhaty coo højtsä Pablo nyaghóˈogät. Høxtä mänit højts ngayaˈañ nhuˈugaˈañña. 15 Hoorä, mijts, nøcxä soldado-wiindsøn hajxy jaduhn nämaˈaw coo weenä Pablo yaa yajmeсhii mijts mwiinduum. Jaduhn hajxy mwiinhóønät coo tyijy jaˈa Pablo hajxy mjaac tehm miäyajtøwaˈañ. Cahnä Pablo hänajty yaa quioody maa

mijts mwiinduumän, jim̱ højts nyaghó'ogät tu'haam —nøm̱ä teedywiindsøṉhajxy ñämaayyä.

16 Mänitä Pablo chojmajc jaduhṉ miädoyhajty coogä Pablo hänajty yagho'oga'añii. Mänitä Pablo hoy yhawáaṉäxä maa hänajty chum̱iän. 17 Mänitä Pablo ja'a capitán tu'ug miøjyaax̱y. Mänit ñämaayy:

—Huuc tuṉä mayhajt, huuc woonøcx hädaa craa jim̱ maa ja'a mwiindsøṉän. Jim̱ jaduhṉ miøødmädia'aga'añ.

18 Mänitä Pablo chojmajc wioonǿcxäxä maa ja'a soldado-wiindsøṉän. Mänitä capitán ja'a soldado-wiindsøṉ ñämaayy:

—Ja'a Pábløch jaduhṉ tøø xñäma'ay cooč̇h hädaa craa yaa nwoomínät maa miič̇hän. Míič̇häc jaduhṉ xmiøødmädia'agaam̱b.

19 Mänitä Pablo chojmajc wiingtuum wyitsnǿcxäxä. Mänitä soldado-wiindsøṉ miänaaṉ̃:

—Tiič̇h jaduhṉ xyhawaaṉáaṉäp —nøm̱ä Pablo chojmajc miäyajtǿøw̱äxä.

20 Mänitä Pablo chojmajc yhadsooyy:

—Tøø ja'a judíoshajxy näje'e quiojyquiapxytiuṉ̃ cooc miič̇h xñäma'awa'añ coo miič̇hä Pablo jaboom ween mguex̱y maa ja'a teedywiindsøṉä wyiinduumhajxiän. Jadúhṉäc miič̇h xwyiinhøøna'añ cooc tyijy ja'a Pablo hajxy cøx̱iä wiinä jiaac tehm̱ miäyajtøwa'añ. 21 Caj miič̇h jaduhṉ mmäbǿgät. Näjuxychägui'xnax̱iä jäya'ayhajxy jaduhṉ tøø quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. Cábäc hajxy jaduhṉ ñä'ägä caya'añ ñä'ägä hu'uga'añ. Høxtä coogä Pablo hajxy yaghó'ogät, mänítäc hajxy quiaya'añ yhu'uga'añña. Míič̇häc hajxy xyhuuc jaac hahijxp cooc miič̇h jaduhṉ mmäná'anät pø mgudiunaam̱by jaduhṉ —nøm̱ä soldado-wiindsøṉ ñämaayyä.

22 Mänitä Pablo chojmajc ñämáayyäxä coo quia'a nägápxät wiingtuum waam̱baty hänajty jaduhṉ tøø miädia'agy. Mänitä soldado-wiindsøṉ jaduhṉ miänaaṉ̃ coo ja'a Pablo chojmajc wyiimbíjnät.

23-24 Mänitä soldado-wiindsøṉä capitán metsc miøjyaax̱y. Mänit hajxy wyiinguejxä coo ja'a Pablo hajxy coods jim̱ yajnǿcxät Cesarea. Nämayyä soldadohajxy hänajty pianøcxa'añ. Nämejtsmägo'x hajxy hänajty ñøcxa'añ tecy-yo'oyhaam; møød nädägøøghii'xcumajc hajxy hänajty ñøcxa'añ cuaañähgøxp; møød nämejtsmägo'x hajxy hänajty ñøcxaam̱bä cuhm̱dcap. Jaduhṉä capitánhajxy ñämáayyäbä coo ja'a Pablo cuaañähgøxp ñǿcxät, møød coo hoy cwieendähadøøjät, jaduhṉ nejy quia'a jat quia'a habétät. Jaduhṉä soldado-wiindsøṉ yhanehm̱bä coo ja'a Pablo ja'a gobernador Félix yajcø'ødägø'øwøøjät. 25 Mänitä soldado-wiindsøṉä nocy yhädiuuṉ̃. Ja'a gobernador Félix hänajty yajnäguexaam̱by. Jaduhṉ soldado-wiindsøṉ quiujahy:

26 “Høøč̇h hädaa nocy nhädiuum̱by, høøč̇h Claudio Lisias. Wiindsøṉ Félix, miič̇h jaduhṉ cham̱ nyajpoo'xyp. 27 Hädaa jäyá'ayhøch miič̇h nyajnäguejxyp. Pablo jaduhṉ xiøhaty. Häxøøyy maax̱tøjquiä Pablo yaa miajtsä Jerusalén. Ja'a judíoshajxy jaduhṉ mämajts. Yagho'ogáaṉäbä Pablo hänajty. Pero cooč̇h jaduhṉ nmädoyhajty coo ja'a Pablo cuhdujt jaduhṉ miøødä nebiä Rómabä jäya'ayhajxy miøødän, mänítøč̇hä soldado ja'a Pablo hoy nmøødyajnähwa'ač̇h. 28 Je'eč̇h hänajty nmädow̱aam̱by tiiguiøxpä Pablo hänajty coo tøø miač̇hii, páadyhøch jiiby nmøødhädaacy maa ja'a judíos ja'a junta hajxy hänajty yagjadyiijän. 29 Mänítøch

nmädooyy coogä Pablo tii pojpä tii cädieey quia'a møødä. Je'eduhn̲ ya-
jcumadsøøyyä coo ja'a judíos ja'a quiuhdujthajxy wyiingjatiä. Páadyhøch
jaduhn̲ nga'a mänaañ̲ coo ja'a Pablo yagho'ogóøjät, ni coo chumóøjät.
30 Cooc̈h jaduhn̲ nmädoyhajty coo ja'a judíoshajxy hänajty näje'e tøø
quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy hänajty yagho'oga'añ, mänítøch
jaduhn̲ nwiinmaayy cooc̈h miic̈h jaduhn̲ nyajnäguéxät. Ja'a häna'cä
Pablo hajxy ja wi'i yagho'ogaam̲bä, tøøc̈h nnäma'ay coo ja'a Pablo jim̲
nøcxy ñäxø'øwø'øyii miic̈h mwiinduum."

31 Mänitä soldadohajxy jiaanc̈h cudiuuñ̲ nebiä wyiindsøn̲ hajxy hänajty
tøø ñäma'ayiijän. Mänitä Pablo hajxy jim̲ coods yajnøcxy maa ja'a
cajpt hänajty xiøhatiän Antípatris. 32 Cujaboomä soldadohajxy wyiim-
bijty, ja'a hajxy hänajty tøø ñøcxy tecy-yo'oyhaam. Ja'a hajxy hänajty
cuaañähgøxpä, je'edsä Pablo hajxy jaac møødnøcxnä. 33 Mänit hajxy jim̲
quioo'ty Cesarea. Mänitä Pablo ja'a Félix hoy yajcø'ødägø'øyii møødä
nocy, ja'a soldado-wiindsøn̲ hänajty tøø quiéx̲iäbä. 34 Mänitä Félix ja'a
nocy quiapxy. Mänitä Félix ja'a Pablo miäyajtøøyy maa je'e chooñ. Mänitä
Pablo yhadsooyy coo hänajty jim̲ chooñ Cilicianaaxooty. 35 Coo ja'a Félix
jaduhn̲ miädooyy, mänitä Pablo ñämaayy:

—Weenä jäya'ayhajxy yhuuc mech, ja'a miic̈h hajxy jaduhn̲
xñäxø'øwø'øwaam̲bä, mänítøc̈hä tøyhajt nmädow̲a'añ ja'a miic̈hcøxpä.

Mänitä Félix ja'a soldado ñämaayy coo ja'a Pablo piäda'agóøjät
møjtøgooty, ja'a hänajty xøhajpä Palacio de Herodes. Jaanä jaduhn̲ä
Félix miänaam̲bä coo ja'a Pablo hoy cwieendähadóøjät.

24

1 Cumägoox̲xøø ja'a Ananíashajxy jim̲ quioo'ty Cesarea.
Møjteedywiindsøn̲ä Ananías hänajty tiuum̲by jim̲ Jerusalén. Näguipxiä
majtøjc-hajxy näje'e piagoo'pä møødä licenciadä tu'ug, ja'a hänajty
xøhajpä Tértulo. Mänit hajxy jim̲ ñøcxy maa ja'a gobernador Félix
hänajty tiuñ̲än. Mänitä Félix hajxy ñämaayy coo ja'a Pablo hajxy hänajty
ñäxø'øwø'øwa'añ. 2-3 Mänitä Félix miänaañ̲ coo ja'a Pablo yajmedsøøjät
maa ja'a Félix wyiinduumän. Coo Pablo jaduhn̲ yajmejtsä, mänitä Tértulo
ja'a Pablo tiägøøyy näxø'øwøøbiä:

—Wiindsøn̲ Félix, hoy højts njaanc̈h tehm̲ ñijiäwø'øyii maa
miic̈hcøxpän, coo miic̈h hoy mjaanc̈h tehm̲ tiuñ̲. Tøø højts miic̈hä
nnaax̲ä ngajpt xjiaanc̈h tehm̲ yaghoyøøyyä. Cabä tsip cabä pleetä
jaduhn̲ maa yajpaady. Coo miic̈h jaduhn̲ hoy mjaanc̈h tehm̲ tiuñ̲,
paady højts Dioscujú'uyäbä njaanc̈h tehm̲ yecy maa miic̈hcøxpän.
4 Cábøch miic̈h jejcy nhadsiba'añ. Huuc tun̲ä mayhajt, højtsä nmädia'agy
hamädoow̲híjtäc. Paquiä højts jaduhn̲ nmädia'aga'añ. 5 Yø'ø craa
Pablohajpä, nmøødhajpy højtsä tøyhajt jaduhn̲ coo yø'ø højts xjiaanc̈h
tehm̲ miädsibø'øy majaty højts nhity, højts judíoshajpä. Jaduhn̲ højts
xjia wi'i jiøjcapxø'øy coo højtsä nguhdujt nnajtshixó'øwät. Jaduhn̲ä
tsip homiaajä yajpädø'øgy. Ja'a jäya'ayä Jesús Nazaretpä miädia'agy
hajxy panócxäbä, je'e ja'a Pablo hajxy wiindsøn̲hajp. 6 Mänitä Pablo
jäya'ay nämädaax̲c miøødtøjtägøøyy maa højtsä nmøjtsajtøgootiän. Ja'a
hajxy nämädaax̲pä, ca'a hajxy je'e jiudíosä. Cab højtsä nguhdujt jaduhn̲
myiñ̲ coo wiingjäya'ay jiiby tiägó'øwät. Mänit højtsä Pablo nyajmajtsä.
Nyajcumädow̲aam̲by højts hänajty, tii hänajty jiiby tiuum̲by tsajtøgooty.
Jaduhn̲ højtsä nguhdujt myiñ̲ coo jaduhn̲ quiumädów̲ät. 7 Mänitä

soldado-wiindsøn̲ piayajcahw̲ piayajpøgøøyy, ja'a xøhajpä Lisias. Mänit
højtsä Pablo mädsibø'øbä xpiøjcä. 8 Mänit højtsä Lisias xñämaayy coo
højts yaa nmínät maa miiči̇hä mwiinduumän, coo højtsä Pablo yaa
nnäxø'øwǿ'øwät. Hoorä, hamdsoo miiči̇hä Pablo mmäyajtøwät pø
tøyhajt jaduhn̲ neby højts cham̲ nnäxø'øwø'øyän —nøm̲ä Tértulo ja'a
Félix ñämaayy.

9 Jaduhn̲ä judíoshajxy piamänaam̲bä. 10 Mänitä gobernador Félix ja'a
Pablo miäwø'xy coo ja'a Pablo miädiá'agät. Mänitä Pablo miänaañ̲:

—Wiindsøn̲ Félix, jaanči̇h tehm̲ jiootcújc-høch cham̲ nnijiäwø'øyii
cooči̇h yaa nniguiugapxa'añii miiči̇hä mwiinduum. Hix̲, nnajuøøbiøch
jaduhn̲ coo miiči̇h møjtuun̲g jejcy yaa tøø mmøødhaty maa højtsä nnaax̲
maa højtsä ngajptän. 11 Chaanä miajmetsxøøhaty cooči̇h jim̲ ngoo'ty
Jerusalén. Jím̲hoči̇hä Dios hänajty nwiingudsähgø'øwa'añ tsajtøgooty.
Tøyhajt jaduhn̲. Hoy piøn̲ä jaduhn̲ miäna'añ. 12 Pero cábøči̇hä tsip
jim̲ nhøxtaayy. Cábøči̇hä tsip ni maa nhøxtaayy, majátyhøch tøø nwädity,
ni jiiby møjtsajtøgooty, ni jiiby muutstsajtøgooty, ni jim̲ cajptooty.
Cábøch pøn̲ jim̲ nmøødyajcapxiøøyy. 13 Hoorä, yø'ø häna'c-hajxy xim̲
xwyiingapxpéjpøči̇hä, høhn̲daacp hajxy yø'ø. Cab hajxy tøyyä ñä'ä
mädia'agy. 14 Pero jaduhn̲ mäbøcypiä, nwiingudsähgøøbiøči̇hä Dios.
Nebiä jecyjiäya'ayä Dios hajxy wyiingudsähgøøyyän, jadúhn̲høch nwi-
ingudsähgøøbiä. Cooči̇hä Dios jaduhn̲ nwiingudsähgø'øy, páadyhøči̇hä
yHuung Jesús ja'a miädia'agy jaduhn̲ nbanøcxä. Yø'ø häna'c-hajxy
xim̲bä, cabä Jesús ja'a miädia'agy hajxy wyiinjuøøyyä. Cábäc tyijy
jaduhn̲ tiøyyä. Pero nmäbójpiøči̇hä jecymiädia'agy, ja'a Moiséshajxy jecy
quiujáhyyäbä møødä profetadøjc-hajxy. 15 Yø'ø häna'c-hajxy, jaduhn̲
hajxy miäbøcy cooc ja'a ho'oguiäya'ayhajxy nägøx̲iä jiujypiøjtägatsa'añ,
hoyhäna'cä, haxøøghäna'cä. Jaanä jadúhn̲høch nmäbøjpä. Coo ja'a Dios
jaduhn̲ miänaañ̲ cooc hajxy nägøx̲iä xyagjujypiøjtägatsáan̲äm, tøy jaduhn̲.
16 Cooči̇h jaduhn̲ nmäbøcy, páadyhøči̇hä njoot homiänaajä nbäda'agy
cooči̇hä Diosmädia'agy hoy tehn̲gajnä nbadúnät. Jadúhn̲høči̇hä Dios
xquiumáyät. Jaanä jadúhn̲høči̇hä cu'ug xquiumáabiät.

17 'Mänáajøch hoy nwäditiän jäguem̲baady mejtsjomøjt tägøøgjomøjt,
mänítøch jim̲ nmejtstägajch Jerusalén. Xädó'øñhøch jaduhn̲ nmämejts.
Ja'a nmägunáax̲høch hänajty nmo'owaam̲by. Møødhøči̇hä meeg hänajty
nyoxa'añ ja'a Dioscøxpä. 18 Jadúhn̲høch hänajty jiiby nguhdujthaty
møjtsajtøgooty, mäníthøči̇hä judíoshajxy näje'e xyhijxy, ja'a hajxy jim̲
tsohm̲bä Asia. Tøøči̇h hänajty ngudiuñ̲ neby højtsä nguhdujt myiñ̲än.
Cábøči̇hä häna'c hänajty nämay nmøødä. Cab højts hänajty nhaamhaty.
19 Ja'a jäya'ay højts jaduhn̲ xyhíjxäbä møjtsajtøgooty, je'eds jaduhn̲
hahixøøby xñäxø'øwǿ'øwäbøch yaa miiči̇hä mwiinduum, pø tøøči̇h hajxy
jaduhn̲ xyhix̲y cooči̇h ngädiehy. 20 Yø'ø häna'c-hajxy xim̲ tänaabiä, ween
yø'øhajxy jaduhn̲ ñägapxy pø tøøči̇h hänajty ngädieey mänaači̇hä häna'c jim̲
xyajmechän maa ja'a teedywiindsøn̲ä wyiinduumhajxiän jim̲ Jerusalén.
21 Wéhn̲døch mänit ngapxtägooyy cooči̇h nmänaañ̲ cooči̇h nmäbøcy coo ja'a
ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ. Møc-høch jaduhn̲ nmänaañ̲.

Mänitä Pablo quiapxpädøøñä.

22 Coo ja'a Félix jaduhn̲ miädooyy, mänit jaduhn̲ wyiinmahñdyhajty
coo ja'a tsip hänajty quia'a tsoj yajtødiägø'øwa'añ ja'a Pablocøxpä. Hix̲,

ñajuøøbiä Félix hänajty jaduhn̲ coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty hoy quiuhdujthaty, ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy hänajty panǿcxäbä. Mänitä Félix ja'a judíos ñämaayy:

—Mhahíxäbä Lisias hajxy. Coo je'e yaa quiädá'agät, mänítøčhä mdsiphajxy nyajtødiägǿøyyät —nøm̲ä Félix miänaañ̲.

23 Mänitä Félix ja'a capitán ñämaayy coo ja'a Pablo jiaac yaghidǿøjät tsum̲y, møød coo quia'a tsaačhtiunǿøjät ni weeñ̲tiä. Jaduhn̲ä Félix miänaam̲bä coo ja'a Pablo quiuhixǿøjät ja'a miägu'ughajpädøjc, møød coo hoy tyiijä ween yajnämečhii.

24 Cumejtsxøø cudägøøgxøø ja'a Félix ja'a tio'oxiøjc miøødmejch maa hagujcän. Drusila hänajty xiøhaty. Judía hänajty je'e. Mänitä Félix miänaañ̲ coo ja'a Pablo yajmedsǿøjät maa ja'a Félix wyinduumhajxiän. Miädow̲aam̲biä Félixhajxy hänajty tiiguiøxpä Pablo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hänajty coo pianøcxä. 25 Mänitä Pablo tiägøøyy mädiaacpä coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät, møød coo hajxy hoy nguhdujthájtämät, møød coo ja'a Dios hajxy cøx̲iä xyajnägapxáan̲äm nebiaty hajxy hänajty tøø njäya'ayhájtäm. Coo ja'a Félix jaduhn̲ miädooyy, mänit chähgøøbiøjcy. Mänitä Félix ja'a Pablo ñämaayy:

—Ween tiuhn̲ä. Tøø ja'a mmädia'agy nmädóow̲äm. Nøcxnä. Coo jadähooc ñäbaadǿ'øwät, mänit miičh jadähooc nyajmøjya'axǿøjät —nøm̲ä Félix ja'a Pablo ñämaayy.

26 Jaduhn̲ä Félix hänajty miäna'añ cooc tyijy xädø'øñ mio'owa'añii Pábläm, cooc tyijy ja'a Pablo jaduhn̲ yajpädsøm̲ǿøjät pujxtøgooty. Paadiä Félix ja'a Pablo hänajty ja naañhooc yajmøjya'axyii coo hänajty miøødmädia'aga'añii. 27 Mejtsjomøjtä Pablo hänajty jim̲ tøø chum̲yčhäna'ay Cesarea, mänitä gobernadorhajxy ñiguiuwijtsä. Coo ja'a Félix piädsøøm̲y, mänit wiinghäna'c tiägǿøguiumbä. Porcio Festo hänajty xiøhaty. Cabä Félix ja'a judíos hänajty yagjootma'ada'añ, paadiä Félix miänaañ̲ coo ja'a Pablo jaduhn̲ jiaac hídät tsum̲y.

25

1 Mänitä Festo tiägøøyy tuum̲bä gobernador jim̲ Cesarea. Cudägøøgxøø jim̲ ñøcxy Jerusalén. 2 Coo jim̲ quioo'ty, mänitä teedywiindsøn̲hajxy jim̲ miejch maa ja'a Festo wyiinduumän, møødä møjhajpä judíoshajxy. Mänitä Pablo hajxy tiägøøyy näxø'øwøøbiä. 3 Mänitä Festo hajxy miänuu'xtaacy coo mayhajt cu tiuuñ̲, coo cu yhanehm̲y coo ja'a Pablo jim̲ cu quiejxä Jerusalén. Hix̲, tøø ja'a judíoshajxy hänajty quiojyquiapxyhaty coo ja'a Pablo hajxy yaghó'ogät tu'haamnøcxpä. 4 Pero cabä Festo jaduhn̲ ñähadsooyy. Mänit miänaañ̲ coo ja'a Pablo hänajty jiiby chum̲yčhäna'ay Cesarea. Jaduhn̲ä Festo miänaam̲bä coo hänajty paquiä jim̲ yhida'añ Jerusalén, møød coo hänajty jiiby yhäda'agáan̲gumbä Cesarea.

5 —Øøn̲ cuhdujt møød maa mijtsän, wéenhøch hajxy jiiby xpiahäda'agy Cesarea. Y pø tøødsä Pablo jaduhn̲ jiaančh cädieey, jiiby jaduhn̲ ñäxø'øwø'øwǿøjät —nøm̲ä Festo ja'a judíos ñämaayy.

6 Tuctujxøø ja'a Festo jim̲ jiaac hijty Jerusalén. Mänit jiiby yhädaactägajch Cesarea. Coo jiiby quiädaacy, mänit jim̲ tiägøøyy tuum̲bä hagujc. Mänit miänaañ̲ coo ja'a Pablo jim̲ yajmedsǿøjät. 7 Coo ja'a Pablo jim̲ miejch hagujc, mänitä judíos ja'a Pablo hajxy piquiä piädaacy, ja'a hajxy hänajty tøø chohn̲dá'aguiäbä Jerusalén. Mänitä Pablo hajxy cøx̲ypänejpy ñähwaam̲bejty. 8 Mänitä Pablo ñijiøgapxä:

—Cábøčhä cädieey jaduhn̲ maa nmøødä, ni jim̲ maa ja'a judíos quiuhdujthajxiän, ni jim̲ maa ja'a chajtøjc-hajxiän, ni jim̲ Roma maa ja'a gobiernä yhane'emiän.

9 Mänitä Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Nej, mmänaam̲b miiči jaduhn̲ä coo højts jim̲ nnócxämät Jerusalén, coo miiči jim̲ mdøyhajtyégät maačhä nwiinduumän.

Paadiä Pablo jaduhn̲ ñämaayyä, je'eguiøxpä coo ja'a Festo ja'a judíos hänajty quia'a yagjootma'ada'añ. 10 Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Cab jaduhn̲ yhawiinmatsä cooči jim̲ ndøyhajtyégät Jerusalén. Hix̲, cábøch tii cädieey nmøødä maa yø'ø judíoshajxiän. Mnajuøøby miiči jaduhn̲. Jaduhn̲ mäbøcypiä yhawiinmatsä cooči yaa ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä yhane'emiän, ja'a jim̲ tuum̲bä Roma. 11 Cooči häxøpy tøø ngädieey, hahixøøby hijty jaduhn̲ cooči nhó'ogät. Pero cábøch tøø ngädieey, hoy yø'ø judíoshajxy jaduhn̲ tøø xjia nähwaam̲bety. Cab jaduhn̲ yhahixø'øy cooči øøn̲ xyégät maa yø'ø judíoshajxiän. Jadúhn̲høch nja mäna'añ cooči jim̲ ndøyhajtyégät maa ja'a gobiernä wyiinduumän jim̲ Roma —nøm̲ä Pablo miänaañ̲.

12 Mänitä Festo ja'a jiamiøød miäyajtøøyy neby jaduhn̲ wyiinmahñdyhádät ja'a Pablocøxpä. Mänitä Festo ja'a Pablo ñämaayy:

—Miiči jaduhn̲ tøø mmäna'añ coo miiči jim̲ nøcxy mdøyhajtyega'añ jim̲ Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pues jím̲høch miiči njaanči quexa'añ Roma tøyhajtyejpä.

13 Cumejtspo'o cudägøøgpo'o, mänitä Agripahajxy jim̲ miejch Cesarea møødä tio'oxiøjc Berenice. Gobiernä ja'a Agripa hänajty tiuum̲by wiingtuum. Mänitä Agripa ja'a Festo hajxy yajpoo'xy. 14 Maxiøø ja'a Agripahajxy hänajty jim̲ yhida'añ maa ja'a Festo tiøjcän. Mänitä Festo ja'a Agripa ñämaayy:

—Jim̲ä jäya'ay tu'ug chum̲yčhäna'ay. Pablo jaduhn̲ xiøhaty. Coo ja'a Félix yaa piädsøøm̲y tuum̲bä, jim̲ä Pablo jaduhn̲ jiaac mähmøøyy tsum̲y. 15 Mänáajøch jim̲ nhoyyän Jerusalén, mänítøčhä judíoshajxy xñähooyy, ja'a hajxy hänajty møjhajpä, møødä teedywiindsøn̲hajxy. Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy ñäxø'øwøøyy maačh nwiinduumän. Mänitä judíoshajxy miänaañ̲ coo ja'a Pablo cu yagho'cä. 16 Mänítøch nhadsooyy: "Jaduhn̲ hajxy jim̲ quiuhdujthaty Roma, cab jaduhn̲ øøn̲ yagho'ogyii, pø cahnä hänajty ñijiøgapxyii maa ja'a jäya'ayä wyiinduumhajxiän, ja'a hajxy hänajty mänäxø'øwøøbiä", nóm̲høčhä judíos nnämaayy. 17 Hoorä, cooči yaa ngädaactägajch Cesarea, mänítøčhä judíos xpiamänajcy. Cujabóomhøch ndägøøyy tuum̲bä. Mänítøčhä Pablo nyajmøjyaax̲ä. 18 Coo ja'a judíoshajxy jim̲ miejch maačh nwiinduumän, mänitä Pablo hajxy tiägøøyy näxø'øwøøbiä. Haxøøgaty ndijy ja'a Pablo hänajty ñäxø'øwø'øwa'añii. Pero cabä Pablo jaduhn̲ haxøøgaty ñä'ä nänøøm̲ä. 19 Jue'e ja'a judíoshajxy hänajty yajcapxiøøby, nebiatiä quiuhdujt hajxy yaghity, møød coogä Pablo hoy quia'a cudiuñ̲. Møød hajxy hänajty yajtsibøøbiä pø tøø ja'a Jesús jiaanči jujypiøjtägach, ja'a hänajty tøø yhó'oguiäbä. Jaduhn̲ä Pablo yhajodhaty coogä Jesús tøyhajt tøø jiujypiøcy. 20 Høøči, cábøch hänajty nnajuø'øy nébiøčhä capxy mädia'agy jaduhn̲ nyajtødiägó'øwät. Mänítøčhä Pablo nmäyajtøøyy pø nøcxaam̲b hänajty jim̲ Jerusalén coo jim̲ cu tiøyhajtyejcy. 21 Mänitä Pablo yhadsooyy cooc hänajty jim̲ quia'a nøcxa'añ Jerusalén. Mänit miänaañ̲ cooc hänajty jim̲ nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä tiuñ̲än. Coo jaduhn̲

yhadsooyy, páadyhøch jaduhn̲ nmänaan̲ coo yaa jiaac hídät tsum̲y. Coo jaduhn̲ ñäbaadǿ'øwät, mänítøch jim̲ nguexa'añ Roma, ween jim̲ nøcxy tiøyhajtyecy maa ja'a gobiernä wyiinduumän —nøm̲ä Festo quiapxy miädiaacy.

22 Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Nmädow̲áam̲biøch høøc̆hpä waam̲bä craa jaduhn̲ miädia'aga'añ.

Mänitä Festo yhadsooyy:

—Jaboom mmädów̲ät —nøm̲ä Agripa ñämaayyä.

23 Cujaboomä Agripahajxy jim̲ miejch hagujc møødä Berenice. Wiinxu'uxy wiinwopy hajxy jim̲ miejch. Mänit hajxy jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a Festo hänajty tiuñän, näguipxy møødä soldado-wiindsøn̲hajxy, møødä møjtøjc-hajxy. Mänitä Festo ja'a Pablo yajmøjyaax̲ä. 24 Coo ja'a Pablo jiiby tiägøøyy, mänitä Festo miänaan̲:

—Wiindsøn̲ Agripa, møød pønjaty yaa tøø miech maa højts nwiinduumän, míjtsäts jaduhn̲ nmägapxyp. Yø'ø craa xii tänaabiä, yø'øds jaduhn̲ xøhajp Pablo. Yø'ødsä judíoshajxy tøø wyi'i ñäxø'øwø'øy yaa Cesarea møød jim̲ Jerusalén. Jaduhn̲ hajxy tøø wyi'i ya'axy tøø wyi'i jiocy coo yø'ø Pablo ween yho'ogy. 25 Pero høøc̆h, cábøch jaduhn̲ nmäna'añ coo tøø quiädieey. Páadyhøch jaduhn̲ nmäna'añ coo quia'a hó'ogät. Pero hamdsoo yø'øduhn̲ tøø miäna'añ coo jim̲ ñǿcxät Roma, coo jim̲ nøcxy yajtøyhajtyega'añii maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Páadyhøch jaduhn̲ jim̲ nguexa'añ. 26-27 Cábøch nnajuø'øy waam̲bátyhøc̆hä gobiernä Rómabä nnocyñäjaayǿ'øwät ja'a Pablocøxpä. Cab jaduhn̲ yhawiinmatsä cooc̆hä Pablo jim̲ nguéxät Roma tsum̲y, pø cábøch tøyhajt nmøødä pø tøø jiaanc̆h cädieey. Hoorä, páadyhøc̆hä Pablo yaa tøø nyajmech coo mijts jaduhn̲ ween myajtøyhajtyecy. Miic̆h, Wiindsøn̲ Agripa, miic̆h mjaanc̆h tehm̲ jiajpy mjaanc̆h tehm̲ ñajuøøby. Coo mijts hänajty tøø myajtøyhajtyecy nebiaty jaduhn̲ tøø jiaanc̆h cädieey, mänítøch mäbøcy nnajuǿ'øwät nébiøch njáayät —nøm̲ä Festo miänaan̲.

26

1 Mänitä Agripa ja'a Pablo ñämaayy:

—Hahixøøby jaduhn̲ coo miic̆h hamdsoo mnijiøgapxǿøjät.

Mänitä Pablo ja'a quiø'ø chajxajy. Mänit tiägøøyy mädiaacpä:

2 —Wiindsøn̲ Agripa, chám̲høch nnijiøgapxa'añii nebiátyhøc̆hä judíoshajxy tøø xñähwaam̲bety. Jootcújc-høch jaduhn̲ nnijiäwø'øyii cooc̆h yaa nmädia'aga'añ miic̆h mwiinduum. 3 Páadyhøch jootcujc nnijiäwø'øyii je'eguiøxpä coo miic̆h mjaanc̆h tehm̲ jiaty mjaanc̆h tehm̲ ñajuø'øy nebiatiä judíoshajxy quiuhdujthaty, møød tijaty hajxy nax̲y yajtsibøøby. Høøc̆h huuc mée'xäc. Høøc̆hä nmädia'agy huuc hamädoow̲híjtäc.

4 'Ñajuøøbiä judíoshajxy jaduhn̲ nägøx̲iä cooc̆hä quiuhdujthajxy hoy ngudiuun̲ä homiänaajä, møød jim̲ maac̆hä nhamdsoo cajptän, møød jim̲ Jerusalén. Múutsnøch hänajty jaduhn̲ cooc̆hä quiuhdujthajxy jaduhn̲ nbadu'ubøjcä. 5 Jaanä jaduhn̲ä judíoshajxy ñajuøøbiä cooc̆hä fariseos quiuhdujthajxy hoy nyajtúun̲äbä. Múutsnøch hänajty jaduhm̲bä cooc̆h ndägøøyy habøjpä. Miøødä judíos ja'a tøyhajt hajxy jaduhn̲. Hahixøøby jaduhn̲ coo hajxy jaduhn̲ ñägápxät. Ja'a fariseoshajxy, ca'xiä cuhdujt hajxy yajnøcxy nebiä judíoshajxy yajnähixø'øyän. 6-7 Jéquiänä Dios jaduhn̲ miänaan̲ coogä ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ. Højts judíos, jaduhn̲ højtsä nhapä ndeedyhajxy jecy xyajwiinwaan̲øøyyä ja'a Diósäm. Nägøx̲iä højts

jaduhn njøbhixy coo ja'a Dios jaduhn yajtøjiada'añ neby jecy miänaañän,
højts ja'a majmetsc-hagajptpä. Paady højtsä Dios xøømdsuhm nwiin-
gudsähgø'øy. Hoorä, Wiindsøn Agripa, cooč̈h jaduhn nmäbøcy coo ja'a
Dios ja'a ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ, páadyhøch yø'ø judíoshajxy cham
xñäxø'øwø'øy miič̈h mwiinduum —nømä Pablo ja'a Agripa ñämaayy.

8 Mänitä Pablo ja'a judíos ñämaayy:

—Tii hajxy jaduhn coo mga'a mäbøga'añ coo ja'a Dios ja'a
ho'ogyjiäya'ay yagjujypiøga'añ.

9 Mänitä Pablo jiaac mänaañ:

—Bueno, jadúhnhøch hijty nmäna'añ coo hijty yhahixø'øy cooč̈hä
jäya'ayhajxy ndsaač̈htiúnät, ja'a Jesús Nazaretpä ja'a miädia'agy hajxy
hänajty panócxäbä. 10 Jadúhnhøch jim njaanč̈h jatcøøyy Jerusalén. Ja'a
teedywiindsønhøč̈hä cuhdujt hajxy jim xmiooyy cooč̈hä jäya'ayhajxy
nyajtsumøød, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hänajty panócxäbä.
Nämáyhøch hajxy jaduhn njaanč̈h yajtsuumä. Y coo hajxy yagho'cä,
jadúhnhøch hänajty nbamänaambä coo hajxy yagho'ogőøjät. 11 Ja
naañhóoc-høch hajxy tøø nyajtsaač̈htiuñii coo hajxy ñijiøgapxőøjät ja'a
Jesúscøxpä. Wiinduhmyč̈hajtőjc-høch hijty ndsaač̈htiuñ. Hanáxiøch
hajxy hijty nmäjootma'ady, páadyhøch hajxy hijty jäguembaady
ndsaač̈htiuñ.

12 'Mäníthøč̈hä teedywiindsønhajxy jim xwyiinguejxy Damasco cooč̈hä
mäbøjpädøjc jim nyajtsaač̈htiunőøjät. 13 Tu'haamnøcxpä, mänit højtsä
jøøn xquiuhjajcädaacy jaanč̈h tehm miøc. Cujyxiøøho'ogy hänajty je'e.
Cabä xøø hänajty miäbaady nebiä jøøn hänajty jiajjiän. Høxtä xquiuh-
jajwädijt højts jaduhn. 14 Coo højtsä jøøn jaduhn nhijxy, mänit højts
nägøxiä ngädaayy. Mänítøch nidiuhm nmädooyy cooč̈hä häna'c xmiägapxy
hahebreohaam. Mänítøch xñämaayy: "Saulo, Saulo, tiič̈h miič̈h jaduhn
coo xwyi'i miädsibø'øy. Cooč̈h miič̈h jaduhn xwyi'i miädsibø'øy, hamdsoo
miič̈h jaduhn mnič̈haač̈htiuñii." 15 Mänítøch nmänaañ: "Wiindsøn, øøn
miič̈h." Mänítøch xyhadsooyy: "Jesúshøch høøč̈h. Høøč̈h miič̈h jaduhn
xmiädsibøøby. 16 Tänaayyø'øg. Páadyhøch jaduhn tøø nnäguehxtøø'xy
ja'a miič̈hcøxpä, míič̈hhøch nwiinguexaamby coo ja'a mädia'agy jaduhn
myajwá'xät nebiátyhøch tøø xyhixy, møød nebiátyhøch miič̈h njaac ya-
jnähixø'øwa'añ. 17 Nnäwa'anáambiøch miič̈h majaty miič̈h mwädita'añ,
jim maa ja'a judíoshajxiän, jimmøød maa ja'a wiingjäya'ayhajxiän,
ja'a hajxy ca'a judíospä. Jímhøch miič̈h jaduhn nguexa'añ maa
ja'a wiingjäya'ayhajxiän. 18 Páadyhøch miič̈h jim nguexa'añ, jaduhn
miič̈hä Diosmädia'agy myajwiingapxő'øwät, jaduhnä yhaxøøgcuhdujt ha-
jxy ñajtshixő'øwät. Cabä møjcu'ugong ja'a miädia'agy jaduhn miäbőjcäxät.
Ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn miäbőgäp. Y cooč̈hä nmädia'agy
hajxy jaduhn xmiäbőjcäbät, jadúhnhøch nyajnähwá'adsät ja'a piojpä
quiädieeyhajxy, jaduhn hajxy miähmő'øwät hawa'adstuum", nőmhøč̈hä
Jesús xñämaayy.

19 'Wiindsøn Agripa, cooč̈hä Jesús jaduhn jim xmiägapxy tsajpootyp,
páadyhøč̈hä miädia'agy jaduhn ngudiuunä. 20 Mänítøč̈hä Diosmädia'agy
ndägøøyy yajwa'xpä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixő'øwät,
coo ja'a Diosmädia'agy hajxy piadu'ubőgät. Coo hajxy jaduhn
yhojiäya'ayhádät, jaduhn hajxy yajcähxő'øgät coo yhaxøøgcuhdujt
hajxy tøø jiaanč̈h najtshixø'øy. Jímhøč̈hä Diosmädia'agy nyajwa'xtsohñ
Damasco. Mänítøch jim njaac yajwa'xy Jerusalén, møød jim

Judeanaaxooty wiinduhm̱yhagajpt. Mänítøčhä jäya'ayhajxy njaac yajnähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä. 21 Coočhä jäya'ayhajxy jaduhṉ nyajnähixøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä, páadyhøčhä judíoshajxy näje'e jim̱ xjia majch møjtsajtøgooty, jim̱ Jerusalén. Cooč hajxy jaduhṉ xmiajch, mänítøch hajxy xjia yagho'ogaaṉ̃. 22-23 Pero Dióshøch xpiuhbejp. Tehṉgájnøčhä Diosmädia'agy nyajwa'xy høxtä jäda'anäbaady, ja'a Jesúscøxpä. Nägøx̱iøčhä jäya'ayhajxy jaduhṉ nyajnähixø'øy, møjtøjc, häyoobädøjc. Jadúhṉhøch nnä'ägä mädia'agyhaty neby jim̱ cujaay myiñän nocyjiooty, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiúuṉäbä, ja'a Moisés jecy yhädiúuṉäbä. Jaduhṉ hajxy jecy quiujahy coogä Dios ja'a wyiinguex̱ypä hänajty quiexa'añ, ja'a xøhajpä Cristo. Jaduhṉ hajxy jecy quiujahbiä coogä Cristo hänajty yho'oga'añ. Jaayá'ayäc hänajty jayøjp jujypiøgaam̱b. Jadúhṉägä jäya'ayhajxy hänajty yajnähwa'adsa'añii, møødä judíoshajxy, møødä wiingjäya'ayhajxy. Hoorä, coo ja'a Jesús yaa yhooyy hädaa yaabä naax̱wiin, Dios jaduhṉ wiinguejx. Jaduhṉ tiøjiajty nebiä profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän, nebiä Moisés jecy quiujahyyän —nøm̱ä Pablo ñijiøgapxä.

24 Mänitä Festo yaax̱y:

—Pablo, tøø miiči̇h jaduhṉ mguhhiṉ̃. Coo hanax̱iä tøø mgapxta'agy, je'e tøø xyajcuhhiṉ̃.

25 Mänitä Pablo yhadsooyy:

—Wiindsøṉ Festo, cábøch nguhhiṉ̃. Ja'a tøyhajt, je'eči̇h nmädiaacpy. Homiäbójnøch jaduhṉ nmädia'agy.

26 Mänitä Pablo ja'a Agripa ñämaayy:

—Wiindsøṉ Agripa, cóx̱iøch cham̱ nmädia'agy maa miiči̇h mwiinduumän. Nmøødhøčhä tøyhajt jaduhṉ coo miiči̇h jaduhṉ mgøx̱y najuøøbiä nebiátyhøch cham̱ nmädia'agy. Hijxwiinduum jaduhṉ tøø jiadyii tøø tiuñii, ca'a yhayu'uči̇h ca'a yhamee'chä. 27 Wiindsøṉ Agripa, nnajuøøbiøch jaduhṉ coo miiči̇hä mädia'agy mmäbøcy, ja'a profetadøjc-hajxy jecy yhädiúuṉäbä.

28 Mänitä Agripa yhadsooyy:

—Ja weenjátyhøch miiči̇h xquia'a yajniñähdujcä cooč jaduhṉ nmäbógät ja'a Jesúscøxpä.

29 Mänitä Pablo miänaaaṉ̃:

—Hoy jia weenjaty hoy jia møjjaty hajxy mga'a mäbøcyñä, chojpiä Dios ja'a jioot jaduhṉ coo ja'a miädia'agy hajxy nägøx̱iä mmäbójcät ja'a Jesúscøxpä nébiøch nmäbøquiän, mäduhṉ̃tiä hajxy yaa mhamädoow̱hity, møød miiči̇h Wiindsøṉ Agripa. Pero cábøch jaduhṉ nmäna'añ coo hajxy tsum̱y mhídät nébiøch høøčhän.

30 Mänitä Agripahajxy tiänaayyø'cy, møødä Festo, møødä Berenice, møødä jäya'ayhajxy nägøx̱iä. 31 Mänitä hajxy tiøjpädsøøm̱y. Mänitä Agripahajxy hawiing ñiñämaayyä møødä Festohajxy:

—Caj yø'ø craa tii cädieey miøødä. Cab jaduhṉ yhahixø'øy coo tsum̱y jiaac hídät ni coo yagho'ogøøjät.

32 Mänitä Agripa ja'a Festo ñämaayy:

—Coo yø'ø craa häxøpy tøø quia'a mäna'añ coo jim̱ nøcxy yajtøyhajtyega'añii Roma maa ja'a gobiernä wyiinduumän, tøø häxøpy yhøxmačhii.

27

1 Mänitä Festo wyiinmahñdyhajty coo ja'a Pablohajxy jim̲ quiexóøjät
Italia barcojooty møød jiamiøødhajxy, ja'a hajxy hänajty tsum̲ybiä.
Mänitä Julio ja'a tsum̲yhäna'c yajcø'ødägøøyyä. Capitán ja'a Julio
hänajty tiuum̲by maa ja'a Augusto biatallóngän. Høøčh Lucas, høøčhä
Pablo hänajty nbanøcxaam̲by. 2 Mänit højts hoy nbarcotägø'øy. Jim̲ä
barco hänajty tøø chohn̲da'agy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Adramitio.
Tänaayyhaambiä barco hänajty ñøcxa'añ majatiä cajpt hänajty
miejypia'ajän jim̲ Asianaaxooty. Jim̲ä jäya'ay hänajty tu'ug piadsoonä.
Aristarco hänajty xiøhaty. Jim̲ hänajty quiunaax̲ä Tesalónica, jim̲ Macedonia-naaxooty. Mänit højts ndu'ubøjnä barcojooty. 3 Cujaboom højts
nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Sidón. Jaančh tehm̲ yhojiootä
Julio hänajty miøød ja'a Pablocøxpä. Paadiä Julio ja'a Pablo
cuhdujt miooyy coo ja'a Pablo ja'a miägu'ughajpä nøcxy quiuhix̲y cajptooty, weenä Pablo jaduhn̲ piuhbedyii. 4 Mänit højts jim̲ jadähooc
ndu'ubójcumbä Sidón barcojooty. Møc højts hänajty xjiøjcubojø'øy. Paady
højts Chiprenaaxooty hahooyhaamby nwiinnajxy maa hänajty møc
quia'a jaty pojjiän. 5 Mänit højts jim̲ nnaxøøyy Cilicia-naaxooty møød
Panfilia-naaxooty. Mänit højts jim̲ nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän
Mira, jim̲ Licea-naaxooty.

6 Jim̲ä Julio wiingbarco hoy piaady, ja'a hänajty nøcxaam̲bä Italia.
Alejandría ja'a barco hänajty tøø chohn̲da'agy. Mänit højts barcojooty hoy
ndägøødiägach. Mänit højts ndägøøyy tu'uyohbiä jadähooc. 7 Je'enä højts
hänajty møc xjiøjcubojø'øy, paady højts hänajty hodiägaamby ndu'uyo'oy.
Mädaax̲xøø mägoox̲xøø højts hänajty tøø njaac nøcxy coo højts jim̲ nmejch
mäwiingón̲ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Gnido. Hobiänejpiä højts jim̲
nmejch. Cab højts hänajty hoy ndu'uyo'oyaan̲nä. Je'enä højts hänajty møc
xjiøjcubojø'øy. Mänit højts wiingtuum nnøcxøøyy maa ja'a naax̲ hänajty
xiøhatiän Creta. Coo højts jim̲ nnaxøøyy mäwiingón̲ maa hänajty xiøhatiän
Cabo Salmón, mänit højts Creta hanajtyhaamby nnøcxøøyy maa hänajty
møc quia'a jaty pojjiän. 8 Hamäjaa højts jim̲ nmejypia'ayohy. Mänit
højts jim̲ nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Buenos Puertos, jim̲
mäwiingón̲ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Lasea.

9 Maxiøø højts jim̲ nhijty. Tøø højts hänajty hanax̲iä nhøx̲haamø'øy.
Mäjahñ ja'a tu'uyo'oyiibä hänajty tøø jiajnä je'eguiøxpä coo tøøchpoj
hänajty tøø piädsøøm̲nä. Mänitä Pablo miänaañ̲:

10 —Wiindsøn̲døjc, mäjahñdiägóøbiøčhä tu'uyo'oyiibä jaduhn̲ nhijxnä
coo tøøchpoj tøø piädsøøm̲nä. Wehn̲dä barco jaduhn̲ miá'adät møødä
tsøm̲ydiajy cøx̲iä. Wehn̲dä højts jaduhn̲ nhó'cämät.

11 Pero cabä Julio ja'a Pablo ja'a miädia'agy ñä'ä yajtuun̲ä. Jue'e
ja'a miädia'agyhajxy yajtúun̲äxä, ja'a barcoyajyohbiä møødä cubarco.
Jaduhn̲ hajxy hänajty tøø miäna'añ cooc tyijy hänajty quia'a mäjahñä.
12 Cab hänajty yhahixø'øy coo højts tøøchpoj jim̲ nyajnáxät Buenos Puertos. Mänit hajxy nämay miänaañ̲ coo højts jadähooc ndu'ubójcumbät
barcojooty. Jim̲ hajxy hänajty ñaxa'añ maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän
Fenice. Creta-naaxooty hänajty je'e mejypia'a. Cab hänajty jim̲ jiaty
mäjahñä je'eguiøxpä coo jim̲ møc quia'a pojy. Paadiä tøøchpoj hajxy
hänajty jim̲ yajnaxa'añ.

13 Mänitä jøømboj yuung piädsøøm̲y. Mänit hajxy miänaañ̲ cooc hajxy
hoy jiaac tu'uyo'oya'añ barcojooty. Mänit højts njaančh tu'ubójcumbä.

Jim̱ højts njaac mejypiaˈayohy Creta. 14 Weeñtiä højts hänajty tøø
njaac tuˈuyoˈoy, mänitä tsuxpoj møc piädsøøm̱y. 15 Møc højts hänajty
xjiøjcubojøˈøy. Coo jaˈa barcoyajyohbiä jaduhṉ yhijxy coo hänajty quiaˈa
mäjädaˈagaˈañ, mänit hajxy ñiñämaayyä coo jaˈa barco ween piabojy.
16 Mänit højts jim̱ nmejch maa jaˈa naax̱ mejyquiujc chuucpän, jaˈa
hänajty xøhajpä Cauda. Mänit højts jim̱ nnaxøøyy hanajtyhaamby maa
hänajty møc quiaˈa pojjiän. Jim̱ højtsä barcohuung hänajty nbawich. Ho-
biänejpiä højtsä barcohuung jiiby nyuugjädujty møjbarcojooty. 17 Coo ha-
jxy yajwiimbejty, mänitä barco hajxy yagjuhmäguijwädijty laansähaam,
jaduhṉä barco quiaˈa máˈadät. Coo jaˈa mejy hänajty jim̱ quiaˈa jaty
hagom̱ä, paadiä barcoyajyohbiähajxy hänajty chähgøˈøy coo jaˈa barco
jiiby jiéˈxät tsäbiuˈujooty nøøbaˈc. Mänitä wit pojyohbiä hajxy yajmänajcy,
jaˈa barco hänajty quiuhdøyhajpiä. Mänit hajxy miänaañ coo jaˈa barco
ween jaduhyyä piabojy. 18 Cujaboom, jeˈenä hänajty møc piojy. Møcä
barco hänajty miøjpojpedyii. Jaˈa tsøm̱ydiajy jaˈa barco hänajty yajnøcxypä,
mänit hajxy ñøøjuip ñøøpøgøøyy mejjiooty. 19 Cujaboom højtsä tuum̱bejt
njaac nøøjuip njaac nøøpøgøøyy, møødä wit pojyohbiä, jaˈa barco hänajty
quiuhdøyhajpiä, møødä wittøøbiejt. 20 Maxiøø højts jaduhṉ nmänajxy
nyajnajxy. Tehṉgajnä hänajty møc piojy. Jaanc̆h tehm̱ wyiimbøcy hänajty.
Cabä xøø cabä madsaˈa hänajty quiähxøˈøgy ni weeñtiä. Cab højts hänajty
nnajuøˈøy maa højtsä poj hänajty xchøm̱nøcxy. Jaanc̆h tehm̱ chähgøøby
højts hänajty coo højts nhóˈogät.

21 Tøø højts hänajty maxiøø nhity jaguiay. Mänitä Pablo tiänaayyøˈcy
jäyaˈayhagujc. Mänit miänaañ:

—Wiindsøṉdøjc, cooc̆hä nmädiaˈagy hajxy häxøpy tøø xyajtuuṉä, cab
hajxy häxøpy jim̱ tøø mdsooñ Creta, y cabä tsøˈty cabä häyohn ha-
jxy häxøpy tøø nbáatäm. 22 Pero, caˈa hajxy mdsähgøˈøy. Caj pøṉ
yhoˈogaˈañ, hoyyä barco cu jia maˈad. 23 Hix̱, haamyquióodshøc̆hä
Diosmoonsä tuˈug nwiinhijxy. Jim̱ chooñ Dioswiinduum. Nwiin-
gudsähgøøbiøc̆hä Dios. Jeˈec̆h jaduhṉ xwyiinguejx. 24 Mänítheøc̆hä Dios-
moonsä xñämaayy: “Pablo, caˈa mdsähgøˈøy. Tsipcøxp yhahixøˈøy coo
miic̆h jim̱ mmédsät Roma maa jaˈa gobiernä wyiinduumän. Miic̆hcøxpä
jaˈa Dios tøø miänaˈañ cooc pøṉ quiaˈa hoˈogaˈañ mäduhñtiä hajxy ji-
iby mnøcxy barcojooty”, nøm̱høc̆hä Diosmoonsä xñämaayy. 25 Paady,
caˈa hajxy mdsähgøˈøy. Nmäbøjcäbøc̆hä Dios jaˈa miädiaˈagy jaduhṉ
cooc hajxy xyajnähwaˈadsáaṉäm, nebiátyhøc̆hä Diosmoonsä tøø xya-
jmøødmädiaˈagy. 26 Jim̱ mejyquiujc, jim̱ä naax̱huung tuˈug. Jim̱ højts
nøcxy nmøjpojpedáaṉäm. Tøyhajt jaduhṉ —nøm̱ä Pablo miänaañ.

27 Majmactsxøø højts hänajty tøø nbabojy barcojooty jim̱ maa jaˈa
mejy hänajty xiøhatiän Adriática. Cuptsuhm̱ hänajty jaduhṉ, mänitä
barcoyajyohbiähajxy ñajuøøyy coo højts hänajty naax̱paˈa tøø nmäwiingoñ.
28 Mänitä nøø hajxy qyipxy mäduhñtiä quiøøcä. Jueˈe hänajty quiøøcä,
hiiˈxmajmocxmetro. Coo hajxy weeñtiä jiaac nøcxy, mänit hajxy
qyípxcumbä. Jueˈe hänajty quiøøcä, hiiˈxjuxtujmetro. 29 Tsähgøøby hajxy
hänajty coo jaˈa barco tsaa nøøbaˈc miøjpohm̱bédät, paadiä pujxthajoˈc
hajxy mädaax̱c ñøøjuipøøyy barcohøx̱haam. Cuxodsøˈøyä pujxthajoˈc
hänajty. Paady hajxy jaduhṉ ñøøjuipøøyy coo jaˈa barco jaduhṉ jiiby
wiohṉmähmøˈøwóøjät. Jaanc̆h tehm̱ jiootmayhajp hajxy hänajty. Jaduhṉ
hajxy hänajty miänaˈañ coo paquiä cu jiobøøyy. 30 Mänitä barcoyajy-
ohbiä jaˈa barcohuung hajxy quiuhdøøñajxy nøøjooty. Jaduhṉ hajxy

hänajty yajnänøma'añ cooc tyijy ja'a pujxthajo'c hänajty ñøøjuipø'øwa'añ
barcojøbhaam. Ja wi'i piäyø'øgaam̲bä barcoyajyohbiähajxy hänajty jaduhn̲
ja'a barcohuungooty. 31 Pero cabä Pablo yajwiinhøhñ̲. Mänitä Juliohajxy
ñämaayyä møødä soldadohajxy:

—Coo yø'ø yajyohbiädøjc-hajxy häyaa piäyǿ'øgät, mhó'ogäp hajxy
jaduhn̲ —nøm̲ä Pablo miänaañ̲.

32 Mänitä soldado ja'a barcohuung hajxy miäbuxøøyy. Mänitä barco-
huung chøm̲nøcxä nähgapjooty. 33-34 Jobø'øwaam̲b hänajty jaduhn̲, mänitä
Pablo jäya'ay ñämaayy:

—Joom, huuc wiingaañáx̲äts hajxy hii. Majmactsxøø hajxy tøø mhity
jaguiay jamia'ay. Cab jaduhn̲ yhoyyä coo hajxy jaguiay mjaac hídät, coo
hajxy jaduhn̲ mnä'ä päma'ayǿ'øwät. Hix̲, cab hajxy nej mjada'añ.

35 Coo ja'a Pablo jaduhn̲ quiapxpädøøyy, mänitä tsajcaagy quionø'cy.
Mänitä Dios ñämaayy "Dioscujú'uyäp" jiamiøødwiinduum. Mänitä tsaj-
caagy yhaguidøøyy. Mänit tiägøøyy caabiä. 36 Coo ja'a Pablo jaduhn̲
yhijxä coo hänajty quiay, mänitä jiamiøødhajxy jootcugøøyy. Mänit
hajxy piadägøøbiä caabiä. 37 Jue'e højts hänajty nhity barcojooty
nämejtsmägo'xcudägøøghii'x cu majmocxtu'ug. 38 Coo hajxy jaduhn̲
quiaabiädøøyy, mänitä trigo hajxy miejjwyipøøyy, jaduhn̲ä barco ween
pie'tiø'øy.

39 Coo jiobøøyy, cabä barcoyajyohbiädøjc-hajxy hänajty yhajuø'øyii.
Mänitä laguun hajxy yhijxy mejypia'a. Pa'adsäbiu'u hänajty je'e. Mänit
hajxy miänaañ̲ coo ja'a barco hajxy jim̲ yajnǿcxät pu'uwiing, coo hajxy
jim̲ yajmøjyädsujtspédät. 40 Mänitä pujxthajo'c hajxy miäbuxøøyy. Jiiby
jaduhn̲ miähmøøyy mejjiooty. Mänitä barcocaa'pt hajxy yajyuungøøyy,
jaduhn̲ä barco hoy yó'oyät. Mänitä wit hajxy yujxojch barcojøbhaam,
ja'a barco hänajty quiuhdøyhajpiä. Mänitä barco tiägøøyy yohbiä. Jim̲
ñøcxøøyy pu'uwiing. 41 Mänitä barco jie'xy nøøba'c tsäbiu'ujooty maa
nøø hänajty quia'a com̲än. Ja'a barcojøbhaam jaduhn̲ je'x. Mänitä bar-
cohøx̲haam tiägøøyyä møjcujpéjtäbä. Mänit tiägøøyy ma'pä tsaybiig.

42 Coo ja'a soldadohajxy jaduhn̲ yhijxy coo ja'a barco hänajty
mia'ada'añ, mänitä tsum̲yhäna'c-hajxy jia yagho'ogaan̲ä, jaduhn̲ hajxy
cu quia'a päyø'cy yáhw̲äp. 43 Pero cabä Julio jaduhn̲ miänaañ̲ coo ja'a
tsum̲yhäna'c-hajxy yagho'ogǿøjät. Paady jaduhn̲ miänaañ̲ je'eguiøxpä
coo ja'a Julio ja'a Pablo hänajty yajnähwa'adsa'añ. Mänitä Julio miänaañ̲
coo hajxy ñøøga'awǿ'øwät, pønjaty yaaw hänajty jajp, jaduhn̲ hajxy ñǿcxät
tø'ødstuum yáhw̲äp. 44 Pønjaty hänajty ca'a yaawjajp, wéenäc hajxy ñøcxy
pu'uñähgøxp, møødä barcohadøjcøxp. Jaduhn̲ højts nägøx̲iä ndsoocy
tø'ødstuum.

28

1 Coo højts jaduhn̲ nägøx̲iä ndø'ødspädsøøm̲y, mänit højts nmädooyy
coo ja'a naax̲ hänajty xiøhaty Malta. 2 Mänit højtsä jäya'ay xñäxuu'ch,
ja'a hajxy hänajty jim̲ nä'ägä tsänaabiä. Tuub hänajty; tøøchc hänajty
jaduhn̲. Mänitä jøøn hajxy yajmøjjøøyy. Mänit højts xñämaayy coo højts
njøømba'axámät. 3 Mänitä Pablo ja'axy tø'ødspä miämejch tu'tso'oy. Jiibiä
Pablo ja'axy hänajty piäda'agy jøønhaajiooty. Mänitä hawa'andsahñ̲dy
tu'ug piädsøøm̲y jøønhaajiooty. Mänitä Pablo quiø'ømäwødsøøyyä. 4 Coo
ja'a jäya'ayhajxy jaduhn̲ yhijxy coo ja'a Pablo tsahñ̲dy hänajty miøødä
quiø'øgøxp, mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Tøø yø'ø craada'a miäjäya'ay-yagho'ogy. Coo jaduhn tøø quiädieey, paady jaduhn tsipcøxp yho'oga'añ, hoy jaduhn tøø jia tso'ogy mejjiooty.
5 Mänitä Pablo ja'a quiø'ø xiädijty. Mänitä tsahñdy hoy quia'ay jøønhaajiooty. Cabä Pablo nej jiajty. 6 Nømä jäya'ayhajxy hänajty miäna'añ coog ja'a Pablo quiø'ø cu qyiixta'ch, o cooc cu yho'cy. Pero coo hajxy yhijxy coo ja'a Pablo nej quia'a jajty, mänit hajxy miänaannä cooc tyijy ja'a Pablo Dyiosä.
7 Jimä jäya'ay hänajty tu'ug chäna'ay mäwiingón maa højts hänajty njøømba'axamiän. Publio hänajty xiøhaty. Gobernador ja'a Publio hänajty jim tiuumby Malta. Coo højts jim nmejch maa ja'a tiøjcän, mänit højts jim xyajmejtstaacy tägøøgxøø. 8 Jimä Publio tieedy hänajty pia'amgo'na'ay. Tóoyyäp hänajty jaduhn møødä nø'tiø'ønøø hänajty miøødä. Mänitä Pablo jiiby tiøjtägøøyy maa ja'a Publio tieedy hänajty pia'amgo'na'ayän. Mänitä Pablo ja'a Dios pia'yaaxy. Mänitä Pablo ja'a pa'amjäya'ay ñähdooñ. Mänit pia'amyajnajxä. 9 Coo ja'a pa'amjäya'ayhajxy jaduhn jim miädoyhajty Malta, mänit hajxy hoy yajmøcpójcäbä nägøxiä. 10-11 Mänit højts madiu'u xñä'ä mooyy cøxiä wiinä. Jimä barco hänajty tu'ug tiøøchpojnaxy. Jue'e ja'a barco hänajty xiøhaty: "Ja'a Hametsc-huung." Alejandría ja'a barco hänajty tøø chohnda'agy. Coo højts hänajty jim tøø nhity Malta tägøøgpo'o, mänit højts nbejty barcojooty, ja'a hänajty xøhajpä: "Ja'a Ametsc-huung." Mänit højtsä jäya'ay xjiaac mooyy tijaty højts hänajty nmänøcxaamby barcojooty. Ja'a jäya'ayhajxy hänajty tøø miøcpóquiäbä, je'e hajxy jaduhn xmiooyy. Mänit højts jim ndu'ubøjnä Malta.
12 Mänit højts nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Siracusa. Jim højts njaac hijty tägøøgxøø. 13 Coo højts jim ndu'ubójcumbä, mänit højts njaac mejypia'ayohy. Mänit højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Regio. Cujaboomä jøømboj piädsøømy. Mänit højts jadähooc ndu'ubójcumbä. Cumaaxc højts jim nmejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Puteoli. Jim højtsä barco nnähmänajtuutnä. 14 Mänit højtsä jäya'ay näje'e nbaaty. Ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøjpy. Mänit højts xñämaayy coo højts jim nmejtstá'agät maa ja'a tiøjc-hajxiän. Juxtujxøø højts jim nhijty. Mänit højts jim ndu'ubøjcy tecy-yo'oyhaam. Jaduhn højts hänajty jim njaac nøcxa'añ Roma. 15 Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy Rómabä miädoyhajty coo højts hänajty jim nnøcxy Roma. Mänit højts näje'e hoy xjiøjcubaadø'øy jim maa hänajty xiøhatiän Foro de Apio. Näje'e højts hoy xjiøjcubadøøbiä maa hänajty xiøhatiän Tres Tabernas. Coo ja'a Pablo jaduhn yhijxy, mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänit jiootcugøøyy. 16 Coo højts jim ngoo'nä Roma, mänitä Pablo cuhdujt miooyyä coo ja'a yhamdsoo tøjc yhøxtá'awät maa jaduhn yhídät. Mänitä soldado tu'ug yajcø'øwaanøøyyä coo ja'a Pablo cwieendähadóøjät, coo ja'a Pablo jaduhn ñä'ä päyó'øgät. Mänitä tsumyhäna'c-hajxy jiaac yajcø'ødägóøyyäbä ja'a soldado-wiindsøn, ja'a copc-hajpä.
17 Cudägøøgxøø ja'a Pablo ja'a judíos yajmøjyaaxä, ja'a hajxy hänajty møjhajpä maa ja'a chajtøjc-hajxiän. Coo hajxy hänajty tøø yhamugø'øy, mänit hajxy ñämaayyä:
—Mägu'ughajpädøjc, mänáajøch jim nhitiän Jerusalén, jímhøch häna'c näje'e xmiajch, hóyhøch hänajty tøø nga'a jagä cädieey, hóyhøčhä cuhdujt hänajty pedyii tøø nja cudiuñ nebiä nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy jecy yajtsohndaaquiän. Ja'a nmägunaaxhájtämhajxy jaduhn xmiajts. Mänítøch hajxy xquiø'øyejcy maa ja'a soldadohajxiän, ja'a hajxy yaa

tsohm̲bä Roma. 18 Cooc̆hä soldadoshajxy hänajty tøø xyajtøyhajtyecy,
mänit hajxy jaduhn̲ ñajuøøyy cooc̆h hänajty tøø nga'a cädieey. Mänit
hajxy jia mänaan̲ cooc̆h hajxy jaduhn̲ xyhøxmádsät. 19 Pero cabä
judíoshajxy jaduhn̲ miänaam̲bä cooc̆h nyaghøxmádsät. Mänítøch nwi-
inmahñdyhajty coo jaduhn̲ yhahixø'øy cooc̆h yaa ndøyhajtyégät Roma
maa ja'a gobiernä wyiinduumän. Pero cábøch hänajty nmäna'añ cooc̆hä
nmägunaax̲hajxy nnäxø'øwó'øwät. 20 Hoorä, cooc̆h jaduhn̲ tøø njaty tøø
nhabety, páadyhøch mijts jaduhn̲ nmøødmädia'aga'añ. Páadyhøch cham̲
ndsum̲yhäña'ay coo højts judíos nmäbøjcäm coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy
jiujypiøga'añ —nøm̲ä Pablo miänaan̲.

21 Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy ñämaayy:

—Cab højts tii capxy tii mädia'agy tøø nmädoyhaty maa miic̆hcøxpän.
Caj miic̆h pøn̲ waam̲b tøø xñänøm̲y, ja'a hajxy jim̲ tsohm̲bä Judea.
22 Jaduhn̲ højts tøø nmädoyhaty coo jäya'ayhajxy wiinduhm̲yhagajpt
miädsiphadyii, ja'a hajxy jaduhn̲ mäbøjpä coo ja'a Jesús Dyiosquex̲iä.
Paady højts nhamädoow̲hida'añ nej miic̆h mwiinmayyän —nøm̲ä
judíoshajxy miänaan̲.

23 Mänitä judíos ja'a Pablo hajxy miøødcojyquiapxytiuun̲ mänaa ha-
jxy jadähooc ñócxät maa ja'a Pablo hänajty yhitiän. Coo yhabaaty,
mänitä jäya'ayä Pablo hajxy nämay jiaanc̆h nämejch. Tu'xøø ja'a Pablo
jäya'ayä Diosmädia'agy yajwiingapxøøyy ja'a Jesúscøxpä, coo ja'a Dios
ja'a Jesús hänajty tøø quiex̲y, nebiä Moisés jecy quiujahyyän, nebiä
profetadøjc-hajxy jecy quiujahyyän. Jia wi'i yajniñähdugáan̲äbä Pablo
ja'a jäya'ay hänajty coo hänajty tøyhajt miädia'agy ja'a Jesúscøxpä. 24 Näje'e
hajxy miäbøjcy nebiatiä Pablo hänajty tøø miädia'aguiän. Näje'e hajxy
quia'a mäbøjcy. 25 Mänitä mädia'agy hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä nebiä
Pablo hänajty tøø miädia'aguiän. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a yajnib-
iaatä, mänit hajxy tiägøøyy wiimbijpä. Mänitä Pablo miänaan̲:

—Jéquiänä Dioshespíritu ja'a profeta Isaías miägapxy. Mänit højtsä
nhaphájtämä ndeedyhájtämhajxy miägapxtägajtsä:

26 Nøcx yø'ø jäya'ay näma'aw:
Hoy hajxy mja mädow̲a'añ, cab hajxy mwiinjuø'øwa'añ.
Hoy hajxy mja hixa'añ, cab hajxy mmäbøga'añ.
27 Tøø hajxy mguhxex̲y. Jaduhn̲ hajxy mnibiäda'agyii nebiä wiindspän
nebiä cuhnatpän.
Coo hajxy häxøpy tøø mga'a cuhxex̲y, cu mwiinjuøøyy hajxy.
Jaduhn̲ä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy cu mnajtshixøøyy.
Jaduhn̲ hajxy cu nyajnähwaach,
nøm̲ä Dioshespíritu jecy miänaan̲. Tøyhajt jaduhn̲ miänaan̲.

28 Mänitä Pablo jaduhn̲ jiaac mänaan̲:

—Huuc mädow̲ hajxy, ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä,
yajwiingapxø'øwáan̲äbä Diosmädia'agy hajxy je'e coo hajxy
yajnähwa'adsáan̲äbä. Je'e hajxy mäbøcypiä mäbøgaam̲b.

29 Coo ja'a Pablo jaduhn̲ quiapxpädøøyy, mänitä judíoshajxy quiøx̲y
wiimbijnä.

30 Mejtsjomøjtä Pablo jim̲ jiaag hijty maa ja'a tøjc hänajty yhajoodi-
uquiän. Pønjaty hänajty jim̲ mejtsp tøghayohbiä, mioobiä Pablo häñaabiejt
hänajty. 31 Hagujc jootcujcä Pablo ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwiin-
gapxø'øy ja'a Jesúscøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesús hänajty yaa tøø quiex̲y
hädaa yaabä naax̲wiin. Cabä Pablo hänajty yhagapxtugyii ni pøn̲.

Romanos

1 Høøčh hädaa nocy njahby, høøčh Pablohajpä. Høøčhä Jesucristo
xyajtuuṃb nebiä moonsän. Hamuumdu'jóothøčhä miädia'agy jaduhṇ
nyajtuuṇä. Dióshøch jaduhṇ xpiädaac cooč ndúnät apóstol. Cooč
jaduhṇ nduñ apóstol, je'eduhṇ ñänøøṃby coočhä Dios xwyiinguejxy
coočhä miädia'agy nmäwädíjtät ja'a yHuungcøxpä, coo hajxy yaa hoy
xñähho'túutäm.
2 Jéquiänä Dios jaduhṇ miänaañ cooc ja'a yHuung hänajty yaa
quiexa'añ hädaa yaabä naaẋwiin. Jiṃ jaduhṇ myiñ cujaay maa ja'a
Diosmädia'aguiän. Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä,
jaaya'ayhajxy jaduhṇ jecy cujahy. 3 Ja'a Jesucristo ja'a Dios jaduhṇ
yHuunghajpy, ja'a hajxy nWiindsøṇhájtämbä. Jäya'ayhajt je'e
hädaa yaabä naaẋwiin neby højtshájtäm. Ja'a rey David yhap yhoc
hänajty je'e. 4 Y coo ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiujypiøjtägajch ja'a
yhEspírituhaam. Coo jaduhṇ jiujypiøjtägajch, jaduhṇ yajnajuø'øy coo je'e
ja'a Dios yHuunghadyii, coo møcmäjaa jiaančh tehṃ miøødä, coo ja'a
Dioshespíritu jiaančh tehṃ miøødä.
5 Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, coo jiujypiøjtägajch,
páadyhøčhä Dios tøø xquieẋy wiinduhṃyhagajpt mädia'agy-yajwa'xpä
ja'a Jesucristocøxpä, weenä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy, ween
hajxy hoy yajtuñ, weenä Jesucristo hajxy jaduhṇ wyiingudsähgø'øy.
Coočhä Dios jaduhṇ tøø xquieẋy, yajcähxø'py je'eduhṇ cooč jaduhṇ
xquiumay. 6 Møød mijtsä Dios xyajnähdijpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy
hajxy mbanócxäbät, mijts jiṃ hijpä maa ja'a cajpt jaduhṇ xiøhatiän
Roma. 7 Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby, pønjatiä Dios yaghijpy
quiø'øjooty jiṃ Roma. Jaaya'ay mijts jaduhṇ xyajnähdij coo ja'a
miädia'agy hajxy mmäbójcät. Xjiaančh tehṃ chojp mijts jaaya'ay jaduhṇ.
Ween mijtsä hoyhajtä weenhajt xmio'oy møødä yHuung Jesucristo, ja'a
hajxy nWiindsøṇhájtämbä. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm.
8 Jayójphøčhä Dios Dioscujú'uyäp nmo'oy. Coo ja'a Dioscujú'uyäp
hajxy jaduhṇ nyéjcäm, mänitä Jesucristo hajxy jaduhṇ xñähgapxtúutäm.
Wiinduhṃyhagajptä mädia'agy wiädity cooc mijtsä Diosmädia'agy
hoy mjaančh tehṃ miäbøcy nägøẋiä. Páadyhøčhä Dioscujú'uyäp
nyecy. 9 Ñajuøøbiä Dios cooč tøy nmädia'agy cooč nmäna'añ
coo mijts homiänaajä njahmiech coočhä Dios naẋy nba'ya'axy.
Hamuumdu'jóothøčhä Dios nmøødtuñ coočhä miädia'agy nyajwa'xä
ja'a yHuungcøxpä. 10 Mayhóoc-høch jiṃ tøø nja nøcxa'añ maa
mijtsän. Jadúhṇhøčhä Dios nja wi'i ñäma'ay cooč jiṃ xyajnócxät.
Wehṇdä jaduhṇ miänáaṇnät. 11 Páadyhøch jiṃ nja wi'i ñøcxa'añ maa
mijtsän, jaduhṇ mijts hoy nbuhbédät ja'a Dioshespíritucøxpä, jaduhṇä
Diosmädia'agy hajxy maas hoy mmäbógät. 12 Coo ja'a Diosmädia'agy
hajxy näguipxy nmäbójcäm, páadyhøch jiṃ nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän,
jaduhṇ hajxy hoy hamiñ haxøpy nnijiootcapxmøcpójcämät.
13 Mägu'ughajpädøjc, jadúhṇhøch nja wi'i miäna'añ cooč jiṃ nja wi'i
ñøcxa'añ maa mijtsän, cábøch jaduhṇ nnä'ä yajnäbaadø'øy. Páadyhøch jiṃ
nja wi'i ñøcxa'añ, chójpiøčhä njoot jaduhṇ coo hajxy mjaac mayó'øwät
maa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøquiän, nebiä mäbøjpädøjc-hajxy
tøø miayø'øyän wiingtuumjaty, majátyhøčhä Diosmädia'agy tøø

nyajwa'xiän. 14 Jadúhn̲høčhä Dios xwyiinguejxy coočhä miädia'agy
nyajwá'xät ja'a yHuungcøxpä wiinduhm̲yhagajpt majatiä jäya'ayhajxy
griegohaam miädia'aguiän, møød majatiä jäya'ayhajxy griegohaam
quia'a mädia'aguiän. Jadúhn̲høch tøø xwyiinguejxpä coočhä jäya'ay
jaduhn̲ nägøx̲iä nyajwiingapxǿ'øwät, hoy hajxy jia høxpøquiä, hoy hajxy
quia'a jagä høxpøquiä. 15 Páadyhøch jim̲ nja wi'i ñøcxaam̲bä Roma maa
mijtsän, jím̲høčhä jäya'ayä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øwaam̲bä.

16 Hix̲, cábøčhä Diosmädia'agy nmädsähdiuñ̲ ja'a Jesucristocøxpä,
je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy nägøx̲iä piäda'aga'añii hawa'adstuum ja'a
Dios miäjaahaam, pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä.
Højts judíos, højts ja'a Diosmädia'agy jayøjp nmädoodsohn̲. Høx̲haamä
jäya'ayhajxy jiaac mädooyy, ja'a hajxy ca'a judíospä. 17 Ja'a
miädia'agyhaamä Dios hajxy xyajwiinjuóøyyäm coo piäda'aga'añ
hawa'adstuum pønjaty jaduhn̲ mäbøgaam̲b coo ja'a Dios yajtøjiada'añ
waam̲baty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Øøn̲ jaduhn̲ ca'a mäbøgaam̲b,
cab je'e piäda'aga'añii hawa'adstuum. Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa
ja'a Diosmädia'aguiän: "Pønjaty jaduhn̲ mäbøgaam̲b coo ja'a Dios
yajtøjiada'añ waam̲baty tøø quiapxy tøø miädia'agy, je'e ja'a Dios jaduhn̲
piäda'agaam̲by hawa'adstuum. Je'e jaduhn̲ nøcxaam̲b Dioswiinduum."

18 Hoy piøn̲ä jaduhn̲ ñajuø'øy coo ja'a Dios tsajpootypä yajcumädow̲a'añ
pønjatiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møød pønjatiä jioot ca'a tsojp coo ja'a
Dios wyiingudsähgø'øwóøjät wiinghäna'c. Paadiä jioothajxy jaduhn̲
quia'a tsocy je'eguiøxpä coo hajxy haxøøg jiaac jatcø'øwa'añ. 19 Cabä
tøyhajtpä hajxy chocy, hoyyä Dios hajxy tøø jia yajwiinjuø'øyii nebiatiä
Dios jaduhn̲ wyiinmahñdyhaty. 20 Jéquiänä Dios cøx̲iä yhädiuuñ̲, møød
yø'ø tsajt, møød hädaa yaabä naax̲wiin, cøx̲iä. Coo hajxy jaduhn̲ nhíjxäm
tijaty ja'a Dios jaduhn̲ tøø yhädiuñ̲, paadiä tøyhajtpä hajxy nmøødhájtäm
coo ja'a Dios møcmäjaa miøødä homiänaajä, møød coo cøx̲iä wiinä
yhane'emy, hoyyä Dios hajxy nga'a jagä híjxäm. Jaduhn̲ä tøyhajtpä hajxy
nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgóøyyämät. Cab jaduhn̲
øøn̲ hawiinmats miäná'anät cooc tyijy hajxy quia'a najuø'øy coo ja'a
Dios jyiijä. 21 Ja'a häna'c-hajxy jaduhn̲ haxøøg jatcøøbiä, cabä Dios hajxy
wyiingudsähgø'øy, hoy hajxy jaduhn̲ jia najuø'øy coo ja'a Dios jyiijä.
Ni cabä Dios Dioscujú'uyäp hajxy mio'oy. Paadiä wyiinmahñdyhajxy
quia'a tsoobaada'añ. Y paady hajxy tehn̲gajnä wyiinmahñdyhada'añ
haxøøg. Cabä howyiinmahñdy hajxy hoy miøødhadaan̲nä. 22 Hoy hajxy
jia nibiäda'agyii nebiä jaanch tehm̲ jiajpän, cab hajxy tii ñä'ägädä jaty.
23 Ja'a Dios, møj jaanch je'e. Hoy miänaajä yhity. Cab jaduhn̲ mänaa
yho'ogy. Pero cabä haxøøghäna'cä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ.
Jäya'ayhahädiuun̲nax̲y hajxy wyiingudsähgøøby, hoyyä jäya'ayhajxy
jia ho'ogy; møødä muuxyhahädiuun̲nax̲y hajxy wyiingudsähgøøbiä,
møødä tsahñ̲dyhahädiuun̲nax̲y, møødä animalhahädiuun̲nax̲y ja'a
hamädaax̲tecypiä.

24 Paady, cabä Dios waam̲b miäna'anaan̲nä, weenä jäya'ayhajxy
haxøøg wyiinmahñdyhaty nebiä jioot hajxy choquiän, coo hajxy
cøx̲ypänejpiä ween ñidiuñii hočhähdiuun̲nä, 25 je'eguiøxpä coo
ja'a tøyhajtpä hajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Dioscøxpä. Ja'a
høhn̲da'agymiädia'agy hajxy jaduhn̲ miäbøjpy. Cabä Dios hajxy
wyiingudsähgø'øy. Jue'e hajxy wyiingudsähgøøby, tijatiä Dios yaa tøø

quiunuu'xy hädaa yaabä naax̱wiin. Pero, hahixøøby coo ja'a Dios hajxy nwiingudsähgø̈øyyämät homiänaajä. Tøyhajt jaduhṉ.

26 Coo häna'cä Dios hajxy quia'a wiingudsähgø'øwa'añ, paadiä Dios waam̱b quia'a mäna'ana'añ, ween hajxy hočhähdiuuṉnä ñidiúuṉänä. Høxtä to'oxiøjpaadyhajxy jaduhṉ jiatcø'øy. Cabä ñihyhap hajxy näje'e miøødtsäna'awaaṉnä; quipxyjatiä to'oxiøjc-hajxy cøx̱ypänejpiä ñidiuñii hočhähdiuuṉnä. 27 Jaanä jaduhṉä ya'adiøjc-hajxy näje'ebä, cabä tio'oxiøjc hajxy miøødtsäna'awaaṉnä. Quipxyjatiä ya'adiøjc-hajxy ñimiøødtsäna'awa'añii. Hočhähdiuuṉnä hajxy jaduhṉ ñidiuñii cøx̱ypänejpiä. Coo hajxy jaduhṉ jiatcø'øy, paady hajxy quia'a niyaghoyø'øyii maa ja'a ñi'xcøxp maa ja'a quiopcøxphajxiän, mødd maa ja'a wiinmahñdycøxphajxiän.

28 Coo ja'a haxøøghäna'cä Dios hajxy jaduhṉ quia'a wiingudsähgø'øwa'añ, paady hajxy ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Ja'a Dios, cab jaduhṉ waam̱b miäna'anaaṉnä, weenä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy tiuṉ̃, ween hajxy jaduhṉ jiaac jatcø'øy haxøøg. 29 Madiu'u hajxy haxøøg jiatcø'øy cøx̱ypänejpiä. Miøødtsänaabiä cuhhiṉdo'oxiøjc hajxy. Møødä jäya'ajie'e hajxy yhadsocy. Cab hajxy hojiäwø'øy pø jim̱ä miägu'ughajpähajxy cøx̱iä wiinä miøødä. Høxtä niyaghó'cäp hajxy. Nimiädsiphájtäp hajxy. Høhṉdaacp hajxy. Niñähøøṉøøyyäp hajxy. 30 Niwyiingapxpéjtäp hajxy. Møødä Dios hajxy miähaṉhaty. Nibiéjxäp hajxy. Yajcumayaam̱b hajxy. Hawiinjem̱ybiä haxøøgwiinmahñdy hajxy yajcojpy. Cabä tiaj, cabä tieediä miädia'agy hajxy miäbøjcä. 31 Jaančh tehm̱ quiuhxex̱ hajxy. Ni ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy quia'a cudiuna'añ. Cab hajxy pøṉ chocy miee'xy. Ni cab hajxy pøṉ miee'xa'añ. Cabä hojioot hajxy ñä'ägädä møødä. 32 Ñajuøøby hajxy jaduhṉ coo ja'a Dios tøø yhane'emy coo hajxy haxøøgjaty quia'a jatcǿ'øwät nébiøch naam̱nä tøø nmädia'aguiän. Jaanä jaduhṉ hajxy ñajuøøbiä, pøṉ jaduhṉ haxøøg jatcøøby, quiumädow̱aam̱by hajxy je'e tehṉgajnä. Pero nägø'ø nädecypiä hajxy jaduhṉ jiatcø'øy, hoy hajxy jaduhṉ jia najuø'øy. Høxtä xooṉdaacp hajxy jaduhṉ coo wiinghäna'c-hajxy jaduhṉ haxøøg piajatcøøbiä.

2

1-3 Nnajuøøyyäm hajxy jaduhṉ coo jaduhṉ yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nägøx̱iä xyajcumädóow̱ämät je'eguiøxpä coo hajxy nägøx̱iä haxøøg njatcøøyyäm. Cab jaduhṉ yhahixø'øy coo højtsä jäya'ay nnänøøm̱ämät coo hajxy hoy quia'a hity, coo hajxy ween quiumädoy. Caj pues, haa ca'a, jaduhṉ højts haxøøg nbajatcøøyyämbä. Hix̱, ni pøṉ jaduhṉ hahixøøby quia'a mäná'anät cooc tyijy hoy tiehm̱ yhity. Paady jaduhṉ yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nägøx̱iä xyajcumädóow̱ämät, je'eguiøxpä coo hajxy hoy nga'a hoyhidáaṉäm. 4 Pero hojootä Dios jiaančh tehm̱ miød, paady hajxy xquia'a tsoj tsaačhtiúuṉäm. Chojpiä jioot jaduhṉ coo howyiinmahñdy hajxy nbadu'ubøjcänät, coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixøøyyänät. 5 Pero jii jäya'ayhajxy näje'e, jaančh tehm̱ xiex̱ä quiopcä tiaatsc-hajxy. Cabä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwa'añ. Y coo hajxy jaduhṉ tehṉgajnä quia'a mäbøgät, mänit hajxy hänajty hanax̱iä chaačhpøga'añ coo yhabáadät coo ja'a Dios ja'a cahwiindøyhäna'c hänajty chaačhtiuna'añ. 6-10 Pøṉä jioot nägø'ø nädecypiä tsojp coo hoy yhídät, pøṉä jioot pädaacp coo jim̱ ñøcxät Dioswiinduum, coo ja'a hoyhajtä

weenhajt jim̱ piáadät, coo jim̱ quiumayøøjät ja'a Diósäm, pues je'edsä Dios jim̱ yajnøcxaam̱by. Mio'owaam̱biä Dios je'e ja'a hoyhajtä weenhajt. Quiumayaam̱biä Dios jaduhṉ. Yaghidaam̱biä Dios je'e jootcujc homiänaajä, hopiøṉä, hoy jia judíosä, hoy quia'a jagä judíosä. Pero hoyhoyyä Dios chaačhtiuna'añ pøṉ haxøøg jatcøøby, pøṉä Diosmädia'agy ca'a cudiunaam̱b, pøṉ ca'a yajmägapx ca'a yaghane'emaam̱b waam̱batiä Dios hajxy jaduhṉ xjia hanéhm̱äm. Hopiøṉä jaduhṉ chaačhpøga'añ, pønjaty jaduhṉ haxøøg jatcøøby, hoy hajxy jia judíospä, hoy hajxy quia'a jagä judíospä.

11 Hix̱, cabä Dios miøjpäda'agy pø mjudío miičh, pø caj. Je'e yajcopcøøby pø mhoyhäna'c, pø caj. 12-15 Højts judíoshajpä, jequiän højtsä Dios xyhanehm̱y neby højts hoy nguhdujthádät. Mänitä Moisés ja'a mädia'agy jaduhṉ quiujahy nebiaty højts hoy nguhdujthádät. Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä, cabä mädia'agy hajxy miädoyyä nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero hoy hajxy quia'a jagä mädoyyä, coo hajxy hamdsoojoot hoy quiudiúnät nebiä Dios jioot jia tsoquiän, cähxø'øgäp jaduhṉ coo hajxy yhawáaṉäxä ja'a Diósäm ja'a wyiinmahñdyhaamhajxy. Jaduhṉ hajxy hamdsoo ñajuø'øy pø hoy hajxy quiudiuñ, pø caj. Jaduhṉ hajxy yajtuuṉgpaady néjjiäm hajxy häxøpy tøø miädoy ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y coo hajxy hoy quia'a cudiúnät neby hajxy ñajuø'øy ja'a wyiinmahñdyhaamhajxy, mänit hajxy quiumädow̱a'añ. Jaanä jaduhṉ højtspä, højts judíospä, coo højts nga'a cudiúnät neby højtsä Dios jecy xyhanehm̱iän, nebiä Moisés ja'a mädia'agy jecy quiujahyyän, jaduhṉ højts ngumädow̱aam̱bä. Hix̱, pøṉ jaduhṉ cudiuum̱b nebiä Dios yhane'emiän, je'e ja'a Dios piäda'agaam̱by hawa'adstuum, hoyyä mädia'agy tøø quia'a jagä mädoy nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero pøṉ jaduhṉ ca'a cudiuum̱b, hoyyä mädia'agy tøø jia mädoy nebiä Moisés jecy quiujahyyän, cab je'eduhṉ hawa'adstuum piäda'aga'añii ja'a Diósäm. Jaduhṉds je'e, nägøx̱iä ja'a cahwiindøyhäna'c-hajxy quiumädow̱a'añ, hoy hajxy jia judíospä, hoy hajxy quia'a jagä judíospä. 16 Mänit hajxy jaduhṉ quiumädow̱a'añ coo ja'a Dios ja'a Jesucristo hänajty yaa quiejxtägatsa'añ hädaa yaabä naax̱wiin. Mänitä jäya'ayhajxy yhixa'añii ja'a Jesucrístäm nebiaty hajxy hänajty yaa tøø jiatcø'øy. Mänit hajxy yagjahmiejtsta'aga'añii nebiaty hajxy hänajty tøø wyiinmahñdyhaty hamee'ch. Jaduhṉä Diosmädia'agy miäna'añ ja'a Jesucristocøxpä, ja'ačh nyajwa'xypä.

17 Højts judíoshajpä, nax̱y højts nniguiumayii coo højts njudíoshaty, coo højtsä mädia'agy nmäbøcy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhṉ højts nniguiumáayyäbä coo højtsä Dios tøyhajt xquiu'ughaty, højtsyähajtiä, højts judíoshajpä. 18 Nnajuøøby højts jaduhṉ nebiatiä Dios jioot chocy coo højts nhoyhäna'c-hádät. Y ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, je'e højts jaduhṉ xyhawáaṉäp neby højts nwiimbíwät tii hoy tii mäbaad. 19-20 Niyhajuóøyyäp højts coo højts häna'c hoy nyajnähixø'øwa'añ, ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a jajpä ca'a najuøøbiä. Jim̱ højtsä tøyhajt nbaady maa ja'a mädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. 21 Hoorä, coo højts häna'c jaduhṉ nyajnähixø'øy ja'a Diosmädia'agy, hahixøøby jaduhṉ coo højtsä Diosmädia'agy hoy ngudiúnät. Cábøčhä nmägunaax̱hajxy näje'e hoy quiudiuñ. Y coo højts häna'c nmägapxy nhane'emy coo hajxy quia'a méedsät, hahixøøby jaduhṉ coo højts nga'a mée'tspät. Jadúhṉhøčhä nmägunaax̱hajxy näje'e jiatcø'øy. 22 Y coo højts

häna'c nmägapxy nhane'emy coo wiinghäna'cä tio'oxiøjc hajxy quia'a møødtsänáayyät, cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo højts jaduhn̲ njatcóøbiät. Jadúhn̲høčhä nmägunaax̲hajxy näje'e jiatcø'øy. Cab højts quepychech naax̲poch nwiingudsähgø'øy. Pero cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo højts xädø'øñ nméedsät tsajtøgooty maa ja'a quepychech naax̲poch yhitiän. Jadúhn̲høčhä nmägunaax̲hajxy näje'e jiatcø'øy. 23 Niguiumáayyäp højts jaduhn̲ coo højtsä mädia'agy nmäbøcy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero näje'ečhä nmägunaax̲hajxy, cab hajxy hoy quiudiuñ̲. Jaduhn̲ hajxy yajcähxø'øgy coo ja'a Dios hajxy tøyhajt quia'a wiingudsähgø'øy. 24 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “mijts judíoshajpä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cudiuñ̲, paadiä Dios haxøøgjaty ñähojyii ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä.” Tøyhajt jaduhn̲.

25 Højts, judíos højts nmäminø'øy nmäga'awø'øy. Mänit højtsä Dios xquiumáyät coo højtsä mädia'agy hoy ngudiúnät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero coo højts jaduhn̲ hoy nga'a cudiúnät, cab højtsä Dios jaduhn̲ xquiumaya'añ. 26 Hoorä, ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä, coo hajxy hoy quiudiúnät nebiä Dios yhane'emiän, mänit hajxy quiumaya'añii ja'a Diósäm. 27 Näje'ečhä nmägunaax̲hajxy, cab hajxy hoy quiudiuñ̲ nebiä Dios yhane'emiän, hoy hajxy judíos jia mäminø'øy jia mäga'awø'øy, hoyyä mädia'agy hajxy jia mädoyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Je'ehajxy mäbøcypiä ca'a cumayáan̲äp ja'a Diósäm. 28 Pønjaty hoy cudiuum̲b nebiä Dios yhane'emiän, je'edsä Dios quiu'ughajpy, hoy hajxy judíos quia'a jagä mäminø'øy quia'a jagä mäga'awø'øy, hoyyä hijxtahn̲d hajxy quia'a jagä møødä maa ja'a ñi'xcøxphajxiän neby højts judíos nmøødän. 29 Hix̲, coo pøn̲ hoy quiudiúnät hamuumdu'joot nebiä Dios choquiän, mänit hajxy quiu'ughada'añii ja'a Diósäm, hoyyä judíoshajxy näje'e quia'a ja mäna'añ cooc tyijy hajxy jaduhn̲ quia'a cu'ughadyii ja'a Diósäm. Hix̲, quiumaabiä Dios jaduhn̲ pøn̲ jaduhn̲ cudiuum̲b hamuumdu'joot.

3

1-2 Xchoobáatäp højts jaduhn̲ madiu'u coo højts judíos nmäminø'øy nmäga'awø'øy, coo højtsä hijxtahn̲d nyajpäda'agy maa højts nni'xcøxpän, ja'a jaduhn̲ yajcähxø'pä coo højtsä Dios xquiu'ughaty. Tøyhajt jaduhn̲. Haa ca'a, Dios højts nhap ndeedy jecy xyajcø'ødägøøyyä ja'a mädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Mänit hajxy ñämaayyä ja'a Diósäm coog hajxy hänajty quiu'ughada'añii. 3-4 Y je'enä højtsä Dios xquiu'ughatyñä neby højts jecy xyajwiinwaan̲øøyyän, hoy højts nhap ndeedy nämay hoy quia'a jagä cudiuuñ̲ neby hajxy hänajty tøø yhane'emyiijän ja'a Diósäm. Tøyhajt jaduhn̲ coo ja'a Dios tiømiädia'agy. Cabä Dios mänaa yhøhn̲da'agy, hoy hajxy nägøx̲iä cu nja mänáan̲äm cooc tyijy ja'a Dios quia'a yajtøjiaty waam̲baty hajxy tøø xyajwiinwaan̲øøyyäm. Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Diosteedy, hopiøn̲ä jaduhn̲ ñajuø'øy coo miičh myajtøjiaty waam̲baty højts miičh tøø xyajwiinwaan̲ø'øy.

Coo miičh pøn̲ xñäxø'øwó'øwät cooc tyijy miičh jaduhn̲ mga'a yajtøjiaty waam̲baty miičh tøø mmädia'agy,

cähxø'øgaam̲b jaduhn̲ coo je'e yhøhn̲da'agy, ja'a miičh jaduhn̲ xñäxø'øwøøbiä.

5 Jaančh tehm̲ yhoyyä Dios yhity. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägä híjtäm. Tøyhajt jaduhn̲. Paadiä, cähxø'p jaduhn̲ coo ja'a Dios jiaančh

tehm̱ hoyyä. Hix̱, coo højts häxøpy nhíjtäm hoy, cab jaduhṉ häxøpy
quiähxø'øgy coo ja'a Dios jaduhṉ hoy jiaanc̈h tehm̱ yhity. Pero jaduhṉä
jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a Dios howyiinmahñdy quia'a
møødä, je'eguiøxpä coo hajxy xyajcumädow̱áaṉäm. 6 Pero hahixøøby
jaduhṉ coo ja'a Dios hajxy xyajcumädóow̱ämät. Haa ca'a, coo ja'a Dios
häxøpy hoy quia'a hity, cabä cuhdujt häxøpy miøødä coo hajxy jaduhṉ
xyajcumädóow̱ämät.

7 Hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios quia'a
yajtøjiaty waam̱baty tøø quiapxy tøø miädia'agy, yajnajuøøby jaduhṉ
coo ja'a Dios tøyhajt mänaa quia'a høhṉda'agy. Jaduhṉä jäya'ayhajxy
nägøx̱iä ñajuø'øwa'añ coo jaduhṉ yhahixø'øy coo ja'a Dios hajxy nwiin-
gudsähgøøyyämät. Pero coo høṉä Dios jaduhṉ ñänømät cooc tyijy quia'a
yajtøjiaty waam̱baty tøø quiapxy tøø miädia'agy, hahixøøby jaduhṉ coo
je'e quiumädów̱ät. 8 Näje'ec̈hä jäya'ayhajxy xñähøønø'øy cóogøch tyijy
nmäna'añ cooc tyijy jaduhṉ yhahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät,
jadúhṉäc tyijy maas hoy quiähxø'øga'añ coo ja'a Dios jiaanc̈h tehm̱
yhoyyä. Ja'a häná'c-høch hajxy jaduhṉ xñähøønøøbiä, høhṉdaacp hajxy
jaduhṉ. Hahixøøby jaduhṉ coo hajxy quiumädów̱ät.

9 Jaanä jaduhṉ højts judíospä, cab højtsä Diosmädia'agy maas hoy
ngudiuñ quejee ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä. Haa ca'a, tøøc̈h nhuuc
mänaam̱bä coo hajxy jaduhṉ hoy nga'a nä'ägä hojiäya'ayhájtäm, coo
ni høṉä Diosmädia'agy hoy quia'a nä'ägä cudiuñ, ni højts judíos, ni
ja'a häna'c-hajxy ca'a judíospä. Hamdsoojoot hajxy jaduhṉ hoy nga'a
jäya'ayhájtäm. 10 Jaduhṉ jim̱ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
Ni høṉ hoy quia'a wädity.
11 Ni høṉ jaduhṉ quia'a wiinjuø'øwa'añ nebiä Dios wyiinmahñdyhatiän.
Ni høṉä jioot quia'a päda'agy maa ja'a Diosän.
12 Tøø ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøx̱iä ñajtshixøøñä.
Cøjnøø cøjtu'u hajxy tøø piadu'ubøjnä.
Haxøøg hajxy jiäya'ayhajnä nägøx̱iä.
13 Jaanc̈h tehm̱ yhaxøøg hajxy quiapxy miädia'agy.
Jaduhṉä yhaawhajxy tiocxuugy nebiä ho'oguiäya'ajiut tiocxuuguiän,
ja'a tøø yhawá'ac̈häbä.
Jaanc̈h tehm̱ yhøhṉdaacp hajxy. Jaduhṉä haxøøgpä hajxy yaghity
yhaawjooty nebiä haxøøgtsahñdyhaawän.
Jaanc̈h tehm̱ miägapxpojp hajxy.
14 Jaanc̈h tehm̱ quiapxtägooby hajxy hoñejpiä nebiä jioot hajxy ya-
jmädsoquiän. Jaanc̈h tehm̱ yhaxøøg hajxy ñiñänømyii.
15 Jaanc̈h tehm̱ piaquiä jootma'ad hajxy piaadyii, mänitä miäya'adiøjc
hajxy nøcxy yagho'oga'añ.
16 Jaanc̈h tehm̱ chipyajpädø'p hajxy majaty hajxy wiädity.
Chaac̈htiuum̱biä cu'ug hajxy jaduhṉ.
17 Jaanc̈h tehm̱ chiptsojp hajxy.
18 Cab hajxy tiajy miay pø yajcumädow̱áaṉäbä Dios hajxy.

19 Jaduhṉds je'e, yajcumädow̱aam̱biä Dios ja'a jäya'ay nägøx̱iä, høṉä
miädia'agy hoy ca'a cudiúuṉäp, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy
ca'a judíospä. Højts judíos, højtsä pojpä nmaas møød, je'eguiøxpä coo
højtsä Dios ja'a nhapä ndeedy jecy xjia hanehm̱ä coo hajxy haxøøgjaty
quia'a jatcǿ'øwät nébiøch naam̱nä tøø ngujaayän. Pero cab højts jaduhṉ
nnä'ägädä cudiuna'añ. 20 Jéquiänä Dios ja'a Moisés yhanehm̱y coo ja'a

miädia'agy quiujáhyyäxät. Jaduhn̲ hajxy nnajuóøyyäm coo hajxy nägøx̲iä hoy nga'a jäya'ayhájtäm. Ni pøn̲ jaduhn̲ hoy quia'a cudiuna'añ ja'a Diosmädia'agy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáan̲näm hawa'adstuum, caj jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a mädia'agy hajxy hoy ngudiúun̲näm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä.

21-26 Hoorä, nnajuóøyyäm hajxy jaduhn̲ coo hajxy nägøx̲iä haxøøg njatcóøyyäm, mäduhñ̲tiä hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa yaabä naax̲wiin, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judíospä. Cabä Dios pøn̲ ñä'ägädä cumay. Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy hajxy piäda'aga'añii hawa'adstuum coogä jecymiädia'agy hajxy hoy quiudiúnät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero tøø hajxy nhíjxäm coo ni pøn̲ jaduhn̲ quia'a päda'aga'añii hawa'adstuum. Hoorä, jéquiänä Dios wyiinmaayy coo ja'a yHuung hänajty yaa quiexa'añ maa højtshájtäm. Mayhajtä Dios hänajty tiunaam̲by maa højtshájtäm. Jaduhn̲ hajxy hänajty xpiäda'agáan̲näm hawa'adstuum. Jim̲ jaduhn̲ myiñ̲ cujaay maa ja'a jecymiädia'aguiän, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero cabä jecyjiäya'ayhajxy hänajty wyiinjuø'øy. Hojiootä Dios miøød coo ja'a jecyjiäya'ayhajxy quia'a pädaacä haxøøgtuum, hoy hänajty jia hawiinmatsä coo hajxy jim̲ cu piädaacä, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty haxøøg jiatcø'øy. Paadiä Dios ja'a yHuung ñähdujcy, jaduhn̲ä jäya'ayä piojpä quiädieey hajxy ñähwá'adsät. Jaduhn̲ quiähxø'øgy coo ja'a Jesucristo ja'a jecyjiäya'ay yajnähwaach ja'a piojpä quiädieeyhajxy. Høxtä jäda'anäbaadyñä ja'a Dios hajxy xyajwiiinjuóøyyäm neby hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Jaanä jaduhn̲ hajxy xyajwiinjuóøyyämbä coo hajxy piäda'aga'añii haxøøgtuum pønjaty haxøøg jatcøøby jäda'ahaty. Paadiä Dios ja'a yHuung ñähdujcy, ja'a Jesucristo, neby hajxy jaduhn̲ xñähho'túutämät. Y coo hajxy jaduhn̲ nmäbøjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanc̆h nähho'túutäm, jaduhn̲ä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm, jaduhn̲ hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum, hopiøn̲ä, møød højts judíos, näguipxy møødä häna'c-hajxy ca'a judíospä. Mayhajtä Dios jaduhn̲ tiuun̲ maa højtshájtäm coo hajxy jaduhn̲ xpiädáacäm hawa'adstuum.

27-28 Cab jaduhn̲ yhawiinmatsä coo hajxy hamdsoo nniguiumáayyämät. Hix̲, coo hajxy nmäbøjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy xpiäda'agáan̲näm hawa'adstuum, hoy hajxy nga'a jagä panócxäm nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Coo ja'a Dios hajxy häxøpy xpiädáacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy ngudiúun̲näm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, mänit hajxy mäbøcy cu nniguiumáayyäm hamdsoo. Pero caj pøn̲ jaduhn̲ piäda'aga'añii hawa'adstuum hamdsoohaam.

29-30 Tu'uquiä Dios jaduhn̲. Tu'cuhdujtä Dios hajxy xyhíjxäm nägøx̲iä, møød højts judíos, møødä häna'c-hajxy ca'a judíospä. Tøyhajt jaduhn̲. Coo hajxy nägøx̲iä nmäbøjcämät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy jim̲ xpiädáacämät hawa'adstuum nägøx̲iä. 31 Pero cábøch nmäna'ana'añ coo ja'a jecymiädia'agy quia'a tøyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, hoy hajxy nja wiinjuóøyyänä coo ja'a Jesucristo hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum mänaa hajxy tøø xñähho'túutäm. Hix̲, maas hoy hajxy jaduhn̲ nwiinjuóøyyänä coo ja'a jecymiädia'agy jaduhn̲ jiaanc̆h tøyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum, caj jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a jecymiädia'agy hajxy

jaduhn̲ hoy ngudiúun̲äm. Tøø hajxy jaduhn̲ nwiinjuóøyyänä coo jaduhn̲ tiøyhajtä.

4

1 Højts judíos, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. 2 Hoyyä
Abraham hijty jiäya'ayhaty jegyhajty. Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Abraham
häxøpy tøø piäda'agy hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Abraham hoy
jia jäya'ayhajty, mänitä Abraham cu ñiguiumaayyä. 3 Hix̲, paadiä Dios ja'a
Abraham piädaacy hawa'adstuum, coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy
miäbøjcä cooc ja'a Dios yajtøjiaty waam̲baty tøø quiapxy tøø miädia'agy,
ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Abraham hoy jiäya'ayhajty. Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲
cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. 4 Hoorä, ja'a cuduum̲bädøjc, paady
hajxy miäjuyii coo hajxy quiuduñ̲, cab jaduhn̲ ñä'ä mayhajtä. Jaduhn̲
miäbaady nebiä jäya'ayhajxy näje'e wyiinmahñdyhatiän. Yajcumayaam̲b
hajxy ja'a Diósäm, paady hajxy jia wi'i yhojiäya'ayhada'añ. 5 Pero
pønjaty tøø miäbøcy coo ja'a Dios yajtøjiaty waam̲baty tøø quiapxy tøø
miädia'agy, je'edshajxy jaduhn̲ hawa'adstuum päda'agáan̲äp. Paady
hajxy jim̲ piäda'aga'añii coo hajxy jaduhn̲ miäbøcy, ca'a jie'eguiøxpä coo
hajxy hoy jia jäya'ayhaty. Jim̲ hajxy jaduhn̲ piäda'aga'añii, hoy hajxy
haxøøg tøø jia jatcø'øy. Tiuum̲biä Dios mayhajt jaduhn̲. Coo ja'a Dios
hajxy häxøpy xpiädáacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy
njäya'ayhájtäm, cab hajxy häxøpy nmänáan̲äm cooc ja'a Dios mayhajt
tiuñ̲. 6 Jaduhn̲ä David jecy miänaañ̲ cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønjaty
jaduhn̲ najuøøby coo ja'a Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum ja'a
miayhajthaam, hoy hajxy hänajty haxøøg tøø jia jatcø'øy. Hix̲, cabä Dios
miøjpäda'agy pø cabä häna'c hänajty hoy tøø jiäya'ayhaty.
7-8 Coo jaduhn̲ yhabáatnät coo Dios ja'a jäya'ay yajtøyhajtyega'añ nebiaty
hajxy hänajty tøø quiädieeyän,
mänit hajxy jootcujc yhida'añ pønjatiä Dios piädaacypy hawa'adstuum,
pønjatiä Dios miee'xyp,
pønjatiä piojhajpiä ja'a quiädieeyhajpiä hajxy yajnähwáatsäxä,
nøm̲ä David jecy miänaañ̲.
9 Jue'e ja'a David jecy ñänøøm̲ cooc hajxy jootcujc yhida'añ, pønjatiä
Dios piädaacypy hawa'adstuum, hopiøn̲ä, møødä judíoshajxy, ja'a Dios
quiu'ughajpiä, møødä cajpä judíoshajxy. Je'edshajxy ca'a cu'ughájtäp
ja'a Dios. Hix̲, jaduhn̲ myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo
ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy miäbøjcä cooc ja'a Dios mänaa quia'a
høhn̲da'agy, paady piädaacä hawa'adstuum."
10 Hoorä, jaduhn̲ä judíoshajxy quiuhdujthaty, yajcircuncidarhajpä
ya'adiøjc-hajxy. Jaduhn̲ miädia'agytiägø'øy coo hijxtahn̲d hajxy
piädáacäxä maa ja'a ñi'xcøxphajxiän. Hoorä ja'a Abraham, tøøyyäm
hänajty je'e piädáacänä hawa'adstuum, cajnä hijxtahn̲d hänajty jaduhn̲
piädáacäxä maa ja'a ñi'xcøxpän. Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm
coo häna'c-hajxy piäda'agyii hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios
miädia'agy hajxy miäbøjcä cooc ja'a Dios yajtøjiaty waam̲baty je'e tøø
quiapxy tøø miädia'agy, hoyyä hijxtahn̲d hajxy quia'a jagä møødä maa
ja'a ñi'xcøxphajxiän. 11 Paadiä Abraham hijxtahn̲d jaduhn̲ piädáacäxä
maa ja'a ñi'xcøxpän, jaduhn̲ yajnajuø'øy coo ja'a Abraham hänajty
tøø piäda'agyii hawa'adstuum. Paady jim̲ piädaacä coo ja'a Dios ja'a
miädia'agy hänajty tøø miäbøjcäxä. Jaduhn̲ä Abraham piädaactsohn̲ä

hawa'adstuum, hoyyä hijxtahn̲d hänajty jaduhn̲ quia'a jagä pädáacäxänä maa ja'a ñi'xcøxpän. Pønjaty jaduhn̲ mäbøjp nebiä Abraham jecy miäbøjquiän, jaanä jaduhn̲ hajxy yhixáan̲äbä ja'a Dios nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhijxiän, hoy hajxy quia'a jagä judíospä. Coo hajxy jaduhn̲ nmäbøjcäm nebiä Abraham jecy miäbøjquiän, jaduhn̲ quiähxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm. 12 Højts judíoshajxy, højtsä Abraham jecy nhaphajt ndeedyhajt. Jaaya'ay jaduhn̲ pädaactsohn̲ä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo jaduhn̲ miäbøjcy coo ja'a Dios yajtøjiaty waam̲baty hänajty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Tøyhajt jaduhn̲. Højts judíos, jaduhn̲ højts nyajcircuncidarhaty nebiä Abraham jecy yajcircuncidarhajtiän. Pero tóøyyämä Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy hänajty miäbøjcä, cahnä hänajty yajcircuncidarhaty. Højts judíos, højts jaduhn̲ mäbøjpä, jaanä jaduhn̲ højts nmäbøjpä nebiä Abraham jecy miäbøjquiän. Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo højtsä Abraham jecy nhøjxhajty ndecyhajty, coo højts jaduhn̲ nmäbøcy, højts judíos.

13 Jéquiänä Dios ja'a Abraham ñämaayy cooc hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naax̲wiin näguipxy møødä yhap møødä yhoc. Ja'a Dios jaduhn̲ mänaan̲. Paadiä Abraham jaduhn̲ ñämaayyä je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Dios miädia'agy hajxy miäbøjcä, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy ja'a Abraham jia cudiuuñ nebiaty hänajty tøø yhane'emyii. Pero coo ja'a Abraham jaduhn̲ miäbøjcy coo ja'a Dios yajtøjiaty waam̲baty hänajty tøø quiapxy tøø miädia'agy, paadiä Abraham jaduhn̲ ñämaayyä coo ja'a Abrahamhajxy hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naax̲wiin, møødä yhaphajxy, møødä yhoc-hajxy. 14 Haa ca'a, jaduhn̲ä Dios miänaañ cooc hajxy yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naax̲wiin pønjaty jaduhn̲ mäbøjp coo ja'a Dios yajtøjiaty waam̲baty hänajty tøø miäna'añ. Jaduhn̲ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy xmio'owáan̲äm je'eguiøxpä coo hajxy jaduhn̲ nmäbøjcäm. Pero coo ja'a hoybä weenbä hajxy häxøpy nbáatäm je'eguiøxpä coo ja'a jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiúun̲äm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cab jaduhn̲ cu choobaaty coo ja'a Dios hajxy jaduhn̲ tøø xñämáayyäm coogä mayhajt hänajty tiuna'añ coo ja'a hoybä weenbä hajxy xmio'owáan̲äm. Ni jaduhn̲ cu quia'a tsoobaaty coo højts cu nmäbøjcäm coo ja'a Dios jaduhn̲ yajtøjiaty waam̲baty tøø quiapxy tøø miädia'agy. 15 Hix̲, cabä jecymiädia'agy hajxy hoy ngudiúun̲äm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo hajxy jaduhn̲ nga'a cudiúun̲äm, paady hajxy ngädiéhyyäm. Y paady jaduhn̲ yhahixø'øy coo hajxy ngumädóow̲ämät. Pero pønjaty ja'a jecymiädia'agy tøø quia'a mädoy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cab hajxy jaduhn̲ quiumädow̲a'añ, hoy hajxy tøø quia'a jagä tuñ nebiä Moisés jecy yhanehm̲iän.

16 Coo ja'a Abraham jaduhn̲ jecy miäbøjcä ja'a Dios miädia'agy coo ñämaayyä coogä Abrahamhajxy hänajty yaa miähane'ema'añ hädaa yaabä naax̲wiin, møødä yhap møødä yhoc-hajxy, paadiä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios ja'a hoybä weenbä hajxy nägøx̲iä xmio'owáan̲äm nä'ä mayhajt, coo ja'a Abraham hajxy nbamäbøjcämät coo ja'a Dios yajtøjiaty waam̲baty tøø miäna'añ, møød højts judíos, møød mijts ca'a judíospä. Coo ja'a Abraham hajxy jaduhn̲ nbamäbøjcämät, jaduhn̲ mäwiin hajxy nägøx̲iä xyajmäbáatäm nebiä Abraham hajxy xyhaphájtäm xyhoc-hájtäm. Jaduhn̲ quiähxø'øgy coo ja'a Abraham ha-

jxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm. 17 Hix̱, jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa
ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Dios ja'a Abraham piädaacy coo ja'a
jäya'ayhajxy mayhagajptpä yhaphat yhoc-hadóøjät ja'a Abraham. Y
miäbøjc ja'a Abraham jaduhn̲ coo jaduhn̲ ñämaayyä coogä tio'oxiøjc
hänajty quio'na'awa'añ, hoy hajxy hänajty tøø jia miäjaanä. Paadiä
Abraham jaduhn̲ miäbøjcy, ñajuøøby hänajty jaduhn̲ coo ja'a Dios mäjaa
miøødä coo ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägátsät, y coo mäjaa miøødäbä
coo ja'a jäya'ay quiunúu'xät ja'a hajxy hänajty ca'a miim̲b ca'a cahbnä.
Y coo ja'a Abraham hajxy jaduhn̲ nbamäbøjcäm, jaduhn̲ mäwiin hajxy
nmäbáatäm nebiä Abraham hajxy xyhaphájtäm xyhoc-hájtäm. Jaduhn̲
quiähxø'øgy coo ja'a Abraham hajxy nhøjxhájtäm ndecyhájtäm.
18-21 Coo ja'a Dios ja'a Abraham jaduhn̲ jecy ñämaayy coogä mayhaga-
jptpä-jäya'ayhajxy hänajty yhaphada'añ tieedyhada'añ ja'a Abraham, tøø
ja'a Abrahamhajxy hänajty miäjaanä møødä tio'oxiøjc. Mägo'x-jomøjtä
Abraham hänajty miøødä. Y ja'a tio'oxiøjc, ja'a Sarahajpä, cahnä hänajty
ñä'ägädä huungpaadyñä, hoyyä jomøjt hänajty tøø jia nøcxnä coo yhu-
ungpáadät. Pero cabä Abraham jaduhn̲ ñä'ägädä møjpädaacy coo ha-
jxy hänajty tøø miäjaanä. Hamuumdu'jootä Abraham jaduhn̲ miäbøjcy
nägø'ø nädecypiä neby hänajty tøø ñäma'ayiijän ja'a Diósäm coog hänajty
jäya'ay may yhaphat yhoc-hada'añii. Paady jaduhn̲ tiøjiajty. Jaduhn̲
jim̲ myiim̲bä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän cooc ja'a Abraham yhap
yhoc-hajxy hänajty jiaanc̆h tehm̲ miayø'øwa'añ. Paadiä Abraham jaduhn̲
miäbøjcy, ñajuøøby hänajty jaduhn̲ coo ja'a Dios mäjaa miøødä coo jaduhn̲
yajtøjiádät waam̲baty hänajty tøø quiapxy tøø miädia'agy. Mänitä Abra-
ham ja'a Dios jaduhn̲ miøjpädaacy jiaanc̆hpädaacy. 22 Coo ja'a Abraham
jaduhn̲ miäbøjcy, paady hawa'adstuum piädaacä.
23 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo ja'a
Abraham piädaacä hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy
miäbøjcäxä coogä Dios yajtøjiaty waam̲baty tøø quiapxy tøø miädia'agy.
24 Jaanä jaduhn̲ højtsä Diosmädia'agy xñänóøm̲ämbä. Coo ja'a Dios
ja'a miädia'agy hajxy jaduhn̲ nmäbøjcämbät, jaduhn̲ä Dios hajxy
xpiädáacämbät hawa'adstuum, je'eguiøxpä coo ja'a Dios ja'a Jesucristo
yagjujypiøjtägajch. Ja'a Jesucristo, je'e hajxy nWiindsøn̲hájtäm.
25 Jaaya'ay jaduhn̲ nähdujcä coo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhn̲ä
nbojphájtäm ja'a ngädieeyhájtäm hajxy xyajnähwáatsäm. Y coo ja'a
Jesucristo jaduhn̲ yagjujypiøjtägajtsä, jaduhn̲ hajxy nmähmóøyyänä
hawa'adstuum.

5

1 Hoorä, coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø
xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy tøø xyajnähwáatsäm ja'a nbojphájtäm
ja'a ngädieeyhájtäm. Paady hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum.
Jootcujcä Dios hajxy jaduhn̲ xmiøødhíjtäm. 2 Coo ja'a Jesucristo
hajxy jaduhn̲ tøø xñähho'túutäm, coo je'e jiujypiøjtägajch, paadiä Dios
hajxy xquiumáayyänä. Paady hajxy nxoon̲dáacäm. Y coo jaa tøyhajt
hajxy jaduhn̲ nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲äm
maa ja'a wyiinduumän, paady hajxy jootcujc nhíjtäm. 3-4 Jaanä
jaduhn̲duhm̲bä, xoon̲dáacäm hajxy hädaa yaabä naax̱wiin, hoy hajxy yaa
nja tsaac̆hpójcäm. Coo hajxy nmee'xtújcämät, jaduhn̲ä Diosmädia'agy
hajxy hoy ngudiúun̲ämät. Y coo hajxy jaduhn̲ hoy ngudiúun̲ämät,
jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhadáan̲äm coo ja'a Dios hajxy jim̲

xyajnøcxáaṉäm maa ja'a wyiinduumän. Coo hajxy jaduhṉ nnajuóøyyäm
coo hajxy jiṃ xyajnøcxáaṉäm, paady hajxy yaa nxooṉdáacäm, hoy hajxy
yaa nja tsaačhpójcäm. 5 Coo ja'a Dios jaduhṉ miänaˈañ coog hajxy jiṃ
xyajnøcxáaṉäm maa ja'a wyiinduumän, yejpiä Dios ja'a tøyhajt jaduhṉ.
Cab hajxy jaduhṉ xwyiinhóhṉäm. Hix̱, tøø ja'a Dioshespíritu hajxy
xyhadägøøyy xjioottägøøyyäm. Jaduhṉ hajxy xyajnajuóøyyäm coo hajxy
xjiaanč̇h tehṃ chójcäm hamuumduˈjoot.

6 Coo ja'a Dios yajnähdijy coo hänajty tøø yhabaatnä, mänitä Jesucristo
hajxy hoy xñähhoˈtúutäm. Jaduhṉä nbojhájtämä ngädieeyhájtäm hajxy
xyajnähwáatsäm. Cab hajxy hänajty hoy nnähwaˈadsáaṉäm hamdsoo
jeˈeguiøxpä coo hajxy hänajty ngahwiindøyhájtäm. 7 Hix̱, caj miič̇h
pøṉ xchoj nähhoˈtúˈudät, hoy miič̇h hänajty mja hojiäyaˈayhaty. 8 Pero
ja'a Dios hajxy xjiaanč̇h tehṃ chójcäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy
xñähhoˈtúutäm, hoy hajxy hänajty nja cuboj nja cugädieeyhájtäm. 9 Hoorä,
coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähhoˈtúutäm, coo ja'a Dios hajxy tøø
xpiädáacäm hawaˈadstuum, jaduhṉä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a
Dios hajxy xquiaˈa yajcumädowáaṉäm. 10 Coo hajxy hijty cøx̱ypänejpiä
njäyaˈayhájtäm, jaduhṉ mäwiin hijty piaady néjjiäm coo ja'a Dios ha-
jxy hijty nmädsiphájtäm. Pero coo ja'a yHuung Jesucristo hajxy hoy
tøø xñähhoˈtúutäm, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä, paady cabä Dios
hajxy nmädsiphájtänä. Hoyyä Dios hajxy xyhuunghájtänä. Tuˈugjoot
tuˈugwiinmahñdiä Dios hajxy nmøødhíjtänä. Y coo ja'a Jesucristo ji-
ujypiøjtägajch, coo jiṃ ñøcxtägajch maa ja'a Tieediän, jaduhṉä tøyhajt
hajxy nmøødhájtäm coo hajxy jiṃ xyajnøcxáaṉämbä. 11 Jaduhṉä tøyhajt
hajxy nmøødhájtämbä coo ja'a Dios hajxy xquiumáayyänä. Paady hajxy
jaduhṉ xquiumáayyänä coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø
xyajnähwáatsäm. Tsøcxä hajxy jaduhṉ xooṉdáacäm.

12 Hoorä, tuˈjäyaˈay jecy quiaˈa cudiuuṉdsohñ neby hänajty tøø
yhaneˈemyiijän ja'a Diósäm. Ja'a Adánhøch jaduhṉ nnänøøṃby, ja'a
hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Jaduhṉä pojpä cädieey yaa
chohṉdaacy hädaa yaabä naax̱wiin. Y coo ja'a Adán jaduhṉ jecy quiädiehy,
paady jaduhṉ yhuuc hoˈtsohṃbä. Y coo ja'a Adán hajxy jaduhṉ jecy
nhaphájtäm ndeedyhájtäm nägøx̱iä, paady hajxy nbagädiéhyyäm,
paady hajxy nbahóˈcäm. 13-14 Høxtä jecyjiäyaˈabiaady hajxy haxøøg
jiäyaˈayhajty, paady hajxy nägøx̱iä yhoˈcy, hoyyä Moisés hänajty quiaˈa
jagä miṉ̃ñä, quiaˈa jagä caˈayñä, hoyyä Dios hänajty quiaˈa jagä
haneˈemyñä coo ja'a jäyaˈayhajxy hoy jiäyaˈayhádät nebiä Moisés jecy
quiujahyyän, hoy hajxy hänajty quiaˈa jagä pagädiehbiä nebiä Adán
hänajty tøø quiädieeyän. Hoyyä Dios hänajty quiaˈa jagä haneˈemyñä
coo ja'a jäyaˈayhajxy hoy jiäyaˈayhádät, nägøx̱iä jäyaˈayä pojpä cädieey
hajxy hänajty miøødä. Y ja'a Adán, jaduhṉ jeˈe jecy ñämaayyä cooc hänajty
yhoˈogaˈañ, pø cab hänajty jaduhṉ quiudiunaˈañ nebiä Dios hänajty tøø
yhaneˈemiän. Y coo ja'a Moisés jaduhṉ cujecy quiujahy nebiatiä Dios
hänajty tøø yhaneˈemiän, jaduhṉä jäyaˈayhajxy nägøx̱iä ñämáayyäbä
coogä Adán hajxy hänajty nägøx̱iä piahoˈogaaṃbä, pø cab hajxy hänajty
quiudiunaˈañ nebiä Dios hänajty tøø yhaneˈemiän. Ja'a jecyjiäyaˈayhajxy
hänajty jiibä, cahnä Moisés hänajty quiujaayñä nebiatiä Dios hänajty tøø
yhaneˈemy, cab hajxy hänajty jaduhṉ nämay ñajuøˈøy coo hajxy hänajty
yhoˈogaˈañ, pø haxøøg hajxy hänajty jiäyaˈayhaty.

15 Coo ja'a Adán ja'a Dios miädiaˈagy jaduhṉ jecy quiaˈa cudiuuṉä,

paady hajxy nägøẋiä nhó'cäm. Pero coo ja'a Jesucristo ja'a Tieediä
miädia'agy jaduhṉ quiudiuuṉä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsäm.
Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhṉ hoy xñähho'túutäm, paadiä Dios
hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Møjmayhajtä Dios jaduhṉ tiuuṉ
maa højtshájtäm, pønjatiä miädia'agy tøø miäbøjcä ja'a Jesucristocøxpä.
Paady hajxy jiṃ xyajnøcxáaṉäm maa ja'a wyiinduumän. 16 Coo
ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, jaduhṉä tøyhajt hajxy
nmøødhájtäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy jaduhṉ xyajnähwáatsäm
nägøẋiä, pønjaty tøø miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy
xpiädáacäm hawa'adstuum. Paady hajxy jiṃ xyajnøcxáaṉäm maa ja'a
wyiinduumän. 17 Jaduhṉds je'e, coo ja'a Adán ja'a Dios miädia'agy
jecy quia'a cudiuuṉä, paady hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios ha-
jxy xpiädáacämät haxøøgtuum. Pero tøø ja'a Jesucristo hajxy xya-
jnähwaats xyajcuhwáatsäm. Møjmayhajtä Dios jaduhṉ tiuuṉ. Paadiä
Dios hajxy xquia'a päda'agáaṉäm haxøøgtuum, pønjaty hawa'adstuum.
Y paady højtsä hoyhajtä weenhajt yaa nbaadáaṉäm hädaa yaabä
naaẋwiin je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwaats tøø
xyajcuhwáatsäm.

18-19 Mänaa ja'a Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaẋwiin, ca'xiä
Tieediä miädia'agy quiudiuuṉä mäduhñtiä yaa yhijty. Y coo hajxy jaduhṉ
xñähho'túutäm, ja'a Tieediä miädia'agy jaduhṉ quiudiuuṉä. Jaduhṉ
hajxy xyajnähwáatsäm. Coo hajxy jaduhṉ nmäbøjcämät coo ja'a Jesu-
cristo hajxy tøø xjiaanc̈h nähho'túutäm, mänitä Dios hajxy xpiädáacämät
hawa'adstuum. Hoorä, ja'a Adán, haxøøg je'e jecy jiäya'ayhajty. Cabä
Adán ja'a Dios miädia'agy jecy ñä'ägädä cudiuuṉä. Y coo ja'a Adán hajxy
jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nga'a
nä'ägädä cudiunáaṉämbä. Coo hajxy jaduhṉ nga'a cudiunáaṉäm, paady
hijty yhawiinmatsä coo ja'a Dios hajxy jiiby cu xpiädáacäm haxøøgtuum.
Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jiṃ xya-
jnøcxáaṉäm Dioswiinduum. Jaduhṉä Dios mayhajt møj jiaanc̈h tehṃ
tiuuñ maa højtshájtäm.

20-21 Coo ja'a Dios jecy yhanehṃy coo ja'a jäya'ayhajxy hoy
jiäya'ayhádät, mänitä Moisés jaduhṉ quiujahy. Y coo ja'a nocy hajxy
ngápxämät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, jaduhṉ hajxy nnajuøøyyämät
coo hajxy njaanc̈h cädiéhyyäm. Hoy hajxy jaduhṉ nja najuøøyyäm,
cab hajxy nmäbøjcäm. Pero xjiaanc̈h tehṃ ñäxúu'tsämä Dios. Paadiä
møjmayhajt jiaanc̈h tehṃ tiuuñ maa højtshájtäm. Jaduhṉds je'e, coo
hajxy ngädiéhyyäm, paady hajxy nhó'cäm. Pero coo ja'a Dios hajxy
xñäxúu'tsäm, paadiä Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a hajxy
nWiindsøṉhájtämbä. Jaduhṉä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum.
Mänit hajxy xyagjugyhadáaṉäm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.

6

1 Cab jaduhṉ ñä'ägädä hahixø'øy coo hajxy nmänáaṉämät: "Tsøg
hajxy cädiéhyyäm tehṉgajnä. Haa ca'a, tehṉgajnä Dios hajxy
xñäxuudsáaṉäm." 2 Caj pues, cab jaduhṉ yhahixø'øy coo hajxy
tehṉgajnä ngädiéhyyämät. Haa ca'a, tøø ja'a pojpä cädieey hajxy
nnajtshixøøyyänä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a
Jesucristocøxpä. 3-5 Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo ja'a Jesucristo hajxy
nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo hajxy tøø nnäbéjtäm ja'a

Jesucristocøxpä. Y coo hajxy jaduhn tøø nnäbéjtäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhn mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødhó'cäm. Jaanä jaduhn mäwiin piaatpä néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødnaaxtägøøyyäm. Coo ja'a pojpä cädieey hajxy tøø nnajtshixøøyyänä, jaduhn miädia'agytiägø'øy coo hajxy jaduhn ween nga'a jatcøøyyänä haxøøg. Y coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch ja'a miäjaahaam, mänitä Jesucristo jugyhajt hawiinjemybiä miøødhajty. Jaanä jaduhn højtshájtämbä, coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhn mäwiin piaady néjjiämä Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjujypiøjtägájtsäm. Paadiä jugyhajt hajxy hawiinjemybiä nmøødhájtämbä. Tøyhajt jaduhn. Jaduhnä hojiootä howyiinmahñdy hajxy nmøødhájtämät. Jaduhn miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. 6 Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, mänitä nhaxøøgwiinmahndyhajxy quiuhdägóoyyänä nebiä haxøøgwiinmahñdy hajxy nägøxiä hijty nmøødhájtäm. Coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduhn quiuhdägóoyyänä, paadiä Jesucristo hajxy nmøødhíjtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paady hajxy jaduhn tøø xñähho'túutäm, jaduhnä nhaxøøgwiinmahñdyhajxy jaduhn quiuhdägóoyyänä. Jaduhnä njoot hajxy nga'a pädáacänät maa ja'a haxøøgpän. 7 Ønä Jesucristo hänajty møødhijp tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa ja'a Jesucristo yho'oguiän, cabä jioot piädaacnä maa ja'a haxøøgpän. 8 Coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn tøø xñähho'túutäm møød coo jadähooc jiujypiøjcy, jaduhn mäwiin miäbaady néjjiäm coo ja'a Jesucristo hajxy häxøpy näguipxy tøø nmøødjujypiøjcäm. Paady hajxy jaduhn njugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. 9 Coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch, cab jaduhn mänaa yho'tägatsaannä. Homiänaaxøøjä homiänaadsuujä jiugyhada'añ. Tøyhajt jaduhn. 10 Hix, tähoocnähho'tu'utiä ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhnä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnähwáatsäm. Y coo ja'a Jesucristo tøø jiujypiøjtägajtsnä, paady homiänaaxøøjä homiänaadsuujä ja'a Dios miøødhidaannä. 11 Jaanä jaduhn højtshájtämbä, coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtänä tu'ugmädia'agy, tsøg hajxy jahmiejtstáacäm coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhajxy tøø quiuhdägóoyyänä. Jaduhn hajxy tsøc jahmiejtstáacämbä coo hawiinjemybiä jugyhajt hajxy nmøødhájtänä nebiä Jesucristo hänajty miøødhatiän mänaa jiujypiøjtägachän. Paadiä Dios hajxy nmøødhíjtämbä tu'ugmädia'agy.

12 Cab hajxy cøxypänejpiä tsøc jatcøøyyänä. Cabä njootä ngopc hajxy nbädáacänät maa ja'a haxøøgpän. 13 Cabä ngø'ø ndecy hajxy nyaghanájxänät, ni ja'a nhaawhájtäm. Tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot cudiúunäm. Coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, møød mänaa jiujypiøjtägachän, paadiä Dios hajxy nmøødhíjtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. 14-15 Paadiä Dios hajxy xquiumáayyäm coo mayhajt tøø tiuñ maa højtshájtäm, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a mädia'agy hajxy nja wi'i quiudiunáanäm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Coo ja'a Dios mayhajt jaduhn tiuuñ maa højtshájtäm, je'eč̈h jaduhn nnänøømby coo hajxy xyajnähwaats, coo hajxy xyajcuhwáatsäm. Hoyyä Dios mayhajt jaduhn tiuuñ maa højtshájtäm, cab jaduhn ñä'ägä hahixø'øy coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät tehngajnä. 16 Tsøg hajxy paquiä mädiáacäm

neby hajxy yaa nguhdujthájtäm hädaa yaabä naax̱wiin. Jaduhn̲ä cuhdujt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nwiimbíiw̱ämät pøn̲ jaduhn̲ nmädunáan̲äm. Y jaduhn̲ hajxy ngudiúun̲äm nebiatiä nwiindsøn̲hájtäm hajxy xyhanéhm̲äm. Jaanä jaduhn̲ä cuhdujt hajxy nmøødhájtämbä coo hajxy nwiimbíiw̱ämät mädyii hajxy nyajtunáan̲äm, ja'a Diosmädia'agy, o ja'a nhaxøøgwiinmahñdyhájtäm. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajtúun̲ämät, mänitä Dios hajxy jaduhn̲ xquiumáayyämät. Pero coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nyajtúun̲ämät, cabä Dios hajxy jaduhn̲ nmøødhíjtämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänitä Dios hajxy xpiädáacämät haxøøgtuum. Tøyhajt jaduhn̲. 17 Dioscujú'uyäp ja'a Dios coo mijtsä Diosmädia'agy hamuumdu'joot myajtuun̲nä neby hajxy tøø mmäbøquiän. Cahnä Diosmädia'agy hajxy mmädoyñä, haxøøg hajxy hijty mjäya'ayhaty. 18 Coo mijts tøø mmäbøcy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mnajtshixøøñä. Tøø ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhájnät. 19 (Páadyhøch jaduhn̲ nmädia'agy neby hajxy yaa nguhdujthájtäm hädaa yaabä naax̱wiin, jaduhn̲ hajxy hoy mwiinjuó'øwät. Cab hajxy jaduhyyä hoy mwiinjuø'øwa'añ.) Hijty, jaančh tehm̲ yhaxøøgjaty hajxy hijty mjäya'ayhaty. Cøx̱ypänejpiä hajxy hijty mjaančh tehm̲ jiatcø'øy. Maas hanax̱iä hajxy hänajty mjatcø'øwa'añ tehn̲gajnä. Pero tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjnä ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Diosmädia'agy hajxy myajtúun̲nät nägø'ø nädecypiä.

20 Coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hijty myajtuñ, cabä mjoothajxy hijty chocy coo hajxy hoy mjäya'ayhádät. Coo hajxy häxøpy tøø mhojiäya'ayhaty, tøø ja'a Dios hajxy häxøpy xquiumay. 21 Hočhähdiuun̲nä hajxy hijty mjatcø'øy. Cabä tii hoybä hajxy hijty mbaady. Haxøøgtuum hajxy hijty mnä'ägädä häda'aga'añ. 22 Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, coo ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn̲ mnajtshixó'øwät. Tøyhajt jaduhn̲. Paadiä Jesucristo hajxy mmøødhijnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Coo ja'a mjoot hajxy hamuumdu'joot tøø mbäda'agy coo ja'a Dios hajxy mmøødtuna'añ, paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy mbaada'añ. Jaduhn̲ miädia'agytiägø'øy, coo mijtsä Dios hoyhäna'c xyagjada'añ nebiä Jesucristo yhoyhäna'c-hatiän, paadiä Dios hajxy xyagjugyhada'añ cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. 23 Coo hajxy cøx̱ypänejpiä njatcóøyyämät, cabä Dios hajxy jaduhn̲ nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy, møød haxøøgtuum hajxy nhädáacämät. Pero tøø ja'a Dios mayhajt tiuñ coo ja'a yHuung hajxy yaa tøø xyajnäguéjxäm, ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Hoyyä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhn̲ä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Coo hajxy jaduhn̲ nmäbójcämät, mänitä Dios hajxy xyagjugyhájtämät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän.

7

1 Mägu'ughajpädøjc, mnajuøøby hajxy jaduhn̲ nebiä cuhdujt yaa myiñ hädaa yaabä naax̱wiin. Ja'a häna'c-hajxy møjcuhdujtmøødpä, ja'a häna'c hajxy jaduhn̲ xyhanéhm̲äm mäduhñtiä hajxy yaa njugyhájtäm, túhm̲äts. Pero coo hajxy nhó'cänä, cab hajxy jaduhn̲ xyhanéhm̲änä. 2-3 Høxtahm̲dsä to'oxiøjc ja'a ya'adiøjcmøødpä, jaduhn̲ä cuhdujt myiñ coo hajxy ñimiøødtsäna'awóøjät mäduhñtiä hajxy nämetsc jiugyhaty. Hoorä,

coo ja'a to'oxiøjc wiingya'adiøjc miøødtsäná'awät, y je'enä ñihyhap jiugyhatyñä, haxøøgä to'oxiøjc jaduhn̲ jiatcǿ'øwät. Hix̲, cabä cuhdujt jaduhn̲ myiñ̲ coo jaduhn̲ jiatcǿ'øwät. Pero coodsä ñihyhap yhó'ogät, mänitä quix̲y cuhdujt miøødänä coo piøjtägátsät, y cab jaduhn̲ ñejpiä.

4 Hoorä, mägu'ughajpädøjc, coo mijtsä Jesucristo hänajty mmøødhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy mänaa yho'oguiän, paadiä jecymiädia'agy hajxy xquia'a hanehm̲nä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy hänajty mmøødhíjtäbä mänaa jiujypiøjtägachän. Tøø ja'a mjoot hajxy mbäda'agy coo jaaya'ay hajxy mmøødtúnät. Jaduhn̲ä Dios hajxy mmøødtúum̲bät. 5 Cahnä hajxy hänajty nmäbǿjcäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhn̲ä njoot hajxy hänajty nnä'ägädä pädáacäm coo hajxy hänajty jaduhn̲ njatcø'øwáan̲äm hoñejpiä. Paady hajxy hijty nhäda'agáan̲äm jiiby møjcu'uhaam. Jaanc̆h tehm̲ yhaxøøg hajxy hänajty nwiinmahñdyhájtäm. Hoyyä mädia'agy hajxy hänajty nja mädóow̲äm, ja'a Dios ja'a Moisés jecy ñajtscapxǿøyyäbä, cab hajxy hänajty nyajtunáan̲äm. 6 Cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty nmäbǿjcäm ja'a Jesucristocøxpä, tehn̲gajnä ja'a jecymiädia'agy hajxy hänajty nja wi'i quiudiunáan̲äm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jadúhn̲äc tyijy hajxy hänajty nnähwa'adsáan̲äm. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paadiä jecymiädia'agy jaduhm̲bä xquia'a hanéhm̲nä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwáatsäm, jaduhn̲ hajxy xyagjugyhadáan̲äm cøjxta'axiøø neby jaaya'ay jiugyhatiän. Y xpiuhbéjtämä Dioshespíritu hajxy nebiä Dios hajxy hoy nmøødtúun̲ämät.

7-9 Cáhnøc̆hä jecymiädia'agy hänajty nmädoyñä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, cábøch hänajty nnajuø'øy cooc̆h hänajty hoy nga'a jäya'ayhaty. Pero cooc̆h jecymiädia'agy jaduhn̲ nwiinjuøøñä, páadyhøch nnajuøøñä cooc̆h cøx̲ypänejpiä njatcø'øy hoñejpiä. Cooc̆hä haxøøgwiinmahñdy jaduhn̲ njaanc̆h tehm̲ miøødä, páadyhøc̆hä njoot hijty chocy cooc̆h cøx̲ypänejpiä njatcǿ'øwät hoñejpiä nebiatiä jecymiädia'agy hajxy xjia hanéhm̲äm coo hajxy nga'a jatcǿøyyämät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y cooc̆hä jecymiädia'agy jaduhn̲ nmädoy, maas hanáx̲iøch cøx̲ypänejpiä njaac jatcø'øy tehn̲gajnä. Páadyhøc̆hä tøyhajt nmøødä cooc̆h hijty nga'awa'añ haxøøgtuum. 10 Hóyhøch ndijy jaduhn̲ ngudiuna'añ ja'a jecymiädia'agy, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Y cooc̆h häxøpy hoy ngudiuñ̲, hawa'adstúumhøc̆hä Dios cu xpiädaacy. Pero cábøc̆hä jecymiädia'agy jaduhn̲ hoy nnä'ägädä cudiuna'añ, páadyhøch hawiinmats nhädá'agät haxøøgtuum. 11 Hoy ndíjyhøc̆hä jecymiädia'agy hänajty nyajtuna'añ, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhn̲ ndíjyhøc̆hä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'owa'añ. Pero cábøc̆hä tøyhajt hänajty nnä'ägä møødä. Cooc̆hä haxøøgwiinmahñdy hänajty nmøødä, páadyhøc̆hä jecymiädia'agy hänajty hoy nga'a yajtuñ̲, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Páadyhøch hänajty nga'awa'añ haxøøgtuum.

12 Ja'a jecymiädia'agy ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, je'e hajxy xyhanéhm̲äm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Jaduhn̲ miädia'agy neby hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Xyajnajuøøyyäm hajxy jaduhn̲ coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanc̆h tehm̲ miøødä. 13 Paadiä jecymiädia'agy jaduhn̲ yhoyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero hóyhøch hänajty tøø nja mädoy, tehn̲gájnøch hänajty haxøøg nwi'i jiäya'ayhatyñä. Páadyhøch hijty jiiby nga'awa'añ haxøøgtuum. Hix̲, cábøc̆hä nwiinmahñdy hänajty

yhoyyä. Y cooc̆hä jecymiädia'agy jaduhn̲ nmädooyy, ja'a Moisés jecy
quiujáhyyäbä, maas hanáx̲iøch hänajty haxøøg njatcø'øwa'añ.
14 Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a jecymiädia'agy ha-
jxy xyhawáan̲äm coo ja'a Dios howyiinmahñdy jiaanc̆h tehm̲ miøødä.
Jaanä jaduhn̲ hajxy xyhawáan̲ämbä coo Dios ja'a jioot chocy coo
hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Pero højts, cab højts hoy nnä'ägädä
jäya'ayhájtäm, je'eguiøxpä coo højts hädaa yaabä naax̲wiimbä wiin-
mahñdy nmøødhájtäm. Hamdsoojoot hajxy jaduhn̲ haxøøg njatcóøyyäm.
15 Jaduhn̲ä njoothajxy jia wi'i chójcäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät,
pero cab hajxy nnä'ägädä jadáan̲äm hojiäya'ayhat. Pätiidä hajxy jaduhn̲
coo nga'a jadáan̲äm. Cøx̲ypänejpiä hajxy nwi'i jiatcóøyyäm, hoy hajxy
nja najuóøyyäm coo jaduhn̲ yhaxøøgä. 16 Nnajuóøyyäm hajxy jaduhn̲
coo ja'a jecymiädia'agy yhoyyä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Jaduhn̲ä
njoothajxy jia tsójcäm coo hajxy ngudiúun̲ämät nebiatiä jecymiädia'agy
hajxy xyhanéhm̲äm. Pero cab hajxy hoy nnä'ägädä cudiunáan̲äm.
17 Pero, ca'a yhamdsoojoot hajxy jaduhn̲ haxøøg njatcóøyyäm. Ja'a
nhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn̲ xyagjatcóøyyäm haxøøg. 18-19 Cabä
Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunáan̲äm hamdsoojoot, hoyyä njoothajxy
jia tsójcäm coo hajxy ngudiúun̲ämät. Haxøøg hajxy njatcóøyyäm, hoyyä
njoothajxy jaduhn̲ quia'a jagä tsójcäm coo hajxy jaduhn̲ njatcóøyyämät.
20-21 Hix̲, ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy haxøøg xyagjatcóøyyäm,
ca'a yhamdsoojootä. 22 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhm̲äm
nebiaty hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Njoodóotyhøch ngopcóotyhøch
jaduhn̲ njuø'øy coo ja'a Diosmädia'agy jiaanc̆h tehm̲ yhoyyä.
23 Nnajuóøbiøch jaduhn̲ cooc̆hä haxøøgwiinmahñdy njaanc̆h tehm̲
miøødä. Páadyhøc̆hä howyiinmahñdy hoy nga'a nä'ägädä yajtuna'añ.
Hix̲, ja'a nhaxøøgwiinmáhñdyhøch haxøøg xyagjäya'ayhajp. Y cábøch hoy
nnä'ägädä najtshixø'øwa'añ.
24 Cooc̆h häxøpy øøn̲ hoy xquia'a yajnähwa'adsa'añ ja'a
nhaxøøgwiinmáhñdyhøch, cábøc̆hä Dios häxøpy hoy nmøødhida'añ
tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jíibyhøch häxøpy nhäda'aga'añ
møjcu'uhaam. Jaanc̆h tehm̲ yhoñäxúu'tsnøch häxøpy nhity.
25 Pero nmóobiøc̆hä Dios Dioscujú'uyäp cooc̆hä Jesucristo tøø
xyajnähwa'ac̆h, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Páadyhøc̆hä
Diosmädia'agy hoy nyajtuna'añ ja'a nhowyiinmahñdyháamhøch,
hóyhøc̆hä haxøøgwiinmahñdy nja møødnä. Je'ec̆h tähoocjaty haxøøg
xyagjatcøøby.

8

1 Hoorä, hawa'adstuum hajxy nmähmóøyyänä coo ja'a Jesucristo
hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. Jaduhn̲ hajxy ngudiúun̲äm
nebiä Diosmädia'agy hajxy xyhanéhm̲äm. Cab hajxy cøx̲ypänejpiä
njatcóøyyänä. 2 Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady
hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Paadiä Dioshespíritu
hajxy xyagjugyhadáan̲äm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Paadiä
Dios hajxy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy xmiøødhidáan̲äm homiänaajä.
Coo ja'a Jesucristo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø xyajnähwáatsäm,
paady hajxy jiiby nga'a häda'agáan̲änä haxøøgtuum. 3-4 Coo ja'a Dios ja'a
yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naax̲wiin, jaduhn̲ yaa jiäya'ayhajty
neby højtshájtäm. Jesucristo je'e. Pero cabä Jesucristo haxøøg

jiäya'ayhajty neby højtshájtäm. Mänitä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm.
Hoyyä Jesucristo ja'a jecymiädia'agy quiudiuuṅ, ja'a Moisés jecy
quiujáhyyäbä. Pero højtshájtäm, cab hajxy jaduhṅ ngudiúuṅäm. Paady
jaduhṅ yhahixø'øy coo hajxy ngumädóowämät. Coo ja'a Jesucristo hajxy
xñähho'túutäm, quiumädoow je'e ja'a højtscøxphájtäm jaduhṅ. Paadiä
jecymiädia'agy hajxy xquia'a hanéhm̲änä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä.
Ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtänä coo ja'a Dios hajxy xmiøødhíjtämät
tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhṅ hajxy xpiuhbéjtämbä coo hajxy
haxøøg nga'a jäya'ayhájtänät.

5 Y coo ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhṅ xpiuhbéjtäm, paady hajxy
nxiictaac nmädiaactáacäm nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nya-
jtúuṅämät. Pero ja'a jäya'ay ja'a Dioshespíritu ja'a miädia'agy hajxy ca'a
cudiunáaṅäbä, jaduhṅ hajxy xyiicta'agy miädiaacta'agy nebiä yhamdsoo
wiinmahñdy hajxy yajtuṅ. 6 Pøṅ jaduhṅ xiictaacp mädiaactaacp nebiä
Dioshespíritu ja'a miädia'agy maas hoy miäbøjcät, je'e ja'a Dios jaduhṅ
miøødhijpy tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Je'eduhṅ nøcxaam̲b Dioswiin-
duum. Jootcujc je'e jim̲ yhida'añ møødä Dios. Pero pøṅä yhamdsoo wi-
inmahñdy wi'i yajtunaam̲b, ja'a Dios ja'a miädsip je'eduhṅ. Haxøøgtuum
je'eduhṅ ñä'ägä häda'aga'añ, 7-8 je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädsiphaty.
Cabä Diosmädia'agy hoy yajtuna'añ, ni ja'a jioot jaduhṅ quia'a tsocy coo
yajtúnät. Y cab jaduhṅ quiumayii ja'a Diósäm.

9 Pøṅä Dioshespíritu ca'a møødhijp tu'ugmädia'agy, cabä Diosmädia'agy
miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Coo mijts jaduhṅ mjaančh mäbøcy, paady
mijtsä Dioshespíritu mmøødhity tu'ugmädia'agy. Y coo ja'a Diosh-
espíritu hajxy jaduhṅ mmøødhity, paadiä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø
mhøx̲hijxnä. 10 Tøyhajt jaduhṅ coo hajxy nho'ogáaṅäm, je'eguiøxpä coo
ja'a Adán jecy quiädiehy, ja'a hajxy jecy nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Pero
coo mijtsä Dios tøø xpiäda'agy hawa'adstuum, y coo ja'a Jesucristo hajxy
mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady mijtsä Dioshespíritu xyagjugyhada'añ
homiänaajä nebiä Dios jiugyhatiän. Jim̲ hajxy xyajnøcxa'añ Dioswiin-
duum. 11 Coo ja'a Dioshespíritu hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy,
paadiä Dios hajxy xyagjujypiøjtägatsáaṅäm ja'a yhEspírituhaam coo hajxy
hänajty tøø nhó'cäm. Jaduhṅ hajxy xyagjujypiøjtägatsáaṅäm nebiä Jesu-
cristo yagjujypiøjtägajtsän.

12 Mägu'ughajpädøjc, jaduhṅds je'e, hahixøøby jaduhṅ coo ja'a
Dioshespíritu miädia'agy hajxy nyajtúuṅämät. Cab jaduhṅ yhahixø'øy
coo ja'a nhamdsoo wiinmahñdy hajxy nyajtúuṅänät tehṅgahnä.
13 Hix̲, coo hajxy tehṅgahnä haxøøg njatcóøyyänät, cabä Dios hajxy
hoy nmøødhíjtämät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Mänit hajxy jiiby
nhädáacämät haxøøgtuum. Pero coo ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy
nnajtshixóøyyämät ja'a Dioshespírituhaam, jaduhṅä Dios hajxy hoy
nmøødhíjtänät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

14 Hix̲, pønjaty jaduhṅ puhbéjtäp ja'a Dioshespíritu nebiä
Diosmädia'agy hajxy jaduhṅ hoy yajtúnät, Dios yhuung hajxy je'e.
15 Haa ca'a, ja'a yhEspírituhaamä Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady
hajxy nnämáayyäm: “Diosteedy.” Y coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm,
paadiä Dios hajxy nga'a tsähgøøyyänä neby hajxy hijty ndsähgøøyyäm
coo hajxy hijty xquia'a pädáacämnä hawa'adstuum. 16 Y coo ja'a
Dioshespíritu hajxy jaduhṅ xmiøødhíjtäm, jaduhṅä tøyhajt hajxy
xmióoyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtänä. 17 Coo ja'a Dios

hajxy xyhuunghájtäm näguipxy møødä Jesucristo, paadiä Jesucristo hajxy jim̱ xyajnøcxáaṉäm Dioswiinduum. Paadiä Dios hajxy madiu'u xquiunuu'xáaṉäm näguipxy møødä Jesucristo, nebiä Dios jecy miänaañän cooc hajxy xquiunuu'xáaṉäm. Y coo hajxy ndsaačhpójcämät ja'a Dioscøxpä nebiä Jesucristo chaačhpøjquiän, mänitä Dios hajxy møj jaančh xpiädáacämät näguipxy møødä Jesucristo.

18 Høočh jaduhṉ mänaam̱b coo hajxy yaa weeñtiä ndsaačhpójcäm hädaa yaabä naax̱wiin. Pero cab jaduhṉ ñä'ägädä mäbaady ni weeñtiä nebiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jim̱ xmio'owáaṉäm maa je'e wyiinduumän. 19 Tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy hädaa yaabä naax̱wiin, jia wi'i jiøbhijxyp hajxy jaduhṉ coo yhabáadät coo ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt mio'owa'añ pønjaty jaduhṉ yhuunghajpy. Mänitä Dios jaduhṉ miäna'ana'añ coo hajxy nga'a tsaačhpøgáaṉänä. 20-21 Coo ja'a Adán jaduhṉ jecy jawyiinhajt quiädiehčhohñ, ja'a hajxy jecy nhaphajt ndeedyhájtämbä, paadiä Dios ja'a tsø'ty ja'a häyohn yaa quiejxy hädaa yaabä naax̱wiin. Mäduhñtiä Dios yaa tøø quiunuu'xy cøx̱iä hädaa yaabä naax̱wiin, cøxaam̱b jaduhṉ quiuhdägoyya'añ. Pero cabä pojpä hajxy tii miøødä. Ca'a jie'eguiøxpä ja'a Dios ja'a tsø'ty ja'a häyohn yaa quiejxy. Hix̱, jagooyyä jäya'ay pojpä cädieey hajxy miøødä, paadiä Dios tsø'ty häyohn yaa quiejxy. Jéquiänä Dios jaduhṉ wyiinmaayy coo cøx̱iä wiinä chaačhpøgät näguipxy møødä jäya'ayhajxy, tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy, høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Dios hajxy xquia'a yajtsaačhtiunáaṉänä. Mänitä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy nägøx̱iä xmio'owáaṉäm, højts Dioshuung, näguipxy møød tijaty ja'a Dios yaa tøø quiunuu'xy. 22 Hix̱, tijatiä Dios yaa tøø quiunuu'xy hädaa yaabä naax̱wiin, jia wi'i jiøbhijxyp hajxy jaduhṉ coo yhabáadät coo ja'a Dioshuung ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy mio'owa'añii. Tøyhajt jaduhṉ. Pero cahnä yhabaady, jaančh tehm̱ chaačhpøjp hajxy jaduhṉ. 23 Jaanä jaduhṉ højtshájtämbä, jaduhṉ højts ndsaačhpójcämbä, jaduhṉ højts nja wi'i jiøbhíjxämbä coo yhabáadät coo ja'a Dios hajxy pedyii xmio'owáaṉäm ja'a hoyhajtä weenhajt. Coo Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy jaduhṉ xmio'owáaṉäm. Mänitä Dios ja'a hawiinjem̱ybiä ni'xcopc xmio'owáaṉäm, ja'a mänaa ca'a ma'p ca'a tägoobiä. Coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xyajnäguéjxäm, jaduhṉä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaančh huunghájtäm. Jaanä jaduhṉä tøyhajt hajxy nmøødhájtämbä coo ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy pedyii xmio'owáaṉäm. 24 Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy nnähwaats nguhwáatsäm, paadiä Dios hajxy xmiøødhíjtänä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Y paady hajxy nja wi'i jiøbhíjxäm coo yhabáadät coo ja'a Dios hajxy xmio'owáaṉäm ja'a hoyhajtä weenhajt cøx̱iä. Cahnä yhabaady, paady hajxy nja wi'i jiøbhíjxämnä. Coo häxøpy tøø yhabaatnä, cab hajxy häxøpy njøbhíjxänä. 25 Coo hajxy hamuumdu'joot nmäbójcäm coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xmio'owáaṉäm tijaty hajxy xyajmädsójcäm, paady hajxy tsøc mee'xtújcäm mäduhñtiä hajxy yaa njaac jøbhíjxäm, hoy hajxy nej nja jajt nja habéjtäm.

26 Y xpiuhbéjtämä Dioshespíritu hajxy nebiaty hajxy hamdsoo nga'a jadáaṉäm. Hix̱, coo ja'a Dios hajxy nax̱y nja wi'i pia'ya'axáaṉäm, cab hajxy nax̱y nnajuóøyyäm tijatiä Dios hajxy nmäyujwáaṉämb, waam̱batiä Dios hajxy nmänuu'xtáacämät. Nax̱y hajxy jaduhṉ njájtäm coo ja'a capxy ja'a mädia'agy hajxy hoy xquia'a habädsøm̱áaṉäm. Nä'ä møcxéjjäm nä'ä

ho'ogyxiéjjäm hajxy jaduhn̲. Pero coo hajxy nga'a najuóøyyämät nebiä
Dios hajxy nmänuu'xtáacämät, mänitä Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtämät.
27 Piuhbejpiä Dioshespíritu pønjatiä Diosmädia'agy tøø miäbøcy. Hoorä,
ñajuøøbiä Dioshespíritu jaduhn̲ waam̲batiä Dios jioot chocy coo ja'a Dios
hajxy nmänuu'xtáacämät. Jaduhn̲ä Dioshespíritu hajxy xyajxiic xya-
jmädiáacäm ja'a ngopcootyhájtäm. Y ñajuøøbiä Dios jaduhn̲ waam̲baty
hajxy nxiic nmädiáacäm ja'a ngopcootyhájtäm.

28 Hoorä, cab hajxy njootmayhájtämät coo Dios ja'a tsaačhpä peenä
hajxy xmióoyyämät. Haa ca'a, nnajuóøyyäm hajxy jaduhn̲ coo Dios
quiøx̲y najuø'øy nebiaty hajxy njajt nhabéjtäm, pønjatiä Dios tsojp. Nna-
juóøyyäm hajxy jaduhn̲ coo Dios wyiinmay coo hajxy ween xyhoyóøyyäm
cøx̲iä wiinä. Tøø hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy njäya'ayhájtämät
nebiä jioot choquiän. Jaanä jaduhn̲ hajxy xyhawáan̲ämbä cooc hajxy
xyhuunghadáan̲äm. 29 Hix̲, jéquiänä Dios yhuuc najuøøbiä pønjatiä
miädia'agy hänajty mäbøgáan̲äxäp. Je'ehajxy jaduhn̲ yajnähdijjä coo
hajxy yhojiäya'ayhádät nebiä Jesucristo yhojiäya'ayhatiän, ja'a Dios yHu-
ung. Jaduhn̲ä Dios hajxy nägøx̲iä xyhixáan̲änä nebiä Jesucristo yhuchän.
Højts jaduhn̲ xñänóøm̲äm coo Jesucristo hajxy nbuhya'ayhadáan̲äm,
je'eguiøxpä coo Dios hajxy xyhuunghájtäm. 30 Coo Dios hajxy jecy
xyajnähdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, paady hajxy tøø xy-
hawáan̲äm cooc hajxy xyhuunghadáan̲äm. Y coo miädia'agy hajxy
jaduhn̲ tøø njaančh mäbøjcäm, mänit hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum.
Jaduhn̲ tøø miänaam̲bä coogä cuhdujt hajxy nmøødhadáan̲äm nebiä Jesu-
cristo miøødän.

31 Homiädoonä hädaa mädia'agy, túhm̲äts. Coo Dios hajxy jecy
xyajnähdíjjäm coo hajxy xyhuunghájtäm, ni pøn̲ jaduhn̲ xquia'a ya-
jtu'udägóoyyämät. Tøyhajt jaduhn̲ coo Dios yajtøjiada'añ tijaty tøø wyi-
inmay ja'a højtscøxphájtäm. 32 Xjiaančh tehm̲ chójcämä Dios jaduhn̲.
Høxtä ñähdujc ja'a yhamdsoo Uung coo hajxy hoy xñähho'túutäm nägøx̲iä.
Jaančh tehm̲ miøjjä Dios mayhajt jaduhn̲ tiuuñ̲ ja'a højtscøxphájtäm.
Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a mayhajt jaduhn̲ tehn̲gajnä
jiaac tuna'añ. 33 Coo Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo miädia'agy hajxy
nmäbøjcämät, paady hajxy pøn̲ hoy xquia'a näxø'øwø'øwáan̲äm maa
Dioswiinduumän. Haa ca'a, tøø Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum.
34 Ni pøn̲ hajxy jaduhn̲ hoy xquia'a päda'agáan̲äm haxøøgtuum. Haa
ca'a, jim̲ä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm Dioswiinduum. Ja'a Dios
yhahooyhaambiä Jesucristo yhäña'ay. Møj jaančh jim̲ yhity. Paady hajxy
jim̲ xñähgapxtúutäm, coo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, møød coo hoy
tøø jiujypiøjtägach. Jaduhn̲ hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm.
35 Xjiaančh tehm̲ chójcämä Jesucristo hajxy jaduhn̲ nägø'ø nädecypiä.
Nnä'ägädä møødhájtämä tøyhajt hajxy jaduhn̲ coo hajxy mänaa xquia'a
nähgue'egáan̲äm, hoyyä tsaačhpä peenä hajxy cu nja páatäm, hoy hajxy
pøn̲ cu xjia tsaačhtiúun̲äm ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, hoyyä yuu hajxy
cu xjia páatäm, hoyyä wit tucxy hajxy cu nja yajmaajiájtäm, hoy hajxy
mäjahñdiuum cu nja wädíjtäm, hoyyä cahwiindøyhäna'c hajxy cu xjia
yaghó'cäm. 36 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Xøømdsuhm̲ højtsä cahwiindøyhäna'c xjia wi'i yagho'oga'añ ja'a miičh
mmädia'agyquiøxpä;
ho'cøøc højts xñä'ägädä wa'ana'añ,
nøm̲ä Dios ñämaayyä.

37 Hoy hajxy jaduhn̲ cu nja jajt, hoy hajxy jaduhn̲ cu nja habéjtäm,
nnä'ägädä mee'xtugáan̲äm hajxy jaduhn̲. Ja'a Jesucristo hajxy jaduhn̲
xñä'ägädä puhbéjtäm, je'eguiøxpä coo hajxy xjiaanc̆h tehm̲ chójcäm.
Naam̲gahnä hajxy tii xjiájtäm xyhabéjtäm, jaduhn̲ä Jesucristo hajxy
maas hoy nbanǿcxämät hamuumdu'joot. 38-39 Coo Dios hajxy xjiaanc̆h
tehm̲ chójcäm, jaduhn̲ä tøyhajt hajxy njaanc̆h tehm̲ miøødhájtäm coo
Jesucristo hajxy tehn̲gajnä xñä'ägädä puhbedáan̲äm, hoy ñejpiä hajxy cu
nja jajt cu nja habéjtäm, hoy yhädaa yaabä naax̲wiinä, hoy hajxy cu nja
hó'cäm, hoy hajxy cu nja tägóoyyäm, hoy hajxy cu nja jaac jugyhájtäm, hoy
hajxy cu nja jaac tsuxc-hájtäm, hoyyä møjcuhdujtmøødpädøjc hajxy cu xjia
mädsiphájtäm, ja'a pojhajpä täxa'ahajpä, hoyyä møjcu'ugong hajxy cu xjia
mädsiphájtäm, hoy miaajä hajxy jia hity, hoy yhädaa yaabä naax̲wiinä,
hoy jyim̲ tsajpootypä, hoy jyiiby møjcu'uhaamä. Pero cabä cuhdujt hajxy
ñä'ägädä møødä maa Jesucristocøxpän, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä.
Paadiä Jesucristo hajxy homiänaajä xchójcäm; paady hajxy homiänaajä
xcwieendähájtäm.

9

1-3 Jaanc̆h tehm̲ jiootmayhájpøc̆hä judíoscøxpähajxy je'eguiøxpä coo
hajxy quia'a mäbøga'añ coo ja'a Jesucristo hajxy tøø ñähho'tu'udyii.
Høøc̆h nmägunaax̲hajxy je'e. Jaanc̆h tehm̲ chaac̆høøbiøch njoot jaduhn̲
coo hajxy quia'a mäbøga'añ. Tøyhøch jaduhn̲ nmädia'agy. Cooc̆hä Je-
sucristo nmøødhity tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhn̲ä tøyhajt hajxy
mmøødhádät cooc̆h nga'a høhn̲da'agy. Ja'a nhamdsoo juøhñdyháamhøch
jaduhn̲ nnajuø'øy cooc̆h nga'a høhn̲da'agy, møød coo Dioshespíritu
jaduhn̲ miänaam̲bä. Jaanc̆h tehm̲ chaac̆høøbiøch njoot jaduhn̲ cooc̆hä
nmägunaax̲hajxy quia'a mäbøga'añ; høxtä cu nja nähhädaactu'udáan̲høch
hajxy jiiby haxøøgtuum coo Dios jaduhn̲ cu miänaañ. Jadúhn̲høch
nmäna'ana'añ cooc̆hä Jesucristo cu xquia'a yajnähwaach, pero cooc̆hä
nmägunaax̲hajxy cu yajnähwaatsä. Hoorä, ja'a Israel, højts nhap ndeedy
hijty je'e jegyhajty. 4 Jéquiänä Dios ja'a Israel miødyajcuhdujcy coo Is-
rael yhap yhoc-hajxy hänajty piuhbedáan̲äxä. Jaanc̆h huunghajtä hajxy
je'eduhn̲ ja'a Diósäm. Je'eduhn̲ ñänøøm̲by coo hajxy jaduhn̲ quiu'ughajtä
ja'a Diósäm. Yhijx hajxy jaduhn̲ coo Dios ja'a miäjaa yajcähxø'cy jim̲
mädøyyä maa Diostøjcän. Jaduhn̲ hänajty quiähxø'øgy nebiä jocän.
Mänitä Dios hajxy yhanehm̲ä madiu'u. Mänitä Moisés quiujahy nebiatiä
Dios hänajty tøø yhane'emiän. Mänitä Dios cuhdujt yejcy nebiatiä Dios
hajxy jaduhn̲ jim̲ wyiingudsähgǿ'øwät. Mänitä Dios tøyhajt yejcy coo
ja'a yajnähwaatspä hajxy hänajty yajnäguexa'añii. Cooc̆h jaduhn̲ nnänøm̲y
coo hajxy yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israel, højts jaduhn̲ niñänøøm̲äp,
højts judíoshajxy. 5 Højtsä jecyjiäya'ay nhaphajt ndeedyhajt, ja'a Abraham
møødä Isaac møødä Jacobo. Cumaayyä ja'a jecyjiäya'ayhajxy jaduhn̲
ja'a Diósäm. Y coo Cristo yaa hoy jiäya'ayhaty hädaa yaabä naax̲wiin
neby højtshájtäm, jaanä jaduhn̲ je'e yhaphájtäbä yhoc-hájtäbä ja'a Israel.
Dioshajpä Cristo. Cøx̲iä wiinä je'eduhn̲ yhane'emy homiaajä. Tsøc hajxy
wiingudsähgǿøyyäm homiänaaxøøjä coo miøjjä coo jiaanc̆hä. Tøyhajt
jaduhn̲.

6 Cooc̆h nmäna'añ cooc̆hä nmägunaax̲hajxy quia'a mäbøga'añ coo
Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, cábøch jaduhn̲ nmäna'ana'añ
cooc tyijy ja'a Dios ja'a miädia'agy tøø quia'a yajtøjiaty coo jecy

miänaaṇ̃ coogä Israel yhap yhoc-hajxy hänajty yajnähwa'adsa'añii.
Hix, coo Dios ja'a Israel jecy ñämaayy coo yhap yhoc-hajxy hänajty
yajnähwa'ads yajcuhwa'adsáaṇäxä, cabä Dios hänajty miäna'ana'añ cooc
tyijy hajxy hänajty nägøx̱iä ñähwa'ads quiuhwa'adsa'añ. Jue'e hänajty
ñänøøm̱by pønjaty mäbøjp coo Dios yajtøjiaty waam̱baty tøø quiapxy
tøø miädia'agy. Hix̱, cabä Israel yhap yhoc-hajxy nämay miäbøcy coo
hajxy tøø ñähho'tu'udyii ja'a Jesucrístäm. Pønjaty jaduhṇ mäbøjp, je'eds
hajxy jaduhṇ tøyhajt haphájtäp hoc-hájtäp ja'a Israel. Pønjaty jaduhṇ
ca'a mäbøjp, cab hajxy tøyhajt yhaphaty yhoc-hadyii ja'a Israéläm.
7 Jaanä jaduhṇä Abraham ja'a yhuunghajxy je'ebä. Tu'uquiä jaduhṇ
ñänøøm̱ä ja'a Diósäm coo hoyhajt weenhajt hänajty mio'owáaṇäbä
nebiä Abraham hänajty mio'owa'añiijän. Ja'a Abraham ja'a yhuung
tu'ugpä, cab je'e jaduhṇ ñänøøm̱ä coo tii mio'owa'añii. Jaduhṇ jim̱ myiṇ̃
cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Ja'a miiči̇h mhuung Isaac, je'e yhap
yhóc-høch jaduhṇ nhixáaṇäp nej miiči̇h mhap nej miiči̇h mhocän", nøm̱ä
Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy. 8 Jaduhṇä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm
coo Isaac yhap yhoc-hajxy quiu'ughájtäxä ja'a Diósäm. Paadiä Isaac
yhap yhoc-hajxy jaduhṇ quiu'ughájtäxä ja'a Diósäm coo Abraham jecy
yhawaaṇä coo tio'oxiøjc hänajty yhuungpaada'añ. Coo ja'a Abraham
jaduhṇ yhawáaṇäxä, tøø ja'a Sara hänajty miäjay, y cabä yhuung hänajty
ni tu'ugtä. 9 Hix̱, cahnä Sara hänajty yhuungpaadyñä, tøøyyämä Dios
ja'a Abraham hänajty jaduhṇ ñäma'ay: "Coo jaduhṇ yhabáadät, mänit
miiči̇h mhixa'añ cooči̇hä nmädia'agy nyajtøjiada'añ. Co'na'awaam̱bä
mdo'oxiøjc Sara. Ya'ayhäna'c jaduhṇ minaam̱b ca'awaam̱b", nøm̱ä Dios
ja'a Abraham jecy ñämáaguiumbä. Ja'a Isaac jaduhṇ nänøøm̱ä coo hänajty
myina'añ quia'awa'añ.

10 Jaanä jaduhṇä Rebécabä, ja'a Isaac tio'oxiøjc, coo je'e quio'naabiä,
mänitä pigäna'c-hajxy myiiṇ̃guiahy tähoocmechpä. 11-12 Cahnä Rebeca
hänajty quio'na'ayñä, tøøyyäm hänajty ñäma'ayii ja'a Diósäm coo ja'a Ja-
cobo ja'a Esaú hänajty yhane'ema'añ, hoyyä Esaú jayøjp jia mejch, hoyyä
Jacobo jia jaac tehm̱ miejch høx̱haam. Paadiä Dios jaduhṇ miänaaṇ̃,
tøøyyäm hänajty wyiinmahñdyhaty coo Jacobo yhap yhoc-hajxy hänajty
quiu'ughadáaṇäxä ja'a Diósäm, møød coo Esaú yhap yhoc-hajxy hänajty
jaduhṇ quia'a cu'ughadáaṇäxä, hoy hänajty quia'a jagä cähxø'øgyñä pø
hoyhäna'c-hadaam̱bä Rebeca yhuunghajxy hänajty, pø caj. Hix̱, hamd-
soojootä Dios jaduhṇ wyiinmahñdyhajty nebiä Jacobo hänajty yhixa'añ,
nebiä Esaú hänajty yhixa'añ. 13 Jaduhṇ jim̱ myiim̱bä cujaay maa
Diosmädia'aguiän: "Ndsójc-høči̇hä Jacobo møødä yhap møødä yhoc-hajxy,
páadyhøch hajxy nnäxuudsa'añ. Pero ja'a Jacobo yhajch, ja'a Esaú, cábøch
je'e nnäxuudsa'añ. Ni cábøči̇hä yhap yhoc-hajxy jaduhṇ nnäxuudsáaṇäbä",
nøm̱ä Dios cujecy miänaaṇ̃.

14 Pero cab hajxy hawiinmats waam̱b nmänáaṇämät cooc tyijy Dios
hoy quia'a wiinmahñdyhajty coo miänaaṇ̃ coogä Jacobo yhap yhoc-hajxy
hänajty piuhbedáaṇäxä, møød coogä Esaú yhap yhoc-hajxy hänajty
quia'a puhbedáaṇäxä. Caj pues. Haa ca'a, hoyyä Dios jaduhṇ
wyiinmahñdyhaty homiänaaxøøjä. 15 Hix̱, jaduhṇä Dios ja'a Moisés
jecy ñämaayy: "Nnäxúu'chpøch nba'häyóobiøch pønjátyhøch njoot cho-
jpy cooči̇h jaduhṇ nnäxúudsät, cooči̇h jaduhṇ nba'häyówät. Cábøch
nnäxuudsa'añ póṇhøch njoot quia'a tsojpy cooči̇h nnäxúudsät." 16 Coo Dios
jaduhṇ miänäxuuči̇h, jaduhṇ hajxy nyajnajuøøyyäm coo hojioot jiaanči̇h

tehm̱ miøødä. Hamdsoo ñägapxy pøṉ ñäxuudsaam̱by. Hamdsoojoot
jaduhṉ miänäxuuč̇h, caj jieˈeguiøxpä coo hajxy cu nja nämáayyäm coo
hajxy ween xñäxúuˈtsäm, coo hajxy ween xpiaˈhäyóow̱äm. Ni quiaˈa
jeˈeguiøxpä coo njoot hajxy nbädáacäm coo hajxy hoy njäyaˈayhájtämät.
17-18 Hix̱, ñäxuuˈchpä Dios pøṉ ñäxuudsaam̱by. Jaanä jaduhṉduhm̱bä,
yajnähdijpiä Dios coo quiopc-hajxy xiéxät pøṉä Dios jaduhṉ yajmädsojpy
coo quiopc-hajxy jaduhṉ xiéxät. Jaduhṉä Dios jaˈa gobiernä jaˈa quiopc
jecy yajxejxä, jaˈa hänajty jim̱ hanehm̱bä Egiptonaaxooty. Tøyhajt
jaduhṉ. Haa caˈa, jaduhṉ jim̱ myiṉ̃ cujaay maa Diosmädiaˈaguiän coo
Dios jaˈa gobiernä jaduhṉ ñämaayy: “Páadyhøch miič̇h tøø nyajmøjtägøˈøy,
tøøč̇h hänajty nwiinmay coočhä nmäjaa hänajty nyajcähxøˈøgaˈañ maa
mijts mnaax̱ maa mijts mgajptän. Coočh ngu'ug jim̱ nhøxwoobädsóm̱ät
maa mijts mnaax̱ maa mijts mgajptän, jadúhṉhøch nmäjaa njaanč̇h tehm̱
yajcähxøˈøgaˈañ. Jaduhṉä mädiaˈagy wiäditaˈañ wiinduhm̱yhagajpt jaˈa
høøč̇hcøxpä coočh njaanč̇h tehm̱ miøjjä coočh njaanč̇h tehm̱ jiaanč̇hä”,
nøm̱ä gobiernä jecy ñämaayyä.

19 Jii hänaˈc-hajxiädaˈa näjeˈe miänaˈanaˈañ: “Cabä Dios wyiinmahñdy
yhoyyä jeˈeguiøxpä coo hajxy xñäxøˈøwóøyyäm cooc højts pojpä cädieey
nmøødhájtäm. Haa caˈa, hamdsoo højts ngopc tøø xyajxéjxäm. Paady
højts pojpä cädieey nmøødhájtäm.” 20 Pero cab jaduhṉ yhahixøˈøy
coo pøṉ jaduhṉ miänáˈanät. Tøyhajt jaduhṉ. Caj pues. Haa caˈa,
yaa hajxy njäyaˈayhájtäm. Cabä cuhdujt hajxy nnäˈägädä møødhájtäm
ni weeṉ̃tiä coo Dios hajxy nhadsóow̱ämät. Hix̱, jaduhṉ mäwíinäts
højts Dios xyajnähdíjjäm nebiä tuˈtspojtspädøjc-hajxy piochän nebiä
jioot hajxy yajmädsoquiän. Coo tuˈts quiapxóˈøgät, cabä pojtspä
hawiinmats ñämáˈawät: “Tiič̇h yajxóṉ coo xquiaˈa pojch.” Caj
pues, cab jaduhṉ yhahixøˈøy coo tuˈts jaduhṉ miänáˈanät. 21 Haa
caˈa, miøødä tuˈtspojtspädøjc cuhdujt hajxy jaduhṉ coo tuˈtsnaax̱ ha-
jxy yajtúnät nebiä jioot hajxy yajmädsoquiän. Pø chojpiä jioothajxy jaduhṉ coo tsow̱duˈts hajxy piódsät, pues miøødä cuhdujt hajxy
jaduhṉ coo hajxy jaduhṉ piódsät. Y pø chojpiä jioothajxy jaduhṉ
coo cuhgaˈaybä hajxy piódsät, jaduhṉä cuhdujt hajxy miøødäbä coo
hajxy jaduhṉ piódsät. Jaduhṉ mäwíinädsä Dios cuhdujt miøødäbä coo
hajxy xyajnähdíjjämät nebiä jioot choquiän. Coo jioot jaduhṉ chógät
coo hajxy xpiädáacämät hawaˈadstuum, pues miøødä cuhdujt jaduhṉ
coo hajxy jim̱ xpiädáacämät. Y coo jioot jaduhṉ chógät coo hajxy
xpiädáacämät haxøøgtuum, jaduhṉä cuhdujt miøødäbä coo hajxy jaduhṉ
jim̱ xpiädáacämät.

22 Y jaanä jaduhṉä Dios cuhdujt miøødäbä coo jaduhṉ mieeˈxtujcy jaˈa
cahwiindøjiäyaˈaguiøxpä. Miøødä Dios cuhdujt jaduhṉ coo jaˈa cahwi-
indøjiäyaˈayhajxy yajcumädow̱øøjät. Pero cab hajxy choj cumädow̱aˈañ,
hoy hajxy tøø jia cädieey hanax̱iä. Hawiinmats hit jaduhṉ coo ha-
jxy paquiä quiumädów̱ät. Y coo Dios hänajty yajcumädow̱aˈañ jaˈa
quiädieeguiøxpähajxy, hijxtahṉdä Dios jaduhṉ yajcähxøˈøgaam̱by coo
mäjaa møc miøødä. Jaduhṉ yajcähxøˈøgaam̱bä coo haxøøghänaˈc-hajxy
tehṉgajnä quiaˈa meeˈxtugaˈañii. 23-24 Coo Dios jaduhṉ jecy wyiin-
mahñdyhajty coo haxøøghänaˈc yajcumädow̱aˈañ, paady jaduhṉ wyi-
inmahñdyhajty neby højts jaduhṉ hoy nwiinjuøøyyämät coo jaduhṉ
yhawiinmatsä coo haxøøghänaˈcä quiädieey hajxy quiumädów̱ät. Jaanä
jaduhṉduhm̱bä, paadiä Dios jäyaˈay näjeˈe quiaˈa yajcumädoy, jeˈeguiøxpä

coo hajxy ñäxuučhii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänajty tøø jia cädieey. Jequiän hajxy jaduhn̲ yajnähdijjä coo hajxy jim̲ ñǿcxät Dioswiinduum. Højts jaduhn̲ xñänǿǿm̲äm coo Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲äm wyiinduum, pønjaty hajxy tøø xyajwiinwaan̲ǿǿyyäm coo hajxy xyhuunghadáan̲äm, møødä judíoshajxy, møødä cajpä judíoshajxy. Jaduhn̲ hajxy nwiinjuǿǿyyäm coo Dios møjmayhajt tøø tiuñ maa højtscøxphájtäm, møød coo hojioot jiaančh tehm̲ miøødä. 25 Maa Oseas nocy jecy quiujahyyän, jaduhn̲ jim̲ myiñ cujaay coo Dios jaduhn̲ miänaañ:

Yø'ø jäya'ayhajxy cajpä judíos, cábøch hijty ngu'ughaty.

Cábøch hijty ndsocy. Pero tøøčh nyajnähdijnä cooč̌h ngu'ughadáan̲nä. Ndsójnäbøch jaduhn̲.

26 Wiingtuum miänáan̲gumbä: "Cábøch mijts hijty ngu'ughaty."

Pero jaduhn̲hájtøch mijts nhuunghadaan̲nä, homiaajä hajxy mhity, nøm̲ä Dios miänaañ. Homiänaajä Dios yhity. 27 Y ja'a Isaías, jaduhn̲ je'e jecy quiujahy: "Yø'ø judíoshajxy, hoy hajxy jaduhn̲ jia nämayyä nebiä tsäbiu'ujän, näweeñtiä hajxy jaduhn̲ cho'oga'añ. 28 Ja'a jäya'ayhajxy yaa cädiehbiä hädaa yaabä naax̲wiin, mobädajpä hajxy yajcumädow̲a'añii ja'a Diósäm. Tähooc-yajcumädoybä hajxy yajcumädow̲a'añii hoyhoy." 29 Jaanä jaduhn̲ä Isaías jecy miädiáaccumbä ja'a judíoscøxpähajxy:

Cøx̲iä wiinä Dios yhane'emy homiaajä. Coo højtsä Dios häxøpy tøø xquia'a näxúu'tsäm,

tøø højts häxøpy ngøx̲y cuhdägóoyyäm, nebiä jäya'ayhajxy jecy quiuhdägooyyän,

ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä maa cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møød Gomorra.

30 Nébiøch cham̲ tøø ngujaayän, jequiän højtsä Dios xyajnähdijy coo højts hänajty xquiu'ughada'añ, højts judíoshajpä. Pero, ja'a jäya'ayhajxy cajpä judíos, cabä Dios hijty je'e ñäxuuč̌h. Ni ja'a jäya'ayhajxy hijty quia'a näxúu'tsäbä, ja'a hajxy hänajty ca'a tajp ca'a maabiä maa ñähwaatstaact hajxy piáadät. Pero cahnä jiegø'øy coo mädia'agy hajxy tøø miädoonä coogä Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy, cooc ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm. Coo hajxy jaduhn̲ miädooy, näje'e hajxy miäbøjcy; paady hajxy tøø ñähwa'ač̌h, paady hajxy tøø quiuhwa'ač̌h. 31-32 Pero yø'ø judíoshajxy, jadúhn̲äc tyijy hajxy hijty ñähwa'adsa'añ je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy quiudiuñ nebiä Moisés jecy quiujahyyän. Pero cab hajxy jaduhn̲ ñä'ä nähwaach je'eguiøxpä coo tøyhajt hajxy quia'a møødä coo Dios miäyajnähwa'ač̌h je'eguiøxpä coo hojioot miøødä, ca'a jie'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hoy jia wi'i jiäya'ayhada'añ. Paadiä judíoshajxy quia'a nähwaach je'eguiøxpä coo hajxy quia'a mäbøjcy coo højtsä Jesucristo xñähho'túutäm. Jaduhn̲ mäwiin hajxy jiaty nebiä häna'c quiuhnepiän tsaanähgøxp päyø'cujc. Cab hajxy ñä'ägä mech maa hajxy hänajty jia wi'i ñøcxa'añän. 33 Tøøyyämä Dios hänajty ñajuø'øy coo judíoshajxy hänajty quia'a mäbøga'añ coo Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy hädaa yaabä naax̲wiin. Jim̲ä cajpt tu'ug xiøhaty Sión. Jim̲ä judíoshajxy chäna'ay, ja'a Dios quiu'ughajpiä. Jaduhn̲ jim̲ myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:

Jím̲høch ngu'ug chäna'ay maa cajpt jaduhn̲ xiøhatiän Sión.

Jím̲høč̌hä tsaa tu'ug nbäda'aga'añ, weenä jäya'ayhajxy jim̲ quiuhnepy maa tsaajän, ween hajxy jim̲ quiäday.

Ja'a Jesucristo jaduhn̲ mäbaat neby yø'ø tsaajän. Hix̲, øn̲ jaduhn̲ ca'a mäbøjp coo højtsä Jesucristo hoy xñähho'túutäm, jaduhn̲ je'e miäbaady nebiä häna'c cuhnejpän. Quiumädow̲aam̲by je'e. Pero øn̲ jaduhn̲ jaanc̆h mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä, je'eds hodiuum päda'agáan̲äp.

10

1 Mägu'ughajpädøjc, jia tsójpiøch njoot jaduhn̲ coo judíoshajxy ñähwá'adsät. Jadúhn̲høc̆hä Dios nja pa'ya'axy jaaya'aguiøxpä. Haa ca'a, judíohájpøch høøc̆hpä. 2 Jia wi'i quiudiunaam̲biä Diosmädia'agy hajxy. Tøyhajt jaduhn̲. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjuø'øy. 3 Hamdsoo hajxy jia wi'i yajniñähwa'adsa'añii yhamdsoo cuhdujtcøxpä. Hix̲, cab hajxy jaduhn̲ wyiinjuø'øy tiiguiøxpä Dios ja'a jäya'ay piäda'agy hawa'adstuum. Paady hajxy jim̲ piäda'agyii coo Dios ja'a miädia'agy hajxy miäbøjcä coo hajxy jaduhn̲ ñähwa'adsa'añii. 4 Pønjaty mäbøjp coo hajxy tøø ñähho'tu'udyii ja'a Jesucrístäm, je'edsä Dios ñäxuu'chp. Coo Jesucristo hajxy cu xquia'a nähho'túutäm, ngumädow̲áan̲näm hajxy hijty, je'eguiøxpä coo jecymiädia'agy hajxy tøø nga'a cudiúun̲näm, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Ja'a Jesucristo mäbøcypiä, ca'xiä jecymiädia'agy quiudiuun̲, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, nebiä Dios hänajty tøø yhane'emiän. Jaanc̆h tehm̲ yhoyyä Jesucristo jaduhn̲ yhäna'c-hajty. Cabä pojpä cädieey hänajty ñä'ägädä møødä ni weeñtiä. Paady hijty jaduhn̲ quia'a hahixø'øy coo jaduhn̲ cu yho'cy. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, paady yø'ø jecymiädia'agy hajxy jaduhn̲ xquia'a hanéhm̲änä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä.

5 Jaduhn̲ä Moisés jecy quiujahy coo judíoshajxy pedyii quiudiúnät nebiaty hänajty tøø quiujaay. Jadúhn̲ägä hoyhajtä weenhajt hajxy piáadät. 6 Coo hajxy nmäbøjcämät maa Jesucristocøxpän, jaduhn̲ä hoyhajtä weenhajt hajxy nbáatämät. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲ mänaam̲b. Pero cab hajxy ndaj nmáayyämät: "Øn̲ jim̲ nøcxäp tsajpootyp coo yajnähwaatspä wioomänácät." 7 Ni jaduhn̲ hajxy nga'a taj nga'a máayyämbät: "Øn̲ jiiby hädá'agäp møjcu'uhaam coo ja'a yajnähwaatspä wioobédät, jiiby maa ho'ogyjiäya'ay yháañ̲ämähajxy yhitiän." Paady hajxy jaduhn̲ nga'a taj nga'a máayyämät je'eguiøxpä coo Jesucristo yaa tøø yhooñä hädaa yaabä naax̲wiin, coo hajxy hoy tøø xñähho'túutänä, møød coo jadähooc jiujypiøjtägajch. Hix̲, jaduhn̲ hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm. 8 Nägooyyä hajxy jaduhn̲ nmäbøjcämät coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhn̲ hajxy nnähwáatsämät. Cab hajxy jaduhn̲ øn̲ xñämáayyämät coo nähwaatstaact hajxy wiingtuum nhøxtáayyämät. Cab hädaa mädia'agy jaduhn̲ ñä'ägä tsipä. Howyiinjuøøñä hädaa mädia'agy jaduhn̲. Jaduhn̲ højts nnä'ägä yajnähixø'øyhaty. 9 Coo hajxy mejtstu'u ngudiúun̲ämät, mänit hajxy nnähwáatsämät. Je'ec̆h jaduhn̲ nnänøøm̲by mejtstu'u, coo hajxy nnägápxämät cu'ughagujc coo Jesucristo hajxy nWiindsøn̲hájtäm, møød coo hajxy nmäbøjcämät hamuumdu'joot coo Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch mänaabä hänajty tøø yho'oguiän. Coo Dios ja'a Jesucristo jaduhn̲ yagjujypiøjtägajch, jaduhn̲ hajxy nnajuóøyyäm coo Dios ja'a Jesucristo quiumay, møød pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. 10 Coo hajxy jaduhn̲ nnä'ägä mäbøjcämät hamuumdu'joot, jaduhn̲ä Dios hajxy xquiumáayyämät. Y coo Jesucristo

hajxy nmädiáacämät cu'ughagujc coo hajxy nWiindsøn̲hájtäm, mänit hajxy nnähwáatsämät.

11 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ: “Øøn̲ jaduhn̲ jaanc̆h mäbøjp ja'a
Jesucristocøxpä, je'eds jaduhn̲ päda'agáan̲äp hodiuum ja'a Diósäm.”
12 Hix̲, tu'cuhdujt højtsä Jesucristo xyhíjxäm, møødä judíoshajxy,
møødä ca'a judíoshajxypä. Tu'cuhdujt højtsä Jesucristo jaduhn̲
xyhuunghájtäm. Coo højtsä Jesucristo nba'yáax̲ämät coo nbojpä
ngädieey hajxy xyajnähwáatsämät, tsipcøxp højts jaduhn̲ xñäxúu'tsämät,
tsipcøxpä mayhajt jaduhn̲ tiúnät maa højtscøxphájtäm. 13 Jaduhn̲ä
Diosmädia'agy miänáan̲gumbä: “Øøn̲ä Jesucristo pa'yaax̲p, hodiuum
je'eduhn̲ piäda'aga'añii ja'a Diósäm.” 14 Øøn̲jaty ca'a mädoobnä ja'a
Jesucristocøxpä, cabä Jesucristo hajxy jaduhn̲ hoy miänuu'xta'aga'añ.
Tøyhajt jaduhn̲. Pø cahnä hajxy jaduhn̲ miädoyhaty coogä Jesucristo
hajxy tøø xñähho'túutäm, cab hajxy hoy miäbøga'añ. Pø cahnä hajxy
yajwiingapxø'øyii ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy hoy miädow̲a'añ.
15 Ja'a Diósädsä cugapxy quejx coo ja'a miädia'agy yajwá'xäxät maa
jäya'ayhajxiän, ja'a cahnä hajxy hänajty miädoybä. Jaduhn̲ jim̲ myiñ
cujaay maa Diosmädia'aguiän: “Øøn̲jatiä Diosmädia'agy tøø miädoy coogä
Dios yajnähwa'ac̆h øøn̲jatiä Dios pa'yaax̲p, paady hajxy xioon̲da'agy coo
hajxy jaduhn̲ tøø miädoonä. Jaanc̆h tehm̲ yhoy jaduhn̲ coo Diosmädia'agy
jaduhn̲ wia'xy.”

16 Pero cabä jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy nägøx̲iä tøø miäbøcy ja'a
Jesucristocøxpä. Jaduhn̲ä Isaías jecy quiujahy: “Dios, tøø miic̆h
mmädia'agy nja yajwa'xä, pero cab øøn̲ tøø miäbøcy.” 17 Mayhagajptä
Diosmädia'agy tøø wia'xy ja'a Jesucristocøxpä. Tøø jäya'ayhajxy may
miädoonä. Näje'e hajxy hoy tøø wyiinjuø'øy. Je'eds hajxy jaduhn̲ tøø
miäbøcy. Coo hajxy quia'a mädów̲ät, cab hajxy jaduhn̲ miäbøgät.

18 Hoorä, ja'a judíoshajxy, tøyhajt jaduhn̲ coo hajxy je'e miädóyyäbä.
Haa ca'a, jaduhn̲ jim̲ myiñ cujaay maa Diosmädiá'aguiänä: “Wiin-
duhm̲yhagajptä mädia'agy tøø wia'xy ja'a Dioscøxpä.” 19 Y jia wiinjuøøyy
ja'a judíos ja'a mädia'agy hajxy jaduhn̲ ja'a Jesucristocøxpä. Pero cab
hajxy miäbøjcy. Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, je'eds hajxy jaduhn̲
mäbøjc. Jaduhn̲ä Moisés jecy quiujahy coogä judíoshajxy ñämaayyä ja'a
Diósäm:

Mbejxyp mijts øøn̲jaty ca'a judíoshajpä cóogøch tyijy nga'a cu'ughaty.

Pero ngu'ughadáam̲biøch hajxy je'e. Jaduhn̲ mijts mnänøm̲y cooc tyijy
hajxy tii quia'a jaty quia'a najuø'øy.

Pero nnäxuudsáam̲biøch hajxy je'e, paady mijts mjootma'ada'añ,
nøm̲ä judíoshajxy jecy ñämaayyä. 20 Mänitä Isaías høx̲haam jiaac cujahy
coogä Dios miänaañ̲:

Øøn̲jatiä nähwaatstaact hijty ca'a høxtaaby, tøøc̆hä nmädia'agy hajxy
xmiäbøjcänä.

Cábøch hajxy hijty xyajtøy, pero tøøc̆h hajxy nyajwiinjuøøñä cooc̆h ho-
jioot njaanc̆h tehm̲ miøødä.

21 Jadúhn̲ägä Dios miänáan̲gumbä: “Yø'ø judíoshajxy, tøøc̆h hajxy jaduhn̲
nja wi'i miänuu'xta'agy cooc̆h nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Pero cab ha-
jxy jaduhn̲ ñä'ägä mäbøga'añ. Jaanc̆h tehm̲ xiex̲ä quiopcä tiaatsc-hajxy
jaduhn̲”, nøm̲ä Dios jecy miänaañ̲.

11

1 Pero cábøch nmänaˈanaˈañ coo judíoshajxy tøø ñajtshixøˈøyii jaˈa
Diósäm. Caj pues, caj tiähoocnajtshixøˈøyyä; paquiä hajxy ñajtshixøøyyä.
Haa caˈa, judíoshájpøch høøčhpä. Abrahámhøch nhaphajt ndeedyhajt.
Y jaˈa Benjamínhajpä, møød jeˈeč̈h nhaphajty ndeedyhajty. Jaˈa Abra-
ham yhap yhoc jeˈebä, jaˈa Benjamínhajpä. 2 Cab højtsä Dios tøø
xñajtshixøˈøy, højts judíoshajpä. Hix̱, jequiän højtsä Dios xyajnähdijy
coo højts hänajty xquiuˈughadaˈañ. Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa
Diosmädiaˈaguiän coogä Elías jaˈa miägunaax̱ jecy ñäxøˈøwøøyy, jaˈa
judíoshajxy, jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy hänajty quiaˈa mäbøgaam̲biä. Jaˈa
Elías, jequiän jeˈe quiuguex̱yhajtä Diósäm. Piaˈyaax̱ypä Elías jaˈa Dios
hänajty coo jaduhn̲ miänäxøˈøwøøyy: 3 “Dios, yøˈø judíoshajxy, haxøøg ha-
jxy tøø jiatcøˈøy. Tøø miič̈h mguguex̱yhajxy xyaghoˈcä. Tøø tsaamaaˈxy
hajxy yajmaˈady maa animalhoˈogy hajxy hijty ñoˈoguiän coo miič̈h
hajxy hijty xwyiingudsähgøˈøy. Nägøx̱iä jäyaˈayhajxy tøø yaghoˈogyii,
jaˈa miič̈h hajxy hijty xwyiingudsähgøøbiä. Nidiúhm̲høch tøø nmähmøˈøy
jujcy. Høøčhpaady hajxy xjia wiˈi yaghoˈogaam̲bä”, nøm̲ä Elías jaˈa Dios
jecy ñämaayy. 4 Mänitä Dios yhadsooyy: “Caj tiøyyä cooč̈h miič̈h nidiuhm̲
xjiaac wiingudsähgøˈøyñä. Jéˈenøčhä jäyaˈayhajxy xwyiingudsähgøˈøyñä
jaˈa hajxy näjuxtujmilpä. Cabä Baal hajxy wyiingudsähgøˈøy. Quepychech
jeˈe jaˈa Baalhajpä”, nøm̲ä Dios jecy miänaañ̲. 5 Jaˈa judíoshajxy, jequiän
hajxy jaduhn̲ yajnähdijjä jaˈa Diósäm coo hajxy hänajty quiuˈughadaˈañii.
Paady hajxy jaduhn̲ quiuˈughadyii coo Dios hojioot jiaanč̈h tehm̲
miøødä. Pero näweeñ̲tiä judíos jaˈa Dios miädiaˈagy hajxy miäbøjcä, caj
ñämayyä. Jädaˈanäbaadyñä, jiinä judíos jaˈa Dios miädiaˈagy hajxy näjeˈe
miäbøjcä. Jeˈenä hajxy quiuˈughadyiinä jaˈa Diósäm. Coo hajxy jaduhn̲
ñäxuučhii, paady hajxy jeˈenä wioow̲hidyii, jaduhn̲ä Dios miädiaˈagy
tehn̲gajnä miäbøjcäxät. 6 Jaduhn̲ä judíoshajxy yajnähdijjä coo jaˈa Dios
miädiaˈagy hajxy miäbøjcät jaˈa Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduhn̲
yajnähdijjä jeˈeguiøxpä coo Dios hojioot miøødä, caˈa jieˈeguiøxpä coo
hajxy hoy jiäyaˈayhaty. Coo jäyaˈayhajxy häxøpy ñäxuučhii jaˈa Diósäm
jeˈeguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy jiäyaˈayhaty, cab hajxy jaduhn̲ cu
nmänáaan̲äm coo Dios hojioot miøødä.

7 Hix̱, näjeˈe judíoshajxy yajnähdijjä coo hajxy ñähwáˈadsät näweeñ̲tiä.
Jaduhn̲ä Dios miädiaˈagy hajxy miäbøjcä jaˈa Jesucristocøxpä. Jaˈa
judíoshajxy nämaybä, cab hajxy jaduhn̲ yajnähdijjä, hoy hajxy hänajty
jaduhn̲ jia wiˈi ñähwaˈadsaˈañ. Hix̱, xejx jaˈa quiopcä tiaatsc-hajxy
jaduhn̲. Cabä Dios miädiaˈagy hajxy miäbøjcä jaˈa Jesucristocøxpä.
8 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa Diosmädiaˈaguiän: “Tøø quiopcä
tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä jaˈa Diósäm. Jaduhn̲ hajxy yhity nebiä
wiindspän nebiä cuhnatpän høxtä jädaˈanäbaadyñä.” 9 Jaduhn̲ä David
jecy quiujahbiä:

Xøødsuu jaˈa judíoshajxy nax̱y yagjájtäp. Jadúhn̲äc tyijy jaˈa Diosmädiaˈagy
hajxy hoy quiudiuñ̲.

Jadúhn̲äc tyijy hajxy quiumayii jaˈa Diósäm. Pero ween hajxy hoy
quiumädoy. Hix̱, cab hajxy tøyhajt miäbøgaˈañ.

10 Ween hajxy jaduhn̲ jiaty nebiä wiindspän nebiä xoodspän.

Ween hajxy ni mänaa quiaˈa wiinjuøˈøy nebiä piojpä quiädieeyhajxy
ñähwáˈadsät.

Jaduhn̲ä David jecy quiujahy.

11 Hoorä, nämayyä judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä.
Pero cab hajxy nägøxiä ñajtshixø'øwa'añii ja'a Diósäm. Cab hajxy nägøxiä
quiumädowa'añ. Pero jaduhnä Dios wyiinmaayy coo jäya'ayhajxy ween
miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy ca'a judíospä. Coo ja'a ca'a
judíoshajxy ñähwaatsnä, paadiä judíoshajxy näje'e jia mänaambä coo hajxy
ween ñähwáatspät. 12 Coo judíoshajxy quia'a mäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä,
paady hajxy paquiä ñajtshixøøyyä ja'a Diósäm. Pero mänitä Dios wyiin-
maayy coo jäya'ayhajxy ween ñähwa'ač wiinduhmyhagajpt, ja'a hajxy
cajpä judíos. Paadiä judíos ja'a quiopcä tiaatsc-hajxy yajxéjxäxä ja'a
Diósäm. Paadiä hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mooyyä ja'a Diósäm.
Cu miooyyä hajxy jaduhn coo hajxy cu miäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä.
Pero ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a hajxy jim tsänaabiä wiin-
duhmyhagajpt, je'edsä hoyhajtä weenhajt mäbøcypiä mooyyä. Hoorä,
habaadaamb jaduhn coo judíoshajxy miäbøgaambä ja'a Jesucristocøxpä.
Mänit hajxy je'e ñähwa'adsaambä. Jaanč tehm jiootcujc hajxy jaduhn
yhidáannäbä. Mänitä jäya'ayä hoyhajtä weenhajt hajxy maas may jiaac
mo'owa'añii wiinduhmyhagajpt.

13 Mijts jaduhn ca'a judíoshajpä, mijts nyajwiinmädiaagøøñäp. Dióshøch
jaduhn tøø xwyiinguexy cooč hä miädia'agy jim nyajwá'xät maa mijtsän.
Xtiuungmóoyyhøčhä Dios jaduhn. Nägø'ø nädécypiøčhä nduung jaduhn
nnä'ägä tuñ, 14 ween mijts nämay mmäbøcy ja'a Jesucristocøxpä,
ween mijtsä judíos jaduhn xpiahixy. Coo mijtsä judíos jaduhn
xyhíxät coo mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt tøø xmio'oy, mänitä
judíoshajxy miäbøgaambä ja'a Jesucristocøxpä. Høøčh nmägunaaxhajxy
je'e ja'a judíoshajxy. Ween hajxy jaduhn ñähwáatspät neby mijts tøø
mnähwa'ačhän. 15 Coo judíoshajxy quia'a mäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä,
paady hajxy ñajtshixøøyyä ja'a Diósäm. Paadiä Dios hänajty tøø wyiinmay
coo mijtsä miädia'agy mmäbøjcänät, pønjaty jaduhn ca'a judíospä. Y
coo judíoshajxy jaduhn miäbøjpät ja'a Jesucristocøxpä, mänit hajxy
quiuhbøgáannägumbä ja'a Diósäm. Mänit hajxy yagjugyhada'añii
homiänaajä ja'a Diósäm neby jaaya'ay jiugyhatiän. 16 Ja'a judíoshajxy,
ja'a Abraham hajxy jecy yhaphajt tieedyhajt. Yhaadshajt tyictshajt ja'a
Abraham hajxy jaduhn. Jéquiänä Dios ja'a Abraham quiu'ughajty.
Paadiä judíoshajxy jäda'ahaty quiu'ughájtäbä ja'a Diósäm. Jaduhn
mäwiinä Abraham miäbaady nebiä quepytyictsän. Y ja'a judíoshajxy,
jaduhn mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä quepyhaa'xän.

17 Hoorä, nämayyä judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä.
Paady hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Jaduhn mäwiin hajxy
miäbaady nebiä olivohaa'x tøø piuhdøjjiän. Jaduhn miädia'agytiägø'øy
coo judíos ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy quia'a mo'owáannänä ja'a
Diósäm. Y mijts ca'a judíospä, jaduhn mäwiin hajxy mmäbaatpä nebiä
yuuc-holivohaa'xän coo tøø yagjøjheedsø'øy maa olivohaa'x tøø pi-
uhdøjjiän. Coo hajxy tøø mmäbøjnä, paadiä Dios hajxy xmiooñä ja'a
hoyhajtä weenhajt. 18 Pero caj mijtsä judíos hawiinmats mbéxät.
Ca'a hajxy mniguiumayii. Cab hajxy mmäná'anät: "Cabä judíoshajxy
quiu'ughájtänä ja'a Diósäm. Højtsä Dios xquiu'ughájtänäp, højts ca'a
judíospä." Hix, Dios mijts jaduhn tøø xquiunuu'xy je'eguiøxpä coo
Abraham jecy quiunuu'xä møødä yhap møødä yhoc, ja'a judíoshajxy.
Coo Dios ja'a Abraham jecy cu quia'a cunuu'xy, ni mijts hijty xquia'a
cunuu'xaambä.

19 Wehn̲dä pøn̲ miäná'anät: “Yø'ø judíoshajxy tøø quia'a mäbőquiäbä
ja'a Jesucristocøxpä, høøčhcøxpä hajxy tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Hix̲,
páadyhøčhä Dios xchocy cooč̌h nga'a judíosä. Cabä judíoshajxy chójcänä
ja'a Diósäm.” 20 Tøyhajt jaduhn̲. Paadiä judíoshajxy tøø ñajtshixø'øyii
ja'a Diósäm coo hajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Y mijts,
coo hajxy tøø mmäbøcy, paady mijtsä Dios tøø xquiunuu'xy. Pero
ca'a hajxy mniguiumayii coo Dios hajxy jaduhn̲ xñä'ä najtshixőøbiät.
Hix̲, caj mijts hijty hoy mjäya'ayhaty. Coo Dios hojioot miøødä,
paady hajxy xquiunuu'xy. 21 Jaanč̌h tehm̲ yajcumayaam̲bä judíoshajxy
jaduhn̲. Paady hajxy jaduhn̲ ñiguiumayii coo hajxy tøø quia'a mäbøcy
coo hajxy tsipcøxp ñäxuudsőøjät ja'a Diósäm. Paady hajxy ñajtshixøøyyä
ja'a Diósäm, hoyyä Abraham hajxy jecy jia haphajty jia teedyhajty.
Jaanä jaduhn̲ mijtspä, mijts ca'a judíospä, coo mijts jaduhn̲ mniguiumáayyäbät, mänitä Dios hajxy jaduhn̲ xñajtshixőøbiät. 22 Hix̲, jiaanč̌h tehm̲ quiunuu'xypä Dios ja'a quiu'ug. Pero pønjatiä Dios tøø
ñajtshixø'øy, je'eds hajxy jaduhn̲ jaanč̌h tehm̲ yajcumädow̲áan̲äp ja'a
Diósäm. Paady mijtsä Dios xjiaanč̌h tehm̲ quiunuu'xy, coo hajxy
mmäbøcy. Pero pø cab hajxy jaduhn̲ mmäbøgaan̲nä, mänitä Dios hajxy
xyajcumädow̲aam̲bä. 23 Hoorä, ja'a judíoshajxy tøø quia'a mäbőquiäbä,
coo hajxy jaduhn̲ miäbőjpät, mänit hajxy jadähooc quiu'ughájtägumbät
ja'a Diósäm. Haa ca'a, miøødä Dios mäjaa jaduhn̲ coo hajxy jaduhn̲
quiu'ughájtägumbät. 24 Hix̲, ja'a judíoshajxy, Abraham hajxy jecy yhaphajt
tieedyhajt. Jéquiänä Abrahamhajxy yajnähdijjä ja'a Diósäm coog hajxy
jaduhn̲ quiu'ughadőøjät ja'a Diósäm, møødä Abraham yhap yhoc-hajxy,
ja'a judíoshajxy. Tøyhajt jaduhn̲, paadiä Abrahamhajxy paquiä hoy
quiu'ughadáan̲ägumbä Diósäm. Y mijts, jaanä jaduhn̲ mijtsä Dios
xquiu'ughájnäbä, hoy mijts hijty jegyhajty xquia'a cu'ughaty. Paady, ca'a
hajxy mmäna'añ cooc tyijy ja'a judíoshajxy quia'a cu'ughajtägatsa'añii ja'a
Diósäm.

25-26 Mägu'ughajpädøjc, nébiøch cham̲ nmädia'aga'añän, náam̲nøčhä
Dios tøø xñajtscapxøøyyä. Cahnä jäya'ay hädaa mädia'agy hajxy nämay
miädoyñä. Paady mijts jaduhn̲ nhawáan̲äm, jaduhn̲ hajxy mga'a niguiumayőøjät, hoyyä Dios hajxy tøø xjia cu'ughaty. Tøyhajt jaduhn̲
coo judíoshajxy nämay tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Pero
habaadaam̲b jaduhn̲ coo hajxy nägøx̲iä miäbøgaan̲nä. Mänit hajxy
jaduhn̲ miäbøga'añ coo mijts hänajty tøø mmäbøcy, ja'a mijts ca'a
judíospä, mäduhñ̲tiä hajxy hänajty mmäbøga'añ. Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ maa
Diosmädia'aguiän:

Mänitä yajnähwaatspä jim̲ choona'añ maa cajpt jaduhn̲ xiøhatiän Sión,
maa judíoshajxy chäna'ayän.

Cøxaam̲bä judíoshajxy jaduhn̲ miäbøga'añ ja'a yajnähwaatspäcøxpä.
Cøxaam̲bä piojpä quiädieeybä hajxy ñähwa'adsa'añ.

27 Cooč̌h hajxy jaduhn̲ nyajnähwá'adsät, mänit jaduhn̲ tiøjiada'añ
nébiøch hajxy hijty tøø nyajwiinwaan̲ø'øyän mänáajøch hajxy
nmøødyajcuhduquiän hawiinjem̲y,

nøm̲ä Dios miänaañ̲.

28 Coo judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy
tøø ñajtshixø'øyii ja'a Diósäm. Y coo hajxy jaduhn̲ tøø ñajtshixø'øyii,
paady mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo hajxy mmäbőgät ja'a Jesucristocøxpä, mijts ca'a judíospä. Pero, hoyyä judíoshajxy tøø quia'a

jagä mäbøcy, tsójcäpnä hajxy jaduhn̲ ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo yhapä
tieedyhajxy jecy yajnähdíjjäxä ja'a Diósäm coo hajxy quiu'ughadóøjät.
29 Hix̲, cabä Dios mänaa yhøhn̲da'agy. Homiänaajä yajtøjiaty waam̲baty
quiapxy miädia'agy. Y coo Dios jaduhn̲ jecy miänaañ̲ coogä judíoshajxy
homiänaajä quiu'ughada'añii, yejcä Dios ja'a tøyhajt jaduhn̲. Hix̲,
cabä Dios ja'a miädia'agy mänaa yajtägach. Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy
nmøødhájtäm coo Dios jiaanc̆h yajtøjiada'añ waam̲baty tøø miäna'añ
ja'a judíoscøxpähajxy. 30 Mijts ja'a ca'a judíospä, cabä Diosmädia'agy
hajxy hijty mmädoyyä. Cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'øy. Y
coo judíoshajxy tøø quia'a mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios ho-
jioot miøødä ja'a mijtscøxpä. 31 Jäda'anäbaadyñä, cabä judíos ja'a Dios
miädia'agy jäda'ahaty miäbøgaan̲ä ja'a Jesucristocøxpä. Coo hajxy jaduhn̲
quia'a mäbøga'añ, paady mijtsä Dios xñäxuu'tsnä, mijts ca'a judíospä.
Hoorä, coo mijtsä judíos xyhíxät coo mijtsä Dios xñäxuuc̆h, mänit hajxy
jaduhn̲ miäbøgaam̲bä ja'a Jesucristocøxpä. Mänit hajxy ñäxuudsáan̲äbä
ja'a Diósäm. 32 Jéquiänä Dios jäya'ay yhawaan̲ä nägøx̲iä coo pojpä cädieey
hajxy miøødä, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä. Jaduhn̲
hajxy jecy yhawáan̲äxä coo hajxy hawiinmats quiumädów̲ät. Hix̲, paadiä
Dios jaduhn̲ miänaañ̲, je'eguiøxpä coo jäya'ayhajxy hänajty nägøx̲iä
ñäxuudsa'añii tu'cuhdujt, møødä judíoshajxy, møødä ca'a judíoshajxypä.
Coo Dios hajxy häxøpy tøø xquia'a näxúu'tsäm, nägøx̲iä hajxy hijty
ngumädow̲áan̲äm.
33 Jaanc̆h tehm̲ jiajp, jaanc̆h tehm̲ ñajuøøbiä Dios. Cab hajxy hoy
nnä'ägä wiinjuø'øwáan̲äm nebiatiä Dios wyiinmay. Hix̲, hojioot ä
Dios jiaanc̆h tehm̲ miøød coo hajxy nägøx̲iä tøø xñäxúu'tsäm, møødä
judíoshajxy, møød cajpä judíoshajxy. Nägøx̲iä ja'a hoyhajtä weenhajt
hajxy xmio'owáan̲äm tu'cuhdujt. 34 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa
Diosmädia'aguiän: “Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy pøn̲ ñajuóøyyäxä.
Cabä Dios pøn̲ miäyajtøy nebiä wyiinmahñdyhádät. 35 Cabä Dios pøn̲
miänuu'xyhaty.” 36 Hamdsoojootä Dios ja'a naax̲wiimbä jecy yhädiuuñ̲
møødä jäya'ay nägøx̲iä. Tijaty yaa jájtäp túun̲äp hädaa yaabä naax̲wiin,
ja'a Dios jaduhn̲ hanehm̲b coo jaduhn̲ jiadóøjät, coo jaduhn̲ tiunóøjät.
Y tijaty jaduhn̲ jadáan̲äpnä tunáan̲äpnä, ja'a Dios jaduhn̲ yajtøjiadaam̲b
nebiaty hänajty tøø wyiinmay. Tsøgä Dios hajxy møj jaanc̆h pädáacäm
homiänaajä. Tsøg hajxy homiänaajä wiingudsähgóøyyäm. Amén.

12

1 Mägu'ughajpädøjc, miøødä Dios hojioot maa højtscøxphájtäm.
Cham̲c̆h mijts nhane'emy coo hajxy hamuumdu'joot mniyegóøjät Dios
quiø'øjooty tiecyjiooty. Jaduhn̲ä Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät
hamuumdu'joot. Jaduhn̲ä Dios hajxy hoy mwiingudsähgó'øwät
nebiä Dios hajxy xyajmädsoquiän. 2 Ca'a hädaa wiinmahñdy hajxy
myajtuñ̲ nebiä jäya'ay wyiinmahñdyhajxy yaajän. Pønjatiä Dios quia'a
cu'ughajpy, je'eds hädaa yaabä wiinmahñdy hajxy yajtuum̲b. Cabä
yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixø'øwa'añ. Ca'a hajxy mbahix̲y.
Hawiinjem̲ybiä wiinmahñdy hajxy jaduhn̲ mmøødhájnäp, je'eguiøxpä
coo Jesucristo hajxy mmøødhijnä tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhn̲ä
tøyhajt hajxy mmøødhádät tijatiä Dios hajxy xyajmädsojp coo hajxy
mdúnät. Homiänaajä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy hoy
njäya'ayhájtämät, coo hajxy hoy ndúun̲ämät. Coo hawiinjem̲ybiä

wiinmahñdy hajxy jaduhn̲ nmøødhájtämät, jaduhn̲ä tøyhajt hajxy jaduhn̲ nmøødhájtämät tijatiä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy ndúun̲ämät.
3 Mayhajtä Dios jaduhn̲ ñä'ä tuun̲ ja'a høočhcøxpä cooč̌hä cuhdujt jaduhn̲ xmiooyy cooč̌h mijts nmägapx nhané'emät. Ca'a hajxy mniguiumayii cooc tyijy hajxy cøx̲iä wiinä mjaanč̌h tehm̲ jiaty. Tijatiä tuun̲gä Dios hajxy tøø xmio'oy, je'eds hajxy mmøjpädá'agäp. Ca'a wiingtuun̲g hajxy mmøjpäda'agy. Hoy hajxy mdúnät nebiatiä Dios hajxy tøø xyajnähdijy.
4 Hix̲, nägøx̲iä ni'xcopc hajxy nmøødhájtäm møødä cø'ødecy, møødä wiinjøjp, møødä copctaatsc. Cab hajxy tiu'ugtuun̲gä; haagä hawiingjaty hajxy tiuñ̲. Pero haagä tuun̲gpaatp hajxy jaduhn̲. 5 Jaduhn̲ mäwiin højts nmäbáatäm nebiä tu'ugni'x tu'ugcopcän coo hajxy tu'cuhdujt nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, hoy hajxy nja nämayhájtäm. Jaduhn̲ hajxy hawiingjaty ndúun̲äm. Jaduhn̲ hajxy nnibiuhbéjtäm hamiñ̲ haxøpy.
6 Tsøg hädaa tuun̲g hajxy hoy yajnócxäm nebiatiä Dios hajxy tøø xyhanéhm̲äm. Mayhajtä Dios jaduhn̲ tiuun̲ coo wiinmahñdy hajxy cøjwiinduum xmióoyyäm nebiaty hajxy ndúun̲ämät. Pønjaty tøø tiuun̲gmo'oyii coo Dios ja'a miädia'agy hajxy yajwá'xät nebiaty hajxy hänajty tøø ñajtscapxóøyyäxä, ween hajxy jaduhn̲ yajwa'xy nebiaty hajxy hänajty piuhbedyii. 7 Pønjaty tøø tiuun̲gmo'oyii coo hajxy miäbuhbédät, ween hajxy hamuumdu'joot tiuñ̲. Pønjaty tøø tiuun̲gmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät, ween hajxy hoy yajwa'xy. 8 Pønjaty tøø tiuun̲gmo'oyii coo hajxy miäjootcapxmøcpógät, ween hajxy hoy tiuñ̲. Pønjaty mäyøø, weenä häyoobä hajxy piuhbety hamuumdu'joot. Pønjaty tøø tiuun̲gmo'oyii coo hajxy miähané'emät maa tsajtøjcän, ween hajxy hoy miähane'emy. Hix̲, Dios ja'a cuhdujt jaduhn̲ yejc coo hajxy jaduhn̲ miähané'emät. Pønjaty tøø tiuun̲gmo'oyii coo mayhajt hajxy tiúnät maa häyoobädøjcän, møød maa yaamgto'oxyhajxiän, ween hajxy hamuumdu'joot piuhbety. Møød weenä pa'amjäya'ay hajxy quiuhix̲y.
9 Tsøg hajxy hamuumdu'joot niči̇hójcäm nibia'häyóow̲äm. Tsøgä haxøøgpä hajxy najtshixóøyyäm. Tehn̲gajnä howyiinmahñdy hajxy tsøc tsójcäm. 10 Hamiñ̲ haxøpy hajxy mniči̇hogóøjät mnibia'häyowóøjät neby tu'ugpuhya'ay neby tu'ugpuhdo'oxypän. Hamiñ̲ haxøpy hajxy mniwyiingudsähgø'øwóøjät. Cab hajxy mnibiexóøjät.
11 Hamuumdu'jootä Wiindsøn̲ Jesucristo hajxy mmädúnät. Jootcujc hajxy jaduhn̲ mdúnät. Cab hajxy jaduhn̲ mänaa mnänuuxó'øwät.
12 Coo hajxy pøn̲ xchaačhtiúnät, cab hajxy mmøjpädá'agät; mmee'xtúgäp hajxy jaduhn̲. Mnajuøøby hajxy jaduhn̲ coo hajxy jim̲ mnøcxa'añ maa Dioswiinduumän. Paady hajxy jaduhn̲ mxoon̲dá'agät. Homiänaajä Dios hajxy mba'yá'axät.
13 Coo pøn̲ tii yajmaajiádät, nax̲y hajxy mdehm̲ piuhbédät. Je'eč̌h jaduhn̲ nnänøøm̲by pøn̲ jaduhn̲ mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pønjaty jaduhn̲ mejtsp maa mdøjc-hajxiän, myajtøjtägó'øwäp hajxy je'e. Myajcáyäp myaghú'ugäp hajxy jaduhn̲.
14 Coo hajxy pøn̲ xchaačhtiúnät, cab hajxy mmähan̲hádät. Pero mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween ñähwa'ač̌h.
15 Pønjaty xoon̲daacp, mmøødxoon̲dá'agäp hajxy je'e. Pønjaty jøøby xuu'tsp, mmøødjø'øw mmøødxúudsäp hajxy je'ebä.
16 Tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy hajxy mnimiøødhidóøjät. Cab hajxy pøn̲ mbéxät. Jootcujc hajxy mhídät, hoyyä møjtuun̲g hajxy mga'a jagä møødä. Cab hajxy mänaa mniguiumayóøjät.

17 Coo häna'c hajxy xyhäyoowhíxät, cab hajxy myaghawiimbi-
jtägátsät. Hoy hajxy mjäya'ayhádät, jaduhnä Dios hajxy jaduhn
xquiumáyät; jaduhn mijtsä cu'ug waamb xquia'a nänómät. Pero
xwyiingudsähgó'øwäbä cu'ug hajxy jaduhn. 18 Coo mijtsä cu'ug xjia
wi'i jiøjcapxó'øwät coo hajxy jaduhn mbahíxät nebiaty hajxy haxøøg
jiatcø'øyän, cab hajxy jaduhn mbahíxät. Pero coo hajxy waamb xquia'a
nämá'awät, mänit hajxy hoy yajxón mmøødmädiá'agät. Cab hajxy øøn
mmädsiphádät. 19 Mägu'ughajpädøjc, coo hajxy øøn xyhäyoowhíxät,
cab hajxy myaghawiimbijtägátsät. Dios jaduhn yaghawiimbídäp.
Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä Dios jaduhn
miänaañ: "Høøčh jaduhn nyaghawiimbídäp." 20 Coo hajxy øøn
xmiädsiphádät, cab hajxy mmädsiphajtägátsät. Jaduhnä Diosmädia'agy
miäna'añ: "Pø yähó'cäbä häna'c ja'a miičh hänajty jaduhn xmiädsiphajpä,
myajcáyäp myaghú'ugäp jaduhn. Pø tødsøøyyäp, mmó'owäbä nøø.
Coo jaduhn mgudiúnät, hoyhoyyä häna'c chähdiúnät, ja'a miičh
hänajty jaduhn xmiädsiphajpä." 21 Nägüeentä hajxy mhídät, cabä
haxøøgpä hajxy myaghawiimbijtägátsät. Coo hajxy jaduhn mjatcó'øwät,
myajcähxó'øgäp hajxy jaduhn coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänajty
tøø mbadu'ubójcumbä. Pero coo häna'c hoy yajxón mmägápxät,
ja'a mijts hänajty xmiädsiphajpä, jaduhn hajxy myajcähxó'øgät coo
hawiinjeymybiä wiinmahñdy hajxy hänajty mmøødhajnä. Mänitä Dios
jaduhn xquiumáyät.

13

1 Tsøg hajxy nägøxiä cudiúunäm nebiatiä cuduung hajxy xyhanéhmäm.
Hix, Dios ja'a cuhdujt møc møød. Je'e ja'a cuhdujt yejp jadähooc.
Øønä cuhdujt møød, paady jaduhn miødä coo tøø mio'oyii ja'a Diósäm.
2 Øøn jaduhn ca'a cudiunaamb nebiatiä cuduung jia hane'emiän,
quiumädowaamby hajxy je'e. Hix, ja'a Dios ja'a cuduung pädaac coo
yhané'emät. Jaduhnds je'e, pø cab hajxy jaduhn mgudiuna'añ nebi-
atiä cuduung yhane'emiän, jaduhn miäbaady coo Dios miädia'agy ha-
jxy mga'a cudiunaanä. 3 Øønjaty hoy wädijp, cabä cuduung hajxy
chähgø'øy. Pero øønjaty hoy ca'a wädijp, je'eds mäbøcypiä tsähgøøby. Coo
hajxy hoy mwädítät, mänitä cuduung hajxy xquiumáyät. Cab hajxy
jaduhn xchaačhtiúnät. 4 Hix, ja'a cuduunghajxy, moonsähájtäp hajxy
je'e ja'a Diósäm. Paady hajxy jaduhn tiuñ, coo mijts hajxy jaduhn
xwiioowhídät. Jaduhnä cuhdujt hajxy tøø mióoyyäbä coo mijts hajxy
xyajcumädówät coo mijts hänajty tøø mgädieey. Paady hajxy jaduhn
mdsähgó'øwät. 5 Naxy hajxy mdehm quiudiúnät nebiatiä cuduung ha-
jxy xyhane'emiän, coo Dios hajxy jaduhn xñä'ä yajcumädówät. Jaanä
jaduhnduhmbä, coo hajxy hamdsoo mnajuø'øy coo jaduhn yhahixø'øy
coo hajxy hoy mwädítät, paady hajxy jaduhn mgudiúnät waambatiä
cuduung hajxy xyhane'emiän. Coo hajxy jaduhn mga'a cudiúnät,
cab hajxy jootcujc mhídät, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty mnajuø'øy
hamdsoo coo hajxy hänajty tøø mgädieey. 6 Jaanä jaduhnduhmbä,
tsipcøxp hajxy mnähjuudiú'udät tijaty häna'c hajxy xyajnämaaby coo ha-
jxy mnähjuudiú'udät. Hix, ja'a Dios ja'a cuhdujt jaduhn yejc coo mijtsä
häna'c jaduhn xyagjúyät.

7 Hahixøøby jaduhn coo cuduung hajxy mmäjúyät nebiaty hajxy

xyajnäma'ay. Jaanä jaduhn̲ yhahixøøbiä coo cuduun̲g hajxy mwiingudsähgǿ'øwät, miøjjä miuutscä.

8 Nax̲iä mnuu'xy hajxy mdehm̲ jiahmiédsät. Nax̲y hajxy mnič̌hogóøjät nebiä tu'ugpuhya'aybän, nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Hix̲, øø̲n̲ wiinghäna'c tsojp, hoy jaduhn̲ quiudiuñ nebiatiä Dios hajxy xyhanéhm̲äm. 9 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ: "Pø jim̲ miič̌h mdo'oxiøjc, cabä wiingpä mmøødhídät. Cab mmäyaghó'ogät. Cab mméedsät. Cabä mmädøjcä jie'e mhadsójcät." Hoorä, coo wiinghäna'c mdsógät hamuumdu'joot, hoy jaduhn̲ mgudiúnät nébiøch naam̲nä tøø nmädia'aguiän. 10 Hix̲, øø̲n̲ wiinghäna'c jaanč̌h tsojp hamuumdu'joot, cab jaduhn̲ mänaa yhäyoow̲hixa'añ. Hoorä, coo wiinghäna'c mjaanč̌h tsógät hamuumdu'joot, hoy ca'xy mgudiúnät nebiä Dios yhane'emiän.

11 Nax̲y hajxy jaduhn̲ mdehm̲ ñič̌hogóøjät. Hix̲, mnajuøøby hajxy jaduhn̲ coo tøø jiecy mänaa hajxy tøø mmäbøquiän. Habáatnäp jaduhn̲ coo Jesucristo hajxy min̲ xyajpädø'øgáan̲äm, coo hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲äm tsajpootyp. Nägüeen̲tä hajxy jaduhn̲ mwädítät. Hix̲, cab hajxy nnajuóøyyäm mänaa Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo hajxy jaduhn̲ xñä'ä nähgädaacpéjtämät. Hix̲, coo jaduhn̲ quiädaactägátsät, mänit hajxy xyajtøyhajtyegáan̲äm. 12 Habáatnäp jaduhn̲ coo hajxy yaa ndsoonáan̲äm, coo hajxy jim̲ nnøcxáan̲äm tsajpootyp. Tsøcxä ja'a haxøøgpä hajxy najtshixóøyyäm neby hajxy yaa tøø njäya'ayhájtäm, cahnä Dios hajxy hänajty nwiingudsähgóøyyäm. 13 Tøø Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy homiänaajä njugyhájtämät neby je'e jiugyhatiän. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy nbanøcxáan̲äm. Tsøcxä hajxy hoy wädíjtäm, ca'a jiaduhn̲ä nebiä häna'c-hajxy hagoodstuum wädijpän. Cab hajxy mhaxøøghu'ug mhaxøøgjóø'xät. Cab hajxy comjaty mhú'ugät. Cab hajxy jim̲ mnǿcxät maa cuhhin̲do'oxiøjc-hajxiän. Tsøgä to'oxiøjc hajxy wiingudsähgóøyyäm. Hix̲, ja'a cu'ug hajxy xyhíjxäm neby hajxy njäya'ayhájtäm, pø hoy, pø caj. Cab hajxy haxøøg mnä'ägä jatcǿ'øwät. Cab hajxy øø̲n̲ mmähan̲hádät, hoy hajxy jia mäyøøjä que mijts. Cab hajxy tii mmädsibǿ'øwät. 14 Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøn̲hájtäm. Je'e hajxy xyhanéhm̲äm. Jaanč̌h tehm̲ yhoy je'e wyiinmahñdyhaty. Nax̲y hajxy jaduhn̲ mdehm̲ miøødhídät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy. Jaduhn̲ä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy hoy mhøx̲híxät. Jaduhn̲ hajxy hoy mhäna'c-hádät.

14

1 Jii jäya'ayhajxy näje'e, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabøcyñä, hoy hajxy tøø jia mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä. Hahixøøby jaduhn̲ coo hajxy mmägu'ughádät. Pero cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo mädia'agy hajxy mmøødyajyónät ja'a cuhdujtcøxpä. 2 Øø̲n̲jatiä Diosmädia'agy hoy tøø yhabøcy, ñajuøøby hajxy je'eduhn̲ coo jaduhn̲ yhawiinmatsä coo hotyiijä mgáyät. Pero øø̲n̲jaty hoy tøø quia'a habøcy, cábäc tyijy yhoyyä coo tsu'uč̌h ndsú'tsämät. Páadiäc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'uč̌h ndsú'tsämät, yajnajuøøby jaduhn̲ coo häna'c ja'a tsu'uč̌h hajxy hänajty tøø quiunuu'xy maa habojtsnax̲y wyiinduumän. Jadúhn̲äc tyijy miäbaady néjjiämä habojtsnax̲y jaduhn̲ mwiingudsähgøøbiän. 3 Hoorä, pø mdsu'chp miič̌hä tsu'uč̌h, cab jaduhn̲ mbéxät ja'a häna'cä tsu'uč̌h ca'a tsu'tspä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, øø̲n̲ä tsu'uč̌h ca'a tsu'tsp, cab jaduhn̲ waam̲b ñámá'awät ja'a häna'cä tsu'uč̌h tsu'tspä cooc tyijy jaduhn̲ quiädieey. Haa ca'a,

ja'a Dios yhuung je'ebä. 4 Cabä cuhdujt jaduhn̲ myiñ̲ coo waam̲b
mnämá'awät pøn̲ä Diosmädia'agy panøcxp. Haa ca'a, ja'a Dios ja'a
mioonsä je'ebä. Jagooyyä Dios cuhdujt jaduhn̲ miøødä coo miäná'anät
pø hoyyä mioonsä quiudiuñ̲, pø caj. Hamdsoojä Dios jaduhn̲ ñämá'awät
neby hoy wiädítät. Haa ca'a, ja'a Dios je'e hanehm̲b.
5 Näje'ejä jäya'ayhajxy miäna'añ coo poo'xxiøø jyiijä mädyii hajxy
yhamajtsc-hádäp. Näje'e hajxy miänaam̲bä coo Dios hajxy homiänaajä
nwiingudsähgøøyyämät. Pero mijts, jaduhn̲ hajxy mgudiúnät nebiä
Dios hajxy hamdsoo tøø xyajwiinjuø'øyän. 6 Hix̲, pønjaty jaduhn̲
mänaam̲b coogä poo'xxiøø jyiijä, nägüeen̲tä hajxy jaduhn̲ wiädity
ja'a poo'xxiøøjooty. Jaduhn̲ä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. Jaanä
jaduhn̲duhm̲bä, pønjaty jaduhn̲ mänaam̲b cooc jaduhn̲ quia'a cädieeyä
coo tsu'uc̈h ndsú'tsämät, hoy hänajty tøø jia cunuu'xyii maa habojtsnax̲y
wyiinduumän, mioobiä Dios Dioscujú'uyäp jaduhn̲ coo jaduhn̲ yajcayii.
Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, pøn̲ jaduhn̲ mänaam̲b cooc jaduhn̲ quia'a hoyyä
coo tsu'uc̈h ndsú'tsämät, jaanä jaduhn̲ä Dios Dioscujú'uyäp mioobiä coo
jaduhn̲ yajcayii.
7 Coo Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady
hajxy xmioonsähájtäm. Paady jaduhn̲ quia'a hahixø'øy coo hajxy
njäya'ayhájtämät nebiä nhamdsoojoot hajxy chójcäm. Ni ja'a cuhdujt ha-
jxy nga'a møødhájtäm coo hajxy hamdsoo nniyajnähdíjjämät mänaa hajxy
nho'ogáan̲äm ndägoyyáan̲äm. 8 Ja'a Jesucristo hajxy xmioonsähájtäm
mäduhñ̲tiä hajxy yaa njugyhájtäm, hoy ñejpiä hajxy cu nja jajt cu
nja habéjtäm. Y coo hajxy nho'c coo hajxy ndägóoyyämät, je'enä
hajxy hänajty xmioonsähadáan̲äm homiänaajä. 9 Coo ja'a Jesucristo
hajxy xñähho'túutäm, mänit jadähooc jiujypiøjtägajch. Jaduhn̲ hajxy
xquiu'ughájtäm, pønjaty jaduhn̲ mäbøjp, møød hajxy tøø yhó'oguiäbä,
møød hajxy jaac jujcypiä jaac tsuxpä. Jaanä jaduhn̲ hajxy xy-
hanéhm̲ämbä.
10 Cabä mmägu'ughajpä hajxy hawiinmats mbéxät, hoyyä
Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a jagä habøcyñä. Cab hajxy pøn̲
mnämá'awät cooc tyijy hajxy hoy quia'a cudiuñ̲, hoyyä wiingcuhdujt
hajxy jia panøcxy. Hix̲, coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät, mänit hajxy
nägøx̲iä jim̲ nnaxø'øwáan̲äm ja'a Jesucristo wyiinduum tøyhajtyejpä.
11 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ maa Diosmädia'aguiän:
Nägøx̲iøc̈hä jäya'ayhajxy nøcxy xwyiinjijna'awa'añ.
Xwyiingudsähgø'øwáam̲bøch hajxy jaduhn̲. Jadúhn̲høch hajxy xquiapx-
paadaam̲bä cooc̈h nidiuhm̲ nDioshaty. Tøyhajt jaduhn̲,
nøm̲ä Dios miänaañ̲. 12 Jaduhn̲ hajxy nyajnajuøøyyäm coo hajxy nägøx̲iä
jim̲ nøcxy ndøyhajtyegáan̲äm Dioswiinduum.
13 Cab hajxy tsøc niñänøøm̲änä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy
hajxy hoy nga'a panøcxäm. Pero jaduhn̲ tsøc cudiúun̲äm nebiatiä
mäbøjpädøjc-hajxy quiudiuñ̲än, jaduhn̲ hajxy waam̲b xquia'a
nänøøm̲ämät. Pøn̲ jaduhn̲ mänaam̲b cooc tyijy quia'a hawiinmatsä
coo tsu'uc̈h ndsú'tsämät, pues, hahixøøby jaduhn̲ coo mga'a tsú'udsät
coo hänajty mmøødhity. Hix̲, wehn̲dä miic̈h jaduhn̲ xpiadsú'udsät. Coo
miic̈h jaduhn̲ xjiaanc̈h padsú'udsät, cädiéeyäp je'eduhn̲. 14 Cab jaduhn̲
quiädieeyä coo tsu'uc̈h ndsú'tsämät, hoy hänajty tøø jia cunuu'xyii
maa habojtsnax̲y wyiinduumän. Nmøødhøc̈hä tøyhajt jaduhn̲. Hix̲,
tu'ugmädiá'agyhøc̈hä Jesucristo nmøødhity, ja'a nWiindsøn̲hájtämbä.

Pero jii jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc tyijy quia'a hoyyä coo tsu'uc̈h ndsú'tsämät. Coo hajxy jaduhn̲ jiaanc̈h tsú'udsät, ja'a hajxy jaduhn̲ mänaam̲bä, pues, cädiéeyäp hajxy jaduhn̲. 15 Hoorä, coo miic̈hä tsu'uc̈h jaduhn̲ mdsú'udsät, y coo jaaya'ay jaduhn̲ xpiahíxät, ja'a jaduhn̲ mänaam̲bä cooc tyijy quia'a hoyyä coogä tsu'uc̈h mdsú'udsät, myajcädiéeyäp miic̈h je'eduhn̲. Pø jaanc̈h tøy mdsocy, cab jaduhn̲ myajcädiéeyät, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy miäbøcy. Hix̲, ja'a Jesucristo jaaya'ay tøø ñähho'tu'udy. Pero coo myajcädiéeyät, wehn̲dä Jesucristo miädia'agy ñajtshixǿøyyäxät. 16 Y coo jaaya'ay jaduhn̲ myajcädiéeyät, wehn̲dä miic̈h myajnänǿmät. Y wehn̲dä jaaya'ay yajnänǿøm̲bät, ja'a Jesucristo miädia'agy tøø ñajtshixǿøyyäbä. Jaduhn̲ds je'e, maas hoy hit jaduhn̲ coo tsu'uc̈h mga'a nä'ägä tsú'udsät, hoy jaduhn̲ mja najuø'øy coo jaduhn̲ quia'a cädieeyä coo mdsú'udsät. 17 Coo hajxy tøø nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä Dios hajxy xyhanéhm̲änä. Hix̲, cabä Dios waam̲b miäna'añ coo hajxy hotyiijä ngaayy nhúucäm; ni jaduhn̲ quia'a mänaam̲bä coo hajxy tii nga'a caayy nga'a húucämät. Coo Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum, paady hajxy hoy njäya'ayhájtäm, paady hajxy jootcujc nnimiøødhíjtäm, paadiä Dioshespíritu hajxy xyajxoon̲dáacäm. 18 Hoorä, pøn̲ä Jesucristo miädia'agy jaduhn̲ cudiunáan̲äp, cumayáan̲äp je'e ja'a Diósäm møødä cú'ugäm. Tsøcxä hajxy jaduhn̲ cudiúun̲äm nebiä mäbøjpädøjc-hajxy quiudiuñän.

19 Mägu'ughajpädøjc, tsøgä hoybä hajxy tehn̲gajnä høxtáayyäm, jaduhn̲ hajxy jootcujc nnimiøødhíjtämät, jaduhn̲ hajxy hoy nniguiapxmøcpøjcämät, jaduhn̲ä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy ngudiúun̲ämät hamuumdu'joot. 20-21 Cab jaduhn̲ quiädieeyä coo hajxy hotyiijä ngaayy nhúucämät. Pero pø jii mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn̲ näje'e miäna'añ cooc tyijy ja'a tsu'uc̈h hajxy nga'a tsú'tsämät, cooc tyijy ja'a vino hajxy nga'a húucämät, pues, maas hoy jaduhn̲ coo mga'a tsú'udsät, coo mga'a hú'ugät. Hix̲, coo hajxy jaduhn̲ xyhíxät coo hänajty jaduhn̲ mgay mhu'ugy, wehn̲dä hajxy jaduhn̲ xpiahíxät. Y coo hajxy jaduhn̲ xpiahíxät, cädiéeyäp hajxy jaduhn̲. Jaduhn̲ quiähxǿ'øgät coo miic̈h hänajty tøø myajcädieey. Y cab jaduhn̲ yhoyyä coo mäbøjpädøjc myajcädiéeyät hoy ñä'ä tiiguiøxpä. Hix̲, jia wi'i pianøcxáan̲äbä Jesucristo miädia'agy hajxy jaduhn̲, y coo hajxy jaduhn̲ quiädiéeyät, cab hajxy jaduhn̲ hoy pianǿcxät. 22 Hoy miic̈h mja najuø'øy coo quia'a cädieeyä coo hotyiijä mgay mhú'ugät, cab jaduhn̲ yhoyyä coo wiinghäna'c mmøødyajtsibǿ'øwät. Ja'a Dios miic̈h jaduhn̲ xyhijxp coo hoy mgudiuñ. Pøn̲ jaduhn̲ najuøøby coo quiumayii ja'a Diósäm nebiä quiuhdujthaty, jootcujc je'eduhn̲ yhity. 23 Pero pøn̲ jaduhn̲ ca'a najuøøby pø yejpiä Dios cuhdujt jaduhn̲ coo tsu'uc̈h ndsú'tsämät, pø caj, coo je'e jiaanc̈h tsú'udsät, cädiéeyäp je'eduhn̲, hoy hamdsoo jaduhn̲ jia mäna'añ cooc tyijy ja'a Dios tøø miäna'añ coo hajxy nga'a tsú'tsämät. Paady jaduhn̲ miäna'añ, wehn̲dä tsu'uc̈h hänajty tøø quiunuu'xyii maa habojtsnax̲iä wyiinduumän. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, hoy ñä'ä tiiguiøxpä, pøn̲ jaduhn̲ ca'a najuøøby pø tøø Dios cuhdujt yecy je'eguiøxpä, o pø caj, coo jaduhn̲ jiaanc̈h jatcǿ'øwät, cädiéeyäp jaduhm̲bä.

15

1-2 Nnajuǿøyyäm højts jaduhn̲ coo quia'a cädieeyä coo hajxy hotyiijä

ngaayy nhúucämät. Pero tsøgä nmägu'ughajpädøjc ja'a Diosmädia'agy
jaac yajmäbøjcäm, ja'a hajxy naamdägø'øy habøjpä, ja'a hajxy
jaduhn mänaambä cooc tyijy quia'a hawiinmatsä coogä tsu'uch
ndsú'tsämät, coogä vino nhúucämät. Cabä nhamdsoo cuhdujthajtiä
hajxy nyaghíjtämät; møødä Dioscuhdujt hajxy nyaghíjtämät. 3 Hix, mänaa
Jesucristo yaa yhitiän hädaa yaabä naaxwiin, cabä yhamdsoo cuhdujt
hänajty yaghity. Ja'a Tieediä miädia'agy jaduhn quiudiuuna, paady
jaduhn chaachpøjcy. Jaduhn jim myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän:
"Pønjaty miich haxøøg xñänøømb, jaduhn mäwiin miäbaady néjjiäm høøch
xñänøømbän", nømä Jesucristo ja'a Tieedy ñämaayy. 4 Ja'a højtscøxpä Dios
ja'a miädia'agy jecy yajcujahyyä, jaduhn hajxy hoy ngapxtáacämät.
Jaduhn højtsä tøyhajt nmøødhájtäm coo Dios yajtøjiada'añ neby jecy
yajcujahyyän coo højts jim xyajnøcxáaänäm maa wyiinduumän. Coo hajxy
jaduhn nnajuøøyyäm coo hajxy jim nnøcxáaänäm, paady hajxy hotyiijä
nmee'xtújcämät. Cab hajxy tsøc jootmayhájtäm, hoy hajxy cøxypänejpiä
cu nja jajt cu nja habéjtäm. 5 Ja'a Dios hajxy jaduhn xpiuhbéjtäm coo
hajxy jaduhn nmee'xtújcämät, coo hajxy jaduhn nga'a jootmayhájtämät.
Ween mijtsä Dios xpiuhbety coo hajxy jaduhn mbahíxät nebiä Jesucristo
hoy yhitiän. Jootcujc hajxy jaduhn mnimiøødhidøøjät tu'ugmädia'agy.
6 Jaduhn hajxy tu'ugmädia'agy mhídät coo Dios hajxy mgapxpáadät
møj jaanch. Ja'a Dios, ja'a Jesucristo Tieedy je'e. Ja'a Jesucristo hajxy
nWiindsøhájtäm.

7 Hoorä, nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm, jaanä jaduhn hajxy
hamuumdu'joot nnichójcämbät. Coo cu'ug hajxy jaduhn xyhíjxämät
coo hajxy hänajty nnichójcäm, jaduhnä cu'ughajxy ñajuø'øwaambä coo
Dios miøjjä jiaanchä. 8 Jéquiänä Dios jaduhn miänaañ coogä yajnähwaats
yajcuhwaatspä quiexa'añ maa judíoshajxiän. Ja'a judíos ja'a yhapä tieedy
hajxy, je'eds hajxy jaduhn jecy hawáaäxä, møødä Abraham, møødä
Isaac, møødä Jacob. Coo Jesucristo yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin,
hoyyä judíoshajxy piuhbedyii. Tøjiajt jaduhn nebiä Dios jecy miänaañän
coo yajnähwaats yajcuhwaatspä hänajty quiexa'añ. Hix, tømiädiaacpä
Dios. Caj mänaa yhøhnda'agy. Tøyhajt jaduhn. 9 Jaanä jaduhnduhmbä,
paadiä Jesucristo yaa quiejxä, hoyyä jäya'ayhajxy piuhbéjtäbä, ja'a
hajxy ca'a judíospä. Coo hajxy jaduhn ñäxúu'tsäbä ja'a Diósäm, paadiä
Dios hajxy møj jaanch quiapxpaady. Jaduhn jim myiñ cujaay maa
Diosmädia'aguiän:

Miich ngapxpaadaamby møj jaanch näguipxy møød hajxy ca'a judíospä.
Høyháamhøch miich nwiingudsähgø'øwa'añ,
nømä Dios ñämaayyä. 10 Wiingtuumä Diosmädia'agy myíingumbä cujaay:
Mijts ca'a judíospä, xooonda'ag hajxy møødä Dios quiu'ughajxy näguipxy.
11 Jaduhn cujaay myíingumbä wiingtuum:
Mijts ca'a judíospä, weenä Dios hajxy møj jaanch mgapxpaady wiin-
duhmyhagajpt.
12 Wiingtuumä Isaías jecy quiujáhguiumbä:
Ja'a Isaí yhapä yhoc, minaamb je'e miähane'ema'añ.
Ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, je'eds hajxy jaduhn hane'emáaäp.
Jaaya'ay hajxy jaduhn jiøbhijxyp coo hajxy min yajnähwa'ads ya-
jcuhwa'adsa'añii,
nømä Jesucristo jecy ñänøømä, møødä jäya'ayhajxy ca'a judíospä.

13 Hoorä mijts, coo Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, weenä Dios
hajxy hoyhoy xyajxooṉda'agy, ween hajxy xyaghity jootcujc. Hiẋ, tøø
Dios hajxy xyhawáaṉäm coogä hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'owáaṉäm
ca'xy pedyii. Hamuumdu'joot hajxy jaduhṉ mjøbhíxät. Xpiuhbédäbä
Dioshespíritu hajxy jaduhṉ ja'a miäjaahaam.
14 Mägu'ughajpädøjc, nmøødhøčhä tøyhajt jaduhṉ coo hajxy
hamuumdu'joot mnič̌hocy mnibia'häyoyii, møød coo hojioot hajxy
mmøødä, møød coo Diosmädia'agy hajxy hoy mwiinjuø'øy, møød
coo hajxy mjaty mägapx hane'em. 15-16 Nébiøch hädaa nocy chamṉ
ngujaayän, hamøc hadsaač̌h mijts tøø nmägapxy tøø nhane'emy.
Nyagjahmiejchp mijts jaduhṉ jadähooc. Nmøødhøčhä cuhdujt
jaduhṉ cooč̌h mijts nyagjahmiédsät. Hiẋ, ja'a Dióshøch jaduhṉ tøø
xtiuuṉgmo'oy cooč̌hä miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä jimṉ
maa mijtsän, mäduhñtiä hajxy mga'a judíoshaty. Coo jäya'ayhajxy nämay
miäbøgät hamuumdu'joot ja'a Dioshespíritu miäjaahaam, mänit hajxy
quiumaya'añii ja'a Diósäm.
17 Jootcújc-høch jaduhṉ nnijwiø'øyii cooč̌hä nduuṉg tøø yhoyø'øy, ja'a
Dióshøch tøø xmió'oyäbä. Ja'a Jesucrístøch jaduhṉ xpiuhbejp, páadyhøch
nduuṉg tøø yhoyø'øy. 18 Jayóoyyøch chamṉ nmädia'aga'añ nebiátyhøčhä
Jesucristo xpiuhbejty mänáabøčhä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy
nyajmäbøquiän, ja'a hajxy ca'a judíospä. Cábøch nmädia'aga'añ nebiatiä
wiinghäna'c-hajxy tøø tiuñ. Mädia'agyháamhøčhä jaaya'ay nyajmäbøjcy,
møød cooč̌hä hoy-yagjuøøñäbä hänajty nyajcähxø'øgy. 19 Ja'a Dios,
ja'a miäjaahaamä hijxtahṉd tøø yajcähxø'øgy hoy-yagjuøøñä. Ja'a
yhEspírituhaamä jäya'ay tøø yajmäbøcy. Wiinduhṉyhagájpthøčhä
Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä, coo jaaya'ay hajxy
hoy xñähho'túutäm. Jíṉhøch ndägøøyy wädijpä Jerusalén. Jäguéṉhøch
hoy nwädity. Høxtä jíṉhøch hoy nwädity maa naaẋ xiøhatiän Iliria.
20 Jayóoyyøch jimṉ tøø nwädity majatiä Jesucristo hänajty tøø quia'a
mädoyhadyiijän. Jadúhṉhøch nnä'ägä wädityhaty. Hiẋ, cábøčhä Dios
xtiuuṉgmooyy cooč̌h nwädítät maa wiinghäna'cä Diosmädia'agy hänajty
tøø yajwa'xiän. 21 Pønjatiä Diosmädia'agy tøø quia'a mädoy, je'eč̌h
tøø nyajwiingapxø'øy. Jaduhṉ jimṉ myiñ cujaay jaaya'aguiøxpä maa
Diosmädia'aguiän, ja'a hänajty cahnä miädoybä:

Pønjaty ca'a mädoobnä coo Dios ja'a yajnähwaatspä tøø quieẋy, je'edshajxy
jaduhṉ mädoyhadaaṉb.

Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hijty ca'a mädoobnä, jaduhṉ hajxy
yajmøødmädia'aga'añii coo hajxy ñäxuučhii ja'a Diósäm.

22 Tøøč̌h jimṉ mayhooc nja nøcxa'añ maa mijtsän jimṉ Roma. Pero cábøch
hijty xñäbaadøøyyä cooč̌h jimṉ nnøcxät. Hiẋ, ja'a Diosmädiá'agyhøch
hijty nyajwa'xyp wiinduhṉyhagajpt. 23 Pero tøøč̌h nwädijpädøøñä wi-
induhṉyhagajpt. Mobädájpnøch jimṉ nnøcxaaṉnä maa mijtsän. Tøø
jaduhṉ majiomøjt yhijnä cooč̌h jimṉ tøø nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän.
24 Cooč̌h mäbøcy hänajty jimṉ nnøcxa'añ España, mänítøch mäbøcy jimṉ
ndu'unaxǿ'øwät maa mijtsän. Jootcújc-høch jaduhṉ nnijwiø'øwøøjät
cooč̌h mijts jaduhṉ nguhíxät. Mänítøch njaac tu'uyó'oyät cooč̌h hänajty
jimṉ nnøcxa'añ España. Mänítäts mijts hii xpiuhbédät. 25-26 Pero cab
jaduhṉ choj näbaadø'øwa'añ cooč̌h jimṉ nnøcxät maa mijtsän. Hiẋ,
Jerusalénhøch jayøjp nnøcxa'añ. Xädø'øñhøch jimṉ nøcxy nyega'añ.
Ja'a häyoobädójc-høch nøcxy nmo'owa'añ, ja'a hajxy mäbøjpä. Ja'a

mäbøjpädøjc-hajxy jim̲ tsänaabiä Macedonia møød jim̲ Acaya, jaaya'ayä
xädø'øñ hajxy yajmujc. Høøčhä xädø'øñ hajxy xyajmäguexaam̲b cooč h
änajty jim̲ nnøcxa'añ Jerusalén. 27 Hamdsoojoot hajxy yajmujcy,
ca'a yhøočhä nnämaayy coo hajxy yajmúgät. Hawiinmats jaduhn̲ coo
mäbøjpädøjc-hajxy piuhbedøøjät, ja'a hajxy jim̲ tsänaabiä Jerusalén. Hix̲,
judíoshajp hajxy je'e. Jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jim̲ mäbøjtsohn̲
Jerusalén mänaabä Diosmädia'agy tiägø'øyän wädijpä ja'a Jesucristocøxpä.
Mänitä jäya'ayhajxy høx̲haam jiaac mädoyhajty, ja'a hajxy ca'a judíospä.
Miäbøjc hajxy je'ebä. Paady jaduhn̲ yhawiinmatsä coo ja'a judíoshajxy
piuhbedøøjät ja'a jäya'ayhájxiäm, ja'a hajxy ca'a judíospä. 28 Hoorä,
coočhä xädø'øñ hänajty jim̲ hoy tøø nyecy Jerusalén, mänítøch mäbøcy jim̲
nnøcxa'añ España. Mänítøch jim̲ ndu'unaxǿ'øwät maa mijtsän jim̲ Roma.
29 Y cooč h jim̲ nmédsät maa mijtsän, nägø'ø nädécypiøčhä Jesucristo xpi-
uhbeda'añ cooč h mijtsä Diosmädia'agy nyajnähixǿ'øwät, jaduhn̲ hajxy
tu'ugmucy nhíjtämät jootcujc. Nmøødhøčhä tøyhajt jaduhn̲.
30 Mägu'ughajpädøjc, tu'ugmädia'aguiä Jesucristo hajxy
nmøødhíjtämbä, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtäm. Ja'a Dioshespíritu hajxy
xyajniči h ójcäm. Huuc tun̲ä mayhajt hajxy maač h høočhcøxpän. Tsøgä
Dios hajxy hamuumdu'joot mänuu'xtáacäm maač h høočhcøxpän
31 cooč h ä Dios jim̲ xñäwá'anät Judeanaaxooty maa jäya'ayhajxy
ca'a mäbøjpän. Jaduhn̲ä Dios hajxy nmänuu'xtáacämbät cooč h ä
mäbøjpädøjc-hajxy jim̲ jootcujc xtiøjmó'owät jim̲ Jerusalén cooč h
jim̲ nmédsät xädø'øñyejpä. 32 Y coo Dios jaduhn̲ miäná'anät,
mänítøch jim̲ nwiimbídät, mänítøch jim̲ jootcujc nnøcxät maa mijtsän.
Jootcújc-høch jaduhn̲ jim̲ nbóo'xät. Hamiñ̲ haxøpy hajxy mänit
nnijiootcapxmøcpøjcämät. 33 Xmióoyyämä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt
hajxy. Wéenäts mijts nägøx̲iä xpiuhbety.

16

1 Jím̲høčhä nmägu'ughajpä tu'ug chäna'ay maa cajpt xiøhatiän Cen-
crea. Febe xiøhaty. Diosmädia'agymiäbøjp je'ebä. To'oxiøjc je'eduhn̲.
Mäbuhbejp jaduhn̲ maa tsajtøjcän. 2 Coo Febe jim̲ miédsät maa mijtsän,
nax̲y hajxy jootcujc mdehm̲ miägu'ugpøgät ja'a Jesucristocøxpä. Hawi-
inmats coo hajxy jaduhn̲ mmägu'ugpøgät pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp.
Mmó'owäbä Febe hajxy jaduhn̲ tijaty yajmaajiajpy. Hix̲, náx̲yhøch
jaduhn̲ xpiuhbety. Nämay hajxy jaduhn̲ tøø piuhbedyii.
3 Nyajpóo'xypøčhä Prisca møødä Aquila. Tøøč h hajxy jaduhn̲
xmiøødtuñ̲ ja'a Jesucristocøxpä. 4 Tøøč h hajxy jaduhn̲ jim̲ xñäwa'añ
mäjahñdiuum. Páadyhøčhä Dioscujú'uyäp nmo'oy. Jaduhn̲ä mäbøjpädøjcä
Dioscujú'uyäp hajxy yejpä, ja'a hajxy ca'a judíospä, wiinduhm̲yhagajpt.
5 Møødhøčhä jäya'ay jaduhn̲ nyajpoo'xpä, pønjaty jaduhn̲ hamugøøby
Dioswiingudsähgøøbiä maa Prisca tiøjc-hajxiän. Møødhøčhä Epeneto
nyajpoo'xpä. Jaanč h tehm̲ yhóyhøch je'eduhn̲ xmiägu'ughaty.
Jaayá'ayäts jim̲ mäbøjtsohn̲ ja'a Jesucristocøxpä maa naax̲ jaduhn̲
xiøhatiän Asia. 6 Nyajpóo'xypøčhä Maríabä. Jaanč h tehm̲ yhoy jim̲
tiuñ̲ maa mijtsän. 7 Nyajpóo'xypøčhä Andrónico møødä Junias. Høøč h
nmägunaax̲hajxy je'e. Näguípxyhøch hajxy hijty xmiøødtsum̲yčhäna'ay.
Hoy piøn̲ä jaduhn̲ ñajuø'øy coo hajxy Dyiosquex̲iä. Paady hajxy jaduhn̲
quiejxä, coo Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ yajwá'xät. Jayøjp hajxy
miäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä. Høøč h høx̲haam njaac mäbøjc.

8 Nyajpóo'xypøčhä Ampliato. Hóyhøch je'e xmiøødnijiootpaadyii ja'a
Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtäm. 9 Nyajpóo'xypøčhä
Urbano. Näguipxy hajxy je'e xmiøødtúun̲äm ja'a Jesucristocøxpä.
Nyajpóo'xypøčhä Estaquis. Hóyhøch je'eduhn̲ xmiägu'ughaty.
10 Nyajpóo'xypøčhä Apeles. Tøø jiaančh tehm̲ miee'xtucy ja'a
Jesucristocøxpä. Nyajpóo'xypøch pønjaty jaduhn̲ jim̲ tsänaaby maa
Aristóbulo tiøjcän, ja'a hajxy mäbøjpä. 11 Nyajpóo'xypøčhä Herodión.
Høøčh nmägunaax̲ je'ebä. Nyajpóo'xypøch pønjaty jaduhn̲ jim̲ tsänaaby
maa Narciso tiøjcän, ja'a hajxy mäbøjpä. 12 Nyajpóo'xypøčhä Trifena
møødä Trifosa. Tuum̲b hajxy jaduhn̲ ja'a Jesucristocøxpä, ja'a
hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Nyajpóo'xypøčhä Pérsida. Jaančh tehm̲
chójcäp je'e. Hoy jiaančh tehm̲ tiuum̲bä maa Jesucristocøxpän.
13 Nyajpóo'xypøčhä Rufo møødä tiaj. Jaančh tehm̲ yhoyyä Rufo ja'a
Jesucristo miädia'agy pianøcxä. Jadúhn̲høčhä tiaj njuøøyyä nébiøch
nhamdsoo tajjän. 14 Nyajpóo'xypøčhä Asíncrito, møødä Flegonte, møødä
Hermas, møødä Patrobas, møødä Hermes, møødä mäbøjpädøjc jaac
jim̲bä. 15 Nyajpóo'xypøčhä Filólogo, møødä Julia, møødä Nereo møødä
piuhdo'oxy, møødä Olimpas, møødä Diosmädia'agymiäbøjpähajxy jaac
jim̲bä.

16 Xi'ig xon̲ hajxy mniyajpoo'xøøjät ja'a Jesucristocøxpä. Xyajpoo'xp
mijtspä, ja'a hajxy mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä wiinduhm̲yhagajpt.

17 Mägu'ughajpädøjc, jii jäya'ayhajxy näje'e wiädity, wiing hajxy
yajnähixø'øy; cab hajxy yajnähixø'øy nej mijts tøø mhabøquiän ja'a
Jesucristocøxpä. Cabä jioot hajxy xyajmädsocy coo mijts tu'ugmädia'agy
mhídät maa Diosmädia'agyquiøxpän. Jaduhn̲ hajxy yajnähixø'øy
coo wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubøgät. Nax̲y hajxy mdehm̲
ñigwieendähadøøjät maa jaaya'ayhajxy jaduhm̲bän. Cab hajxy jim̲
mnøcxǿ'øwät maa jaaya'ayhajxy jaduhm̲bän. 18 Hix̲, cabä Diosmädia'agy
hajxy yajnähixø'øy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhn̲ hajxy yajnähixø'øy
nebiä cu'ughajxy jia mädow̲a'añän. Paady hajxy jaduhn̲ yajnähixø'øy,
yajmäjuyaam̲b hajxy jaduhn̲; jaduhn̲ hajxy hoy jiatcø'øwa'añ nebiä jioot
hajxy choquiän. Hoy yajxón̲ hajxy jia capxy jia mädia'agy. Pero xjia
wi'i yajtägoyyaam̲b mijts jaduhn̲. 19 Hopiøn̲ä tøø miädoyhaty coo mijtsä
Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmäbøcy ja'a Jesucristocøxpä; páadyhøch
jootcujc mnijiäwø'øyii ja'a mijtscøxpä. Jaduhn̲ mijts nyajmädsocy coo
hajxy mniyajcopcø'øwøøjät, jaduhn̲ hajxy hoy mwädítät, jaduhn̲ hajxy
haxøøg mga'a jäya'ayhádät. 20 Ja'a Dios hajxy xyaghidaam̲b jootcujc.
Coo hajxy mga'a møjpädá'agät waam̲batiä høhn̲daacpä hajxy xjia wi'i
yajnähixø'øwa'añ, jaduhn̲ä Dios ja'a møjcu'ugong quia'a yajmäjädá'agät.
Y cabä møjcu'ugong hajxy nej xtiúun̲nät. Ween mijtsä Jesucristo ja'a
hoyhajtä weenhajt tehn̲gajnä xmio'oy, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä.

21 Xyajpoo'xp mijtsä Timoteo. Høøčh jaduhn̲ xmiøødtuum̲b. Jaanä
xyajpoo'xp mijts jaduhn̲ ja'a Lúciobä, møødä Jasón, møødä Sosípater.
Haagä høøčh nmägunaax̲hajxy je'e.

22 Høøčh Tercio, høøčh hädaa nocy ngujahby. Jaanä høøčh mijts
nyajpoo'xpä ja'a Jesucristocøxpä.

23 Xyajpoo'xp mijtsä Gayo. Yaačh jaduhn̲ nhity ja'a Gayo tiøgooty.
Yejpiä tiøjc jaduhn̲ coo mäbøjpädøjc-hajxy yaa yhamugø'øwät Dioswi-
ingudsähgøøbiä. Xyajpoo'xp mijtsä Erasto. Jim̲ je'e tiuñ hagujc.
Xädø'øñgwieendähajp jim̲. Møødä hermano Cuarto hajxy xyajpoo'xpä.

24 Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'oy nägøxiä.
Amén.
25 Hoorä, tsøgä Dios hajxy møj jaanč̆h capxpáatäm. Jaaya'ay mijts
hamuumdu'joot xjiaac yajmäbøgäp ja'a Jesucristocøxpä. Jadúhnhøch
nnä'ägä yajnähixø'øyhaty coo Dios ja'a Jesucristo quiejxy. Jaduhnä Je-
sucristo hajxy hoy xyajnähwáatsäm nägøxiä, møødä judíoshajxy, näguipxy
møødä ca'a judíoshajxypä. Tøyhajt jaduhn. Jéquiänä Dios jaduhn wyi-
inmaayy, pero cab jaduhn choj yajtøjiajty. Paady hajxy nga'a tsoj
wiinjuóøyyäm. 26 Pero jim jaduhn myiñ cujaay maa Diosquexyhajxy
jecy quiujahyyän. Jim jaduhn cøxiä quiapxtøy. Naamnä hajxy jaduhn
tøø nwiinjuóøyyäm. Paadiä Dios jaduhn yhanehmnä coo mädia'agy
ja'a Jesucristocøxpä wiá'xät wiinduhmyhagajpt, jaduhnä jäya'ayhajxy
nägøxiä miäbøgät, jaduhn hajxy quiudiúumbät. Homiänaajä Dios yhity.
27 Jagooyyä Dios tøø wyiinmay coo hajxy xyajnähwáatsäm, coo hoy-
hajtä weenhajt hajxy xmióoyyäm. Ja'a Jesucristocøxpä Dios møj jaanč̆h
quiapxpaadyii cøjxta'axiøø. Amén.

1 Corintios

1-2 Høøčh Pablo hädaa nocy chaṃ njahby. Dióshøch xwyiinguejx
coočhä Jesucristo xquiugueẋyhádät. Mijts hädaa nocy chaṃ nyajnäjahby,
pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp maa ja'a cajpt jaduhṇ xiøhatiän Cor-
into. Dios ja'a Jesucristo jaduhṇ quejx coo hajxy hoy xñähho'túutäm,
pønjaty ja'a Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp wiinduhṃyhagajpt. Jaaya'ay
hajxy nWiindsøṇhájtäm. Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo ja'a Jesucristo
hajxy xñähho'túutämät. Ja'a hermano Sóstenes, xyajpoo'xp mijts je'ebä.
3 Weenä Dios hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy møødä Jesucristo. Ja'a
Dios hajxy nDeedyhájtäm.

4 Homiänáajøch ja'a Dios nnäma'ay Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coo Dios
mayhajt tiuñ maa mijtscøxpän. Paadiä Dios mayhajt jaduhṇ tiuñ,
coo Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy mmøødhity. 5 Coo hajxy jaduhṇ
mmøødhity, paadiä Dios hajxy tøø xpiuhbety møj may, jaduhṇ hajxy
hoy mgápxät, jaduhṇ hajxy hoy mwiinjuǿ'øwät cøẋiä. 6 Coo højts mijts
ja'a mädia'agy tøø nyajwiingapxø'øy coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm,
paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjnä. 7 Coo ha-
jxy jaduhṇ mmäbøjnä hamuumdu'joot, paadiä Dios mäjaa hajxy xji-
aančh tehṃ mio'oy coo hajxy mgudiuñ waaṃbaty hajxy xyhane'emy.
Mjøbhijxyp mhajuøøbiä Jesucristo hajxy jaduhṇ coo quiädaactägatsa'añ.
8 Dios hajxy xpiuhbedaaṃb coo miädia'agy hajxy hoy mgudiúuṇät.
Paady mijts Dios hänajty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo ja'a Jesu-
cristo ja'a haxøøgjäya'ay hänajty yajcumädoẇaaṇnä. 9 Tøyhajt ja'a Dios
miädia'agy jaduhṇ. Cabä Dios mänaa yhøhṇda'agy. Jaaya'ay hajxy tøø
xyajnähdijy coo yHuung hajxy mmøødhíjtät tu'ugmädia'agy. Ja'a Jesu-
cristo je'e.

10 Hermanodøjc, ja'a Jesucristo miädiá'agyhøch mijts chaṃ
nyajmøødcapx nyajmøødmädiaactägatsaaṃby coo hajxy tu'ugjoot
tu'ugwiinmahñdy mhídät maa tsajtøjcän. Cab hajxy tii myajtsibǿ'øwät.
11 Páadyhøch jaduhṇ nmäna'añ, tøøčhä hermanohajxy xyajmädoyhaty
coog hajxy mnimiädsibø'øyii. Jiṃ hajxy chooñ maa Cloé tiøjcän.
12 Wiingátiägä mädia'agy hajxy mbanøcxy. Näje'e hajxy miäna'añ
cóogøch høøčh nmädia'agy hajxy xpianøcxä. Näje'e hajxy miänaaṃbä
coogä Apolos miädia'agy hajxy pianøcxä. Näje'e hajxy miänaaṃbä
coogä Pedro miädia'agy hajxy pianøcxä. Y näje'e hajxy miänáaṇgombä
coogä Jesucristo miädia'agy hajxy pianøcxä. 13 Pero cabä Jesucristo
miädia'agy hajxy madiu'u xyajnähixǿøyyäm. Hiẋ, jaaya'ay mijts jaduhṇ
xñähho'tuut cruzcøxp, ca'a yhøøčh mijts nnähho'tuut. Paady hajxy
mnäbejty coo Jesucristo miädia'agy hajxy mbanøcxä, ca'a jie'eguiøxpä
coočh høøčh nmädia'agy hajxy xpianøcxä. 14-15 Jagóoyyøch ja'a craa
Crispo nyajnäbejty maa mijtsän møødä craa Gayo. Cábøčhä wiinghäna'c
jiṃ nnä'ä yajnäbejty. Cab hajxy jaduhṇ mmäná'anät cooc xtyijy
nyajnäbejty. Páadyhøčhä Dios jaduhṇ nnäma'ay Dioscujú'uyäp. 16 (Jeẋioo,
chaṃčh njahmiejtstáaccombä coočhä Estéfanashajxy nyajnäbejpä, møødä
yhuung møødä tio'oxy. Cab ndijy wiinghäna'c njaac yajnäbejty.) 17 Ca'a
jiäya'ay-yajnäbéjpøch Jesucristo xquiejxy. Diosmädia'agy-yajwá'xpøch
xquiejxy coo hajxy xñähho'túutäm cruzcøxp. Coočh jaduhṇ nwädity

Diosmädia'agy-yajwa'xpä, howyiinjuøøñøch hänajty ngapxy nmädia'agy.
Páadyhøch jaduhn̲ ngapxy nmädia'agy howyiinjuøøñä, chójpiøch njoot
jaduhn̲ coo hajxy hoy mwiinjuǿ'øwät ja'a Jesucristocøxpä. Cábøch njoot
chocy cooc̆h nmädia'agy hajxy xquiumáayyät je'eguiøxpä cóogøch tyijy
yajxón̲ ngapxy nmädia'agy.

18 Nmäbøjcäm ja'a mädia'agy hajxy jaduhn̲ coo Jesucristo hajxy
xñähho'túutäm cruzcøxp. Pønjaty häda'agaam̲b møjcu'uhaam, coo hajxy
miädoy coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, ñäxiicypy hajxy
jaduhn̲ je'eguiøxpä cooc tyijy jagooyyä cädieeyhäna'c-hajxy yagho'ogyii
cruzcøxp. 19 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa Diosmädia'aguiän:
Ja'a häna'c-hajxy cuwiinmahñdypä, ja'a tyijy hajxy howyiin-
mahñdymøødpä, cábøc̆hä wyiinmahñdyhajxy nyajtsoobaadaan̲ä,
nøm̲ä Dios miänaañ̲. 20 Hoorä, yajcähxø'piä Dios coo jäya'ay wyi-
inmahñdyhajxy quia'a tsoobaada'añ, ja'a hajxy niñänøǿm̲äbä cuwiin-
mahñdy, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä. Ñäxiicypiä Dios jaduhn̲.
21 Jaanc̆h tehm̲ quiuwiinmahñdiä Dios tu'uquiä. Je'e jaduhn̲ mänaan̲ coo
højts ja'a miädia'agy nyajwá'xämät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm.
Pønjaty jaduhn̲ mäbøjp, Dios jaduhn̲ wiinmahñdyhajt coo hajxy jaduhn̲
yajnähwa'adsøøjät ja'a piojpä quiädieeyhajxy, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia
näxi'igy. Ca'a yhøjts nhamdsoo wiinmahñdyhaam ja'a Dios ja'a miädia'agy
hajxy xyajwiinjuøøyyäm. Jaduhn̲ä Dios miänaañ̲.

22 Ja'a judíoshajxy, coogä hoy-yagjuøøñäbä hajxy yhíxät, mänítäc ty-
ijy hajxy jaduhn̲ miäbøga'añ. Y ja'a griegohajxy, mänítäc tyijy hajxy
jaduhn̲ miäbøga'añ coogä jäya'ay miädia'agy hajxy miädóow̲ät, ja'a hajxy
niñänøǿm̲äbä cuwiinmahñdy, ja'a tyijy hajxy howyiinmahñdymøødpä.
23 Pero højtshájtäm, jaduhn̲ højts nmädiáacäm coo Jesucristo hajxy
xñähho'túutäm cruzcøxp. Cabä judíoshajxy jaduhn̲ miäbøcy. Cab hajxy
jaduhn̲ miäna'añ cooc tyijy Jesucristo quia'a Dioshuungä. Hix̲, nøm̲ hajxy
miäna'añ cooc tyijy ja'a Dioshuung quia'a ho'oga'añ cruzcøxp. Hoorä,
ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ni je'e hajxy quia'a mäbøjpä. Hoñäxiicnä
Diosmädia'agy hajxy miädoy. 24 Pero coo Dios hajxy tøø xwyiimbíiw̲äm,
paady hajxy nmäbøjcäm coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, hoy hajxy
nja judíosäm. Coo hajxy jaduhn̲ xñähho'túutäm, jaduhn̲ä Dios yajcähxø'cy
coo mäjaa miøødä, coo quiuwiinmahñdiä. 25 Coo Dios ja'a yHuung
ñähdujcy coo yagho'ogøøjät, paadiä jäya'ayhajxy näje'e miäna'añ cooc
tyijy Dios quia'a cuwiinmahñdiä, cooc tyijy mäjaa quia'a møødä. Cabä
Diosmädia'agy hajxy miäbøcy, paady hajxy jaduhn̲ miäna'añ. Hoyyä
Dios ja'a wiinmahñdy häxøpy weeñ̲tiä jia møødä, ni jaduhn̲ä jäya'ay
wyiinmahñdyhajxy häxøpy quia'a najtspaadøøyyä. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä,
hoyyä Dios ja'a mäjaa häxøpy weeñ̲tiä jia møødä, ni jaduhn̲ä jäya'ay
miäjaahajxy häxøpy quia'a najtspaadøøyyä.

26 Hermanodøjc, huuc mädow̲ hajxy, mänaa mijts Dios xwyiimbi-
iyyän, cab hajxy hänajty nämay mhøxpøquiä, näjé'eyyäm; cab hajxy
hänajty nämay mmäyøøjä, näjé'eyyäm; cabä møjcuhdujt hajxy hänajty
nämay mmøødä, näjé'eyyäm. 27-28 Nmäbøjcäm ja'a Diosmädia'agy hajxy.
Xpiéjxäm jäya'ay hajxy hijty coo hajxy hijty nga'a høxpǿquiäm, coo hajxy
hijty nga'a mäyøøjäm, coo møjcuhdujt hajxy hijty nga'a møødhájtäm.
Xxiøøghájtäm ja'a jäya'ay hajxy hijty jaduhn̲. Pero coo Dios hajxy xwyi-
imbíiw̲äm, jaduhn̲ä Dios ja'a jäya'ay yajtsähdiuun̲dägajch, ja'a hajxy hijty
xpiéjxämbä. Jaduhn̲ä Dios yajcähxø'cy coo hajxy hänajty tøyhajt quia'a

høxpøquiä, coo hajxy hänajty tøyhajt quia'a mäyøøjä, coo møjcuhdujt hajxy
hänajty tøyhajt quia'a møødä. 29 Hix̱, cab jaduhn̲ pøn̲ jim̲ ñiguiumayáan̲änä
Dioswiinduum. 30 Dios hajxy jaduhn̲ xpiädáacäm tu'ugmädia'agy møødä
Jesucristo. Jaduhn̲ä Dios yajcähxø'cy coo quiuwiinmahñdiä coo Jesu-
cristo yaa quiejxy hädaa yaabä naax̱wiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm.
Jaduhn̲ hajxy xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. Jaduhn̲ ha-
jxy xpiädáacäm hawa'adstuum. 31 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ:
"Cab hajxy hamdsoo nniguiumáayyämät. Tsøgä Dios hajxy møj jaančh
pädáacäm."

2

1 Hermanodøjc, mänáajøch mijts nnähoočhooñän, mänáajøch
mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxøøčhooñän, cab mijts yajxón̲
nmøødmädiaacy. 2 Coočh hänajty jim̲ nnøcxa'añ maa mijtsän, tøøčh hänajty
nwiinmahñdyhaty coo Jesucristo hajxy hänajty nyajmøødmädia'aga'añ,
coo hajxy hänajty je'e tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Cábøch
wiingmädia'agy hänajty nmädia'aga'añ. 3 Nnajuøøbiøch hänajty cooč̌h
hänajty hoy nga'a capxa'añ ja'a nhamdsoo copc-háamhøch. Høxtä
tsähgøøbiøch hänajty; høxtä tsäyúubiøch hänajty. 4 Hóyhøch hänajty
yajxón̲ nga'a jagä mädia'agy, xpiuhbéjpøch ja'a Dioshespíritu hänajty ja'a
miäjaahaam neby hajxy jaduhn̲ ca'xy mwiinjuø'øwät. 5 Hix̱, chojpiä Dios
ja'a jioot jaduhn̲ coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Ja'a miäjaahaamä
Dios hajxy xyajmäbøcy, ca'a quiuwiinmahñdyhäna'c hajxy jaduhn̲
xyajmäbøjp.
6-7 Ja'a häna'c-hajxy cuwiinmahñdypä hädaa yaabä naax̱wiimbä,
cábøch hajxy jaduhn̲ xñänøm̲y cooč̌h nguwiinmahñdiä. Jadúhn̲høch
häna'c-hajxy xñänøøm̲bä cooč̌h nga'a cuwiinmahñdiä, ja'a
møjcuhdujtmøødpähajxy ja'a hädaa yaabä naax̱wiimbä, ja'a
Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Mänitä miäjaahajxy piøgáan̲äxä
møødä wyiinmahñdyhajxy coo hädaa yaabä naax̱wiimbä hänajty
quiuhdägoyya'añ. Pønjatiä Diosmädia'agy ca'xy cudiuum̲b, ñajuøøby
hajxy jaduhn̲ coo Dios tøyhajt quiuwiinmahñdiä. Paady hajxy jaduhn̲
ñajuø'øy cooč̌h jaduhn̲ tøø nyajmøødmädia'agy coo Jesucristo hajxy
tøø xñähho'túutäm, møød coo hajxy jim̲ nnøcxáan̲äm Dioswiinduum.
Jequiän ja'a Dios jaduhn̲ wyiinmaayy. Cahnä naax̱wiimbä hänajty
yhawijy tiøø'xta'agy. Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy.
Cahnä hajxy xyajwiinjuøøyyäm høxtä jäda'anäbaadyñä. 8 Pero cabä
møjcuhdujtmøødpähajxy jaduhn̲ wyiinjuø'øwa'añ. Coo hajxy cu
wyiinjuøøyy, cabä Jesucristo hajxy cu miøjpahbejty cruzcøxp. Piädaac
ja'a Dios ja'a yHuung jaduhn̲ coo yaa wyiingudsähgø'øwøøjät hädaa
yaabä naax̱wiin. 9 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ:

Ni pøn̲ quia'a hix̱yñä, ni quia'a mädoyñä,
ni quia'a wiinmayñä nebiatiä Dios hoyhajt weenhajt mio'owa'añ pøn̲
jaduhn̲ chojpy.

10 Ja'a højtshájtäm, tøø Dios hajxy xyajwiinjuøøyyäm ja'a yhEspírituhaam
nebiaty jaduhn̲ wyiinmahñdyhajty. Yhøxtaabiä yhEspíritu jaduhn̲ neby
hajxy hoy xyajwiinjuøøyyämät.
11 Cabä wiinghäna'c jaduhn̲ xñajuøøyyät nebiaty hänajty mwiinmay.
Jagooyyä miič̌h mhamdsoo juøhñdy jaduhn̲ ñajuø'øwät. Jaanä jaduhn̲ä
Diospä, cab jaduhn̲ pøn̲ ñajuøøbiä nebiatiä Dios wyiinmay. Jagooyyä

Dios yhamdsoo Espíritu jaduhn̲ ñajuø'øy. 12 Tøø Dios ja'a yhEspíritu hajxy
xmióoyyäm coo højts ja'a miädia'agy jaduhn̲ nmäbøjcäm. Ja'a yaabä
juøhñdy, cab jaduhn̲ miäbaady nebiä Dios ja'a yhEspíritän. Paady hajxy
jaduhn̲ xmióoyyäm, jaduhn̲ hajxy xyajnajuóøyyäm coo hoyhajt weenhajt
hajxy xñä'ä móoyyäm. 13 Jaduhn̲ä jäya'ay hajxy nhawaan̲dägájtsäm coo
hajxy jaduhn̲ xñä'ä móoyyäm. Jaduhn̲ hajxy nhawáan̲näm nebiatiä Diosh-
espíritu hajxy xyajwiinjuóøyyäm. Jaduhn̲ hajxy nyajwiinjuødiägájtsäm
je'eguiøxpä coo Dioshespíritu hajxy miødhajpä. Ja'a häna'c-hajxy ty-
ijy cuwiinmahñdypä, cabä wiinmahñdy hajxy ca'xy miødä coo tijaty
mädia'agy hajxy hänajty xyajmødmädia'aga'añ. Paadiä wiinmahñdy
hajxy ca'xy quia'a møødä coo Dioshespíritu hajxy quia'a møødä. Pero
højts, cab højts nmädiáacäm ja'a nhamdsoo wiinmahñdyhaam.

14 Pønjatiä Dioshespíritu ca'a møød, cab hajxy wyiinjuø'øy nebiatiä
Dioshespíritu hajxy jia wi'i yajmødmädia'aga'añii. Cábäc tyijy jaduhn̲
choobaady. Hix̲, coo Dioshespíritu hänajty mga'a møødä, cab jaduhn̲
mnä'ägädä wiinjuó'øwät nebiä Dioswiinmahñdy. 15 Pønjatiä Diosh-
espíritu møød, quiøx̲y wiinjuøøby hajxy jaduhn̲. Pøn̲ä Dioshespíritu ca'a
møød, cabä cuhdujt hajxy miødä coo hajxy miäná'anät cooc tyijy jäya'ay
ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a yajnähixø'øy, ja'a jäya'ay ja'a Diosh-
espíritu hajxy møødpä. 16 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa Diosmädia'aguiän:
"Cabä Dios wyiinmahñdy pøn̲ ñajuøøyyä. Cabä Dios pøn̲ yajnähixø'øyii."
Pero nmøødhájtäm ja'a Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaduhn̲.

3

1-2 Hermanodøjc, cooč̌h jim̲ nhooč̌hohñ̲ maa mijtsän, cábøch mi-
jts tsipjaty nyajnähixøøyy. Ja'a ca'a tsipjátypøch mijts jaduhn̲ nya-
jnähixøøyy. Hix̲, je'enä hajxy hänajty mhityñä nebiä naam̲dägø'øybän
maa Jesucristocøxpän. Jaduhn̲ hajxy hänajty mhity nebiä Diosmädia'agy
ca'a mäbøjpän. Cahnä hajxy hänajty may mwiinjuø'øyñä maa Diosh-
espírituсøxpän. Y høxtä jäda'anäbaadyñä, cahnä hajxy jaduhn̲ may mwi-
injuø'øyñä. 3 Je'enä hajxy mniwyiinhecy mniwyiindoyiinä coo hajxy
mga'a hity tu'ugmädia'agy. Cab hajxy jaduhn̲ mnič̌hocy mnimiee'xyii.
Je'enä hajxy jaduhn̲ mjäya'ayhaty nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän.
4 Näje'e hajxy mmäna'añ: "Høøč̌h ja'a Pablo miädia'agy nbanócxäp."
Näje'e hajxy mmänaam̲bä: "Høøč̌h ja'a Apolos miädia'agy nbanócxäp."
Coo hajxy jaduhn̲ mga'a hity tu'ugmädia'agy, cähxø'p jaduhn̲ coo hajxy
jaduhn̲ mjäya'ayhatyñä nebiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjpän.

5 Høøč̌h Pablo, cábøch møjcuhdujt nmøødä. Ni ja'a Apolos jaduhn̲
quiaa móødäbä. Cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo højts nmädia'agy hajxy
jaduhn̲ xyajtsibóøyyät. Jue'e højts, Dios højts jaduhn̲ xñä'ä moonsähajp.
Dios højts jaduhn̲ xquiejx coo mijts jaduhn̲ nyajnähixó'øwät. Jaduhn̲
hajxy mmäbøjcy ja'a Dioscøxpä. Cøjwiinduum højts ja'a Dios ja'a tuun̲g
xmiooyy. 6 Høøč̌h mijts ja'a Diosmädia'agy nyajnähixøøč̌hohn̲. Mänitä
Apolos hajxy jaduhn̲ xjiaac yajnähixøøyy. Pero Dios, je'e mijts jaduhn̲
xyajmäbøjc. Y tehn̲gahnä hajxy xjiaac yajmäbøga'añ. Tehn̲gahnä ha-
jxy xjiaac yajmayø'øwa'añ. 7 Høøč̌h Pablo, cábøch møjcuhdujt nmøødä.
Ni ja'a Apolos jaduhn̲ quia'a móødäbä. Jagooyyä Dios møjcuhdujt
miødä. Je'eduhn̲ tu'ug xyajmäbógäp. Je'eduhn̲ tu'ug xyajmayó'øwäp.
8 Tu'ugmädiá'agyhøch ja'a Apolos nmøødhity, hoy højts cøjwiingtuun̲g
nja møødä. Coo højts hoy ndúnät, mänitä Dios møjmayhajt tiúnät maa

højtscøxpän. Pero coo højts hamuumdu'joot nga'a túnät, mänitä Dios
mayhajt hänajty weeñtiä tiunaaṃbä maa højtscøxpän. 9 Højts ja'a Dios
nmøødtuuṃby. Y coo mijts hoy mjäya'ayhaty, jaduhṇä jäya'ay tøyhajt
hajxy miøødä coo Dios hajxy hoy xyagjäya'ayhaty. Mijts ja'a Dios ja'a
mwiinmahñdy xyajtägájtsäp neby hajxy jaduhṇ mhídät nebiatiä jioot
chocy.

10-11 Tøøc̈hä Dios xwyiinguexy coo mijts ja'a miädia'agy
nyajnähixøøyyät ja'a Jesucristocøxpä. Xmióoyyhøc̈hä wiinmahñdy
jaduhṇ nébiøch mijts jaduhṇ hoy nyajnähixø'ød. Cabä cuhdujt jaduhṇ
myiñ coo pøṇ ja'a Dios miädia'agy yajtägájtsät ja'a Jesucristocøxpä. Ween
hajxy jaduhṇ yajnähixøøbiä nébiøch tøø nyajnähixø'øyän. 12 Pønjatiä
Diosmädia'agy mäbøjp, jaduhṇ hajxy tiuuṇghaty nebiä jäya'ayhajxy
jaduhṇ miädoyhádät ja'a Jesucristocøxpä. Näje'e hermanodøjc-hajxy
hoy tiuñ. Paady hajxy jiaanc̈h tehṃ quiumayii. Jiiby hajxy näje'e, cab
hajxy hoy tiuñ. Paady hajxy jaduhṇ quia'a cumayii. 13-14 Coo Jesucristo
hänajty yaa quiädaactägatsa'añ, mänit jaduhṇ quiähxø'øga'añ pønjaty
hänajty hoy tøø tiuñ. Cøjxta'axiøø ja'a Dios jiahmiedsa'añ neby hajxy
hänajty hoy tøø tiúñäbä. Møjmayhajt ja'a Dios tiunaaṃbä maa häna'c hoy
tøø tiuñän. Jaduhṇ je'e quiähxø'øgaaṃbä pønjaty hänajty hoy tøø quia'a
tuñ. Cabä Dios mayhajt tiuna'añ maa häna'c hoy tøø quia'a túñäbän.
15 Hawa'adstuum hajxy yaghida'añii, pero hobiä nejpiä.

16 Jaduhṇ hajxy nmäbáatäm hädaa hajxy njoothájtämbä nebiä
Diostøjcän coo Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm maa hädaa
njoodootyhajxiän. Mnajuøøby hajxy jaduhṇ, túhṃäts. 17 Pønjaty haxøøg
nä'ägädä jäya'ayhajp, hoyyä Dioshespíritu hajxy jia møødä jioodooty,
päda'agáaṇäp hajxy hajøøxc. Hix, coo ja'a Dioshespíritu hajxy mmøødä
ja'a mjoodooty, páadiäts mjoot hajxy wa'ads myaghídät. Hix, cabä
Dioshespíritu hoñä'ä maajä yhida'añ majaty hänajty quia'a wa'adsä.

18-19 Näje'eg tyijy mijts madiu'u mnajuø'øy neby hädaa yaabä
naaxwiimbä wiinmahñdy myiñ. Cab hajxy hamdsoo mniguiumayøød
coo hajxy mjaty coo hajxy mnajuø'øy. Nøṃä Dios miäna'añ cooc
hädaa yaabä naaxwiimbä wiinmahñdy quia'a tsoobaady. Hahixøøby
jaduhṇ coo mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mnajtshixóøñät, coo
hajxy jaduhṇ mnibiäda'agóøjät nebiä ca'a wiinjuøøbiän. Jaduhṇ ja'a
Dioswiinmahñdy hajxy hoy mwiinjuó'øwät nebiä tiøyyän. Jaduhṇ jiṃ
myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Dios yajcumädowaaṃb ja'a häna'c
jaanc̈h tehṃ jiajpä mäwiinhøøn." 20 Jaduhṇ jiṃ myiiṃbä cujaay maa
Diosmädia'aguiän: "Ñajuøøbiä Dios coo jäya'ay wyiinmahñdyhajxy quia'a
tsoobaady, ja'a hajxy tyijpiä cuwiinmahñdy." 21-22 Näje'e jäya'ayhajxy
ñiguiumayii je'eguiøxpä coo jäya'ay miädia'agy hajxy pianøcxä ja'a tyijy
tøyhajtmøødpä. Cab hajxy jaduhṇ mbahíxät. Mijtscøxpä Dios cøxiä
yhädiuuñ tijaty yaa hijp hädaa yaabä naaxwiin. Møød højts ja'a Dios
jaduhṇ xyhädiuuṃbä ja'a mijtscøxpä, højts yajnähixøøbiädøjc, møød
høøc̈h, møødä Apolos, møødä Pedro. Paadiä Dios jugyhajt hajxy
xmióoyyäm neby hajxy jaduhṇ hoy nyajtuuṇgpáatämät. Hoy hajxy
cu nja hó'cäm, hoy hajxy nyajtuuṇgpaadáaṇäm tijaty jäda'ahaty jájtäp
túuṇäp, chaads tijaty jadáaṇäp tunáaṇäp, je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy
hajxy nbanócxäm. 23 Hix, coo Jesucristo hajxy mWiindsøṇhaty, paadiä
miädia'agy hajxy myajtuuṇä. Y jaduhṇä Jesucrístobä, yajtúuṇäbä Tieedy
miädia'agy je'ebä.

4

1 Cab højts møjcuhdujt jaduhn nmøødä, ni høøčh ni Apolos; xñä'ä
moonsähajp højts ja'a Jesucristo jaduhn. Dios højts jaduhn tøø xwyi-
inguexy coo højts ja'a Diosmädia'agy ca'xy ngapxtőwät, mädyiijaty ja'a
jäya'ayhajxy hijty jegyhajty quia'a wiinjuøøby. 2 Mäduhñtiä jäya'ay
mioonsähadyii, tsipcøxp hajxy quiudiúnät neby hajxy yhane'emyii.
Paady højts jaduhn ngudiunaambä neby højts ja'a Dios tøø xwyiinguexy.
3-4 Pero høøčh, cábøch jaduhn tii nmøjpäda'agy coočh øpn waambaty
xñänőmät pø hóyhøch nyajnähixø'øy, pø caj. Hóyhøch cu nja mäna'an
coočh hoy nyajnähixø'øy, cab jaduhn choobaada'añ. Tu'uquiä Jesucristo
jaduhn ñajuø'øy pø hóyhøch njaančh yajnähixø'øy. Y høøčh, coočh hamd-
soo nniñänømőøjät pø hóyhøch nyajnähixø'øy, pø caj, cábøch nmädia'agy
jaduhn choobáadät. Cábøch nnajuø'øy pø hóyhøch tøø nyajnähixø'øy, pø
caj. Pero, cab jaduhn ñejpiä pø nnajuőøbiøch, pø cábøch nnajuø'øy. Ja'a
Jesucristo tu'uquiä nägapxaamb pø hóyhøch tøø nyajnähixø'øy, pø caj. 5 Caj
øpn nä'ä nägoobä mnä'ä nänőmät coo tøø quiädieey pø cabä tøyhajt hänajty
mnä'ä møødä. Coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät, mänit hänajty jaduhn
yajcähxø'øga'añ neby hajxy nwiinmahñdyhájtäm, nebiaty hajxy hänajty
hamee'ch tøø njäya'ayhájtäm. Mänitä Dios hajxy xquiumayáaänäm coo
hajxy hänajty hoy tøø ngudiúuänäm.

6 Páadyhøch cham tøø nmädia'agy ja'a høøčhcøxpä møødä Apoloscøxpä
neby højts nyajnähixø'øy, cábøch njoot jaduhn chocy coo hajxy jaduhn
mnänőmät coo tu'jäya'ay jiaty, coo tu'jäya'ay quia'a jaty. Pønjatiä
Diosmädia'agy yajnähixøøby, je'ečh jaduhn nnänøømby coo hajxy jaduhn
mga'a nänőmät. 7 Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mniguiumayőøjät. Hix,
Dios mäjaa hajxy jaduhn xmiooby neby hajxy jaduhn hoy mmädúnät.
Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mmäná'anät coo hajxy hamdsoohaamby
mbaady. Caj mijts øpn xñänømy cooc tyijy mijts mjaančh tehm miøj
mjaančh tehm jiaančhä.

8 Nøm mijtsäda'a hamdsoo mniñänømyii cooc tyijy Jesucristo
mmäbaatnä nej yhojiäya'ayhatiän, y cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy
mjaančh tehm miøødä. Jaduhn mäwiin mijts mnibiädáacänä nebiä
jäya'ayhajxy hanehmbän, cooc tyijy mijts cuhdujt mmaas møødä
que højts. Pero mgapxtägooby hajxy jaduhn. Hoy hijty jaduhn coo
hajxy cu mhanehmy. Näguipxy hajxy jaduhn cu nhanéhmäm. 9 Pero
højts Diosquexypä, jaduhn mäwíinhøch ndijy højts Dios xpiädaacy
nebiä cuhdujtmøød ca'a hidaambän. Jaduhn mäwiin højts xpiädaacpä
nebiä cädieeyhäna'c yagho'oga'añiijän. Hijxwiinduum højts jaduhn
njaančh tehm chaačhpøcy. Ja'a Diosmoonsähajxy tsajpootypä, je'e højts
jaduhn xyhijxp, møødä jäya'ayhajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. 10 Nømä
jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy højts tii nga'a jaty nga'a najuø'øy. Paady
højts jaduhn xñänømy coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä.
Pero mijts, mjaančh tehm ñiguiumáayyäp hajxy jaduhn cooc tyijy mijts
ja'a Dios xjiaančh tehm yajwiinjuø'øy ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhn højts
jäya'ayhajxy xñänøømbä cooc tyijy højts Diosmäjaa nga'a møødä. Pero
mijts, mjaančh tehm miød ja'a Diosmäjaa tyijy. Mijts ja'a jäya'ayhajxy
xñä'ägä wiingudsähgøøby. Pero højts jäya'ay xjiaančh tehm piejxp
xjiaančh tehm tiehmb cooc tyijy højts tii nga'a jaty nga'a najuø'øy.
11 Jaguiay jayhu'ugy højts naxy nhity homiänaaxøøjä. Hagøødsø'øy
højts nwit nducxy naxy nmäwädity. Xjiaančh tehm chaačhtiuumb

højts jäya'ayhajxy yaa homiänaaxøøjä. Cab højts tsänaadiaact maa tøø
nmøødhaty ni mänaa. 12 Hamdsoo cø'øhaam hamdsoo tecyhaam højts
nduñ nxajy. Jaduhn højts nnägaayyøøc nbaady. Coo højts jäya'ay naxy
xñänømy haxøøgjaty, cab højts ndsippäda'agy nma'adpäda'agy. Yajxón
højts nhadsoy. Coo højts jäya'ay naxy xyajtsaačhpøcy, nmee'xtujpy højts
jaduhn. Cab højts waamb jaduhn nnä'ägädä mäna'añ. 13 Coo højts jäya'ay
naxy xñähwaambety nä'ä nägoobä, mee'xxieemy højts jaduhn njaančh
tehm yhadsoy. Høxtä jäda'anäbaadyñä højts jäya'ay xyhixy nebiä hujts
nebiä haayän.

14 Hermanodøjc, jadúhnhøch mijts njuøøñä nebiä hamdsoo huungän.
Páadyhøch mijts jaduhn nmägapxy nhane'emy. Cábøch mijts jaduhn
nyajtsähdiuna'añ. 15 Hoy mijts häna'c xjia yajnähixø'øy nämay ja'a
Jesucristocøxpä, høočh mijts jaduhn tu'uquiä xtieedyhajp ja'a Jesu-
cristocøxpä, je'eguiøxpä cooč mijts jayøbajt nyajnähixøøyy coo Jesucristo
hajxy tøø xñähho'túutäm, y coo jadähooc jiujypiøjtägajch. 16 Jadúhnhøch
mijts nja näma'ay cooč hajxy jaduhn xpiahíxät.

17 Y ja'a Timoteo, jadúhnhøch je'e ndsocy nébiøch nhamdsoo hu-
ungän ja'a Jesucristocøxpä. Pedyii jaduhn jiaanč tehm quiudiuñ
ja'a Diosmädia'agy. Páadyhøch jim tøø nguexy maa mijtsän nébiøch
mijts jaduhn xjiahmiejtstá'agät coočhä Jesucristo nbanøcxy. Wi-
induhmyhagájpthøčhä Jesucristo miädia'agy nyajwiingapxøøyyä maa
tsajtøjcän. 18-19 Høočh, mobädájpøch jim nnøcxaambä maa mijtsän coo
Dios jaduhn miäná'anät. Cabä jäya'ayhajxy näje'e miäbøcy cooc ty-
ijy jaduhn jim nga'a nøcxa'añ, je'eguiøxpä cooc tyijy njaanč tehm
chähgø'øy. Paady hajxy jiaanč tehm ñiguiumayii. Howiaambaty hajxy
jiaanč tehm miäna'añ. Pero cooč jim jaduhn njaanč nócxät maa
mijtsän, mänítøch jaduhn jim nhixa'añ pø jaanč tøyhajt ja'a Diosmäjaa
hajxy jiaanč møødä, ja'a hajxy jaduhn niguiumáayyäbä. Paady ha-
jxy ñiguiumayii cooc tyijy ja'a Diosmäjaa hajxy jiaanč tehm miøødä.
20 Je'e jaduhn jaanč tehm choobaatp coo Diosmädia'agy hajxy hoy
mgudiúnät. Cab jaduhn choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä xi'ig
mnä'ä mädiá'agät. 21 Nøcxáambøch jim maa mijtsän. Coo mhaxøøgcuhdujt
hajxy mnajtshixø'øwät, mänítøch hajxy hoy yajxón nmøødmädiá'agät.
Pero pø cabä mhaxøøgcuhdujt hajxy nnajtshixø'øwa'añ, nmøødhøch cuh-
dujt jaduhn coo hajxy nyajcumädówät.

5

1 Tøočh nmädoyhaty coo tu'jäya'ay haxøøg jiaanč tehm jiatcø'øy maa
mijtsän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja mäbøcy. Yhamdsoo huudájjäc
jaduhn miøødtsänaaby. Ni pøn jaduhn quia'a jatcø'øy, ni ja'a cajpä ji-
udíoshajxy. 2 Hahixøøby jaduhn coo yø'øya'ay hajxy mga'a mägu'ughájnät.
Cu mhojy hajxy jaduhn. Jaduhn hajxy cu mjootmayhajty. Pero cab
hajxiäda'a waamb tøø mnä'ägädä näma'ay. Hočähdiuunnä jaduhn
coo hajxy mga'a hojy. Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy mniguiumayii.
3-4 Hóyhøch jim nga'a jagä hity maa mijtsän, nmøødhøch cuhdujt jaduhn
cooč mijts nhané'emät ja'a Jesucristocøxpä coo jaaya'ay hajxy mga'a
mägu'ughájnät, ja'a yhamdsoo huudaj jaduhn miøødtsänaabiä. Mänit ha-
jxy myajpädsømät coo hajxy hänajty mhamugø'øy. Dióshøch ja'a cuhdujt
jaduhn xmiooyy cooč mijts jaduhn nhané'emät. 5 Cab hajxy jim mya-
jméjtsnät maa tsajtøjcän. Ween jaduhn chaačhtiuñii ja'a møjcu'ugóngäm.

Wehndä jaduhn yhuuc tehm wyiinmahñmédsät coo haxøøg jiatcø'øy. Mänit jaduhn ñähwá'adsät ja'a piojpä quiädieey. Mänit jaduhn jim ñócxpät tsajpootyp coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät, ja'a nWiindsønhájtämbä.

6 Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy myajcumáyät. Huuc mädow hajxy, coo jäya'ay tsajcaagy hajxy yajcojy, mänitä chooy hajxy piädaacä harinajooty. Mänit hajxy yajmätijwäditø'øy. Mänitä harina chooy yajtägø'øyii. 7 Paadiä craa hajxy mga'a yajméjtsnät maa tsajtøjcän coo mijts jaduhn mnä'ä pahíjxpät ja'a haxøøgpä. Jaduhn mijts jaduhn mga'a padu'udägóobiät. Hix, tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Jaduhn nbojhájtäm ngädieeyhájtäm hajxy xyajnähwáatsäm. 8 Jaduhnds je'e, tsøgä haxøøgpä hajxy najtshixóøyyäm. Tsøgä tøyhajtpä hajxy hamuumdu'joot hoy yajtu'uyóhyyäm.

9 Tøøčh mijts ja'a nocy tu'ug nyajnäjaayø'øy coo hajxy mga'a mägu'ughádät ja'a jäya'ayhajxy haxøøgwädijpä. 10-13 Je'ečh jaduhn nnänøømby pønda'a tyijy tuumb hermano. Cab hajxy jaduhn mmägu'ughádät ja'a hajxy wiingto'oxiøjc pawädijpä, møød hajxy jäya'ajie'e hadsojpä, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä, møød hajxy jäya'añähwaambejpä, møød hajxy jaduhn múucäp wädijpä, møødä jäya'ayhajxy mee'tspä. Ni jäya'ay jaduhmbä hajxy mga'a møødcáyät, pøn tyijy jaduhn tuumb hermano. Tsipcøxp hajxy jaduhn jim mhøxquejxpädsómät maa tsajtøjcän, pønjaty jaduhn haxøøgwädijp. Pero cab højts cuhdujt nmøødhájtäm maa jäya'aguiøxpähajxiän, ja'a hajxy ca'a tuumbä hermano, hoy hajxy jaduhn jia wädijpä haxøøg. Dios jaduhn najuøøby nebiä tsaačhpä hajxy mio'owa'añii. Homiajatiä jäya'ay hajxy nbáatäm ja'a hajxy haxøøgwädijpä, møød ja'a jäya'ajie'e hajxy hadsojpä, møød ja'a mee'tspähajxy, møød ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä.

6

1 Hermanodøjc, coo mijts hänajty mniñäxø'øwø'øwa'añii, jim hajxy mnócxät maa Dios quiu'ugän; cab hajxy jim mnócxät maa cuduunghajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Jaduhnä hermanohajxy näje'e jiatcø'øy. 2 Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo højts jäya'ayhajxy nägøxiä nyajtøyhajtyegáanäm ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, coo Jesucristo quiädaactägátsät. Paady hajxy hänajty jaduhn ndunáanäm coo Dios hajxy xquiu'ughájtäm. Hoorä, pø myajtøyhajtyegaambby hajxy hänajty jaduhnä, tii hajxy coo mga'a jajpä yajtøyhajtyec mädyiibä ca'a tsipjaty. 3 Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo Diosmoonsäbaady hajxy nyajtøyhajtyegáanämbä, ja'a hajxy jim hijpä Dioswiinduum. Jaduhnds je'e, hoy hajxy jaduhn nyajtøyhajtyéjcämät mädyiijaty hädaa yaabä naaxwiimbä. 4 Pø jii hajxy tijaty myajtsibø'øy ja'a hädaa yaabä naaxwiimbä, tii hajxy jim coo nøcxy myajtødiägø'øy maa hajxy ca'a mäbøjpän. 5 Hočhähdiuunnä hajxy jaduhn mjatcø'øy. Jii jajpähäna'cäda'aduhn maa mijtsän tu'ug metsc. Je'eduhn xyajtødiägóøyyäp ja'a mdsiphajxy, hermanodøjc. 6 Cab jaduhn yhoyyä coo hajxy hamiñ haxøpy mniñäxø'øwø'øwóøjät maa cuduungän, ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjpä.

7 Coo hajxy hänajty tijaty myajtsibø'øy, myajcähxø'py hajxy hänajty jaduhn coo Diosmädia'agy hajxy hoy mga'a cudiuñ. Maas hoy hit jaduhn coo pøn xmiägädiéeyät, coo pøn xmiäméedsät, cab hajxy mnäxø'øwó'øwät.

8 Pero cab jaduhn̲ yhoyyä coo hajxy mnimiägädieeyøøjät, coo hajxy
mnimiämeedsøøjät, haagä hermanodøjc.
9 Tøgä cab hajxy mnajuø'øyä coo haxøøghänaˈc-hajxy jim̲ quiaˈa
tägø'øwaˈañ maa Dioswiinduumän. Tøyhajt jaduhn̲. Jueˈeč̈h jaduhn̲
nnänøøm̲by jaˈa haxøøgjäyaˈayhajxy, jaˈa hajxy nimiøødtsänáayyäbä
jabiøcy, møød hajxy quepychech naax̲poch wiingudsähgøøbiä, møød
hajxy wiingjäyaˈay tioˈoxiøjc møødtsänaabiä, møødä jäyaˈay miäyaˈadiøjc
møødtsänaabiä, 10 møødä meeˈtspähajxy, møød hajxy jäyaˈajieˈe hadsojpä,
møød hajxy múucäp wädijpä, møød hajxy wiˈi quiapxpä, møød hajxy
meeˈtspä høhn̲daˈagyhaam. Pønjaty jaduhn̲ jatcøøby, cab hajxy jim̲
tiägø'øwaˈañ maa Dioswiinduumän. 11 Jaduhn̲ hajxy hijty näjeˈe mba-
jatcøøbiä. Pero tøø Dios jaˈa mbojpä mgädieeyhajxy xyajnähwaˈač̈h jaˈa
yhEspírituhaam maa Jesucristocøxpän, jaˈa hajxy nWiindsøn̲hájtämbä.
Jaduhn̲ä Dios hajxy tøø xpiädáacäm coo hajxy hoy nwädíjtämät, coo hajxy
hoy njäyaˈayhájtämät nebiä jioot jaduhn̲ chocy.
12 Jaduhn̲ä jäyaˈayhajxy näjeˈe miänaˈañ coogä cuhdujt jaduhn̲ myiñ̲
cooc hajxy hotyijatiä ndúun̲ämät nnájxämät. Tøyhajt jaduhn̲. Pero cab
jaduhn̲ xyhahixøøyyämät coo hajxy cøx̲iä wiinä ndúun̲ämät nnájxämät.
Y cab hajxy ndehm̲ yaghanájxämät nebiä nwiinmahñdy hajxy hoy
nhøx̲híjxämät. 13 Paadiä Dios jøø'xytiøjc caadiøjc hajxy xmióoyyäm coo
hajxy jaduhn̲ ngáayyämät coo hajxy jaduhn̲ nhúucämät. Pero näˈä
mädøyyä hajxy ngáayyämät nhúucämät, cab hajxy ngaayyhanájxämät.
Pero cab jaduhn̲ ñejpiä pø cáayyäm pø caˈa ngáayyäm; hix̲, ñäˈägädä
yajcuhdägoyyaam̲biä Dios jeˈe. Paadiä Dios hajxy xpiädáacäm coo
miädiaˈagy hajxy ngudiúun̲ämät. Pero cabä jioot jaduhn̲ chocy coo hajxy
haxøøg nwädíjtämät. 14 Nebiä Dios jaˈa yHuung yagjujypiøjquiän, jaanä
jaduhn̲ højts xyagjujypiøgáan̲ämbä jaˈa miäjaahaam.
15 Huuc mädow̲ hajxy, coo Jesucristo hajxy nWiindsøn̲hájtäm,
paady jaduhn̲ quiaˈa näˈägädä hoyyä coo cuhhin̲doˈoxiøjc hajxy
nmøødmáaw̲ämät. 16 Jaduhn̲ä Diosmädiaˈagy miänaˈañ, coo jäyaˈayhajxy
ñimiøødmaˈawøøjät, jaduhn̲ä Dios yhix̲y nebiä tuˈugpä jäyaˈayän.
Jaduhn̲ds jeˈe, coo cuhhin̲doˈoxiøjc hajxy nmøødmáaw̲ämät, jaduhn̲ä Dios
hajxy xyhíjxäm nebiä tuˈugpä jäyaˈayän. 17 Pero coo Jesucristo miädiaˈagy
hajxy nbanøcxämät, tuˈugjoot tuˈugwiinmahñdy jaˈa Jesucristo hajxy
jaduhn̲ nmøødhíjtämät.
18 Cabä cuhhin̲doˈoxiøjc hajxy mmøødmáˈawät; haxøøg jaduhn̲. Hoy
hajxy nej cu mja jatcø'øw, cabä mniˈx cabä mgopc nej jiaty jádät. Pero coo
cuhhin̲doˈoxiøjc hajxy mmøødmáˈawät, mnäˈägädä mägädiehbiä mhamd-
soo niˈx jaˈa mhamdsoo copc hajxy jaduhn̲. 19 Nej, cab hajxy mnajuø'øyä
coo Dioshespíritu jiiby yhity mjuøhñdiootyhajxiä. Dios hajxy jaduhn̲
xmiooyy. Jaayaˈay hajxy jaduhn̲ xyhuunghajp, paadiä miädiaˈagy ha-
jxy myajtúun̲ät; cabä mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtúnät. 20 Paady
hajxy xyhuunghaty coo yHuung hajxy xñähhoˈtuuty. Paady hajxy hoy
mwädítät, jaduhn̲ hajxy myajcähxǿˈøgät coo Dios miøjjä jiaanč̈hä.

7

1 Hoorä, tsøg hajxy mädiáacäm waam̲bátyhøch mijts xmiäyajtøøyy
nocyhaam. Hoy hit jaduhn̲ coo yaˈadiøjc jaˈa toˈoxiøjc quiaˈa
møødtsäná'awät. 2 Pero coo hajxy hänajty mgaˈa meeˈxtugaˈañ, maas
hoy hit jaduhn̲ coo toˈoxiøjc hajxy mnäˈägädä pøgät, y weenä toˈoxiøjc

ja'a ñihyhap miøødhájpät. 3-4 Ja'a pøcyjiäya'ayhajxy, hamiñ haxøpy hajxy
ñimiøødma'awøøjät. Cabä cuhdujt hajxy mmøødä maa mhamdsoo
ni'xhajxiän. Hix̱, pø xmiøødma'awaam̱bä mjamiøød jaduhṉ, nax̱y
mdehm̱ miøødmá'awät, cab jaduhṉ mnimiøjjø'øgøøjät. 5 Jaduhṉ hajxy
mnä'ägädä cuhdujthádät coo møjcu'ugong hajxy xñä'ä yajtu'udägóyyät.
Coo hajxy jaduhṉ nämetsc mmäná'anät coo Dios hajxy mba'yá'axät,
mänit jaduhṉ yhoyyä coo hajxy mga'a nimiøødma'awøøjät hamiñ
haxøpy. Hoorä, coo Dios hajxy hänajty tøø mba'ya'axy, mänit hajxy
mnimiøødmáaw̱ägombät. Mänitä møjcu'ugong hajxy jaduhṉ xquia'a
yajtu'udägóyyät.

6 Cábøch jaduhṉ nmäna'añ coo hajxy mädsibø'øbä mbøgät. Nnä'ä
móobiøc̈hä cuhdujt jaduhṉ. 7 Maas hoy hit jaduhṉ coo hajxy jaduhṉ
mnä'ägädä hídät nidiuhm̱ nébiøch høøc̈h jaduhṉ nhitiän. Pero
cøjhaminø'øy ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm. Näje'e hajxy tøø xpiädáacäm
coo hajxy nidiuhm̱ nhíjtämät, näje'e caj.

8 Jaduhṉds je'e, pøṉ jaduhṉ nidiuhm̱hajpnä, jaduhṉ ñä'ägädä
mähmǿ'øwät nidiuhm̱ nébiøch høøc̈h nhitiän. Y jaanä jaduhṉduhm̱bä,
ja'a yaamgto'oxyhajxy, cab hajxy piøjtägátsät. 9 Pero pø cab
hajxy mmee'xtuga'añ, maas hoy hit jaduhṉ coo hajxy mbøgät, coo
cuhhiṉdo'oxiøjc hajxy xñä'ä yajcuhhínät.

10 Pero pønjaty jaduhṉ tøø piøjnä, cham̱ hajxy nmägapxy nhane'emy.
Ca'a yhøøc̈h nhamdsoo mädia'agy hädaa; Diosmädia'agy hädaa. Cab
jaduhṉ yhoyyä coo to'oxiøjc ja'a ñihyhap piuhwá'adsät. 11 Pero coods
jaduhṉ piuhwá'adsät, cabä wiingya'adiøjc wyiingpøgät. Maas hoy coo
ñihyhap ñä'ägädä nämejtstägátsät. Y ja'a ya'adiøjc, jaanä jaduhṉ je'ebä,
cabä tio'oxiøjc yhøxmádsät.

12 Chám̱høch njaac mädia'aga'añ. Ja'a nhamdsoo mädiá'agyhøch hädaa;
cab jaduhṉ jim̱ myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pø jii ya'adiøjc
tu'ug mäbøjpä, pø cabä tio'oxiøjc miäbøcy, cabä tio'oxiøjc yhøxmádsät pø
jaac møødtsäna'awáaṉäp ja'a tio'oxiøjcäm. 13 Jaanä jaduhṉduhm̱bä, pø
jii to'oxiøjc mäbøjpä, pø cabä ñihyhap miäbøcy, cabä ñihyhap ñähgué'egät
pø jaac møødtsäna'awáaṉäp ja'a ñihyhápäm. 14 Coo ya'adiøjc ja'a
Diosmädia'agy hänajty quia'a mäbøcy, yaghoyóøyyäp je'e ja'a tio'oxiøjcäm
je'eguiøxpä coo tio'oxiøjc miäbøcy. Jaanä jaduhṉduhm̱bä, coo to'oxiøjc
ja'a Diosmädia'agy hänajty quia'a mäbøcy, yaghoyóøyyäp je'ebä ja'a
ñihyhápäm je'eguiøxpä coo ñihyhap miäbøcy. Coo hajxy jaduhṉ yhodi-
uumä, paadiä yhuunghajxy jaduhṉ yhodiúumäbä. Pø cabä tiaj tieedy
häxøpy nidu'jäya'adiä quia'a mäbøcy, cab hajxy häxøpy yhodiúumäbä.
15 Pøṉ jaduhṉ mäbøjp, coo jiamiød ja'a ca'a mäbøjpä hadsip miäná'anät
coo hajxy ñiyhøxmadsøøjät, ween hajxy jaduhṉ ñiyhøxmac̈hii. Jaduhṉ
jiájcombät nebiä tøø quia'a pøquiäbä. Hix̱, chojpiä Dios jioot jaduhṉ coo
hajxy hoy nhíjtämät. 16 Pøṉ jaduhṉ mäbøjp, cab jaduhṉ yajnajuø'øy pø
yajmäbøgaam̱bytiä ja'a jiamiød ja'a ca'a mäbøjpä.

17 Cøjhaminø'øy ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm. Jaduhṉ hajxy
jootcujc njaac híjtämät neby hajxy hänajty nhíjtäm mänaa Dios ha-
jxy xyajnähdíjjäm coo hajxy nmädúuṉämät. Hädaa mädiá'agyhøch
homiaajä nyajnähixøøby majatiä hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän
Dioswiingudsähgøøbiä. 18 Højts judíos, coo Jesucristo miädia'agy hajxy
nbanøcxäm, cab hajxy ndsähdiúuṉämät, hoy hajxy nja judíoshájtäm. Y
ja'a jäya'ayhajxy ca'a judíospä, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy panøcxpä,

ni je'ehajxy quia'a tsähdiúnät, hoy hajxy quia'a ja judíoshaty. 19 Cab
jaduhn̲ ñejpiä pø mjudíoshájp, pø caj. Je'e nä'ägädä tsoobaatp coo
Dios miädia'agy mgudiúun̲ät. 20 Jaduhn̲ hajxy mjaac hídät neby ha-
jxy hänajty mhitiän mänaa Dios hajxy xyajnähdijjiän coo miädia'agy
hajxy mmäbøjcät. 21 Näje'e mijts jäya'ay xjie'ehaty nebiä waj nebiä
cuaayän, hoyyä Diosmädia'agy hajxy mja panøcxy. Cab hajxy jaduhn̲
mmøjpädá'agät. Pero pø cabä mwiindsøn̲ hajxy xyajtunaan̲nä, ween ha-
jxy xyhøxmajtsnä. 22 Tøø mijts ja'a Dios xyajnähdijy coo miädia'agy hajxy
mmäbøjcät, hoyyä jäya'ay hajxy hänajty xjia je'ehaty nebiä waj nebiä
cuaayän. Hix̲, tøø Jesucristo hajxy xyajnähwáatsäm ja'a nbojpähájtäm
ja'a ngädieeyhájtäm. Hoorä, pønjaty hänajty ca'a je'ehájtäp jaduhn̲ nebiä
waj nebiä cuaayän mänaa hajxy yajnähdijyiijän ja'a Diósäm coo miädia'agy
hajxy miäbøjcät, moonsä hajxy je'e tiúnäp ja'a Jesucristocøxpä. 23 Tøø Je-
sucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä Dios miädia'agy hajxy nmäbøjcänä.
Cabä jäya'ay miädia'agy hajxy nmäbøjcänät. 24 Jaduhn̲ds je'e, herman-
odøjc, jaduhn̲ hajxy mjaac hídät neby hajxy hänajty mhitiän mänaa Dios
hajxy xyajnähdijjiän coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Jaduhn̲ä Dios
hajxy hoy mmädúnät.

25 Myajtøøw̲ hajxy jaduhn̲ pø hahixøøby jaduhn̲ coo cäxyiihäna'c-hajxy
piøgät. Høøc̈h nhamdsoo mädia'agy hädaa; cab jaduhn̲ jim̲ myiñ̲
cujaay maa Diosmädia'aguiän. Pero hahixøøby jaduhn̲ cooc̈h mijts
nmädia'agy xmiäbøjcät; hix̲, Dióshøch jaduhn̲ tøø xyajnähdijy cooc̈h
nmädúnät. 26 Pues høøc̈h jaduhn̲ mänaam̲b coo jaduhn̲ yhahixø'øy coo
hajxy mga'a pøgät, je'eguiøxpä coo tsø'ty häyohn wiädijnä jäda'ahaty.
27 Pø jii mdo'oxiøjc, caj mhøxmádsät. Y pø cabä to'oxiøjc mmøødä, ca'a
mhøxta'ay. 28 Cab jaduhn̲ yhaxøøgä coo mbøgät; y coo cäxyiihäna'c jaduhn̲
piøgät, ni jaduhn̲ quia'a haxøøgä. Pero coo hajxy jaduhn̲ piøgät, maas
hamäjaa jiugyhajt hajxy miänaxa'añ. Páadyhøch jaduhn̲ nja mäna'añ coo
hajxy quia'a pøgät.

29 Hermanodøjc, jue'ec̈h jaduhn̲ nja mäna'ana'añ, ja ween quia'a
habaady coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin.
Cab hajxy yaa jejcy njaac tunáan̲äm. Jaduhn̲ds je'e, pønjaty to'oxiøjmøød,
jaduhn̲ hajxy xyiicta'ag miädiaactá'agät nebiä Dios hajxy hoy miädúnät.
Cabä yhuung tio'oxy hajxy ñädaj ñämáañät. 30 Pønjaty jaduhn̲ joot-
mayhajp, ween hajxy jaduhn̲ quia'a jootmayhajnä. Pønjaty jaduhn̲
xoon̲daacp, ween hajxy jaduhn̲ quia'a xoon̲daacnä. Y ja'a hajuu-
biädøjc-hajxy, ween hajxy jaduhn̲ yhity nebiä toogy hajxy ca'a møødpän.
31 Pønjaty jaduhn̲ yaa tsänaaby häyoob hädaa yaabä naax̲wiin, ween hajxy
jaduhn̲ yhity neby hajxy tii ca'a møødpän. Hix̲, hädaa yaabä naax̲wiin,
neby hajxy cham̲ nhíjxäm, cøxaam̲b hädaaduhn̲ quiuhdägoyya'añ.

32 Jadúhn̲høch njoot chocy coo hajxy tii mga'a nädaj mga'a nämáyät.
Ja'a ya'adiøjc nidiuhm̲hajpä, caj tii ñädajy ñämay. Jagoo tiajy miay
nebiä Dios hoy miädúnät. 33 Pero ja'a craa to'oxiøjmøødpä, je'e tiajpy
miaaby nebiä yhuung nebiä tio'oxy hoy miøødhídät. 34 Y cabä Dios
hoy miäduna'añ. Jaanä jaduhn̲ä cäxyiihäna'c-hajxypä, cab hajxy tii
tiajy miay. Jagoo hajxy tiajy miay nebiä Dios hajxy hoy miädúnät.
Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Pero ja'a to'oxiøjc
ja'a ya'adiøjmøødpä, nebiä ñihyhap hoy miøødhídät, je'eyyä ñä'ä tajpy
ñä'ä maaby.

35 Páadyhøch jaduhn̲ nmänaˈañ, mijts jaduhn̲ nja puhbedaan̲. Caj mijts
jaduhn̲ nhaneˈemaˈañ. Pero chójpiøch njoot jaduhn̲ coo hajxy hoy yajxón̲
mwädítät, coo Diosmädiaˈagy hajxy hamuumduˈjoot mgudiúnät.
36 Pø jii mhuunghajxy tøø quiäxyiijøˈøy, ween hajxy piøcy, pø chojpy
mjoothajxy jaduhn̲. Cab jaduhn̲ yhaxøøgä coo hajxy jaduhn̲ piǿgät.
37 Pero pø cabä mjoothajxy chocy coo hajxy piǿgät, ween hajxy jaduhn̲
quiaˈa pøcy. Hix̲, cabä cuhdujt pøn̲ miøødä coo miiči̇h xyhanéˈemät maa
mhuungcøxpän. 38 Hoy jaduhn̲ coo mhuung myajpǿgät. Jaanä hoy
jaduhm̲bä coo mgaˈa yajpǿgät; cab jaduhn̲ ñejpiä.
39 Jaˈa toˈoxiøjc yaˈadiøjmøødpä, cabä cuhdujt miøødä coo wiingpä
miøødtsänáˈawät. Pero coo ñihyhap yhóˈogät, mänit mäbøcy wyiingpǿgät
pøn̲ jaduhn̲ chojpy. Pero tsipcøxpä hermano wyiingpǿgät. 40 Pero maas
jootcujc yhídät coo quiaˈa näˈägädä pøjtägátsät. Høøči̇h jaduhn̲ mänaam̲b.
Jaˈa Dioshespíritøch ndijy jaduhn̲ xñajtscapxǿøyyäp.

8

1 Näjeˈeči̇h hajxy tøø xmiäyajtøy pø hoy jaduhn̲ coo animalhoˈogy
hajxy ndsúˈtsämät jaˈa hänaˈc-hajxy quepychechwiinduum yojxypä.
Tøyhajt jaduhn̲ coo hajxy nägøx̲iä tøø nmädoyhájtäm hädaagøxpä. Cab
jaduhn̲ yhoyyä coo hajxy nmänáan̲ämät cooc tyijy hajxy cøx̲iä nwi-
injuǿøyyäm. Jaduhn̲ä hänaˈc-hajxy näjeˈe miänaam̲bä, jaˈa hajxy ya-
jcumayaam̲bä. Pero coo hajxy hamiñ̲ haxøpy nniči̇hojc nnimiéeˈxämät,
mänitä Diosmädiaˈagy hajxy maas hoy nmäbøjcämät. 2 Øøn̲ jaduhn̲
mänaam̲b cooc tyijy hotyiijä jiaty, høhn̲daacp jaduhn̲. Cab jaduhn̲ tiøyyä
coo hotyiijä jiaty. Ween jaduhn̲ jiaac habøcy. 3 Øøn̲ä Dios jaduhn̲
wiingudsähgøøby, ñajuøøbiä Dios jaduhn̲ øøn̲ jeˈe.
4 Tsøg hajxy jadähooc jaac mädiáacäm pø hoy jaduhn̲ coo animalhoˈogy
hajxy ndsúˈtsämät, jaˈa hänaˈc-hajxy quepychechwiinduum yojxypä.
Bueno, nnajuǿøyyäm hajxy coo quepychech naax̲poch quiaˈa jujyquiä.
Y nnajuǿøyyäm hajxy coo Dios tiuˈugä. 5 Mayyä jäyaˈayhajxy jaduhn̲
miänaˈañ cooc tyijy jaˈa Dioshajxy miayyä jim̲ tsajpootyp chaads yaa
hädaa yaabä naax̲wiin. Jeˈeg hajxy jaduhn̲ jiaanči̇h wiingudsähgøøby.
6 Pero højts jaduhn̲ mänáan̲äm coo Dios tiuˈugä, jaˈa nDeedyhájtäm.
Jeˈe jaduhn̲ hädiuun̲ cøx̲iä näguipxy møødä yHuung. Paady hajxy
jaduhn̲ xquiunúuˈxäm xpiädáacäm coo hajxy jaduhn̲ ween nwiin-
gudsähgǿøyyäm. Jaduhn̲ hajxy nmänáan̲äm coo Jesucristo hajxy nWi-
indsøn̲hájtäm. Cabä wiingpä hajxy nwiindsøn̲hájtäm. Møød jeˈe cøx̲iä
yhädiuum̲bä. Høxtä højtspaadyhájtäm hajxy xquiunúuˈxäm.
7 Pero cabä jäyaˈayhajxy nägøx̲iä miäbøcy coo quepychech quiaˈa
jujyquiä, coo naax̲poch quiaˈa jujyquiä. Näjeˈe jäyaˈay quepychech
naax̲poch hajxy wyiingudsähgøˈøyñä. Y coo hajxy jaduhn̲ chúˈudsät
tijaty jäyaˈayhajxy yojxyp quepychechwiinduum, jootmayhajp hajxy
jaduhn̲ cooc tyijy jaduhn̲ quiaˈa hoyyä coo hajxy chúˈudsät. Hix̲,
jeˈenä hajxy jaduhn̲ miäbøcyñä cooc tyijy quepychech jiujyquiä.
8 Nnajuǿøyyäm hajxy coo Dios quiaˈa møjpädaˈagy pø ndsúˈtsäm pø caj
ndsúˈtsäm. Cab jaduhn̲ ñejpiä pø ndsúˈtsäm pø caj ndsúˈtsäm. 9 Pero
hoy hajxy nja najuǿøyyäm jaduhn̲ coo quiaˈa nejpiä pø ndsúˈtsäm
pø caj ndsúˈtsäm, maas hoy hit jaduhn̲ coo ngaˈa tsúˈtsämät, pø jii
hermanohajxy näjeˈe quiaˈa najuøøbiä coo jaduhn̲ quiaˈa nejpiä
coo hajxy ndsúˈtsämät. 10 Tsøc mädiáacäm coo miiči̇h mnajuøˈøy coo

jaduhn̲ quia'a nejpiä coo yø'øduhm̲bä tsu'uc̆h mdsú'udsät. Hoorä, tsøc mänáan̲äm coo miic̆h yø'øduhm̲bä tsu'uc̆h hänajty mdsu'uc̆h maa quepychechwiinduumän. Hoorä, coo hermano jaduhn̲ tu'ug xyhíxät, ja'a ca'a najuøøbiä coo jaduhn̲ quia'a nejpiä coo miic̆h jaduhn̲ mdsú'udsät, wehn̲dä je'e xpiadsú'tspät. Wehn̲dä miäná'anät cooc tyijy jaduhn̲ tøø quiädieey coo jaduhn̲ tøø xpiadsu'uc̆h. 11 Y coo jaduhn̲ quiädiéeyät, miic̆hä pojpä hänajty mmøød je'eguiøxpä coo miic̆h hänajty jim̲ mgay. Hix̲, tøø mähdiøjc ñähho'tu'udyii ja'a Jesucrístäm. 12 Y coo miic̆hä mähdiøjc jaduhn̲ myajcädiéeyät, jaduhn̲ hänajty tøø piaady nejpä miic̆hä Jesucristo hänajty tøø mmägadieeyän. 13 Hoorä, pø cädieeyaam̲bä hermano tu'ug je'eguiøxpä cooc̆h høøc̆h yø'øduhm̲bä tsu'uc̆h ndsu'uc̆h, cábøch jaduhn̲ nnä'ägädä tsú'udsät mänaa, coo hermano ñä'ä cädiéeyät.

9

1 Cábøch pøn̲ xyhane'emy, túhm̲äts. Dióshøch xwyiinguejx, túhm̲äts. Hamdsooc̆hä Jesucristo nhijxy, túhm̲äts, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Mijts ja'a Diosmädia'agy nyajmäbøjc, túhm̲äts. 2 Näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy høøc̆hä Dios tøø xquia'a wiinguex̲y. Pero mmøødä tøyhajt hajxy jaduhn̲ cooc̆hä Dios tøø xwyiinguex̲y, je'eguiøxpä cooc̆h mijts nyajmäbøjcy ja'a Diosmädia'agy.

3 Cooc̆h pøn̲ mänaa xñäma'ay cooc tyijy høøc̆hä Dios tøø xquia'a wiinguex̲y, jadúhn̲høch nax̲y nhadsoy: 4 Nmøødhøch ndijy cuhdujt jaduhn̲ cooc̆h mijts cay hu'ugy nmäyujwá'anät je'eguiøxpä cooc̆hä Diostuun̲g nduñ. 5 Ja'a Jesucristo yhuchhajxy, miøødä cuhdujt hajxy je'e coo hajxy wiädítät to'oxiøjmøød. Jaduhn̲ä Pedro miøødäbä, møødä Dioswiinguex̲ypähajxy. Jadúhn̲høch cuhdujt nmøødäbä, hoyyä jäya'ayhajxy näje'e jia mäna'añ cooc tyijy høøc̆h nga'a møødä. 6 Tøgä mmänaam̲b mijts jaduhn̲ä coo højts cuhdujt nga'a møødä coo højts nduun̲g nnajtshixø'øwät, coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät, høøc̆h møødä Bernabé. Ja'a Diosquex̲yhajxy nägøx̲iä, tøø tiuun̲g hajxy ñajtshixø'øy coo Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. 7 Yajmäjuuby hajxy je'e, y jaduhn̲ højts nyajmäjuyaam̲bä. Hix̲, yajmäjuubiä soldadohajxy. Y jaanä jaduhn̲duhm̲bä, ja'a cudsaatypcam̲hajxy, jiøø'xypä tsaatyptsa'am hajxy. Y jaanä jaduhn̲duhm̲bä, ja'a meegcueendähajpähajxy, yhuucypiä meegtsi'tsnøø hajxy. 8 Ca'a yhøøc̆h nhamdsoo mädia'agy hädaa; jaduhn̲ä mädia'agy miänaam̲bä ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. 9-10 Jaduhn̲ jim̲ myiñ cujaay: "Cabä waj mhaxuu'tsø'øgät coo trigopajc hänajty tiehn̲jo'oc̆h." Coo Dios jaduhn̲ jecy miänaañ̲, jaduhn̲ miänaañ̲ coo højts nyajmäjúyät. Hix̲, ja'a häna'c naax̲puhbähajxy møødä tsijpädøjc-hajxy, ñajuøøby hajxy jaduhn̲ coo hajxy yajmäjuya'añ. Jaanä jaduhn̲ højtspä, jaduhn̲ højts nyajmäjúubiät. 11 Coo højts mijtsä Diosmädia'agy tøø nyajnähixø'øy, paady hajxy xmiäjúyät. 12 Mmäjuubiä Diosquex̲y hajxy, túhm̲äts; maas may højts cuhdujt nmøødä coo højts mijts xmiäjúubiät.

Pero cahnä højts mänaa nmäna'aññä coo højts nyajmäjúyät. Chojpy højts njoot jaduhn̲ coo Diosmädia'agy wiá'xät, ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nhity jamiäjuy. 13 Pero nmøød højts cuhdujt jaduhn̲ coo højts nyajmäjúyät. Hix̲, ja'a häna'c-hajxy jim̲ tuum̲bä tsajtøgooty, miøødä cuhdujt hajxy je'e coo hajxy quiáyät tijatiä cu'ughajxy jim̲ quiuyoxøøby maa altarän. 14 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, tøø Dios yhane'emy coo Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy yajmäjúyät. Ja'a jäya'ayhajxy mädoobä,

je'eds hajxy jaduhn̲ mäjúyäp. 15 Pero høøc̆h, cábøch mänaa tøø nmäna'añ cooc̆h mijts xmiäjúyät. Jadúhn̲høch njoot chocy cooc̆h jamiäjuy ndúnät.
Y cooc̆h häyaa nnä'ä yuuhó'ogät, cab jaduhn̲ ñejpiä, nägooc̆h hänajty tøø
nduñ̲ jamiäjuy.
16 Näje'e jäya'ayhajxy yajcumaya'añ je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy
hajxy yajwa'xy. Pero Dióshøch xwyiinguejx cooc̆h nyajwá'xät høøc̆h;
cábøch hamdsoojoot nyajwa'xy. Paady, cábøch nyajcumaya'añ. Y
cooc̆hä Diosmädia'agy jaduhn̲ nga'a yajwá'xät, xyajcumädów̲äbøc̆hä Dios
jaduhn̲. 17 Cábøch hamdsoojoot ndägøøyy Diosmädia'agy-yajwa'xpä.
Dióshøch jaduhn̲ xwyiinguejx cooc̆h miädia'agy nyajwá'xät. Cooc̆h
häxøpy tøø ndägø'øy hamdsoojoot, mänítøch cu nyajmäjuuyy. 18 Jaanc̆h
tehm̲ xioon̲dáacpøch jaduhn̲ cooc̆hä Diosmädia'agy nyajwa'xy jamiäjuy,
hóyhøc̆hä cuhdujt nja møødä cooc̆h cu nyajmäjuuyy.
19 Hix̲, cooc̆h jaduhn̲ nduñ̲ jamiäjuy, cábøch pøn̲ xyhane'emy.
Pero chójpiøch njoot jaduhn̲ cooc̆h hoy piøn̲ä xyhané'emät, nägoo
Diosmädia'agy hajxy miäbøgät. 20 Cooc̆h jim̲ nhijty maa judíoshajxiän,
jadúhn̲høch nguhdujthajpä nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän, weenä
Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ cu miäbøjcy. Y cooc̆h jim̲ nhijty maa
jäya'ayhajxy hänajty yhane'emyiijän ja'a Diosmädia'agy, ja'a Moisés
jecy quiujáhyyäbä, jadúhn̲høch nyaghanehm̲bä neby hajxy hänajty
yaghanehm̲bän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ cu miäbøjcy,
hóyhøc̆hä cuhdujt nja nmøødä cooc̆h nga'a yaghané'emät. 21 Y cooc̆h jim̲
nhijty maa jäya'ayhajxiän, ja'a cajpä judíospä, ja'a mädia'agy hajxy ca'a
cudiuum̲bä, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, jadúhn̲høch nguhdujthajpä
neby hajxy hänajty quiuhdujthatiän, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲
cu miäbøjpä. Cábøch nmäna'ana'añ cooc̆hä Dios ja'a miädia'agy hänajty
nga'a mäbøjcä. Hix̲, nmäbøjcäbøc̆hä Jesucristo miädia'agy jaduhn̲.
22 Y cooc̆h jim̲ nhijty maa hermanohajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy
ca'xy ca'a wiinjuøøbiä, jadúhn̲høch nbaguhdujthajpä neby hajxy
hänajty quiuhdujthatiän, je'eguiøxpä cooc̆h hänajty nyajnähixø'øwa'añ
nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy wyiinjuó'øwät. Majátyhøch
jaduhn̲ nwädity Diosmädia'agy-yajwa'xpä, cábøc̆hä jäya'ayhajxy
jaduhn̲ nyagjootma'ady, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ miäbøcy.
23 Páadyhøch jaduhn̲ nguhdujthaty, jadúhn̲høc̆hä Diosmädia'agy hoy
nyajwá'xät. Y cooc̆hä jäya'ayhajxy may nyajmäbøgät, mänítøch jaduhn̲
nxoon̲dá'agät.
24 Coo jäya'ayhajxy nax̲y ñiyhøxpäyø'øgyii, tu'jäya'ay jaduhn̲
nøcxy quiuhäyø'øgy, ca'a ñägøx̲iä. Tøyhajt jaduhn̲. Jaduhn̲ mäwiin
højtshájtäm, coo Diosmädia'agy hajxy nbanócxäm, nax̲y hajxy hoy
ndehm̲ quiudiúun̲ämät, jaduhn̲ hajxy jim̲ nnócxämät Dioswiinduum.
25 Høxtahm̲dsä häyø'pädøjc-hajxy, tu'jøjpiä jioot ja'a wyiinmahñdy
hajxy nax̲y piäda'agy coo hajxy jaduhn̲ quiuhäyó'øgät, túhm̲äts.
Paadiä haxøøgpä hajxy jaduhn̲ quia'a nä'ägä nähdoñ̲. Premio hajxy
jaduhn̲ móoyyäp, y cab jaduhn̲ ñä'ä jecy. Pero højtshájtäm, coo
Diosmädia'agy hajxy hoy njaanc̆h tehm̲ quiudiúun̲ämät, mänit hajxy
jaduhn̲ jim̲ nnócxämät Dioswiinduum. Jim̲ds hajxy jaduhn̲ nhíjtämät
cøjxta'axiøø. 26 Ja'a häna'c cuhäyø'pädøjc-hajxy, tøyyä hajxy jaduhn̲
ñä'ä päyø'øgy, cab hajxy jaduhn̲ yhim̲ybiäyø'øgy miaamybiäyø'øgy. Ja'a
boxeadorhajxy jajpä mägox̲ mädex̲, cab hajxy jaduhn̲ ñä'ä yem̲y ñä'ä
wopy. Jaduhn̲ mäwíinäts høøc̆h, tu'jøjpiøc̆hä Diosmädia'agy nbanøcxy.

27 Cábøčhä haxøøgpä jaduhn̲ nnä'ägä nähdoñ. Ngudiúum̲biøčhä
Diosmädia'agy jaančh tehm̲ yhoy. Páadyhøčhä Dios jim̲ xyajnøcxa'añ
maa wyiinduumän. Y cooč jaduhn̲ hoy nga'a cudiúnät, cábøch jim̲
xyajnócxät, hóyhøčhä jäya'ayhajxy hänajty tøø nja yajwiinhixø'øy.

10

1 Hermanodøjc, huuc mädow̲ hajxy jaduhn̲. Jéquiänä Dios ja'a joc
ja'a näma'a jaduhn̲ quiejxy maa nhaphájtäm maa ndeedyhájtämhajxy
hänajtiän, møødä Moisés. Mänit hajxy jaduhn̲ jecy piadu'ubøjcy nägøx̲iä
näwiinä. Mänit hajxy nägøx̲iä ñøønajxy coo Tsaptsmejy paquiä tiøøch.
2 Ja'a Moisés hajxy hänajty näguipxy miøødwädijpy nägøx̲iä maa joc hajxy
hänajty piawäditiän, maa hajxy ñøønajxiän Tsaptsmejjiooty. 3 Mänitä Dios
hajxy miooyyä ja'a cay ja'a hu'ugy. Mänit hajxy quiaayy nägøx̲iä. 4 Mänitä
Dios ja'a tsaa tu'ug yajtsäbijty. Mänitä nøø tiägøøyy xee'xpä. Mänit hajxy
nägøx̲iä ñøøhuucy. Jaduhn̲ mäwíinäts ja'a Cristo neby yø'ø tsaajän. Hix̲,
puhbéjtäp hajxy hänajty ja'a Crístäm majaty hajxy hänajty wiädity. Ja'a
Cristo, Dios yHuung je'e. 5 Pero cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nämay
quiudiuuñ. Cabä Dios hajxy jaduhn̲ quiumaayyä. Paady hajxy jim̲
tiu'uho'cy pactuum.

6-7 Paady hajxy jaduhn̲ jiajty yhabejty coo haxøøgpä hajxy yhadsojcy,
coo quepychech ja'a naax̲poch hajxy wyiingudsähgøøyy. Hijxtahn̲d
jaduhn̲ coo hajxy nga'a pahijx nga'a padúun̲ämät. Jaduhn̲ jim̲ myiñ cu-
jaay maa Diosmädia'aguiän: "Mänit hajxy quiaayy yhuucy quepychech-
wiinduum; mänit hajxy yhejch piujty quepychechwiinduum." 8 Näje'e
hajxy haxøøg jiatcøøyy. Paady hajxy nähii'xtägøøg mil yho'cy tu'xøøbä.
Paady hajxy jaduhn̲ nga'a pahijx nga'a padúun̲ämät. 9 Näje'e Dios hajxy
yhijxmajch pø tøyhajt hajxy hänajty yajcumädow̲a'añíijäm ja'a Dios. Mänit
hajxy chahñchu'tsä. Cøjx hajxy je'e yho'ogy. Paady hajxy jaduhn̲ nga'a
pahijx nga'a padúun̲ämät. 10 Näje'e hajxy hänajty jootcujc quia'a hity,
je'eguiøxpä coo hajxy hänajty quia'a mäbøcy. Paadiä Dios ja'a mioonsä
quiejxy, hoy hajxy yagho'ogyii.

11 Paady hajxy jaduhn̲ jiajty yhabejty, hijxtahn̲d jaduhn̲ coo hajxy
nga'a pahijx nga'a padúun̲ämät. Paady cujaay yhity. Hix̲, habáatnäp
jaduhn̲ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ. 12 Øøn̲ jaduhn̲ niñänóøm̲äp
coo hamuumdu'joot miäbøcy, nax̲y tiehm̲ ñiyajcopcø'øwóøjät coo ñä'ä
tu'udägóyyät. 13 Mijts ja'a møjcu'ugong xjia wi'i yajtu'udägoyyaam̲b. Hoy
piøn̲ä jaduhn̲ jia yagjatcø'øwa'añii haxøøg. Pero jaduhn̲ä Dios miäna'añ
cooc hajxy xpiuhbedáan̲äm, neby hajxy jaduhn̲ nga'a tu'udägóoyyämät.
Tøyhajt jaduhn̲ coo hajxy xpiuhbedáan̲äm. Hix̲, cabä møjcu'ugongä
miäjaa jaduhn̲ miäbaady nebiä Dios mäjaa miøødän.

14 Jaduhn̲ds je'e, hermanodøjc, cabä quepychech, cabä naax̲poch
hajxy mwiingudsähgó'øwät. 15 Mnajuøøby hajxy jaduhn̲ cooč tøyhajt
nmädia'agy. Hix̲, mwiinjuøøby hajxy hädaaduhn̲. 16 Coo tsuugay
nyagjájtäm mänaa vino hajxy nhúucäm, mänitä Dioscujú'uyäp hajxy
nyéjcäm. Je'e jaduhn̲ ñänøøm̲by coo hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy
nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ñø'ty jiaančh tehm̲ yaghäyooyy mänaa
hajxy je'e xñähho'túutäm maa hädaa yaabä naax̲wiinän. Y coo tsaj-
caagy hajxy nyajniñäguidøøyyäm, je'e jaduhn̲ ñänóøm̲gumbä coo hajxy
tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, je'eguiøxpä coo Jesucristo ja'a ñi'x
ja quiopc ñähdujcy mänaa hajxy je'e xñähho'túutäm. 17 Coo tu'ugpä

tsajcaagy hajxy ngaamiújcäm, paady hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy nhíjtäm, hoy hajxy nja nämáyyäm.

18 Jaduhn̲ä judíoshajxy yhijpä tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy møødä Dios
mänaa animal hajxy chu'uc̆hän, ja'a jäya'ayhajxy yojxypä altarwiin-
duum. 19 Jadúhn̲høch nmäna'añ coo quepychech naax̲poch quia'a
jujyquiä. Jadúhn̲høch nmänaam̲bä coo animal quia'a cunuu'xiä ja'a
jäya'ayhajxy yojxypä quepychechwiinduum. 20 Caj pues. Ja'a jäya'ay
ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, coo animal hajxy yox̲y quepy-
chechwiinduum, ja'a møjcu'ugong hajxy jaduhn̲ wyiingudsähgøøby,
ca'a Dyiosä. Cábøch njoot chocy coo jäya'ay hajxy mmøødhídät
tu'ugwiinmahñdy, ja'a møjcu'ugong hajxy wyiingudsähgøøbiä. 21 Pø
mhu'ugaam̲biä vino hajxy ja'a Dioscøxpä, cab hajxy hoy mhú'ugät ja'a
møjcu'ugongcøxpä. Pø mgayaam̲biä tsajcaagy hajxy ja'a Dioscøxpä, cab
hajxy hoy mgáyät ja'a møjcu'ugongcøxpä. 22 Cab jaduhn̲ yhoyyä coo Dios
hajxy nyagjootmá'tämät. Hix̲, maas mäjaamøødä Dios que højtshájtäm.

23 Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy miäna'añ cooc cuhdujt hajxy nmøødhájtäm
hoy ñejpiä. Tøyhajt jaduhn̲. Pero cab jaduhn̲ yhawiinmatsä coo hajxy
hoy ñejpiä njatcóøyyämät. Hix̲, coo hajxy hoy ñejpiä njatcóøyyämät,
cabä Diosmädia'agy hajxy hoy nyajtu'uyóhyyämät. 24 Näje'e jäya'ayhajxy
yhøxta'ay coo hajxy chäná'awät coo hajxy yhäyówät. Pero maas hoy
jaduhn̲ coo nmädøjc hajxy nbuhbéjtämät.

25 Tsu'udsä tsu'uc̆h hajxy jaduhn̲ mädyiijaty jim̲ tóo'cäp halaplazpa'c.
Pero cab hajxy myajtøwät pø tøø jäya'ay animal hajxy yox̲y quepychech-
wiinduum. Cab hajxy je'eduhn̲ mnä'ä taj mnä'ä máyät ja'a tsu'uc̆hcøxpä.
26 Hix̲, jaduhn̲ä Diosmädia'agy miädia'agy: “Dios jie'e hädaa cøx̲iä maa
hädaa yaabä naax̲wiimbän.”

27 Coo pøn̲ hajxy jaduhn̲ xwiówät mägaabiä, hoy jaduhn̲ coo hajxy
mnócxät, hoyyä craa ja'a Diosmädia'agy hänajty quia'a jagä mäbøcy.
Y cab hajxy myajtøwät pø tøø animal hänajty quepychechwiinduum
yoxyii. Cab hajxy mdaj cab hajxy mmáyät ja'a tsu'uc̆hcøxpä. 28 Pero
coo pøn̲ hajxy jaduhn̲ xyhawáan̲ät coo häna'c yø'ø animal hänajty tøø
yox̲y quepychechwiinduum, cab hajxy jaduhn̲ mdsú'udsät, weenä craa
jaduhn̲ quia'a jootma'ady ja'a hajxy tøø xyhawáan̲äbä. Jaduhn̲ä craada'a
tiajy miay coo jaduhn̲ quia'a hoyyä coo yø'øduhm̲bä tsu'uc̆h hajxy
ndsú'tsämät, ja'a häna'c yojxypä quepychechwiinduum. 29 Ja'a craa tøø
xyhawáan̲äbä, je'ec̆h jaduhn̲ nnänøøm̲by coo wehn̲dä jiootma'ada'añ.
Cábøch jaduhn̲ nmäna'ana'añ coo mijts mjootma'ada'añ.

Näje'e jäya'ayhajxiäda'a miäna'ana'añ: “Ween yø'ø craa jaduhn̲ ñä'ä
jootma'ady, nmóødhøch cuhdujt jaduhn̲ cooc̆hä animal ndsú'udsät, hoy
häna'c tøø jia yox̲y quepychechwiinduum. 30 Haa ca'a, nnämáabiøc̆hä
Dios Dioscujú'uyäp cooc̆hä tsu'uc̆h hänajty tøø ndsu'uc̆h. Tiic̆h yø'ø craa
jaduhn̲ coo xñä'ä näma'ay cooc̆h nga'a tsú'udsät.” 31 Jaduhn̲ds je'e, tsøgä
mädia'agy hajxy hoy yajxón̲ yajtuun̲ yaghíjtäm homiädyiibä coo hajxy
ngaayy coo hajxy nhúucäm. Coo jäya'ay hajxy jaduhn̲ xyhíjxämät coo
mädia'agy hajxy hänajty hoy yajxón̲ nyajtuun̲ nyaghíjtäm homiädyiibä,
mänitä Dios hajxy miøjpäda'aga'añ jiaanc̆hpäda'aga'añ. 32 Hix̲, coo
mädia'agy hajxy hoy yajxón̲ nyajtuun̲ nyaghíjtämät homiädyiibä, ni
pøn̲ jaduhn̲ quia'a jootmá'adät, ni ja'a judíoshajxy, ni ja'a jäya'ayhajxy
cajpä judíoshajpä, ni ja'a jäya'ayhajxy ja'a Diosmädia'agy mäbøjpä.
33 Jadúhn̲høch høøc̆hpä, hoy yajxón̲høc̆hä nyajtuñ̲ nyaghity homiädyiibä

nébiøčhä jäyaˈayhajxy jaduhn̲ xquiumáyät. Cábøch pøn̲ jaduhn̲ nyagjootmaˈady. Hix̲, chójpiøch njoot jaduhn̲ coo jäyaˈayhajxy nägøx̲iä ñähwáˈadsät jaˈa piojpä jaˈa quiädieeyhajxy. Cábøch njoot chocy cooč̆h nidiuhm̲ nbáadät jaˈa hoybä jaˈa weenbä.

11

1 Nébiøčhä Jesucristo nbahix̲iän, jadúhn̲høch mijts xpiahíjxpät.

2 Hermanodøjc, xoon̲dáacpøch jaduhn̲ cooč̆h mijts xjiahmiejtstaˈagy homiänaajä, y coo Diosmädiaˈagy hajxy homiänaajä myajtuñ̲ nebiátyhøch hajxy tøø nnajtscapxóøyyäm. 3 Chójpiøch njoot jaduhn̲ coo hajxy mwiinjuóˈøwät coo Jesucristo jaˈa Dios Wyiindsøn̲haty y coo højtsä Jesucristo nWiindsøn̲hájtämbä, højts yaˈadiøjc-hájtäm. Jaanä jaduhn̲ä ndoˈoxiøjc-hájtäm hajxy xwyiindsøn̲hájtämbä, højts yaˈadiøjc-hájtäm. 4 Maa hermanodøjc-hajxy yhamugøˈøyän tsajtøgooty, coo yaˈadiøjc jim̲ tuˈug Dyiospaˈyáˈaxät cuhjupmøød, cabä Jesucristo hamuumduˈjoot wyiingudsähgøˈøy; ni jaduhn̲ coo Diosmädiaˈagy cuhjupmøød yajwiinhixóˈøwät. 5 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, coo toˈoxiøjc-hajxy jiiby Dyiospaˈyáˈaxät cuhwaˈads tsajtøgooty, o coo Diosmädiaˈagy hajxy jiiby yajwiinhixóˈøwät cuhwaˈads, hoč̆hähdiuun̲nä hajxy jeˈeduhn̲. Jaduhn̲ jeˈeduhn̲ piaady nejpiän yøˈø toˈoxiøjc quiuhwaay hajxy yhøxmeˈxypän. 6 Jaduhn̲ds jeˈe, pø cabä toˈoxiøjc-hajxy tiägøˈøwaˈañ tsajtøgooty cuhjuuxy, ween hajxy jaduhn̲ ñäˈägä yajcuhmeˈxy. Y pø tsähdiuum̲b hajxy jaduhn̲ cuhmeˈxy, ween hajxy ñiguiuhjuuxyii. 7 Pero jaˈa yaˈadiøjc-hajxy, cab hajxy jeˈe ween tsajtøgooty cuhjupmøød tiägøøbiä. Hix̲, jaduhn̲ä Dios jaˈa yaˈadiøjc yhädiuuñ̲ nebiä Diosän. Jaˈa yaˈadiøjc-cøxpä jaduhn̲ quiähxøˈøgy coo Dios mäjaa jiaanč̆h tehm̲ miøødä. Pero jaˈa toˈoxiøjc-cøxpä quiähxøˈøgy coo yaˈadiøjc mäjaa miøødäbä. 8 Coo Dios jaˈa toˈoxiøjc jecy yhädiuuñ̲, jayøjpä yaˈadiøjc jaˈa quiaač̆h tuˈug piójcäxä. Mänitä toˈoxiøjc yajwaˈañguiojjä caač̆hhaam. Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa Diosmädiaˈaguiän. Pero cab jaduhn̲ miänaˈañ coo yaˈadiøjc yajwaˈañguiojjä jaˈa toˈoxiøjc quiaač̆hhaam. 9 Jaˈa yaˈadiøjc-cøxpä jaˈa toˈoxiøjc yhädiúun̲äbä. Cab hajxy nmänáan̲ämät coo yaˈadiøjc yhädiuun̲ä jaˈa toˈoxiøjc-cøxpä. 10 Páadiädsä toˈoxiøjc-hajxy wiädítät cuhjuuxy, jaduhn̲ hajxy yajcähxóˈøgät coo hajxy yhaneˈemyii yaˈadiójcäm. Jaduhn̲ä Diosmoonsähajxy quiumay, jaˈa hajxy jim̲ tsajpootypä. 11 Pero jaduhn̲ä Dios hajxy jecy xquiunúuˈxäm yaˈadioˈoxy. 12 Hix̲, jéquiänä toˈoxiøjc yajwaˈañguiojjä jaˈa yaˈadiøjc quiaač̆hhaam. Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, jaˈa toˈoxiøjc-cøxpä jaˈa yaˈadiøjc myiñ̲guiaˈay.

13 Huuc mänaˈan mijts pø hawiinmats jaduhn̲ coo toˈoxiøjc-hajxy cuhwaˈads Dyiospaˈyáˈaxät tsajtøgooty. 14 Hoč̆hähdiuun̲nä jaduhn̲ coo yaˈadiøjc quiuhwaayhajxy yoñ̲ yajyéegät. Hoy piøn̲ä jaduhn̲ miänaˈañ. 15 Pero hahixóøyyäp jaˈa toˈoxiøjc-hajxy jaduhn̲ coo quiuhwaay hajxy yajyéegät yoñ̲; jaduhn̲ jeˈeduhn̲ miäbaady nebiä cuhmochpän. 16 Jaduhn̲ højts nnäˈägädä yajnähixøˈøy coo toˈoxiøjc-hajxy cuhmoch Dyiospaˈyáˈaxät tsajtøgooty. Y jaduhn̲ä hermanohajxy nägøx̲iä yajnähixøøbiä tsajtøgooty wiinduhm̲yhagajpt. Hoorä, pønjaty jaduhn̲ mänaam̲b cooc tyijy jaduhn̲ quiaˈa nejpiä coo toˈoxiøjc-hajxy jaguiuhmoch tsajtøgooty Dyiospaˈyáˈaxät, cabä tøyhajt hajxy ñäˈägädä møødä.

17-19 Tøøč̆h nmädoyhaty coo hajxy näjeˈe haxøøgtøjiämuum mniñämaˈayii maa hajxy tsajtøgooty mhamugøˈøyän. Tøyhajtädaˈa

jaduhn̲. Cab jaduhn̲ yhoyyä y cábøch jaduhn̲ ngumay, hóyhøch jaduhn̲
nja najuø'øy coo jäya'ayhajxy yhixa'añ pønjaty tøyhajt hoy wädijp.
20 Coo Jesucristo hänajty yagho'oga'añii, mänitä jiamiøød ñämaayy
coo hajxy chuugaamiúgät ja'a Jesucristocøxpä. Pero mijts, coo hajxy
nax̲y tsajtøgooty mhamugø'øy, coo hajxy nax̲y mdsuugaamiucy, cabä
Jesucristo hajxy nax̲y mjahmiech. 21 Hanidiuhm̲jaty hajxy nax̲y mgay.
Cab hajxy nax̲y mdajy mmay pø jii mmägu'ughajpä caayyøøc hajxy
miøødä quia'a møødä. Näje'e hajxy nax̲y mmu'ugyii. 22 Jim̲ hajxy
hawiinmats mgay mhú'ugät maa mhamdsoo tøjc-hajxiän. Cab jaduhn̲
yhoyyä coo hajxy jaduhn̲ mjatcø'øy maa Diostøjcän. Myajtsähdiuum̲biä
häyoobäya'ay hajxy jaduhn̲. Cábøch mijts jaduhn̲ nnä'ägädä cumay coo
hajxy jaduhn̲ mjatcø'øy.

23 Hamdsooc̆hä Jesucristo xyajnähixøøyy nébiøch mijts tøø
nnajtscapxóøyyäm: Hoorä, mänittsuu, coo Jesucristo hänajty tiooga'añii,
mänitä Jesucristohajxy tiägøøyy tsuugaabiä møødä jiamiøødhajxy. Mänitä
Jesucristo tsajcaagy quionø'cy. 24 Mänit Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä
tsajcaagy yhaguidøøyy. Mänit miänaañ̲: "Huuc cay hajxy. Høøc̆h nni'x
høøc̆h ngopc hädaa. Mijtscóxpøc̆hä häna'c xtiooga'añ. Cooc̆h mijts mänaa
xjiahmiejtstá'agät, jaduhn̲ä tsajcaagy hajxy mgáyät." 25 Y coo hajxy
hänajty tøø chuugaabiädøøñä, mänitä Jesús vino quionø'cy copajooty.
Mänit miänáan̲gombä: "Cooc̆h mijts nnähho'tu'udaan̲nä, cooc̆h nnø'ty
nyaghäyowaan̲nä, hawiinjem̲ybiä Dios hajxy xmiøødyajcuhduga'añ.
Hoorä, hädaa vino, hijxtahn̲d jaduhn̲ miähmø'øwa'añ nébiøch nnø'tiän. Y
naaghooc hädaa vino hajxy mhu'ugy, mänítøch hajxy xjiahmiejtstá'agät."
26 Homiänaajä hädaa tsajcaagy hajxy hänajty mgaya'añ, homiänaajä
hädaa vino hajxy hänajty mhu'uga'añ, myajcøhxø'py hajxy hänajty coo
Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Hix̲, wiimbijtägatsaam̲bä Jesucristo.
Yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin.

27 Nebiä Jesucristo jiamiøødhajxy miøødcaayy miøødhuuquiän, jadúhn̲äc
hajxy ngaayy, jadúhn̲äc hajxy nhúucämbät. Pønjatiä howyiinmahñdy
hänajty ca'a møød coo hänajty jaduhn̲ quiaya'añ, coo hänajty jaduhn̲
yhu'uga'añ, haxøøg hajxy jaduhn̲ jiatcø'øy ja'a Jesucristo ñi'xcøxpä
ñø'tycøxpä. 28 Jaduhn̲ds je'e, coo hajxy hänajty mgaya'añ ja'a Jesu-
cristocøxpä, coo hajxy hänajty mhu'uga'añ ja'a Jesucristocøxpä, nax̲y
hajxy jayøjpiä mdehm̲ ñiñajuø'øwóøjät pø howyiinmahñdy hajxy hänajty
mjaanc̆h møød. 29 Pønjaty jaduhn̲ caaby huucp ja'a Jesucristocøxpä, coo
hajxy jaduhn̲ quia'a møjpädá'agät coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm,
yajcumädow̲áan̲äp hajxy jaduhn̲. 30 Näje'e hajxy mba'ambety; näje'e
hajxy mga'a majaamøødä. Høxtä näje'ejaty hajxy jaduhn̲ tøø yho'ogy.
Paady hajxy jaduhn̲ mjaty mhabety coo hajxy mga'a møjpäda'agy
coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. 31 Pero cabä Dios hajxy
xyajcumädóow̲ämät coo howyiinmahñdy hajxy hänajty nmøødhájtäm
coo hajxy hänajty ngayáan̲äm ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänajty
nhu'ugáan̲äm ja'a Jesucristocøxpä. 32 Paadiä Dios hajxy tähoogaty
xyajcumädóow̲äm, jaduhn̲ hajxy xyajnajuóøyyäm coo miädia'agy hajxy
hänajty hoy nga'a yajtúun̲äm. Y coo miädia'agy hajxy hoy nyajtúun̲ämät,
cab hajxy jiiby nnä'ä hädáacämät møjcu'uhaam maa jäya'ayhajxy
yhäda'aga'añän, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

33 Jaduhn̲ds je'e, hermanodøjc, coo hajxy hänajty mänaa mgaami-
uga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänajty mänaa mhuucmuga'añ ja'a

Jesucristocøxpä, naxy hajxy tu'cuhdujt mdehm quiaačhóonät. Mniyhahixø'øwóøjäp hajxy jaduhn. 34 Pø myähó'cäp hajxy hänajty, jayøjp hajxy mnä'ägä cáyät maa mdøjc-hajxiän. Jaduhnä Dios hajxy xquia'a yajcumädówät coo hajxy hänajty mgaamiuga'añ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hänajty mhuucmuga'añ ja'a Jesucristocøxpä. Madiu'uč hajxy tøø xjiaac mäyajtøy. Cooč jim nnócxät maa mijtsän, mänítøch jim nyajtødiägó'øwät.

12

1 Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiáacäm nebiatiä Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtäm, coo hawiingatiä tuung hajxy xmióoyyäm. Naxy hajxy jaduhn mdehm wyiinjuó'øwät.

2 Mnajuøøby hajxy jaduhn, coo Diosmädia'agy hajxy hänajty mga'a panøcxyñä, je'enä quepychech naaxpoch hajxy hänajty mwiingudsähgø'øyñä. Cabä quepychech naaxpoch quiapxy miädia'agy. Jaduhn hajxy hänajty mwädity nebiä tu'udägoybän. 3 Huuc wiinjuø'øw hädaa mädia'agy hajxy. Pønjatiä Dioshespíritu jaduhn najtscapxóøyyäp, cabä Jesús hajxy je'e haxøøg ñänøm̱y. Y pønjatiä Dioshespíritu jaduhn ca'a najtscapxóøyyäp, cab hajxy hoy miäna'ana'añ coo Jesús hajxy nWiindsønhájtäm.

4 Coo Diostuung hajxy jaduhn ndúunäm, hawiingatiä Diostuung hajxy jaduhn xpiáatäm. Pero ja'a Dios ja'a yhEspírituhajtiä hajxy jaduhn xtiuungmóoyyäm. 5 Madiu'u ja'a Diostuung hajxy jaduhn njaančh túunäm, pero tu'jäya'ayyä hajxy jaduhn nWiindsønhájtäm. Ja'a Jesucristo je'e. 6 Ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm coo tiuung hajxy ndúunämät, nebiatiä tiuung hajxy xpiáatäm. 7 Paadiä Dioshespíritu hajxy hawiingaty xtiuungmóoyyäm, jaduhn hajxy hoy nnibiuhbéjtämät hamiñ haxøpy. 8 Hix, näje'e hermanohajxy tiuungmo'oyii ja'a Dioshespíritäm coo hajxy quiapx coo hajxy miädiá'agät nebiä jajpä häna'cän. 9 Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshespíritäm coo hajxy hoy jiaančh tehm miäbógät ja'a Diosmädia'agy. Näje'e hajxy miäjaamo'oyii nebiä jäya'ay hajxy yajmøcpógät, ja'a pøjc ja'a híjxäbä. 10 Näje'e hermanohajxy piuhbedyii ja'a Dioshespíritäm coo hajxy hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hajxy tiuungmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät. Näje'e hajxy tiuungmóoyyäbä coo hajxy yhøxcábät pøn najtscapxóøyyäp ja'a Dioshespíritäm, pøn najtscapxóøyyäp ja'a møjcu'ugóngäm. Näje'e hajxy piaadyii coo hajxy quiápxät wiinghayuucjaty. Näje'e hajxy piáatäbä coo hajxy quiapxhoyó'øwät waam̱batiä hermanohajxy tøø quiapxy wiinghayuucjaty. 11 Hanidiuhm̱jatiä Dioshespíritu hajxy xtiuungmóoyyäm, nebiä jioot chocy. Tu'uquiä ja'a Dioshespíritu jaduhn.

12 Ja'a tu'ugpä ni'x, ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc miøødä. Pero tu'ugpä ni'x tu'ugpä copc hajxy jaduhn nmøødhájtäm. Jaduhn mäwiin højtshájtäm, tu'ugmädia'agy hajxy nhíjtäm coo Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm, hoy hajxy nja nämayhájtäm. 13 Coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhnä Dioshespíritu hajxy xpiädáacäm tu'ugmädia'agy nägøxiä, møødä judíoshajxy, møødä cajpä judíoshajxy, møødä jäya'ayhajxy je'ehájtäbä wiinghäná'cäm, møødä jäya'ayhajxy hijpä hawa'adstuum. Nägøxiä ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm.

14 Ja'a tu'ugpä ni'x ja'a tu'ugpä copc, madiu'u pajc hajxy nmøødhájtäm. 15 Coods yø'ø tecy jaduhn ñä'ä mäná'anät: “Cábøch tii nmach cábøch tii

nnähdoñ nej yø'ø cø'øjän, páadyhøch miiči̇h jaduhṉ xquia'a yajtuna'añ”,
cab jaduhṉ ñä'ä tøyyäbä; haa ca'a, nyajyohy nyajnájxäm ja'a tecy
jaduhm̱bä. 16 Jaanä jaduhṉduhm̱bä, coo yø'ø taatsc jaduhṉ miänáam̱bät:
“Cábøch jaduhṉ nhix̱y nej yø'ø wiinän, páadyhøch miiči̇h jaduhṉ xquia'a
yajtuna'añ”, cab jaduhṉ ñä'ä tøyyäbä; haa ca'a, nyajmädóow̱äm ja'a
taatsc jaduhm̱bä. 17 Coo hajxy häxøpy nhaagä wiinhájtäm, cab hajxy
häxøpy nmädóow̱äm. Y coo hajxy häxøpy nhaagä mädohndhájtäm, cab
hajxy häxøpy tii xjiøjxuugøøyyäm. 18 Jaduhṉä Dios hajxy xquiunúu'xäm
nebiaty hajxy xyajmädsójcäm. Paadiä ni'x ja'a copc hajxy nmøødhájtäm,
paadiä cø'ø ja'a tecy hajxy nmøødhájtäm. 19 Coo hajxy häxøpy nhaagä
pajc-hájtäm, cabä nni'x ja'a ngopc-hajxy häxøpy yhíjtäm. 20 Madiu'u ja'a
pajc hajxy nmøødhájtäm ja'a tu'ugpä jäya'ay. Tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy
jaduhṉ nmøødhájtäm.

21 Coo wiin häxøpy quiapxy, cabä cø'ø jaduhṉ ñämá'awät: “Cábøch
miiči̇h nyajmaajiaty.” Jaanä jaduhṉä copcpä, coo häxøpy quiapxy,
cabä tecy jaduhṉ ñämáabiät: “Cábøch miiči̇h nyajmaajiaty.” 22 Pero
nhaagä yajtuuṉgpáatäm ja'a ni'x ja'a copc cøx̱iä, hoyyä pajc näje'e quia'a
jagä møcä. 23 Cabä ni'x ja'a copc hajxy teeñmuum nyajcähxø'øgáaṉäm,
paadiä wit hajxy nmøødhájtäm. 24 Pero ja'a nwiin ja'a njøjphajtämhajxy,
cab jaduhṉ ñejpiä coo hajxy nyajcähxǿ'cämät. Jadúhṉhøch chamṉ tøø
nmädia'agy nebiä Dios ja'a nni'x ja'a ngopc-hajtämhajxy xquiunúu'xäm
tu'ughamuum. Hoorä, jaduhṉ mäwiin højtshájtäm, tu'ugmädia'agy
hajxy nnimiøødhíjtäm coo Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm,
coo Jesucristo hajxy näguipxy nWiindsøṉhájtäm. Jaduhṉä Dios
hajxy xquiunúu'xäm coo hermanodøjc hajxy nwiingudsähgøøyyämät,
hoy hajxy jia xoñ jia häyoy. 25 Jaduhṉä Dios quiumay coo hajxy
nhíjtämät tu'ugjoot tu'ugcopc, coo hajxy nniči̇hojc coo hajxy
nnimiée'xämät hamiñ haxøpy. 26 Coo tu'jäya'ay chaači̇hpøgät, mänit
hajxy nägøx̱iä njootmayhájtämät. Jaanä jaduhṉduhm̱bä, coo tu'jäya'ay
wyiingudsähgø'øwøøjät, mänit hajxy nägøx̱iä nxooṉdáacämät.

27 Nwiindsøṉhájtämä Jesucristo hajxy nägøx̱iä pønjatiä Diosmädia'agy
mäbøjp. Hawiingatiä Dios hajxy tøø xquiunúu'xäm. 28 Näje'e
hermanohajxy tøø tiuuṉgmo'oyii ja'a Diósäm. Ja'a Dios
quiugueẋyhájtäbä, je'e hajxy jayøjp tuuṉgpaat. Mänit hajxy
je'e tiuuṉgpaatpä, ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy, møødä
Diosmädia'agy-yajwiinhixøøbiähajxy. Näje'e hermanohajxy
hoy-yagjuøøñä tiuñ ja'a Diosmäjaagøxpä. Näje'e hermanohajxy
yajmøcpøcy ja'a jäya'ayhajxy nähba'amguhba'ambä. Näje'e
hermanohajxy miäbuhbety. Näje'e hajxy jaduhṉ miägapxy yhane'emy.
Näje'e hajxy piaadyii coo wiinghayuucjaty hajxy quiápxät. 29 Hoorä,
cabä Dios hajxy nägøx̱iä xquiugueẋyhájtäm. Cabä Diosmädia'agy
hajxy nägøx̱iä nyajwá'xäm. Cab hajxy nägøx̱iä nyajnähixøøyyäm. Cab
hajxy nägøx̱iä ndúuṉäm hoy-yagjuøøñä ja'a Diosmäjaagøxpä. 30 Cab
hajxy nägøx̱iä nba'amyajnájxäm. Cab hajxy nägøx̱iä tøø xpiáatäm
coo ngápxämät wiinghayuucjaty. Y cab hajxy nägøx̱iä tøø xpiáatäm
coo hajxy ngapxhoyøøyyämät waam̱batiä hermano tøø quiapxy
wiinghayuucjaty. 31 Tsøgä njoot hajxy pädáacäm hamuumdu'joot coo
Dios tuuṉg hajxy ween xmióoyyäm ja'a maas tsoobaatpä. Chám̱høči̇hä
mädia'agy hajxy nyajnähixø'øwa'añ nebiä Dios miädia'agy hajxy hoy
mmaas yajtu'uyó'oyät.

13

1 Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a mée'xämät, cabä Diosmädia'agy
hajxy hänajty hoy ngudiúuṉäm, hoy hajxy cu nja capx cu nja mädiáacäm
madiu'u nebiä jäya'ayhajxy yaa jia capxiän hädaa yaabä naax̱wiin, nebiä
Diosmoonsähajxy jiṉ jia capxiän tsajpootyp. 2 Coo nmädøjc hajxy nga'a
tsojc nga'a mée'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobáatämät, hoy hajxy cu
nja najuóøyyäm tii jadáaṉäp tii tunáaṉäp, hoy hajxy cøx̱iä wiinä cu nja
najuøøyy cu nja jahmiéjtsäm, hoyyä møcmäjaa hajxy cu nja jaanc̆h tehṉ
miøødhájtäm hoy ñä'ä tiigøxpä. 3 Coo nmädøjc hajxy nga'a tsojc nga'a
mée'xämät, cab hajxy nnä'ägädä tsoobáatämät, hoyyä häyoobäjäya'ay
hajxy cøx̱iä wiinä cu nja móoyyäm mäduhṉ̃tiä hajxy nmøødhájtäm, hoyyä
jäya'ay hajxy cu nja nähho'túutäm.

4 Pøṉä miädøjc tsojp mee'xp, mee'xxieemy hajxy jaduhṉ yhity. Hoy
hajxy jaduhṉ miädøjc-haty. Cabä hadsocywyiinmahñdy hajxy miøødä.
Cab hajxy yajcumaya'añ. 5 Pøṉä miädøjc tsojp mee'xp, cab hajxy
chähdiuhṉdägoyyä. Cab hajxy wyiinducä. Cab hajxy jiootma'ady, hoy
hajxy cøx̱ypänejpiä cu jia tunøø. 6 Cabä haxøøgpä hajxy chocy; ja'a
tøyhajtpä hajxy jaduhṉ chojpy. 7 Pøṉä miädøjc tsojp mee'xp, miee'xtujpy
hajxy. Coo hajxy cøx̱ypänejpiä tiunóøjät ja'a miädøjcäm, cab hajxy
jiootma'ady. Cab hajxy ñäxø'øwø'øy, cab hajxy ñähøønø'øy. Hoy hajxy
miäxi'igy, hoy hajxy miägapxy, weenä craa ja'a tøø quiädiéeyäbä jaduhṉ
yhuuc wiinmahñmech coo jaduhṉ tøø quiädieey.

8 Habaadaaṃb jaduhṉ coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy hänajty quia'a
yajwa'xaaṉnä. Habaadaaṃb jaduhṉ coo jäya'ayhajxy hänajty quia'a
capx quia'a mädia'agaaṉnä wiinghayuucjaty. Habaadaaṃb jaduhṉ coo
quia'a tsoobaadaaṉnä tijatiä jäya'ayhajxy yaa ñajuøøby hädaa yaabä
naax̱wiin. Pero cøjxta'axiøø hajxy nnic̆hoc nnimiee'xáaṉäm. 9 Cahnä
hajxy hoy nwiinjuóøyyäm je'eguiøxpä coo hajxy yaa nhíjtämnä hädaa
yaabä naax̱wiin. Cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy nhabójcäm coo ha-
jxy nyajwá'xämät. 10 Habaadaaṃb jaduhṉ coo Diosmädia'agy hajxy
maas ca'xy nwiinjuø'øwáaṉäm, paady hänajty pøṉ quia'a wäditaaṉnä
Diosmädia'agy-yajwa'xpä.

11 Coo hajxy nmuutsc-hájtämnä, cahnä hajxy hänajty nwiin-
mahñméjtsäm. Pero coo hajxy nmøjjóøyyänä, mänit hajxy nnajuóøyyänä.
Tøø hajxy nwiinmahñméjtsänä; cab hajxy nwiinmahñdyhájtänä neby
hajxy tøø nmuutsc-hájtäm. 12 Jaduhṉ mäwíinäts je'e, coo hajxy
yaa nhíjtäm hädaa yaabä naax̱wiin, cahnä Diosmädia'agy hajxy hoy
nwiinjuóøyyämnä. Cahnä Dios hajxy nhix̱yhájtäm. Pero coo hajxy jiṉ
nnøcxáaṉäm tsajpootyp, mänitä Dios hajxy nhix̱yhadáaṉäm neby hajxy
je'e xyhix̱yhájtäm. Mänitä miädia'agy hajxy ca'xy nwiinjuø'øwáaṉäm.
13 Tägøøgtu'u ja'a Dios hajxy xyhanéhṉäm; coo miädia'agy hajxy
nmäbójcämät coo tiøyhajtä, chaads coo Jesucristo hajxy njøbhíjxämät coo
yaa quiädaactägatsa'añ, chaads coo nmädøjc hajxy ndsojc nmée'xämät.
Hädaa høx̱haambä jaduhṉ maas tsoobaadaaṃb coo nmädøjc hajxy
ndsojc nmée'xämät.

14

1 Nax̱y hajxy ndehṉ ñic̆hojc ndehṉ ñimiée'xämät hoy miänaajä. Je'e
maas tsoobaatp. Jaanä jaduhṉduhṉbä, tsøgä Dios hajxy nämáayyäm
coo mäjaa hajxy ween xmióoyyäm coo tiuuṉg hajxy jaduhṉ ndúuṉämät.

Je'e tsoobaatp coo hermano ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy. 2 Näje'e
hermanohajxy, coo hajxy hänajty quiapxa'añ tsajtøgooty, cab hajxy
howyiinjuøøñä miädia'agy. Hix̱, ja'a Dios hajxy jaduhṉ miøødmädiaacypy,
ca'a yhøjtshájtäm, je'eguiøxpä coo Dioshajtiä wyiinjuø'øy. Cab højts
jaduhṉ nnä'ägädä wiinjuóøyyäm. Najtscapxóøyyäp hajxy jaduhṉ ja'a
Dioshespíritäm. Jagooyyä Dios jaduhṉ ñajuø'øy waam̱baty hajxy jaduhṉ
miädia'agy. 3 Pero coo Diosmädia'agy hajxy ngápxämät nebiä jäya'ayhajxy
jaduhṉ wyiinjuó'øwät, mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy nya-
jwiingapxóøyyämät, hoy hajxy jaduhṉ nmägapx nhané'emät, hoy ha-
jxy jaduhṉ ngapxmøcpójcämät. 4 Øøṉ Dioshajtiä nä'ä møødmädiaacp,
je'e mäjaa nidiuhm̱ móoyyäp nebiä Diosmädia'agy maas hoy jiaac wiin-
juó'øwät. Hix̱, cabä jäya'ayhajxy jaduhṉ wyiinjuø'øy waam̱baty jaduhṉ
miädia'agy. Pero coo hermanodøjc ja'a Diosmädia'agy hajxy nyajwi-
ingapxóøyyämät howyiinjuøøñä, mänit hajxy miäjaamo'owóøjät nebiä
Diosmädia'agy hajxy jaduhṉ maas hoy jiaac wiinjuó'øwät.

5 Maas tsoobaatp jaduhṉ coo Diosmädia'agy hajxy ngápxämät
howyiinjuøøñä; jaduhṉä hermanohajxy nägøx̱iä wyiinjuó'øwät,
ja'a hajxy mädoobä. Hoy hit jaduhṉ coo Dioshajtiä hajxy
nägøx̱iä mmøødmädiá'agät. Mänit mäbøcy yhoyó'øwät coo hajxy
mgapxhoyó'øwät, jaduhṉä hermanohajxy nägøx̱iä wyiinjuó'øwät.
6 Hermanodøjc, cooc̈hä Dioshajtiä nnä'ä møødmädiá'agät maa mijtsän,
cab hajxy jaduhṉ hoy mwiinjuó'øwät. Pero mänit hajxy jaduhṉ
mwiinjuó'øwät cooc̈h mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiinhixó'øwät
nebiátyhøc̈hä Dios ja'a miädia'agy hänajty xñajtscapxøøyyä.

7 Høxtáhm̱ädsä xuux̱pädøjc-hajxy, coo hajxy hoy quia'a xú'uxät,
nägoodä hajxy nøcxy ñä'ä yajxu'uxy ñä'ä yajpøgø'øy, y cab hoy yajmädoy.
8 Jaanä jaduhṉduhm̱bä maa jäya'ayhajxy chiptuṉ̃än, coo soldado ja'a
corneta hoy quia'a yajxú'uxät, cabä jiamiøødhajxy jaduhṉ hoy chiptúnät.
Nä'ä him̱ybiäyø'øg nø'ø maamybiäyó'øgäp hajxy jaduhṉ. 9 Jaduhṉ
mäwíinäts højtshájtäm, coo Dioshajtiä hajxy nmøødmädiáacämät, cabä
nmädia'agy hajxy jaduhṉ nniwyiinjuóøyyämät hamiṉ̃ haxøpy. Xiøøbä
hajxy jaduhṉ nnä'ä capx nnä'ä mädiáacämät. 10 Madiu'u hayuuc hajxy
yaa ngápxäm hädaa yaabä naax̱wiin. Hawiingaty hayuuc hajxy nniwyi-
injuóøyyäm. 11 Y coo mädia'agy hajxy hamiṉ̃ haxøpy nga'a nniwyiin-
juóøyyämät hawiingjaty, cab hajxy jaduhṉ hoy nnimiøødmädiáacämät.
12 Jaduhṉ mäwíinäts mijts, mjaanc̈h tehm̱ miänaam̱b mijts jaduhṉ coo
Dioshespíritu hajxy xtiuuṉgmó'owät. Y myujwá'anäp ja'a tuuṉg hajxy
mädyii maas tsoobaatp. Jaduhṉä hermanodøjc hajxy maas hoy mya-
jwiingapxó'øwät nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhṉ maas hoy wyiin-
juó'øwät.

13 Jaduhṉds je'e, øøṉ jaduhṉ howyiinjuøøñä ca'a capxp ca'a mädiaacp,
weenä Dios jaduhṉ ñäma'ay coo miäjaamo'owóøjät nebiä miädia'agy
quiapxhoyó'øwät. 14 Coo Dios hajxy nba'yáax̱ämät ja'a hayuuc-haamby
mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, cab hajxy nwiinjuóøyyämät, hoy hajxy
cu nja mädiáacäm wiinmahñdyhaam. Y cab hajxy jaduhṉ nnä'ägädä wi-
injuóøyyäm. 15 Jaduhṉds je'e, tsøcxä Dios hajxy pa'yáax̱äm juøhñdyhaam,
pero howyiinjuøøñä. Tsøcxä Dioshøy hajxy hóøw̱äm juøhñdyhaam, pero
howyiinjuøøñä. 16 Coo Dios hajxy nnämáayyämät "Dioscujú'uyäp",
ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby, cab hajxy hamd-
soo nwiinjuóøyyämät. Y ja'a jäya'ayhajxy jii mädoobä, ni je'e ha-

jxy jaduhn̲ quia'a wiinjuó'øwät. Y cab hajxy hoy piamäná'anät
"Dioscujú'uyäp." 17 Hoyyä Dios hajxy yajxón̲ cu nja nämáayyäm
"Dioscujú'uyäp", ja'a jäya'ayhajxy jii mädoobä, cab hajxy wyiinjuó'øwät.
Y cabä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ jiaac wiinjuó'øwät. 18 Høøčh,
nnämáabiøčhä Dios "Dioscujú'uyäp" je'eguiøxpä cooč̈h pøn̲ jaduhn̲
xquia'a najtspaadø'øy nébiøch hayuuc-haamby ngapxiän, ja'a Dioshajtiä
wyiinjuøøbiä. 19 Pero maa hajxy nhamugóøyyämän tsajtøgooty Dioswiin-
gudsähgøøbiä, tsoobaatp jaduhn̲ cooč̈h howyiinjuøøñä ngápxät, hoy jia
weeñtiä. Cab jaduhn̲ jiaty tsoobáadät cooč̈h hayuuc-haamby ngápxät ja'a
Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, hóyhøch yoñ cu nja capx. Hix̲, cooč̈h howyiin-
juøøñä ngápxät, wyiinjuó'øwäp ja'a hermanohajxy jaduhn̲, jadúhn̲høčhä
Diosmädia'agy hajxy hoy nyajwiingapxó'øwät.

20 Hermanodøjc, tsøg hädaa mädia'agy hajxy hoy wiinjuóøyyäm
nebiä møjhäna'c-hajxy hoy wyiinjuø'øyän. Yø'ø pigäna'c-hajxy,
cahnä hajxy wyiinmahñmechñä. Pero cahnä haxøøgpä hajxy yhix̲y
yhabaadyñä. 21 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy jecy miänaañ: "Ja'a judíoshajxy,
cábøčhä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaan̲ä. Nguexáam̲biøčhä jäguem̲bä
jäya'ay jim̲ maa judíoshajxiän. Mänit hajxy miøødmädia'aga'añii
wiinghayuuc-haamby. Pero ni jadúhn̲høčhä nmädia'agy hajxy xquia'a
mäbøgaan̲ä, nøm̲ä Dios miäna'añ." 22 Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy
hajxy ca'a mäbøjpä, je'eguiøxpä højts hayuuc-haamby ngápxäm,
ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, ca'a jie'eguiøxpä ja'a jäya'ayhajxy ja'a
Diosmädia'agy mäbøjpä. Coo hajxy nax̲y ngápxäm ja'a hayuuc-haamby
mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby, jaduhn̲ä Dios hijxtahn̲d xii yecy coo
jäya'ay tsaačhpä peenä hajxy piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a
mäbøjpä. Pero coo Diosmädia'agy hajxy nax̲y ngápxäm howyiinjuøøñä,
jaduhn̲ä Dios hijxtahn̲d xii yecy coo jäya'ay hoybä weenbä hajxy
piaada'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. 23 Hix̲, coo hajxy nägøx̲iä
ngápxämät ja'a hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby maa
hajxy hänajty nhamugóøyyämän tsajtøgooty Dioswiingudsähgøøbiä, y
coo jäya'ayhajxy jim̲ tiägó'øwät, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä,
jaduhn̲da'a hajxy miäná'anät cooc tyijy hajxy nguhhíin̲äm. 24-25 Pero
coo Diosmädia'agy hajxy nägøx̲iä ngápxämät howyiinjuøøñä, mänitä
jäya'ayhajxy wyiinjuó'øwät, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Mänit hajxy yhuuc
tehm̲ wyiinmahñmédsät. Mänit hajxy hamdsooyyä ñiñajuø'øwóøjät
coo hajxy hänajty hoy tøø quia'a jäya'ayhaty. Mänit hajxy jaduhn̲
jyijcädá'agät. Mänitä Dios hajxy yhuuc tehm̲ wyiingudsähgó'øwät. Mänit
hajxy yhuuc tehm̲ miäná'anät coo Dios hajxy hänajty tøy xjiaanč̈h tehm̲
miøødhíjtäm.

26 Hermanodøjc, maa hajxy nhamugóøyyämän tsajtøgooty
Dioswiingudsähgøøbiä, tsøg hajxy yajxón̲ yagjájtäm nägøx̲iä, jaduhn̲ä
Diosmädia'agy hajxy maas hoy nmaas mäbøjcämät. Näje'e Dioshøy hajxy
yhøwa'añ. Näje'e hajxy yajnähixø'øwa'añ. Näje'e hajxy miädia'aga'añ
waam̲batiä Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø ñajtscapxø'øyii ja'a Diósäm.
Näje'e hermanohajxy quiapxa'añ hayuuc-haamby mädyii Dioshajtiä
wyiinjuøøby. Y näje'e hermanohajxy quiapxhoyø'øwa'añ waam̲batiä
hermanohajxy hänajty tøø quiapxy ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä
wyiinjuøøbiä. 27 Coo hajxy mänaa ngápxämät ja'a hayuuc-haamby ja'a
Dioshajtiä wyiinjuøøbiä maa hajxy hänajty nhamugóøyyämän tsajtøgooty
Dioswiingudsähgøøbiä, nämetsyä nädägøøquiä hajxy ngápxämät

hanidiuhm̱jaty. Mänitä hermano tu'jäya'ay xquiapxhoyøøyyämät.
28 Pero pø cabä hermanohajxy jim̱ näje'e jiaty capxhoyø'øw, mejor
ween hajxy jim̱ nga'a nä'ägädä cápxämät tsajtøgooty ja'a hayuuc-haamby
mädyii Dioshajtiä wyiinjuøøby. Wiingtuum hajxy nøcxy nnä'ägädä
cápxäm jaduhṉ hanidiuhm̱jaty. Xmiädóow̱ämäp ja'a Dios hajxy
jaduhṉ. 29 Jaanä jaduhṉduhm̱bä, coo hermanohajxy hänajty quiapxa'añ
waam̱baty hajxy hänajty ñajtscapxø'øyii ja'a Diósäm, ween hajxy
nämetsyä nädägøøquiä quiapxy. Y ja'a hermanohajxy jaac jiibä, mänit
hajxy jaduhṉ miäná'anät pø tøø hajxy hoy miädoy, pø caj. 30 Y coo
wiinghermano hänajty quiapxa'añ waam̱baty hänajty ñajtscapxø'øyii
ja'a Diósäm, weenä hermano yhuuc hamoṉ̃, ja'a hänajty capxpä.
31 Hanidiuhm̱jaty hajxy ngápxämät nägøx̱iä waam̱batiä Dios hajxy
hänajty xñajtscapxøøyyäm. Jaduhṉ hajxy nägøx̱iä maas hoy nhabójcämät;
jaduhṉ hajxy nägøx̱iä nniguiapxwíjjämät. 32 Hix̱, coo miiĉh hänajty
mgapxa'añ waam̱baty miiĉhä Dios hänajty xñajtscapxø'øwaaṉä, mänit
mgápxät coo hänajty tøø xyhabaatä. 33-34 Jaduhṉä Dios quiumay coo
hajxy hanidiuhm̱jaty ngápxämät. Cab jaduhṉ quiumay coo hajxy
nägøx̱iä nxiicmujc nmädiaacmújcämät tsajtøgooty.

Cab jaduhṉ yhoyyä coo to'oxiøjc-hajxy jiiby quiápxät tsajtøgooty
maa Dios hajxy hänajty nwiingudsähgóøyyämän. Cabä Dios jaduhṉ
miäna'añ coo hajxy jiiby quiápxät. Jaduhṉä hermanohajxy nägøx̱iä
quiuhdujthaty wiinduhm̱yhagajpt. Jaduhṉä Diosmädia'agy miäna'añ
coo to'oxiøjc-hajxy miädia'agymiäbøgät. 35 Hoĉhähdiuuṉnä jaduhṉ coo
to'oxiøjc-hajxy jiiby quiápxät tsajtøgooty. Pø cabä Diosmädia'agy hajxy
hänajty tøø wyiinjuø'øy tsajtøgooty, jim̱ä ñihyhap hajxy miäyajtøwät maa
yhamdsoo tøgootyhajxiän.

36 Jaduhṉä hermanodøjc-hajxy nägøx̱iä miäna'añ wiinduhm̱yhagajpt
coo to'oxiøjc-hajxy jiiby quia'a capx quia'a mädiá'agät tsajtøgooty nebiä
Diosmädia'agy miäna'añ. Y mijts jim̱ hijpä Corintos, jaduhṉ mijts
mbaguhdujthájpät. Caj mijts mhamdsoo cuhdujt myajtúnät. 37 Nébiøch
cham̱ ngujaay, Diosmädia'agy hädaaduhṉ. Nax̱y hajxy jaduhṉ mdehm̱
miäbøgät, pønjaty jaduhṉ niñänóøm̱äp coo Dios hajxy ñajtscapxøøyyäxä,
coo Dioshespíritu piuhbedyii. 38 Pønjaty hajxy jaduhṉ ca'a mäbøgaam̱b,
cabä Dios hajxy jaduhṉ quiumaya'añii.

39 Jaduhṉds je'e, hermanodøjc, tsøgä Dios hajxy nämáayyäm coo hajxy
tehṉgajnä ween xpiuhbéjtämät, coo miädia'agy hajxy xñajtscapxøøyyämät.
Jaduhṉä miädia'agy hajxy hoy nyajwá'xämät. Øøṉ jaduhṉ capxaam̱b
mädia'agaam̱b ja'a hayuuc-haamby ja'a Dioshajtiä wyiinjuøøbiä, ween
hajxy jaduhṉ quiapxy, ween hajxy jaduhṉ miädia'agy. 40 Pero tsøgä
Diosmädia'agy hajxy hoy yajxóṉ yagjájtäm tsajtøgooty.

15

1-2 Hermanodøjc, tsøg hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo hajxy tøø
xñähho'túutäm. Jadúhṉhøch mijts tøø nyajwiingapxø'øy. Tøø hajxy
jaduhṉ nmäbójcäm. Coo hajxy tehṉgajnä nmäbójcämät hamuumdu'joot,
mänit hajxy jim̱ nnócxämät Dioswiinduum. Pero coo hajxy jaduhṉ nga'a
mäbójcämät, cab hajxy jim̱ nnä'ägädä nócxämät.

3 Jadúhṉhøch mijts tøø nyajwiingapxø'øy nebiátyhøĉhä Dios tøø
xñajtscapxøøyyä. Jaanĉh tehm̱ choobaatp hädaa Diosmädia'agy
jaduhṉ. Tøø Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; jaduhṉä nbojpä

ngädieeyhájtäm hajxy tøø xyajnähwáatsäm. Jaduhn̲ jim̲ myiñ cujaay
maa Diosmädia'aguiän. 4 Coo Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänit
hoy ñaax̲tägø'øy. Mänit hoy jiujypiøjtägach cumaax̲c. Jaduhn̲ jim̲
myíin̲gombä cujaay maa Diosmädia'aguiän. 5 Mänitä Pedro ja'a Jesucristo
hoy wyiinguhixø'øy. Mänitä Jesucristo hoy wyiinguhixóøyyägumbä
ja'a jiamiøødhajxy, ja'a nämajmetspäjäya'ayhajxy. 6 Mänit hoy
wyiinguhixóøyyägombä ja'a miägu'ughajpähajxy nämägoox̲mägo'xnax̲iä.
Näje'eyyä hajxy tøø yho'nä, caj ñämayyä. 7 Mänitä Jacobo ja'a
Jesucristo jadähooc wyiinguhixóøguiombä. Mänitä Jesucristo hoy
wyiinguhixóøyyägombä ja'a jiamiøødhajxy nägøx̲iä.

8 Høøčh, høx̲háamhøčhä Jesucristo njaac tehm̲ yhijxy. Pero cábøch
mähdiøjc jaduhn̲ nnä'ägädä tsoobaady. 9 Cábøch cuhdujt møc nmøødä
nej yø'ø Dioscuguex̲ypä cuhdujt hajxy møc jiaančh tehm̲ miøødän.
Cábøch mähdiøjc nhawiinmatsä coočh mähdiøjc jaduhn̲ nniñänømóøjät
coočh Dios xquiuguex̲yhajpä. Hix̲, haxóøghøch hijty njäya'ayhaty.
Nyajtsaačhpójpiøčhä jäya'ayhajxy hijty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty
panøcxpä. 10 Pero coočhä Dios xjiaančh cuguex̲yhaty, páadyhøch jaduhn̲
xpiuhbety. Hóyhøch nduñ. Maas máyhøčhä Diosmädia'agy tøø nyajwa'xy
ja'a nmädia'agyháamhøch que ja'a Dios quiuguex̲ypähajxy tøø yajwa'xy,
ja'a hajxy jaac jim̲bä. Ca'a yhøøčh jaduhn̲ tøø nnä'ä piy ngopcóotyhøch;
Dióshøčhä wiinmahñdy tøø xmio'oy. Jadúhn̲høčhä Dios xpiuhbety ja'a
miäjaahaam. 11 Pero cab jaduhn̲ ñejpiä pønjaty mijtsä Diosmädia'agy
tøø xyajwiingapxø'øy, pø høøčh, pø wiinghäna'c. Tu'ugmädia'agy højtsä
Diosmädia'agy nyajwa'xy. Y tøø mijtsä Diosmädia'agy mmäbøcy.

12 Jaduhn̲ højtsä mädia'agy nyajwa'xy coo Jesucristo jiujypiøjtägajch
coo hänajty tøø yho'ogy. Mayyä jäya'ayhajxy jaduhn̲ quia'a mäbøcy
cooc tyijy ja'a ho'oguiäya'ayhajxy quia'a jujypiøga'añ. Cabä tøyhajt
hajxy jaduhn̲ ñä'ä møødä. 13 Pø cab häxøpy jaduhn̲ tiøyyä coo
ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cabä Jesucristo cu jiujypiøjcy. 14 Y coo
Jesucristo häxøpy tøø quia'a jujypiøcy, cajxä hädaa mädia'agy häxøpy
choobaady neby højts jaduhn̲ nja yajwa'xy. Y nej mijtsä mädia'agy
hajxy mja mäbøcy, ni je'e häxøpy quia'a tsoobaady. 15 Jaduhn̲ højtsä
Diosmädia'agy nyajwa'xy coo Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjcy. Pø cab
häxøpy jaduhn̲ tiøyyä, høhn̲daacp højts häxøpy ja'a Dioscøxpä. Hix̲, pø
cab häxøpy jaduhn̲ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cabä
Dios ja'a Jesucristo cu yagjujypiøjcy. 16 Pø cab häxøpy jaduhn̲ tiøyyä coo
ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cabä Jesucristo cu jiujypiøjcy. 17 Y coo
Jesucristo cu quia'a jujypiøjcy, cabä mädia'agy häxøpy choobaady neby
hajxy nmäbójcäm. Y cabä nbojpä ngädieeyhajxy häxøpy ñähwáatsäm. 18 Y
tøø ho'oguiäya'ayhajxy häxøpy yhäda'agy møjcu'uhaam, hoy hajxy cu jia
mäbøc ja'a Jesucristo miädia'agy. 19 Coo Jesucristo cu quia'a jujypiøjcy,
cab hajxy häxøpy jim̲ nnøcxáan̲äm tsajpootyp. Tøø hajxy häxøpy nniwyi-
inhóhn̲äm hamiñ haxøpy. Hoñäxuu'tsnä jäya'ay hajxy häxøpy xyhíjxäm.

20 Pero tøyhajt jaduhn̲ coo Jesucristo jiujypiøjtägajch. Jayøjp je'e
jiujypiøjtsohñ. Høx̲haam hajxy njaac jujypiøgáan̲äm. 21 Tu'jäya'ay
jecy yho'tsohñ hädaa yaabä naax̲wiin, ja'a craa Adánhájtäbä. Paadiä
Adán jecy yho'cy, coo Dios ja'a miädia'agy quia'a cudiuun̲ä. Y jaanä
jaduhn̲duhm̲bä, tu'jäya'ay jiujypiøjtsohñ; ja'a Jesucristo je'e. 22 Ja'a Adán,
højts nhaphajt ndeedyhájtäm je'e, paady hajxy nägøx̲iä nbaho'ogáan̲äm.

Y jaanä jaduhn̲duhm̲bä, nägøx̲iä hajxy njujypiøgáan̲ämbä, pønjatiä Jesu-
cristo miädia'agy mäbøjcäp. 23 Coo Jesucristo hänajty tøø jiujypiøjtägach,
mänit jim̲ ñócxcombä maa Tieediän. Coo jim̲ quioo'ty, mänit tiägøøyy
hanehm̲bä. Y coo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naax̲wiin, mänitä
ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøjtägatsa'añ, ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy
hänajty tøø miäbøjcäbä. 24-26 Mänitä Jesucristo miäjäda'aga'añ. Mänitä
Dios ja'a miädsip ja'a quiuhdujthajxy piøgáan̲äxä nägøx̲iä. Mänitä
jäya'ayhajxy quia'a ho'ogaan̲nä ni mänaa. Mänitä Jesucristo ja'a
Dios cuhdujt yajcø'ødägø'øwa'añ neby jäda'ahaty yhane'emiän. Mänitä
naax̲wiimbä wyiimbidaan̲nä: 27 "Tøø Dios ja'a Jesucristo cuhdujt mio'oy
coo jäya'ay cøx̲iä yhané'emät." Nøm̲ä Diosmädia'agy jecy miänaañ̲.
Mänit jaduhn̲ tiøjiajty mänaa Jesucristo tiägø'øyän jäya'ayhanehm̲bä. Pero
cabä Diosmädia'agy jecy miänaañ̲ coo Dios yaghane'emy. Hix̲, jaaya'ayä
cuhdujt yejc coo Jesucristo jäya'ay cøx̲iä yhané'emät. 28 Coo Jesucristo
ja'a miädsip hänajty tøø quia'a cøx̲y yajmäjäda'agy, mänitä Tieedy cuh-
dujt quiøx̲y yajcø'ødägø'øwa'añ mäduhñ̲tiä cuhdujt hänajty tøø mio'oyii.
Jaduhn̲ä Jesucristo yhane'ema'añii ja'a Tiéediäm. Jaduhn̲ä Dios cøx̲iä
yhane'ema'añ.

29 Näje'e jäya'ayhajxy ñäbety ho'oguiäya'aguiøxpä. Pø cab häxøpy
jaduhn̲ tiøyyä coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, tiiguiøxpä
jäya'ayhajxy jaduhn̲ coo ñäbety ho'oguiäya'aguiøxpä.

30 Nmäbøjpy højts jaduhn̲ coo hajxy njujypiøgáan̲äm, paady højts nga'a
møjpäda'agy, hoy højts nja wädity mäjahñdiuum homiänaajä. 31 Cooč̆h
nmäna'añ cooč̆h jaduhn̲ nwädity mäjahñdiuum, je'eč̆h jaduhn̲ nnänøøm̲by
cooč̆hä ca'awiindøyhäna'c-hajxy xjia wi'i yagho'oga'añ homiänaajä.
Hermanodøjc, tehm̲ tiøyhajt jaduhn̲ cooč̆h nxoon̲da'agy mijtscøxpä,
je'eguiøxpä coo Jesucristo miädia'agy hajxy mmäbøjcä, ja'a hajxy nWi-
indsøn̲hájtämbä. Hoorä, jaanä tøyhajt je'eduhm̲bä cooč̆h nwädity
mäjahñdiuum homiänaajä. 32 Tøøč̆hä ca'awiindøyhäna'c-hajxy mayhooc
xjia wi'i yagho'oga'añ yaa Efeso ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Cooč̆h
häxøpy nga'a mäbøcy coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cábøč̆hä
Diosmädia'agy häxøpy nyajwa'xy. Coo häxøpy jaduhn̲ quia'a tøyyä
coo ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cu nmänáan̲äm hajxy jaduhn̲:
"Tsøg hajxy jaac cáayyäm, tsøg hajxy jaac húucäm, coo hajxy jaboom
nho'ogáan̲äm."

33 Cab hajxy myajwiinhóønät. Cab hajxy mmøødwädijmúgät
ja'a häna'c-hajxy mänaam̲bä cooc tyijy ho'oguiäya'ayhajxy quia'a
jujypiøga'añ coo hajxy jaduhn̲ xyajtu'udägóyyät. 34 Najtshixø'øw yø'ø
mhaxøøgcuhdujt hajxy. Hoy hajxy myohy, hoy hajxy mnájxnät. Näje'e
yø'ø mjamiøødhajxy quia'a mäbøcyñä ja'a Diosmädia'agy. Hoč̆hähdiuun̲nä
je'eduhn̲.

35 Näje'e jäya'ayhajxy yajtøwa'añ: "Nebiä ho'oguiäya'ayhajxy jiu-
jypiøga'añ. Tii ni'x tii copc hajxy miøødhadaam̲by." 36 Hoy piøn̲ä jaduhn̲
ñajuø'øy. Coo mädyii tøømd mní'ibät, hoy trigo, tsipcøxp jaduhn̲ piu'udy;
pø caj, cab jaduhn̲ ñä'ä mux̲y. 37 Y ja'a tøømd jaduhm̲bä, coo mní'ibät, wi-
ing jaduhn̲ jiajnä coo miux̲y. 38 Dios jaduhn̲ tøø wyiinmay nebiatiä tøømd
jiádät. Wiingatiä tøømd quiunuu'xy. 39 Jaanä wiingatiä Dios ja'a nni'x
ja'a ngopc-hajxy xquiunúu'xämbä. Y wiingatiä animal ñi'x quiopc-hajxy
quiunúu'xäxäbä, møødä animalhajxy ja'a tø'ødstuum tsänaabiä, møødä
muuxyhajxy, møødä hacxhajxy. 40 Ja'a hajxy jim̲ hijpä tsajtcøxp, wiing

hajxy jaduhn̲ quiähxø'øgy. Cab hajxy jaduhn̲ quiähxø'øgy neby hajxy
yaa quiähxø'øguiän, ja'a hajxy yaa hijpä hädaa yaabä naax̲wiin. 41 Haagä
hajajp ja'a xøø møødä po'o møødä madsa'a, pero haagä wiingaty yhajajy.
Jaanä jaduhn̲ ja'a madsa'abä, haagä wiingaty yhajajpä. 42-44 Jaduhn̲
mäwíinäts højtshájtäm, coo hajxy nho'c coo hajxy ndägóoyyäm, cabä
mäjaa hajxy nmøødhájtänä. Mänit hajxy nøcxy nnaax̲tägøøyyänä. Ja'a
naax̲ni'x ja'a naax̲copc jaduhn̲ naax̲tägøøby. Mänit hajxy ngøx̲y ya-
jxee'xtúutänä jutjooty. Mänit hajxy njájtänä hoxiøøghajnä. Pero coo
Jesucristo yaa quiädaactägatsáan̲gombä hädaa yaabä naax̲wiin, mänit
hajxy njujypiøjtägatsáan̲ägombä, coo hajxy hänajty tøø nho'c coo hajxy
hänajty tøø ndägóoyyäm. Wiing hajxy jaduhn̲ njadáan̲änä coo hajxy
jim̲ nnøcxáan̲änä Dioswiinduum. Hoy yajxón̲ hajxy hänajty njadáan̲äm
haagä mäjaamøød. Y cab hajxy hänajty mänaa nho'tägatsáan̲änä. Wi-
ing hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naax̲wiin; wiing hajxy hänajty jim̲
nhidáan̲änä Dioswiinduum.

45 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ: "Coo Adán jaduhn̲
quiunuu'xtsohn̲ä, mänitä jugyhajt miooyyä." Pero coo Jesucristo
jiujypiøjtägajch, paadiä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy
nbajujypiøjtägatsáan̲ämbä. 46 Jawyiin hajxy yaa nhíjtäm hädaa
yaabä naax̲wiin. Coo hajxy njujypiøjtägatsáan̲äm, mänit hajxy
jim̲ nnøcxáan̲äm Dioswiinduum. 47-49 Ja'a craa Adánhájtäbä, jecy
je'eduhn̲ quiunuu'xtsohn̲ä naaxoc-haam. Yaa jaduhn̲ jecy chänaabiä
hädaa yaabä naax̲wiin. Jaanä jaduhn̲ højtshájtämbä, naaxoc hajxy
nni'xhájtäm ngopc-hájtäm nebiä Adángän. Hix̲, je'e højts nhaphajt
ndeedyhájtäm. Haa ja'a Jesucristo, jim̲ je'eduhn̲ chohñ̲ tsajpootyp.
Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin, mänit hajxy
njujypiøgáan̲äm, pønjatiä miädia'agy hänajty tøø miäbøjcä. Jaduhn̲ hajxy
jim̲ nhidáan̲äm tsajpootyp nebiä Jesucristo jim̲ yhitiän.

50 Hermanodøjc, huuc mädow̲ hajxy, cab hajxy jim̲ hoy nnócxämät
Dioswiinduum ni'xcopcmøød nebiä nni'xä ngopc hajxy yaa
nmøødhájtäm hädaa yaabä naax̲wiin, je'eguiøxpä coo hajxy nho'og coo
hajxy ndägoyyáan̲äm. Coo hajxy ndägájtsämät nebiä Jesucristo yhitiän,
mänit mäbøcy hajxy jim̲ nnócxämät tsajpootyp. 51 Huuc mädow̲ hajxy
nébiøčhä Dios jaduhn̲ xñajtscapxøøyyä. Coo Jesucristo quiädaactägatsa'añ,
cahnä hajxy hänajty nägøx̲iä nho'c ndägóoyyäm. Näje'e hajxy hänajty
njújquiämnä. Pero nägøx̲iä hajxy ndägatsáan̲äm, møødä jujcypiä møødä
ho'ogypiä. 52 Nägooyyä Diosmoonsä ja'a corneta hänajty høx̲haam
jiaac yajxuux̲maya'añ, ja'a tsajpootypä, mänitä ho'oguiäya'ayhajxy
jiujypiøjtägatsa'añ. Cab hajxy hänajty mänaa yho'tägatsaan̲nä. Mänitiä
hajxy nägøx̲iä ndägatsáan̲äm, møød hajxy hänajty yaabä jujcypiä, møød
hajxy hänajty tøø yhó'oguiäbä. 53 Hädaa naax̲ni'x hajxy nmøødhájtämbä,
nä'ägädä ho'og nä'ägädä tägoyyáan̲äm hajxy jaduhn̲. Tsipcøxp hädaa
nni'x hädaa ngopc-hajxy tiägatsáan̲äm, mänit hajxy jim̲ nnøcxáan̲äm
Dioswiinduum. Y cab hajxy hänajty nho'tägatsáan̲änä ni mänaa. 54 Y coo
hajxy jaduhn̲ njadáan̲äm, mänitä Diosmädia'agy tiøjiada'añ coo jaduhn̲
miäna'añ: "Cabä jäya'ayhajxy hänajty mänaa yho'og tiägoyyaan̲nä."
Coo Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jiiby nga'a
häda'agáan̲äm møjcu'uhaam. 55 Y coo hajxy jiiby nga'a häda'agáan̲äm,
paady hajxy nga'a tsähgóøyyänä coo hajxy hänajty nho'ogáan̲äm.
56 Hoorä, coo Diosmädia'agy hajxy hoy nga'a cudiúun̲äm, paady hajxy

ngädiéhyyäm, paady hajxy nhó'cäm. 57 Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm
"Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, ja'a
hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Coo hajxy xñähho'túutäm, paady hajxy jiiby
nga'a häda'agáan̲näm møjcu'uhaam.
58 Jaduhn̲ds je'e, hermanodøjc, tsøg hajxy hoy túun̲näm hamuumdu'joot
ja'a Dioscøxpä. Cabä miädia'agy hajxy mänaa nnajtshixøøyyämät, howyi-
aam̲batiä jäya'ay hajxy cu xjia nämáayyäm. Nnajuøøyyäm hajxy jaduhn̲
coo Dios hajxy xpiuhbedáan̲näm.

16

1 Mguexaam̲biä xädø'øñ hajxy jim̲ Judeanaaxooty maa herman-
odøjc-hajxiän. Jaduhn̲ hajxy myajmújpät nébiøčhä hermanodøjc-hajxy
nhanehm̲y jim̲ Galacianaaxooty. 2 Näxøøbaadiä xädø'øñ hajxy
mbuhgónät mäduhñ̲tiä hajxy hänajty tøø mguduñ̲. Hawiing hajxy
jaduhn̲ myaghídät. Mänítøch hajxy xmió'owät cooč̌h jim̲ nmédsät maa
mijtsän neby hajxy jaduhn̲ mänit møc hadø'øčhä mga'a wädijtá'agät.
3 Mänitä hermano hajxy mwiimbíwät pønjátyhøčhä xädø'øñ hänajty
nyajmäguexaam̲by jim̲ Jerusalén maa hermanodøjc-hajxiän. Nocymiød
hajxy ñócxät nebiä hermanohajxy jim̲ ñajuø'øwät cooč̌h hänajty tøø
nguex̲y. 4 Pø hahixøøby hänajty cooč̌h jim̲ nnøcxät, mänítøch hajxy
xpianøcxät.
5 Cooč̌h hänajty jim̲ nnøcxa'añ Corintos, tu'unaxáam̲bøch jim̲ Macedo-
nia. 6-7 Coo Dios jaduhn̲ miäná'anät, jégäbøch jim̲ maa mijtsän. Wéhn̲døch
jim̲ nga'a tsoj wiimbídät høxtä coo tøøchpoj hänajty tøø ñax̲y. Jadúhn̲høch
mijts jejcy nguhíxät. Jadúhn̲høch hajxy xpiuhbédät majátyhøch hänajty
njaac wädita'añ. 8 Pero cábøch yaa ndsoj tu'ubøga'añ yaa Efeso. Coo
Pentecostésxøø hänajty tøø yhabaady, mänítøch ndu'ubøga'añ. 9 Hix̲,
jaanč̌h tehm̲ miäbøgaam̲bä jäya'ayhajxy yaa, hóyhøch nmädsiphajxy jia
nämayyä.
10 Coo Timoteo jim̲ miédsät maa mijtsän, hoy yajxón̲ hajxy myajmédsät.
Hix̲, jaduhn̲ä Diostuun̲g tiuum̲bä nébiøch nduñ̲än. 11 Cab hajxy jaduhn̲
mbéxät. Mbuhbédäp hajxy jaduhn̲ nebiaduhn̲ jootcujc jiaac mínät yaa
maač̌h høøčhän. Nja wi'i jiøbhijxyp højts yaa møødä hermanodøjc-hajxy.
12 Y ja'a hermano Apolos, nja mänuu'xtáac-høch je'e coo hermanodøjc
cu miøødnøcxy maa mijtsän, pero cab jäda'a tiehm̲ ñøcxa'añ. Cooc
ñäbaadø'øwáan̲näxä, mänítnäc hänajty ñøcxa'añ.
13 Mniyajcopcø'øwóøjäp hajxy. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy mya-
jtu'uyó'oyät. Cab hajxy pøn̲ mdsähgø'øwät. Mmee'xtúgäp hajxy.
14 Mnič̌hoc mnimiee'xøøjäp hajxy hamuumdu'joot.
15 Hermanodøjc, mnajuøøby hajxy coo Estéfanas ja'a Diosmädia'agy ha-
jxy jayøjp miäbøjtsohñ̲ jim̲ Acayanaaxooty, møødä yhuung møødä tio'oxy.
Jim̲ä hermanodøjc hajxy piuhbety. 16 Jadúhn̲høčhä njoot chocy coo
hajxy mbahix̲ mbadúnät nebiä Estéfanashajxy tiuñ̲än. 17 Xoon̲dáacpøch
jaduhn̲ coo Estéfanashajxy tøø miech møødä Fortunato møødä Acaico.
Nnäjootmayhájpiøch mijts coo hajxy mjäguem̲ä. Pero coo Estéfanashajxy
tøø miech, paady cábøch njootmayhajnä. 18 Tøøčhä njoot hajxy xya-
jmøcpøjcä. Jadúhn̲høčhä mjoothajxy nyajmøcpøgáan̲äbä. Mnajuø'øwäp
hajxy jaduhn̲ coo Estéfanashajxy hoy tiuñ̲.
19 Mijtsä hermanodøjc-hajxy xyajpoo'xp ja'a hajxy jim̲ tsänaabiä
Asianaaxooty. Xyajpoo'xp mijtsä Aquilahajxypä ja'a Dioscøxpä,

møødä Priscila, møødä hermanodøjc-hajxy jim̱ hamugøøbiä
Dioswiingudsähgøøbiä maa tiøjc-hajxiän. 20 Xyajpoo'xp mijtsä
hermanodøjc-hajxy nägøx̱iä. Hoy yajxóṉ hajxy mniyajpoo'xøøjät.
21 Nhamdsoo cø'øháamhøch hädaa nocy njahmiay, høøčh Pablo.
22 Øṉä Jesucristo ca'a tsojp, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä, ween
haxøøgtuum ñøcxy. Wiindsøṉ, miṉ hadø'øčhä.
23 Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, ja'a hajxy
nWiindsøṉhájtämbä. 24 Ndsójpiøch mijts nägøx̱iä ja'a Jesucristocøxpä.
Amén.

2 Corintios

1 Høøčh Pablo hädaa nocy njahby. Jesucrístøch tøø xwyiinguexy
coočh ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Ja'a Dios jaduhn mänaamb coočh nya-
jwá'xät. Ja'a hermano Timoteo, tu'ugwiinmáhñdyhøch je'e xmiøødhity
coočh hädaa nocy njaay. Mijts hädaa nocy nyajnäguexaamby pønjaty
Diosmädia'agymiäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän Corinto, møød maa ja'a
naax xiøhatiän Acaya wiinduhmyhagajpt. 2 Ween mijts ja'a Dios hoyhajt
weenhajt xmio'oy møødä Jesucristo. Dios hajxy nDeedyhájtäm. Jesu-
cristo hajxy nWiindsøñhájtäm.

3 Tsøgä Dios hajxy tehngajnä wiingudsähgóøyyäm. Tsøc hajxy tehngajnä
nämáayyäm Dioscujú'uyäp. Ja'a Jesucristo Tieedy je'e. Jaančh tehm
yhojioot ja'a Dios miød. Xjiootcapxmøcpójcäm hajxy homiänaajä, 4 hoy
ñebiaty hajxy cu nja jajt cu nja habéjtäm. Paady hajxy jaduhn xjioot-
capxmøcpójcäm, jaduhn hajxy hoy njootcapxmøcpøjtägájtsämd pønjaty
häyohmbaatp. 5 Hix, nebiä Jesucristo chaačhpøjquiän, jaanä jaduhn
hajxy ndsaačhpójcämbä. Y coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm
tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xjiaančh tehm jiootcapxmøcpójcäm.
6 Coo højts ndsaačhpøcy, mänit højts Dios xjiootcapxmøcpøcy. Y jaduhn
mijts njootcapxmøcpøjtägajtspä. Y jaduhn mijts Diosmädia'agy nyajwiin-
gapxó'øwät neby hajxy jaduhn mnähwá'adsät. Coo mijts mdsaačhpójpät
neby højts ndsaačhpøquiän, mänit mijts njootcapxmøcpógät neby hajxy
jaduhn hoy mmee'xtúgät. 7 Nnajuøøby højts coo mijts mmee'xtuga'añ,
coo mijts Dios xjiootcapxmøcpøga'añ, hoy miäduhñtiä mijts cu mja
tsaačhpøc neby højts ndsaačhpøquiän. Nmød højts ja'a tøyhajt jaduhn.

8 Mägu'ughajpädøjc, chojpy højts njoot coo hajxy mnajuó'øwät nebiaty
højts jim ndsaačhpøjcy maa ja'a naax jaduhn xiøhatiän Asia. Hanaxiä
højts jim njajty nhabejty. Jaančh tehm jiootmayhajp højts hänajty. Høxtä
mänaan højts jaduhn coo ndijy højts hänajty jim nho'oga'añ, 9 coo ndijy
häna'c hänajty tøø quiojyquiapxytiuñ coo højts hänajty xyagho'oga'añ.
Paady højts jaduhn njajty nhabejty, jaduhn højts nnajuó'øwät coo ja-
gooyyä Dios xñäwá'anät, cab højts hamdsoo hoy nniñäwa'anóøjät. Haa
ca'a, Dios jaduhn yagjujypiøjtägajtsp ja'a tøø yhó'oguiäbä. 10 Xñäwaan
højts ja'a Dios coo højts häna'c hänajty jim xjia yagho'oga'añ. Homiänaajä
højts jaduhn xñäwa'ana'añ. Nmød højts ja'a tøyhajt jaduhn. 11 Naxy mijts
ja'a Dios mdehm pia'yá'axät maa højtscøxpän. Jaduhn højts mijts hoy
xpiuhbédät. Coo jäya'ayhajxy nämay Dyiospa'yá'axät maa højtscøxpän,
mänit højts ja'a Dios xñäwa'ana'añ, mänitä jäya'ay ja'a Dios hajxy nämay
ñäma'awa'añ "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo højts Dios hoyhajt ween-
hajt xmio'oy.

12 Jootcujc højts nnijiäwø'øyii coo højts hoy tøø njäya'ayhaty maa mi-
jtsän hädaa yaabä naaxwiin. Dios højts jaduhn xpiädaac coo højts hoy
njäya'ayhádät. Jaaya'ay højts xyhijxp coo højts hoy njaančh jäya'ayhaty.
Xpiuhbejp højts jaduhn neby højts hoy njaac jäya'ayhádät. Cab højts
hamdsoo hoy nhojiäya'ayhádät. 13-14 Hix, howyiinjuøøñä mijts tøø
nnäjaayø'øy, caj chipjatiä. Caj mijts mänaa tøø nwiinhøøñ. Tøø højts
nmädia'agy hajxy siémpräm xwyiinjuøøyyä. Chojpy højts njoot coo hajxy
ca'xy mwiinjuó'øwät, jaduhn hajxy mxoondá'agät maa højtscøxpän coo

ja'a Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ. Je'e hajxy nWiindsøn̲hájtäm.
Mänit højts nxoon̲da'agaam̲bä maa mijtscøxpän.
15 Nmóødhøch tøyhajt jaduhn̲ coo højts nmädia'agy hajxy ca'xy xwyi-
injuø'øwaan̲ä, páadyhøch hijty tøø nja wiinmay coo mijts jadähooc nøcxy
cu nguhijxy. Jaduhn̲ hajxy jadähooc cu nxoon̲dáacäm nägøx̲iä. 16 Hix̲,
nøcxáam̲bøch hijty jim̲ maa ja'a naax̲ jaduhn̲ xiøhatiän Macedonia, y
jim̲ mijts hijty ndu'uguhixa'añ Corinto. Y cooc̈h hijty nwiimbidaan̲nä
Macedonia, mänit mijts hijty jadähooc ndu'uguhixáan̲gombä cooc̈h hi-
jty jim̲ nnøcxa'añ maa ja'a naax̲ jaduhn̲ xiøhatiän Judea. Jim̲ mijts
jaduhn̲ cu xpiuhbejty. 17 Pero cabä Dios jaduhn̲ miänaañ̲ cooc̈h jim̲ cu
nminøøyy maa mijtsän. Ca'a yhamdsoojóotøch jim̲ tøø nga'a naxø'øy. Cab
jaduhn̲ yhoyyä coo hajxy mmäná'anät cóogøch tyijy jaduhn̲ ndu'ugcapxy
nmetscapxy, cooc̈h jim̲ tøø nga'a naxø'øy. Ja'a häna'c-hajxy ca'a mäbøjpä,
je'eds hajxy tu'ugcapxp metscapxp, ca'a yhøøc̈hä. 18 Dios højts xyhijxp
coo højts nga'a høhn̲da'agy. Cab højts mijts mänaa tøø nmøødtu'ugcapxy
tøø nmøødmetscapxy. 19 Hix̲, ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, cab je'eduhn̲
mänaa tiu'ugcapxy mietscapxy. Homiänaajä tiømiädia'agy. Y coo højts mi-
jts nyajwiingapxøøyy ja'a Jesucristocøxpä, paady højts nga'a tu'ugcapxy
nga'a metscapxy, ni høøc̈h Pablo, ni hermano Silvano, ni hermano
Timoteo. 20 Waam̲batiä Dios jecy miänaañ̲ coo hänajty yajtøjiada'añ,
cøjx jaduhn̲ tiøjiaty ja'a Jesucristocøxpä. Y coo højts ja'a mädia'agy
nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä, jaduhn̲ä Dios møj jaanc̈h nbädáacäm.
21 Pero ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm nebiä Jesucristo hajxy jaduhn̲
nmøødhíjtämd tu'ugmädia'agy tehn̲gajnä, møød højts møød mijts nägøx̲iä.
Jaanä Dios højts jaduhn̲ xwiinguejxpä coo højts ja'a miädia'agy nya-
jwá'xät. 22 Xyaghijp højts ja'a Dios quiø'øjooty ja'a yhEspírituhaam. Xy-
huunghajp højts jaduhn̲. Xmióoyyäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn̲ coo hajxy
homiänaajä xcwieendähadáan̲äm.
23 Dios ja'a tøyhajt møød cooc̈h nga'a høhn̲da'agy. Páadyhøch jim̲
tøø nga'a naxø'øy Corinto maa mijtsän, cábøch njoot hänajty chocy
coo mijts nhójät. 24 Pero cab højts mijts nhane'ema'añ nebiatiä
Diosmädia'agy hajxy mmäbógät. Hix̲, nnajuøøby højts jaduhn̲ coo hajxy
hamuumdu'joot mmäbøcy. Nja wi'i piuhbedaam̲by højts mijts jaduhn̲
nebiä Diosmädia'agy hajxy maas hoy mbanócxät. Jaduhn̲ hajxy maas
jootcujc mhídät.

2

1 Mänáajøch jim̲ nhuug hoobiän maa mijtsän, mänítøch mijts nhojy
je'eguiøxpä coo hajxy hänajty hoy mga'a tuñ̲. Jootmayhájtäbøch jim̲ nwi-
imbijty. Hoorä, tøøc̈h nmädoyhájcombä coo hajxy hoy mga'a túun̲gombä.
Tøøc̈h nwiinmahñdyhaty cooc̈h jim̲ nga'a tsoj nøcxtägatsa'añ maa mijtsän,
coo mijts jim̲ nnä'ä hojtägátsät. 2 Hix̲, coo mijts nhojtägátsät, mänítøch
jadähooc njootmayhada'añ. Pero chójpiøch njoot jaduhn̲ coo hajxy hoy
mdúnät. Jadúhn̲høch jootcujc nhídät. 3-4 Mänáajøch mijts jayøbajt nhuuc
näjaayøøbiän, mänit mijts nmägapxy nhanehm̲y coo ja'a mhaxøøgcuhdujt
hajxy mnajtshixó'øwät. Jaanc̈h tehm̲ jiootmayhájpøch hänajty coo ja'a
Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy mga'a panøcxy. Høxtä jóøyyhøch jaduhn̲.
Paady mijts jaduhn̲ nmägapxy nhane'emy nocyhaam, njaanc̈h tehm̲
chojpy mijts jaduhn̲. Cábøch njoot chocy coo hajxy mjootmayhádät.
Coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'øwät nébiøch cham̲ nmägapxy

nhane'emiän nocyhaam, mänítøch jim̱ jootcujc nnøcxa'añ maa mijtsän.
Coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy cu mbanøcxy, cábøch jaduhṉ mänaa cu
njootmayhajty. Nnajuóøbiøch jaduhṉ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy
mja wi'i pianøcxa'añ. Y coo hajxy jaduhṉ hoy mbanócxät, jaduhṉ hajxy
nägøx̱iä jootcujc nhíjtämd, møød høøčh møød mijts.

5 Ja'a mijts mmägu'ughajpä ja'a tøø quiädiéeyäbä, nägøx̱iä hajxy
jaduhṉ tøø xñägädieeyóøyyäm, ca'a yhøøčhähajtiä nidiuhm̱. Pero
cábøch nmäna'añ coo hanax̱iä tøø quiädieey. Hix̱, cábøch hanax̱iä
nyajtsähdiuna'añ. 6 Hoorä, tøø ja'a mmägu'ughajpähajxy chaačhpøcy.
Tu'ugwiinmahñdy hajxy mnibiaatä, paadiä mmägu'ughajpä hajxy mya-
jcumädooyy. Hoorä, tøø jaduhṉ chaačhpøjnä. 7 Hahixøøby hajxy
jaduhṉ mmämée'xnät. Jaduhṉ hoy jiootcugóøguiumbät, y cab jaduhṉ
hanax̱iä jiootmayhádät. 8 Coo hajxy jaduhṉ mmämée'xnät, mya-
jcøxø'øgaam̱by hajxy jaduhṉ coo hajxy mjaančh tehm̱ chocy. 9 Paady
mijts jayøbajt nnäjaayøøyy, nhijxmajts mijts jaduhṉ pø tøyhájthøch
nmädia'agy hajxy hänajty xmiäbøgaaṉä hamuumdu'joot. 10 Pønjaty mijts
mmämee'xyp, jaanä jadúhṉhøch nmämee'xaam̱bä. Haa ca'a, pø tøøčh
häna'c nmämee'xy, páadyhøch tøø nmämee'xy, jaduhṉ mijts jootcujc
mhídät. Jesucrístøch jaduhṉ xyhijxp cooč̆h nga'a høhṉda'agy. 11 Coo
hajxy jaduhṉ nnimiämée'xämd, cabä møjcu'ugong miäjädá'agät maa
højtscøxphájtäm. Nnajuóøyyäm hajxy coo ja'a møjcu'ugong jiaanč̆h tehm̱
miäwiinhøøñ.

12 Cooč̆h jim̱ nmejch maa ja'a cajpt jaduhṉ xiøhatiän Troas
Diosmädia'agy-yajwa'xpä ja'a Jesucristocøxpä, nbáathøch hawa'adspä
cooč̆h jim̱ ndägó'øwät Diosmädia'agy-yajwa'xpä. 13 Pero cooč̆hä
hermano Tito jim̱ nga'a paaty maa ja'a hermanodøjc-hajxiän, mänítøch
ndägøøyy jootmayhajpä. Mänítøch nwiimbijnä. Mänítøch nnøcxy maa
ja'a naax̱ jaduhṉ xiøhatiän Macedonia.

14 Dioscujú'uyäp ja'a Dios coo højts xpiuhbety, coo højts xyaghity
tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Jaduhṉ højts ja'a Dios xpiuhbety
coo højts ja'a møjcu'ugong nga'a yajmäjäda'agy majaty højts ja'a
Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a Jesucristocøxpä. Homiädoonä ja'a
jäya'ayhajxy miädoy nebiaty højts nyajwiingapxø'øy. 15-16 Xquiumaaby
højts ja'a Dios coo højts ja'a miädia'agy nyajwa'xä ja'a Jesucristocøxpä.
Pønjaty hoy mädoob, pønjaty mäbøjp, je'eds nähwa'adsaam̱b.
Jugyhadaam̱b hajxy je'eduhṉ cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.
Pero pønjaty hoy ca'a mädoob, pønjaty ca'a mäbøjp, cab hajxy jaduhṉ
ñähwa'adsa'añ. Je'eds hajxy haxøøgtuum nøcxy miähmø'øwa'añ. Caj pøṉ
yhamdsoo jada'añ Diosmädia'agy-yajwa'x. 17 Højts mäbøcypiä njajpy
je'eguiøxpä coo højts ja'a Dios xwyiinguejxy. Hamuumdu'joot højts
nduñ je'eguiøxpä coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity.
Xyhijxp højts ja'a Dios jaduhṉ coo højts hoy nduñ. Jii häna'c näje'e,
cab hajxy hoy tiuñ. Ja'a Diosmädia'agy tyijy hajxy yajwa'xyp. Pero
yhamdsoo mädia'agy hajxy wyi'i miädiaacypy, je'eguiøxpä coo hajxy jia
wi'i quiänaarhada'añ. Højts, cab højts jaduhṉ nbahix̱y.

3

1 Cab hajxy mmäná'anät coo tyijy højts nniguiumayii nebiä häna'c
ñiguiumayiijän, ja'a yhamdsoo mädia'agy hajxy miäwädijpiä. Coo hajxy
hänajty maa ñøcxa'añ, mänitä hermanodøjc hajxy ñäma'ay coo nocy hajxy

jaduhn̲ ween yhädiúun̲äxä cooc tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tøø
yajwa'xy. Pero højts, cab højts jaduhm̲bä nocy nyajmaajiaty, ni coo mijts
nyaghíxät, ni coo mijts xmió'owät. 2 Hoy piøn̲ä ñajuø'øy coo højts ja'a
Diosmädia'agy hoy nyajwa'xy. Haa ca'a, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy
mmäbøcy mänaa højts jim̲ hoy nyajnähixø'øyän. Hix̲, njaanc̈h tehm̲ cho-
jpy højts mijts hamuumdu'joot. Homiänaajä højts mijts njahmiejtsta'agy.
3 Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø mmäbøcy, jaduhn̲ä cu'ug ja'a tøyhajt
hajxy miøødä coo højts ja'a Jesucristo jaduhn̲ xwyiinguejxy maa mi-
jtscøxpän, coo højts mijts ja'a Diosmädia'agy nyajwiingapxǿ'øwät. Jujcy
ja'a Dios. YhEspírituhaam ja'a Dios hajxy xyajmäbøjcy. Jaduhn̲ miäbaady
coo ja'a Jesucristo tøø yuugjaay maa ja'a jäya'ay quiorazoncøxphajxiän.
Cab jaduhn̲ tøø yuugjaay tsaagøxp tintahaam nebiä Dios jecy yuug-
jahyyän tsaagøxp maa ja'a tun̲ xiøhatiän Sinaí.

4 Paady højts jaduhn̲ nmäna'añ, nmøød højts ja'a tøyhajt coo højts
ja'a Jesucristo xwyiinguejxy. 5 Pero cab højts tii njada'añ hamdsoo.
Dios højts jaduhn̲ xpiuhbejp coo højts njádät. 6 Jaaya'ay højts jaduhn̲
tøø xyajnähdijy coo højts ja'a hawiinjem̲ybiä mädia'agy nyajwá'xät ja'a
Jesucristocøxpä. Hädaa hawiinjem̲ybiä mädia'agy, yhEspírituhaam højts
ja'a Dios tøø xmio'oy. Cabä Dios tøø jiahñä tsaagøxp nebiä jecyquiuh-
dujt jecy jiahyyän tsaagøxp. Yø'ø jecyquiuhdujt, cab jaduhn̲ øøn̲ hoy
quiudiuna'añ, paady hijty øøn̲ quia'a pädsøm̲a'añ haxøøgtuum. Pero coo
ja'a hawiinjem̲ymiädia'agy hajxy mmäbø̨gät, mänitä Dios hajxy xyagju-
gyhádät cøjxta'axiøø yhEspírituhaam neby je'e jiugyhatiän.

7 Hoorä, coo ja'a Dios ja'a jecyquiuhdujt jiahy tsaagøxp, høxtä haam̲b
høxtä tsämaam̲b ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp hänajty, høxtä cabä israelita
ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp hajxy hänajty hoy yheebaan̲ä. Pero paquiä
ja'a Moisés ja'a wyiin jiøjp jaduhn̲ ñä'ä haañ̲ ñä'ä tsämaam̲y. Paadiä
Moisés ja'a wyiin jiøjp hänajty yhañ̲ chämam̲y, tøø ja'a Moisés hänajty
yhoy jim̲ Dioswiinduum maa ja'a Dios hänajty tøø quiäda'aguiän jim̲
tun̲gøxp. Y møcmäjaa ja'a Dios jiaanc̈h tehm̲ miøød. Hoorä, yø'ø
jecyquiuhdujt, cab jaduhn̲ øøn̲ hoy quiudiuna'añ, paady hijty øøn̲
quia'a pädsøm̲a'añ haxøøgtuum. 8-9 Hoorä, coo ja'a Dios ja'a Moisés
ja'a wyiin jiøjp jecy yaghaan̲ä yajtsämaam̲ä, jaduhn̲ä Dios yajcähxø'cy
coo møcmäjaa miøødä. Y coo ja'a Dios ja'a hawiinjem̲ymiädia'agy tøø
yejnä coo hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum, ja'a yhEspírituhaam ja'a
Dios ja'a hawiinjem̲ymiädia'agy tøø yecy. Jaduhn̲ä Dios maas hoy tøø
yajcähxø'øgy coo møcmäjaa miøødä. Hix̲, hoy-yagjuøøñä ja'a Moisés
ja'a wyiin jiøjp jecy yhaañ̲ chämaam̲y. Maas hanax̲iä ja'a hawiin-
jem̲ymiädia'agy yhoy-yagjuøøñä, ja'a højts nyajwa'xypä. 10-11 Jaduhn̲
quiähxø'øgy coo ja'a jecyquiuhdujt jaduhn̲ quia'a jaty tsoobaatnä. Ja'a
hawiinjem̲ymiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, je'eds jaduhn̲ tsoobáatnäp. Y
cab jaduhn̲ mänaa tiägoyya'añ.

12 Tøyhajt jaduhn̲, paady højts nga'a tsähdiuñ̲ mänaa højts ja'a
Diosmädia'agy nyajwa'xiän, ni nga'a mädsähdiuñii højts jaduhn̲. 13 Hix̲,
haam̲b tsämaam̲bä Moisés ja'a wyiin jiøjp hänajty coo ja'a Dios ja'a Moisés
ja'a miädia'agy miooyy. Mänitä Moisés ja'a cu'ug ja'a Diosmädia'agy
yajwiingapxøøyy. Coo ja'a Moisés miädiaacpädøøyy, mänitä wit
ñiyajwiinguwidsøøyyä, je'eguiøxpä coo ja'a wyiin jiøjp hänajty jejcy
quia'a hanaan̲nä quia'a tsämam̲aan̲nä. Paady jaduhn̲ miädsähdiuun̲ä.
Hix̲, yhixaam̲biä israelita ja'a Moisés hajxy hänajty coo ja'a Moisés

ja'a wyiin jiøjp hänajty quia'a haaṉnä quia'a tsämaaṃnä. 14-16 Pero
ja'a israelitahajxy, jaanc̈h tehṃ quiuhxeẋ hajxy hänajty, cab hajxy
hänajty miädia'agywyiinjuø'øy. Høxtä chaṃnäbaadyñä hajxy jaduhṉ
quiuhxeẋä. Coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy mänaa miädoy, cab hajxy
jaduhṉ wyiinjuø'øy, ja'a Moisés jecy miädiáacäbä. Mänit hajxy jaduhṉ
wyiinjuǿ'øwät coo hajxy hänajty tøø miäbøcy hamuumdu'joot ja'a
Jesucristocøxpä. Je'e hajxy nWiindsøṉhájtäm. 17 Hoorä, tu'ugjuøhñdy
ja'a Jesucristo yhity møødä Tieediä yhEspíritu. Y coo hajxy nmäbójcäm
ja'a Jesucristocøxpä, jaduhṉä cuhdujt hajxy xmióoyyäm coo Dios hajxy
nba'yáaẋämd. 18 Hoorä, pønjaty jaduhṉ hamuumdu'joot mäbøjp ja'a
Jesucristocøxpä, tøø hajxy ngøẋy wiinjuǿøyyäm coo ja'a Jesucristo miøjjä
jiaanc̈hä. Tehṉgajnä ja'a Jesucristo hajxy xyaghaguipxyjatióøyyäm neby
je'e yhitiän. Hiẋ, tu'ugjuøhñdy je'e yhity møødä Tieediä yhEspíritu.

4

1 Hojioot ja'a Dios jiaanc̈h tehṃ miøød, paady højts tøø xwyiingueẋy
coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät ja'a Jesucristocøxpä. Paady højts
nga'a jootmayhaty ni mänaa. 2 Nyejpy højts ja'a tøyhajt coo højts
ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy. Cab højts jaduhṉ mänaa nhøhṉda'agy.
Ñajuøøbiä cu'ughajxy jaduhṉ coo højts mänaa nga'a nhøhṉda'agy. Xy-
hijxp højts ja'a Dios jaduhṉ. Ja'a häna'c-hajxy høhṉdaacpä, cabä
Diosmädia'agy hajxy ca'xy yajwa'xy. Yhamdsoo mädia'agy hajxy
jaduhṉ yajmämädiaagøøby magämaa. Hoc̈hähdiuuṉnä hajxy jaduhṉ ji-
atcø'øy. Pero højts, ja'a tøyhajt højts nmädiaacypy. 3 Cabä jäya'ay ja'a
mädia'agy hajxy nägøẋiä wyiinjuø'øy, ja'a højts jaduhṉ nyajwa'xypä
ja'a Jesucristocøxpä. Paady hajxy jaduhṉ quia'a wiinjuø'øy coo hajxy
haxøøgtuum wiädity. 4 Paadiä Diosmädia'agy hajxy quia'a mäbøga'añ,
tøø ja'a wyiinmahñdyhajxy piädáacäxä haxøøgtuum ja'a møjcu'ugóngäm,
ja'a yaa hanehṃbä hädaa yaabä naaẋwiin. Coo ja'a wyiinmahñdyhajxy
tøø piädáacäxä haxøøgtuum, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a wi-
injuø'øwa'añ maa jaduhṉ myiñän cujaay coo ja'a Jesucristo møcmäjaa
miøødä. Tu'ugmädia'agy ja'a Jesucristo yhity møødä Tieedy. 5 Coo højts
ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy, ja'a Jesucristo højts nmädiaacypy coo hajxy
nägøẋiä nWiindsøṉhájtäm. Cab højts jaduhṉ nyajcumaya'añ. Jaduhṉ
højts njoot chocy coo højts mijts nbuhbédät, je'eguiøxpä coo højts ja'a
Jesucristo nWiindsøṉhaty. 6 Dios jecy mänaaṉ coo jøøn jiájät hagood-
stuum. Cahnä ja'a naaẋwiimbä hänajty yhoyø'øy. Jaaya'ay højts ja'a
miädia'agy jaduhṉ tøø xyajwiinjuø'øy coo je'e møcmäjaa miøødä. Coo
ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm, jaduhṉ hajxy
nyajnajuǿøyyäm coo ja'a Dios møcmäjaa miøødä.

7 Jaaya'ay højts tøø xwyiingueẋy coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät
ja'a Jesucristocøxpä. Jaanc̈h tehṃ choobaatp ja'a miädia'agy jaduhṉ.
Højts, cab højts møcmäjaa nhamdsoo møødä. Dios højts jaduhṉ xpi-
uhbejp coo højts ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Coo højts jaduhṉ xpiuh-
bety, jaduhṉ yajnajuø'øy coo ja'a Dios møcmäjaa jiaanc̈h tehṃ miøødä.
8 Tøø højts häyohn may nmänaẋy nyajnaẋy, pero cab jaduhṉ tiehṃ
yhanaẋiä. Naẋy højts nga'a najuø'øy neby højts njatcǿ'øwät, pero cab
højts hanaẋiä njootmayhaty. 9 Tøø højts häna'c mayhooc xjia wi'i
chaac̈htiuna'añ, pero cab højts ja'a Dios mänaa xñajtshixø'øy. Hoy højts
häna'c mayhooc tøø xjia häyooẉhiẋy, cab højts nmøjpäda'agy. Hiẋ,

homiänaajä højts ja'a Dios jaduhn̲ xcwieendähaty. 10-11 Nebiä Jesu-
cristo hijty mäjahñdiuum wiäditiän jabom̲-jabom̲, jaanä jaduhn̲ højts
mäjahñdiuum nwädijpä homiänaajä. Ja'a Jesucristocøxpä højts häna'c xjia
wi'i yagho'oga'añ. Pero cab højts Jesucristo xñä'ägä nähducy. Hix̲, coo
ja'a Jesucristo yho'cy, mänit jiujypiøjtägajch. Mänit jim̲ ñøcxy maa ja'a
Tieediä wyiinduumän. Jim̲ä møcmäjaa jäda'ahaty miøødänä. Paady højts
jaduhn̲ homiänaajä xcwieendähaty. 12 Paady højts mäjahñdiuum nwädity
coo højts Diosmädia'agy nyajwa'xy. Coo ja'a Jesucristo jiugyhaty, paady
hajxy xcwieendähájtäm homiänaajä.

13 Jaduhn̲ jim̲ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän coo tu'jäya'ay
jecy miänaañ: "Nmäbójpiøch ja'a Diosmädia'agy, páadyhøch ja'a Dios
ngapxpaady"; jaanä jaduhn̲ højts ja'a Diosmädia'agy nmäbøjpä, paady
højts ja'a Dios ngapxpaatpä. 14 Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yagju-
jypiøjtägajch, ja'a nWiindsøn̲hájtäm, jaduhn̲ højts ja'a tøyhajt nmøødä
coo højts xyagjujypiøjtägatsaam̲bä näguipxy møød mijts. Paadiä Dios
hajxy xyagjujypiøjtägatsáan̲äm coo hajxy nhíjtäm tu'ugmädia'agy møødä
Jesucristo. Mänitä Dios hajxy nägøx̲iä xyajnøcxáan̲äm jim̲ maa ja'a wyiin-
duumän näguipxy møød mijts. 15 Paady højts häyohn nmänax̲y nyajnax̲y,
chojpy højts njoot jaduhn̲ coo mijts ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot
mmäbøgät cooc ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaanä jaduhn̲
højts njoot chojpä coo ja'a jäya'ayhajxy maas nämay jiaac mäbøgät, weenä
Dios hajxy nämay ñäma'ay: "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo ja'a Dios
hojioot jiaančh tehm̲ miøødä. Y weenä Dios hajxy nämay ñämaabiä coo
møcmäjaa jiaančh tehm̲ miøødä.

16 Nnajuøøby højts jaduhn̲ coo ja'a Dios hajxy xyagjujypiøgáan̲äm,
paady højts nga'a jootmayhaty. Tehn̲gajnä højts ja'a Dios møcmäjaa xjiaac
mo'oy maa højts njuøhñdycøxpän, hoy højts nni'x ngopc tehn̲gajnä jia
mäjay. 17 Neby højts häyohn yaa nmänax̲y nyajnax̲iän, cab højts jejcy
nmänax̲ nyajnaxa'añ. Y cab højts jaduhn̲ njaty tsaačhpøcy. Coo højts
jaduhn̲ tøø njaty tøø nhabety, paadiä Dios ja'a mayhajt møj may tiuna'añ
maa højtscøxpän cøjxta'axiøø.

18 Pero cab højts jaduhn̲ nmøjpäda'agy coo højts jaduhn̲ yaa njaty
nhabety hädaa yaabä naax̲wiin. Hix̲, paquiä højts nnä'ä jaty nnä'ä
habety. Jim̲ højts njoot nbäda'agy maa ja'a Dios ja'a wyiinduumän.
Cøjxta'axiøø hajxy jim̲ xyaghidáan̲äm.

5

1 Tsipcøxp hajxy nho'ogáan̲äm ndägoyyáan̲äm. Pero nmøødhájtäm
ja'a tøyhajt hajxy jaduhn̲ coo ja'a Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm cooc
hajxy jim̲ xyaghidáan̲äm maa ja'a wyiinduumän cøjxta'axiøø. Diósäts
hajxy jim̲ xyaghidáan̲äm, ca'a wyiingjäya'ayä hajxy jim̲ xyaghidáan̲äm.
2 Coo hajxy yaa ndsaačhpójcäm hädaa yaabä naax̲wiin, paadiä njoot
hajxy jaduhn̲ tøø nbädáacäm coo hajxy jim̲ nnøcxáan̲äm tsajpootyp.
3 Coo hajxy jim̲ ngóo'tämd, jaančh tehm̲ jiootcujc hajxy jim̲ nni-
jiäwø'øwáan̲äm jim̲ Dioswiinduum. 4 Mäduhñtiä hajxy yaa njaac híjtäm
hädaa yaabä naax̲wiin, cab hajxy jootcujc nhíjtäm je'eguiøxpä coo hajxy
yaa ndsaačhpójcäm. Pero cab hajxy ndsójcäm coo hajxy paquiä nho'c
ndägóoyyämd. Je'e hajxy ndsójcäm coo njugyhájtämd cøjxta'axiøø nebiä
Dios jiugyhatiän. 5 Ja'a Diósäts hajxy jaduhn̲ xyajnähdíjjäm coo hajxy jim̲
xyajnøcxáan̲äm maa ja'a wyiinduumän. Tøø ja'a yhEspíritu hajxy jaduhn̲

xyajnäguéjxäm coo hajxy jaduhn̲ xmiøødhíjtämd tu'ugmucy. Jaduhn̲ä
tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy tøyhajt xjiaanč̌h yagjugy-
hadáan̲äm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän.
6 Paady højts jootcujc nhity jabom̲-jabom̲. Mäduhñ̲tiä højts yaa njaac
jugyhaty hädaa yaabä naax̲wiin, cab højts jim̲ ndsoj nøcxa'añ maa ja'a
Jesucristo wyiinduumän. Tøyhajt jaduhn̲. 7 Hoy højts ja'a Jesucristo yaa
nga'a ja hix̲y hajujcy, nmäbøjcäp højts ja'a miädia'agy jaduhn̲. 8 Cab
højts nnä'ägä jootmayhaty ni weeñ̲tiä. Chojpy højts ja'a njoot coo
højts nhó'ogät, coo højts jim̲ nnócxät maa ja'a Jesucristo wyiinduumän.
9 Cab højts nmøjpäda'agy pø ho'ogaam̲b højts, ó pø cab højts ndsoj
ho'oga'añ. Pero chojpy højts njoot jaduhn̲ coo højts ja'a Jesucristo
miädia'agy hoy ngudiúun̲ät. Jaduhn̲ højts ja'a Jesucristo xquiumáyät.
10 Hix̲, nägøx̲iä ja'a Jesucristo hajxy nøcxy nwiindäna'awáan̲äm. Mänit
jaaya'ay ñägapxa'añ pøn̲ hänajty hoy tøø quiudiuñ̲, pøn̲ hänajty hoy tøø
quia'a cudiuñ̲. Pønjaty hänajty hoy tøø quiudiuñ̲, je'eds ja'a hoyhajt ja'a
weenhajt hajxy paadaam̲b. Pero pønjaty hänajty hoy tøø quia'a cudiuñ̲,
quiumädow̲aam̲by hajxy je'e.
11 Nwiingudsähgøøby højts ja'a Jesucristo. Jia wi'i chojpy højts ja'a
njoot jaduhn̲ coo højts xquiumáyät. Nja wi'i yajmäbøgaam̲by højts ja'a
cu'ughajxy coo højts ja'a Jesucristo tøyhajt tøø xwyiinguex̲y. Ñajuøøbiä
Dios coo højts ja'a miädia'agy hamuumdu'joot ngudiuun̲ä. Chójpiøč̌hä
njoot jaduhn̲ coo mijts mnajuóøbiät coo højts ja'a Diosmädia'agy
hamuumdu'joot ngudiuñ̲. 12 Cab højts nyajcumaya'añ, hoy højts jaduhn̲
nja niñänømyii coo højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguex̲y. Paady højts
mijts jaduhn̲ nhawáan̲äm, jaduhn̲ mijts mnajuó'øwät neby højts mijts
xpiuhgapxó'øwät coo højts häna'c hänajty jaduhn̲ tøø xñähwaam̲bety.
Ja'a häna'c-hajxy jaduhm̲bä, je'e hajxy yajcopcøøby pø hoy yhamdsoo
cuhdujt hajxy quiudiuñ̲. Cab hajxy ñä'ägädä wiinjuø'øy coo ja'a wyi-
inmahñdyhajxy quia'a nä'ägädä hoyyä. 13 Jaduhn̲ højts häna'c xñänøm̲y
cooc tyijy højts nguhmäñø'øy coo højts ja'a Dios ndsocy. Diósäts højts
xñajuøøby coo højts nga'a cuhhiñ̲ coo højts nga'a cuhmäñø'øy. Hix̲, chojpy
højts ja'a njoot jaduhn̲ coo mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt
xmió'owät. 14 Coo højts ja'a Jesucristo xjiaanč̌h tehm̲ chójcäm, paady
højts ja'a miädia'agy ngudiúun̲äm hamuumdu'joot. Nmøødhájtäm ja'a
tøyhajt hajxy jaduhn̲ coo jaaya'ay hajxy hoy xñähho'túutäm nägøx̲iä. Xya-
jnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhajtämhajxy. 15 Coo ja'a Jesucristo hajxy
hoy xñähho'túutäm, paadiä nhamdsoo cuhdujt hajxy nga'a yajtúun̲änä.
Tsøgä miädia'agy hajxy jaduhn̲ cudiúun̲äm mäduhñ̲tiä hajxy yaa njaac
jugyhájtäm. Y coo ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch, jaduhn̲ä tøyhajt hajxy
nmøødhájtäm coo hajxy xyagjugyhadáan̲äm cøjxta'axiøø nebiä Tieedy ji-
ugyhatiän. 16 Cab højts pøn̲ nyajcopcøøñä pø mäyøøhajxy, pø häyoobhajxy.
Ja'a Jesucristo, jaduhn̲ højts hijty nhix̲y nebiä pajäya'ayän. Pero cab
højts jaduhn̲ nhijxnä nebiä pajäya'ayän. 17 Hoorä, pønjaty ja'a Jesu-
cristo tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy møødhíjnäp, hawiinjem̲biä wiinmahñdy
hajxy jaduhn̲ miøødhájnäp. Tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn̲
yhøx̲hijxnä.
18-19 Ja'a Dios jaduhn̲ mänaan̲ coo hawiinjem̲biä wiinmahñdy ha-
jxy nmøødhájtämd. Y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm,
jaduhn̲ä Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhn̲
hajxy xmiøødnijiootpáatäm. Y højts jaduhn̲ tøø xwyiinguex̲y coo

højts ja'a miädia'agy jaduhn̲ nyajwá'xät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø
xñähho'túutäm, y coo ja'a Dios hajxy xyajnähwáatsäm, y coo ja'a Dios
hajxy jaduhn̲ xmiøødnijiootpaadáan̲äm. 20 Ja'a Dios højts tøø xwyi-
inguex̲y coo højts ja'a Jesucristo miädia'agy nyajwá'xät. Jaduhn̲ højts
tøø xñäma'ay coo højts mijts nmänuu'xtá'agät coo miädia'agy hajxy
mmäbøjcät. Jaduhn̲ä Dios hajxy xyajnähwá'adsät. Jaduhn̲ hajxy ween
xmiøødnijiootpaadøøjät. 21 Cabä Jesucristo ja'a Dios mänaa miägädiehy.
Pero coo Dios hajxy xjiaanc̆h tehm̲ chójcäm, paady miänaañ̲ coo ja'a
Jesucristo ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xchømǿ'cämd. Y coo ja'a Jesucristo
hajxy xñähho'túutäm, jaduhn̲ä Dios hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhn̲ hajxy
xpiädáacäm hawa'adstuum.

6

1 Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy, paadiä Dios ja'a hoy-
hajt ja'a weenhajt hajxy tøø xmio'oy. Højts mijts nmänuu'xtaacypy
coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mgudiúnät. Paady mijts jaduhn̲
nmänuu'xta'agy, coo højts ja'a Dios nmøødtuñ̲. 2 Hix̲, jaduhn̲ jim̲ myiñ̲
cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Tøøc̆h nyajnähdijy mänáajøch miic̆h ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hawiin-
mats nmó'owät.

Cooc̆h miic̆h mänit xpia'yá'axät, mänítøch miic̆h nmädów̲ät. Mänit
nbuhbédät. Mänit nyajnähwa'ads nyajcuhwá'adsät,

nøm̲ä Diosmädia'agy miäna'añ. Hoorä, tøø yhabaatnä coo ja'a Dios hajxy
nba'yáax̲ämd. Jaduhn̲ä Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsämd.

3 Maa højts ja'a Diostuun̲g nduñ̲än, hoy højts njäya'ayhaty. Hix̲, cab
højts ndsocy coo højts pøn̲ xñähwaam̲bédät. 4 Hoy højts ja'a Diostuun̲g
njaanc̆h tuñ̲. Nmee'xtujpy højts hoy tyiijä, hoy ñejpiä højts nja jaty nja ha-
bety. Hanax̲iä højts tøø ndsaac̆hpøcy. Tøø højts häyohn mayhooc nmänax̲y
nyajnax̲y. 5 Tøø højts mayhooc nyajwobho'ogy. Tøø højts mayhooc
nyajtsum̲y. Tøø højts ja'a cu'ug mayhooc xñäbädø'øgy. Tøø højts mayhooc
nhanuu'xø'øy ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø højts jamia'ay nhity may-
hooc ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Tøø højts mayhooc jaguiay jayhu'ugy
nhijpä. 6 Coo højts ja'a Diostuun̲g nduñ̲, cab højts haxøøgwiinmahñdy
nnä'ägä møødä. Nwiinjuøøby højts ja'a Diosmädia'agy. Mee'xxieemy
højts nhity, cab højts tii nmøjpäda'agy. Hojioot højts nmøød. Hix̲, ja'a
Dioshespíritu højts nmøød. Hamuumdu'joot højts jäya'ay jaduhn̲ ndsocy
nba'häyoy. 7 Nyajwa'xyp højts ja'a tøyhajt. Ja'a Diosmäjaa højts nmøød.
Jaanc̆h tehm̲ yhoy højts njäya'ayhaty nebiä Dios choquiän. Jaduhn̲ højts
ja'a haxøøgpä nga'a yajmäjäda'agy. 8 Näje'eyyä højts jäya'ay jaduhn̲ xwyi-
ingudsähgø'øy. Näje'e højts xquia'a tsocy xquia'a mee'xy. Näje'e højts
xquiumay, näje'e højts xñähojy. Tømiädiaacp højts, hoy højts jäya'ay näje'e
xjia nänøm̲y cooc tyijy højts nhøhn̲da'agy. 9 Hoy højts ja'a tsaangu'ug
xjia hix̲yhaty, cab højts häna'c näje'e xmiämøj xmiämayø'øy. Mäjahñdiuum
højts njaanc̆h tehm̲ wiädity, høxtä xyagho'ogaam̲b højts jäya'ay. Pero ja'a
Dios højts jaduhn̲ xcwieendhajp. Tøø højts ja'a Dios xyajcumädoy, pero
cabä Dios jaduhn̲ miäna'añ coo højts nhó'ogät. 10 Jootcujc højts nnä'ägä
hity homiänaajä, hoy højts wiingumänaajaty nja mänax̲y nja yajnax̲y. Hoy
højts nja häyoy, nyajnähixøøby højts ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy nämay,
jaduhn̲ä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy piáadät. Hoy højts tii nga'a ja møødä,
Dios højts xmiooby tijaty højts nyajmaajiajpy.

11 Mägu'ughajpädøjc, ja'a mijts jim̱ hijpä Corintos, mijts jaduhṉ
nmägapxyp. Tøø mijts ngøx̱y hawáaṉäm nebiaty højts ja'a mädia'agy
nmøødä. Njaanc̈h tehm̱ chojpy højts mijts jaduhṉ. 12 Nja wi'i
miøødnijiootpaadáaṉäp højts mijts. Cab højts nnajuø'øy pø jaduhṉ mijts
xjiäwøøbiä. 13 Tuṉä mayhajt hajxy, tsøc hajxy nijiootpáatäm. Jaduhṉ
mijts nmägapxy nebiä huungän.

14 Cab hajxy mmøødwädijmúgät pøṉ ja'a Diosmädia'agy ca'a mäbøjp,
coo hajxy jaduhṉ mnä'ä pahíjxpät neby hajxy yhaxøøgwäditiän. Hix̱,
pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøjp, hoy hajxy quiudiuñ. Hawa'adstuum
hajxy je'e. Pero pønjaty ca'a mäbøjp, cab hajxy quiudiuñ. Wiing
ja'a wyiinmahñdyhajxy. Haxøøgtuum hajxy je'ebä. 15 Hix̱, cabä Jesu-
cristo tu'ugmädia'agy yhity møødä møjcu'ugong. Jaanä jäduhṉduhm̱bä,
pøṉ ja'a Diosmädia'agy mäbøjp, cab hajxy tu'ugmädia'agy yhijpä møød
ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. 16 Cabä cuhdujt jaduhṉ myiñ
coo häna'c quepychech naax̱poch hajxy wyiingudsähgø'øwät maa ja'a
Diostøjcän. Cabä quepychech naax̱poch jiujyquiä. Ja'a Diósäts mäbøcy
jujcy. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm, jaduhṉ mäwiin hajxy
nmäbáatäm nebiä Diostøjcän, je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu hajxy
nmøødhájtäm. Jaduhṉä Dios jecy miänaañ:

Pønjátyhøc̈hä nmädia'agy xmiøbøjcäp, je'ec̈hä nhEspíritu nmo'owaam̱by.
Nwoow̱hidáam̱biøch hajxy je'e.
Xwyiingudsähgø'øwáam̱bøch hajxy je'e. Ngu'ughadáam̱biøch hajxy je'e,
nøm̱ä Dios hajxy jecy xmiädiáacäm. 17 Jaduhṉä Dios jecy miänaam̱bä:
Puhwaatsnä hajxy ja'a häna'c ja'a quepychech hajxy wiingudsähgøøbiä,
ja'a häna'c ja'a naax̱poch hajxy wiingudsähgøøbiä.
Cab hajxy mmøødwädijmújnät. Høx̱hix̱ ja'a haxøøgpä hajxy. Mänítøch
mijts xquiø'ødägøøñät.
18 XTieedyhadáam̱bøch mijts hänajtiän. Nnøøxhadáam̱biøch
nmajc-hadáam̱biøch mijts hänajtiän,
nøm̱ä Dios jecy miänaaṉ̃. Møccuhdujt ja'a Dios miøød. Hoy piøṉä jaduhṉ
yhane'emy.

7

1 Mägu'ughajpädøjc, tøyhajt jaduhṉ coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm.
Tsøcxä haxøøgwiinmahñdy hajxy najtshixóøyyäm cøx̱iä. Yø'ø
haxøøgwiinmahñdy, xyajmá'täp ja'a mni'x ja'a mjuøhñdy jaduhṉ. Tsøgä
Dios hajxy wiingudsähgóøyyäm. Tsøgä njoot hajxy pädáacäm maa ja'a
Dioscøxpän.

2 Cham̱ højts mijts nnämáaguiumbä, tuṉä mayhajt hajxy, tsøc ha-
jxy nijiootpáatäm. Cab højts pøṉ tøø nhäyoow̱hix̱y, cab højts pøṉ
haxøøgwiinmahñdy tøø nyajnähixø'øy, cab højts pøṉ tøø nwiinhøøñ. 3 Pero
cábøch nmäna'añ cooc̈h pøṉ tøø xñähøønø'øy. Njaanc̈h tehm̱ chojpy
højts mijts jaduhṉ mäduhṉ̃tiä hajxy yaa njaac jugyhájtäm hädaa yaabä
naax̱wiin. Jaduhṉ mijts hijty tøø nhuuc nämaabiä. 4 Nnajuóøbiøch
coo mijts ca'xy mgudiuna'añ waam̱bátyhøch mijts tøø nmägapxy tøø
nhane'emy. Ngumáabiøch mijts jaduhṉ. Jootcújc-høch njaanc̈h tehm̱
ñijiäwø'øyii maa mijtscøxpän. Jaanc̈h tehm̱ xiooṉdáacpøch, hoy højts
madiu'u nja tsaac̈hpøcy.

5 Coo højts ja'a hermano Tito jim̱ nga'a paaty maa ja'a cajpt
jaduhṉ xiøhatiän Troas, paady højts jim̱ nwiimbijty. Y coo højts yaa

nmejch Macedonia-naaxooty, ni yaa højts ja'a hermano Tito nga'a
paatpä. Coo højts yaa nga'a tsoj paaty, paady højts hijty jootcujc
nga'a nä'ägädä nijiäwø'øyii. Xmiädsiphajp højts jäya'ayhajxy hijty ja'a
Diosmädia'agyquiøxpä. Jootmayhajp højts hijty je'eguiøxpä cooc tyijy
mijts jaduhn̲ mga'a mäbøga'añ. 6 Ja'a Dios, yagjootmøcpøjpy je'e pønjaty
jaduhn̲ jootmayhajp. Y coo ja'a hermano Tito jiaanc̆h mejch, mänit
højts ja'a Dios xyagjootmøcpøjcy. 7 Xjiaanc̆h tehm̲ yagjootmøcpøjc højts
ja'a Dios jaduhn̲ coo højts ja'a hermano Tito xyhawaaa̲nä coo mijts je'e
myagjootmøcpøjcy mänaa jim̲ yhitiän maa mijtsän. Cøjx højts xyhawaaa̲nä
cóogøch mijts xjia wi'i jiøbhix̲y cooc̆h jim̲ nnócxät maa mijtsän. Jaduhn̲
højts tøø xyhawáaa̲näbä cooc mijts mjootmayhaty je'eguiøxpä cooc̆h mijts
hijty tøø xyhuuc yagjootmayhajpä. Y jaduhn̲ højts tøø xyhawáaa̲näbä
cóogøch mijts xjiaanc̆h tehm̲ jiahmiejtsta'agy. Coo højts jaduhn̲ tøø
xquiøx̲y hawaaa̲nä, páadyhøch njaanc̆h tehm̲ xiooo̲nda'agy.

8 Mänáajøch mijts ja'a nocy jawyiinhajtpä nyajnäguex̲iän, nhójjøch
mijts jaduhn̲ siémpräm. Paady hajxy weeñ̲tiä mjootmayhajty. Joot-
mayhájthøch høøc̆h wéeñ̲tiäbä coo mijts nhojy. 9 Coo mijts nhojy, paadiä
mhaxøøgcuhdujt hajxy mhøx̲hijxy. Xquiumaayy mijts ja'a Dios jaduhn̲
coo hajxy jaduhn̲ mhøx̲hijxy. Coo hajxy jaduhn̲ mhøx̲hijxy, páadyhøch
nxooo̲nda'agy, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy mjootmayhajty. 10 Pønjaty
yhaxøøgcuhdujt høx̲hijxp, je'edshajxy hodiuum mähmǿ'øwäp. Cumay
hajxy jaduhn̲ piädsǿm̲ät maa ja'a Diosän. Y cab hajxy jaduhn̲ jioot-
mayhájnät. Pero pønjaty yhaxøøgcuhdujt ca'a høx̲hijxp, haxøøgtuum hajxy
miähmǿ'øwät. Hoy miänaaxøø hajxy jaduhn̲ jiootmayhada'añ. 11 Pero
mijts, hamuumdu'joot hajxy mgudiuñ̲ nebiaty mijts tøø nmägapxy tøø
nhane'emiän mänáajøch ja'a jayøbajtpä nocy nguex̲iän. Mjaanc̆h høx̲hijx
ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy nebiä Diosmädia'agy yhane'emiän. Mjoot-
mayhajt hajxy jaduhn̲ coo hajxy hijty tøø mgädieey. Y mdsähgøøyy hajxy
jaduhn̲ weeñ̲tiä. Chojpy ja'a mjoothajxy coo mijts ngumáyät, paadiä
craa hajxy mhøxquejxpädsøøm̲y, ja'a haxøøgjatcǿøyyäbä. Tøø hajxy mya-
jcähxø'nø coo hajxy tii pojpä tii cädieey mga'a møødän. 12 Paady højts
ja'a nocy jim̲ nguejxy maa mijtsän, coo häna'c-hajxy haxøøg tøø ñidiuñii.
Ca'a jie'eguiøxphajtiä højts yø'ø nocy nguejxy. Paady højts nguejxpä,
chojpy højts ja'a njoot hänajty coo hajxy myajcähxǿ'øgät coo højts mijts
xchocyñä. Xyhijxp højts ja'a Dios jaduhn̲ coo højts nga'a høhn̲da'agy.
13 Coo højts mijts jaduhn̲ xchocyñä, paady højts nxooo̲nda'agy.

14 Xooo̲ndaacp højts jaduhm̲bä coo ja'a hermano Tito xiooo̲ndaacpä.
Paady xiooo̲nda'agy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy mbanøcxyñä
nägøx̲iä mänaa jim̲ yhitiän maa mijtsän. Tøøc̆hä hermano Tito hi-
jty nnäma'ay coo mijts ja'a Diosmädia'agy hoy mgudiuñ̲. Y tøyhajt
hajxy mjaanc̆h cudiuñ̲. 15 Hamuumdu'joot mijts ja'a hermano Tito
xjiaanc̆h tehm̲ chocy, je'eguiøxpä coo mijts ja'a miädia'agy mmäbøjcä
hamuumdu'joot nebiaty mijts xyhanehm̲iän. 16 Nnajuøøbiøch coo mijts
ja'a Diosmädia'agy hoy mbanøcxaa̲nnä; páadyhøch nxooo̲nda'agy.

8

1 Hoorä, mägu'ughajpädøjc, cham̲ højts mijts nyajmøødmädia'aga'añ
nebiaty ja'a Dios mayhajt tøø tiuñ̲ ja'a mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy
jim̲ tsänaabiä Macedonia-naaxooty. 2 Jaanc̆h tehm̲ xiooo̲ndaacp hajxy, hoy
hajxy jaduhn̲ tøø jia tsaac̆hpøcy hoyhoy, hoy hajxy jaduhn̲ jia häyoy

hanaxiä. Coo hajxy jaduhn jiaanč̆h tehm xioonda'agy, paadiä xädø'øñ
hajxy may tøø yajmucy. Hojioot hajxy jiaanč̆h tehm miøød, paady hajxy
may tøø yajmucy. Tøø ja'a häyoobäjäya'ay xädø'øñ hajxy mio'oyii; ja'a
hermanodøjc-hajxy jaduhn tøø yecy. 3 Hamuumdu'joot hajxy jaduhn
tøø yecy, ca'a yhadsipä, ca'a yhajootma'adä. Tøø̆h nhamdsoo hixy
coo hojioot hajxy jaduhn jiaanč̆h tehm miøødä. Høxtä yejnajxypä
xiädø'øñ hajxy jaduhn näjootpä. 4 Coo hajxy miädoyhajty coo højts ja'a
häyoobäjäya'ay hänajty nbuhbeda'añ xädø'øñhaam, ja'a Diosmädia'agy
hajxy mäbøjpä, mänit højts xñämaayy coogä xädø'øñ hajxy jaduhn quiex-
aambä, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia. Hamuumdu'jóotäc hajxy
jaduhn quiexa'añ. 5 Xoondaac højts jaduhn coo ja'a hermanodøjc xädø'øñ
hajxy may yejcy, ja'a hajxy jim tsänaabiä Macedonia. Y coo hajxy miänaañ
coo ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy hamuumdu'joot quiudiunaanä, paady
højts maas hanaxiä nxoondaacy. Dios jaduhn mänaaan coo hajxy jaduhn
quiudiúnät. Jaduhn hajxy miänaambä cooc højts ja'a nmädia'agy hajxy
xquiudiunáaanäbä. 6 Mänaa ja'a hermano Tito jim jayøbajt yhoyyän maa
mijtsän, mänit hajxy xñämaayy coo xädø'øñ hajxy myajmúgät. Hoorä,
jim højts ja'a hermano Tito nguejxtägatsaambä maa mijtsän, weenä
xädø'øñ hajxy mgøxy yajmucy. Mänit hajxy jim mguéxät maa ja'a
häyoobäjäya'ayhajxiän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. 7 Jaanč̆h tehm
yhoy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. Jaanč̆h tehm yhoy hajxy mya-
jwiingapxø'øy. Jaanč̆h tehm yhoy hajxy mwiinjuø'øy. Hamuumdu'joot
hajxy jaduhn mmäbøcy. Xjiaanč̆h tehm chojpy højts mijts. Hoorä, chojpy
højts ja'a njoot coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay mjaanč̆h tehm piuhbédät
hamuumdu'joot xädø'øñhaam.

8 Cábøch mijts ndehm yhane'emy coo hajxy mbuhbédät. Paady mijts
jaduhn nyajmøødmädia'agy nebiatiä wiingjäya'ayhajxy tøø miäbuhbetiän,
ween hajxy jaduhn mbahíjxpät. Jaduhn hajxy myajcähxǿ'øgät coo hajxy
tøyhajt mjaanč̆h mädsojpä. 9 Tøyhajt jaduhn coo ja'a Jesucristo hojioot
jiaanč̆h tehm miøødä, ja'a nWiindsønhajtämhajxy. Cahnä hänajty yaa
quiäda'agyñä hädaa yaabä naaxwiin nebiä pajäya'ayän, jim hijty møc
yhane'emy maa ja'a Tieedy ja'a wyiinduumän. Pero coo yaa quiädaacy,
mänit jaduhn jiajty nebiä hädaa yaabä jäya'ayhajxiän, neby hajxy yaa
nhäyóowäm. Jaduhn hajxy hoy xñähho'túutäm. Y coo hajxy jaduhn
tøø xñähho'túutäm, paady hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a Tieediä
wyiinduumän, pønjatiä miädia'agy jaduhn mäbójcäp.

10-12 Cham mijts nwiingapx njøjcapxø'øwa'añ coo ja'a xädø'øñ hajxy
myajpedøød neby hajxy hadojumøjt mwiinmahñdyhajtiän coo hajxy
hänajty myajmuga'añ. Mja nähmajts hajxy jaduhn, pero cahnä hajxy
myajpedyii. Hahixøøby jaduhn coo hajxy myajpedøød, jaduhn hajxy
myajcähxǿ'øgät coo hojioot hajxy tøyhajt mjaanč̆h møødä. Mijts jaduhn
mwiinmahñdyhajtsohn coo xädø'øñ hajxy hänajty myajmuga'añ. Jaduhn
hajxy myégät neby hajxy mmäjäda'aga'añ. Mädøyyyä jaduhn. Cab
jaduhn yhahixø'øy coo hajxy hanaxiä myégät. Hix, jaduhnä Dios ja'a
jioot chocy coo hajxy myajcähxǿ'øgät coo hojioot hajxy jaduhn mjaanč̆h
møødä.

13 Cábøch nmäna'añ coo hajxy mhäyoodägǿ'øwät, páadyhøch tøø
nmäna'añ coo hajxy hanaxiä mga'a yégät. 14 Jadúhnhø̆chä njoot chocy
coo pøn tii quia'a yajmaajiádät. Jaduhnds je'e, hahixøøby jaduhn coo
mijts ja'a häyoobäjäya'ay mbuhbédät, je'eguiøxpä coo mijts nä'ä tägø'øbä

mmøødä jädaˈahaty. Y coo mijts hänajty tøø mhäyoodägøˈøy, mänit mijts
xpiuhbejtägátsät, pø jim̱ hajxy hänajty miøødä näˈä tägøˈøbä. 15 Jaduhṉ
jim̱ myiñ cujaay maa jaˈa Diosmädiaˈaguiän: “Pønjaty may yajpädøˈc,
piuhmooyy hajxy jeˈe pønjaty weeñtiä yajpädøˈc. Yaghaguipxyjatiøøyy
hajxy jaduhṉ tuˈcuhdujt.”

16 Dios jaˈa hermano Tito jaduhṉ tøø yajnähdijy coo hojioot miøødhádät
maa mijtscøxpä, neby højts hojioot nmøødän maa mijtscøxpän.
Dioscujúˈuyäp jaˈa Dios jaduhṉ. 17 Coo højts jaˈa hermano Tito nnämaayy
coo jim̱ ñócxät maa mijtsän, jootcugøøyy jeˈe coo højts jaduhṉ nnämaayy
coo jim̱ ñócxät. Hix̱, hamdsoojoot hijty jaduhṉ ñäˈägä nøcxaˈañ.

18 Nyajmäguexøˈøwaam̱by højts jaˈa hermano Tito jaˈa mäguˈughajpä
wiingpä. Wiinduhm̱c̈hajtøjc tøø yajmädoyhaty coo jaˈa Diosmädiaˈagy
hoy yajwaˈxy jaˈa Jesucristocøxpä. 19 Jaduhṉä mäbøjpädøjc-hajxy tøø
miänaam̱bä coo højts nmødhádät majaty højts jaˈa xädøˈøñ nyajmucy
mänaa højts jaˈa häyoobäjäyaˈayhajxy hänajty nøcxy nmoˈowaˈañän.
Cähxøˈøgaam̱b jaduhṉ coo jaˈa Dios miøjjä jiaanc̈hä. Jaduhṉ
quiähxøˈøgaam̱bä coo højts hojioot nmøødä. 20 Paady højts nämetsc
nädägøøg nwädity xädøˈøñyajmujpä, cab højts ndsocy coo højts pøṉ
xñänómät cooc tyijy højts njeˈehadaˈañ. Hix̱, majiaty højts xädøˈøñ
nyajmucy. 21 Chojpy højts jaˈa njoot jaduhṉ coo højts jaˈa jäyaˈayhajxy
xquiumáyät neby højts jaˈa Dios xquiumáyyän.

22 Chaads højts jaˈa mäguˈughajpä mäwiingpä nguexáaṉgumbä møødä
hermano Titohajxy. Mayhooc højts hoy tøø xmiøødtuñ hoy ñäˈä mädyii
tuuṉgä. Hamuumduˈjoot jim̱ ñøcxaˈañ maa mijtsän. Hix̱, ñajuøøby jaduhṉ
coo mijts hoy myajtøjtägøˈøwaˈañ. 23 Nax̱iä hermano Tito hajxy hoy
mdehm̱ yajtøjtägóˈøwät coo hajxy jim̱ miédsät. Haa jaˈa hermano Tito,
hoy miänáajøch jaduhṉ xñäˈägä møødtuñ, páadyhøch jim̱ nguexaˈañ maa
mijtsän. Y jaˈa jiamiøødhajxy nämetspä, jaˈa mäbøjpädøjc-hajxy yaabä,
jaduhṉ hajxy tøø miänaam̱bä coo hajxy jim̱ ñócxät. Hoyyä Jesucristo
hajxy wyiingudsähgøˈøy. 24 Coo mijts jaˈa hermano Tito hoy mya-
jtøjtägóˈøwät møødä jiamiøødhajxy, jaduhṉ mijts jaˈa mäbøjpädøjc hajxy
xyhíxät coo hajxy tøyhajt mjaanc̈h mädsocy. Tøjiádäp jaduhṉ neby højts
mijts tøø nmädiaˈaguiän coo mijts hojioot mjaanc̈h tehm̱ miøødä.

9

1 Høøc̈h mijts jaduhṉ nnäˈä jaac näjaayøøby. Nnajuóøbiøch jaduhṉ
coo mijts jaˈa häyoobäjäyaˈayhajxy mbuhbedaˈañ, jaˈa Diosmädiaˈagy
hajxy mäbøjpä. 2 Hix̱, nnajuóøbiøch coo hajxy hamuumduˈjoot
mbuhbedaˈañ. Jadúhṉhøc̈hä mäbøjpädøjc-hajxy tøø nhawaaṉä, jaˈa
hajxy jim̱ tsänaabiä Macedonia-naaxooty. Jadúhṉhøch hajxy tøø
nhawaaṉä coo mijts hadojumøjt mdägøøyy xädøˈøñyajmujpä, pønjatiä
Diosmädiaˈagy jim̱ mäbøjp Acaya-naaxooty. Y coo mijts jayøjp mnähmajch,
paadiä Macedóniabä jäyaˈayhajxy nämay xpiahixaam̱bä. Jaduhṉ
hajxy hamuumduˈjoot miäbuhbedaam̱bä nej mijts mmäbuhbedaˈañän
hamuumduˈjoot. 3 Páadyhøc̈hä hermano Titohajxy jim̱ nguejxøˈøgaˈañ
maa mijtsän, weenä xädøˈøñ hajxy paquiä myajmujpädøˈøy. Jaduhṉds
jeˈe, cooc̈h jim̱ nnócxät, tøø jaˈa xädøˈøñ hajxy hänajty mgøx̱y yajmujnä.
Haa caˈa, tøøc̈hä Macedoniabähajxy nhawaaṉä coo mijts jaˈa xädøˈøñ
myajmugaˈañä. 4 Hix̱, wéhṉdøc̈hä Macedóniabä jäyaˈayhajxy näjeˈe
nmødhádät jim̱ maa mijtsän. Y coo hajxy jaduhṉ xyhíxät coo jaˈa xädøˈøñ

hajxy hänajty mga'a cøx̱y yajmucyñä, mdsähdiunaam̱b hajxy jaduhṉ.
Jadúhṉhøch ndsähdiúum̱bät je'eguiøxpä cooč̆h mijts tøø nmädia'agy
coo ja'a xädø'øñ hajxy hänajty myajmuga'añ. 5 Páadyhøch jaduhṉ
nwiinmaayy coo hijty yhahixø'øy cooč̆hä hermano Titohajxy jawyiin
nguejxø'øgät maa mijtsän, jaduhṉ mijts jim̱ xpiuhbédät maa ja'a xädø'øñ
hajxy myajmuquiän. Jaduhṉä xädø'øñ hajxy myaghídät nähix̱ hahixø'ø
cooč̆h jim̱ nmédsät, neby hajxy jaduhṉ tøø mmäna'añän coo hajxy
myaghida'añ. Jaduhṉ hajxy myajcähxø'øgät coo ja'a xädø'øñ hajxy
myega'añ hojootcøxpä. Cab øøṉ jaduhṉ miäná'anät cooc tyijy mijts
hadsip tøø nhane'emy coo hajxy myégät.
6 Jaduhṉds je'e, pønjaty jaduhṉ wiinduc wiindsaač̆h, cabä hoyhajt
hajxy piaada'añ. Pero pønjatiä häyoobäjäya'ay näxuu'tsp, je'edsä hoyhajt
hajxy jaduhṉ paadaam̱b. Tøyhajt jaduhṉ. 7 Jootcujc hajxy myégät
hamuumdu'joot neby hajxy hänajty myega'añän, ca'a yhadsipä ca'a
yhajootma'adä, ca'a hajxy tii mnajtshäyowø'øy. Hix̱, je'e ja'a Dios chojpy
pønjaty jaduhṉ jootcujc yejp. 8 Møj jaanč̆hä Dios. Xmió'owäp mijts ja'a
hoyhajt ja'a weenhajt møj may, jaduhṉ hajxy tii mga'a yajmaajiádät ni
mänaa. Nä'ä tägø'øbä hajxy jaduhṉ xmió'owät, jaduhṉä wiingjäya'ay
hajxy hoy mbuhbejtägátsät hoy ñejpiä. 9 Jaduhṉ jim̱ myiṉ̃ cujaay maa ja'a
Diosmädia'aguiän:
Øøṉ hojiäya'ay, møj mayyä häyoobäjäya'ay piuhbety.
Hoy miänaaxøø ja'a Dios jaduhṉ piuhbejtägatsa'añ.
10 Ja'a Dios, yejpy je'e ja'a tøømd mädyii mní'ibäp, mädyii mdúnäp.
Yajmayøøby jaduhṉ nebiä mgáyät nebiä mhú'ugät. Jaanä jäduhṉduhm̱bä,
xmió'owäp mijts ja'a Dios nä'ä tägø'øbä tijaty hajxy hänajty
myajmaajiajpy, jaduhṉ mijts ja'a häyoobäjäya'ay mmoodiägátsät. 11 Y
coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay jaduhṉ hamuumdu'joot mbuhbédät,
mänit mijts ja'a Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møj may xmió'owät.
Y coo højts ja'a häyoobäjäya'ay xädø'øñ nøcxy nmo'oy, ja'a mijts hänajty
tøø myéquiäbä, mänitä häyoobäjäya'ay ja'a Dios hajxy ñäma'awa'añ:
"Dioscujú'uyäp." 12 Hix̱, coo mijts ja'a häyoobäjäya'ay jaduhṉ
mbuhbédät, mejtstu'u ja'a hoybä hajxy jaduhṉ mduna'añ. Piaadaam̱biä
häyoobäjäya'ayhajxy tijaty hajxy hänajty yajmaajiajpy, y tehṉgajnä
ja'a Dios hajxy jaduhṉ ñäma'awa'añ: "Dioscujú'uyäp." 13 Coo mijts
ja'a häyoobäjäya'ay jaduhṉ mbuhbédät jootcujc hoy miädyii cajptä,
myajcähxø'øgaam̱by hajxy jaduhṉ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy
hajxy mgudiuuṉä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhṉä häyoobäjäya'ay
ja'a Dios hajxy møj jaanč̆h ñäma'awa'añ, je'eguiøxpä coo mijts ja'a
Dios ja'a miädia'agy mgudiuuṉä, møød coo hojioot hajxy mjaanč̆h
tehm̱ miød̈ä ja'a häyoobäjäya'aguiøxpähajxy. 14 Coo mijts ja'a
Dios ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møj may tøø xmio'oy, paady mijts
ja'a häyoobäjäya'ay xchoga'añ xpia'häyowa'añ, møød̈ä Dios hajxy
pia'ya'axa'añ ja'a mijtscøxpä. 15 Tsøcxä ja'a Dios hajxy nägøx̱iä
nämáayyäm: "Dioscujú'uyäp", je'eguiøxpä coo ja'a yHuung yaa quiejxy
hädaa yaabä naax̱wiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Møjmayhajt ja'a
Dios jaduhṉ tiuuṉ hoy-yagjuøøñä.

10

1 Høøč̆h mijts cham̱ nmägapxaam̱by nhane'emaam̱by, høøč̆h Pablo-
hajpä. Mänaa ja'a Jesucristo yaa wiäditiän hädaa yaabä naax̱wiin,

jaančh tehm̱ miøødä hojioot hänajty. Mee'xxieemy hänajty jiaančh tehm̱
wiädity. Jadúhṉhøch je'e nja pahixaaṉ̃ coočh mijts jaduhṉ nmägapxa'añ
nhane'ema'añ. Ja'a nmädsiphøchhajxy, jadúhṉhøch hajxy xñänøm̱y cooc
tyijy mijts hänajty tsähgø'ø tsähgø'ø nmägapxy nhane'emy mänáajøch jim̱
nhitiän maa mijtsän, pero cooc tyijy høøčh nga'a tsähgøøñä coo mijts
nmägapxy nhane'emy nocyhaam. Cab jaduhṉ tiøyyä, nä'ä høhṉdaacp
hajxy jaduhṉ. 2 Mägu'ughajpädøjc, huuc tuṉä mayhajt hajxy, høx̱hix̱
ja'a haxøøgpä ja'a ca'a hoybä hajxy. Coo hajxy jaduhṉ mhøx̱híxät, cab
mijts jim̱ waam̱b nnämá'awät coočh jim̱ nnócxät maa mijtsän. Pero
pøṉ jaduhṉ mänaam̱b cooc tyijy højts hoy nga'a wädity nebiä hädaa
jäya'ayhajxy hoy quia'a wäditiän hädaa yaabä naax̱wiin, je'ečh mäbøcy
hajxy nhójäp hajäya'ayhaam. Nyajcähxó'øgäbøch jaduhṉ coočh hänajty
tøyhajt nga'a tsähgø'øy. 3-4 Hoy højts yaa nja tsäna'ay hädaa yaabä
naax̱wiin, cab højts ja'a nhamdsoo wiinmahñdy nyajtuṉ̃ nebiä yaabä
jäya'ayhajxy yajtuṉ̃än. Ja'a Dios højts xpiuhbejp ja'a miäjaahaam, cab
højts ja'a Dios ja'a miädsip jaduhṉ nyajmäjädaacä. 5 Jii jäya'ayhajxy näje'e
wiädity, yajcumayaam̱b hajxy, høhṉdaacp hajxy. Cabä jioothajxy ya-
jmädsocy coo wiinghäna'c ja'a Dios hajxy pia'häyówät. Nyajcähxø'py højts
jaduhṉ coo yø'ø häna'c-hajxy jaduhṉ yhøhṉda'agy. Y coo højts hänajty
tøø nga'a yajmäjäda'agy, mänit højts nyajmäbøga'añ ja'a Jesucristocøxpä,
coo ja'a miädia'agy hajxy ween quiudiuuṉä. 6 Y coo mijts hänajty hoy tøø
mgudiuṉ̃, cab højts mijts hänajty waam̱b nnäma'awaaṉnä. Pero pønjaty
jaduhṉ ca'a nä'ägädä cudiunaam̱b, je'eds højts hahoy nhøxquexaam̱by
maa ja'a tsajtøjcän.

7 Pønjaty jaduhṉ najuøøby coo hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucrístäm,
ween hajxy ñajuøøbiä coočh ja'a Jesucristo tøø xwyiinguejxpä. Tøyhajt
jaduhṉ. Hoy piøṉä jaduhṉ ñajuø'øy. 8 Ja'a Jesucristo højts ja'a cuh-
dujt jaduhṉ tøø xmio'oy coo højts mijts nmägapx nhané'emät. Cho-
jpiä jioot jaduhṉ coo mijts ja'a miädia'agy mjaac mäbójcät. Cabä
jioot chocy coo hajxy mdu'udägóyyät. Tøyhajt jaduhṉ coočhä Jesu-
cristo ja'a cuhdujt jaduhm̱bä tøø xmio'oy. Cooč jaduhṉ nniñänømyii,
cábøch ndsähdiuna'añ, hóyhøch häna'c jaduhṉ xjia nänøm̱y cóogøch tyijy
nyajcumaya'añ hanax̱iä. 9 Cábøch mijts nhadsähgø'øwa'añ, hoy mi-
jts nocy nax̱y nja yajnäguex̱y. 10 Ja'a nmädsiphøchhajxy, jaduhṉ hajxy
miäna'añ cooc tyijy mijts møc nhane'emy nocyhaam. Pero jaduhṉ
hajxy miänaam̱bä cooc tyijy hänajty møc nga'a hane'emy mänáagøch jim̱
nhitiän maa mijtsän, cooc tyijy hänajty weenjaty ndsähgø'øy. 11 Pero
pønjaty jaduhṉ mänaam̱b, cabä tøyhajt hajxy miøødä. Jaduhṉdsä tøyhajtpä,
neby højts mijts møc nhane'emiän nocyhaam, jaanä jaduhṉ mijts møc
nhane'emaam̱bä coo højts jim̱ nnøcxtägátsät maa mijtsän.

12 Jii häna'c-hajxy näje'e, jaančh tehm̱ yajcumayaam̱b hajxy cooc tyijy
hajxy jiaančh tehm̱ jiaty jiaančh tehm̱ ñajuø'øy. Hamiṉ̃ haxøpy hajxy
jaduhṉ ñiguiumayii. Y cabä wiinghäna'c hajxy quiumay. Pero cabä
tøyhajt hajxy miøødä. Højts, cab højts jaduhṉ nhäna'c-haty. Cab højts
jaduhṉ niguiumayii. 13 Caj pues, cab højts nyajcumaya'añ. Jaduhṉ højts
nduna'añ neby højts ja'a Dios tøø xyajnähdijjiän coo højts ndúnät. Jaduhṉ
højts tøø xyajnähdijy coo højts jim̱ ndúnät høxtä jim̱baady maa mijtsän.
14 Coo højts jim̱ nduṉ̃ maa mijtsän, ngudiuum̱by højts jaduhṉ neby højts
ja'a Dios tøø xñäma'ayän. Hix̱, højts ja'a Diosmädia'agy jim̱ nyajwa'xtsohṉ
maa mijtsän, ja'a Jesucristocøxpä. 15 Majaty wiinghäna'c jaduhṉ tøø

tiuundsooñän, cab højts jaduhu̱ nmänaˈañ coo højts jim̱ tøø nduñ. Cab
højts jaduhu̱ nguhdujthaty. Pero chojpy højts jaˈa njoot coo mijts jaˈa
Diosmädiaˈagy maas hoy mmäbǿgät, jaduhu̱ højts maas hoy njaac tehm̱
tiúnät maa mijtsän. 16 Y jaduhu̱ højts jaˈa Diosmädiaˈagy hoy nyajwáˈxät
jäguem̱baady maa pøu̱ jaˈa Diosmädiaˈagy quiaˈa mädoyñän. Hix̱, cab
højts ndunaˈañ maa wiinghänaˈc jaduhu̱ tøø tiuundsooñän. Hix̱, cab højts
jaduhu̱ nyajcumayaˈañ.

17 Jaduhu̱ jim̱ myiñ cujaay maa jaˈa Diosmädiaˈaguiän: “Cab jaduhu̱
yhahixøˈøy coo hamdsoo mniguiumayǿøjät. Pero jaduhu̱ yhahixøˈøy
coo jaˈa Dios hajxy møj jaanc̆h mnänǿmät.” 18 Jeˈeduhu̱ tsoobaatp coo
jaˈa Dios jaduhu̱ xquiumáyät. Cab jaduhu̱ choobaady coo hamdsoo
mniguiumayǿøjät.

11

1 Huuc tuu̱nä mayhajt hajxy, huuc meeˈx hajxy weeñtiä. Chám̱høch
weeñtiä nhuuc mädiaˈagaˈañ nebiä jäyaˈayhajxy yajcumayaam̱bän.
Cooc̆h jaduhu̱ weeñtiä nniguiumayii, jaduhu̱ yajmädoy nebiä
cuhhiim̱bähajxy miädiaˈaguiän. 2 Nej mijts jaˈa Dios xchoquiän,
jadúhu̱nhøch mijts ndsojpä, jeˈeguiøxpä cooc̆h mijts jaˈa Diosmädiaˈagy tøø
nyajmäbøcy jaˈa Jesucristocøxpä. Chójpiøc̆hä njoot jaduhu̱ coo jaˈa mjoot
hajxy mbädáˈagät hamuumduˈjoot maa jaˈa Jesucristocøxpän. Cabä
mjoot hajxy wiingtuum mbädáˈagät. 3 Mnigwieendähadǿøjäp hajxy,
jaduhu̱ hajxy pøu̱ xquiaˈa jøjcapxǿˈøwät, coo hajxy xyagjahdiägóyyät
jaˈa Jesucristo. Jii hänaˈc-hajxy näjeˈe wiädity mäwiinhøhm̱bä.
Cab mijts xyajmädsocy coo jaˈa Jesucristo hajxy hamuumduˈjoot
mbanǿcxnät. Paquiä hajxy jaduhu̱ xwyiinhøønät. Haa caˈa,
jaduhu̱nä Eva jecy yhuuc wiinhøhu̱näbä jaˈa møjcuˈugóngäm mänaa jaˈa
møjcuˈugong ñibiädaˈagyiijän nebiä tsahñdiän. Siémprämä møjcuˈugong
quiuwiinmahñdiä. Paquiä jaˈa Eva yajwiinhøhñ. 4 Paquiä mijts jaˈa
miädiaˈagyhajxy jaduhu̱ mmäbøjcøˈcä pønjaty mijts jaduhu̱ wiing
xyajnähixøøby jaˈa Jesucristocøxpä. Cab hajxy jaduhu̱ yajnähixøˈøy neby
højts jaˈa Diosmädiaˈagy nyajnähixøˈøyän jaˈa Jesucristocøxpä. Cab hajxy
jaduhu̱ yajnähixøˈøy jaˈa Dioshespíritucøxpä neby højts nyajnähixøˈøyän.
Paquiä mijts jaˈa miädiaˈagyhajxy jaduhu̱ mbaduˈubøjcä. 5 Yøˈø
hänaˈc-hajxy jaduhu̱ wiing yajnähixøøbiä jaˈa Jesucristocøxpä, jaduhu̱
hajxy ñiñänømyii nebiä Dioswiingueẋypän, neby jaanc̆h tehm̱ jiajpän.
Cab jaduhu̱ yhoyyä coo hajxy mmänáˈanät cooc tyijy hajxy miaas jaty
queec̆h høøc̆h njaty. 6 Wehndädaˈa jaduhu̱ tiøyyä cooc̆h hoy yajxóu̱ ngaˈa
xiˈigy ngaˈa mädiaˈagy; cab jaduhu̱ ñejpiä. Pero tøyhajt jaduhu̱ cooc̆h
madiuˈu njaty nnajuøˈøy jaˈa Diosmädiaˈagyquiøxpä. Homiänaajä højts
mijts jaˈa tøyhajt nmoˈoy hoy ñäˈä tiiguiøxpä.

7 Mänáajøch mijts jaˈa Diosmädiaˈagy nyajwiingapxøˈøyän, cábøch
mijts jaduhu̱ mänaa nnämaayy cooc̆h mijts xmiäjúyät. Niguiudúuu̱näbøch
hänajty hamdsoo, jeˈeguiøxpä cooc̆hä njoot hänajty chocy coo
mijts jaˈa Diosmädiaˈagy maas hoy mmäbǿgät. Y cooc̆h hänajty
hamdsoo nniguiudúuu̱näxä, páadyhøc̆hä jäyaˈayhajxy näjeˈe xñänøm̱y
cóogøch tyijy hänajty hoy ngaˈa cudiuñ. Pero cab jaduhu̱ tiøyyä.
8 Wiingjäyaˈayhøc̆hhajxy hänajty xpiuhbejp, jaˈa Diosmädiaˈagy
hajxy hänajty mäbøjpä wiingtuumjaty. Páadyhøch hajxy hänajty
xpiuhbety cooc̆h mijts jaˈa Diosmädiaˈagy hänajty nyajwiingapx

nyajwiinmädiaagø'øy. 9 Mänáajøch jim̱ nhitiän maa mijtsän, cábøch
hänajty pøṉ nnäma'ay cooc̈h hajxy xpiuhbédät xädø'øñhaam, hóyhøch
hänajty tii nja yajmaajiaty tähoocjaty. Hix̱, xpiuhbéjpøc̈hä jäya'ayhajxy
hänajty, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä, ja'a hajxy hänajty
jim̱ tsohm̱bä Macedonia-naaxooty. Xmióobiøch hajxy hänajty tijátyhøch
hänajty nyajmaajiajpy. Y cábøch mijts mänaa nnäma'awa'añ cooc̈h mijts
xpiuhbédät xädø'øñhaam. 10 Tømiädiáacpøch jaduhṉ nebiä Jesucristo
tiømiädia'aguiän. Cábøc̈hä xädø'øñ pøṉ nmäyujwa'añ jim̱ maa mijts
mdsäna'ayän Acaya-naaxooty. 11 Coo pøṉ jaduhṉ miäná'anät cóogøch
tyijy mijts nga'a tsocy, høhṉdaacp hajxy jaduhṉ. Ja'a Dios jaduhṉ
najuøøby cooc̈h mijts njaanc̈h tehm̱ chocy njaanc̈h tehm̱ pia'häyoy.
12-13 Jii häna'c-hajxy näje'e wiädity mäwiinhøhm̱bä. Ja'a Jesucrístäc
tyijy hajxy tøø wyiinguexyii coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät maa
ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän, neby højts ja'a Jesucristo tøø xwyiinguex̱iän
coo højts ja'a Diosmädia'agy nyajwá'xät. Pero høhṉdaacp hajxy; cab
hajxy tøyhajt tøø wyiinguexyii ja'a Jesucrístäm. Paady hajxy jaduhṉ
yhøhṉda'agy coo hajxy yajcumaya'añ. 14-15 Yø'ø häna'c-hajxy, ja'a
møjcu'ugong hajxy wyiindsøṉhajpy. Jaaya'ay hajxy jaduhṉ piahijxyp.
Nnajuóøyyäm hajxy coo ja'a møjcu'ugong ñibiäda'agyii nebiä jaanc̈h tehm̱
yhoybän, nebiä Diosmoonsän. Hoorä, cab jaduhṉ yhoy-yagjuøøñä coo
ja'a møjcu'ugongä mioonsähajxy piajatcø'øy, coo hajxy yhøhṉda'agy cooc
tyijy hajxy tøø wyiinguexyii ja'a Jesucrístäm. Y coo hajxy jaduhṉ haxøøg
jiäya'ayhaty, je'e hajxy jaduhṉ quiumädow̱aam̱by.
16 Hoorä, chám̱høch mijts nmägápxcombä. Cab hajxy jaduhṉ
mmäná'anät cóogøch tyijy tøø nguhhiṉ̃, hóyhøch weeṉ̃tiä nja
niguiumayii. Pero, pø mjaanc̈h mänaam̱b hajxy jaduhṉ cóogøch tyijy
tøø nguhhiṉ̃, huuc tuṉä mayhajt hajxy, høøc̈hä nmädia'agy hajxy
weeṉ̃tiä huuc hamädoow̱híjtäc. Nhuuc nimiädia'agyíijøch weeṉ̃tiä.
Nhuuc niguiumayíijøch weeṉ̃tiä. 17 Cábøch nmäna'añ cooc̈hä Dios
ja'a cuhdujt tøø xmio'oy cooc̈h jaduhṉ nniguiumayóøjät. Jadúhṉhøch
nniguiumayii nebiä cuhhiim̱bän. 18 Hix̱, ja'a jäya'ayhajxy nämaybä,
miäniguiumáayyäp hajxy tijaty hajxy yaa miøød hädaa yaabä naax̱wiin,
møød tijaty hajxy jaduhṉ tøø tiuṉ̃. Jaduhṉc̈h høøc̈hpä, wéeṉ̃tiøch
cham̱ nmäniguiumayáaṉäbä tijátyhøch tøø nduum̱bä. 19 Jaduhṉ mijts
mjaanc̈h tehm̱ ñibiäda'agyii nebiä jaanc̈h tehm̱ jiajpän nebiä jaanc̈h
tehm̱ ñajuøøbiän. Paady mijts ja'a cuhhiim̱bähäna'cä miädia'agyhajxy
mhamädoow̱hidaaṉä. Pero cab hajxy tøyhajt mjaanc̈h jaty mjaanc̈h
najuø'øy. 20 Hix̱, mmee'xtujpy hajxy hoy ñä'ä tijatiä, hoy mijts yø'ø
häna'c-hajxy hoy ñebiatiä xjia häyoow̱hix̱y, yø'ø häna'c-hajxy høhṉdaacpä,
yø'ø miädia'agy hajxy mjaanc̈h tehm̱ yhamädoow̱hidáaṉäbä. Xyhanehm̱b
mijts jaduhṉ nebiä moonsän. Y xñägáayyäp xñähúucäp mijts ja'a
mxädø'øñ. Xwyiinhøhm̱b mijts yø'ø häna'c. Xpiejxp mijts yø'ø häna'c.
Høxtä xquiojxp mijts yø'ø häna'c, y cab hajxy waam̱b mmäna'añ.
Cab mijts yø'ø häna'c xyhix̱y nebiä jäya'ayän. 21 Pero højts, cab mijts
jaduhṉ mänaa nhäyoow̱hix̱y neby mijts yø'ø häna'c xyhäyoow̱hix̱iän, yø'ø
häna'c-hajxy høhṉdaacpä. Cab højts jaduhṉ njootmøjjä.
Chám̱høch weeṉ̃tiä nhuuc mädia'agáaṉgumbä nebiä cuhhiim̱bän.
Tijaty yø'ø häna'c-hajxy miäniguiumáayyäp, nmøødhøc̈hä cuhdujt
høøc̈hpä cooc̈h jaduhṉ nmäniguiumáayyäbät. 22 Niguiumáayyäp hajxy
je'eguiøxpä coo hajxy yhebreojäya'ayä, coo ja'a Abraham hajxy

jecy yhaphajty tieedyhajty møødä Israel. Pues jaanä jaduhn̆ch høøčhpä, jaduhn̆ch nniñänóøm̆äbä coočhä Abraham tøø nhaphajpä tøø ndeedyhajpä. 23 Jaduhn̆ hajxy ñiguiumáayyäbä je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy mioonsähadyii ja'a Jesucrístøm. Pues xmioonsähájpøčhä Jesucristo høøčhpä. Y maas hóyhøch nduñ̆ que yø'ø hänа'c-hajxy tiuñ̆. Cooč̆h jaduhn̆ weeñ̆tiä nniguiumayii, jaduhn̆ yajmädoy nebiä cuhhiim̆bähajxy miädia'aguiän. Maas móc-høch tøø nduñ̆ que yø'ø hänа'c-hajxy tøø tiuñ̆. Mayhóoc-høch tøø nyajtsum̆y tøø nyajmach. Ni pøn̆ jaduhn̆ quia'a yajtsum̆y quia'a yajmachñä nébiøch tøø nyajtsum̆iän. Mayhóoc-høčhä hänа'c tøø xjiaanč̆h tehm̆ wiobho'ogy. Mayhóoc-høčhä hänа'c ja'a weenjaty tøø xquia'a yagho'ogy. 24 Mägoox̆c-hóoc-høčhä judíoshajxy tøø xjiu'xy hii'xmajmocxmädaax̆cø'ø. 25 Tägøøghóoc-høčhä hänа'c tøø xwiopy pax̆yhaam. Tähóoc-høčhä hänа'c xjia ca'ch; xquiuhga'adsáam̆bøch hajxy hänajty. Tägøøghóoc-høčhä barco tøø xmiäma'adø'øy mejjiooty. Xjia møødnøøguguíin̆høch jaduhn̆. Mänáajøčhä barco tähooc xmiäguiiñ̆än, tu'xøøč̆h jiiby nhijty mejywyiing møød tu'tsuhm̆. 26 Mayhóoc-høčhä yoñ̆diu'u tøø ndu'uyo'oy. Mayhóoc-høch ja weenjaty tøø nga'a nøøho'ogø'øy møjnøøgujc. Tøøčhä mee'tspädøjc mayhooc nyohbiaady. Tøøčhä nhamdsoo mägunaax̆ mayhooc xjia yagho'oga'añ. Tøøčhä wiinghänа'c xjia yagho'ogaam̆bä; ca'a yhøøčhä nmägunaax̆hajxy je'e. Tøøč̆h nwädity mäjahñdiuum jim̆ cajptooty, møød jim̆ pactuum, møød jim̆ mejjiooty. Tøøčhä hänа'c mayhooc xchaačhtiuñ̆, ja'a hajxy jaduhn̆ mänaam̆bä cooc tyijy hajxy miäbøcy. 27 Tøøčhä tuun̆g mayhooc xyaghanuu'xø'øy; høxtä xyajtsaačhpójc-høch jaduhn̆. Mayhóoc-høch tøø ndsunax̆y jamia'ay jayhity. Tøøčhä yuu mayhooc nmänax̆y nyajnax̆y møødä tødsø'ø. Tøøč̆h mayhooc nhity jaguiay jayhu'ugy. Tøøčhä tøøchpä mayhooc nmänax̆y nyajnax̆y. Nja yajmaajiájpiøčhä wit tucxy hänajty.

28 Tøøč̆h madiu'u ndsaačhpøcy, pero cábøch jaduhnajtä ngøx̆y mädia'aga'añ. Je'eč̆h nmädia'agaam̆by cooč̆hä mäbøjpädøjc jabom̆-jabom̆ nnädajy nnämay wiinduhm̆čhajtøjc, pø hoy pø ween hajxy yhity. Hix̆, høøčhä ngø'øjooty hajxy jaduhn̆ yhity. 29 Øn̆ä Diosmädia'agy hoy ca'a cudiunaam̆b, hoy hajxy jia mäbøcy, nnäjootmayhájpiøch hajxy jaduhn̆. Øn̆ jaduhn̆ cädiehby je'eguiøxpä coo tøø wyiinhøøñii, nmäjootma'adhájpiøčhä hänа'c ja'a tøø miäwiinhóøñäbä. 30 Høøč̆h, cábøch nyajcumaya'añ. Pero cooč̆h häxøpy nyajcumaya'añ, je'eč̆h häxøpy nyajniguiumayáan̆äp cooč̆hä häyohn mayhooc tøø nmänax̆y tøø nyajnax̆y. 31 Ja'a Dióshøch jaduhn̆ xñajuøøby cooč̆h nga'a høhn̆da'agy. Ja'a Jesucristo ja'a Tieedy je'e. Tsøgä Dios hajxy cøjxta'axiøø wiingudsähgøøyyäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøn̆hájtäm. 32 Mänaa ja'a Aretas hänajty tiuñ̆än gobiernä, mänítøčhä mioonsä xjia yajmadsaañ̆ jim̆ maa ja'a cajpt jaduhn̆ xiøhatiän Damasco. Juhmuu'tswäditiä cajpt hänajty jaduhn̆. Jia pädaac ja'a hadänaabiä hajxy majatiä tägø'øwøødiaact nébiøch jaduhn̆ nga'a pädsóm̆ät. 33 Pero päyó'c-høch. Ja'a nmägu'ughajpøchhajxy hoy xquiuhdøøñax̆y cachjooty maa ja'a muuč̆h hänajty jiutän.

12

1 Cab jaduhn̆ yhahixø'øy cooč̆h nyajcumáyät. Pero nébiøch cham̆ nmädia'aga'añän, jaduhn̆ yajmädowa'añ nébiøch nyajcumaya'añän. Je'eč̆h cham̆ nmädia'agaam̆by nebiátyhøčhä Jesucristo hijxtahn̆d tøø

xyajwiinhix̱iän. 2-3 Nmøødhíjpiøčhä Jesucristo tu'ugmädia'agy. Tøø
yhijnä majmactsjumøjt coočhä Dios jim̱ tøø xyaghoy tsajpootyp maa
ja'a wyiinduumän. Cábøch nnajuø'øy pø ni'xhaam pø copc-háamhøch
jim̱ nhooyy, o pø juøhñdyhaam. Ja'a Dios jaduhṉ nidiuhm̱ najuøøby.
4 Madiú'ujøčhä hoy-yagjuøøñäjatypä jim̱ nmädooyy tsajpootyp. Cábøčhä
cuhdujt nmøødä cooč nmädiaactägátsät. 5 Coo wiinghäna'c häxøpy
jim̱ tøø yhoy tsajpootyp, mänítøch häxøpy nmøjpäda'aga'añ. Pero
høøčh, cábøch hamdsoo nniguiumaya'añii. Jagóoyyøch nmädia'aga'añ
nebiátyhøčhä häyohn tøø nmänax̱y tøø nyajnax̱y. 6 Nmøødhøčhä cuhdujt
jaduhṉ cooč nmädiá'agät nebiátyhøčhä Dios tøø nmøødtuñ. Hix̱,
tøyhájthøčhä Dios jaduhṉ tøø nmøødtuñ. Cábøch nmädia'aga'añ cooč
jim̱ nhooyy tsajpootyp, je'eguiøxpä coočhä njoot quia'a tsocy cooč pøṉ
xmiøjpädá'agät. Coočhä jäya'ayhajxy xyhíxät cooč hoy njäya'ayhaty,
cooč hajxy xmiädówät cooč hoy ngapxy nmädia'agy, mänítøch hajxy
xquiumáyät.

7 Jaanč tehm̱ yhoy-yagjuøøñäjátyhøch jim̱ nwiinhijxy tsajpootyp.
Pero cabä Dios ja'a jioot chocy cooč nniguiumayóøjät. Paadiä Dios
miänaañ coočhä møjcu'ugong ja'a tsaačhpä xyajpáadät, jadúhṉhøch
hamdsoo nga'a niguiumayóøjät. 8 Tägøøghóoc-høčhä Jesucristo nja
mänuu'xtaacy cooč cu xyajnähwaach. 9 Mänítøch xyhadsooyy: "Njaanč
tehm̱ chojpy njaanč tehm̱ pia'häyóobiøch miič. Páadyhøch miičhä
mdsaačhpä nga'a yajnähwa'adsa'añ, nyajcähxø'øgáam̱biøch jaduhṉ coo
miič mduñ ja'a høøčhä nmäjaagøxpä", nøm̱høčhä Jesucristo xñämaayy.
Xooṉdáacpøch jaduhṉ coočhä ndsaačhpä xquia'a yajnähwa'adsaaṉnä,
je'eguiøxpä cooč tøø xñäma'ay cóogøch xyajtuna'añ ja'a miäjaagøxpä.
10 Xooṉdáacpøch jaduhṉ coočhä Jesucristo xyajtuñ, hóyhøčhä tsaačhpä
nja paady madiu'u. Náx̱yhøčhä häna'c xyhäyoow̱hixy. Náx̱yhøch
cøx̱iä wiinä nyajmaajiaty. Náx̱yhøčhä häna'c xchaačhtiuñ ja'a
Diosmädia'agyquiøxpä. Náx̱yhøčhä häyohn nmänax̱y nyajnax̱y. Pero
cábøch nnä'ägä møjpäda'agy cooč jaduhṉ njaty nhabety. Hix̱, cooč
jaduhṉ njaty nhabety, cähxø'p jaduhṉ cooč tii nga'a tuñ ja'a nhamdsoo
mäjaaháamhøch; ja'a Jesucristo miäjaaháamhøch jaduhṉ nduñ.

11 Hoorä, hóyhøch tii nga'a ja jada'añ hamdsoo, nmaas jájpiøch
høøčh quejee yø'ø häna'c-hajxy, yø'ø hajxy jaduhṉ niñänóøm̱äbä cooc
tyijy hajxy Dyioswiinguex̱iä. Cábäc tyijy pøṉ jaduhṉ jiaty nébiäc
hajxy jiatiän. Y cooč yø'ø häna'c-hajxy jaduhṉ tøø xñähwaam̱bety,
tiič mijts jaduhṉ coo tøø xquia'a nähgapxtu'udy. Cooč mijts tøø
xquia'a nähgapxtu'udy, páadyhøch cham̱ hamdsoo nniñähgapxtu'udyii.
Jaduhṉ weenjaty yajmädoy nebiä yajcumayaam̱bän. 12 Mänáajøch
jim̱ nhitiän maa mijtsän, mänítøhøčhä hijxtahṉd madiu'u nyajcähxø'cy
hoy-yagjuøøñäjatypä. Ja'a Diosmäjaaháamhøch jaduhṉ nyajcähxø'cy.
Nyajcähxǿ'c-høch jaduhṉ coočhä Dios jaduhṉ tøyhajt tøø xwyiinguex̱y.
Mee'xtújpøch hänajty. 13 Jaanč tehm̱ yhóyhøch nduñ hoy miädyii
tsajtøgootiä. Jaanä jadúhṉhøch jim̱ hoy nduum̱bä maa mijtsä md-
sajtøjcän. Pero je'e mijts mga'a hojiäwøøby cooč mijtsä xädø'øñ tøø
nga'a mäyujwa'añ nébiøch wiingtuumjaty nyujwa'añän. Jaanč tehm̱
wyiingä wiinmahñdy hajxy mmøødä. Pø tøøč mijts nyagjootma'ady,
høøčh hajxy huuc mée'xäc.

14 Metsc-hóoc-høch jim̱ tøø nhooñä maa mijtsän. Miädägøøghóocpøch
cham̱ nnøcxáaṉgumbä. Cábøch mijts tii nmäyujwa'ana'añ. Cábøčhä

njoot chocy coo hajxy tii xmió'owät. Jaduhn̲ mijts ndsocy nebiä
hamdsoo huungpän, paady mijts jaduhn̲ nbuhbeda'añ. Pero cábøch
nmäna'añ cooč̌h mijts xpiuhbejtägátsät xädø'øñhaam. 15 Tøøč̌hä njoot
hamuumdu'joot nbäda'agy maa mijtsän coo mijts nbuhbédät hoy ñejpiä,
hóyhøch cøx̲ypänejpiä cu nja jat cu nja habet maa mijtscøxpän. Njaanč̌h
tehm̲ chojpy mijts jaduhn̲; pätiidä mijts jaduhn̲ coo xquia'a tsojtägach.
16 Mänáajøch jim̲ nhoyyän maa mijtsän, cab mijtsä xädø'øñ
nmäyujwaañ̲. Mnajuøøby hajxy jaduhn̲, tuhm̲ds. Pero näje'e mijts
jaduhn̲ mmäna'añ cóogøch tyijy mijts tøø nwiinhøøñ 17 mänáajøchä
nmägu'ughajpähajxy jim̲ nguex̲iän maa mijtsän xädø'øñyajmujpä.
Jadúhn̲ägäts tyijy mijts tøø nmämeeč̌h. Pero cab jaduhn̲ tiøyyä.
18 Mänáajøč̌hä hermano Titohajxy jim̲ nguex̲iän maa mijtsän møødä
mägu'ughajpä tu'ugpä, ni je'e mijts xquia'a mämee'tspä. Hix̲, jaduhn̲ä
hermano Tito howyiinmahñdy hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän.
Hoguiuhdujt hajxy miøødäbä nébiøch nmøødän.
19 Jaduhn̲ mijtsäda'a mmäna'añhaty cooc tyijy højts nja wi'i
ñiñähgapxtu'uda'añii maa mijtscøxpän. Pero cab jaduhn̲ tiøyyä. Ja'a
Dios højts xyhijxp coo højts ja'a Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhity.
Mägu'ughajpädøjc, paady højts mijts ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲
nyajwiingapxø'øy, chojpy højtsä njoot jaduhn̲ coo mijts hamuumdu'joot
mjaac mäbøgät. 20 Cooč̌h jim̲ nnøcxtägátsät maa mijtsän, mänítøch
jootcujc nhídät pø hoy hajxy hänajty mwädity. Jaduhn̲ hajxy jootcujc
mhíjpät ja'a høøč̌hcøxpä. Pero pø cab hajxy hänajty hoy mwädity,
jootmayhádäbøch jaduhn̲. Jaanä jaduhn̲ mijts mjootmayhájpät.
Je'eč̌h jaduhn̲ cham̲ nnädaj nnämaaby. Je'eč̌h jaduhn̲ nnänøøm̲by
ja'a ca'a howiädit, pø mnimiädsibøøyyäp hajxy hänajty, pø cab hajxy
hänajty myajniyajmädsogyii, pø mnimiäjootmá'täp hajxy hänajty, pø
mnimiädsiphájtäp hajxy hänajty, pø mniwyiingapxpéjtäp hajxy hänajty,
pø mniñänøøm̲äp hajxy hänajty cøx̲ypä waam̲b, pø mniguiumáayyäp
hajxy hänajty, pø mdsipyagjájtäp hajxy hänajty. 21 Pø jaduhn̲ hajxy hänajty
mjaanč̌h jootcø'øy cooč̌h jim̲ nnøcxtägátsät maa mijtsän, wéhn̲døč̌hä Dios
weenjaty xyajtsähdiúnät maa mijtscøxpän. Je'eč̌h cham̲ nnädaj nnämaaby.
Nnäjootmayhádäbøch hajxy je'e, pønjatiä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty tøø
quia'a najtshixø'øy. Je'eč̌h jaduhn̲ nnänøøm̲by coo wiingto'oxiøjc hajxy
piawädity tehn̲gajnä.

13

1 Miädägøøghóocpøch jim̲ nnøcxa'añ maa mijtsän. Jaduhn̲ä cuh-
dujt myiñ̲, coo hajxy hänajty pøn̲ mnäxø'øwø'øwa'añ, tsipcøxpä testigo
hajxy myajcähxǿ'øgät mejtstägøøg. 2 Mänáajøch jim̲ nhuug hoobiän
maa mijtsän ja'a miämetsc-hoocpä, mänítøch hajxy nyajcuhojøøyy coo
hajxy haxøøg quia'a jootcøøñät, pønjaty hänajty haxøøgwädijp. Y
chám̲høch mijts jadähooc nnäma'awáan̲gumbä nägøx̲iä coo hajxy mga'a
haxøøgwädítät. Y pø je'enä hajxy hänajty mhaxøøgwädity cooč̌h jim̲
nnøcxtägátsät maa mijtsän, tsipcøxpøch mijts nøcxy nyajcumädow̲a'añ.
3 Jadúhn̲høch nyajcähxø'øga'añ cooč̌hä Jesucristo miädia'agy tøyhajt nya-
jnajxä. Haa ca'a, jadúhn̲høch mijts tøø xyhuuc nämaabiä cooč̌h jaduhn̲
nyajcähxǿ'øgät. Hix̲, møcmäjaahaamä Jesucristo hajxy xyajcumädów̲ät
coo hajxy hoy mga'a wädítät. 4 Coo ja'a Jesucristo miøjpahbejtä cruzcøxp,
cabä miøcmäjaa hänajty yajcähxø'øgy. Pero coo jiujypiøjtägajch, coo

jim̱ ñøcxtägajch maa ja'a Tieediän, jím̱äts jaduhṉ yhijnä ja'a Tieediä miøcmäjaahaam. Nebiä Jesucristo ja'a miøcmäjaa hijty quia'a yajcähxø'øguiän, jaduhṉ højts mäjaa nga'a møødäbä hamdsoo. Pero coo højtsä Jesucristo nmøødhity tu'ugmädia'agy, paady højts mijts hoy nhane'ema'añ ja'a Dios ja'a miøcmäjaahaam.

5 Huuc niñajuø'øwøø hajxy hamdsoo. Coo ja'a Jesucristo ja'a miädia'agy hajxy hoy mbanǿcxät, jaduhṉ hajxy myajnajuǿ'øwät coo ja'a Jesucristo hajxy tøyhajt mjaanc̆h møødhity tu'ugmädia'agy. Pero coo hajxy hoy mga'a panǿcxät, cabä Jesucristo hajxy tøyhajt mmøødhídät tu'ugmädia'agy. 6 Chojpy højtsä njoot coo hajxy mnajuǿ'øwät coo højtsä Jesucristo tøyhajt nmøødhity tu'ugmädia'agy. Cab højts jaduhṉ nhøhṉda'agy. 7 Nmänuu'xtaacypy højtsä Dios coo hajxy hoy mwädítät, coo hajxy haxøøg mga'a jäya'ayhádät. Pø mwädijp hajxy hänajty hoy coo højts jim̱ nnøcxtägátsät maa mijtsän, cab højts hänajty nyajcähxø'øga'añ coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt tøø xmio'oy coo højts mijts nyajcumädów̱ät. Y coo højts jaduhṉ nga'a yajcähxǿ'øgät coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt jaduhṉ tøø xmio'oy, cab jaduhṉ ñejpiä. Je'e højtsä njoot chojpy coo hajxy hoy mwädítät. 8 Pø mjaanc̆h wädijp hajxy hänajty hoy coo højts jim̱ nnǿcxät, cab højts mijts hänajty waam̱b nnäma'awa'añ. Chojpy højtsä njoot coo hajxy tøyhajt hoy mwädítät. Pero pø cab hajxy hänajty tøyhajt hoy mwädity, mänit højts mijts mäbøcy nhoja'añ. 9 Coo hajxy hoy mwädítät, xooṉdá'agäp højts jaduhṉ. Cab højts jaduhṉ nyajcähxǿ'øgät coo højtsä Jesucristo ja'a cuhdujt hänajty tøø xmio'oy coo højts mijts jaduhṉ nyajcumädów̱ät. Nmänuu'xtaacypy højtsä Dios jaduhṉ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mgøx̱y najtshixǿ'øwät, coo ja'a hoguiuhdujt hajxy hamuumdu'joot mjaac panǿcxät tehṉgajnä. 10 Páadyhøch mijts cham̱ weenjaty nhojy nocyhaam, jadúhṉhøc̆hä njoot chocy coo hajxy hoy mwädítät. Ja'a Jesucrístøc̆hä cuhdujt jaduhṉ tøø xmio'oy maa mijtscøxpän, weenä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcä. Cabä Jesucristo jioot chocy coo hajxy mdu'udägóyyät. Y pø mjaanc̆h wädijp hajxy hänajty hoy cooc̆h jim̱ nnøcxtägátsät maa mijtsän, cábøch mijts hänajty waam̱b nnäma'awa'añ. Pø caj, mänit højts mijts mäbøcy nyajcumädów̱ät.

11 Hoorä, mägu'ughajpädøjc, chám̱høch jaduhṉ nyajmayaaṉnä maa hajxy cham̱ nmägapxy nhane'emiän. Huuc cudiúṉ hajxy jaduhṉ nébiøch cham̱ nnäma'ayän. Yaghoyø'øw ja'a mdu'u hajxy. Ca'a haxøøgtu'u hajxy mbanøcxnä. Tsøc hajxy jaduhṉ nimiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. Cab hajxy tii myajtsip myajma'adǿøñät. Jaduhṉä Dios hajxy xmiøødhíjnät. Xchójcäm ja'a Dios hajxy. Chojpiä jioot jaduhṉ coo hajxy jootcujc nhíjtämät. 12 Mniyajpoo'xǿøjäp hajxy hamuumdu'joot, ween jaduhṉ quiähxø'øgy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøcy. 13 Xyajpoo'xp mijtsä hermanodøjc-hajxy yaabä, ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa mäbøjpä.

14 Weenä Jesucristo hajxy nägøx̱iä xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt. Je'e hajxy nWiindsøṉhájtäm. Weenä Dios hajxy xchójcäm homiänaajä. Weenä Dioshespíritu hajxy xmiøødhíjtäm nägøx̱iä. Amén.

Gálatas

1-2 Høøčh Pablo, hädaa nócyhøch nhädiuum̱by møødä hermanohajxy
yaabä nägøx̱iä. Mijts hädaa nocy nyajnäguejxyp, mijts hermanodøjc jim̱
tsänaabiä Galacia. Cab hajxy mmäná'anät cooč̆h jäya'ay tøø xwyiinguex̱y.
Jesucrístøch xwyiinguejx møødä Dios ja'a nDeedyhájtäm. Jaayá'ayädsä
Jesucristo yagjujypiøjc. 3 Weenä Dios ja'a nDeedyhájtäm hajxy xmio'oy
ja'a hoyhajt ja'a weenhajt møødä Jesucristo ja'a nWiindsøṉhájtäm.
4 Jaaya'ay hajxy xñähho'túutäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm nebiä Dios ja'a
nDeedyhájtäm tøø miäna'añän. Paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm
nebiä haxøøgpä hajxy yaa xñähwáatsämät hädaa yaabä naax̱wiin. 5 Tsøgä
Dios hajxy møj jaanč̆h pädáacäm cøjxta'axiøø. Amén.
6 Hermanodøjc, Dios hajxy xmiøjyáax̱äm je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo
hajxy xchójcäm. Pero tøøč̆h nmädoyhaty coo ja'a Diosmädia'agy
hajxy mga'a panøcxnä je'eguiøxpä coo ja'a wiingmädia'agy hajxy tøø
mbadu'ubøjnä. Nyagjuøøbiøch jaduhṉ coo ja'a Dios hajxy paquiä
tøø mnajtshixøøñä. 7 Pero cabä wiingmädia'agy jii neby hajxy
mnähwá'adsät. Jaduhṉä häna'c-hajxy näje'e wiädity yajnähixøøbiä.
Xjia jøjcapxø'øwaam̱b mijts jaduhṉ. Ja'a høhṉda'agymiädia'agy mijts
hajxy xyajnähixøøby ja'a Jesucristocøxpä. 8-9 Tøøč̆h mijts jaduhṉ
nhuuc nämaabiä, y chaač̆h jadähooc nmänáaṉgumbä, tøøč̆h mijts ja'a
Diosmädia'agy nyajnähixø'øy neby hajxy jaduhṉ mnähwá'adsät. Pero
coo mijts pøṉ wiingmädia'agy xyajnähixǿ'øwät, jiiby nøcxy quia'awa'añ
haxøøgtuum, hoy piøṉä, hoy yhøøč̆hä, hoy jim̱ jia tsooñ tsajpootyp.
10 Ndsójpiøch cooč̆hä Dios xquiumáyät. Cábøch ndsocy cooč̆hä
cu'ughajxy xquiumáyät. Cooč̆h häxøpy jaduhṉ ndsocy, cábøč̆hä Jesu-
cristo häxøpy hoy nbanøcxnä.
11-12 Hermanodøjc, huuc wiinjuø'øw hajxy jaduhṉ, hädaa
mädiá'agyhøch mijts nyajwiingapxøøbiä, ja'a Jesucrístøch xmiooyy;
ca'a jiäya'ayä xmiooyy hädaa yaabä naax̱wiimbä.
13 Tøø hajxy mmädoyhaty nébyhøch hijty nwädity, mänáajøč̆hä judíos
miädia'agy hajxy hänajty nbanǿcxänä. Mnajuøøby hajxy nébyhøč̆hä
jäya'ayhajxy hijty ndsaač̆htiuṉ̃ nägø'ø nädecypiä, ja'a Diosmädia'agy ha-
jxy panøcxpä. Páadyhøch hijty ndsaač̆htiuṉ̃ nebiä Diosmädia'agy hajxy
jaduhṉ ñajtshixǿ'øwät. 14 Maa yø'ø judíos miädia'agyhajxy myiṉ̃än, maas
hóyhøch hijty nbanøcxy. Cábøch nmägunaax̱ pøṉ hijty xyhabex̱y, ja'a
høøč̆h nmädu'ugyee'taact. Hix̱, maas pedyíijøch hijty ngudiuṉ̃ ja'a nhap
ndeedy quiuhdujthajxy ja'a jecypiä. 15 Pero tøøč̆hä Dios hijty xwyiimbiy,
cáhnøch hänajty nmiṉ̃ nga'ayñä. Páadyhøch tøø xmiøjya'axy cooč̆h xji-
aanč̆h tehm̱ chocy. 16 Mänitä Dios miänaaṉ̃ cooč̆hä yHuung nhix̱yhájtät,
nébiøč̆hä miädia'agy jaduhṉ nyajwiingapxǿøyyät ja'a hajxy ca'a judíospä,
neby hajxy jaduhṉ ñähwá'adsät. Cooč̆h jaduhṉ njajty, cábøch hoy pøṉ
tøø nyajmøødmädia'agy, 17 ni ja'a hermanodøjc-hajxy jim̱ hijpä Jerusalén,
ja'a hajxy hijty tøø wyiinguexyíijäbä ja'a Dios. Pero jím̱høch nnøcxtøøyy
Arabianaaxooty. Mänítøch nwiimbijty, nmejtstägajch maa ja'a cajpt
xiøhatiän Damasco.
18 Coo tägøøgjomøjt hänajty tøø ñajxnä, mänítøch jim̱ nnøcxy Jerusalén.
Jím̱høč̆hä Pedro hoy nhix̱yhaty. Mänítøch nmøødhijty majmocxxøø.
19 Jím̱høč̆hä Jacobo nhix̱yhajpä ja'a nWiindsøṉhájtämä piuhya'ay. Pero

cábøčhä hermano wiingpä nhijxy, ja'a wiinguexypä. 20 Tehm tiøyhajt
jaduhn nébiøch cham njaayän. Cábøch nhøhnda'agy. Dióshøch jaduhn
xyhijxp coočh nga'a høhnda'agy.
21 Mänítøch hoy nwädity Sirianaaxooty møødä Cilicianaaxooty. 22 Ja'a
hermanodøjc-hajxy jim hijpä Judeanaaxooty, ja'a Jesucristo miädia'agy
hajxy hänajty panócxäbä, cáhnøch hajxy hänajty nhixyhatyñä. 23 Jagooyyä
hajxy hänajty miädoyyä coočhä Diosmädia'agy hänajty nyajwa'xnä. Tøø
hajxy hijty miädoyhaty coočhä hermanohajxy hijty ndsaačhtiuñ, nebiä
Diosmädia'agy hajxy ñajtshixó'øwät. Pero coočhä Diosmädia'agy hänajty
nyajwa'xnä høočhpä, 24 paadiä Dios hajxy miooyy Dioscujú'uyäp ja'a
høočhcøxpä.

2

1 Coo majmactsjomøjt hänajty tøø ñajxnä, mänítøch hoy ngoo'nä
Jerusalén møødä Bernabé møødä Tito. 2 Dióshøch jim xquiejx. Jímhøčhä
Jacobo nmøødhamugøøyy hamee'ch møødä Pedro møødä Juan. Jim
hajxy hänajty quiopc-haty maa ja'a hermanodøjc-hajxiän. Mänítøch
hajxy nyajmøødmädiaacy nebiátyhøčhä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy
nyajwiingapxø'øy, ja'a hajxy ca'a judíospä, neby hajxy hoy ñähwá'adsät.
Páadyhøčhä copc-hajpädøjc jawyiin nyajmøødmädiaacy, nébiøch hajxy
jaduhn xquia'a jøjcapxó'øwät. 3-5 Xjiøjpøgøøyy højts jaduhn; cab højts
waamb xñämaayy. Tøø häna'c-hajxy näje'e yajtägø'øy maa ja'a herman-
odøjc-hajxiän; nøm hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy pianøcxpä;
pero cab hajxy hänajty tøyhajt pianøcxy. Højts hajxy xjia jøjcapxø'øwaan.
Coo højtsä Jesucristo miädia'agy hänajty nbanócxänä, cab højtsä judíospä
cuhdujt hänajty nbanøcxnä. Pero cab højts nmøjpädaacy, neby højts
mijts hoy njaac yajwiingapxó'øwät ja'a tøyhajt, nej mijts jaduhn hoy
mnähwá'adsät. Jaduhn hajxy hänajty jia mänaambä coo ja'a Tito ween ya-
jcircuncidarhaty nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän, hoyyä Tito hänajty
quia'a ja judíospä. Cabä copc-hajpähajxy miänaañ coo ja'a Tito yajcircun-
cidarhádät.
6-9 Cábøčhä Jacobohajxy hänajty nmøjpäda'agy, hoy hajxy hänajty tøø
jia päda'agyii copc-hajpä. Hix, cabä Dios hajxy xmiøjpädáacäm, hoyyä
møjtuung hajxy nja møødhájtäm. Mänítøch hajxy xyhixyhajty coočhä
Dios hänajty tøø xwyiinguexy, coočhä miädia'agy nyajwiingapxóøyyät
ja'a ca'a judíospähajxy, nebiä Pedro hänajty tøø wyiinguexyiijän coo
ja'a judíoshajxy yajwiingapxó'øwät. Mänit højts ja'a copc-hajpähajxy
xjiøjpøgøøyy møødä Bernabé. Mänit højts tu'ugmädia'agy nmähmøøyy
coo højts nwädítät maa ja'a ca'a judíospän, chaads häna'c-hajxy jaduhn
wiädítät maa ja'a judíospän. Y cábøch hajxy nej xyhanehmy. 10 Jagooyyä
højts xñämaayy coo højtsä häyoobäya'ayhajxy nbuhbédät. Jaduhnčh
nnä'ägä cuhdujthaty.
11-14 Mänítøčhä Bernabé nmøødhädaacy maa ja'a cajpt xiøhatiän
Antioquía. Cujecy højtsä Pedro xpiagädaacy. Mänitä Pedro
tiägøøyy caamiujpä møødä hermanodøjc ja'a ca'a judíospä. Mänitä
Jacobo miägu'ughajpähajxy näje'e quiädaacpä. Mänitä Pedro quia'a
møødcaamiújcänä ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix, chähgøøbiä Pedro
hänajty coo ja'a hermanodøjc-hajxy miädoyhádät jim Jerusalén, ja'a
hajxy hänajty jaac panøcxpä ja'a judíoscuhdujt. Mänitä Bernabé
piajatcøøbiä møødä hermanodøjc-hajxy nägøxiä ja'a judíos, coo hajxy

quia'a mød̈dcaamiugaan̲nä ja'a hajxy ca'a judíospä. Hix̲, mejtstu'u ja'a wyiinmahñdyhajxy hänajty. Y cooč̈h nhijxy neby hajxy hänajty jiatcø'øyän, coodsä tøyhajt hajxy quia'a panøcxnä, ja'a Diosmädia'agy, mänítøč̈hä Pedro njøjcuhojøøyy ja'a hermanodøjc wyiinduumhajxy. "Jue'e miič̈h, mjudíos miič̈h, y caj miič̈h hijty nbanøcxy ja'a judíoscuhdujt. Caj miič̈hä cuhdujt mnä'ägä møød̈ä coo miič̈hä wiinghana'c mädsibø'øbä mnämá'awät coo hajxy pianócxät ja'a judíoscuhdujt." Páadyhøč̈hä Pedro jaduhn̲ nhojy coo je'e ja'a pojpä hänajty miød̈ä.

15 Jue'e højtshájtäm, judíos højts nmiin̲ ngáhw̲äm. Caj tyijy højts ngahwiindøyyä nebiä wiingjäya'ayhajxiän. 16 Pero, paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot nmäbójcäm, ca'a jie'eguiøxpä coo hajxy ngudiúun̲äm nebiä jecyquiuhdujt myiñän. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy mga'a mäbójcät, cabä Dios xpiädá'agät hawa'adstuum, hoy mja cudiuñ nebiä jecyquiuhdujt myiñän.

17 Pero tøøc mänáan̲äm, coo jaduhn̲ quiähxó'øgät coo højts ngahwiindøyyäbä, hoyyä Jesucristo miädia'agy nja mäbójcäm, cab hajxy nmänáan̲ämät cooc tyijy ja'a Jesucristo tøø xyajtu'udägóoyyäm. 18 Coo højtsä jecyquiuhdujt nnajtshixóøyyämät, cab jaduhn̲ yhoyyä coo hajxy jadähooc nbadu'ubójcämät. Hix̲, cähxó'øgäp jaduhn̲ coo højts ja'a pojpä cädieey nmød̈dhájtäm. 19 Pero høøč̈h, cábøč̈hä jecyquiuhdujt nbanøcxnä. Tøøč̈h nnajtshixøøñä, nébiøč̈hä Dios hamuumdu'joot jaduhn̲ nbanócxnät. 20 Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, páadyhøch je'e hamuumdu'joot nbanøcxy; cábøch nhamdsoo wiinmahñdy nyajtunaan̲nä. Tu'ugmädiá'agyhøč̈hä Jesucristo xmiød̈hijnä. Xchójpøch je'eduhn̲, páadyhøch tøø xñähho'tu'udy. 21 Paadiä Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcäm; ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy ngudiúun̲äm. Coo häxøpy quia'a jaduhn̲ä, xiøøbä ja'a Cristo häxøpy tøø ñä'ä ho'ogy. Paady, cábøč̈hä hoyhajt nnajtshixø'øwa'añ mädyíijøč̈hä Dios tøø xmio'oy.

3

1-5 Mijts hermanodøjc, nej, mguhmañøøby hajxy jaduhn̲ä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mga'a panøcxaan̲nä. Nej, mbanøcxtägatsaam̲biä jecyquiuhdujt hajxy jadähoocä. Mnajuøøby hajxy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Coo mijtsä Jesucristo miädia'agy tøø mmäbøjcä, paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmio'oy, paadiä hoy-yagjuøøñäjatypä tøø yajnax̲y maa mijtsän. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy hijty mgudiuñ. Pero cabä ndijy ja'a Diosmädia'agy hajxy tøyhajt mnajtshixø'øwa'añ.

6 Ja'a Abraham, ja'a hajxy nhaphájtäm ja'a hajxy ndeedyhájtämbä, miäbøjc je'e ja'a Diosmädia'agy. Paadiä piädaacä hawa'adstuum. 7 Y coo højtsä Diosmädia'agy nbamäbójcämät, mänitä Dios hajxy xpiädáacämät nebiä Abraham yhap yhocän. Mänit højts xpiädáacänät hawa'adstuum. 8 Jéquiänä Dios ja'a Abraham ñämaayy: "Miič̈hcóxpøč̈hä jäya'ayhajxy nbuhbeda'añ nägøx̲iä ja'a wiinduhm̲yhagajptpä je'eguiøxpä coo miič̈h tøø mmäbøcy." Jiiby jaduhn̲ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. Jaduhn̲ hajxy nyajnajuóøyyäm coo ja'a Dios hajxy xpiäda'agáan̲äm hawa'adstuum pønjaty mäbøjp, hoy hajxy quia'a ja judíosä. 9 Entonces,

ja'a hajxy mäbøjpä, jaduhn̲ hajxy piuhbedyii nebiä Abraham jecy piuhbejtän.
10 Ja'a hajxy jaduhn̲ mänaam̲bä cooc tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ
je'eguiøxpä coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy quiudiuñ̲, haxøøgtuum hajxy
je'e piäda'aga'añii. Jaduhn̲ jiiby myiñ̲ cujaay maa ja'a jecyquiuhdujtän,
"Haxøøgtuum piäda'aga'añii pønjaty hoy ca'a cudiuum̲b nebiaty
hädaa libro xyhanéhm̲äm." 11 Jaduhn̲ jiiby myiim̲bä cujaay maa
ja'a Diosmädia'aguiän: "Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät,
mänitä Dios hajxy xyajnähwáatsämät." Ca'a jie'eguiøxpä cooc
tyijy hajxy ngudiúun̲äm ja'a jecyquiuhdujt. 12 Pero jaduhn̲ä
jecyquiuhdujt miäna'añ: "Øn̲ä jecyquiuhdujt cudiuum̲b, hawa'adstuum
piäda'aga'añii."
13 Coodsä jecyquiuhdujt hajxy hijty hoy nga'a cudiunáan̲äm,
haxøøgtuumä Dios hajxy hijty xpiäda'agáan̲äm. Pero xñäxúu'tsämä
Dios hajxy jaduhn̲; paadiä Jesucristo hajxy xñähho'túutäm; paadiä Dios
hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Jaduhn̲ä jiiby myiñ̲ cujaay maa
ja'a Diosmädia'aguiän: "Øn̲ møjpahbéjtäp quepyquiøxp, tøø hänajty
piäda'agyii haxøøgtuum." 14 Paadiä Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm,
nebiä jäya'ayhajxy jaduhn̲ piuhbéjtäbät, ja'a hajxy ca'a judíospä,
nebiä Abraham jecy piuhbejtän. Y coo hajxy nmäbøjcämät, mänitä
Dios ja'a yhEspíritu hajxy xmio'owáan̲äm nägøx̲iä neby hajxy jecy
xyajwiinwaan̲øøyyäm cooc hajxy xmio'owáan̲äm.
15 Hermanodøjc, tsøg hajxy mädiáacäm neby hajxy yaa nguhdu-
jthájtäm hädaa yaabä naax̲wiin. Coo øn̲ tii yajcuhdúgät maa ja'a hagu-
jtøjcän, coo fyirmarhadät, ni øn̲ jaduhn̲ quia'a yajtägátsät, ni quia'a
mäná'anät coo quia'a hoyyä. 16 Bueno, coo ja'a Dios ja'a Abraham
miøødyajcuhdujcy cooc hoy miänaajä piuhbeda'añ, jaduhn̲ miänaam̲bä
cooc ja'a Abraham yhap yhoc miøødyajcuhdújcäbä. Jaduhn̲ jiiby myiñ̲
cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. (Cab jaduhn̲ myiñ̲ cooc hajxy nämay
miøødyajcuhdujcä.) Coo jaduhn̲ miäna'añ: "Abraham yhap yhoc", ja'a
Jesucristo jaduhn̲ nänøøm̲äp. 17 Y coo mädaaxmägo'xcuhii'xmajcjomøjt
hänajty tøø ñax̲y, mänitä jecyquiuhdujt piädaacä. Pero cab jaduhn̲ ya-
jtägajch nebiä Dios ja'a Abraham hänajty tøø miøødyajcuhduquiän. 18 Coo
häxøpy quia'a tøyhajtä jaduhn̲, cab häxøpy tiuñ̲ nebiä Dios jecy yajcuhdu-
jquiän.
19 Paadiä Dios ja'a jecyquiuhdujt yejcy neby jaduhn̲ quiähxǿ'øgät coo
ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a Jesucristo yaa tøø
yhoy hädaa yaabä naax̲wiin, ja'a hänajty tøø miøødyajcuhdugyíijäbä, cabä
jecyquiuhdujt jaduhn̲ tiunaan̲nä. Bueno, coo ja'a Dios ja'a jecyquiuh-
dujt piädaacy, mänitä mioonsä tsajpootypä ja'a Moisés hoy mio'oy.
Mänitä Moisés jiøyejnajxy. 20 Pero hamdsoo ja'a Dios ja'a Abraham
miøødyajcuhdujcy; cabä jiøyejnajxpä jaduhn̲ ñä'ä yajtuuñ̲.
21 Cab hajxy nmänáan̲ämät coo ja'a jecyquiuhdujt yajtägajch nebiä
Dios hänajty tøø yajcuhduquiän. Coo ja'a Dios häxøpy tøø miäna'añ coo
hajxy cu nnähwáatsäm maa ja'a jecyquiuhdujtän, pues tøø ja'a jecyquiuh-
dujt hajxy häxøpy xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. 22 Ja'a
Diosmädia'agy jaduhn̲ mänaam̲b coo hajxy nägøx̲iä nhíjtäm haxøøgtuum
je'eguiøxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm. Pero coo ja'a
Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, mänitä Dios hajxy jaduhn̲
xyhuunghájtämät nebiä jecy yajcuhdujquiän.

23-25 Tuuṉgpaatpä jecyquiuhdujt hijty. Tsipcøxp højts hijty ngudiúuṉäm. Pero coo ja'a Jesucristo tøø yhoy, cab højtsä jecyquiuhdujt nbanǿcxänä. Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, jaduhṉä Dios hajxy xyhuunghájtämät.

26 Y xjiaanc̆h huunghajp mijts ja'a Dios je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mmäbøjcä, coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy. 27 Y coo hajxy jaduhṉ mmøødhídät, coo hajxy jaduhṉ mnäbétät, mänitä Dios hajxy xyhuunghádät, nebiä Dios ja'a Jesucristo yHuunghatiän. 28 Tu'ugmädia'agy hajxy mhijnä møødä Jesucristo. Cabä Dios tiehṃ yajtøy pø mjudíos, pø caj, pø mmäyøø, pø caj mmäyøøjä. Cabä Dios yajtøy ja'a haagä tehṃ ya'adiøjcpä, ja'a haagä tehṃ tio'oxiøjcpä. Jøjwa'achä yajtøy. Jaduhṉä Dios hajxy xyhijxnä nebiä yhamdsoo huungän. 29 Y coo ja'a Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paadiä Dios hajxy xyhuunghaty, nebiä Dios ja'a Abraham jecy yhuunghajtiän.

4

1-2 Jaduhṉds je'e, coo jäya'ayhajxy hänajty näje'e yho'ogaaṉnä, mänit hajxy miäna'añ coo yhuunghajxy yhíjxäxät ja'a miägu'ughajpähajxy. Coo ja'a yhuunghajxy miøjjǿøñät, mänit nädeedy hajxy miämähmǿøñät. Pero coo hajxy hänajty miuutsnä, jaduhṉ hajxy yhane'emyii nebiä moonsän, høxtä coonä hajxy hänajty tøø miøjjøøñä. 3 Y højtshájtäm, coo ja'a Jesús hajxy hänajty nga'a hiẋyhájtämnä, jaduhṉ mäwíinäts hajxy hijty nhíjtäm nebiä hane'emybiän coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy hijty tehṉgajnä nbanǿcxäm. 4 Pero coo yhabaaty, mänitä Dios ja'a yHuung quiejxy; Jesucristo je'e. Hoy je'e miñguia'ay neby højtshájtämän yaa judíosnaaxooty, maa ja'a jecyquiuhdujt tiuñän. 5 Paadiä Jesús quiejxä neby højts jaduhṉ xñähho'túutämät, je'eguiøxpä coo højts ja'a jecyquiuhdujt hijty nbanǿcxäm tehṉgajnä. Coo hajxy xñähho'túutäm, xyhuunghájtäm ja'a Dios hajxy jaduhṉ.

6-7 Xmio'owáaṉnäm hajxy jaduhṉ nebiaty ñägapxy. Cab hajxy nhíjtänä nebiä hane'emybiän. Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä yhEspíritu hajxy xyajnäguéjxäm. Paady hajxy je'e nnämáayyäm: "Teedy" hamuumdu'joot.

8 Jue'e mijts hijty mwi'i wyiingudsähgøøby, quepychech naaẋpoch. Cahnä ja'a Dios hajxy hänajty mhiẋyhatyñä. 9 Pero coo ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiy, paady hajxy mhiẋyhajnä. Cab jaduhṉ yhahixø'øy coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy jadähooc mbadu'ubǿjcombät. Cab hajxy nyaghanéhṃänät maa ja'a jecyquiuhdujtän. 10 Pero mijts, je'enä xøø hajxy mwi'i yagjadyii. Jaduhṉ tyijy hajxy mnähwa'adsa'añ. 11 Nej, xiǿøbøch mijts ja'a Diosmädia'agy tøø nja yajwiinhixø'øyä. Pø tøyhajt jaduhṉ, njaanc̆h tehṃ yagjuǿøbiøch jaduhṉ.

12-14 Hermanodøjc, nnämá'awäbøch mijts cooc̆h mijts xpiahíxät. Najtshixø'øw ja'a jecyquiuhdujt hajxy nébiøch tøø nnajtshixø'øyän. Mänáajøch mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxøøc̆hooñän, hóyhøch mijts xmiägu'ugpøjcy. Jadúhṉhøch hajxy xjiøjpøgøøyy nebiä Diosquexiän, nebiä Jesucristän. Cábøch hajxy xxiøøghajty, hóyhøc̆hä pa'am hänajty nja møødä, hóyhøch mijts hoxiøøghajnä hänajty xjia hiẋy. Cooc̆hä pa'am hänajty nmøødä, páadyhøch jiṃ nmähmøøyy maa mijtsän. 15 Pero mijts, cab hajxy jootcujc mhijnä. Pänebiä hajxy tøø mjaty. Mänáajøch jiṃ nhitiän maa mijtsän, høøchcøxpä mijts hänajty mduñ hoy miädyii

mayhajtä. Xmióobiøch mijts hänajty hoy tyiijä. 16 Páadyhøch mijtsäda'a
xquia'a mägu'ughadaaṉnä cooc̈h mijts tøø nhawáaṉäm ja'a tøyhajt.
17 Y häna'c-hajxy høhṉdaacpä, paady mijts hajxy xmiägu'ughada'añ
nébiøch mijts jaduhṉ xquia'a panócxnät. Pero caj mijts hajxy
hamuumdu'joot xmiägu'ughada'añ. Xñä'ä wiinhøønaam̱b mijts
hajxy jaduhṉ. 18 Hoy hit jaduhṉ coo mijts pøṉ hamuumdu'joot
xmiägu'ughádät hoy miänaajä, hóyhøch hänajty jim̱ nga'a ja hity maa
mijtsän. 19 Mägu'ughajpä, jaanc̈h tehm̱ jiootmayhájpøch jadähooc ja'a
mijtscøxpä. Jiaanc̈h tehm̱ chójpiøch njoot coo mijts ja'a Jesucristo
mmøødhídät tu'ugmädia'agy. 20 Cu nnócxyhøch jim̱ maa mijtsän. Cu
nmøødmädiáacyhøch mijts jaduhṉ yajxóṉ. Cooc̈h mijts hoy nga'a
møødmädia'aga'añ hajäya'ayhaam, cábøch nnajuø'øy nébiøch ndaj
nmáyät ja'a mijtscøxpä.
21 Hoorä, pø chojpiä mjoothajxy tehṉgajnä coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy
mbanøcxa'añ, huuc mädow̱ hajxy neby jiiby myiñäṉ maa ja'a jecyquiuh-
dujtän. 22-23 Metscä Abraham yhuung hänajty. Tu'ug hänajty xiøhajty
Isaac. Tøø Dios Abraham hänajty jaduhṉ yajwiinwaaṉø'øy coo ja'a
Isaac hänajty myina'añ quia'awa'añ. Abraham yhamdsoo huunghajxy
je'eduhṉ møødä tio'oxiøjc. Jatu'ugpä, Ismael je'e xiøhajpä. Jaduhyyä je'e
ñä'ä miiṉ̃ ñä'ä cahy. Moonsä je'e tiajhajt. 24-25 Hädaa mädia'agy, nebiä
hijxtahṉdän hädaa jaduhṉ. Ja'a Ismael tiaj, ja'a Agarhajpä, moonsähajp
hänajty je'e. Cabä yhamdsoo cuhdujt hänajty yaghity. Hoorä, coo
ja'a Dios ja'a cuhdujt yejcy maa ja'a tuṉ hänajty xiøhatiän Sinaí, jim̱
Arabianaaxooty, jaduhṉ mäwíinäts hajxy nhíjtäm nebiä Agar hänajty
mioonsähatiän. Cabä nhamdsoo cuhdujt hajxy nyaghíjtäm. Mejtstu'u ja'a
tuṉ hänajty xiøhaty. Xøhajp hänajty Sinaí, møødä hänajty xiøhaty Agar. Ja'a
cajpt jaduhṉ xøhajpä Jerusalén, ja'a hädaa yaabä naax̱wiimbä, jaduhṉ
mäwíinäts je'e nebiä Agarän. Hix̱, cabä Jerusalénpä-jäya'ay yhamdsoo
cuhdujt hajxy yaghity. 26 Jaduhṉ ja'a cajpt jim̱ xiøhajpä tsajpootyp
Jerusalén. Jim̱ hajxy nxøønájxäm. Cabä jecyquiuhdujt jim̱ tiuuṉnä nebiä
Dios yejquiän Sinaí. Jem̱yguiuhdújtäts jim̱ túuṉnäp. 27 Jaduhṉ jiiby myiṉ̃
cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Huuc xooṉda'ag, hoyyä huung mga'a ja paadyñä, Maas may miic̈h huung
mbaada'añ.
Cabä mmoonsä may jiaty paada'añ.

28 Hoorä, hermanodøjc, tøø ja'a Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy
xyhuunghadáaṉäm, nebiä Isaac yajnähdijjän. 29 Dios ja'a yhEspíritu ja'a
Isaac yajmägunuu'xøøyy coo myínät. Cabä Ismael yajmädsojcy coo ja'a
Abraham ja'a Isaac yhuunghádät. Jaduhṉ mäwíinäts højtsä jäya'ayhajxy
xquia'a yajmädsójcäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtämät. 30 Jaduhṉ
jiiby myiim̱bä cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Høxquejxpädsøm̱
yø'ø to'oxymoonsä møødä yhuung.” Cabä moonsä yhuung ñä'ägädä
puhmo'owa'añii ñädeedy. Pero yhamdsoo to'oxiøjc yhuung, je'eds
jaduhṉ mio'owaam̱by. 31 Hermanodøjc, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy
hamuumdu'joot ndsójcäm, jaduhṉ mäwíinäts hajxy nhíjtäm nebiä Isaac
jecy yhijtiän. Pero ja'a hajxy ca'a tsojpä, jaduhṉ mäwíinäts hajxy je'e
nebiä Ismaelän, ja'a moonsä yhuung.

5

1 Coo ja'a Dioscuhdujt hajxy nyaghíjtäm, mädyii ja'a Moisés jecy

miähooyy, jaduhn̲ mäwíinäts hajxy hijty nhíjtäm neby hajxy hadsip yajtuñíijäbän. Coo ja'a Jesucristo quiädaacy, mänit hajxy xñämáayyäm coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy nga'a møjpädáacänät. Xyhawáan̲näm hajxy jaduhn̲ neby hajxy nnähwáatsämät. Hamuumdu'jootä Jesucristo miädia'agy hajxy mbanǿcxät. Cabä Moisés jiecyquiuhdujt hajxy mbadu'ubójcät jadähooc.

2 Huuc hamädoow̲hit hajxy. Coo hajxy nyajcircuncidarhájtämät cooc tyijy hajxy jaduhn̲ nnähwa'adsáan̲näm, xiøøbä ja'a Jesucristo hajxy häxøpy tøø xñä'ä nähho'túutäm. Høøčh jaduhn̲ mänaam̲b, Pablo. Diosqué x̲yhøch høøčh. 3 Jadúhn̲høch jadähooc nmänáan̲gombä, pønjaty mänaam̲b coo hajxy yajcircuncidarhádät, tsipcøxp hajxy quiudiúnät nebiatiä Moisés jiecyquiuhdujt yajnähdijy coo hajxy quiudiúnät. 4 Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ: "Páadyhøch nnähwa'adsa'añ coočhä Moisés jiecyquiuhdujt hoy ngudiuun̲ä." Pero cab jaduhn̲ tiøyyä coo hajxy ñähwa'adsa'añ. Hix̲, cabä Jesucristo hajxy miøødhijnä tu'ugmädia'agy. 5 Pero nmäbójcäm højts coo hajxy nnähwa'adsáan̲näm ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbedáan̲näm. 6 Coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtämät, cab jaduhn̲ ñejpiä pø tøø hajxy nyajcircuncidarhájtäm, o pø caj. Je'eduhn̲ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbójcämät y coo hajxy hamiñ̲ häxøpy nničhójcämät nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm.

7 Hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mbanøcxy. Pätiidä hajxy coo tøø mnajtshixø'øy. Päbøndä hajxy tøø xwyiinhøøñ. 8 Ca'a Dyiosä hajxy xyajnajtshixøøyy. Jaaya'ay hajxy xyajnähdíjjäm coo ja'a miädia'agy hajxy nbanǿcxämät. 9 Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy miäna'añ: "Coo tsajcaagychooy weeñ̲tiä nbädáacämät, cøx̲iä harina yajtägø'øyii." Jaduhn̲ mäwíinäts højtshájtäm coo häna'c høhn̲da'agymiädia'agy hajxy xyajnähixǿøyyämät; nägøx̲iä hajxy jaduhn̲ nmá'tämät. 10 Nbädáacypiøčhä njuøhñdy ja'a Dioscøxpä coo wiingmädia'agy hajxy mga'a mäbǿgät. Dios jaduhn̲ yajcumädow̲aam̲b pøn̲ mijts høhn̲da'agymiädia'agy xyajnähixøøby.

11 Tehn̲gájnøčhä Diosmädia'agy nyajwa'xy coo ja'a jäya'ayhajxy ween miäbøcy; je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Páadyhøčhä jäya'ayhajxy xmiähan̲haty. Näje'e hajxy miäna'añ cooc tyijy høøčhä mädia'agy nyajwa'xy coo hajxy ween ñiseñapäda'agyii. Pero cab jaduhn̲ ñä'ä tøyyä. Coočhä mädia'agy häxøpy nyajwa'xy coo hajxy yajcircuncidarhádät, cábøčhä jäya'ayhajxy häxøpy xmiähan̲haty. 12 Yø'ø häna'c mijts xjia wi'i ñämaabiä coo hajxy myajcircuncidarhádät, ween hajxy jaduhn̲ xpiuhwaatsnä.

13 Tøø mijts ja'a Dios xyajnähdijy coo ja'a Moisés jiecyquiuhdujt hajxy mnajtshixǿøyyät. Pero cabä Dios jaduhn̲ miäna'añ coo hajxy cøx̲ypänejpiä mjäya'ayhádät. Jaduhn̲ miäna'añ coo hajxy yajxón̲ mničhogǿøjät, coo hajxy yajxón̲ mnibiuhbedǿøjät. 14 Jaduhn̲ä Dios jiecyquiuhdujt miäna'añ coo hajxy hoy piøn̲ä mdsoc mba'häyówät hädaa yaabä naax̲wiin nebiä mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsoquiän. 15 Cab jaduhn̲ yhoyyä coo hajxy mnimiähan̲hadǿøjät tu'ugpä tsajtøjc, jaduhn̲ hajxy mga'a niyajtägoyyǿøjät.

16 Hoy hajxy mwädítät ja'a Diosmäjaagøxpä. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy myaghíjnät, hoyyä mjoothajxy hänajty tii jia tsocy. 17 Ja'a Diosmäjaa, cabä tu'ugjuøhñdy yhity møødä haxøøgcuhdujt. Coo hänajty haxøøg mjatcø'øwa'añ, Dios xyhadujp mga'a jatcø'øy jaduhn̲

cøxypänejpiä. Hoorä, coo ja'a mjoot hänajty chocy coo hänajty hoy mwädita'añ, ja'a mhaxøøgwiinmahñdy jaduhn xyhadujp. 18 Pø chojpiä mjoot jaduhn coo ja'a Diosmäjaagøxpä mwädítät, cabä Moisés jiecyquiuhdujt mbanócxänät.

19 Madiu'u ja'a jäya'ayhajxy yhaxøøgcuhdujthaty: jabiøcy hajxy ñimiøødtsäna'ayii; cøxypänejpiä hajxy jiäya'ayhaty; haxøøg hajxy wiädity, hoy hajxy jia to'oxiøjcmøødä; 20 wyiingudsähgøøbiä quepychech naaxpoch hajxy; mähijxp mäbäxujp hajxy; nimiädsiphájtäp hajxy; yhadsojpy hajxy mädyiijatiä miägu'ughajpähajxy miøød; paquiä hajxy ñimiäjootma'adyii; wiinduc-ho'p hajxy; nibiuhyohdiúutäp hajxy; cab hajxy tiu'ugmädia'aguiä; 21 hadsojt hajxy wyi'i miøød; jäya'ay-yagho'p hajxy; haxøøghuucp hajxy, haxøøgjøø'xp hajxy; madiu'u hajxy jaduhn jiatcø'øy. Tøøds mijts nja yagjahmiech, chaads jadähooc nhawáaänäm: pøn haxøøgcuhdujt møød, cab jim ñøcxa'añ tsajpootyp.

22 Pero coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nwädíjtämät, Dios hajxy jaduhn xpiuhbéjtäm coo ja'a jäya'ay hajxy hoy nmägu'ughájtämät, coo hajxy nxoondáacämät, coo hajxy jootcujc nhíjtämät, coo hajxy nmee'xtújcämät, coo ja'a nmäjøøn coo ja'a nmädøjc hajxy yajxón nmägu'ughájtämät, coo ja'a hojioot hajxy nmøødhájtämät, coo hajxy nga'a høhndáacämät, 23 coo hajxy mee'xxieemy nhíjtämät, coo hajxy jootxeemy nhíjtämät. Coo hajxy jaduhn njäya'ayhájtämät, cab hajxy pøn waamb xñämáayyämät. 24 Pønä Jesucristo miädia'agy panócxäp hamuumdu'joot, tøø ja'a yhaxøøgcuhdujt yhøxhixy, y cab jaduhn jiahmiejtsnä. 25 Pø mänáaänäm hajxy jaduhn coo ja'a Diosmäjaagøxpä hajxy nhíjtäm, tsøg hajxy hamuumdu'joot pawädíjtäm.

26 Cab hajxy nyajcumáayyämät; cab hajxy nniyagjootmá'tämät hamiñ haxøpy; cab hajxy cøxiä wiinä nniyhadsójcämät.

6

1 Hermanodøjc, coo pøn tiu'udägóyyät, mee'xxieemy hajxy mmägapx mhané'emät, nej mijtsä Diosmäjaa mmøødän, weenä yhaxøøgpä yhøxhijxnä. Pero mnigwieendähadóøjäp hajxy coo mijts jaduhn mnä'ä tu'udägóobiät. 2 Nibiuhbedøø hajxy neby hajxy jaduhn mmäjädá'agät, neby hajxy jaduhn mga'a tu'udägóyyät. Jaduhndsä Jesucristo miädia'agy hajxy mgudiúunät.

3 Pøn yajcumayaamb je'eguiøxpä cooc tyijy miøjjä, caj ñä'ä tøyyä coo miøjjä. Nä'ä niwyiinhóhnäp jaduhn. 4 Cøjwiinduum hajxy mniyhixóøjät pø hoy hajxy tøø mgudiuñ. Y pø tøø hajxy hoy mgudiuñ, mänit hajxy mxoondá'agät. Pø tøø ja'a mmägu'ughajpä hajxy mbexy, cab hajxy nøcxy mniguiumayii. 5 Cøjwiinduum hajxy mniyajcopcø'øwóøjät pø hoy hajxy mgudiuñ.

6 Pøn jaduhn yajnähixóøyyäp ja'a Diosmädia'agy, tsipcøxpä ofrenda hajxy yégät, mio'owóøjät ja'a yajnähixøøbiä.

7 Ca'a hajxy myajwiinhøøñ; ñajuøøbiä Dios neby hajxy nwiinmahñdyhájtäm. Nej tøø mjäya'ayhatiän, høxtä jaduhn mguhbédät. 8 Pønä Dioshespíritu panøcxp, je'e cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhatiän; pero pøn yhamdsoo cuhdujt yajtuumb, cab jaduhn jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. 9 Tsøgä njoot hajxy møc pädáacäm; coo hajxy tehngajnä hoy nwädíjtämät, mänit hajxy jim nnócxämät

tsajpootyp coo yhabáatnät. 10 Hoy miänaajä ja'a jäya'ay hajxy mbuhbédät
nägøxiä. Tsipcǿxpädsä hermanodøjc hajxy mnä'ägädä puhbédät.
11 Hamdsóojøčh hädaa letra nhädiuñ, paady miøjjatiä. 12 Pønjaty mijts
xjia wi'i ñämaaby coo hajxy myajcircuncidarhádät, paady hajxy jaduhn
miäna'añ coo hajxy wyi'i yajcumaya'añ cu'ughagujc. Hix, tsähgøøby
hajxy jaduhn coo hajxy miädsibø'øwǿøjät ja'a homiädia'agyquiøxpä, coo
ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. 13 Hoy hajxy näje'e
tøø jia yajcircuncidarhaty, cabä Moisés jiecyquiuhdujt hajxy yajtuuna.
Paady mijts hajxy xjia wi'i ñäma'ay coo hajxy myajcircuncidarhájpät,
yajcumayaamb hajxy jaduhn ja'a mijtscøxpä. 14 Pero høøčh, cábøch
nmäna'añ coo mädyii miøjjä jiaančhä. Jagóoyyøch nmäna'añ coo miøjjä
jiaančhä coočhä Jesucristo tøø xñähho'tu'udy cruzcøxp. Cábøčhä njoot
yaa nbädaacnä hädaa yaabä naaxwiin. Hoyyä jäya'ay hajxy waambaty jia
mäná'anät, cábøch tii nmøjpädaacnä. Cábøch tii hadsojt nmøødän hädaa
yaabä naaxwiin. 15 Cab jaduhn ñejpiä pø tøø myajcircuncidarhaty o
pø caj. Je'eduhn tsoobáatnäp coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawi-
injemy. 16 Pønä Diosmädia'agy hoy cudiuumb, je'eds hoyhajt weenhajt
mo'owáanäp.
17 Páadyhøch chaa nnähxäguučh nguhxäguučhä coočhä Jesucristo
miädia'agy tøø nmädiaacä. Y coočh jaduhn tøø ngudiuñ, páadyhøčhä
cuhdujt nmøødän. Páadyhøch hajxy tii xquia'a yajnämáañät.
18 Hermanodøjc, weenä Jesucristo hajxy xcwieendähaty. Amén.

Efesios

1 Høøčh xøhajp Pablo. Høøčh hädaa nocy njahby. Ja'a Dios
jaduhn̲ mänaan̲ coočhä Jesucristo xwyiinguéxät. Mijts hädaa nocy
nyajnäjaayøøby pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp jim̲ maa ja'a cajpt
jaduhn̲ xiøhatiän Efeso, pønjatiä Jesucristo miädia'agy jim̲ hoy yajtúun̲äp.
2 Weenä Dios hajxy xmio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt, møødä Jesucristo.
Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøn̲hájtäm.

3 Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Ja'a Jesucristo, Dyioshajpiä
Dios je'eduhm̲bä; y jaduhn̲ je'e Tieedyhajpä. Coo ja'a Jesucristo ha-
jxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy, paadiä Dios tsajpootypä ja'a mayhajt
madiu'u tiuñ̲ ja'a højtscøxphájtäm. 4 Cahnä hädaa yaabä naax̲wiin
hänajty chohn̲da'agy, tøøyyämä Dios hajxy hänajty xwyiimbíiw̲äm coo
ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Jaanä jaduhn̲ ha-
jxy xwyiimbíiw̲ämbä coo hajxy hoy njäya'ayhájtämät, coo hajxy nga'a
cädiéhyyämät, jaduhn̲ hajxy wa'ads hoy nhíjtämät maa ja'a Dioswiindu-
umän. 5 Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Jesucristo yaa quiejxä
hädaa yaabä naax̲wiin ja'a højtscøxphájtäm. Paadiä Dios ja'a Jesu-
cristo yaa quiejxy coo ja'a Dios hänajty tøø wyiinmay coo hajxy xyhu-
unghadáan̲äm. Hamdsoojootä Dios jaduhn̲ miänaañ̲ coo hajxy xyhu-
unghájtämät. 6 Tsøcxä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm coo hajxy xjiaančh
tehm̲ chójcäm, coo ja'a Jesucristo yaa quiejxä maa højtshájtäm. Jaduhn̲ä
Dios ja'a mayhajt møj tiuuñ̲ ja'a højtscøxphájtäm. Paady hajxy xchójcäm
coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. Hix̲, jaančh tehm̲
chójcäbä Jesucristo ja'a Tiéediäm. 7 Coo ja'a Dios hajxy jaduhn̲ xji-
aančh tehm̲ chójcäm, paadiä Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'túutäm,
jaduhn̲ä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Jaduhn̲ä
Dios hajxy xmiée'xäm. 8 Coo hajxy jaduhn̲ xjiaančh tehm̲ chójcäm,
paady hajxy hoy tøø xyajwiinjuøøyyäm nebiaty jaduhn̲ tøø wyiinmay
ja'a højtscøxpä. 9 Tøø ja'a wyiinmahñdy hajxy xyhawáan̲äm ja'a hijty
jaduhn̲ quiuyu'chpä. Hamdsoojootä Dios jaduhn̲ tøø wyiinmahñdyhaty.
Chojpiä jioot hänajty jaduhn̲ coo ja'a mayhajt hänajty tiuna'añ ja'a
højtscøxphájtäm. 10 Jaduhn̲ä Dios tøø wyiinmahñdyhaty coo ja'a Jesu-
cristo Wyiindsøn̲hadóøjät cøx̲iä tijaty jim̲ tsajpootyp, møødä tijaty yaa
hädaa yaabä naax̲wiin. Coo ja'a Dios jaduhn̲ yaghabáadät, mänit hänajty
tiøjiada'añ coo ja'a Jesucristo jaduhn̲ Wyiindsøn̲hada'añii.

11 Ja'a Dios, yajtøjiajpy je'eduhn̲ nebiaty je'e wyiinmay. Hoorä, jéquiänä
Dios wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät,
højts judíospä, coo højts jaduhn̲ nmøødhídät tu'ugmädia'agy. 12 Jequiän
højts ja'a nhap ja'a ndeedy ja'a Dios ja'a miädia'agy hajxy tiägøøyyä
mäbøjcäbä coo højts xyajnähwa'ads xyajcuhwá'adsät. Hoorä, paadiä
Dios jaduhn̲ jecy wyiinmaayy coo højts ja'a yHuung xyajnähwa'ads xya-
jcuhwá'adsät, jaduhn̲ä jäya'ayä Dios hajxy nägøx̲iä wyiingudsähgø'øwät
coo jiaančh tehm̲ miøjjä coo jiaančh tehm̲ jiaančhä. 13 Y mijts ja'a ca'a
judíospä, jaanä jaduhn̲ä Dios tøø wyiinmaabiä coo mijts ja'a yHuung
xyajnähwaats xyajcuhwáatspät. Y jaduhn̲ hajxy tøø mmäbøjpä coo ja'a
yHuung hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwaatspä. Jaančh tehm̲
tiømiädiaacpä Dios jaduhn̲. Coo hajxy jaduhn̲ nmäbøjcäm, paadiä Dios

ja'a yhEspíritu yaa tøø quiexy maa højtshájtäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xjiaanč̆h yajnähwaats tøø xjiaanč̆h yajcuhwáatsäm. Hix, jéquiänä Dios jaduhn miänaañ cooc ja'a yhEspíritu hänajty quiexa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a miädia'agy hajxy hänajty mäbøjcäbä coo hajxy hänajty yajnähwa'ads yajcuhwa'adsa'añii. Jaduhnä Dios ja'a tøyhajt hajxy xmióoyyäm coo hajxy hoy miänaajä xcwieendähadáanäm. 14 Y coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu tøø jiaanč̆h quejxnä maa højtshájtäm, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtämbä coo hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. Jaduhnä Dioshespíritu hajxy xmiøødhidáanäm høxtä coonä yhabáadät coo ja'a Dios hajxy jim xyajnócxämät maa ja'a wyiinduumän, y coo ja'a Dios ja'a mayhajt jaduhn tiuñ ja'a højtscøxphájtäm, páadiäts hajxy nwiingudsähgóøyyämät coo jiaanč̆h tehm miøjjä coo jiaanč̆h tehm jiaanč̆hä.

15 Nmädóyhøch jaduhn coo ja'a Jesús ja'a miädia'agy hajxy tøø mmäbøjcä, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. Jadúhnhøch nmädóyyäbä coo hajxy mdsocy mba'häyoy pønjatiä Diosmädia'agy panøcxp. 16 Cooč̆h jaduhn nmädoyyä, páadyhøch Dios Dioscujú'uyäp nmo'oy ja'a mijtscøxpä hoy miänaajä, cooč̆h hänajty nDiospa'ya'axy ja'a mijtscøxpä. 17 Nmänuu'xtáacypiøč̆hä Dios coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduhn ween xmio'oy ja'a yhEspírituhaam, y coo ja'a wyiinmahñdy hajxy jaduhn ween xyajwiinjuø'øy. Dioshájtäbä Dios ja'a Jesucrístäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä. NDioshájtämä Dios hajxy. Møj jaanč̆h je'e. Hawiinmats hajxy jaduhn nwiingudsähgóøyyämät. 18 Jadúhnhøč̆hä Dios nmänuu'xtaacpä coo hajxy ween xyajwiinjuø'øy coo je'e tøø wyiinmay coo hajxy jim xyajnøcxáanäm maa ja'a wyiinduumän. Paady hajxy jim xyajnøcxáanäm coo hajxy xyhuunghájtäm. Jaanč̆h tehm yhoy jaanč̆h tehm yajxón hajxy jim nhidáanäm. 19 Weenä Dios hajxy xyajwiinjuøøbiä coo møcmäjaa jiaanč̆h tehm miøødä, coo ja'a miäjaahaam hajxy xpiuhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy. 20 Jaanä miäjaahaamä yHuung jaduhn yagjujypiøjtägajtspä. Mänit jim yajnøcxy maa ja'a wyiinduumän. Mänit ñämaayy coo yhøxtá'agät maa ja'a quiø'ø hahooyhaampiän. Jimä Jesucristo ja'a Tieedy miøødhanehmnä. 21 Ni pønä cuhdujt jaduhn quia'a nä'ägädä møødä nebiä Jesucristo møjcuhdujt miøødän, ni jim tsajpootyp, ni hädaa yaabä naaxwiin. Ni pønä cuhdujt mänaa quia'a møødhada'añ nebiä Jesucristo møjcuhdujt miøødän. 22 Jaduhnä Jesucristo piädaacä coo cøxiä wiinä yhané'emät hoy miaajä. Jaduhn je'e piädáacäbä coo højts nWiindsønhájtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy. 23 Hoyyä Jesucristo cøxiä wiinä jia hane'emy hoy miaajä, coo hajxy jaduhn nmäbøjcäm, xjiootcädáacäm hajxy jaduhn coo hajxy xmiøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Ni tii jaduhn quia'a jootcädaacy neby højts xjiootcädáacäm.

2

1 Jue'e mijts hijty, cabä Dios hajxy hijty mwiingudsähgø'øy, je'eguiøxpä coo ja'a pojpä cädieey hajxy hijty mmøødä, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hijty mga'a cudiuñ. 2 Jaanč̆h tehm yhaxøøgtuum hajxy hijty mnä'ägädä hity. Jaduhndsä jäya'ayhajxy yhity ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Ja'a møjcu'ugong ja'a miädia'agy hajxy hijty mmäbøjcäp. Jaayá'ayäts møjtuungmøød tsajtcøxp. Yhanehmby jaduhn pønjatiä Diosmädia'agy ca'a mäbøjp. 3 Jaduhn hajxy hijty nägøxiä

njatcóøyyämbä. Haxøøg hajxy hijty nwädíjtäm nebiä njootä ngopc-hajxy
hijty chójcäm. Paadiä Dios hajxy hijty xyajcumädowáaṉäm nägøxiä
näguipxy møødä haxøøgjäya'ayhajxy. 4 Pero hojiootä Dios jiaančh tehm̱
miøød. Xjiaančh tehm̱ chójcäm hajxy. 5 Hoyyä Dios ja'a miädia'agy hajxy
hijty nga'a ja cudiúuṉäm, ja'a miäjaahaamä Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy
tøø xyajtägájtsäm, nebiä miädia'agy hajxy jaduhṉ hoy ngudiúuṉämät,
nebiä Jesucristo yagjujypiøjcän ja'a Tieediä miäjaahaam. Coo ja'a Dios ha-
jxy xjiaančh tehm̱ chójcäm, paady hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum.
6 Nebiä Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajchän, jaanä jaduhṉ højts
xyagjujypiøjtägatsáaṉämbä. Tøø hajxy xpiädáacäm coo ja'a Jesucristo
hajxy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Y nebiä Dios ja'a Jesucristo ja'a
cuhdujt miooyyän coo jim̱ miähané'emät tsajpootyp, jaanä jaduhṉ højtsä
cuhdujt xmio'owáaṉämbä. 7 Paadiä Dios ja'a cuhdujt hajxy jaduhṉ
xmióoyyäm, jaduhṉ yajcähxø'øga'añ coo hojioot jiaančh tehm̱ miøødä
maa højtscøxpän, coo hajxy xjiaančh tehm̱ chójcäm. Paadiä Jesucristo
yaa quiejxä hädaa yaabä naax̱wiin; paady hajxy hoy xñähho'túutäm.
Jim̱ä Dios hajxy hoy miänaajä xyaghidáaṉäm maa ja'a wyiinduumän.
8 Cab hajxy hamdsoo tøø nhawa'adspädsøøm̱äm. Ja'a Dios hajxy tøø
xpiädáacäm hawa'adstuum. Paady hajxy xyaghawa'adspädsøøm̱äm coo
hojioot jiaančh tehm̱ miøødä, coo hajxy nmäbøjcäm coo hojioot miøødä.
9 Coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy hamdsoo tøø nga'a yajniñähwáatsäm,
paady hajxy hamdsoo nga'a niguiumáayyämät, hoy hajxy tøø nja ho-
jiäya'ayhájtäm. 10 Hix̱, tøø ja'a Dios ja'a nwiinmahñdyhajxy xyajtägájtsäm
coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. Tøø ja'a Dios ja'a
mäjaa hajxy xmióoyyäm neby hajxy hoy nhíjtämät. Jéquiänä Dios jaduhṉ
wyiinmaayy coo hajxy jaduhṉ hoy nhíjtämät.

11 Hoorä, højts judíospä, yajcumaaby højts jaduhṉ coo højts nyajcircun-
cidarhaty. Jaduhṉ højts tyijy nyajcähxø'øgy coo højtsä Dios xquiu'ughaty.
Coo højts jaduhṉ nyajcircuncidarhaty, je'eduhṉ ñänøøm̱by coo højtsä
seña nbäda'agy maa højtsä nni'xcøxpän. Paady højts mijts nxøøghaty,
mijts ca'a judíospä, coo hajxy mga'a yajcircuncidarhajpä. Tøyhajt
jaduhṉ. 12 Hix̱, højts judíospä, ja'a Dios højts jecy xquiu'ughajt. Jaduhṉ
højtsä Dios xmiøødyajcuhdujcy coo højts hänajty xyajnähwa'ads xya-
jcuhwa'adsa'añ. Pero mijts ca'a judíospä, caj mijtsä Dios xñämaayy
coo mijts xquiu'ughada'añ, coo mijts xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsa'añ.
Hix̱, cahnä Diosmädia'agy hajxy hänajty mmädoyñä ja'a Cristocøxpä.
Paady hajxy hijty mga'a najuø'øy coo mijts ja'a Dios xyajnähwa'ads
xyajcuhwa'adsaam̱bä. 13 Caj mijtsä Dios hijty xquiu'ughaty. Cabä
Diosmädia'agy hajxy hijty mmädoyyä. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø
xñähho'tu'udy, paadiä Dios hajxy xquiu'ughajnä. 14 Coo ja'a Jesucristo
hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhṉ hajxy tøø xpiädáacäm tu'ugmädia'agy
nägøx̱iä, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Hamiñ
haxøpy hajxy hijty nnimiädsiphájtäm. Pero tøø hajxy nnimiägapxǿ'cänä
je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. 15 Højts judíospä,
mijts hijty nmøødnimiädsiphájtäp, mijts ca'a judíospä. Hix̱, højtsä Dios
jecy xyhanehm̱ madiu'u, ca'a myijtsä. Mänitä Moisés quiujahy nebiaty
højtsä Dios xyhanehm̱y, y coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm,
paadiä Dios ja'a mädia'agy yaghamaadiujnä nebiä Moisés hänajty jecy
tøø quiujaayän. Jaduhṉä Jesucristo hajxy tøø xpiädáacäm tu'ugmädia'agy
møød je'e, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Paady

hajxy nga'a nimiädsiphájtänä hamiṉ haxøpy neby hijtiän, højts judíospä møød mijts ca'a judíospä. 16 Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp, paadiä Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhíjtänä, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Cabä Dios hajxy jaduhṉ nmädsiphájtänä.

17 Hoyyä Jesucristo hajxy xyhawáaṉäm coogä Dios ja'a jioot quia'a tsocy coo ja'a Dios hajxy nga'a mädsiphájtänät. Jadúhṉägä jioot chocy coo hajxy nmøødhíjtänät tu'ugmädia'agy nägøx̱iä, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. 18 Hix̱, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøx̱iä tøø xñähho'túutäm, paadiä Dios hajxy nägøx̱iä nmøødhíjtänä tu'ugmädia'agy, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Ja'a yhEspírituhaam hajxy jaduhṉ xyajmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy nägøx̱iä. 19 Xquiu'ughájnäp mijtsä Dios møødä jäya'ayhajxy nägøx̱iä, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, hoy hajxy mga'a jagä judíospä. Xyhuunghájnäbä Dios hajxy jaduhṉ. Cabä Dios hajxy hijty xquiu'ughaty xyhuunghaty, coo ja'a miädia'agy hajxy hijty mga'a mäbøjcä. 20 Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm, mänit je'e hoy jiujypiøjtägach. Mänitä Diosquex̱y ja'a Diosmädia'agy hajxy tiägøøyy yajwa'xpä. Mänitä Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm. 21-22 Paadiä Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbøjcäm, møød højts judíospä, møød mijts ca'a judíospä. Hix̱, tøø ja'a Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. Ja'a yhEspírituhaam hajxy jaduhṉ xyajmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy.

3

1 Høøčh Pablo, páadyhøch chaa ndsum̱yčhäna'ay coočhä Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä maa mijtsän, mijts ca'a judíospä. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädáacäm tu'ugmädia'agy nägøx̱iä, páadyhøčhä Dios nba'ya'axy ja'a mijtscøxpä. 2 Tøø hajxiäda'a mmädoyhaty coočhä Dios tøø xwyiingueẋy coo mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxǿ'øwät, coo ja'a Dios ja'a hojioot miøødä ja'a mijtscøxpä. 3 Jéquiänä Dios wyiinmaayy coo højtsä nbojpä ngädieey xyajnähwaats xyajcuhwáatsät, højts judíospä. Nnajuøøby højts hijty jaduhṉ. Pero cuyu'učhä Dios hijty yaghity coo hänajty tøø wyiinmaabiä coo mijts xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaam̱bä, mijts ca'a judíospä. Hoorä, tøøčhä Dios hädaa mädia'agy xyajwiinjuøøñä nébiøch hädaa mädia'agy weenjaty cham̱ njaayän. 4 Coo hädaa mädia'agy hajxy mgápxät, jaduhṉ hajxy mnajuø'øwa'añ coočhä Dios ja'a mädia'agy tøø xyajwiinjuø'øy, ja'a Jesucristocøxpä, ja'a cuyu'učh tøø yhítiäbä. 5 Cab hädaa mädia'agy hijty pøṉ miädoyyä. Pero tøø ja'a Dios ja'a wyiingueẋyhajxy yajwiinjuøøñä. Ja'a yhEspírituhaam jaduhṉ yajwiinjuøøyy. 6 Jaduhṉ hajxy nnajuǿøyyäm coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo ja'a Jesucristo hajxy hänajty xñähho'tu'udáaṉäm, coo hänajty jiujypiøjtägatsa'añ. Y coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm, paadiä Jesucristo hajxy nägøx̱iä nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Jaduhṉä Dios hajxy nägøx̱iä xyhuunghájtäm. Tu'ugmädia'aguiä Dios hajxy jaduhṉ xyaghíjtäm ja'a Jesucristocøxpä. Paadiä Dios hajxy jaduhṉ xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm. Jéquiänä Dios jaduhṉ wyiinmaayy.

7-8 Ja'a miøcmäjaaháamhøčhä Dios tøø xtiuuŋgmo'oy cooč̌h ja'a
miädia'agy nyajwá'xät maa ja'a ca'a judíoshajxypän. Xtiuuŋgmóoyyhøčhä
Dios jaduhŋ cooč̌hä judíoshajxy nyajwiingapxǿ'øwät coo Dios ja'a
mayhajt møj may tiuna'añ ja'a højtscøxphájtäm, je'eguiøxpä coo
ja'a Jesucristo hajxy hoy tøø xñähho'túutäm. Hojioötä Dios miøød,
páadyhøch jaduhŋ xtiuuŋgmooyy, hóyhøch nga'a jagä mäna'añ cooč̌h
nga'a tsoobaady cooč̌h jaduhŋ ndúnät, hóyhøch nja mäna'añ coo
ja'a Dioshuunghajxy miaas tsoobáadät, coo hajxy jaduhŋ tiúnät.
9 Jaanä jadúhŋhøčhä Dios tøø xtiuuŋgmoobiä cooč̌hä jäya'ayhajxy
nägøxiä nyajwiinjuǿ'øwät coo ja'a Dios jecy wyiinmaayy coo mijtsä
Jesucristo hänajty xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsaamŋbä, mijts ca'a
judíospä. Mänitä Dios jaduhŋ wyiinmaayy mänaa cøxiä wiinä yhädiuñän.
Cab hajxy xchoj yajwiinjuǿøyyäm. Jejcy jaduhŋ yaghijty cuyu'uč̌h.
10 Hoorä, coo ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä tøø xyajnähwaats tøø
xyajcuhwáatsäm, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä,
coo ja'a Diosmädia'agy hajxy näguipxy nmäbǿjcäm coo tiømiädia'agy,
jaduhŋnä Diosmoonsä hajxy jiŋ ñajuøøñä tsajpootyp coo ja'a Dios
jiaanč̌h tehŋ quiuwiinmahñdiä madiu'u. Haa ca'a, xyhíjxämä
Diosmoonsä hajxy coo hajxy tu'ugmädia'agy jaduhŋ nhíjtänä. 11 Jaduhŋnä
Dios ñä'ägädä wiinmaayy jequiän, jajty hädaa naaxwiin yhädiuuñ.
Jaduhŋ yajtøjiajty coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, ja'a
hajxy nWiindsøŋhájtämbä. 12 Coo ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm
tu'ugmädia'agy, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbǿjcäm, jaduhŋnä tøyhajt
hajxy nmøødhájtäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a
Dios hajxy nba'yáaxämät. Jaduhŋnä tøyhajt hajxy nmøødhájtämbä
coo hajxy xmiädóowäm. 13 Mijts nmänuu'xtaacypy coo hajxy mga'a
jootmayhádät, hóyhøch yaa nja tsaač̌hpøcy. Páadyhøch chaa ndsaač̌hpøcy
cooč̌hä Diosmädia'agy nyajwa'xy maa mijtsän. Páadiäts hajxy jaduhŋ
mxooŋdá'agät.

14-16 Ja'a nWiindsøŋhájtäm Jesucristo, Dios je'e Tieedyhajpy. Tieedy-
hajpiä Dios hajxy je'ebä pønjaty jiŋ tsänaaby tsajtcøxp møød pønjaty yaa
tsänaaby hädaa yaabä naaxwiin. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xpiädáacäm
tu'ugmädia'agy møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä,
páadyhøčhä Dios hamuumdu'joot nmänuu'xta'agy coo mijtsä mäjaa
ween xmio'oy ja'a yhEspírituhaam, neby hajxy jaduhŋnä mjuøhñdyhaam
mmee'xtúgät. Xpiuhbédäbä Dios hajxy jaduhŋ je'eguiøxpä coo je'e miøjjä
jiaanč̌hä. 17 Jadúhŋhøčhä Dios nmänuu'xtaacpä coo ja'a Jesucristo yh-
Espíritu hajxy ween mjaac møødhajtä, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy
hajxy mmäbøjcä. Jaduhŋ hajxy hoy yajxóŋ mnič̌hoc mnimiee'xǿøjät
hoy miänaaxøøjä. 18-19 Y jaduhŋ hajxy mwiinjuǿøbiät coo ja'a Jesu-
cristo hajxy xjiaanč̌h tehŋ chójcäm møj may. Hanaxiä hajxy jaduhŋ
xjiaanč̌h tehŋ chójcäm. Cab hajxy ca'xy nwiinjuǿøyyäm nebiaty hajxy
jaduhŋ xjia tsójcäm. Cab hajxy pedyii nwiinjuǿøyyäm. Coo hajxy hoy
nwiinjuǿøyyämät, hoyyä nwiinmahñdyhajxy jiadáaŋäm nebiä Dios ja'a
wyiinmahñdiän.

20 Jaanč̌h tehŋ miäjaamøødä Dios. Ja'a miäjaahaamä nwiinmahñdyhajxy
xyajtägájtsäm. Jaanä miäjaahaamä mayhajt møj may tiuuŋbä ja'a
højtscøxphájtäm. Høxtä cab hajxy hoy nwiinjuø'øwáaŋäm nebiatiä
mayhajt jaduhŋ tiuuñ. Møj mayyä mayhajt jaduhŋ tiuuñ, hoy ha-
jxy nga'a jagä mäyujwáaŋäm. 21 Tsøgä Dios hajxy hoy miänaajä wiin-

gudsähgøøyyäm, coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduhn̲.

4

1 Cooč̌hä Jesucristocøxpä nduñ̲, páadyhøch chaa ndsum̲yč̌hänaʼay. Coo mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo hajxy hoy mwädítät, paady hajxy jaduhn̲ mgudiúnät. 2 Cab hajxy myajcumáyät. Mee'xxieemy hajxy mhídät. Mmee'xtúgäp hajxy jaduhn̲. Hamiñ̲ haxøpy hajxy mnič̌hoc mnimiee'xøøjät. 3 Nax̲y hajxy tu'ugcopc tu'ugwiinmahñdy mdehm̲ yhídät. Ja'a Dioshespíritu hajxy jaduhn̲ xyaghídäp tu'ugmädia'agy. 4 Tu'ugmuquiä Jesucristo miädia'agy hajxy nbanócxäm, møød højts judíospä näguipxy møød mijts ca'a judíospä. Tu'ugmuquiä Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm. Nägøx̲iä Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲äm maa ja'a wyiinduumän. Tu'ugmucy hajxy jaduhn̲ njøbhíjxäm. 5 Tu'ugmuquiä Jesucristo hajxy nWiindsøn̲hájtäm. Tu'ugmuquiä miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo tiømiädia'agy. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy nägøx̲iä nnäbéjtäm. 6 Tu'ugmuquiä Dios hajxy nDeedyhájtäm nägøx̲iä. Jaaya'ay hajxy xyhanéhm̲äm nägøx̲iä. Ja'a højtscøxphájtäm jaaya'ayä mayhajt tiuuñ̲ nägøx̲iä. Jaaya'ay hajxy hoy xmiøødhíjtäm nägøx̲iä.

7 Cøjhawiingatiä Jesucristo hajxy tøø xyajnähdíjjäm nebiaty hajxy ndúun̲ämät. 8 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ:

Coo jim̲ ñøcxy tsajpootyp, tsum̲iä miädsip yajnøcxy, ja'a hajxy hänajty tøø quia'a mäjädá'aguiäbä.

Mänitä jiamiøød madiu'u miooyy cøx̲iä wiinä.

9-10 Coo jaduhn̲ miänaʼañ coo ja'a Jesucristo ñøcxy tsajpootyp, jaduhn̲ miänaʼanaʼañ coo hänajty yaa tøø yhoy hädaa yaabä naax̲wiin. Jim̲ hänajty tøø yhuuc tsohn̲daacpä tsajpootyp. Y coo jim̲ ñøcxtägajch Dioswiinduum, jim̲ møj jaanč̌h yhijnä. Jim̲ jaduhn̲ yhanehm̲nä tsajpootyp møød hädaa yaabä naax̲wiin. 11 Ja'a Jesucristo højts xpiädaac coo højts madiu'u ndúnät jaaya'aguiøxpä. Näje'e højts xyajnähdijy coo højts ndúnät apóstol. Je'eč̌h jaduhn̲ nnänøøm̲by coo højtsä Jesucristo xquiejxtsohñ̲ Diosmädia'agy-yajwa'xpä wiinduhm̲yhagajpt. Näje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jiaac yajwá'xät. Näje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwiingapxó'øwät. Näje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajnähixó'øwät. Näje'e hajxy yajnähdíjjäbä coo hajxy quiopc-hádät maa ja'a hermanodøjc-hajxy yhamugø'øyän Dioswiingudsähgøøbiä. 12 Paady hajxy jaduhn̲ tiuñ̲, jaduhn̲ä Diosmädia'agy hajxy maas hoy quiudiúnät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøcy. Jaanä jaduhn̲ hajxy tiúum̲bät ja'a Dioscøxpä. Jaduhn̲ hajxy maas hoy wiädítät nägøx̲iä coo ja'a Jesucristo hajxy pianøcxy. 13 Jaduhn̲ä Dios ja'a miädia'agy hajxy tu'ugmucy hoy nmäbøjcämät nägøx̲iä coo tiømiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä. Y jaduhn̲ä Jesucristo hajxy hoy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy, ja'a Dioshuung. Jaduhn̲ä Diosmädia'agy hajxy maas hoy nwiinjuøøyyämät. Jaduhn̲ hajxy maas hoy nyajtúun̲ämät. Mänit hajxy hoy nwiinmáayyämät nebiä Jesucristo wyiinmayyän. Y jaduhn̲ hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Jesucristo hoy wiäditiän. 14 Pønjatiä Diosmädia'agy hoy ca'a wiinjuøøbyñä, jaanč̌h tehm̲ piaquiä hajxy yajwiinhøøñ. Hoy tyii mädia'aguiä hajxy miäbøga'añ. Hix̲, ja'a hänaʼc-hajxy mäwiinhøhm̲bä, jiaanč̌h tehm̲ jiajpy

hajxy mäwiinhøøn. Jaančh tehm̲ piaquiä hajxy jaduhn̲ xwyiinhøønät.
Pero højtshájtäm, cab højts jaduhn̲ nyajwiinhøhn̲ämät. 15 Pero, tsøg hajxy
tøguiápxäm, tsøg hajxy tømiädiáacäm. Tsøg hajxy tsójcäm, tsøg hajxy
mée'xäm pønjaty hajxy nmøødmädiáacäm. Jaduhn̲ hajxy hoy nwädíjtämät
nebiä Jesucristo hoy wiäditiän, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. 16 Coo ha-
jxy nhíjtämät tu'ugmädia'agy, coo hajxy nnibiuhbéjtämät hamiñ haxøpy
nebiatiä Dios hajxy tøø xtiuun̲gmóoyyäm, jaduhn̲ä Jesucristo hajxy xpi-
uhbéjtämät, neby hajxy jaduhn̲ maas hoy nničhojc nnimiée'xämät hamiñ
haxøpy, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ maas hoy nwiinjuøøyyämät,
neby hajxy jaduhn̲ maas hoy ngudiúun̲ämät.

17-19 Pønjatiä Diosmädia'agy ca'a panøcxp, cab hajxy miøjpäda'agy
tijaty jaduhn̲ tsoobaatp. Cab hajxy tii wyiinjuø'øy. Jaančh tehm̲
xiex̲ä jiootä quiopc-hajxy; paady hajxy quia'a wiinjuø'øy coo ja'a
Dios ja'a møjmayhajt tøø tiuñ ja'a højtscøxphájtäm, paady hajxy quia'a
cumayii ja'a Diósäm. Tsähdiuhn̲dägoy hajxy jaduhn̲. Hanax̲iä hajxy
yhaxøøgjatcø'øy cøx̲ypänejpiä. Paady mijts jaduhn̲ nmägapxy nhane'emy
ja'a Jesucristocøxpä coo hajxy jaduhn̲ mga'a pajatcóøbiät. 20 Coo hajxy
tøø mhabøcy ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy mnajuø'øy coo jaduhn̲
quia'a hoyyä coo hajxy jaduhn̲ mga'a haxøøgwädíjnät, neby hajxy
naam̲nä tøø nmägapxy tøø nhane'emiän. 21 Tøyhajt jaduhn̲ coo hajxy
tøø mhabøcy ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy xyajnähixøøyy ja'a
yhEspírituhaam. Hix̲, tøguiapxp tømiädiaacp je'e. 22 Jaduhn̲ hajxy xya-
jnähixøøyy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'øwät neby hajxy
hijty mhaxøøgjäya'ayhatiän. Mdu'udägoyyaam̲b hajxy hijty je'eguiøxpä
coo hajxy hijty cøx̲iä wiinä mhadsocy, cooc tyijy hajxy hijty jaduhn̲
mbaada'añ ja'a hoyhajtä weenhajt. Pero myajwiinhøhm̲b hajxy hijty.
Hix̲, cabä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhn̲ mbáadät. 23 Pero, yajtägatsä
mjootä mwiinmahñdy hajxy. 24 Tøø ja'a Dios hajxy xmióoyyäm ja'a hawi-
injem̲biä howyiinmahñdy nebiä Dios hajxy jaduhn̲ hoy nbahíjxämät.
Jaduhn̲ hajxy tøyhajt hoy mjäya'ayhádät. Jaduhn̲ hajxy tøyhajt haxøøg
mga'a wädíjnät.

25 Jaduhn̲ds je'e, cab hajxy mhøhn̲dáacnät. Tøyhajt hajxy mmädiáacnät.
Hix̲, tu'ugmädia'agy hajxy nhíjtäm.

26-27 Coo hajxy tähoocjaty mnimiäjootma'adóøjät, paquiä hajxy jadähooc
mnimiägapxó'cägumbät, coo ja'a møjcu'ugong hajxy jaduhn̲ paquiä xñä'ä
yajcädiéeyät.

28 Pønjaty mee'tsp, cab hajxy miée'tsnät. Ween hajxy tiuun̲nä, jaduhn̲ä
wiingjäya'ay hajxy piuhbédät pøn̲ jaduhn̲ yajmaajiajp.

29 Cab hajxy mhaxøøgcápxät. Coo hajxy hoy mgapx mmädiá'agät, jiaac
wiinjuø'øwaam̲biä jäya'ayhajxy, ja'a homiädia'agy hajxy hoy mädoobä.
Jaduhn̲ä Dios ja'a mayhajt tiúnät jaaya'aguiøxpähajxy, ja'a hajxy jaduhn̲
mädoobä. 30 Cabä Dioshespíritu hajxy myagjootmadiägó'øwät. Hix̲,
jaaya'ay hajxy jaduhn̲ xcwieendähadáan̲äm høxtä coonä ja'a Jesucristo
hänajty yaa quiädaactägatsa'añ. Mänit jaduhn̲ quiäxø'øga'añ coo hajxy
hänajty tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm, møød coo hajxy hänajty tøø
xyajpädsóøm̲äm haxøøgtuum.

31 Cab hajxy mnixiøøghájtänät. Cab hajxy mnimiädsiphájtänät. Cab
hajxy mnimiäjootmá'tänät. Cab hajxy mniyhójjänät. Cab hajxy

mniñähójjänät. Cab hajxy mnimiähaṉhájtänät. 32 Pero, mniči̇choc mnimieeˈxǿøjäp hajxy hamiṉ̃ haxøpy. Mniñäxuudsǿøjäp hajxy jaduhṉ. Mnimieeˈxǿøjäp hajxy jaduhṉ. Hix̱, jaduhṉä Dios hajxy tøø xmiéeˈxäm jaˈa Jesucristocøxpä.

5

1 Xyhuunghájtämä Dios hajxy; xchójcäm hajxy jaduhṉ. Nax̱iä Dios hajxy ndehm̱ piahíjxämät. 2 Mniči̇choc mnimieeˈxǿøjäp hajxy nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm. Coo hajxy jaduhṉ xchójcäm, paady hajxy tøø xñähhoˈtúutäm. Quiumaayy jaˈa Dios jaduhṉ.

3 Coo jaˈa Dios hajxy xyhuunghájtäm, paady hajxy haxøøg mgaˈa näˈägädä jatcǿˈøwät. Ni mgaˈa hadsógät jäyaˈadioˈoxiøjc hajxy. Jaanä jaduhṉ mijts toˈoxiøjc-hajxypä, caj mijts wiingyaˈadiøjc mmøødmáabät. Ni mgaˈa hadsójcät hajxy jaˈa mmädoˈoxiøjcä ñihyhap. Ni cab hajxy mhaxøøgcápxät. 4 Cabä haxøøghaaw hajxy mmøødhádät. Cab hajxy mguhhiṉmädiáˈagät. Cab hajxy mhanähádät. Cab jaduhṉ yhawiinmatsä coo hajxy jaduhṉ mjatcǿˈøwät. Pero jaˈa Dios hajxy mnämáˈawäp: “Dioscujúˈuyäp.” 5 Tøyhajt jaduhṉ, pøṉ haxøøg jatcøøby, pøṉ jäyaˈajieˈe jaanči̇h tehm̱ yhadsojp, cab jim̱ tiägøˈøwaˈañ maa jaˈa Jesucristo wyiinduumän, maa jaˈa Dios jaˈa wyiinduumän. Hix̱, pøṉ jäyaˈajieˈe hadsojp, cabä Dios hoy wyiingudsähgøˈøy. 6 Cab hajxy nyajwiinhóhṉämät coo jäyaˈay hajxy hänajty xjia nämáayyämät cooc tyijy yhoyyä coo hajxy haxøøg njatcǿøyyämät, nébiäts naam̱nä tøø nmägapxy tøø nhaneˈemiän. Jaˈa hänaˈc-hajxy caˈa mäbøjpä, jaˈa hänaˈc-hajxy jaduhṉ haxøøg jatcøøbiä, nébiäts naam̱nä tøø nmägapxy tøø nhaneˈemiän, yajcumädow̱áaṉäp hajxy jeˈeduhṉ jaˈa Diósäm. 7 Paady jaduhṉ, tsøc caˈa møødjatcǿøyyäm näguipxy.

8 Mijts, cabä Diosmädiaˈagy hajxy hijty mmädoyyä. Mhaxøøgwädijp hajxy hijty, møød hajxy hijty haxøøgjaty mjatcøˈøy. Pero coo jaˈa Jesucristo miädiaˈagy hajxy tøø mmäbójcänä, paadiä mwiinmahñdy hajxy mmøødän hawaˈadstuum. Jaduhṉä mwiinmahñdy hajxy mjaac yaghídät. 9 Pønjatiä wyiinmahñdy hawaˈadstuum, hojioot hajxy miøød. Hoy hajxy jiäyaˈayhaty. Tøguiapxp tømiädiaacp hajxy jeˈe. 10 Mjaac habǿgäp hajxy jaduhṉ nebiatiä Dios hajxy xyajnähixøˈøy neby hajxy jaduhṉ maas hoy mjäyaˈayhádät. Jaduhṉä Jesucristo hajxy xmiaas cumáyät. 11 Jaˈa hänaˈcä Diosmädiaˈagy hajxy caˈa mäbøjpä, cab hajxy hoy jiäyaˈayhaty. Cab hajxy jaduhṉ cøx̱ypänejpiä mmøødjatcǿˈøwät; pero mwiinguhojǿˈøwäp hajxy jaduhṉ. 12 Jaanči̇h tehm̱ yhoči̇hähdiuuṉnä hajxy hameeˈch jiatcøˈøy; páadyhøch ngaˈa nägapxaˈañ nebiaty hajxy jaduhṉ jiatcøˈøy. 13 Coo jäyaˈay hajxy nwiinguhojǿøyyämät coo hajxy yhaxøøgwädity, nebiä Diosmädiaˈagy miänaˈañän, mänit hajxy jaduhṉ yhooc tehm̱ ñajuǿˈøwät coo hajxy tøyhajt yhaxøøgwädity. 14 Jaduhṉä jäyaˈayhajxy näjeˈe miänaˈañ:

Pøṉ jaduhṉ maab, maˈabiädøˈøg hajxy;
pøṉ jaduhṉ tøø yhoˈogy, mjujypiøjtägátsäp hajxy.
Jaˈa Jesucristo mijts xquiujajaam̱b xquiudøøˈxaam̱b.
Jaduhṉ miädiaˈagytiägøˈøy, pøṉä Diosmädiaˈagy caˈa mäbøjp, ween hajxy miäbøcy. Jaduhṉä Jesucristo hajxy xyajwiinjuǿˈøwät coo jeˈeyyä jaduhṉ tuˈuquiä jaˈa mbojpä mgädieey hajxy xyajnähwáatsät.

15 Jaduhṉds jeˈe, nägüeentä hajxy mwädítät. Cab hajxy mnibiädaˈagǿøjät nebiä jäyaˈayä Diosmädiaˈagy hajxy caˈa wiinjuøøbiän.

Paady hajxy hoy mwädítät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mwiinjuø'øy.
16 Naẋy hajxy hoy mdehm̱ wiädítät. Hiẋ, jiaanc̈h tehm̱ miäwädijpiä
jäya'ayä haxøøgwiinmahñdy hajxy jäda'ahaty. 17 Hoorä, cab hajxy
mnibiäda'agóøjät nebiä jäya'ayhajxy ca'a jajpän. Naẋiä Dios ja'a
miädia'agy hajxy mdehm̱ wyiinjuóøyyät mdehm̱ wyiinmädóow̱ät
nebiatiä jioot chocy coo hajxy mgudiúuṉät. 18 Cab jaduhṉ yhoyyä
coo hajxy mmu'ugóøjät; yajtägoobiä jocnøø jaduhṉ. Pero weenä
Dioshespíritu hajxy xjiaac ṉuhbéjtäm coo ja'a miädia'agy hajxy
jaduhṉ njaac cudiúuṉäm. 19 Coo ja'a Dioshespíritu hajxy xpiuhbéjtäm,
jaduhṉ hajxy nnijiootcapxmøcpøjcäm ja'a Dioshøyhaam. Jaduhṉä Dios
hajxy hamuumdu'joot mwiinhøw̱ mwiinyá'axät. 20 Hoy miäduhṉajtä
Dios hajxy mnämá'awät: "Dioscujú'uyäp", ja'a Jesucristocøxpä, ja'a
hajxy nWiindsøṉhájtämbä. Paadiä Dios hajxy jaduhṉ mnämá'awät:
"Dioscujú'uyäp", coo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy je'e xmióoyyäm. Hiẋ,
je'e hajxy nDeedyhájtäm.
21 Hoorä, coo ja'a mmähermano waam̱b xyhané'emät,
hamuumdu'jootä miädia'agy mgudiúuṉät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo
hajxy hoy nwiingudsähgóøyyäm.
22 Mijts to'oxiøjc-hajxy, mgudiúuṉäbä mnihyhapä miädia'agy hajxy.
Jaduhṉä Jesucristo hajxy xyhane'emy, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä.
23 Coo ja'a mnihyhaphajxy quiopc-haty maa mijtsän, jaduhṉ mäwiin
miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøṉhájtäm coo ja'a miädia'agy
hajxy hoy nmäbøjcäm. Jaaya'ay hajxy xyajnähwáatsäm. 24 Coo ja'a
Jesucristo miädia'agy hajxy ngudiúuṉäm, jaduhṉ mijtsä mnihyhapä
miädia'agy mgudiúuṉäbät, waam̱baty hajxy jaduhṉ xyhane'emy.
25 Hoorä, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsógäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy
nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm. Hiẋ, tøø hajxy xñähho'túutäm. 26 Paady
hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhṉ hajxy tøø xyajnähwáatsäm ja'a nbo-
jpä ngädieeyhájtäm. Paady hajxy jaduhṉ tøø xyajnähwáatsäm coo ja'a
miädia'agy hajxy tøø nmäbøjcäm. Y coo hajxy nnäbéjtäm, jaduhṉ hajxy
nmänáaṉäm coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø xñähwáatsäm. 27 Paadiä
Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhṉ hajxy hoy yajxóṉ xyhíjxämät
nebiä pujy nebiä je'ec̈hpän coo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ. Hiẋ,
tøø ja'a nbojpä ngädieey hajxy hänajty xyajnähwáatsäm. 28 Jaduhṉds
je'e, mijts ya'adiøjc-hajxy, mdsógäp mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy nebiä
mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mjuø'øyän. Øṉä tio'oxiøjc
tsojp mee'xp, jaduhṉ miäbaady nebiä yhamdsoo ni'x nebiä yhamd-
soo copc choquiän. Hiẋ, tu'ugni'x tu'ugcopc hajxy jiaty coo to'oxiøjc
hajxy wyiingpøcy. 29 Hiẋ, cap øṉä yhamdsoo ni'x yhamdsoo copc
xiøøghaty. Pero ngüeendähájtämä nni'x ja'a ngopc-hájtäm hajxy; jaduhṉ
mäwíinäts miäbaady nebiä Jesucristo hajxy xcwieendähájtäm. 30 Hiẋ,
tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdiä Jesucristo hajxy xmiøødhíjtäm coo hajxy
nWiindsøṉhájtäm. 31 Jaduhṉä Diosmädia'agy miäna'añ: "Jaduhṉds je'e,
coo ja'a ya'adiøjc to'oxiøjc piaady, mänitä tiaj tieedy piuhyohdiuutnä.
Jaduhṉ mäwíinädsä ya'adiøjc-hajxy jiaty møødä tio'oxiøjc nebiä tu'ugni'x
nebiä tu'ugcopcän." 32 Jaanc̈h tehm̱ yajxóṉ hädaa mädia'agy jaduhṉ.
Cabä Dios hajxy hijty xchoj yajwiinjuóøyyäm. Jaduhṉc̈h nwiinjuø'øy, coo
ja'a ya'adiøjcä tio'oxiøjc miøødhity tu'ugmädia'agy, coo jaduhṉ miøødhity
tu'ugni'x tu'ugcopc, jaduhṉ mäwíinäts miäbaady coo ja'a Jesucristo hajxy
xmiøødhíjtämbä tu'ugmädia'agy coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm.

33 Jaduhn̲ds je'e, jaduhn̲ä mdo'oxiøjc hajxy mdsoc mmée'xät nebiä
mhamdsoo ni'x nebiä mhamdsoo copc hajxy mdsoquiän. Y mijts
to'oxiøjc-hajxy, jaanä jaduhn̲ä mnihyhap hajxy mwiingudsähgøøbiät.

6

1 Mijts pigäna'tøjc-hajxy, mgudiúun̲äbä mdajjä mdeediä miädia'agy
hajxy ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Hahixøøby
jaduhn̲ coo hajxy jaduhn̲ mgudiúnät. 2-3 Jaduhn̲ä Diosmädia'agy
miäna'añ: "Pønjatiä tiaj tieedy wiingudsähgøøby, je'eč̇h hajxy hoy nya-
jtsäna'awaam̲by nyaghäyowaam̲by hädaa yaabä naax̲wiin; je'eč̇h hajxy
jejcy nyagjugyhadaam̲by", nøm̲ä Diosmädia'agy miäna'añ. Coo ja'a Dios
hajxy jaduhn̲ jecy xyhanéhm̲äm, mänit jaduhn̲ miänaan̲dsohñ̲ coo ja'a
mayhajt hänajty tiuna'añ ja'a højtscøxphájtäm.

4 Mijts taj teedyhajxy, cabä mnøøx cabä mmajc hajxy hanax̲iä mhójät
coo hajxy xmiähan̲hádät. Jaduhn̲ä mhuung hajxy mmägapx mhané'emät
coo hajxy hoy wiädítät. Jaduhn̲ hajxy quiumayóøjät ja'a Jesucrístäm, ja'a
hajxy nWiindsøn̲hájtämbä.

5 Näje'e mijtsä jäya'ayhajxy xjie'ehaty nebiä waj nebiä cuaayän.
Mgudiúun̲äbä mwiindsøn̲ä miädia'agy hajxy hamuumdu'joot, ja'a hajxy
hädaa yaabä naax̲wiimbä. Mwiingudsähgǿ'øwäp hajxy jaduhn̲ nebiä
Jesucristo hajxy nwiingudsähgóøyyäm. 6-7 Hoyyä jäya'ayhajxy tiuñ̲ coo
ja'a wyiindsøn̲ hajxy hänajty wyiindäna'ayii neby hajxy jaduhn̲ quiu-
mayóøjät ja'a wyiindsøn̲äm. Pero näje'e jäya'ayhajxy hoy quia'a tuñ̲
coo ja'a wyiindsøn̲hajxy hänajty quia'a jim̲ä. Mijts, cab hajxy jaduhn̲
mbahíxät. Hamuumdu'jootä mwiindsøn̲ hajxy mmädúnät. Jaduhn̲
hajxy hoy myajcähxǿ'øgät coo ja'a Jesucristo hajxy hoy mjaanč̇h mäduñ̲.
Jaaya'ay hajxy nmaas Wiindsøn̲hájtäm. Jaduhn̲ä Dios chojpä. Ja'a
Jesucristocøxpä hajxy jaduhn̲ mdúnät. Ca'a jiäya'aguiøxpähajtiä hajxy
mdúnät. 8 Mjahmiédsäp hajxy jaduhn̲, coo ja'a nwiindsøn̲ hajxy hoy
nmädúun̲ämät, hoy hajxy xjia je'ehájtäm nebiä waj nebiä cuaayän,
mänitä Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyyämät.

9 Jaduhn̲ mijtspä, cumoonsädøjc, mnäxúudsäbä mmoonsä hajxy
jaduhn̲. Cab hajxy mhadsähgǿ'øwät. Haa ca'a, jaduhn̲ mijtsä Dios
hajxy xyhanehm̲bä nebiä mmoonsä hajxy xyhanéhm̲äbän ja'a Diósäm,
ja'a jim̲ tsajpootypä. Haa ca'a, cabä Dios hajxy wiing xyhíjxäm. Haa ca'a,
tu'ugjäya'ayhájtäm hajxy nägøx̲iä.

10-11 Hoorä, mänuu'xta'agä Dios hajxy coo hajxy ween xpiuhbety
ja'a miäjaahaam; jaduhn̲ä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbǿjcät.
Hix̲, jaanč̇h tehm̲ miäwiinhøhm̲bä møjcu'ugong. Pero jiaanč̇h tehm̲
miøødä Dios mäjaa. Y coo hajxy jaduhn̲ xpiuhbédät, cabä møjcu'ugong
hajxy jaduhn̲ myajmäjädá'agät. 12 Hix̲, ja'a møjcu'ugong hajxy yaa
xmiädsibǿøyyäm møødä mioonsä hajxy, ca'a jiäya'ayhajxiä ja'a hädaa
yaabä naax̲wiimbä. Haxøøgä møjcu'uhajxy jiäya'ayhaty. Pojhaam
hajxy wiädity. Cabä ni'x copc hajxy tiehm̲ miøødä neby højtshájtäm.
Møcä mäjaa hajxy jiaanč̇h tehm̲ miøødä. Ja'a hädaa yaabä naax̲wiimbä
haxøøgjäya'ayhajxy hanéhm̲äbä møjcu'ugóngäm. Hoy chajtcøxpä ja'a
møjcu'uhajxy wiädity. 13 Paadiä Dios hajxy mmänuu'xtá'agät coo ha-
jxy ween xpiuhbety ja'a miäjaahaam. Jaduhn̲ä møjcu'ugong hajxy hoy
mjøjtäná'awät. Jaduhn̲ hajxy mga'a yajmäjädá'agät. 14 Jøjtäna'awxä ja'a
møjcu'ugong hajxy. Nax̲y hajxy hoy miänaaxøøjä mdehm̲ tiømiädiá'agät.

Jaduhn̲ hajxy hoy mmee'xtúgät. Jaduhn̲ mäwíinäts miäbaady nebiä soldadohajxy møc ñiwiøhn̲ta'ačhiijän coo hajxy hänajty chiptuna'añ. Nax̲y hajxy hoy yajxón̲ mdehm̲ wiädítät. Jaduhn̲ä Dios hajxy xñäwá'anät. Jaduhn̲ mäwíinäts miäbaady nebiä soldado latapujxt hajxy yajniguiaačhjubø'øyiijän. Jaduhn̲ hajxy hoy miäjäda'aga'añ. 15 Niyhahixø'øwøø hajxy nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ hoy mmäwädítät. Coo jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy miäbøgät, jaduhn̲ hajxy jootcujc yhídät. Jaduhn̲ mäwíinäts miäbaady nebiä soldadohajxy ñiyhahixø'øyiijän coo ja'a quiø'øg hajxy piägø'øy. 16 Nax̲iä Dios ja'a miädia'agy hajxy mdehm̲ miäbøjcät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwáatsäm. Jaduhn̲ä møjcu'ugong hajxy mga'a yajmäjädá'agät. Jaduhn̲ mäwíinäts miäbaady nebiä soldado escudo hajxy yajniyhawähajtugyiijän neby hajxy jaduhn̲ quia'a tøpxøøjät ja'a tøpxquepty tóoyyäp queecpä. 17 Nax̲iä Diosmädia'agy hajxy mdehm̲ miäbøgät coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhn̲ mäwíinäts miäbaady nebiä soldado pujxcuhjup hajxy miøødän. Nax̲iä Diosmädia'agy hajxy mdehm̲ yhabøgät nebiä Dioshespíritu hajxy xyajnähixøøyyäm. Jaduhn̲ mäwíinäts miäbaady nebiä soldadohajxy espadacap chiptuñ̲än. 18 Coo ja'a Dios hajxy mba'yá'axät, mmäyujwá'anäp hajxy tijaty hajxy hänajty myajmaajiajpy. Mmäyajtøwäbä Dios hajxy ja'a yhEspírituhaam tijaty hajxy mmäyujwá'anäp. Mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy ja'a jäya'aguiøxpä, ja'a Diosmädia'agy hajxy panøcxpä. Cab hajxy mnänuuxǿ'øwät coo ja'a Dios hajxy hänajty mba'ya'axa'añ. 19-20 Møød høøčhcøxpøčhä Dios hajxy xpia'yáax̲äbät coočhä Dios xñajtscapxøøyyät waam̲bátyhøch ngapx nmädiá'agät coočhä miädia'agy hänajty nyajwa'xä, ja'a hijty yaghijpiä cuyu'učh. Ja'a Dióshøch jaduhn̲ xwyiinguejx coočhä miädia'agy jaduhn̲ nyajwá'xät. Páadyhøch chaa ndsum̲yčhäna'ay ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Jadúhn̲høčhä Dios hajxy xpia'yáax̲äbät cooč nga'a tsähgǿ'øwät coočhä miädia'agy hänajty nyajwa'xä, nébiøch jaduhn̲ hoy ngudiúnät.

21-22 Nguexáam̲biøčhä hermano Tíquico jim̲ maa mijtsän. Coo jim̲ miédsät, jim̲ hajxy jaduhn̲ xyhawáan̲ät nebiaty højts chaa ngudiuñ̲ nguñax̲y, coo højts hoy ween nhity, neby hajxy jaduhn̲ mga'a jootmayhájnät ja'a højtscøxpä. Hóyhøčhä hermano Tíquico nmøødnijiootpaadyii. Hóyhøch jaduhn̲ xmiøødtuñ̲ ja'a Jesucristocøxpä.

23 Ween mijtsä Diosteedy hajxy xmio'oy ja'a hoyhajtä weenhajt møødä Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Weenä Dios hajxy xpiuhbety nebiä miädia'agy hajxy maas hoy mjaac mäbøjcät, neby hajxy jaduhn̲ maas hoy mničhoc mnimiee'xøøjät. 24 Weenä Dios ja'a mayhajt tiuñ̲ ja'a højtscøxphájtäm nägøx̲iä coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøøyyäm hamuumdu'joot, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Tøyhajt jaduhn̲. Amén.

Filipenses

1 Jesucristo højts xmioonsähajp, høøčh Pablo møødä Timoteo. Højts
mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby mäduhñtiä mijts ja'a Diosmädia'agy
hajxy jim̱ mbanøcxy maa ja'a cajpt xiøhatiän Filipos, nägøx̱iä møødä
mwiindsøṉhajpä jiiby tsajtøgootypä, møød hajxy jiiby puhbejpä. 2 Weenä
Dios hajxy xmio'oy hoyhajt weenhajt, ja'a nDeedyhájtäm hajxy jim̱
tsajpootypä møødä Jesucristo hajxy nWiindsøṉhájtämbä.
3 Naaghóoc-høch mijts njahmiejtsta'agy, nnämáabiøch ja'a Dios
"Dioscujú'uyäp" maa ja'a mijtscøxpän. 4 Naaghóoc-høch ja'a Dios
nba'ya'axy, nmäyujwáam̱biøch hoyhajt weenhajt ja'a mijtscøxpä.
Coočhä Dios hänajty nba'ya'axy ja'a mijtscøxpä, jootcújc-høch
hänajty nnijiäwø'øyii, 5 je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy
näguipxy tøø nyajwá'xäm, mänaa hajxy tøø mmädoodsooñän høxtä
je'enä jäda'anäbaadyñä. 6 Ja'a Dios ja'a hodiuuṉg yajtsohṉdaac ja'a
mijtscøxpä. Nmøødhøčhä tøyhajt jaduhṉ coo ja'a Dios ja'a tiuuṉg hoy
yajtu'uyo'oya'añ høxtä coonä Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ.
7 Páadyhøčhä tøyhajt nmøødä cooč mijts njaanč tehm̱ chocy njaanč
tehm̱ pia'häyoy, coo ja'a Dios hajxy xpiuhbéjtäm näguipxy, homiáajøch
nhity, hoy piujxtøgootiä, hoy yhagujcä, cooč hänajty nmädia'agy coo
ja'a Diosmädia'agy tiøyyä. 8 Ñajuøøbiä Dios cooč mijts njaanč tehm̱
chocy njaanč tehm̱ pia'häyoy nägøx̱iä, nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm.
9 Nmänuu'xtáacypiøčhä Dios coo hajxy hamuumdu'joot mjaac ničhoc
mjaac nibia'häyowóøjät, coo hajxy hoy mguhwijyhádät, 10 neby hajxy
jaduhṉ mnajuó'øwät mwiimbíwät ja'a hojiatypä hajxy. Jaduhṉ hajxy
mhídät hawa'adstuum nebiä Dios hajxy xyajmädsójcäm, høxtä coonä
Jesucristo hänajty quiädaactägatsa'añ. 11 Xpiuhbédäp ja'a Jesucristo hajxy
neby hajxy jaduhṉ hoy mwädítät. Jaduhṉdsä Dios hoy quiähxó'øgät coo
miøjjä coo jiaančhä.
12 Hermanodøjc, huuc wiinjuø'øw hajxy jaduhṉ; cooč yaa nd-
sum̱yčhäna'ay, maas hóyhøčhä Diosmädia'agy jaduhṉ yaa nyajwa'xy.
13 Nägøx̱iä cu'ughajxy tøø miädoyhaty coočhä Jesucristo miädia'agy
ngudsum̱yčhäna'awøøyyä, nägøx̱iä, møødä soldadohajxy jim̱ hadänaabiä
maa ja'a gobernador tiøjcän. 14 Ja'a Jesucristo miädiá'agyhøch ngud-
sum̱yčhäna'awøøby. Cábøch ndajy nmay. Cooč nga'a tajy nga'a may,
paadiä hermanodøjc-hajxy nämay quia'a nä'ägädä taj quia'a nä'ägädä
maabiä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, hoy hajxy cu jia tsúum̱äbä.
Cab hajxy ñä'ägädä tsähgø'øy ni weeñtiä. Hix̱, høøčh hajxy jaduhṉ
xpiahijxp.
15-17 Paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy cooč hajxy xchocy
xpia'häyoy. Hojioot hajxy jiaančh tehm̱ miød. Ñajuøøby hajxy jaduhṉ
coočhä Diosmädia'agy ngudsum̱yčhäna'awø'øy. Pero jii hajxy näje'ebä,
paadiä Diosmädia'agy hajxy yajwa'xy, cooč hajxy xmiädsiphaty. Tøyhajt
jaduhṉ. Je'eč hajxy xyajmädsojp cooč yaa ndsaačhpógät pujxtøgooty.
Cabä hojioot hajxy ñä'ägädä møødä ja'a høøčhcøxpä. 18 Pero cábøch
jaduhṉ nmøjpäda'agy, hóyhøch hajxy jaduhṉ xjia mädsiphaty.
Xooṉdáacpøch jaduhṉ coo ja'a Jesucristo hajxy miädia'agy, hoy hojioot
hajxy quia'a ja møødä ja'a høøčhcøxpä. 19 Y jaac xooṉda'agáam̱bøch

jaduhn̲. Nnajuóøbiøch coočh hodiuum nmähmø'øwa'añ. Hix̲, mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt mmäyujwaam̲by ja'a høøčhcøxpä. Y xpiuhbéjpøčhä Dioshespíritu ja'a Jesucristocøxpä. 20 Cábøčhä njoot ñä'ägädä tsocy coočh ndsähgø'øwät mänáajøčhä Jesucristo hänajty nmädia'aguiän. Cábøch mänaa ndsähgø'øy ndsähdiuñ̲. Chójpiøch njoot jaduhn̲ coočhä Jesucristo nyajcähxó'øgät coo miøjjä coo jiaančhä, hóyhøch njadehm̲ quiuho'ogó'øwät. 21 Madúhñ̲tiøch yaa njaac jugyhaty, nyajcähxó'øgäbøčhä Jesucristo coo miøjjä coo jiaančhä. Y coočh nhó'nät, maas hoy hänajty quiähxø'øgaan̲nä coo miøjjä coo jiaančhä. Mänítøch jim̲ nnøcxaan̲nä maa je'e wyiinduumän. 22-23 Mejtstú'ujøčhä njoot nyajmøødmädia'agy. Coočh nhó'ogät, mänítøch cu nnøcxnä maa ja'a Jesucristän. Maas jootcújc-høch jim̲ nnijiäwóøyyänät. Pero coočh yaa njaac jugyhádät, maas hóyhøčhä Jesucristo jaduhn̲ njaac mädúnät. Cábøch ndehm̲ yhoñajuø'øy pø maas hoy coočh nhó'nät, o pø caj. 24 Høøčh jaduhn̲ mänaam̲b coočh hit nga'a tsoj hó'ogät; jadúhn̲høch mijts ja'a Diosmädia'agy tehn̲gajnä njaac yajnähixó'øwät. 25 Nmøødhøčhä tøyhajt jaduhn̲ coočh mijts njaac møødhida'añ. Njaac yajnähixø'øwáam̲biøch mijts tehn̲gajnä, neby hajxy jaduhn̲ maas hoy mmäbógät, neby hajxy jaduhn̲ mjaac xoon̲daacpógät. 26 Coočhä Jesucristo jim̲ xyajnøcxtägátsät maa mijtsän, mänit hajxy mmäna'ana'añ coo tiøyyä coo Jesucristo miøjjä jiaančhä.

27 Nax̲iä Jesucristo miädia'agy hajxy mdehm̲ yajtúun̲ät. Jaduhn̲ä Diosmädia'agy hajxy näguipxy myajwá'xät tehn̲gajnä, hóyhøch jim̲ nga'a ja nócxät maa mijtsän. 28 Cabä mmädsip hajxy mnä'ägädä tsähgó'øwät. Jaduhn̲ hajxy ñajuø'øwa'añ coo hajxy haxøøgtuum yajca'awa'añíijäm ja'a Diósäm, møød coo mijts ja'a Dios xpiäda'aga'añ hodiuum. 29-30 Tiuum̲biä Dios ja'a mayhajt coo hajxy xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy hajxy mmäbójcät ja'a Jesucristocøxpä, nébiøch cham̲ ndsaačhpøquiän. Tøøčh hajxy hamdsoo xyhix̲y xmiädoy coočh yaa ndsaačhpøcy ja'a Jesucristocøxpä.

2

1 Coo mijts ja'a Jesucristo xchocy, paady hajxy xjiootcapxmøcpøcy. Coo mijts ja'a Dioshespíritu tu'ugmädia'agy mmøødhity, paady hajxy hamiñ̲ haxøpy mničhocy mnibia'häyoyii. 2 Jadúhn̲høch njoot jiaančh tehm̲ chocy coo hajxy tu'ugmädia'agy mhídät. Coo hajxy mničhoc mnibia'häyowóøjät, maas hóyhøch nnijiäwø'øwóøjät. 3 Ca'a mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mwi'i yajtuñ̲. Ca'a hajxy mniguiumayii. Jaduhn̲ hajxy mmäná'anät coo ja'a mmägu'ughajpä miaas jaty quejee miičh. 4 Hamiñ̲ haxøpy hajxy mnigwieendähadóøjät.

5 Mbahíxäp ja'a Jesucristo hajxy neby je'e jecy wiädijtiän. 6 Hoyyä Jesucristo jia Dioshuungä, caj jiootma'ty coo ñämaayyä coo yaa jiäya'ayhádät hädaa yaabä naax̲wiin. 7 Coo yaa jiäya'ayhajty, yhøx̲hijx yhamdsoo cuhdujt jaduhn̲än. Jaduhn̲ ñibiädáacänä nebiä moonsän. Cab hänajty hamdsooyyä miøjhada'añ. 8 Mänitä Dios miädia'agy quiudiuun̲ä coo yhó'ogät. Hočhähdiuun̲nä jim̲ cruzcøxp miøjpahbejtä. 9 Coo ja'a Jesucristo quiudiuuñ̲ nejy ñämaayyän, paadiä yajmøjhajtä ja'a Diósäm. Ni pøn̲ jaduhn̲ quia'a mäbaady nebiä Jesucristän. 10 Weenä Jesucristo hajxy nägøx̲iä wyiingudsähgø'øy, jim̲ tsajpootyp, møød hädaa yaabä naax̲wiin,

homiaajä. 11 Weenä Jesucristo hajxy nägøxiä quiapxpaady coo ha-
jxy wyiindsønhaty. Jaduhnä Dios jim quiähxø'øgät møj jaanch, ja'a
nDeedyhájtäm.

12 Mägu'ughajpädøjc, mänáajøch jim nhitiän maa mijtshajxiän,
xmiäbøjcäbøchä nmädia'agy hajxy hänajty. Hoorä, cooch yaa jäguem
nhijnä, miaas tsójpiøch njoot cooch nmädia'agy hajxy tehngajnä
xmiäbøjcät. Naxiä Diosmädia'agy hajxy mdehm miäbøgät, neby
hajxy jaduhn hodiuum mmähmø'øwät. Naxiä Dios hajxy mdehm
wyiingudsähgø'øwät. Cab hajxy nä'ä nägoodä mnä'ä niguiumayøøjät.
13 Jaduhnä Dios jioot chocy coo hajxy hoy mwädítät. Xpiuhbédäp ja'a
Dios hajxy jaduhn.

14 Hoy hajxy mwädítät. Cab hajxy tii mwi'i chippädá'agät. Cab
hajxy tijaty myajniguiuhojø'øwøøjät. 15-16 Jaduhn hajxy hoy mwädítät
nebiä Dioshuungän maa ja'a ca'awiindøyhäna'c-hagujcän. Coo ja'a
Diosmädia'agy hajxy myajnähixø'øwät, jaduhn hajxy mwädítät nebiä
jøøn yhajajjiän hagoodstuum; coo jäya'ayhajxy jaduhn miäbøgät, mänit
hajxy hodiuum piäda'agøøjät. Coo hajxy mgudiúnät neby hajxy
chaa nnäma'ayän, mänítøch nxoondá'agät, mänaa ja'a Jesucristo hänajty
jadähooc quiädaactägatsa'añän. Cähxø'øgaamb jaduhn cooch hänajty hoy
tøø nduñ maa mijtscøxpän. 17 Coo Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot
mmäbøcy, páadyhøch nxoonda'agy, hóyhøch cu nja ho'og. Chójpiøch njoot
coo hajxy nmøødxoondá'agät. 18 Tsøgxä hajxy jaduhn xoondáacäm.

19 Coo ja'a Jesucristo ja'a nWiindsønhájtäm jaduhn miená'anät,
mobädájpøch mijts ja'a Timoteo nyajnäguexa'añ. Coochä Timoteo
min jadähooc xyhawaanä coo mijts hoy mhity, hóyhøch hänajty
nnijiäwø'øwa'añii. 20 Páadyhøchä Timoteo jim nguexa'añ cooch je'e
nidiuhm xmiøødhity tu'ugmädia'agy maa mijtscøxpän. Xpiuhbedaamb
mijts jaduhn hamuumdu'joot. 21 Ja'a häna'c-hajxy jaac yaabä,
yhamdsoo tuung hajxy tiuumby. Cabä Jesucristo tiuung hajxy
hamuumdu'joot tiunaanä. 22 Mnajuøøby hajxy jaduhn coochä Timoteo
hoy xmiøødtuñ maa ja'a Diosmädia'agy myiñän, nébiøch nhamdsoo
huungän. 23 Mänítøchä Timoteo nguéxät cooch hänajty tøø nnajuø'øy pø
pädsømáambøch. 24 Coo ja'a Dios jaduhn miená'anät, mobädájpøch jim
nnøcxa'añ maa mijtsän.

25 Tøøch mijts ja'a hermano Epafrodito hijty xyajnäguexy cooch jaduhn
xpiuhbédät. Hóyhøch jaduhn xjiaanch møødtuñ coochä Diosmädia'agy
nyajwa'xy. Hahixøøby cooch mijts nyajnäguejxtägátsät, 26 je'eguiøxpä
coo mijts xjia wi'i quiuhijxtägatsa'añ. Jaanch tehm tiajp jaanch
tehm miáabiäc je'eduhn coo mijts tøø mmädoyhaty coo hijty piøgyii.
27 Tøyhajt hijty piøgyii. Ja weenjaty jaduhn quia'a ho'cy. Miøødhajt
ja'a Dios hojioot ja'a Epafroditocøxpä møød høøchcøxpä. Coo häxøpy
tøø yho'ogy, maas hanáxiøch häxøpy njootmayhaty. 28 Páadyhøch mijts
ja'a Epafrodito nyajnäguejxtägatsa'añ, neby hajxy jaduhn mxoondá'agät
coo mijts jadähooc xñämejtstägatsa'añ. Coo hajxy jaduhn mxoondá'agät,
mänítøch jaduhn hoy nnijiäwøøyyäbät. 29 Coo jim miédsät maa mijtsän,
xi'ig xon hajxy myajpóo'xät nebiä hermanän. Homianaajä hajxy mwi-
ingudsähgø'øwät pønjatiä Diosmädia'agy pawädijp nebiä Epafrodito pi-
awäditiän. 30 Paady je'e ja weenjaty quia'a ho'cy cooch jaduhn xmiøødtuñ
maa ja'a Diosmädia'agy myiñän. Pero cabä miøjpäda'agy coo ja weenjaty

tøø quia'a ho'ogy. Cooc̆h yaa xpiuhbety, mijts yaa xñähduuṉduutp. Hix̱, cábøch mijts hoy yaa xpiuhbeda'añ; jäguem̱ mijts jaduhṉ xpiaatä.

3

1 Hermanodøjc, tsøg hajxy xooṉdáacäm ja'a Dioscøxpä. Chaa hajxy jadähooc nhawaaṉdägájtsänäm neby hajxy tøø nhuuc nämaabiän. Coo hädaa mädia'agy hajxy jaduhṉ myajtúnät, cab hajxy myajwiinhøønät. Ni mänáajøch jaduhṉ nga'a nänuuxø'øy, hoñaaghoocä hajxy jaduhṉ nhawáaṉamät. 2 Mnigwieendähadøøjäp hajxy maa häna'c-hajxy jaanc̆h tehm̱ quia'awiindøybän, ja'a hajxy jaduhṉ mänaam̱bä coo hajxy tsipcøxp nyajcircuncidarhájtämät. 3 Tøyhajtä Dios hajxy xjiaanc̆h circuncidarhájtäm coo hajxy nwiingudsähgøøyyäm. YhEspírituhaam hajxy nwiingudsähgøøyyäm. Jootcujc hajxy jaduhṉ nnijiäwøøyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Cab hajxy nmänáaṉäm coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy xyajnähwáatsäm. 4 Høøc̆h, jadúhṉhøch hijty nmänaam̱bä cooc tyijy ja'a jecyquiuhdujt hajxy xyajnähwáatsäm. Pedyíijøch hijty ngudiuñ nej yhane'emiän. Cab jaduhṉ pøṉ ñä'ägä cudiuñ nébiøch hijty ngudiuñän. 5 Judíoshøch høøc̆h. Judíospøch hijty ndajhajpy ndeedyhajpy. Benjamínhøch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy. Mänáajøch nmiñ nga'ayän, cuductujxøøjøch hoy nyajcircuncidarhaty, nebiä judíoshajxy quiuhdujthatiän. Ja'a fariseos miädiá'agyhøch hijty nbanøcxäp. 6 Nägø'ø nädécypiøch hijty ngudiuñ, høxtä ja'a hermanobáadyhøch hijty nyajtsaac̆hpøcy. Jaanc̆h tehm̱ piedyíijøc̆hä ley hijty ngudiuñ; cábøch hijty pøṉ waam̱b xñäma'ay. 7 Jaanc̆h tehm̱ ñiguiumáayäbøch hijty cooc̆h hijty jaduhṉ hoy ngudiuñ. Pero cábøch nniguiumayáaṉänä, je'eguiøxpä cooc̆hä Jesucristo miädia'agy tøø nbadu'ubøjcänä. 8 Cøjxhøch nnajtshixøøñä mädyiijátyhøch hijty nyajtuum̱by. Páadyhøch tøø nnajtshixøøñä, nébiøc̆hä Jesucristo miädia'agy jaduhṉ hoy nbanøcxät. Maas tsoobáatnäp hädaa cooc̆hä Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhijnä ja'a nWiindsøṉhajpiä. 9 Cooc̆hä Jesucristo miädia'agy nmäbøjcä, páadyhøc̆hä Dios tøø xyajnähwa'ac̆h. Cábøch nmänaaṉnä cóogøch tyijy ja'a jecyquiuhdujt xyajnähwá'adsät. 10 Chójpiøch njoot cooc̆hä Jesucristo tu'ugmädia'agy nmøødhíjnät. Coo ja'a Jesucristo jadähooc jiujypiøjcy, paadiä mäjaa jaduhṉ miooyyä cooc̆h jaduhṉ xpiuhbédät. Chogáam̱biøch njoot cooc̆h ndsaac̆hpøgät ja'a Jesucristocøxpä. Høxtä ho'ogáam̱bøch jaduhṉ neby je'e yho'quiän. 11 Páadyhøch njoot jaduhṉ chocy coo ja'a Dios jaduhṉ ween miäna'añ cooc̆h xyagjujypiøjtägátsät.

12-14 Hermanodøjc, cábøch jaduhṉ nmäna'añ cooc̆h tøø nyajpedyii. Cábøch njahmiejtsnä nébiøch hijty nwädity. Cooc̆hä Jesucristo xmioonsähaty, páadyhøch miädia'agy nyajcopcøøyyänä, nébiøch jaduhṉ ca'xy ngudiúuṉänät. Ñä'ägädä tsójpiøch njoot nägø'ø nädecypiä cooc̆h ca'xy ngudiúnät. Jadúhṉhøc̆hä Dios jim̱ xmiøjyá'axät tsajpootyp, je'eguiøxpä cooc̆hä Jesucristo tøø xyajnähwa'ac̆h.

15 Tsøg hajxy tu'ugcopc híjtäm nébiøch jaduhṉ naam̱nä ngujaayän, pønjaty ca'xy cudiuum̱b. Pønjaty xquia'a møødhíjtäm tu'ugcopc, weenä tøyhajt hajxy mio'oyíijäm ja'a Diósäm. 16 Tsøg hajxy tehṉgajnä yajtu'uyóhyyäm nebiä Dios hajxy xyajnähixøøyyäm.

17 Hermanodøjc, xpiahíxäbøch hajxy jaduhṉ nébiøch hoy nwäditiän. Xpiahíjxpøch hajxy jaduhṉ nämay. Mbahíxäp hajxy je'eduhm̱bä. 18 Tøøc̆h mijts mayhooc nnäma'ay coo ja'a høhṉdaacpähajxy may wiädity.

Cábäc tyijy jaduhn̲ tiøyyä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm cruzcøxp. Cháajäts jadähooc nnämáaguiumbä. Jaanc̆h tehm̲ hoñäjøøñä jaduhn̲. 19 Haxøøgtuum hajxy yhida'añ cøjxta'axiøø. Hix̲, cabä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. Yhamdsoo cuhdujt hajxy yajtuum̲by. Tijaty maas hoc̆hähdiuun̲nä, je'e hajxy ñä'ägä cumaaby. Je'e hajxy jaduhn̲ wyi'i chojpy coo hoyhajt weenhajt hajxy cu piaaty hädaa yaabä naax̲wiin. 20 Pero højtshájtäm, jim̲ højts njoot hamuumdu'joot nbädáacäm tsajpootyp. Ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä, je'e hajxy xyajnähwáatsäm. Je'e hajxy nhahíjxäm coo jim̲ choona'añ tsajpootyp, coo yaa miänaca'añ hädaa yaabä naax̲wiin. 21 Mänitä nnaax̲ni'xhajxy xyhädiuun̲dägatsáan̲änä. Jaduhn̲ hajxy yajxón̲ ngähxø'øgáan̲äm nebiä Jesucristo yhamdsoo ni'x yhamdsoo copcän. Miøødä Jesucristo cuhdujt jim̲ cøxp møød hädaa yaabä naax̲wiin homiaajä. Paadiä nnaax̲ni'xhajxy xyhädiuun̲dägatsáan̲äm coo cuhdujt jaduhn̲ miøødä.

4

1 Hermanodøjc, njaanc̆h tehm̲ chojpy njaanc̆h tehm̲ pia'häyóobiøch mijts jaduhn̲. Páadyhøch nja wi'i ñøcxa'añ maa mijtsän. Jaanc̆h tehm̲ xioon̲dáacpøch jaduhn̲ ja'a mijtscøxpä, je'eguiøxpä coo mijts ja'a Diosmädia'agy jaanc̆h tehm̲ yhoy mgudiuñ̲, coo hajxy jim̲ mnøcxa'añ tsajpootyp. Tehn̲gajnä ja'a Dios hajxy mmøødhídät tu'ugmädia'agy.

2 Evodia møødä Síntique, mijts nmänuu'xtaacypy coo hajxy mhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhn̲ä Diosmädia'agy hajxy hoy myajtuun̲múgät. 3 Chaads miic̆h mägu'ughajpä, hóyhøch miic̆h xjiaanc̆h tehm̲ jiamiøødhaty, tun̲ä mayhajt, mmägápxäp mhané'emäp ja'a Evodia møødä Síntique coo hajxy tu'ugmädia'agy yhíjnät. Näguípxyhøc̆hä Diosmädia'agy hajxy hoy nmøødyajwa'xy, møødä Clemente møødä hermanodøjc-hajxy may. Jim̲ hajxy nøcxy yhidaan̲nä tsajpootyp cøjxta'axiøø.

4 Tehn̲gajnä hajxy homiänaajä mxoon̲dá'agät ja'a Dioscøxpä. 5 Hoy hajxy mjaanc̆h tehm̲ jiäya'ayhádät cu'ughagujc. Mäwiingoom̲b jaduhn̲ coo ja'a Jesucristo quiädaactägatsa'añ. 6 Cab hajxy tii mdaj mmáyät. Dios hajxy mmäyujwá'anäp coo hajxy xpiuhbédät. Mnämá'awäp ja'a Dios hajxy jaduhn̲ "Dioscujú'uyäp." 7 Mänitä Dios hajxy xmió'owät hoyhajt weenhajt. Jaduhn̲ hajxy tii mga'a taj mga'a máañät. Jagoo hajxy jaduhn̲ mjaac taj mjaac máyät ja'a Jesucristocøxpä. Ni pøn̲ jaduhn̲ xquia'a puhbédät nebiä Dios hajxy xpiuhbetiän.

8 Hermanodøjc, chaac̆hä nocyhädiún̲ nyajmayaan̲nä. Je'e hajxy myajcopcó'øwäp mädyiijaty jaduhn̲ tøyhajt, mädyiijaty jaduhn̲ howyiingudsähgøøñä, mädyiijaty jaduhn̲ hoy, mädyiijaty jaduhn̲ yajxón̲, mädyiijaty jaduhn̲ hoguiumaañä.

9 Tehn̲gajnä hajxy hoy mgudiúnät neby hajxy tøø nyajnähixø'øyän. Jadúhn̲høch hajxy xpiahíxät nébiøch hoy ngudiuñ̲än. Jaduhn̲ä Dios hajxy xmiødhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhn̲ hoyhajt weenhajt hajxy xmió'owät.

10 Xoon̲dáacpøch je'eguiøxpä cooc̆h mijts jadähooc xpiuhbéjcumbä xädø'øñhaam. Páadyhøc̆hä Dios jaduhn̲ nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Jia tsojc ja'a mjoothajxy cooc̆h hajxy cu xpiuhbejty, pero cab hajxy xñä'ä näbaadøøyyä. 11 Cábøch hänajty ndsippäda'agy, hóyhøch hänajty tii nja yajmaajiaty. Tøøc̆h nhabøjnä nébiøch jootcujc nhíjnät, hóyhøch hänajty tijaty nja yajmaajiaty. 12 Cábøch nmøjpädaacnä mädyiijátyhøch nyajmaajiajpy. Cábøch nøcxy nniguiumayii cooc̆hä Dios xpiuhbety. 13 Hotyíijøch

njada'añ. Ja'a Jesucrístøch homiänaajä xpiuhbejp. 14 Hoyøøyy cooč̆h mijts
xpiuhbejty xädø'øñhaam.
15 Pero jadúhn̲høch mijts nax̲y xñä'ägädä puhbetyhaty. Cooč̆h hänajty
jim̲ ndsoona'añ Macedonianaaxooty, mänítøč̆hä xädø'øñ hajxy hoy
xmio'oy. Páadyhøch hajxy hoy xmio'oy cooč̆hä Diosmädia'agy jim̲ hoy
njaanč̆h tehm̲ yajwa'xy jim̲ maa mijtsän jim̲ Filiposcajptooty. Cábøch
wiinghäna'c-hajxy hänajty tii xñä'ägädä mo'owa'añ. 16 Mänáajøch hänajty
jim̲ nhityñä maa ja'a cajpt xiøhatiän Tesalónica, coo hajxy mmädoyhajty
cooč̆h hänajty nyajmaajiaty, metsc-hooc tägøøghóoc-høch xädø'øñ hajxy
jim̲ xyajnäguejxy. 17 Cab hajxy mmäná'anät cóogøch tyijy xädø'øñ nwi'i
quiuhbøcjuø'øy. Cooč̆h mijts xpiuhbety, paadiä Dios hajxy xmio'owa'añ
hoyhajt weenhajt. Høøč̆h, páadyhøch nxoon̲da'agy. 18 Cábøch tii nyajmaa-
jiajnä. Nä'ä tägǿ'øbøch mijts xyajnäguejxy, ja'a Epafrodito miäméjtsäbä.
Xjiaanč̆h tehm̲ quiumaabiä Dios hajxy jaduhn̲ cooč̆h hajxy xjiaanč̆h
tehm̲ piuhbety. 19 Coo hajxy hänajty tii myajmaajiaty, xmió'owäp ja'a
Dios hajxy ja'a Jesucristocøxpä. Jim̲ cøx̲iä miøødä tsajpootyp. 20 Tsøgä
Dios hajxy nämáayyäm cøjxta'axiøø coo miøjjä coo jiaanč̆hä; je'e hajxy
nDeedyhájtäm. Amén.
21 Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä, højts mijts nyajpoo'xyp pønjatiä
Diosmädia'agy jim̲ mäbøjp Filipos. 22 Pønjatiä Diosmädia'agy yaa mäbøjp,
je'eds mijts xyajpoo'xp, møød hajxy yaa tuum̲bä maa ja'a gobiernä
tiøjcän.
23 Weenä Jesucristo hajxy xmio'oy hoyhajt weenhajt. Je'e hajxy nWi-
indsøn̲hájtäm. Amén.

Colosenses

1-2 Høøčh jaduhn̲ xøhajp Pablo. Jesucrístøch xquiuguex̲yhajp. Ja'a
Dios jaduhn̲ mänaan̲ cooč̌h jaduhn̲ xquiuguex̲yhádät. Højts hädaa
nocy nhädiuum̲by møødä mägu'ughajpä Timoteo. Mijts jaduhn̲ nno-
cyñäjaayøøby, pønjatiä Diosmädia'agy jim̲ mäbøjp maa ja'a cajpt xiøhatiän
Colosas. Tu'ugmädia'agy mijtsä Jesucristo mmøødhity. Weenä Dios
ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Hix̲, jaaya'ay hajxy jaduhn̲
nDeedyhájtäm.

3 Naaghooc højtsä Dios jaduhn̲ mba'ya'axy ja'a mijtscøxpä,
nnämaaby højtsä Dios "Dioscujú'uyäp." Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy
nWiindsøn̲hájtämbä, ja'a Dioshuung je'e. 4 Tøø højts jaduhn̲ nmädoyhaty
coo mijtsä Jesucristo miädia'agy mmäbøjcä, møød coo mijtsä mäbøjpädøjc
nägøx̲iä mdsocy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. 5 Tøø ja'a mjoot hajxy
jim̲ mbäda'agy tsajpootyp coo hajxy jim̲ nøcxy mhida'añ cøjxta'axiøø.
Mänitä mjoot hajxy jim̲ mdehm̲ piädaacy mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy
mmädoodsooñän, ja'a jaanč̌h tehm̲ tiøyhajtpä. 6 Wiinduhm̲yhagajptä
Diosmädia'agy wia'xnä. Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy wiinduhm̲yhagajpt
miäbøjnäbä. Jaduhn̲ mijts tøø mmäbøjpä coo ja'a Dios hajxy tøyhajt
xchójcäm. 7 Højts nmägu'ughajpä Epafras, jaaya'ayä Diosmädia'agy hoy
yajwa'xtsooñ maa mijtsän. Jaanä Jesucristo quiuguex̲y je'ebä. Hoy højts
jaduhn̲ xmiøødtuñ̲. 8 Je'e højts hoy xyhawaan̲ä cooc mijtsä mäbøjpädøjc
mjaanč̌h tehm̲ chocy mjaanč̌h tehm̲ pia'häyoy ja'a Dioshespíritucøxpä.

9 Jajty højts jaduhn̲ nmädoyhajty cooc hajxy hoy mjaanč̌h tehm̲
miäbøcy, jabom̲-jabom̲ højtsä Dios nba'ya'axy ja'a mijtscøxpä, ween
hajxy jaduhn̲ mnajuø'øy tii ja'a Dios hajxy xyajmädsojp, møød weenä
Dios ja'a miädia'agy hajxy cøx̲iä xyajwiinjuø'øy. 10 Jaduhn̲ højtsä
Dios nba'yaax̲pä coo hajxy hoy mwädítät. Jaduhn̲ä Jesucristo ha-
jxy xquiumáyät. Jaduhn̲ä hoybä hajxy madiu'u mgudiúnät. Maas
hoyyä Dios hajxy jaduhn̲ mmøødhídät tu'ugmädia'agy, møød jaduhn̲
hajxy xquiumáabiät. 11 Jaduhn̲ højtsä Dios nba'yaax̲pä coo ja'a Dios
hajxy ween xpiuhbety ja'a miäjaagøxpä ja'a jim̲ miøødpä tsajpootyp.
Jaduhn̲ hajxy hoy mmee'xtúgät, hoy häna'c hajxy nebiaty cu xjia tun̲.
Tehn̲gajnä hajxy jaduhn̲ mxoon̲dá'agät, hoy hajxy nej cu mja jat cu
mja habet. 12 Tehn̲gajnä ja'a nDeedyhájtäm hajxy jaduhn̲ mnämá'awät
"Dioscujú'uyäp." Hix̲, jaaya'ay hajxy hawa'adstuum xpiädáacäm møødä
jäya'ayhajxy nägøx̲iä, ja'a miädia'agy hajxy mäbójcäbä. 13 Tøø ja'a Dios ha-
jxy xyajpädsøøm̲äm hagoodstuum. Hodiuum hajxy hoy nmähmøøyyäm
maa ja'a yHuung yhane'emiän. Jiaanč̌h tehm̲ chojpiä Dios ja'a yHuung
jaduhn̲. 14 Jaayá'ayäts hajxy jaduhn̲ xñähho'túutäm; jaduhn̲ä nbojpä
ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm.

15 Haa ja'a Jesucristo, jíiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naax̲wiin
yhawijy tiøø'xta'aguiän. Tu'uquiä Jesucristo jaduhn̲ møødä Dios. Mänitä
Jesucristo hoy yaa jiäya'ayhaty hädaa yaabä naax̲wiin. Nhíjxäm hajxy
jaduhn̲. Haa ja'a Dios, cab hajxy mänaa nhíjxäm. 16 Cøx̲iä Jesucristo
yhädiuuñ̲ jim̲ tsajpootyp møød yaa hädaa yaabä naax̲wiin, tijaty hajxy
yaa nhíjxäm, møød tijaty hajxy yaa nga'a híjxäm, møødä poj møødä täxa'a,
ja'a jim̲ mähanehm̲bä tsajtcøxp, møød pønjaty yaa mähanehm̲b hädaa

yaabä naax̱wiin, møød pønjaty jim̱ jaac mähanehm̱b tsajpootyp. Paadiä Jesucristo jaduhṉ cøx̱iä yhädiuuñ coo hänajty jaduhṉ tøø yhane'emyii ja'a Tieedy. Madiu'u ja'a tuuṉg jim̱ tsajpootyp maa ja'a Jesucristo ja'a Diosmoonsä hoy piäda'aguiän. Hamdsoo ja'a Jesucristo jaduhṉ cøx̱iä ñiyhädiúuṉäxä. 17 Jíiyyäm hänajty je'e mänaa hädaa yaabä naax̱wiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Je'enä yaghityñä tijaty yhädiuuṉ. 18 Jaayá'ayäts jaduhṉ copc-hajp maa ja'a Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcäm. Coo hajxy hoy xñähho'túutäm, coo jadähooc jiujypiøjtägajch, paady møj jaanč̆h yhijnä. Hix̱, jayøjp je'e jiujypiøjcy. Y coo jaduhṉ jiujypiøjtsohṉ̃, paady møjcuhdujt miøødän. 19 Nebiä Dios jim̱ yhitiän tsajpootyp, jaanä jaduhṉä Jesucristo jim̱ yhíjnäbä. Jaduhṉä Dios ja'a yHuung Jesucristo yajmädsojcy coo ja'a Jesucristo pedyii Dyioshádät nebiä Tieedy Dyioshatiän. 20 Jaduhṉä Dios ja'a jioot jia tsojpä coo hoy piøṉä miøødhádät, møød coo ja'a Dios hajxy jaduhṉ nga'a mädsiphájtänät. Paadiä Dios ja'a yHuung yaa quiejxy coo hajxy jaduhṉ xñähho'túutämät cruzcøxp.

21 Mijts, cabä Dios hajxy hijty mmøødhity tu'ugmädia'agy. Mmädsiphajpiä Dios hajxy hijty jaduhṉ. Haxøøg hajxy hijty mwädity. 22 Coo ja'a Jesucristo hoy yaa jiäya'ayhaty hädaa yaabä naax̱wiin, coo hajxy hoy xñähho'túutäm, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhṉ xmiøødhíjtänä. Jaduhṉä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Jaduhṉä Tieedy tøø yhawaaṉä coo hajxy tøø nnähwáatsäm. 23 Hoyyä Jesucristo hajxy tøø xjia yajnähwáatsäm, pø cabä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiunáaṉäm, cabä Dios hajxy jaduhṉ xquiumáayyämät. Paadiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät nebiä Epafras hajxy xyajnähixøøyyän. Cab hajxy mnajtshixǿ'øwät. Jaduhṉ hajxy jim̱ mnǿcxät tsajpootyp. Wiinduhm̱yhagajptä Diosmädia'agy jäda'ahaty wia'xnä. Høač̆h jaduhṉ nyajwa'xyp, høač̆h Pablo.

24 Xooṉdáacpøch je'eguiøxp cooč̆h jaduhṉ ndsaač̆hpøcy ja'a mijtscøxpä pønjatiä Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp. Jaduhṉä Jesucristo hajxy maas hoy mmøødhídät tu'ugmädia'agy. Jaduhṉč̆h ndsaač̆hpøjpä nebiä Jesucristo chaač̆hpøjquiän. 25 Jaayá'ayhøch jaduhṉ xpiädaac coods mijtsä Diosmädia'agy ca'xiä ngøx̱y yajnähixǿ'øwät. Jaduhṉč̆h xpiädaacpä cooč̆hä jäya'ay nägøx̱iä nbuhbédät, ja'a miädia'agy hajxy jaduhṉ mäbøjcäbä. 26 Cabä Dios ja'a wyiinmahñdy choj yajwiingähxø'cy. Cujecy hajxy jaduhṉ tøø xyajmädoyhájtäm pønjatiä miädia'agy mäbøjcäp. 27 Jaduhṉä Dios wyiinmahñdyhajty coo ja'a Jesucristo hajxy nägøx̱iä nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy møød mijts ca'a judióspä. Mänit hajxy nägøx̱iä jim̱ mnøcxaaṉnä tsajpootyp. Hoy-yagjuøøñä ja'a Dios jaduhṉ wyiinmahñdyhajty.

28 Hoy miaajä højts Jesucristocøxpä nwädity yajnähixøøbiä coo jäya'ayä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixǿ'øwät, møød coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy cøx̱iä ween yajtuuṉgpaatä. Ja'a Dios højtsä wiinmahñdy xmiooby nebiaty højts nyajnähixǿ'øwät. Jaduhṉ højtsä Jesucristo nhawaaṉä coo ja'a jäya'ayä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy yajtúuṉänä. Cumayáaṉäp hajxy jaduhṉ ja'a Jesucristo. 29 Hamuumdu'jóothøch jaduhṉ nduuṉghaty nägø'ø nädecypiä. Ja'a Jesucrístøch xpiuhbejp. Je'eč̆hä mäjaa xmiooby pedyii.

2

1 Jabom̱-jabóm̱høč̆hä Dios møc-møc nmänuu'xta'agy ja'a mijtscøxpä

møødä mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim̲ tsänaabiä Laodicea, møødä
mäbøjpädøjc-hajxy nägøx̲iä pønjátyhøch xquia'a hix̲yhajpnä. 2 Ween
mijtsä Dios xquiapxmøcpøcy. Jaduhn̲ä Jesucristo hajxy maas hoy
mmøødhídät. Ween hajxy hamiñ haxøpy mnic̆hocy mnibia'häyoyii.
Mmøødhájnäbä tøyhajt hajxy jaduhn̲ coo ja'a Jesucristo hajxy
xmiøødhijnä tu'ugmädia'agy. Ween hajxy jaduhn̲ tehn̲gajnä mjaac
habøcy. 3 Y coo ja'a Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhijnä, jaduhn̲
hajxy mnajuøøñä nebiatiä Dios wyiinmahñdyhaty, coo cøx̲iä wiinä
jiaanc̆h tehm̲ ñajuø'øy, coo cøx̲iä wiinä jiaanc̆h tehm̲ jiaty. 4 Paady
mijts jaduhn̲ nhawáan̲äm, jaduhn̲ hajxy mga'a yajwiinhøøänät, hoy
häna'c hajxy yajxón̲ cu xjia møødmädia'ag. 5 Hóyhøch jim̲ nga'a ja hity
maa mijtsän hajäya'ayhaam, njahmiejchp mijts jaduhn̲. Xoon̲dáacpøch
jaduhn̲ coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot mmäbøjcä,
møød coo hajxy tu'ugmädia'agy mhity.

6 Tøø ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mmäbøjcä, ja'a hajxy nWi-
indsøn̲hájtämbä. Paady hajxy mmøødhíjnät tu'ugmädia'agy. Paadiä
miädia'agy hajxy pedyii mgudiúun̲änät. 7 Ca'xy hajxy jaduhn̲ mgudiúnät
nebiä Epafras hajxy xyajnähixøøyyän. Mijts, mmäbøjcäbä Jesucristo
miädia'agy hajxy. Tsipcøxpä Dios hajxy jabom̲-jabom̲ mnämá'awät
"Dioscujú'uyäp." Hix̲, coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnähwa'ac̆h, paady
hajxy jaduhn̲ mmäbøgät.

8 Mnigwieendähadøøjäp hajxy. Cabä häna'cä miädia'agy hajxy
mmäbøjcät, ja'a häna'cä Jesucristo hajxy ca'a capxpaatpä. Høhn̲daacpä
hajxy jaduhn̲ wiädity. Cab tii tøyhajt hajxy ñä'ägädä yecy.

9 Nebiä Dios jim̲ yhitiän cøxp, jaanä jaduhn̲ä Jesucristo jim̲ yhijpä.
Hix̲, pedyii ja'a Jesucristo Dyioshaty nebiä Tieedy Dyioshatiän. 10 Coo
ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhijnä tu'ugmädia'agy, jaduhn̲ä Dios hajxy
xmiøødhijpä. Haa ja'a Jesucristo, nägøx̲iä ja'a Diosmoonsähajxy jim̲
yhanéhm̲änä tsajpootyp ja'a Jesucristo. 11 Coo ja'a Jesucristo hajxy
jaduhn̲ xmiøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, jaduhn̲ hajxy xyhíjxäm
nejjiän coo hajxy häxøpy tøø nyajcircuncidarhájtäm, je'eguiøxp coo
ja'a nhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø nhøx̲híjxäm. Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy
näje'e jia wi'i miäna'añ coo hajxy nyajcircuncidarhájtämät, højts
ya'adiøjc-hájtäm. Coo ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy häxøpy
tøø xquia'a yajnähwáatsäm, cabä circuncisión häxøpy tiuun̲gpaady. 12 Coo
hajxy nnäbéjtäm, jaduhn̲ hajxy ngähxǿ'cäm coo ja'a nhaxøøgcuhdujt
hajxy tøø nnajtshixøøyyänä, møød coo ja'a Diosmädia'agy hajxy
nmäbøjcänä coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, møød coo
yagjujypiøjtägajtsä ja'a Dios. 13-14 Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy hijty nhíjtäm
nebiä ho'ogypiän coo ja'a pojpä cädieey hajxy hijty njaanc̆h tehm̲
miøødhájtäm coo hajxy hijty haxøøg njaanc̆h tehm̲ jiäya'ayhájtäm.
Jéquiänä Moisés hajxy xyhanéhm̲äm nebiä hoguiuhdujt hajxy
ngudiúun̲ämät. Pero cab hajxy hoy ngudiunáan̲äm. Paadiä Moisés
jecy miänaañ coo hajxy cu ngumädóow̲äm. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a
Jesucristo hajxy xñähho'túutämät cruzcøxp. Jaduhn̲ä nbojpä ngädieey
hajxy cøjx xyajnähwáatsäm. Jaduhn̲ä Jesucristo hajxy tu'ugmädia'agy
nmøødhíjtänä. 15 Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn̲ xñähho'túutäm
cruzcøxp, mänitä møjcu'ugongä quiuhdujt hajxy quiøx̲y pójcäxä ja'a
højtscøxpä. Tøø ja'a Dios jaduhn̲ yajcähxø'øgy coo ja'a Jesucristo ja'a
møjcu'ugong hoyhoy tøø quia'a yajmäjäda'agy.

16 Coo mijts pøn̲ xjia wi'i yhane'emá'anät coo ja'a quiuhdujt ha-
jxy myajtúun̲ät, cab hajxy mnä'ägädä møjpädá'agät. Madiu'u cuhdujt
hajxy miøødä, coo hajxy tijaty mga'a hu'ug mga'a cáyät, møød coo
ja'a xøø hajxy myagjadóøjät, ja'a jomøjthaambä, ja'a po'ohaambä, ja'a
poo'xxiøøhaambä. Cabä cuhdujt jaduhm̲bä hajxy mgudiúnät. 17 Hix̲,
cab jaduhn̲ tiuun̲nä, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo yaa yhooyy hädaa
yaabä naax̲wiin. Jaayá'ayädsä quiuhdujt jaduhn̲ túun̲näp. 18 Näje'e
jäya'ayä Diosmoonsä hajxy wyiingudsähgø'øy. Páadiäc hajxy jaduhn̲ wyi-
ingudsähgø'øy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy quia'a jada'añ nebiä Dios hajxy
wyiingudsähgó'øwät. Haxøøg hajxy jiaanc̈h tehm̲ wyiinmahñdyhaty.
Jaanc̈h tehm̲ ñiguiumáayyäp hajxy je'eguiøxp cooc tyijy hajxy nax̲y cøx̲iä
wiinä wyiinhix̲y. Coo mijts xjia wi'i yhane'emá'anät coo hajxy mbahíxät,
cab hajxy mnä'ägädä yajwiinhóønät. 19 Yhøx̲hijxypä Jesucristo ha-
jxy jaduhn̲. Haa ca'a, je'e hajxy ngopc-hájtäm nägøx̲iä, mäduhñ̲tiä
Diosmädia'agy hajxy nmäbójcäm. Tu'ugmädia'agy hajxy xmiøødhíjtäm.
Je'e ja'a mäjaa hajxy xmióoyyäm nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ maas
hoy ngudiúun̲ämät, neby hajxy jaduhn̲ tu'ugmädia'agy nnimiøødhíjtämät
hamiñ̲ haxøpy. Chojpiä Dios ja'a jioot jaduhn̲.

20 Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Paadiä mhamdsoo wiin-
mahñdy hajxy tøø mnajtshixø'øy. Tii hajxy coo mwi'i quiuhdujthatyñä
nebiä häna'c-hajxy yhuuc cuhdujthatiän, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.
21 Madiu'u hajxy jaduhn̲ jiaanc̈h tehm̲ quiuhdujthaty. Jaduhn̲ hajxy
miäna'añ coo hajxy tijaty mga'a nä'ä jøø'xät, møød coo hajxy tijaty
mga'a nä'ä nähdónät, je'eguiøxp cooc tyijy quia'a hoyyä. 22 Yhamdsoo
cuhdujt hajxy jaduhn̲ yaghijpy coo hajxy jaduhn̲ miäna'añ coo ha-
jxy tijaty nga'a jøø'xämät, coo hajxy tijaty nga'a nähdóon̲ämät. Hix̲,
cab tii jaduhn̲ ñä'ägädä jecy. Paadiä cuhdujt jaduhm̲bä quia'a je-
gaam̲bä. 23 Coo hajxy jaduhn̲ quiuhdujthaty, hamuumdu'joot hajxy
jaduhn̲ quiudiuñ̲ nägø'ø nädecypiä. Jaduhn̲ hajxy jia nibiäda'agyii nebiä
jaanc̈h tehm̲ jiootxeemybiän. Hamdsoo hajxy jia nic̈haac̈htiuñii, cooc
tyijy yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhn̲ hoy yhøx̲hixa'añ. Tøyhajt jaduhn̲
coo ja'a cuhdujt jaduhm̲bä hoy jia cähxø'øgy; pero cab jaduhn̲ ñä'ägädä
tuun̲gpaady.

3

1-2 Coo ja'a Jesucristo jiujypiøjcy, paady hajxy jim̲ nnøcxáan̲äm maa
yhäña'ayän, jim̲ hahooyhaamby maa ja'a Dios yhäña'ayän. Tsøcxä
Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbójcäm. Cab hajxy nyaj-
copcóøyyämät ja'a hädaa yaabä naax̲wiimbä. 3 Tøø hajxy jaduhm̲bä nna-
jtshixóøyyänä je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Coo
hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtäm, paadiä Dios hajxy jim̲ xyaghidáan̲äm
maa je'e yhitiän. Tøø ja'a hawiinjem̲ywyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm.
4 Y coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit hajxy min̲ xya-
jpädø'øgáan̲äm. Mänit hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲äm tsajpootyp. Hoy
miänaajä hajxy jim̲ xyaghidáan̲äm.

5 Paadiä mguhdujt hajxy nax̲y mdehm̲ ñajtshixó'øwät, ja'a hajxy yaa
myajtuum̲biä hädaa yaabä naax̲wiin. Cabä to'oxiøjc hajxy nä'ä nägoobä
mnä'ä møødtsäná'awät jabiøcy. Cab hajxy haxøøg mjäya'ayhádät. Cabä
mjoot hajxy mbädá'agät maa haxøøg ca'a hoybän. Cabä mmäjøønä
mmädøjc hajxy tijaty mhadsójcät. Jaanc̈h tehm̲ yhaxøøg jaduhn̲.

Jaduhn̲ miäbaady nej coo jäya'ayä quepychechä naax̲poch hajxy wyi-
ingudsähgø'øy. 6 Coo hajxy jaduhn̲ jiatcø'øy, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä,
paady hajxy yajcumädow̲a'añii ja'a Dios. 7 Jaduhn̲ hajxy hijty mba-
jatcøøbiä haxøøg. 8 Coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, hahixøøby
jaduhn̲ coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixó'øwät. Cab hajxy
mnimiäjootma'adóøjät. Cab hajxy mniyhojóøjät. Cab hajxy haxøøg
mniñänømóøjät. Cab hajxy mhaxøøgcapx mhaxøøgmädiá'agät. 9 Cab
hajxy hamiñ̲ haxøpy mniwyiinhøønóøjät. Jaduhn̲ hajxy hijty mjatcø'øy.
Cab hajxy jaduhn̲ mjatcóøñät. 10 Ja'a hawiinjem̲ywyiinmahñdy hajxy
mhabójnäp, jaduhn̲ä Dios hajxy hoy mbahijx mbadúun̲nät, je'eguiøxp
coo hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtäm. Paadiä Jesucristo ja'a hawi-
injem̲ywyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm tehn̲gajnä, jaduhn̲ hajxy maas
hoy nbahíjxämät. 11 Je'eduhn̲ tsoobaatp coo ja'a Jesucristo hajxy
nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, je'eguiøxp coo hajxy nägøx̲iä
xñähho'túutäm wiinduhm̲yhagajpt, hoy piøn̲ä. Cabä Jesucristo ha-
jxy wiingaty xquiunúu'xäm. Tu'cuhdujt hajxy xquiunúu'xäm haagä
hawa'adstuum. Cab jaduhn̲ miøjpäda'agy pø judíoshájtäm hajxy, pø caj.
Cab jaduhn̲ ñejpiä pø høxpøcyhájtäm hajxy, pø caj. Cab jaduhn̲ ñejpiä pø
cudoogø'øyhájtäm hajxy, pø caj.

12 Mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo ja'a tiuun̲g hajxy jaduhn̲ mdúun̲ät.
Paady hajxy xjiaanc̆h tehm̲ chocy. Nax̲iä hojioot hajxy mdehm̲
miøødhádät. Nax̲y hajxy jaduhn̲ mhídät mee'xxieemy. Mmee'xtúgäp
hajxy jaduhn̲. 13 Cab hajxy tii mdsippädá'agät, cab hajxy tii
mma'adpädá'agät. Coo hajxy mniñägädieeyø'øwóøjät, mnimiämee'xóøjäp
hajxy jaduhn̲, nebiä Jesucristo hajxy xmiée'xäm. Coo hajxy jaduhn̲
xmiée'xäm, paady hajxy mmämée'xät pøn̲ xñägädieeyøøby. 14 Hamiñ̲
haxøpy hajxy mnic̆hogóøjät. Jaduhn̲ hajxy hoy mjaanc̆h tehm̲ yhídät
tu'ugmädia'agy. 15 Weenä Jesucristo hajxy jaduhn̲ jootcujc xyaghíjtäm
tu'ugmädia'agy neby hajxy yaa tøø xpiädáacäm. Jabom̲-jabom̲ hajxy tsøc
híjtäm jootcujc. Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp."

16-17 Mhabójcäbä Jesucristo miädia'agy hajxy cøx̲iä. Myajtuun̲gpáadäp
hajxy jaduhn̲. Ja'a Dioswiinmahñdyhaam hajxy myajniñähixø'øwóøjät.
Jaanä jaduhn̲ hajxy mnijiootcapxmøcpójcäbät. Hamuumdu'jootä
Dioshøy hajxy mhówät. Nax̲iä Diosteedy hajxy mdehm̲ ñämá'awät
"Dioscujú'uyäp", je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Je'e
hajxy nWiindsøn̲hájtäm. Ja'a Jesucristocøxpä hajxy tijaty mdúnät.

18 Mijts to'oxiøjc hajxy, tsipcøxpä mnihyhapä miädia'agy hajxy
mmäbójcät. Cähxø'øgaam̲b hänajty jaduhn̲ coo ja'a Diosmädia'agy
hajxy mmäbøcy. Chojpiä Dios ja'a jioot jaduhn̲ coo hajxy jaduhn̲
mgudiúnät. 19 Mijts, ya'adiøjc-hajxy, yajxon̲ä mdo'oxiøjc hajxy jaduhn̲
mdsoc mba'häyówät. Cab hajxy mnä'ägä hójät. 20 Pønjaty høxcujc-hajp,
mmäbójcäbä mdajjä mdeediä miädia'agy hajxy jaduhn̲ cøx̲iä.
Xquiumáyäbä Dios hajxy jaduhn̲. 21 Jaanä jaduhn̲ mijts teedyhajpä, cabä
mnøøxä mmajc hajxy nä'ä nägoobä mnä'ä yagjootmá'adät, coo hajxy
jaduhn̲ ñä'ä jootmayhádät. 22 Jaanä jaduhn̲ mijtspä, mijts moonsähajpä,
hamuumdu'jootä mwiindsøn̲ä miädia'agy hajxy mgudiuun̲ mguñájxät,
nebiaty hajxy xyhane'emy. Jaduhn̲ä hänа'c-hajxy näje'e jiatcø'øy,
coo ja'a wyiindsøn̲ hajxy hänajty jim̲ tiäna'ay, mänit hajxy hänajty
jøjwidsø'ø tiägø'øy tuum̲bä. Yajcumayaam̲b hajxy hänajty coo hajxy
hänajty jiaanc̆h tehm̲ tiuñ̲. Caj mijts jaduhn̲ mjatcóøbiät. Coo hajxy hoy

mdúnät, cähxǿ'øgäp jaduhn̲ coo ja'a Dios hajxy hoy mwiingudsähgø'øy.
23 Hamuumdu'joot hajxy mdúnät hoy tiehm̲ miädyii tuun̲gä, jaduhn̲ä
Dios hajxy xquiumáyät. Cab hajxy mnä'ä yajcumayá'anät cu'ughagujc.
24 Paady hajxy jaduhn̲ hoy mdúnät, tøø hajxy mnajuø'øy coo ja'a Dios
hajxy jim̲ xyajnøcxa'añ tsajpootyp, je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy
mmäduñ̲. Hix̲, tøyhajt hajxy jaduhn̲ mnä'ägädä Wiindsøn̲haty. 25 Øn̲
hoy ca'a jäya'ayhajp, tsipcøxp jaduhn̲ nøcxy quiumädow̲a'añ. Hoy jia
mäyøøjä, cabä Dios miøjpäda'agy.

4

1 Hoorä, pønjaty moonsämøød, hoyyä moonsä hajxy myajtúnät. Cab
hajxy mdsaačhtiúnät nä'ä nägoobä. Nax̲y hajxy mdehm̲ jiahmiédsät coo
mijtsä mWiindsǿn̲ jyíijäbä, ja'a jim̲ hijpä tsajpootyp.
2 Tehn̲gajnä Dios hajxy mba'yá'axät hamuumdu'joot. Ca'a
Diosmädia'agy hajxy mmäniyhøxmaaho'ogyii. Mnämá'awäbä Dios
hajxy "Dioscujú'uyäp." 3 Mba'yá'axäbä Dios hajxy ja'a højtscøxpä coo
højts ween xyajyajnäbaadø'øy coo højtsä miädia'agy njaac mädiáacät
ja'a Jesucristocøxpä, ja'a naam̲ yajmädoyhátiäbä. Cooč̌h jaduhn̲ tøø
nmädia'agy, páadyhøch yaa ndsum̲yhäña'ay. 4 Pa'ya'axä Dios hajxy ja'a
høøčhcøxpä, jaduhn̲čhä Diosmädia'agy howyiinjuøøñä nyajnähixǿ'øwät.
Jaduhn̲ä Dios jiaanč̌h tehm̲ quiumay.
5-6 Ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, hoy yajxón̲ ha-
jxy mmøødmädiá'agät hoy miänaajä. Cab hajxy mmädsip, cab ha-
jxy mmäma'adǿ'øwät. Coo ja'a Dios jaduhn̲ miäná'anät, nax̲y hajxy
mdehm̲ quiudiúnät. Jaduhn̲ hajxy paquiä mnajuǿ'øwät neby hajxy hoy
mhadsówät hoy tiehm̲ piøn̲ä.
7 Haa ja'a mägu'ughajpä Tíquico, jaanč̌h tehm̲ yhóyhøch je'e xmiøødtuñ̲
ja'a Dioscøxpä. Coo jim̲ miédsät maa mijtsän, mänit hajxy xyhawaan̲aan̲ä
cøx̲iä ja'a høøčhcøxpä. 8 Mänit hajxy xjiootcapxmøcpøga'añ. 9 Quipxiä
Onésimo miødhada'añii. Hóyhøch je'e xmiøødtuum̲bä. Jim̲ je'e chohm̲bä
maa mijtsän. Xyhawaan̲áan̲äp mijts jaduhn̲ nebiaty yaa jiadyii.
10 Haa ja'a Aristarco, yaačh je'e xmiøødtsum̲čhänaabiä. Xyajpoo'xp
mijts je'ebä. Møødä Marcos hajxy xyajpoo'xpä. Ja'a Bernabé jiujy
miägu'ug je'eduhn̲. Tøø mijts nnocyñäjaayø'øy ja'a Marcoscøxpä. Coo
jim̲ miédsät maa mijtsän, mänit hajxy hoy yajxón̲ mwiingudsähgǿ'øwät.
11 Jaduhn̲ä Jesús Justo hajxy xyajpoo'xpä. Haa ja'a judíoshajxy yaabä,
ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbǿquiäbä, cábøčhä Diosmädia'agy
hajxy xmiøødyajwa'xa'añ. Jagóoyyøčhä Aristarcohajxy xmiøødtuñ̲,
møødä Marcos, møødä Jesús Justo. Hóyhøch hajxy jaduhn̲ xpiuhbety.
12-13 Xyajpoo'xp mijtsä Epafras jaduhm̲bä. Ja'a Jesucristo tiuun̲g je'e
tiúun̲äbä. Jim̲ je'e chohm̲bä maa mijtsän. Høøčhä tøyhajt nmøød coo
ja'a Epafras ja'a Dios jiaanč̌h tehm̲ miänuu'xta'agy ja'a mijtscøxpä,
møødä mäbøjpädøjcøxpähajxy, ja'a hajxy jim̲ tsänaabiä Laodicea, møød
jim̲ Hierápolis. Jaduhn̲ä Epafras ja'a Dios miänuu'xta'agy coo mijtsä
Diosmädia'agy pedyii myajtúnät hamuumdu'joot. Jaduhn̲ä Dios hajxy
xquiumáyät. 14 Jaduhn̲ mijts ja'a Demas xyajpoo'xpä, møødä Lucas ja'a
mädsooyøøbiä.
15 Huuc yajpoo'xä mäbøjpädøjc hajxy, ja'a hajxy jim̲ hijpä Laodicea.
Jaduhn̲ä hermana Ninfa hajxy myajpóo'xpät, møødä mäbøjpädøjc-hajxy,
ja'a hajxy jim̲ nøcxpä Dioswiingudsähgøøbiä maa ja'a Ninfas tiøjcän.

16 Coo hädaa nocy hajxy hänajty tøø mgapxy, mänit hajxy jim̱ mguejxtägátsät Laodicea, weenä mäbøjpädøjc-hajxy jim̱ quiápxpät. Mänitä nocy hajxy mgápxpät, ja'ač̌h jim̱ tøø nguéx̱iäbä Laodicea. 17 Huuc näma'awä Arquipo hajxy jaduhṉ coo nax̱y hoy tiehm̱ quiudiúnät nebiaty tøø yhane'emyii ja'a Dios.

18 Hamdsoo cø'øjaayháambyhøch hädaa nocy nyajmaya'añ. Huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøč̌hcøxpä cooč̌h ween xpiuhbety maač̌h yaa ndsum̱yč̌hänna'ayän. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Amén.

1 Tesalonicenses

1 Chaa højts hädaa nocy nhädiuuṉmuga'añ, høøc̆h Pablo, møødä Silvano,
møødä Timoteo. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby, pønjatiä Diosmädia'agy
jiṃ mäbøjp Tesalónica. Mwiingudsähgøøbiä Diosteedy hajxy møødä Jesu-
cristo, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä. Tu'ugmädia'agy hajxy mmøødhity.
Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy møødä Jesucristo.

2-3 Tehṉgajnä højtsä Dios nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" ja'a mijtscøxpä
nägøx̱iä. Jaanä mijtscøxpä højtsä Diosteedy nmänuu'xta'agy tehṉgajnä.
Jaduhṉ højtsä Dios nnäma'ay coo mijtsä miädia'agy hamuumdu'joot
mmäbøjcä, paady hajxy hoy mjaanc̆h tehṃ quiudiuuṉä. Paady hajxy
jaduhṉ mgudiuñ, coo ja'a Dios hajxy mjaanc̆h tehṃ chocy. Coo ja'a
Jesucristo hajxy hamuumdu'joot mjøbhix̱y, paady hajxy nägø'ø nädecypiä
mmee'xtucy. 4 Mägu'ughajpädøjc, xchojpä Dios hajxy jaduhṉ. Nna-
juøøby højts jaduhṉ coo ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbiy. 5 Hix̱, coo højts
mijts nyajwiingapxøøyy coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm,
ja'a Dioshespíritu højtsä mäjaa hänajty xmiooby. Cab højts hänajty nä'ä
nägoobä nnä'ä capxy nnä'ä mädia'agy. Coo højtsä mäjaa jaduhṉ xmiooyy,
paady højts hänajty nnajuø'øy cooc̆hä tøyhajt hänajty nyecy. Mänaa højts
jiṃ nhitiän maa mijtsän, hoy højts jiṃ nhijty. Paady højts jaduhṉ hoy
nhijty coo højts mijts hänajty jaduhṉ hoy ween xpiahity. Mjahmiejchp
hajxy jaduhṉ, túhṃäts.

6 Jaduhṉ højts mijts hoy xjiaanc̆h pahity. Jaduhṉä Wiindsøṉ Jesucristo
hajxy hoy tøø mbahijxpä. Yajxoṉä mädia'agy hajxy jaduhṉ mmädooyy,
ja'a højts mijts nyajwiingapxøøyyäbä ja'a Jesucristocøxpä, ja'a højtsä
Dios xñajtscapxøøyyäbä. Mxooṉdaac hajxy jaduhṉ coo hajxy jaduhṉ
mmädooyy, hoy hajxy hänajty jaduhṉ hanax̱iä mja tsaac̆hpøcy. Ja'a
Dios hajxy jaduhṉ xyajxooṉdaac. 7 Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø
mmäbøcy, hoy hajxy hänajty mja tsaac̆hpøcy, paadiä mäbøjpädøjc-hajxy
hoy miäbøjpä nägøx̱iä, ja'a hajxy jiṃ tsänaabiä maa ja'a naax̱ xiøhatiän
Macedonia møød Acaya. 8 Ca'a jyiṃiähajtiä ja'a Diosmädia'agy jaduhṉ
tøø wia'xy ja'a Jesucristocøxpä. Wiinduhṃyhagajpt jaduhṉ wia'xnä.
Jaanä jaduhṉä mädia'agy wia'xpä wiinduhṃyhagajpt coo mijtsä
Diosmädia'agy mmäbøjtsohñ. Coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhṉ tøø
miädoyhajnä, paady højts jaduhṉ nga'a nägapxy. 9 Hix̱, majaty højts
nwädity, jaduhṉ højtsä mäbøjpädøjc xñäma'ay coog højts mijts hoy
yajxóṉ xyajtøjtägøøyy mänaa højts jiṃ nhoyyän maa mijtsän, møød
coogä quepychechä naax̱poch hajxy tøø mnajtshixøøñä. Páadiäc
hajxy tøø mnajtshixø'øy coogä Dios hajxy mwiingudsähgøøñä, møød
coogä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot myajtuuṉnä. Tøyhajtä Dios
jiujquiä. Cabä quepychechä naax̱poch jiujquiä. 10 Møød jaduhṉ hajxy
miänaaṃbä cooc mijtsä Dioshuung Jesucristo hajxy mjøbhix̱y coo yaa
quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̱wiin. Tsajpootyp chohṉda'aga'añ
coo hänajty yaa miänaca'añ. Coo ja'a Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänit
yagjujypiøjcä ja'a Tieedy. Mänit jiṃ ñøcxy tsajpootyp. Ja'a Jesucristo
hajxy jaduhṉ xyajnähwa'adsáaṉäm coo ja'a haxøøgjäya'ayhajxy hänajty
yajcumädoẉa'añii ja'a Dios.

2

1-2 Mägu'ughajpädøjc, coo højts jim̱ nhooyy Filipos
Diosmädia'agy-yajwa'xpä, mänit højtsä jäya'ay jim̱ xxiøøghajty. Høxtä
xchaačhtiuu̱n højts jaduhṉ. Pero coo højts mänitiä nnøcxy maa mijtsän,
mänit højtsä Dios xjiootcapxmøcpøjcy, hoy højtsä jäya'ay hänajty xjiaančh
tehm̱ miädsiphaty. Y coo højts mijtsä Diosmädia'agy nyajwiingapxøøyy,
mänit hajxy mmäbøjcy hamuumdu'joot. Tøyhajt jaduhṉ, túhm̱äts.
Coo højtsä Dios xpiuhbety, paady højtsä miädia'agy hamøj jootmøj
nyajwa'xä. 3 Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduhṉ. Hamuumdu'joot højts
nyajwa'xy. Cab højts nhøhṉda'agy. 4 Haa ca'a, ja'a Dios højts xwyiinguejx
Diosmädia'agy-yajwa'xpä, paady højts hamuumdu'joot nyajwa'xy ca'xy
pedyii. Cab højts nyajtägach ni weeñtiä. Ja'a Dios højts xquiumaayy.
Jaduhṉ højtsä njoot chocy coo højts xquiumáyät. Cab højts nmøjpäda'agy
pø cab højtsä cu'ug xquiumay. Hix̱, jaduhṉä Dios hajxy xñajuóøyyäm
neby hajxy nwiinmahñdhájtäm. 5 Mänaa højts jim̱ nhoyyän maa mijtsän,
cab højts mijts hänajty nwiinhøøna'añ. Jii jäya'ayhajxy näje'e, yajxóṉ
hajxy miäwiinhøøñ je'eguiøxp coo hajxy yajcumaya'añ. Pero højts, cab
højts jaduhṉ mänaa njatcø'øy. Ni cab højtsä xädø'øñ mänaa nhadsocy.
Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, yajxóṉ hajxy miäwiinhøøñ, weenä xädø'øñ
hajxy jaduhṉ mio'oyii. Pero højts, cab højts jaduhṉ njatcø'øy. Tøyhajt
jaduhṉ. Xñajuóøbiøčhä Dios jaduhṉ cooč̌h nga'a høhṉda'agy. 6 Cab
højts jaduhṉ nmäna'añ coo højts øøṉ xwyiingudsähgó'øwät, ni mijts
ni øøṉ, hoy jaduhṉ jia hawiinmatsä coo højts cu xwyiingudsähgøøyy,
je'eguiøxpä coo højtsä Jesucristo tøø xwyiinguex̱y. 7 Pero nnäxuu'chp
højts mijts. Mijtscøxpä højtsä hojioot nmøødhaty. Høxtahm̱dsä tajjäya'ay
ja'a yhuung hajxy cwieendähaty, jaduhṉ højts mijts ngüeendähajpä.
8 Njaančh tehm̱ chojpy højts mijts, paady højts mijtsä Diosmädia'agy
hoy nyajwiingapxø'øy. Høxtä cu nnähho'tuuty højts mijts coo ja'a Dios
jaduhṉ cu miänaaṉ̃. Hix̱, hoyhoy højts mijts ndsocy nba'häyoy nägø'ø
nädecypiä. 9 Mägu'ughajpädøjc, mänaa højts mijtsä Diosmädia'agy hoy
nyajwiingapxø'øyän, nnajuøøby højts hänajty coo mijtsä xädø'øñ hänajty
may mga'a møødä. Paady højts hänajty møc nduñ nxajy xøømdsuhm̱.
Mjahmiejch hajxy jaduhṉ, túhm̱äts. Ja'a nhamdsoo caayyøøc højts
hänajty nguduum̱by nguxajpy. Cab højts hänajty nmäna'añ coo højts
mijtsä caayyøøc xñä'ä mó'owät.

10 Mägu'ughajpädøjc, hoy højts jim̱ nwädijty maa mijtsän. Cab højts
jim̱ nmee'ch nbojty. Cab højts jim̱ nduuṉdägooyy nnajxtägooyy. Ni
weeñtiä højts jim̱ nga'a cädiehy. Tøyhajt jaduhṉ, túhm̱äts. Jaduhṉ højtsä
Dios xñajuøøbiä coo tiøyyä. 11 Høxtahm̱dsä teedyjäya'ayä yhuung hajxy
jiootcapxmøcpøcy, jaanä jaduhṉ højts mijts njootcapxmøcpøjpä. Tøyhajt
jaduhṉ, túhm̱äts. Jaduhṉ mijts nmägapx nhanehm̱bä coo hajxy hoy
yajxóṉ mjäya'ayhádät. 12 Jaduhṉä Dios jioot chocy. Coo hajxy jaduhṉ
hoy yajxóṉ njäya'ayhájtämät, paadiä Dios hajxy jim̱ xyajnøcxáaṉäm
tsajpootyp maa miähane'emiän, maa wyiingudsähgø'øyiijän.

13 Paady højtsä Dios tehṉgajnä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hix̱,
coo højts mijtsä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxø'øy, mänit hajxy
hamuumdu'joot mguhbøjcy. Jaduhṉ hajxy mmäbøjcy coo jiaančh
Diosmädia'aguiä. Cab hajxy mmänaaṉ̃ cooc tyijy jäya'ay tøø yhädiuṉ̃.
Tøyhajt jaduhṉ coo ja'a Dios tøø yhädiuṉ̃. Y coo hajxy jaduhṉ
mmäbøcy, paady hajxy hoy mjäya'ayhajnä. 14 Mägu'ughajpädøjc, coo

ja'a mhamdsoo mägunaax̱ hajxy xchaačtiuuñ, ja'a judíoshajxy, jaduhn̲
hajxy mjajt mhabejpä nebiä mäbøjpädøjc-hajxy jim̲ chaačhpøquiän
Judea-naaxooty, ja'a hajxy mäbøjpä ja'a Diosmädia'agy møødä Je-
sucristo miädia'agy. Jaduhn̲ hajxy chaačtiúun̲äbä ja'a yhamdsoo
mägunaax̱hajxy, ja'a judíoshajxy. 15 Coo ja'a Wiindsøn̲ Jesucristo yagho'cä,
ja'a judíoshajxy jaduhn̲ jatcøøyy. Jaduhn̲ä judíos ja'a profetadøjc hajxy
jecy yagho'pä. Højtspaadiä judíos xjiaac hadsaačtiuun̲najxpä. Coo ja'a
judíoshajxy jaduhn̲ haxøøg yhäna'c-haty, paady hajxy quia'a cumayii ja'a
Dios. Hoy piøn̲ä hajxy jaduhn̲ miädsiphaty. 16 Hix̱, coo højtsä jäya'ayä
Diosmädia'agy hänajty nyajmøødmädia'agy, ja'a hajxy ca'a judíospä, ween
hajxy jaduhn̲ ñähwaats quiuhwaatspä, mänit højtsä judíos hänajty xjia
wi'i yhaduga'añ. Coo ja'a judíoshajxy jaduhn̲ jiatcø'øy, tehn̲gajnä hajxy
hanax̱iä haxøøg jiaac tehm̲ jiatcø'øy. Pero mobädajpä hajxy hoyhoy
yajcumädow̱a'añii ja'a Dios.

17-18 Hoorä, mägu'ughajpädøjc, coo højts jim̲ nhooyy maa mijtsän,
mänit højts jim̲ nwiimbíjcumbä. Mänit højts yaa nmänajcy. Pero cab
højts hijty yaa njega'añ. Ja wi'i ñøcxtägatsaam̲b højts jim̲ jadähooc maa
mijtsän. Hix̱, jaduhn̲ højts mijts njuø'øy nebiä hamdsoo huungpän.
Hoy miänaajä mijts njahmiejtsta'agy, hoy hajxy nga'a ja niyhíjxäm
hajujcy. Høøčh Pablo, mayhóoc-høch jim̲ tøø nja wi'i ñøcxtägatsa'añ,
pero cab højtsä møjcu'ugong tøø xyajnäbaadøøyyä coo højts jim̲
nnøcxtägátsät. 19-20 Haa ja'a Jesucristo, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä,
coo je'e yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naax̱wiin, mänit hajxy hänajty
mgähxø'øga'añ maa wyiinduumän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty
hamuumdu'joot tøø mmäbøcy. Paady højts njøbhix̱y coo ja'a Jesucristo
yaa quiädaactägatsa'añ. Mänit højts jaduhn̲ nxoon̲da'aga'añ nägø'ø
nädecypiä ja'a mijtscøxpä. Mänit højtsä Dios xquiumaya'añ je'eguiøxp
coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mgudiuun̲ä mänaabä højts mijts hoy
nyajwiingapxø'øyän.

3

1-3 Coo højts jaduhn̲ nmädoyhajty coog hajxy hijty mjaančh tehm̲
chaačhpøcy, mänítøch njaančh tehm̲ jiootmayhajpøjcy je'eguiøxp coočh
hänajty nga'a najuø'øy pø mjøjtänaabiä møjcu'ugong hajxy hänajty.
Páadyhøčhä njoot hänajty jiaančh tehm̲ chocy coočh jim̲ nnócxät maa mi-
jtsän, nmäyajtøwáam̲biøch mijts hänajty pø hoy hajxy hänajty mmee'xtucy.
Pero cab hänajty ñäbaadø'øwa'añ coočh jim̲ nnócxät. Mänítøch jaduhn̲
nwiinmahñdyhajty coočhä hermano Timoteo jim̲ nguéxät nidiuhm̲, y
coočh jiiby nidiuhm̲ nmähmó'øwät Atenas. Näguipxy højtsä hermano
Timoteo xmiøødtuñ Diosmoonsä maa højtsä Diosmädia'agy nyajwa'xiän
ja'a Jesucristocøxpä. Páadyhøčhä hermano Timoteo jim̲ nguejxy maa
mijtsän coo mijts jaduhn̲ xjiootcapxmøcpógät maa hajxy hänajty md-
saačhpøquiän, weenä Diosmädia'agy hajxy hänajty jaduhn̲ maas hoy
mmäbøcy hamuumdu'joot, møød ween hajxy hänajty jaduhn̲ mga'a joot-
mayhaty. Hix̱, ja'a Dios hajxy jaduhn̲ tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy jaduhn̲
ndsaačhpójcämät ja'a Jesucristocøxpä. Tøyhajt jaduhn̲, túhm̲äts. 4 Haa
ca'a, mänaa højts jim̲ nhoyyän maa mijtsän, mänit hajxy nhawáan̲äm coo
hajxy hänajty tsipcøxp ndsaačhpøgáan̲äm. Jaduhn̲ hajxy tøø njaančh jajt
tøø njaančh habéjtäm, túhm̲äts. 5 Hoorä, coočh hänajty nga'a najuø'øy
pø hoyyä møjcu'ugong hänajty mjøjtäna'ay maa hajxy hänajty xjia wi'i

jiøjcapxø'øyän, mänítøch jaduhn̲ nja mänaañ̲ cooc̆h jim̲ nnǿcxät maa mijtsän. Pero coo hänajty quia'a näbaadø'øwa'añ cooc̆h jim̲ nnǿcxät høøc̆h, páadyhøc̆hä hermano Timoteo jim̲ nguejxy, ween mijts jaduhn̲ xmiäyajtøy pø hoyyä møjcu'ugong hajxy hänajty tøø mjøjtäna'ay, pø hoyyä Diosmädia'agy hajxy hänajty mbanøcxyñä. Hix̲, ndsähgøøbiøch hänajty coo ja'a møjcu'ugong hajxy hänajty tøø xjiøjcapxø'øy. Coo hajxy häxøpy tøø mga'a mee'xtucy, xiøøbä højts mijtsä Diosmädia'agy häxøpy hoy tøø nyajwiingapxø'øy.

6 Coo ja'a Timoteo jim̲ jiaanc̆h hooyy maa mijtsän, mänit wyi-imbíjcumbä. Hoy yaa miejtstägach maa højtsän. Mänit højts xyhawaan̲ä coogä Diosmädia'agy hajxy tehn̲gajnä mmäbøcy hamuumdu'joot, møød coog hajxy hamiñ̲ haxøpy mnic̆hogyii. Hoxioon̲daacnä jaduhn̲. Jaduhn̲ä Timoteo miänaam̲bä cóogøch mijts hoy miänaajä xjiahmiejtsta'agy, møød cóogøch mijts xchocy xpia'häyoy. Jadúhn̲ägøch mijts xjia wi'i yhixa'añ nébiøch mijts nja wi'i yhixa'añän.

7 Mägu'ughajpädøjc, coo højts jaduhn̲ nmädoyhajty coogä Diosmädia'agy hajxy hänajty tehn̲gajnä mmäbøcy hamuumdu'joot, mänit højts njootcugøøyy, hoy højts hänajty hanax̲iä nja tsaac̆hpøcy, hoy højts hänajty møj may nyajmaajiaty. 8 Paady højts jootcujc nnijiäwǿøyyänä coo mijtsä Diosmädia'agy tehn̲gajnä mbanøcxy hamuumdu'joot ja'a Jesucristocøxpä. 9 Coo mijts jaduhn̲ mmäbøcy tehn̲gajnä, paady højts njaanc̆h tehm̲ xioon̲da'agy Dioswiinduum, paady højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp."

10-11 Xøømdsuhm̲ højtsä Diosteedy mba'ya'axy møødä Wiindsøn̲ Jesucristo. Jaduhn̲ højts nmänuu'xta'agy hamuumdu'joot coo hajxy ween yajnäbaadø'øy coo højts jim̲ nnøcxtägátsät maa mijtsän, jaduhn̲ højts mijtsä Diosmädia'agy njaac yajnähixǿ'øwät nebiaty hajxy pedyii mga'a mäbøcyñä, 12 møød weenä Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo hajxy hamuumdu'joot mjaac nic̆hogøøjät hamiñ̲ haxøpy neby højts mijts ndsoquiän, møød coo jäya'ay hajxy jaduhn̲ nägøx̲iä mdsoc mba'häyówät, 13 møød weenä Jesucristo hajxy xjiaac puhbety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mbanǿcxät, møød coo hajxy mga'a najtshixǿ'øwät, møød coo hajxy mga'a wädítät haxøøg, jaduhn̲ hajxy mhídät hawa'adstuum, jaduhn̲ hajxy pøn̲ xquia'a nähwaam̲bédät maa ja'a Diosteedy wyiinduumän coo ja'a Wiindsøn̲ Jesucristo hänajty yaa tøø quiädaactägach hädaa yaabä naax̲wiin. Näguipxiä Jesucristo ja'a mioonsä hänajty nägøx̲iä miøødcäda'aga'añ møød pønjatiä Diosmädia'agy hänajty tøø miäbøcy.

4

1 Hoorä mägu'ughajpädøjc, ja'a Jesucristocøxpä højts mijts cham̲ nmägapxy nhane'emy coo hajxy hoy mjaac tehm̲ jiäya'ayhádät, jaduhn̲ä Dios hajxy xquiumáyät. Jaduhn̲ højts mijts jayøbajt nyajnähixøøyy. Y jaduhn̲ hajxy hoy mjaanc̆h jäya'ayhaty.

2 Jaduhn̲ højtsä Wiindsøn̲ Jesucristo tøø xñajtscapxø'øy coo højts mijts nyajwiingapxǿ'øwät, túhm̲äts. 3 Jaduhn̲ä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy hoy ngudiúun̲ämät nebiaty hajxy tøø xyhanéhm̲äm coo hajxy hoy nwädíjtämät, møød coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy ngøx̲y najtshixøøyyämät. 4 Jaanä jaduhn̲ä Dios hajxy tøø xyhanéhm̲ämbä coo ja'a ndo'oxiøjc hajxy hoy yajxón̲ nmøødtsänáayyämät, møød coo hajxy

nwiingudsähgøøyyämät. 5 Haa ja'a jäya'ayä Dios hajxy ca'a hixyhajpnä,
cabä miädia'agy hajxy jaduhn quiudiuunä. Hix, wiingto'oxiøjc hajxy
wyi'i yhadsojpy. Pero mijts, ca'a hajxy jaduhn mbajatcø'øy. 6 Ca'a
mmäjøøn mmädøjcä tio'oxiøjc hajxy jaduhn mmägapxtägooyyä. Pønjaty
jaduhn jatcøøby, tsipcøxp hajxy hoyhoy yajcumädowa'añii ja'a Jesucristo.
Haa ca'a, jaduhn højts mijts tøø nhuuc hanehmbä. 7 Hix, jaduhnä Dios
hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy hoy yajxón njäya'ayhájtämät. Cab
hajxy jaduhn xyajmädsójcäm coo hajxy haxøøg nwädíjtämät. 8 Jaduhnds
je'e, paadiä Dios ja'a yhEspíritu tøø xmióoyyäm, jaduhn hajxy hoy
njäya'ayhájtämät. Pønjaty jaduhn ca'a cudiunaamb nébiøch chamn
nmädia'aguiän, ja'a Dios hajxy jaduhn ñägädieeyøøby, ca'a jiäya'ayä.

9 Mägu'ughajpädøjc, ja'a Dios hajxy jaduhn tøø xyajnähixóøyyäm
coo hajxy hamiñ haxøpy nnichójcämät, pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp.
Hoorä, coo ja'a Dios hajxy jaduhn tøø xyajnähixóøyyäm, cab yhad-
sipä cooch mijts jaduhn njaac yajnäjaayó'øwät coo hajxy jaduhn
nnichójcämät. 10 Tøyhajt jaduhn coo ja'a mäbøjpädøjc hajxy nägøxiä md-
socy yaa Macedonia-naaxooty wiinduhmyhagajpt. Jaduhn højts mijts
mäbøcy nmänuu'xta'agy coo hajxy maas hamuumdu'joot mmädsógät.
11 Jaduhn højts mijts tøø nhuuc hanehmbä coo hajxy hamoñ haducy
mhídät, coo hajxy mga'a yajtägó'øwät maa cueendä hajxy mga'a møødän,
møød coo hajxy mniyhix mnimiähäyowøøjät hamdsoohaamby. Jaduhnä
mjoot hajxy mbädá'agät coo hajxy jaduhn mgudiúnät, 12 jaduhnä cu'ug
hajxy xquiumáyät, møød jaduhn hajxy tii mga'a yajmaajiádät.

13 Mägu'ughajpädøjc, ja'a jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpä, coo ja'a jiujy
ja'a miägu'ug hajxy yho'ogy tiägoy, mänit hajxy jiaanch tehm jiootmay-
haty. Paady hajxy jaduhn jiootmayhaty coo hajxy quia'a najuø'øy coo
ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagjujypiøjtägatsa'añ, ja'a hajxy hänajty tøø
miäbøquiäbä. Paady højts mijts chamn nhawáanäm, cab højtsä njoot chocy
coo hajxy mjootmayhájpät. 14 Hoorä, coo hajxy jaduhn nmäbøjcäm coo
ja'a Jesucristo jiujypiøjtägajch mänaabä hänajty tøø yho'oguiän, paady
hajxy jaduhn nmäbøjcämbä coo ja'a Dios ja'a ho'oguiäya'ay yagju-
jypiøjtägatsa'añ, ja'a hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä ja'a Jesucristocøxpä,
ja'a Jesucristo hajxy møødhijpä tu'ugmädia'agy.

15-17 Hädaa mädia'agy jaduhmbä, ja'a Jesucrístøch jaduhn
xñajtscapxøøyyä. Hoorä, coo ja'a Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ
hädaa yaabä naaxwiin, mänit jim choona'añ tsajpootyp. Mänit møc
ya'axa'añ nebiä soldadowiindsønhajxy møc ya'axiän coo hajxy hänajty
chiptuna'añ. Mänitä Diosmoonsä møc ya'axaambä, ja'a møjtuung jim
møødpä tsajpootyp. Mänitä Dios ja'a xiuuxt yajxu'uxa'añii møc. Mänitä
ho'oguiäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, ja'a hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä
ja'a Jesucristocøxpä. Mänitä mäbøjpädøjc-hajxy nägøxiä chajpeda'añ,
pønjaty hänajty jujyñä tsuxnä, näguipxy møød pønjaty hänajty tøø
yho'ogy, ja'a hajxy hänajty tøø jiujypiøjtägáchäbä. Mänitä Jesucristo
hajxy nägøxiä nøcxy njøjcubaadø'øwáanäm jim jocjooty, møød pønjaty
hänajty tøø jiujypiøjtägach, møød pønjaty hänajty jujyñä tsuxnä. Hoy
miänaajä ja'a Jesucristo hajxy nägøxiä xmiødhidáanäm. Cab hajxy mänaa
xpiuhwa'adsáanäm. 18 Tøyhajt hädaa mädia'agy jaduhn. Coo hajxy jaduhn
mmäbøcy, jaduhn hajxy hamiñ haxøpy mnijiootcapxmøcpøgøøjät.

5

1-2 Mägu'ughajpädøjc, mnajuøøby hajxy jaduhn̲ coo jaduhn̲ quia'a
yajnajuø'øy mänaa xøø tiempo yhabaada'añ coo ja'a Jesucristo yaa
quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin. Paady, cab yhadsipä cooč̌h mi-
jts njaac yajnäjaayǿ'øwät mänaa jaduhn̲ jiada'añii. Pero jaduhn̲ mäbøcy,
mnajuøøby hajxy jaduhn̲ coo ja'a Jesucristo hajxy xyajcädaacpedáan̲äm
jaguiapxy jamiädia'agy. 3 Jaduhn̲ä cu'ughajxy hänajty miäna'ana'añ:
"Jootcujc hajxy nhíjtäm; cab hajxy nej njadáan̲äm, cab hajxy nej
nhabetáan̲äm", nøm̲. Mänitä tsø'ty häyohn jaguiapxy jamiädia'agy
yhabaada'añ. Paquiä cu'ughajxy jaduhn̲ jiada'añii tiuna'añii jaduhn̲
mäwiin nebiä to'oxiøjc-hajxy jiaty yhabetiän coo ja'a yhuunghajxy
hänajty myina'añ quia'awa'añ. Cabä cu'ughajxy hänajty hoy piäyø'øga'añ.
4 Pero mijts, mägu'ughajpädøjc, mwiinjuøøby hajxy jaduhn̲. Cab
hajxy jaduhn̲ myagjuø'øwa'añ coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn̲ xya-
jcädaacpéjtämät jaguiapxy jamiädia'agy. 5 Hix̲, coo ja'a Diosmädia'agy
hajxy nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä, paady hajxy jaduhn̲ mäwiin
nmäbáatäm nebiä jäya'ayhajxy xøøm wädijpän. Hoy hajxy yhix̲y. Cab
hajxy nhíjtäm hagoodstuum. 6-8 Coo hajxy jaduhn̲ nmäbójcäm ja'a Je-
sucristocøxpä, tsøcxä hajxy híjtäm nähix̲ hahixø'ø. Tsøc hajxy híjtäm
wijy quejy. Jaduhn̲ hajxy nga'a híjtämät nebiä jäya'ay maabän, nebiä
jäya'ay múucäbän. Jaduhn̲ä haxøøgpä hajxy hoy njøjtänáayyämät nebiä
soldadohajxy chiptuñän nähbujxt cuhbujxt. Tsøcxä Diosmädia'agy ha-
jxy hamuumdu'joot mäbójcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøx̲iä tsojc
pa'häyóow̲äm. Tsøgä Jesucristo hajxy jøbhíjxäm coo hajxy xyajnähwa'ads
xyajcuhwa'adsáan̲äm. 9 Hix̲, cabä Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy
ndsaačhpójcämät. Caj pues. Jaduhn̲ hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo ja'a
Wiindsøn̲ Jesucristo hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsämät. 10 Paady ha-
jxy hoy xñähho'túutäm, jaduhn̲ hajxy hoy xmiøødhidáan̲äm cøjxta'axiøø.
Coo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin, mänit hajxy nägøx̲iä
xwiowø'øgáan̲äm, møød pønjaty hänajty jujyñä tsuxnä, møød pønjaty
hänajty tøø yho'ogy tøø tiägoy. 11 Hoorä, jaac nijiootcapxmøcpøgøø hajxy
hamiñ haxøpy. Jaac niyajnähixø'øwøø ja'a Diosmädia'agy hajxy. Jaduhn̲
hajxy jäda'ahaty mjaanč̌h cudiuñ̲.

12 Mägu'ughajpädøjc, mijts nmänuu'xtaacypy coo ja'a wiindsøn̲døjc ha-
jxy mwiingudsähgǿ'øwät, ja'a hajxy jim̲ tuum̲bä maa ja'a Diostøjcän, ja'a
mijts xwyiingapx xjiøjcapxøøbiä. 13 Coo hajxy jaduhn̲ tiuñ̲, paady hajxy
hamuumdu'joot mdsoc mba'häyówät. Jootcujc hajxy mnimiøødhidøøjät.
Cab hajxy mnimiäjootma'ad mnimiädsiphadøøjät.

14 Mägu'ughajpädøjc, jaduhn̲ mijts njaac yajwiinxiic njaac yajwiin-
gapxø'øy coo häna'c hajxy mhójät, ja'a hajxy nax̲y nuuxho'pä, coo hajxy
ween tiuñ̲; møød coo häna'c hajxy mjootcapxmøcpøgät, ja'a hajxy joot-
mayhajpä; møød coo häna'c hajxy mwiingapx mjøjcapxǿ'øwät, ja'a hajxy
hoy ca'a mäbøgaam̲bä. Mee'xxieemy hajxy jaduhn̲ nägøx̲iä mmägapx
mhané'emät.

15 Mniyajcopcø'øwøøjäp hajxy. Coo pøn̲ ñägädieeyø'øwøøjät, cab
yaghawiimbídät. Jaduhn̲ä mjoot hajxy hoy miänaajä mbädá'agät coo
mayhajt hajxy mduñhájtät hoy ñä'ä pøn̲ä, møødä mäbøjpädøjc-hajxy,
møødä cu'ughajxy nägøx̲iä.

16 Hoy ñä'ä mänaajä hajxy mxoon̲dá'agät. 17 Tehn̲gajnä Dios hajxy
mba'yá'axät. 18 Mnämá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp", hoy hajxy

nej cu mja jat cu mja habet. Chojpiä Dios jioot jaduhn̲ coo hajxy
jaduhn̲ ngudiúun̲ämät, je'eguiøxp coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm
ja'a Wiindsøn̲ Jesucristocøxpä.
19 Cabä Dioshespíritu hajxy mänaa mhadúgät. 20 Cab hajxy mbéxät
pønjatiä Diosmädia'agy najtscapxøøby. 21 Pero cøxäbä mädia'agy ha-
jxy mmädoomach mädyii hoy mädyii mäbaad. Je'eds hajxy mguhbøgäp
hamuumdu'joot. 22 Møødä haxøøgjootä haxøøgwiinmahñdy hajxy mgøx̲y
najtshixǿ'øwät.
23 Ja'a Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmióoyyäm. Ween hajxy
xquiøx̲y yajnähwa'ač̈h xquiøx̲y yajcuhwa'ač̈h. Ween hajxy xyaghity
hawa'adstuum, møødä mjuøhñdyhajxy, møødä mni'xä mgopc-hajxy,
høxtä coonä ja'a Wiindsøn̲ Jesucristo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä
naax̲wiin. 24 Ja'a Dios hajxy tøø xwyiimbíiw̲äm. Jaaya'ay hajxy
tsipcøxp xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáan̲äm neby hajxy tøø xyajwiin-
waan̲øøyyäm. Tøyhajt jaduhn̲. Hix̲, cabä Dios mänaa yhøhn̲da'agy.
25 Mägu'ughajpädøjc, huuc Diospa'ya'ax hajxy tehn̲gajnä ja'a
højtscøxpä.
26 Huuc näma'aw ja'a mäbøjpädøjc hajxy jaduhn̲ nägøx̲iä coo højts
hamuumdu'joot ndsocy nba'häyoy.
27 Nax̲iä mäbøjpädøjc hädaa nocy hajxy mdehm̲ yajwiingapxǿ'øwät
nägøx̲iä. Ja'a Jesucristo jaduhn̲ hanehm̲b.
28 Ween mijtsä Wiindsøn̲ Jesucristo ja'a hoyhajtä weenhajt møj may
xmio'oy. Amén.

2 Tesalonicenses

1 Chaa højts hädaa nocy nhädiuuṉmuga'añ, høøčh Pablo, møødä Silvano,
møødä Timoteo. Mijts hädaa nyajnäjaayøøby, pønjaty jiṃ hamugøøby
Dioswiingudsähgøøbiä Tesalónica. Ja'a Dios hajxy nDeedyhájtäm, møødä
Jesucristo hajxy nWiindsøṉhájtäm. 2 Ween mijtsä Dios ja'a tsooctä
mayhajt xtiuuṉä, ween mijtsä hoyhajtä weenhajt xmio'oy.
3 Mägu'ughajpädøjc, ja'a mijtscøxpä højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay
"Dioscujú'uyäp." Hawiinmats jaduhṉ. Hix̱, tehṉgajnä Diosmädia'agy ha-
jxy mjaac mäbøcy, møød hajxy tehṉgajnä mjaac niči̇hogyii hamiñ haxøpy.
4 Hoy miajatiä højts nwädity maa ja'a Diostøjcän, jaduhṉ højts nmädia'agy
ja'a mijtscøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy mjaanči̇h tehṃ miäbøcy,
møød coo hajxy hoy mjaanči̇h tehṃ miee'xtucy, hoy hajxy hanax̱iä mja
tsaačhpøcy ja'a Dioscøxpä. 5 Coo hajxy jaduhṉ mmee'xtucy, paadiä
Dios hajxy jiṃ xpiäda'aga'añ hawa'adstuum coo hänajty miähane'ema'añ.
Xyhijxpä Dios hajxy coo hajxy je'e myajcudsaačhpøgø'øy. Hoy jaduhṉ
coo hajxy jiṃ xpiädá'agät.
6 Pønjaty mijts jaduhṉ xchaačhtiuuṃb, yaghawiimbidaaṃbiä Dios
jaduhṉ. Jaduhṉä Dios jioot chocy. 7 Coo ja'a Wiindsøṉ Jesu-
cristo yaa miänajtägatsa'añ hädaa yaabä naax̱wiin, jiṃ choona'añ
tsajpootyp. Ja'a mioonsä miøødmänacaaṃby, ja'a hajxy mäjaamøødpä.
Hajájjäbä Jesucristo quiäda'aga'añ. Mänitä Dios hajxy nägøx̱iä xya-
jpoo'xáaṉäm, møød højts møød mijts nägøx̱iä. Cab hajxy jaduhṉ xya-
jtsaačhtiunáaṉänä. 8 Coo ja'a Jesucristo hänajty yaa tøø quiäda'agy,
mänitä jäya'ayhajxy quiumädow̱a'añ pønjatiä Dios hänajty tøø quia'a
møjpädá'aguiäbä, pønjatiä miädia'agy hänajty tøø quia'a mäbøjcäbä ja'a
Wiindsøṉ Jesucristocøxpä. 9 Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaačhpøga'añ
haxøøgtuum. Cab hajxy jiṃ mänaa yajtägø'øwa'añii Dioswiinduum, maa
ja'a Dios møj jaanči̇h yhäña'ayän, maa møcmäjaa miøødän. 10 Coo ja'a
Jesucristo hänajty yaa tøø quiäda'agy, mänitä jäya'ayhajxy jiaanči̇h tehṃ
yagjuø'øwa'añ, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä, ja'a
hajxy hänajty tøø ñähwa'ači̇h tøø quiuhwá'ači̇häbä. Mänitä Jesucristo
hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ. Jiṃ mijts hänajty mbahidaaṃbä je'eguiøxp
coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø mmäbøjpä neby højts mijts tøø
nyajnähixø'øyän.
11 Ja'a mijtscøxpä højtsä Dios hoy miänaajä nba'ya'axy coo ja'a
miädia'agy hajxy hoy mgudiúuṉät, ween hajxy jaduhṉ xquiumay. Paady
hajxy tøø xyajnähdijy coo hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Ween hajxy
xpiuhbety ja'a miäjaahaam coo ja'a miädia'agy hajxy hoy mmäbøjcät,
jaduhṉä hojioot hajxy mmøødhádät. 12 Coo ja'a hoybä weenbä hajxy
jaduhṉ mgudiúnät, jaduhṉä cu'ugä Wiindsøṉ Jesucristo hajxy wyiin-
gudsähgø'øwät, møød jaduhṉ mijtsä cu'ug xwyiingudsähgøøbiät. Ja'a
nDioshájtäm møødä Wiindsøṉ Jesucristo, jaaya'ay mijtsä tsooctä may-
hajt xtiúuṉäp.

2

1-2 Mägu'ughajpädøjc, cháṃhøch nmädia'aga'añ coo ja'a Wiindsøṉ
Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̱wiin, møød coo
hajxy xmiøjya'axáaṉäm coo hajxy jiṃ nhamugøøyyämät maa je'ejän.

Hoorä, coo hajxy mmädoyhádät cooc tyijy tøø yhabaatnä coo ja'a
Jesucristo quiädaactägatsaaṉnä, cab hajxy mdsoj mäbǿgät. Cab hajxy
mjootmayhádät. Cab hajxy mdsähgǿ'øwät. Hix̱, jaduhṉä häna'c-hajxy
näje'e tøø yhøhṉda'agy cooc tyijy ja'a Dios jaduhṉ tøø miäna'añ, møød
cooc tyijy højts jaduhṉ tøø nmäna'añ, capxyhaam, nocyhaam. Pero cab
jaduhṉ ñä'ä tøyyä. Paady højts mijts chaṃ nmänuu'xta'agy 3 coo hajxy
mga'a yajwiinhøønät ni weeñtiä. Hix̱, cab jaduhṉ choj habaada'añ.
Jayøjpä jaya'ayä Diosmädia'agy hajxy nämay ñajtshixø'øwa'añ. Mänitä
haxøøgjäya'ay wyiingähxø'øga'añ, ja'a hänajty jiiby ca'awaaṃbä
haxøøgtuum. 4 Mänitä haxøøgjäya'ayä Dios miädsibø'øwa'añ møødä
jäya'ayhajxy yaa wyiingudsähgøøbiä cøx̱iä. Jaanc̈h tehṃ yajcumayaaṃb
hänajty jaduhṉ. Mänitä yhanehṃdaact jiiby piäda'aga'añ maa Diostøjcän.
Jaduhṉ hänajty ñibiäda'aga'añii nebiä Diosän. Yajwiingudsähgø'øwaaṃb
hänajty jaduhṉ nebiä Diosän.

5 Mänáajøch jiṃ nhitiän maa mijtsän, mänítøch jaduhṉ nhuuc
hawáaṉäm coo jaduhṉ jiada'añ. Mjahmiejchp hajxy jaduhṉ, túhṃäts.
6 Cabä haxøøgjäya'ay jaduhṉ choj wiingähxø'øga'añ je'eguiøxp coo
yhadugyii høxtä coonä Dios yaghabáadät coo jaduhṉ wyiingähxǿ'øgät.
Mnajuøøby hajxy jaduhṉ pøṉ mähadujp. 7 Tøø ja'a haxøøgwiinmahñdy
tiägøøñä wädijpä. Hamee'ch jaduhṉ wiädity. Jaanä jaduhṉ je'e
yhadújcäbä. Coo yhabáadät coo quia'a hadújcänät, mänitä mähadujpä
jiøwa'adsa'añ. 8 Mänitä haxøøgjäya'ay jaduhṉ jiaanc̈h wiingähxø'øga'añ.
Mänitnä Wiindsøṉ Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ mäjaamøød. Mänitä
Jesucristo ja'a haxøøgjäya'ay yajcuhdägoyya'añ. Piäxujyhaam jaduhṉ
yagho'oga'añ. 9 Coo ja'a haxøøgjäya'ay jaduhṉ wyiingähxø'øga'añ, ja'a
møjcu'ugong puhbedaaṃb. Møcmäjaa miøødhadaaṃby. Mänitä hijxtahṉd
yajcähxø'øga'añ hoy-yagjuøøñä. Jaduhṉä cu'ug hänajty wyiinhøøna'añ.
10 Haxøøgwiinmahñdyhaam hänajty miäwiinhøøna'añ. Ja'a jäya'ayhajxy
hänajty tu'udägoyyaaṃbä, je'edshajxy jaduhṉ yajwiinhøønaaṃb.
Paady hajxy hänajty tiu'udägoyya'añ coo ja'a tøyhajt hajxy hänajty
tøø quia'a tsocy. Paady hajxy hänajty quia'a nähwa'ads quia'a
cuhwa'adsa'añ. 11-12 Pønjatiä tøyhajt jaduhṉ ca'a tsojp, ja'a haxøøgpä
hajxy wyiinxooṉdaacypy. Jaduhṉä Dios miäna'añ coo hajxy ween
yajwiinhøøñ, møød coo ja'a høhṉda'agymiädia'agy hajxy ween miäbøcy,
jaduhṉ hajxy jiiby quiá'awät haxøøgtuum.

13 Mägu'ughajpädøjc, xjiaanc̈h tehṃ chojpy mijtsä Dios. Ja'a mi-
jtscøxpä højtsä Dios hoy miänaajä nnäma'ay "Dioscujú'uyäp." Hawiin-
mats jaduhṉ. Paady højts jaduhṉ nnäma'ay je'eguiøxp coo ja'a Dios
hajxy jecy xyajnähdijy coo hajxy mnähwa'ads mguhwá'adsät. Cahnä
hädaa yaabä naax̱wiin hänajty yhawijy tiøø'xta'agy coo hajxy jaduhṉ
xyajnähdijy. Coo ja'a tøyhajt hajxy tøø mmäbøcy, paadiä Dios hajxy
xyajnähwa'ac̈h xyajcuhwa'ac̈h ja'a yhEspírituhaam. 14 Coo ja'a Dios ha-
jxy jaduhṉ xyajnähdijy, paadiä tøyhajt hajxy tøø mmäbøcy mänaa højts
mijts hoy nyajwiingapxø'øyän. Jaduhṉ hajxy tøø xyajnähdijpä coo ja'a
Wiindsøṉ Jesucristo hajxy xmiøødhídät cøjxta'axiøø.

15 Mägu'ughajpädøjc, tøø højts mijtsä cuhdujt madiu'u nyajnähixø'øy
capxyhaam møød nocyhaam. Hamuumdu'joot hajxy jaduhṉ mmäbǿgät
tehṉgajnä. Cab hajxy nnajtshixǿ'øwät. 16 Xjiaanc̈h tehṃ chójcäm
ja'a Wiindsøṉ Jesucristo hajxy møødä Diosteedy. Tøø mayhajt hajxy
xtiúuṉäm coo hajxy tøø xyajwiinwaaṉøøyyäm cooc hajxy hoy miänaajä

xmiøødhidáaṉäm. 17 Weenä Dios hajxy xpiuhbety coo hajxy hoy
mgudiúnät, møød coo hajxy hoy mgápxät.

3

1 Hoorä, mägu'ughajpädøjc, huuc pa'ya'axä Dios hajxy ja'a højtscøxpä,
ween højtsä mädia'agy ja'a Jesucristocøxpä paquiä nøcxy nyajwa'xy,
weenä cu'ughajxy miäbøcy nej mijts tøø mmäbøquiän, 2 møød ween
højtsä Dios xñäwa'añ maa ja'a haxøøghäna'c-hajxiän, maa ja'a cahwi-
indøyhäna'c-hajxiän. Hix̱, cabä jäya'ayhajxy nägøx̱iä miäbøcy. 3 Pero
tømiädiaacpä Dios. Xpiuhbedaaṃb hajxy jaduhṉ. Xñäwa'anaaṃb hajxy
jaduhṉ maa ja'a haxøøgpän. 4 Jaanä jaduhṉduhm̱bä, nmäbøjcäp højtsä
Dios ja'a miädia'agy ja'a mijtscøxpä. Nnajuøøby højts coo mijtsä cuhdujt
mgudiuna'añ, ja'a højts mijts chaṃ nyajwiingapxø'øwaaṃbiä. 5 Weenä
Dios hajxy xjiaac yajwiinjuø'øy tiiguiøxpä hajxy jaduhṉ coo xchójcäm,
møød tiiguiøxpä Jesucristo coo miee'xtujcy mänaa yaa yhitiän hädaa
yaabä naax̱wiin.

6 Mägu'ughajpädøjc, tøø højts nmädoyhaty cooc mijts näje'e mwi'i
ñuuxho'ogy, møød cooc hajxy näje'e mga'a nä'ägädä tuna'añ. Hoorä,
jaduhṉ højts mijts nmägapxy nhane'emy ja'a Wiindsøṉ Jesucristocøxpä
coo hajxy mbuhwá'adsät pønjaty jaduhṉ wi'i ñuuxho'p, ja'a cuhdujt
hajxy ca'a cudiunaaṃbä, ja'a højts mijts tøø nyajwiingapxǿ'øyäbä.
7 Mnajuøøby hajxy coo højts hawiinmats xpiahíxät neby højts hoy
nwäditiän. Hix̱, mänaa højts jiṃ nhitiän maa mijtsän, cab højts hänajty jiṃ
nnuuxho'ogy. 8 Caj pues. Xøømdsuhm̱ højts hänajty nduñ nxajy. Paady
højts hänajty jaduhṉ nguhdujthaty, cab højts hänajty ndsocy coo højts
mijts cu xpiuhbejty. Ngujuuby højts hänajty tijaty højts hänajty ngaaby.
9 Paady højts hänajty jaduhṉ nguhdujthaty, jaduhṉ højts hänajty ndsocy
coo højts mijts jaduhṉ xpiahíxät, hoy højtsä cuhdujt hänajty nja møødä
coo højts mijts cu xpiuhbejty. 10 Mänaa højts jiṃ nhitiän maa mijtsän,
jaduhṉ højts hänajty nmägapxy nhane'emy coo hajxy nägøx̱iä mduṉ
mxájät. Pøṉ jaduhṉ ca'a tunaaṃb, cabä caayyøøc hajxy mmó'owät.
11 Coo højts jaduhṉ tøø nmädoyhaty cooc hajxy jaduhṉ näje'e mwi'i
ñuuxho'ogy, møød cooc hajxy näje'e mga'a nä'ägädä tuna'añ, møød
cooc hajxy näje'e mwi'i yajtägø'øy maa cueendä hajxy mga'a møødän,
12 pønjaty jaduhṉ jatcøøby, jaduhṉ højts nmägapxy nhane'emy ja'a Wi-
indsøṉ Jesucristocøxpä coo hajxy jootcujc ween tiuñ xiajy, jaduhṉä
quiaayyøøc hajxy ñiguiudúuṉäxät.

13 Mijts, mägu'ughajpädøjc, cab hajxy mnänuuxǿ'øwät coo ja'a hoybä
weenbä hajxy mdúnät. 14 Pøṉ jaduhṉ ca'a cudiunaaṃb neby højts
chaṃ ngujaayän maa hädaa noquiän, myajcopcǿ'øwäp hajxy jaduhṉ.
Cab hajxy mmøødwädijmújnät. Ween jaduhṉ chähdiuñ. 15 Pero cab
hajxy mmädsiphádät. Jaduhṉ hajxy mhoj mmägápxät nebiä huch nebiä
puhya'ayän.

16 Yejpiä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt. Ween mijtsä hoyhajtä weenhajt
møj may xmio'oy hoy miänaajä. Ween hajxy nägøx̱iä xmiøødhity.

17 Høøčh Pablo, hamdsoo cø'øháamhøch chaṃ njahmiaya'añ.
Jadúhṉhøch nxøø ngujaay hoy ñä'ä mädyii nocyjiootiä: Pablo. 18 Ween
mijtsä Wiindsøṉ Jesucristo ja'a tsooctä mayhajt xtiuuṉä nägøx̱iä. Amén.

1 Timoteo

1 Pablohájpøch høøčh. Ja'a Jesucrístøch xquiuguexyhajp. Ja'a
Diosteedy møødä Wiindsøn Jesucristo, mänítøch hajxy tøø xyhane'emy
coočh jaduhn ndúnät cuguexy. Ja'a Dios hajxy jaduhn xyajnähwaats
xyajcuhwáatsäm. Ja'a Jesucristo hajxy njøbhíjxäm coo hajxy
hawa'adstuum xpiäda'agáaänäm. 2 Timoteo, míičhhøch hädaa nocy
nyajnäjaayøøby. Jadúhnhøch miičh njuø'øy nebiä hamdsoo huungpän
coo ja'a Diosmädia'agy nmäbójcäm. Tøyhajt jaduhn. Ja'a Diosteedy møødä
Wiindsøn Jesucristo, ween miičhä tsooctä mayhajt hajxy xtiuuna, ween
xñäxuučh, weenä hoyhajtä weenhajt xmio'oy.

3 Hoorä, mänaa højts jim tøø nhíjtäm Efeso, mänítøch nwiinmahñdyhajty
coočh jim nnócxät Macedonia-naaxooty. Mänítøch miičh nmänuu'xtaacy
coo jim mmähmó'øwät Efeso nidiuhm, coo jaduhn jim ween mduñ
wiindsøn maa ja'a Diostøjcän. Jadúhnhøch miičh cham nnämáaguiumbä
coo jim mjaac túnät. Hix, jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä Diosmädia'agy
hajxy hoy yajnähixø'øy neby højts nyajnähixóøyyäm. Wiingaty hajxy ya-
jnähixø'øy. Mhójäp jaduhn coo hajxy jaduhn wiing quia'a yajnähixóøñät.
4 Jaanä jaduhnduhmbä, mhójäp je'ebä pønjatiä nähap hajxy wi'i miädiaacp,
møød pønjaty yajcopcøøby tijatiä jecyjiäya'ayhajxy hijty xiøhaty. Cab
jaduhn choobaady coo jaduhmbä capxy coo jaduhmbä mädia'agy hajxy
tehngajnä yajcapxiø'øy. Jue'e tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy
nmäbójcäm coo ja'a Dios hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum.

5 Pero jaduhnä Dios jioot chocy coo hajxy hamuumdu'joot nničhojc
nnibia'häyóowämät hamiñ haxøpy. Pønjaty howyiinmahñdy møød,
je'ehajxy jaduhn hamuumdu'joot nič hojc nibia'häyóowäp, møød
pønjaty haxøøgwiinmahñdy ca'a møød, møød pønjatiä Diosmädia'agy
hamuumdu'joot mäbøjp. 6 Tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ñajtshixøøñä
näje'e. Tøø hajxy jaduhn tiu'udägooñä. Xiøøbä hajxy yajcapxiø'øy
mädyii ca'a tsoobaatp. 7 Jaduhnä jioot hajxy jia wi'i piäda'agy coo ja'a
jecyquiuhdujt hajxy yajnähixó'øwät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä. Pero
cab hajxy wyiinjuø'øy neby hajxy jia wi'i yajnähixø'øwa'añ cooc tyijy
tiøyyä.

8 Coo ja'a jecyquiuhdujt hajxy jaduhn hoy nyajtúunämät, mänit jaduhn
tiuungpaady. Tøyhajt jaduhn, túhmäts. 9 Paadiä Dios ja'a jecyquiuhdujt
piädaacy coo ja'a haxøøgjäya'ayhajxy jaduhn quiumädówät, ca'a
jie'eguiøxpä ja'a hojiäya'ayhajxy. Tøyhajt jaduhn, túhmäts. Jue'eč h
jaduhn nnänøømby ja'a haxøøgjäya'ayhajxy, pønjatiä Diosmädia'agy
ca'a mäbøjp, møød pønjatiä Dios ca'a wiingudsähgøøby, møødä cubojpä
cugädieebiähajxy, møød pønjatiä haxøøgwiinmahñdy møød, møød
pønjatiä Dios mägapxtägooby, møød pønjatiä tiaj tieedy yagho'p, møødä
jäya'ay-yagho'pähajxy, 10 møød pønjatiä wiingto'oxiøjc møødtsänaaby,
møød pønjatiä miäya'adiøjc møødmaab, møødä jäya'amiee'tspähajxy,
møødä høhndaacpähajxy, møødä mänähøønøøbiähajxy, møød pønjatiä
hoguiapxiä homiädia'agy hajxy ca'a cudiuumb. 11 Hädaa hoguiapxy
hädaa homiädia'agy hädaaduhmbä, jim jaduhn myiñ cujaay maa ja'a
Diosmädia'aguiän coo ja'a Dios hajxy tøø xpiädáacäm hawa'adstuum.

Dióshøch jaduhn tøø xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy nyajwá'xät. Jaančh tehm jiootcujcä Dios jaduhn.

12 Haa ja'a Wiindsøn Jesucristo, je'ečhä mäjaa tøø xmio'oy. Páadyhøch jaduhn nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" coočh tøø xwyiinguexy coočhä miädia'agy jaduhn nyajwá'xät. Xyaghijxnájxhøch jaduhn coočh hänajty hoy nduna'añ, 13 hóyhøch hijty haxøøg nja wiingapxpety. Nmädsibøøbiøch hijty. Nhøxpäbóobiøch hijty pønjaty mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä. Pero cábøčhä Dios xyajcumädooyy. Xñäxúu'tshøch jaduhn je'eguiøxp coočh hänajty nga'a nnajuø'øyñä coočh hänajty haxøøg njatcø'øy. 14 Mänítøčhä Dios ja'a tsooctä mayhajt møj may xtiuunä. Mänítøch xpiädaacy tu'ugmädia'agy møødä Jesucristo. Páadyhøčhä Diosmädia'agy nmäbøjnä. Páadyhøčhä jäya'ay nägøxiä ndsojc nba'häyoonä.

15 Paadiä Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naaxwiin, ja'a cubojpä ja'a cugädieebiähajxy hoy yajnähwa'ačh yajcuhwa'ačhii. Tehm tiøyhajt jaduhn. Tsøc hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. Høøčh, hanáxiøčhä pojpä cädieey hijty nmøødä may. Cab ndijy pøn hijty xmiäbaady nébiøčhä pojpä cädieey hijty nmøødä. 16 Hóyhøčhä pojpä cädieey hijty may nja møødä hanaxiä, mänítøčhä Dios xñäxuu'ch, jaduhnä Jesucristo yajcähxø'cy coočh hänajty xjiaančh tehm miee'xtucy, weenä cubojpä cugädieebiähajxy jaduhn wyiinjuø'øy coo hajxy hawiinmats miäbøgät ja'a Diosmädia'agy ja'a Jesucristocøxpä, møød ween hajxy jaduhn wyiinjuøøbiä coo hajxy hoy jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. 17 Tsøgä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgøøyyäm. Nidiuhm jaduhn miähane'emy cøjxta'axiøø. Cab jaduhn mänaa yho'oga'añ tiägoyya'añ. Cab hajxy jaduhn mänaa nhíjxäm. Tehm tiøyhajt jaduhn.

18-19 Huung Timoteo, chámhøch miičh nwiingapx njøjcapxø'øy coo ja'a Diosmädia'agy hamuumdu'joot mmämøjtäná'awät, møød coo tehngajnä mmäbøgät, møød coo hojioot howyiinmahñdy mjaac panócxät. Jaduhn miičhä Dioscugapxyhajxy jecy tøø xyhuuc mädiaacpä coo miičh jaduhn mgudiuna'añ. Najtscapxøøyyä hajxy jaduhn ja'a Dioshespíritu. Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo ja'a yhojiootä yhowyiinmahñdy hajxy tøø ñajtshixø'øy, paady hajxy tøø tiu'udägooñä. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøjnä. 20 Jaduhnä Himeneohajxy tøø jiaty møødä Alejandro. Tøøčhä møjcu'ugong hajxy nyajcø'ødägø'øy, weenä Dios hajxy jaduhn miänuu'xta'agy coo hajxy miämee'xóøjät, møød coo hajxy ween wyiinjuø'øy coo jaduhn yhaxøøgä coo ja'a Dios hajxy ñähojy.

2

1 Hoorä, chámhøch nyajwiinxiic nyajwiingapxø'øwa'añ nebiatiä Dios hajxy nba'yaaxmújcämät. Tsøgä Dios hajxy mänuu'xtáacäm ja'a jäya'aguiøxpähajxy nägøxiä mäduhñtiä hajxy yaa chäna'ay hädaa yaabä naaxwiin. Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm "Dioscujú'uyäp." 2 Pønjaty hajxy xyhanéhmäm, je'eguiøxpä Dios hajxy tsøc mänuu'xtáacäm, møødä gobiernähajxy, møødä gobernadorhajxy, møødä cuduunghajxy. Jaduhn hajxy hagujc jootcujc nhíjtämät. Jaduhnä cu'ug hajxy xquia'a hadsíjpämät. Jaduhnä Diosmädia'agy hajxy hoy ngudiúunämät. Jaduhnä Dios hajxy hoy nwiingudsähgøøyyämät. 3 Hahixøøby jaduhn coo ja'a Dios hajxy jaduhn nmänuu'xtáacämät ja'a gobiernäcøxpähajxy. Jaduhnä Dios hajxy xquiumáayyämät. Jaaya'ay hajxy jaduhn xyajnähwaats

xyajcuhwáatsäm. 4 Jaduhn̲ä Dios jioot chocy coo hajxy nägøx̲iä
nnähwaats nguhwáatsämät mäduhñtia hajxy yaa ndsänáayyäm hädaa
yaabä naax̲wiin, møød coo ja'a tøyhajt hajxy nwiinjuøøyyämät ja'a
Jesucristocøxpä. 5-6 Hix̲, tu'uquiä Dios hajxy nDeedyhájtäm. Jaanä
jaduhn̲duhm̲bä, tu'jäya'ay hajxy jim̲ xñähgapxtúutäm Dioswiinduum. Ja'a
Jesucristo je'e. Mänitä Dios miänaañ coo ja'a Jesucristo yaa jiäya'ayhádät
hädaa yaabä naax̲wiin. Mänitä Jesucristo hamdsoojoot ñiñähdujcä.
Mänit hajxy nägøx̲iä hoy xñähho'túutäm. Jaduhn̲ nbojpä ngädieey hajxy
nägøx̲iä xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. 7 Páadyhøčhä Dios xpiädaacy
cooč̆h xquiuguex̲yhádät cooč̆hä mädia'agy jaduhn̲ nyajwá'xät coo ja'a
Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, møød cooč̆hä jäya'ayä Diosmädia'agy
nyajwiingapxó'øwät, ja'a hajxy ca'a judíospä, ween hajxy jaduhn̲
miäbøcy, møød weenä tøyhajt hajxy jaduhn̲ wyiinjuø'øy. Tømiädiáacpøch
jaduhn̲, cábøch nhøhn̲da'agy.

8 Jaduhn̲ds je'e, jadúhn̲høčhä njoot chocy cooč̆hä nmäya'adiøjcä
Dios hajxy pia'yá'axät, hoy ñä'ä majatiä hajxy mhamugø'øy
Dioswiingudsähgøøbiä. Hojioot howyiinmahñdymøød hajxy
jaduhn̲ mba'yá'axät, ca'a yhadsip ca'a yhajootma'adä, ca'a
yhaxøøgwiinmahñdymøødä. 9 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, cábøčhä njoot chocy
coo ja'a to'oxiøjc-hajxy hoč̆hähdiuun̲nä ñibiäda'agøøjät. Cabä quiuhwaay
hajxy hanax̲iä yajcopcó'øwät. Cabä oro hajxy piädá'agät ni perlas. Cabä
wit tsow̲jatypä hajxy miäwädítät. 10 Jaduhn̲ä jioot hajxy piädá'agät coo
ja'a mayhajt hajxy tehn̲gajnä tiúnät, jaduhn̲ hajxy yajcähxó'øgät coo
ja'a Dios hajxy tøyhajt wyiingudsähgø'øy hamuumdu'joot. 11 Hamoñ
haducy ja'a to'oxiøjc-hajxy jim̲ yhamädoow̲hídät maa hajxy nax̲y
mhamugø'øyän. Jaduhn̲ä Diosmädia'agy hajxy hoy yhabøgät. Møød
mee'xxieemy hajxy jim̲ yhídät. 12 Jadúhn̲høch nmägapx nhanehm̲bä
coo ja'a to'oxiøjcä Diosmädia'agy hajxy jim̲ quia'a yajnähixó'øwät maa
hajxy nax̲y mhamugø'øyän. Hamoñ haducy hajxy jim̲ ñä'ägä hídät. Cabä
to'oxiøjc cuhdujt hajxy miøødä coo ja'a ya'adiøjc hajxy yhoj yá'axät.
13 Hix̲, ja'a Adán, jawyiin je'e yhädiuun̲ä; høx̲haamä Eva jiaac hädiuun̲ä.
14 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, ja'a Eva jaduhn̲ wiinhøhn̲ä ja'a møjcu'ugong,
ca'a yhAdángä. Jaduhn̲ä Eva quiädiehč̆hohñ. 15 Paadiä to'oxiøjc-hajxy
jiaanč̆h tehm̲ chaač̆hpøcy coo yhuunghajxy myiñ miech. Pero coo ja'a
Dios ja'a miädia'agy hajxy tehn̲gajnä miäbøjcät, jaduhn̲ä piojpä quiädieey
hajxy yajnähwa'ads yajcuhwa'adsáan̲äxä. Jaduhn̲ä Dios chojpä coo
ja'a to'oxiøjcä mäbøjpädøjc hajxy hamuumdu'joot choc pia'häyówät,
møød coo hojioot howyiinmahñdy hajxy miøødhádät, møød coo hajxy
mee'xxieemy yhídät.

3

1 Hahixøøby jaduhn̲ coo ja'a mjoot hajxy mbädá'agät coo hajxy mdúnät
wiindsøn̲ maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxiän. Hodiuun̲g jaduhn̲. Tehm̲ tiøyhajt
jaduhn̲. 2 Øøn̲ jaduhn̲ tuum̲b wiindsøn̲ maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxpä
howyiinmahñdy miøødhádät. Jagooyyä to'oxiøjc tu'ug yaghídät, ca'a mi-
etsc ca'a tiägøøgä. Cabä vino comjaty yhú'ugät. Cabä haxøøgwiinmahñdy
miøødhádät. Hoy wiädítät. Coo øøn̲ miédsät tøghayohbiä maa ja'a tiøjcän,
piu'umió'owäp quioñdymó'owäp jaduhn̲. Jiádäp yajnähixø'øw jaduhn̲.
3 Cab yhu'ug cab jióø'xät. Cab chiptúnät. Mee'xxieemy jaduhn̲ quiapx
miädiá'agät. Cab tii yajtsiptá'agät. Cabä xädø'øñ yhadsógät. 4 Øøn̲

jaduhn̲ tuum̲b wiindsøn̲ maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxpä yhuungä tio'oxy hoy miägapx yhané'emät, weenä yhuunghajxy miädia'agymiäbøcy, ween wyiingudsähgø'øyii ja'a yhuung. 5 Hix̲, pøn̲ä yhamdsoo huungä yhamdsoo to'oxy hoy ca'a hane'emaam̲b, cab hoy miähane'ema'añ maa ja'a Diostøjcän. 6 Cab jaduhn̲ yhahixø'øy coo ja'a naam̲dägø'øbä tiúnät wiindsøn̲ maa ja'a Diostøjcän, coo jaduhn̲ ñä'ä niguiumayóøjät. Wehn̲dä jaduhn̲ quiumädów̲ät nebiä møjcu'ugong quiumädooyyän. 7 Øn̲ jaduhn̲ tuum̲b wiindsøn̲ maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxp jaduhn̲ hoy wiädítät maa jäya'ayhagujcän, ja'a hajxy ca'a Diosmädia'agymiäbøjpä. Jaduhn̲ quia'a nähojóøjät, jaduhn̲ quia'a yajtu'udägoyyóøjät ja'a møjcu'ugong.

8 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, ja'a ya'adiøjc-hajxy jim̲ mäbuhbejpä maa ja'a Diostøjcän, tsipcøxp hajxy hoy jiäya'ayhádät. Cab hajxy ñä'ä metscapx ñä'ä tägøøgcápxät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jióø'xät. Cabä jäya'axiädø'øñ hajxy yhadsógät. 9 Tsipcøxpä tøyhajt hajxy miäbøgät ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hijty cuyu'učhpä. Howyiinmahñdymøød hajxy jaduhn̲ miäbøgät. 10 Pønjatiä jioot tsojp coo hajxy miäbuhbédät maa ja'a Diostøjcän, cab hajxy mdsoj pädá'agät. Ween hajxy jayøjp mhuuc hijxmach pø hoy hajxy hänajty tiuna'añ. Coo hajxy hänajty tøø mhijxmach coo howyiinmahñdy hajxy jiaančh møødä, mänit hajxy mbädá'agät coo hajxy jaduhn̲ miäbuhbédät. 11 Jaanä jaduhn̲ä to'oxiøjc-hajxypä, ja'a hajxy jim̲ mäbuhbejpä maa ja'a tsajtøjcän. tsipcøxp hajxy hoy jiäya'ayhájpät. Cab hajxy øn̲ ñähøønó'øwät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy jióø'xät. Hamuumdu'jootä hoybä weenbä hajxy quiudiúnät cøx̲iä. 12 Hoorä, ja'a mäbuhbejpädøjc-hajxy, ja'a ya'adiøjc-hajxypä, jagooyyä to'oxiøjc hajxy tu'ug yaghídät. Hoy ja'a yhuungä tio'oxy hajxy miägapx yhané'emät. 13 Ja'a mäbuhbejpädøjc-hajxy jaduhn̲ hoy tuum̲bä, cumayáan̲äp hajxy jaduhn̲ ja'a mäbøjpädøjc, møød jaduhn̲ä møjjuøhñdy hajxy miøødhádät coo hajxy hänajty miädia'aga'añ coog hajxy miäbøcy ja'a Jesucristocøxpä.

14-15 Jadúhn̲høčhä njoot jia tsocy cooč jim̲ mobädajpä nnócxät maa miičhän. Pero cooč jaduhn̲ jim̲ nga'a nä'ä tsoj nócxät, páadyhøch hädaa nocy nyajnäjaayø'øy, jaduhn̲ mnajuó'øwät nebiä mäbøjpädøjc-hajxy jim̲ hoy yhídät maa ja'a Diostøjcän. Hoy miänaajä Dios yhity. Hoy miänaajä Dios ja'a mäbøjpädøjcä tøyhajt yajnähixø'øy ja'a Jesucristocøxpä. Hamuumdu'joot hajxy jaduhn̲ ñäwa'añii. 16 Jaančh tehm̲ miøj jaančh tehm̲ jiaančh hädaa mädia'agy jaduhn̲ ja'a Jesucristocøxpä, coo hajxy hoy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Tehm̲ tiøyhajt jaduhn̲. Cuyu'učhä Dios hädaa mädia'agy hijty yaghity. Mänit hajxy jaduhn̲ tøø xyajwiinjuóøyyäm. Hoorä, coo ja'a Dios jaduhn̲ miänaañ̲, mänitä yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naax̲wiin. Ja'a Jesucristo je'e. Jaduhn̲ je'e jiäya'ayhajty neby højtshájtäm. Mänitä Dioshespíritu jaduhn̲ yajcähxø'cy coo ja'a Jesucristo yhity hawa'adstuum. Mänitä Jesucristo yhijxä ja'a Diosmoonsä, ja'a hajxy jim̲ tsohm̲bä tsajpootyp. Mänitä Jesucristo jim̲ ñøcxy tsajpootyp. Mänitä mädia'agy wia'xy ja'a Jesucristocøxpä maa ja'a jäya'ayhajxy chäna'ayän, ja'a ca'a judíoshajxypä. Mänitä jäya'ayhajxy yaa may miäbøjcy ja'a Jesucristocøxpä hädaa yaabä naax̲wiin.

4

1-2 Hoorä, howyiinjuøøñä ja'a Dioshespíritu tøø miäna'añ coogä mäwiinhøhm̲bähajxy piädø'øga'añ. Jadúhn̲äc hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä hoyhäna'cän. Pero yhamdsoo cuhdújtäc hajxy yajtunaam̲by.

Haxøøgcuhdújtäc hajxy miøødhadaam̱by møødä haxøøgjuøhñdy.
Jadúhṉägä mäwiinhøhm̱bähajxy yajtägø'øwa'añii ja'a møjcu'u. Jadúhṉäc
hajxy ñajtscapxø'øwáaṉäxä nébiägä høhṉda'agymiädia'agy hajxy
yajnähixø'øwät. Mänítägä mäbøjpädøjcä høhṉda'agymiädia'agy hajxy
nämay yhamädoow̱hida'añ. Mänítäc hajxy jaduhṉ miäbøga'añ. Mänítägä
tømiädia'agy ja'a Jesucristocøxpä hajxy ñajtshixø'øwa'añ. 3-4 Jadúhṉägä
mäwiinhøhm̱bähajxy hänajty yhøhṉda'aga'añ cooc tyijy yhaxøøgä coo
hajxy nbøjcämät, møød cooc tyijy quia'a hahixø'øy coo hajxy cøx̱iä
wiinä njøø'xämät, hoy ja'a Dios cøx̱iä wiinä tøø jia päda'agy. Hix̱,
tijatiä Dios tøø piäda'agy, haagä hoy je'e. Hahixøøby jaduhṉ coo
hajxy nguhbøjcämät, pønjatiä tøyhajt mäbøjp ja'a Jesucristocøxpä.
Coo hajxy jaduhṉ nguhbøjcäm, jaduhṉä Dios hajxy nnämáayyämät
"Dioscujú'uyäp." Y cab jaduhṉ yhahixø'øy coo hajxy nwiingápxämät.
5 Coo ja'a Dios jaduhṉ tøø miäna'añ, møød coo ja'a Dios hajxy nba'yáax̱äm,
jaduhṉä Dios cøx̱iä wiinä quiunuu'xy.

6 Nax̱y miiсhä mäbøjpädøjc jaduhṉ mdehm̱ ñajtscapxǿ'øwät
nébiøch cham̱ nmädia'aguiän, jaduhṉä Jesucristo hoy mbuhbédät,
jaduhṉä homiädia'agy hoy mjaac habøgät ja'a Jesucristocøxpä,
ja'a hajxy nmäbøjcämbä. Je'e miiсh mnä'ägä panøcxyhajpy.
7 Cabä nähapmädia'agy myajcopcǿ'øwät nebiä teedyhaphajxy wyi'i
miädia'aguiän. Høhṉda'agymiädia'agy je'e jaduhṉ. Jim̱ä mjoot mnä'ägä
pädá'agät nebiä Diosmädia'agy maas hoy mjaac panǿcxät. 8 Tsoobaatp
jaduhṉ siémpräm coo nni'xä ngopc hajxy møc nyaghíjtämät. Pero
maas nä'ägädä tsoobaatp coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehṉgajnä
nbanǿcxämät. Hix̱, coo hajxy jaduhṉ hoy ngudiúuṉämät, jaduhṉä Dios
hajxy tøø xyajwiinwaaṉøøyyäm coo hajxy hodiuum xyaghidáaṉäm
hoy miänaajä, møød jäda'ahaty, møød miim̱nä mejtsnä. Jaduhṉ hajxy
xyagjugyhadáaṉäm cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän. 9 Tehm̱ tiøyhajt
hädaa mädia'agy jaduhṉ. Tsøg hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. 10 Coo
ja'a Dios hajxy jaduhṉ xyaghidáaṉäm hodiuum hoy miänaajä, paady
hajxy møc nduuṉ nxájjäm. Jujquiä Dios. Coo ja'a miädia'agy hajxy
nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo ja'a jäya'ay nägøx̱iä tøø ñähho'tu'udy,
paady hajxy xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáaṉäm.

11 Jaduhṉä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøjcapxǿ'øwät nébiøch naam̱nä
tøø nmädia'aguiän. 12 Tehṉgajnä hoguiuhdujt myaghídät, jaduhṉ
pøṉ xquia'a péxät, hoy jomøjt may mga'a ja møødä; møød jaduhṉä
mäbøjpädøjc xpiahíxät. Hoy yajxóṉ mgapx mmädiá'agät. Caj mänaa
mgapxtägóyyät. Hoy piøṉä mdsoc mba'häyówät. Hoy ja'a Diosmädia'agy
mmäbøgät. Mmøødhádäbä howyiinmahñdy. 13 Mädúhṉ̃tiøch jim̱ nga'a
tsoj nøcxy maa miiсhän, tehṉgajnä Diosmädia'agy mgapx mmädiá'agät
coo hajxy jim̱ nax̱y mhamugø'øy maa ja'a Diostøjcän. Jaduhṉä
mäbøjpädøjc myajwiinxiic myajwiingapxǿ'øwät. 14 Mänaa miiсhä ma-
jjäya'adiøjc jim̱ xquiø'ønähgapiän maa ja'a Diostøjcän, mänit miiсhä
Dioshespíritu xñägapxy cooc miiсhä Diosmädia'agy myajwa'xa'añ. Mänit
miiсh häna'c jaduhṉ xñajtscapxøøyyä. Mänit miiсhä Dios mäjaa xmiooyy
coo ja'a miädia'agy jaduhṉ myajwá'xät. Nax̱y mdehm̱ jiahmiejtstá'agät
coo ja'a mäjaa jaduhṉ xmiooyy. Caj mnajtshixǿ'øwät.

15 Jaduhṉä mjoot mbädá'agät coo ja'a Diosmädia'agy jaduhṉ
hamuumdu'joot myajwá'xät hoy miänaajä. Coo jaduhṉ mgudiúṉ
mguñáxät, jaduhṉä cu'ug xyhíxät coo jaduhṉ hoy myajtu'uyo'oy.

16 Niyajcopcø'øwøø nej mwädity, nej myajnähixø'øy. Tehn̲gajnä jaduhn̲
mgudiún̲ mguñáxät, jaduhn̲ mnähwa'ads mguhwá'adsät näguipxy møødä
jäya'ayhajxy hamädoow̲hijpä.

5

1 Cabä majjäya'adiøjc mhoj myá'axät. Mee'xxieemy mwi-
ingapx mjøjcapxǿ'øwät nebiä mhamdsoo teediän. Møødä
muutsc-hän̲a'c-hajxypä, jaduhn̲ mmägapx mhané'emät nebiä
mhamdsoo puhya'ayän. 2 Jaanä jaduhn̲ä tsø'ødaj mmägapx
mhanéhm̲bät nebiä mhamdsoo tajjän. Møødä to'oxiøjc-hajxy muutspä,
jaduhn̲ mmägapx mhanéhm̲bät nebiä mhamdsoo puhdo'oxiän. Caj
mmägapxtägóyyät.

3 Jii yaamgto'oxyhajxy näje'e, cab hajxy pøn̲ ñä'ägädä møødä.
Tøyhajt hajxy ñidiuhm̲haty. Je'eds hajxy mbuhbédäp. 4 Pero ja'a
yaamgto'oxyhajxy jaac jim̲bä, pø jim̲ä yhuunghajxy, pø jim̲ä
yhoc-huunghajxy, ween hajxy jaduhn̲ piuhbedyii nägø'ø nädecypiä
ja'a yhamdsoo huunghajxy, ja'a yhamdsoo hoc-huunghajxy. Jaduhn̲ä
mäbøjpädøjc-hajxy quiumayøøjät ja'a Dios coo tiaj tieedy hajxy jaduhn̲
piuhbejtägátsät. Jaduhn̲ hajxy yajcähxǿ'øgät coo ja'a tiaj tieedy
hajxy jiaanch wiingudsähgø'øy. 5 Hix̲, ja'a yaamgto'oxyhajxy tehm̲
tiøyhajt nidiuhm̲hajpä, ja'a Dios hajxy yhajodhajpy. Xøømdsuhm̲ hajxy
miänuu'xta'agy. 6 Pero ja'a yaamgto'oxy ja'a Dios hajxy ca'a hajodhajpä,
coo ja'a jioot hajxy chógät coo hajxy xyi'ig xioon̲da'aga'añ, jaduhn̲ä
Dios yhix̲y nebiä ho'ogypiän, hoy hajxy jia jujyñä, hoy hajxy jia tsuxnä.
7 Jaduhn̲ä mäbøjpädøjc mwiingapx mjøjcapxǿ'øwät coo ja'a homiädia'agy
hajxy pedyii ween quiudiuñ̲, jaduhn̲ hajxy quiumayøøjät ja'a cu'ug.
8 Pønjatiä jiujy miägu'ug ca'a hijxp ca'a mähäyoob møødä yhuung møødä
tio'oxy, tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy ñajtshixøøñä neby hajxy hijty
miäbøquiän ja'a Jesucristocøxpä. Maas haxøøg hajxy jiatcø'øy quejee
häna'c-hajxy ca'a nä'ägä mäbøjpä.

9 Mgujáhyyäbä yaamgto'oxiä xiøø hajxy pønjaty hajxy mbuhbedaam̲by.
Je'e xiøøhajxy pédäp pønjaty tägøøghii'x jomøjt tøø yhabéjtäxä, møød
pønjatiä ya'adiøjc tu'uquiä tøø miøødtsäna'ay, 10 møød pønjatiä cu'ughajxy
ñänøøm̲by coo ja'a mayhajt hajxy tøø tiúun̲äxä, møød pønjatiä ñøøxä
miajc hoy yajxón̲ tøø yajtso'ogy tøø yajyeegy, møød pønjaty pu'umiooby
coñdymooby ja'a jäya'ayhajxy jim̲ miim̲b mejtspä maa ja'a tiøjcän,
møød pønjatiä mäbøjpädøjc cø'øbujp tecypiujp, møød pønjaty puhbejp
ja'a jäya'ayhajxy häyohmbaatpä, møød pønjatiä jioot tøø piäda'agy coo
ja'a hoybä weenbä hajxy quiudiún̲ quiuñáxät hoy ñä'ä tiijä. Ja'a
yaamgto'oxy hädaa hoguiuhdujt jaduhm̲bä hajxy yajtuum̲bä, je'eds ha-
jxy mbuhbédäp.

11-12 Pero ja'a yaamgto'oxy tsaanbä muutspähajxy, cabä xiøøhajxy
quiujáhyyäxät, cab hajxy mbuhbédät. Hoy hajxy tøø jia mäna'añ
coogä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot miäduna'añ maa ja'a tsajtøjcän,
mänitä jioot hajxy näje'e piäda'agy coo hajxy piøjtägatsa'añ coo hajxy
yhuuctägatsa'añ. Cabä Jesucristo hajxy jaduhn̲ hoy miädunaan̲nä. Y
tu'udägóyyäp hajxy jaduhn̲. 13 Jaanä jaduhn̲ä yaamgto'oxy tsaanbä
muutspä hajxy näje'e jiajpä, wi'i ñuuxho'p hajxy, tøjc-tøjc hajxy wiädity.
Wi'i miädia'agy-yajnajxp hajxy. Ñä'ä yaghadsow̲ ñä'ä yajpøgø'øy ha-
jxy cøx̲iä tøø jiaty. Cøx̲iä hajxy ñä'ä pamädia'agy mädyiijaty ca'a jagä

hawiinmats. 14 Jadúhn̲høčhä njoot jia tsocy coo ja'a yaamgto'oxyhajxy
piøjtägátsät, ja'a hajxy tsaanbä muutspä, weenä ñøøxä miajc ha-
jxy jaduhn̲ jiaac yajtso'ogy, weenä jiøønä tiøjc hajxy hoy yajxón̲
cwieendähaty, jaduhn̲ hajxy quia'a hoj quia'a ya'axóøjät ja'a miädsiphajxy.
15 Hix̲, tøø hajxy näje'e tiu'udägooñä. Tøø ja'a møjcu'ugongä miädia'agy
hajxy jiøjpøgóøyyänä.

16 Mijts, puhdo'oxytiøjc, pø jim̲ mijtsä yaamgto'oxy mmøødä maa
ja'a mjujy maa ja'a mmägu'ughajxiän, ween hajxy jaduhn̲ mbuhbety,
jaduhn̲ä mäbøjpädøjc-hajxy quia'a taj quia'a máyät neby hajxy jaduhn̲ pi-
uhbédät. Hix̲, jaduhn̲ä mäbøjpädøjcä yaamgto'oxy hajxy hoy piuhbédät,
ja'a hajxy pøn̲ ca'a jaančh møødpä.

17 Ja'a majjäya'adiøjc-hajxy, ja'a hajxy jim̲ hoy tuum̲bä wiindsøn̲
maa ja'a Diostøjcän, ween hajxy hoy miäjuyii, møødä Diosmädia'agy
hajxy yajnähixøøbiä. Ween hajxy nä'ä tägø'øbä miäjuyii. 18 Hix̲,
jaduhn̲ä Diosmädia'agy miäna'añ: “Maa ja'a weeyä trigo hajxy hänajty
myajtehn̲dse'ediän, weenä weeyä jaduhn̲ piuhjøø'xy.” Jaanä jaduhn̲
miänaam̲bä: “Weenä cuduum̲bä cubøjpä miäjuyii.”

19 Coo ja'a Diostøgootypä wiindsón̲ ñäxø'øwø'øwóøjät, mänitä mäxøhbä
miädia'agy miäbøjcäxät pø jim̲ä capxtøøbä miøødä mejtstägøøg. Pø
cab jaduhn̲ miøødä, cabä miädia'agy jaduhn̲ miäbøjcäxät. 20 Ja'a
Diostøgootypä wiindsøn̲hajxy hoy ca'a wädijpä, mhójäp myá'axäp
jaduhn̲ maa ja'a mäbøjpädøjc-hajxy nägøx̲iä yhamugø'øyän, weenä
miäwiindsøn̲hajxy jaduhn̲ chähgø'øy. 21 Miičh nwiingapx njøjcapxøøby coo
hädaa cuhdujt jaduhm̲bä tsipcøxp mgudiún̲ mguñáxät. Cabä mmähäna'c
nä'ä nägoobä mnä'ä tsaačhtiúnät, ni caj nä'ä nägoobä mbuhbédät.
Tu'cuhdujtä häna'c mnä'ä híxät, hoy jaduhn̲ xjia mägu'ughaty, hoy
jaduhn̲ xjia mädsiphaty. Xyhíxäbä Dios jaduhn̲ møødä Jesucristo, møødä
Diosmoonsähajxy jim̲ tsajpootypä, ja'a hajxy wiimbíyyäbä. 22 Coo pøn̲
hänajty tiägø'øwa'añ tuum̲bä tsajtøjwiindsón̲, caj mdsoj cø'ønähgábät.
Jayøjp mwiinmahñdyhádät hodiägaamby pø hoy hänajty tiuna'añ, pø caj.
Hix̲, coo jaduhn̲ ñä'ä tu'udägóyyät, wehn̲dä miičhä cu'ug xñänømät cooc
tyijy miičh tøø mbuhbety. Howyiinmahñdy myaghídäp hoy miänaajä.

23 Timoteo, nax̲y miičh mjootpädø'øgyii. Hahixøøby coo vino weeñ̲tiä
mhú'ugät. Cabä nøøyyähajtiä mhúucnät.

24 Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy mänaa quiädieey, paquiä jaduhn̲
wyiingähxø'øgy, cahnä hajxy hänajty miøjya'axyii hagujc. Pero jii wi-
inghäna'c-hajxy, cabä piojpä quiädieeyhajxy choj wiingähxø'øgy, høxtä
coonä hajxy hänajty tøø miøjya'axyii hagujc. 25 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, jii
jäya'ayhajxy näje'ebä, paquiä jaduhn̲ wyiingähxø'øgy coo hojioot hajxy
jiaančh tehm̲ miøødä. Hoy jaduhn̲ quia'a ja tsoj wiingähxø'øgy, tsipcøxp
cujecy wyiingähxø'øga'añ.

6

1 Mijts mäbøjpädøjc, nämay hajxy mhity cudoogø'øy. Nax̲iä
mwiindsón̲ hajxy mdehm̲ wyiingudsähgó'øwät. Nax̲y hajxy jaduhn̲
mdehm̲ miädia'agymiäbøgät. Hix̲, coo hajxy jaduhn̲ hoy mga'a
cudiún̲ mga'a cuñáxät, wehn̲dä mwiindsón̲ ja'a Dios haxøøg ñänømät
møødä Diosmädia'agy. 2 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, pønjatiä wyiindsøn̲ä
Diosmädia'agy mäbøjp, cabä mwiindsón̲ hajxy mbéxät. Pero
hamuumdu'joot hajxy mwiingudsähgó'øwät. Maas hoy hajxy jaduhn̲

mmädiaˈagymiäbøgät jeˈeguiøxp coo jaˈa Diosmädiaˈagy miäbøjpä, møød coo hajxy mmøødnič̈hogyii. Naẋiä mäbøjpädøjc hädaa cuhdujt jaduhm̱bä mdehm̱ wyiingapx mdehm̱ jiøjcapxǿˈøwät.

3 Jii hänaˈc-hajxy näjeˈe, wiing hajxy yajnähixøˈøy. Cabä hoguiapxiä homiädiaˈagy hajxy wyiinjuøˈøwaˈañ neby hajxy nyajnähixøøyyäm jaˈa Wiindsøṉ Jesucristocøxpä coo jaˈa hoybä weenbä hajxy jaduhṉ nbáatäm. 4 Jaˈa hänaˈc-hajxy jaduhṉ wiing yajnähixøøbiä, jaanč̈h tehm̱ ñiguiumáayyäp hajxy jaduhṉ cooc tyijy hajxy jiaanč̈h tehm̱ jiaty, cooc tyijy hajxy jiaanč̈h tehm̱ ñajuøˈøy. Pero cab hajxy tii ñäˈägädä jaty, cab hajxy tii ñäˈägädä najuøˈøy. Hanaẋiä mädiaˈagy hajxy yajtsip yajmaˈadøˈøy, jaˈa caˈa tsoobaatpä. Coo hajxy jaduhṉ jiatcøˈøy, paady hajxy cøẋiä wiinä yajcapxiøˈøy, paady hajxy miänähøønøˈøy, paady hajxy haxøøg̱aty ñiñämaˈayii. 5 Coo hajxy jaduhṉ jiaanč̈h tehm̱ chiptsocy, paady hajxy jiaanč̈h tehm̱ ñibiamädsibøˈøyii. Jaanč̈h tehm̱ yhaxøøgä wyiinmahñdyhajxy. Tøø jaˈa tøyhajt hajxy ñajtshixøøñä. Wiˈi yajmäjuyaam̱b hajxy, paady hajxy ñibiädaˈagyii cooc tyijy jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy miäbøcy, cooc tyijy hajxy yajnähixøˈøy. Naẋiä hänaˈc jaduhm̱bä mdehm̱ piuhwáˈadsät. 6 Coo jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy hoy nmäbøjcämät, jaduhṉä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may nbáatämät, jaduhṉ hajxy jootcujc nhíjtämät. 7 Haa caˈa, coo hajxy yaa nmiiṉ ngáhw̱äm hädaa yaabä naaẋwiin, cab hajxy tii nmämiiṉ nmägáhw̱äm. Nähwaˈads hajxy nmaaxhuunghájtäm. Jaanä jaduhṉduhm̱bä, coo hajxy nhoˈc ndägóoyyäm, mänit hajxy cøjx nhøẋhóˈcäm tijaty hajxy yaa nmøødhájtäm hädaa yaabä naaẋwiin. Cab hajxy tii hoy nmädsoonáaṉäm. Tehm̱ tiøyhajt jaduhṉ. 8 Hoorä, coo wit tucxy hajxy nmøødhájtäm, coo cay huˈugy hajxy nmøødhájtäm, paady hajxy jootcujc tsøc híjtäm. 9 Pero jii hänaˈc-hajxy näjeˈe, jaduhṉ hajxy wyiˈi miänaˈañ coo hajxy miäyøøjøˈøwaˈañ. Paadiä haxøøgwiinmahñdy hajxy pianøcxaˈañ. Jaduhṉ hajxy haxøøgtuum nøcxy quiaˈawaˈañ. Jeˈe hajxy yhøxtaaby mädyii jaduhṉ caˈa howyiinmahñdy. Jeˈe hajxy jaduhṉ quiumädow̱áaṉnäp. 10 Jiiyyä haxøøgpä caˈa hoybä ñäˈägädä tsohṉdaˈagy coo jäyaˈayhajxy wyiˈi xiädøˈøñhadsocy, møød coo hajxy wyiˈi wyiinduc-haty. Paadiä Diosmädiaˈagy hajxy näjeˈe tøø ñajtshixøˈøy. Paady hajxy jiaanč̈h tehm̱ jiootmayhajnä.

11 Pero miič̈h, coo miič̈hä Dios xquiugueẋyhaty, cabä haxøøgpä caˈa hoybä mädyii mgudiúṉ mguñáxät. Jaˈa hoybä weenbä jaduhṉ mgudiúnäp. Jaˈa Dios mwiingudsähgǿˈøwäp. Mmäbøjcäbä miädiaˈagy. Mmädsoc mbaˈhäyówäp. Mmeeˈxtúgäp hoy mja tsaač̈hpøcy. Meeˈxxieemy mhänaˈc-hádät. 12 Hahixøøby coo jaˈa Diosmädiaˈagy hamuumduˈjoot mmäbøgät, jaduhṉä Dios xyagjugyhádät cøjxtaˈaxiøø neby jeˈe jiugyhatiän. Mänit miič̈hä Dios jaduhṉ xyajnähdijy coo jaduhṉ mjugyhádät cøjxtaˈaxiøø mänaa miič̈h nnägapxiän cuˈugwiinduum coo jaˈa Diosmädiaˈagy tøø mmäbøcy. 13-14 Chaads miič̈h nwiingapx njøjcapxǿˈøy coo jaˈa Dioscuhdujt tehṉgajnä mjaac cudiúṉ mjaac cuñáxät, møød coo mgaˈa yajtägátsät, jaduhṉä Dioscuhdujt quiaˈa nänømóøjät haxøøg, høxtä coonä yhabáadät coo jaˈa Wiindsøṉ Jesucristo yaa quiädaactägatsaˈañ hädaa yaabä naaẋwiin. Jaˈa Dios hajxy jaduhṉ xyhíjxäm møødä Jesucristo. Jaˈa Diósädsä jugyhajt mooby hoy piøṉä hoy tyiijä. Haa jaˈa Jesucristo, coo hänajty jim̱ tøø yajmeč̈hii maa jaˈa Poncio Pilato wyiinduumän, mänit ñägapxy coogä Dios tøyhajt yHuunghadyii. 15 Jaˈa Dios jaduhṉ yaghabaadaam̱b mänaa jaˈa Jesucristo yaa quiädaactägatsaˈañ

hädaa yaabä naax̱wiin. Jaanc̈h tehm̱ jiootcujcä Dios. Nidiuhm̱ tiuṉ̃ Wi-
indsøṉ. Nidiuhm̱ miähane'emy. Ni pøṉ jaduhṉ quia'a mäbaady. Nägøx̱iä
gobiernähajxy yhane'emyii møødä reyhajxy. 16 Hoy miänaajä Dios yhity.
Jim̱ maa ja'a Dios yhitiän, jaanc̈h tehm̱ miøc jim̱ yhajajy. Paady hajxy jim̱
hoy nga'a wiingumedsøøyyäm. Tsøc hajxy hoy miänaajä Wiindsøṉhájtäm.
17 Pønjaty mäyøø hädaa yaabä naax̱wiin, jaduhṉ miic̈h mwiingapx
mjøjcapxǿ'øwät coo hajxy quia'a niguiumayøøjät, møød coo ja'a Dios
hajxy yhajodhádät. Møj jaanc̈hä Dios. Cøx̱iä wiinä hajxy xmióoyyäm,
jaduhṉ hajxy jootcujc nhíjtäm. Pero cabä mäyøøjäya'ayä xädø'øñ hajxy
yhadsógät. Hix̱ cøjxp tägooby ja'a hajxy miämäyøøhajpiä. 18 Jaduhṉä
mäyøødøjc mwiingapx mjøjcapxǿ'øwät coo hojioot hajxy jiaanc̈h tehm̱
miøødhádät. Weenä häyoobädøjc hajxy piuhbety. Cab hajxy wyiin-
duc-hádät. 19 Coo hajxy jaduhṉ yaa yhojiäya'ayhádät hädaa yaabä
naax̱wiin, mänitä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may piáadät Dioswiin-
duum. Y jaduhṉ hajxy cøjxta'axiøø yagjugyhadøøjät nebiä Dios jiugy-
hatiän.
20-21 Timoteo, coo miic̈hä Dios tøø xyajnähdijy coo ja'a miädia'agy mya-
jwá'xät, paady hamuumdu'joot mgudiúnät, paady jaduhṉ mnäwá'anät.
Hix̱, tøø jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy näje'e ñajtshixø'øy. Wiingmädia'agy
hajxy tøø piadu'ubøcy cooc tyijy miaas yajxoṉä. Pero cabä mädia'agy
jaduhm̱bä tiøyyä. Cab jaduhṉ choobaady. Nä'ä nägoobä yhøhṉda'agy ja'a
Dioscøxpä. Cabä høhṉda'agymiädia'agy jaduhm̱bä mmøjpädá'agät.
Ween miic̈hä Dios ja'a tsooctä mayhajt xtiuuṉä. Amén.

2 Timoteo

1 Høøčh hädaa nocy nhädiuuṃby, høøčh Pablohajpä. Ja'a Jesucrístøch
jaduhṇ xquiugueẋyhajp. Ja'a Dios jaduhṇ mänaaṃb coočh jaduhṇ
xquiugueẋyhádät. Coo ja'a Jesucristo hajxy xmiøødhájtäm tu'ugjoot
tu'ugwiinmahñdy, paadiä Dios hajxy tøø xyajwiinwaaṇøøyyäm coo hajxy
cøjxta'axiøø xyagjugyhadáaṇäm neby je'e jiugyhatiän. 2 Miičh Timo-
teo, míičhhøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Jadúhṇhøch miičh ndsocy
nébiøch nhamdsoo huungän. Ween miičhä Diosteedy mayhajt xtiuuṇä
møødä Wiindsøṇ Jesucristo. Ween xñäxuučh. Weenä hoyhajtä weenhajt
xmio'oy.

3 Hojioot howyiinmahñdymøødhøčhä Dios nwiingudsähgø'øy
nébiøčhä nhap nébiøčhä ndeedyhajxy jecy wyiingudsähgøøyyän. Hoy
ñaaghóoc-høčhä Dios nba'ya'axy, mänítøch miičh njahmiejtsta'agy.
Mänítøčhä Dios jaduhṇ nnäma'ay "Dioscujú'uyäp" ja'a miičhcøxpä.
4 Nja wi'i yhijxtägatsáaṃbiøch miičh, jadúhṇhøch nxooṇdaacpøgät.
Xøømdsúhṃhøch miičh njahmiejtsta'agy. Njahmiéjchpøch jaduhṇ
coo miičh hänajty mjaančh tehṃ jiootmayhaty mänaa hajxy jiṃ
nniwiá'xäm. 5 Jadúhṇhøch njahmiejtspä coo miičhä Diosmädia'agy
hamuumdu'joot mmäbøcy. Ja'a mdajhoc Loida møødä mdaj Eunice,
jaaya'ayä Diosmädia'agy hajxy jayøjp mäbøjtsohṇ. Tøyhajt jaduhṇ coo
miičh jaduhṇ mbamäbøjpä.

6 Mänáajøch miičh jiṃ ngø'ønähgapiän, mänit miičhä Dios mayhajt
xtiuuṇä. Jaduhṇ miičh mäjaa xmiooyy coo ja'a tiuuṇg mdúuṇät.
Chaṃ nnäma'ay coo mga'a najtshixø'øwät ja'a mayhajt ja'a Dios mänit
xtiúuṇäbä, pero ween hamuumdu'joot mjaac yajtuñ. 7 Hiẋ, jaduhṇä
Dios hajxy xyajmädsójcäm coo hajxy nga'a tsähgøøyyämät. Jaduhṇ ha-
jxy xyajmädsójcämbä coo hajxy ndúuṇämät ja'a miäjaahaam, møød coo
hajxy hamiñ haxøpy nničhojc nnibia'häyóoẇämät, møød coo hojioot
howyiinmahñdy hajxy nyajtúuṇämät. 8 Jaduhṇds je'e, cab mdsähdiúnät
ja'a Dioscøxpä coo ja'a miädia'agy hänajty myajwa'xä. Ni jaduhṇ
mga'a tsähdiúuṃbät ja'a høøčhcøxpä, hóyhøch yaa nja tsuṃyčhäna'ay.
Páadyhøch yaa ndsuṃyčhäna'ay coočhä Dios ja'a miädia'agy nyajwá'xäbä.
Cab mdsähgø'øwät coo mdsaačhpøgät ja'a Diosmädia'agyquiøxpä nébiøch
ndsaačhpøquiän høøčh. Hiẋ, xpiuhbédäbä Dios jaduhṇ ja'a miäjaahaam.
9 Ja'a Dios hajxy tøø xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm. Jaaya'ay hajxy tøø
xpiädáacäm coo ja'a miädia'agy hajxy hoy ngudiúuṇämät. Paadiä Dios ha-
jxy jaduhṇ xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo hajxy xchójcäm, møød coo
mayhajt hajxy jecy xtiúuṇäm ja'a Jesucristocøxpä; ca'a jie'eguiøxpä cooc
tyijy hajxy hoy nguhdujthájtäm. Cahnä hädaa yaabä naaẋwiin hänajty
yhawijy tiøø'xta'agy, tøøyyämä Dios ja'a mayhajt hajxy hänajty jaduhṇ
xtiúuṇäm. 10 Coo ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xyajnähwaats tøø
xyajcuhwáatsäm, jaduhṇä Dios ja'a mayhajt yajwiingähxø'nä, ja'a hajxy
jecy xtiúuṇämbä. Coo ja'a Jesucristo hajxy yaa hoy tøø xñähho'túutäm,
jaduhṇ quiähxø'øgy coo hajxy cøjxta'axiøø xyagjugyhadáaṇäm neby je'e
jiugyhatiän. Jaduhṇ jiiby myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän.

11 Páadyhøčhä Jesucristo jaduhṇ xquiugueẋyhaty coočhä
Diosmädia'agy jaduhṇ nyajwá'xät coo jaaya'ay hajxy jaduhṇ tøø

xyajnähwaats tøø xyajcuhwáatsäm. 12 Cooč̆h jaduhn̲ nyajwa'xy,
páadyhøch jaduhn̲ ndsaač̆hpøcy. Pero cábøch ndsähdiuñ. Hix̲, cooč̆hä
Dios ja'a miädia'agy jaduhn̲ nmäbøjcä cooč̆h jaduhn̲ xyajnähwa'adsa'añ,
páadyhøč̆hä tøyhajt nmøødä coo jaduhn̲ hoy cwieendähada'añ
pønjátyhøch tøø xyajcø'ødägø'øy. Paady jaduhn̲ cwieendähada'añ coo
ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin.

13 Jaac panøcx ja'a hoguiuhdujt, ja'ač̆h miič̆h tøø nyajnähixǿ'øyäbä. Coo
ja'a Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä
miädia'agy hamuumdu'joot mmäbøjcät, paadiä jäya'ay hamuumdu'joot
mdsoc mba'häyówät, ja'a miič̆h myajnähixøøbiä. 14 Hamuumdu'jootä
tøyhajt myajwá'xät, ja'a Dios tøø xyajcø'ødägǿ'øyäbä. Caj myajtägátsät.
Coo ja'a Dioshespíritu hajxy nmøødhájtäm, paady miič̆h jaduhn̲ xpi-
uhbeda'añ.

15 Tøø miič̆häda'a mmädoyhaty cooč̆hä mäbøjpädøjc nämay tøø xpi-
uhwaatsnä, ja'a hajxy jim̲ tsohm̲bä Asia-naaxooty, näguipxy møødä
Figelo møødä Hermógenes. 16-18 Pero cábøč̆hä Onesíforo mäbøcy tøø
xmiädsähdiuñ, hóyhøch yaa nja tsum̲yč̆häna'ay. Weenä Dios ja'a Onesíforo
ja'a yhuungä tio'oxy ñäxuu'tsä. Coo miejch Roma, mänítøch nägø'ø
nädecypiä xyhøxtaayy. Y cooč̆h yaa xpiaaty, mänítøch mayhooc xpiuh-
bejty. Y hamuumdu'joot hajxy jim̲ xpiuhbéjtäm Efeso, túhm̲äts. Coo
yhabáadät coo ja'a Dios hajxy hänajty xyajtøyhajtyegáan̲äm, weenä Dios
ja'a Onesíforo mänit ñäxuuč̆h.

2

1 Huung Timoteo, weenä Jesucristo xpiuhbety, jaduhn̲ mga'a
tsähgǿ'øwät mänaa. Coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn̲ nmøødhíjtäm
tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, paadiä mayhajt hajxy jaduhn̲ xtiúun̲äm.
2 Mänáajøch miič̆hä Diosmädia'agy nyajwiingapxø'øyän, nämayyä
jäya'ayhajxy hänajty miämädoona'ay. Jaduhn̲ miič̆h wiinghana'c
mnajtscapxøødiägájtsät, ja'a hajxy hoy cudiuum̲bä, ween wiinghäna'c
hajxy jiaac tehm̲ ñajtscapxøødiägájtsägumbä.

3 Ja'a Jesucristocøxpä mmee'xtúgät coo hänajty mdsaač̆hpøcy, nebiä sol-
dadohajxy miee'xtuquiän. 4 Hix̲, ja'a soldadohajxiä, jaduhn̲ä jioot hajxy
piäda'agy coo hajxy ween quiumayii ja'a wyiindsøn̲hajxy. Cab jaduhn̲
yhahixø'øy coo wiingtuun̲g hajxy yhøxtá'awät. 5 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä,
ja'a häyø'pädøjc-hajxiä, coo hajxy jaduhn̲ hoy yhäyǿ'øgät nebiä cuh-
dujt myiñän, mänit hajxy hawiinmats quiuhäyǿ'øgät. Pero coo hajxy
quia'a häyǿ'øgät, cab hajxy tii piáadät. 6 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, ja'a yu-
ubä pujxpähajxy hoy cuduum̲bä, je'edshajxy jaduhn̲ jawyiin mäjúuyyäp.
7 Yajcopcø'øw hoy nébiøch cham̲ nmäna'añ, weenä Dios jaduhn̲ xquiøx̲y
yajwiinjuø'øy.

8 Ja'a Jesucristo, ja'a David jecy yhaphajt yhoc-hajt. Coo ja'a Jesucristo
hänajty tøø yho'ogy, mänit jiujypiøjtägajch. Ja'a Jesucristocóxpøch
nnä'ägädä yajwiingapxø'øyhaty. 9 Cooč̆hä Jesucristocøxpä jaduhn̲
nyajnähixø'øy, páadyhøch yaa ndsaač̆hpøcy. Páadyhøch yaa
ndsum̲yč̆häna'ay nebiä cahwiindøybän. Pero cabä Diosmädia'agy jaduhn̲
mänaa yhadugyii. Wiinduhm̲yhagajpt jaduhn̲ wia'xy. 10 Coo jaduhn̲ hoy
miaajä wia'xy, páadyhøch yaa hoy ñejpiä nmee'xtucy, weenä jäya'ayhajxy
jaduhn̲ ñähwaats quiuhwaatspä, ja'a Dios jaduhn̲ tøø yajnähdíjjiäbä coo

ja'a Jesucristo hajxy miøødhídät tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy, møød ween
hajxy yagjugyhadyii cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.
11 Hix̱, coo hajxy nniñähdújcämät coo hajxy nhó'cämät nebiä Jesu-
cristo yho'quiän, mänit hajxy jaduhṉ njugyhájtämät cøjxta'axiøø nebiä
Jesucristo jiugyhatiän. Møød jaduhṉ hajxy jim̱ nhidáaṉäm maa je'e
yhitiän. Tehm̱ tiøyhajt jaduhṉ. 12 Jaanä jaduhṉduhm̱bä, coo hajxy
nmee'xtújcämät, mänitä Jesucristo hajxy jim̱ xmiøødhanéhm̱mämät. Pero
coo hajxy nnijiøgápxämät cooc tyijy hajxy nga'a hix̱yhájtäm, cab hajxy
jim̱ xyajtägøøyyämät maa je'e yhitiän. 13 Hoy hajxy nja høhṉdáacäm, cabä
Jesucristo mänaa yhøhṉda'agy. Hoy miänaajä tiømiädia'agyhaty.
14 Myagjahmiejtstá'agäbä mäbøjpädøjc jaduhṉ nébiøch naam̱nä
tøø ngujaayän. Hoorä, jaduhṉ myajwiingapxǿ'øwät coo ja'a capxiä
mädia'agy hajxy quia'a yajtsibǿ'øwät, ja'a ca'a tsoobaatpä. Jaduhṉä
Dios hajxy xyhanéhm̱äm. Cab jaduhṉ tiuuṉgpaady coo hajxy jaduhṉ
yajtsibø'øy. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhṉ hamädoow̱hijpä, cabä hoguiapxiä
homiädia'agy hajxy jaduhṉ hoy yhabøga'añ. 15 Hamuumdu'jootä tøyhajt
myajnähixǿ'øwät ja'a Jesucristocøxpä, jaduhṉä Dios xquiumáyät, jaduhṉ
mga'a tsähdiúnät. 16 Cabä capxiä mädia'agy myajcapxió'øwät, ja'a
ca'a tsoobaatpä. Ja'a jäya'ayhajxy jaduhṉ tehṉgajnä yajcapxiøøbiä,
tehṉgajnä hajxy jaduhṉ nøcxy tiu'udägoyya'añ. 17 Y maas nämayyä
jäya'ayhajxy jaduhṉ tiu'udägoyya'añ coo ja'a capxiä mädia'agy hajxy
jaduhṉ miädów̱ät, ja'a jaduhṉ ca'a tsoobaatpä. Tøø ja'a Himeneo
jaduhṉ tiu'udägooñä møødä Fileto. 18 Tøø ja'a tøyhajt hajxy ñajtshixøøñä.
Jaduhṉ hajxy yhøhṉda'agy cooc tyijy hajxy nga'a jujypiøjtägatsáaṉäm.
Ja'a mäbøjpädøjc-hajxy näje'e, coo hajxy jaduhṉ wyiinhøøñii, cabä
Diosmädia'agy hajxy jaduhṉ hoy miäbøgaaṉnä. 19 Pero tøø ja'a Dios hajxy
xpiädáacäm coo ja'a miädia'agy hajxy tehṉgajnä nbanócxämät. Jaduhṉä
Dios tøø miäna'añ cooc ñajuø'øy pøṉä miädia'agy hamuumdu'joot
mäbójcäp. Jaduhṉ tøø miänaam̱bä coo ja'a haxøøgcuhdujt hajxy ween
ñajtshixø'øy pønjaty niñänóøm̱äp coogä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy.
20 Maa ja'a mäyøøjäya'ay tiøjcän, madiu'u tex̱y jiiby. Jiibiä
orotex̱y, møødä platatex̱y, møødä quepychechtiex̱y, møødä pochtiex̱y.
Tsoobaatpä orotex̱y møødä platatex̱y. Cabä quepychechtiex̱y jiaty
tsoobaady møødä pochtiex̱y. 21 Jaanä jaduhṉduhm̱bä, pønjatiä
haxøøgwiinmahñdy najtshixøøby, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhṉ
pianócxät. Hoy hajxy jaduhṉ quiudiúnät waam̱baty hajxy yhane'emyii
ja'a Wiindsøṉ Jesucristo. Jaduhṉ hajxy quiumayóøjät.
22 Pero miiсh, mnajtshixǿ'øwäbä haxøøgwiinmahñdy nebiä
muutsc-häna'c-hajxy nax̱y yhadsoquiän. Ja'a mäbøjpädøjcä Dios hajxy
hamuumdu'joot pa'yaax̱pä, howyiinmahñdy hajxy miød. Miäbøjpiä
Diosmädia'agy hajxy. Hamiṉ̃ haxøpy hajxy ñiсhocy ñibia'häyoyii. Cab
hajxy chiptsocy. Jaduhṉ miiсh hamuumdu'joot mbahíxät. 23 Caj
myajtägǿ'øwät maa häna'cä capxiä mädia'agy hajxy nä'ä nägoobä
yajcapxiø'øyän, ja'a ca'a tsoobaatpä, ja'a ca'a tuuṉgpaatpä. Ja'a capxiä
mädia'agy jaduhm̱bä, ja'a tsipä pleetä yhøjx tiecy je'eduhṉ, túhm̱äts.
24 Pønjaty yaa moonsähájtäp ja'a Dios hädaa yaabä naax̱wiin, cab
hajxy tii yajtsiptá'agät. Hojioot hajxy miødhádäp hoy ñä'ä pøṉgøxpä.
Hoy yajxóṉ hajxy yajnähixǿ'øwät. Mee'xtúgäp hajxy jaduhṉ. Cab
hajxy jiootmá'adät. 25 Mee'xxieemiä miädsip hajxy yhoj miägápxät.
Wehṉdä Dios jaduhṉ miäná'anät coo ja'a miädsipä yhaxøøgcuhdujt

hajxy ñajtshixǿ'øwät, weenä tøyhajt hajxy jaduhn̲ wyiinjuø'øy. 26 Ween
hajxy jaduhn̲ wyiinmahñmech, hoy hajxy hänajty tøø jia wiinhøøñii ja'a
møjcu'ugong. Paadiä møjcu'ugong jaduhn̲ jia wi'i miäwiinhøøna'añ; ja
wi'i miähane'emaam̲b jaduhn̲.

3

1 Pero huuc wiinjuø'øw miiči̇h hädaa. Coo hänajty yhabaada'añ coo
ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin, mänitä
tsø'ty häyohn jiada'añii yhabeta'añii. 2 Haxøøgjatiä jäya'ayhajxy hänajty
jiatcø'øwa'añ. Jootmøj hajxy hänajty ñibiäda'aga'añii. Jiaanči̇h tehm̲
yhadsogaam̲biä xädø'øñ hajxy. Niguiumayáan̲äp hajxy hänajty. Ya-
jcumayaam̲b hajxy hänajty. Capxtägoyyaam̲b hajxy hänajty. Cabä tiaj
tieedy hajxy hänajty wyiingudsähgø'øwa'añ. Cab hajxy hänajty tii yho-
jiäwø'øwa'añ. Cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty miäbøga'añ. 3 Cabä yhu-
ungä tio'oxy hajxy hänajty choga'añ. Cab hajxy hänajty pøn̲ miee'xa'añ.
Mänähøønø'øwaam̲b hajxy hänajty. Cabä howyiinmahñdy hajxy hänajty
miøødhada'añ. Mähäyoow̲hixaam̲b hajxy hänajty. Cabä hoybä weenbä
hajxy hänajty choga'añ. 4 Tioogaam̲biä miägu'ughajpä hajxy hänajty.
Cab hajxy hänajty hodiägaamby wyiinmahñdyhada'añ tii hajxy hänajty
tiunaam̲by. Yhøxta'awaam̲by hajxy hänajty neby hajxy xioon̲dá'agät.
Cabä Dios hajxy hänajty wyiingudsähgø'øwa'añ. 5 Jaduhn̲ hajxy hänajty
ñibiäda'aga'añii nebiä häna'cä Diosmädia'agy mäbøjpän, pero cab hajxy
hänajty tøyhajt miäbøga'añ.

Pønjaty jaduhn̲ haxøøg jatcøøby, nax̲y jaduhn̲ mdehm̲ piuhwá'adsät.
6 Jii cahwiindøyhäna'c-hajxy näje'e, jaanči̇h tehm̲ yhøhn̲daacp hajxy.
Nax̲iä to'oxiøjc hajxy wyiinhøøñ, ja'a hajxy tii ca'a jajp ca'a najuøøbiä.
Ja'a to'oxiøjc-hajxy jaduhm̲bä, cabä howyiinmahñdy hajxy ñä'ägädä
møødä. Hamdsoojoot hajxy jaduhn̲ yajwiinhøøna'añ. 7 Hoy ñä'ä mädyii
mädia'aguiä hajxy jaduhn̲ jia wi'i yhabøga'añ, pero cabä tøyhajt ha-
jxy ñä'ägädä wiinjuø'øwa'añ. 8 Ja'a häna'c-hajxy jaduhn̲ høhn̲daacpä,
haxøøgä wyiinmahñdy hajxy. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøga'añ.
Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy miädsibø'øy nebiä Janes ja'a Moisés hajxy jecy
miädsibøøyyän møødä Jambres. 9 Cabä Janeshajxy jecy miäjädaacy. Paady
hajxy jaduhn̲ quia'a mäjädaacy coo howyiinmahñdy hajxy hänajty quia'a
møødä. Ni häna'c-hajxy jaduhn̲ quia'a mäjäda'agaam̲bä, ja'a hajxy
jäda'ahaty høhn̲daacpä.

10 Hoorä, tøøči̇h miiči̇h xyhix̲y cooči̇hä tøyhajt nyajnähixø'øy, cooči̇h
hoy njäya'ayhaty. Howyiinmáhñdyhøch nmøød. Nmäbójpiøči̇hä
Diosmädia'agy hamuumdu'joot. Mee'xxiéemyhøči̇hä jäya'ay nmägapxy.
Hoy pióñøch ndsocy nmee'xy. Cábøči̇hä Diosmädia'agy mänaa
nnänuuxø'øy. 11 Jaanä jadúhn̲høch miiči̇h tøø xyhijxpä cooči̇h hoy miänaajä
nmee'xtucy, hoy ñéjpiøch hänajty nja tsaači̇hpøcy, nébiøch jim̲ tøø njaty tøø
nhabetiän Antioquía, møød jim̲ Iconio, møød jim̲ Listra. Madiú'ujøch jim̲
ndsaači̇hpøjcy. Pero cábøči̇hä Dios mänaa xñajtshixø'øy. Hoy miänáajøch
jaduhn̲ xcwieendähaty. 12 Haaga jaduhn̲ä jäya'ayhajxy chaači̇hpøgaam̲bä
pønjatiä jioot pädaacp maa ja'a Jesucriston coo hajxy jaduhn̲ hoy
jiäya'ayhádät. 13 Pero ja'a cahwiindøybähajxy møødä høhn̲daacpähajxy,
maas haxøøg hajxy tehn̲gajnä jiatcø'øwa'añ. Mäwiinhøønaam̲b hajxy
møød hajxy yajwiinhøønaam̲bä.

14 Pero miiсh, naxiä Diosmädia'agy tehngajnä mjaac tehm pianócxät,
ja'a miiсh hamuumdu'joot tøø mmäbóquiäbä. Haa ca'a, høøсh miiсh
jaduhn tøø nyajnähixø'øy, møødä mdaj møødä mdajhoc. Paady
miiсh hoy tøø mhabøcy. 15 Chuucnä miiсhä Diosmädia'agy mdägøøyy
capxtaacpä. Jiibiä tøyhajt hajxy nbáatäm neby hajxy hoy nnähwaats
nguhwáatsämät. Coo hajxy jaduhn nmäbójcäm ja'a Jesucristocøxpä,
jaduhn hajxy nnähwaats nguhwáatsäm. 16 Ja'a Diosmädia'aguiä, cøxiä
Dios jaduhn yagjahyyä. Jaanсh tehm tiuungpaatpä Diosmädia'agy
jaduhn. Hahixøøby jaduhn coo ja'a jäya'ay hajxy nyajnähixóøyyämät.
Jaduhn hajxy nhoj nmägápxämät. Jaduhn hajxy nyajwiinxiic nyajwi-
ingapxóøyyämät coo ja'a tøyhajt hajxy pianócxät, møød coo hajxy hoy
jiäya'ayhádät. 17 Pønjatiä Dios tøø yajnähdijy coo ja'a miädia'agy ya-
jwá'xäxät, ween hajxy ca'xy pedyii yhabøcy, jaduhn hajxy hoy yaj-
tuungpáadät hoy ñä'ä maajä.

4

1 Coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naaxwiin,
mänit tiägø'øwa'añ mähanehmbä. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä
yajtøyhajtyega'añii, møød hajxy hänajty jujcypiä, møød hajxy hänajty
tøø yhó'oguiäbä. Ja'a Dioscøxpä møødä Jesucristocøxpä, jadúhnhøch
miiсh nmägapxy nhane'emy 2 coo ja'a Diosmädia'agy hoy ñä'ä mänaajä
myajwá'xät, møød coo ja'a cu'ug myajmäbógät, møød coo mhoj
mmägápxät, møød coo myajwiingapxó'øwät coo hajxy jaduhn miäbógät.
Mee'xxieemiä Diosmädia'agy myajnähixó'øwät tehngajnä. 3-4 Hix,
habáatnäp jaduhn coo ja'a cu'ugä Diosmädia'agy hajxy quia'a tsogaannä.
Cabä tøyhajt hajxy jaduhn miädowaannä. Hoy ñä'ä mädyii mädia'aguiä
hajxy hänajty wyi'i miädowa'añ, nägoo hänajty quia'a tøyyä. Mayyä
yajnähixøøbiädøjc hajxy jaduhn yhøxta'awa'añ, ween hajxy hänajty
jaduhn yajnähixø'øyii nebiatiä jioothajxy hänajty chocy. 5 Pero miiсh,
tehngajnä howyiinmahñdy mmøødhádät. Mmee'xtúgäp jaduhn coo
hänajty mdsaaсhpøcy. Myajwá'xäbä Diosmädia'agy. Hamuumdu'joot
mgudiúnät waambatiä Dios tøø xyhane'emy.

6 Høøсh, ja weenjaty quia'a habaady cooсh häna'c xyagho'oga'añ ja'a
Jesucristocøxpä. Nähjøjp tu'ujójphøch hädaajän. 7 Tøøсhä haxøøgpä
njøjtäna'ay. Tøøсh nmäjäda'agy. Tøøсh hamuumdu'joot ngudiuñ
waambátyhøсhä Dios tøø xyhane'emy. 8 Chámhøch njøbhixy cooсhä
Wiindsón Jesucristo jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Mänítøch jim
xpiäda'aga'añ coo ja'a jäya'ayhajxy hänajty nägøxiä yajtøyhajtyega'añii.
Hoguiuhdujthaamä Jesucristo hajxy jaduhn xyajtøyhajtyegáaanäm.
Cábøch nidiuhm jim xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Pønjaty jaduhn
jøbhijxp hamuumdu'joot coo ja'a Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ hädaa
yaabä naaxwiin, nägøxiä hajxy jim piäda'agáanäbä hawa'adstuum.

9 Huuc min yaa maaсh høøсhän. Mhadó'ødsäp jaduhn. 10 Hix, tøøсhä
häna'c xpiuhwa'aсh nämay. Haa ja'a Demas, tøø je'e ñøcxy Tesalónica.
Paady yaa tøø chooñ coo chäna'awa'añ yhäyowa'añ. Haa ja'a Cres-
cente, tøø je'e ñøcxy Galacia. Haa ja'a Tito, tøø je'e ñøcxy Dalmacia.
11 Jagóoyyøсhä Lucas yaa xjiaac møødhity. Tunä mayhajt, nøcxä Marcos
wowø'øg. Yaa mwoomínät. Hóyhøch yaa xpiuhbédät. 12 Haa ja'a Tíquico,
jímhøch tøø nguexy Efeso. 13 Coo miiсh yaa mmínät, mhuuc túnäbä
mayhajt. Høøсhä nnähgämem tu'uwíjtsäc. Jímhøch tøø nnähgue'egy

Troas maa ja'a Carpo tiøjcän. Møødhøčhä nnocy xpiøcmíiṉät møødä
animalhac-hädiúñäbä.
14 Haa ja'a Alejandro, ja'a pujxthädiuuṃbä, tøøčh cøx̱ypänejpy
xñähøønø'øy. Ja'a Dios jaduhṉ yaghawiimbídäp. 15 Cahwiindøy ja'a
Alejandro jaduhṉ. Mniyajcopcø'øwőøjäp. Møj may ja'a Alejandro
xmiädsiphájtäm coo ja'a Diosmädia'agy hajxy nax̱y nyajwá'xäm.
16 Mänáajøch jayøbajt nyajnäxø'øwø'øyän, cábøch pøṉ mänit
xñähgapxtuuty. Nägøx̱iøčhä häna'c xpiuhwaach. Pero cab jaduhṉ
ñejpiä. Weenä Dios jaduhṉ miee'xy. 17 Mäjahñdiúumhøch hänajty.
Mänítøčhä Dios xñäwaaaṉ̃. Mänítøčhä mäjaa xmiooyy, jadúhṉhøčhä
jäya'ayä Diosmädia'agy hoy nyajwiingapxøøyy, ja'a hajxy ca'a judíospä,
ween hajxy jaduhṉ nägøx̱iä miäbøcy. 18 Xcwieendähadáaṃbøčhä Dios
maa ja'a haxøøg ca'a hoybän. Xyajnähwa'ads xyajcuhwa'adsáaṃbøch
jaduhṉ. Jadúhṉhøch jiṃ xyajnøcxa'añ tsajpootyp maa je'e yhane'emiän.
Tsøgä Dios hajxy hoy miänaajä wiingudsähgőøyyäm. Amén.
19 Huuc yajpoo'x ja'a Prisca ja'a høøčhcøxpä, møødä Aquila, møødä
Onesíforo yhuungä tio'oxy. 20 Haa ja'a Erasto, jiṃ je'e miähmøøyy
Corinto. Haa ja'a Trófimo, jíṃhøch nnähgueecy Mileto. Pójcäp hänajty
je'e. 21 Habáatnäp jaduhṉ coo tøøchc yhida'añ. Nax̱y mdehṃ myínät.
Mhadő'ødsäp jaduhṉ. Nägøx̱iä miičhä mäbøjpädøjc yaa xyajpoo'xy
møødä Eubulo, møødä Pudente, møødä Lino, møødä Claudia.
22 Ween miičhä Wiindsőṉ Jesucristo xmiøødhity. Weenä hoyhajtä
weenhajtä xmio'oy. Amén.

Tito

1 Pablohájpøch høøčh. Ja'a Dióshøch xmioonsähajp. Ja'a Jesu-
crístøch xquiuguexyhajp. Jadúhnhøch tøø xwyiinguexy coočhä jäya'ayä
Diosmädia'agy nyajwiinhixó'øwät, pønjatiä Dios tøø wyiimbiy, ween ha-
jxy jaduhn miäbøcy, weenä tøyhajt hajxy jaduhn miøødhaty, jaduhnä
Dios hajxy hoy wyiingudsähgó'øwät. 2 Jéquiänä Dios hajxy xyajwi-
inwaanøøyyäm coo hajxy xyagjugyhadáanäm cøjxta'axiøø neby je'e
jiugyhatiän. Cabä Dios mänaa yhøhnda'agy, jaduhnä tøyhajt hajxy
nmøødhájtäm coo hajxy jaduhn xyagjugyhadáanäm. 3 Coo yhabaaty,
mänitä Dios hajxy jaduhn xyhawáanäm coo hajxy jaduhn xyagju-
gyhadáanäm. Tøøčhä Dios jaduhn xyhane'emy coočhä miädia'agy
jaduhn nyajwá'xät. Xtiehm wyiinguéjxhøch jaduhn. Ja'a Dios ha-
jxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. 4 Tito, míičhhøch hädaa nocy nya-
jnäjaayøøby. Tehm tiøyhájthøch miičh njuø'øy nébiøch nhamdsoo hu-
ungän. Tu'cuhdujt højtsä Diosmädia'agy nmäbøjcäm. Ja'a Diosteedy
møødä Wiindsøn Jesucristo, ween miičhä mayhajt hajxy xtiuuna, ween
miičhä hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy. Ja'a Jesucristo hajxy xya-
jnähwaats xyajcuhwáatsäm.

5 Mänáajøch jim nwiimbitiän Creta, páadyhøch miičh jim
nyajmähmøøyy coo mjaac yaghoyó'øwät tijaty højts hänajty nga'a
yajpéjtäpnä. Jadúhnhøch miičh nhane'emy coo wiindsøn mbädá'agät
maa tsajtøjcän wiinduhmyhagajpt. 6 Je'e mbädá'agäp øøn hoy
jäya'ayhajp, øøn to'oxiøjc tu'ug yaghijp, øøn yhuung mäbøjpä
Diosmädia'agy, øøn yhuung hoy wädijp, øøn yhuung mädia'agymiäbøjp.
7 Ja'a jäya'ayhajxy jaduhn tunaambä wiindsøn, ja'a Dios hajxy
moonsähadáanäp. Howyiinmahñdy hajxy yaghídäp. Cab hajxy
jootmøjhádät. Cab hajxy yhawa'andá'agät. Cab hajxy yhu'ug cab hajxy
jióø'xät. Cab hajxy chiptsógät. Cabä jäya'axiädø'øñ hajxy yhadsógät.
8 Yajtøjtägó'øwäp hajxy pønjaty mejtsp maa tiøjc-hajxiän; piu'umió'owäp
quioñdymó'owäp hajxy jaduhn. Chógäp ja'a hoybä hajxy. Cab hajxy
choj jootmá'adät. Hoy hajxy jiäya'ayhádät. Hoy ja'a Diosmädia'agy
hajxy quiudiúnät. Cabä haxøøgwiinmahñdy hajxy yajtúnät. 9 Cabä
tømiädia'agy hajxy ñajtshixó'øwät, ja'a hajxy tøø yajnähixø'øyíijäbä,
jaduhnä mäbøjpädøjcä hoguiuhdujt hajxy yajwiingapxó'øwät. Jaduhn
hajxy yajcähxó'øgät coo hänac-hajxy yhøhnda'agy, ja'a wiingmädia'agy
hajxy yajnähixøøbiä.

10 Nämayyä høhndaacpähajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy
quiudiuna'añ. Nä'ä nägoodä hajxy jaduhn ñä'ä capxy ñä'ä mädia'agy.
Jaduhnä hänac-hajxy nämay jiatcøøbiä, ja'a hajxy jaduhn mänaambä
coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy tsipcøxp yajcircuncidarhádät. 11 Tsipcøxp
myaghamónät pønjaty jaduhn wiing yajnähixøøby. Cabä cuhdujt ha-
jxy miøødä coo hajxy jaduhn wiing yajnähixó'øwät. Yajmäjuyaamb
hajxy, paady hajxy jaduhn wiing yajnähixø'øy. Hočhähdiuunnä hajxy
jaduhn jiatcø'øy. Haa ja'a mäbøjpädøjcä wiingmädia'agy hajxy jaduhn
yajnähixøøyyäbä, naxy hajxy jaduhn yajtu'udägoyyii, ja'a hajxy tu'jøøn
tu'tøjcpä.

12 Jaduhn̲ä Cretabäjäya'ay tu'ug tøø yhuuc mänaam̲bä coogä
miägunaax̲hajxy jiaanč̣h tehm̲ yhøhn̲da'agy, møød coog hajxy
hanax̲iä quiahwiindøyyä, møød coog hajxy jiaanč̣h tehm̲ quiax̲ä,
møød coog hajxy jiaanč̣h tehm̲ ñuuxho'ogy. Jaaya'ay jaduhn̲ tøø
miäná'añäbä, profeta hijty tiuum̲by. 13 Tehm̲ tiøyhajt jaduhn̲ coo
ja'a Cretabä-jäya'ayhajxy jaduhn̲ haxøøg jiäya'ayhaty. Paady miič̣h
møc-haamby mhoj mmägápxät, weenä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲
hoy miäbøcy. 14 Cabä høhn̲da'agymiädia'agy hajxy miøjpädá'agät, ja'a
judíoshajxy nax̲y yajnähixøøbiä. Møød weenä mädia'agy hajxy quia'a
cudiuñ̲ nebiä häna'c-hajxy jia hane'emiän, ja'a tøyhajt hajxy ca'a tsojpä.
15 Ja'a häna'cä howyiinmahñdy hajxy møødpä, cumáayyäbä Dios hajxy
jaduhn̲, hoy hajxy quia'a ja cudiuñ̲ nebiä häna'c høhn̲daacpähajxy jia
hane'emiän. Pero ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, caba
Dios hajxy quiumayii je'eguiøxpä coo haxøøgwiinmahñdy hajxy jiaanč̣h
tehm̲ miøødä. Cab hajxy tii hoy ñänøm̲y. 16 Jaduhn̲ hajxy jia mäna'añ
cooc tyijy ja'a Dios hajxy yhix̲yhaty, pero coo hajxy haxøøgjaty wyi'i
jiatcø'øy, jaduhn̲ hajxy yajcähxø'øgy coo hajxy tøyhajt quia'a hix̲iä. Cabä
Diosmädia'agy hajxy quiudiuna'añ. Cabä hodiuun̲g hajxy ñä'ägädä
jada'añ. Paady hajxy xiøøghadyii ja'a Dios.

2

1 Pero miič̣h, ja'a hoguiuhdujt myajnähixǿ'øwäp, jaduhn̲ä
mäbøjpädøjcä Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiúnät. 2 Jaduhn̲ä
majjäya'adiøjc myajwiinxiic myajwiingapxǿ'øwät coo hajxy quia'a hu'ug
quia'a jøø'xät. Cab hajxy nä'ä nägoodä ñä'ä xi'ig ñä'ä hanähátät. Hoy
hajxy jiäya'ayhádät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy miäbǿgät.
Hoy ja'a miäjøøn miädøjc hajxy choc pia'häyówät. Miee'xtúgäp hajxy
coo hajxy hänajty chaačhpøcy. 3 Jaduhn̲ä tajhoctøjc myajwiinxiic
myajwiingapxóøbiät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhádät, jaduhn̲
hajxy hoy quiuhdujthádät. Cab hajxy pøn̲ ñähøønǿ'øwät. Cab hajxy
yhu'ug cab hajxy jióø'xät. Ja'a hoybä weenbä hajxy yajnähixǿ'øwäp.
4 Jaduhn̲ä tajhoctøjcä miädsaan miädo'oxy muutspä hajxy yajwiinxiic
yajwiingapxǿ'øwät coo ja'a yhuung coo ja'a ña'ay hajxy chógät,
5 møød coo hajxy hoy jiäya'ayhádät. Ja'a howyiinmahñdy hajxy
miøødhádäp. Hoy yajxon̲ä jiøøn tiøjc hajxy cwieendähádät. Miøødhádäbä
hojioot hajxy. Wyiingudsähgǿ'øwäbä ñihyhap hajxy. Coo hajxy
jaduhn̲ hoy quiuhdujthádät, jaduhn̲ä cu'ugä Diosmädia'agy hajxy
wyiingudsähgǿ'øwät.
6 Jaanä jaduhn̲duhm̲bä, jaduhn̲ä muutsc-häna'ctøjc myajwiinxiic mya-
jwiingapxǿ'øwät coo howyiinmahñdy hajxy miøødhádät. 7 Jaanä jaduhn̲
miič̣hpä, tehn̲gajnä hoy mwädítät, weenä mäbøjpädøjc jaduhn̲ xpi-
ahix̲y. Howyiinmahñdymøød myajnähixǿ'øwät. Caj nä'ä nägoodä
mnä'ä xi'ig mnä'ä hanähátät. 8 Ja'a hoguiapxy ja'a homiädia'agy
jaduhn̲ myajnähixǿ'øwäp, jaduhn̲ pøn̲ xquia'a jøjcapxǿ'øwät. Jaduhn̲ä
nmädsiphájtämhajxy chähdiúnät, cab hajxy jaduhn̲ hoy xñänøøm̲ämät
haxøøg.
9 Hoorä, ja'a häna'c-hajxy hijpä cudoogø'øyä, jaduhn̲ myajwiinxiic
myajwiingapxǿ'øwät coo ja'a wyiindsøn̲ä miädia'agy hajxy pedyii
quiudiuun̲ quiuñájxät, hoy hajxy nä'ä waam̲baty yhane'emyii. Cab
hajxy yhadsoowiimbídät. 10 Cab hajxy miéedsät. Hamuumdu'jootä

wyiindsøn̲ä miädia'agy hajxy yajtúun̲ät, ween hajxy jaduhn̲ quiumayii, wehn̲dä wyiindsøn̲ä Dios miädia'agy hajxy jaduhn̲ xmiäbøjcät. Ja'a Dios hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm.

11 Hix̲, tøø ja'a Dios jaduhn̲ yajcähxø'øgy coo ja'a mayhajt tøø tiuñ, coo hajxy nägøx̲iä xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm, mäduhñtiä hajxy yaa nhíjtäm hädaa yaabä naax̲wiin. 12 Jaduhn̲ä Dios hajxy xyhanéhm̲äm coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixøøyyämät møødä hadsojtwiinmahñdy, møød coo ja'a howyiinmahñdy hajxy nyaghíjtämät møødä hoguiuhdujt, møød coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot nwiingudsähgøøyyämät, jaduhn̲ hajxy hoy nwädíjtämät hädaa yaabä naax̲wiin, 13 je'eguiøxp coo ja'a Jesucristo hajxy jaduhn̲ njøbhíjxäm coo yaa quiädaactägatsa'añ neby hajxy tøø xyajwiinwaan̲øøyyäm. Xi'ig xon̲ hajxy jaduhn̲ njøbhíjxäm. NDiosháj̲täm ja'a Jesucristo hajxy jaduhn̲. Møj jaanc̈h je'e. Je'e hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Yajxón̲ jiaanc̈h tehm̲ quiäda'aga'añ. 14 Paady hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhn̲ä haxøøg ca'a hoybä hajxy xquiøx̲y yajnähwaats xquiøx̲y yajcuhwáatsäm. Jaduhn̲ hajxy xquiu'ughájtäm, weenä hoybä weenbä hajxy jaduhn̲ hamuumdu'joot ndúun̲äm.

15 Jaduhn̲dsä mäbøjpädøjc myajwiinxiic myajwiingapxø'øwät coo hajxy jaduhn̲ miäbøgät. Mmøød miic̈hä cuhdujt jaduhn̲ coo mhoj coo mmägápxät pøn̲ ca'a mäbøgaam̲b, jaduhn̲ mga'a yajpéxät.

3

1 Jaduhn̲ä mäbøjpädøjc myagjahmiejtstá'agät coo ja'a gobiernähajxy wyiingudsähgø'øwøøjät møødä cuduun̲ghajxy, møød coo ja'a miädia'agyhajxy quiudiúun̲äxät. Cabä mäbøjpädøjc-hajxy ñuuxhó'ogät. Tiúnäp ja'a cu'ugtuun̲g hajxy. 2 Cab hajxy pøn̲ ñähøønø'øwät. Cab hajxy chiptsógät. Mee'xxieemy hajxy jiäya'ayhádät. Hoy piøn̲ä hajxy wyiingudsähgø'øwät.

3 Hix̲, hijty, cabä Diosmädia'agy hajxy hijty nwiinjuøøyyäm. Cab hajxy hijty ngudiúun̲äm. Tu'udägóoyyäm hajxy hijty. Hanax̲iä haxøøg ca'a hoybä hajxy hijty nhadsójcäm. Haxøøg hajxy hijty njäya'ayhájtäm. Hadsojtwiinmahñdy hajxy hijty nyaghíjtäm. Xxiøøghájtäm ja'a cu'ug hajxy hijty. Hamiñ haxøpy hajxy hijty nnimiähán̲ nnimiägø'øwhájtäm. 4-5 Pero mänitä Dios yajwiingähxø'cy coo hajxy xñäxúu'tsäm, møød coo hojioot jiaanc̈h tehm̲ miøødä. Mänit hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo hajxy jaduhn̲ xñäxúu'tsäm, ca'a jie'eguiøxpä cooc tyijy hajxy hoy tøø ngudiúun̲äm. Jaduhn̲ hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm coo hawiinjem̲yjioot coo hawiinjem̲ywyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm, møød coo ja'a Dioshespíritu hajxy xyagjeem̲ xyajtägájtsäm. 6 Coo ja'a Jesucristo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhn̲ä Dios ja'a yhEspíritu hajxy møj may xmióoyyäm. 7 Paadiä Dios ja'a yhEspíritu hajxy xmióoyyäm, jaduhn̲ hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Møjjä mayhajt hajxy jaduhn̲ xtiúun̲äm. Møød jaduhn̲ hajxy xyagjugyhadáan̲äm cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän. Jaduhn̲ hajxy tøø xyajwiinwaan̲øøyyäm. Paady hajxy jaduhn̲ njøbhíjxäm.

8 Tehm̲ tiøyhajt jaduhn̲. Nax̲y miic̈hä mäbøjpädøjc jaduhn̲ mdehm̲ miägapx mdehm̲ yhané'emät coo hajxy hamuumdu'joot hoy quiuhdujthádät, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø miäbøquiäbä. Tehn̲gajnä hoybä weenbä hajxy tiúnät. Tsoobaatp jaduhn̲.

Jaduhn̲ hajxy ñiyaghoyø'øwøøjät. 9 Pero caj myajtägø'øwät maa
ja'a høhn̲da'agymiädia'agy hajxy nax̲y yajcapxiø'øyän, maa ja'a
jecyquiuhdujt hajxy nax̲y yajtsipta'aguiän, maa ja'a jecyjiäya'ay xiøø
hajxy nax̲y yajtøøw̲ yajtøø'xän. Cab jaduhm̲bä capxy mädia'agy jaduhn̲
ñä'ägädä tuun̲gpaady.
10 Jii häna'c-hajxy näje'e maa ja'a tsajtøjcän, wiingjaty hajxy
yajnähixø'øy. Y coo ja'a mäbøjpädøjc-hajxy jaduhn̲ näje'e miäbøcy,
tu'udägooby hajxy jaduhn̲. Cabä jiamiøød hajxy hoy miøødhijnä
tu'ugmädia'agy. Pønjaty jaduhn̲ wiingjaty yajnähixøøby, mhójäp
jaduhn̲ tähooc metsc-hooc, ween hajxy yhuuc hamoñ. Y pø cab hajxy
jaduhn̲ yhamona'añ, mänit mga'a mämøjǿ'øwät mga'a mämayǿ'øwät.
11 Pønjaty jaduhn̲ jatcøøby, cabä howyiinmahñdy hajxy miøødä. Haxøøgä
wyiinmahñdyhajxy jaduhn̲. Paady hajxy haxøøgtuum piäda'aga'añii.
12 Jím̲høčhä Artemas nguexa'añ maa miičhän. Coo ja'a Artemas
jaduhn̲ quia'a yajnäbaadǿ'øwät coo jim̲ ñǿcxät, mänítøčhä Tíquico mäbøcy
jim̲ nguéxät. Coo jim̲ miédsät, mänítøch miičh jim̲ nøcxy xpiaady
Nicópolis. Jím̲høch nhida'añ høxtä coo tøøchpä ñáxät. Mhuuc hadǿ'ødsäp
jaduhn̲. 13 Jim̲ä Apoloshajxiäda'a wiädity Creta møødä Zenas, ja'a
cuhdujtyajnähixøøbiä. Coo hajxy hänajty tiu'ubøga'añ, mänit miičh cøx̲iä
wiinä mmó'owät tijaty hajxy hänajty yajmaajiadaam̲by. 14 Jaduhn̲ä
njamiøødhájtäm myajwiinxiic myajwiingapxǿ'øwät coo ja'a hoyba
weenba hajxy tehn̲gajnä tiúnät, ween hajxy jaduhn̲ piuhbety pøn̲ hänajty
yajmaajiajp. Cab hajxy ñä'ä nuuxhó'ogät.
15 Ja'a njamiøødhøch hajxy yaa xmiøødhijpä, xyhaagä yajpoo'xp miičh
jaduhn̲. Huuc tun̲ä mayhajt, huuc yajpoo'x ja'a høøčhcøxpä pønjaty højts
jim̲ xchojp xpia'häyoob ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Ween mijtsä Dios ja'a
hoyhajtä weenhajt xmio'oy nägøx̲iä. Amén.

Filemón

1 Høøčh hädaa nocy njahby, høøčh Pablohajpä. Tsuṃyčhänáabiøch
chaṃ je'eguiøxpä coočhä Jesucristo miädia'agy nyajwa'xä. Haa ja'a
hermano Timoteo, tu'ugwiinmáhñdyhøch xmiøødhity coočh hädaa nocy
njaay. 2 Miičh Filemón, miičh hädaa nocy nyajnäguexaaṃby. Hoy hajxy
nniičhojc nnibia'häyóoẇäm coo hajxy nduuṇmújcäm ja'a Jesucristocøxpä.
Nyajpoo'xyp højts ja'a hermana Apiahajpä. Jaduhṇ je'e njuø'øy nebiä
hamdsoo puhdo'oxypän. Njaanä yajpoo'xyp højts ja'a hermano Arquipo-
hajpä. Quipxy højts je'e xmiøødtuuṃbä maa højts ja'a Diosmädia'agy
nyajwa'xiän. Nägøẋiä højtsä jäya'ay nyajpoo'xy ja'a hajxy jiṃ mejtspä
maa miičhä mdøjcän, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. 3 Ween mijtsä
Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy møødä Jesucristo. Ja'a Dios
hajxy nDeedyhájtäm. Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsøṇhájtäm.

4 Naaghóoc-høčhä Dios nba'ya'axy, ngapxpáatypøch miičhä mxøø,
Filemón. Nnämáabiøčhä Dios: "Dioscujú'uyäp", coo miičh hoy
mjaančh tehṃ tiuñ. 5 Tøøčh nmädoyhaty coo miičhä Jesucristo
miädia'agy hamuumdu'joot tøø mmäbøjcä. Jadúhṇhøch tøø nmädoyhajpä
coo miičhä jäya'ay mjaančh tehṃ chocy mjaančh tehṃ pia'häyoy,
ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. 6 Coo miičhä Diosmädia'agy
hamuumdu'joot tøø mmäbøcy, paady miičhä hojioot mjaančh tehṃ
miøødä, weenä jäya'ayhajxy jaduhṇ jiaac tehṃ wyiinjuø'øy nebiatiä
Jesucristo ja'a mayhajt tiuñ ja'a højtscøxphájtäm. 7 Mägu'ughajpä,
jaančh tehṃ jiootcújc-høch jaduhṇ nnijiäwø'øyii coo miičhä jäya'ay
tøø mjootcapxmøcpøcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. Paady miičh
jaduhṇ tøø mjootcapxmøcpøcy coo miičh mjaančh tehṃ chocy mjaančh
tehṃ pia'häyoy.

8-10 Høøčh Pablo, tøøčh nmäjaanä. Cháṃhøch jaduhnajtä
ndsuṃyčhäna'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. Huuc møødhatä
hojioot ja'a høøčhcøxpä. Miičh nmänuu'xtaacypy coo miičhä mayhajt cu
mduuñ ja'a Onésimocøxpä. Coo miičhä hojioot mjaančh tehṃ miøødä,
páadyhøch miičh jaduhṇ nmänuu'xta'agy, hóyhøčhä Jesucristo cuhdujt
tøø xjia mo'oy coočh miičh nhané'emät. Jadúhṇhøch ja'a Onésimo njuø'øy
nébiøch nhamdsoo huungpän, je'eguiøxpä coočh je'e ja'a Diosmädia'agy
jaduhṇ tøø nyajmäbøcy yaa maačh yaa ndsuṃyčhäna'ayän.

11 Cahnä ja'a Onésimo hänajty jiṃ piäyø'øgyñä maa miičhän, cab
miičh mmädia'agy hänajty xquiudiuuṇä. Cab hänajty tiuna'añ.
Pero coo yaa tøø miech maačh høøčhän, jaančh tehṃ yhóyhøch
yaa xmiøødtuñ. Jaančh tehṃ yhoy miičh xmiøødtunaaṃbä.
12 Nguejxtägatsáaṃbiøch jiṃ maa miičhän, hóyhøch yaa nja tsocy
hamuumdu'joot. 13 Jadúhṇhøch nja mänaañ coočh cu xmiøødmähmøøyy
yaa maačh yaa ndsuṃyčhäna'ayän. Cu xpiuhbéjtyhøch jaduhṇ maa
miičhcøxpän. Ja'a Diosmädia'agyquióxpøch chaṃ ndsuṃyčhäna'ay.
14 Páadyhøch ja'a Onésimo jiṃ nguejxtägatsa'añ maa miičhän, cábøch
nnajuø'øy pø mmäna'anaaṃb miičh jaduhṇ coo yaa cu miähmøøyy.
Pø mdunaaṃbiä mayhajt jaduhṇ, ween hamdsoojoot mdúnät; ca'a
yhadsipä, ca'a yhajootma'adä; ca'a tii mnajtshäyowø'øy. 15 Wehṇdä Dios
jaduhṇ tøø miäna'añ coo jiṃ piäyó'øgät maa miičhän, coo yaa yhídät

paquiä maačh høøčhän. Hix̱, tøø ja'a Diosmädia'agy yaa miäbøcy. Y coo jim̱ ñøcxtägátsät maa miičhän, cab jaduhṉ mänaa xpiuhwa'adsaaṉnä.
16 Moonsä miičh Onésimo hijty mwa'añ. Pero coo jim̱ ñøcxtägátsät maa
miičhän, jaduhṉ miičh mjuø'øwa'añ neby hamdsoo huch neby hamdsoo
puhya'aybän. Jaduhṉ miičh mdsogaam̱bä nébiøch høøčh ndsoquiän.
Maas hanax̱iä miičh mdsoga'añ. Hix̱, maas hoy miičh mmädia'agy
xquiudiunáaṉänä. Xím̱näts mijts jaduhṉ tu'ugymädia'agy mhidaaṉnä
ja'a Jesucristocøxpä.
17 Tøyhajt højts nnijiootpáatäm. Tuṉxä mayhajt jaduhṉ. Tsøc
Onésimo jaduhṉ møødnijiootpáatäm neby højts nnijiootpáatäm. 18 Pø
tøø miičh xñägädieeyø'øy hoy ñejpiä, pø xmiänuu'xyhajp miičh jaduhṉ,
høøčhä ngüeentä jaduhṉ. 19 Høøčh nyajnähwa'adsaam̱by mäduhṉ̃tiä
xmiänuu'xiä. Tøyhajt jaduhṉ. Hamdsoo cø'øháamhøch hädaa nocy jaduhṉ
njaay; jaduhṉ miičh tøyhajt mmøødhádät coočh nga'a høhṉda'agy. Y
jim̱ miičh cueentä mmøødäbä maa høøčhcøxpän. Hix̱, høøčh miičh
jaduhṉ tøø nyajmäbøcy ja'a Diosmädia'agy. 20 Mägu'ughajpä, coo ja'a
Onésimo jaduhṉ mmøødnijiootpaadøød, jaduhṉ miičh myajcähxø'øga'añ
coočh miičh tøyhajt xjiaančh tsocy. Tuṉxä mayhajt jaduhṉ. Hix̱, näguipxy
højts ja'a Jesucristo jaduhṉ nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy.
21 Hamdsoo cø'øháamhøch cham̱ njaay. Nnajuóøbiøch jaduhṉ
coočh miičh ja'a nmädia'agy xquiudiunaaṉä nébiøch cham̱ tøø
nnäma'ayän. Njaanä najuóøbiøch jaduhm̱bä coo miičh hojioot mjaančh
tehm̱ miøødhada'añ ja'a Onésimocøxpä. 22 Chám̱høch mayhajt tu'ug
nmäyujwa'anáaṉgombä. Høøčh maadaact hahixøødiáacäc. Pa'ya'ax ja'a
Dios hajxy coočh ween xyajpädsøm̱y pujxtøgooty. Mäníthøch jim̱ nnócxät
maa mijtsän.
23 Xyajpoo'xp mijts ja'a hermano Epafrashajpä. Yaačh jaduhṉ
xmiøødtsum̱yčhäna'ay ja'a Jesucristo miädia'agyquiøxpä. 24 Xyhaagä
nä'ä yajpoo'xp mijts ja'a hermano Marcoshajxy, møødä hermano
Aristarco, møødä hermano Demas, møødä hermano Lucas. Xyhaagä
nä'ä møødtúum̱bøch hajxy yaa ja'a Diosmädia'agyquiøxpä.
25 Weenä Jesucristo hoyhajt weenhajt hajxy xmio'oy coo jaaya'ay
hajxy jaduhṉ mmøødhity tu'ugjoot tu'ugjuøhñdy. Amén.

Hebreos

1 Jecy ja'a Dios quiuguexy quiejxy maa højts nhaphájtäm maa højts
ndeedyhájtäm. Diosmädia'agy-yajwa'xpä hajxy quiejxä. Mayhooc hajxy
quiejxä. Madiu'u hajxy miädiaacy. 2 Tøø ja'a Dios ja'a yHuung hajxy yaa
xyajnäguéjxäm hädaa yaabä naaxwiin. Cahnä jiegø'øy coo yaa tøø yhoy.
Je'e ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xjiaac hawáanäm. Jequiän je'eduhn wyi-
inguejxä coo ja'a xøøwiin naaxwiin yhädiúnät cøxiä møødä xøø, møødä
po'o, møødä madsa'a. Mänit yajnähdijjä coo yhané'emät. 3 Jaduhnä Dios
yHuung miøjjä jiaančhä nebiä Diosän. Tu'ugjoot tu'ugwiinmahñdy hajxy
yhity. Jim hajxy yhane'emy cøxp chaads hädaa yaabä naaxwiin. Tøø højts
hoy xñähho'túutäm. Tøø ja'a nbojpä ngädieeyhajxy xyajnähwáatsäm. Mänit
jim ñøcxtägajch tsajpootyp maa ja'a Diosän. Jim je'eduhn yhanehmbä
jäda'anäbaadyñä.
4 Ja'a Dios yHuung, maas møj ja'a cuhdujt miøødä quejee ja'a Dios
mioonsä ja'a tsajpootypähajxy miøødä, je'eguiøxpä coo je'e Dyios yHu-
ungä. 5 Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:
Míičhhøch jäda'a ndehm yHuunghadaamby.
Ni mädyii mioonsä quia'a nänømy:
Yø'øjøch jaduhn xTieedyhadaamb;
nHuunghadáambiøch yø'øduhn.
6 Coo ja'a Dios ja'a yHuung yaa quiejxy hädaa yaabä naaxwiin, mänitä
Dios miänaañ:
Wéenhøch nHuung xwyiingudsähgøøyyä ja'a nmóonsøčhhajxy, ja'a hajxy
jim tsajpootypä.
7 Paquiä Dios ja'a miädia'agy quiudiúunäxä ja'a mioonsähajxy, nebiä
pojtägoy wiäditiän, nebiä padooyy wiäditiän. 8 Pero ja'a yHuung, je'eduhn
ñämaayy:
MDioshajp miičh, homiänaajä miičh mhane'emy;
homiänaajä miičhä tøyhajt myega'añ.
9 Mdsojpy miičh ja'a tøyhajtpä;
cabä haxøøgpä mdsocy.
Maas jootcújc-høch miičh nyaghity quejee ja'a nmóonsøčhhajxy, ja'a
hajxy jim tsajpootypä.
10 Jaduhnä Dios jiaac mänaambä:
Miičh jecy mhädiuun ja'a naaxwiimbä møødä tsajpootypä.
11-12 Cuhdägoyyaambä naaxwiimbä møødä tsajpootypä;
tägatsaamb jaduhn; jaduhn jiada'añ néjjiämä wit coo tiujnä;
caj tiuungpaadaannä. Pero miičh, cøjxta'axiøø miičh mhida'añ;
caj miičh mjugyhajt mänaa quiøxa'añ.
13 Cabä Dios ja'a mioonsä mänaa ñäma'ay:
Yaačh miičh xmiøødhané'emät. Caj miičh mmädsip myajmäjäda'aga'añ.
14 Ja'a Dios ja'a mioonsähajxy ja'a tsajpootypä, jaduhn mäwíinäts hajxy
je'e nebiä pojjän. Cab hajxy quiähxø'øgy. Dios jaduhn quejxp coo hajxy
piuhbédät pønjatiä Dios piäda'agaamby hawa'adstuum.

2

1 Tsipcøxpä Diosmädia'agy hajxy nyajcopcóøyyämät, ja'a hajxy tøø
nmädóowämbä; jaduhn hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. 2 Haa ja'a

Diosmoonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, jéquiänä Diosmädia'agy hajxy
yaa yajcädaacy hädaa yaabä naax̱wiin. Tøyhajt ja'a Diosmädia'agy
jaduhn̲; pønjaty ca'a cudiuum̲b, haxøøgtuum hajxy miähmø'øwa'añ.
3 Møjcuhdujtmøødä Jesucristo. Hamdsoo hajxy je'e hoy xyhawáan̲äm
neby hajxy nnähwáatsämät. Haa ja'a hajxy jayøbajt mädóow̲äbä,
tøjiajt ja'a mädia'agy jaduhn̲ maa hajxy je'ejän. Mänit højts jaduhn̲
xyhawaan̲dägájtsäm. Coo ja'a mädia'agy hajxy nga'a yajtúun̲ämät, cab
hajxy jaduhn̲ nnähwáatsämät. 4 Madiu'u ja'a Dios ja'a hijxtahn̲d tøø
yajcähxø'øgy, ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä; jaduhn̲ hajxy nmäbøjcämät
coo ja'a miädia'agy tiøyhajtä. Tøø ja'a yhEspíritu hajxy xyajnäguéjxäm
coo hajxy jaduhn̲ xpiuhbedáan̲äm mädyiijaty tuun̲g hajxy xmióoyyäm.
Jaduhn̲ä jioot chocy.

5 Haa ja'a Dios mioonsähajxiä, ja'a tsajpootypä, cabä Dios jaduhn̲ tøø
miäna'añ coo hajxy yhané'emät mänaa ja'a naax̱wiimbä hänajty wyiim-
bida'añän. 6 Jiiby jaduhn̲ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
Dios, tiiguiøxpä ja'a jäya'ay coo mjahmiejtsta'agy, coo mbuhbety.
7-8 Maas møc ja'a mmoonsä cuhdujt hijty tøø mmo'oy quejee ja'a
jäya'ayhajxy.
Pero mänitä jäya'ay møjcuhdujt mmooyy coo cøx̱iä yhané'emät tijaty
miiči̇h tøø mbäda'agy.
Jaduhn̲ä Dios ja'a jäya'ay piäda'aga'añ møj jaanči̇h, coo jaduhn̲ ween
wyiingudsähgø'øyii. Coo ja'a Dios jaduhn̲ hamdsoo miänaañ̲, jaduhn̲ä
tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a møjcuhdujt hajxy tøø xmióoyyäm
coo hajxy cøx̱iä nhanéhm̲ämät. Pero cajnä quiähxø'øgyñä coo hajxy
cøx̱iä nhane'emáan̲äm. 9 Jaduhn̲ä Jesucristo, mänaa yaa yhitiän hädaa
yaabä naax̱wiin, cabä cuhdujt hijty jiaty møødä nebiä Dios mioonsähajxy
miøødän, ja'a hajxy tsajpootypä. Mänitä Dios miänaañ̲ coo ja'a Jesucristo
hajxy xñähho'túutämät nägøx̱iä, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm.
Coo ja'a Jesucristo yho'cy, paadiä møj jaanči̇h piädaacä, paadiä møjcuhdujt
miooyyä coo yhané'emät.

10 Paadiä Dios cøx̱iä wiinä piädaacy, weenä jäya'ayä Dios hajxy jaduhn̲
wyiingudsähgø'øy. Chojpiä jioot jaduhn̲ coo ja'a yhuunghajxy jim̲ yhídät
nägøx̱iä maa je'ejän, pønjatiä miädia'agy mäbøjcäp. Y jaduhn̲ä Dios
miänaañ̲ coo ja'a Jesucristo quiumädów̲ät ja'a højtscøxpä. Jiaanči̇h cudi-
uun̲ je'eduhn̲ coo hajxy xñähho'túutäm. 11 Ja'a Jesucristo hajxy jaduhn̲
xyajnähwáatsäm. Quipxiä Dios hajxy nDeedyhájtäm møødä Jesucristo.
Paadiä Jesucristo hajxy xquia'a mädsähdiúun̲äm. Hix̱, hamdsoo miänaañ̲
coo hajxy tu'ugpuhya'ay xmiøødhíjtäm. 12 Jaduhn̲ jiiby myiñ cujaay maa
ja'a Diosmädia'aguiän:
Nmøødmädia'agáam̲biøch nbuhya'ayhajxy ja'a miiči̇hcøxpä.
Nguyhøwáam̲biøch miiči̇h jim̲ tsajtøgooty, jim̲ cu'ughagujc.
13 Jaduhn̲ jiiby myiim̲bä:
Ni mänáajøči̇hä Dios xquia'a wiinhøøñ, páadyhøch nga'a tsähgø'øy.
Jaduhn̲ wiingtuum myíin̲gumbä:
Chaači̇h nhity móødhøch nhuunghajxy;
Dióshøch jaduhn̲ xmiooyy.

14 Øøn̲ jaduhn̲ tu'que'ex, tu'ugjoot tu'ugnø'ty hajxy jaduhn̲. Jaduhn̲ä
Jesucristo hajxy tøø xmiøødhíjtäm tu'ugjoot tu'ugnø'ty mänaa yaa yhi-
tiän hädaa yaabä naax̱wiin. Paady hajxy jaduhn̲ xmiøødhíjtäm, jaduhn̲
hajxy hänajty xñähho'tu'udáan̲äm. Jaduhn̲ä møjcu'ugong hoy quia'a

mäjädaacnä. Coo cu miäjädaacy, jaayá'ayädsä mäjaa häxøpy møød coo
hajxy cu xyajtu'udägóoyyäm. 15 Coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy
nmäbøjcämät, cabä nho'og hajxy jaduhn̲ ndsähgøøyyänät. Øn̲ jaduhn̲
ca'a mäbøjp, je'eds ja'a yho'og tsähgøøby mädu'ñ̲tiä jia jugyhaty. 16 Coo
ja'a Jesucristo yaa yhooyy hädaa yaabä naax̲wiin, ja'a Abraham yhap
yhoc-hajxy yajnäguejxä, neby hajxy jaduhn̲ piuhbedøøjät. Ca'a Dyios-
moonsähajxiä yajnäguejxä, ja'a tsajpootypä. Tøyhajt jaduhn̲. 17 Y paadiä
Jesucristo yaa hoy jiäya'ayhaty neby højtshájtäm; jaduhn̲ hajxy hoy
xñähgapxtúutäm maa ja'a Diosän; jaduhn̲ä nbojpä ngädieey hajxy hoy
xñähho'túutäm. Hojioot ja'a Jesucristo miød̈hajpy. Pedyii jaduhn̲
quiudiuuñ̲. 18 Hoyyä Jesucristo jia tsaačhpøjcy, cabä møjcu'ugongä
miädia'agy yajtúun̲äxä. Y coo ja'a møjcu'ugong hajxy hänajty xjia wi'i ya-
jtu'udägoyyáan̲äm, xpiuhbéjtäm ja'a Jesucristo hajxy jaduhn̲ je'eguiøxpä
coo ja'a møjcu'ugong miädia'agy quia'a mäbøjcäxä ja'a Jesucrístäm.

3

1 Hermanodøjc, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy xya-
jnähwáatsäm. Tøø ja'a Dios hajxy xyajnähdíjjäm coo ja'a miädia'agy hajxy
nmäbøjcämät. Tsøgä Jesucristo hajxy jahmiéjtsäm; høxtahm̲ds højts ja'a
Dios yaa xyajnäguéjxäm. Jaduhn̲ hajxy njahmiéjtsämät coo hajxy jim̲
xñähgapxtúutäm maa ja'a Dioswiinduumän. 2 Haa ja'a Moisésä, pedyii
je'e jecy quiuduuñ̲ maa ja'a Dios ja'a tiøjcän. (Je'eduhn̲ ñänøøm̲by
ja'a judíoshajxy.) Jaanä jaduhn̲ä Jesucristo pedyii quiudiuum̲bä coo
wyiinguejxä coo højts jaduhn̲ xñähgapxtúutämät. 3 Maas hoy jaduhn̲
coo ja'a Jesucristo hajxy nwiingudsähgøøyyämät quejee ja'a Moisés.
Høxtahm̲dsä tøjcojpä, je'eds jaduhn̲ wiingudsähgøøyyäp; cabä tøjc jaduhn̲
wyiingudsähgø'øyii. 4 Cabä tøjc hamdsoo quiojy; häna'c jaduhn̲ cojp.
Pero ja'a Dios, cøx̲iä je'eduhn̲ piädaacy tijaty yaa hijp hädaa yaabä
naax̲wiin møødä jim̲ tsajpootyp. 5-6 Ja'a Moisés, jayøjpä tøyhajt jaduhn̲
miädiaactsohñ̲ mädyii ja'a Dios hänajty cujecy quiapxtøwaam̲by. Pedyii ja'a
Moisés quiudiuuñ̲ maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero cabä møjcuhdujt
miooyyä nebiä Jesucristo miød̈än. Hix̲, ja'a Jesucristo, ja'a Dios yhamd-
soo Uung je'e. Y pedyii jim̲ quiudiuuñ̲ maa ja'a Dios ja'a quiu'ugän. Pero
ja'a Moisés, jaduhn̲ je'e yhijty nebiä moonsän. Coo hajxy hamuumdu'joot
nmäbøjcämät, coo ja'a Jesucristo hajxy jootcujc njøbhíjxämät coo hänajty
miejtstägatsa'añ, mänitä Dios hajxy nägøx̲iä xquiu'ugnäbøjcämät.

7 Jaduhn̲ jiiby myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Cooč nmädia'agy hajxy jäda'anäbaady xmiädóow̲ät,

8-9 hamuumdu'joot hajxy jaduhn̲ myajtúnät.

Haa ja'a jecyjiäya'ayhajxiä, ja'a mijts mhap mdeedyhajxiä, cábøch
nmädia'agy hajxy jecy xyajtuun̲ä, hóyhøch hijxtahn̲d may nja
yajcähxø'cy, mänáajøch hajxy jecy nyajwäditiän pactuum juxy-
chägui'xjomøjt.

Cooč nmädia'agy hajxy xquia'a mäbøjcä, páadyhøch hajxy
nyajcumädooyy.

10-11 Xyagjootmadiägøøyyhøch hajxy je'e. Mänítøch nmänaañ̲:

"Tøø hajxy jaduhn̲ mdu'udägooñä. Cábøch nmädia'agy hajxy xy-
habøgaan̲ä.

Tøyhajt jaduhn̲, cábøch mijts jim̲ nyajmedsaan̲nä maač mijts hijty nya-
jpoo'xa'añän."

Jaduhn̲ä Dioshespíritu miänaañ̲ maa ja'a Diosmädia'aguiän.
12 Hermanodøjc, mnigwieendähadóøjäp hajxy nebiä Diosmädia'agy
hajxy mga'a najtshixó'øwät; jaduhn̲ hajxy mga'a tu'udägóyyät. Ju-
jcy ja'a Dios; ca'a jiaduhn̲ä nebiä jäya'ayhajxy yaabä Dyioshajpiän.
13 Pero mäduhñ̲tiä hajxy mjugyhaty, mniguiapxmøcpøgóøjäp hajxy
jabom̲-jabom̲, neby hajxy jaduhn̲ mga'a tu'udägóyyät. 14 Coo hajxy
tehn̲gajnä nmäbøjcämät, neby hajxy tøø nmäbøjtsóhn̲äm, mänitä Jesu-
cristo hajxy jim̲ xmiødhájtämät tsajpootyp.
15 Jaduhn̲ jiiby myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädów̲ät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot
hajxy myajtúnät.
Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cabä Diosmädia'agy hajxy jecy miäbøjcy.
16 Jim̲ä Moisés ja'a jäya'ay hoy wioobädsøm̲y Egiptonaaxooty; je'eds hajxy
jecy ca'a mäbøjc ja'a Diosmädia'agy, hoy hajxy hänajty tøø jia mädoy.
17 Je'eds hajxy hoy tiu'udägooñä. Jim̲ hajxy hoy quiøx̲y ho'nä pactuum.
Je'edsä Dios hoyhoy ñäjootmayhajt juxychägui'xjomøjt. 18-19 Je'edsä
Dios jaduhn̲ ñämaayy coo quia'a yajmedsaan̲nä maa hijty jaduhn̲ ya-
jpoo'xa'añän, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty quia'a mäbøcy.

4

1 Tsøg hajxy nigwieendähájtäm; jaduhn̲ hajxy nga'a tu'udägóoyyämät.
Coo hajxy ndu'udägóoyyämät, cabä Dios hajxy jiiby xyajtägóøyyämät maa
hajxy xyajpoo'xáan̲äm. Tøø hajxy hijty xyajwiinwaan̲óøyyäm coo hajxy
jiiby xyajtägø'øwáan̲äm. 2 Tøø ja'a Diosmädia'agy hajxy nmädóow̲äm
nebiä jecyjiäya'ayhajxy jia mädooyyän. Xiøøbä hajxy jaduhn̲ jia nä'ä
mädooyy, cab hajxy ñä'ä mäbøjcy. 3 Højts, tøø højts nmäbøjcäm, paadiä
Dios hajxy jim̲ xyajtägø'øwáan̲äm maa hajxy xyajpoo'xáan̲äm. Jim̲ä Dios
jaduhn̲ ñänøøm̲y:
Cooc̈h hajxy nnäjootmayhajty, páadyhøch hajxy nnämaayy:
“Tøyhajt jaduhn̲, cábøch mijts jim̲ nyajmedsaan̲nä maac̈h mijts hijty
nyajpoo'xa'añän.”
Coo ja'a Dios ja'a naax̲wiimbä yhädiuum̲bädøøyy, mänit jaduhn̲ pioo'xnä.
4 Jiiby jaduhn̲ myiñ̲ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:
Mänitä Dios hoy pioo'xnä ja'a miäjuxtujxøøbä, coo ja'a naax̲wiimbä
hänajty tøø yhädiuum̲bädøøñä.
5 Wiingtuumä Dios miänáan̲gombä:
Cábøch hajxy nyajmedsaan̲nä maa ja'a poo'xtaactän.
6 Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy jayøbajt ja mädóow̲äbä,
cab hajxy ñä'ä yajtuuñ̲. Paady hajxy jim̲ quia'a mejch maa ja'a
poo'xtaactän. Pero näje'ejatiä jäya'ayhajxy miedsa'añ maa ja'a
poo'xtaactän. 7 Cujequiä Dios ja'a David yajmänaañ̲:
Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädów̲ät jäda'anäbaady, hamuumdu'joot
hajxy mmäbøgät.
Je'eduhn̲ ñänøøm̲by coo hajxy jäda'anäbaady jim̲ ndägøøyyämät maa ja'a
poo'xtaactän. 8 Coo ja'a Josué ja'a judíoshajxy jecy wioomejch maa
ja'a Palestinanaaxootiän, cabä poo'xtaact hajxy ñä'ä paaty. Paadiä
Dios jaduhn̲ miäna'añ coo højts jäda'anäbaady ndägøøyyämät maa ja'a
poo'xtaactän. 9 Jim̲nä ja'a poo'xtaact yhityñä maa ja'a Dios ja'a
quiu'ughajxy tiägø'øwa'añän. 10 Øø̲n jim̲ tägøøby maa ja'a Dios ja'a
pioo'xtaactän, jim̲ jaduhn̲ pioo'xaan̲nä nebiä Dios pioo'xnän mänaa ja'a

naaẋwiimbä hänajty tøø yhädiuum̲bädø'øyän. 11 Tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm; jaduhn̲ hajxy hoy ndägøøyyämät maa ja'a Dios ja'a pioo'xtaactän. Cabä Diosmädia'agy hajxy nnajtshixøøyyämät nebiä jecyjiäya'ay hajxy jiatcøøyyän. Cab hajxy miäbøjcy, paady hajxy jim̲ quia'a tägøøyy maa ja'a poo'xtaactän.

12 Ja'a Diosmädia'agy, tuum̲nä je'eduhn̲. Mäjaamøødnä je'eduhn̲. Ja'a Dios hajxy xyajcähxø'cäm ja'a miädia'agyhaam pø nmøødhájtäm ja'a howyiinmahñdy hajxy, pø caj. 13 Caj tii hayu'uc̈h hamee'ch mnä'ägädä túnät. Tsipcøxpä Dios ja'a nwiinmahñdyhájtäm hajxy nägøẋiä xyhiẋyhájtäm neby hajxy njäya'ayhájtäm pø hoy, pø ca'a hoy. Pø cab hajxy hoy njäya'ayhájtäm, mänitä Dios hajxy haxøøgtuum xpiäda'agáan̲äm.

14 Ja'a Jesucristo, ja'a Dioshuung, tøø jim̲ quioody Dioswiinduum. Jim̲ højts xñähgapxtúutäm. Paady, tsøgä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot panócxäm. Cabä wiinghäna'c hajxy pøn̲ xñähgapxtúutäm jim̲ Dioswiinduum. 15 Ñajuøøbiä Jesucristo neby hajxy yaa ndsaac̈hpójcäm hädaa yaabä naaẋwiin. Hiẋ, tøø je'e yaa jiäya'ayhaty neby højts yaa njäya'ayhájtäm. Tøø jia yajtägoyya'añii ja'a møjcu'ugóngäm, neby højts xjia wi'i yajtägoyyáan̲ämbä. Pero cabä Jesucristo mänaa tiu'udägoy. 16 Tsøgä Dios hajxy pa'yáaẋäm hamuumdu'joot. Xchójcäm Dios hajxy. Miøødhajpiä hojioot je'eduhn̲ maa højtshájtäm. Xpiuhbéjtäm hajxy jaduhn̲ coo højts tii nyajmaajiájtämät.

5

1 Ja'a teedywiindsøn̲hajxy, ja'a hajxy jim̲ tuum̲bä maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän, jaduhn̲ hajxy piäda'agyii coo ja'a cu'ug hajxy ñähgapxtú'udät maa ja'a Diosän, møød coo hajxy cøẋiä quiuyoxø'øwät, møød coo animal hajxy yóxät, weenä cu'ug ja'a piojpä quiädieey hajxy jaduhn̲ ñähwa'ac̈h quiuhwa'ac̈h, 2-3 møød weenä yhamdsoo pojpä yhamdsoo cädieey ñähwaatsnä. Hiẋ, jäya'ayhajp ja'a teedyhajxy neby højtshájtäm. Jim̲ä piojpä quiädieeyhajxy je'ebä. Paady hajxy mee'xxieemy miägapxy yhane'emy pønjaty ca'a najuøøby, pønjaty tu'udägooby.

4 Cabä teedyhajxy hamdsoo nibiäda'agyii. Dios hajxy jaduhn̲ pädaacp nebiä Aarón jecy piädaacän. 5 Ni ja'a Jesucristo hamdsoo quia'a nibiädaacä nebiä teedywiindsøn̲än. Ja'a Dios jaduhn̲ pädaac. Jaduhn̲ä Dios ja'a Jesucristo ñämaayy:

Míic̈hhøch jäda'a ndehm̲ yHuunghadaam̲by.

6 Wiingtuumä Dios jaduhn̲ miänaañ̲:

Cøjxta'axiøø miic̈h mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuñ̲än.

7 Ja'a Jesucristo, mänaa yaa yhitiän hädaa yaabä naaẋwiin, mänitä Dios møc pia'yaaẋy. Jøøby hänajty. Miänuu'xtaac ja'a Dios coo piuhbedøøjät mänaa hänajty yho'oga'añän. Wyiingudsähgøøbiä Dios hänajty je'e, paadiä miädia'agy miädóowäxä. 8 Hoyyä Jesucristo jia Dioshuungä, quiudiuun̲ä Tieedy miädia'agy coo chaac̈hpógät. 9 Coo miee'xtujcy mänaa chaac̈hpøquiän, xyajnähwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm hajxy jaduhn̲ pønjatiä miädia'agy mäbójcäp. Cøjxta'axiøø hajxy hodiuum xyaghidáan̲äm. 10 Mänitä Dios ja'a Jesucristo piädaacy teedywiindsøn̲ nebiä Melquisedec jecy tiuuñ̲än.

11 Madiu'u mijts hädaaduhm̲bä nja wi'i yajmøødmädia'aga'añ tsipjaty, pero caj mijts mwiinjuø'øwa'añ. 12-13 Tøø jiegøøñä mänaa ja'a

Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsooñän. Hahixøøby hijty jaduhn̲ coo wi-
inghäna'c hajxy myajnähixǿøñät. Pero jaduhn̲ mijts tøø mjaty nebiä
naam̲dägø'øybän. Caj mijts ja'a Diosmädia'agy ja'a tsipjatypä mjada'añ.
Je'enä hajxy mhabøcyñä ja'a cajpä chipjatiä. Cahnä hoguiuhdujt hajxy
mhabøcyñä. 14 Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät,
mänitä tsipjatypä hajxy jaduhn̲ mwiinjuǿ'øwät; y coo ja'a hoguiuhdujt
hajxy tehn̲gajnä mbanǿcxät, mänit hajxy mnajuǿ'øwät mädyii hänajty
hoguiuhdujt, mädyii hänajty haxøøgcuhdujt.

6

1 Tøø mijts ja'a mädia'agy mayhooc mmädoy ja'a Jesucristocøxpä,
ja'a cajpä chipjatiä. Tøø hajxy mmädoy coo ja'a mhaxøøgcuhdujt
hajxy mnajtshixǿ'øwät, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot
mmäbǿgät. 2 Mnajuøøby hajxy tii hajxy coo tøø mnäbety, tii hajxy coo tøø
mgø'øniñähgabyii. Jaduhn̲ hajxy tøø mmädoy coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy
jiujypiøga'añ, coo ja'a Dios ja'a haxøøgjäya'ayhajxy yajtsaačhpøga'añ
cøjxta'axiøø, coo ja'a naax̲wiimbä wyiimbida'añ. 3 Pero tsøgä
Diosmädia'agy hajxy pedyii jaac habǿjcäm, pø chojpiä Dios jioot jaduhn̲.
4-6 Øøn̲ä Diosmädia'agy najtshixøøby, hoyyä Diosmädia'agy tøø jia
wiinjuøøñä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, hoyyä pi-
ojpä quiädieey tøø jia yajnähwáatsäxä ja'a Jesucrístäm, hoy tøø jia
puhbedyíijäm ja'a Dioshespíritu, hoy jia najuø'øy coo ja'a Dios ja'a miäjaa
quiexa'añ, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ ñajtshixǿ'øwät, cab hajxy
hoy miäbøgaan̲nä. Jaduhn̲ hajxy yajcähxø'øgy coo ja'a Dioshuung hajxy
yagho'tägach, coo hajxy ñäxi'igy hijxwiinduum. 7 Øøn̲ä Diosmädia'agy
hoy cudiuum̲b, quiumaabiä Dios jaduhn̲. Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy je'e
nebiä hoñaax̲än. Coo tiu'uy, mänit hotyiijä jaduhn̲ tiøømbety, tijaty tøø
piäda'agyii, y quiunuu'xypä Dios jaduhn̲. 8 Øøn̲ hoy ca'a cudiuum̲b,
haxøøgtuum jaduhn̲ ñä'ä nøcxø'øwaam̲bä. Jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä
naax̲ ca'a hoybän, maa haagä hapty tiøømbetiän. Ño'py hajxy jaduhn̲.
9 Hermanodøjc, hoy mijts naam̲nä weenjaty tøø nja hadsähgø'øy, nna-
juǿøbiøch jaduhn̲ coo mijts ja'a Dios jaančh tehm̲ yhoy xpiuhbeda'añ,
je'eguiøxpä coo ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajnähwaatsä. 10 Jaančh
tehm̲ yhojiäya'ay ja'a Dios jaduhn̲. Jiahmiejchp jaduhn̲ coo mijts hoy
mgudiuñ̲, coo mijtsä hermanodøjc tehn̲gajnä mbuhbety, je'eguiøxpä
coo mijtsä Dios mjahmiech. 11 Jadúhn̲høch njoot chocy coo ha-
jxy hoy mgudiúnät mäduhñ̲tiä hajxy yaa mjugyhaty hädaa yaabä
naax̲wiin. Mänit hajxy jim̲ mnǿcxät tsajpootyp nebiä Dios hajxy tøø
xñäma'ayän. 12 Cab hajxy mnänuuxǿ'øwät. Jaduhn̲ hajxy mgudiúnät
nebiä jäya'ayhajxy jecy quiudiuuñ̲än, ja'a hajxy jim̲ tøøbä ñǿcxiäbä
tsajpootyp. Ja'a Dios jaduhn̲ yajwiinwaan̲øøyy coo hajxy jim̲ ñǿcxät,
je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty hoy miäbøcy tehn̲gajnä.
13-14 Jéquiänä Dios ja'a Abraham yajwiinwaan̲øøyy: "Tøyhájthøch miičh
nbuhbeda'añ. Nyajpu'uwáam̲biøch nyaghi'igáam̲biøch miičh." Hamdsoo
cuhdujtcøxpä Dios jaduhn̲ miänaañ̲. Hix̲, caj øøn̲ møjcuhdujt miøødä
nebiä Dios miøødän. 15 Yajtøjiajtä Dios jaduhn̲ nebiä Abraham yajwiin-
waan̲øøyyän, je'eguiøxpä coo Abraham hänajty tehn̲gajnä miäbøcy. 16 Ja'a
Dioscøxpä jäya'ayhajxy hamuumdu'joot jaduhn̲ waam̲baty miäna'añ; y
coo hajxy jaduhn̲ miäna'añ hamuumdu'joot, cab jaduhn̲ øøn̲ waam̲b
miänaan̲nä. Tødiägøøby jaduhn̲. 17 Paadiä Dios jaduhn̲ miänaañ̲:

“Tøyhájthøch tøø nyajwiinwaaṉø'øy cooč̌h nbuhbeda'añ”, neby hajxy jaduhṉ ñajuǿ'øwät coo hajxy tøyhajt piuhbeda'añii, coo ja'a Dios ja'a wyiinmahñdy ni mänaa quia'a yajtägatsa'añ. Hamdsoo ja'a Dios jaduhṉ miänaaañ̲. 18 Jaduhṉdsä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios ni mänaa quia'a høhṉda'agy. Jaduhṉdsä tøyhajt hajxy hoy nmøødhájtäm coo hajxy homiänaajä xpiuhbedáaṉäm coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbǿjcämät. 19-20 Jiṃä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm tsajpootyp. Je'e jiṃ tuuṃb teedywiindsøṉ nebiä Melquisedec jecy tiuuñ̲än. Cøjxta'axiøø ja'a Jesucristo jiṃ tiuna'añ tsajpootyp. Jaduhṉä tøyhajt hajxy hoy nmøødhájtämät coo hajxy jiṃ homiänaajä xyaghidáaṉäm.

7

1-2 Coo ja'a Abraham ja'a reyhajxy hänajty hoy tøø yagho'ogy, mänaa hajxy hoy chiptuñ̲än, mänitä Melquisedec hoy miøødnijiøjcubaadø'øyii. Mänitä Melquisedec miänaañ̲ cooc ja'a Dios ja'a Abraham hänajty piuhbeda'añ. Mäduhñ̲tiä ja'a Abraham hänajty tøø piaady maa hänajty hoy tøø chiptuñ̲än, majc-hit jaduhṉ piädaacy tu'cuhdujtjaty. Mänitä Melquisedec piuhmooyy ja'a tu'hitpä. Mejtstu'u ja'a Melquisedec hänajty tiuñ̲. Tøø ja'a Dios tsajpootypä hänajty piäda'agy coo tiúnät teedy. Y gobiernä hänajty jiṃ tiuuṃby maa ja'a cajpt xiøhatiän Salem. Jaduhṉ miädia'agytiägø'øy coo hajxy jootcujc yhity. Jaduhṉdsä Melquisedec xiøø miädia'agytiägøøbiä coo hoy guiobiernähaty. 3 Cab jaduhṉ pøṉ ñä'ägädä najuø'øy pøṉä Melquisedec tiajhajt tieedyhajt, pøṉ yhaphajt tieedyhajt. Cab jaduhṉ pøṉ ñajuø'øy mänaa myiiñ̲ mänaa quiahy, mänaa yho'cy mänaa tiägooyy. Coo je'e tiuñ̲ teedywiindsøṉ cøjxta'axiøø, jaduhṉ mäwíinäts je'e tiuñ̲ nebiä Jesucristo tiuñ̲än, ja'a Dios yHuung.

4 Cähxø'p jaduhṉ coo ja'a Melquisedec møjcuhdujt hänajty jiaanč̌h tehṃ miøødä, je'eguiøxpä coo piuhmooyyä ja'a tu'hitpä, mäduhñ̲tiä ja'a Abraham hänajty tøø piaady maa hänajty hoy tøø chiptuñ̲än. Y ja'a Abrahamä, mijts mhap mijts mdeedy je'eduhṉ. 5 Y ja'a Leví yhap yhoc-hajxiä, ja'a hajxy tuuṃbä teediä, jaduhṉ jiṃ myiñ̲ maa ja'a jecyquiuhdujtän coo hajxy piuhmo'owǿøjät ja'a tu'hitpä maa ja'a majc-hitcøxpän. Ja'a miägunaax̲hajxy jaduhṉ yégäp, hoyyä Abraham hajxy quipxy jia møødhaphaty jia møødteedyhaty. 6 Pero ja'a Melquisedec, cabä Abraham hänajty jiujyhaty miägu'ughaty. Hawiing hänajty tiuñ̲ teedy. Pero puhmooyyä je'e ja'a tu'hitpä. Ja'a Abraham jaduhṉ yejc, ja'a Dios hänajty tøøbä yajwiinwaaṉǿ'øyäbä coo hänajty yajpu'uwa'añ yaghi'iga'añ. Mänitä Melquisedec ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a Abraham hänajty piuhbeda'añíijäm ja'a Diósäm. 7 Y tøyhajt jaduhṉ coo ja'a Melquisedec møjcuhdujt hänajty jiaanč̌h tehṃ miøødä. Cabä Abraham quiuhdujt hänajty miøjjä nebiä Melquisedec quiuhdujtän. Hix̲, ja'a Melquisedec jaduhṉ mänaaṉ coo ja'a Dios ja'a Abraham piuhbédät. 8 Haa ja'a hajxy yaa tuuṃbä teedy jäda'anäbaadyñä, ho'p hajxy, hoyyä tu'hitpä hajxy jia puhmo'oyii ja'a majc-hitcøxpä. Haa ja'a Melquisedecä, jaanä puhmooyyä je'ebä, pero cabä Diosmädia'agy miäna'añ coo tøø yho'ogy. 9-10 Hoyyä Levíhajxy hijty jia tuñ̲ teedy, cabä quiuhdujthajxy hänajty miäbaady nebiä Melquisedec quiuhdujtän, je'eguiøxpä coo ja'a Abraham ja'a Melquisedec ja'a tu'hitpä hänajty tøø piuhmo'oy. Ja'a Abraham, je'edsä Levíhajxy hänajty yhaphajpy tieedyhajpy.

11 Pero ja'a teedyhajxy, ni mänaa hajxy xquia'a yajnähwáatsämät.
Paadiä Dios ja'a Cristo quiejxy coo je'e tiúnät teedy nebiä Melquisedec
jecy tiuuñän. Cabä tiuñ nebiä Aarónhajxy tiuuñän. 12 Coo ja'a Dios
miänaañ coo ja'a Leví yhap yhoc-hajxy quia'a túuṉnät teedy, mänitä
jecyquiuhdujt yajtägajtspä. 13 Coo ja'a Dios ja'a Jesucristo yaa quiejxy,
yajtägajts ja'a jecyquiuhdujt jaduhṉ, je'eguiøxpä coo ja'a Jesús tiuuñ
teedy, hoyyä Leví quia'a ja haphaty quia'a ja teedyhaty. 14 Hix̱, ja'a Judá
je'e yhaphajt tieedyhajt. Y cabä Moisés waaṃb miänaañ coo ja'a Judá
yhap yhoc-hajxy tiúnät teedy.

15 Y coo ja'a Jesucristo teedy tiuñ nebiä Melquisedec jecy tiuuñän,
cähxø'p jaduhṉ coo ja'a Dios ja'a jecyquiuhdujt tøø yajtägajtsnä. 16 Paadiä
Jesús piädaacä teedy coo cøjxta'axiøø jiugyhada'añ. Cab jaduhṉ yhity
nebiä yaabä teedyhajxiän. 17 Jaduhṉä Dios ja'a Jesús ñämaayy:

Cøjxta'axiøø miiẗch mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuñän.

18-19 Coo ja'a Moisés ja'a jiecyquiuhdujt hajxy xquia'a yajnähwáatsäm,
paadiä Dios jaduhṉ miänaañ coo quia'a túuṉnät. Mänitä Dios ja'a Jesu-
cristo yaa quiejxy coo hajxy hoy xyajnähwáatsämät. Mänitä Jesucristo
hajxy jiṃ xwioonøcxáaṉäm maa ja'a Dioswiinduumän.

20-21 Coo ja'a Dios ja'a Jesús piädaacy teedy, mänit miänaañ coo ja'a
miädia'agy jiaanẗch tehṃ tiøyhajtä. Jaduhṉds jiṃ myiñ cujaay maa ja'a
Diosmädia'aguiän:

Ja'a Dios mänaaṉ coo ja'a miädia'agy jiaanẗch tehṃ tiøyhajtä; cábägä
wyiinmahñdy mänaa yajtägatsa'añ:

"Cøjxta'axiøø miiẗch mduna'añ teedy nebiä Melquisedec jecy tiuuñän",
nøṃä Dios ja'a Jesús ñämaayy.

Pero coo ja'a wiingteedy piädaacä, cabä Dios waaṃb miänaañ. 22 Coo ja'a
Jesucristo cøjxta'axiøø yhida'añ, jaduhṉä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo
hajxy maas hoy xyajnähwa'adsáaṉäm quejee ja'a Moisés ja'a jiecyquiuh-
dujt. Cab hajxy je'e xyajnähwáatsäm. 23 Ja'a teedyhajxy hädaa yaabä
naax̱wiimbä, coo hajxy yho'ogy, mänit hajxy ñiguiuwiẗhii. Paady ha-
jxy may tøø tiuuṉnä. 24 Pero cabä Jesucristo mänaa yho'ogaaṉnä.
Cøjxta'axiøø jaduhṉ tiuna'añ teedy. Cabä wiinghäna'c ja'a tuuṉg jaduhṉ
yajmämähmø'øwa'añ. 25 Cøjxta'axiøø ja'a Jesucristo yhida'añ. Hoy ji-
aanẗch yajnähwa'adsaaṉnä pøṉä jioot tsojp coo ñähgapxtu'udóøjät ja'a
Jesucrístäm maa ja'a Dioswiinduumän homiänaajä.

26 Coo ja'a Jesucristo jaduhṉ tiuñ teedywiindsøṉ, jaanẗch tehṃ yhoy
hajxy jaduhṉ xñähgapxtúutäm. Ni mänaa wiinghäna'c hajxy jaduhṉ
xquia'a nähgapxtúutäm nebiä Jesúsän. Cabä Jesús tii pojpä tii cädieey
ñä'ägädä møødä. Ni pøṉ jaduhṉ quia'a mäbaady nebiä Jesúsän. Nhaagä
møødhájtäm pojpä cädieey hajxy. Jiṃä Jesucristo yhijnä tsajpootyp;
møjcuhdujt jiṃ miøød. 27 Haa ja'a teedywiindsøṉhajxy hädaa yaabä
naax̱wiimbä, jaboṃ-jaboṃä animal hajxy yox̱y. Jadúhṉäc tyijy ja'a
piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät, møødä cu'ug pio-
jpä quiädieeyhajxy. Jayøjp hajxy yox̱y ja'a yhamdsoo pojpä yhamdsoo
cädieeguiøxpä. Mänit hajxy jiaac yox̱y ja'a cu'ug piojpä quiädieeguiøxpä.
Pero cabä Jesucristo animal mänaa yox̱y. Hix̱, tähooc jaduhṉ ñiñähdujcä
coo yho'cy. 28 Ja'a jecyquiuhdujt jaduhṉ mänaaṃb coo ja'a jäya'ayhajxy
tiúnät teedywiindsøṉ, hoyyä pojpä cädieey hajxy jia møødä. Mänitä Dios
cujecy miänaañ coo ja'a Jesucristo tiúnät teedywiindsøṉ. Ja'a tøyhajtä

Dios jaduhn yejc coo jaduhn miänaañ. Ni mänaa ja'a Jesús pojpä cädieey quia'a møødä.

8

1 Hoorä, jadúhnhøch tøø nmädia'agy coo ja'a Jesucristo hajxy jim xñähgapxtúutäm tsajpootyp. Jim jaduhn tiuñ teedywiindsøn. Hahooy-haamby jim yhäña'ay maa ja'a Diosän. 2 Jim tiuñ tsajpootyp maa ja'a tsajtøjc hoybän, ja'a Dios yhädiúunäbä. Ca'a jiäya'ayä je'e hädiuun. 3 Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teedywiindsøn hädaa yaabä naaxwiinä, jaduhn hajxy piäda'agyii coo animal hajxy yóxät, coo hajxy cøxiä wiinä quiuyoxø'øwät. Jadúhnäc tyijy ja'a piojpä quiädieey hajxy ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Y coo ja'a Jesucristo jim teedywiindsøn tiuñ tsajpootyp, paady jaduhn ñiñähdujcä. 4 Coo häxøpy yaa yhity hädaa yaabä naaxwiin, cab häxøpy tiuñ teedywiindsøn. Haa ja'a hajxy yaa tuumbä teediä, je'eds hajxy cuyoxøøby nebiä jecyquiuhdujt yhane'emiän. 5 Haa ja'a tsajtøjc yaabä maa hajxy tiúñänä, cab jaduhn miäbaady nebiä tsajtøjc jim tsajpootypän. Coo ja'a Moisés ja'a wittsajtøjc hänajty quioja'añ, mänitä Dios ja'a Moisés ñämaayy: "Tsipcøxpä wittsajtøjc jaduhn mgójät nébiøch jim nyaghijxiän tunguhduum coo mnähguipxtú'udät." 6 Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjemybiä yajcuhducy coo hajxy jim xyaghidáaänäm tsajpootyp cøjxta'axiøø. Haa hädaa hawiinjemybiä ja'a Dios yajcuhdújcäbä, maas hoy je'eduhn quejee ja'a Moisés jecy yéjcäbä. Paadiä Jesucristo maas hoy tiuñ teedywiindsøn quejee ja'a teedyhajxy, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Ja'a Moisés jecy yéjcäbä, cab hajxy jaduhn xjiaty puhbéjtäm nebiä hawiinjemybiän, ja'a jäda'ahatypän.

7 Coo hajxy häxøpy xpiuhbéjtäm ja'a Moisés jecy jia yéjcäbä, cabä Dios ja'a hawiinjemybiä häxøpy tøø ñä'ä yajcuhducy. 8 Cabä Dios ja'a jecyjiäya'ayhajxy quiumaayy je'eguiøxpä coo hajxy hoy quia'a cudiuuñ. Jaduhn jim myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän:

Ja'a Dios jaduhn mänaamb:

Abaadaamb jaduhn cooč̌hä jäya'ayhajxy nmøødyajcuhduga'añ ja'a hawi-
injemybiä,

ja'a hajxy jim tsänaabiä judíos-naaxooty møød Judábä-naaxooty.

9 Maas hóyhøch jaduhn nmøødyajcuhduga'añ quejéejøč̌h ja'a yhap
ja'a tieedyhajxy nmøødyajcuhdujcän mänáajøch hajxy jim hoy
nwoobädsømiän Egiptonaaxooty.

Cab hajxy hoy ñä'ä cudiuuñ nébiøch nja yajcuhdujquiän.

Páadyhøch hajxy jaduhyyä nnä'ä nähgueecnä, nømä Dios miänaañ.

10 Coo jaduhn yhabáadät, mänítøč̌hä jäya'ayhajxy nmøødyajcuhduga'añ
ja'a hawiinjemybiä, ja'a hajxy jim tsänaabiä judíos-naaxooty, nømä
Dios miänaañ.

Nyajnähixø'øwáambiøch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy
hamuumdu'joot jaduhn wyiinjuø'øwät.

Mänítøch hajxy jaanč̌h tehm yhoy xwyiingudsähgø'øwa'añ.

Høøč̌h hajxy ngu'ughadáannäp.

11 Nägóxiøč̌hä nmädia'agy hajxy xmiäbøgaanä ñämaj ñäbetiä.

Haagä mäbøgaamb hajxy jaduhn.

12 Nyajnähwa'adsáanäbøch ja'a piojpä quiädieey hajxy. Cábøč̌hä piojpä
quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsáanänä.

13 Coo ja'a Dios miänaˈañ coo ja'a hawiinjeṃybiä tøø yajcuhducy, jaduhṉ
miänaaṃbä coo ja'a jecypiä quia'a tsoobaatnä, coo quia'a tunaaṉnä.

9

1 Jaduhṉä jecyquiuhdujt myiiṃbä mädyii ja'a jäyaˈayhajxy quiudiúnäp
maa ja'a chajtøjc-hajxiän. 2-3 Jaduhṉdsä wittsajtøjc hajxy jecy yhädiuuñ.
Coo ja'a wit hajxy yaghadøødiujcy, metscä cuarto jaduhṉ hoy miähmøˈøy.
Tu'naẋ hoy møj miähmøˈøy; ja'a cujpä muutsc hoy miähmøˈøy. Ja'a
cuarto møjpä, je'eduhṉ xøhajt "cunuu'xytiøjc"; jiibiä ceratoyøhñdy ha-
jxy yaghijty møødä meexä maa ja'a cunuu'xychajcaagy hajxy hänajty
yujcoñän. Ja'a cuarto muutspä, je'eduhṉ xøhajt "cunuu'xytiøjc maa
ja'a Dios yhäñaˈayän." 4 Ja'a orohaltar jiiby hijt maa ja'a poom hajxy
hänajty jioquiän, møødä cuhdujtcajä; oronähwopy hänajty je'e. Jiiby
cajäjooty ja'a orotu'ts yhijty maa ja'a maná hajxy hänajty yaghitiän.
Ja'a maná, je'edsä tsajcaagy hänajty xiøhaty ja'a Dios jecy quiéjxäbä.
Jiibiä Aarón ja'a quiuhdajt yhijpä ja'a jecy wáaṃäbä. Jiibiä tsaa yhijpä
maa ja'a Dios ja'a cuhdujt jecy yuugjahyyän. 5 Cajänähgøxpä querubín
yhahädiuuṉnaẋyhajxy yhijty "maa ja'a Dios yhäñaˈayän." Jiṃä quieec-
thajxy quiäjøjnaˈay "maa ja'a Dios pojpä cädieey miee'xiän." Cábøch
ngapxtøwaˈañ nebiaty hädaaduhṃbä hijty tiuñ.

6 Coo ja'a wittsajtøjc hajxy hänajty tøø quiojnä, mänitä teedyhajxy jiiby
tiägøøčhohṉnä maa ja'a møjcunuu'xytiøjcän. Jiiby hajxy jaboṃ-jaboṃ
tiuuṉnä. 7 Pero jiiby maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän maa ja'a Dios hänajty
yhäñaˈayän, jagooyyä teedywiindsøṉ hijty jiiby tiägøˈøy. Tähooquiä
hajxy hijty jiiby tiägøˈøy ja'a tu'ugjomøjtpä. Coo hajxy hänajty ji-
iby tiägøˈøwaˈañ, jayøjpä animal hajxy hijty yaghoˈogy. Mänitä ani-
malnøˈty hajxy hijty jiiby nøcxy quiuyoxøˈøy muutscunuu'xytiøgooty, ja'a
piojpä quiädieeguiøxpähajxy, møødä cu'ugä piojpä quiädieeguiøxpähajxy.
8 Jaduhṉä Dioshespíritu hajxy xyajwiinjuóøyyäm coo hajxy hoy nga'a
tägøøyyämät maa ja'a Dioswiinduumän mäduhṉtiä ja'a jecyquiuhdujt
hajxy yajtuṉñä. 9 Jaduhṉ hajxy jädaˈanäbaadyñä nhíjtäm. Je'enä an-
imal hajxy yoẋy; je'enä hajxy cøẋiä wiinä quiuyoxøˈøy. Paady hajxy
jaduhṉ quiuhdujthatyñä, jadúhṉäc tyijy ja'a Dios jiaančh tehṃ quiu-
may. Cab hajxy jaduhṉ ñähwaˈačh quiuhwaˈačh, hoy hajxy jaduhṉ
jia cuhdujthatyñä. 10 Jagooyyä ja'a quiuhdujthajxy yhane'emy tijaty
hajxy quiáyäp yhúˈugäp, neby hajxy ñibiuj ñijieˈedsøøjät, neby hajxy yaa
jiäyaˈayhádät hädaa yaabä naaẋwiin. Pero yøˈø cuhdujt jaduhṃbä, cab
jaduhṉ tiuuṉnä. Tøø ja'a Dios ja'a hawiinjeṃybiä yajcuhdujnä, mädyii
jaduhṉ tunaaṃb.

11 Mänitä Jesucristo hajxy hoy xjiaančh tehṃ yajnähwáatsäm. Jaaya'ay
jaduhṉ túuṉnäp teedywiindsøṉ jiṃ tsajpootyp maa ja'a tsajtøjc jaančh
tehṃ yhoybän. Ca'a jiäyaˈayä hajxy hädiuuṉ hädaa yaabä naaẋwiimbä.
12 Tøø ja'a Jesucristo jiṃ tiägøˈøy maa ja'a Dioswiinduumän ja'a
tähooctagøˈøyyä. Hamdsoo hänajty tøø ñiñähdugyii coo højts hänajty
xñähhoˈtuˈudáaṉäm. Cabä tii nøˈty quiuyoxøøyy maa ja'a yaabä tsajtøjcän
nebiä yaabä teedyhajxy quiuhdujthatiän coo chivo hajxy yoẋy, coo waj
hajxy yoẋy. Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähhoˈtúutäm, paady hajxy
jiṃ nhidáaṉäm Dioswiinduum cøjxtaˈaxiøø. 13 Jaduhṉä jäyaˈayhajxy
quiuhdujthaty, coo hajxy yhoˈogøˈøy, mänitä chivonøˈty wajnøˈty ha-
jxy yajniñähxänicxyii. Mänitä wajcujiaam hajxy yajniñähwøjyii, ja'a

hajxy hänajty tøø ñänoˈogǿˈøyäbä maa jaˈa altarän. Jaduhn̲ hajxy
ñiyajnähwaˈaäˈhii. 14 Hoorä, jaˈa chivonøˈty, jaˈa wajnøˈty, cabä po-
jpä cädieey mänaa yajnähwaˈaäˈh. Jaˈa Jesucristo hajxy jaduhn̲ xya-
jnähwáatsäm mänaa hajxy xñähhoˈtúutäm. Cabä Jesucristo tii pojpä
cädieey miøødä. Cab jaduhn̲ mänaa yhoˈogaan̲nä. Hamdsoo jim̲
ñiñähdujcä maa jaˈa Dioswiinduumän. Jaduhn̲ä nhaxøøgcuhdujt ha-
jxy xyajnähwáatsäm, nebiä Diosmädiaˈagy hajxy jaduhn̲ maas hoy
nmäbøjcämät.

15 Coo jaˈa Dios jaˈa hawiinjem̲ybiä tøø yajcuhducy, paadiä Jesucristo
hajxy xñähhoˈtúutäm, pønjatiä Dios jaduhn̲ wyiimbiiw̲. Xyajnähwáatsäm
jaˈa nbojpä ngädieey hajxy nebiaty hajxy tøø njäyaˈayhájtäm maa jaˈa
jecypiä yhijtiän. Y jim̲ hajxy xyajnøcxáan̲äm tsajpootyp nebiä Dios
hajxy xyajwiinwaan̲øøyyäm. 16-17 Homiädyii testamentänoquiä, cahnä
tiuun̲gpaadyñä, jugyhajpnä jaayaˈay jaduhn̲. Coonä yhóˈogät, mänitnä
jaˈa nocy tiuun̲gpaadaˈañ. 18 Paadiä Dios jaduhn̲ miänaañ̲ coo animal
hajxy yóxät, mänaa jaˈa jayøbhajtpä yajcuhduquiän. 19 Coo jaˈa Moisés
jaˈa cuˈugä jecyquiuhdujt hänajty tøø quiøx̲y moˈoy, mänitä wajhuung
yojxy møødä chivohuung. Mänitä ñøˈty hoy ñøødemøøyyä. Mänitä
tsaptsmeegpøjt hoy piädaˈagy nøˈñøøjooty møødä hisopohaaˈx. Mänitä
cuˈug jaˈa nøˈñøø yajnähxänicxy møødä jecyquiuhdujttsaa. 20 Mänitä
Moisés miänaañ̲: “Haa hädaa nøˈtiä, hijxtahn̲d hädaaduhn̲ coo mijtsä Dios
xmiøødyajcuhdujcy.” 21 Mänitä Moisés jaˈa wittsajtøjc jaˈa nøˈñøø hoy
yajnähxänicxpä møød tijaty hajxy jiiby yajtuum̲by mänaa jaˈa Dios hajxy
hänajty wyiingudsähgøˈøyän. 22 Jaduhn̲ä jecyquiuhdujt hijty yhaneˈemy
cooc cøx̲iä ñähwaˈaäˈhii nøˈtyhaam. Coogä animal hajxy quiaˈa yóxät,
cábägä piojpä quiädieey hajxy ñäˈä nähwáˈadsät.

23 Haa jaˈa wittsajtøjc hädaa yaabä naax̲wiimbä, møød tijaty jiiby hijp
tsajtøootiä, animalnøˈtyhaamä Moisés yajnähwaach. Pero højtshájtäm,
ni mänaa jaˈa animalnøˈty hajxy xquiaˈa yajnähwáatsämät. Paadiä Je-
sucristo hajxy hoy xñähhoˈtúutäm, jaduhn̲ hajxy nnähwáatsäm. 24 Tøø
jaˈa Jesucristo jim̲ tiägøˈøy maa jaˈa Dioswiinduumän. Jim̲ hajxy
xñähgapxtúutäm. Caˈa yhädaa yaabä tsajtøootiä tiägøøyy. Haa jaˈa tsajtøjc
yaabä, cab jaduhn̲ tiehm̲ miäbaady nebiä tsajtøjc jim̲ tsajpootypän.
25-26 Haa jaˈa teedywiindsøn̲ hädaa yaabä naax̲wiimbä, jomøjt-jomøjt
jiiby tiägøˈøy maa jaˈa muutscunuuˈxytiøjcän. Jiibiä animalnøˈty nøcxy
quiuyoxøˈøy. Pero jaˈa Jesucristo, tähooquiä yhoˈcy. Cabä Dios jaduhn̲
miänaañ̲ coo mayhooc yhóˈogät. Coo yhabaaty, mänitä Jesucristo ha-
jxy hoy xñähhoˈtúutäm jaˈa nbojpä ngädieeyhájtäm. 27 Jaˈa Dios hajxy
xquiunúuˈxäm xpiädáacäm coo højts tähooquiä nhoˈogáan̲äm. Mänitä
Dios hajxy xyajtøyhajtyegáan̲äm. 28 Jaanä tähooquiä jaˈa Jesucristo hajxy
xñähhoˈtúutämbä jaˈa nbojpä ngädieeyhájtäm. Tähoocyajnähwaˈachä hajxy
xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm. Coo jadähooc quiädaactägatsaˈañ, mänit
hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲änä maa jaˈa Dioswiinduumän, pønjaty hänajty
jaduhn̲ jii jøbhijxp.

10

1 Haa jaˈa jecyquiuhdujt, hijxtahn̲d hänajty jaduhn̲ hijp coo jaˈa Jesu-
cristo hajxy hänajty xñähhoˈtuˈudáan̲äm. Nebiä jecyquiuhdujt hänajty
yhaneˈemiän, jomøjt-jomøjtä animal hajxy jia yox̲y. Pero ni pøn̲
hänajty quiaˈa nähwaˈaäˈh quiaˈa cuhwaˈaäˈh, pønjaty hänajty ja wiˈi

tiägø'øwáa̱mbäp maa ja'a Dioswiinduumän. 2 Coo hajxy häxøpy tøø
jiaanc̈h nähwa'ac̈h tøø jiaanc̈h cuhwa'ac̈h ja'a piojpä quiädieey hajxy,
cabä animal hajxy häxøpy yojxnä. Tähooquiä hajxy jaduhṉ cu yojxy,
mänit jaduhṉ cu yhoyøøyy. Hamdsoo hajxy cu ñajuøøyy coo pojpä cädieey
hajxy quia'a møødänä. 3 Pero coo animal hajxy hänajty jaduhṉ yox̱yñä
jomøjt-jomøjt, ñajuøøby hajxy hänajty jaduhṉ coo pojpä cädieey hajxy
miøødä. 4 Hix̱, ni mänaa ja'a wajnø'ty ja'a chivonø'ty ja'a pojpä cädieey
quia'a yajnähwa'ac̈h quia'a yajcuhwa'ac̈h.

5 Paadiä Cristo ja'a Dios ñämaayy, mänaa hänajty jaduhṉ yaa tøø
quiäda'aguiän hädaa yaabä naax̱wiin:

Caj miic̈h mjoot jaduhṉ chocy coo ja'a animal hajxy tehṉgajnä yóxät.

Páadyhøch miic̈h yaa xquiejxy hädaa yaabä naax̱wiin cooc̈h yaa
njäya'ayhádät, nébiøc̈hä jäya'ayhajxy jaduhṉ yaa nnähho'tú'udät.

6 Caj miic̈h mjoot jaduhṉ chocy coo animal hajxy yóxät, coo hajxy
ñó'ogät.

Paadiä animal hajxy yox̱y, nähwaatspä piojpä quiädieeyhajxy jaduhṉ.

7 Mänítøch nmänaaṉ̃:

“Dios, páadyhøch jaduhṉ yaa tøø ngäda'agy nébiøch jaduhṉ yaa ngudiúnät
nébiøch miic̈h xñämaayyän,

neby jaduhṉ jim̱ myiṉ̃än cujaay maa miic̈h mmädia'aguiän ja'a
høøc̈hcøxpä”,

nøm̱ä Cristo ja'a Dios ñämaayy. 8 Jayøjpä Cristo miäna'añ cooc ja'a Dios
jioot quia'a tsocy coo animal hajxy quia'a yóxät ni quia'a nó'ogät. Ja'a
piojpä quiädieey hajxy jaduhṉ yajnähwáatsäp yajcuhwáatsäp. Hoyyä
jecyquiuhdujt jia hane'emy coo hajxy tehṉgajnä yóxät, cabä Dios jaduhṉ
quiumay. 9 Jaduhṉ miänáaaṉgombä: “Teedy, páadyhøch yaa tøø ngäda'agy
nébiøch jaduhṉ yaa ngudiúnät nébiøch miic̈h xñämaayyän.” Jaduhṉ
miädia'agytiägø'øy coo ja'a Cristo hänajty jaduhṉ yhane'ema'añ coo ani-
mal hajxy quia'a yójxnät, nebiä Tieedy miädia'agy jaduhṉ quiudiúuṉät.
10 Hoyyä Jesucristo ja'a Tieedy miädia'agy jiaanc̈h cudiuuṉä coo højts
jaduhṉ tähooquiä xñähho'túutäm; paadiä Dios hajxy xyajnähwaats xya-
jcuhwáatsäm.

11 Jaduhṉä jecyquiuhdujt hijty yhane'emy coo ja'a teediä animal hajxy
jabom̱-jabom̱ wyi'i yóxät. Hoy hajxy jaduhṉ jia cudiuuṉ̃, cab hajxy
jaduhṉ ñä'ägädä nähwaach ñä'ägädä cuhwaach. 12 Coo ja'a Jesucristo
ja'a nbojpä ngädieey hajxy hänajty tøø xñähho'túutäm tähooquiä, mänit
hoy yhäñaaguiäda'agy maa ja'a Dios yhahooyhaampiän. 13 Jim̱ jaduhṉ
yhahix̱y coo ja'a miädsiphajxy quia'a mäjäda'aga'añ. 14 Tähooquiä ha-
jxy tøø xñähho'túutäm. Jaduhṉä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwaats
xyajcuhwáatsänä. 15 Jaduhṉä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo tiøyyä,
je'eguiøxpä coo ja'a Dioshespíritu jaduhṉ miänaam̱bä maa jaduhṉ cujaay
myiṉ̃än:

16 Coo jaduhṉ yhabáadät, mänítøch hajxy nmøødyajcuhduga'añ, nøm̱ä Dios
miäna'añ:

Nyajnähixø'øwáam̱biøch nmädia'agy hajxy hoy, neby hajxy jaduhṉ
hamuumdu'joot wyiinjuø'øwät.

17 Mänit miänáaaṉgombä:

Cábøc̈hä piojpä quiädieeyhajxy mänaa njahmiedsáaaṉänä.

18 Jaduhn̲ds je'e, tøø ja'a Jesucristo ja'a nbojpä ngädieey hajxy xya-
jnähwaats xyajcuhwáatsänä tähooquiä. Hoyyä animal hajxy jia yox̲yñä,
cab jaduhn̲ choobaatnä.

19-20 Hermanodøjc, maa ja'a jecyquiuhdujt myiñ̲än, cabä cuhdujt
øøn̲ miøødä coo jiiby tiägǿ'øwät maa ja'a muutscunuu'xytiøgootiän.
Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy
jim̲ hoy ndägø'øwáan̲änä maa ja'a Dioswiinduumän. Tøø hajxy
xyajnähwaats tøø hajxy xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm.
21 Je'eds hajxy jim̲ xñähgapxtúutäm Dioswiinduum. 22 Entonces,
tsøg hajxy jim̲ tägøøyyäm Dioswiinduum. Tsøgä miädia'agy hajxy
hamuumdu'joot mäbøjcäm coo ja'a cuhdujt hajxy nmøødhájtäm coo
hajxy jim̲ ndägøøyyämät, je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø
xñähho'túutäm. Jaduhn̲ä nbojpä ngädieey hajxy tøø xyajnähwaats tøø
xyajcuhwáatsäm. 23 Tsøgä Diosmädia'agy hajxy tehn̲gajnä mäbøjcäm. Cab
hajxy nnajtshixøøyyämät. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn̲ coo
ja'a Dios hajxy xmio'owáan̲äm nebiaty hajxy tøø xyajwiinwaan̲øøyyäm
coo hajxy cøx̲iä wiinä xmio'owáan̲äm. 24 Tsøg hajxy niguiapxwíjjäm
neby hajxy maas hoy nniči̇hojc nnibia'häyóow̲ämät hamiñ̲ haxøpy, neby
ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ maas hoy ngudiúun̲ämät. 25 Jaduhn̲
hajxy nyajnajuøøyyäm coo miäwiingoon̲nä coo ja'a Jesucristo yaa
quiädaactägatsa'añ. Paady, tsøg hajxy nijiootcapxmøcpøjcäm. Tehn̲gajnä
hajxy nhamugøøyyämät ja'a Dioscøxpä. Näje'e hajxy, cab hajxy jaduhn̲
ñä'ägädä mejtsnä. Cabä quiuhdujthajxy jaduhn̲ yhoyyä.

26 Coo hajxy tehn̲gajnä haxøøg nwädíjtämät, hoyyä tøyhajt hajxy
tøø nja wiinjuøøyyäm, cabä nbojpä ngädieey hajxy jaduhn̲ ñä'ägädä
nähwáatsämät. 27 Haxøøgtuumä Dios hajxy jaduhn̲ xpiädáacämät maa
ja'a jøøn tioyyän, maa ja'a Dios miädsiphajxy yhitiän. Hoči̇hähgøøñä
jaduhn̲ jiiby. 28 Øøn̲ jaduhn̲ ca'a cudiuum̲b nebiä Moisés ja'a
jiecyquiuhdujt yhane'emiän, pø tøø testigohajxy jaduhn̲ yhix̲y
mejtstägøøgä, tsipcøxp jaduhn̲ yagho'oga'añii. 29 Maas hanax̲iä
hajxy jaduhn̲ quiumädow̲aan̲nä pønjaty ja'a Dioshespíritu jaduhn̲
haxøøg nänøøm̲b, ja'a mayhajt tuum̲bä, pønjatiä Dioshuung jaduhn̲
xøøghajp, pønjatiä ñø'ty jaduhn̲ häyoow̲híjxäp, hoy hajxy je'eduhn̲ tøø
xjia nähho'túutäm, hoy hajxy je'eduhn̲ tøø xjia yajnähwaats tøø xjia
yajcuhwáatsäm. 30 Tøyhajtä Dios jaduhn̲ miänaañ̲: "Høøči̇h jaduhn̲
nyaghawiimbidaam̲by." Chaadsä Diosmädia'agy miänáaan̲gumbä: "Dios
quiu'ug jaduhn̲ yajcumädow̲aam̲bä." 31 Hoči̇hähgøøñä jaduhn̲ coo ja'a
Dios hajxy xyajcumädóow̲ämät; je'eduhn̲ jugyhajp cøjxta'axiøø.

32 Nax̲y hajxy mdehm̲ jiahmiédsät nebiä Jesucristo miädia'agy ha-
jxy mmädoodsohn̲än. Hamuumdu'joot hajxy mbadu'ubøjcy, hoy ha-
jxy hänajty mja tsaači̇hpøcy hoyhoy. 33 Näje'e hajxy myaghäyoow̲hijxy
cu'ughagujc. Y mjootcapxmøcpøjpy hajxy hänajty pønjaty hänajty
jaduhn̲ häyoow̲híjxäp. 34 Y mnäxuu'chp hajxy hänajty pønjaty hänajty
tsum̲yči̇hänaaby. Mxoon̲daacp hajxy hänajty, hoy hajxy cøx̲iä wiinä xjia
pøjcä. Mnajuøøby hajxy hänajty coo hajxy jim̲ mhida'añ tsajpootyp
cøjxta'axiøø. 35 Entonces, cab hajxy tii mdájät mmáyät; tehn̲gajnä hajxy
mmäbøgät coo ja'a Dios hajxy xyhix̲yñä. Mjahmiédsäp hajxy jaduhn̲
coo hajxy nøcxy jim̲ mhidaan̲nä tsajpootyp. 36 Nax̲y hajxy mdehm̲
miee'xtúgät, nebiä Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ hoy mgudiúnät. Jaduhn̲

hajxy mbáadät tijaty ja'a Dios hajxy tøø xyajwiinwaaṉóøyyäm coo hajxy
xmio'owáaṉäm. 37 Jaduhṉä Diosmädia'agy miäna'añ:
Mobädajpä je'e quiäda'aga'añ pøṉä Dios jaduhṉ quiexaaṃby.
38 Pøṉä Diosmädia'agy hoy cudiuuṃb, miäbøjpy je'eduhṉ tehṉgajnä.
Pero coo ñajtshixó'øwät, cabä Dios quiumayaaṉnä.
39 Pero højtshájtäm, cab hajxy mänaa nnajtshixø'øwáaṉäm. Tehṉgajnä
hajxy nmäbójcäm. Paadiä Dios hajxy xyhuuc yajnähwa'adsáaṉämbä. Cab
hajxy xyajcumädoẉáaṉäm.

11

1 Coo hajxy nmäbójcäm, mänitä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ha-
jxy nbaadáaṉäm mädyiijaty hajxy njøbhíjxäm, hoy je'eduhṉ quia'a ja
cähxø'øgyñä. 2 Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, coo hajxy miäbøjcy, paadiä Dios
quiumaayy.
3 Coo hajxy nmäbójcäm, jaduhṉ hajxy nyajnajuóøyyäm coo ja'a Dios ja'a
naaẋwiin yajwa'añguiojy ja'a miädia'agyhaam, møødä madsa'a, møødä
po'o, møødä xøø.
4 Coo ja'a Abel jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Hiẋ, hoyyä Abel
quiudiuuñ coo animal yojxy ja'a Dioscøxpä. Ja'a Caín, caj quiumaayyä
je'eguiøxpä coo hänajty quia'a mäbøcy. Hiẋ, cabä animal yojxy. Hoy
jaduhṉ coo ja'a Abel hajxy nbahíjxämät, hoy jecy jia yagho'cä. Hiẋ,
miäbøjc ja'a Abel.
5 Coo ja'a Enoc jecy miäbøjcy, paadiä Dios quiumaayy. Cabä Enoc
ñä'ä ho'cy. Jaduhyyä Dios yajnøcxy tsajpootyp. Jaduhṉ jiṃ myiñ cu-
jaay maa ja'a Diosmädia'aguiän. 6 Coo hajxy nga'a mäbójcämät, cabä
Dios hajxy xquiumáayyämät. Tsipcøxp hajxy nmäbójcämät coo ja'a Dios
tiømiädia'agy. Y jaduhṉ hajxy nmäbójcämät coo ja'a Dios piuhbeda'añ
pøṉä Dios wiingudsähgø'øwaaṃb.
7 Coo ja'a Dios ja'a Noé jecy ñämaayy coo ja'a nøøgoṃdägoy ja'a
naaẋwiin hänajty quiøẋy wiinyeegø'øwa'añ, mänitä Noé ja'a Dios
miädia'agy jaduhṉ quiudiuuṉä, hoyyä nøøgoṃdägoy hänajty quia'a ja
cähxø'øgyñä. Mänitä barco cruundä yhädiuuñ. Jiibiä Noéhajxy choocy
møødä yhuung møødä tio'oxy. Coo ja'a Noé jaduhṉ miäbøjcy, paadiä
Dios jiaanc̆h tehṃ quiumaayy. Pero ja'a wiinghäna'c-hajxy, cab hajxy
miäbøjcy. Paady hajxy cøjx quiuhdägoy.
8 Coo ja'a Dios ja'a Abraham jecy ñämaayy coo jiṃ chóonät ñaaxooty,
coo jäguemnaaẋ ñócxät maa ja'a Dios ja'a Abraham yajnähdijjiän coo
chänaadiaacpógät, miäbøjc ja'a Abraham jaduhṉ. Mänit jiṃ jiaanc̆h
tsohṉnä ñaaxooty. Nä'ä nägoobä ñä'ä tu'ubøjnä. Cab hänajty ñajuø'øy maa
ñócxät. 9 Coo ja'a Abrahamhajxy jiṃ miejch maa ja'a Dios hänajty tøø
yajnähdijjiän, cab hajxy tiehṃ chänaadiaacpøjcy, je'eguiøxpä coo hänajty
jiäya'añaaxootiä. Wittøgooty hajxy hänajty chäna'ay. Pero miäbøjpiä
Abrahamhajxy hänajty coo ja'a naaẋ hajxy hänajty mio'owa'añii, neby
hajxy hänajty tøø yajwiinwaaṉø'øyiijän ja'a Diósäm. Jaduhṉä Abraham
yhuung Isaac ñämáayyäbä møødä yhoc-huung Jacob. 10 Hiẋ, ñajuøøbiä
Abrahamhajxy hänajty coo hajxy hänajty jiṃ ñøcxa'añ tsajpootyp Dioswi-
induum. Cab hajxy hänajty tiajy miay coo ja'a naaẋ hajxy quia'a tsoj
mooyyä.

11 Jaanä jaduhn̲ä Sara jecy miäbøjpä. Tøø hänajty miäjaanä mänaa
ja'a Dios hoy piuhbetiän coo maaxhuung piáadät. Y jaanc̆h huung-
paat ja'a Sara jaduhn̲ je'eguiøxpä coo miäbøjcy nebiä Dios hänajty tøø
yajwiinwaan̲ø'øyän. 12 Y ja'a Abrahamä, hoy hänajty tøø jia mäjaanä,
møjjøøyy mayøøyy je'eduhn̲. Tøø ja'a yhap yhoc-hajxy jaduhn̲ jiaanc̆h
tehm̲ miayøøñä. Cab hajxy jaduhn̲ hoy yajmäc̆howa'añ. Jaduhn̲ hajxy
miayyä nebiä madsa'ajän, nebiä tsabiu'ujän.

13 Coo ja'a Abrahamhajxy yho'cy, cahnä hajxy hänajty quiøx̲y paadyñä
mädyiijatiä Dios hänajty tøø yajwiinwaan̲ø'øy. Pero miäbøjc hajxy jaduhn̲.
Ñajuøøby hajxy hänajty coo hajxy hänajty jim̲ ñøcxa'añ tsajpootyp.
Paady hajxy xioon̲daacy. Ñajuøøby hajxy hänajty coo hajxy hänajty nä'ä
nägoobä wiädityñä. 14 Pønjaty jaduhn̲ wädijp, cahnä tsänaadiaact hajxy
piaadyñä. 15 Coo ja'a jioothajxy cu chojcy, cu wyiimbijty hajxy, cu
ñøcxtägajch hajxy je'e maa hajxy hänajty tøø yhuuc tsohm̲bän. 16 Pero
jim̲ä jioot hajxy hänajty hamuumdu'joot tøø piäda'agy tsajpootyp maa
ja'a chänaadiaacthajxy hänajty tøø yhahixøøyyäxän. Ja'a Dios jaduhn̲
hahixøøyy. Cabä Dios miädsähdiuuñ̲ ja'a Abrahamhajxy.

17-18 Coo ja'a Dios ja'a Abraham yhanehm̲y coo yhuung yóxät, ja'a
Isaac-hajpä, miäbøgaam̲biä Abraham hänajty je'eduhn̲, hoy ja'a yhuung
hänajty jia tu'uquiä, hoyyä Dios hänajty tøø jia mäna'añ: "Møjø'øwaam̲b
mayø'øwaam̲b miic̆h mhuung ja'a Isaac-hajpä." Ñä'ä joodhijx ja'a
Dios ja'a Abraham jaduhn̲ pø jiaanc̆h cudiunaam̲by hänajty jaduhn̲.
19 Miäbøjpiä Abraham hänajty coo ja'a yhuung hänajty yagjujypiøgáan̲äxä
ja'a Diósäm. Mänitä Dios miänáan̲gombä coo ja'a yhuung quia'a
yaghó'ogät. Jaduhn̲ mäwíinäts ja'a Isaac hoy jiaty nebiä jadähooc tøø
jiujypióquiäbän.

20 Coo ja'a Isaac miäbøjcy, paadiä Jacob ñämaayy møødä Esaú coo ja'a
hoybä ja'a weenbä hajxy piaada'añ. 21 Coo ja'a Jacob miäbøjcy, paadiä
yhoc-huunghajxy ñämaayy coo ja'a hoybä weenbä hajxy piaada'añ. Ja'a
José yhuunghajxy je'e. Mänitä Jacob ja'a Dios wyiingudsähgøøyy. Cuh-
dajtcøxp hänajty ñiguiuhdijyii. Ho'ogáan̲näp hänajty je'eduhn̲. 22 Coo ja'a
José miäbøjcy, ñajuøøyy jaduhn̲ coo yhap yhoc-hajxy hänajty jim̲ cujecy
choona'añ Egiptonaaxooty. Paady jaduhn̲ yhanehm̲y coo ja'a piajc
miänǿcxäxät. Ho'ogáan̲näp hänajty je'ebä.

23 Coo ja'a Moisés myiiñ̲guiahy jaanc̆h tehm̲ yajxón̲, yu'uc̆h hajxy
yaghijty tägøøgpo'o. Hix̲, tøø ja'a gobiernä hänajty hoy yhane'emy coo
ja'a pigäna'c-huunghajxy quiøx̲y yagho'ogóøjät ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a
Moisés tiaj tieedy, cabä gobiernä hajxy hänajty chähgø'øy. Miäbøjpiä
Diosmädia'agy hajxy hänajty. 24 Coo ja'a Moisés miøjøøñä, miäbøjc je'ebä.
Cabä gobiernä hänajty tieedyhaphadaan̲nä, ja'a hänajty jim̲ tuum̲bä
Egiptonaaxooty. 25 Hamdsoo jaduhn̲ miänaañ̲ coo ween yhäyoow̲hixyii
møødä Dios quiu'ughajxy näguipxy. Cab hänajty jim̲ miähmø'øwaan̲nä
maa ja'a haxøøgcuhdujt hajxy wyi'i tiuñ̲än. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy
coo hajxy hänajty jejcy quia'a xoon̲da'agaan̲nä. 26 Cabä Moisés ja'a jioot
jim̲ piädaacnä maa ja'a xädø'øñän jim̲ Egiptonaaxooty. Maas jootcujc
hänajty ñijiäwøøyyänä coo yhäyoow̲hixøøjät ja'a jäya'aguiøxpä, ja'a Dios
hänajty quiexaam̲biä. Ñajuøøby hänajty jaduhn̲ coo ja'a hoybä weenbä
mio'owa'añíijäm ja'a Diósäm. 27 Coo ja'a Moisés miäbøjcy, paady jim̲
chohn̲nä Egiptonaaxooty. Hoyyä gobiernä hänajty jia jootma'ady, cabä

Moisés ñä'ägädä tsähgøøyy. Tähooctu'ubøquiä ja'a Moisés tiu'ubøjnä. Ja'a
Diosmädia'agy hänajty miäbøjpy, hoyyä Dios mänaa quia'a ja hixyii.
28 Coo ja'a Moisés miäbøjcy, paadiä pascuaxøø yagjajtä. Jaduhn̲
yhanehm̲y coo ja'a tøghagø'øw nø'ty hajxy yajwiinxänicxǿ'øwät, nebiä
judíos quioobhuunghajxy quia'a yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhäna'cpä. Ja'a
Dios ja'a mioonsä tsajpootypä tu'ug quejx coo ja'a quioobhuunghajxy
yaghó'cäxät, ja'a ya'ayhäna'cpä, pønjatiä nø'ty hänajty tøø quia'a yajwi-
inxänicxø'øy ja'a tøghagø'øw. 29 Coo judíoshajxy jaduhn̲ miäbøjcy, mänitä
Dios ja'a Tsaptsmejy cujc yaghawaach maa hajxy jaduhn̲ ñaxǿ'øwät
tø'ødstuum. Mänitä Egiptobä-jäya'ayhajxy hoy jia panaxaam̲bä. Mänitä
Dios ja'a nøø hoy yajtu'ugmújcombä. Cøjxä Egiptobä-jäya'ayhajxy
ñøøho'ogø'øy.
30-31 Coo ja'a judíoshajxy miäbøjcy, paadiä cajpt hajxy juxtujc-hooc
jiuhyohwiädijty ja'a xøhajpä Jericó. Mänitä tsaamuuč piuum̲nä. Je'e
hänajty curaahajp wäditiä maa ja'a cajptän. Cøjxä jäya'ayhajxy jiiby
yho'nä, ja'a hajxy hänajty ca'a mäbøjpä. Coo ja'a quix̲y Rahab miäbøjcy,
hoy hänajty jia tuñ̲ maa ja'a burdelän, paady jaduhn̲ quia'a ho'cy,
je'eguiøxpä coo ja'a judíos hänajty tøø yu'uč, ja'a hajxy hänajty wädijpä
hixøøbiä woodsøøbiä.
32 Coo cu ñäbaadøøyy, cu nmädiáacyhøch ja'a Gedeón, ja'a Barac,
ja'a Sansón, ja'a Jefté, ja'a David, ja'a Samuel, møødä Dios ja'a
quiuguex̲yhajxy. 33 Coo hajxy miäbøjcy, paadiä miädsip ja'a ñaax̲ hajxy
hoy miämähmǿøyyan̲ä; paady hajxy hoy guiobiernähajty; paadiä Dios ha-
jxy xpiuhbéjtäm nebiaty hajxy hänajty tøø xyajwiinwaan̲ǿøyyäm; paady
hajxy quia'a leontsu'tsä; 34 paady hajxy quia'a tooyy møjjøønhaajiooty;
paady hajxy quia'a cuhbujxä. Ja'a häna'c-hajxy ca'a møcpä, mänitä mäjaa
hajxy piaaty mänaa hajxy hänajty chiptuna'añän. Cabä miädsip hajxy
yajmäjädaacy, hoyyä miädsiphajxy hänajty jia nämayyä. Ñä'ägä yajpäyø'c
hajxy je'e. 35 Jii ja'a to'oxiøjc-hajxy hänajty näje'e ja'a yhuung ja'a ya'ay
jiujypiøjcy.
Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yajcudsaačhtiunøøyyä. Coo ja'a
Diosmädia'agy hajxy hänajty quia'a nä'ägädä najtshixø'øwa'añ, mänit
hajxy yaghó'cänä. Tøø hajxy hänajty ñajuø'øy coo hajxy jiujypiøga'añ,
coo hajxy jim̲ ñøcxa'añ tsajpootyp. 36 Näje'e hajxy wyiinwohn̲ä
wiobho'cä. Høxtä yajcudsumøøyyä hajxy näje'e cø'øxoch. 37-38 Näje'e ha-
jxy quiuhga'tsä, näje'e hajxy jiøø'wa'xä, näje'e hajxy quiuhbujxä. Jim̲ ha-
jxy hänajty näje'e wiädity pactuum, wiinwa'adstuum, tunjooty. Jim̲ hajxy
hänajty näje'e chäna'ay tsaajutjooty. Cabä howyit hajxy hänajty miøødä.
Meeghac chivohac hajxy hänajty wyithajpy. Jaguiay hajxy hänajty
yhity. Xøøghájtäp hajxy hänajty, häyoow̲híjxäp hajxy hänajty. Paady
hajxy hänajty jaduhn̲ jiaty yhabety coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty
miäbøcy. Jaanč̇h tehm̲ quiumáayyäp hajxy hänajty ja'a Diósäm. Cabä Dios
jaduhn̲ quiumay pøn̲ ca'a mäbøjp. 39 Hoy hajxy jia cumaayyä, cab hajxy
miooyyä mädyiijatiä Dios hänajty tøø yajwiinwaan̲ø'øy. 40 Jäguem̲iä Dios
wyiinmahñdyhajty coo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt hajxy xmio'owáan̲äm.
Paadiä jecyjiäya'ayhajxy quia'a tsoj mooyyä, näguipxiä Dios hajxy jaduhn̲
xmio'owáan̲äm møødä jecyjiäya'ayhajxy.

12

1 Tsøgä jecyjiäya'ay hajxy jaduhn̲ pahíjxäm nebiä Diosmädia'agy

hajxy miäbøjquiän. Tsøgä haxøøgcuhdujt hajxy najtshixóøyyäm.
Tsøgä nhamdsoo cuhdujt hajxy høx̱híjxäm. Je'eduhn̲ wiingtuum
xjia wi'i wioonøcxáan̲äm. Tsøg hajxy tehn̲gajnä cudiúun̲äm nebiä
Dios hajxy xyhanéhm̲äm. 2 Tsøgä Jesucristo hajxy hamuumdu'joot
pahíjxäm. Jaaya'ay hajxy xyajnähixóøyyäm coo ja'a Diosmädia'agy
hajxy hoy nmäbøjcämät. Hočhähdiuun̲nä ja'a Jesús mähdiøjc jaduhn̲
yho'cy cruzcøxp. Pero ñajuøøby hänajty je'eduhn̲ coo hänajty jim̲
nøcxy xioon̲da'aga'añ tsajpootyp. Jim̲ jaduhn̲ yhäñaañä maa Dios
yhahooyhaampiän.

3 Tsøgä Jesucristo hajxy jahmiejtstáacäm coo jiaančh tehm̲
chaačhpøjcy. Ja'a cahwiindøyhäna'c-hajxy jaduhn̲ jatcøøyy. Miee'xtujc
ja'a Jesucristo jaduhn̲. Tsøg hajxy jaduhn̲ pahíjxäm; jaduhn̲ hajxy nga'a
jootmayhájtämät. 4 Hoyyä haxøøgpä hajxy xjia mädsiphájtäm, cahnä
hajxy jaduhn̲ xyaghó'cäm. 5 Ja'a Dios hajxy jaduhn̲ xjiootcapxmøcpójcäm
maa ja'a miädia'agy cujaay myiñän:

Huung, ca'a mjootma'ady, hoyyä Dios tøø xjia yajcumädoy.

Hoy xjia hojy, ca'a mjootmayhaty.

6 Miägapxyp yhanehm̲biä Dios pønjaty chojpy;

yajcumädooby pønjaty yhuunghajpy.

7 Coo ja'a Dios hajxy xyajcumädówät, mmee'xtúgäp hajxy jaduhn̲.
Hopiønnä yhuung yajcumädoy. 8 Yajcumädoobiä Dios ja'a yhuunghajxy
nägøx̱iä; y pø caj mijts jaduhn̲ xyajcumädoy, cähxø'p jaduhn̲ coo ja'a Dios
hajxy tøyhajt xquia'a huunghaty. 9-10 Ja'a hajxy ndeedyhájtämbä hädaa
yaabä naax̱wiimbä, nwiingudsähgóøyyäm hajxy jaduhn̲, hoy hajxy hijty
xyajcumädóow̱äm mänaa hajxy tøø nmuutsc-hájtäm. Paady hajxy hijty
xyajcumädóow̱äm coo hajxy hijty nga'a mädia'agymiäbøjcäm. Hoorä,
tsøgä nDeedyhájtäm hajxy mädia'agymiäbøjcäm, ja'a jim̲ tsajpootypä.
Mänit hajxy jim̲ xyaghíjtämät. Paadiä Dios hajxy xyajcumädóow̱äm,
nebiä miädia'agy hajxy jaduhn̲ maas hoy nmäbøjcämät, nebiä
hawa'adstuum hajxy jaduhn̲ hoy nhíjtänät nebiä Dios yhitiän. 11 Tøyhajt
hajxy ndsaačhpójcäm mänaa ja'a Dios hajxy xyajcumädóow̱äm. Nbáatäm
ja'a tsaačhpä hajxy jaduhn̲. Øøn̲ jaduhn̲ mäbøgaam̲b hamuumdu'joot,
cab jaduhn̲ waam̲b miäná'anät, hoy hänajty jia tsaačhøcy. Maas hoy
jiäya'ayhadaan̲nä. Maas jootcujc yhidaan̲nä.

12 Nax̱y hajxy mdehm̲ ñijiootcapxmøcpøgóøjät neby hajxy jaduhn̲ hoy
myo'oy mnáxät. 13 Mhøxtá'awäp ja'a hodiu'u hajxy, nebiä herman-
odøjc hajxy jaduhn̲ hoy xpiawädítät, neby hajxy jaduhn̲ quipxy xquia'a
padu'udägóyyät.

14 Nax̱y hajxy hoy mdehm̲ yhídät tu'ugmädia'agy nägøx̱iä. Hoy hajxy
mjäya'ayhádät. Øøn̲ hoy ca'a wädijp, cab jim̲ ñøcxa'añ Dioswiinduum.
15 Tehn̲gajnä hajxy mnigwieendähadóøjät, neby hajxy jaduhn̲ mga'a
tu'udägóyyät. Coo øøn̲ jaduhn̲ tiu'udägóyyät, je'e jioot ca'a tsojp coo
piuhbedóøjät ja'a Diósäm. Cab hajxy mnimiäjootma'adóøjät. Coo ha-
jxy haagä jaduhn̲ mjatcó'øwät, pues nägøx̱iä hajxy jaduhn̲ mmá'adät.
16 Cab hajxy mhaxøøgwädítät. Cabä Diosmädia'agy hajxy myaghäyó'øgät.
Jaduhn̲ä Esaú jecy jiatcøøyy, coo hänajty yäho'ogyii; yajwiingubøjc ja'a
ñädeedy ja'a cay. Paadiä ñädeedy hänajty miøødä, coo hänajty quioobhu-
ungä. Mo'owáan̲äp hänajty jaduhn̲ cøx̱iä mäduhñ̲tiä ja'a tieedy hänajty
miädsäna'ay. 17 Y coo ja'a Esaú jioot hänajty chocy coo cøx̱iä mio'owóøjät

ja'a tiéediäm, cab tii ñä'ä mooyyä, hoy jia jøøyy. Hamdsoo jaduhn̲ quia'a
niyaghoyøøyyä.
18-22 Ja'a Moiséshajxy, jequiän hoc̆hähgøøñäbä hajxy jim̲ yhijxy
miädooyy maa ja'a tun̲än ja'a xøhajpä Sinaí. Ja'a pojtäxa'a hajxy yhijx
møødä jøøn jim̲ maa hänajty jiaanc̆h tehm̲ wyiingoodsän. Mänit
hajxy miädooyy nebiä jäya'ay xiu'uxiän. Mänit hajxy miädooyy coo
ja'a Dios quiapxy. Hoc̆hähgøøñä ja'a Dios quiapxy. Jaduhn̲ä Dios
yhanehm̲y coo hajxy hotyijatiä quiuhgá'adsät tijaty jim̲ mejtsp maa
ja'a tun̲än, hoy jia animalä. Pero cab hajxy miee'xtujnä. Mänitä Dios
hajxy miänuu'xtaacy coo quia'a cápxnät. Moiséspaady je'e chähgøøñä.
"Jaanc̆h tehm̲ chähgøøbiøch, paady ndsäyuy", nøm̲ä Moisés miänaan̲.
Pero jim̲ tsajpootyp jim̲ Dioswiinduum, cab jim̲ yhoc̆hähgøøñän.
Sión jim̲ xiøhaty maa ja'a Dios yhäña'ayän. Jaduhn̲ jim̲ xiøhajpä, ja'a
Jerusalén tsajpootypä. Tøø ja'a Dios cuhdujt hajxy xmio'oy coo hajxy
mwiingudsähgø'øwät. Milhaamä Diosmoonsähajxy jim̲ xioon̲da'agy
Dioswiinduum. 23 Jim̲ä Dioshuung yhaañämähajxy tiu'ugmucy
ja'a xiøøhajxy tøøbä yajcujaayíijäbä. Ja'a Diósäm hajxy yajnähwaats
yajcuhwaatsä. Nägøx̲iä ja'a Dios hajxy jim̲ xwyiinmahñdyhixáan̲äm.
24 Jim̲ä Jesucristo hajxy xñähgapxtúutäm nebiä Dios hajxy tøø
xmiøødyajcuhdújcäm hawiinjem̲y. Coo ja'a Abel jecy yagho'cä, mänitä
Dios yaghawiimbijty. Pero coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm,
xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a Dios ja'a nbojpä ngädieey hajxy.
25 Coo ja'a jecyjiäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa quia'a mäbøjcy
hädaa yaabä naax̲wiin, mänit hajxy yajcumädoow̲ä. Hoorä, coo ja'a
Dios hajxy xyhamdsoo hanéhm̲äm jim̲ tsajpootyp, maas hanax̲iä ha-
jxy jaduhn̲ njájtämät coo ja'a miädia'agy hajxy nga'a mäbøjcämät.
Entonces, tsøg hajxy hamuumdu'joot mäbøjcäm. 26 Coo ja'a Dios
jecy quiapxy, mänitä naax̲wiin yajtsäyuuyy. Jaduhn̲ tøø miänaan̲nä
coo cøx̲iä yajtsäyuyyaan̲nä jadähooc møødä naax̲wiin møødä tsajtcøxp.
27 Jaduhn̲ miädia'agytiägø'øy coo ja'a Dios yajcuhdägoyya'añ tijaty
tøø yhädiuñ̲ møødä naax̲wiin møødä tsajtcøxp. Pero mädyiijaty jim̲
tsajpootyp, caj yajcuhdägoyya'añ. 28 Tsøgä Dios hajxy nämáayyäm
Dioscujú'uyäp je'eguiøxpä coo hajxy jim̲ xyaghidáan̲äm tsajpootyp
cøjxta'axiøø. Hamuumdu'joot ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyämät.
Jaduhn̲ ja'a Dios hajxy xquiumáayyämät. 29 Yajcuhdägoobiä Dios je'e
tijaty jaduhn̲ quia'a cumaaby.

13

1 Tsøg hajxy hamuumdu'joot nic̆hojc nibia'häyóow̲äm nebiä
tu'ugpuhya'aybän. 2 Coo pøn̲ miédsät maa ja'a mdøjcän,
hamuumdu'jootä mjøøn mdøjc hajxy mmó'owät. Näje'e hajxy tøø
tiøjmo'oy ja'a Diosmoonsä tsajpootyp-tsohm̲bä. Cab hajxy hänajty
ñajuø'øy pø Dios mioonsähajxy je'e.
3 Mbuhbédäp hajxy ja'a jäya'ayhajxy hijpä tsum̲y, møød hajxy
häyoow̲híjxäbä. Hix̲, quipxy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmøødmäbøcy.
4 Ja'a Dios jaduhn̲ mänaan̲ coo jäya'ayhajxy ñimiøødtsäna'awøøjät
ya'adio'oxy. Cab jaduhn̲ yhoyyä coo ja'a mmägu'ughajpä tio'oxiøjc
jaduhn̲ mnä'ä wi'i yhäyoow̲híjxät, coo ja'a Dios jaduhn̲ xñä'ä ya-
jcumädów̲ät.

5 Cabä xädø'øñ hajxy mwi'i piøcjuǿ'øwät. Jootcujcä xädø'øñ hajxy mmähídät, mäduhn̄tiä hajxy mmøødä. Tøø ja'a Dios jaduhn̲ miäna'añ cooc hajxy ni mänaa xquia'a nähgue'egáan̲äm. 6 Paady hajxy hamuumdu'joot nmänáan̲ämät:
Ja'a Dióshøch jaduhn̲ xpiuhbejp.
Cábøch jaduhn̲ pøn̲ ndsähgø'øy, hoñéjpiøch hajxy cu xjia tun̲.
7 Mbahíxäp jäya'ay hajxy, ja'a Diosmädia'agy hajxy tøø xyajnähixǿ'øyäbä. Hamuumdu'joot ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbøjcy. Hoy hajxy jiaanč̌h tehm̲ jiäya'ayhajty.
8 Cabä Jesucristo ja'a quiuhdujt mänaa yajtägach. 9 Cabä wiingmädia'agy hajxy mbadu'ubǿgät. Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy jaduhn̲ coo ja'a miädia'agy hajxy nmäbǿjcämät. Näje'e hajxy ñajtscapxø'øy cooc tyijy yhamajtscä, cábäc tii mdsú'udsät mgáyät. Pero yø'ø cuhdujt jaduhm̲bä, caj yø'ø xpiuhbédät.
10 Tøø ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm, paadiä miädia'agy hajxy jaduhn̲ nbanǿcxäm. Pero pøn̲ä jecyquiuhdujt panøcxnä, cabä cuhdujt hajxy miøødä coo ja'a Jesucristo hajxy pianǿcxät. 11 Jegyhajty ja'a teedywiindsøn̲ animalnø'ty hajxy hijty quiuyoxø'øy maa ja'a muutscunuu'xytiøjcän, nebiä piojpä quiädieey hajxy jaduhn̲ ñähwa'ads quiuhwá'adsät. Mänitä animalho'ogy hajxy hijty nøcxy ño'ogy cajptpa'a. 12 Jaanä jim̲ä Jesús hoy yho'pä cajptpa'a. Jaduhn̲ hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm. 13 Tsøgä jecyquiuhdujt hajxy najtshixǿøyyäm. Tsøgä Jesucristo miädia'agy hajxy hamuumdu'joot panǿcxäm, hoyyä cu'ug hajxy xjia xøøghájtäm. 14 Haa hädaa yaabä naax̲wiinä, caj jiega'añ. Pero jim̲ njoot hajxy nbädáacäm tsajpootyp. 15 Tsøgä Dios hajxy tehn̲gajnä wiingudsähgǿøyyäm ja'a Jesucristocøxpä. Tsøg hajxy tehn̲gajnä mänáan̲äm coo ja'a Dios miøjjä jiaanč̌hä. 16 Nax̲y hajxy hoy mdehm̲ jiäya'ayhádät. Mbuhmó'owäp ja'a wiinghäna'c hajxy tijaty hajxy mmøød. Jaduhn̲ä Dios hajxy xjiaanč̌h tehm̲ quiumáyät.
17 Mmäbǿjcäp ja'a copc-hajpä miädia'agy hajxy. Xcwieendähajp hajxy jaduhn̲ neby hajxy mga'a tu'udägóyyät. Ñajuøøby hajxy coo hajxy wyiinmahñdyhixa'añíijäm ja'a Diósäm. Nax̲y hajxy mdehm̲ miäbǿgät nebiä mgopc-hajpähajxy jaduhn̲ yhídät jootcujc. Coo hajxy mga'a mäbǿgät, cab hajxy hänajty jaduhn̲ tøø mniyaghoyø'øyii.
18 Mdúnäbä mayhajt hajxy, pa'ya'axä Dios hajxy ja'a høøčhcøxpä. Hóyhøch nwädity. Chójpiøčhä njoot cooč̌h homiänaajä hoy nwädítät. 19 Chójpiøčhä njoot jaduhn̲ cooč̌h jim̲ jadähooc nnøcxtägátsät maa mijtsän. Mänuu'xta'agä Dios hajxy cooč̌h jim̲ ween xyajnøcxy.
20 Jootcujcä Dios hajxy xjiaanč̌h tehm̲ yaghíjtäm. Jaayá'ayädsä Jesucristo yagjujypiøjtägajts, ja'a nWiindsøn̲hájtäm. Jaayá'ayäts hajxy xmiøødyajcuhdújcäm ja'a hawiinjem̲yguiuhdujt mänaa ja'a Jesucristo hajxy xñähho'túutäm. Cabä jem̲yguiuhdujt mänaa tiägatsaan̲nä. Homiänaajä ja'a Jesucristo hajxy xñä'ägä cueendähájtäm. 21 Weenä Dios hajxy xpiuhbety, nebiä miädia'agy hajxy jaduhn̲ hoy myajtúun̲ät, ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhn̲ä Dios hajxy xquiumáyät. Cøjxta'axiøø tsøg hajxy jaduhn̲ mänáan̲äm coo ja'a Jesucristo miøjjä jiaanč̌hä.
22 Hermanodøjc, cab hajxy mdsippädá'agät. Cábøch mijts madiu'u tøø nmägapxy tøø nhane'emy. 23 Tøø ja'a hermano Timoteo yhawa'adspädsøøm̲nä maa ja'a pujxtøjcän. Coo yaa paquiä miédsät, mänítøch jim̲ nmødhádät maa mijtsän.

24 Yajpoo'x ja'a copc-hajpähajxy ja'a høøčhcøxpä møødä hermanohajxy
nägøxiä. Ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä Italianaaxooty, xyajpoo'xp mijts
jaduhn.
25 Weenä Dios hajxy jaduhn xjiaac mo'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.
Amén.

Santiago

1 Høøčh xøhajp Santiago. Ja'a Diostúuṉghøch nduuṃby. Ja'a Jesu-
cristo, je'ečh nmäduuṃby. Hermanodøjc, mijtshajxy nyajpoo'xyp, mijts
jäguеṃnaaẋtsohṃbä.
2-3 Coo hajxy mänaa mhäyohmbáadät, cab hajxy mmäná'anät cooc
tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hijxnä. Tehṉgajnä ja'a miädia'agy hajxy
mmäbøjcät coo hajxy xyhiẋy. Y coo hajxy mjaac häyohmbáadät, maas
hoy hajxy mmäbøgät. Tøyhajt je'eduhṉ, paady hajxy mjootcugø'øwät.
4 Coo hajxy maas hoy mmäbøgät, pedyii ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhṉ
mgudiúnät.
5 Coo pøṉ quia'a najuø'øwät nebiä wyiinmahñdyhádät, weenä Dios
miänuu'xta'agy, mänitä wiinmahñdy mio'owøøjät. Coo ja'a Dios hajxy tii
nmäyujwáaṉämät, mänit hajxy cøẋiä xmióoyyämät, y cab hajxy waaṃb
xñämáayyämät. 6 Ween hajxy hamuumdu'joot nmänuu'xtáacäm. Cab
hajxy nmänáaṉämät coo hajxy xquia'a mo'owáaṉäm. Pøṉ tu'joot ca'a
mäbøjp, cabä jiäwøhñdy tu'hityä yaghity. Jaduhṉ mäwíinäts je'e nebiä
mejjiän coo ja'a poj yagja'tsyo'oy. 7-8 Hiẋ, mejtstu'u ja'a wiinmahñdy
miøødä. Cabä tu'hityä yhity. Cab hoy wiädity. Cab tii wiinmahñdy
mio'owøøjät ja'a Diósäm je'eguiøxpä coo wiinmahñdy mejtstu'u miøødä.
9 Mädyii hermano häyoob, coo piuhbedøøjät ja'a Diósäm, jootcugø'øwäp
je'eduhṉ. 10-11 Mädyii hermano mäyøø, coo ja'a mäyøøhadyiibä quia'a
hajoodhájnät, nä'ägä jootcugø'øwäp je'ebä. Hiẋ, jaduhṉ mäwíinäts ja'a
mäyøøjäya'ayhajxy nebiä pøjjiän. Hoy ja'a pøjy jiobø'øy; pero coo quiu-
jyxiøøjø'øy, mänit ñii'xnä. Mänit ñähgahnä. Jaduhṉdsä mäyøøjäya'ayhajxy
quiuhdägoyyaaṃbä. Yhøẋho'ogaaṃby hajxy tijaty hajxy miämäyøøhajpy.
12 Jootcujc hajxy yhity pønjaty mee'xtujp, pønjaty ja'a møjcu'ugongä
miädia'agy ca'a mäbøjcäp. Pønjaty ja'a Dios jahmiejtsp, cøjxta'axiøø
hajxy yagjugyhada'añii nebiä Dios jiugyhatian, nebiä Dios hajxy tøø
xyajwiinwaaṉøøyyäm. 13 Coo ja'a mjoothajxy chógät coo hajxy haxøøg
mjatcø'øwät, cab hajxy mmäná'anät cooc tyijy ja'a Dios hajxy xyag-
jatcø'øwa'añ. Hiẋ, cabä Dios mänaaxøø haxøøg jiatcø'øy. Y caj mänaa
miäna'añ coo hajxy haxøøg njatcøøyyämät. 14 Ja'a mhamdsoo copc xya-
jtägóyyäp. 15 Hiẋ, ja'a mhamdsoo copcooty ja'a pojpä cädieey piädsøṃy. Y
coo pøṉä pojpä cädieey tehṉgajnä tiúnät, jiiby yhäda'aga'añ haxøøgtuum.
16 Hermanodøjc, ca'a hajxy myajwiinhøøñ. 17 Ja'a hoybä ja'a mäbaadpä,
Dios hajxy pedyii xmióoyyäm, ja'a tsajpootypä. Je'eduhṉ cunuu'x
ja'a jajpä ja'a tsämaaṃbä. Cabä Dios wyiinmahñdy mänaa tiägach.
18 Hamdsoojoot ja'a Dios hajxy xpiädáacäm hodiuum je'eguiøxpä coo
ja'a miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, ja'a tøyhajtpä. Paady hajxy jaduhṉ
xquiumáayyäm.
19 Hermanodøjc, homiänaajä ja'a Diosmädia'agy hajxy mmädoẉá'anät;
pero hodiägaamby hajxy mdaj mmáyät coo hajxy hänajty mgapxa'añ
mmädia'aga'añ. Y cab hajxy mjootmá'adät. 20 Coo hajxy njootmá'tämät,
cabä Diosmädia'agy hajxy nyajtuuṉgpáatänä. 21 Cøẋy najtshixø'øw
ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, neby hajxy madiu'u haxøøg mjatcø'øyän.
Mee'xxieemy ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøgät, ja'a hajxy tøø

mmädóyyäbä. Y coo hajxy mjaančh mäbøgät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhn̲ mnähwá'adsät.

22 Mgøx̲y cudiúnäp ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲. Coo hajxy mnähmädoonáxät, cab hajxy jaduhn̲ mnä'ä yajtuun̲gpaady, hoy hajxy mja mäna'añ cooc tyijy hajxy myajtuun̲gpaady. 23 Pøn̲ä Diosmädia'agy nähmädoonajxp, cab hoy quiudiuñ̲. Jaduhn̲ mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay ñiyhahijxnaxyiijän hijxtjooty. 24 Paquiä jaduhn̲ ñiyhahijxnaxyii. Pero coo wyiimbijnä, cab jiahmiejtsnä nebiä wyiin jiøjp quiähxø'øgy. 25 Pøn̲ä Diosmädia'agy tehn̲gajnä jahmiejtsp, pøn̲ hoy cudiuum̲b, jootcujc jaduhn̲ yhida'añ. Hix̲, hodiuum piäda'aga'añii je'eguiøxpä coo ja'a Diosmädia'agy miäbøcy.

26 Pønjaty mänaam̲b cooc tyijy Dios hajxy wyiingudsähgø'øy, y nä'ä nägoodä hajxy ñä'ä capxtägoy, xiøøbä hajxy ñä'ä mäna'añ cooc tyijy Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. 27 Coo ja'a yaamghuung hajxy mbuhbédät møødä yaamgto'oxy, coo hajxy hänajty tii yajmaajiaty, y coo hajxy haxøøg mga'a wädítät, mänit hajxy myajcähxǿ'øgät coo Dios hajxy mjaančh wiingudsähgø'øy.

2

1 Hermanodøjc, paadiä Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcäm coo jim̲ yhity tsajpootyp maa ja'a jajpä tsämaam̲bä miøødän. Jaaya'ay hajxy nWiindsøn̲hájtäm. Cabä yhahixø'øy coo pøn̲ mxøøghádät.

2-4 Tsøg hajxy mädiáacäm, coo jäya'ayhajxy nämetsc miédsät maa ja'a mdsajtøjc-hajxiän, tu'ug mäyøøbä, tu'ug häyoobä, tu'cuhdujt hajxy nämetsc mwiingudsähgǿ'øwät, hoyyä mäyøøbä orocø'øjädsøhñdy hänajty jia møødä, hoyyä howyit hodiucxy hänajty jia møødä. Cabä häyoobä hajxy mxøøghádät, hoyyä howyit hodiucxy hänajty quia'a ja møødä. Hoorä, coodsä häyoobä hajxy mnämá'awät: "Jii miičh huuc täna'aw", o coo hajxy mnämá'awät: "Jii miičh mhäña'awa'añ naax̲wiin", y tøø ja'a mäyøøbä hoyhäñaabiejt hajxy hänajty mmo'oy, myajcähxø'py hajxy jaduhn̲ coo ja'a mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Cähxø'p jaduhn̲ coo ja'a häyoobä hajxy tøø mga'a näxuučh.

5 Hermanodøjc, huuc mädow̲ hädaa mädia'agy hajxy. Pønjaty häyoob hädaa yaabä naax̲wiin, Dios tøø yajnähdijy coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäbǿgät hamuumdu'joot, coo hajxy jim̲ ñǿcxät cøxp tsajpootyp. Jim̲ hajxy ñøcxa'añ nägøx̲iä. Pønjatiä Dios tøø jiahmiech tøø pia'häyoy, Dios jaduhn̲ tøø yajwiinwaan̲ø'øy coo hajxy jim̲ ñǿcxät. 6 Pero mijts, mxøøghajpy hajxy ja'a häyoobädøjc. Hoorä, ja'a mäyøødøjc-hajxy, xchaačhtiuum̲b mijts jaduhn̲. Pawich pajäduty mijts xyajnøcxy hagujc. 7 Ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy mbanǿcxäp, y je'e ja'a mäyøødøjc-hajxy wyiinwohm̲by.

8 Dios mänaam̲b coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc mdsógät mba'häyówät nebiä mni'x nebiä mgopc mdsoquiän. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲ miim̲b. Bueno, pø mjaančh cudiúun̲äp ja'a Dios miädia'agy jaduhn̲, hoy jaduhn̲. 9 Pero coo ja'a häyoobädøjc hajxy mxøøghádät, haxøøg hajxy jaduhn̲ mjäya'ayhaty. Ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲ mänaam̲b cooc yhaxøøgä. 10 Pøn̲ä ley hoy tøø jia yajtuñ̲, pø weeñ̲tiä tøø tiu'udägoy, jaančh tehm̲ miøj tøø quiuyo'oyø'øy. 11 Dios jaduhn̲ mänaan̲, coo ja'a mhamdsoo to'oxiøjc hänajty jyim̲än, cabä wiingto'oxiøjc mmøødhídät. Jaanä jaduhn̲ miänaam̲bä coo mga'a jäya'ay-yaghó'ogät. Tsøg hajxy

mänáaṉäm, pø tøø mjäya'ay-yagho'ogy, tøø ja'a ley jaduhṉ mga'a yajtuñ, hoy wiingto'oxiøjc mga'a ja møødhity. 12 Hoy hajxy ngapx nmädiáacämät, hoy hajxy njäya'ayhájtämät nebiä Jesucristo hajxy xyhanéhm̱äm maa ja'a miädia'agy myiñän cujaay. Hix̱, xyhixáaṉäm jaaya'ay njoot ngopc-hajtämhajxy pø hoy hajxy njaanc̆h jäya'ayhájtäm. Xpiuhbedáaṉämäp hajxy neby hajxy maas hoy njäya'ayhájtämät. 13 Pønjatiä jäya'ay näxuu'tsp, je'e hajxy päda'agáaṉäp hodiuum. Cab hajxy yajcumädow̱a'añii. Pønjatiä jäya'ay ca'a näxuu'tsp, je'eds hajxy yajcumädow̱áaṉäp. Cab hajxy ñäxuu'tstägatsa'añii.

14 Hermanodøjc, näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy hajxy miäbøcy hamuumdu'joot, y cab hajxy hoy wiädity, nébiäc tyijjiäda'aduhṉ yhuuc nä'ä nähwá'adsät. 15-16 Coo mijts hermano nä'ä nägoobä mnämá'awät: "Nøcx hajxy jootcujc wädit; pägø'øw jocxwit hajxy; hoy hajxy mgay mhú'ugät", y cab hajxy hänajty tii tøø mmo'oy, hoy hajxy hänajty tii quia'a ja møødä, ni wit ni tucxy, ni cay ni hu'ugy, caj mijts mguhdujt hänajty yhoyyä. 17 Coo pøṉ miäná'anät cooc tyijy hoy wyi'i pianøcxy, pero cabä quiuhdujt ñä'ä hóyyäbä, xiøøbä jaduhṉ ñä'ä mäna'añ cooc tyijy hoy pianøcxy.

18 Pero coo pøṉ miäná'anät: "Miic̆h mahñdy hoy mbanøcxyp; høøc̆h, hóyhøch nguhdujt", høøc̆h hijxtahṉd yaghíjxäc pø hoy mjaanc̆h panøcxy, hoy mga'a ja yajcähxø'øgy pø hoy mguhdujt. Høøc̆h, cooc̆h nguhdujt yhoyyä, nyajcähxǿ'piøch jaduhṉ cooc̆h hoy njaanc̆h panøcxy. 19 Miic̆h mänaam̱b coo Dios tiu'ugä; hoy hit jaduhṉ coo jaduhṉ mmäná'anät. Pero jaduhṉdsä møjcu'uhajxy miänaam̱bä y chähgøøby hajxy je'e. 20 Nej, caj miic̆h mnä'ägädä wiinjuø'øwa'añä, xiøøbä mja nä'ä mäna'añ coo mmäbøcy, pø cabä mguhdujt ñä'ä hoyyä. 21-22 Abraham højts hijty nhaphájtäm ndeedyhájtäm. Mänitä Dios ja'a Abraham ñämaayy coo ja'a yhuung yóxät, ja'a Isaac-hajpä. Paadiaduhṉ ñämaayyä coo ja'a yhuung yóxät, nebiä Dios jaduhṉ wyiingudsähgǿ'øwät. Jiaanc̆h cudiunaam̱biä Abraham hänajty jaduhṉ. Coo jiaanc̆h ja cudiunaañ, paady hodiuum piädáacänä. Cähxø'p jaduhṉ coo ja'a Diosmädia'agy hänajty jiaanc̆h mäbøcy. 23 Tøjiajtä Diosmädia'agy jaduhṉ nebiä myiñän cujaay: "Coo ja'a Abraham ja'a Dios ja'a miädia'agy miäbøjcä, paadiä hodiuum piädáacänä." Y Abraham, hamdsoo Dios miänaañ coo Abraham hänajty miägu'ughadyii.

24 Jaduhṉds je'e, paadiä Dios hajxy hodiuum xpiädáacäm coo hajxy hoguiuhdujt nyajtúuṉäm, coo hajxy hoy nmäbójcäm. 25 Jaduhṉä quix̱y Rahab yhuuc jajpä. Mänitä jäya'ayhajxy miejtstaacy maa ja'a Rahab tiøjcän. Hixøøby woodsøøbiä hajxy hänajty wiädity. Mänitä Rahab miäbuhbejty. Mänitä tu'u hajxy wiingpä yajnähixøøyyä. Paadiä Rahab piädáacänä hodiuum, hoyyä howyiinmahñdy hänajty tøø quia'a ja møødhaty. 26 Entonces, coo hajxy nmänáaṉämät cooc tyijy hajxy hoy nmäbójcäm, pero cabä nguhdujthajxy yhoyhájtäm, xiøøbä hajxy nnä'ä mänáaṉäm coo hajxy hoy nmäbójcäm. Cab jaduhṉ choobaady coo hajxy nä'ä nägoobä nmänáaṉämät cooc tyijy hajxy hoy nmäbójcäm; høxtáhm̱äts ja'a ni'x ja'a copc coo yho'nä, cab je'e choobaatnä.

3

1 Hermanodøjc, ca'a hajxy mwi'i ñiwyiindsøṉbäda'agyii. Hix̱, pønjaty hoy ca'a yajnähixøøby, cab hajxy quiumaya'añii ja'a Diósäm.

2 Madiu'u hajxy ngapxtägóoyyäm nägøxiä. Pøn ca'a capxtägooby, ca'xiä
Diosmädia'agy jiaanch tehm quiudiuñ. Ni nej quia'a jatcø'øy. 3 Paadiä
cuaay freno hajxy nbädáacäm coo hajxy ween miädia'agymiäbøcy neby
hajxy jaduhn hoy yó'oyät. 4 Jaanä jaduhnduhmbä, ja'a barcotimón,
chuucpä hajxy yajmäyohby, hoy ja'a barco jia hamøjjä, hoy møc jia
pabojy. 5-6 Y yø'ø haaw, hoy jia muutscä, jaduhyyä jäya'ay ñä'ä jaanch
tehm miägapxtägoobiä møj may. Jaduhn mäwíinäts yø'ø haaw nebiä
jøønän. Coo ja'a yuuc tioyø'øgy, tu'lii'ty ja'a padoy chohnda'agy. Yø'ø
haaw, jiaanch tehm miøødä haxøøgpä yø'ø. Paquiä xyajtu'udägóyyät. Y
ja'a møjcu'ugong, je'eds hajxy xwyi'i yajcapxtägóoyyäm. 7 Hoñä'ä mädyii
animalä hajxy hoy nyajmaaxøøyyämät, caa, muuxy, tsahñdy, møødä
mejjiooty-tsänaabiä. 8 Pero yø'ø haaw, cab hoy miaaxø'øwa'añ. Haagä
haxøøgpä jaduhn miøød. Je'eduhn xyajtägóoyyäm maa ja'a Dioscøxpän.
9-10 Jue'e yø'ø haaw, mejtstu'u myiñ. Je'e hajxy nyajtúunäm coo ja'a
Diosteedy hajxy ngapxpáatäm. Jaanä je'e hajxy nyajtúunäm coo ja'a
jäya'ay hajxy nnähójjäm, ja'a Dios yajmägunuu'xøøyyäbä ja'a yhEspíritu.
Hermanodøjc, caj yhoyyä coo hajxy mejtstu'u njäya'ayhájtämät. 11 Hix,
maa tu'ugpä nøøgopcän, cabä nøø wiingä tägach xiee'xy. Tu'tu'uyyä
ñä'ägädä xee'xy. 12 Jaanä jaduhnduhmbä, tu'tu'uyyä piids tiøømhaty;
cabä aceituna miädøømhadø'øy maa ja'a piidsän. Ni ja'a piids quia'a
mädøømhadø'øy maa ja'a tsaatypän. Y cabä hoñøø jim mbáadät maa ja'a
taamdsnøøgopcän.

13 Pøn wiinmahñmech maa mijtsän, ween hoy jiäya'ayhaty neby jaduhn
yajcähxø'øgät coo hoguiuhdujt miøødä, coo mee'xxieemy jiäya'ayhaty.
14 Jii häna'c-hajxy näje'e miäna'añ coo hodiuung hajxy mio'owøøjät, coo
wiinghäna'c quia'a mo'owøøjät, je'eguiøxpä cooc tyijy hajxy jiaanch
tehm jiaty hoyhoy. Caj mniguiumayøøjät cooc tyijy mjaanch tehm
jiaty. Hix, caj tiøyyä coo mjaanch jaty. 15 Yø'ø wiinmahñdy jaduhmbä,
caj yø'ø jim chooñ maa ja'a Diosän. Hädaa yaabä naaxwiin hajxy
yajcojy. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy jaduhn. 16 Ja'a häna'c-hajxy
ca'a niyajmädsójcäbä coo wiinghäna'c hodiuung piáadät, cab hajxy hoy
ñimiøødhidyii. Nijiøhoj nibiahójjäp hajxy jaduhn. Madiu'u hajxy haxøøg
jiäya'ayhaty. 17 Pero jimä howyiinmahñdy chooñ maa ja'a Diosän.
Coo hajxy je'e mmøødhádät, hoy hajxy jaduhn mjäya'ayhádät. Cab
hajxy mdsiptsäná'awät, cab hajxy mma'adtsäná'awät. Mee'xxieemy
hajxy mhídät. Cabä mhamdsoo wiinmahñdy hajxy mwi'i yajtúnät.
Mmøødhádäp ja'a hojioot hajxy møødä jäya'ay. Cabä mwiinmahñdy
hajxy mejtstu'u myajtúnät. Cab hajxy mhøhndá'agät. 18 Pønjaty ca'a
tsiptsojp, jaanch tehm yhoy hajxy jiäya'ayhaty, møød ja'a hajxy nägøxiä
capxcuhgädaacpä.

4

1 Jim mijts ja'a mdsip myajtsohnda'agy maa ja'a
mhaxøøgwiinmahñdyhajxiän coo hajxy naxy mnimiädsibø'øyii. 2 Coo
hajxy tii mja hadsoga'añ, je'eds hajxy myajniguiuyagho'ogøøyyäp,
je'eds hajxy myajniguiumädsiphadøøyyäp. Paady hajxy mga'a paady
mädyii hajxy mja tsojpy coo ja'a Dios hajxy mga'a mäyujwa'añ. 3 Y
coo hajxy tii mja yujwa'añ, cab hajxy mbaady, je'eguiøxpä coo ja'a
mguhdujthajxy quia'a hoyyä. Hix, näjoot hajxy mwi'i yhadún mwi'i
yhanäma'awø'øy mädyii hajxy mja yujwaam by. 4 Caj mijts Diosmädia'agy

hoy mgudiuṉ. Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo jaduhṉ quia'a hoyyä coo ja'a mjoot ja'a mjuøhñdy hajxy yaa mbädá'agät hädaa yaabä naaẋwiin. Coo hajxy jaduhṉ mbädá'agät hädaa yaabä naaẋwiin, Dios hajxy jaduhṉ mmädsiphájnäp. 5 Nej, tøgä xiøøbä ja'a Diosmädia'agy ñä'ä mäna'añä: "Tøø ja'a Dios ja'a yhEspíritu piäda'agy maa højtscøxpän. Xjiaanc̆h tehm̱ chojc xjiaanc̆h tehm̱ pia'häyóow̱äm hajxy jaduhṉ." 6 Jaanc̆h tehm̱ yhoyyä Dios hajxy xpiuhbéjtäm neby hajxy jaduhṉ hoy nmäjädáacämät. Jaduhṉä Dios miädia'agy myiim̱bä: "Miädsiphajpiä Dios pøṉ ja wi'i yajcumayaam̱b. Pero pøṉ ca'a yajcumayaam̱b, piuhbejpiä Dios je'e." 7 Mäbøc ja'a Diosmädia'agy hajxy tehṉgajnä. Høẋhijxä ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hajxy; mänit hajxy jaduhṉ xñähguéecnät. 8 Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy mbanócxät; mänitä Dios hajxy xpiuhbejtägátsät. Pønjatiä haxøøgcuhdujt møød, mhøẋhíxäp ja'a mguhdujt hajxy jaduhṉ. Pønjaty mänaam̱b coo mejtstu'u pianøcxa'añ, møødä Dios, møødä hädaa yaabä naaẋwiin, mnajtshixóøñäp ja'a mhaxøøgwiinmahñdy hajxy. 9 Mjootmayhádäp hajxy jaduhṉ je'eguiøxpä coo haxøøgcuhdujt hajxy mmøødä. Cab hajxy mxooṉdáacnät. 10 Mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot. Mnägápxäp hajxy nebiaty hajxy tøø mhaxøøgwädity. Mänitä Dios hajxy xyajmähmø̄'øwät hodiuum.

11 Hermanodøjc, ca'a hajxy mniñähojyii hamiṉ̃ haxøpy. Pøṉ wiinghermano nähojp, jaduhṉ miäbaatnä nebiä Diosmädia'agy ñähojjiän. Cabä Diosmädia'agy hoy ñä'ä cudiuṉ̃. 12 Tu'ugä Dios hajxy xyhanéhm̱äm. Je'e hajxy xyhíjxäm pø hoy ja'a miädia'agy hajxy ngudiúuṉäm. Jaayá'ayäts cuhdujtmøød pø xpiädáacäm hajxy hodiuum, pø xpiädáacäm hajxy haxøøgtuum. Pero miic̆h, caj miic̆hä cuhdujt mmøødä coo wiinghermano mnähójät.

13 Huuc mädow̱ hajxy, näje'e hajxy jaduhṉ miäna'añ: "Jäda'a o jaboom højts nnøcxa'añ wiinghagajpt. Jim̱ højts tu'jumøjt nniyhajada'añii. May højts xädø'øñ jim̱ nbaada'añ." 14 Ni quia'a najuø'øy hajxy tii jaboom jadáanäp. Ja'a jugyhajt, paquiä quiøẋy. Jaduhṉ miäbaady nebiä näma'ajän coo paquiä tiägoy. 15 Jaduhṉ hajxy mmäná'anät: "Pø mänaam̱bä Dios jaduhṉ, mänit hajxy njaac jugyhájtämät. Coo ja'a Dios jaduhṉ miäná'anät, hotyiijä hajxy njájtämät. Coo quia'a mäná'anät, cab hajxy tii nnä'ägädä jájtämät." 16 Pero mijts, tehṉgajnä mijts mwi'i ñiguiumayii. Haxøøg jaduhṉ coo hajxy jaduhṉ mjatcó'øwät. 17 Pøṉ najuøøby neby hoy quiuhdujthádät, y cab hoy ñä'ä cuhdujthaty, haxøøg jaduhṉ jiatcø'øy.

5

1 Ween yø'ø mäyøødøjc-hajxy yhuuc yajcopcø'øy. Jø'øwaam̱b hajxy, tsaac̆hya'axaam̱b hajxy, je'eguiøxpä coo ja'a tsaac̆hpä hajxy piaada'añ. 2-3 Yø'ø hajxy cøẋiä miämäyøøhajpiä, caj yø'ø choobaadaaṉnä, hoy howyit hodiucxy hajxy jia møødä. Cøxaam̱b jaduhṉ tiägoyya'añ. Coo hajxy miäyøøjä, cähxø'p hajxy coo ja'a häyoobädøjc hajxy quia'a näxuuc̆h. Quiuhäyowø'øwaam̱by hajxy jaduhṉ. Xiøøbä hajxy tøø ñä'ä yajmayø'øy maa hajxy miäyøøhatiän. Hiẋ, mobädajpä naaẋwiimbä wyiimbida'añ. 4 Cabä mioonsä hajxy ca'xy tøø yhuuc mäjuuñä. Paady hajxy jim̱ ñäxø'øwóøyyänä maa ja'a Diosän jim̱ tsajpootyp. Miädoobiä Dios ca'xy. 5 Hoy yajxóṉ hajxy tøø jiaanc̆h tehm̱ chäna'ay hädaa yaabä naaẋwiin. Tøø ja'a miäyøøhadyiibä hajxy jia yajmayø'øy. Pero mobädajpä hajxy

quiuhäyowø'øwa'añ. 6 Tøø ja'a hojiäya'abiä hajxy chaačhtiuñ. Tøø hajxy
yagho'ogy. Cabä hojiäya'ayhajxy ñä'ä niñäwaaṉä.
7-8 Hermanodøjc, mmee'xtúgäp hajxy jaduhṉ høxtä Jesucristo
cädaactägátsäp. Mobädajpä quiädaactägatsa'añ. Cab hajxy tii mdaj
mmáyät. Jaduhṉ hajxy mmee'xtúgät nebiä jäya'ayhajxy miee'xtuquiän
coo quia'a tsoj tu'uy. 9 Hermanodøjc, cab hajxy mniñähojøøjät
coo Jesucristo hajxy xyajcumädóẉät. Mobädajpä quiäda'aga'añ.
10 Mjahmiédsäp hajxy nebiä jäya'ayhajxy jecy chaačhpøjquiän, ja'a
Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Mee'xtujc hajxy je'e jejcy. 11 Pøṉ
mee'xtujp, hoy jia tsaačhpøcy, jootcujc hajxy yhity, nebiä Job jecy
miee'xtujquiän mänaa chaačhpøquiän. Tøyhajt jaduhṉ. Y ñäxuu'tstägajts
ja'a Dios ja'a Job. Hiẋ, hojioot ja'a Dios jiaančh tehm̱ miøød.
12 Hoy hädaa mädia'agy hajxy mmädóẉät. Cabä Dios hajxy nä'ä
nägoobä mgapxpáadät. Coo hajxy jaduhṉ nä'ä nägoobä mgapxpáadät,
mgapxtägóyyäp hajxy jaduhṉ, y xyajcumädóẉäp ja'a Dios hajxy. Pø
mmøødä tøyhajt hajxy, jaduhyyä hajxy mmäná'anät coo tiøyhajtä. Pø caj,
jaduhyyä hajxy mmäná'anät coo quia'a tøyhajtä.
13 Pønjaty tsaačhpøjp, weenä Dios hajxy pia'ya'axy. Pønjaty jootcujc,
weenä Dioshøy hajxy yhøy ya'axy. 14 Pønjaty pójcäp, ween hajxy ñäma'ay
ja'a tuuṉgmøødpä maa ja'a tsajtøjcän coo oración hajxy tiúuṉäxät, coo
aceite hajxy yajnähjaaxøøjät ja'a Dioscøxpä. 15 Pø jaančh mäbøjp hajxy,
ja'a hajxy oraciónтuuṃbä, mänitä Dios ja'a pa'amjäya'ay ja'a pia'am
yajnähwáatsät, møødä piojpä møødä quiädieey. 16 Myajniñägapxøøjäp
ja'a mbojpä mgädieeyhajxy hamiṉ̃ häxøpy. Mniñähgapxtu'udøøjäp hajxy
hamiṉ̃ häxøpy nebiä mba'am hajxy jaduhṉ xñähwá'adsät. Jaančh tehm̱
tiuuṉgpaatp jaduhṉ coo ja'a hojiäya'ay hamuumdu'joot yhoraciónтúnät.
17 Høxtahm̱dsä Elías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä. Jaduhṉ je'e
jiäya'ayhajty neby højtshájtämän. Coo ja'a Elías ja'a Dios miänuu'xtaacy
coo quia'a yajtú'uwät, tägøøgjumøjt ja cupc quia'a tuuyy hädaa yaabä
naaẋwiin. 18 Mänitä Elías ja'a Dios jadähooc miänuu'xtaactägajch coo
yajtú'uwät. Mänit jadähooc tiägøøyy tuubä. Mänitä jäya'ay piäda'agyhajxy
yhoyøøyyäxä.
19-20 Hermanodøjc, coo pøṉ ja'a tøyhajt jiøjyohdiú'udät maa mijtsän,
tu'udägóyyäp hajxy jaduhṉ. Pero coo hajxy mjootcapxmøcpøgät, mänitä
wyiinmahñdyhajxy miédsät. Cøxaam̱bä piojpä quiädieey hajxy jaduhṉ
ñähwa'adsa'añ, y hodiuum hajxy jaduhṉ miähmø'øwa'añ. Tøyhajt jaduhṉ.

1 Pedro

1 Høøčh xøhajp Pedro. Jesucrístøch xquiuguexyhajp. Mijts hädaa
nocy nyajnäjaayøøby pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp. Xii yaa hajxy wi-
ingtuumjaty mhadsäna'ay jim maa naax jaduhn xiøhatiän Ponto, møød
jim Galacia, møød jim Capadocia, møød jim Asia, møød jim Bitinia.
2 Jequiän mijtsä Diosteedy xwyiimbiiyy. Tøø Dios hänajty ñajuø'øy
coo mijtsä miädia'agy hänajty mmäbøgaan ä. Ja'a yhEspírituhaamä Dios
hajxy tøø xyaghodiägø'øy, weenä mädia'agy hajxy jaduhn mmäbøgät
ja'a Jesucristocøxpä. Jaaya'ay hajxy tøø xyajnähwáatsäm mänaa hajxy
xñähho'túutäm. Weenä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'oy møj
may.
3 Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm. Jaaya'ayä Jesucristo Tieedy-
hajpy. Højtsä Jesucristo nWiindsøn hájtäm. Hojiootä Dios jiaančh tehm
miøød ja'a højtscøxphájtäm, paady hajxy homiänaajä xyagjugyhadáan äm
neby je'e jiugyhatiän. Coo Dios ja'a Jesucristo yagjujypiøjtägajch coo
hänajty tøø yho'ogy, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo Dios ha-
jxy jaduhn xjiaančh yagjugyhadáan äm homiänaajä 4 jim tsajpootyp.
Jimä hoyhajtä weenhajt hajxy møj may xmio'owáan äm, neby jaduhn
jecy miänaañän cooc hajxy hänajty xmio'owáan äm. Tijaty hajxy yaa
nyagjugyhájtäm hädaa yaabä naaxwiin, tsipcøxp jaduhn quiøxa'añ,
tsipcøxp jaduhn quiuhdägoyya'añ. Pero mädyiijatiä Dios hajxy jim
xmio'owáan äm tsajpootyp, cab jaduhn mänaa quiøxa'añ, cab jaduhn
mänaa mia'ada'añ, cab jaduhn mänaa quiuhdägoyya'añ. Homiänaajä
yajxón yhida'añ. 5 Coo mijtsä Dios miädia'agy jaduhn mmäbøjcä, paadiä
Dios hajxy xcwieendähada'añ ja'a miøcmäjaahaam. Cab hajxy jaduhn
mänaa mguhdägoyya'añ. Coo ja'a Dios yHuung yaa quiädaactägatsa'añ
hädaa yaabä naaxwiin, ja'a Jesucristohajpä, mänit hajxy jim xya-
jnøcxáan äm tsajpootyp Dioswiinduum. Jimä Dios hajxy homiänaajä
xyagjugyhadáan äm neby je'e jiugyhatiän.
6 Paady mijts jootcujc mhity, hoy hajxy jäda'ahaty madiu'u mja
tsaačhpøcy. Pero cab hajxy jejcy mdsaačhpøga'añ. 7 Høxtahmdsä oro,
jøønhaamä jäya'ayä oro hajxy yhijxmach pø hoyhoro jaduhn. Jaanä
jaduhn mijtsä Dios xyhijxmajtspä pø hamuumdu'jootä miädia'agy ha-
jxy mmäbøjcä, hoy hajxy mja jaančh tehm chaačhpøcy. Jaančh tehm
choobaatp jaduhn coo hajxy jaduhn mmäbøgät tehngajnä. Cabä oro
jaduhn jiaty tsoobaady neby jaduhn choobaadiän nej mijts homiänaajä
mmäbøquiän. Hix, tsipcøxpä oro jaduhn quiuhdägoyya'añ. Y coo Je-
sucristo yaa quiädaactägatsa'añ, mänit mijts xquiumaya'añ je'eguiøxpä
coo hajxy hänajty tøø mmäbøcy, hoy hajxy hänajty tøø mja jaančh tehm
chaačhpøcy.
8-9 Hoyyä Jesucristo hajxy tøø mga'a jagä hixy, mdsojpy mba'häyooby
hajxy jaduhn, y mmäbøjcäbä miädia'agy hajxy jaduhn. Hoy hajxy tøø
mga'a jagä hixy, coo hajxy jaduhn mmäbøcy, paady hajxy jaduhn tøø xya-
jnähwa'ačh. Coo hajxy jaduhn tøø xyajnähwa'ačh, paady hajxy jaduhn
mjaančh tehm xioonda'agy nägø'ø nädecypiä.
10 Ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä, jia wi'i yajtøøby jia
wi'i yajtø'xyp hajxy hänajty neby hajxy piäda'agøøjät hawa'adstuum. Cab
hajxy hänajty ñajuø'øy neby hajxy jaduhn jim piäda'agøøjät. Pero ñägapx

hajxy jaduhn̲ coo mijtsä Dios hänajty xpiäda'aga'añ hawa'adstuum,
je'eguiøxpä coo hojioot miøødä. 11 Yajtøøby hajxy hänajty pøn̲ mijts
hänajty min̲ xpiäda'aga'añ hawa'adstuum. Jaduhn̲ hajxy hänajty ya-
jtøøbä mänaa hänajty myina'añ. Ja'a Dios jaduhn̲ hawaan̲ä ja'a yh-
Espírituhaam cooc tu'jäya'ay hänajty yaa min̲ chaačhpøga'añ. Y cooc
hänajty tøø yho'nä, mänítäc hänajty jiujypiøjtägatsa'añ. Mänítäc hänajty
jim̲ ñøcxtägatsa'añ tsajpootyp maa Dioswiinduumän. Pero ja'a je-
cyjiäya'ayhajxy, cab hajxy hänajty jaduhn̲ ñajuø'øy pøn̲ä Dios hänajty tøø
ñänøm̲y ja'a yhEspírituhaam. Ñä'ä cujahy hajxy jaduhn̲ nebiaty hajxy
jaduhn̲ ñajtscapxøøyyä. 12 Mänit hajxy jecy yhawáan̲äxä coogä Dios
jaaya'ay hänajty quia'a tsoj quexa'añ, ja'a mijts hänajty xpiäda'agaam̲bä
hawa'adstuum. Cujéquiägä Dios hänajty quiexa'añ. Hoorä, tøø quiejxnä.
Jaduhn̲ tøø yajtøjiajnä coo ja'a yajnähwaatspä tøø quiejxnä. Y tøø mijts
jaduhn̲ mjaančh mädoyhaty coo ja'a yajnähwaatspä yaa tøø yhoy. Ja'a
Jesucrístøch jaduhn̲ nnänøøm̲by coo hajxy hoy xñähho'túutäm. Y jaaya'ay
mijts xyajmädoyhájtäbä, ja'a Dios ja'a yhEspírituhaam hajxy jaduhn̲
ñajtscapxøøyyä nebiatiä Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät. Tsajpootypä
Dios ja'a yhEspíritu yajtsohn̲daacy coo jaduhn̲ yaa quiejxy hädaa yaabä
naax̲wiin. Haa ja'a Dios ja'a mioonsähajxiä, ja'a hajxy jaduhn̲ jim̲ hijpä
tsajpootypä, jiaančh tehm̲ yagjuøøby hajxy jaduhn̲ coo Dios ja'a yHuung
jaduhn̲ yaa quiejxy hädaa yaabä naax̲wiin, coo højts hoy xñähho'túutäm.
13 Y coo Jesucristo jaduhn̲ yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ, mänit
hajxy jaduhn̲ jim̲ xyajnøcxáan̲äm tsajpootyp maa Dioswiinduumän,
pønjatiä Diosmädia'agy hänajty tøø miäbøcy. Mänitä hoyhajtä weenhajtä
hajxy jim̲ ca'xy xmio'owáan̲äm. Coo Dios jaduhn̲ tøø miäna'añ coogä
yHuung yaa quiädaactägatsa'añ, jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm
coo jaduhn̲ tiøjiada'añ. Tsøcxä njoot hajxy pädáacäm maa hoyhajtän,
maa weenhajtän, mädyii Dios hajxy hänajty xmio'owáan̲äm. Tsøcxä
hajxy hoy wädíjtäm. Tsøc hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo
yaa quiädaactägatsa'añ. 14 Coo Dios hajxy xyhuunghájtäm, paadiä
miädia'agy hajxy tsøc mäbøjcäm. Cabä haxøøgwiinmahñdy hajxy
jadähooc mbadu'ubøjcumbät, neby hajxy hijty mjatcø'øyän coo
Dioscapxiä Diosmädia'agy hajxy hijty mga'a mädoyhatyñä. 15 Ca'a
haxøøgjoot ca'a haxøøgwiinmahñdy hajxy myaghity. Hix̲, cabä Dios
haxøøgjoot haxøøgwiinmahñdy ñä'ägädä møødä. Jaaya'ay hajxy jaduhn̲
xyajnähdíjjäm coo hajxy xquiu'ughadáan̲äm. Paadiä hojioot hajxy
tsøc yaghíjtäm nebiä Dios hojioot miødän. 16 Jaduhn̲ jim̲ myiñ
cujaay maa Diosmädia'aguiän: "Høøčh, cábøčhä haxøøgjoot cábøčhä
haxøøgwiinmahñdy nnä'ägädä møødä. Høøčh hajxy pahijx padúun̲äc",
nøm̲ä Dios jecy miänaañ.
17 Ja'a Dios hajxy nwiingudsähgøøyyäm. NDeedyhájtäm hajxy jaduhn̲.
Paady hajxy hoy tsøc jäya'ayhájtäm mäduhñtiä hajxy yaa ndsänaayy
nhäyóow̲äm hädaa yaabä naax̲wiin. Hix̲, nnajuøøyyäm hajxy jaduhn̲
coo Dios hajxy xyajcumädow̲áan̲äm nebiaty hajxy hänajty yaa haxøøg
tøø njatcøøyyäm hädaa yaabä naax̲wiin, hoy hajxy hänajty näje'e tøø
nja mäyøødsänáayyäm. 18-19 Ja'a nhaphájtäm ja'a ndeedyhájtämhajxy
ja'a jegyhajtypä, coo yhamdsoo cuhdujt hajxy hijty hoy quiudiuñ,
jadúhn̲äc tyijy hajxy ñähwa'adsa'añ. Y jaduhn̲ mijts tøø mbahabøjpä.
Pero cab jaduhm̲bä cuhdujt choobaady. Coo Jesucristo hajxy hoy
xñähho'túutäm, ja'a ñø'tyhaam hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. Ni tii

hajxy jaduhn̲ xquia'a pädáacäm hawa'adstuum, ni xädø'øñ. Hix̲, paquiä
xädø'øñ quiøx̲y. Jagooyyä Jesucristo hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum
ja'a ñø'tyhaam. Hix̲, cabä Jesucristo ni tii poj ni tii cädieey quia'a møødä.
Paady hajxy je'e hoy xpiädáacäm hawa'adstuum. Coo Jesucristo ja'a
poj ja'a cädieey häxøpy miøødhaty, cab hajxy häxøpy tøø xpiädáacäm
hawa'adstuum. 20 Jéquiänä Dios ja'a yHuung jaduhn̲ yajnähdijy cooc
hänajty yaa quiexa'añ hädaa yaabä naax̲wiin, cáhnäc hädaa naax̲wiimbä
hänajty yhawijy tiøø'xta'agy. Pero cabä Dios ja'a yHuung choj quejxy.
Cujecy jaduhn̲ quiejxy mänaabä højts hänajty yaa njugyhájtämbä. Højts
hoy xñähho'túutäm. 21 Coo Jesucristo hänajty tøø yho'ogy, mänitä Dios
yagjujypiøjtägajch. Mänit jim̲ jadähooc yajnøcxy maa wyiinduumän.
Jim̲ jäda'ahaty wyiingudsähgø'øyii. Y coo Dios ja'a yHuung jaduhn̲
yagjujypiøjtägajch, paadiä miädia'agy hajxy tsøc mäbójcäm coog hajxy
xyagjugyhadáan̲ämbä homiänaajä neby je'e jiugyhatiän.
22 Tøyyä Dios miädia'agy. Y coo mijtsä miädia'agy hoy mgudiuun̲ä,
paadiä mjootä mjuøhñdyhajxy nähwa'ads yhity. Nax̲y hajxy jaduhn̲
mdehm̲ ñičhoc mdehm̲ ñimiee'xóøjät hamuumdu'joot. Jaduhn̲ hajxy
mnijiäwø'øwóøjät nebiä tu'que'expän nebiä tu'mägu'ugpän. 23 Tøø
haxøøgjoot tøø haxøøgwiinmahñdy hajxy nnajtshixóøyyäm. Homiänaajä
Dios hajxy xyagjugyhadáan̲äm neby je'e jiugyhatiän. Jaduhn̲ä ho-
jiootä howyiinmahñdy hajxy xmióoyyäm hawiinjem̲y, je'eguiøxpä coo
miädia'agy hajxy nmäbøjcäm. Cabä miädia'agy mänaa quiuhdägoyya'añ.
Jaaya'ay hajxy jaduhn̲ xyagjugyhadáan̲äm homiänaajä neby je'e jiugy-
hatiän, ca'a piøn̲ä hädaa yaabä naax̲wiimbä, ni ja'a ndajhájtäm ni ja'a
ndeedyhájtäm. Haa ja'a hädaa yaabä naax̲wiimbä jugyhajtä, tsipcøxp
jaduhn̲ quiøxa'añ. 24 Jaduhn̲ jim̲ myiñ̲ cujaay maa Diosmädia'aguiän:
Høxtahm̲dsä pøjy, hoy jaduhn̲ jia yajxon̲ä, tsipcøxp je'e ñä'ägä tø'øčh.
Jaduhn̲ mäwiin højtshájtäm, hoy hajxy møj jaančh nja nijiäwóøyyäm,
tsipcøxp hajxy nnä'ägä ho'og nnä'ägä tägoyyáan̲äm.
25 Pero ja'a Diosmädia'agy, cab jaduhn̲ mänaa quiøx̲y tiägoy.
Ja'a Diosmädia'agy jaduhn̲ mänaam̲b coogä Jesucristo hajxy hoy
xñähho'túutäm. Tøø mijtsä jäya'ay jaduhn̲ xyajmädoyhaty, ja'a
Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä.

2

1 Coo Dios hajxy homiänaajä xyagjugyhadáan̲äm neby je'e jiugyhatiän,
jaduhn̲ä hojiootä howyiinmahñdy hajxy tøø xmióoyyäm hawiinjem̲y.
Paadiä haxøøgjootä haxøøgwiinmahñdy hajxy tsøc najtshixóøyyäm cøx̲iä.
Cab hajxy mnä'ägä høhn̲dá'agät ni weeñ̲tiä. Hamuumdu'joot hajxy
jaduhn̲ tøy mjaančh hojiäya'ayhádät. Jii jäya'ayhajxy näje'e, cabä
Diosmädia'agy hajxy hoy quiudiuñ̲, hoy hajxy jia nidijyii nebiä ho-
jiäya'ayän. Ca'a hajxy jaduhn̲ mbahix̲y. Ca'a hajxy pøn̲ cøx̲iä wiinä
myajcuxøøghadø'øy. Cab hajxy mniñähøøn mniñähojóøjät. 2-3 Tøyhajt
jaduhn̲ coo Jesucristo mayhajt møj may tøø tiuñ̲ maa mijtscøxpän. Mna-
juøøby hajxy jaduhn̲, túhm̲äts. Hahixøøbyxiä jaduhn̲ coo miädia'agy
hajxy tehn̲gajnä mbanócxät. Høxtahm̲dsä maaxhuunghajxy, coo hajxy
hänajty chi'idsa'añ, mänitä tsi'tsc hajxy ñäjø'øy. Jaduhn̲ mäwiin mijt-
spä, mba'yá'axäp ja'a Dios hajxy coo quiapxiä miädia'agy hajxy ween
tehn̲gajnä xjiaac yaghabøcy. Jaduhn̲ hajxy ca'xy pedyii hoy myajtúnät.
Y cab hajxy jaduhn̲ mänaa mdu'udägóyyät.

4 Tehn̲gajnä Jesucristo wyiinmahñdy hajxy jaac tehm̲ piahijxä jaac
tehm̲ piaduun̲ä. Ja'a Dios jaduhn̲ jecy wiinmaayy coo højts hänajty
jaduhn̲ xyhuunghadáan̲äm ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Jesucristo, ja'a
Dios yHuung je'e, paadiä cuhdujt jaduhn̲ miøødä coo hajxy nwiin-
gudsähgøøyyämät. Pero cabä jäya'ayä Jesucristo hajxy näje'e jiøjpøgø'øy.
Cab hajxy wyiingudsähgø'øy. Xiøøghajpy hajxy jaduhn̲. 5-6 Jaduhn̲ jim̲
myiim̲bä cujaay maa Diosmädia'aguiän:
Jim̲ maa cajpt jaduhn̲ xiøhatiän Sión, jím̲høčhä ndsajtøjc tu'ug ngojy.
Tú'ughøčhä tsaa nwiimbiiyy coo jim̲ piäda'agøøjät maa tøjteecän.
Jaančh tehm̲ tiuun̲gpaatp yø'ø tsaa jaduhn̲.
Ja'a Dios ja'a Jesucristo jaduhn̲ yajmäbaat nebiä tsaa ja'a jaančh
tehm̲ tiuun̲gpaatpän, coo jaduhn̲ yaa quiejxy hädaa yaabä naax̲wiin,
coo hajxy hoy xyajnähwáatsäm. Jaduhn̲ä Dios miänáan̲gumbä cooc
tsipcøxp yajtøjiada'añ coo hajxy jim̲ yajnøcxa'añii tsajpootyp maa
Dioswiinduumän, pønjaty jaduhn̲ mäbøjp coo Jesucristo hajxy
xyajnähwáatsäm, ca'a wyiinghäna'cä. Coo Jesucristo hajxy tøø xjiaančh
yajnähwáatsäm, jaduhn̲ä Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo Jesucristo
hajxy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Tehn̲gajnä Diosmädia'agy hajxy
tsøc hoy jaac tehm̲ quiudiúun̲äm. Tsøgä Dios hajxy hoy jaac tehm̲
wyiingudsähgøøyyäm. Jaduhn̲ä Dios hajxy xquiumáayyämät.
7 Coo mijts jaduhn̲ mmäbøcy coo Jesucristo hajxy hoy xyajnähwáatsäm,
paadiä Jesucristo hajxy mdsocy, paady hajxy mwiingudsähgø'øy. Hoorä,
jaduhn̲ jim̲ myíin̲gumbä cujaay maa Diosmädia'aguiän:
Jii tsaa tu'ug, cabä tøjmuu'tspädøjc-hajxy hijty hoy yhix̲y;
cab hajxy hijty yajtuna'añ.
Pero ja'a cudøjc, yajxón̲ yø'ø tsaa yhix̲y, paady jim̲ yajpädaacä maa
tøjteecän.
8 Jaduhn̲ wiingtuum myíin̲gumbä:
Jii tsaa tu'ug, coo pøn̲ quiuhnepy, cädaab hajxy jaduhn̲.
Ja'a Jesucristo jaduhn̲ yajmäbaatä neby yø'ø tsaajän.
9 Højtsä Dios tøø xyajnähdíjjäm coo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät,
coo hajxy xquiu'ughájtämät. Xyhuunghájtäm hajxy jaduhn̲ coo hajxy
ween hoy njäya'ayhájtämät neby je'e hoy jiäya'ayhatiän. Tøø cuhdujt
hajxy xmióoyyäm coo hajxy nDeedyhájtämät nebiä Jesucristo ja'a Dios
Tieedyhatiän. Tøø Dios hajxy xyajpädsøøm̲äm haxøøgtuum. Hodiuum
hajxy hoy xpiädaactägájtsäm. Jaduhn̲ä miädia'agy hajxy nyajwá'xämät
coo møjmayhajt tøø tiuñ̲ maa højtscøxphájtäm. 10 Coo mijts hijty mga'a
mäbøcy, paadiä Dios hajxy hijty xquia'a cu'ughaty. Cabä Dios hajxy hijty
xñäxuučh. Pero coo hajxy jaduhn̲ mmäbøjnä, paadiä Dios hajxy jaduhn̲
xñäxuu'tsnä. Paady hajxy xquiu'ughajnä.
11 Mägu'ughajpädøjc, hoy hajxy yaa nja híjtäm hädaa yaabä naax̲wiin,
cabä njoot hajxy yaa tøø nbädáacäm maa hädaa yaabä naax̲wiimbän.
Jim̲ä njoot hajxy tøø nbädáacäm maa Dioswiinduumän. Tsøcxä
haxøøgwiinmahñdy hajxy høx̲híjxäm, jaduhn̲ä Dios miädia'agy hajxy hoy
ngudiúun̲ämät. 12 Hoy hajxy mja hity maa jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy
quia'a mäbøquiän, hoy hajxy mwädítät. Hoy hajxy jaduhn̲ mjäya'ayhádät,
hoyyä jäya'ay hajxy cu xjia nähøønø'øw. Coo Dios yaa quiädá'agät
tøyhajtyajyejpä, mänit mijtsä jäya'ay hänajty xyhixa'añ coo mijtsä Dios
miädia'agy hänajty hoy tøø mjaančh cudiuun̲ä, ja'a Diosmädia'agy hajxy
hänajty tøø quia'a mäbøquiäbä. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ.

13 Mwiingudsähgóøyyäbä tuuŋgmøødpä miädiaˈagy hajxy. Cabä pøŋ jaduhŋ waamb xñänómät. Hix, mbanøcxypä Diosmädiaˈagy hajxy jaduhŋ. Y coo jaˈa tuuŋgmøødpä miädiaˈagy hajxy mgaˈa wiingudsähgóøyyät, mänaˈanaambä jäyaˈayhajxy jaduhŋ coogä mädiaˈagy quiaˈa hoyyä, jaˈa mijts jaduhŋ mbanøcxypä. Mwiingudsähgóøyyäbä gobiernä miädiaˈagy hajxypä. Jaayaˈay møjtuuŋg jaduhŋ näˈägä møød. 14 Mwiiingudsähgóøyyäbä gobiernä mioonsä miädiaˈagy hajxypä, jaˈa hajxy jaduhŋ møjtuuŋgmøødpä. Pønjaty jaduhŋ cädiehby, jeˈe hajxy jaduhŋ yajcumädooby. Pønjaty hoy jäyaˈayhajp, jeˈe hajxy jaduhŋ quiumaaby. 15 Jaduhŋä Dios chocy coo hajxy hoy mjäyaˈayhádät. Jii jäyaˈayhajxy näjeˈe, cabä Diosmädiaˈagy hajxy ñäˈägädä wiinjuøˈøwaˈañ. Jaančh tehm quiuhxex hajxy jaduhŋ. Hoy hajxy jaduhŋ quiaˈa jagä wiinjuøˈøwaˈañ, nøm hajxy wyiˈi miänaˈañ cooc tyijy jaˈa Diosmädiaˈagy quiaˈa hoyyä. Hoorä, coo mijts tøyhajt mhojiäyaˈayhádät, caj mijtsä jäyaˈay hoy xñähøønóˈøwät, jaˈa Diosmädiaˈagy hajxy caˈa wiinjuøˈøwaambä.

16 Näjeˈejä jäyaˈayhajxy miänaˈañ cooc tyijy cuhdujt hajxy miødä coo hajxy hoñejpiä jiatcóˈøwät, jeˈeguiøxpä coogä Jesucristo hajxy tøø yajnähwaˈačhii. Pero cab jaduhŋ tiøyyä. Cab jaduhŋ yhoyyä coo hoñejpiä njatcóøyyämät. Pero tsøgä Dios miädiaˈagy hajxy cudiúuŋäm nebiaty hajxy xyhanéhmäm. 17 Mwiingudsähgóˈøwäbä jäyaˈay hajxy nägøxiä. Mničhoc mnimieeˈxóøjäp hajxy pønjatiä Diosmädiaˈagy mäbøjp. Mwiingudsähgóˈøwäbä Dios hajxy, jaduhŋä gobiernä hajxy mwiingudsähgóøbiät.

18 Mijtshajxy moonsähajpä, mmäbójcäbä mwiindsøŋä miädiaˈagy hajxy. Mwiingudsähgóˈøwäp hajxy jaduhŋ, hoy hänajty yhojiäyaˈayä quiaˈa hojiäyaˈayä. 19 Coo mwiindsøŋ hajxy xchaačhtiúnät näˈä nägoobä, hoy hajxy hänajty tøø mgaˈa jagä cädieey, mmeeˈxtúgäp hajxy jaduhŋ. Mnajuøøby hajxy jaduhŋ coo Dios hajxy jaduhŋ xquiumáyät. 20 Pero pø tøø hajxy hänajty mjaančh cädieey, hahixøøby jaduhŋ coo hajxy mgumädówät. Y cabä Dios hajxy jaduhŋ xquiumáyät, hoy hajxy cu mja meeˈxtuc. Pero pø cab hajxy hänajty tøø mgädieey, coo mwiindsøŋ hajxy näˈä nägoobä xyajcumädówät, y coo jaduhŋ mmeeˈxtúgät, mänitä Dios hajxy jaduhŋ xquiumáyät. 21 Jaduhŋä Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hänaˈc hajxy näˈä nägoobä xchaačhtiúuŋämät nebiä Jesucristo chaačhtiuuŋän. Hix, højts jaayaˈay xñähhoˈtúutäm. Y mieeˈxtujc jaduhŋ. Jaduhŋä Dios chocy coo Jesucristo hajxy nbahíjxämät neby jeˈe mieeˈxtujquiän. 22 Cabä Jesucristo mänaa ñäˈägä cädieey. Ni mänaa quiaˈa høhŋdaˈagy. 23 Coo haxøøg jia nämaayyä, cab haxøøg yhadsoodägajch. Coo chaačhtiuuŋä, cab jaduhŋ waamb miänaaŋ coo hänajty yaghawiimbijtägatsaˈañ. Jaˈa Dios quiøˈøjooty jeˈe ñibiädaacä. Hix, ñajuøøbiä Jesucristo hänajty jaduhŋ coo jäyaˈayhajxy hänajty nägøxiä yajtøyhajtyegaˈañii jaˈa Diósäm. Jaduhŋä Dios hajxy xyhíjxäm neby hajxy njäyaˈayhájtäm. 24 Coo Jesucristo hajxy hoy xñähhoˈtúutäm cruzcøxp, jaduhŋä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsäm. Tsøcxä jaˈa haxøøgwiinmahñdy hajxy najtshixóøyyäm. Tsøc hajxy jahmiejtstáacäm coo Jesucristo hajxy nmøødhíjtäm tuˈugmädiaˈagy mänaa yhoˈoguiän, mänaa jiujypiøjtägachän. Paady hajxy njugyhadáaŋäm homiänaajä nebiä Dios jiugyhatiän. Coo hajxy jaduhŋ ngudiúuŋämät nebiä Dios hajxy xyhanéhmäm, mänitä Dios hajxy jaduhŋ xquiumayáaŋäm. 25 Jaduhŋ mäwiin hajxy hijty

njäya'ayhájtäm nebiä meeghajxy tiägowiäditiän jäguem̲duum. Cabä mädia'agy hajxy hijty nmäbøjcäm ja'a Jesucristocøxpä. Pero tøø hajxy nmäbøjcänä. Y xcwieendähájtämä Jesucristo hajxy jaduhn̲.

3

1-2 Mijts to'oxiøjtøjc, mwiingudsähgø'øwäbä mnihyhap hajxy. Coo mnihyhapä miädia'agy hajxy hoy mgudiúun̲ät, y coo Jesucristo hajxy mwiingudsähgø'øwät, wehn̲dä mnihyhapä Diosmädia'agy hajxy miäbøgät, pø cahnä hajxy hänajty miäbøcyñä, hoy hajxy hänajty waam̲b mga'a jagä näma'ay coo hajxy ween miäbøcy. 3-4 Je'e ja'a Dios jaduhn̲ quiumaaby coo hojioot hajxy mmøødhádät, coo mnihyhap hajxy mee'xxieemy mmägápxät. Je'eds jaduhn̲ tsoobaatp coo Diosmädia'agy hajxy jaduhn̲ mgudiúnät hamuumdu'joot. Y cab hajxy jaduhn̲ mänaa mdu'udägóyyät. Cab hajxy myajcumáyät pø jii howyit hodiucxy hajxy hänajty mmøødä, pø jii oronaamdsøm̲, pø jii orotaatstøy hajxy hänajty mmøødä, pø hoyyä mguhwaay hajxy howyit hoguiuhxotshaam hänajty mgu'udy. Cabä Dios yø'øduhm̲bä jiaty møjpäda'agy, ni jaduhn̲ quia'a jega'añ. 5 Ja'a to'oxiøjcä Diosmädia'agy hajxy hijty jegyhajty panøcxpä, wyiingudsähgøøbiä ñihyhap hajxy hijty. Mee'xxieemy hajxy hijty. Miäbøjpiä Diosmädia'agy hajxy hijty coo hajxy hänajty cwieendähada'añii ja'a Diósäm. 6 Jaduhn̲ä Sara ja'a ñihyhap jecy wyiingudsähgøøyy, ja'a Abrahamhajpä. Mee'xxieemy hänajty miägapxy. Quiumaayy ja'a Dios ja'a Sara jaduhn̲. Y mijts to'oxiøjtøjc, jaduhn̲ mijtsä Dios xquiumáabiät coo mijtsä Sara wyiinmahñdy mbahijx mbadúun̲ät. Hoy hajxy mwädítät ja'a Dioscøxpä. Y cabä mhaa mjoot hajxy myagjádät cooc tyijy ja'a mnihyhap hajxy hänajty mmägapxtägoy.

7 Jaanä jaduhn̲ mijts nmägapx nhanehm̲bä, mijts ya'adiøjtøjc. Mdsoc mmée'xäbä mdo'oxiøjc hajxy. Mmøødhádäbä hojioot hajxy jaduhn̲. Hix̲, cabä to'oxiøjcä miäjaahajxy miäbaady nebiä ya'adiøjc-hajxy miøcän. Paady hajxy mgüeendähádät. Hix̲, xmiooby mijtsä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt näguipxy møødä mdo'oxiøjc. Hix̲, näguipxiä Dios hajxy xyajnähwa'ac̆h møødä mdo'oxiøjc-hajxy. Tiuum̲biä Dios mayhajt jaduhn̲. Pero coo mdo'oxiøjc hajxy mga'a tsoc mga'a mée'xät, xiøøbä Dios hajxy jaduhn̲ mnä'ä pa'yáax̲nät.

8 Mägu'ughajpädøjc, jaduhn̲ hajxy homiänaajä mnä'ägä nic̆hoc mnä'ägä nimiee'xøøjät nebiä tu'ugmägu'ug nebiä tu'ugpuhya'ayän. Mniñäxuudsøøjäp hajxy jaduhn̲ hamiñ̲ haxøpy. Mee'xxieemy hajxy mnimiøødcapx mnimiøødmädia'agøøjät. Jaduhn̲ hajxy mhídät tu'ugmädia'agy nägøx̲iä. Jaduhn̲ hajxy hoy mdsäná'awät nägøx̲iä. 9 Coo mijts pøn̲ cøx̲ypänejpiä xtiúnät, cab hajxy myaghawiimbijtägátsät. Y coo hajxy pøn̲ xwyiinwóonät, cab hajxy mhadsoowiimbídät. Mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy jaduhn̲ coo ween piuhbedyii ja'a tøø xwyiinwóoñäbä. Jaduhn̲ mijtsä Dios tøø xyajnähdijy coo Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy xmió'owät.

10 Pø mdsojpiä mhoyhäyow̲ ja'a mhoc̆häna'a hajxy, cab hajxy mänaa mhøhn̲dá'agät.

Cab hajxy mänaa mgapxtägóyyät.

11 Mnajtshixø'øwäbä mhaxøøgwiinmahñdy hajxy.

Hoy hajxy mjäya'ayhádät. Cab hajxy mnimiädsip mnimiäma'adøøjät ni mänaa.

12 Hix̱, cwieendähajpiä Dios pønjatiä miädia'agy mäbøjcäp.
Y coo Dios hajxy miänuu'xta'agy, mänit hajxy piuhbedyii.
Pero ja'a häna'c-hajxy haxøøg wädijpä, cab hajxy ñäxuuc̆hii ja'a Diósäm,
nøm̱ä Diosmädia'agy miäna'añ.
13 Hoorä, coo hajxy hamuumdu'joot mhojiäya'ayhádät, cab hajxy
jaduhṉ pøṉ cøx̱ypänejpiä xtiúnät. 14 Jii jäya'ayhajxy näje'e, mijts
xjia wi'i chaac̆htiunaam̱b, hoy mijts mja hojiäya'ayhaty. Pero ca'a
hajxy mdsähgø'øy; ca'a hajxy tii mdajy mmay. Ja'a Dios hajxy
jaduhṉ xcwieendähadaam̱b. 15 Hamuumdu'jootä Jesucristo hajxy mwi-
ingudsähgǿ'øwät. Hix̱, jaaya'ay hajxy nWiindsøṉhájtäm. Y coo hajxy
pøṉ xmiäyajtǿwät tiiguiøxpä Diosmädia'agy hajxy hänajty coo mmäbøcy,
cab hajxy mdsähgǿ'øwät; mnägápxäp hajxy jaduhṉ tiiguiøxpä hajxy
coo mmäbøcy. Mee'xxieemy hajxy jaduhṉ mhadsówät, ca'a yha-
jootma'adä. 16 Nägüeentä hajxy tehṉgajnä mwädítät, coo hajxy jaduhṉ
mnä'ä cädiéeyät. Jaduhṉä tøyhajt hajxy mmøødhádät coo hajxy hänajty
hoy mwädity. Hoy hajxy mwädítät, hoyyä jäya'ay hajxy xjia nähojy xjia
näya'axy coo Jesucristo miädia'agy hajxy hoy myajtuuṉä. Coo hajxy
jaduhṉ hoy mjaanc̆h wädítät, mänitä häna'c-hajxy jaduhṉ chähdiuna'añ
coo mijts hänajty jaduhṉ tøø xñänøm̱y.
17 Hoy jaduhṉ coo hajxy hoy mwädítät, hoy hajxy hänajty mja
tsaac̆hpøcy. Hix̱, ja'a Dios hajxy hänajty tøø xyajnähdijy coo hajxy
tähoocjaty mdsaac̆hpǿgät, hoy hajxy hänajty mja howiädity. Pero coo
hajxy hänajty haxøøg mjatcø'øy, cab jaduhṉ yhoyyä; mgumädów̱äp ha-
jxy jaduhṉ. 18 Hoyyä Jesucristo mänaa quia'a jagä cädieey, tsaac̆hpøjc
je'ebä. Coo hajxy hoy xñähho'túutäm, jaduhṉä nbojpä ngädieey hajxy
xyajnähwáatsäm. Y jaduhṉ hajxy jim̱ xyajnøcxáaṉäm Dioswiinduum.
Tähooquiä hajxy xñähho'túutäm. Ja'a ñi'xä quiopc-hajtiä jaduhṉ ho'c.
Pero ja'a jiootä yhEspíritu, cab jaduhṉ ñä'ä ho'cy; jujyñä hänajty jaduhṉ
yhity. 19 Ja'a jiäwøhñdyhaamä Jesucristo yhooyy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy
hänajty tsum̱y yhitiän. Jim̱ä hawiinjem̱ybiä mädia'agy hajxy hoy yajwiin-
gapxø'øyii coogä Dios ja'a Jesucristo hänajty tøø quiex̱y mäyajnähwaatspä.
20 Paady hajxy hänajty tsum̱y yhity je'eguiøxpä coo Diosmädia'agy hajxy
jecy quia'a mäbøjcy mänaa Dios jia nägapxiän coo nøøgom̱dägoy hänajty
tiägø'øwa'añ, mänaa Noé ja'a biarco hänajty yhädiuñän. Cabä Dios mänitiä
yajtägøøyy tuubä. Jia hahijx jejcy pø mäbøgáaṉäxäbä miädia'agy hänajty.
Coo jaduhṉ yhijxy coo hajxy hänajty nämay quia'a mäbøga'añ, mänítäts
yajtägøøñä tuubä. Mänitä nøøgom̱dägoy tiägøøñä. Jagooyyä Dios yhijxy
coo Noéhajxyhajtiä hänajty miäbøga'añ, ja'a hajxy hänajty näductújjiäbä.
Jagooyyä Noéhajxy jaduhṉ miäbøjcy. Je'eds hajxy jaduhṉ jiiby tsooc
barcojooty, ja'a hajxy hänajty tøø yhädiúñäbä. 21 Nebiä Noéhajxy jecy
chooquiän jiiby barcojooty mänaabä nøøgom̱dägoy jaduhṉ tiägø'øyän,
jaduhṉ mäwíinäts je'e miäbaady néjjiäm coo hajxy nnäbéjtäm nøøjooty, coo
Jesucristo hajxy xyajnähwáatsäm mänaa jiujypiøjtägachän. Paady hajxy
jaduhṉ nnäbéjtäm nøøjooty, hijxtahṉd jaduhṉ coo hajxy nnähwáatsäm.
Ja'a ngorazonghajxy jaduhṉ wáatsäm, ca'a ja'a nni'xä ngopc-hájtäm.
Coo hajxy jaduhṉ nnäbéjtäm, jaduhṉä Dios hajxy hamuumdu'joot
nhawáaṉäm coo Jesucristo miädia'agy hajxy nnä'ägädä panøcxáaṉäm.
22 Coo Jesucristo hänajty tøø jiujypiøjtägach, mänit jim̱ ñøcxy tsajpootyp.
Jim̱ yhäñaañä maa Dios quiø'ø hahooyyhaampiän. Je'e jaduhṉ ñänøøm̱by
coo cuhdujt jim̱ miøødä møj jaanc̆h. Hix̱, wiingudsähgǿøyyäbä Jesucristo

jiṃ. Ja'a Dios mioonsähajxy, ja'a hajxy jiṃ hijpä tsajpootyp, je'eds hajxy jaduhṇ mäwiingudsähgøøby, møødä cuhdujtmøødpähajxy. Høxtä møjcu'ubaadyhajxy yhane'emyii ja'a Jesucrístäm.

4

1 Coo Jesucristo chaačhpøjcy, miee'xtujc ja'a tsaačhpä jaduhṇ. Jaanä jaduhṇ mijtspä, coo Jesucristo hajxy mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhṇ mmee'xtújpät, coo hajxy hänajty pøṇ xyajtsaačhpøcy. Coo hajxy jaduhṇ mjaančh tsaačhpójpät nebiä Jesucristo chaačhpøjquiän, jaduhṇ hajxy myajcähxó'øgät coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø mhøxhijxnä. 2 Coo mhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhṇ mjaančh høxhíxät, hoy hajxy jaduhṇ mjäya'ayhada'añ mäduhñtiä hajxy yaa mjaac hida'añ hädaa yaabä naaxwiin. Jaduhṇä Dios hajxy xquiumáyät. 3 Jue'e mijts hijty, haxøøg hajxy hijty mjatcø'øy nebiä hänа'c-hajxy jiatcø'øyän, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä. Cab jaduhṇ yhahixø'øy coo hajxy jaduhṇ mjatcóøñät. Hanaxiä hajxy hijty haxøøg mjatcø'øy. Hanaxiä jocnøø hajxy hijty mjaančh tehṃ yhu'ugy mjaančh tehṃ jiøø'xy coo xøødsuu hijty maa jiadyii. Tsähdiuhṇdägoy hajxy hijty mjatcø'øy, ya'adiøjc møødä to'oxiøjc. Jäya'ayhadsejtsnaxy hajxy hijty naxy mwiingudsähgøøby møødä jäya'ayhabojtsnaxy. 4 Y ja'a jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a mijts hijty naxy mmägu'ughajpiä, yagjuøøby hajxy jaduhṇ coo mijtsä mhaxøøgwiinmahñdy mga'a yaghanajxnä neby hajxy hijty myaghanaxiän. Paadiä mmägu'ughajpä hajxy jäda'ahaty xñähojnä. 5 Pero coo Dios jaduhṇ yajnähdíjät coo hänajty tøø yhabaatnä, mänit hajxy hänajty tiøyhajtyega'añ maa Dioswiinduumän. Mänitä hajxy yajcumädowa'añii ja'a Diósäm, hoy hajxy hänajty jia jujyquiä, hoy hajxy hänajty tøø jia ho'ogy. 6 Hix, jaduhṇä Dios jioot chocy coo ho'ogyjiäya'ayä miädia'agy hajxy ween miäbójcäxä, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo jiṃ quiejxy maa ho'ogyjiäya'ayhajxy hänajty tsuṃy yhitiän. Jiṃä Jesucristo ja'a Diosmädia'agy hoy yajnähixø'øy coogä Jesucristo miäyajnähwa'ačh. Jadúhṇägä ho'ogyjiäya'ayä jiäwøhñdyhajxy homiänaajä jiugyhádät nebiä Dios jiugyhatiän, hoyyä ñi'xä quiopc-hajxy hänajty tøø jia ho'ogy.

7 Habáatnäp jaduhṇ coo naaxwiimbä wyiimbidaaṇnä. Paady hajxy tehṇgajnä mniyajcopcø'øwóøjät nebiä mjoot hajxy yaa mga'a pädá'agät maa hädaa yaabä naaxwiimbän. Jaduhṇä Dios hajxy hoy mba'yá'axät hamuumdu'joot. 8 Je'e jaduhṇ nä'ägä tsoobaatp coo hajxy hamiñ haxøpy mničhoc mnimiee'xóøjät. Hix, coo hajxy hamiñ haxøpy nničhójcämät, mänit hajxy hoy nnimiämée'xämät. Jaduhṇ hajxy hoy ndsänáayyämät. 9 Coo pøṇ jiṃ quiuyo'oy quiunaxó'øwät maa mjøøn maa ndøjc-hajxiän, hamuumdu'joot hajxy myajtøjtägó'øwät. Myajcay myaghú'ugäp hajxy jaduhṇ hahoy haween. 10 Cøjwiinduumä Dios wiinmahñdy hajxy xmióoyyäm coo tuuṇg hajxy wiingjaty nmøødhájtäm. Jaduhṇä jäya'ayhajxy nägøxiä piuhbedóøjät, ja'a hajxy hänajty tøø miäbóquiäbä ja'a Jesucristocøxpä. Jaduhṇ hajxy mnibiuhbedóøjät nebiatiä Dios tuuṇg hajxy cøjwiinduuṃ tøø xmio'oyän. 11 Pønjaty tøø tiuuṇgmo'oyii coo Diosmädia'agy hajxy yajwá'xät, hoy hajxy quiapx miädiá'agät nebiä Dios quiapxy miädia'aguiän. Pønjaty tøø tiuuṇgmo'oyii coo hajxy miäbuhbédät, ween hajxy jaduhṇ hamuumdu'joot miäbuhbety. Ja'a Dios jaduhṇ puhbédäp. Coo hajxy hänajty tijaty mduna'añ, hoy hajxy

mdúnät; jaduhn̲ä jäya'ayhajxy miäbøgät coo Dios miøjjä jiaanc̆hä. Wyi-
ingudsähgø'øwaam̲biä Dios hajxy jaduhn̲ je'eguiøxpä coo Jesucristo ha-
jxy hoy xyajnähwáatsäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios wyiingudsähgø'øwa'añii.
Cøjxta'axiøø møjcuhdujt miøødhada'añ. Amén.

12 Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy myagjuó'øwät coo tsaac̆hpä hajxy
nax̲y xpiaady møc-haampiä. Hix̲, tsipcøxpä tsaac̆hpä hajxy xñä'ägä
paada'añ. 13 Jaduhn̲ quiähxǿ'øgät pø hamuumdu'jootä Diosmädia'agy
hajxy mjaanc̆h mäbøcy ja'a Jesucristocøxpä, pø caj. Hix̲, maas hanax̲iä Je-
sucristo chaac̆hpøjcy mänaa hajxy hoy xñähho'túutäm. Hix̲, coo Jesucristo
hajxy jaduhn̲ mmøødhity tu'ugmädia'agy, paady hajxy jaduhn̲ tsipcøxp
mbadsaac̆hpójpät. Y coo Jesucristo hänajty yaa quiädaactägatsa'añ hädaa
yaabä naax̲wiin, mänit hajxy hänajty mjaanc̆h tehm̲ xiooṇda'aga'añ.
Paady hajxy jäda'ahaty mxooṇdáacnät, hoyyä tsaac̆hpä hajxy jaduhn̲
xjia paady. Pero cabä tsaac̆hpä hajxy jaduhn̲ myagjuó'øwät. 14 Coo
hajxy pøn̲ xñähójät ja'a Jesucristocøxpä, cab hajxy myagjuó'øwät. Pero
mxooṇdá'agäp hajxy jaduhn̲. Hix̲, jaduhn̲ä Dios ja'a yhEspírituhaam
hajxy xpiuhbédät møødä wyiinmahñdyhaam. Coo mijtsä jäya'ay xyhíxät
coo hajxy mmee'xtucy coo hajxy hänajty mdsaac̆hpøcy, mänitä Dios hajxy
wyiingudsähgø'øwa'añ. 15 Hahixøøby jaduhn̲ coo hajxy mdsaac̆hpøgät,
pø tøø hajxy hänajty mmäjäya'ay-yagho'ogy, pø tøø hajxy hänajty
mmämeec̆h, pø tøø hajxy hänajty myajtägø'øy maa cueendä hajxy hänajty
mga'a møødän. Cab jaduhn̲ yhoyyä coo hajxy jaduhn̲ mjatcó'øwät.
16 Pero je'e mäbøcypiä caj chähdiuhn̲dmøødä coo hajxy mdsaac̆hpøgät
je'eguiøxpä coo Jesucristo hajxy hänajty mwiingudsähgø'øy. Jootcujc
hajxy jaduhn̲ mhídät. Mnämá'awäbä Dios hajxy "Dioscujú'uyäp" ja'a
Jesucristocøxpä.

17 Tøø yhabaatnä coo Dios hajxy xyajtøyhajtyegáaṇäm. Coo
Diosmädia'agy hajxy nmäbójcäm, paady hajxy jayøjp xya-
jtøyhajtyegáaṇäm, paady hajxy jayøjp xyajtsaac̆hpójcäm. Pero
ja'a häna'cä Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, coo hajxy hänajty
tiøyhajtyega'añ, maas hanax̲iä hajxy hänajty chaac̆hpøga'añ. 18 Siémprämä
hojiäya'ayhajxy chaac̆hpøga'añ. Maas hanax̲iä ca'awiindøyhäna'c-hajxy
chaac̆hpøga'añ, ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. 19 Coo hajxy
hänajty pøn̲ xyajtsaac̆hpøcy nä'ä nägoobä, cab hajxy mmøjpädá'agät.
Tehn̲gajnä hajxy hoy mjaac jäya'ayhádät. Hix̲, ja'a Dios hajxy hänajty tøø
xyajmädsocy coo hajxy mdsaac̆hpógät.

5

1 Mijts majjäya'adiøjc-hajxy, ja'a hajxy jim̲ tuum̲bä tsajtøgooty, mijts
cham̲ nmägapx nhane'emaam̲by. Nmøødhøc̆hä cuhdujt jaduhn̲ cooc̆h mi-
jts jaduhn̲ nmägapx nhané'emät, je'eguiøxpä cooc̆h tøø nmäjaabä, møød
cooc̆h jim̲ nduum̲bä tsajtøgooty. Nhijxhó'c-høc̆hä Jesucristo jim̲ cruzcøxp.
Y coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä naax̲wiin, näguipxy
hajxy hänajty jim̲ xyajnøcxáaṇäm tsajpootyp, høøc̆h møød mijts. Jim̲ä
hoyhajtä weenhajt hajxy xmio'owáaṇäm pedyii. 2 Mijts majjäya'adiøjc,
hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajnähixǿ'øwät hamuumdu'joot, ca'a yhad-
sip ca'a yhajootma'adä. Hamuumdu'jootä cu'ug hajxy mmägapx
mhané'emät. Hix̲, ja'a Dios hajxy tøø xpiäda'agy coo cu'ug hajxy jaduhn̲
myajnähixǿ'øwät, møød coo hajxy mmägapx mhané'emät. Cab hajxy
xädø'øñguiøxpä myajnähixǿ'øwät. 3 Cab hajxy møc møc mhané'emät.

Mee'xxieemy hajxy myajnähixǿ'øwät. Hoyyä Diosmädia'agy hajxy myajtúnät; jaduhn̲ä cu'ug hajxy xpiahix̲ xpiadúnät. 4 Y coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä, mänit hajxy xquiumaya'añ pø tøø hajxy hänajty hoy myajnähixø'øy. Mänit hajxy hänajty jim̲ xyajnøcxa'añ tsajpootyp. Cøjxta'axiøø hajxy hänajty jim̲ mhida'añ.

5 Møød mijts muutsc-häna'c, jaduhn̲ mijtspä, mwiingudsähgǿ'øwäbä majjäya'ay hajxy. Coo hajxy waam̲b xmiägapx xyhané'emät, mgudiúnäp hajxy jaduhn̲. Hahoy haween hajxy mnibiuhbedøøjät hamiñ̲ haxøpy, hoy miøjjä hoy miuutscä. Hix̲, coo hajxy jootmøj mnibiäda'agøøjät, xyajcumädǿäbä Dios hajxy jaduhn̲. Pønjaty capxp mädiaacp mee'xxieemy, je'edsä Dios piuhbejpy. Móoyyäbä hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhn̲. 6 Coo Dios hajxy jaduhn̲ mänaa xyajtsaačhpǿgät, cab hajxy mmøjpädá'agät. Jim̲ hajxy mnibiäda'agøøjät maa Dios quiø'øba'c tiecypia'cän. Møcmäjaa Dios jiaančh tehm̲ miøød. Hix̲, cujequiä Dios ja'a tsaačhpä hajxy xyajnähwá'adsät. Mänit hajxy jootcujc xjiaančh tehm̲ yaghida'añ. 7 Coo hajxy hänajty tii mnädajy mnämay, mmänuu'xtá'agäbä Dios hajxy jaduhn̲ coo hajxy ween xyaghoyøøyyä. Hix̲, homiänaajä Dios hajxy xcwieendähaty.

8 Mniyajcopcø'øwǿøjäp hajxy; jaduhn̲ä Jesucristo miädia'agy hajxy hoy mbanǿcxät tehn̲gajnä. Jaduhn̲ä møjcu'ugongä wyiinmahñdy quia'a mäjädá'agät. Hix̲, ja'a møjcu'ugong, homiänaajä hajxy jaduhn̲ xmiädsiphájtäm. Xjia wi'i yajtu'udägoyyáan̲äm hajxy jaduhn̲. 9 Cabä møjcu'ugongä miädia'agy hajxy mmäbøjcät. Hamuumdu'jootä Diosmädia'agy hajxy myajtúnät tehn̲gajnä. Hix̲, pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp wiinduhm̲yhagajpt, jaduhn̲ hajxy chaačhpøjpä nej mijts mdsaačhpøquiän. 10 Cab hajxy jejcy mdsaačhpøga'añ. Coo Dios ja'a tsaačhpä hajxy hänajty tøø xyajnähwa'ačh, mänitä Dios hajxy hamuumdu'joot xyajmäbøgaan̲nä ja'a Jesucristo miädia'agy. Ca'xy pedyii Dios ja'a wyiinmahñdy hajxy xyajnähixø'øwa'añ. Ja'a Diósäts hajxy jaduhn̲ xcwieendähájtäm, hoy hajxy nej cu nja jajt cu nja habéjtäm. Tiuum̲biä Dios mayhajt jaduhn̲ maa højtscøxphájtäm. Jaaya'ay hajxy jaduhn̲ tøø xyajnähdíjjäm coo Jesucristo hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲äm tsajpootyp. Cøjxta'axiøø hajxy jim̲ nhidáan̲äm. Hix̲, cøx̲iä Dios ja'a hoyhajtä weenhajt hajxy jaduhn̲ xmióoyyäm. 11 Cøjxta'axiøø ja'a Dios hajxy tsøc wiingudsähgǿøyyäm. Cøjxta'axiøø ja'a Dios møjcuhdujt miøødhada'añ. Tøyhajt jaduhn̲.

12 Ja'a mägu'ughajpä Silvano hädaa nocy jahby. Høøčh nnajtscapxǿøyyäp. Cab hädaa nocy jiaty yoñ̲ä. Hoyyä Silvano Diosmädia'agy jiaančh tehm̲ yajtuñ̲. Tøyhájthøch cham̲ tøø ngapxy tøø nmädia'agy nebiä Dios tøyhajt wyiinmayyän. Tøø Dios møjmayhajt tiuñ̲ maa højtscøxphájtäm. Tøø hajxy jaduhn̲ xyajmädsójcäm coo hajxy jim̲ xmiøødhíjtämät tsajpootyp.

13 Ja'a jäya'ayhajxy yaa tsänaabiä Babilonia, ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä ja'a Jesucristocøxpä, xyajpoo'xp mijts jaduhn̲. Nej mijtsä Dios xyajnähdijjiän coo miädia'agy hajxy mmäbøjcät, jaanä jaduhn̲ä jäya'ayhajxy yaabä yajnähdíjjäbä coo hajxy miäbøjpät. Jaduhn̲ mijtsä mmägu'ughajpä Marcos xyajpoo'xpä. Nébiøčhä nhamdsoo húungänä Marcos njuø'øy. 14 Coo hajxy hänajty mhamugø'øy Dioswiingudsähgøøbiä, hamiñ̲ haxøpy hajxy mniyajpoo'xøøjät. Jaduhn̲ hajxy myajcähxǿ'øgät coo hajxy tøyhajt mnicčhocy mnibia'häyoyii hamuumdu'joot.

Pønjatiä Diosmädia'agy panøcxp ja'a Jesucristocøxpä, weenä hoyhajtä weenhajt hajxy mio'oyii ja'a Diósäm. Amén.

2 Pedro

1 Høøčh xøhajp Simón Pedro. Høøčh hädaa nocy njahby. Ja'a Jesu-
crístøch nmøødtuum̱by. Jaayá'ayhøch tøø xwiinguex̱y coočhä miädia'agy
nyajwá'xät. Tøø mijtsä Jesucristo xyajnähdijy coo hajxy hoy mmäbǿgät
jaduhṉ mäwiin neby højts xyajnähdijjiän. Tu'cuhdujt hajxy jaduhṉ
xquiumáayyäm nägøx̱iä je'eguiøxpä coo hajxy tu'cuhdujt nmäbǿjcäm coo
tiøyyä. Jaduhṉ yajnajuø'øy coo Jesucristo yhojiäya'ayä. Jaaya'ay hajxy
nDioshájtäm. Tøø hajxy xpiädáacäm hawa'adstuum. 2 Ween mijtsä Dios
ja'a hoyhajtä weenhajt xmio'oy møj may coo ja'a tøyhajt hajxy mmøødä
ja'a Dioscøxpä møødä Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøṉhájtämbä.

3 Coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhájtäm ja'a Jesucristocøxpä, paadiä
Dios hajxy madiu'u xpiuhbéjtäm ja'a miäjaahaam, jaduhṉ hajxy hoy
njäya'ayhájtämät. Mänitä Dios hajxy jaduhṉ xquiumáayyämät. Jaanä
miäjaahaamä Dios hajxy xyagjugyhadáaṉäm homiänaajä neby je'e jiugy-
hatiän. Coo Jesucristo miøjjä jiaančhä, coo jiaančh tehm̱ yhojiäya'ayä,
paady hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy hoy njäya'ayhájtämbät. 4 Coo Je-
sucristo jaduhṉ miøjjä jiaančhä, paadiä mayhajt møj may tiuna'añ maa
højtscøxphájtäm. Jaduhṉ jim̱ myiñ cujaay maa Diosmädia'aguiän coogä
Dios mayhajt may tiuna'añ maa højtscøxphájtäm. Homiänaajä hajxy
xyagjugyhadáaṉäm neby je'e jiugyhatiän. Y tøø hojiootä howyiinmahñdy
hajxy xmióoyyäm hawiinjem̱ybiä. Jaduhṉ hajxy hoy nmøødhíjtämät
tu'ugmädia'agy. Jaduhṉä haxøøgpä hajxy yaa hoy njøjyohdiúutämät
hädaa yaabä naax̱wiin. Ja'a häna'c-hajxy yaa ca'a mäbøjpä, hadsojwi-
inmahñdy hajxy miøød. Coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy jaduhṉ quia'a
najtshixø'øwa'añ, paady hajxy jiiby quia'awa'añ haxøøgtuum. 5-7 Paadiä
Diosmädia'agy hajxy tsøc mäbǿjcäm. Tsøc hajxy hojiäya'ayhájtäm
hamuumdu'joot. Tsøc hajxy jaac habǿjcäm ja'a Dioscøxpä. Tsøc hajxy
híjtäm najuø'øyhaamby. Tsøc hajxy mee'xtújcäm. Tsøgä Dios hajxy wi-
ingudsähgøøyyäm. Tsøc hajxy ničhójcäm nebiä tu'ugpuhya'ayän, neby
højtsä Jesucristo xchójcäm. Tsøgä jäya'ay hajxy nägøx̱iä tsojc mée'xäm,
hoy hajxy näje'e quia'a jagä mäbøcy.

8 Coo hajxy jaduhṉ hamuumdu'joot ngudiúuṉämät nébiøch naam̱nä
tøø nmädia'agy, mänit hajxy nhoyǿøyyämät. Mänitä Jesucristo tiuuṉg hoy
ndúuṉämät. Nmøødhájtämä tøyhajt hajxy jaduhṉ ja'a Jesucristocøxpä.
9 Hix̱, pønjaty jaduhṉ ca'a cudiuum̱b nébiøch naam̱nä tøø nmädia'agy,
jaduhṉ mäwíinäts hajxy je'e nebiä wiinds nebiä xoodspän je'eguiøxpä
coo hajxy tøø jiahdiägoy coo piojpä quiädieey hajxy tøø ñähwa'ačhii neby
hajxy hijty jegyhajty jiäya'ayhatiän. Jaduhṉ hajxy tøø jiahdiägoobiä coo
Dios jioot chocy coo hajxy hoy jiäya'ayhádät. Paady hajxy jaduhṉ jia
yajnähwaatsä. 10 Hoorä, mägu'ughajpädøjc, tsøc hajxy hamuumdu'joot
cudiúuṉäm nébiøch naam̱nä tøø nmädia'agy. Jaduhṉ yajnajuø'øwa'añ
coo Dios hajxy tøø xyajnähdíjjäm coo hajxy xquiu'ughadáaṉäm. Coo ha-
jxy jaduhṉ ngudiúuṉämät, cab hajxy jaduhṉ mänaa ndu'udägóoyyämät.
11 Jaduhṉ hajxy hoy yajxóṉ nnǿcxämät Jesucristo wyiinduum maa
cøjxta'axiøø yhane'emiän. Jaaya'ay hajxy nWiindsøṉhájtäm. Tøø hajxy
jaduhṉ xyajnähwáatsäm.

12 Homiänáajäts mijts jaduhn̲ nyagjahmiejtsta'aga'añ nébiøch naam̲nä
tøø nmädia'aguiän. Tøyhájthøch jaduhn̲ tøø nmädia'agy. Hoy hajxy
jaduhn̲ mjaty. Cab hajxy mdsoj jahdiägoyya'añ. 13 Hawiinmats jaduhn̲
cooc̆h mijts jaduhn̲ nyagjahmiejtstá'agät tehn̲gajnä, mädúhñ̲tiøch njaac
jugyhaty. 14 Hamdsóojøc̆hä Jesucristo xñämaayy cóogøch mobädajpä
nho'ogaan̲nä, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. 15 Pero cooc̆h hänajty
tøø nho'ogy, hoy hajxy jaduhn̲ mjaac capxtá'agät nébiøch cham̲
nmädia'aguiän. Jaduhn̲ hajxy hoy mjahmiejtstá'agät.

16 Tøø højts mijts nyajwiingapxø'øy coo Jesucristo møcmäjaa miøødä,
y coo yaa jadähooc quiädaactägatsa'añ hädaa yaabä naax̲wiin. Tøyhajt
højts jaduhn̲ nmädiaacy. Cab højts hamdsoo nyajcojy. Diosmädia'agy
hädaa jaduhn̲. Ca'a ñä'ä cueentä nebiä jäya'ay cueentä hajxy yajcojjiän.
Hamdsoo højtsä Jesucristo nhijxy coo møcmäjaa miøødä, coo je'e Dyiosä.
17-18 Mänaa højtsä Jesucristo hänajty jim̲ nmøødän maa tun̲än, mänitä
Diosteedy jim̲ quiuhgapxnajxy tsajpootyp: "Høøc̆h nhamdsoo Huung
yø'ø. Njaanc̆h tehm̲ chójpiøch yø'ø. Jaanc̆h tehm̲ jiootcújc-høch nni-
jwiø'øwyii maac̆h nHuungcøxpän", nøm̲ä Jesucristo ñänøøm̲ä. Njaanc̆h
mädoow̲ højts jaduhn̲. Møcmäjaahaamä Dios jaduhn̲ quiapxy. Jaanc̆h
tehm̲ yajxon̲ä Jesucristo piädaacä ja'a Tiéediäm, nebiä hajajpän. Paady
højts yø'ø tun̲ nyajxøøbejty: "Ja'a tun̲ maa Dios ñägapxiän coogä Jesucristo
yHuunghaty."

19 Tøyhajt jaduhn̲ jiaanc̆h jajty nébiøch cham̲ nmädia'aguiän.
Hamdsoo højts nhijxy nmädooyy. Hahixøøby jaduhn̲ coo højts mijts
nmädia'agy xmiäbøjcät. Maas hahixøøby jaduhn̲ coo Diosmädia'agy
hajxy mmäbøjpät, ja'a jäya'ayhajxy jecy quiujáhyyäbä. Jaduhn̲
mäwíinädsä Diosmädia'agy miäbaady nebiä jøøn tioyyän hagoodstuum.
Hix̲, xyajwiinjuøøyyäm hajxy jaduhn̲ tijaty hajxy hoy hamdsoo
nga'a wiinjuø'øwáan̲äm. Hahixøøby jaduhn̲ coo hajxy homiänaajä
nyajcopcøøyyämät. Coo Jesucristo yaa quiädaactägátsät hädaa yaabä
naax̲wiin, mänit hajxy cøx̲iä xyajwiinmädiaagø'øwáan̲äm. Jaduhn̲ hajxy
hoy nwiinjuø'øwáan̲äm cøx̲iä. 20-21 Huuc wiinjuø'øw hajxy jaduhn̲, coo
jäya'ayä Diosmädia'agy hajxy jecy quiujahy, cab hajxy hamdsoo yajcojy.
Näje'e hajxy jaduhn̲ quiujahy tijaty hänajty jadáan̲äp tunáan̲äp. Ja'a Dios
je'e najtscapxøøyy ja'a yhEspírituhaam waam̲b hajxy quiujáayät.

2

1 Jii jäya'ayhajxy hijty näje'e jegyhajty miäna'añ cooc tyijy Dios
hajxy hänajty ñajtscapxøøyyäbä. Pero høhn̲daacp hajxy hänajty
jaduhn̲. Ja'a Dioscu'ug hajxy hänajty jia wi'i wyiinhøønaam̲by. Jaanä
jaduhn̲ä høhn̲daacpähajxy jiiby wiäditaam̲bä maa mgajpthajxiän. Cabä
cu'ug ñajuø'øwa'añ pø wiinhøhn̲äp hajxy hänajty jaduhn̲. Høxtä
mäna'anaam̲bä høhn̲daacpähajxy jaduhn̲ cooc tyijy ja'a Jesucristo
hajxy tøø xquia'a nähho'túutäm. Paquiä hajxy yajcumädow̲a'añii.
Pønjatiä høhn̲da'agymiädia'agy mäbøgaam̲b, tu'udägoyyaam̲b hajxy
jaduhn̲. Ja'a häna'c-hajxy jaduhn̲ høhn̲daacpä, niyhamigähadáan̲äp
hajxy jaduhn̲. 2 Pahixáan̲äp hajxy jaduhn̲ nämay. Ja'a häna'c-hajxy
mäbahixaam̲b, ja'a tyijy ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä. Coo
hajxy jaduhn̲ hoy quia'a hida'añ, ni häna'c-hajxy høhn̲daacpä, ni
häna'c-hajxy mäbahijxpä, paadiä cu'ugä tøyhajt hajxy quia'a tsoga'añ ja'a
Jesucristocøxpä. 3 Ja'a høhn̲daacpähajxy, xädø'øñ hajxy piøcjuø'øwaam̲by.

Høhn̲da'agymiädia'agyhaamby mijts xyajnähixø'øwa'añ; jaduhn̲ä xädø'øñ hajxy xjia wi'i piøgaan̲ä. Jéquiänä Dios tiägøøyy mänaan̲daacpä coogä häna'c-hajxy quiumädow̲a'añ, ja'a høhn̲da'agymiädia'agy hajxy yajnähixøøbiä. Jaduhn̲ä Dios jecy miänaan̲daacpä cooc hajxy quiuhdägoyya'añ.

4 Hix̲, yajcumädoobiä Dios je'e pønjaty ca'a mäbøgaam̲b. Coo mioonsähajxy näje'e jim̲ jecy quia'a mäbøjcy tsajpootyp, paady hajxy jecy quiumädooyy. Haxøøgtuum hajxy hoy quiuhjuijpnaxyii maa jiaanc̈h tehm̲ quiøøcän, maa yhagoodstuumän. Jim̲ hajxy yhida'añ høxtä coonä yhabáadät coo Dios jaduhn̲ miäná'anät nebiaty hajxy jii jiaac tsaac̈htiuna'añii. 5 Jaanä jaduhn̲ä Dios ja'a jecyjiäya'ay yajcumädoobä, ja'a hajxy jecy tøø quia'a mäbóquiäbä. Mänitä Dios nøøgom̲dägoy quiejxy. Jayooyyä Noéhajxy choocy møødä yhuung møødä tio'oxy ja'a näductujcpä. Jaduhn̲ä Noé ja'a cu'ug hänajty tøø jia yajwiingapxø'øy coogä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixó'øwät, coogä Dios hajxy wyiingudsähgó'øwät. 6 Jaanä jaduhn̲ä jecyjiäya'ayhajxy jiajpä, ja'a hajxy hijty jim̲ tsänaabiä maa cajpt hijty jaduhn̲ xiøhatiän Sodoma møødä Gomorra. Cabä Dios hajxy hijty ñä'ägä wiingudsähgø'øy. Paady hajxy jøønhaam yajcuhdägooyyä. Cøjxä haxøøghäna'c-hajxy yho'ogy. Haagä cujiaam hajxy jiajnä møødä quiajpthajxy. Hijxtahn̲d ja'a Dios jaduhn̲ piädaac coo haxøøgjäya'ayhajxy nägøx̲iä yajcumädow̲a'añii. 7-8 Mänaa Dios ja'a jecyquiajpt jaduhn̲ yajcuhdägoyyän, jagooyyä tu'jäya'ay yajtsoocä, ja'a hänajty xøhajpä Lot. Paadiä Lot yajtsoocä, je'eguiøxpä coo hänajty hoy jiäya'ayhaty. Mänitä Dios ja'a Lot yhawaan̲ä coogä quiajpt hänajty quiuhdägoyya'añ. Paadiä Lot jim̲ chohñ̲. Jaanc̈h tehm̲ jiootmayhajpä Lot hänajty jaduhn̲ coo cu'ughajxy hänajty haxøøg jiatcø'øy jabom̲-jabom̲ hijxwiinduum. 9 Nebiä Dios ja'a Lot jecy yajtsooquiän, jaanä jaduhn̲ä Dios ja'a quiu'ug yajtso'ogaam̲bä coo hajxy hänajty chaac̈hpøcy. Tøyhajt jaduhn̲. Jaanä jaduhn̲ tiøyhájtäbä coo Dios yajcopcø'øy nebiatiä haxøøgjäya'ayhajxy jiatcø'øyän. Jéquiänä Dios jaduhn̲ miänaañ̲ cooc hajxy quiumädow̲a'añ. Coo jaduhn̲ yhabáadät, mänitä Dios miäna'ana'añ nebiaty hajxy jii chaac̈htiuna'añii. 10 Nägø'ø nädequiä Dios yajcumädow̲a'añ pøn̲ yajnähixøøby høhn̲da'agymiädia'agyhaam, pøn̲ä Diosmäjaa xøøghajp. Jaanc̈h tehm̲ chähdiuhn̲dägoy hajxy ñibiäda'agyii, ja'a høhn̲da'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä. Jootmøj hajxy jaduhn̲ ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøn̲ wyiingudsähgø'øy. Haa jaaya'ayhajxy møjtuun̲gmøødpä maa Diosmädia'agy myíñ̲änä, wiingapxpéjtäp hajxy je'ebä. 11 Haa ja'a Diosmoonsähajxy jim̲ hijpä tsajpootypä, maas møcmäjaa hajxy miøødä quejee ja'a høhn̲da'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä. Pero cabä Diosmoonsä ja'a møjtuun̲gmøødpä hajxy wyiingapxpety maa Dioswiinduumän; ni cab hajxy ñähojy.

12 Jaduhn̲ä høhn̲daacpähajxy ñibiäda'agyii nebiä yuughanimalän coo hajxy tii quia'a wiinjuø'øwa'añ ja'a Dioscøxpä. Hix̲, cabä yuughanimalhajxy tii wyiinjuø'øy ja'a Dioscøxpä. Mädyiijatiä høhn̲daacpähajxy quia'a wiinjuøøby, je'e hajxy ñäxiicypy. Paquiä hajxy yajcuhdägoyya'añii nebiä animalhajxy paquiä quiuhdägoyyän coo hajxy yagho'ogyii. 13 Tsaac̈htiunáaan̲äbä høhn̲daacpähajxy jaduhn̲ je'eguiøxpä coo hajxy hänajty tøø miädsaac̈htiuñ̲. Xoon̲daacp hajxy jaduhn̲ coo hajxy cøx̲ypänejpiä jiatcø'øy xøømbaady. Høxtä jiiby hajxy yajtägø'øy

maa mijts naxy mgaamiuquiän ja'a Jesucristocøxpä. Ja'a Jesucristo miädiá'aguiäc tyijy hajxy pianócxäp. Pero haxøøgjaty hajxy wyi'i jiatcø'øy mijts mwiinduum maa hajxy hänajty mgaamiuquiän. Høxtä jiibypiaady hajxy je'e yhøhndaacpä.

14 Homiädyii to'oxiøjcä hajxy jaduhn yhixy, yhadsojpy hajxy jaduhn. Homiänaajä hajxy jaduhn haxøøg jiatcø'øwa'añ. Wyiinhøhmby hajxy pønjatiä Diosmädia'agy hoy ca'a habøjpnä. Hadsojwiinmahñdy hajxy ñä'ägä yajtuumby. Tsipcøxp hajxy jaduhn ñä'ägä cumädowa'añ. 15 Tøø tødiu'u hajxy jiøjwa'ac̈h. Tøø hajxy jaduhn tiu'udägoy. Ja'a Balaam hajxy jaduhn piahijxyp, ja'a Beor yhuung. Jeguiajtiä Balaam hänajty quiudiuna'añ ja'a quia'awiindøguiøxpä møødä xädø'øñguiøxpä. 16 Mänitä Balaam wyiinhojnajxä tiic jaduhn coo jiatcø'øwa'añ. Ja'a møjc burra jaduhn mähoj. Jaduhn quiapxy nebiä jäya'ayän. Mänitä Balaam ñajuøøñä coo jaduhn quia'a hoyyä. Jaduhnä burra miädia'agy miäbójcäxä.

17 Yø'ø häna'cä høhnda'agymiädia'agy hajxy mäwädijpä, jaduhn mäwiin hajxy miäbaady nebiä nøøjut tøø tiø'øc̈hpän. Jaduhn mäwiin hajxy miäbaatpä nebiä joc piojwäditypän coo hänajty quia'a nä'ägä tu'uy. Hix, cabä tøyhajt hajxy ñä'ä yajnähixø'øy. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby yhida'añ maa haxøøgtuumän. Ja'a Dios jaduhn mänaan cooc hajxy jiiby yhida'añ. 18 Yoñ hajxy jia mädia'agy. Ja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduhn. Pero cabä miädia'agy hajxy choobaady. Ja'a høhnda'agymiädia'agyhaam hajxy wyiinhøøñ pønjatiä Diosmädia'agy naamdägø'øy habøjp. Jøjcapxóøyyäp hajxy jaduhmbä, ween hajxy haxøøg jiatcóøguiumbä neby hajxy hijty jiatcø'øyän. 19 Jaduhnä høhndaacpähajxy yajnähixø'øy cooc tyijy quia'a nejpiä coo haxøøg mjäya'ayhádät. Hix, jaduhn hajxy yajnähixøøbiä cooc tyijy ja'a Dios hajxy xquia'a hanéhmänä coo jecymiädia'agy hajxy ngudiúunämät, jaduhn jia mänaambä cooc hajxy hoy njäya'ayhájtämät. Jaduhn hajxy yhøhndaacpä cooc tyijy hajxy jaduhyyä nnähwáatsäm. Ni je'e hajxy tøø quia'a nähwa'ac̈h je'eguiøxpä coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy tøø quia'a najtshixø'øy. Paady hajxy nøcxy quiuhdägoyyaannä. Jaanä jaduhn højtshájtämbä, coo nhaxøøgwiinmahñdy hajxy nga'a najtshixóøyyämät, jaduhn højts nøcxy nguhdägoyyáaanämbä. 20 Coo Jesucristo hajxy njøjpøgóøyyäm, ja'a hajxy nWiindsønhájtämbä, paadiä nhaxøøgwiinmahñdy hajxy xyajnähwáatsäm, neby hajxy yaa nmøødhájtäm hädaa yaabä naaxwiin. Pero, coo Jesucristo miädia'agy mjahdiägóoyyät, y coo mhaxøøgwiinmahñdy jadähooc mbadu'ubøgät, maas haxøøg jadähooc mjada'añ. 21 Hix, pønjatiä Diosmädia'agy jaduhn jahdiägooby, maas hoy haxøpy coo hajxy cu quia'a mäbøjcy. Hix, coo hajxy jaduhn yhøxhíxät, maas hanaxiä hajxy jaduhn quiumädowa'añ. 22 Jaduhn hajxy jiádät nebiä hädaa mädia'agy miäna'añän: "Ja'a huc-hajxy, coo hajxy yhøøc̈h, ja'a yhamdsoo høøc̈h hajxy ñäwiimbijpy, nøcxy hajxy jadähooc jiøø'xø'øgy. Jaanä jaduhnä hädsømhajxy jiatcøøbiä, naamnä hajxy hänajty tøø chi'iy, mänit hajxy jadähooc nøcxy yajtsnä tiøø'pnä mo'ondsooty." Tøyhajt jaduhn.

3

1-2 Mägu'ughajpädøjc, miämetsc-hoocpä mijts cham nnäjaayø'øy. Jaduhn mijts cham miämetsc-hoocpä nmägapxy nhane'emy coo mädia'agy hajxy mjahmiejtstá'agät, ja'a Diosquexypähajxy jecy quiujáhyyäbä. Jaduhnä howyiinmahñdy hajxy mmøødhádät. Huuc

jahmiets hajxy jaduhm̲bä nebiatiä Jesucristo hajxy xmiägapx
xyhanéhm̲äm. Jaaya'ay hajxy tøø xñähho'túutäm, paady hajxy
nWiindsøn̲hájtäm. Ja'a Jesucristo quiugapxyhajxy, je'e mijts tøø
xyhawaan̲ä nebiatiä Jesucristo hajxy tøø xmiägapxy tøø xyhane'emy.
3 Nax̲y hädaa mädia'agy hajxy mdehm̲ wyiinjuó'øwät nébiøch cham̲
nmädia'aguiän. Coo naax̲wiimbä hänajty wyiimbida'añ, mänitä
jäya'ayhajxy quiähxø'øga'añ coo Dios hajxy ñänøma'añ. Haxøøg hajxy
jiatcø'øwa'añ nebiatiä yhamdsoo joot hajxy hänajty chocy, neby hajxy
hänajty ñä'ägä cuhdujthatiän. Xñäxi'igaam̲b mijts jaduhn̲.
4 Jaduhn̲ hajxy miäna'ana'añ: "Cab jaduhn̲ tiehm̲ tiøjiada'añ coo Jesucristo
wyiimbijtägatsa'añ neby jaduhn̲ tøø yhuuc mänaam̲bä. Hix̲, caj tii mänaa
tiägach. Je'enä cøx̲iä wiinä jaduhn̲ yhityñä mänaa naax̲wiimbä jecy
yhawijy tiøø'xta'aguiän, mänaa jecyjiäya'ayhajxy yho'oguiän", nøm̲
hajxy yhøhn̲da'aga'añ. 5 Pero tøyhajt jaduhn̲ coo naax̲wiimbä jiaanc̆h
tägach. Pero ja'a høhn̲daacpähajxy, cabä tøyhajt hajxy wyiinjuø'øwa'añ.
Hix̲, haagä nøø hijty jegyhajty. Mänitä Dios ja'a tsajt jecy yhädiuun̲
møødä naax̲wiin. Jiibiä naax̲wiimbä yajcojy nøøjooty. Mänit hoy
piäda'agy nøøhagujc. 6 Mänitä Dios nøøgom̲dägoy cujecy quiejxy. Mänitä
naax̲wiimbä quiuhdägooyy. Cøjxä jäya'ayhajxy yho'ogy. 7 Ja'a tsajt møød
hädaa yaabä naax̲wiin, tøø Dios jaduhn̲ yajnähdijy coo quiøx̲y toya'añ.
Mänítäc jaduhn̲ tioya'añ coo Dios ja'a jäya'ay yajcuhdägoyya'añ, ja'a
Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä.
8 Mägu'ughajpädøjc, tsøc hajxy jahmiéjtsäm coo Dios tu'xøø jaduhn̲
ñänøm̲y jadu'miljomøjtpä; y jadu'miljomøjtpä, tu'xøøyyä jaduhn̲ ñänøm̲y.
9 Näje'e jäya'ayhajxy miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo quia'a tsoj
yajtøjiada'añ coo yaa quiädaactägatsa'añ, coo haxøøgjäya'ayhajxy ya-
jcumädow̲a'añii. Pero cab jaduhn̲ tiøyyä neby hajxy jaduhn̲ jia wi'i
yhøhn̲da'agy. Hix̲, mee'xtujpä Jesucristo ja'a mijtscøxpä. Cabä jioot chocy
coo pøn̲ quiuhdägóyyät. Jaduhn̲ä jioot jia tsocy coo haxøøgcuhdujt hajxy
nnajtshixóøyyämät.
10 Jaguiapxy yhabaada'añ coo Jesucristo yaa quiädaactägatsa'añ, coo
haxøøgjäya'ayhajxy yajcumädow̲a'añii. Cabä pøn̲ jaduhn̲ ñajuø'øy mänaa
jaduhn̲ jiaanc̆h habaada'añ. Mänitä tsajt quiuhdägoyya'añ. Jaduhn̲
yajmädow̲a'añ nebiä hänee møc ya'axiän. Cøxaam̲bä xøø tioya'añ, møødä
po'o, møødä madsa'a, møødä naax̲wiimbä, møød tijaty yaa hijp hädaa
yaabä naax̲wiin.
11 Coo cøx̲iä wiinä jaduhn̲ quiuhdägoyya'añ, paady hajxy tsøc hoy
jäya'ayhájtäm. Tsøcxä Dios hajxy hoy wiingudsähgóøyyäm. Tsøcxä
Diosmädia'agy hajxy hoy cudiúun̲äm. 12 Tsøc hajxy jøbhíjxäm coo Jesu-
cristo yaa quiädaactägatsa'añ. Mänitä Dios ja'a tsajt yajtoya'añ, møødä
xøø, møødä po'o, møødä madsa'a, møødä naax̲wiimbä. Tsøgä jäya'ayä
Diosmädia'agy hajxy yajmøødmädiáacäm nämay, ween hajxy miäbøcy;
jaduhn̲ä Dios paquiä yaghabáadät. 13 Tøø Dios jaduhn̲ miäna'añ coogä
hawiinjem̲yc̆hajt yhädiuna'añ, møødä hawiinjem̲yñaax̲wiin. Jim̲ä njoot
hajxy nbädáacäm coo Dios hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲äm. Cabä haxøøgpä
jaduhn̲ jim̲ mänaa tiägø'øwa'añ maa ja'a hawiinjem̲ybiä tsajtän, ni jim̲
maa hawiinjem̲ybiä naax̲wiimbän.
14 Mägu'ughajpädøjc, tøyhajt jaduhn̲ coo Dios hajxy jim̲
xpiäda'agáan̲äm, paadiä haxøøgpä hajxy tsøc najtshixóøyyäm
hamuumdu'joot; jaduhn̲ä Jesucristo hajxy xpiáatämät coo pojpä cädieey

hajxy hänajty nga'a mødhájtäm, coo yaa quiädaactägátsät. Tsøc hajxy jootcujc nimiødhíjtäm nebiä tu'ugpuhya'ay nebiä tu'ugpuhdo'oxypän. Jaduhn̲ä Dios hajxy hoy xyhíjxämät coo hajxy hänajty hoy ndúun̲äm.
15 Mjahmiédsäp hädaa mädia'agy hajxy jaduhn̲. Paadiä Jesucristo jaduhn̲ miee'xtucy, weenä jäya'ayhajxy may miäbøcy, ween hajxy jaduhn̲ may ñähwa'ač̌h. Ja'a mägu'ughajpä Pablo, jaduhn̲ mijts tøø xñäjaayøøbiä. Ja'a Dios ja'a tøyhajt najtscapxøøyyä. Ja'a tsipjatypä ja'a Dios ja'a Pablo yajwiinjuøøyy. Jadúhn̲høč̌hä Pablo njuø'øy nébiøč̌hä nhamdsoo puhya'ayän. 16 Naaghooc mijtsä Pablo xñäjaayø'øy, jaduhn̲ ñä'ägä mädia'agyhaty nébiøch cham̲ njaayän. Tsipjatiä Pablo siémpräm miädia'agy. Ja'a häna'cä tøyhajt hajxy ca'a tsojpä, wiingä Pablo miädia'agy hajxy yajnähixøøyyä. Cab hajxy jaduhn̲ yajnähixø'øy nebiä Pablo jia mänaañ̲än. Wiingatiä Diosmädia'agy hajxy yajnähixø'øy. Cabä tøyhajtpä hajxy miäbøga'añ. Paady hajxy quiuhdägoyya'añ.
17 Mägu'ughajpädøjc, mnä'ägä najuøøby hajxy jaduhn̲ coo høhn̲daacpähajxy jii wiädita'añ. Cabä tøyhajt hajxy chocy. Haxøøg hajxy jiaanč̌h tehm̲ jiäya'ayhaty. Mnigwieendähadóøjäp hajxy; jaduhn̲ä tøyhajt hajxy mga'a najtshixó'øwät. Cab hajxy myajwiinhóønät coo hajxy jaduhn̲ mnä'ä tu'udägóyyät. 18 Jaac habøcxä hajxy jaduhn̲ ja'a Jesucristocøxpä, ja'a hajxy nWiindsøn̲hájtämbä. Jaaya'ay hajxy xñähho'túutäm. Tehn̲gajnä miädia'agy hajxy mmäbójcät; jaduhn̲ä mayhajt møj may tiúnät ja'a mijtscøxpä. Tsøc hajxy homiänaajä capxpáatäm møj jaanč̌h. Tsøc hajxy tehn̲gajnä wiingudsähgóøyyäm. Amén.

1 Juan

1-3 Jue'e højts mijts nyajnäjaayøøby, ja'a Jesucristo. Dioshuung je'e.
Jíiyyäm je'e hänajty møødä Dios mänaa hädaa yaabä naaxwiin yhawijy
tiøø'xta'aguiän. Jaayá'ayäts hajxy xyhawáaänäm nebiä Dios wyiinmay.
Jaayá'ayäts hajxy tøø xñähho'túutäm neby hajxy jaduhn njugyhájtämät
nebiä Dios jiugyhatiän cøjxta'axiøø. Tøø højts nhamdsoo hixy; tøø
højts nhamdsoo mädoy. Tøø højts nnähdoñ cø'øhaam. Tøyhajt jaduhn.
Paady højts mijts jaduhn nhawáaänäm neby hajxy jaduhn nhíjtämät
tu'ugmädia'agy, neby højts ja'a Dios xmiøødhitiän tu'ugmädia'agy møødä
yHuung. 4 Paady jaduhn nhawáaänäm neby hajxy jaduhn jootcujc
nhíjtämät tehngajnä.
5 Hoyyä Dios ja'a wyiinmahñdy; cabä pojpä cädieey ñä'ägädä
møødä. Jaduhn højts ja'a Jesucristo tøø xyhawaanä, y jaduhn
mijts nhawaandägájtsäm. 6-9 Coo hajxy hoy nwädíjtämät nebiä Dios
yhitiän, tu'ugmädia'agy hajxy jaduhn nhíjtämät, je'eguiøxpä coo
ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm
cøxiä. Xyajnähwáatsäm hajxy jaduhn coo ja'a nbojpä ngädieey hajxy
nnägápxämät. Tøyhajt jaduhn. Cabä Dios yhøhnda'agy. Howyiinmahñdy
je'eduhn miøød. Pero coo hajxy nwädíjtämät haxøøgtuum, cabä Dios
hajxy nmøødhíjtämät tu'ugmädia'agy. Høhndáacäm hajxy jaduhn y cabä
tøyhajt hajxy nnä'ägädä møødhájtäm.
Jaanä jaduhnduhmbä, coo hajxy nnä'ä mänáaänämät cooc tyijy pojpä
cädieey hajxy nga'a møødhájtäm, niwyiinhøhnäm hajxy jaduhn, 10 y cabä
Dios miädia'agy hajxy nmøødhájtäm, ja'a tøyhajt. Coo hajxy jaduhn
nmänáaänämät, jaduhn yajmädowa'añ cooc tyijy ja'a Dios yhøhnda'agy.
Hix, je'e jaduhn mänaamb coo pojpä cädieey hajxy nmøødhájtäm.

2

1 Mägu'ughajpädøjc, cábøch njoot chocy coo hajxy haxøøg mjatcø'øwät.
Páadyhøch mijts hädaa nocy nyajnäjaayø'øy. Coo pøn jaduhn jiatcø'øwät,
nähgapxtu'udøøjäp je'e Jesucrístäm jim maa Diosän. Cabä Jesucristo pojpä
cädieey mänaa miøødä. 2 Tøø ja'a nbojpä ngädieey hajxy xñähho'túutäm
nägøxiä hädaa yaabä naaxwiin.
3 Coo hajxy ngudiúuänämät nebiä Dios hajxy xyhanéhmäm, mänitä
tøyhajt hajxy nmøødhájtämät coo je'e hajxy nhixyhájtäm. 4 Øøn jaduhn
nä'ä mänaamb: “Nhixyhájpiøch je'e”, hoy quia'a ja cudiuñ, høhndaacp
je'eduhn. Hix, ja'a Diosmädia'agy je'eduhn quia'a tsojpy. Tøyhajt
je'e. 5 Pero øøn jaduhn cudiuumb, cähxø'p jaduhn coo ja'a Dios
jiaanch tehm jiahmiech. Jaduhn hajxy nyajnajuøøyyämät coo ha-
jxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. 6 Øøn jaduhn mänaamb coo ja'a
Dios miøødhity tu'ugmädia'agy, tsipcøxp wiädítät nebiä Jesucristo hijty
wiäditiän.
7 Hädaa mädiá'agyhøch cham nyajnähixøøbiä, tøø hajxy hijty mmädoy
mänaa hajxy mmäbøjtsooñän. 8 Pero hädaa mädia'agy jaduhn, jaduhn
mäwíinäts hädaa nebiä hawiinjemybiän. Hix, jaduhn hajxy mnichocy
mnibia'häyoyii nebiä Jesucristo hajxy xchójcäm. Tøyhajt jaduhn. Coo
ja'a Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naaxwiin, mänitä homiädia'agy
hajxy xyajwiinjuøøyyänä. Cab hajxy jaduhn nwädíjtänä hagoodstuum.

9-11 Pøn̲ ja'a y'hermano tsojp pa'häyoob, hoyyä Diosmädia'agy jaduhn̲
quiudiuñ. Coo hajxy jaduhn̲ ngudiúun̲ämät, cab hajxy ngädiéhyyämät.
Pero pøn̲ ja'a yhermano mähan̲hajp, hoy jia mäna'añ cooc tyijy quiudiuñ
ja'a Diosmädia'agy, je'enä wiädity hagoodstuum. Jaduhn̲ wiädity nebiä
wiindspän. Cab jaduhn̲ ñä'ägä niyaghoyø'øyii.

12-14 Hermanodøjc, míjtshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Mhix̲yhajpiä
Dios hajxy, ja'a nDeedyhájtäm. Jaaya'ay ja'a nbojpä ngädieey hajxy tøø
xyajnähwáatsäm je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm.
Mijts majjäya'adiøjc, mhix̲yhajpiä Jesucristo hajxy jaduhn̲. Jíiyyäm
jaaya'ay hänajty mänaa hädaa yaabä naax̲wiin yhawijy tiøø'xta'aguiän.
Y mijts muutsc-häna'c-hajxy, xmioobiä Dios ja'a mäjaa hajxy coo ja'a
Diosmädia'agy hajxy tehn̲gajnä mbanøcxy. Cabä møjcu'ugong hajxy tøø
myajmäjäda'agy.

15 Cabä mjoot hajxy mbädá'agät hädaa yaabä naax̲wiin. Coo pøn̲
jaduhn̲ piädá'agät, cabä Dios hoy jiahmiédsät, ja'a nDeedyhájtäm. 16 Ja'a
møjcu'ugong jaduhn̲ mänaam̲b coo hajxy cøx̲iä wiinä nhadsójcämät hädaa
yaabä naax̲wiin, ja'a haxøøgpä. Jaanä jaduhn̲ miänaam̲bä coo hajxy nya-
jcumáayyämät. Pero cabä Dios jaduhn̲ miäna'añ. 17 Cuhdägoyyaam̲b hädaa
yaabä naax̲wiin møødä haxøøgpä yaabä. Pero pøn̲ cudiuum̲b nebiä Dios
miäna'añän, cab jaduhn̲ mänaa quiuhdägoyya'añ. Jim̲ yhida'añ maa ja'a
Diosän cøjxta'axiøø.

18 Hoorä, habáatnäp jaduhn̲ coo ja'a naax̲wiimbä wyiimbida'añ.
Tøø hajxy mmädoyhaty coo ja'a Cristo miädsip quiähxø'øga'añ. Y tøø
ja'a miädsiphajxy may quiähxø'øgy. Jaduhn̲ hajxy nyajnajuóøyyäm coo
yhabaatnä. 19 Xmiøødhíjtäm ja'a Cristo miädsiphajxy hijty. Pero coo hajxy
tøø xpiuhwáatsäm, cähxø'p jaduhn̲ coo hajxy hijty tehm̲ tiøyhajt xquia'a
møødhíjtäm hamuumdu'joot. Coo hajxy häxøpy hijty xmiøødhíjtäm, cab
hajxy häxøpy tøø xpiuhwáatsäm.

20-21 Pero mijts, ja'a Jesucristo hajxy tøø xyajnäguex̲y ja'a Dios yh-
Espíritu. Mmøødhajpiä tøyhajt hajxy jaduhn̲ cøx̲iä. Paady mijts hädaa nocy
nyajnäjaayø'øy. Y mnajuøøby hajxy coo ja'a tøyhajt hajxy quia'a møødä,
ja'a häna'c høhn̲daacpähajxy.

22 Je'eduhn̲ ñänøøm̲by, pøn̲ jaduhn̲ mänaam̲b cooc tyijy ja'a Jesús tøø
quia'a quexyii ja'a Diósäm. Ja'a Cristo miädsip je'e, pøn̲ jaduhn̲ ca'a capx-
paatp ja'a Dios møødä yHuung. 23 Pøn̲ä Dios yHuung jaduhn̲ capxpáatäp,
miøødhijpiä Dios je'e. Pero pøn̲ä yHuung jaduhn̲ ca'a capxpáatäp, cabä
Dios jaduhn̲ miøødhity.

24 Mgudiúnäp ja'a Diosmädia'agy hajxy tehn̲gajnä neby hajxy
mbanøcxtsohñän. Coo hajxy jaduhn̲ mgudiúnät, mänitä Dios hajxy
tehn̲gajnä mmøødhídät tu'ugmädia'agy møødä yHuung. 25 Y cøjxta'axiøø
hajxy xyagjugyhadáan̲äm neby je'e jiugyhatiän neby hajxy tøø
xyajwiinwaan̲óøyyäm.

26 Nax̲y hajxy mdehm̲ wyiinjuó'øwät coo mijts ja'a Cristo miädsiphajxy
xjia wi'i wyiinhøøna'añ. 27 Mijts, cabä yajnähixøøbiä hajxy myajmaajiaty.
Mmøødhajpiä Dioshespíritu hajxy. Xyajnähixøøbiä tøyhajt hajxy cøx̲iä.
Cab yhøhn̲da'agy. Mmøødhídäp hajxy jaduhn̲ tu'ugmädia'agy neby hajxy
tøø xyajnähixø'øyän.

28 Hoorä, tu'ugmädia'aguiä Jesucristo hajxy mmøødhíjnät neby hajxy
jaduhn̲ mga'a tsähdiúnät coo quiädaactägátsät. 29 Mnajuøøby hajxy coo

ja'a Jesucristo pojpä cädieey quia'a møødä. Jaduhn̲ hajxy mnajuóøbiät coo ja'a Dios yhuunghaty pønjaty hoy wädijp.

3

1 Xjiaanc̈h tehm̲ chójcäm ja'a Dios hajxy. Hamuumdu'joot hajxy xyhuunghájtäm. Tøyhajt jaduhn̲. Pero cabä jäya'ay hajxy xñajuóøyyäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Hix̲, cabä Dios hajxy yhix̲yhaty. 2 Hoorä, tøø ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. Cahnä yajnajuø'øy neby hajxy xyaghidáan̲äm. Pero coo ja'a Jesucristo quiädaactägátsät, nnajuóøyyäm hajxy coo hajxy jaduhn̲ nhidáan̲äm neby je'ejän. Nhixáan̲äm hajxy jaduhn̲ neby jaduhn̲ yhitiän. 3 Øøn̲ hamuumdu'joot mäbøjp, hoy jaduhn̲ wiädity nebiä Jesucristo hoy yhitiän.

4 Øøn̲ haxøøg jatcøøby, cabä Diosmädia'agy quiudiuñ̲. Je'e jaduhn̲ xøhajp ja'a haxøøgpä coo ja'a Dios miädia'agy mga'a cudiúun̲ät. 5 Paadiä Jesucristo yaa tøø yhoy hädaa yaabä naax̲wiin nebiä nbojpä ngädieey hajxy xyajnähwáatsämät. Pero cab jaaya'ay pojpä cädieey ñä'ägädä møødä. Tøyhajt jaduhn̲. 6 Øøn̲ä Jesucristo tu'ugmädia'agy møødhijp, cab jaduhn̲ haxøøg jiatcø'øy. Øøn̲ jaduhn̲ jatcøøby, cabä Jesucristo miädia'agy ñä'ägädä mäbøjcä. 7 Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy myajwiinhóønät. Øøn̲ hoy wädijp, cabä pojpä cädieey ñä'ägä møødä, nebiä Jesucristo quia'a møødän. 8 Øøn̲ hoy ca'a wädijp, pianócxäp je'e ja'a møjcu'ugongä miädia'agy. Homiänaajä ja'a møjcu'ugong haxøøg jiatcø'øy. Mänit jiatcøøc̈hohñ̲ mänaa hädaa yaabä naax̲wiin yhawijy tiøø'xta'aguiän. Paadiä Dios yHuung yaa tøø yhoy, nebiä møjcu'ugong jaduhn̲ quia'a mäjädá'agät. 9 Øøn̲ä Dios tehm̲ tiøyhajt Teedyhajp, cabä jioot chocy coo jaduhn̲ jiatcó'øwät, je'eguiøxpä coo je'e miøødhidyíijäm ja'a Diósäm. Coo je'e Dyios yhuungä, paady haxøøg quia'a jatcø'øy. 10 Jaduhn̲ myajnajuó'øwät øøn̲ Dioshuung. Entonces, øøn̲ hoy ca'a wädijp, øøn̲ä miägu'ughajpä ca'a tsojp ca'a pa'häyoob, ca'a Dyios je'e yhuungä. Pero pianócxäp ja'a møjcu'ugongä miädia'agy je'e.

11 Mänaa ja'a Diosmädia'agy hajxy mmäbøjtsooñän, jaduhn̲ hänajty miäna'añ coo hajxy nnic̈hojc nnibia'häyóow̲ämät. Høxtä jäda'anäbaadyñä jaduhn̲ miäna'aññä. Cab jaduhn̲ mänaa tiägach. 12 Cab hajxy njatcóøyyämät nebiä Caín jecy jiatcøøyyän coo yhamdsoo puhya'ay yagho'cy. Paady jaduhn̲ yagho'cy coo howyiinmahñdy hänajty quia'a møødä, nebiä piuhya'ay howyiinmahñdy hänajty miøødän. Hix̲, pianócxäp ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hänajty je'e.

13 Entonces, hermanodøjc, cab hajxy myagjuó'øwät coo häna'c hajxy xmiähan̲hájtäm. 14 Højtshájtäm, cøjxta'axiøø hajxy jim̲ nhidáan̲äm tsajpootyp. Cab hajxy mänaa jiiby nhäda'agø'øwáan̲äm haxøøgtuum. Nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhn̲ je'eguiøxpä coo hajxy hamiñ̲ haxøpy nnic̈hojc nnibia'häyóow̲äm. Øøn̲ä miägu'ughajpä ca'a tsojp ca'a pa'häyoob, je'eds jiiby häda'agø'øwaam̲b haxøøgtuum. 15 Øøn̲ä miägu'ughajpä mähan̲hajp, jaduhn̲ä wyiinmahñdy je'e nebiä jäya'ay-yagho'pan. Y cabä jäya'ay-yagho'pähajxy cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän. Tøyhajt jaduhn̲. 16 Coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm, jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xjiaanc̈h tehm̲ chójcäm. Hawiinmats hit jaduhn̲ coo hajxy hamiñ̲ haxøpy nniñähho'túutämät. 17 Coo ja'a mäyøøjäya'ay ja'a häyoobä quia'a näxúudsät, cab jaduhn̲ quiudiuñ̲ nebiä Dios hajxy

xyhanéhm̱äm coo hajxy hamiṉ̃ haxøpy nniči̇hojc nnibia'häyóow̱ämät.
18 Mägu'ughajpädøjc, tsøgxä hajxy hamuumdu'joot niñäxúu'tsäm.
Jaduhṉ hajxy nyajcähxǿ'cämät coo hajxy hamuumdu'joot nniči̇hojc
nnibia'häyóow̱äm. Coo hajxy nga'a niñäxúu'tsämät, cab jaduhṉ tiuna'añ
coo hajxy nja mänáaṉämät cooc tyijy hajxy nniči̇hojc nnibia'häyóow̱äm.

19 Hermanodøjc, coo hajxy hamuumdu'joot nniči̇hojc
nnibia'häyóow̱ämät, jaduhṉä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a
Dios hajxy xyhuunghájtäm. 20 Y coo ja'a njoothajxy hamdsoo
miänáaṉämät cooc tyijy hajxy hoy nga'a jäya'ayhájtäm, tsipcøxp ja'a
Diosmädia'agy hajxy nmäbøjcämät. Cabä nhamdsoo wiinmahñdyhajxy
nyajcopcǿøyyämät. Hix̱, xjioodhíjxäm ja'a Dios hajxy. Cøx̱iä hajxy
xñajuǿøyyäm. 21 Y coo ja'a njoothajxy waam̱b quia'a mänáaṉämät,
jaduhṉä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm.
22 Xmióoyyäm ja'a Dios hajxy tijaty hajxy nmäyujwáaṉäm, je'eguiøxpä
coo hajxy ngudiúuṉäm nebiaty hajxy xyhanéhm̱äm. Paady hajxy
xquiumáayyäm. 23 Jaduhṉä Dios hajxy xyhanéhm̱äm coo ja'a yHuung
Jesucristo miädia'agy hajxy nmäbøjcämät, coo hajxy hamiṉ̃ haxøpy
nniči̇hojc nnibia'häyóow̱ämät, nebiä Jesucristo hajxy hamdsoo
tøø xyajwiingapxǿøyyäm. 24 Øpṉä Dios miädia'agy cudiúuṉäp,
tu'ugmädia'aguiä Dios jaduhṉ miøødhity. Y jaduhṉä tøyhajt hajxy
nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy xmiøødhíjtäm,
je'eguiøxpä coo ja'a yhEspíritu hajxy tøø xyajnäguéjxäm. Ja'a
yhEspírituhaam hajxy xyhawáaṉäm coo hajxy tu'ugmädia'agy
xmiøødhíjtäm.

4

1 Hermanodøjc, nämayyä høhṉdaacpähajxy jii wiädity. Cabä tøyhajtpä
hajxy ñä'ägädä yecy. Entonces, cabä hoñä'ä mädyii mädia'aguiä hajxy
mmäbøgät nä'ä nägoobä. Pero jawyiin hajxy mhuuc mädia'agyhíxät
pø Diosmädia'agy jiaanči̇h møød. 2 Jaduhṉä tøyhajt hajxy mmøødhádät
pø Diosmädia'agy jiaanči̇h møød. Pø mänaam̱b jaduhṉ cooc ja'a Dios
yHuung Jesucristo tøø jiaanči̇h jäya'ayhaty hädaa yaabä naax̱wiin, pues
Diosmädia'agy jaduhṉ jiaanči̇h møød. 3 Pero pø cab jaduhṉ miäna'añä,
cabä Diosmädia'agy miøødä. Ja'a Jesucristo miädsip miädia'agy jaduhṉ.
Tøø hajxy mmädoyhaty coo ja'a miädsip yaa quiähxø'øga'añ hädaa yaabä
naax̱wiin. Bueno, yaadsä miädia'agy jaduhṉ wiädijnä hädaa yaabä
naax̱wiin.

4 Pero mijts, ja'a Dios hajxy xyhuunghajp. Tøø hajxy mga'a
yajmäjäda'agy ja'a häna'c yø'øduhm̱bä høhṉda'agymiädia'agy yajwädijpä.
Hix̱, maas mäjaamøødä Dios quejee ja'a møjcu'ugong miøødä, ja'a
yaa hanehm̱bä hädaa yaabä naax̱wiin. 5 Yø'ø høhṉdaacpähajxy
jaduhm̱bä, ja'a møjcu'ugong miädia'agy hajxy quiudiúuṉäp; paadiä
møjcu'ugongä miädia'agy hajxy miädiaacä. Y paadiä miädia'agyhajxy yaa
yajcopcǿøyyäxä hädaa yaabä naax̱wiin. 6 Pero højts, ja'a Dios hajxy
xyhuunghájtäm. Y cab pøṉ nmädia'agyhajxy xyajcopcø'øwáaṉäm.
Jagooyyä hajxy yajcopcø'øwa'añ pøṉä Diosmädia'agy mäbøjp.
Jaduhṉä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm pøṉ tøyhajt Dioshuung. Øpṉä
nmädia'agyhajxy xyajcopcǿøyyäm, Dioshuung je'e. Øpṉ jaduhṉ xquia'a
mädóow̱äm, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy jaduhṉ quiudiúuṉäp.

7 Hermanodøjc, tsøg hajxy tehn̲gajnä niči̇hojc nibia'häyóow̲äm hamiñ̲
haxøpy, je'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy xchójcäm. 8 Pero pøn̲ xquia'a tsojc
xquia'a pa'häyóow̲äm, cabä Diosmädia'agy miäbøcy. Xchójcäm ja'a Dios
hajxy jaduhn̲. Jaduhn̲ miäna'añ coo hajxy nniči̇hojc nnibia'häyóow̲ämät.
9-10 Coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, paadiä Dios ja'a yHuung Jesucristo
hajxy yaa tøø xyajnäguéjxäm hädaa yaabä naax̲wiin, neby hajxy jaduhn̲
xñähho'túutämät ja'a nbojpä ngädieeyhájtäm, neby hajxy jim̲ nhíjtämät
tsajpootyp cøjxta'axiøø. Ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Dios hajxy njah-
miéjtsäm.
11 Coo ja'a Dios hajxy xjiaanči̇h tehm̲ chójcäm, paady hajxy hamiñ̲
haxøpy nniči̇hojc nnibia'häyóow̲ämät. 12 Tøyhajt jaduhn̲, cabä Dios mänaa
yhixyii. Pero cab jaduhn̲ ñejpiä. Hoyyä Dios hajxy mänaa nga'a híjxäm,
coo hajxy hamiñ̲ haxøpy nniči̇hojc nnibia'häyóow̲ämät, jaduhn̲ä tøyhajt
hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy homiänaajä xcwieendähájtäm. Y
coo ja'a Dios hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nniči̇hojc nnibia'häyóow̲äm.
13 Bueno, coo ja'a Dios ja'a yhEspíritu hajxy tøø xmióoyyäm, jaduhn̲ä
tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nmøødhíjtäm tu'ugmädia'agy. 14 Y
hamdsoo ja'a Jesucristo hajxy tøø nhíjxäm mänaa ja'a Dios yaa tøø
quiex̲iän, mänaa hajxy tøø xñähho'túutäm. Tøyhajt jaduhn̲. 15 Pøn̲ jaduhn̲
mänaam̲b cooc ja'a Jesucristo Dyioshuungä, tu'ugmädia'agy ja'a Dios
jaduhn̲ miøødhity.
16 Jaduhn̲ä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm.
Nmäbøjcäm hajxy jaduhn̲. Xchójcäm ja'a Dios hajxy jaduhn̲, paadiä
Dios tu'ugmädia'agy miøødhity pøn̲ homiänaajä jahmiejtsp ja'a Dios.
17 Coo ja'a Jesucristo hajxy xchójcäm, maas hoy hajxy nniči̇hojc
nnibia'häyóow̲ämät hädaa yaabä naax̲wiin. Y coo hajxy jaduhn̲ nniči̇hojc
nnibia'häyóow̲ämät, cab hajxy jaduhn̲ ndsähgøøyyämät mänaa ja'a
Jesucristo min̲ chaači̇htiuna'añän ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. 18 Pøn̲ä
Dios hamuumdu'joot ca'a jahmiejtsp, tsähgøøby je'eduhn̲ je'eguiøxpä
coo yajcumädow̲a'añii. Pero coo ja'a Dios hajxy hamuumdu'joot
njahmiéjtsämät, cab hajxy jaduhn̲ nnä'ägä tsähgøøyyämät. Hix̲, pøn̲
jaduhn̲ tsähgøøby, cähxø'p jaduhn̲ coo ja'a Dios hamuumdu'joot quia'a
jahmiech.
19 Jayøjpä Dios hajxy xchójcäm, paady hajxy jaduhn̲ njahmiejt-
stägájtsäm. 20 Pøn̲ jaduhn̲ nä'ä mänaam̲b: "Njahmiéjchpøči̇hä Dios", hoyyä
miägu'ughajpä jia mähan̲haty, høhn̲daacp je'eduhn̲. Pø cabä yhamdsoo
mägu'ughajpä ñä'ä tsocy ñä'ä pa'häyoy, cabä Dios hoy jiahmiédsät. Haa
ca'a, yhijxypä miägu'ughajpä homiänaajä, pero cabä Dios mänaa yhix̲y.
21 Hamdsoo ja'a Dios hajxy xyhanéhm̲äm coo ja'a nmägu'ughajpä ha-
jxy ndsojc nba'häyóow̲ämät, jaduhn̲ mäwíinäts nebiä Dios hajxy njah-
miéjtsäm.

5

1 Pøn̲ jaduhn̲ mäbøjp coo ja'a Jesucristo Dyiosquex̲iä, miäbøjpiä
Diosmädia'agy je'e. Y pøn̲ä Dios jaduhn̲ jahmiejtsp, chojpy pia'häyooby
je'e pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp. 2 Coo ja'a Dios nDeedyhájtäm hajxy
njahmiéjtsäm, coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiúun̲äm, jaduhn̲ä tøyhajt
hajxy nmøødhájtäm coo hajxy nniči̇hojc nnibia'häyóow̲äm, je'eguiøxpä
coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm. 3 Coo ja'a Dios hajxy njahmiéjtsäm,
je'eduhn̲ ñänøøm̲by coo ja'a miädia'agy hajxy ngudiúun̲äm. Y cabä Dios

tsipjaty yhane'emy. 4-5 Coo ja'a Dios hajxy xyhuunghájtäm, coo ja'a
miädia'agy hajxy nmäbøjcäm, paadiä møjcu'ugong hajxy jaduhn nga'a
yajmäjädáacäm, je'eguiøxpä coo hajxy nmäbøjcäm coo ja'a Jesucristo
Dyioshuungä.
6 Tøyhajt jaduhn coo ja'a Jesucristo ñäbejty. Jaanä tøyhajt jaduhmbä
coo yho'cy cruzcøxp. 7 Jaduhnä Dioshespíritu miäna'añ cooc ja'a Jesu-
cristo Dyioshuungä, y cabä Dioshespíritu mänaa yhøhnda'agy. 8 Coo ja'a
Jesucristo jaduhn ñäbejty, coo yho'cy cruzcøxp, y coo ja'a Dioshespíritu
jaduhn miäna'añ, jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Jesucristo
Dyiosquexiä. 9 Maas tsoobaatpä Dios ja'a miädia'agy quejee ja'a jäya'ay
ja'a miädia'agyhajxy. Y jaduhnä Dios miäna'añ cooc ja'a Jesucristo
yHuunghaty. 10 Pønä Jesucristo miädia'agy mäbøjcäp, miøødä tøyhajt
jaduhn coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Hix, ja'a Dios jaduhn hawáanäp.
Pero pønä Dios ja'a miädia'agy ca'a mäbøjcäp, jaduhn je'e miäna'añ cooc
tyijy ja'a Dios yhøhnda'agy. Hix, cabä Dios ja'a miädia'agy miäbøjcäxä
coo ja'a Jesucristo yHuunghaty. 11 Paadiä Dios hajxy tøø xpiädáacäm
hawa'adstuum coo ja'a Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Paady hajxy
jaduhn njugyhadáanäm nebiä Dios jiugyhatiän cøjxta'axiøø. Tøyhajt
jaduhn. Ja'a Dios jaduhn mänaamb. 12 Pønä Dioshuung ja'a miädia'agy
mäbøjcäp, hodiuum je'eduhn yhity. Cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios
jiugyhatiän. Pero pøn jaduhn ca'a mäbøjp, cab jaduhn jiugyhada'añ
nebiä Dios jiugyhatiän.
13 Mijts, mmäbøjcäp ja'a Dioshuungä miädia'agy hajxy. Míjtshøch
hädaa nocy nyajnäjaayøøby nebiä tøyhajt hajxy jaduhn mmøødhádät coo
hajxy hodiuum mhity, coo hajxy mjugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatiän
cøjxta'axiøø.
14 Coo ja'a Dios hajxy tu'ugmädia'agy nmøødhíjtämät, jaduhnä
tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo hajxy xmiädóowämät coo hajxy tijaty
nmäyujwáanämät. 15 Paadiä tøyhajt hajxy jaduhn nmøødhájtäm coo hajxy
xmio'owáanäm.
16-17 Ja'a hänac-hajxy haxøøgwädijpä, haagä haxøøgtuum hajxy
ñøcxø'øwa'añ. Y pø miøødä mmägu'ughajpä pojpä cädieey,
mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios coo ween yajnähwa'ačhii. Pero coo
ja'a mmägu'ughajpä ja'a Diosmädia'agy tehngajnä quia'a mäbøgät
cøjxta'axiøø, haxøøgtuum jaduhn ñä'ägä hídät; y cabä piojpä
quiädieey mänaa ñähwáatsnät. Y cabä Dios mmänuu'xtá'agät coo ja'a
mmägu'ughajpä yajnähwa'adsøøjät, je'eguiøxpä coo ja'a yhamdsoo
wiinmahñdy jaduhn yajtuñ.
18 Pønä Dios Teedyhajp, cab jaduhn mänaa yhaxøøghänac-haty.
Cueendähájtäp je'eduhn ja'a Jesucrístäm, ja'a Dioshuung. Cabä Jesucristo
ja'a møjcu'ugong jaduhn mänaa yajmäjäda'agy. Tøyhajt jaduhn.
19 Jaduhnä tøyhajt hajxy nmøødhájtäm coo ja'a Dios hajxy xyhu-
unghájtäm. Pero pønä Dios ca'a Teedyhajp, tøø quia'a yajmäjäda'agyíijäm
ja'a møjcu'ugóngäm.
20 Jaanä nmøødhájtäm ja'a tøyhajt hajxy jaduhmbä coo ja'a Jesucristo
ja'a Dioshuung hajxy hoy tøø xyajnähixøøyyäm ja'a Diosmädia'agy, coo
hajxy jaduhn nmäbøjcämät coo ja'a Dios tiu'ugä. Y tu'ugmädia'aguiä
Dios hajxy nmøødhíjtäm møødä yHuung Jesucristo. Hodiuum hajxy tøø
xpiädáacäm. Cøjxta'axiøø hajxy njugyhadáanäm nebiä Dios jiugyhatiän.
21 Mägu'ughajpädøjc, cab hajxy tii mwiingudsähgø'øwät, ni quepychech,

ni naax̱poch, ni tii. Jagoo ja'a Dios hajxy mwiingudsähgø'øwät, ja'a jim̱ hijpä tsajpootyp. Amén.

2 Juan

1 Juánhøch nxøhaty. Høøčh hädaa nocy nhädiuum̱by møød hajxy nägøx̱iä
ja'a tøyhajtmøødpä. Míjtshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby pønjatiä Dios
tøø wyiimbiy, pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp. Tøyhájthøch mijts ndsocy
nba'häyoy, 2 je'eguiøxpä coo ja'a tøyhajt hajxy nmøødhájtäm. Cøjxta'axiøø
hajxy jaduhṉ nmøødhadáaṉäm. 3 Weenä Dios nDeedyhájtäm hoyhajt
weenhajt hajxy xmióoyyäm møødä yHuung Jesucristo. Nmøødhájtäm
ja'a tøyhajt hajxy jaduhṉ. Hamiñ haxøpy hajxy jaduhṉ nničhojc
nnibia'häyóow̱äm.
4 Jootcújc-høch nnijiäwø'øyii coo ja'a tøyhajt hajxy näje'e mjaančh
panøcxy nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhm̱äm. 5-6 Hoorä, hermanodøjc, tsøg
hajxy ničhojc nibia'häyóow̱äm nebiä Dios hajxy tøø xyhanéhm̱äm. Coo
hajxy jaduhṉ ngudiúuṉämät, cähxø'p jaduhṉ coo ja'a Dios ja'a miädia'agy
hajxy njaančh mäbójcäm.
7 Nämayyä høhṉdaacpähajxy yaa wiädity hädaa yaabä naax̱wiin. Cab ha-
jxy jaduhṉ miäna'añ cooc tyijy ja'a Jesucristo hoy tøø jiäya'ayhaty hädaa
yaabä naax̱wiin. Ja'a møjcu'ugongä wyiinmahñdy hajxy miøødhájtäp;
ja'a Jesucristo miädsip je'e. 8 Mnigwieendähadóøjäp hajxy. Cabä
høhṉdaacpä miädia'agy hajxy mmäbójcät coo ja'a tøyhajt hajxy mnä'ä
najtshixó'øwät, nébiøch mijts tøø nyajnähixø'øyän. Coo ja'a høhṉdaacpä
miädia'agy hajxy jaduhṉ mga'a mäbójcät, xpiädá'agäp ja'a Dios hajxy
hodiuum. Cøjxta'axiøø hajxy jim̱ mhídät tsajpootyp.
9 Øṉä Jesucristo miädia'agy najtshixóøyyäp, cabä Dios tu'ugmädia'agy
miøødhity. Pero øṉ jaduhṉ ca'a najtshixøøby, tu'ugmädia'agy ja'a Dios
miøødhity møødä yHuung Jesucristo. 10 Homiädyii yajnähixøøbiä hajxy
myajtøjtägó'øwät coo jim̱ miédsät maa ja'a mjøøn maa ja'a mdøjc-hajxiän.
Pero coo miäná'anät cooc tyijy ja'a Jesucristo miädia'agy quia'a tøyyä,
cab hajxy myajtøjtägó'øwät, ni mga'a yajpóo'xät hajxy, 11 coo ja'a cu'ug
jaduhṉ ñä'ä mäná'anät cooc tyijy myiičh mjamiøød je'eduhṉä, cooc tyijy
miičh jaduhṉ mbayajnähixøøbiä.
12 Madiú'ujøch mijts nja hawaaṉáaṉäm, pero cábøch njaayaaṉnä. Ja
wi'i chójpiøch njoot jaduhṉ coočh jim̱ nnócxät maa mijtsän. Mänit hajxy
haawhaam nmädiáacämät; jaduhṉ hajxy maas jootcujc nhíjtämät.
13 Xyajpoo'xp mijts ja'a hermanodøjc-hajxy yaabä. Tøø hajxy je'e
wyiimbíiw̱äbä ja'a Diósäm. Amén.

3 Juan

1 Juánhøch nxøhaty. Mägu'ughajpä Gayo, míiči̇̆hhøch hädaa nocy nya-
jnäjaayøøby. Tøyhájthøch miiči̇̆h ndsocy nba'häyoy.
2 Ween miiči̇̆hä Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy. Nnajuóøbiøch
jaduhn̲ coo miiči̇̆h hoy mwädity. 3 Tøøči̇̆hä hermanohajxy hoy
näje'e xyhawaan̲ä coo miiči̇̆hä Diosmädia'agy hamuumdu'joot
mbanøcxy. Páadyhøch jootcujc nnijiäwø'øyii. 4 Cooči̇̆h nmädoyhaty cooči̇̆h
njamiøødä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot pianøcxy, jaanči̇̆h tehm̲
xioon̲dáacpøch jaduhn̲.
5 Hoy miiči̇̆hä Diosmädia'agy mgudiuñ coo ja'a hermanohajxy mbuh-
bety, ja'a hajxy jäguem̲gajpt-tsohm̲bä. 6 Tøø hajxy ñägapxy maa ja'a
tsajtøjcän coo miiči̇̆h hajxy mjaanči̇̆h tehm̲ chocy mjaanči̇̆h tehm̲ pia'häyoy.
Y coo hajxy hänajty jiaac tu'ubøgaan̲nä, mmó'owäp hajxy tijaty ha-
jxy hänajty yajmaajiajpy. 7 Hix̲, ja'a Jesucristocøxpä hajxy wiädity.
Ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xyp. Y cab hajxy tii miäyujwa'añ ja'a
Diosmädia'agy hajxy ca'a panøcxpä. 8 Paady jaduhn̲ yhahixø'øy coo ja'a
hermano hajxy nbuhbéjtämät; jaduhn̲ hajxy hoy nmøødtúun̲ämät maa
ja'a Diostuun̲g jaduhn̲ myiñän.
9 Tøøči̇̆hä hermano nocy hajxy tu'ug nja yajnäjaayø'øy, pero
cábøči̇̆hä Diótrefes nmädia'agy xquiudiunaan̲ä, je'eguiøxpä coo ja'a
yhamdsoo mädia'agy jaduhn̲ yajtuna'añ maa ja'a hermanohajxiän.
10 Haxøøgjátyhøch nax̲y xñänøm̲y. Y maas haxøøg jaduhn̲ jiatcø'øy
coo ja'a hermano cuhdujt hajxy quia'a mo'oy coo hajxy jiøjpøgó'øwät
ja'a Diosmädia'agy hajxy yajwa'xpä. Y coo pøn̲ hänajty jiøjpøgø'øwa'añ,
mänitä Diótrefes miäna'añ coo yajpädsøøm̲änät maa ja'a tsajtøjcän. Cooči̇̆h
jim̲ nnócxät maa mijtsän, mänítøch ngøx̲y nägápxät nebiaty jiatcø'øy.
11 Miiči̇̆h mägu'ughajpä, cab jaduhn̲ mänaa mbajatcó'øwät. Øn̲ jaduhn̲
jatcøøby, cabä Diosmädia'agy miäbøcy. Pero øn̲ hoy wädijp homiänaajä,
miäbøjpiä Diosmädia'agy je'e. Jaduhn̲ miiči̇̆h mbahíxät.
12 Pero ja'a Demetrio, cab jaduhn̲ jiatcø'øy nebiä Diótrefes jiatcø'øyän.
Tøyhajtä Demetrio ja'a Diosmädia'agy pianøcxy hamuumdu'joot.
Cumáayyäp jaduhn̲ nägøx̲iä, y ngumáabiøch høøči̇̆hpä. Mnajuøøby miiči̇̆h
jaduhn̲ cooči̇̆hä tøyhajt nmøødä.
13 Madiú'ujøch miiči̇̆h nja hawaan̲áan̲äm. Pero cábøch njaayaan̲nä.
14 Chójpiøch njoot jaduhn̲ cooči̇̆h jim̲ nnócxät maa miiči̇̆hän. Mänit
haawhaam nmädiáacämät.
15 Ween miiči̇̆h jootcujc mmähmø'øy. Xyajpoo'xp miiči̇̆h ja'a
mmägu'ughajpähajxy yaabä. Tun̲ä mayhajt, yajpóo'xäc højts
nmägu'ughajpähajxy jim̲bä nägøx̲iä.

Judas

1 Høøčh xøhajp Judas. Ja'a Jesucrístøch ja'a tiuuṉg ndúuṉäp. Høøčh
nbuhya'ay je'e ja'a Jacobo. Míjtshøch hädaa nocy nyajnäjaayøøby. Tøø
højts ja'a Diosteedy xyajnähdíjjäm coo ja'a miädia'agy nmäbójcämät.
Xchójcäm hajxy jaduhṉ. Tu'ugmädia'agy hajxy xyaghíjtäm møødä Jesu-
cristo. 2 Ween mijts ja'a Dios hoyhajt weenhajt xmio'oy tehṉgajnä. Tsøg
hajxy jahmiéjtsäm coo ja'a Dios hajxy xchójcäm tehṉgajnä.
3 Mägu'ughajpädøjc, jadúhṉhøch mijts hijty nyajnäjaayø'øwa'añ coo ja'a
Jesucristo hajxy tøø xñähho'túutäm. Pero maas hawiinmats jaduhṉ
cooč mijts nmänuu'xtá'agät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy tehṉgajnä
mbanócxät, nebiä Dios hajxy tähoocmo'oyyä tøø xmióoyyäm. Cab hajxy
myajwiinhøønät. 4 Hix̱, ja'a häna'c høhṉdaacpähajxy, hamee'ch hajxy
näje'e tøø yajtägø'øwø'øy. Ja'a Diosmädia'agy jecy mänaaṉ cooc ja'a
høhṉdaacpähajxy quiumädow̱a'añ. Jaduhṉ hajxy yhøhṉda'agy, cábäc
jaduhṉ tyijy ñejpiä coo mhaxøøgwädítät, hoyyä Dios ja'a mbojpä
mgädieey tøø xjia yajnähwaatsä. Cabä Jesucristo hajxy quiapxpaatnä, ja'a
nWiindsøṉhájtämbä. Tu'uquiä Jesucristo hajxy nWiindsøṉhájtäm.
5 Mnajuøøby hajxy jaduhṉ, hoy ja'a Dios ja'a judíos jim̱ jia
woobädsøøm̱y Egiptonaaxooty, mänit yajcuhdägooñä pønjaty hänajty ca'a
mäbøjp. Mjahmiédsäp hajxy jaduhṉ cøx̱iä. 6 Haa ja'a Diosmoonsähajxiä,
coo hajxy jim̱ näje'e chohñ tsajpootyp maa ja'a Dios hänajty tøø
piäda'aguiän, paady hajxy jiiby quiejxä tsum̱yčhänaabiä hagoodstuum
ja'a Diósäm, høxtä coo yhabáadät coo hajxy hänajty yajcumädow̱a'añíijäm
ja'a Diósäm. 7 Høxtáhm̱äts ja'a jecyjiäya'ayhajxy jiajty, ja'a hajxy hijty
jim̱ jegyhajty tsänaabiä maa ja'a cajpt hijty xiøhatiän Sodoma møødä
Gomorra, møødä jim̱bä ja'a cajpt mäwiingoṉbä. Coo hajxy jiaanč tehm̱
yhaxøøg jiäya'ayhajty, paady hajxy jøønhaam yajcumädoow̱ä ja'a Diósäm.
Hix̱, høxtä ya'adiøjcpaady hajxy hijty yhaxøøgjatcø'øy. Hijxtahṉd ja'a Dios
hajxy jaduhṉ xmióoyyäm.
8 Jaduhṉä høhṉdaacpähajxy jiatcøøbiä. Cabä tøyhajt hajxy miøødä.
Haxøøg hajxy wiädity. Cabä Diosmädia'agy hajxy miäbøcy. Haxøøgä
Diosmoonsä hajxy ñänøm̱y, ja'a hajxy tsajpootypä. 9 Ja'a Diosmoonsä
møjhajpä, ja'a xøhajpä Miguel, cabä møjcu'ugong haxøøg ñämaayy mänaa
ja'a dijunto Moisés hajxy hänajty yajtsipta'aguiän. Jagooyyä ñämaayy:
"Ja'a Dios xyhójäp." 10 Pero yø'ø høhṉdaacpähajxy, hotyijatiä hajxy haxøøg
ñänøm̱y, hoy hajxy tii quia'a ja najuø'øy. Nä'ä nägoobä hajxy jaduhṉ
jiatcø'øy nebiä animalhajxiän. Paady hajxy quiumädow̱aaṉnä.
11 Haxøøg hajxy jiada'añ yhabeta'añ, je'eguiøxpä coo ja'a Caín hajxy
piahix̱y piaduñ. Jaduhṉä Balaam hajxy piahijxpä. Tu'udägooyy ja'a
Balaam jecy je'eguiøxpä coo xädø'øñ hänajty jiaanč tehm̱ piøcjuø'øy.
Yajcumädow̱áaṉäp hajxy je'eguiøxpä coo ja'a Dios miädia'agy hajxy
quia'a cudiunaaṉä nebiä Coré jecy quia'a cudiuuñän. Yhamdsoo cuh-
dujt hajxy jia wi'i yaghidaam̱by. 12 Jaanč tehm̱ yhočhähdiuuṉnä ja'a
høhṉdaacpähajxy jiatcø'øy maa mijts ja'a cay ja'a hu'ug myagjadyiijän.
Nä'ä pahuuc nä'ä pajøø'xpä hajxy jim̱ miech. Jaanč tehm̱ jiootmøj
hajxy ñibiäda'agyii. Cab hajxy pøṉ ñä'ägädä wiingudsähgø'øy. Cabä
Diosmädia'agy hajxy hoy yajnähixø'øy. 13 Jaanč tehm̱ chähdiuhṉdägoy

hajxy jaduhn̲. Coo hajxy tøø tiu'udägooñä, paady hajxy yaghidáan̲änä cøjxta'axiøø hagoodstuum.
14 Haa ja'a Enocä, ja'a Adán ja'a yhap yhoc je'e ja'a miäjuxtujcpä. Jecy
ja'a Dios ja'a Enoc yajmädiaacy ja'a hänac'c høhn̲daacpäcøxpä. “Huuc
mädow̲, milhaamä Dios ja'a mioonsä miøødcäda'aga'añ. 15 Cøxáan̲äm ja'a
Dios hajxy xquiøx̲y yajtøyhajtyegáan̲äm. Mänit yajcumädow̲a'añ pønjaty
haxøøg jäya'ayhajp, ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mäbøjpä, ja'a Dios
hajxy haxøøg nänøøm̲bä.” 16 Yø'ø høhn̲daacpähajxy, jaanc̈h tehm̲ wyiinhec
hajxy jaduhn̲. Cab hajxy tii quiumay. Ja'a haxøøgpä hajxy jiaanc̈h tehm̲
yhadsojpy. Jaanc̈h tehm̲ ñiguiumáayyäp hajxy jaduhn̲. Nä'ä mänaam̲b ha-
jxy jaduhn̲ cooc tyijy ja'a jäya'ay hajxy jiaanc̈h tehm̲ wyiingudsähgø'øy.
Paady hajxy jaduhn̲ miäna'añ, coo hajxy yajcumaya'añ.
17 Mägu'ughajpädøjc, mjahmiejchp hajxiäda'a coo ja'a nWi-
indsøn̲hájtäm Jesucristo quiuguex̲yhajxy jäguem̲iä miänaañ̲: 18 “Coo
hänajty yhabaadaan̲nä coo ja'a naax̲wiimbä hänajty wyiimbida'añ,
mänitä jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy näje'e wyiinwoona'añ. Ja'a
haxøøgpä hajxy hänajty jiaanc̈h tehm̲ yhadsogaam̲by.” 19 Jaanc̈h
tehm̲ chipyajpädø'øgaam̲b hajxy maa ja'a hermanodøjc-hajxiän coo
ja'a hermanodøjc hajxy tu'ugmädia'agy quia'a híjnät. Haxøøg hajxy
jiaanc̈h tehm̲ wiädity. Cabä Dioshespíritu hajxy ñä'ägädä møødä. 20 Pero
mijts mägu'ughajpädøjc, tehn̲gajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy maas hoy
mjaac panócxät nebiä Dios hajxy tøø xmióoyyäm. Mba'yá'axäp ja'a
Dios hajxy ja'a yhEspíritucøxpä. 21 Hoyyä Diosmädia'agy hajxy mjaanc̈h
tehm̲ yajtúnät; mänitä Dios ja'a mbojpä mgädieey hajxy xyajnähwa'ads
xyajcuhwá'adsät. Xchójcäm hajxy jaduhn̲, paady hajxy xyajnähwa'ads
xyajcuhwa'adsáan̲äm. Jim̲ä mjoot hajxy mbädáacnät tsajpootyp coo
ja'a Jesucristo hajxy jim̲ xyajnøcxáan̲äm. Jim̲ hajxy xyaghidáan̲äm
cøjxta'axiøø. Hojioot jiaanc̈h tehm̲ miøødhajpy møødä højtscøxpä.
22 Mjootcapxmøcpógäp hajxy pønjaty hamuumdu'joot ca'a mäbøjp.
23 Nax̲iä jäya'ay Diosmädia'agy hajxy mdehm̲ yajmäbøgät; jaduhn̲ hajxy
quia'a cá'awät haxøøgtuum. Mnäxúudsäp hajxy pønjaty hänajty haxøøg
wädijp. Pero nägueentä hajxy mmøødmädiá'agät, neby hajxy jaduhn̲
mga'a pahadägooñáxät.
24-25 Tu'ugä Dios jaduhn̲. Jaaya'ay hajxy xyajnähwáatsäm ja'a Jesu-
cristocøxpä ja'a nWiindsøn̲hájtäm. Je'eds mäjaamøød neby hajxy jaduhn̲
xcwieendähájtämät. Jaduhn̲ hajxy nga'a tu'udägóoyyämät. Wa'ads hajxy
jim̲ xyajmedsáan̲äm tsajpootyp. Mänit hajxy jim̲ nxoon̲da'agáan̲äm. Tsøg
hajxy mänáan̲äm cøjxta'axiøø coo ja'a Dios miøjjä jiaanc̈hä. Homiänaajä
ja'a cuhdujt jiaanc̈h tehm̲ miøødä. Amén.

Apocalipsis

1 Hädaa mädiaˈagy, yuˈuc̆h hijty jaduhn̲ yhity. Mänitä Dios jaˈa
Jesucristo ñajtscapxøøyyä coo jaˈa Jesucristo jaˈa mioonsähajxy
yhawaan̲dägájtsät tijaty hänajty mobädajp jadáaan̲äp tunáaan̲äp. Mänitä
Jesucristo jaˈa quiuguex̲y jim̲ quiejxtägajch maa jaˈa Juangän. Hoy jaˈa
Juan jaduhn̲ yhawaan̲dägájtsäxä. 2 Jaduhn̲ä Juan yajwiinhijxä. Y yejc jaˈa
Juan jaˈa tøyhajt jaduhn̲ mäduhñ̲tiä wyiinhijxy, coo jaˈa Diosmädiaˈagy
tiøyyä nebiä Jesucristo hänajty tøø ñägapxiän.
3 Jootcujc hajxy yhity pønjaty hädaa nocy capxp, pønjaty jaduhn̲ mädoob,
pønjaty jaduhn̲ hoy cudiuum̲b nej myiñ̲än cujaay. Hix̲, mobädajp jaduhn̲
jiadaˈañii tiunaˈañii.
4 Høøc̆h Juan hädaa nocy nhädiuum̲by. Mijts hädaa nocy nyajnäjaayøøby
pønjatiä Diosmädiaˈagy panøcxp jim̲ Asianaaxooty maa jaˈa juxtujcpä
cajptootypän. Weenä Dios jaˈa hoyhajt jaˈa weenhajt hajxy xmioˈoy.
Homiänaajä jaˈa Dios ñäˈägädä hity. Y jaˈa juxtujcpä juøhñdy jim̲ hi-
jpä Dioswiinduum, jaduhn̲ jaˈa hoyhajt jaˈa weenhajt hajxy xmioobiä.
5 Y jaˈa Jesucristo, jaduhn̲ jaˈa hoyhajt jaˈa weenhajt hajxy xmioobiä.
Yejpiä Jesucristo jaˈa tøyhajt jaduhn̲. Jaayáˈayäts jayøjp jujypiøjc.
Jaayáˈayäts rey nägøx̲iä hanehm̲b. Xchójcäm hajxy jaduhn̲. Tøø hajxy
xñähhoˈtúutäm. Tøø hajxy xyajnähwaats xyajcuhwáatsäm jaˈa nbojpä
ngädieeyhájtäm. 6 Jaduhn̲ hajxy tøø xpiädáacäm nebiä reyän, nebiä
nähgapxtuutpän; jaduhn̲ jaˈa Dios hajxy hoy nmädúun̲ämät. Tsøg hajxy
jaduhn̲ cøjxtaˈaxiøø møj jaanc̆h pädáacäm. Amén.
7 Huuc mädow̲ hajxy; mobädajpä jaˈa Jesucristo miänacaˈañ jocjooty.
Nägøx̲iä jäyaˈayhajxy yhixaˈañ, møød hajxy jeˈe tøøbä miäyaghóˈoguiäbä.
Coo hajxy jaduhn̲ yhixaˈañ, mänitä jäyaˈayhajxy nägøx̲iä jiøˈøwaˈañ xiu-
udsaˈañ wiinduhm̲yhagajpt. Tøyhajt jaduhn̲.
8 “Høøc̆h cøx̲iä nyajtsohn̲daac. Y høøc̆h cøx̲iä nyajmayáan̲gombä”, nøm̲ä
Dios miänaañ̲. Jaduhn̲ miädiaˈagytiägøˈøy coo jaˈa Dios homiänaajä ñäˈägä
hity. Jaˈa Dios møjcuhdujt cøx̲iä møød.
9 Høøc̆h Juan, haguípxyhøch mijts jaˈa Diosmädiaˈagy nmøødpanøcxy;
haguípxyhøch mijts tøø nmøødtsaac̆hpøcy. Tøø jaˈa Jesucristo mäjaa
hajxy xmióoyyäm neby hajxy jaduhn̲ nmeeˈxtújcämät. Cooc̆hä
Diosmädiaˈagy-yajwaˈxyiibä ngaˈa najtshixøˈøwaˈañ, møødä Jesucristo
miädiaˈagy, páadyhøch hänaˈc yaa mädsibøˈøbä tøø xquiex̲y maa
xiøhatiän Patmos. Nebiä tsúm̲ybiänøch jaduhn̲ yaa nhity. 10 Mänítøc̆hä
Dioshespíritu xñägädaacy. Näxøø hänajty jaduhn̲. Mänítøch nmädooyy
møc quiapxy njøøxcøˈømáambiøch. Jadúhn̲høch nmädooyy nebiä xuux̲tän.
11 Mänítøch jeˈe xñämaayy:
—Høøc̆h cøx̲iä nyajtsohn̲daac; høøc̆h cøx̲iä nyajmayaam̲by. Tijaty
miic̆h mwiinhixaam̲by, jaduhn̲ mgujáayät librojooty. Mänit jim̲ mguéxät
maa jaˈa hermanodøjc-hajxiän jim̲ Asianaaxooty, maa jaˈa juxtujcpä
cajptootypän. Jaduhn̲ä juxtujcpä cajpt xiøhaty: Efeso, Esmirna, Pérgamo,
Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.
12 Mänítøch nwaˈwiimbijty. Jeˈec̆h hänajty nhixaam̲by pón̲høch hänajty
xmiägapxp. Mänítøc̆hä ceratoyøhñdy juxtujc nhijxy, haagä orohädiuñ̲.
13 Jim̲ä Jesucristo hänajty tiänaˈay maa jaˈa ceratoyøhñdy ñähmøjcän. Yoñ̲ä

wyit hänajty miøødä. Orowøønhaam hänajty quiaačhwøøñä. 14 Jaančh
tehm̲ pioobä quiuhwaay hänajty. Jaduhn̲ä wyiin hänajty quiähxø'øgy
nebiä jøønhaayän. 15 Jaduhn̲ä tiecy hänajty yhaam̲bä chämaam̲bä,
néjjiämä hobiujxt coo mbó'odät. Jaančh tehm̲ miøc hänajty quiapxy,
nebiä mejy jiäditiän. 16 Juxtujcä madsa'a hänajty quiø'øgon̲haty maa ja'a
yhahooguiø'øjän. Yhaawjootiä pejyhespada hänajty miøødä, mejtsnax̲ä
jiøjpä. Jaduhn̲ä wyiin jiøjp hänajty quiähxø'øgy nebiä xøø møc yhañän.
17 Coočh jaduhn̲ nhijxy, mänítøch nwiingugädaw̲øøyy nebiä ho'ogypiän.
Mänítøch xquiø'ønähgajpy ja'a yhahooguiø'øhaam. Mänítøch xñämaayy:
—Ca'a mdsähgø'øy. Høøčh ja'a jayøbajtpä, høøčh ja'a jaac høx̲haambä.
18 Jújcyhøch hänajty, tøøčh hijty nho'ogy. Mänítøch njujypiójcombä. Cábøch
mänaa nho'ogaan̲nä. Høøčhä cuhdujt jaduhn̲ nmøød maa ja'a ho'ogyiibä
myinø'øyän, maa ja'a ho'pähajxy ñähgäda'aguiän. 19 Mgujáayäp jaduhn̲
nebiaty mwiinhixa'añ, tijaty jájtäp túun̲äp jäda'ahaty, møød tijaty
jadáan̲äp tunáan̲äp. 20 Jaduhn̲ miädia'agytiägø'øy ja'a tøøbä mhíx̲iäbä.
Ja'a juxtujcpä madsa'ajä, ja'a näjuxtujcpä Diosquex̲yhajxy je'e, ja'a Dios
jim̲ quiejxypä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän, maa ja'a cajpt juxtujcpän.
Y ja'a juxtujcpä orotoyøhñdiä, ja'a hermanodøjc-hajxy je'eduhn̲, ja'a
hajxy jim̲ Diosmädia'agy panøcxpä maa ja'a cajpt juxtujcpän.

2

1 'Jaduhn̲ä Diosquex̲y myajnäjaayó'øwät, ja'a tøø quiexyíijäbä maa ja'a
hermanodøjc-hajxiän jim̲ Efeso: "Ja'a Jesucristo, ja'a juxtujcpä madsa'a
quionhijpiä, jim̲ je'e tiäna'ay maa ja'a ceratoyøhñdy ñähmøjcän; je'eds
jaduhn̲ mänaam̲b: 2-3 Nnajuóøbiøch jaduhn̲ coo hajxy hoy mgudiuñ, coo
hajxy møj mmee'xtucy, coo hajxy tøø mdsaačhpøcy ja'a høøčhcøxpä,
coo ja'a ca'awiindøybä hajxy mga'a mee'xy. Tøø hajxy mmädia'agyhix̲y
ja'a häna'c-hajxy jaduhn̲ mänaam̲bä cooc tyijy hajxy tøø quiexyii ja'a
Diósäm. Tøø hajxy mnajuø'øy coo hajxy yhøhn̲da'agy. Hoy hajxy
mmee'xtucy. 4 Je'ečh nga'a hojwiøøby coo hajxy mga'a nijootpáatänä
neby hajxy jecy mhøxtägøøyyän. 5 Tii hajxy hoy coo mga'a nijootpáatänä.
Nax̲y hajxy mdehm̲ ñijootpaadóøjät neby hajxy myajtsohn̲daaquiän. Pø
caj, nøcxáam̲bøčhä mceratoyøhñdyhajxy nbøgáan̲äm. Cähxø'p jaduhn̲
coočhä nmädia'agy hajxy jaduhn̲ xquia'a panócxänä. 6 Je'eds hoy coo
ja'a nicolaíta miädia'agy hajxy mga'a mee'xä nébiøch jaduhn̲ nga'a
mee'xiän. 7 Hamädoow̲hit hajxy nebiä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a her-
manodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'ečhä
cuhdujt hajxy nmo'owaam̲by coo hajxy jim̲ ñócxät maa ja'a Dioswiindu-
umän. Jim̲ä tøømdsa'am hajxy jiøø'xa'añ ja'a jugyhajtyejpä."
8 'Jaduhn̲ä Diosquex̲y myajnäjaayó'øwät ja'a tøø quiexyíijäbä maa ja'a
hermanodøjc-hajxiän jim̲ Esmirna. "Ja'a Jesucristo, ja'a jayøbajtpä je'e
møødä høx̲haambä. Tøø hijty yho'ogy; tøø jadähooc jiujypiøjtägach.
Je'eds jaduhn̲ mänaam̲b: 9 Nnajuóøbiøch jaduhn̲ coo hajxy mjaančh
tehm̲ chaačhpøcy, coo hajxy mjaančh tehm̲ yhäyoy. (Høøčh mijts
ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nmooby.) Nnajuóøbiøch jaduhn̲ coo mijtsä
judíoshajxy haxøøg xñänøm̲y. Jue'e hajxy jaduhn̲, ja'a møjcu'ugongä
miädia'agy hajxy miäbøjcäp. Ja'a hóybäc tyijy hajxy je'eduhn̲ wyi'i
miäbøjpy; cab jaduhn̲ ñä'ä tøyyäbä. 10 Cab hajxy mdsähgó'øwät hoy
hajxy nej cu mja jat cu mja habet. Myajtsumaam̲b hajxy näje'e ja'a
møjcu'ugongcøxpä. Xñä'ä hijxmadsaam̲b hajxy jaduhn̲ pø tøyhajt hajxy

jaduhn̲ mjaančh mäbøcy. Majcxøøyyä hajxy mdsaačhpøga'añ. Coočhä nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquiudiúun̲ät, hoy hajxy cu mja ho'og, høøčh mijts ja'a cuhdujt nmo'owaam̲by coo hajxy jim̲ mnócxät Dioswiinduum. 11 Hamädoow̲hit hajxy waam̲bä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, cab hajxy ñä'ägädä tsaačhtiuna'añii ja'a Diósäm; cab hajxy piäda'aga'añii møjcu'uhaam."

12 'Jaduhn̲ä Diosquex̲y myajnäjaayǿ'øwät ja'a jim̲ tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim̲ Pérgamo: "Ja'a Jesucristo yhaawjooty ja'a pejyhespada miøødä, mejtsnax̲ä jiøjpä. Je'eds jaduhn̲ mänaam̲b: 13 Nnajuóøbiøch cooč mijts nmädia'agy hoy xquiudiuun̲ä homiänaajä, hoyyä Satanás jim̲ jia gobiernähaty maa mijts mhitiän, hoyyä Antipas jim̲ tøø jia yagho'ogyii. Paady yagho'cä cooč nmädia'agy hijty xyajwa'xä. Ni wéeñ̲tiøch nmädia'agy hajxy xquia'a høx̲hijxä. 14 Je'eč mäbøcy nga'a hojwiøøby coo häna'c wiingmädia'agy hajxy näje'ejaty yajnähixø'øy nebiä Balaam jecy yajnähixøøyyän. Je'edsä Balaam jøjcapxøøyy coo ja'a judíoshajxy ñäma'awóøjät cooc tyijy jaduhn̲ yhoyyä coo hajxy ñiyhamigähamädow̲øøjät, coo hajxy quiay yhú'ugät tijaty hajxy tøø yox̲y maa ja'a quepychechwiinduumän. 15 Jii häna'c-hajxy näje'ebä, cabä nicolaíta miädia'agy hajxy ñajtshixø'øwaan̲ä. Cábøch mäbójnäbä ja'a mädia'agy jaduhm̲bä nmee'xy. 16 Weenä mädia'agy jaduhm̲bä hajxy ñajtshixø'øy. Pø caj, nøcxáam̲bøch nmädsibø'øwa'añ pønjaty jim̲ haxøøg yajnähixøøby maa mijtsän. Hädaa pejyhespada yaaby nmóødpøch nhaawjooty, hädáajøch nmädsiptunaam̲by. 17 Mhamädoow̲hídäp hajxy waam̲bä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän. Pønjaty mäjädaacp, je'eč nyajcayaam̲by ja'a maná jim̲ yu'učhpä. Móødøčhä poobtsaa nmo'owa'añ. Jim̲ä jem̲yxiøø yuugjaayä poobtsaanähgøxp. Ni pøn̲ jaduhn̲ quia'a høxcapy quia'a najuø'øy. Jagooyyä yhøxcapy ja'a tøøbä mio'oyíijäbä."

18 'Jaduhn̲ä Diosquex̲y myajnäjaayǿ'øwät ja'a jim̲ tøø quiexyíijäbä maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim̲ Tiatira; "Ja'a Jesucristo, jaduhn̲ä wyiin quiähxø'øgy nebiä jøønhaayän. Jaanč tehm̲ yhaam̲b jaanč tehm̲ chämaam̲bä tiecy néjjiämä hobiujxt coo mbó'odät. Jaayá'ayäts jaduhn̲ mänaam̲b: 19 Nnajuóøbiøch jaduhn̲ coo hajxy hoy mničhogyii, coo hajxy hoy mmäbøcy, coo hajxy hoy mgudiuñ̲, coo hajxy møj mjaanč tehm̲ miee'xtucy. Jadúhn̲høch nnajuøøbiä coo hajxy jabom̲-jabom̲ maas hojiaty mgudiuñ̲. 20 Je'eč mäbøcy hoy nga'a mänijwióøyyäp coo ja'a to'oxiøjc jii tu'ug maa mijtsän ja'a xøhajpä Jezabel. Ja'a Dioscóxpäc tyijy miädia'agy. Pero xjiøjcapxóøyyäbøch nmoonsähajxy. Jaduhn̲ yhøhn̲daacpä cooc tyijy yhoyyä coo hajxy ñiyhamigähamädow̲øøjät, coo hajxy quiay yhú'ugät tijaty hajxy tøø yox̲y maa ja'a quepychechwiinduumän. 21 Tøøčhä Jezabel mayhooc nja näma'ay coo ja'a mädia'agy jaduhm̲bä ñajtshixóøñät. Pero cab jaduhn̲ ñä'ägädä najtshixø'øwa'añ. 22 Nyajpa'ambedáam̲biøch je'eduhn̲ møødä yhamigohajxy, pø cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'øwa'añ. Hoyhóyhøch hajxy nyajtsaačhpøga'añ. 23 Ngøx̲y pøgáan̲äbøčhä yhuungä jiugyhajthajxy. Jaduhn̲ä hermanodøjc-hajxy nägøx̲iä ñajuø'øwa'añ maa ja'a juxtujcpä cajptän coočhä wyiinmahñdy hajxy nnajuøøyyä. Coo hajxy hoy mguhdujthádät, nmo'owáam̲biøčhä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy jaduhn̲. Pø cabä, nyajtsaačhpøgáam̲biøch hajxy jaduhn̲. 24 Pønjaty jim̲

jaac hijp Tiatira, ja'a haxøøgmädia'agy hajxy ca'a panøcxpä, ja'a Satanás
miädia'agy hajxy ca'a panócxäbä, cábøch hajxy waaṃb nhanehṃnä.
(Tøyhájtäc tyijy ja'a Satanás miädia'agy jaduhṇ.) 25 Jagóoyyøch
hajxy njaac näma'ay coo hajxy hoy mgudiúnät neby hajxy naẋy
mnä'ägädä cuhdujthatiän, høxtä cóonøch yaa ngädaactägátsät. 26 Pønjaty
mäjädaacp, pønjátyhøčhä nmädia'agy hoy xyajtúuṇäp homiänaajä,
je'ečhä cuhdujt hajxy nmo'owaaṃby coo hajxy guiobiernähádät
wiinduhṃyhagajpt, 27 nébiøch nDeedy xquiuhdujtmooyyän. Møcä
cuhdujt hajxy miøødhada'añ. Coo ja'a miädia'agy hajxy quia'a
mäbøjcäxät, mänit hajxy chaačhtiuna'añii, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.
Jaduhṇ hajxy chaačhtiuna'añii néjjiämä tu'ts mwojpú'uwät varillahaam.
28 Nmo'owáaṃbiøčhä jaxiøøm hajxypä. 29 Mhamädooẇhídäp hajxy
waaṃbä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a
juxtujcpä cajptän."

3

1 'Jaduhṇä Diosqueẋy myajnäjaayǿ'øwät ja'a jiṃ tøø quiexyíijäbä maa
ja'a hermanodøjc-hajxiän jiṃ Sardis: "Ja'a Jesucristo, je'edsä Diosh-
espíritu møødhajp ja'a juxtujcpä, møødä madsa'a juxtujcpä. Je'eds jaduhṇ
mänaaṃb: Nnajuóøbiøch cooč nmädia'agy hajxy xquia'a yajtuuṇä, hoy
häna'c-hajxy jia mäna'añ cooc tyijy mijts hoy mgudiuñ. 2 Naẋiä mwiin-
mahñdy hajxy mdehṃ yajmédsät. Cabä Diosmädia'agy hajxy hoy mjaty
cudiuñ. Je'eč jaduhṇ nja tsojpy coo hajxy pedyii mgudiúnät, coo hajxy
jaduhṇ mga'a nä'ägä tu'udägóyyät. 3 Mjahmiédsäp ja'a homiädia'agy
hajxy jaduhṇ, ja'a hajxy hijty tøø mhabøquiäbä. Je'eds hajxy myajtúnäp
tehṇgajnä. Najtshixøøñä ja'a mhamdsoo wiinmahñdy hajxy jaduhṇ. Pø
cabä, jaguiápxyhøch mijts nyajcumädóẇät. Cab hajxy hänajty mnajuø'øy
mänáajøch mijts nyajcumädoẇa'añ. 4 Jiṃ häna'c näje'e maa mijtsän
jiṃ Sardis, cab hajxy nej jiatcø'øy. Coo hajxy hoy wiädity, páadyhøch
hajxy xmiøødwädita'añ poobwitmøød. 5 Pønjaty mäjädaacp, poobwit ha-
jxy miøødhadaaṃby. Cábøčhä xiøøhajxy nboˈodaaṇä maa hajxy myiñän
cujaay librojooty. Jiṃ hajxy ñøcxa'añ maač nDeediän, maa ja'a Dios-
moonsän. Mänítøch hajxy jiṃ ngapxpaada'añ, pønjatiä xiøø hänajty
miiṃb cujaay librojooty. 6 Mhamädooẇhídäp hajxy waaṃbä Diosh-
espíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a juxtujcpä cajptän."

7 'Jaduhṇä Diosqueẋy myajnäjaayǿ'øwät ja'a jiṃ tøø quiexyíijäbä maa
ja'a hermanodøjc-hajxiän jiṃ Filadelfia: "Ja'a Jesucristo, cabä tii pojpä
tii cädieey miøødä. Ja'a tøyhájtäts jaduhṇ ñä'ägä møød. Miøødhájtäbä
rey David yhawaatst je'eduhṇ. Coo hänajty tii tøø yaghawa'ač, ni
pøṇ jaduhṇ quia'a hagǿ'øwät. Y coo hänajty tii tøø yhawäguiič, ni pøṇ
jaduhṇ quia'a yaghawá'adsät. 8 Jaayá'ayäts jaduhṇ mänaaṃb: Nna-
juóøbiøch cooč nmädia'agy hajxy hoy xyajtuuṇä, hoyyä møcmäjaa hajxy
jaduhñtiäbaady mga'a ja møødä. Jadúhṇhøch nnajuøøbiä cooč mijtsä
nxøø xquiapxpáatäbä. Páadyhøch mijts jaduhṇ nguhdujtmo'oy coo hajxy
jiṃ mnócxät Dioswiinduum. 9 Pønjatiä møjcu'ugong ja'a miädia'agy
jaduhṇ mäbøjcäp, ja'a judíoshajxy, jaduhṇ hajxy miänaaṃbä cooc tyijy
ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy pianøcxpä. Cab jaduhṇ ñä'ä tóyyäbä. Nä'ä
høhṇdaacp hajxy jaduhṇ. Nyajmedsáaṃbiøch hajxy maa mijts mwiin-
duumän. Mänítøch hajxy jiṃ nyagjijcäda'aga'añ, neby hajxy jaduhṇ

ñajuǿ'øwät cooč̆h mijts jaduhn̲ ndsocy. 10 Tøočh nmädia'agy hajxy xyaj-
tuun̲ä coo hajxy mmee'xtúgät. Páadyhøch mijts ngüeendähada'añ mänaa
ja'a tsø'ty ja'a häyohn hänajty ñaxa'añän wiinduhm̲yñaax̲wiin. Mänitä
jäya'ayhajxy nägøx̲iä chaač̆hpøga'añ. 11 Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ.
Tehn̲gajnä hajxy jaduhn̲ hoy mgudiúnät. Jaduhn̲ä cuhdujt hajxy ni
pøn̲ xquia'a pójcät coo hajxy jim̲ mnócxät maa ja'a Dioswiinduumän.
12 Pønjaty mäjädaacp, cøjxta'axiøø hajxy jim̲ yhida'añ Dioswiinduum. Ni
mänaa hajxy jim̲ quia'a tsoonaan̲nä. Ja'a nDéedyhøč̆hä xiøø, jím̲høch nyu-
ugjaayaan̲ä maa ja'a wyiinnähgopcøxphajxiän, møødä Dioscajptä xiøø,
møød høočh njem̲yxiøø. Ja'a Dioscajptä, ja'a Jerusalén jem̲ybiä je'e.
Jim̲ je'e choona'añ tsajpootyp maa ja'a Diosän. 13 Mhamädoow̲hídäp
hajxy waam̲bä Dioshespíritu ñäma'ay ja'a hermanodøjc-hajxy maa ja'a
juxtujcpä cajptän."

14 'Jaduhn̲ä Diosquex̲y myajnäjaayǿ'øwät ja'a jim̲ tøø quiexyíijäbä
maa ja'a hermanodøjc-hajxiän jim̲ Laodicea: "Ja'a Jesucristo, tøyhajtyejp
je'e. Ni mänaa quia'a høhn̲da'agy. Je'e cøx̲iä yajtsohn̲daac mäduhñ̲tiä
Dios yhädiuuñ̲. 15 Jaayá'ayäts jaduhn̲ mänaam̲b: Nnajuóøbiøch jaduhn̲
cooč̆h nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot xquia'a panøcxä, hoy hajxy mja
mäna'añ cooc tyijy hajxy mmäbøcy. Maas hoy coo hajxy cu mnä'ägä
mänaañ̲ coo hajxy mga'a mäbøcy. 16 Entonces, coo hajxy hamuumdu'joot
mga'a mäbøcy, páadyhøch mijts jaduhn̲ nxøøghada'añ. 17 Jaduhn̲ hajxy
mmäna'añ cooc tyijy hajxy tii mga'a nä'ägädä yajmaajiaty, cooc tyijy
hajxy hoy mjaanč̆h tehm̲ wiädity. Pero cab hajxy jaduhn̲ mnajuø'øy
coo hajxy tijaty mga'a møødä. Jaduhn̲ mäwíinäts hajxy mhity nebiä
häyoobän, nebiä wiindspän, nebiä nähwa'ads høxwa'adspän. 18 Nhuuc
yajmädóogyhøch mijts oro hoybä, møødä poobwit, møødä wiindsooy.
Jaduhn̲ hajxy hoy mhíxät. Cooč̆h mijts xmiänuu'xtá'agät, mänítøč̆hä mbo-
jpä mgädieey hajxy nyajnähwáatsämät. Jaduhn̲ hajxy hoy jim̲ mnócxät
Dioswiinduum; cab hajxy jaduhn̲ mnä'ägädä tsähdiúnät. 19 Ndsójpiøch
mijts, pero pø cábøch nmädia'agy hajxy xquiudiunaan̲ä, mänit hajxy
nyajcumädow̲a'añ. Nmägapxaam̲by nhane'emaam̲by hajxy jaduhn̲. En-
tonces, nax̲iä mhaxøøgcuhdujt hajxy mdehm̲ ñajtshixǿ'øwät. Hix̲, coo
hajxy jaduhn̲ mnä'ä cumädów̲ät. Hamuumdu'jootä nmädia'agy hajxy
xquiudiúun̲ät. 20 Huuc hamädoow̲hit hajxy, nja wi'i miänuu'xtáacypiøč̆hä
jäya'ayhajxy jaduhn̲ cooč̆h hajxy xjiøjpøgǿ'øwät. Mänítøč̆hä piojpä
quiädieey hajxy nyajnähwáatsät. Mänítøch hajxy jaduhn̲ nmøødhíjnät
tu'ugmädia'agy. 21 Pønjaty mäjädaacp, nmo'owáam̲biøč̆hä cuhdujt hajxy
jaduhn̲ cooč̆h hajxy xmiøødgobiernähádät. Jadúhn̲høch tøø nmäjädaacpä;
páadyhøch nDeedy jaduhn̲ nmøødgobiernähajpä. 22 Mhamädoow̲hídäp ha-
jxy waam̲bä Dioshespíritu ja'a hermanodøjc ñäma'ay maa ja'a juxtujcpä
tsajtøjcän."

4

1 Mänítøč̆hä tsajpootyp nwiinhijxy coo yhawa'adsä. Mänítøch jaaya'ay
xmiägápxcombä, ja'a jayøbájthøch hänajty tøøbä xyhuuc mägapxpän.
Jaduhn̲ä yo't yajmädooyy nebiä xuux̲tän. Mänítøch xñämaayy:

—Huuc pet yam̲; nhuuc yaghíx̲yhøch miič̆h tii jaduhn̲ jadáan̲äp.

2 Mänítøč̆hä Dioshespíritu xñägädaacy. Mänítøč̆hä Dios nwiinhijxy; jim̲
hänajty yhäña'ay tsajpootyp. 3 Haam̲b tsämaam̲bä Dios hänajty nebiä
tsaa hoybän, nebiä jaspen, nebiä cornalinan. Yajxon̲ä hi'inč̆h hänajty

quiähxø'øgy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Nebiä esmeraldatsaajän
hänajty yhaṉ chämamṉy. 4 Jímṉhøčhä majjäya'ay nhijxy nähii'xmädaaxc.
Wäditiä ja'a Dios hajxy hänajty jiuhhäñaawiädity. Poobwitmøød hajxy
hänajty. Oro hajxy hänajty quiuhjeṉhajpy. 5 Jiṉä wädsuc hänajty piädsøṉy
maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Jädijpä hänee hänajty jiṉ. Juxtujcä jøøn
hänajty jiṉ tioy Dioswiinduum. Dioshespíritu je'eduhṉ ja'a juxtujcpä.
6 Haa jiṉ ja'a Dioswiinduumä, jaduhṉä mejy hänajty jiṉ quiähxø'øgy
nebiä hijxt jaančh tehṉ tiø'xypän.

Mädaaxcä animal ja'a Dios hajxy hänajty jiṉ jiuhhäñaawiädity. Cøxiä
ñi'x quiopc-hajxy hänajty wyiinmøødä, jayøjp jiøøxcø'ømhaambiajpy.
7 Tu'ug hänajty quiähxø'øgy nebiä leóngän; tu'ug nebiä wajjän; tu'ug
nebiä jäya'ayän; tu'ug nebiä jäyøøbiä wiistän. 8 Haagä queectmøød hajxy
hänajty tädujcjaty. Cøxiä ja'a wiin hajxy hänajty miøødä møød nähgøxp
møød joodooty. Xøømdsuhṉ hajxy hänajty wyi'i miäna'añ:

Jaančh tehṉ wia'adsä Dios;
je'e hajxy nWiindsøṉhájtäm. Cøxiä mäjaa miøødä;
homiänaajä ñä'ägädä hity cøjxta'axiøø.

9 Jaančh hijpä Dios cøjxta'axiøø. Naaghoocä animal ja'a Dios hajxy
wyiingudsähgø'øy, 10 mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty wyiinji-
jcäda'agy, ja'a nähii'xmädaaxpä. Mänitä Dios hajxy hänajty jiaančh tehṉ
wyiingudsähgø'øy. Mänit hajxy hänajty wyi'i ñiguiuhjeeṉdu'udyii. Mänitä
quiuhjéṉ hajxy hänajty jiṉ ñajtsconø'øy Dioswiinduum. Mänit hajxy
hänajty miäna'añ:

11 Dios, højts miičh nWiindsøṉhajpy.
Hahixøøby jaduhṉ coo højts miičh nwiingudsähgó'øwät, coo højts
nmäná'anät coo miičh ja'a mäjaa mmøødä, coo miičh mmøjjä
mjaančhä.
Cøxiä wiinä miičh mjaančh tehṉ quiunuu'xy mjaančh tehṉ piäda'agy.

5

1 Mänítøčhä Dios nhijxy coo nocy hänajty quiø'øbøc-haty haxädsach,
ja'a quiø'ø hahooyhaampiä. Mejtsnaxä nocy hänajty jiaayä. Juxtujc-hit
hänajty yhahoočhä. 2 Mänítøčhä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a mäjaa
jaančh tehṉ miøødpä. Mänit je'e miänaañ:

—Øṉ cuhdujt møød coo yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät.

3 Ni øṉ cuhdujt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy yha-
hoo'tstú'udät, coo hajxy yhéebät, ni ja'a jiṉbä tsajpootypä, ni ja'a hädaa
yaabä naaxwiimbä, ni ja'a jiipiä møjcu'uhaambä. 4 Mänítøch njaančh
tehṉ jiøøyy, coo øṉ cuhdujt hänajty quia'a møødä coo ja'a nocy hajxy
yhéebät, coo hajxy quiápxät. 5 Mänítøčhä majjäya'ay tu'ug xñämaayy:

—Ca'a mjøøñä. Ja'a Jesucristo, je'eds mäjädaac. Je'e cuhdujtmøød coo
yø'ø nocy yhahoo'tstú'udät. Ja'a David ja'a yhap yhoc je'e, ja'a jecy
jiṉ gobiernähájtäbä Judánaaxooty. Paadiä Jesucristo xiøhaty ja'a León de
Judá.

6 Mänítøčhä Meeghuung tu'ug nhijxy. Jiṉ hänajty tiäna'ay
Dioswiinduum, maa ja'a animal nämädaaxpän, maa ja'a majjäya'ay
nähii'xmädaaxpän. Cähxø'p hänajty coo hänajty tøø yagho'ogyii. Juxtujcä
quiaa'pt hänajty; juxtujcä wyiin hänajtypä. Haa ja'a wyiin juxtujcpä,
ja'a Dioshespírituhajxy hänajty je'eduhṉ ja'a juxtujcpä. Jiṉ hajxy
hänajty wiädity wiinduhṉyhagajpt. 7 Mänitä Meeghuungä nocy

hoy piøjtsoy. Ja'a Dios jaduhn̲ yejc; yhahooguiø'øhaamby hänajty tøø
quiø'øbøc-haty. 8 Mänitä Meeghuung wyiinjijcädaacä. Ja'a nämädaax̲pä
animalhajxy mäwiinjijcädaac møødä nähii'xmädaax̲pä majjäya'ayhajxy.
Cødu'ugä harpa hajxy hänajty miøødä. Jim̲ä poom hajxy hänajty miøødä
orojøønebøhñdiooty. Haa ja'a poom jaduhm̲bä, ja'a Diospa'yaax̲øøc
je'eduhn̲. Ja'a Diosmädia'agy hajxy mäbøjpä, je'edsä Dios hajxy hänajty
pa'yaax̲p. 9 Mänitä jem̲yhøy hajxy yhøøyy:
Miiči̇h cuhdujtmøød coo yø'ø nocy mhahoo'tstú'udät.
Miiči̇h højts xñähho'tuut. Paady højts cuhdujt nmøødä coo højts yaa nhídät
Dioswiinduum.
Wiinduhm̲yhagajpt højts ndsooñ. Cøjhayuuc højts ngapxy.
10 Miiči̇h højts cuhdujt xmiooyy coo højts jim̲ ngobiernähádät naax̲wiin.
Diostuun̲g højts ndunaam̲by nebiä teediän.
11 Mänítøči̇hä Diosmoonsä nhijxy jaanči̇h tehm̲ miay. Ja'a Dios hajxy
hänajty jiuhdänaawiädijpy møødä animalhajxy møødä majjäya'ayhajxy.
12 Mänitä Diosmoonsähajxy møc jiaanči̇h tehm̲ yaax̲y:
Yø'ø Meeghuung, yø'ø tøø yagho'ogyii.
Yø'øds cuhdujtmøød coo jiaanči̇h tehm̲ wyiingudsähgø'øwøøjät.
Hahixøøby jaduhn̲ coo højts nmänáan̲ämät coo cøx̲iä wiinä miøødä,
møødä mäjaa, møød coo quiuhwijjiä, møød coo miøjjä jiaanči̇hä.
13 Mänit hajxy miänaañ̲ nägøx̲iä mädyiijaty ja'a Dios tøø quiunuu'xy,
ja'a jim̲bä tsajpootypä, møødä hädaa yaabä naax̲wiimbä, møødä jiipiä
møjcu'uhaambä, møødä jiipiä mejjiootypä:
Tsøgä Dios hajxy wiingudsähgøøyyäm møødä Meeghuung.
Cøjxta'axiøø hajxy yhida'añ møj jaanči̇h. Møjmäjaa hajxy miøød.
14 Mänitä nämädaax̲pä animalhajxy miänaañ̲:
—Tsøc.
Mänitä nähii'xmädaax̲pä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjijcädaacy.
Wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhn̲.

6

1 Mänítøči̇hä Meeghuung nhijxy coo ja'a nocy tu'hit yhahoo'tstuuty ja'a
hänajty juxtujc-hithahooči̇hpä. Mänitä animal tu'ug miänaañ̲:
—Min̲ huug hix̲.
Coo ja'a animal jaduhn̲ miänaañ̲, jaduhn̲ yajmädooyy nebiä hänee
jiäditiän. 2 Mänítøči̇hä craa tu'ug nhijxy coo tøpxt hänajty tu'ug miøødä.
Poobcuaañähgøxp hänajty yhäña'ay. Mänitä cuhjén̲ miooyyä. Mänit
tiu'ubøjcy tsiptuum̲bä. Mäjäda'agaam̲b hänajty jaduhn̲.
3 Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstuuty ja'a
miämetsc-hithahooči̇hpä. Mänitä miämetspä animal miänaañ̲:
—Min̲ huug hix̲.
4 Mänítøči̇hä craa tu'ug nhíjxcombä. Tsaptscuaañähgøxp hänajty
yhäñaabiä. Mänitä cuhdujt miooyyä coo ja'a jäya'ayhajxy nøcxy yajn-
imiädsibø'øyii hädaa yaabä naax̲wiin, coo ja'a jäya'ayhajxy nøcxy ya-
jniyagho'ogyii. Mänitä yoñ̲hespada tu'ug miooyyä.
5 Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstútutcombä ja'a
miädägøøghithahooči̇hpä. Mänitä miädägøøgpä animal miänaañ̲:
—Min̲ huug hix̲.
Mänítøči̇hä craa tu'ug nhíjxcombä coo ja'a quipxt hänajty tu'ug miøødä.
Jiñ̲gwiaañähgøxp hänajty yhäñaabiä. 6 Mänítøči̇hä mädia'agy nmädooyy
maa ja'a mädaax̲pä animalhajxy hänajtiän:

—Møjyuu jaduhn̲ jadáan̲äp. Ja'a trigo tu'kílobä, mägoox̲mil chowhada'añ. Y ja'a cebada tägøøgkílobä, jaduhn̲ chowhadaam̲bä mägoox̲mil. Pero cap yø'ø hon̲ myaghäyówät ni yø'ø vino.

7 Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämädaax̲c-hithahoočhpä. Mänitä miämädaax̲pä animal miänaañ̲:

—Min̲ huug hix̲.

8 Mänítøčhä craa tu'ug njaac híjxcombä, ja'a hänajty xøhajpä ja'a mäyagho'pä. Cuaañähgøxp hänajty yhäña'ay ja'a poob-lømnäbä. Høx̲haamä møjcu'uhaambä hänajty piamiñ̲. Mänitä cuhdujt hajxy miooyyä hädaa yaabä naax̲wiin coo jäya'ay hajxy yaghó'ogät tu'mädaax̲c-hitpä. Hadsip hajxy hänajty miäyagho'oga'añ, yuuhaam, pa'amhaam, caahaam.

9 Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miämägoox̲c-hithahoočhpä. Mänítøčhä háañämähajxy jiiby nhijxy altarpa'c, ja'a hajxy hänajty tøø yagho'ogyíijäbä ja'a Diosmädia'agyquiøxpä. Paady hajxy yagho'cä coo hajxy hänajty hoy tøø jiaančh tehm̲ quiudiuñ̲.
10 Mänit hajxy møc yaax̲y:

—Dios, miičh højts nWiindsøn̲hajpy. Miičhä tøyhajt mmøød. Mänaa højts nnø'ty xyaghawiimbíjtät jiiby naax̲wiin.

11 Mänitä poobwit hajxy cødu'ug miooyyä. Mänit hajxy ñämaayyä coo hajxy ween jiaac poo'xy høxtä coonä hänajty pedyii tøø yagho'ogyii ja'a hermano ja'a Jesucristo hajxy mäduum̲bä.

12 Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a miädädujc-hithahoočhpä. Mänitä hujx møc ñajxy. Mänitä xøø jyiñ̲øøyy nebiä jiñ̲witän. Mänitä po'o quiähxø'cy nebiä nø'tiän. 13 Mänitä madsa'a tsajtcøxpä quiahy naax̲wiin jaančh tehm̲ miay; jaduhn̲ quiahy nebiä piidstøøm piojca'ayän. 14 Mänitä tsajt yhadägoyyøøñä nebiä nocy yhaxädsachän. Mänitä tun̲ cøx̲iä wiingtuum ñä'ä yajnøcxä møødä naax̲ hänajty hijpä mejyquiujc. 15 Mänitä jäya'ayhajxy nägøx̲iä jiiby ñiguiuyu'tsä tsaajutjooty, møødä jim̲bä tsaadunjootypä, møødä reyhajxy, møødä jäya'ayhajxy møjhajpä, møødä mäyøøjäya'ayhajxy, møødä soldadowiindsøn̲hajxy, møødä jäya'ayhajxy ja'a møjcuhdujtmøødpä, møødä nä'ä pajäya'ayhajxy. 16 Mänitä tsaadún̲ hajxy ñämaayy:

—Højts nähgahbéjtäc. Jaduhn̲ højtsä Dios xquia'a híxät ja'a jim̲ häñaabiä tsajpootyp. Jaduhn̲ højtsä Meeghuung xquia'a yajtsaačhpógät.

17 Tøø yhabaatnä coo højts hajxy xyajtsaačhpøgaan̲nä nägøx̲iä. Cab højts hoy nmee'xtuga'añ.

7

1 Mänítøčhä Diosmoonsä mädaax̲c nhijxy coo hajxy hänajty jim̲ tiäna'ay hanidiuhm̲jaty mäduhn̲jatiä naax̲teec. Mädaax̲nax̲ hajxy hänajty tiäna'ay. Yhadujpiä poj hajxy hänajty, jaduhn̲ quia'a pójnät naax̲wiin ni mejywyiing ni quepyquiøxp. 2 Mänítøčhä Diosmoonsä tu'ug jadähooc nhíjxcombä coo hänajty piedø'øy xøøbädsøm̲ypiä, coo ja'a Diossello hänajty miøødä. Mänit hajxy møc miøjyaax̲ä, ja'a nämädaax̲pä, ja'a hajxy hänajty tøø quiuhdujtmo'oyíijäbä coo hajxy quiädiéeyät, coo hajxy cøx̲ypänejpiä jiatcó'øwät hädaa yaabä naax̲wiin møødä jim̲ mejjiooty. Mänit hajxy ñämaayyä:

3 —Cab hajxy mgädiéeyät jim̲ naax̲wiin ni jim̲ mejjiooty, ni yø'ø quepychaa hajxy nej mga'a túnät, høxtä coonä højtsä jäya'ayhajxy hänajty tøø nseñapäda'agy wyiinnähgopcøxp, ja'a hajxy Diosmäduum̲bä.

4 Mänítøčhä mäčhohnd nmädooyy coo ja'a Israel yhap yhoc ha-
jxy hänajty yajseñapäda'aga'añ nämägo'x-cujuxychägui'xmädaax̱milpä.
Nämajmetscjaty hajxy hänajty yajseñapäda'aga'añ. 5 Nämajmejtsmil hajxy
hänajty yajseñapäda'aga'añ ja'a Judá yhap yhoc-hajxy, møødä Rubén yhap
yhoc-hajxy, møødä Gad yhap yhoc-hajxy, 6 møødä Aser yhap yhoc-hajxy,
møødä Neftalí yhap yhoc-hajxy, møødä Manasés yhap yhoc-hajxy,
7 møødä Simeón yhap yhoc-hajxy, møødä Leví yhap yhoc-hajxy, møødä
Isacar yhap yhoc-hajxy, 8 møødä Zabulón yhap yhoc-hajxy, møødä José
yhap yhoc-hajxy, møødä Benjamín yhap yhoc-hajxy.

9 Mänítøčhä majiäya'ay nhijxy. Wiinduhm̱yhagajpt hajxy hänajty
chooñ. Cøjhayuucjaty hajxy hänajty miädia'agy. Ja'a Dios hajxy hänajty
jim̱ jiuhdänaawiädijpy maa ja'a Meeghuungwiinduumän. Jaanč̱h tehm̱
miay hajxy hänajty jaduhṉ; cab hajxy hänajty hoy yajmäčhowa'añ. Poob-
witmøød hajxy hänajty. Møødä xi'iwhaay hajxy hänajty quiø'øgaphaty.
10 Mänit hajxy nägøx̱iä yaax̱y møc:

Xyajnähwaats højtsä Dios møødä Meeghuung. Gobiernähajpä Dios
jaduhṉ.

11 Nägøx̱iä ja'a Diosmoonsä ja'a Dios hajxy hänajty jiuhdänaawiädity.
Møødä majjäya'adiøjc-hajxy hänajty jiuhdänaawiädíjtäbä møødä animal-
hajxy ja'a nämädaax̱pä. Mänitä Dios hajxy wyiinjijcädaacy; wyiin-
gudsähgøøyy hajxy jaduhṉ. 12 Mänit hajxy miänaaṉ̃:

Tsøgä Dios hajxy jaanč̱h tehm̱ wyiingudsähgøøyyäm cøjxta'axiøø.

Tsøg hajxy mänáaṉäm coo miøjjä jiaanč̱hä, coo quiuhwijjiä, coo
miäjaamøødä.

Tsøg hajxy nämáayyäm: “Dioscujú'uyäp.”

13 Mänítøčhä majjäya'ay tu'ug xmiäyajtøøyy:

—Øṉäda'a yø'øduhṉ poobwitmøød. Maa hajxiäda'a chooñ.

14 Mänítøch nhadsooyy:

—Wiindsøṉ, cábøch nnajuø'øy. Miičhäda'a mnajuøøby.

Mänítøch xñämaayy:

—Yø'ø jäya'ayhajxy, tøø hajxy jiaanč̱h tehm̱ chaačhpøcy. Tøø hajxy
ñähho'tu'udyii ja'a Meeghúungäm. Jaduhṉ hajxy tøø yajnähwáatsäbä.
15 Paady hajxy jim̱ tiäna'ay Dioswiinduum. Xøømdsuhm̱ä Diostuuṉg
hajxy jim̱ tiuṉ̃. Cueendähájtäp hajxy ja'a Diósäm. 16 Cabä yuu ha-
jxy mänaa yagjuø'øwaaṉnä, ni cab hajxy tiødsø'øwáaṉänä. Cab hajxy
xiøøno'ogáaṉänä, ni cab hajxy yhaṉho'ogáaṉänä. 17 Ja'a Meeghuung, jim̱
yhity maa ja'a Dios yhäña'ayän. Je'e hajxy cweendähadaam̱b yajxóṉ. Cab
hajxy jiø'øwaaṉnä xiuudsaaṉnä je'eguiøxpä coo hajxy yajxooṉda'aga'añii
ja'a Diósäm.

8

1 Mänitä Meeghuung ja'a nocy yhahoo'tstúutcombä ja'a
miäjuxtujc-hithahoočhpä. Mänit jim̱ yhamooṉ̃ tsajpootyp cupc-hora.
2 Mänitä Diosmoonsä juxtujc nhijxy coo ja'a Dios hajxy hänajty jim̱
wyiindäna'ay. Mänitä xuux̱t hajxy miooyyä cødu'ug. 3-4 Mänitä
Diosmoonsä wiingpä miejtspä. Jim̱ä orojøønebøhñdy hänajty miøødä.
Mänit hoy tiänaaxiøpy maa ja'a orohaltar mäwiingoṉän, jim̱ mädøyyä maa
ja'a Dios hänajty yhäña'ayän. Mänitä poom may miooyyä coo jim̱ jiógät
ja'a orohaltarnähgøxp. Coo'pä ja'a poomjoc hänajty jim̱ maa ja'a Diosän.
Jim̱ä Dios hajxy hänajty pia'ya'axy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty

mäbøjpä. 5 Mänitä Diosmoonsä ja'a jøønebøhñdy quionø'cy. Mänitä
jøømbajc hoy quiuwobø'øy, ja'a hänajty jim̲ hijpä maa ja'a altarän. Mänit
quiuhga'tsnajxy naax̲wiin. Mänit wiädsujcy møødä hänee yaax̲y. Mänitä
hujx ñajxy.
6 Haa ja'a näjuxtujcpä Diosmoonsähajxiä, ja'a xuux̲tmødpä cødu'ugä,
mänit hajxy ñiyhahixóøyyänä coo hajxy hänajty xiu'uxa'añ.
7 Mänit tu'ug xiuux̲y. Mänitä caandøøtstuu quiahy hädaa yaabä
naax̲wiin møødä jøøn møødä nø'ty. Mänitä naax̲wiin tiooyy ja'a hänajty
miädägøøghitpä cøx̲iä, møødä quepychaa møødä hujtshaay.
8 Mänitä Diosmoonsä ja'a miämetspä xiuux̲y. Mänítädsä tun̲ crúundäbä
hoy quia'ay mejjiooty. Tooby hänajty je'e. 9 Mänitä miädøøgpä mejy
ñø'tiøøyy. Cøx̲y ho'c ja'a animalhajxy jaduhn̲. Cøjxä barco qyiñ̲.
10 Mänitä Diosmoonsä miädägøøgpä xiuux̲y. Mänitä madsa'a
crúundäbä quiahy jim̲ tsajpootyp. Tooby hänajty je'ebä. Mänit hoy
quia'ay maa ja'a miädägøøghitpä møjnøøjän, maa ja'a miädägøøghitpä
nøøgopcän. 11 Jaduhn̲ä madsa'a hänajty xiøhaty Tahm̲. Mänitä nøø
miädägøøghitpä tiahm̲øøbiä. Mänitä jäya'ayhajxy may yho'cy.
12 Mänitä Diosmoonsä miämädaax̲pä xiuux̲y. Mänitä xøø tu'nax̲ yho'cy
maa hänajty yhawijtstuquiän ja'a miädägøøghitpä. Jaduhn̲ä po'o jia-
jpä møødä madsa'a. Mädaax̲c-hora ja'a xøø hänajty quia'a hañ̲ xøøm;
mädaax̲c-hora ja'a po'o hänajty quia'a hañ̲ coods.
13 Mänítøc̈hä wiistä tu'ug nhijxjäyøøyy tsajtcøxp. Mänit møc yaax̲y:
—Coo ja'a Diosmoonsähajxy jiaac xú'uxät ja'a jaac tägøøgpä, mänitä
jäya'ayhajxy jiaanc̈h tehm̲ chaac̈hpøga'añ, ja'a hajxy jiiby tsänaabiä
naax̲wiin.

9

1 Mänitä Diosmoonsä miämägoox̲pä xiuux̲y. Mänítøc̈hä madsa'a tu'ug
nhijxcahy, naax̲wiin hoy quia'ay. Mänitä madsa'a hawaatst miooyyä
coo ja'a jut jaduhn̲ yhawäguii'tstú'udät ja'a jaanc̈h tehm̲ quiøøcpä.
2 Mänitä jut yhawäguii'tstuuty. Mänitä jøønjoc qui'ixc piädsøøm̲y. Mänit
cøxp chajpejty. Mänitä xøø cøjx wyiindägø'øyii. Mänitä tsajt cøjx ji-
aty jøønjocjooty. 3 Mänitä mamiu'u jocjooty piädsøøm̲y. Mänit hajxy
yaa tiägøøyy jäyøøbiä hädaa yaabä naax̲wiin. Mänitä mu'u tøjpt hajxy
miooyyä nebiä caa'ptiøjptän. 4 Mänit hajxy yhanehm̲ä coo hujtshaay
hajxy quia'a jóø'xät ni quepychaa. Je'e hajxy tióbäp pønjatiä Diosseñä
hänajty ca'a møød wyiinnähgopcøxp. 5 Coo pøn̲ jaduhn̲ tiøbóøjät, jaduhn̲ä
mu'udøjpt jiäwø'øwa'añ nebiä caa'ptiøjpt jiäwø'øyän. Mägoox̲po'o ja'a
mu'uhajxy hänajty miädøba'añ. Pero cabä cuhdujt hajxy miooyyä coo
jäya'ay hajxy yaghó'ogät. 6 Ja wi'i yho'ogaam̲bä jäya'ayhajxy hänajty, pero
cab hajxy jaduhn̲ ñä'ä ho'oga'añ.
7 Jaduhn̲ mäwíinädsä mu'uhajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä tsiptuum̲bä
cuaayän. Jim̲ hajxy hänajty miøødä quiuhduum nebiä orocuhjen̲bän.
Jaduhn̲ä wyiin jiøjphajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä ya'adiøjcän.
8 Jaduhn̲ä cuhwaay hajxy hänajty miøødä nebiä to'oxiøjcuhwaayän.
Jaduhn̲ä tiu'tsthajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä leóntu'tstän. 9 Nähbujxt
cuhbujxt hajxy hänajty nebiä hacxpøjtän. Coo hajxy hänajty jiäyøy,
jaduhn̲ hajxy hänajty jiädity nebiä tsiptuum̲bä cuaaguiarretän.
10 Jaduhn̲ä tøjpt hajxy hänajty miøødä nebiä caa'ptiøjptän. Jaduhn̲ä
cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo jäya'ay hajxy tióbät mägoox̲po'o.

11 Haa ja'a mu'u wyiindsøn̲hajxiä, jutjooty hänajty chäna'ay, ja'a
jaanc̆h tehm̲ quiøøcpä. Jegyhajty hijty je'e tiuñ̲ Diosmoonsä; tøø
yhøxquéjxänä. Abadón hänajty xiøhaty hebreohayuuc-haamby. Apolión
hänajty xiøhaty griegohayuuc-haamby. Jaduhn̲ miädia'agytiägø'øy, ja'a
mäyajcuhdägoobiä.
12 Jaduhn̲ä tsø'ty tu'ug jiajtä. Metscä tsø'ty hänajty quia'a pedyiinä.
13 Mänitä Diosmoonsä miädädujcpä xiuux̲y. Mänítøc̆hä mädia'agy
nmädooyy coo jäya'ay jim̲ quiapxy maa ja'a orohaltarän, jim̲ Dioswi-
induum. Hamädaax̲teecä orohaltar hänajty. 14 Mänitä Diosmoonsä
miädädujcpä ñämaayy, ja'a hänajty tøøbä xiu'uxiä:
—Nøcx ja'a Diosmoonsähajxy mädaax̲pä mäguejø'øw, ja'a jim̲ cuxochpä
maa ja'a Eufratesmøjnøøjän.
15 Mänit hajxy hoy miäguejø'øyii. Mänit hajxy wyiinguejxä coo jäya'ay
hajxy yaghó'ogät tu'ug tägøøgpux̲y. Jäguem̲iä hajxy hänajty tøø ya-
jnähdijyii coo hajxy miäyaghó'ogät. Coo ja'a miädädujcpä Diosmoonsä
jaduhn̲ xiuux̲y, habaat jaduhn̲ coo hajxy jiatcǿ'øwät. 16 Mänítøch
nmädooyy coo mejtsmägo'xmillón soldado hajxy hänajty miøødä; haagä
cuaayhäñaaby hajxy hänajty jaduhn̲.
17 Haagä caac̆hpujxtä soldadohajxy hänajty. Jaduhn̲ä pujxt color
hänajty miøødä, møødä tsaptspä, møødä hucypiä, møødä pu'tspä.
Jaduhn̲ä cuaay quiopc-hajxy hänajty nebiä leóncopcän. Tägøøgtu'u
hänajty jiiby piädsøm̲y yhaawjooty, møødä jøøn, møødä joc, møødä
azufre. 18 Jaduhn̲ä jäya'ayhajxy yagho'cä ja'a tu'ug tägøøgpux̲ypä,
jøønhaam, joc-haam, azufrehaam. 19 Jim̲ä cuaay mäjaa hajxy hänajty
miøødä maa yhaawhajxiän møød jiiby maa tiu'tsthajxiän. Jaduhn̲ä
tiu'tsthajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä tsahñ̲dycopcmøødpän. Ja'a
tiu'tsthaama jäya'ay hajxy hänajty yajtsu'uc̆h.
20 Pero ja'a jäya'ayhajxy ja'a mähmǿøyyäbä, cabä haxøøgcuhdujt
hajxy ñajtshixøøyy. Møjcu'ugong hajxy hänajty jiaanc̆h tehm̲
wyiingudsähgǿøñäp, møødä oronähwopy, møødä platanähwopy,
møødä hobiujxtnähwopy, møødä tsaahädiuñ̲, møødä quepychech.
Cab yø'øduhm̲bä ñä'ä hix̲y, ni quia'a mädoy, ni quia'a yo'oy. 21 Wi'i
jiäya'ay-yagho'pnä ja'a jäya'ayhajxy hänajty. Wi'i miäbädaacnä hajxy
hänajty haxøøgwiinmahñ̲dyhaam. Wiingä tägachä to'oxiøjc hajxy
miøødtsäna'ayñä. Møød hajxy hänajty wyi'i mieec̆hñä.

10

1 Mänítøc̆hä Diosmoonsä tu'ug nhijxy jaanc̆h tehm̲ miäjaamøød. Jim̲
hänajty miänacy tsajpootyp. Jocjooty hänajty miänacy. Jim̲ä hi'inc̆h
hänajty miøødä quiuhduum. Jaduhn̲ä wyiin jiøjp hänajty jiajy nebiä
xøøjän. Jaduhn̲ä tiecy hänajty quiähxø'pä nebiä toobiän. 2 Jim̲ä nocyhu-
ung hänajty quiø'øbøc-haty ja'a haxädsajtstu'udypä. Mänitä yhahoodiecy
piädaacy mejywyiing. Mänitä yhanajytiecy piädaacy tø'ødstuum. 3 Mänit
møc yaax̲y nebiä leóngän. Mänitä hänee ja'a juxtujcpä yaax̲wiimbijty.
Capx hajxy jaduhn̲. 4 Mänítøch nja tägø'øwaañ̲ cujahbiä waam̲bä
häneehajxy quiapxy. Mänítøc̆hä jäya'ay tu'ug xñämaayy jim̲ tsajpootyp:
—Cab jaduhn̲ mgujáayät nebiä häneehajxy quiapxiän. Ni pøn̲ jaduhn̲
mga'a yajmøødmädiá'agät.
5 Haa ja'a Diosmoonsä hänajty jim̲ tänaabiä mejywyiing møød jim̲
tø'ødstuum, mänit yhahooguiø'ø chajxajy. 6 Mänit miänaañ̲:

—Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. Cøxiä quiunuu'xy møødä tsajt, møødä naaxwiin, møødä mejy, hotyehm miädyiijatiä. Ja'a Dios jaduhn mänaamb cooc tøø yhabaatnä. 7 Coo yhabáadät coo ja'a miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiu'uxa'añ, tøø ja'a Dios hänajty yajtøjiaty nebiä quiuguexyhajxy hänajty jecy tøø yhawaanän. Cabä wiinghäna'c yhawaanä; ja'a quiuguexiähajtiä yhawaanä.

8 Mänítøčhä jäya'ay jim tu'ug xñämáaguiombä tsajpootyp:

—Nøcx ja'a nocyhuung pøjtsow ja'a haxädsajtstu'udypä, ja'a Diosmoonsä quiø'øbøc-hajpiä.

9 Mänítøčhä Diosmoonsä ja'a nocyhuung hoy nmäyujwa'añ cooč xmió'owät. Mänítøch xñämaayy:

—Pøc; pu'uy. Pa'ag mhaawjooty mjuø'øwa'añ nebiä møjtsiinnøøjän. Pero coo jiiby quiäda'aga'añ maa mjøø'xytiøjcän, mänit mjuø'øwa'añ coo tiahmä.

10 Mänítøčhä nocyhuung hoy njaanč pøjtsoy. Mänítøch njaanč puhy. Pá'aghøch jaduhn njaanč juøøyy nhaawjooty nebiä møjtsiinnøøjän. Pero coo jiiby jiaanč cädaacy maač njøø'xytiøjcän, mänítøch njaanč juøøyy coo tiahmä. 11 Mänítøch hajxy xñämaayy:

—Tsipcøxp mnägapxtägátsät nebiä jäya'ayhajxy jiada'añ yhabeta'añän, ja'a hajxy jim tsänaabiä wiinduhmyñaaxwiin, ja'a hajxy wiinduhmyhayuuc mädiaacpä, møødä gobiernähajxy.

11

1 Mänítøčhä paxyquipxt hajxy xmiooyy. Mänítøch hajxy xñämaayy:

—Nøcx ja'a Diostøjc quipx møødä altar. Mäčhow ja'a jäya'ayhajxy, nänaagä Dios hajxy wyiingudsähgø'øy. 2 Pero cab jaduhn jim mguípxät Diostøghaguuy. Ja'a jäguembä-jäya'ay ja'a cuhdujt hajxy tøø mio'oyii coo hajxy jim guiobiernähádät maa ja'a Dioscajptän juxychägui'xmejtspo'o. 3 Nguexáambiøčhä nguguexy metscä coo hajxy jim miädiá'agät ja'a høøčhcøxpä juxychägui'xmejtspo'o. Jiñwitmøød hajxy wiädita'añ.

4 Haa ja'a Diosquexyhajxy nämetspä, ja'a olivoquepy hajxy je'e ja'a metspä, møødä ceratoyøhñdy metspä, ja'a jim tänaabiä Dioswiinduum. Ja'a Dios ja'a naaxwiin cunuu'x. 5 Coo ja'a Dioscuguexyhajxy hänajty cøxypänejpiä jia tuna'añii, mänitä jøøn hajxy yhøxpäxujja'añ yhaawjooty. Cøxy toyaambä miädsiphajxy hänajty jaduhn. Jaduhn hajxy yho'oga'añ. 6 Cuhdujtmøødä Dioscuguexyhajxy hänajty coo hajxy quia'a yajtú'uwät, naagxøø hajxy hänajty miädia'aga'añ ja'a Dioscøxpä. Jaduhnä cuhdujt hajxy hänajty miøødäbä coo nøø hajxy wia'añdiúnät, yajnø'tycójät. Jaduhnä cuhdujt hajxy hänajty miøødäbä coo ja'a jäya'ay hajxy yajpa'ambédät hädaa yaabä naaxwiin, coo häyohn hajxy yagjadøøjät, naaghoocä jioothajxy hänajty chocy. 7 Coo hajxy hänajty tøø miädiaacpädøøñä, mänitä animal jiiby tu'ug piädsømma'añ maa ja'a jut jaanč tehm quiøøcpän. Mänitä Dioscuguexyhajxy yagho'oga'añii. 8-9 Tägøøgxøø ja nähgupc hajxy jim wyijtsna'awa'añ møjcajptooty maa ja'a Jesús jecy miøjpahbejtän cruzcøxp. Haa ja'a cajptjäya'ayhajxiä, haxøøgä cuhdujt hajxy hänajty miøødä nebiä jecyjiäya'ay ja'a cuhdujt hajxy hijty miøødän, ja'a hajxy hijty jim jegyhajty tsänaabiä Sodoma møødä Egipto. Cabä cuhdujt hajxy ñä'ägä yega'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy jim yajnaaxtägø'øwøøjät. Minaamb hajxy yheeba'añii. Wiinduhmyhagajpt hajxy choona'añ. Cøjhayuuc hajxy miädia'aga'añ. 10 Jaanč tehm xiooonda'agaambä jäya'ayhajxy hänajty

coo ja'a Dioscuguexyhajxy hänajty tøø yho'ogy. Paady hajxy hänajty jootcujc ñijiäwóøyyänä, cab hajxy hänajty yhadsibáaänänä. Paady hajxy hänajty hotyiijä ñä'ä nimio'owa'añii hamiñ haxøpy. 11 Coo tägøøgxøø ja nähgupc hänajty tøø yhabety, mänitä Dios ja'a quiuguexyhajxy hänajty yagjujypiøga'añ jadähooc. Pønjaty hänajty hixaamb, mänit hajxy hänajty chähgøøbiøga'añ. 12 Mänitä Dioscuguexyhajxy miädowa'añ coo hajxy hänajty møc miøjya'axyii jim tsajpootyp:

—Pet hajxy yam cøxp.

Mänit hajxy jocjooty ñøcxa'añ tsajpootyp. Hixáaänäp hajxy ja'a miädsípäm. 13 Mänitiä hujx jaanč̌h tehm miøc ñaxa'añ. Mänitä tøjc may piuma'añ ja'a miämajc-hitpä jim cajptooty. Juxtujcmilä jäya'ayhajxy yho'oga'añ. Ja'a hajxy hänajty tøø jiaac mähmó'øyäbä, jaanč̌h tehm chähgø'øwaamb hajxy jaduhn. Mänitä Dios tsajpootypä hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ.

14 Jaduhn ja'a tsø'ty ñajxy ja'a miämetsc-hoocpä. Paquiä yhabaadáangombä coo ja'a miädägøøgpä ñaxáangombä.

15 Mänitä miäjuxtujcpä Diosmoonsä xiuuxy. Mänit hajxy jim møc yaaxy tsajpootyp:

Ja'a Jesucristo hajxy nWiindsønhájtäm.
Tøø je'e miøjtägø'øy wiinduhmyñaaxwiin.
Cøjxta'axiøø guiobiernähadaannä.

16 Jimä nähii'xmädaaxpä majjäya'ay ja'a Dios hajxy hänajty jiuhhäñaawiädity. Mänitä Dios hajxy hoy wyiinjijcäda'agy. Wyiingudsähgøøyy hajxy jaduhn. 17 Mänit hajxy miänaañ:

Dios, højts miič̌h nWiindsønhajpy.
Cøxiä miič̌h mäjaa mmøødä. Cøjxta'axiøø miič̌h mhity.
Dioscujú'uyäp coo miič̌h tøø mmøjtägøøñä, coo tøø mdägøøñä gobiernähajpä.
18 Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä jia jootma'ady. Pero tøø yhabaady coo miič̌h myajcumädowaannä.
Tøø yhabaady coo miič̌hä ho'ogyjiäya'ayhajxy myajtøyhajtyegaannä, coo myajcuhdägoyyaannä pønjatiä jäya'ayhajxy yaa yajtu'udägooby hädaa yaabä naaxwiin.
Jaduhn tøø yhabaatpä coo miič̌hä hoyhajt ja'a weenhajt hajxy mmo'owa'añ pønjaty miič̌h tøø xquiapxpaady, møød pønjatiä mmädia'agy hamuumdu'joot tøø xyajtuunä,
møød pønjaty miič̌h tøø xwyiingudsähgø'øy, hoyyä møjtuung hajxy tøø quia'a ja møødhaty.

19 Mänitä Diostøjc jim yhawaach tsajpootyp. Mänitä caja jiiby quiähxø'cy tøgooty møødä contrato, ja'a Dios jecy yajcuhdújcäbä. Mänit tiägøøyy wädsujpä. Mänitä hänee møc jiädijty; møødä hujx møc ñajxy. Mänitä caandøøtstuu may quiahy.

12

1 Mänitä hijxtahnd jim quiähxø'cy tsajtcøxp jaanč̌h tehm hoy-yagjuøøñä. Jimä to'oxiøjc hänajty tu'ug yhajajy nebiä xøøjän. Jimä po'o hänajty yajtehmbety. Majmetscä madsa'a hänajty quiuhjenhaty. 2 Tøø hänajty tiehm yhabaatnä coo yhuungpaada'añ. Paady hänajty wyi'i ya'axy. 3 Mänitä hijxtahnd wiingpä wyiingähxó'combä. Tu'ugä dragón hänajty cruundä. Tsaptsä ñi'x hänajty. Juxtujcä quiopc hänajty

haagä cuhjeṉmøød. Majcä quiaa'pt hänajty. 4 Tiu'tsthaamä madsa'a
tu'ug tägøøgpuẋypä yajcahy naaẋwiin ja'a tsajtcøxpä. Mänitä dragón
hoy wyiindänaaxiøpy ja'a to'oxiøjc ja'a hänajty huungpaadaaṃbä.
Nägooyyä yhuung hänajty myina'añ, mänit hänajty chu'udsa'añ. 5 Mänitä
ya'ayhäna'c myiiñ. Je'e hänajty tunaaṃb gobiernä wiinduhṃyñaaẋwiin.
Møc hänajty jaduhṉ jiaanc̈h tehṃ yhane'ema'añ. Mänit jiṃ yajnøcxä
Dioswiinduum. 6 Mänitä to'oxiøjc piäyø'cy. Pactuum ñøcxy. Jiṃä
Dios hänajty tøø yajnähdijy coo jiṃ yajcayóøjät mil cumejtsmägo'x
cudägøøghii'xxøø.

7 Mänitä tsip jiṃ piädø'nä tsajpootyp. Ja'a Miguel hänajty tuuṃb Dios-
moonsäwiindsóṉ. Je'e ja'a Diosmoonsähajxy miøødpädø'c. Ja'a dragón ja'a
mioonsähajxy møødpädø'pä. Mänit hajxy ñiñämejtsä. 8 Cabä dragónhajxy
ñä'ä mäjädaacy. Mänit hajxy quia'a cuhdujtmóoyyänä coo hajxy jiṃ
jiaag hídät tsajpootyp. 9 Mänitä dragónhajxy jiṃ yhøxquéjxänä; yaa hajxy
miänajnä hädaa yaabä naaẋwiin. Haa ja'a dragónhajpä, ja'a møjcu'ugong
je'e, ja'a jecychahñdy je'e. Jaduhṉ je'e xiøhajpä Satanás. Je'e hajxy yaa
xwiinhøhṉäm hädaa yaabä naaẋwiin.

10 Mänitä jäya'ay jiṃ møc yaaẋy tsajpootyp.

—Tøø ja'a Dios miäjäda'agy. Gobiernä je'e tiunaaṃby møødä Je-
sucristo. Tøø ja'a møjcu'ugong yhøxquéjxänä. Xøømdsuhṃ højts
nmägu'ughajpähajxy hijty jiṃ yajnähdsømyii Dioswiinduum. 11 Paady
højts nmägu'ughajpähajxy tøø miäjäda'agy, coo ja'a Meeghuung hajxy
tøø xñähho'túutäm, møød coo ja'a Dios hajxy quiaapxpaady. Hoy hajxy
hänajty jia ho'oga'añ, cab hajxy hänajty chähgø'øy. Hamdsoo hajxy
jaduhṉ ñiñähdujcä coo hajxy yhó'ogät. 12 Mxooṉdá'agäp hajxy, pønjaty
jiṃ tsänaaby tsajpootyp. Pero pønjaty jiiby tsänaaby naaẋwiin, haxøøg
hajxy mäbøcy mjada'añ mhabeta'añ, je'eguiøxpä coo ja'a møjcu'ugong
hajxy jiiby tøø xñägäda'agy. Hawa'anda'agaaṃbä møjcu'ugong jaduhṉ.
Ñajuøøby jaduhṉ coo cuhdujt jejcy quia'a møødhada'añ coo cøẋypänejpiä
jiatcǿ'øwät.

13 Coo ja'a dragón yhijxy coo hänajty tøø quiäda'agy naaẋwiin, mänitä
to'oxiøjc tiägøøyy päboobiä, ja'a hänajty tøø yhuungpáadiäbä. 14 Mänitä
to'oxiøjc wiistäqueect metsc miooyyä møjjaty, neby jaduhṉ jäyøy ñǿcxät
pactuum maa hänajty yajcaya'añiijän tägøøgjomøjtä cupc. Jäguemä
dragón miähmǿ'øwät. 15 Mänitä dragón nøø coṃ yhøxpäxujy nebiä
to'oxiøjc jaduhṉ ñøøgoṃdsømǿøjät. 16 Mänitä nøøgoṃ cøjx yhuugø'øy
naaxooty. Puhbejtä ja'a to'oxiøjc jaduhṉ. 17 Mänitä dragón ja'a to'oxiøjc
jiaanc̈h tehṃ ñähawa'andaacy. Mänitä dragón tiägøøyy tsiptuuṃbä
møødä to'oxiøjc yhuunghajxy, ja'a hajxy hänajty yaa tsänaabiä hädaa
yaabä naaẋwiin, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty mäbøjpä, ja'a Jesu-
cristo hajxy hänajty capxpaatpä.

13

1 Jíṃhøch hänajty ndäna'ay mejypia'a. Mänítøc̈hä animal cruundä
nhijxpädsøøṃy mejjiooty. Juxtujcä quiopc hänajty haagä xøømøød. Haa
ja'a xøø jaduhṃbä, haagä haxøøgjatiä Dios hajxy ñänøṃy. Majcä quiaa'pt
hänajty haagä cuhjeṉmøød. 2 Jaduhṉä ñi'x hänajty nebiä cuxiøøbøjtän.
Jaduhṉä tiecy hänajty nebiä osotequiän. Jaduhṉä yhaaw hänajty nebiä
leónhaawän. Mänitä animal møjcuhdujt miooyyä møødä møcmäjaa.
Ja'a dragón jaduhṉ yejc; yhamdsoo je'e jaduhṉ. 3 Tu'ugä animal

quiopc hänajty quiähxø'øgy nebiä cuhbuxypän. Tøø hänajty chóoccombä. Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä jiaanc̈h tehm̱ yagjuøøyy. Mänitä animal hajxy tiägøøyy pawädijpä. 4 Mänitä dragón hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coo ja'a animal møjcuhdujt hänajty tøø mio'oy. Jaanä ja'a animal hajxy wyiingudsähgøøbiä. Jaduhn hajxy hänajty miäna'añ:

—Ni pøn mäjaa jaduhn quia'a møødä nej yø'ø animal mäjaa miøødän. Ni pøn jaduhn quia'a mäjädá'agät coo yø'ø animal hajxy ñä'ä mädsibó'øwät.

5 Mänitä animal cuhdujt miooyyä coo ja'a Dios haxøøg ñänómät. Jaduhn quiuhdujtmóoyyäbä coo yhané'emät juxychägui'xmejtspo'o. 6 Jaanc̈h jatcøøyy jaduhn. Haxøøgä Dios jiaanc̈h nänøøm̱y, møødä Dios tiøjc, møød hajxy jim̱ hijpä tsajpootyp. 7 Jaduhn quiuhdujtmóoyyäbä coo miädsibó'øwät ja'a Dioshuunghajxy, coo ja'a Dioshuunghajxy quia'a yajmäjäda'agóøjät. Mänit quiuhdujtmóoyyäbä coo ja'a jäya'ayhajxy yhané'emät nägøxiä, ja'a hajxy yaa tsänaabiä wiinduhm̱yñaaxwiin. 8 Je'eds hajxy jaduhn animalwiingudsähgøøyy, pønjatiä xiøø hänajty jim̱ ca'a miim̱b cujaay nocyquiøxp, ja'a Meeghuung miøødpä, ja'a højts xñähho'túutämbä. Pønjaty cøjxta'axiøø jugyhadaam̱b nebiä Dios jiugyhatiän, je'edsä xiøøhajxy jim̱ miim̱b cujaay nocyquiøxp. Tøøyyämä xiøøhajxy hänajty quiujáhyyäxä coo ja'a naaxwiimbä yhawijy tiøø'xtaacy.

9 Naxy hajxy hädaa mhuuc tehm̱ wyiinjuó'øwät. 10 Pønjaty mädsuum̱b, yajtsuum̱dägatsaam̱b hajxy je'ebä. Pønjaty mäyagho'p espadahaam, jaanä jaduhn hajxy yagho'tägatsáanäbä espadahaam. Hix, pønjaty jaduhn Dioshuung, tsipcøxp hajxy miee'xtúgät; tsipcøxp hajxy miäbøgät.

11 Mänítøc̈hä animal wiingpä nhijxnaaxwiimbädsøøm̱y. Jaanä cruundä je'ebä. Metscä quiaa'pt hänajty je'e nebiä meeghuungcaa'ptän. Wiing hänajty quiapxy miädia'agy nebiä dragóngän. 12 Jaduhndsä møjcuhdujt hänajty miøødäbä nebiä jayøbajtpä møjhanimalän. Quipxy hajxy hänajty yhane'emy nämetscä. Mänitä miämetspä møjhanimal yhanehm̱y coo ja'a jayøbajtpä wyiingudsähgø'øwøøjät, ja'a hänajty cuhbuxypä tøø chó'oguiäbä. 13 Haa ja'a møjhanimal miämetspä, madiu'u hijxtahnd yajcähxø'cy haagä hoy-yagjuøøñäjaty. Hijxwiinduumä jøøn yajcahy naaxwiin. 14 Coo ja'a jaya'ayä hijxtahnd hajxy yhijxy, yaghijxmañøøyyä hajxy jaduhn. Mänit hajxy ñämaayyä coo ja'a animal hajxy yhahädiuunnáxät, ja'a hänajty tøø quiuhbuxyíijäbä. 15 Mänitä miämetspä animal quiuhdujtmooyyä coo ja'a animal yhahädiuunnaxy yagjujypiógät, yajcapxó'øgät. Jaduhn je'e quiuhdujtmóoyyäbä coo yajyagho'ogóøjät pønjatiä animalhahädiuunnaxy ca'a wiingudsähgø'øwaam̱b. 16 Mänitä tsaangu'ughajxy nägøxiä yajseñapädaacy maa yhahooguiø'øhajxiän, o maa wyiinnähgopcøxphajxiän, miøjjä miuutscä, miäyøø quia'a mäyøøjä. 17 Øøn hänajty ca'a señamøød, øøna animal xiøø hänajty ca'a møødhájtäp, o ja'a ñúmero, cabä cuhdujt hajxy hänajty mio'oyii coo hajxy jiúyät, coo hajxy tióogät. 18 Øøn cuhwijy, øøn wiinjuøøby, ween yhuuc najuø'øy nebiä animal ñúmero miädia'agytiägø'øy. Jaduhn je'e nebiä jäya'ay ñúmeron. Jue'e ñúmero jaduhn, tädujmägo'x cudägøøghii'xtädujc.

14

1 Mänítøc̈hä Meeghuung nhijxy coo jim̱ tiäna'ay Sióntunnähgøxp. Jim̱ä jäya'ayhajxy hänajty piadänaabiä nämägo'x cujuxychägui'xmädaaxc mil. Yhaagä møød hajxy hänajty cujaay wyiinnähgopcøxphajxy ja'a Meeghuung xiøø møødä Tieedy xiøø. 2 Mänítøch jim̱ nmädooyy tsajpootyp

nebiä møjnøø may jiäditiän, nebiä hänee møc ya'axiän. Jaduhn̲ hänajty
yajmädoobä nebiä harpa may miäna'añän. 3 Ja'a nämägo'x cujuxy-
chägui'xmädaax̲c milpä jäya'ay, ja'a hajxy hänajty tøø yajnähwa'ać́híijäbä
hädaa yaabä naax̲wiin, jem̲yhøy hajxy hänajty jim̲ yhøøby Dioswi-
induum. Haa ja'a nämädaax̲pä animalhajxiä, jim̲ hajxy hänajty pi-
ahäña'ay møødä majjäya'adiøjc-hajxy. Cabä wiinghäna'c-hajxy jiada'añ
ja'a jem̲yhøy jaduhm̲bä. 4 Haa ja'a nämägo'x cujuxychägui'xmädaax̲c
milpä jäya'ayhajxiä, cabä wiingto'oxiøjc hajxy hänajty tøø miøødtsäna'ay.
Jaanc̆h tehm̲ yhoy hajxy hänajty jiäya'ayhaty. Majatiä Meeghuung hänajty
ñøcxø'øy, pianøcxyp hajxy hänajty jaduhn̲. Jayøbajt hajxy yajnähdijjä coo
hajxy yajnähwa'adsøøjät, coo hajxy yhuunghadøøjät ja'a Diósäm møødä
Meeghúungäm. 5 Ni mänaa hajxy quia'a høhn̲da'agy. Cab hajxy tii poj tii
cädieey miøødä jim̲ Dioswiinduum.

6 Mänítøc̆hä Diosmoonsä wiingpä nhijxy; jim̲ hänajty jiäyøøwiädity
tsajtcøxp. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yegaam̲by ja'a ni mänaa ca'a
tägajtspä. Nägøx̲iä ja'a jäya'ayhajxy hänajty mio'owa'añii, ja'a hajxy
yaa tsänaabiä wiinduhm̲yhagajpt, hoy hajxy wiinghayuucjaty jia møødä.
7 Mänitä Diosmoonsä møc miänaañ̲:

—Wiingudsähgø'øw ja'a Dios hajxy. Näma'aw hajxy jaduhn̲ coo miøjjä
jiaanc̆hä. Tøø yhabaady coo ja'a Dios jäya'ay yajtøyhajtyega'añ. Je'eds cøjx
yhädiuñ̲ tsajpootyp møødä naax̲wiin, møødä mejy, møødä nøøgopc.

8 Mänitä Diosmoonsä tu'ug jiaac mänaañ̲:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quiuhdägoy, je'eguiøxpä coo ja'a quiuh-
dujt jiaanc̆h tehm̲ yhaxøøgä. Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøx̲iä piajatcø'øy
ja'a Babilonia quiuhdujt.

9 Mänitä miädägøøgpä Diosmoonsä møc miänaañ̲:

—Pøn̲ä animal wiingudsähgøøby møødä yhahädiuun̲nax̲y, pøn̲ ya-
jseñapädaacp wyiinnähgopcøxp o quiø'øgøxp, 10 hoyhoyyä Dios jiaanc̆h
tehm̲ yajcumädow̲a'añ. Jøønjooty, azufrejooty hajxy chaac̆hpøga'añ Dios-
moonsäwiinduum møødä Meeghuungwiinduum. 11 Cøjxta'axiøø hajxy
chaac̆hpøga'añ xøømdsuhm̲, pønjatiä animal wiingudsähgøøby møødä
yhahädiuun̲nax̲y, pønjatiä señä jim̲ møødhájtäp. 12 Pønjatiä Diosmädia'agy
mäbøjp møødä Jesucristo miädia'agy, ween hajxy tehn̲gajnä miee'xtucy.

13 Mänítøc̆hä jäya'ay jim̲ tsajpootyp xñämaayy:

—Cujaay jaduhn̲: "Pønjatiä Diosmädia'agy mäbøjp, coo hajxy yhó'ogät,
jootcujc hajxy yhida'añ." Tøyhajt jaduhn̲. Poo'xáan̲näp hajxy jaduhn̲.
Jiahmiedsaam̲biä Dios jaduhn̲ coo ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy tøø
yajtuñ̲. Nøm̲ä Dioshespíritu miäna'añ.

14 Mänítøc̆hä jäya'ay tu'ug nyuughijxy. Poobjoccøxp hänajty yhäña'ay.
Orocuhjén̲ hänajty quiuhjen̲hajpy. Arroztsujt hänajty quiø'øgaphajpy
jaanc̆h tehm̲ jiøjp. 15 Mänitä Diosmoonsä tu'ug piädsøøm̲y maa ja'a Diost-
sajtøjcän. Mänitä jäya'ay miøjyaax̲ä møc, ja'a hänajty häñaabiä joccøxp:

—Tøø yhabaady coo ja'a päda'agy myajpädø'øgät jiiby naax̲wiin. Tøø
ja'a tiøøm miäjay. Nøcx yajpädø'øg.

16 Mänitä päda'agy hoy jiaanc̆h yajpädø'øgy arroztsujthaam hädaa
yaabä naax̲wiin. Jaduhn̲ miädia'agytiägø'øy coo ja'a jäya'ayhajxy ya-
jcumädow̲a'añii, ja'a hajxy haxøøgcuhdujtmøødpä.

17 Mänitä Diosmoonsä wiingpä piädsøøm̲gombä maa ja'a
Diostsajtøjcän. Jim̲ä arroztsujt hänajty quiø'øgaphajpä jaanc̆h tehm̲
jiøjp. 18 Mänitä wiing Diosmoonsä piädsøm̲øøyy maa ja'a altarän. Je'e

cuhdujtmøød maa ja'a jøøngøxpän. Mänitä Diosmoonsä møc miøjyaax̱ä ja'a arroztsujt cabhijpä:

—Tøø ja'a tsaatyp jiiby cha'amy naax̱wiin; nøcx yajpädø'øg arroztsujthaam.

19 Mänitä tsaatyp hoy jiaanč̣h yajpädø'øgy arroztsujthaam hädaa yaabä naax̱wiin. Mänit hoy piäda'agy maa ñähhädiunø'øyän maa hajxy tiehṉdse'ediän. Jaduhṉ mäwíinädsä Dios yajtsaačhpøga'añ ja'a hajxy tøø quia'a mäbǿquiäbä. 20 Cajptpa'a ja'a tsaatyp hajxy hoy tiehṉdse'edy. Com̱ä nø'ty piädsøøm̱y maa ñähhädiunø'øyän. Møjwiinä nø'tymejy quiojy tägøøgmägo'x kilómetro. Coo'pä nø'ty hänajty maa ja'a cuaay frenon.

15

1 Mänítøč̣hä wiinghijxtahṉd jim̱ nhijxy tsajpootyp jaanč̣h tehm̱ yhamøj, hoy-yagjuøøñä. Juxtújc-høč̣hä Diosmoonsä nhijxy haagä häyohnmøød. Je'eduhṉ ñänøøm̱by coo ja'a Dios juxtujc-hooquiä jiaac yajtsaačhpøga'añ ja'a hajxy yaa ca'a mäbøjpä hädaa yaabä naax̱wiin.

2 Mänítøč̣hä hijxt nhijxy. Jim̱ hänajty hamøj quioooṉna'ay. Nebiä mejjiän hänajty quiähxø'øgy. Jaduhṉ hänajty quiähxø'pä nebiä toobiän. Jim̱ä jäya'ayä hijxt hajxy hänajty wyiindäna'ay, ja'a animal hajxy hänajty tøø quia'a yajmäjädá'aguiäbä møødä señä, møødä xiøø, møødä ñúmero. Jim̱ä harpa hajxy hänajty miǿødäbä. Ja'a Dios jaduhṉ yejc. 3 Jaduhṉ hajxy hänajty yhøy nebiä Moisés jecy yhøøyyän. Je'e ja'a Dios jecy mäduuṉ. Jaduhṉ hajxy hänajty yhøøbä nebiä Meeghuung yhøyyän:

Wiindsøṉ Dios, cøx̱iä miič̣h cuhdujt mjaanč̣h tehm̱ miøødä. Møj jaanč̣h miič̣h mjaanč̣h tehm̱ tiuṉ̃.

Jaanč̣h tehm̱ yhoy miič̣h mguhdujt jaduhṉ. Miič̣h mhanehm̱by wiinduhm̱yhagajpt.

4 Caj miič̣h tii pojpä tii cädieey mmøødä. Nägøx̱iä miič̣hä jäya'ayhajxy xwyiingudsähgø'øy.

Nägøx̱iä hajxy miäna'añ cooc mmøjjä cooc mjaanč̣hä. Minaam̱b miič̣h jäya'ayhajxy nägøx̱iä xwyiingudsähgø'øwa'añ,

ja'a hajxy wiinduhm̱yhagajptpä, je'eguiøxpä coo hajxy tøø yhix̱y tøø miädoy coo miič̣h mguhdujt jiaanč̣h tehm̱ yhoyyä.

5 Mänítøč̣hä Diostsajtøjc nhijxhawaach jim̱ tsajpootyp maa ja'a Dios yhäña'ayän. 6 Mänitä Diosmoonsähajxy jiiby piädsøøm̱y, ja'a häyohnmøødpähajxy ja'a näjuxtujcpä. Poobwit hajxy hänajty miøød jaanč̣h tehm̱ wia'ads. Jim̱ä orowøøn hajxy hänajty miøødä chi'tsnähgøxp. 7 Mänitä orotsim̱ hajxy cødu'ugjaty miooyyä. Tu'ugä animal jaduhṉ yejcy ja'a nämädaax̱pähajxy hänajty jim̱ häñaabiä Dioswiinduum. Hujtsjatiä orotsim̱ hänajty. Je'eduhṉ ñänøøm̱by coo ja'a Dios ja'a jäya'ayhajxy jiaanč̣h tehm̱ yajcumädow̱a'añ, ja'a hajxy ca'a mäbøjpä. Cøjxta'axiøø ja'a Dios ñä'ägädä hity. 8 Jiiby Diostsajtøgooty, haagä joc jiiby pu'xwädijp. Jim̱ä joc chooñ maa ja'a Dios møj jaanč̣h yhitiän. Caj pøṉ jiiby hoy ñä'ägädä tägø'øwa'añ tsajtøgooty høxtä coonä ja'a Dios hänajty juxtujc-hooc tøø yajtsaačhpøcy ja'a jäya'ayhajxy ca'a mäbøjpä.

16

1 Mänítøch nmädooyy coo jäya'ay møc quiapxy Diostsajtøgooty. Mänitä Diosmoonsä näjuxtujcpä ñämaayyä:

—Nøcx hajxy cuhmänactem̲ jiiby naax̲wiin ja'a orotsim̲jootypä. Je'eduhn̲ ñänøøm̲by coo ja'a Dios jiaančh tehm̲ yajcumädow̲a'añ ja'a hajxy ca'a mäbøjpä.

2 Mänitä Diosmoonsä tu'ug hoy quiuhm̲änactem̲y hädaa yaabä naax̲wiin ja'a yhorotsim̲jootypä. Pønjatiä animalseñä hänajty møød ja'a hamøjpä, pønjatiä yhahädiuun̲nax̲y hänajty wiingudsähgøøyyäp, nägøx̲iä haxøøgpu'uds hajxy piaatä ja'a jaančh tehm̲ piahm̲bä.

3 Mänitä Diosmoonsä miämetspä hoy quiudemø'øy mejjiooty ja'a yhorotsim̲jootypä. Mänitä mejyñøø jiajty nebiä ho'ogyjiäya'añø'tiän. Cøjx yho'ogy mädyiijaty jiiby tsänaaby mejjiooty.

4 Mänitä miädägøøgpä hoy møjnøøjooty quiudemø'øy ja'a yhorotsim̲jootypä møød jim̲ nøøgopcjooty. Mänitä nøø jiajty nebiä nø'tiän. 5-6 Mänitä Diosmoonsä ja'a nøøgüeendähajpä miänaañ̲:

—Wiindsøn̲ Dios, caj miičh tii pojpä tii cädieey mmøødä. Cøjxta'axiøø miičh mhity. Hoy jaduhn̲ coo miičhä jäya'ayhajxy tøø myajtsaačhpøcy, coo nø'ty hajxy tøø myaghu'ugy, je'eguiøxpä coo miičh mgu'ug xyajpuhho'cä møødä miičh mmädia'agy hajxy tøø xyajwá'xäbä.

7 Mänitä tu'jäya'ay miänaañ̲ maa ja'a altarän:

—Tøyhajt jaduhn̲. Wiindsøn̲ Dios, hoy jaduhn̲ coo miičhä jäya'ayhajxy tøø myajtsaačhpøcy. Miičh cuhdujt cøx̲iä mmøød.

8 Mänitä Diosmoonsä ja'a miämädaax̲pä ja'a xøø yajwiingutemøøyy ja'a yhorotsim̲jootypä. Mänitä xøø quiuhdujtmooyyä coo ja'a jäya'ay ñó'ogät. 9 Hoyhoyyä jäya'ayhajxy cøx̲iä tiooyy. Pero cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty jia najtshixø'øwa'añ. Haxøøgjatiä Dios hajxy ñänøøm̲y ja'a jim̲ tsajpootypä. Cabä Dios hajxy piädaacy møj jaančh, hoyyä Dios cuhdujt jia møødä maa ja'a häyohngøxpän.

10 Mänitä Diosmoonsä miämägoox̲pä quiudemøøyy maa ja'a animal hänajty yhäña'ayän, ja'a yhorotsim̲jootypä. Mänit cøjx wyiingoodsø'øy majatiä animal hänajty yhane'emiän. Mänitä jäya'ay tioots hajxy yajtsu'udsøøyy je'eguiøxpä coo hajxy hänajty jiaančh tehm̲ chaačhpøcy. 11 Paadiä Dios hajxy haxøøgjaty ñänøøm̲y. Cabä yhaxøøgcuhdujt hajxy hänajty jia najtshixø'øwa'añ.

12 Mänitä Diosmoonsä ja'a miädädujcpä jiiby quiudemøøyy Eufratesmøjnøøjooty, ja'a yhorotsim̲jootypä. Mänitä nøø tiøøch. Jaduhn̲ä reyhajxy hänajty hoy ñaxø'øwa'añ, ja'a hajxy hänajty jim̲ tsohn̲da'agaam̲bä maa ja'a xøø piädsøm̲iän.

13 Mänítøčhä haxøøgjuøhñdy tägøøg nhijxpädsøøm̲y. Jiiby hajxy piädsøm̲øøyy maa ja'a dragón yhaawjootiän, møød maa ja'a animal yhaawjootiän, møød maa ja'a miämetspä animal yhaawjootiän, ja'a møjcu'ugongä miädia'agy hänajty yajwá'xäbä. Jaduhn̲ä haxøøgjuøhñdy hajxy hänajty quiähxø'øgy nebiä yocchän. 14 Hix̲, møjcu'uhajxy je'e. Hoy-yagjuøøñäjaty hajxy hänajty yajcähxø'øgy. Mänitä reyhajxy hoy nägøx̲iä wioyii, ja'a hajxy hädaa yaabä naax̲wiimbä, coo hajxy nøcxy chiptuna'añ møødä Dioscøxpä, mänaa ja'a Dios yajnähdijjiän coo chiptuna'añ. Mäjaamøødä Dios jaduhn̲. 15 Jaaya'ay jaduhn̲ mänaam̲b: “Cab jaduhn̲ pøn̲ ñä'ägädä najuø'øy mänáajøch hänajty ngäda'aga'añ. Jootcujc je'e pøn̲ä Diosmädia'agy hänajty hamuumdu'joot mäbøjp. Jaduhn̲ mäwíinäts hänajty yhida'añ nebiä jujcypiän. Cabä hänajty chähdiunaan̲nä.” 16 Mänitä reyhajxy yhamugøøyy maa xiøhatiän Armagedón ja'a hebreohayuuc-haamby.

17 Mänitä Diosmoonsä ja'a miäjuxtujcpä cøxp quiuhdeem̱najxy
ja'a yhorotsim̱jootypä. Tu'ugä jäya'ay møc quiapxy maa ja'a Dios
yhäñaadiaactän jim̱ tsajpootyp:
—Tøø jaduhṉ miaañä.
18 Mänit wiädsujcy møødä hänee yaax̱y. Mänitä hujx møc ñajxy. Cabä
hujx jaduhṉ mänaaxøø ñax̱y neby jaduhṉ tøø ñax̱iän. 19 Mänitä møjcajpt
ñiwia'xä. Tägøøghit jaduhṉ hoy miähmøøñä. Mänitä tøjc cøjx pium̱y
wiinduhm̱yhagajpt. Mänitä Dios jäya'ayhajxy chaačhtiuuṉ̃ hoyhoy,
ja'a hajxy hänajty jim̱ tsänaabiä Babilonia-cajptooty. 20 Mänitä tuṉ cøjx
yhadägoyyø'øy møødä naax̱ ja'a hänajty jim̱ hijpä mejyquiujc. 21 Mänitä
jäya'ayhajxy quiuhga'awøøyyä caandøøtstuu hamøjjaty. Juxychägui'x kilo
hänajty näje'e jiemčhä. Coo hajxy jiaančh tehm̱ chaačhpøjcy, paadiä Dios
hajxy haxøøgjaty ñämaayy.

17

1 Mänítøčhä Diosmoonsä tu'ug xñämejch, ja'a hajxy hänajty näjuxtujcpä,
ja'a orotsim̱ hajxy hänajty miøødäbä. Mänítøch xñämaayy:
—Jam̱ nyajnähixø'øy coo ja'a cuhhiṉdo'oxiøjc ja'a møjpä
yajtsaačhpøga'añii, ja'a jim̱ häñaabiä mejywyiing. 2 Tøø ja'a rey
ja'a to'oxiøjc hajxy yaa miøødtsäna'ay hädaa yaabä naax̱wiin. Ja'a
to'oxiøjcøxpä ja'a jäya'ayhajxy nägøx̱iä yaa yhaxøøgwädity hädaa yaabä
naax̱wiin.
3 Mänítøčhä Dioshespíritu xyajwiinhijxy. Mänítøčhä Diosmoonsä jim̱
xyajnøcxy maa pøṉ quia'a tsäna'ayän. Mänítøčhä to'oxiøjc tu'ug nhijxy.
Animalnähgøxp hänajty yhäña'ay. Tsaptsä animal ñi'x. Jim̱ä mädia'agy
hänajty miøødä cujaay ja'a ñi'xcøxp. Haxøøgjatiä Dios hänajty ñänøm̱y.
Juxtujcä quiopc hänajty je'e y majcä quiaa'pt. 4 Ja hucy ja tsaptsä to'oxiøjc
wyit hänajty je'e. Oro hänajty ñaandsøm̱hajpy møødä hočhaa møød
perlas. Orotsim̱ hänajty quiø'øgø'øwhajpy. Madiu'u haxøøgpä hänajty
jiiby yhity orotsim̱jooty. 5 Jim̱ hänajty miøødä wyiinnähgopcøxp cujaay:
"Ja'a møjcajpt Babilonia hädaa. Ja'a cuhhiṉdo'oxiøjc tiajhajxy hädaa.
Ja'a haxøøgpä yhøjxä tiecy hädaaduhṉ ja'a hädaa yaabä naax̱wiimbä."
Cab jaduhṉ yhowyiinjuóøñäjä. 6 Mänítøch nnajuøøyy coo ja'a to'oxiøjc
hänajty miu'ugyii. Ja'a Dioshuung ñø'tyhajxy hänajty tøø yhúucäxä møød
hajxy tøø yagho'ogyíijäbä je'eguiøxpä coo ja'a Jesucristo miädia'agy hajxy
miäbøjcä. Cooč jaduhṉ nhijxy, njaančh tehm̱ yagjuóøyyhøch jaduhṉ.
7 Mänítøčhä Diosmoonsä xñämaayy:
—Tii jaduhṉ coo mwi'i yagjuø'øy. Nhawaaṉáaṉäbøch miičh ja'a
to'oxiøjcøxpä møødä animalcøxpä, ja'a to'oxiøjc yaghäñaabiejpiä, ja'a jux-
tujcpä quiopc, ja'a majcpä quiaa'pt. 8 Yø'ø animal tøø mwiinhíx̱iäbä,
jugyhajp hijty yø'øduhṉ. Hoy tøø jia cuhdägoy, jutpädsøm̱aam̱b jadähooc.
Mänit nøcxy yho'ogaaṉnä. Pønjatiä xiøø jim̱ ca'a miim̱b cujaay librojooty,
coo ja'a animal hajxy yhíxät coo tøø jiutpädsøm̱y, mänit hajxy hoyhoy
yagjuø'øwa'añ. Pero pønjatiä xiøø jim̱ miim̱b cujaay librojooty, je'eds
hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaam̱b nebiä Dios jiugyhatiän, je'eguiøxpä
coo ja'a xiøøhajxy jim̱ quiujáhyyäxä mänaa ja'a naax̱wiimbä yhawijy
tiøø'xta'aguiän.
9 'Pøṉ jaduhṉ wiinjuøøby, ween hädaaduhṉ hoy yhuuc wiinjuø'øy: Yø'ø
quiopc juxtujcpä, jaduhṉ mäwíinäts hajxy yø'ø nebiä juxtujcpä tuṉän.
Jim̱ä to'oxiøjc yhäña'ay. 10 Jaanä jaduhṉduhm̱bä, jaduhṉ mäwíinäts hajxy

yø'ø nebiä juxtujcpä reyän. Nämägooxc hajxy jaduhn tøø quiuhdägooñä. Tu'ug jäda'ahaty guiobiernähajnä. Jatu'ug, cahnä je'e tiägø'øyñä. Coo hänajty tøø tiägøøñä, cab jaduhn jiega'añ. 11 Haa ja'a animal tøø quiuhdägóyyäbä, tu'ugä näjuxtujcpä rey jaduhn. Miämetsc-hoocpä jaduhn tøø piädsøømgombä. Mänit nøcxy yho'ogaannä.

12 'Haa ja'a majcpä quiaa'pt tøø mwiinhíxiäbä, nämajcä reyhajxy jaduhmbä. Cahnä hajxy tiägø'øy gobiernähajpä. Jaduhnä møjcuhdujt hajxy mio'owa'añii tu'hora quipxy møødä animal. 13 Tu'ugmädia'aguiä reyhajxy yhity ja'a nämajcpä. Mänitä animal cuhdujt hajxy mio'owa'añ møødä mäjaa. 14 Mänit hajxy tiägø'øwa'añ tsiptuumbä maa ja'a Meeghuungcøxpän. Mäjäda'agaambä Meeghuung jaduhn. Hix, je'e ja'a møjcuhdujt nä'ägä møød. Pønjaty je'e jiamiøødhajpy, Dioshuunghajxy je'eduhn. Pedyii hajxy miäbøcy.

15 Mänítøčhä Diosmoonsä xñämáaguiombä:

—Yø'ø mejy tøø mwiinhíxiäbä maa ja'a to'oxiøjc hijty yhäña'ayän, jaduhn mäwíinäts yø'ø nebiä wiinduhmyhagajpt-tsohmbän. Madiu'u hayuuc hajxy quiapxy. 16 Y yø'ø animal quiaa'pt tøø mwiinhíxiäbä ja'a majcpä, mänitä to'oxiøjc hajxy miähanhada'añ. Nähwa'ads høxwa'ads hajxy jaduhn ñähgue'egaannä. Chu'udsaamby hajxy jaduhn; mänit hajxy ño'oga'añ. 17 Ja'a Dios jaduhn tøø wyiinmahñdymo'oy coo hajxy jaduhn quiudiúnät nebiä Dios tøø yajnähdijjiän, coo hajxy tu'ugmädia'agy yhídät, coo ja'a animal hajxy quiuhdujtmó'owät, høxtä coonä hänajty tøø yhabaady nebiä Dios yajnähdijjiän. 18 Haa yø'ø to'oxiøjc tøø mwiinhíxiäbä, jaduhn mäwíinäts yø'ø nebiä møjcajptän maa ja'a reyhajxy nägøxiä xiøønaxiän.

18

1 Mänítøčhä Diosmoonsä tu'ug njaag hijxy coo hänajty miänacy tsajpootyp. Mayyä cuhdujt hänajty miøødä. Haamb tsämaamb hänajty jaduhn. Hajaj jaduhn hädaa yaabä naaxwiin. 2 Mänit møc yaaxy:

—Tøø ja'a møjcajpt Babilonia quiøxy pumy. Jimä møjcu'uhajxy chänaañä, møødä haxøøgjuøhñdy madiu'ubä, møødä haxøøghanimalhajxy jäyøøbiä. 3 Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä quiøxy pahijxpä nebiä Babilonia haxøøgcuhdujt miøødän. Tøø ja'a reyhajxy miøødtsäna'ay. Tøø ja'a hajuubiädøjc-hajxy miäyøøjøøñä je'eguiøxpä coo ja'a Babilonia hijty cøxiä wiinä yaghøxhäyoy.

4 Mänítøčhä jäya'ay nmädooyy coo hänajty jim quiapxy tsajpootyp:

—Pønjátyhøch nhuunghajpy, mdsóonäp hajxy jim maa yø'ø cajptän, neby hajxy jaduhn mga'a pajatcó'øwät, neby hajxy jaduhn mga'a padsaačhpógät. 5 Haa ja'a jäya'ayhajxy jim tsänaabiä Babilonia, tøø hajxy møj may jiaančh tehm quiädieey. Hoyhoyyä Dios jiaančh tehm yajtsaačhpøga'añ. 6 Jaduhnä Babiloniatsohmbä hajxy mduundägátsät nebiä wiinghäna'c hajxy tøø tiuñän. Mejtsjäduhñtiä hajxy myajtsaačhpógät. 7 Tøø hajxy hanaxiä jiaančh tehm ñiguiumayii. Cøxiä wiinä hajxy tøø jiaančh tehm yaghøxhäyoy. Paady hajxy mjaančh tehm yajtsaačhpógät. Jaduhn quiopcooty jia wi'i miäna'añ: "Jadúhnhøch chaa nhäña'ay nebiä møjcuhdujtmøødpän. Nä'ä jájtäbøčhä nnihyhap jim. Cábøch jaduhn mänaa nnä'ägä jootmayhada'añ." 8 Coo jaduhn miäna'añ, paquiä chaačhpøga'añ. Piaadaambiä yuu møødä häyohn møødä ho'og

tägoy. Toyáan̲näp je'eduhn̲. Ja'a Dios jaduhn̲ mänaan̲ coo jaduhn̲ chaaĉhtiunóøjät. Jaayá'ayäts møjcuhdujtmøød.

9 Haa ja'a reyhajxy, ja'a to'oxiøjc hajxy hänajty tøø miøødtsäná'ayäbä, coo hajxy jaduhn̲ yhíxät coo hänajty tiooñä, mänit hajxy ñäjø'øw ñäxuudsa'añ. 10 Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänajty jäguem̲ tiäna'awa'añ. Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Miiĉh Babiloniacajpt, may miiĉh cuhdujt hijty mjaanĉh tehm̲ miøødä. Pero paquiä mjaanĉh tehm̲ quiuhdägooyy.

11 Mänitä hajuubiädøjc-hajxy ñäjø'øw ñäxuudsaam̲bä, je'eguiøxpä coo ja'a tioogyhajxy quia'a nä'ägädä juyáan̲äxä. 12 Madiu'u toogy hajxy hänajty miøødä: oro, møødä plata, møødä hoĉhaa, møødä perlas, møødä howyit, møødä linowit, møødä sedawit, ja hucy ja tsapts. Jaduhn̲ä quepy hajxy hänajty madiu'u miøødäbä ja'a pa'agxuu'pä, ja'a tsowjatypä, møødä tijatiä elefantetøødshadeeñdiuc-hädiúñäbä, møødä hobiujxt, møødä pujxt, møødä mármoltsaa. 13 Jaduhn̲ä canela hajxy hänajty miøødäbä, møødä jøø'xychooy ja'a jaanĉh tehm̲ pia'agxuu'pä, møødä poom, møødä mirra, møødä perfume, møødä vino, møødä hon̲, møødä harina hoybä, møødä trigo, møødä jäyujc, møødä waj, møødä meeg, møødä cuaay, møødä carreta, møødä moonsädøjc jamiäjúyyäbä. 14 Mänitä hajuubiädøjc-hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø miiĉh xquiøx̲y pøjcä tijaty miiĉh mhadsojpy møødä mmäyøøhadyíijäbä.

15 Ñäjø'øw ñäxuudsaam̲biä hajuubiädøjc-hajxy, ja'a hajxy hänajty tøø miäyøøjǿ'øyäbä maa yø'ø cajptän. Tsähgø'ø-tsähgø'ø hajxy hänajty tiäna'ay jäguem̲. 16 Mänit hajxy miäna'ana'añ:

—Tøø yø'ø møjcajpt jiaanĉh tehm̲ chaaĉhpøcy. Jaduhn̲ hijty je'e nebiä to'oxiøjc howyitmøødpän ja hucy ja tsapts, møødä oromøødpä, møødä hoĉhaamøødpä, møødä perlasmøødpä. 17 Paquiä ja'a miäyøøhadyíijäbä tøø quiøx̲y pójcäxä.

Haa ja'a jäya'ayhajxy hänajty wädijpä barcojooty, jäguem̲ hajxy hänajty tiäna'awaam̲bä, møødä wyiindsøn̲hajxy, møød hajxy nä'ä wädijpä. 18 Coo hajxy yhijxy coo ja'a cajpt hänajty tiooñä, mänit hajxy yaax̲y:

—Cab mädyii cajpt ñä'ägädä mäbaady nej yø'ø møjcajpt hijtiän.

19 Mänit hajxy tiägøøyy jøøbiä xuu'tspä. Mänit hajxy yáax̲combä:

—Tøø yø'ø møjcajpt jiaanĉh tehm̲ chaaĉhpøcy. Haa ja'a cubarcohajxiä, tøø hajxy jia mäyøøjøøñä coo yø'ø cajpt hijty jiaanĉh tehm̲ miäyøøjä. Paquiä tøø quiuhdägooñä.

20 Pønjaty jim̲ tsänaaby tsajpootyp, ween hajxy nägøx̲iä mxoon̲da'agy, møødä Diosquex̲y møødä Dioshuung, je'eguiøxpä coo ja'a Dios yø'ø cajpt tøø yajcumädoy.

21 Jaanĉh tehm̲ miøcä Diosmoonsä tu'ug. Mänitä cruundätsaa yajpädø'cy. Mänit miejyquia'adsøøyy. Mänit miänaañ̲:

—Jaduhn̲dsä Babiloniacajpt jiadaam̲bä yhabetaam̲bä. Cab jaduhn̲ mänaa ñä'ägädä cähxø'øgaan̲nä. 22 Cab jaduhn̲ jim̲ pøn̲ xiu'uxaan̲nä. Caj pøn̲ jim̲ tiunaan̲nä. Cab hajxy jim̲ jiødsaan̲nä. 23 Ni jøøn jim̲ quia'a toyaan̲nä. Cab hajxy jim̲ piøgaan̲nä yhu'ugaan̲nä. Paadiä Babiloniacajpt jaduhn̲ jiada'añ yhabeta'añ je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug jiaanĉh tehm̲ miäyøøjä. Tøø ja'a jäya'ayhajxy nägøx̲iä piahix̲y ja'a Babilonia yhaxøøgcuhdujt.

24 Haa ja'a Diosquexy møødä Dioshuunghajxiä, ja'a hajxy yaghó'cäbä,
jimä ñø'tyhajxy tøø miähmø'øy maa yø'ø cajptootiän. Hix, cu'ug jaduhn
jatcøøyy.

19

1 Mänítøch nmädooyy majiäya'ay hänajty jim ya'axy tsajpootyp:
Møj jaančhä Dios jaduhn. Jaaya'ay hajxy xyajwaats xyajtséjcäm.
Tsøg hajxy wiingudsähgóøyyäm coo møcmäjaa miøødä.
2 Hoyyä Dios quiudiuuñ coo ja'a cuhhindo'oxiøjc hoy piäda'agy ha-
ducytiuum, je'eguiøxpä coo ja'a yhaxøøgcuhdujt piahíjxäxä ja'a
jäya'ayhajxy nägøxiä, y coo tøø yagho'ogy ja'a Diosquexypä møødä
Dioshuung.
Coo ja'a Dios ja'a ca'awiindøybä yajcumädowa'añ, yejpiä tøyhajt jaduhn;
cab nä'ä nägoobä yajcumädoy.
3 Mänitä majiäya'ayhajxy miänáangombä:
Møj jaančhä Dios. Cøjxta'axiøø yø'ø cuhhindo'oxiøjc yhatoy
yhapøgø'øwa'añ.
4 Mänitä majjäya'ay ja'a Dios hajxy wyiinjijcädaacy, ja'a hajxy
nähii'xmädaaxpä møødä animalhajxy ja'a nämädaaxpä. Mänit hajxy
miänaañ:
—Tøyhajt jaduhn, møj jaančhä Dios.
5 Mänitä jäya'ay jim tu'ug quiapxy maa ja'a Dios hänajty yhäña'ayän:
Näma'aw ja'a Dios hajxy coo miøjjä coo jiaančhä, pønjaty Diosquexy,
pønjatiä Dios wiingudsähgøøby, miøjjä miuutscä.
6 Mänítøch nmädooyy coo majiäya'ay hänajty quiapxy. Jaduhn ya-
jmädooyy nebiä mejy møc yhahøøčhän, nebiä hänee møc ya'axiän:
Møj jaančhä Dios jaduhn. Tøø tiägøøñä gobiernähajpä.
Jimä møjcuhdujt miøødä.
7 Tsøg hajxy jootcugóøyyäm, tsøg hajxy xoondáacäm. Tsøgä Dios hajxy møj
jaančh pädáacäm.
Tøø yhabaatnä coo ja'a Meeghuung piøgaannä. Tøø ja'a jaxie'eb
ñiyhahixóøyyänä.
8 Howyit jaduhn jaančh tehm yajpøgø'øwáanäp, wa'adspä, haambä
tsämaambä,
nømä majiäya'ayhajxy miänaañ. Haa ja'a howyitä, je'eduhn ñänøømby
coo ja'a Dioshuunghajxy hänajty hoy tøø wiädity hädaa yaabä naaxwiin.
9 Mänítøčhä Diosmoonsä xñämaayy:
—Cujaay jaduhn: "Jootcujc hajxy yhity pønjaty tøø yajwoy tøø yajwich
maa ja'a Meeghuung piøga'añän."
Mänítøch xñämáaguiombä:
—Tøyhajtä Diosmädia'agy jaduhn.
10 Mänítøčhä Diosmoonsä nja wiinjijcädaacy. Nja wiin-
gudsähgø'øwáanhøch jaduhn. Mänítøch xñämaayy:
—Ca'ačh xwyiingudsähgø'øy. Høøčhä Dios xmioonsähajp nej mijts
xmioonsähajpän, coo mijtsä Jesucristo miädia'agy hoy myajtuuná. Ja'a
Dios mäbøcy mwiingudsähgó'øwäp.
Tøyhajtä Jesucristo miädia'agy. Tu'ugmädia'agy hajxy yhity, pønjatiä
Jesucristo miädia'agy yajwá'xäp, pønjatiä Jesucristo capxpaatp.
11 Mänítøch tsajpootyp nhijxy coo tøø yhawa'ačh. Mänítøčhä
jäya'ay tu'ug nhijxy coo ja'a ca'awiindøybä hoy yajcumädowa'añ,

coo hoy chiptuna'añ. Paady xiøhaty ja'a hoguiudiuum̲bä, ja'a
tøyhajtyejpä. Poobcuaañähgøxp hänajty yhäña'ay. 12 Jaduhn̲ä wyiin
hänajty quiähxø'øgy nebiä jøøn tioyyän. Mayyä cuhjén̲ hänajty miøødä
cuhduum. Jim̲ä xøø hänajty miøødä cujaay. Ni pøn̲ hänajty quia'a
najuø'øy tii xøø je'e. Je'eduhn̲ nidiuhm̲ najuøøby. 13 Nø'tiä wyit
hänajty tøø yaghucy. Ja'a Diosmädia'agy hänajty xiøhaty. 14 Jaanc̈h tehm̲
miajiäya'ay hänajty panøcxp haagä poobcuaañähgøxp. Poobwit hoybä
hajxy hänajty miøød, jaanc̈h tehm̲ pioob jaanc̈h tehm̲ wia'ads. 15 Jim̲
yø'øya'ay espada jaanc̈h tehm̲ jiøjp hänajty miøødä yhaawjooty. Je'e
ja'a jäya'ay hänajty yajpuxaam̲by. Jaanc̈h tehm̲ miøc guiobiernähada'añ.
Hoyhoyyä jäya'ay chaac̈htiuna'añ nebiä Dios ja'a jäya'ay yajcumädoyyän.
16 Jim̲ä xiøø hänajty miøødä cujaay wyitcøxp møødä piuuguiøxp: “Hädaa
møjcuhdujtmøød; ni pøn̲ møjcuhdujt jaduhn̲ quia'a møødä.”

17 Mänítøc̈hä Diosmoonsä tu'ug nhijxy coo hänajty jim̲ tiäna'ay maa ja'a
xøøjän. Mänit jaanc̈h tehm̲ miøc yaax̲y. Ja'a luudhajxy møjyaax̲ä, ja'a
hajxy cøxp jäyøøwiädijpä:

—Min̲ hajxy tsu'uds. Ja'a Dios hajxy jaduhn̲ xmio'owaam̲b. 18 Jäya'ay
hajxy nägøx̲iä mdsu'udsaam̲by, miøjjä miuutscä, hopiøn̲ä, møødä
rediøjc-hajxy, møød hajxy tuum̲bä soldadowiindsøn̲, møød hajxy
møcmäjaamøødpä, møødä cuaay, møød hajxy cuaayhäñaabiä.

19 Mänítøc̈hä animal nhijxy. Møødä reyhajxy hänajty jim̲ choonä
møødä quiu'ughajxy. Tsiptunaam̲b hajxy hänajty jaduhn̲ møødä
jaaya'aguiøxpä ja'a cuaañähgøxp wädijpä møødä quiu'ug. 20 Mänitä
animal miajtsä møødä craa ja'a jaanc̈h tehm̲ jiäya'awyiinhøhm̲bä. Tøø
ja'a craa hänajty yajcähxø'øgy hoy-yagjuøøñäjaty maa ja'a animal wyiin-
duumän. Jaduhn̲ä craa hänajty tøø wyiinhøøñ pønjaty yø'ø animal señä
hänajty møødhájtäp, pønjaty yø'ø animal yhahädiuun̲nax̲y hänajty tøø wyi-
ingudsähgøøyyä. Mänit hajxy nämetsc jiøønjuipøøyyä maa azufre hänajty
tioyyän. 21 Mänitä quiu'ughajxy yaghó'cäxä. Jaaya'ay jaduhn̲ mäyagho'c,
ja'a hänajty cuaayhäñaabiä. Espadahaam miäyagho'cy, ja'a jaanc̈h tehm̲
jiøjpä, ja'a hänajty jim̲ miøødpä yhaawjooty. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy
chu'tsä. Ja'a luudhajxy jaduhn̲ mädsu'ts jaanc̈h tehm̲ quiu'uxiä.

20

1 Mänítøc̈hä Diosmoonsä tu'ug nhijxy. Jim̲ tsajpootyp hänajty miänacy.
Jim̲ä juthawaatst hänajty quiø'øgon̲haty, ja'a hänajty jaanc̈h tehm̲
quiøøcpä. Jim̲ä cadena hänajty quiø'øwitshajpä. 2 Mänitä møjcu'ugong
miajtsä, ja'a xøhajpä Satanás. Ja'a dragón je'e møødä jecychahñdy.
Mänit quiø'øxojtsä tiecyxiojtsä cadenahaam. 3 Mänit quiujuipøøyyä
jutjooty. Mänit yhawäguii'tsä. Mänitä Diosmoonsä yhahoo'ch maa ja'a
juthaawän. Mil jomøjtä møjcu'ugong hänajty jiiby yhida'añ, nebiä jäya'ay
jaduhn̲ quia'a wiinhóhn̲nät. Coo hänajty mil jomøjt tøø yhabejnä, mänit
yhøxmadsa'añii. Pero cab hänajty jejcy yajwädita'añii coo hänajty tøø
yhøxmac̈hii.

4 Mänítøch nhijxy coo cu'ughajxy hänajty yhäña'ay. Haagä
møjcuhdujtmøød hajxy hänajty coo hajxy nägøx̲iä yajtøyhajtyégät.
Mänítøc̈hä jäya'ayä yháañämähajxy nhijxä, pønjaty hänajty tøø yo'puxyii.
Paady hajxy yo'pujxä coo hajxy hänajty tøø Dyiosmädia'agy-yajwa'xy
coo ja'a Jesucristo Dyioshuungä. Cabä animal hajxy hänajty tøø
wyiingudsähgø'øy, ni ja'a yhahädiuun̲nax̲y. Ni cab hajxy hänajty tøø

piädáacäxä ja'a animal señä, ni wyiinnähgopcøxp ni quiø'øgøxp. Mänítøch
nhijxy coo hajxy jiujypiøjnä. Mänitä Jesucristo hajxy miøødtägøøyy
gobiernähajpä. Mil jomøjt hajxy hänajty tiuna'añ. 5-6 Jayøjp hajxy
jiujypiøjtsohñ. Jootcujc hajxy yhity. Nebiä teediän ja'a Dios hajxy
miøødtuñ. Cab hajxy chaačhtiuna'añii. Coo mil jomøjt hänajty tøø
yhabety, mänitä jäya'ay yháañämähajxy jiaac jujypiøgaaṃbä nägøxiä, ja'a
hajxy hänajty hoy tøø quia'a wädítiäbä. Mänit hajxy yajcumädoẉa'añii.
7 Coo mil jomøjt hänajty tøø yhabejnä, mänitä Satanás yhøxmadsa'añii.
8 Mänit tiägø'øwa'añ jäya'awyiinhøhṃbä wiinduhṃyhagajpt.
Yajwiinhøønaaṃbä Gog møødä Magog. Mänit hajxy yhamugø'øwa'añ
møødä quiu'ughajxy coo hajxy hänajty chiptuna'añ. Jaančh tehṃ
miay hajxy hänajty jaduhṇ. 9 Wiinduhṃyhagajpt hajxy choona'añ.
Mänitä Dioshuunghajxy jiuhbic jiuhgodø'øwa'añii. Mänitä Dios
jøøn yajca'awa'añ. Cøx̱y toyaaṃbä Magoghajxy jaduhṇ. 10 Mänitä
møjcu'ugong jiøønjuipøøyyä maa ja'a azufre hänajty tioyyän, maa
ja'a animalhajxy hänajty tøø jiøønjuipø'øyiijän, møødä craa hänajty
tøø jiäya'awyiinhóøñäbä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiby chaačhpøga'añ
xøømdsuhṃ.
11 Mänítøčhä Dios nhijxy coo hänajty yhäña'ay. Poobä yhäñaabiejt
hänajty cruundä. Mänitä naax̱wiimbä yhadägoyyøøyy maa ja'a Dioswi-
induumän møød tsajtcøxp. 12 Mänítøčhä háañämähajxy nhijxy miøjjä
miuutscä. Jiṃ hajxy hänajty tiäna'ay Dioswiinduum. Mänitä Dios ja'a
libro yaghawaach møødä libro wiingpä. Jiibiä xiøøhajxy hänajty myiñ
cujaay ja'a hajxy jugyhadaaṃbä cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatiän.
Mänitä Dios ja'a libro quiapxy pø hoyyä háañämähajxy hänajty tøø
jiäya'ayhaty, pø caj. 13 Mänitä háañämähajxy jiiby piädsøøṃy mejjiooty,
ja'a hajxy hänajty jiiby tøø yhó'oguiäbä. Jaduhṇ hajxy jiiby piädsøøṃbä
naax̱pa'c. Ja'a hajxy hänajty hoy tøø jiäya'ayhátiäbä, hawa'adstuum
hajxy hoy miähmøøñä. Ja'a hajxy hänajty hoy tøø quia'a jäya'ayhátiäbä,
haducytiuum hajxy hoy miähmø'øy. 14-15 Mänitä møjcu'ugong jøønjooty
piädaacä. Mänitä háañämähajxy jøønjooty quiujuipøøyyä, pønjatiä xiøø
hänajty ca'a miiṃb cujaay librojooty. Cab hajxy cøjxta'axiøø jiugy-
hada'añ nebiä Dios jiugyhatiän.

21

1 Mänítøčhä tsajpootyp jeṃybiä nhijxy møødä naax̱wiin jeṃybiä.
Tøø ja'a tuctsajpootyp hänajty tiägooñä møødä tucnaax̱wiimbä. Møødä
mejy hänajty tøø tiägoobiä. 2 Mänítøčhä Dioscajpt nhijxy, ja'a Jerusalén
jeṃybiä. Jiṃ hänajty miänacy tsajpootyp. Jiṃ hänajty tøø chooñ maa
ja'a Diosän. Yajxóṇ hänajty quiähxø'øgy nebiä jaxie'eb ñiyhahixø'øyiijän
coo hänajty piøga'añ. 3 Mänitä jäya'ay møc jiaančh tehṃ quiapxy jiṃ
tsajpootyp:
—Huug hix̱, jiṃä Dios tøø chänaadiaacpøcy maa ja'a jäya'ayhajxiän.
Quiu'ughadaaṃbiä Dios ja'a jäya'ayhajxy. Wiingudsähgø'øwáaṇäp ja'a
Dios jaduhṇ. 4 Jaduhṇä Dios miäna'ana'añ coo ja'a jäya'ayhajxy quia'a
jøøñät. Cab hajxy pia'ambedaaṇnä, yho'ogaaṇnä. Cab hajxy jiø'øwaaṇnä
xiuudsaaṇnä. Tøø yø'øduhṃbä hänajty quiøx̱y cuhdägooñä.
5 Mänitä Dios miänaañ:
—Tøøčh cøx̱iä wiinä nhädiuuṇdägach.
Mänit miänáaṇgombä:

—Cujaay jaduhn̲. Tøyhájthøch nmädia'agy jaduhn̲. Cábøch nhøhn̲da'agy.

6 Mänítøch xñämaayy:

—Tøø jaduhn̲ miaañä. Høøčh nyajtsohn̲daac; jaanä høøčh nyajmaabiä. Øn̲ä jioot hamuumdu'joot tøø piäda'agy coo jiugyhada'añ cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän, nguhdujtmó'owäbøch jaduhn̲ coo jaduhn̲ jiugyhádät. 7 Øn̲ mäjädaacp, je'e jugyhadaam̲b cøjxta'axiøø nébiøch njugyhatiän. Høøčh cøjxta'axiøø xTieedyhadaam̲b. Nhuunghadáam̲biøch jaduhn̲. 8 Haa ja'a hajxy jaduhn̲ ca'a mäjädaacpä, jøønjooty hajxy nøcxy quia'awa'añ maa ja'a azufre tioyyän. Jiiby hajxy cøjxta'axiøø chaačhpøga'añ, møød hajxy ca'a mäbøjpä, møød hajxy ca'awiindøybä, møød hajxy jäya'ay-yagho'pä, møød hajxy amigähamädoobä, møød hajxy mäwijts mäbäxujpä, møød hajxy quepychechwiingudsähgøøbiä, møød hajxy høhn̲daacpä.

9 Mänítøčhä Diosmoonsä tu'ug nhijxy, ja'a hajxy näjuxtujcpä, ja'a orotsim̲ hajxy miøødpä cødu'ug. Jim̲ä tsø'ty häyohn hänajty miøødä ja'a juxtujcpä orotsim̲. Mänítøch xñämaayy:

—Jam̲ä jaxie'eb nyajnähixø'øy ja'a Meeghuung tio'oxiøjc-hadaam̲biä.

10 Nwiinhíjxypøch hänajty; ja'a Dioshespíritøch hänajty xyajwiinhijxp. Mänítøčhä Diosmoonsä xwioonøcxy maa ja'a cøxptun̲guhduumän. Mänítøčhä Dioscajpt xyajnähixøøyy. Jerusalén xiøhaty. Jim̲ hänajty miänacy tsajpootyp maa ja'a Diosän. 11 Jaančh tehm̲ yhaam̲b jaančh tehm̲ chämaam̲bä cajpt hänajty nebiä Diosän. Jaduhn̲ hänajty yhaam̲bä chämaam̲bä nebiä hočhaa jaančh tehm̲ chow̲bän, nebiä jaspetsaajän. Jaduhn̲ hänajty tiø'xiä nebiä hijxtän. 12 Piquiä ja'a cajpt quiuraa hänajty yhamuu'dsø'øguiä. Jaančh tehm̲ quiøxp hänajty yhamuu'dsø'øguiä. Majmetscä curaahaaw hänajty miøødä. Majmetscä Diosmoonsähajxy hänajty jim̲ yhadänaʼay. Cødu'ugjaty hajxy hänajty yhadänaʼay maa ja'a curaahaawän. Tu'ugjatiä curaahaaw hänajty miøødä cujaay nebiatiä judíoshajxy xiøhaty ja'a nämajmetscjatypä. 13 Tägøøgä curaahaaw hänajty xøøbädsøøm̲ypiä; tägøøg hänajty tsuxpojpejpä; tägøøg hänajty jøømbojmänajpä; tägøøg hänajty xøøguhnajxpä. 14 Majmetscä tsaa hänajty jiiby maa hänajty miuu'dsø'tsooñän. Jim̲ tsaagøxp hänajty quiujaayä nebiatiä Meeghuungä quiugue x̲yhajxy hänajty xiøhaty, ja'a nämajmetspä.

15 Haa ja'a Diosmóonsøch hänajty xmiøødmädiaacpä, jim̲ä oropax̲yquipxt hänajty miøødä. Je'e ja'a cajpt hänajty yajquipxaam̲by møødä curaahaaw møødä yhamuu'dsø'øgy. 16 Haa ja'a cajpt, hamädaax̲teec hänajty je'e. Jaduhñ̲tiä yoñ̲ä nebiä yhoocän. Mänitä Diosmoonsä ja'a cajpt qyipxy ja'a oropax̲yquipxthaam. Mejtsmil cumejtsmägo'x kilómetro hänajty yoñ̲ä; jaduhn̲ hänajty quiøxpä; jaanä jaduhn̲ yhooc hänajtypä. 17 Haa ja'a yhamuu'dsø'øguiä, tägøøghii'x cumädaax̲c metro hänajty quiøxpä.

18 Haagä jaspetsaahädiuñ̲ ja'a hamuu'dsø'øgy hänajty. Haagä oro ja'a cajpt hänajty. Jaduhn̲ hänajty quiähxø'øgy nebiä hijxt jaančh tehm̲ tiø'xypän. 19 Haa ja'a majmetspä tsaa hänajty jiiby hijpä maa ja'a yhamuu'dsø'øgy miuu'dsø'tsooñän, haagä hočhaa hänajty miøød. Haa ja'a jayøjpä tsaajä, jaspe hänajty miøød; ja'a miämetspä, zafiro hänajty miøød; ja'a miädägøøgpä, ágata hänajty miøød; ja'a miämädaax̲pä, esmeralda hänajty miøød; 20 ja'a miämägoox̲pä, ónice hänajty miøød; ja'a miädädujcpä, cornalina hänajty miøød; ja'a miäjuxtujcpä, crisólito hänajty

miøød; ja'a miäductujcpä, berilo hänajty miøød; ja'a miädaax̱tujcpä, topacio hänajty miøød; ja'a miämajcpä, crisoprasa hänajty miøød; ja'a miämajtu'ugpä, jacinto hänajty miøød; ja'a miämajmetspä, amatista hänajty miøød. 21 Ja'a majmetspä curaahagø'øw, haagä perlahädiuñ hänajty cødu'ugjaty. Haa ja'a møjtu'u, orohädiuñ je'e. Jaduhṉ hänajty quiähxø'øgy nebiä hijxt tiø'xiän.

22 Cábøch tsajtøjc jim̱ nnä'ägädä hijxy maa yø'ø cajptän, je'eguiøxpä coo ja'a Dios jim̱ chäna'ay møødä Meeghuung. Møjcuhdujtä Dios miøød. 23 Haam̱b tsämaam̱bä Dios jim̱ yhity møødä Meeghuung. Paadiä xøø jim̱ quia'a hañ ni ja'a po'o. 24 Coo ja'a Dioshajxy jim̱ yhañ chämam̱y, paadiä jäya'ayhajxy jiiby wiädita'añ, ja'a hajxy hänajty tøø ñähwá'ać̌häbä. Møødä reyhajxy jiiby wiäditaam̱bä. Yajmedsaam̱by hajxy mädyiijaty hoy yajxóṉ. 25 Cabä curaahaaw mänaa yhaduga'añ. Cab jaduhṉ mänaa wyiingoodsø'øwa'añ maa yø'ø cajptän. 26 Medsaam̱bä jäya'ayhajxy jim̱ Dioswiingudsähgøøbiä. 27 Cabä haxøøgpä jiiby mänaa tiägø'øwa'añ cajptooty, ni ja'a jäya'ayhajxy ca'awiindøybä ni ja'a høhṉdaacpä. Jagooyyä jäya'ayhajxy jiiby tiägø'øwa'añ pønjatiä xiøø jiiby miim̱b cujaay librojooty ja'a Meeghuung miøødpä. Jaaya'ayädshajxy cøjxta'axiøø jugyhadaam̱b nebiä Dios jiugyhatiän.

22

1 Mänítøć̌hä Diosmoonsä møjnøø tu'ug xyajnähixøøyy jaanć̌h tehm̱ tiø'xy nebiä hijxtän. Jim̱ hänajty piädsøm̱ø'øy maa ja'a Dios ja'a Meeghuung hänajty miøødhäña'ayän. Ja'a møjnøø jaduhm̱bä, yejpiä jugyhajt jaduhṉ. 2 Møjtu'ugujcä møjnøø hänajty piäyø'øgy. Mejtsnøøba'a ja'a quepychaa hänajty tu'ug tiäna'ay, ja'a jugyhajtyejpä. Majmetshoocä quepychaa hänajty tiøømbety tu'jomøjtpä. Wiindu'ugäpo'ojaty hänajty tiøømhaty. Ja'a yhaayhaamä jäya'ayhajxy ñähwa'ać̌h wiinduhm̱yhagajpt. 3 Cabä haxøøgpä jim̱ yajpaada'añ. Hix̱, jim̱ä Dioshajxy yhäña'awa'añ møødä Meeghuung. Jim̱ä mióonsäm wyiingudsähgø'øwa'añíijäm. 4 Jaduhṉä wyiin jiøjphajxy yhixáaṉäxä. Haa ja'a Dios xiøøhajxiä, jim̱ cujaay miøødhadáaṉäxä maa ja'a mioonsä wyiinnähgopcøxpän. 5 Cab jaduhṉ mänaaxøø wyiingoodsø'øwaaṉnä. Cabä xøø jim̱ yhanaaṉnä, ni jøøn jim̱ quia'a hajajaaṉnä. Ja'a Dios jim̱ hajajaam̱b cudøø'xaam̱b. Haa ja'a hajxy jim̱ tsänaabiä, cøjxta'axiøø hajxy jim̱ guiobiernähada'añ.

6 Mänítøć̌hä Diosmoonsä xñämaayy:

—Tehm̱ tiøyhajt hädaa mädia'agy jaduhṉ. Haa ja'a Diosä, quiejx ja'a quiuguex̱y jaduhṉ coo ja'a mioonsä nøcxy yhawáaṉäxä coo miäbodhaty tijaty jadáaṉäp tunáaṉäp. Ja'a Dios jaduhṉ najtscapxøøyy —nøm̱høć̌hä Diosmoonsä xñämaayy.

7 —Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ —nøm̱ä Dios miänaaaṉ̃.

Jootcujc yhity pønjatiä Diosmädia'agy hoy cudiuum̱b nej yaa myiṉ̃än cujaay hädaa librojooty.

8 Høøć̌h jaduhṉ tøø nhix̱y tøø nmädoy, høøć̌h Juanhajpä. Cooć̌h nwiinhijxpädøøyy, mänítøć̌hä Diosmoonsä nwiinjijcädaacy, ja'ać̌h hänajty tøø xyajwiinhíx̱iäbä; nja wiingudsähgø'øwáaṉhøch jaduhṉ. 9 Mänítøch je'e xñämaayy:

—Ca'ać̌h xwyiingudsähgø'øy. Høøć̌hä Dios xmioonsähajp nej mijts jaduhṉ xmioonsähajpän coo ja'a Diosmädia'agy hajxy myajwa'xy. Pønjaty

hoy cudiuum̱b nej yaa myiñän cujaay hädaa librojooty, moonsähájtäp
hajxy je'ebä ja'a Diósäm. Ja'a Dios mäbøcy hajxy mwiingudsähgø'øwäp.
10 Mänítøch xñämáaguiombä:
—Tøø miäbodhaty coo ja'a Diosmädia'agy tiøjiada'añ nej yaa myiñän
cujaay hädaa librojooty. Paady, cabä Diosmädia'agy yu'uč̈h myaghídät.
Nax̱y mdehm̱ yajwá'xät. 11 Weenä ca'awiindøyhäna'c-hajxy jiaac
jatcø'øy haxøøg. Weenä hoyhäna'c-hajxy jiaac cudiuñ hoy nebiä Dios
yhane'emiän. Dioshuung hajxy je'eduhṉ —nøm̱høč̈hä Diosmoonsä
xñämaayy.
12 —Tøyhajt jaduhṉ. Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ. Nøcxáam̱bøč̈hä
jäya'ayhajxy nbäda'aga'añ hodiuum, ja'a hajxy hoy tøø quiudiúñäbä.
Haa ja'a jäya'ayhajxy tøø quia'a cudiúñäbä, haxøøgtúumhøch hajxy nøcxy
nbäda'aga'añ. 13 Høøč̈h cøx̱iä nyajtsohṉdaac. Høøč̈h jadähooc cøx̱iä
nyajmayáaṉgombä —nøm̱ä Dios miänaañ.
14 Jootcujc hajxy yhity pønjaty nähwaatsp. Je'edshajxy jiiby tägø'øwaam̱b
Dioscajptooty. Je'edsä cuhdujt hajxy mo'owáaṉäp coo ja'a tøømdsa'am
hajxy jióø'xät ja'a jugyhajtyejpä. 15 Pero cabä ca'awiindøyhäna'c-hajxy
jiiby tiägø'øwa'añ, ni ja'a mäwijtspä ni ja'a mäbäxujpähajxy, ni ja'a
amigähamädoobähajxy, ni ja'a jäya'ay-yagho'pähajxy, ni ja'a quepychech-
wiingudsähgøøbiähajxy, ni ja'a høhṉdaacpähajxy.
16 —Høøč̈h Jesucristo, tøøč̈hä nguguex̱y nguex̱y coo ja'a hermanoha-
jxy cøx̱iä yhawáaṉäxät. Høøč̈hä rey David nhaphajpy nhoc-hajpy. Y
xyhaphajp xyhoc-hájpøch je'ebä. Høøč̈h, jaxiøømhájpøch høøč̈h —nøm̱ä
Jesucristo miänaañ.
17 Jaduhṉä Dioshespíritu miänaam̱bä:
—Miṉ —jaduhṉä Meeghuung tio'oxiøjc miänaam̱bä.
Pøṉ jaduhṉ mädoob, ween jaduhṉ miänáam̱bät:
—Miṉ.
Pøṉä jioot pädaacp hamuumdu'joot coo cøjxta'axiøø jiugyhada'añ
nebiä Dios jiugyhatiän, yagjugyhadáaṉäp jaduhṉ nebiä jiugyhatiän. Cab
jaduhṉ yagjuya'añii.
18 Pønjatiä Diosmädia'agy hamädoow̱hijp nej yaa myiñän cujaay hädaa
librojooty, nnämáabiøch jaduhṉ coo ja'a mhamdsoo mädia'agy hajxy
mga'a yajmäjaayǿ'øwät. Coo hajxy jaduhṉ mjatcǿ'øwät, mänitä Dios
hajxy xjiaanč̈h tehm̱ yajtsaač̈hpøgät nej yaa jaduhṉ myiñän cujaay
hädaa librojooty. 19 Y coo hajxy näje'ejaty mbuhgónät, cabä Dios hajxy
xyagjugyhádät cøjxta'axiøø neby je'e jiugyhatiän, nej yaa myiñän cujaay
hädaa librojooty. Cab hajxy jiiby xyajtägø'øwät Dioscajptooty.
20 Jaaya'ay jaduhṉ mädiaacpä, je'eduhṉ mänaam̱b:
—Tøyhajt jaduhṉ. Mobädájpøch jiiby nhäda'aga'añ —nøm̱ä Dios
miänaañ.
Amén. Miṉ paquiä Jesucristo. Miič̈h højts nWiindsøṉhajpy.
21 Ween mijtsä Jesucristo ja'a hoyhajt ja'a weenhajt nägøx̱iä xmio'oy.
Amén.